’Wʋsuslolue loluu ’sɛbhɛ

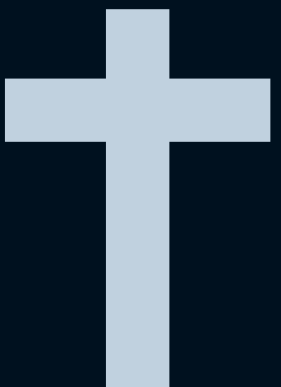

New Testament in Kouya

ʾWʊsuslolue loluu ʾsɛbhɛ
New Testament in Kouya

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kouya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Information sur le droit d'auteur

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. tous droits réservés.

Ce texte de traduction vous est rendu disponible sous termes du Creative Commons License: Attribution-Noncommercial- Pas de travaux dérivés. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) En outre, vous avez l'autorisation de mettre le texte sous différents formats de fichier, tant que vous ne changez pas le texte ou la ponctuation de la Bible.

Vous pouvez partager, copier, distribuer, transmettre et extraire des parties ou des citations de ce travail à condition que vous incluiez l'information sur le droit d'auteur ci-dessus:

• Vous devez donner Attribution au travail.

• Vous ne devez pas vendre ce travail pour en tirer profit.

• Vous ne devez effectuer aucun travail dérivé qui puisse changer les mots ou la ponctuation en l'état des Saintes Ecritures.

Les autorisations au-delà du caneva de cette licence peuvent être disponibles si vous nous contactez au travers de votre demande.

Le Nouveau Testament

en Kouya

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kouya

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
6b111f8e-be6f-55f2-a7a8-c43583754a65

Contents

Matie 1
Malıkı 61
Lukı 97
Zaan 164
Lɛnʋgbʋnya . . . 210
Wlɔmʋ -nyıma . 271
1 Kolɛntı -nyıma 297
2 Kolɛntı -nyıma 322
-Galasii -nyıma . 339
Efɛzı -nyıma . . . 349
Filipʋ -nyıma . . 358
Kolɔsʋ -nyıma . . 365
1 Tɛsalonikı -
nyıma 371
2 Tɛsalonikı -
nyıma 377
1 Timotee 380
2 Timotee 387
Titı 392
Filemɔ 396
Eblenya 398
'Zake 418
1 Piɛlı 425
2 Piɛlı 432
1 Zaan 437
2 Zaan 443
3 Zaan 444
Zudı 446
Zaaan 'yliwʋgbʋnya449

Matiee 'sɛbhɛ Sa Matie gbaa -Zezuu gbʋzɔnʋ gbʋ

-Zezuu -gʋgbʋ Matie cɛlıa, mʋ -wa. Nıı, Matie mı -Zezuu *'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ glaa -nyımɛ yabhlo nya. Zuifʋ -yla Matie cɛlıa wee 'sɛbhɛ nı. -Lagɔ ka 'cın ɔ -Bhasanyɔɔ tietiegbʋʋ wɛlı wla, 'ın -Lagɔgbʋʋ -falıpanya ka -mɔɔ daa cɛlı *'wʋsuslolue sʋaa 'sɛbhɛ 'wʋ. 'Sɛbhɛ nı 'wʋ, Matie slolua we Zuifʋ nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ (Mɔ -wa Mesi).

-Zezuu dʋkpası
(Lk 3.23-28)

1 -Zezu Klisıı dʋkpasıı ŋnı nı: ɔɔ -Zezu *Klisı mıa, ɔ dʋkpasa -wa *-Davidı, 'ın *Ablaamʋ mıa -Davidıı dʋkpasa nya.

2 Ablaamʋ gwalıa Izakı.
Izakı gwalıa Zakɔbʋ.
Zakɔbʋ gwalıa Zuda -yɔ ɔ bhelia.
3 Zuda gwalıa Pelɛsı -yɔ Zela, nıı, wa 'nyaa -wa Tamaa.
Pelɛsı gwalıa Eslɔmʋ.
Eslɔmʋ gwalıa Alamʋ.
4 Alamʋ gwalıa Aminadabʋ.
Aminadabʋ gwalıa Naasɔn.
Naasɔn gwalıa Salma.
5 Salma gwalıa -Boazı, nıı, ɔ 'nyaa -wa *Wlaabʋ.
-Boazı gwalıa Obɛdı, nıı, ɔ 'nyaa -wa Wlutı.
Obɛdı gwalıa -Zesee.
6 -Zesee gwalıa nyımaa 'wlulapılınyɔ -Davidı.
-Davidı gwalıa *Salomɔɔ, Ulii 'ŋwnɔ nya.
7 Salomɔɔ gwalıa Wloboamʋ.
Wloboamʋ gwalıa Abia.
Abia gwalıa Aza.
8 Aza gwalıa Zozafatı.
Zozafatı gwalıa Zolamʋ.
Zolamʋ gwalıa Oziası.
9 Oziası gwalıa Yotamʋ.
Yotamʋ gwalıa Akazı.
Akazı gwalıa Ezekiası.
10 Ezekiası gwalıa Manasee.
Manasee gwalıa Amɔn.
Amɔn gwalıa -Zoziası.
11 -Zoziası gwalıa Yekonia -yɔ ɔ bhelia.

We bhla wa kpaa *Izlaɛlınyıma, 'ın wa yia wa Babilɔnʋ kwa.

12 -Mʋʋ 'bıgʋ, Yekonia gwalıa Salatiɛlı.
Salatiɛlı gwalıa Zolobabɛlı.
13 Zolobabɛlı gwalıa Abiudʋ.
Abiudʋ gwalıa Ɛliakimʋ.
Ɛliakimʋ gwalıa Azɔɔ.
14 Azɔɔ gwalıa Sadɔkʋ.
Sadɔkʋ gwalıa Akimʋ.
Akimʋ gwalıa Eliudʋ.
15 Eliudʋ gwalıa Eleazaa.
Eleazaa gwalıa Matan.
Matan gwalıa Zakɔbʋ.
16 Zakɔbʋ gwalıa Maliii 'lowli *-Zɛzɛfʋ. Nıı, Malii gwalıa -Zezu wa laa Klisı, -mʋʋ ji -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.

17 Nıı, we 'ka Ablaamʋ -gʋ 'bhʋ, we 'ka -Davidı ylı, dʋkpası -zakpa kugbua lɛ -mnʋa -wa. We 'ka -Davidı -gʋ 'bhʋ, we 'ka wa kpakpıe ylı, 'ın wa 'ka wa Babilɔnʋ kwa,

we nyni dʋkpasɪ -zakpa kugbua lɛ -mnʋa. -Mʋʋ 'bɪgʋ, we 'ka wa Babilɔnʋ -kwakwɪe -gʋ 'bhʋ, we 'ka -Zezu Klisɪɪ gwalɪ bhla nyni, we nyni dʋkpasɪ -zakpa kugbua lɛ -mnʋa.

Malii gwalɪa -Zezu
(Lk 2.1-21; -Gal 4.4)

18 Nɪɪ, sanɛɛ wa gwalɪa -Zezu Klisɪ. Nɪɪ, ɔ 'nyaa -wa Malii, mɔ -yɔ -Zɛzɛfʋ 'kaa kʋkwalɪ, wa 'nɪ -slɔ ladɪ dabhlo, 'ɪn ɔ yia nʋkpla pla -Lagɔɔ Zuzu 'Pʋpaa 'tɪtɛ nya. 19 Nɪɪ, -Zɛzɛfʋ mɪa, nyɪmɛ tɪklɪɪ -wa. Ɔ 'nɪ 'yɪbha ɔ 'ka Malii gbʋ dɪlɪ -zejila 'wʋ. We 'dɛɛ 'gbʋ, bhoyi ɔ -yɔ ɔ yi yaa -dɪa zizewiemɪ. 20 Da ɔ dlɪ mɪa we -gʋ, 'ɪn Jejitapɛɛ 'anzɪ yabhlo yia ɔ -gbɛ yi 'ylaa 'wʋ, 'ɪn we nɛɛ:

«-Zɛzɛfʋ, -Davidɪɪ 'yuoyu, -ɪn 'na lʋlʋ dlɪ -nɪ, -ɪn 'ka Malii kwa, nɪɪ, 'yu ɔ yia gwalɪa, -Lagɔɔ Zuzu 'Pʋpaa 'tɪtɛ nya ɔ plaa nʋkpla. 21 Nɪɪ, nʋkpasuyu ɔ yia gwalɪa, 'ɪn -ɪn 'ka ɔ 'ŋnɪ zʋ -Zezu, 'ɪn ɔ 'ka ɔ nyɪma gbʋnyuu 'wʋsa.»*

22 -We Jejitapɛ gbaa ɔ gbʋʋ -falɪpanyɔɔ ŋwɛ nya, we 'ka lɛnʋʋ 'gbʋ, we yi 'saa 'plɪ:

23 «Nɪɪ, 'yieslɔŋwnɔyu -ɔ 'nɪa nʋkpasu -yi,
mɔ yia nʋkpasuyu gwalɪa,
'ɪn wa 'ka ɔ 'ŋnɪ zʋ Emanuɛlɪ.»

-Mʋʋ ji -wa nɪɪ, -Lagɔ -yɔ -a 'sɔ mɪ.

24 Ɔ ganɔa, sa Jejitapɛɛ 'anzɪ gbaa, 'mʋ ɔ nʋa lɛ, 'ɪn ɔ yia Malii ɔ 'dɛɛ -gbɛ bɛlɪ. 25 Ɔ -yɔ ɔ 'nɪ -budu 'wʋdɪ, 'ɪn ɔɔ Malii yia ɔ nʋkpasuyu gwalɪ, 'ɪn -Zɛzɛfʋ yia -mɔɔ 'ŋnɪ zʋ -Zezu.

2

Gbʋyilonya mnɪa -Zezuu 'ŋnɪ 'ylimanɪa
(Lk 2.22-38)

1 -Zezu wa gwalɪa Bɛtɪlɛmʋ, Zudee -dʋdʋ -gʋ, -zugba *Ewlodʋ mɪ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ nya.

Tɔʋn, gbʋyilonya 'bhʋa 'ylʋʋ 'wʋsɔlʋda, 'ɪn wa yia *-Zeluzalɛmʋ nyni. 2 Wa nɛɛ: «'Yu, -ɔ wa gwalɪa, 'ɪn ɔ 'ka *Zuifʋʋ 'wlulapɪlɪ, da ɔ mɪa? Nɪɪ, ɔ -zɛlɪya ka 'wlʋ 'ylʋʋ 'wʋsɔlʋda, 'ɪn -a yia we -yɔyɪ, we 'dɛɛ 'gbʋ, -a yia yi -a 'ka ɔ 'ŋnɪ 'ylimanɪ.»

3 Nɪɪ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Ewlodʋ 'nʋa we, 'ɪn ɔ plɛ yia sumanɪ, ɔ -yɔ -Zeluzalɛmʋ -nyɪma weee. 4 -Bha ɔ laa *-Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya, 'ɪn da wa 'kaa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ gwalɪ, ɔ 'ka we yibheli. 5 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nɪɪ, Bɛtɪlɛmʋ, Zudee -dʋdʋ -gʋ, -bha wa gwalɪa ɔ. Nɪɪ, -we *-Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ cɛlɪa, mʋ nɪ:

6 ‹Amɪa, Bɛtɪlɛmʋ, Zudee -dʋdʋ -gʋ -nyɪma,
amɪaa 'gbe 'nɪ 'kienyi -mɪ,
Zudeegbe 'kadɪ glaa.
Nyɪmaa 'Wlulapɪlɪnyɔ yabhlo yia amɪaa -gbɛ 'bhʋa,
mɔ 'kaa Izlaɛlɪnyɪma -wa -wa na nyɪma,
mɔ 'kaa wa 'yugalɪ.› »

7 Tɔʋn, 'ɪn Ewlodʋ yia waa gbʋyilonya la zizewiemɪ, 'ɪn ɔ yia wa layɪbha nɪɪ, labhla wa

* **1:21** -Zezuu ji -wa nɪɪ, -Lagɔ saa nyɪma gbʋ 'wʋ.

'yı wee -zɛlıya -yɔa. 8 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mnı, a -talı ɔɔ 'yuu da 'nanʊʊ, a -ka ɔ 'yı, a yi 'mı 'dı -salıa, 'ın, -amı, ın 'ka -mɔ mnı, ın 'ka ɔ bʊbɔ.» -Bha ɔ tiea wa Bɛtılɛmʊ.

9-10 Waa gbʊyilonya 'nʊa Ewlodʊ wɛlı, 'ın wa yia 'yoo bhli. 'Ɪn -zɛlıya wa 'yı yaa 'ylʊʊ 'wʊsɔlʊda, wa yia we -yɔyı, 'ın we yia wa 'mʊna 'wʊla. Wee -zɛlıya -galı wa 'yu, 'ın da ɔɔ 'yu mıa, we nynia -bha, 'ın we yia 'yligbe. 11 Da wa plaa -budu zɔ, 'ın wa yia 'yu -yɔ ɔ 'nyaa Malii -yɔyı. Wa yia ɔɔ 'yu bʊbɔ, ɔ 'yu 'kukolu sibhlie nya. -Mʊʊ 'bıgʊ, wa yia wa 'gba 'wʊkalı, 'ın 'ŋnımnıli wa cɛlıa ɔ, mʊ nı: -can klaa, *milı klaa, we -yɔ 'wlı, 'mʊ wa 'nyɛa ɔ. 12 'Ylaa 'wʊ, -Lagɔ nɛɛ wa -yla nıı, wa 'na 'plılı Ewlodʊʊ -gbɛ -nı. 'Ɪn wa yia 'yoo -putu 'wʊbhu, 'ın wa yia wa -zɔɔ lʊmnı.

-Zɛzɛfʊ mnıa Ezipʊtʊ

13 Waa gbʊyilonya ka mnı 'bhie, Jejitapɛɛ 'anzı yabhlo yia -Zɛzɛfʊʊ -gbɛ yi 'ylaa 'wʊ, 'ın we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nıı, Ewlodʊ yia ɔɔ 'yuu da -talıa, ɔ 'ka ɔ 'bha. We 'dɛɛ 'gbʊ, -sɔ 'wʊ, -ın 'bhu ɔɔ 'yu -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊ, -ın -yɔ wa 'sɔ mnı Ezipʊtʊ -gwagwıe nya. -Ɪn -tʊ -mɔ, bhla -we nya a 'kaa yi, -amı yia we aın -yla gbaa.»

14 -Zɛzɛfʊ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia 'yu -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊbhu. Wa 'bhʊa -bha sabɔ, 15 'ın wa yia Ezipʊtʊ mnı. Wa -dı -mɔ la, 'ın Ewlodʊ yia tlı. 'Sa -mʊʊ 'plıa sa, 'ın -we -Lagɔ gbaa ɔ gbʊʊ -falıpanyɔɔ ŋwɛ nya, we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ, ɔ nɛɛ:

«ɪn ka na 'yu la,
ɔ 'ka Ezipʊtʊ 'bhʊ.»

Ewlodʊ 'bhaa nʊkpasuyua Bɛtılɛmʊ -dʊdʊ -gʊ

16 Da Ewlodʊ 'yıa nıı, gbʊyilonya ka ɔ -dawli 'wʊnʊ, 'ın ɔ yia 'cɛ 'pa bhabha. -Bha ɔ tiea nyıma wa 'ka Bɛtılɛmʊ dʊdʊ -gʊ nʊkpasuyua 'bha. -Wa 'nıa -zʊ 'sɔ ylı, we -yɔ -wa kaa -zʊ 'sɔ, -maa wa mnıa 'bhaa. Nıı, bhla -we nya -zɛlıya 'wlʊa gbʊyilonya ka ɔ 'dı -salıı 'gbʊ ɔ yi 'saa nʊ. 17 Nıı, -we *-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Zelemi gbaa mʊ nʊa lɛ:

18 «-A ka 'wʊkpıwɛlı 'nʊ mɔ Wlamaa,
wa mı 'wʊkpıda, wida wa mıa.
*Wlasɛlı -wa, ɔ 'yua ɔ mıa wida,
ɔ 'nı ŋwnu wa 'ka ɔ bhub-hoe,
nıı, ɔ 'yua ka tlı.»

-Zɛzɛfʊ 'bhʊa Ezipʊtʊ (Lk 2.39)

19 Da Ewlodʊ tlıa, -zugba -Zɛzɛfʊ mı Ezipʊtʊ, 'ın Jejitapɛɛ 'anzı yabhlo yia ɔ -gbɛ yi 'ylaa 'wʊ, 'ın we nɛɛ ɔ -ylaɛ: 20 «-Sɔ 'wʊ, -ın 'bhu ɔɔ 'yu -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊ, -ın -yɔ wa 'sɔ mnı *Izlaɛlı -dʊdʊ -gʊ. Nıı, -wa 'yıbhaa wa 'ka ɔɔ yu 'bha, -maa ka tlı.»

21 Tɔʊn, -Zɛzɛfʊ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia ɔɔ 'yu -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊbhu, 'ın wa yia Izlaɛlı -dʊdʊ -gʊ mnı. 22 Ɔ 'nʊa nıı, Alıkelausı mı Zuifʊʊ 'wlulapılıda ɔ dide Ewlodʊʊ 'bıgʊ, -bha ɔ nʊa nyanɔ ɔ 'ka Zudee mnı. Mɔ ɔ 'kaa mnı, ɔ 'yıa -bha 'ylaa 'wʊ, 'ın ɔ yia Galilee -dʊdʊ -gʊ mnı. 23 'Ɪn 'gbe -we wa laa

Nazalɛtı, 'ın wa yia -bha ladı. Nıı, 'sa we 'plıa sa, 'ın -we -Lagɔgbʊʊ -falıpanya gbaa we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ. Wa nɛɛ:
«'Mɔ wa yia laa Nazalɛtıyu.»

3

**Zaan batizea nyıma 'nyu nya*

(Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Zn 1.19-28)

1 We bhla wa 'yıa 'Zan *-Batisı -yɔ -mɔ da bɛblɛɛ Zudee -dʊdʊ -gʊ. Ɔ 'kpıa 'wʊ, 2 ɔ nɛɛ:
«A 'bhiti amıaa dlı, nıı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe ka cıpa.»
3 -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ *Ezaii nɛɛ zlımɛ ɔ daa nıı:
«Nyımɛ yabhlo 'kpıa 'wʊ -mɔ da bɛblɛɛ, ɔ nɛɛ:
‹Nıı, a mnazı Nyımaa -Kanyɔɔ 'yloogblʊ -yɔ.
A nʊ 'yoo tıklıı ɔ 'yu.› »
4 Nıı, ɔɔ *Zaan mıa, ɔ 'wʊ -bana mı *-nyɔmɛɛ nyanı nya, 'ın ɔ -cɛsli mıa nımɛɛ ku nya. Lʊʊ 'kpı -yɔ -gangan ɔ lia. 5 Zudee -dʊdʊ -gʊ -nyıma klaa, -Zeluzalɛmʊ -nyıma klaa, we -yɔ -wa 'bhʊa Zudɛɛn nyu kwesi, ma yia Zaaan -gbɛ. 6 Gbʊnyuu -we wa nʊa lɛ, 'mʊ wa gbaa -zejila 'wʊ, 'ın ɔ batizea wa Zudɛɛn nyu lʊ.

7 Zaan 'yıa nıı, *Falizınyıma -yɔ *Sadusenyıma mı ɔ -gbɛ yida, nıı, -maa -zu 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıa mıa dɛ, 'mʊnımɛɛ -gnʊ a -mıa! Nyɔɔ -salı aın 'dı, 'ın a pʊpalı 'wlukʊʊn la nıı, a mneni a 'ka -Lagɔɔ 'cɛ -we mıa yida kwɛɛ 'tlaa? 8 A -slolu amıaa lɛnʊgbʊnya 'wʊ sazɔnʊ sa nıı, a ka amıaa dlı 'bhiti. 9 A 'na gbalı amıaa 'dɛ dlı zɔ -nıɛ: ‹Nıı, Ablaamʊ mı -amıaa dʊkpasa nyaa 'gbʊ -a ka gbʊwʊbhʊ.› Nıı, ın nɛɛ aın -yla, -Lagɔ mneni ɔ 'ka tʊkpanya nı, Ablaamʊʊ 'yua -zɛlı. 10 -Lagɔɔ 'nɛnɔ gbee 'yli -dı sunyaa bhʊ -yɔ la pepe. Su weee -we'e 'paa 'bhue -zɔnʊnya nı, -dıa ɔ yia we, ɔ 'ka we -kosu 'wʊ viteli. 11 'Nyu nya -amı na batizea aın, 'ın wa 'ka we 'jiyibheli nıı, a ka amıaa dlı 'bhiti. Nıı, nyımɛ -ɔ yia 'mı 'bı yia, mɔ yia aın batizea Zuzu 'Pʊpa -yɔ -kosu nya. Ɔ 'tıtɛ -zi na -nʊ, ın 'nı we 'klʊ -ka ın 'ka ɔ -sakwla 'wʊbhu. 12 Ɔ ka ɔ bʊtɛ kwɛɛ, ɔ 'ka ɔ 'mnɔ 'wʊpʊ, ɔ 'ka we 'ya -yɔ we vavi -yɔsısalı. 'In ɔ 'ka we 'ya -zɔnʊnya -gbagbʊ 'wʊ slu, 'bhie, ɔ 'ka we vavinya -kosu we'e nyumoa 'wʊ viteli.»

Zaan batizea -Zezu 'nyu nya

(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22; Zn 1.29-34)

13 -Zezu 'bhʊa Galilee -dʊdʊ -gʊ, 'ın ɔ yia Zudɛɛn nyu -yɔ mnı. Ɔ nynia -mɔ, 'ın ɔ yia Zaan kwesi bɛ, -mɔɔ 'ka ɔ batizee 'nyu nyaa 'gbʊ. 14 Zaan 'nı we ŋwnu, ɔ nɛɛ: «-Innya, we 'nı 'sa -mı. -Mı 'ka 'yaa 'mı batizee 'nyu nya, 'ın -ın yia yi, ın 'ka -mı 'nyu nya batizee yı?»
15 -Zezu nɛɛ: «Nıı, we mı -Lagɔ 'yu tıklıı 'gbʊ, -a nʊ we lɛ.»
-Bha Zaan ŋwnua we -yɔ, 'ın ɔ yia we lɛnʊ.

16 Zaan batizea -Zezu 'nyu nya, -Zezu mı 'nyu lʊ 'tlada, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ 'gbe -yɔyı ŋwɛ -kalıda. 'In ɔ yia -Lagɔɔ Zuzu, -ɔ 'wlʊa -kpakʊn, -yɔyı kwlida,

'ın -mɔɔ yia ɔ -gʊ lasibhli. 17 'Ɪn wa yia wɛlı yabhlo, -we 'bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ 'nʊ, we nɛɛ: «Na 'Yu ɔ -mıa, ın -kalı ɔ zɛ, 'mɔ ın 'nyɛa na dlı weee yoo.»

4

'Kuzu ylaa -Zezu la (Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

1 Tɔʊn, 'ın -Lagɔɔ Zuzu yia -Zezu da bɛblɛɛ kwa, *'Kuzu 'ka ɔ laylaa 'gbʊ. 2 Ɔ mıa -mɔ da bɛblɛɛ, ɔ li -mɔ zlı glʊ 'sɔ, sabɔ glʊ 'sɔ, -zugba ɔ tı lililu, 'ın ŋwɔ yia ɔ -yɔkpa. 3 *Laylanyɔ bɛa ɔ kwesi, 'ın we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mı 'pieın, -ın gba tʊkpanya nı -yla nıı, we -zɛ 'floo.»

4 'Ɪn ɔ nɛɛ: «We mı cɛlıda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

‹We 'nı lililu -bhlogbɔɔ -gʊ
nyımɛɛ 'yliyɔgagıe tlili,
nıı,
wɛlı -we -Lagɔ gbaa,
'ın we nyɛ 'yaa ɔ
'yliyɔgagıe.› »

5 Tɔʊn, 'ın 'Kuzu yia ɔ -mɔwlʊ -gbe -Zeluzalɛmʊ 'wʊkwa. We dıa ɔ *-Lagɔbudu 'kadʊ 'wlu la, 6 'ın we nɛɛ: «-Ɪn -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mı 'pieın, -blu 'wʊ -ın 'ka lasibhli, nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

‹-Lagɔ yia ɔ 'anzınya tiea -na
'gbʊ,
'ın we 'ka we sɔnya -mı zɔ
laslʊlʊ,
-na bhʊ yi tʊkpa gozoo
'gbʊ.› »

7 'Ɪn ɔ nɛɛ: «We mı 'ya cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ:

‹Nıı, Jejitapɛ, -ɔ -wa -na -Lagɔ,
a 'na ylalı ɔ la -nı.› »

8 -Bha 'Kuzu kwa 'yaa ɔ 'wʊpa -gɔgɔ 'kadʊ 'wlu. 'Ɪn we yia dʊdʊʊ 'ŋnımnı -da weee -yɔ we 'ŋnımnılı -yɔ we 'tıtɛ ɔ 'klʊslolu. 9 'Ɪn we nɛɛ: «-Ɪn -ka 'mı 'yu 'kukolu 'sibhli, 'ın -ın -ka 'mı bʊbɔ, nıı, -we weee mıa da, 'ın na nyɛa -mı we.»

10 'Ɪn ɔ nɛɛ we -ylaɛ: «Bɛ lʊ, 'Kuzu! We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

‹-Ɪn bʊbɔ Jejitapɛ, -ɔ -wa -na -
Lagɔ,
'ın -ın nʊ ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -
yla lubho.› »

11 'Kuzu 'bhʊa ɔ kwesi tɔʊn, 'ın 'anzınya yia ɔ 'wʊsa.

-Zezu dıa ɔ lubho gwe Galilee (Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

12 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu 'nʊa nıı, wa ka Zaan -kaslʊ 'wʊpa, 'ın ɔ yia Galilee mnı. 13 Ɔ 'nı Nazalɛtı -tʊ, Kapɛnaumʊ ɔ -dıa la. Nıı, Kapɛnaumʊgbe mıa Galilenyu kwesi, -we mıa -mɔ Zabulɔn -yɔ Nɛfʊtalii -dʊdʊ -gʊ. 14 'Mʊ ɔ nʊa lɛ, 'ın -we -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Ezaii gbaa, we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ, ɔ nɛɛ:

15 «Zabulɔn -yɔ Nɛfʊtali -
nyıma,
nyıma -wa mı 'nyuu -yɔ
'yloogblʊ,
-mɔ Zudɛɛn nyuu kakpe
yabhlo lʊ,
Galilee da 'lakpanya mı!
16 Nyıma -wa mıa nikpise 'wʊ,
zlı wa yia 'yıa!
-Wa mıa tlıtlıee zuzu 'wʊ, zlı
yia wa -gbɛ 'tlaa.»

17 -Bha -bhlokpadɛ, 'ın ɔ yia -Lagɔgbʊ gbagbıe bhli, ɔ nɛɛ: «A 'bhiti amıaa dlı, nıı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe ka cıpa.»

-Zezu laa ɔ 'bɪnɔnya -mnʋa
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 'Ylɪ yabhlo nya, -Zezu mɪ
Galilenyu kwesi nɔda, 'ɪn ɔ
yia bhelia 'sɔ -yɔyɪ, 'Simɔɔ (-
mɔɔ -baŋnɪ -wa Piɛlɪ), we -yɔ
ɔ bheli Andlee. Wa mɪ wa
'sowli 'nyu lʋ vitelida, nɪɪ, zib-
hibhanya wa -mɪa. 19 Ɔ nɛɛ wa
-yla: «A yi 'mɪ 'bɪ, sa a kpaa
zibhi, ɪn 'ka 'sa aɪn nyɪmaa
'ylibɪlanɔnʋnya -zɛlɪ, 'ɪn a 'ka
'mɪ wa 'bɪ -la.»

20 Tɔʋn, wa tɪa -bha wa
'sowli, 'ɪn wa yia ɔ 'bɪ mnɪ. 21 Ɔ
bɛa 'yu -sɛ, 'ɪn ɔ yia *'Zake -yɔ
ɔ bheli *Zaan 'yɪ, nɪɪ, Zebedee
'yua -wa. Wa -yɔ wa dide
mɪ wa 'sowli mnazɪda -mɔ 'glʋ
'wʋ, 'ɪn -Zezu yia wa la, 22 'ɪn
wa yia wa dide -yɔ ɔ 'glʋ -bha
tɪ, 'ɪn wa yia -Zezu 'bɪ mnɪ.

23 We bhla -Zezu 'plɪlɪa
Galilee -dʋdʋ weee -gʋ, -
zugba ɔ slolua nyɪma gbʋ *-
Lagɔbudunya zɔ, 'ɪn ɔ gbaa
*-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe -
zɔnʋʋ gbʋ, gu weee -yɔ sɪasɪe
weee, -we mɪa nyɪma -yɔ
jipejipɪe nya. 24 -Bha wa
'nʋa -Zezuu 'dɪ Silii -dʋdʋ
weee -gʋ. Nɪɪ, -wa mɪa sɪada
weee, -wa kaa gu -yɔ klaa, -
wa ka ku glopoa klaa, -wa
zuzu 'nyuu mɪa 'wʋ klaa, -
wa kaa nɛʋn gu -yɔ klaa,
we -yɔ zɔlaslonya, 'ma wa -
laa -Zezu, 'ɪn ɔ yia wa jipe.
25 'Ɪn nyɪmaa -zlo yia -Zezu 'bɪ
yi. Tɔlʋa 'bhʋa Galilee, tɔlʋa
'bhʋa 'Gbe Kugbua -dʋdʋ -gʋ,
tɔlʋa 'bhʋa -Zeluzalɛmʋ, tɔlʋa
'bhʋa Zudee -dʋdʋ -yɔ Zudɛɛɛn
kakpe yabhlo -gʋ.

5

-Zezu -slolua nyɪma gbʋ
(Lk 6.20-23)

1 Da -Zezu 'yɪa nyɪmaa -zlo -
yɔ, ɔ -gblaa -gɔgɔ yabhlo 'wlu,
'ɪn ɔ yia -mɔ ladɪ. Ɔ 'bɪnɔnya
gbelia ɔ, 2 'ɪn ɔ yia wa slolue
bhli, ɔ nɛɛ:

3 «Nyɪma -wa'a laa wa 'dɛ
nyɪma -Lagɔ 'yu,
'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ
nya,
-we ka gbʋ -wa, -Lagɔ pɪlɪ
wa 'wlu la.

4 -Wa mɪa wida,
'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ
nya,
-we ka gbʋ -wa, -Lagɔ yia
wa 'kʋayli 'paa.

5 Nyɪma -wa mɪa sa bhe,
'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ
nya,
-we ka gbʋ -wa, ma yia
dʋdʋ 'wʋbhua 'bɪ -liliee
saa.

6 Nyɪma -wa nyɪma tɪklɪɪ -
zɛzɛ tʋ mɪa 'bhada ŋwɔ
'bhisa,
'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ
nya,
-we ka gbʋ -wa, lʋa wa
yia.

7 Nyɪma -wa yɪlɪa wa -lima
nyazɪ,
'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ
nya,
-we ka gbʋ -wa, -Lagɔ yia
wa nyazɪ 'yɪlɪa.

8 Nyɪma -wa ka dlɪ mɪa tɪklɪɪ,
'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ
nya,
-we ka gbʋ -wa, -Lagɔ wa
yia 'yɪa.

9 Nyɪma -wa bɪbɛlɪa nyɪma -yɔ,
'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ
nya,
-we ka gbʋ -wa, -Lagɔ yia
wa laa ɔ 'yua.

10 Nyıma -wa wa palıa 'klıyıe 'wʊ,
wa mı nyıma tıklıı nyaa 'gbʊ,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı wa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, -Lagɔ pılı wa 'wlu la.
11 «Nıı, wa -ka amıaa 'ŋnı -nyumɔ, wa -ka aın 'klıyıe 'wʊpalı, wa -ka aın yoyo gbʊ -gʊ la zʊlʊ na 'gbʊ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya. 12 A li 'mʊna sa duun, -we ka gbʊ -wa, -tnʊʊ 'kadı a yia 'gıa -Lagɔɔ -gbɛ. Nıı, 'sa -bhlokpadɛ wa 'palıa -Lagɔgbʊʊ -falıpanya, -wa -galıa aın 'yu, 'klıyıe 'wʊ.

-Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya mı zlı -yɔ gumu 'bhisa
(Mk 4.21, 9.50; Lk 8.16, 14.34-35)

13 «Nıı, amıa, dʊdʊgʊ -nyımaa gumu 'bhisa a mıa. Nıı, gumu -ka 'nʊŋwɛ 'bhʊ, sa wa 'ka we namanıa? We 'nı 'maslɛɛn -lu yabhlogbɔɔ 'wʊkʊ. Nıı, 'pipee wa vitelia we, 'ın nyıma nɔa we -gʊ.

14 «Nıı, amıa, dʊdʊgʊ -nyımaa zlı 'bhisa a mıa. 'Gbe wa zʊa -gɔgɔ 'wlu, wa 'nı mneni wa 'ka we zize. 15 'Ɪn wa -yɔ 'napɛ -ka yi, wa'a dı we -solu zɔ la. Yalı wa dıa we la, 'ın we yıa nyıma weee -gʊ la, we 'nı mʊʊ? 16 'Sa -bhlokpadɛ, amıaa zlı 'kaa nyıma 'yu lı, 'ın wa 'ka amıaa lɛnʊgbʊ -zɔnʊ -yɔyı, 'ın wa 'ka amıaa Dide -ɔ mıa yalıı 'ŋnı -mnını.

-Zezu -yɔ -Lagɔɔ tite

17 «A 'na pʊpalı dlı zɔ la -nı, nıı, *Moizıı tite -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa wɛlı ın yia lasaa -nı. Ɪn 'nı we lasasıee 'gbʊ yi. Yi ın yia, 'ın we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ.

18 «Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa nıı, dʊdʊ -yɔ yalı 'nı -slɔ labhʊ, -Lagɔɔ titee cɛlılıı 'ya 'kienyi -lɛ 'na 'ka labhʊ, 'ın dʊdʊ 'kaa bhıa. 19 We 'dɛɛ 'gbʊ, nyımɛ -ɔ mıa 'kienyi -lɛ, -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la glaa, mɔ -wa nyımɛ -ɔ'ɔ zʊa -Lagɔɔ tite 'kienyi -lɛ 'nʊŋwɛ, 'ın ɔ slolua ɔ -lima sa wa'a zʊa we 'nʊŋwɛ. Nıı, -ɔ slolua ɔ -lima -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛzʊzʊe, mɔ -wa kpasa, nyıma -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la glaa. 20 Ɪn nɛɛ aın -yla: a zʊ -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ. A -zi -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma, we 'nı -mʊʊʊ, nyıma -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la, a 'na 'ka wa glaa -mı.

A -yɔ amıaa bhelia suslolu 'wʊ

21 «A ka 'nʊ nıı, wa nɛɛ amıaa dʊkpası -ylaɛ: ‹A 'na 'bhalı nyımɛ -nı. Nıı, -ɔ ka ɔ bheli 'bha, gbʊwʊbhunya 'yu wa yia ɔ kwaa.› 22 Nıı, ın nɛɛ aın -ylaɛ: -ɔ -ka ɔ bheli -yɔ 'cɛpalı, gbʊwʊbhunya 'yu wa kwaa ɔ. -Ɔ -ka gba ɔ bheli -yla, -mɔɔ mı nyımɛ -kpʊa nya, nyıma kpası 'yu wa kwaa ɔ, 'ın wa bhua ɔ -yɔgbʊ 'wʊ. -Ɔ -ka ɔ bheli -yla gba: ‹Nyɔgʊgʊ›, ɔ ka we 'klʊ wa 'ka ɔ -kosu -we'e nyumoa 'wʊ kwa. 23 We -ka nıı, -na wlawlalu -ın mı -Lagɔ kwada 'slakagʊsalılu 'yu, 'ın -ın yi ligbe nıı, -ın -yɔ -na bheli 'sɔ ka gbʊ, 24 -ın tı -bha wee wlawlalu 'slakagʊsalılu 'yu, -ın mnı, -ın -yɔ -na bheli 'ka gbʊ -bhıa, 'bhie, -ın 'ka wee wlawlalu -Lagɔ -la.

25 «Nıı, nyımɛ -ka -mı gbʊ 'wluladılı, 'ın -ın -yɔ ɔ 'sɔ 'ka gbʊwʊbhunya 'yu mnıda -mı, -ın -yɔ ɔ 'sɔ -bhıa gbʊ slʊı, da a mıa -slɔ 'yloogblʊ. Nıı, we 'nı -mʊʊ, 'ın ɔ kwaa -mı gbʊwʊbhunya 'yu, 'ın gbʊwʊbhunya nyɛa -mı 'slʊja yoo, 'ın wa paa -mı -kaslʊ 'wʊ. 26 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa: -ın 'nı -slɔ ɔ tama 'wʊbhlolu -nʊ wla, -ın 'na 'ka -mɔ 'tla.

-Ɪn -yɔ nyımɛ -putuu 'ŋwnɔ 'na -dılı -budu 'wʊ -nı

27 «A ka 'nʊ nıı, wa nɛɛ: ‹-Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı›.* 28 Nıı, -amı, ın nɛɛ aın -yla: nyımɛ -ka ɔ -libheyii 'ŋwnɔ yla, 'ın ɔ -budu 'wʊdı tʊ -ka ɔ 'bha, ɔ -yɔ ɔ ka -budu 'wʊdı ɔ dlı zɔ.

29 «We -ka nıı, -na lilikwɛ -yliya kwa -mı gbʊnyuu lʊ, -sa -bha we, viteli we 'pıpı. We nanı 'yli -ın 'ka -na kuu kibhe mnɔnʊ, we -zi wa 'ka -na ku weee viteli -kosu -we'e nyumoa 'wʊ. 30 We -ka nıı, -na lilikwɛ -sɔ kwa -mı gbʊnyuu lʊ, dı -bha we, viteli we 'pıpı. We nanı 'yli -ın 'ka -na 'lali yabhlo mnɔnʊ, we -zi -ın 'ka -kosu -we'e nyumoa 'wʊpla -na -kpabhie nya.

A 'na -salı 'ŋwnɔ 'kwnɛ -nı
(Mt 9.9; Mk 10.11-12; Lk 6.18)

31 «Wa nɛɛ 'ya aın -ylaɛ: ‹Nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔ 'kwnɛ -sa, ɔ 'nyɛ ɔ 'kwnɛ -sa -sɛbhɛ yoo.› 32 'Ɪn -amı, ın nɛɛ aın -ylaɛ: nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ 'kwnɛ -sa, 'mʊ we 'nı ɔ mʊtnı kwɛ -kakıe 'wʊbhʊ. Nıı, nyımɛ -ka ɔ 'ŋwnɔ 'kwnɛ -sa, ɔ gbʊnyuu lʊ -sulue -wa, -we ka gbʊ -wa, nʊkpasu -putu ɔ yia kwaa. 'Ɪn nyımɛ -mɔmɔ -ka 'kwnɛ -sa ŋwnɔ kwa, gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ.

A 'na bili -nı

33 «A ka 'nʊ nıı, wa nɛɛ amıaa dʊkpası -ylaɛ: ‹-Ɪn 'na bili yoyo sa -nı. -We -ın bia -Lagɔ 'yu, -ın nʊ we lɛ.› 34 Nıı, -amı, ın nɛɛ aın -ylaɛ: a 'na bili 'mnumnu -nı. A 'na bili yalı -nı, nıı, mʊ -wa -Lagɔɔ 'ŋnımnıkpe. 35 A 'na bili dʊdʊ -nı, mʊ -gʊ ɔ dıa bhʊ la. A 'na bili -Zeluzalɛmʊ -nı, nıı, mʊ -wa -Lagɔnyıma weee 'wlu-lapılınyɔɔ gbe. 36 -Ɪn 'na bili -na 'wlu -nı, nıı, -ın 'nı mneni -ın 'ka -na 'wluo nyi -bhlogbɔɔ 'bhiti, we 'ka 'pʊpa -zɛ, we 'ka 'ylukpa -zɛ. 37 We -ka ‹ıın›, a gba ‹ıın›, we -ka ‹-ınnya›, a gba ‹-ınnya›. -We -na yia we 'bıgʊ zʊa, gbʊnyuuu didee -gbɛ we bhʊa.

A 'na nʊnʊ gbʊʊ 'lɛɛji lɛ -nı
(Lk 6.29-30)

38 «A ka 'nʊ nıı, wa nɛɛ: ‹'Ylii 'lɛɛji -wa yli, 'ın glaa 'lɛɛji -wa gla.› 39 Nıı, -amı nɛɛ aın -yla: -ɔ nʊa -mı -yla gbʊ lɛ, -ın 'na nʊnʊ we 'lɛɛji lɛ -nı. Nıı, nyımɛ -ka -na lilikwɛ -yukwli 'kpa 'wʊsʊbha, -ın 'bhiti we -gʊdʊ, ɔ 'ka -bha yabhlo 'pa. 40 Nyımɛ -ka -mı gbʊwʊbhunya 'yu kwa, ɔ 'ka -na -bana 'wʊbhu, 'nyɛ ɔ 'yoo, ɔ 'ka -na -gʊslunaa 'wʊbhu. 41 -Laide -ka -mı 'gba 'wludı -ın 'ka kilo -bhlo lɛnʊ, -ın nʊ kilo 'sɔ lɛ. 42 Nyımɛ -ka -mı -lu -zlalı, 'nyɛ we ɔ. Nyımɛ

* **5:27** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı, -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.

-ka -na -lu -bhoa yi, -ın 'na palı ɔ -blıgʊ -nı.

A -kalı amıaa tʊnyımaa zɛ
(Lk 6.27-28,32-36)

43 «A ka 'nʊ nıı: ‹-Ɪn -kalı -na -libheyii zɛ, 'ın -na tʊnyımɛ mıa, -ın 'ka -məɔ 'wʊnyɛ.› 44 Nıı, -amı, ın nɛɛ aın -yla: a -kalı amıaa tʊnyımaa zɛ, 'ın -wa palıa aın 'klıyıe 'wʊ, a bhubhoe -Lagɔ wa 'ŋnı nya. 45 'Bhie, a 'ka amıaa Dide, -ɔ mıa yalıı 'yua -zɛ. Nıı, -Lagɔ sɔlʊa ɔ 'ylʊ 'wʊ nyıma -zɔnʊ -yɔ nyıma 'nyii -gʊ, 'ın -wa nʊa gbʊzɔnʊ lɛ, we -yɔ -wa nʊa gbʊnyuu lɛ, 'ın ɔ lʊalıa wa -gʊ 'nyu.

46 «-Wa -kalıa amıaa zɛ, we -ka -maa -bhloo 'dɛɛ zɛ a -kalı, a 'nı -lu yabhlogbɔɔ 'klʊ -ka -Lagɔ 'yu. Nıı, *nisʊn -gwɛzisanyaa 'dɛbhie -gbolu, 'sa -bhlokpadɛ wa nʊa. 47 A -ka amıaa bheliaa 'dɛkpʊa fʊsa nı, gbʊ 'kadʊ a nʊa -bha lɛ yı? Nıı, -wa 'nıa -Lagɔ -yi, 'sa -bhlokpadɛ wa nʊa, we 'nı mʊʊ? 48 We 'dɛɛ 'gbʊ, amıa, a -mı tıklıı sa amıaa Dide -ɔ mıa yalı mıa tıklıı 'bhisa.

6

Sa -a 'kaa bobabhanya 'nyɛ

1 «A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a 'na nʊnʊ amıaa -Lagɔgbʊ lɛ -zejila 'wʊ, nyıma 'ka aın 'ylaa 'gbʊ -nı. A -ka 'sa we nʊ, a 'na 'ka -tnʊʊ 'yı amıaa Dide -ɔ mıa yalı kwɛɛ.

2 «-Ɪn -ka 'gwɛzi bobabhanya 'nyɛ, -ın 'na bhlılı we lɛglɛ nya -nı. Nıı, 'sa wɛlı 'sɔ -nyıma nʊa -mɔ -Lagɔbudunya zɔ, we -yɔ 'yloogblʊ, wa 'ka wa 'ŋnı -zɔnʊ gbaa 'gbʊ. Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: wa ka wa -tnʊʊ 'yı 'gamʊ. 3 Nıı, -mı, -ın -ka -na 'gwɛzi bobabhanya 'nyɛ -na lilisɔ nya, -na kɔpɛsɔ 'na yibheli we 'ji -nı. 4 Sa -ın wlaa -lu zizeda, -na Dide -Lagɔ, -ɔ yıa we -yɔ, mɔ kwɛɛ -na yia -na -tnʊʊ 'yıa.

Sa -a 'kaa -Lagɔ bhubhoe
(Lk 11.2-4)

5 «A -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, a 'na nʊnʊ wɛlı 'sɔ -nyıma 'bhisa -nı. Nıı, wamıa, wa 'yıbha wa 'ka 'yligbe, 'ın wa 'ka -Lagɔ bhubhoe -Lagɔbudunya zɔ -yɔ 'yoo 'wʊgbelida. 'Mʊ wa nʊa lɛ, 'ın nyıma weee 'ka wa -yɔyı. Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: wa ka wa -tnʊʊ 'yı 'gamʊ. 6 Nıı, -mı, -ın -ka -Lagɔ bhubhoea yi, -ın pla -na -budu zɔ, -ın kla we, 'ın -ın bhubhoe -na Dide da wa'a 'yıa -mı -yɔ. -Ɪn -ka 'sa nʊ, -na Dide -ɔ yıa -mı -yɔ zizeda, mɔ yia -na -tnʊʊ wlaa.

7 «A -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, a 'na mnanı ŋwɛ la -nı, nɛɛ -wa 'nıa -Lagɔ -yi. We mı wamıaa dlı zɔ nıı, wa gbag-bawɛlı duuun 'gbʊ -Lagɔ pʊlʊa wa yukwli. 8 A 'na nʊnʊ wa 'bhisa -nı. Nıı, a 'nı -slɔ ɔ -lu -zlalı, ɔ -yi amıaa -yɔkpagbʊ.

9 «Sa a 'kaa -Lagɔ bhubhoe mʊ nı:
‹-Amıaa Dide -ɔ mı yalı,
wa zʊ -bha -na -mɔwlʊ ŋnı.
10 -Na nyımaa 'wlulapılıe yi.
Nyıma nʊ -na dʊmagbʊ lɛ dʊdʊ -gʊ,
sa we mıa yalı 'bhisa.
11 'Nyɛ -zɛɛn nʊʊ lililu -aın.

12 -Wa nʋa -aın gbʋnyuu 'wluo,
sa -a tıa wa -yɔgbʋ 'wʋ,
-ın tı 'sa -amıaa -yɔgbʋ 'wʋ.
13 -Ɪn 'na kwalı -aın lay-lagbʋ lʋ -nı.
-Ɪn -sa -aın gbʋnyuuu dide kwɛɛ.›
[Nıı, nyımaa 'wlulapılıe klaa,
'tıtɛ klaa, we -yɔ 'ŋnımnıe,
we -mı -na -nʋ nya, bhla weee nya.
*-Amɛnı.]
14 Nıı, amıaa -lima -wa nʋa aın -yla gbʋnyuu lɛ, a -ka we 'wʋtı, amıaa Dide -ɔ mıa yalı, 'ın ɔ tıa amıaa -yɔgbʋ 'wʋ. 15 'Ɪn a 'nı wa -yɔgbʋ 'wʋtı nı, amıaa Dide -ɔ mıa yalı, ɔ 'na 'ka amıaa -yɔgbʋ 'wʋtı.

Sa a 'kaa 'sun pla

16 «A -ka 'sun 'wʋ -mı, a 'na 'sulu 'klʋ wɛlı 'sɔ -cıan 'bhisa -nı. 'Ɪn wa nʋa wa 'klʋ 'fuakaa, 'ın nyıma weee 'ka we 'jiyibheli nıı, wa mı 'sun 'wʋ. Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: wa ka wa -tnʋʋ 'yı 'gamʋ. 17 Nıı, -mı, -ın -ka 'sun 'wʋ -mı, budo 'klʋ -yɔ, 'fla -na 'nyi, 18 nyıma yi we 'jiyibheli nıı, -ın mı 'sun 'wʋ. -Na Dide, -ɔ wa'a 'yıa -yɔ, -mɔ -bhlogbɔɔ yia we 'jiyibhelia. -We -ın nʋa zizeda lɛ, -na Dide, -ɔ yıa we -yɔ, mɔ yia -na -tnʋʋ wlaa.

'Ŋnımnılu -zɔnv
(Lk 12.33-34)

19 «'Ŋnımnılu -we mıa dʋdʋ -gʋ, da 'glı -yɔ ŋwɔnʋ nyumɔa we, 'ın 'wienya wlaa -budu, 'ın wa ylia we, a 'na dılı we -zlo dʋdʋ -gʋ -nı. 20 Nıı, a dılı 'ŋnımnılu -Lagɔɔ -gbɛ la, da 'glı -yɔ ŋwɔnʋ 'na 'kaa we -nyumɔ, 'ın 'wienya 'na 'kaa we yli. 21 Nıı, mɔ -na 'ŋnımnılı mıa, -mɔ -na dlı mıa.

'Yli -wa kuu 'napɛ
(Lk 11.34-36)

22 «'Yli mı kuu 'napɛ nya. -Na 'yli -ka -yalı, -na ku weee mı zlı 'wʋ. 23 Nıı, -na 'yli -ka gu -yɔ -ka, -na ku weee mı nikpise 'wʋ. -We mıa -na zlı nya, we -ka nikpise 'bhisa -mı, -zugba nikpise -dlugba -wa.

'Gwɛzi -yɔ -Lagɔ, a -sa -bha
(Lk 16.13)

24 «Nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka -cıan 'sɔ -yla lubho nʋ. We -ka 'sa -mı, 'yabhlo ɔ yia 'wʋnyɛa, 'ın ɔ 'ka 'yabhloo zɛkalı. 'Yabhlo -yɔ ɔ yia lanɛa, 'ın 'yabhlo 'ka ɔ dʋdʋnyumanı. A 'nı mneni a 'ka -Lagɔ -yɔ 'gwɛzi -yla lubho nʋ dabʋdʋ.

A 'na lʋlʋ dlı -nı
(Lk 12.22-31)

25 «We 'dɛɛ 'gbʋ, ın nɛɛ aın -yla: a 'na lʋlʋ dlı amıaa 'yliyɔgagıe -yɔ amıaa kuu 'gbʋ -nı. A 'na gbalı amıaa dlı zɔ -nıɛ: ‹Lɛɛ -lu -a 'ka lia? Lɛɛ -lu -a 'ka 'maa? -A yi 'naa 'yı -a 'ka 'wʋplaa?› Nıı, amıaa 'yliyɔgagıe -zi lililu, 'ın amıaa ku -zi 'naa, we 'nı mʋʋ? 26 Nıı, zia mıa, we'e 'pa 'mnɔ, we'e -dı we, 'ın we'e bʋblʋ we -zlo -gbagbʋ 'wʋ. Nıı, amıaa Dide -ɔ mıa yalı, mɔ nyɛa we lililu. Nıı, amıa, a 'yli a -zi 'zia, we 'nı mʋʋ? 27 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ 'yliyɔgagıee 'yli -gʋ palı ɔ dlılʋlʋe nya. 28 Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a lʋ dlı 'naa 'gbʋa? -Fliisuu -bʋı mıa, a dı we dlı 'wʋ nıı, we'e nʋ lubho, 'ın we'e

lʋa 'naa. 29 Nɪɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla: *Salomɔɔɔ 'dɛɛ 'ŋnɪmnɪe 'kadʋ 'wʋ, ɔ 'nɪ 'ylinanɔ -bana -bhlogbɔɔ 'yɪ suu -bʋɪnya nɪɪ 'yabhlo 'bhisa. 30 Su -we mɪa -zɛɛn kpaa, 'ɪn wa 'kaa -kosu 'wʋ viteli cɪzɪ, we -ka nɪɪ, -Lagɔ ka we -bana -zɔnʋ 'nyɛ, -zugba -bana ɔ yia aɪn 'nyɛa, dlɪ 'kienyi -zʋnya! 31 A 'na 'yɪbhalɪ amɪaa 'dɛ la dlɪ -lʋlʋe nya -nɪɛ: ‹Lɛɛ -lu -a 'ka lia? Lɛɛ -lu -a 'ka 'maa? -A yi -bana 'yɪ -a 'ka 'wʋpla -bhaa?› 32 -Lu weee mɪa da, -wa talɪa we da, 'ylɪ weee nya, nyɪma -wa 'nɪa -Lagɔ -yi, ma -wa. Amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪ, ɔ -yi we 'ji nɪɪ, -we mɪa dɛ, mʋ -wa amɪaa -yɔkpagbʋ. 33 Tɪada, a 'tide -Lagɔ 'yi, ɔ 'ka aɪn 'wlulapɪlɪ, 'ɪn a 'ka gbʋ tɪklɪɪ lɛnʋ. We 'bɪgʋ, -Lagɔ 'ka aɪn -lu weee -mɪnɪ 'nyɛ. 34 Nɪɪ, a 'na lʋlʋ dlɪ cɪzɪ gbʋʋ 'gbʋ -nɪ. Nɪɪ, cɪzɪ 'bhie, a 'ka cɪzɪ nʋʋ gbʋ 'wʋpla. Nɪɪ, -zɛɛn nʋʋ sɪasɪe mɪa, we -tʋ 'sa, a 'na palɪ we 'ylɪ -putuu -nʋ -gʋ -nɪ.»

7

A 'na 'bhulu nyɪmaa -yɔgbʋ 'wʋ -nɪ
(Lk 6.37-38,41-42)

1 «A 'na 'bhulu nyɪmaa -yɔgbʋ 'wʋ -nɪ, -Lagɔ yi amɪaa -yɔgbʋ 'wʋbhu. 2 Nɪɪ, sa a bhua nyɪmaa -yɔgbʋ 'wʋ, 'sa -Lagɔ yia amɪaa -yɔgbʋ 'wʋbhua. -We a bhua 'wʋ, 'ɪn a yɪbhɔlʋa nyɪma, 'mʋ -Lagɔ yia 'wʋbhua ɔ 'ka aɪn yɪbhɔlʋ.

3 «Bʋɛɛ gɔ -lɛ mɪa -na bhelii 'yliya 'wʋ, 'mʋ -na yɪa -yɔ, 'ɪn su -kibhe 'kadʋ -we mɪa -na 'yliya 'wʋ, -ɪ'ɪn 'yɪ we -yɔ. Lɛɛ -lu ka 'gbʋa? 4 Su -kibhe 'kadʋ mɪ -na 'yliya 'wʋ, 'ɪn -ɪn nɛɛ -na bheli -yla: ‹Ŋwnu, ɪn 'ka -mɪ bʋɛɛ gɔ 'yliya 'wʋsaa?› We 'nɪ 'ylinanɪ. We 'nɪ mʋʋ? 5 Wɛlɪ 'sɔ -nyɪmɛ, -ɪn -sa -slɔ -na 'dɛ su -kibhe 'kadʋ 'yliya 'wʋ, -ɪn 'ka layɪ 'bhie, -ɪn 'ka bʋɛɛ gɔ -na bhelii 'yliya 'wʋsa.

6 «A 'na 'nyɛnɪ -Lagɔɔ -lu gwɪ yoo -nɪ, we 'nɪ -mʋʋ, 'ɪn we bhitia la, 'ɪn we mua aɪn. A 'na viteli amɪaa -can gbʋa -bobo zɔ -nɪ, we 'nɪ -mʋʋ, 'ɪn we nɔa we -gʋ.

A bhubhoe amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪ
(Lk 11.9-13)

7 «A -zla -lu, 'ɪn wa 'ka we aɪn 'nyɛ. A -talɪ -luu da, 'ɪn a 'ka we 'yɪ. A bhlɪ -budu, 'ɪn wa 'ka -bha -kalɪ aɪn -yla. 8 Nɪɪ, -ɔ zlaa -lu, 'mɔ wa nyɛa we. -Ɔ talɪa -luu da, mɔ yɪa we. -Ɔ bhlɪa -budu, mɔ -yla wa kalɪa -bha. 9 Amɪaa 'yu -ka aɪn 'floo -zlalɪ, a mneni a 'ka ɔ tʋkpa 'nyɛɛ? 10 'Ɪn ɔ -ka aɪn zibhi -zlalɪ, a mneni a 'ka ɔ tɪbhɛ 'nyɛɛ? -Ɪnnya, we 'nɪ sa -mɪ. 11 Nɪɪ, amɪa -mama -wa nyɪma 'nyii, a -yi amɪaa 'yua -li -zɔnʋ 'nyɛ sa. We -ka 'sa -mɪ, a -mɪ we -gʋ nɪɪ, amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪ, -wa -ka ɔ -lu -zlalɪ, -lu -zɔnʋ ɔ yia wa 'nyɛa.

12 «-We a 'yɪbhaa nyɪma nʋ aɪn -yla lɛ, amɪa nʋ 'ya we wa -yla lɛ. Mʋ -wa Moizɪɪ tite -yɔ -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyaa 'sɛbhɛɛ jɪ.

'Yoo 'sɔ
(Lk 13.24)

13 «A plalɪ klolo ŋwɛɛ poo 'wʋ. 'Yoo -we kwaa nyɪmɛ tlɪtlɪe 'wʋ, we gbʋ 'nɪ -yɔ -kalɪ,

'ın we klolo ŋwɛɛ 'ylia 'wʊ la. 'Ɩn -wa bhlia wee 'yoo, wa -zu 'wʊ. 14 Nıı, 'yoo -we kwaa nyımɛ 'yliyɔgagıe 'wʊ, we gbʊ -kalı -yɔ. 'Ɩn we ŋwɛɛ mıa poo. -Wa yıa we -yɔ, wa 'nı 'wʊzu.

Suu 'bhue -yɔ wa yibhelia we
(Lk 6.43-44)

15 «Nyıma -wa laa wa 'dɛ -Lagɔgbʊʊ -falıpanya, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ wa gbɛgbɛın. Wa -ka yi, wa mı sa -dlɔɔ bhlabhlɛ 'bhisa, 'ın wa nʊkplɛ mıa, -mɔ 'wlʊ -fliigwı -we mıa vla 'wʊ. 16 Wa lɛnʊgbʊ -yɔ a yia wa yibhelia. Wa'a -sa *-dlɔya 'mnɛwia 'wlu, 'ın wa'a -sa magloo -kɔjı 'wlu. 17 Nıı, su -zɔnʊ weee mıa, 'bhue -zɔnʊ we paa, 'ın su 'nyuu mıa, 'bhue 'nyuu we paa. 18 Su -zɔnʊ mıa, we 'nı mneni we 'ka 'bhue 'nyuu 'pa. 'Ɩn su 'nyuu mıa, we 'nı mneni we 'ka 'bhue -zɔnʊ 'pa. 19 Su weee nyıdı, -we 'nı 'bhue -zɔnʊ 'pa, -dı wa -dıa we, 'ın wa vitelia we -kosu 'wʊ. 20 'Sa a yia waa yocıan yibhelia wa lɛnʊgbʊ 'wʊ.

-Zezuu nyıma -zɔnʊ
(Lk 13.25-27)

21 «-Wa gbaa da: ‹Na -Kanyɔ, na -Kanyɔ›, we 'nı wa 'dɛ weee -Lagɔ yi 'sa 'wlulapılıa. Nıı, -wa nʊa ɔ dʊmagbʊ lɛ, ma 'wlu ɔ yia lapılıa. 22 Zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, -bha nyıma duun yia 'mı -yla gbaaɛ: ‹-Amıaa -Kanyɔ! -Amıaa -Kanyɔ! Nıı, -a ka -Lagɔgbʊ gba -na 'ŋnı nya, -a ka zuzu 'nyii vu -na 'ŋnı nya, 'ın -a ka gwɛdigbʊ lɛnʊ -na 'ŋnı nya, we 'nı mʊʊ?› 23 Tɔʊn, -bha na yia wa -yla gbaa -zejila 'wʊɛ: ‹Ɩn 'nı aın -yi 'mnumnu. Nyıma 'nyii, a bɛ lʊ!›

-Budu 'sɔɔ gbʊʊ nine
(Lk 6.47-49)

24 «Nıı, -we weee ın gbaa dɛ nı, -ɔ -ka we yukwli pʊlʊ, 'ın ɔ 'ka we -gʊgbʊ lɛnʊ, ɔ 'wlʊ gbʊyilonyɔ -ɔ 'sʊbha ɔ -budu tʊkpa -gʊ. 25 Da 'nyu lʊa, 'nyu yea -bha, -pıpɛ 'kadʊ 'plıa, wee -budu 'nı bhli. -We ka gbʊ -wa, wa ka we 'sʊbha tʊkpa -gʊ. 26 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nʊa na wɛlı, 'ın ɔ 'nıa we -gʊgbʊ lɛnʊ, ɔ 'wlʊ nyɔgʊgʊ, -ɔ 'sʊbhaa ɔ -budu -bʊsɛ -gʊ. 27 Da 'nyu lʊa, we yea -bha, 'ın -pıpɛ 'kadʊ 'plıa, 'ın we yia we la bhlı, 'ın we yia -nyumɔ weee.»

28 -Zezu bhıa gbʊ nı gbagbıe, 'ın we yia nyıma weee ŋwɛgaga -sʊbhalı. 29 Nıı, ɔ 'nı wa gbʊ -slolu -Lagɔɔ titee gwesanya 'bhisa, se -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ, we nya ɔ -slolua wa gbʊ.

8

*-Zezu puea *sɔlıbhanyɔ*
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Da -Zezu mıa -gɔgɔ kwlida, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ 'bı yi. 2 Tɔʊn, *sɔlıbhanyɔ yabhlo bɛa ɔ 'yu, 'ın ɔ yia 'kukolu 'sibhli, 'ın ɔ nɛɛ: «Na -kanyɔ, -na zukpa -wa: we -ka -mı dʊdʊ nanı, -ın mneni -ın 'ka 'mı jipe.»

* **8:3** Zuifʊʊ -gbɛ, -ɔ -ka sɔlı -yɔ -ka, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka nyımɛ kwɛzı, 'ın ɔ 'nı mneni ɔ 'ka -Lagɔbudu zɔ mnı.

3 -Zezu -gloa sɔ 'wʊ, ɔ zɪa ɔ kwɛ,* ɔ nɛɛ: «We nanɪ 'mɪ dʊdʊ, -ɪn 'pʊ!»

-Bha -bhlokpadɛ *sɔlɪ 'bhʊa ɔ ku -yɔ, 4 'ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn -ka mnɪ nɪ, -ɪn 'na -salɪ we 'dɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -nɪ. Mnɪ -na 'dɛ *-Lagɔbʊbɔnyɔ 'klʊslolua, 'ɪn -we Moizɪ gbaa nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ -ka 'pʊ ɔ 'nyɛ -Lagɔ, -ɪn wla we, 'ɪn wa 'ka we 'jiyibheli nɪɪ, -ɪn ka 'pʊ.»

-Zezu puea 'slʊjaa 'yugalɪnyɔɔ zɔyu
(Lk 7.1-10)

5 We bhla -Zezu plaa Kapɛnaumʊgbe nʊkplɛ, 'ɪn *Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ yia ɔ -gbɛ yi. Nɪɪ, ɔ yia ɔ zukpa 'palɪ, -mɔɔ 'ka ɔ -yɔbɛ. 6 Ɔ nɛɛ: «Na -kanyɔ, na zɔyu ka gu -yɔ, ɔ ka 'kli, ɔ mɪ lapɪda -buduŋwɛɛ, ɔ mɪ sɪada duun.»

7 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «ɪn mɪ yida, ɪn 'ka ɔ jipe.»

8 'Ɪn 'slʊjaa 'yugalɪnyɔ nɛɛ: «Na -kanyɔ, ɪn 'nɪ we 'klʊ -ka, -ɪn 'ka na -budu zɔ pla. Nɪɪ, gba wɛlɪ yabhlo, 'ɪn na zɔyu 'ka 'pʊ. 9 Nɪɪ, -amɪ, ɪn mɪ na -cɪan zɔ, 'ɪn ɪn pɪlɪa 'slʊja tɔlʊa 'wlu la. Ɪn -ka 'yabhlo -yla gbaɛ: ‹-Ɪn mnɪ!› 'ɪn ɔ mnɪa. Ɪn -ka 'ya -bʊdʊ -yla gbaɛ: ‹-Ɪn yi!› 'ɪn -mɔɔ yia. 'Ɪn ɪn -ka na zɔlubhonʊnyɔ -yla gbaɛ: ‹-Ɪn nʊ -mɪnɪ lɛ!› 'ɪn ɔ nʊa we lɛ.»

10 -Zezu 'nʊa we, 'ɪn we yia ɔ ŋwɛgaga -sʊbhalɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ -wa mɪa ɔ 'bɪ -yla: «ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyɪmɛ, -ɔ zʊa sa dlɪ nɪ, ɪn 'nɪ -slɔ we -kanyɔ 'yɪ Izlaɛlɪ -dʊdʊ 'dɛbhie -gbolu -gʊ. 11 Ɪn nɛɛ aɪn -yla: nyɪma -duun yia yia. Tɔlʊa yia 'ylʊʊ 'wʊsɔlʊda 'bhʊa, 'ɪn tɔlʊa yia 'ylʊʊ bhlilida 'bhʊa. *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbe 'wʊ wa yia dabʊdʊ lia, wa -yɔ *Ablaamʊ klaa, *Izakɪ klaa, we -yɔ *Zakɔbʊ. 12 Nɪɪ, 'yua -wa 'wlu -Lagɔ 'ka 'yaa lapɪlɪ, 'ma wa yia 'pipee vitelia, nikpise 'wʊ. -Mɔ wa yia wilia, 'ɪn -mɔ wa yia gla 'wʊ lia.»

13 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ ɔɔ 'slʊjaa 'yugalɪnyɔ -yla: «Mnɪ -buduŋwɛɛ. -We -na dlɪ mɪa -gʊ we ka lɛnʊ.»

-Bha -bhlokpadɛ ɔɔ zɔyu 'pʊa.

-Zezu puea guzʊnya duun
(Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)

14 -Bha -Zezu mnɪa Pɪɛlɪɪ -buduŋwɛɛ. Ɔ nynia -mɔ, 'ɪn ɔ yia Pɪɛlɪɪ 'ŋwnɔɔ 'nyaa -yɔyɪ lapɪda. -Mɔɔ ku -su. 15 -Zezu zɪa ɔ sɔ kwɛ, 'ɪn -pɪpɛ yia ɔ ku zɔ 'plɪlɪ. Ɔ sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia wa -yla pipie bhli.

16 Jibhe 'ka zɔ, 'ɪn wa yia nyɪma duun -wa zuzu 'nyuu mɪa 'wʊ, ɔ -gbɛ -la. Ɔ wɛlɪ nya ɔ vua zuzu 'nyii, 'ɪn ɔ jipea guzʊnya weee. 17 'Mʊ ɔ nʊa lɛ, 'ɪn -we -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ Ezaii gbaa we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ:
«Ɔ ka -amɪaa sɪasɪe 'wʊbhu,
'ɪn ɔ yia -aɪn gu -yɔsa.»

Nyɪma 'yɪbhaa wa 'ka -Zezu 'bɪ mnɪ
(Lk 9.57-62)

18 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu 'yɪa nɪɪ, nyɪma duun mɪ ɔ kwesi, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla nɪɪ, wa mnɪ 'nyuu kakpe -putu -gʊ. 19 -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo bɛa ɔ -yɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «-Slolunyɔ, da weee -na yia mnɪa, ɪn mɪ -mɪ 'bɪ.»

20 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Totonya ka 'bhʋka, 'ɪn zia kaa lʋlʋ. Nɪɪ, da *Nyɪmɛɛ 'Yu 'kaa ladɪlɪ, -bha 'nɪ -mɪ.»

21 'Ɪn ɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo nɛɛ ɔ -yla: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -ɪn 'nyɛ 'mɪ 'yoo, ɪn 'ka na dide 'bhlua mnɪ 'bhie.»

22 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn yi 'mɪ 'bɪ, -ɪn 'tide tlɪtlɪnya 'yi, wa 'ka wa tlɪtlɪnya 'bhlu.»

-Zezu bɛlɪa -pɪpɛ 'kadʋ zɔ
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

23 -Zezu -bhoa 'glʋ 'wʋ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia ɔ yoo kwa. 24 Tɔʋn, 'ɪn -pɪpɛ 'kadʋ yia 'plɪplɪe bhli, 'ɪn 'nyu -gbʋgbʋ yia 'glʋ 'wʋslo, -zugba -Zezu mɪ 'ylaa 'wʋ. 25 Ɔ 'bɪnɔnya bɛa ɔ kwesi, wa ganɔa ɔ, 'ɪn wa nɛɛ ɔ -yla: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -sa -aɪn gbʋ 'wʋ! -Amɪa tlɪa!»

26 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «Dlɪ 'kienyi -zʋnya, lɛɛ -lu ka 'gbʋ a nʋ 'sa nyanɔa?»

Tɔʋn ɔ sɔa 'wʋ, 'ɪn ɔ yia -pɪpɛ -yɔ 'nyu 'wluo 'kpɪlɪ, 'ɪn -bha yia 'wʋtʋ blenyii. 27 Ŋwɛgaga -sʋbhalɪa wa 'dɛ weee, 'ɪn wa yia layɪbhalɪ -yɪbhalɪɛ: «Ɔɔ nyɪmɛ mɪa da, 'nyu -yɔ -pɪpɛ zʋa ɔ 'nʋŋwɛ, mɔɔ -nyɪmɛ nɪ da?»

-Zezu jipea nyɪma 'sɔ -wa kaa zuzu 'nyii 'wʋ
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-29)

28 We bhla -Zezu nynia 'nyuu kakpe yabhlo -gʋ, -mɔ -wa Gadale -nyɪmaa dʋdʋ -gʋ, 'ɪn nʋkpasia 'sɔ yia gbawla nyɪdɪ 'tla, 'ɪn wa yia ɔ yoo yi. Waa nʋkpasia mɪa, zuzu 'nyii mɪ wa 'wʋ. 'Cɛ wa paa -bhabha, 'ɪn wa bhɪtɪa nyɪma, we 'dɛɛ 'gbʋ nyɪma weee nʋa nyanɔ, 'ɪn wa'a 'plɪlɪa -slɛɛn wee 'yloogblʋ. 29 Tɔʋn wa 'kpɪa 'wʋ, wa nɛɛ: «-Mɪ, -Lagɔɔ 'Yu, -naa lɛɛ -gbʋ pɪlɪ -amɪaa gbʋ 'wʋla? We bhla 'nɪ -slɔ nyni, yi -ɪn yia, -ɪn 'ka -aɪn 'klɪyɪe 'wʋpa yɪ?»

30 Nɪɪ, wa kwesi, -boboo -zlo mɪ -bha lililuu datalɪda. 31 'Ɪn zuzu 'nyii yia ɔ zukpa 'palɪ, we nɛɛ: «-Ɪn -ka gba -ɪn 'ka -aɪn vu nɪ, -ɪn kwa -aɪn -bobonya nɪ 'wʋ.»

32 -Zezu nɛɛ: «A mnɪ.»

'Ɪn we yia waa nyɪma 'sɔ 'wʋtla, 'ɪn we yia -bobonya 'wʋpla. Tɔʋn, wee -bobonya yia -gɔgɔ kwli -gwagwɪe nya, we yia 'nyu lʋ slo, 'ɪn we yia 'nyu lʋ tlɪlɪ -nya. 33 -Bha -boboo 'yliyɔzʋnya mnɪa 'gbe 'kadʋ nʋkplɛ -gwagwɪe nya, 'ɪn -we weee ylɪa -bobonya -yɔ -wa kaa zuzu 'nyii 'wʋ, 'ɪn wa yia -mɔ we 'dɪ -sa. 34 Wee 'gbe nʋkpla -nyɪma weee 'tlaa, da -Zezu mɪa, 'ɪn wa yia -mɔ mnɪ. Wa 'yɪa ɔ, 'ɪn wa yia ɔ bhub-hoe, 'ɪn wa nɛɛ nɪɪ, ɔ 'bhʋ wa dʋdʋ -gʋ.

9

-Zezu puea zɔlaslonyɔ
(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

1 -Zezu -bhoa 'glʋ 'wʋ, ɔ -dɪa 'nyu 'wʋ, 'ɪn ɔ yia Kapɛnaumʋ lʋ mnɪ. 2 'Ɪn nyɪma -yɔ zɔlaslonyɔ yia yi, -zugba ɔ mɪ 'sowli 'wʋ. -Zezu 'yɪa nɪɪ, wa ka ɔ dlɪ -gʋ zʋ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔɔ zɔlaslonyɔ -yla: «Na 'yu, -ɪn 'tɛmanɪ dlɪ, ɪn ka -na gbʋnyii 'wʋtɪ.»

3 -Bha, -Lagɔɔ titee gwe-sanya pʋpalɪa 'wlukʋʋn laɛ:

«Nıı, nʋkpasu mıa dɛ, -Lagɔ ɔ vɛlıa.»
4 'Ɪn -we wa pʋpalıa 'wlukʋʋn la, -Zezu yia we yibheli, 'ın ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a pʋpalı 'wlukʋʋn la sa 'nyumɛɛa? 5 Ɪn 'ka gba: ‹Ɪn ka -na gbʋnyii 'wʋtı,› -mʋʋ -kalıa -yɔ yaayıı, ın 'ka gba: ‹-Ɪn -sɔ 'wʋ, -ın nɔ,› -mʋʋ -kalıa -yɔ yı? 6 A yibheli we 'ji nıı, Nyımɛɛ 'Yu ka se dʋdʋ -gʋ ɔ 'ka nyımaa gbʋnyii 'wʋtı.»
-Bha -Zezu gbaa ɔɔ zɔlaslonyɔ -ylaɛ: «-Sɔ 'wʋ, 'bhu -na 'sɔwli 'wʋ, mnı -na -buduŋwɛɛ.»
7 Ɔɔ nyımɛ -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ yia -buduŋwɛɛ mnı. 8 Waa nyıma 'yıa we -yɔ, 'ın nyanɔ yia wa dlı 'wʋ slo, 'ın wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını, nıı, -Lagɔ ka nyıma 'tıtɛ 'nyɛ wa 'ka 'sasʋkpa -gbʋ lɛnʋ.

-Zezu laa Matie
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 'Ylı yabhlo nya -Zezu 'bhʋa -bhadɛ, ɔ mı 'plıda, 'ın ɔ yia nyımɛ wa laa Matie -yɔyı, nıı, ɔ -dı 'gwɛzisabudu zɔ la. Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Yi 'mı 'bı.»
Matie -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ 'bı mnı.
10 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mı lida Matiee -budu zɔ, -zugba *nisʋn -gwɛzisanya -yɔ gbʋnyuuu kwɛ -cıan duun mı 'ya wa glaa. 11 Falizınyıma 'yıa we -yɔ, 'ın wa nɛɛ -Zezuu 'bınɔnya -ylaɛ: «Amıaa -Kanyɔ mıa, lɛɛ -lu ka 'gbʋ ɔ -yɔ nisʋn -gwɛzisanya -yɔ gbʋnyuuu kwɛ -cıan lia?»
12 -Zezu 'nʋa we, ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyıma -wa -yalıa, wa'a mnı -dɔtlɔɔ -gʋ. Nıı, guzʋnya mnıa -dɔtlɔɔ -gʋ. 13 -We -Lagɔwɛlı nı gbaa, a mnı a 'ka we 'jii datalı, we nɛɛ:

‹-We ın 'yıbhaa mʋ -wa nıı,
nyıma 'ka nyazıdlı -ka,
we 'nı 'slaka -sasıe.›

Nıı, ın 'nı nyıma tıklıı laa yi, gbʋnyuu -lɛnʋnya ın yia laa.»

-Zezu -yɔ 'sun
(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

14 'Zan -Batisıı 'bınɔnya bɛa -Zezu kwesi, 'ın wa yia ɔ layıbhaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ, -amıa -yɔ Falizınyıma pla 'sun 'ylı tɔlʋa nya, 'ın -nanʋʋ 'bınɔnya'a nʋ we lɛa?»
15 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, 'ŋwnɔ kwa zlı, ɔ 'lowlii 'talea mıa, wa dlı 'nı mɛnı, gbʋzɔnʋ -wa yı? -Ɪnnya, yo -wa yo. Nıı, 'ylı yabhlo yia nynia, 'ın wa saa wa 'ŋwnɔɔ 'lowli glaa. Nıı, -mʋʋ zlı wa plaa 'sun.
16 «Nıı, -bana sʋa -ka yla nı, nyımɛ -ka we pıpɛda -mı, ɔ'ɔ zʋ we ylada 'naa lolu. Ɔ -ka 'sa we nʋ, 'ın 'naa lolu gbizea -bana sʋa 'wʋ, 'ın we ylada ylimanıa 'wʋla. 17 'Sa -bhlokpadɛ, wa'a palı nʋ lolu *bala sʋa 'wʋ. Wa -ka 'sa nʋ, 'ın bala wlɔa, 'ın nʋ jitea. Nıı, nʋ -lolu kaa bala lolu, 'ın we 'dɛ 'sɔ gwlɛa.»

-Zezu puea 'ŋwnɔ yabhlo, 'ın ɔ yia 'ŋwnɔyu yabhlo 'yliyɔgagıe 'nyɛ
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

18 Da -Zezu mıa -slɔ gbʋ gbada, 'ın Zuifʋʋ 'yugalınyɔ yabhlo yia yi. Ɔ 'sibhlia ɔ 'yu 'kukolu, 'ın ɔ nɛɛ: «-Na zukpa -wa, na 'ŋwnɔyu ka tlı, we 'bı

'nɪ -slɔ 'wʊgwlɛ, nɪɪ, -ɪn yi, -ɪn 'ka ɔ sɔ -gʊ lapalɪ, 'ɪn ɔ 'ka 'yliyɔgagɪe 'yɪ.»

19 -Zezu -sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya yia -mɔɔ 'bɪ mnɪ.

20-21 -Bha 'ŋwnɔ yabhlo mɪ -bha, mɔ palɪa kwɛ, we li -zʊ kugbua lɛ 'sɔ ɔ -yɔ. Ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dlɪ zɔ: «ɪn -ka ɔ -bana kwɛ -zɪzɪe mneni, 'ɪn na pʊa.»

We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yia -Zezu lʊʊ 'plɪlɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ -banaa ŋwɛ kwɛzɪ. 22 -Zezu 'bhitia la, ɔ 'yia ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Na 'yu, a 'tɛmanɪ dlɪ, amaa dlɪ ka aɪn pue.» -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'pʊa.

23 Tɔʊn, -Zezu nynia Zuifʊʊ 'yugalɪnyɔɔ -buduŋwɛɛ, 'ɪn ɔ yia -mɔ guzɔ -gɔfɪ -bhlɪnya -yɔyɪ, -zugba nyɪma duun zizli -bha -gʊ sɔ weee lʊ. 24 Ɔ nɛɛ: «A 'bhʊ -bha! Nɪɪ, ɔɔ 'ŋwnɔyu 'nɪ tlɪ, 'ylaa 'wʊ ɔ mɪa.»

'Ɪn wa yia ɔ gla palɪ. 25 Wa ka wa wleli weee 'bhie, -Zezu yia komi lʊʊ pla. Ɔ kpalɪa ɔɔ 'ŋwnɔyu sɔ -yɔ, 'ɪn -mɔɔ yia 'wʊsɔ.

26 We dɪ mnenia wee dʊdʊ weee -gʊ la.

-Zezu puea 'lɔlɔnya 'sɔ

27 -Zezu 'bhʊa -mɔ, ɔ mɪ 'yloogblʊ, 'ɪn 'lɔlɔnya 'sɔ yia ɔ 'bɪ mnɪ. Wa 'kpɪa 'wʊ, wa nɛɛ: «-Davidɪu 'yuɔɔa, -ɪn 'yɪlɪ -aɪn nyazɪɔɔ!»

28 Da ɔ plaa -budu zɔ, 'ɪn 'lɔlɔnya 'sɔ yia ɔ kwesi bɛ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Lee a zʊ dlɪ nɪɪ, ɪn mneni ɪn 'ka we lɛnʊʊ?»

'Ɪn wa nɛɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, gbʊzɔnʊ -wa, -ɪn mneni we.»

29 Tɔʊn, -Zezu zɪa wa 'yli kwɛ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Sa a zʊa dlɪ, a 'yɪ 'sa we!»

30 'Ɪn wa 'yli yia -blo. -Zezu nɛɛ wa -yla 'klʊ 'cɪcɪ nya: «Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na yib-heli we 'ji -nɪɛ.»

31 Tɔʊn, wa mnɪa, 'ɪn wa yia -Zezuu 'dɪ -sa wee dʊdʊ weee -gʊ.

-Zezu jipea bhobho yabhlo

32 Da wa mɪa mnɪda, 'ɪn wa yia -Zezu nyɪmɛ yabhlo -la. Nɪɪ, ɔɔ nyɪmɛ mɪa nɪ, ɔ 'nɪ gbagbɪe mneni, zuzu 'nyuu mɪ ɔ 'wʊʊ 'gbʊ. 33 -Zezu vua wee zuzu, -bha -bhlokpadɛ ɔɔ nyɪmɛ gbaa. 'Ɪn -wa mɪa -bha, ŋwɛgaga -sʊbhalɪ wa, 'ɪn wa nɛɛ: «Aya, -a 'nɪ -slɔ 'sasʊkpa -gbʊ -mʊnɪɪ da 'yɪ Izlaɛlɪ -dʊdʊ -gʊ.»

34 Nɪɪ, Falizɪnyɪma mɪa, -maa nɛɛ: «Zuzu 'nyiii -kanyɔ 'nyɛa ɔ 'tɪtɛ, 'ɪn ɔ 'ka zuzu 'nyii vu!»

Nyɪmaa -zlo -laa -Zezu nyazɪ 'wʊ

35 -Zezu 'plɪlɪa -bha 'gbe 'kadɪ weee -yɔ 'gbe yua weee 'wʊ, ɔ plaa -Lagɔbudunya zɔ, 'ɪn ɔ yia -mɔ nyɪma gbʊ -slolu. -Lagɔgbʊ -we gbaa -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbʊ, 'mʊ ɔ gbaa wa -yla, 'ɪn ɔ yia gu weee -yɔ sɪasɪe weee jipe. 36 Nyɪmaa -zlo -wa mɪa sɪada, 'ɪn wa dlɪ 'nɪa mɛnɪ, -wa 'wlʊa bhlabhlɛ -we 'nɪ 'yliyɔzʊnyɔ -ka, ɔ 'yɪa wa -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ nyazɪ 'wʊla. 37 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «'Mnɔ ka zalɪ duun, we kpaa 'yli, 'ɪn we -dɪdɪnya 'nɪ 'wʊzu. 38 We 'gbʊ, a bhubhoe kpaa -Kanyɔ ɔ 'ka lubhonʊnya yoo 'pa, wa 'ka wee -lu -dɪ.»

10

-Zezuu tietienya kugbua lɛ 'sɔ

(Mk 3.13-19; Lk 6.12-26)

1 -Zezu laa ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ, 'ın ɔ yia wa 'tıtɛ 'nyɛ wa 'ka zuzu 'nyii vu, 'ın wa 'ka gu weee -yɔ ku zɔ -sıasıe weee jipe. 2 Ɔ tietienya kugbua lɛ 'sɔɔ ŋnı nı: tıada, 'Simɔɔ (-mɔɔ -baŋnı -wa Piɛlı), we -yɔ ɔ bheli Andlee klaa, Zebedee 'yua *'Zake -yɔ ɔ bheli *Zaan klaa, 3 Filipʋ -yɔ Batlemii klaa, Toma -yɔ nisʋn -gwɛzisanyɔ Matie klaa, Alıfeee 'yu 'Zake -yɔ Tadee klaa, 4 'gbee *lʋpanyɔ 'Simɔɔ we -yɔ Zudası Isıkaliɔtʋ, nyımɛ -ɔ wlaa -Zezu ɔ tʋnyıma -yla.

-Zezu tiea ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ

(Mk 6.7-13; Lk 3.1-6)

5-6 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Zezu 'kaa ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ tie ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, nyıma -wa 'nıa Zuifʋ, a 'na mnını wa dʋdʋ -gʋ -nı. A 'na mnını 'ya Samalii -dʋdʋʋ 'gbe yabhlogbɔɔ 'wʋ -nı. Da a 'kaa mnı nı, mʋ -wa Izlaɛlınyımaa -gbɛ, ma 'wlʋa mnɔmnɔ -bhlabhlɛ. 7 A -ka 'yloogblʋ -mı, a gbaɛ: -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılı bhla ka cıpa. 8 Guzʋnya mıa, a jipe -maa. -Mama -ka tlı, a 'nyɛ -maa 'yliyɔgagıe. Sɔlıbhanya mıa, a pue -maa, 'ın a vu zuzu 'nyuu. Bhe a 'yıa wee 'tıtɛ, we 'dɛɛ 'gbʋ, a -sa nyıma 'wʋ bhe. 9 A 'na 'bhulu -can klaa, 'gwɛzi klaa, we -yɔ tama yabhlogbɔɔ 'wʋ -nı. A 'na palı we amıaa pɔsi 'wʋ -nı. 10 A -ka mnıda -mı, *-bada klaa, -bana 'sɔnʋ klaa, -sakwla klaa, we -yɔ kɔɔsu, a 'na 'bhulu we 'yabhlogbɔɔ 'wʋ -nı. Lubhonʋnyɔ mıa, ɔ ka ɔ lililuu 'klʋ.

11 «Nıı, a -ka 'gbe 'kadı -mʋmʋ 'wʋ nyni, a -ka 'gbe yua -mʋmʋ 'wʋ nyni, nyımɛ -ɔ 'kaa aın kpa 'nanʋʋ, a -talı ɔ da. A 'nı -slɔ wee 'gbe 'wʋbhʋ, a -dı -bha la. 12 -Budu -mʋmʋ ŋwɛɛ a -ka nyni, a ŋwna wa 'nyu la, 'ın wa 'ka 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ 'yı. 13 Wee -buduŋwɛɛ -nyıma -ka amıaa 'lakpasu kpa, amıaa 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ -tʋ wa -gʋ. 'In wa 'nı amıaa 'lakpasu kpa, a -yɔ amıaa 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ 'plı.

14 «Nıı, -budu -mʋmʋ ŋwɛɛ we -yɔ 'gbe -mʋmʋ 'wʋ, wa 'nı amıaa 'lakpasu kpa, wa 'nı aın yukwlı pʋlʋ, a gbɔtɔ amıaa bhʋ -yɔ *-bhubhui, 'ın a 'bhʋ -bha. 15 'In nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ sa nıı, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, wee 'gbe -mʋnıı nʋkpla -nyıma yia sıa bhabha, we 'ka *Sodɔmʋ -nyıma -yɔ *-Gomɔlʋ -nyıma -nʋ 'wʋzi.

-We 'kaa -Zezuu 'bınɔnya ylı

(Mk 13.9-13; Lk 21.12-17)

16 «A pʋ yukwlı: nıı, bhlabhlɛ 'bhisa na tiea aın -mɔ gbi glaa. We 'dɛɛ 'gbʋ a mna 'yli tıbhɛ 'bhisa, 'ın a 'ka mı -dlɔɔ -kpakʋn 'bhisa. 17 Nıı, gbʋwʋbhunya 'yu wa yia aın kwaa, 'ın wa 'ka aın sɛlı -mɔ -Lagɔbudunya zɔ. We 'dɛɛ 'gbʋ, a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ. 18 Na 'gbʋ, wa yia aın dʋdʋʋ 'wlulapılınya -yɔ nyımaa

'wlulapılınya 'yu kwaa. Nıı, -maa -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ, wa 'yu a yia na gbʊdayınya -zɛa. 19 Wa -ka aın gbʊwʊbhunya 'yu kwa, a 'na lʊlʊ dlı -nı, -we a 'kaa gba, 'ın sa a 'kaa we gba mʊ nı: wɛlı -we a 'kaa gba, we bhla a yıa we. 20 Nıı, wee wɛlı mıa, we'e 'bhʊ amıaa 'dɛ dlı zɔ, amıaa Dide -Lagɔ yia we wlaa ɔ Zuzuu gbɛgbɛın.

21 «Nıı, bhelia yia wa bhelia wlaa wa 'ka wa 'bha, 'ın 'sa -bhlokpadɛ didea yia wa 'yua wlaa. Yua yia wa didea -yɔwʊsɔlʊa, 'ın wa 'ka wa 'bha. 22 Amıa, na 'gbʊ nyıma weee yia aın 'wʊnyɛa. -Ɔ ka dlı -ka 'mı -gʊ -tʊ, 'ın we 'ka we bhloluda nyni, 'ın -mɔɔ bhʊa gbʊ 'wʊ. 23 Wa -ka aın 'klıyıe 'wʊpalıda -mı 'gbe yabhlo 'wʊ, a mnı 'gbe -putu 'wʊ -gwagwıe nya. In nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: a 'nı -slɔ *Izlaɛlıı 'gbe weee 'wʊplılıe bhıa, 'ın Nyımɛɛ 'Yu 'kaa lʊyi.

24 «'Kpıakpıanyɔ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ -slolunyɔ 'wʊzi, 'ın gaylo yabhlogbɔɔ 'nı ɔ -kanyɔ 'wʊzi. 25 Nıı, 'kpıakpıanyɔ -ka ɔ -slolunyɔ 'bhisa -mı, 'ın gaylo 'ka ɔ -kanyɔ 'bhisa -mı, we -tʊ sa. Wa -ka -buduŋwɛɛ -kanyɔ vɛlı, wa -ka ɔ 'ŋnı zʊ *Bɛlızebulı, ɔ -buduŋwɛɛ -nyıma mıa, -maa -nʊ yia -bha -zia!

-Ɔ a 'kaa sɔ, mɔ nı
(Lk 12.2-7)

26 «A 'na sɔlʊ nyıma -nı. Nıı, -lu weee mıa zizeda, zlı 'klʊ we yia 'tlaa, 'ın -we ka 'ji nyıma 'nıa -yi, 'ji wa yia we yibhelia. 27 -We ın gbaa aın -yla nikpise 'wʊ, a gba we zlı. -We ın gbaa aın -yla ŋwuŋweda, a wızı we nyıma weee -yla. 28 -Wa mnenia wa 'ka nyımɛɛ ku 'bha, 'ın wa 'nıa mneni wa 'ka nyımɛɛ zuzu 'bha, a 'na sɔlʊ wa -nı. Nıı, -Lagɔ mıa, ɔ mneni ɔ 'ka nyımɛɛ ku -yɔ ɔ zuzu 'bha -kosu 'wʊ, we 'gbʊ a sɔ ɔ.

29 «Nyımaa 'yliya 'wʊ, bhuyua 'nı -valɛ -ka. Tama -bhloo 'gbʊ wa paa we 'sɔ pɛlʊ. 'In -mʊʊ bhla, amıaa Dide 'nı -slɔ we ŋwnu, we yabhlogbɔɔ'ɔ bhli dʊdʊ. 30-31 Nıı amıa, a 'yli -Lagɔɔ 'yliya 'wʊ, a 'ka bhuyuaa -zlo 'wʊzi, nıı, -Lagɔ -yi amıaa 'wluo nyii ŋwɛ. We 'dɛɛ 'gbʊ a 'na nʊnʊ nyanɔ -nı.

Nyımɛ -ɔ mıa -Zezuu -nʊ nya mɔ nı
(Lk 12.8-9)

32 «Nıı, nyımɛ, -ɔ -ka gba ɔ mı na -nʊ nya -zejila 'wʊ, 'ın na gbaa na Dide -ɔ mıa yalı 'yu nıı, ɔ mı na 'bınɔnyɔ nya. 33 Nıı, -ɔ yia na gbʊ kpɛlıa -zejila 'wʊ, 'ın -amı na kpɛlıa ɔ gbʊ na Dide -ɔ mıa yalı 'yu.

-We -Zezu -laa dʊdʊ -gʊ mʊ nı
(Lk 12.51-53, 14.26-27)

34 «Nıı, ın 'nı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -la dʊdʊ -gʊ. We 'nı -mʊʊ, ın 'nı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -la, nıı, tʊ ın -laa dʊdʊ -gʊ.

35 ‹Nıı, 'yu -yɔ ɔ dide klaa,
'ŋwnɔyu -yɔ ɔ 'nyaa klaa,
we -yɔ 'ŋwnɔ -yɔ ɔ 'lowlii 'nyaa,
'yli ın yia wa pʊpalıa.
36 Nyımɛɛ -buduŋwɛɛ -nyıma
yia ɔ tʊnyıma -zɛa.›

37 «Nyımɛ -ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa 'yıbha we 'ka 'mı -zi, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka na 'bınɔnyɔ -zɛ. 'In -ɔ -ka ɔ nʊkpasuyu -yɔ ɔ

'ŋwnɔyu 'yıbha we 'ka 'mı -zi, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka na 'bınɔnyɔ -zɛ. 38 'Ɪn nyımɛ -ɔ 'nı ɔ sıasıee *su 'wʊbhu, ɔ 'ka 'mı 'bı yi, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka na 'bınɔnyɔ -zɛ. 39 Nıı, -ɔ -ka gba, ɔ 'ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'yı nı, tlıa ɔ yia. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe wla na 'gbʊ, 'ın -mɔɔ yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka.

-We -Lagɔ 'kaa nyıma 'nyɛ (Mk 9.41)

40 «Nyımɛ -ɔ -ka aın kpa 'nanʊʊ, -amı ɔ kpaa 'nanʊʊ. 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka 'mı kpa 'nanʊʊ, -ɔ tiea 'mı, 'mɔ ɔ kpaa 'nanʊʊ. 41 Nyımɛ -ɔ -ka -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ kpa 'nanʊʊ, ɔ mı -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ nyaa 'gbʊ, -we -Lagɔ 'kaa ɔ gbʊʊ -falıpanya 'nyɛ, 'yıa ɔ yia we. 'Ɪn -ɔ -ka nyımɛ mıa tıklıı -Lagɔ 'yu kpa 'nanʊʊ, ɔ mı tıklıı -Lagɔ 'yuu 'gbʊ, -we -Lagɔ 'kaa nyıma tıklıı 'nyɛ, 'yıa ɔ yia we. 42 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa nıı, nyımɛ -ɔ -ka 'nyu -wɔtʊʊ 'kɔpʊ yabhlogbɔɔ 'nyɛnyɛyua nıı 'yabhlo 'nyɛ, ɔ mı na 'bınɔnyɔ nyaa 'gbʊ, -Lagɔ yia we -tnʊʊ -mɔɔ 'nyɛa.»

11

1 Da -Zezu bhıa wee gbʊ gbagbıe, ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yla, 'ın ɔ yia -bha 'bhʊ. Ɔ mnıa wee dʊdʊ -gʊʊ 'gbenya 'wʊ, ɔ gbaa -mɔ -Lagɔgbʊ, 'ın ɔ yia -mɔ nyıma gbʊ -slolu.

-Zezu gbaa 'Zan -Batisıı gbʊ (Lk 7.18-35)

2 'Zan -Batisı mıa, ɔ mı -kaslʊ 'wʊ, 'ın ɔ yia -Zezu Klisıı lɛnʊgbʊʊ 'dı 'nʊ. -Bha ɔ tiea ɔ 'bınɔnya tɔlʊa, wa 'ka ɔ layıbhaɛ: 3 «Nıı, nyımɛ -ɔ 'kaa yi, -a mıa wʊda, 'mɔ -ın -mıa yı, yaayıı, -a wʊ nyımɛ -putuu?»

4 -Zezu nɛɛ: «Nıı, -we a 'nʊa, -we a 'yıa -yɔ, a mnı, a -salı we Zaan lʊdı nya. 5 'Lɔlɔnya mı layıda, 'tıgıtıgınya mı nɔda 'nanʊʊ, sɔlıbhanya ka 'pʊ. 'Sulonya mı 'nʊda, tlıtlınya ka tlıtlıe lʊ 'wʊsɔ. Wa mı -Lagɔgbʊ gbada bobabhanya -yla. 6 Nyımɛ -ɔ 'nı 'mı dlı -gʊ -sa, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı ɔ -nʊ nya.»

7 Da Zaaan 'bınɔnya 'bhi-tia lʊ, 'ın -Zezu yia Zaaan gbʊ gbagbıe bhli nyıma duun -yla. Ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu a mnı ylaa da bɛblɛɛa? Gblee -we -pıpɛ mıa zukluda, mʊ -wa yı? -Ɪnnya! 8 'Ɪn lɛɛ -lu a mnı -slɛɛn -mɔ ylaa? Nyımɛ -ɔ kaa -bana 'nanʊʊ 'wʊ, mɔ -wa yı? Nıı, nyıma -wa kaa -bana -zɔnʊ 'wʊ, nyımaa 'wlulapılınyɔɔ -buduŋwɛɛ wa mıa. 9 We -ka 'sa -mı, lɛɛ -lu a mnı -mɔ ylaa tɛnyııa? -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -wa yı? Ɪın, ın nɛɛ aın -ylaɛ: ɔ 'yli, ɔ -zi -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔɔ 'dɛgbolu. 10 Nıı, -Lagɔ nɛɛ ɔ 'sɛbhɛ 'wʊ Zaaan daɛ:

‹-Mı 'yu na paa na tietienyɔ yoo,
ɔ 'ka -na 'yoo -yɔmnazı.›

11 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyıma -wa 'ŋwnı gwalıa, wa glaa, nyımɛ -ɔ 'kaa 'yli, ɔ 'ka 'Zan -Batisı -zi, -mɔɔ -kanyɔ 'nı -mı. We mı 'sa 'bhie, nyımɛ -ɔ mıa 'kienyi -lɛ -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ, -mɔɔ 'yli ɔ 'ka Zaan -zi. 12 We 'ka 'Zan -Batisıı -Lagɔgbʊ -gba bhla 'bhʊ we 'ka -zɛɛn ylı, *-Lagɔɔ nyımaa

'wlulapılıe mı 'yugbɛın mnıda 'tıtɛ nya, 'ın nyıma 'tıtɛ bhua we 'wʊ. 13 We 'ka Zaaan bhla nyni, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya weee -yɔ Moizıı tite weee, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe gbʊ wa gbaa. 14 A -ka na wɛlı 'wʊŋwnu, ɔɔ *Elii -ɔ -Lagɔsɛbhɛ gbaa nıı, yia ɔ yia, Zaan -wa. 15 -Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.

16 «Nyıma -mama ın 'ka dɛslɛɛn -nyıma nı 'wʊpalıa? Wa 'wlʊ sa 'ylaası -wa -dı -gblɔgblʊ 'wʊ la, -zugba tɔlʊa kpı 'wʊ wa -lima -yla, 17 'ın wa gbaɛ:

‹-A ka aın -yla -lili bhlı,
a 'nı lıtɛ.
'Ɪn -a ka aın -yla guzɔlʊʊ bhlı,
'ın a 'nı -bhalı!›

18 'Sa Zaan yia, ɔ ka 'sun pla, ɔ 'nı nʊ 'ma, 'ın wa nɛɛ nıı, ɔ ka zuzu 'nyuu 'bı! 19 Nyımɛɛ 'Yu yia, ɔ mı lida, ɔ mı 'mada, 'ın wa nɛɛ: ‹A -talı, nyımɛ mıa dɛ, liligbʊ -yɔ nʊmagbʊ ɔ kaa. Nıı, *nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan, wa 'tale ɔ -mıa.› Nıı, -Lagɔɔ gbʊyiloo lɛnʊgbʊnya -yɔ wa yibhelia we 'ji nıı, we tıklıı.»

'Gbe -we 'nıa -Zezuu gbʊ ŋwnu
(Lk 10.13-15)

20 'Gbe -we 'wʊ ɔ nʊa gwɛdigbʊ lɛ, 'ın wa 'nıa wa dlı 'bhiti, 'ın ɔ yia wa -yla gbʊ lapalıe bhli: 21 «Kolazɛn -nyıma, gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya! Bɛtısaida -nyıma, gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya! Nıı, gwɛdigbʊ -Lagɔ nʊa da lɛ aın nyıdı, we 'ka 'yaa 'mʊ ɔ nʊ lɛ Tilı -yɔ Sidɔɔn, -zugba wa ka wa dlı 'bhiti pepe, 'ın wa plaa -gbɛnaa 'wʊ, 'ın wa slua 'tʊtɔ 'wluo, mʊ yia we slolua mnıa. 22 We 'dɛɛ 'gbʊ ın nɛɛ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, amıaa -nʊ ɔ yia 'wʊbhua we 'ka Tilı -yɔ Sidɔɔɔn -nʊ 'wʊzi.* 23 Amıa, Kapɛnaumʊ -nyıma, amıaa dlı 'wʊ nıı, 'wʊ a yia -sɔa yalı yı? -Ɪnnya, we 'nı -mʊʊ, zɔ -Lagɔ yia aın bɛlıa, tlıtlınyaa dʊdʊ -gʊ. We -ka nıı, gwɛdigbʊ ın nʊa da aın nyıdı lɛ, mʊ nʊ Sodɔmʊ lɛ, wa 'na 'ka 'yaa labhʊ, -zugba wa mı -zɛɛn -bha. 24 We 'dɛɛ gbʊ ın nɛɛ zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, amıaa -nʊ ɔ yia 'wʊbhua we 'ka *Sodɔmʊ -nyımaa -nʊ 'wʊzi.»

A mnı -Zezuu -gbɛ ɔ 'ka aın 'gba 'wlu -sa
(Lk 10.21-22)

25 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın -Zezu nɛɛ: «Dide, -na 'ŋnı na mnınıa, yalı -yɔ dʊdʊʊ -Kanyɔ, ın 'pa -mı fuo. -We ka gbʊ -wa, -lu -we -ın zizea gbʊyilonya -yɔ 'ylimnanya kwɛɛ, 'mʊ -ın -slolua 'nyɛnyɛyua 'klʊ. 26 Gbʊzɔnʊ -wa, Dide, -na 'dɛ 'yıbhaa we -mı 'sa.

27 «Nıı, na Dide ka 'mı -lu weee 'nyɛ. Ɔɔ Yu mıa, we 'nı ɔ Dide 'dɛbhlogbɔɔ 'wʊbhʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ -yi. 'Ɪn ɔɔ Dide mıa, we 'nı ɔ 'Yu 'wʊbhʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ -yi. Nıı, nyıma -wa ɔɔ 'Yu -slolua ɔ Dide, ma -yia ɔ.

28 «A 'dɛ weee kaa da 'gba 'kadı 'wlu, a yi na -gbɛ ın 'ka

* **11:22** Kapɛnaumʊʊ kwesi -gbe -wa Kolazɛn -yɔ Bɛtısaida, 'ın Sidɔɔn -yɔ Tilı mıa, 'lakpa -gbe 'kadı -wa.

aın nyapɛda 'nyɛ. 29 -We ın 'bhua 'wʊ, amıa 'bhu 'ya we 'wʊ, 'ın ın 'ka aın gbʊ -slolu. Nıı, na dlı -dlɔɔ, 'ın ı'ın 'yli-manı na 'dɛ. -Bha a yia amıaa 'dɛɛ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'yıa. 30 Sa na yia aın 'yugalıa, we 'nı 'tɛ, 'ın 'gba na yia aın 'wlu dıa we 'nı 'wʊwɔlʊ.»

12

*-Zezu -yɔ *Nyapɛylı*
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, Zuifʊʊ *Nyapɛylı yabhlo nya, -Zezu 'plılıa blekpaa, 'ın ŋwɔ yia ɔ 'bınɔnya 'bha, 'ın wa yia bleya 'kwa wa 'ka we li. 2 -We wa mıa lɛnʊda, Falizınyıma 'yıa we -yɔ, 'ın wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Talı, -we -amıaa tite gbaa wa 'na nʊnʊ Nyapɛylı nya lɛ -nı, 'mʊ -na 'bınɔnya nʊa lɛ!»

3 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Ylı yabhlo nya, da ŋwɔ mıa *-Davidı -yɔ ɔ nɔnɔnya 'bhada, -we ɔ nʊa lɛ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? 4 'Ln ɔ yia -Lagɔɔ bʊbɔbudu zɔ pla, 'ın 'floo -we wa 'nyɛa -Lagɔ, 'ın ɔ -yɔ ɔ nɔnɔnya 'sɔ yia we li. Nıı, wee 'floo mıa, -Lagɔɔ tite nɛɛ wa 'nı mneni wa 'ka we li: *-Lagɔbʊbɔnyaa 'dɛkpʊa 'ka yaa we li. 5 We mı cɛlıda Moizıı tite 'wʊ nıı, Nyapɛylı nya, -Lagɔbʊbɔnya -ka lubho nʊ *-Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -we wa 'na 'ka yaa lɛnʊ, a 'nı -slɔ we zɛlı nıı, -Lagɔ 'na 'ka wa -yɔgbʊ 'wʊbhuu? 6 Nıı, -we mıa -seli we -zi -Lagɔbudu 'kadʊ! 7 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

‹-We ın 'yıbhaa, mʊ -wa nıı,
nyıma 'ka nyazıdlı -ka,
we 'nı 'slaka -sasıe.›

«A -ka yaa we 'wʊlanʊ, a 'na 'ka yaa nyıma -wa 'nıa gbʊnyuu lɛnʊ gbʊ -dılı. 8 Nıı, Nyımɛɛ Yu mıa, mɔ -wa Nyapɛylıı -Kanyɔ.»

-Zezu jipea nyımɛ Nyapɛylı nya
(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

9 -Zezu 'bhʊa -bha, 'ın ɔ yia *-Lagɔbudu zɔ mnı. 10 Nıı, nyımɛ yabhlo mıa -bha, ɔ sɔ ka 'ku. -Wa mıa -bha, wa 'yıbha wa 'ka -Zezu gbʊ 'wlu dı. We 'dɛɛ 'gbʊ wa yia ɔ layıbhaɛ: «-Amıaa tite nʊkplɛ, 'lee, nyımɛ mneni ɔ 'ka guzʊnyɔ jipe Nyapɛylı nyaa?»

11 -Zezu nɛɛ: «Aın glaa, nyımɛ yabhlo -ka bhlabhlɛ -bhlo -ka nı, 'ın we -ka 'wʊtɔlɔ -bhʊka 'wʊbho Nyapɛylı nya nı, -mɔ ɔ yia we -saa, we 'nı mʊʊ? 12 Nıı, nyımɛ mıa, ɔ 'ylilo -zi bhlabhlɛ. We -ka 'sa -mı, nyımɛ mneni ɔ 'ka gbʊzɔnʊ lɛnʊ Nyapɛylı nya amıaa tite 'wʊ.»

13 'Ln -Zezu nɛɛ -ɔ ka sɔ 'kua -yla: «-Glo -na sɔ 'wʊ.» Ɔ -gloa we 'wʊ, 'ın we yia 'pʊ, 'ın we yia 'wʊtʊ we -libheyi 'bhisa. 14 Falizınyıma mıa wa glaa, wa 'tlaa, 'ın wa yia gbʊ zʊa mnı, sa wa 'kaa -Zezu lasa, we -gʊ.

15 -Zezu 'nʊa we, 'ın ɔ yia -bha 'bhʊ.

-Lagɔɔ lubhonʊnyɔ ɔ -saa -bha

-Slɛɛn -Zezu mnıa, 'ın nyıma duun yia ɔ 'bı mnı. Ɔ jipea guzʊnya weee, 16 'ın ɔ nɛɛ wa -yla 'klʊ 'cıcı nya nıı, -ɔ ɔ -mıa, wa 'na gbalı we -nı. 17 'Sa we 'plıa sa, 'ın -we -Lagɔgbʊʊ

-falıpanyɔ Ezaii gbaa, we 'ka
gbʋzɔnʋ -zɛ. Ɔ nɛɛ:
18 «Nıı, -Lagɔ nɛɛ:
‹Na lubhonʋnyɔ ın -saa -bha,
mɔ nı.
Ɔ zɛ ın -kalıa, 'mɔ ın 'nyɛa na
dlı weee yoo.
'Mɔ na yia na Zuzu 'nyɛa.
Sa ın 'kaa nyımaa -yɔgbʋ
'wʋbhu,
we gbʋ ɔ yia dʋdʋgʋ -
nyıma weee -yla la-
palıa.
19 Ɔ -yɔ nyımɛ 'na 'ka kpɛlı.
'Ɪn ɔ 'na 'ka 'wʋkpı,
'ın nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na
'ka ɔ wɛlı 'nʋ 'yloogblʋ.
20 Gblee -we mıa 'wʋkwnada,
ɔ 'na 'ka we 'kate,
'napɛ -we ka mıɔ 'nıa
layıda -mı 'nanʋʋ,
ɔ 'na 'ka we nyumonu.
'Sa ɔ yia nʋa 'ın nyıma 'ka na
gbʋzɔnʋ gbʋ 'wʋŋwnu.
21 Dʋdʋgʋ -nyıma weee yia ɔ
dlı 'wʋdıa.› »

Nyıma vɛlıa -Zezu (Mk 3.22-30; Lk 11.14-23)

22 Nıı, 'lɔlɔ -bhobho yabhlo -
ɔ zuzu 'nyuu mıa 'wʋ, 'mɔ wa
-laa -Zezu. -Zezu jipea ɔ, 'ın ɔɔ
bhobho yia gba, 'ın ɔ yia layı.
23 We -sʋbhalıa nyıma weee
ŋwɛgaga, 'ın wa nɛɛ: «Ɔɔ mıa
da nı, 'lee -Davidıı 'yu ɔ -mıa
yı?»
24 Nıı, Falizınyıma 'nʋa we,
wa nɛɛ: «Ɔɔ nyımɛ mıa da
nı, we 'nı zuzu 'nyiii -kanyɔ
Bɛlızebulı 'nyɛ ɔ 'tıtɛ nı, ɔ 'nı
mneni ɔ 'ka zuzu 'nyii vu.»
25 -We wa pʋpalıa 'wlukʋʋn
la, -Zezu -yi we, we 'gbʋ ɔ
nɛɛ: «Dʋdʋ -we ka -gʋ -nyıma
-ka tʋgʋda -mı wa 'dɛkpʋa
nyıdı, la wee dʋdʋ bhʋa. -
Budu -bhlo ŋwɛɛ -nyıma -yɔ
'gbe -bhlo 'wʋ -nyıma -ka -
yɔwʋsʋsɔlʋda -mı, we 'na 'ka -
gwlɛ. 26 *-Saatan -ka -Saatan
vu, we 'dɛ -yɔ we -sɔlʋa 'wʋ,
we -ka 'sa -mı, we 'na 'ka -
gwlɛ. 27 Amıa nɛɛ Bɛlızebulı
nyɛa 'mı see 'gbʋ, na vua zuzu
'nyii. We -ka 'sa -mı, nyɔɔ
'nyɛ amıaa -lima se, 'ın wa vu
zuzu 'nyiia? We 'gbʋ, amıaa -
limaa 'dɛbhiee lɛnʋgbʋ slolua
nıı, -we a gbaa, yo -wa. 28 -
We -wa gbʋzɔnʋ, mʋ nı: nıı, -
Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ nya na vua
zuzu 'nyii, -mʋʋ 'ji -wa nıı, -
Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı
aın nyıdı.
29 «Nıı, wa 'nı -slɔ latɛlɔnyɔ
gbʋan, wa 'nı mneni wa 'ka
ɔ -budu zɔ pla, wa 'ka ɔ 'gba
labhu. Wa -ka ɔ gbʋan, 'bhie
wa plaa ɔ -budu zɔ, 'ın wa
bhua ɔ zʋzɔnʋ la.
30 «Nyımɛ -ɔ -yɔ 'mı 'nı -mı,
na tʋnyɔ -wa. Nyımɛ -ɔ'ɔ -saa
'mı 'wʋ -a 'ka nyıma -yɔbıbɛlı,
nyımaa lamumninyɔ ɔ -mıa.
31 We 'dɛɛ 'gbʋ ın nɛɛ aın -ylaɛ:
-Lagɔ yia gbʋnyuu weee -yɔ
vɛlılı weee 'wʋtıa. Nıı, nyımɛ
-ɔ -ka -Lagɔɔ Zuzu vɛlı, -Lagɔ
'na 'ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋtı. 32 Nyɔɔ
-ka *Nyımɛɛ 'Yu daa gbʋnyuu
gbaa, -mɔɔ -yɔgbʋ -Lagɔ tıa
'wʋ. Nıı, nyımɛ -ka Zuzu 'Pʋpa
daa gbʋnyuu gbaa, we 'dɛ yi
dɛslɛɛn -zɛoo, we 'dɛ yi bhla -
we mıa yida nya -zɛoo, -Lagɔ
'na 'ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋtı.

Su -yɔ we 'bhue (Mt 2.16-17; Lk 6.44-45)

33 «Su -zɔnʋ paa 'bhue -
zɔnʋ, 'ın su 'nyuu paa 'bhue

'nyuu. Suu 'bhue -yɔ wa yibhelia wee su. 34 Amıa mıa dɛ, 'mʊnımɛ a -mıa, a mneni a 'ka gbʊzɔnʊ gbaa? -Ɩnnya. -Lu -we yea nyımɛɛ dlı -zɔ, mʊ tlaa ɔ ŋwɛɛ. 35 Nyımɛ -zɔnʊ mıa, ɔ gbʊzɔnʊ mıa ɔ dibhe 'wʊ, 'mʊ ɔ wlelia. 'Ɩn nyımɛ 'nyuu mıa, ɔ gbʊ 'nyuu mıa ɔ dibhe 'wʊ, 'mʊ ɔ wlelia. 36 Ɩn nɛɛ aın -ylaɛ: wɛlı weee -we nyıma yia gbaa, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, we 'ji wa yia gbaa. 37 Nıı, -na gbagbawɛlı -gʊ, -Lagɔ yia -mı gbʊ dılıa. 'Ɩn we -gʊ -na yia gbʊ 'wʊtlaa.»

Nyıma yıbhalıa -Zezu gwɛdigbʊ
(Mk 16.1-4; Mk 8.11-12; Lk 11.16,29-32)

38 Tɔʊn -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma nɛɛ -Zezu -yla: «-Slolunyɔ, -ın nʊ gwɛdigbʊ yabhlo lɛ, 'ın -a 'ka we 'jiyibheli zʊzɔnʊ sa nıı, -Lagɔ tiea -mı.»

39 -Zezu nɛɛ: «Dɛslɛɛn -nyıma mıa, nyıma 'nyii wa -mıa, 'ın wa'a zʊ -Lagɔ dlı -gʊ, 'ın wa yıbhalıa 'mı gwɛdigbʊ. Gwɛdigbʊ yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa -yla lɛnʊ, 'mʊ we 'nı *Zonasıı gbʊ -zɛ. 40 Nıı, Zonası ka zlı ta sabɔ ta li, zibhi nʊkplɛ. 'Sa -bhlokpadɛ Nyımɛɛ 'Yu yia gwlu zlı ta sabɔ ta lia. 41 *Ninivʊ -nyıma 'nʊa *Zonasıı wɛlı, 'ın wa yia wa dlı 'bhiti. Nıı, nyımɛ -ɔ 'ylia -ɔ -zia Zonası, ɔ mı da. We 'dɛɛ 'gbʊ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ın Ninivʊ -nyıma sɔa 'wʊ dɛslɛɛn -nyıma 'yu, 'ın wa dılıa -maa gbʊ. 42 Sebaa 'wlulapılıŋwnɔ 'bhʊa dʊdʊʊ bhloluda, 'ın ɔ yia *Salomɔɔɔ gbʊyilo wɛlı yukwli pʊlʊa yi. Nıı, nyımɛ -ɔ -zia Salomɔɔ, ɔ mı da. We 'dɛɛ 'gbʊ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ın ɔɔ 'ŋwnɔ sɔa 'wʊ dɛslɛɛn -nyıma 'yu, 'ın ɔ dılıa -maa gbʊ.

Zuzu 'nyuu yia lʊ
(Lk 11.24-26)

43 «Nıı, zuzu 'nyuu 'tlaa nyımɛ yabhlo 'wʊ, we mnı, we yi, -mɔ yɛyɛ da, ladıdaa datalıe nya, we 'ka ladı. 44 We 'nı da 'yıı 'gbʊ, we nɛɛ we 'dɛ -ylaɛ: ‹Na -budu we zɔ ın 'bhʊa, -mɔ na bhitia lʊ.› We 'bhitia -mɔ lʊ, 'ın we yia -bha wee -budu ylı klo nya, -zugba we nʊkplɛ mı laylipeda, 'ın -mɔ mı lamnazıda. 45 Tɔʊn, zuzu 'nyii gbesɔ ka nʊkplɛ -nyua 'yli bhabha, -we -zia wemʊ, 'ın we yia -mʊʊ 'bʊmnı. 'Ɩn we -yɔ we 'sɔ yia wee -budu zɔ lʊyi, dabʊdʊ. 'Ɩn we yia -mɔ ladı duaa. -Slɛɛn, 'ın ɔɔ nyımɛɛ -kwıkwı yia 'ylinyumanı, 'ın we yia we tıanʊ 'wʊzi. Dɛslɛɛn -nyıma -wa ka nʊkplɛ 'nyua 'yli, we 'sasʊkpa -gbʊ yia wa ylıa.»

-Zezuu zʊayli -nyıma -zɔnʊ
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

46 Da -Zezu mıa nyıma -yla gbʊ gbada nı, 'ın ɔ 'nyaa -yɔ ɔ bhelia yia yi, 'ın wa yia -buduŋwɛɛ 'yligbe. Wa 'yıbha wa 'ka ɔ -yla gbʊ gba. 47 'Ɩn nyımɛ yabhlo nɛɛ ɔ -yla: «-Na 'nyaa -yɔ -na -bhelia mı 'pipee, wa 'yıbha wa 'ka -mı -yla gbʊ gba.»

48 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɔɔ -wa na 'nyaa, nyɔɔ -wa na bhelia?»

49 Ɔ 'bhua sɔ 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ 'bınɔnya wa 'klʋslolu.

'Ɪn ɔ nɛɛ: «-Wa mıa da nı, ma -wa na 'nyaa -yɔ na bhelia. 50 Nıı, -ɔ nʋa na Dide -ɔ mıa yalıı dʋmagbʋ lɛ, mɔ -wa na bheli, mɔ -wa na bhɔlɔ, mɔ -wa na 'nyaa.»

13

'Mnɔpanyɔɔ gbʋʋ nine
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

1 Wee 'ylı -bhlokpadɛ nya, -Zezu 'tlaa -budu zɔ, 'ın ɔ yia 'nyuu -gɔgɔ -gʋ ladıa mnı. 2 Nyımaa -zlo ka ɔ gbelii 'gbʋ, ɔ yia 'glʋ 'wʋbho, 'ın ɔ yia -mɔ ladı, -zugba nyımaa -zlo mı 'nyuu -gɔgɔ -gʋ. 3 Gbʋʋ nine nya ɔ -slolua wa gbʋ duun, ɔ nɛɛ: «Nıı, kpaapanyɔ yabhlo mnıa 'mnɔ 'paa. 4 Ɔ mıa wee 'mnɔ 'mnida, 'yaa -zakpa -bhlo yia 'yoo ŋwɛ -yɔ bhli, 'ın 'zianya yia we li. 5 Tɔlʋa bhlilia tʋkpa -dʋdʋ -gʋ, da bla 'nıa -zu. Bla 'nı -bha -zuu 'gbʋ, we yia mi sa slʋı. 6 Nıı, 'ylʋ -sɔa 'wʋ, we yia we -sie, 'ın we yia yɛ, we somi 'nı -tlʋlʋʋ 'gbʋ. 7 We 'ya tɔlʋa sloa -kpɔga glaa, 'ın -kpɔga yia we -gʋ palılı, 'ın we yia we 'tuntnu. We 'nı 'ya yabhlogbɔɔ 'pa. 8 Tɔlʋa yia dʋdʋ -zɔnʋ -gʋ bhlili, 'ın we yia zʋ. We lakpa tɔlʋa wla 'ya glʋ -bhlo 'ya kugbua, tɔlʋa wla 'ya glʋ ta, 'ın tɔlʋa wla 'ya glʋ gbu. 9 -Ɔ -ka 'nʋnʋ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʋ we.»

-We ka 'gbʋ -Zezu paa gbʋʋ nine
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

10 Ɔ 'bınɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ın wa yia ɔ layıbha: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ -na slolu wa gbʋʋ nine -papıe nya?»

11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ ka ɔ nyımaa 'wlulapılıgbʋ mıa zizeda aın 'klʋslolu, nıı, ɔ 'nı we wamıa 'klʋslolu. 12 Nıı, -lukanyɔ mıa, ɔ -nʋ wa yia -gʋpalıa, 'ın we 'ka 'wʋzumanı. 'Ɪn nyımɛ -ɔ 'nıa -lu duun -ka, we -sɛlɛ mıa ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.

13 «We 'dɛɛ 'gbʋ na gbaa wa -yla gbʋʋ nine -papıe nya. Wa -ka ylada -mı, wa'a 'yı la. Wa -ka yukwli pʋda -mı, wa'a 'nʋ. Nıı, wa'a 'nʋ gbʋ yabhlogbɔɔ 'wʋla. 14 'Sa -we -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Ezaii gbaa, we -zɛa gbʋzɔnʋ wa gbɛgbɛın, ɔ nɛɛ:

‹Yukwli a yia pʋa 'nanʋʋ,
'ın a 'na 'ka we 'wʋlanʋ.
Ylaa a yia 'nanʋʋ,
'ın a 'na 'ka -lu -yɔyı.
15 Nıı, waa nyıma -manıı
'wlukʋʋn ka 'wʋtʋ -dudluu.
Wa ka wa yukwli 'sumanı, wa
ka wa 'yli 'mu,
wa yi layı, wa yi 'nʋ, wa yi
gbʋ yibhelii 'gbʋ,
wa yi wa dlı 'bhitii 'gbʋ, ın
yi wa gbʋ 'wʋsa.
'Sa -Lagɔ gbaa.›

16 Amıa, amıaa 'yli yı la, 'ın amıaa yukwli nʋa, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı amıaa -nʋ nya. 17 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: -Lagɔgbʋʋ -falıpanya -yɔ -Lagɔnyıma tıklıı -zlo 'yıbha -we a yıa -yɔ, wa 'ka we -yɔyı, 'ın wa 'nı we -yɔyı, -we a nʋa, wa 'ka we 'nʋ, 'ın wa 'nı we 'nʋ.

'Mnɔpanyɔɔ gbʋʋ ninee 'ji
(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

18 «We 'dɛɛ 'gbʊ, amıa, a 'nʊ
mnɔpanyɔɔ gbʊʊ ninee ji nı
'wʊla. 19 -Wa 'nʊa *-Lagɔɔ
nyımaa 'wlulapılıee wɛlı, 'ın
wa'a 'nʊa we 'wʊla, wa 'wlʊ
'yoo ŋwɛ -yɔ da 'mnɔ bhlia.
*Gbʊnyuuu dide -ka yi, -we
wa faa wa dlı zɔ, 'ın we saa -
mɔ we. 20 'Sa -bhlokpadɛ tɔlʊa
mı -bha tʊkpa -dʊdʊ 'bhisa,
da -Lagɔwɛlı bhlia. 'In wa -
ka we 'nʊ nı, 'ın wa ŋwnua
we gbʊ 'mʊna nya, 'ın wee
'mʊna'a -gwlɛ. 21 Nıı, wa 'nı
ŋwnu we 'ka somi fa wa dlı
zɔ. Waa nyıma mıa, bhla -
sɛlɛ nya wa ŋwnua we -yɔ, 'ın
wa -ka wa sıalıda -mı, wa -
ka wa 'klıyıe 'wʊpalıda -mı -
Lagɔwɛlıı 'gbʊ, 'ın wa saa -
Lagɔwɛlı dlı -gʊ. 22 Tɔlʊa 'wlʊ
'ya 'mnɔya -we -wa -Lagɔwɛlı
-mɔ -kpɔga glaa. Wa 'nʊa wee
wɛlı, 'ın dʊdʊ -gʊʊ dlılʊe klaa,
wa 'gwɛzi -we nanıa wa dʊdʊ,
'ın we nʊa wa -dawli 'wʊ klaa,
mʊ palılıa we -gʊʊ 'gbʊ, we'e
tnʊa. 23 'In nyıma tɔlʊa mıa, -
maa 'wlʊa wee 'mnɔya -we -
wa -Lagɔwɛlı -mɔ dʊdʊ -zɔnʊ -
gʊ. Wa 'nʊa we, 'ın wa yia we
-yɔŋwnu. Tɔʊn, wee wɛlı -we
mıa wa 'wʊ, 'ın we yia tnʊ. We
lakpa yabhlo wla 'ya glʊ -bhlo
'ya kugbua, we tɔlʊa 'ya glʊ ta,
'ın we tɔlʊa wla 'ya glʊ gbu.»

-Petu 'nyuuu gbʊʊ nine

24 -Zezu 'pa 'yaa wa -yla
gbʊʊ nine yabhlo, ɔ nɛɛ: «-We
-yɔ -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe
'wʊwlʊa, 'mʊ na yia da aın -yla
gbaa. Nıı, nyımɛ yabhlo 'paa
ɔ kpaa 'mnɔ -zɔnʊ. 25 -Mʊʊ
'bıgʊ, sabɔ, da nyıma weee
mıa 'ylaa 'wʊ, ɔ tʊnyımɛ yia,
'ın ɔ yia -petuu 'ya glʊ wee
'mnɔ -kpaa, 'ın ɔ yia mnı. 26 Da
wee 'mnɔ mia, 'ın we mıa
zʊda, -zugba wee -petu mi 'ya
-mɔ we nyıdı.

27 «Wee kpaa -kanyɔɔ lub-
honʊnya yia yi, 'ın wa nɛɛ ɔ
-ylaɛ: ‹-Amıaa -kanyɔ, 'lee, -
ın 'nı zlımɛ da 'mnɔya -zɔnʊ
'paa? 'In da -petunya nı
'bhʊlʊa?›

28 «Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹Na
tʊnyımɛ nʊa we lɛ.›

«'In ɔ lubhonʊnya nɛɛ ɔ -yla:
‹'Lee, -a mneni -a 'ka wee -
petu 'tluu?›

29 «Ɔ nɛɛ: ‹-Innya, nıı, a -ka
wee -petu 'tlua yi, a mneni a
'ka 'mnɔ 'tlu -bha -bhlokpadɛ.
30 A 'tide we 'yi, we 'dɛ 'sɔ 'ka
'yliman. We -dıdı bhla -ka bɛ,
'ın ın 'ka we -dıdınya 'tʊlʊ nıı,
wa -dı -slɔ -petu, wa gbʊan we,
'ın wa 'ka we sie. -Mʊʊ 'bıgʊ,
wa 'ka 'mnɔ -dı, 'ın wa 'ka we
na -gbagbʊ 'wʊkwa.› »

-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıee gbʊʊ nine
(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

31 -Zezu 'pa 'yaa wa -yla
gbʊʊ nine yabhlo, ɔ nɛɛ: «-
Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wlʊ
su -we wa laa *mutadı, we
'ya. 'Mʊ nyımɛ yabhlo 'bhua
'wʊ, 'ın ɔ yia we glʊ ɔ kpaa.
32 We 'kienyi we -zi dʊdʊ -gʊʊ
su weee 'ya. Nıı, we -ka mi, 'ın
we ylimanıa 'kadʊʊ, 'ın we zɛa
su -we -zia su weee 'wʊ. Nıı,
'zianya yia we lʊlʊ 'sʊbhaa we
'klıya -nyıdı.»

(Lk 13.20-21)

33 -Zezu 'pa 'yaa wa -yla
gbʊʊ nine yabhlo, ɔ nɛɛ: «-
Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wlʊ

*gɔɔ 'ŋwnɔ yabhlo slua 'floo -bhʊbhʊʊ kilo glʊ -bhlo 'ya gbu lʊ, ɔ bhɪtɪa we, 'ɪn we yia 'ylɪ, mʊ.»

-We ka 'gbʊ -Zezu paa gbʊʊ nine
(Mk 4.33-34)

34 Nɪɪ, gbʊ weee mɪa dɛ, gbʊʊ nine -papɪe nya ɔ -slolua we nyɪmaa -zlo. We 'nɪ gbʊʊ nine -papɪe 'wʊbhʊ, ɔ'ɔ -slolu nyɪma gbʊ. 35 'Sa we 'plɪa sa, 'ɪn -we -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ gbaa, we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ, ɔ nɛɛ: «Nɪɪ, gbʊʊ nine -papɪe nya na yia wa -yla gbʊ gbaa.
We 'ka dʊdʊʊ gwedɪda 'bhʊ, gbʊ -we -Lagɔ zizea, gbaa na yia we.»

36 Tɔʊn, -Zezu 'bhʊa nyɪma glaa, 'ɪn ɔ yia -buduŋwɛɛ mnɪ. Ɔ plaa -budu zɔ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia ɔ kwesi bɛ, 'ɪn wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Gba -aɪn -yla kpaa -petu 'nyuu nɪɪ gbʊʊ ninee 'ji.»

37 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nɪɪ, -ɔ 'paa 'mnɔya -zɔnʊ, Nyɪmɛɛ Yu -wa. 38 'Ɪn kpaa mɪa, mʊ -wa dʊdʊ -gʊ, 'ɪn 'mnɔya -zɔnʊ mɪa, mʊ -wa nyɪma -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la. -Petu mɪa, mʊ -wa nyɪma -wa gbʊnyuuu dide pɪlɪa 'wlu la. 39 Ɔɔ tʊnyɪmɛ -ɔ glʊa wee -petu, -Saatan -wa. We -dɪdɪ bhla mɪa, -mʊʊ -wa dʊdʊʊ bhɪalɪ da. We -dɪdɪnya mɪa, -mʊʊ -wa 'anzɪnya. 40 Sa wa tlua -petu, 'ɪn wa vitelia we -kosu 'wʊ, 'sa -bhlokpadɛ we yia dʊdʊ -bhɪa bhla -mɪa. 41 Ɔɔ Nyɪmɛɛ Yu yia ɔnʊʊ 'anzɪnya yoo 'paa. Nɪɪ, -wa kwaa wa -lima gbʊnyuu lʊ we -yɔ -wa ka dɛ nʊa gbʊnyuu lɛ, we 'ka wa 'wʊgbɪzɪ, -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la glaa. 42 'Ɪn we 'ka wa -kosu 'kadʊ 'wʊ viteli. -Mɔ wa wia, -mɔ wa lia gla 'wʊ. 43 -Wa nʊa -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ, ma yia lɪa 'ylʊ 'bhisa da wa Dide pɪlɪa nyɪma 'wlu la. -Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.

'Ŋnɪmnɪlu -we mɪa zizeda

44 «-We -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe 'wʊwlʊa mʊ -wa 'ŋnɪmnɪlu yabhlo -we mɪa zizeda kpaa. 'Mʊ nyɪmɛ yabhlo 'yɪa, 'ɪn ɔ yia we zize lʊ. Ɔ plɛ mɛnɪ, 'ɪn ɔ mnɪa, ɔ yia ɔ -lu weee pɛlʊ 'pa ɔ 'ka wee kpaa zɔ.

Tʊkpa -zɔnʊ -we ka -valɛ 'tɛa, we gbʊʊ nine

45 «-We -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe 'wʊwlʊa, mʊ -wa 'ya, -valɛpanyɔ -ɔ mɪa tʊkpa -zɔnʊ -we ka -valɛ 'tɛaa datalɪda. 46 Ɔ 'yɪa wee 'ylinanʊ -tʊkpa, -we ka -valɛ 'tɛa -we -zia we -lima nɪ, ɔ mnɪa, 'ɪn ɔ yia ɔ -lu weee pɛlʊ 'pa ɔ 'ka we zɔ.

Zibhi -bha -sowlii gbʊʊ nine

47 «-We -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe 'wʊwlua, mʊ -wa 'ya, 'sowli -we wa viteli 'nyu lʊ, 'ɪn we yi zibhii 'yli -bhlo -bhlo kpa. 48 We yea, 'ɪn zibhibhanya yia we 'nyu lʊ gbize, 'ɪn wa yia we 'nyu -gɔgɔ -gʊ ladɪ, wa 'ka zibhi 'wʊgbɪzɪ. We zʊzɔnʊ wa gbɪzɪa 'wʊ, -mʊʊ wa slua wa -cɪcɛ 'wʊ, 'ɪn -we 'nɪa 'ylinanɪ, 'ɪn wa yia we kwnɛɛ viteli. 49 'Sa -bhlokpadɛ we yia -mɪa dʊdʊʊ bhɪa zlɪ. Nyɪma -wa nʊa gbʊnyuu lɛ -yɔ -wa nʊa gbʊ -zɔnʊ lɛ, 'anzɪnya yia yia we 'ka wa -yɔsɪsalɪ, 50 'ɪn -wa nʊa

gbʋnyuu lɛ, we 'ka -maa -kosu 'kadʋ 'wʋ viteli. -Mɔ wa yia wilia, -mɔ wa yia gla 'wʋ lia.»

Gbʋzɔnʋ sʋa -yɔ gbʋzɔnʋ lolu

51 -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «A ka we 'dɛ weee 'wʋlanʋʋ?»

Wa nɛɛ: «ɪɪn, -a ka we 'wʋlanʋ.»

52 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «Nɪɪ, -Lagɔɔ titee gwesanyɔ -ɔ yibhelia -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪɪgbʋ, ɔ 'wlʋ nɪɪ, -buduŋwɛɛ -kanyɔ yabhlo -ɔ wleli 'ŋnɪmnɪlu sʋa -yɔ 'ŋnɪmnɪlu lolu, ɔ -luu lazʋda.»

-Zezuu -zɔɔ -nyɪma 'nɪ ɔ gbʋ -yɔŋwnu

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

53 -Zezu ka gbʋʋ nine -papɪe bhɪa 'bhie, ɔ yia -bhadɛ 'bhʋ. 54 'Gbe -we 'wʋ ɔ 'ylimanɪa, ɔ mnɪa -mɔ, 'ɪn ɔ yia nyɪma -slolu -mɔ -Lagɔbudu zɔ. -Wa weee mɪa -bha, 'ɪn we yia wa ŋwɛgaga -sʋbhalɪ. 'Ɪn wa nɛɛ: 55 «Ɔɔ nyɪmɛ mɪa da nɪ, -budukʋnyɔɔ yu -wa, we 'nɪ mʋʋ? Ɔ 'nyaa mɪa nɪ, Malii -wa. *'Zake klaa, *-Zɛzɛfʋ klaa, 'Simɔɔ klaa, we -yɔ Zudɪ, wa 'nɪ ɔ bheliaa? 56 Ɔ bhɔlɔa mɪ -aɪn glaa. Aya! Mɔ ɔ -salɪ gwɛdigbʋ lɛnʋ sea?»

57 We 'dɛɛ 'gbʋ, wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ dlɪ -gʋ zʋ. Tɔʋn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «-Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ -ka -mɪ, da weee wa zʋa -bha ɔ. Wa'a zʋ -bha ɔ, ɔ -zɔɔ we -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ.»

58 Nyɪma 'nɪ ɔ dlɪ -gʋ zʋʋ 'gbʋ, ɔ 'nɪ -bha gwɛdigbʋ duun lɛnʋ.

14

Sa 'Zan -Batisɪ tɪtlɪa 'wʋ la (Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

1 We bhla, Galilee -dʋdʋʋ 'wlulapɪlɪnyɔ Ewlodʋ 'nʋa -Zezuu 'dɪ. 2 Ɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʋnya -yla: «'Zan -Batisɪ -wa! Nɪɪ, mɔ -sɔa tlɪtlɪnya glaa 'wʋ, we 'dɛɛ 'gbʋ ɔ mnenia ɔ 'ka gwɛdigbʋ lɛnʋ.»

3-4 Nɪɪ, sa Zaaan tlɪtlɪgbʋ 'plɪa, mʋ mɪa da: Ewlodʋ kwaa ɔ bheli Filipʋʋ 'ŋwnɔ Ewlodiadɪ, 'ɪn Zaan nɛɛ ɔ -yla: «Nɪɪ, we 'nɪ 'ylinanɪ -Lagɔɔ tite 'wʋ, nyɪmɛ 'ka ɔ 'dɛɛ bheli 'ŋwnɔ glosa, 'ɪn ɔ 'ka ɔ kwa.»

We 'dɛɛ 'gbʋ Ewlodʋ yia nyɪma tie, wa 'ka ɔ kpa, wa 'ka ɔ gbʋan, 'ɪn wa 'ka ɔ -kaslʋ 'wʋpa.

5 Ewlodʋ 'yɪbha ɔ 'ka Zaan 'bha. Nɪɪ, ɔ mɪ Zuifʋ sɔda, -maa nɛɛ nɪɪ, Zaan mɪa, -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ -wa.

6 Nɪɪ, Ewlodʋʋ gwalɪylɪɪ 'fɛtɪ nynia, 'ɪn Ewlodiadɪɪ 'ŋwnɔyu yia -wa mɪa 'fɛtɪ -gʋʋ 'yibadɪ lɪtɛ. 'Ɪn ɔ yia Ewlodʋ dʋdʋ na-manɪ bhabha. 7 'Ɪn ɔ yia bi, ɔ nɛɛ: «-We a yia 'mɪ -zlalɪa, yoo na yia we aɪn 'nyɛa.»

8 Ɔ 'nyaaa wɛlɪ -gʋ ɔ nɛɛ: «-Ɪn 'nyɛ 'mɪ 'Zan -Batisɪɪ 'wlu yoo -plaa -gʋ.»

9 We wlaa Ewlodʋ 'kʋayli la, nɪɪ, ɔ ka bi ɔ -limaa 'yibadɪ 'gbʋ, ɔ nɛɛ: «-We ɔ -zlalɪa 'mɪ, a 'nyɛ we ɔ yoo.»

10 'Ɪn ɔ yia 'slʋjayu yabhlo tie -mɔ -kaslʋ 'wʋ, ɔ 'ka Zaan 'wlu -gʋ -dɪ. 11 'Ɪn wa -yɔ ɔ 'wlu yia yi -plaa -gʋ. Wa 'nyɛa we ɔɔ 'ŋwnɔyu yoo, 'ɪn -mɔɔ yia we ɔ 'nyaa yoo 'nyɛ. 12 Tɔʋn, Zaaan

'bɪnɔnya yia, 'ɪn wa yia ɔ 'kwie 'bʊmnɪ, 'ɪn wa yia we 'bhʊka 'wʊfa, 'ɪn wa yia we 'dɪ -Zezu -salɪa mnɪ.

-Zezu 'nyɛa nyɪmaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu lililu
(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Zn 6.1-14)

13 -Zezu 'nʊa we 'dɪ, 'ɪn ɔ yia 'glʊ 'wʊbho, ɔ -dɪa 'nyu 'wʊ, 'ɪn ɔ yia da bɛblɛɛ mnɪ, da nyɪma 'nɪa -mɪ, ɔ 'ka 'wʊnya.

Nyɪmaa -zlo 'nʊa we, wa 'tlaa wa 'gbe nʊkplɛ, 'ɪn wa yia ɔ 'bɪ mnɪ bhʊ -gʊ, 'nyu -gɔgɔ -gʊ yilie nya. 14 -Zezu 'tlaa 'glʊ 'wʊ, ɔ 'yɪa nyɪmaa -zlo -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ nyazɪ 'wʊla, 'ɪn ɔ yia wa guzʊnya jipe.

15 Jibhe zɔa, ɔ 'bɪnɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ɪn wa nɛɛ: «'Ylʊ ka -fla, 'ɪn da tlʊlʊ la. We 'dɛɛ 'gbʊ, 'nyɛ wa 'yoo wa 'ka 'gbenya 'wʊ lililu zɔa mnɪ.»

16 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Wa 'na 'ka mnɪ. Amɪaa 'dɛ 'nyɛ wa lililu.»

17 'Ɪn wa nɛɛ: «We 'nɪ 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wʊbhʊ, -a 'nɪ lililu kwɛɛ -ka.»

18 'Ɪn ɔ nɛɛ: «A -yɔ we yi.»

19 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ nyɪmaa -zlo -yla nɪɪ, wa -dɪ -petu -gʊ la. Tɔʊn, ɔ bhua wee 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wʊ, ɔ ylaa yalɪ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. 'Bhie, ɔ dlilia wee 'floo, ɔ 'nyɛa we ɔ 'bɪnɔnya yoo, 'ɪn -maa yia we nyɪma 'wʊladlili. 20 Wa 'dɛ weee lia, 'ɪn wa yia lʊ. We pnɪɪ -tʊa 'wʊ, -we nynia -cɪcɛ kugbua lɛ 'sɔ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya -yɔ we yia mnɪ. 21 Nyɪma -wa lia, wa nyni nʊkpasiaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu (5.000). Wa 'nɪ 'ŋwnɪ -yɔ 'nyɛnyɛyua zɛlɪ.

-Zezu nɔa 'nyu -gʊ
(Mk 6.45-52; Zn 6.15-21)

22 Tɔʊn, 'ɪn -Zezu yia wa tie, wa -galɪ ɔ 'yu, wa 'ka 'nyuu kakpe -putu -gʊ mnɪ, -zugba ɔ pa nyɪma wɛlɪ. 23 Ɔ 'paa wa wɛlɪ, 'ɪn ɔ yia -gɔgɔ 'wlu mnɪ ɔ 'ka -Lagɔ bhubhoe. Ɔ mɪ -bha ɔ 'dɛ -bhlo, 'ɪn sabɔ yia bɛ. 24 Nɪɪ, 'glʊ ka -slɛɛn -gɔgɔ -yɔ la tlʊmanɪ. -Pɪpɛ mɪ wa 'klʊ -yɔ -gbɛɪn bhʊlʊdaa 'gbʊ, 'nyuu -gbʊgbʊ sloa 'glʊ 'wʊ.

25 Tɪatɪa -kʊkɔ gboa, 'ɪn -Zezu yia ɔ 'bɪnɔnya 'bɪ mnɪ 'nyu -gʊ -nɔnʊe nya. 26 Wa 'yɪa da ɔ -yɔ -nɔda -mɔ 'nyu -gʊ, 'ɪn wa yia nyanɔ nʊ, wa nɛɛ: «'Kuzu -wa!»

Wa mɪ nyanɔ nʊdaa 'gbʊ, wa yia 'wʊkpɪ. 27 Tɔʊn, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nɪ, -amɪ -wa, a palɪ dlɪ la.»

28 'Ɪn Pɪɛlɪ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, we -ka -mɪ 'pɪɛɪn, 'nyɛ 'mɪ 'yoo, ɪn 'ka 'nyu -gʊ nɔ, ɪn 'ka -mɪ -yɔbɛ.»

29 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Yi!»

Pɪɛlɪ 'tlaa 'glʊ 'wʊ, 'ɪn ɔ yia -Zezuu -gbɛ mnɪ 'nyu -gʊ -nɔnʊe nya. 30 Nɪɪ, ɔ 'yɪa -pɪpɛ mɪ 'plɪda, 'ɪn ɔ yia nyanɔ nʊ, 'ɪn ɔ yia 'nyu glu -plaplɪe bhli. Ɔ 'kpɪa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, kpa 'mɪ!»

31 -Bha -bhlokpadɛ, -Zezu -gloa sɔ 'wʊ, 'ɪn ɔ yia ɔ kpa, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Dlɪ 'kienyi -zʊnyɔ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na lʊ dlɪa?»

32 Wa 'dɛ 'sɔ -bhoa 'glʊ 'wʊ, 'ɪn -pɪpɛ yia zɔbɛ. 33 Tɔʊn, ɔ 'bɪnɔnya -wa mɪa 'glʊ 'wʊ, 'ɪn wa yia ɔ 'yu 'kukolu 'sibhli,

wa 'ka ɔ 'ylimanı, wa nɛɛ: «-Mı, -ın mı -Lagɔɔ 'Yuu 'dɛbhie -gbolu nya!»

-Zezu jipea Zenezalɛtı guzʋnya
(Mk 6.53-56)

34 Wa -dıa 'nyu 'wʋ, 'ın wa yia Zenezalɛtı -dʋdʋ -gʋ nyni. 35 -Bha nyıma weee yia -Zezu yibheli, 'ın ɔ 'dı yia wee dʋdʋ weee -gʋ lamneni. Wa yia ɔ guzʋnya weee -la. 36 'Ɪn wa palıa -Zezu zukpa nıı, ɔ 'ka wa guzʋnya 'yoo 'nyɛ wa 'ka ɔ -banaa ŋwɛ kwɛzı. 'Ɪn -wa weee zıa we kwɛ, -maa yia 'pʋ.

15

-Zezu -yɔ Zuifʋʋ tite
(Mk 7.1-13)

1 Falizınyıma -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'bhʋa -Zeluzalɛmʋ, 'ın wa yia -Zezuu -gbɛ yi, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: 2 «-Na 'bınɔnya mıa, wa'a budo kwɛ -amıaa titee sɔlʋ, 'ın wa lia. Nıı, -we -amıaa dʋkpası gbaa -a 'na nʋnʋ lɛ -nı, 'mʋ wa nʋa lɛ. Lɛɛ -lu ka 'gbʋa?»

3 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Amıa mıa da, amıaa bhlasabhla gbʋʋ 'gbʋ, a'a zʋa -Lagɔɔ tite 'nʋŋwɛ. Lɛɛ -lu ka 'gbʋa? 4 Nıı, -Lagɔ nɛɛ:

‹Zʋ -na dide -yɔ -na 'nyaa 'nʋŋwɛ.›

Ɔ nɛɛ 'yaɛ:

‹-Ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa vɛlı, 'bha wa 'bhaa ɔ.›

5 'Ɪn amıa, a nɛɛ: nyımɛ -ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yla gba nıı, -we ɔ 'ka yaa wa 'nyɛ, wa 'wʋsasıe saa, ɔ ka we -Lagɔ 'nyɛ, 6 ɔɔ nyımɛ'ɛ -sa ɔ dide 'wʋ. 'Sa a nʋa, 'ın a saa -Lagɔwɛlıla, amıaa bhlasabhla gbʋʋ 'gbʋ. 7 Wɛlı 'sɔ -nyıma a -mıa! -We Ezaii gbaa -benyi amıaa daa, gbʋzɔnʋ -wa. Ɔ nɛɛ:

8 ‹-Lagɔ nɛɛ: waa nyıma mıa,
ŋwɛɛ la wa nnanıa 'mı,
nıı, wa dlı 'nı 'mı -gʋ -mı.
9 Bhebhe wa ylimanıa 'mı.
Nıı, tite wa slolua,
-we wa laa -Lagɔɔ tite,
nyımaa -gbɛ we bhʋa.› »

-We plalıa nyıma pʋın, mʋ nı
(Mk 7.14-23)

10 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Zezu nɛɛ nyımaa -zlo -yla: «A bɛ -seli, -we na yia gbaa, a 'ka we 'nʋ. 11 Nıı, -we plaa nyımɛ ŋwɛɛ, we'e -plalı ɔ pʋın. Nıı, -we plalıa nyımɛ pʋın nı, mʋ -wa we bhʋa ŋwɛɛ.»

12 Tɔʋn, ɔ 'bınɔnya bɛa ɔ -yɔ, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn -yi we 'ji nıı, wɛlı -ın gbaa dɛ -bha, we ka Falizınyıma 'wʋ 'fnʋ?»

13 Ɔ nɛɛ: «Su, -we na Dide, -ɔ mıa -yalı, 'nıa fa nı, tlua wa yia we. 14 A 'tide wa 'yi nıı, 'lɔlɔnya wa -mıa, 'ın wa mıa 'lɔlɔnya 'yoo da -sloluda. Nıı, 'lɔlɔnyɔ -ka 'lɔlɔnyɔɔ su lakpa ɔ 'ka ɔ 'yoo da -slolu, 'ın wa 'dɛ 'sɔ bhlilia 'bhʋka 'wʋ.»

15 Pıɛlı 'bhua wɛlı 'wʋ, ɔ nɛɛ: «Wee gbʋʋ nine mıa da nı, sa we 'ji mıa?»

16 -Zezu nɛɛ: «Amıa, a 'nı 'ya -slɔ -mʋʋ 'wʋlanʋʋ? 17 Nıı, -lu weee -we plalıa nyımɛɛ ŋwɛɛ, ɔ nʋkplɛ we plılıa. -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ɔ plaa 'kwla -yɔ. A'a 'nʋ 'ya -mʋʋ 'wʋlaa? 18 Nıı, -we tlaa nyımɛ ŋwɛɛ, mʋ bhʋa ɔ dlı zɔ, 'ın -we plalıa nyımɛ pʋın, mʋ -wa. 19 Nıı, 'wlukʋʋn lapʋpalıe 'nyuu bhʋa nyımɛɛ dlı zɔ. Tɔʋn, 'ın nyıma bhaa

wa -lima, 'ŋwnı -yɔ nyıma -putu dıa -budu 'wʊ,* wa kaa mʊtnı kwɛ, wa ylia 'wie, wa tʊbhʊa yo, 'ın wa saa wa -lima 'ŋnı. 20 Nıı, -we plalıa nyımɛ pʊın mʊ mıa dɛ. Nıı, nyımɛ 'nı kwɛ budo tıklıı ɔ 'ka li, -mʊʊ'ʊ -plalı nyımɛ pʊın.»

'Lakpaŋwnɔ ŋwnua -Zezuu gbʊ

(Mk 7.24-30)

21 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu 'bhʊa -bha, 'ın ɔ yia Tilı -yɔ Sidɔɔn -dʊdʊ -gʊ mnı. 22 Kanaa -ŋwnɔ yabhlo -dılıa -mɔ la, 'ın ɔ yia ɔ -gbɛ mnı, -zugba ɔ wili ɔ -yɔ: «-Davidı 'yuoo, -ın 'yılı 'mı nyazıoo! Na -Kanyɔ, zuzu 'nyuu ka na 'ŋwnɔyu kpa, ɔ 'nı 'kʊayli -ka.»

23 -Zezu 'nı ɔ -gʊ -sa. Ɔ 'bınɔnya bɛa ɔ -yɔ, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «Vu ɔ, we 'nı -mʊʊ, ɔ mı -aın 'bı wiwie nya.»

24 'Ɪn -Zezu nɛɛ: «Izlaɛlınyıma -wa 'wlʊa bhlabhlɛ -we mnɔ, wa 'dɛkpʊaa 'gbʊ ın yia yi.»

25 Nıı, ɔɔ 'ŋwnɔ 'sibhlia ɔ 'yu 'kukolu, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, bɛ 'mı -yɔ.»

26 'Ɪn ɔ nɛɛ: «'Ylaaslı -ka lida -mı, we 'nı tıklıı -mı wa 'ka 'ylaaslı lililu zɔ -sa, wa 'ka we gwı zɔ viteli, we 'nı mʊʊ?»

27 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, gbʊzɔnʊ -wa. Nıı, 'ylaaslı -ka lida -mı, 'ın gwı -ka 'tabhle zɔ -mı, wee lililu -we bhlia, gwı lia we, we 'nı mʊʊ?»

28 Ɔ nɛɛ: «Amaa dlızʊzʊe 'yli 'lɛ! -We a 'yıbhaa, mʊ yia aın -yla lɛnʊa.»

-Bha -bhlokpadɛ ɔ 'yu 'pʊa.

-Zezu jipea guzʊnyaa -zlo

29 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu 'bhʊa -bha, ɔ 'plılıa Galilenyu kwesi, ɔ -gblaa -gɔgɔ 'wlu, 'ın ɔ yia -mɔ ladı. 30 Tɔʊn, nyımaa -zlo -yɔ wa guzʊnya yia ɔ -gbɛ yi. Tɔlʊa tıgıa, tɔlʊa'a 'yı la, tɔlʊa 'kua, tɔlʊa'a 'nʊ, 'ın wa'a gba, we -yɔ guzʊnya duun -putu. 'Ɪn wa yia wa -Zezu -yɔ laslu, 'ın ɔ yia wa jipe. 31 Nyımaa -zlo 'yıa nıı, -wa mıa bhob-honya, wa ka gba, -wa 'kua, wa ka 'pʊ, -wa tıgıa, wa ka nɔ 'nanʊʊ, -wa 'lɔa, wa ka layı, we 'nı wa ŋwɛgaga -sʊbhalı -sɛ. 'Ɪn wa yia *Izlaɛlı -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını.

-Zezu 'nyɛa nyıma 'wlu glʊ -bhlo lililu

(Mk 8.1-10)

32 -Zezu laa ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ nɛɛ: «Nıı, nyazı nyıma nı laa 'mı 'wʊ. Wa 'ylı ta nı, -zugba wa mı 'mı 'bı, 'ın lililu ka bhıa. Nıı, wa 'nı -slɔ li, ın -ka gba wa mnı lʊ nı, wa mneni wa 'ka 'yloogblʊ bhli sıasıe kwɛɛ.»

33 -Bha ɔ 'bınɔnya 'yıbhaa ɔ laɛ: «-A mıa -flii 'pıpı, da -a ka 'floo 'yılı, 'ın -a 'ka nyımaa -zlo nı 'nyɛ, 'ın wa 'ka li, 'ın wa 'ka lʊa?»

34 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Floo zuma mı aın kwɛɛa?»

Wa nɛɛ: «'Floo gbesɔ, we -yɔ zibhi yua -sɛlɛ.»

35 Tɔʊn, ɔ nɛɛ nyımaa -zlo -yla nıı, wa -dı dʊdʊ la. 36 'Bhie, ɔ 'bhua 'floo gbesɔ -yɔ zibhi 'wʊ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we ladıdlı, 'ın ɔ yia we ɔ 'bınɔnya yoo 'nyɛ, 'ın -maa yia we nyımaa -zlo 'wʊladlili.

* **15:19** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı, -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu dıa -budu 'wʊ.

37 Wa 'dɛ weee lia, 'ɪn wa yia lʊ. -We wa sɪalɪa, we nyni -cɪcɛ gbesɔ, 'mʊ ɔ 'bɪnɔnya -yɔ we mnɪa. 38 Nɪ, -wa lia wa nyni nʊkpasiaa 'wlu glʊ -bhlo (4.000). Wa 'nɪ 'ŋwnɪ -yɔ 'nyɛnyɛyua zɛlɪ. 39 Da -Zezu 'nyɛa wa 'yoo, 'ɪn ɔ yia 'glʊ 'wʊbho ɔ 'ka Magadan -dʊdʊ -gʊ mnɪ.

16

**Sadusenyɪma -yɔ Falizɪnyɪma 'yɪbhalɪa -Zezu gwɛdigbʊ*
(Mk 8.11-13; Lk 12.53-56)

1 *Sadusenyɪma -yɔ Falizɪnyɪma bɛa -Zezu -yɔ, wa 'ka ɔ layla. Wa nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn nʊ gwɛdigbʊ yabhlo lɛ, 'ɪn -a 'ka we 'jiyibheli nɪ, -Lagɔ 'nyɛa -mɪ 'tɪtɛ.»

2 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Ylʊ -ka bhli, yalɪ -ka lazamanɪ a nɛɛ da nanɪ 'yli. 3 'Ɪn zlʊkpɛ 'ylʊ -ka 'wʊsɔ, yalɪ -ka lazamanɪ, a nɛɛ 'nyu yia -zɛɛn lʊa. A -ka yalɪ yla, we -ka nɪ, 'nyu yi lʊa, 'ɪn a yibhelia we 'ji. 'Ɪn -we mɪa -zɛɛn 'plɪda, a 'nɪ mneni a 'ka we yla, 'ɪn -we mɪa yida a 'ka we yibheli. 4 Dɛslɛɛn -nyɪma ka 'nyii, 'ɪn wa'a zʊ -Lagɔ dlɪ -gʊ. Wa 'yɪbha ɪn nʊ wa -yla gwɛdigbʊ lɛ, we 'nɪ *Zonasɪ gwɛdigbʊ 'wʊbhʊ, wa 'na 'ka gwɛdigbʊ yabhlogbɔɔ 'yɪ.»

Tɔʊn, ɔ tɪa -bha wa, 'ɪn ɔ yia mnɪ.

Falizɪnyɪma -yɔ Sadusenyɪmaa gɔɔ gbʊ
(Mk 8.13-21)

5 Ɔ 'bɪnɔnya mɪa 'nyu 'wʊdɪda, wa ka 'floo 'wʊdlʊ. 6 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, a 'na 'tideli amɪaa 'dɛ 'yi Falizɪnyɪma -yɔ Sadusenyɪmaa 'flooo *gɔɔ -yla -nɪ.»

7 -Bha ɔ 'bɪnɔnya gbʊgbalɪa -ylaɛ: «Nɪ, 'floo 'nɪ -aɪn kwɛɛ -mɪ, we 'gbʊ ɔ yi 'saa gba.»

8 -We mɪa wa dlɪ zɔ, -Zezu yibhelia we 'ji, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Dlɪ 'kienyi -zʊnya, 'lee, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a gbʊgbalɪ -yla nɪ, a 'nɪ 'floo kwɛɛ -kaa? 9 A 'nɪ -slɔ we 'wʊlanʊ nɪ, 'floo gbu ɪn dlilia nyɪmaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu (5.000) 'wʊ laa? 'Ɪn -cɪcɛ a 'bhua 'wʊ, a ka we 'wʊdlʊʊ? 10 'Ɪn 'floo gbesɔ ɪn dlilia nyɪmaa 'wlu glʊ -bhlo (4.000) 'wʊ la, 'ɪn -cɪcɛ a 'bhua 'wʊ, a ka we 'wʊdlʊʊ? 11 Ɪn -ka aɪn -yla gba nɪ, a zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ Sadusenyɪma -yɔ Falizɪnyɪmaa gɔɔ kwɛɛ, ɪn 'nɪ 'floo gbʊ gba, sa a 'nʊ we 'wʊ laa?»

12 -Slɛɛn, ɔ 'bɪnɔnya yibhelia we 'ji nɪ, -Zezu 'nɪ 'flooo *gɔɔ gbʊ gba. Gbʊ -we Falizɪnyɪma -yɔ Sadusenyɪma slolua, 'mʊ ɔ saa 'ŋnɪ.

Pɪɛlɪ nɛɛ nɪ, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13 -Zezu mnɪa Sezalee Filipʊ -dʊdʊ -gʊ, ɔ nynia -mɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ: «'Lee, nyɪma nɛɛ *Nyɪmɛɛ 'Yuu daa nyɔɔ ɔ -mɪa?»

14 Wa nɛɛ: «Nyɪma tɔlʊa nɛɛ, 'Zan -Batɪsɪ -ɪn -mɪa, 'ɪn tɔlʊa nɛɛ, Elii -ɪn -mɪa. 'Ɪn tɔlʊa nɛɛ 'ya nɪ, Zelemi -ɪn -mɪa, -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ -putu -ɪn -mɪa.»

15 'Ɪn ɔ nɛɛ: «'Ɪn amɪa, a nɛɛ, nyɔɔ ɪn -mɪa?»

16 Simɔ Pɪɛlɪ nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ɪn -mɪa, -ɪn mɪ 'yliyɔga -Lagɔɔ 'Yu nya.»

17 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Simɔɔ, Zonasɪ 'yu, -ɪn -tʊ 'wʊ -dlɔɔ, nɪɪ, wee gbʊ mɪa, nyɪmɛ 'nɪ -mɪ we -slolu. Na Dide - ɔ mɪa yalɪ, mɔ -slolua -mɪ we. 18 Nɪɪ, -mɪ wa laa Piɛlɪ, we ji - wa tʊkpa. Wee tʊkpa -gʊ na yia na *Leglizɪ 'sʊbhaa. 'Ɪn tlɪtlɪee 'dɛbhie -gboluu 'tɪtɛ 'na 'ka we -wlɔ. 19 *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbee -laklɪ na yia - mɪ yoo 'nyɛa. -We -na yia gbʊaan dʊdʊ -gʊ, gbʊaan wa yia we yalɪ. 'Ɪn -we -na yia - bloa dʊdʊ -gʊ, -bloa wa yia we yalɪ.»

20 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -yla 'klʊ 'cɪcɪ nya: «A 'na gbalɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -yla, ɪn mɪ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya -nɪ.»

-Zezu nɛɛ tlɪa ɔ yia, 'ɪn ɔ 'ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ
(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)

21 Nɪɪ, we 'ka -bha 'bhʊ, -Zezu gbaa -slɛɛn ɔ 'bɪnɔnya - yla sa tɪklɪɪ, ɔ'ɔ zize 'maslɛɛn gbʊ, ɔ nɛɛ: «We mɪ nɪɪ, ɪn mnɪ - Zeluzalɛmʊ, -mɔ Zuifʊʊ nyɪma kpasɪ klaa, *-Lagɔbʊbɔnyaa - cɪan klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya, ma kwɛɛ na yia sɪa bhabha. Ma yia 'mɪ wlaa wa 'ka 'mɪ 'bha. 'Ɪn 'ylɪ 'sɔ we tanʊ nya, tlɪtlɪnya glaa na yia 'wʊsɔa.»

22 Tɔʊn, 'ɪn Piɛlɪ yia ɔ -glima lalɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ -yla gbʊ gba, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, -Lagɔ 'na ŋwnunu we -nɪ. -Mʊʊ 'na nʊnʊ lɛ -nɪ.»

23 -Zezu 'bhitia la, ɔ nɛɛ Piɛlɪ -yla: «*-Saatan, bɛ lʊ! 'Bhʊ 'mɪ kwesi. -Ɪn mɪ 'mɪ 'yoo -kʊlʊda. Nɪɪ, -ɪ'ɪn pʊpalɪ 'wlukʊʊn la - Lagɔ 'bhisa, nyɪma 'bhisa -na pʊpalɪa 'wlukʊʊn la.»

24 Tɔʊn, ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya - yla: «Nyɔɔo nyɔɔ -ka gba ɔ 'ka 'mɪ 'bɪ nɔ, ɔ -sa ɔ 'dɛ dlɪ, ɔ 'bhu ɔ sɪasɪee *su 'wʊ, 'ɪn ɔ 'ka 'mɪ 'bɪ yi. 25 Nɪɪ, nyɔɔo nyɔɔ - ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagɪe 'wʊgʊ nɪ, 'wʊ ɔ yia we bɔa. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagɪe 'wʊbɔ na 'gbʊ, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, 'mʊ -mɔɔ yia 'yɪa. 26 Nɪɪ, nyɪmɛ -ka dʊdʊ -gʊʊ zʊzɔnʊ weee 'yɪ, 'ɪn ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagɪe 'wʊbɔ nɪ, lɛɛ -lu ɔ 'yɪ we 'wʊa? Nɪɪ, -lu yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni we 'ka nyɪmɛɛ 'yliyɔgagɪe zɔ. 27 Nɪɪ, Nyɪmɛɛ Yu yia yia ɔ Didee 'ŋnɪmnɪee san 'wʊ, ɔ -yɔ ɔ 'anzɪnya 'sɔ. 'Ɪn -we nyɪma nʊa lɛ, we ŋwɛɛ ɔ yia wa 'pɛnɪa. 28 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: amɪa -wa mɪa da -seli, aɪn glaa, nyɪma tɔlʊa ka Nyɪmɛɛ 'Yu 'yɪ yida, ɔ 'ka nyɪma 'wlu- lapɪlɪ, 'bhie wa 'kaa tlɪ.»

17

-Zezuu 'bɪnɔnya ta 'yia ɔ 'tɪtɛ
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

1 'Ylɪ gbu, we gbelibhlonʊ nya, -Zezu 'bhua Piɛlɪ klaa, *'Zake klaa, we -yɔ 'Zakee bheli *Zaan 'wʊ, 'ɪn wa yia - gɔgɔ 'kadʊ 'wlu mnɪ. -Mɔ wa -nyaa 'wʊ. 2 -Mɔ, 'ɪn ɔ 'klʊ yia 'bhiti wa 'yliya 'wʊ, 'ɪn we yia lɪ 'ylʊ 'bhisa, 'ɪn ɔ - bana yia pɔmanɪ 'paɪnpaɪn zlɪ 'bhisa. 3 Tɔʊn, 'ɪn wa yia Moizɪ -yɔ *Elii 'sɔ -yɔyɪ, -zugba wa -yɔ -Zezu sa 'dɪ. 4 -Bha Piɛlɪ gbaa -Zezu -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, -amɪaa -seli -mɪmɪe nanɪ 'yli! We -ka -mɪ dʊdʊ nanɪ, palʊ yua ta na yia -seli 'sʊbhaa. - Na -nʊ -bhlo, Moizɪ -nʊ -bhlo, Eliii -nʊ -bhlo.»

5 Ɔ mɪ gbada, tɔʋn yalɪpʋpa -we lɪa, 'ɪn we yia wa 'wʋwɛlɪ. 'Ɪn wɛlɪ yabhlo yia wee yalɪpʋpa nyɪdɪ 'tla, we nɛɛ: «-Ɔ mɪa dɛ, na Yu -wa, ɪn -kalɪ ɔ zɛ. 'Mɔ ɪn 'nyɛa na dlɪ weee yoo, a pʋlʋ ɔ yukwli.»

6 Ɔ 'bɪnɔnya 'nʋa wee wɛlɪ, nyanɔ sloa wa 'wʋ, 'ɪn wa yia 'klʋ lagbli. 7 -Zezu bɛa wa -yɔ, ɔ zɪa wa kwɛ, ɔ nɛɛ: «A -sɔ 'wʋ, a 'na nʋnʋ nyanɔ -nɪ.» 8 Wa 'bhua 'klʋ 'wʋ, we 'nɪ -Zezu -bhlogbɔɔ 'wʋbhʋ, wa 'nɪ nyɪmɛ -putu -yɔyɪ.

9 Da wa mɪa wee -gɔgɔ kwlida, -Zezu zʋa wa 'dɪ, ɔ nɛɛ: «-We a 'yɪa da -yɔ nɪ, ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu 'nɪ -slɔ tlɪtlɪnya glaa 'wʋsɔ, a 'na gbalɪ we nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -yla -nɪ.»

10 Tɔʋn, -Zezuu 'bɪnɔnya yia ɔ layɪbha: «'Lee, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -Lagɔɔ titee gwesanya gba nɪɪ, Elii 'kaa yi tɪaa?»

11 Ɔ nɛɛ: «Gbʋzɔnʋ -wa: Elii yia yia tɪa ɔ 'ka -lu weee we 'bɪ 'wʋla. 12 Nɪɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla: Elii ka yi pepe, 'ɪn wa 'nɪ ɔ yibheli. Sa wa 'yɪbhaa, 'ɪn wa yi 'saa ɔ nʋ. 'Sa -bhlokpadɛ wa yia Nyɪmɛɛ 'Yu sɪalɪa.» 13 -Bha ɔ 'bɪnɔnya yibhelia we 'ji nɪɪ, 'Zan -Batisɪ gbʋ ɔ mɪa gbada.

-Zezu vua zuzu 'nyuuu 'tɪtɛ
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

14 -Bha -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya nynia nyɪmaa -zlo kwesi, nyɪmɛ yabhlo 'tlaa -mɔ, ɔ 'sibhlia 'kukolu -Zezu 'yu, ɔ nɛɛ: 15 «Na -Kanyɔ, na yu mɪa, -ɪn 'yɪlɪ ɔ nyazɪ. Nɪɪ, ɔ 'wlukʋʋn ka -nyumɔ. 'Ylɪ tɔlʋa nya, ɔ bhlilia -kosu 'wʋ, ɔ bhlilia 'nyu lʋ. 16 Ɪn ka ɔ -na 'bɪnɔnya -la, wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ jipe.»

17 -Zezu nɛɛ: «Dɛslɛɛn -nyɪma -wa'a zʋ dlɪ, nyɪma 'nyii, 'ylɪ zuma ɪn -yɔ aɪn 'sɔ 'ka lia? 'Ylɪ zuma ɪn 'ka amɪaa 'gba zɔ 'yligbeda -tʋa? A -yɔ ɔ 'sɔ yi -seli.»

18 -Zezu 'kpɪlɪa wee zuzu 'nyuu 'wluo, 'ɪn we yia ɔɔ 'yu 'yitide, 'ɪn ɔ yia 'pʋ. 19 'Bhie, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -nyaa 'wʋ, wa bɛa ɔ kwesi, 'ɪn wa nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ -amɪa 'nɪ mneni -a 'ka wee zuzu 'nyuu nɪ vua?»

20 -Zezu nɛɛ: «-We ka gbʋ -wa, amɪaa dlɪzʋzʋe 'kienyi. Nɪɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʋzɔnʋ saɛ: *mutadɪɪ 'ya -sɛ, amɪaa dlɪ 'ka yaa we 'bhisa -mɪ, a -ka gba -gɔgɔ -yla, ‹'Bhʋ da, mnɪ mɔ, 'ɪn we bhʋa -bha.› A mneni 'ya a 'ka -lu weee lɛnʋ. [21 'Sasʋkpa -zuzu 'nyii mɪa dɛ, we 'nɪ -Lagɔbhubhoe -yɔ 'sun -plaplɪe 'wʋbhʋ, wa 'nɪ mneni wa 'ka we vu.]»

-Zezu gba 'yaa ɔ tlɪtlɪgbʋ
(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

22-23 'Ylɪ yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya gbelia 'wlu -mɔ Galilee, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu wa yia nyɪma yoo 'nyɛa, wa 'ka ɔ 'bha. Nɪɪ, 'ylɪ 'sɔ, we tanʋ nya, ɔ yia tlɪtlɪnya glaa 'wʋsɔa.» 'Ɪn wee gbʋ yia wa -gʋ 'wʋtɪ yuoo.

-Zezu plʋlʋa -Lagɔbudu 'kadʋʋ 'gwɛzi

24 -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya nynia Kapɛnaumʋ, *-Lagɔbudu 'kadʋʋ nisʋn -gwɛzisanya bɛa Pɪɛlɪ -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ layɪbhaɛ: «-Na -Kanyɔ mɪa, ɔ'ɔ plʋlʋ -Lagɔbuduu 'gwɛzi -wa yɪ?»

25 Pɪɛlɪ nɛɛ: «Plʋlʋ ɔ plʋlʋ we.»

Da Piɛlı plaa -budu zɔ, -Zezu gbaa tıa, ɔ nɛɛ: «'Simɔɔ, -mı nɛɛ lɛa? Da nyımaa 'yugalınya mıa 'gwɛzi -sada nı, nyɔɔ plʋlʋ wea? Wa yua -wa yaayıı, 'lakpanya -wa yı?»

26 Piɛlı nɛɛ: «'Lakpanya -wa.»

-Zezu nɛɛ: «We -ka 'sa -mı, wa 'yua'a plʋlʋ we. 27 Nıı, -a 'nı 'yıbha -a 'ka wa nyeni. We 'dɛɛ 'gbʋ, mnı 'nyu -yɔ. -Ɪn -ka -mɔ nyni nı, -ın 'pa -kɔ. Zibhii tıanʋ -ka we 'wʋbhua yi nı, gbize we 'wʋ. -Ɪn -ka we kpa, 'bha we ŋwɛɛ. -Mɔ -na yia tama yabhlo 'yıa, -we 'kaa ın -yɔ -mı 'sɔɔ nʋ -Lagɔbuduu 'gwɛzi plʋlʋ. 'Bhu we 'wʋ, 'ın -ın 'ka -amıaa -nʋ plʋlʋ.»

18

Nyɔɔ 'yli -Lagɔɔ 'yliya 'wʋa? (Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

1 We bhla, -Zezuu 'bınɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ın wa yia ɔ layıbha: «Nyıma -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la, nyɔɔ 'yli wa glaaa?»

2 -Zezu laa 'yu yabhlo, 'ın ɔ yia wa 'yu ɔ 'yligbeli, 3 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: a 'bhiti amıaa 'dɛ, 'ın a 'ka 'ylaaslı 'bhisa -mı. We 'nı -mʋʋ, nyıma -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la, a 'na 'ka wa glaa -mı.

4 «Nyımɛ -ɔ tıa ɔ 'dɛ 'wʋ 'nyɛnyɛyu 'bhisa, nıı, nyıma -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la, mɔ -wa wa kpasa. 5 'Yu -ɔ mıa yu nı 'bhisa, nyımɛ -ɔ -ka ɔ kpa 'nanʋʋ na 'ŋnı nya, na 'dɛ ɔ kpaa 'nanʋʋ.

Gbʋnyuu -lɛnʋnyaa -tnʋʋ (Mk 9.42-44; Lk 17.1-2)

6 «Nıı, 'ylaaslı -wa mıa sa yu nı 'bhisa, 'ın wa zʋa 'mı dlı -gʋ, -ɔ -ka wa 'yabhlogbɔɔ gbʋnyuu lʋkwa, we nanı 'yli -mɔɔ -nʋ nya wa 'ka -mɔɔ tʋkpa 'kadʋ -blı -yɔ gbʋanı, 'ın wa 'ka ɔ 'nyu lʋ viteli. 7 Gbʋnyuu mı dʋdʋgʋ -nyımaa -nʋ nya, gbʋ -we kwaa nyıma gbʋnyuu lʋʋ 'gbʋ. Nıı, gbʋ -we kwaa nyıma gbʋnyuu lʋ, we mı la 'kɔmʋʋ. Nıı, nyımɛ -ɔ ka -gbɛ wee gbʋnyuu -ka 'bhʋ, gbʋnyuu mı ɔ -nʋ nya. 8 We -ka -na bhʋ -yɔ -na sɔ 'ka -mı gbʋnyuu lʋ kwa nı, -dı -bha we, 'pa we kwnɛɛ. We nanı 'yli -ın 'ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yı sɔ -bhlo -yɔ bhʋ -bhlo nya, we -zi -ın 'ka -kosu -we'e nyumoa 'wʋ mnı sɔ 'sɔ -yɔ bhʋ 'sɔ nya. 9 We -ka -na yli 'ka -mı gbʋnyuu lʋ kwa, -sa -mɔ we, 'pa we kwnɛɛ. We nanı 'yli -ın 'ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yı 'yliya -bhlo nya, we -zi wa 'ka -mı -kosu -we'e nyumoa 'wʋ viteli 'yli 'sɔ nya.

Bhlabhlɛ -we mnɔaa gbʋʋ nine (Lk 15.3-7)

10 «A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ 'ylaaslı nıı gbɛgbɛın, a 'na gbalı -nı nıı, 'ylaaslı glaa, 'yu -bhlo 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı. Nıı, 'ylı weee nya, wa 'anzınya mı -bha yalı. 'Ɪn na Dide -ɔ mıa yalı, mʋ 'yligbea ɔ 'yu wa 'gbʋ. [11 Nıı, ɔɔ Nyımɛɛ Yu mıa, -wa mnɔa, 'ma ɔ yia gbʋ 'wʋsaa.]

12 «Nıı, a nɛɛ lɛa? Nyımɛ yabhlo -ka bhlabhlɛ glʋ gbu -ka, 'ın we 'yabhlo 'ka mnɔ,

we glʊ -mnʊa 'ya kugbua lɛ gbomnʊa ɔ tɪa -gɔgɔ 'wlu, 'ɪn ɔ mnɪa we 'yabhloo datalɪa. We 'nɪ mʊʊ? 13 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: ɔ -ka we 'yɪ, 'ɪn we laa ɔ 'mʊna 'wʊ, we -zi bh-labhlɛ glʊ -mnʊa 'ya kugbua lɛ gbomnʊa -we -tʊa -bha. 14 'Sa -bhlokpadɛ amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪ, ɔ'ɔ ŋwnu waa 'ylaaslɪ nɪɪ 'yabhlogbɔɔ 'ka mnɔ.

-Na bheli -ka -mɪ gbʊ -yɔkpalɪ

15 «-Na bheli -ka -mɪ gbʊ -yɔkpalɪ, mnɪ ɔ 'yɪa, 'ɪn gbʊ ɔ nʊa lɛ, -ɪn -yɔ ɔ 'sɔ 'ka 'wʊ -nya, -ɪn 'ka we ɔ -yla lapalɪ. Ɔ -ka we ŋwnu nɪ, -zugba ɔ ka 'ya na bheli -zɛ. 16 Ɔ 'nɪ we ŋwnu nɪ, -ɪn 'bhu nyɪmɛ -bhlo, nyɪma 'sɔ 'wʊ, 'ɪn sa -Lagɔsɛbhɛ gbaa nɪɪ, wa 'bhu gbʊ 'wʊ nyɪma 'sɔ, nyɪma ta 'yu, -ɪn nʊ 'sa. 17 Ɔ 'nɪ wa wɛlɪ 'wʊŋwnu nɪ, gba we -Lagɔnyɪma weee 'yu. 'Ɪn ɔ 'nɪ -maa 'wʊŋwnu nɪ, -ɪn 'bhu ɔ 'wʊ *nisʊn -gwɛzisanya -yɔ nyɪma -putu -wa 'nɪa -Lagɔ -yi 'bhisa.

A bhubhoe -Lagɔ dabʊdʊ

18 «Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, -we a yia gbʊan dʊdʊ -gʊ, gbʊan wa yia we -mɔ yalɪ -Lagɔɔ -gbɛ. 'Ɪn -we a yia -bhloa yia dʊdʊ -gʊ, -bhloa wa yia we -mɔ yalɪ -Lagɔɔ -gbɛ.

19 «Ɪn nɛɛ 'ya nɪɪ, amɪa mɪa dʊdʊ -gʊ, aɪn glaa, nyɪma 'sɔ -ka wɛlɪ bhlɪ, wa -ka -lu -mʊmʊ -zla, na Dide -ɔ mɪa yalɪ, 'nyɛa ɔ yia we aɪn. 20 Nɪɪ, da nyɪma 'sɔ, nyɪma ta -ka 'wlugbeli na 'ŋnɪ nya, ɪn mɪ wa glaa.»

Lubhonʊnyɔ -ɔ 'nɪa ɔ -libheyii -yɔgbʊ 'wʊtɪ, ɔ gbʊʊ nine

21 Tɔʊn Pɪɛlɪ bɛa -Zezu -yɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbhaɛ: «Na -Kanyɔ, na bheli -ka 'mɪ gbʊ -yɔkpalɪ, -zakpa zuma ɪn 'ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊtɪa? We nyni -zakpa gbesɔ -wa yɪ?»

22 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪnnya, ɪn 'nɪ gba -zakpa gbesɔ. Ɪn nɛɛ: glʊ ta 'ya kugbua -zakpa gbesɔ (70 x 7).* 23 We 'dɛɛ 'gbʊ, -we -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe 'wʊwlʊa mʊ nɪ. 24 Dʊdʊʊ 'wlu-lapɪlɪnyɔ yabhlo 'yɪbha ɔ -yɔ ɔ lubhonʊnya 'ka wa kpagbʊ zɛlɪ. Ɔ bhlia we zɛlɪe, ɔ lub-honʊnyɔ yabhlo yia, -mɔɔ 'ka miniɔn kpagbʊ 'wlu. 25 Ɔɔ nyɪmɛ 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ kwɛɛ -ka, ɔ 'ka wee kpagbʊ -sa. We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ -kanyɔ nɛɛ ɔ 'ka ɔ pɛlʊ 'pa, ɔ 'ka gaylo -zɛ, ɔ 'ŋwnɔ -yɔ ɔ 'yua klaa, we -yɔ ɔ -kakalu weee, 'ɪn ɔ 'ka ɔ kpagbʊ -sa. 26 'Ɪn ɔɔ lubhonʊnyɔ yia ɔ -kanyɔ 'yu 'kukolu -kʊlʊ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹-Na zukpa -wa, -ɪn nʊ dlɪtie lɛ na gbɛgbɛɪn, 'ɪn ɪn 'ka we 'dɛ weee 'pɛnɪ.› 27 'Ɪn ɔ -kanyɔ yia ɔ nyazɪ 'yɪlɪ, 'ɪn ɔ yia we 'bɪ 'bhʊ.

28 «Ɔɔ lubhonʊnyɔ 'tlaa, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ -libheyi yabhlo yia gbeli. -Mɔɔ ka ɔnʊʊ kpagbʊ 'kienyi -lɛ 'wlu. Ɔ yia -mɔɔ -blɪ 'wʊbhli, 'ɪn ɔ yia ɔ 'tuntnu, ɔ nɛɛ: ‹-Sa na kpagbʊ.›

29 «Ɔ -libheyi bhlia ɔ gbʊ -yɔ, ɔ nɛɛ: ‹-Na zukpa -wa, -ɪn nʊ dlɪtie lɛ na gbɛgbɛɪn, 'ɪn ɪn 'ka we 'dɛ weee 'pɛnɪ.›

30 «Ɔ 'nɪ we ŋwnu, 'ɪn ɔ yia ɔ -kaslʊ 'wʊpa. Nɪɪ, -mɔɔ 'nɪ -

* **18:22** We 'ji yabhlo -wa nɪɪ, -zakpa glʊ ta 'ya kugbua lɛ gbesɔ (77).

slɔ ɔ 'gwɛzi wla, -mɔɔ 'na 'ka -mɔ 'tla. 31 Da ɔ -lima -manı 'nʊa we, we 'nı wa -yɔkpa -sɛ. 'Ɪn -maa yia wa -kanyɔ we 'dı -salı. 32 Tɔʊn, 'ın wa -kanyɔ yia ɔɔ lubhonʊnyɔ la, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹Nyiikanyɔ, -ın ka 'mı zukpa 'palı we 'dɛɛ 'gbʊ ın yia na kpagbʊ 'bı 'bhʊ. 33 Sa ın 'yılıa -mı nyazı, we mı nıı, -ın 'yılı yaa 'sa -na -libheyi nyazı.› 34 Ɔ -kanyɔ 'paa 'cɛ bhabha, 'ın ɔ yia ɔɔ lubhonʊnyɔ -kaslʊ 'wʊkwa, wa 'ka ɔ sıalı. Ɔ 'nı -slɔ ɔ kpagbʊ -sa, ɔ 'na 'ka -mɔ 'tla.

35 «Nıı, 'sa we 'plıa -sa. 'Sa -bhlokpadɛ, na Dide -ɔ mıa yalı yia aın -yla nʊa, we -ka nıı, aın glaa nyımɛ yabhlo 'nı ɔ -libheyii -yɔgbʊ 'wʊtı dlı weee nya.»

19

-Zezu gbaa 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa gbʊ

(Mk 10.1-12)

1 -Zezu bhıa gbʊ nı gbagbıe, ɔ 'bhʊa Galilee, Zudee -dʊdʊ -we mıa Zudɛɛn nyu lʊʊ, 'ın ɔ yia -mɔ mnı. 2 Nyımaa -zlo mnıa ɔ 'bı, 'ın ɔ yia wa guzʊnya jipe.

3 Falizınyıma tɔlʊa bɛa ɔ -yɔ wa 'ka ɔ layla, 'ın wa yia ɔ layıbhaɛ: «-Amıaa tite nʊkplɛ, nʊkpasu mneni ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa gbʊ -kpʊaa 'gbʊʊ?»

4 Ɔ nɛɛ: «-We wa cɛlıa -Lagɔwɛlı 'wʊ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? Nıı, -lu weee gwedıda, 'ın -Lagɔ yia nʊkpasu -yɔ 'ŋwnɔ lala. 5 'Ɪn ɔ nɛɛ:

‹We 'dɛɛ 'gbʊ -nʊkpasu yia ɔ
dide -yɔ ɔ 'nyaa kwesi
'bhʊa,
'ın ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ 'ka
'wʊsuslolu,
'ın wa 'ka ku -bhlo -zɛ.›

6 -Slɛɛn, wa 'nı 'maslɛɛn nyıma sɔ, nıı, nyımɛ -bhlo wa -mıa. We 'dɛɛ 'gbʊ, -we -Lagɔ -ka 'ylijıjlı, nyımɛ 'na sısalı we 'yli -nı.»

7 Falizınyıma nɛɛ: «Nıı, we -ka 'sa -mı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ Moizı gba nıı, -ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ 'nyɛ -mɔɔ kwnɛɛ -sa 'sɛbhɛ yooa? 'Ɪn ɔ 'tide ɔ 'yia?»

8 Ɔ nɛɛ: «Amıaa yukwli -yɔ suloo 'gbʊ, Moizı yia aın 'yoo 'nyɛ a 'ka amıaa 'ŋwnı kwnɛɛ -sa. Nıı, we gwedıda we 'nı 'sa -mı. 9 'Ɪn nɛɛ aın -yla: nıı, nyımɛ -ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa, -zugba -mɔɔ 'nı nʊkpasu -putu nya -budu 'wʊdı, 'ın ɔ -ka 'ŋwnɔ -putu kwa, gbʊnyuu ɔ nʊa -mɔɔ -yla lɛ.»

10 Ɔ 'bınɔnya nɛɛ ɔ -yla: «Nʊkpasu -yɔ 'ŋwnɔɔ gbʊ -ka 'sa -mı, we nanı 'yli, nyımɛ 'na kwalı 'ŋwnɔ -nı.»

11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyıma weee 'nı we kwɛyɔmneni. Nıı, -wa -Lagɔ 'nyɛa we 'tıtɛ, wa mneni we kwɛyɔ. 12 Nıı, nyıma -tɔlʊa mıa, wa'a kwa 'ŋwnı. -We ka gbʊ -wa, we 'ka wa gwalı bhla 'bhʊ, wa 'nı we kwɛyɔmneni. 'Ɪn tɔlʊa mıa, wa'a kwa 'ŋwnı, wa ka wa lɛlıı 'gbʊ. Nıı, tɔlʊa'a kwa 'ŋwnı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlu-lapılıee 'gbʊ. Nıı, nyımɛ -ɔ -ka we 'wʊlanʊ, ɔ 'nʊ we 'wʊ la.»

-Zezu ŋwnaa 'ylaaslı 'nyu la
(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 -Bha nyıma kwaa -Zezu 'ylaaslı ɔ 'ka wa kwɛ 'wluo lapalı, 'ın ɔ 'ka -Lagɔ bhubhoe wa 'ŋnı nya. 'Ɪn ɔ 'bınɔnya yia

wa vuvue bhli wa 'wluo kpılıe nya. 14 -Zezu nɛɛ: «A 'tide wa 'yi wa 'ka na -gbɛ yi, a 'na -kʋlʋ wa 'yoo -nı. Nıı, nyıma -wa 'wlu -Lagɔ yia lapılıa, waa 'ylaaslıı -sʋkpa -nyıma -wa.» 15 Ɔ palıa wa sɔ 'wluo la, -mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ɔ yia -bha 'bhʋ.

Nyımɛ -ɔ 'kaa -Zezu 'bı mnı, ɔ 'bhʋ ɔ -lu weee 'bı
(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16 -Bha nyımɛ yabhlo bɛa -Zezu kwesi, 'ın ɔ yia ɔ layıbha: «-Slolunyɔ, lɛɛ -lu -zɔnʋ ın 'ka lɛnʋ, 'ın ın 'ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yıa?»

17 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Lu -zɔnʋnya mıa, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -na yıbha 'mı we gbʋ laa? -Lagɔ -bhlogbɔɔ mıa nyımɛ -zɔnʋ nya. Nıı, -ın 'ka 'yliyɔgagıe 'yı, -ın zʋ ɔ *tite 'nʋŋwɛ.»

18 Ɔ nɛɛ: «Tite -mʋmʋ we -maa?»

-Zezu nɛɛ: «-Ɪn 'na 'bhalı nyımɛ -nı. -Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʋ -nı.* -Ɪn 'na ylili 'wie -nı. -Ɪn 'na zʋlʋ nyımɛ yo -yɔ -nı. 19 -Ɪn zʋ -bha -na dide -yɔ -na 'nyaa, 'ın -ın -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.»

20 Ɔɔ nyimesɔyu nɛɛ ɔ -yla: «ın ka wee titenya weee 'nʋŋwɛ zʋ, 'ın -mʋmʋ -tʋ 'wʋa?»

21 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn -ka gba -ın 'ka tıklıı -mı nı, -ın 'pa -na zʋzɔnʋ weee pɛlʋ, -ın 'nyɛ we -yɔ -gwɛzi bobabhanya, 'ın -ın 'ka 'ŋnımnıe 'yı -Lagɔɔ -gbɛ. -Ɪn -ka we lɛnʋe bhıa, -ın yi 'mı 'bı.»

22 Ɔɔ nyimesɔyu 'nʋa we, 'ın ɔ yia lʋbhiti, 'klʋ -susue nya, nıı, 'ŋnımnınyɔ -wa.

23 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «ın nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: 'ŋnımnınyɔ 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʋ mnı, 'tɛ we 'tɛa. 24 Ɪn nɛɛ 'ya aın -ylaɛ: 'ŋnımnınyɔ 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʋpla, we -kalı -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenıı 'bhʋka 'wʋplıle.»

25 Ɔ 'bınɔnya 'nʋa we, 'ın we yia wa -lʋɛlı. 'Ɪn wa nɛɛ: «Aya! We -ka 'sa -mı, nyɔɔ -mɔmɔ 'ka gbʋ 'wʋbhʋa?»

26 -Zezu ylaa wa tenyii, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ 'nı we mneni. Nıı, -Lagɔ mıa, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee lɛnʋ.»

27 Pıɛlı yia we 'bıgʋpalıɛ: «-Talı, -a ka -amıaa -lu weee -bha tı, 'ın -a yia -mı 'bı yi. Lɛɛ -lu -a 'ka we 'wʋ 'yıa?»

28 Ɔ nɛɛ wa -yla: «ın nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: dʋdʋ lolu yia yia, 'ın *Nyımɛɛ 'Yu 'ka ɔ 'ŋnımnıkpe -zɔnʋ -gʋ ladı, ɔ 'ka nyıma 'wlulapılı. We bhla, amıa nyıma kugbua lɛ sɔ nɔa 'mı 'bı, 'ŋnımnıkpe -gʋ a yia ladıa, a 'ka *Izlaɛlıı *zʋa kugbua lɛ 'sɔɔ -yɔgbʋ 'wʋbhu. 29 -Wa weee tıa -bha wa -budu klaa, wa bhelia klaa, wa bhɔlɔa klaa, wa dide klaa, wa 'nyaa klaa, wa 'yua klaa, we -yɔ wa kpaa, na 'gbʋ, 'yıa wa yia we -zakpa glʋ gbu, we -yɔ 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka. 30 Nyımaa dumadu -wa -gaa 'yu, lʋ -maa yia -gaa. 'Ɪn -wa -gaa lʋ, 'yu -maa yia -gaa.»

* **19:18** Glɛkıwɛlı 'wʋ, we ji -wa nıı, -wa kʋkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʋ -nı.

20

'Yliwv -lubhonvnyaa gbvv nine

1 «-We -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe 'wʊwlʊa, mʊ nɪ: nɪɪ, kpaapanyɔ yabhlo -wa, zlɪgʊ ɔ mnɪa 'ylɪwʊ -lubhonʊnyaa datalɪa, wa 'ka ɔ *-dlɔkpaaa lubho nʊ. 2 Ɔ -yɔ wa 'sɔ, 'ɪn wa yia wɛlɪ bhlɪ, ɔ 'ka wa tama -bhlo 'nyɛ 'ylɪ -bhlo, 'ɪn ɔ yia wee kpaa wa kwa. 3 Zlʊkpa -ylʊ 'tɪtɛ nya, ɔ 'tlaa lʊ, 'ɪn ɔ yia nyɪma tɔlʊa 'yɪ, -zugba wa slu lɔkɔ 'wʊ la sa bhe. 4 Ɔ nɛɛ wa -yla: ‹Amɪa mɪa da nɪ, a mnɪ na kpaa lubho nʊa, 'ɪn -we mɪa tɪklɪɪ, 'ɪn ɪn 'ka we aɪn 'nyɛ.› 5 'Ɪn wa yia mnɪ.

«Ɔɔ kpaapanyɔ 'tlaa 'ylʊ -gbagbʊ, we -yɔ jibheza ylʊ nya, 'ɪn ɔ yi 'yaa we -bhlokpadɛ lɛnʊ. 6 Jibheza ɔ 'tlaa, ɔ 'yɪa nyɪma, -zugba -maa mɪ 'ya lɔkɔ 'wʊ, ɔ nɛɛ wa -yla: ‹Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a -dɪ -seli la bhe, 'ɪn a 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊda -mɪa?›

7 «Wa nɛɛ ɔ -yla: ‹Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ -aɪn 'wʊbhu.›

«Ɔ nɛɛ wa -yla: ‹A mnɪ na kpaa.›

8 «Sabɔ bɛa, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ lubhonʊnyaa 'yugalɪnyɔ -ylaɛ: ‹La -na 'ylɪwʊ -lubhonʊnya. -Wa ɪn laa lʊgada, -ɪn 'pɛnɪ -maa tɪa, 'ɪn -wa ɪn laa tɪa, -ɪn 'ka -maa 'pɛnɪ lʊgada.› 9 -Wa ɔ 'bhua 'wʊ jibheza, -maa yia, 'ɪn wa yia tama -bhlo 'yɪ. 10 -Wa ɔ 'bhua 'wʊ tɪa, -maa nɛɛ -maa 'dɛ dlɪ zɔ nɪɪ, -maa -nʊ yia tama -bhlo 'wʊzia. Nɪɪ, tama -bhlo -maa 'yɪ 'yaa. 11 Wa 'yɪa we, 'ɪn wa yia ɔ -yɔ 'ŋwuŋweni.

12 Wa nɛɛ: ‹Nɪɪ, 'wʊbhlolu -nyɪma -wa nʊa lubho 'lɛlɪ -bhlo nya klaa, -amɪa -mama nʊa lubho 'ylɪ -bhlo 'ylʊ 'klʊ klaa, -a 'dɛ weee 'pɛnɪgwɛzi mɪa -bhlo yɪ? We 'nɪ 'ylinanɪ.›

13 «Ɔɔ kpaapanyɔ nɛɛ wa yabhlo -yla: ‹'Tale, ɪn 'nɪ -mɪ -dawli 'wʊnʊ. -A 'dɛ 'sɔ ka yaa wɛlɪ bhlɪ, -ɪn 'ka lubho nʊ tama -bhloo -nʊ nya, we 'nɪ mʊʊ? 14 Nɪɪ, -ɪn 'bhu -na 'gwɛzi 'wʊ, -ɪn -yɔ we mnɪ. We nanɪ 'mɪ dʊdʊ, ɪn 'ka -we ɪn 'nyɛa -mɪ, ɪn 'ka we -ɔ yia 'wʊbhloluda 'nyɛ. 15 Na 'gwɛzi -wa. -We ɪn 'yɪbhaa, ɪn 'nɪ mneni ɪn 'ka we nya we lɛnʊʊ? Yaayɪ na 'nanɪɪ 'gbʊ -na nʊa zenyi yɪ?›

16 «'Sa we mɪa sa, -wa -gaa lʊ, ma yia 'yu -gaa. 'Ɪn -wa -gaa 'yu, lʊ wa yia -gaa yia.»

-Zezu gbaa ɔ 'dɛɛ tlɪtlɪgbʊ -zakpa ta

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

17 -Zezu mɪ -Zeluzalɛmʊ mnɪda, ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ -ylaɛ: «A bɛ -seli!» 'Ɪn da wa mɪa nɔda ɔ nɛɛ wa -yla: 18 «A -talɪ, -Zeluzalɛmʊ -a mɪa da mnɪda, -mɔ wa yia ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu wlaa -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa kwɛɛ. Ma yia ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ɪn wa 'ka gba wa 'bha ɔ. 19 'Ɪn wa 'ka ɔ 'lakpanya, -wa 'nɪa -Lagɔ -yi, yoo 'nyɛ, -maa 'ka ɔ gla palɪ, -maa 'ka ɔ sɛlɪ, 'ɪn wa 'ka ɔ *su -gʊ lakʊlʊ. 'Ɪn 'ylɪ 'sɔ we tanʊ nya, ɔ 'ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ.»

-Ɔ -ka gba ɔ 'ka nyɪmɛ 'kadʋ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔlubhonʋnyɔ (Mk 10.35-45)

20 Tɔʋn, Zebedeee 'ŋwnɔ -yɔ ɔ nʋkpasuyua 'sɔ yia -Zezu -yɔbɛ. 'Ɪn ɔ yia ɔ 'yu 'wʋkwli, ɔ 'ka ɔ bhubhoe. -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-A 'nʋ -mɔ yɪ?»

21 Ɔ nɛɛ: «Nɪɪ, na 'yua sɔ nɪ, zlɪ -ɪn -ka nyɪma 'wlu-lapɪlɪda -mɪ, -na zukpa -wa, -ɪn 'nyɛ wa 'yoo, yabhlo 'ka -na lilisɔlʋ ladɪ, 'ɪn yabhlo 'ka -na kɔpɛsɔlʋ ladɪlɪ.»

22 -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We a zlalɪa da 'mɪ, a 'nɪ we -yi. 'Lee, sɪasɪe -we zɔ na yia 'yligbea, a mneni a 'ka we zɔ 'yligbee?»

Wa nɛɛ: «ɪɪn, -a mneni we!»

23 Ɔ nɛɛ: «Cɪɪn, gbʋzɔnʋ -wa. Sɪa a yia 'mɪ 'bhisa. Nɪɪ, na lilisɔlʋ ladɪdɪe mɪa, we 'nɪ -amɪ 'ka -bha we -sa. Wee 'bɪnya mɪa, -wa -yla na dide mnazɪa we la, wa -nʋ -wa.»

24 Wa -lima kugbua 'nʋa we, 'ɪn wa yia wa bhelia 'sɔ -yɔ 'cɛ 'palɪ. 25 Tɔʋn, -Zezu yia wa 'dɛ weee la, ɔ nɛɛ: «A -yi we 'ji nɪɪ, dʋdʋgʋ -nyɪmaa 'yugalɪnya mɪa, -cɪan 'bhisa wa pɪlɪa nyɪma 'wlu la. 'Ɪn wa nyɪma 'kadɪ sɪalɪa wa zɔlubhonʋnya wa 'tɪtɛ nya. 26 Nɪɪ, aɪn glaa, we 'na 'ka 'sa -mɪ. Nɪɪ, -ɔ -ka gba ɔ 'ka nyɪmɛ 'kadʋ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔlubhonʋnyɔ. 27 'Ɪn aɪn glaa, -ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ -lima 'yugalɪ, ɔ -zɛ ɔ -limaa gaylo. 28 'Sa -bhlokpadɛ, ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu 'nɪ yi wa 'ka ɔ 'wʋsa. Nɪɪ, yi ɔ yia ɔ 'ka nyɪma 'wʋsa, 'ɪn ɔ 'ka tlɪ, nyɪma duun 'wʋzɪtɪee 'gbʋ.»

-Zezu -bloa nyɪma 'sɔɔ 'yli (Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

29 Da wa 'bhʋa Zelikoo, 'ɪn nyɪmaa -zlo yia -Zezu 'bɪ mnɪ. 30 'Lɔlɔnya sɔ -dɪa 'yoo ŋwɛ -yɔ la, wa 'nʋa nɪɪ, -Zezu mɪ 'plɪda, 'ɪn wa yia 'wʋkpɪ: «-Amɪaa -Kanyɔ, -Davɪdɪɪ 'yuɔɔ, -ɪn 'yɪlɪ -aɪn nyazɪɔɔ!»

31 'Ɪn nyɪma duun yia wa 'wluo 'kpɪlɪ, wa nɛɛ wa -yla: «A 'mu ŋwɛ -nya!» Tɔʋn, -bha -maa 'kpɪa 'wʋ 'tɪtɛɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ, -Davɪdɪɪ 'yu, -ɪn 'yɪlɪ -aɪn nyazɪɔɔ!»

32 -Zezu yia 'yligbe, ɔ laa wa, 'ɪn ɔ nɛɛ: «-A 'nʋ -mɔ, lɛɛ -lu a 'yɪbha ɪn nʋ lɛ aɪn -ylaa?»

33 Wa nɛɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ, -blo -amɪaa 'yli!» 34 Wa -laa ɔ nyazɪ 'wʋ, 'ɪn ɔ yia wa 'yli kwɛ zɪ. -Bha -bhlokpadɛ wa 'dɛsɔbhie 'yɪa la, 'ɪn wa yia ɔ 'bɪ mnɪ.

21

-Zezu mnɪa -Zeluzalɛmʋ (Mk 11.1-12; Lk 10.28-40; Zn 12.12-19)

1 -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ, wa bɛa -Zeluzalɛmʋ, wa nynia 'gbe -we wa laa Bɛtɪfaze, -we mɪa *Olivʋsunyaa -gɔgɔ kwesi, -bha -Zezu tiea ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ. 2 Ɔ nɛɛ wa -yla: «'Gbe -we mɪa -mɛmɛ aɪn 'yu, a mnɪ -mɔ. A -ka -mɔ nyni, tɔʋn, -sokofalɪŋwnɔ a yia -mɔ 'yɪa, we mɪ lubhu -jɪda, we 'yu mɪ we kwesi. A -sa we lubhu, a -yɔ we 'dɛsɔbhie yi. 3 Wa -ka aɪn -yla gbʋ gba, a 'palɪ we 'bɪgʋɛ: ‹-Amɪaa -Kanyɔ 'yɪbha we.› -Bha -bhlokpadɛ wa yia we aɪn yoo 'nyɛa, a -yɔ we 'ka yi.»

4 'Sa we 'plıa sa, 'ın -we -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ gbaa we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ.
5 «Nıı, a gba *Siɔngbe 'wʊ -nyıma -ylaɛ:
‹A -talı, amıaa 'wlulapılınyɔ mı amıaa -gbɛ yida.
Ɔ'ɔ 'ylimanı ɔ 'dɛ.
Ɔ -dı -sokofalıŋwnɔ -gʊ la, nıı, -sokofalıŋwnɔ -dɔgbʊ -wa.› »
6 Tɔʊn, ɔ 'bınɔnya 'sɔ mnıa, -we -Zezu gbaa, 'mʊ wa nʊa lɛ.
7 Wa -laa wee -sokofalı -yɔ we 'yu -Zezuu -gbɛ, 'ın wa yia wa 'naa we -gʊ slʊ, 'ın ɔ yia we -gʊ ladı. 8 Nyımaa -zlo slʊa wa 'naa 'yloogblʊ, tɔlʊa -dıa saʊn, 'ın wa yia we 'yloogblʊ lapalı.
9 Nyıma -wa nɔa ɔ 'yu we -yɔ wa nɔa ɔ lʊʊ, wa 'dɛ weee 'kpıa 'wʊ, wa nɛɛ:
«-A -mnını -Davidıı 'yuu 'ŋnı.
-Ɔ mıa Jejitapɛɛ 'ŋnı nya yida,
-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la.
-Wa mıa yalı, wa -mnını -Lagɔɔ 'ŋnı!»
10 -Zezu plaa -Zeluzalɛmʊ, 'ın 'gbe 'wʊ -nyıma weee yia gbugblolu. Wa nɛɛ: «Mɔɔ -nyımɛ ɔ -mıa?»
11 Tɔlʊa nɛɛ: «Galilee -dʊdʊ -gʊ, Nazalɛtıyu -Zezu -wa. Nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ ɔ -mıa.»

-Zezu vua -valɛpanya -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ
(Mk 11.15-18; Lk 19.45-48; Zn 2.13-22)

12 Nıı, -Zezu mnıa -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, 'ın ɔ yia -valɛpanya -yɔ -valɛzɔnya -bha vu. Ɔ yia 'gwɛzi -bhitinyaa 'tabhle labhlı, we -yɔ -kpakʊn pɛlʊpanya kpenya. 13 'In ɔ nɛɛ wa -yla:
«We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹Na -budu mıa, 'mʊ wa yia laa -Lagɔbhubhoe -budu.›
'In 'mʊ amıa nʊa 'wienyaa zizeda 'wʊ.»
14 'Lɔlɔnya -yɔ 'tıgıtıgınya bɛa -Zezu -yɔ -mɔ -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, 'ın ɔ yia wa jipe. 15 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'yıa -Zezuu ŋwɛgaga -sʊbhalı gbʊ -yɔ, 'ın wa 'nʊa 'ylaaslıı 'wʊkpıwɛlı -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ: «-A -mnını -Davidıı 'yuu 'ŋnı,» 'ın wa yia 'cɛ 'pa.
16 Wa nɛɛ -Zezu -yla: «-We wa mıa gbada, -ı'ın 'nʊ wee?»
'In -Zezu nɛɛ: «lın, 'nʊ na nʊ we wa. Nıı, -we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? We nɛɛ:
‹-Mı nʊa we lɛ,
'ın 'ylaaslı -yɔ 'nyɛnyɛyua mıa -na 'ŋnı -mnınıda.› »
17 Tɔʊn -Zezu 'bhʊa wa -yɔ, ɔ 'tlaa wee 'gbe 'wʊ, ɔ mnıa Betani, 'ın ɔ yia -mɔ -gʊ.

*-Zezu tıa *fıgısu mɛ -yɔ la*
(Mk 11.12-14,20-24)

18 Zlı zlıa, -Zezu mı -Zeluzalɛmʊ lʊmnıda, 'ın ŋwɔ yia ɔ 'bha. 19 Ɔ mı nɔda, 'ın ɔ yia *fıgısu -yɔyı 'yoo ŋwɛ -yɔ. Ɔ bɛa we kwesi, we kpıı 'dɛkpʊa mıa we 'wlu, 'ın ɔ nɛɛ fıgısu -yla: «-Mı 'na 'palı 'maslɛɛn 'bhue -nı!»
-Bha -bhlokpadɛ wee fıgısu yɛa. 20 Ɔ 'bınɔnya 'yıa we -yɔ, 'ın we yia wa ŋwɛgaga -sʊbhalı, 'ın wa yia ɔ layıbhaɛ: «Sa -mʊmʊ wee su yɛ 'sa sa slʊıa?»
21 -Zezu nɛɛ: «ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: a -ka dlı zʊ, 'ın a

'nɪ dlɪ lʊ, -we ɪn nʊa da figɪsu nɪ -yla lɛ, a mneni a 'ka we lɛnʊ. A mneni a 'ka -gɔgɔ 'kadʊ -yla gba: -ɪn 'bhʊ da, viteli -na 'dɛ 'nyu lʊ, 'ɪn we nʊa we lɛ. 22 -We a zlalɪa -Lagɔ dlɪ weee nya, 'yɪa a yia we.»

Nyɔɔ 'nyɛ -Zezu sea?
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

23 -Zezu mnɪa -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ lʊ, 'ɪn ɔ yia nyɪma gbʊ -slolu. -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ Zuifʊʊ nyɪma kpasɪ bɛa -Zezu -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ layɪbhaɛ: «Se -mʊmʊ nya -na nʊ gbʊnya nɪ lɛa? 'Ɪn nyɔɔ 'nyɛ -mɪ we lɛnʊ sea?»

24 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Gbʊʊ gɔ -bhlo na yi 'yaa aɪn layɪbhaa, a -ka we 'bɪgʊpalɪ 'bhie, 'ɪn -ɔ 'nyɛa 'mɪ se, 'ɪn na gbaa ɔ 'ŋnɪ. 25 Nyɔɔ tie Zaan ɔ batizee nyɪma, -Lagɔ -wa yaayɪ, nyɪma -wa yɪ?»

'Ɪn wa yia we -gʊ kpɛlɪe bhli, 'ɪn wa nɛɛ: 26 «-A -ka gba, ‹-Lagɔ tiea ɔ›, 'ɪn ɔ yɪbhaa -aɪn laɛ: ‹Lɛɛ ka 'gbʊ a 'nɪ ɔ wɛlɪ 'wʊŋwnua?› -A -ka gba nɪ, nyɪmɛ tiea ɔ, 'ɪn nyɪma sɔlʊa -aɪn -yɔ 'wʊ. Nɪ, wamɪa nɛɛ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ -wa.»

27 Tɔʊn wa nɛɛ -Zezu -yla: «-Ɔ tiea *Zaan, -a 'nɪ ɔ -yi.»

'Ɪn -mɔɔ nɛɛ: «We -ka 'sa -mɪ, -ɔ 'nyɛa 'mɪ wee gbʊnya -mɪnɪ lɛnʊ se, -amɪ 'na 'ka 'ya -mɔɔ -kanyɔɔ 'ŋnɪ aɪn -yla gba.»

Nʊkpasuyua 'sɔɔ gbʊʊ nine

28 -Zezu nɛɛ: «Gbʊʊ nine -mʊnɪ, sa a gba we daa? Nɪ, nyɪmɛ yabhlo mɪa, ɔ ka nʊkpasuyua 'sɔ. Ɔ nɛɛ 'yabhlo -yla: ‹Na 'yu, -ɪn mnɪ -zɛɛn -dlɔkpaa lubho nʊa.›

29 «-Mɔɔ nɛɛ: ‹Ɪn 'nɪ mnɪda -mɪ.› -Bha bɛa, ɔɔ 'yu yia dlɪ 'bhiti, 'ɪn ɔ yia wee kpaa mnɪ.

30 «Tɔʊn, 'ɪn ɔ dide yia wee wɛlɪ -bhlokpadɛ gba ɔ 'yu -putu -yla. 'Ɪn -mɔɔ nɛɛ: ‹-Ao, mnɪa na yia.› 'Ɪn -mɔɔ 'nɪ mnɪ.

31 «Nɪ, waa 'yua 'sɔ nyɪdɪ, nyɔɔ nʊ ɔ didee dʊmagbʊ lɛa?»

Wa nɛɛ: «Ɔ tɪanʊ -wa.»

Tɔʊn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «lɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: da -Lagɔ yia nyɪma 'wlu-lapɪlɪa, nisʊn -gwɛzisanya -yɔ 'naabɪzɪŋwnɪ yia aɪn 'yugalɪa. 32 Nɪ, 'Zan -Batisɪ yia amɪaa -gbɛ, 'ɪn ɔ yia aɪn 'yoo tɪklɪ da -slolu, 'ɪn a 'nɪ we -yɔŋwnu. Nɪ, nisʊn -gwɛzisanya -yɔ 'naabɪzɪŋwnɪ mɪa, -maa yia ɔ 'wʊŋwnu. 'Ɪn a 'yɪa we -yɔ, -mʊʊ 'bɪgʊ a 'nɪ -slɔ dlɪ 'bhiti, 'ɪn a 'ka ɔ 'wʊŋwnu.»

(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

33 -Zezu nɛɛ: «A pʊlʊ gbʊʊ nine yabhlo nɪ yukwli. Nɪ, nyɪmɛ yabhlo 'paa -dlɔkpaa. Wee kpaa ɔ bibelia 'suo, 'ɪn ɔ yia -dlɔyaa 'wʊnyazɔlu lɛnʊ. 'Ɪn da wa 'kaa 'yligbe, 'ɪn wa 'kaa kpaa -gʊtalɪ, ɔ yia -mʊʊ 'sʊbha. 'Ɪn ɔ yia we -gʊ -busalubhonʊnya lapalɪ, 'ɪn ɔ yia 'lakpa 'wʊ mnɪ. 34 -Dlɔya -sasa bhla bɛa, 'ɪn ɔ yia ɔ zɔlubhonʊnya tie ɔ -busalubhonʊnya 'bɪ, ɔ 'ka ɔnʊʊ kpaa -lu 'yɪ. 35 Waa -busalubhonʊnya kpaa ɔ tietienya, 'ɪn wa yia 'yabhlo bhɪtɪ, 'yabhlo wa 'bhaa, 'ɪn wa yia wa tanʊ gbɔkʊ 'wʊbhalɪ. 36 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonʊnya tɔlʊa tie. -Maa -zu 'wʊ, -maa -zi wa

tıanʊ. Mʊ -bhlokpadɛ waa -busalubhonʊnya nʊ 'yaa wa -yla lɛ. 37 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ yia ɔ 'dɛɛ 'yu tie, ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ dlı zɔ: ‹Na yu mıa, 'mɔ wa yia 'nʊŋwɛ zʊa.›

38 «Nıı, waa -busalubhonʊnya 'yıa ɔɔ 'yu -yɔ, wa nɛɛ wa 'dɛ nyıdı: ‹-Ɔ 'kaa cı ɔɔ kpaaa -kanyɔ 'bı li, mɔ nı. -A mnı ɔ 'bhaa, 'ın -a 'ka ɔ 'bı li.› 39 Wa kpaa ɔ, 'ın wa yia ɔ kpaa lʊʊ viteli, 'ın wa yia ɔ 'bha.

40 «Nıı, ɔɔ kpaaa -kanyɔ -ka yi, lɛɛ -lu ɔ 'ka waa -busalubhonʊnya nʊnʊa?»

41 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Waa 'nyii -cıan mıa, 'nyii -sa ɔ yia wa 'bhaa. -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ palıa -busalubhonʊnya -putu ɔ -dlɔkpaa -gʊ la, 'ın we -dıdı bhla -ka bɛ, 'ın ɔ yıa ɔ kpaa -luu 'ya.»

42 Tɔʊn -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlıda, a 'nı -slɔ we zɛlıı? We nɛɛ:

‹Tʊkpa -we -budusʊbhanya -saa kwnɛɛ,
mʊ -zɛa -buduu gwıgwıyli -tʊkpa -zɔnʊ.

-Ɔ nʊa gbʊ nı lɛ, Jejitapɛ -wa.
'Ɪn wee gbʊ mıa, -a -ka we 'yı,
'ın we namanıa -amıaa dlı.›

43 «We 'dɛɛ 'gbʊ ın nɛɛ aın -yla, -Lagɔ 'na 'ka 'maslɛɛn aın 'wlulapılı, ɔ nyazıdlı nya. -Wa nʊa ɔ dʊmagbʊ lɛ, 'ma ɔ yia 'wlulapılıa. 44 Wee tʊkpa mıa, nyɔɔ -ka we -gʊ bhlili, la ɔ wʊwlalıa. 'Ɪn -mɔmɔ -gʊ we -ka bhlili, ɔ tɔpʊ we saa.»

45 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyıma 'nʊa wee gbʊʊ ninenya nı, 'ın wa yia we 'jiyibheli nıı, 'ma ɔ saa 'ŋnı. 46 Wa ka 'klı 'yı wa 'ka ɔ kpa, 'ın wa yia nyımaa -zlo sɔ. -We ka gbʊ -wa, -maa nɛɛ nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ ɔ -mıa.

22

'Ŋwnɔkwafɛtı
(Lk 14.15-24)

1 -Zezu gbaa nyımaa -zlo -yla gbʊʊ nine -papıe nya, ɔ nɛɛ: 2 «-We -yɔ *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊwlʊa mʊ nı: dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ yabhlo mıa, ɔ yu kwaa 'ŋwnɔ. 'Ɪn ɔ 'yıbha ɔ 'ka we 'fɛtı -sa. 3 Ɔ laa nyıma, ɔ tiea ɔ zɔlubhonʊnya wa 'wʊ wa 'ka yi, wa nɛɛ nıı, wa 'nı yida -mı. 4 Ɔ yi 'yaa tɔlʊa tie, ɔ nɛɛ: ‹-Wa ın laa a gba wa -yla nıı, ın ka wa -yla pi. Ɪn ka na 'bhlinya -yɔ na 'kpı -ka -nıma 'bha wa -yla. We 'dɛ weee mı -bha. Wa yi 'ŋwnɔkwafɛtı 'wʊ.›

5 «Nıı, -wa ɔ laa, wa 'nı we -yɔŋwnu. 'Ɪn wa yia wa dʊmagbʊ lɛnʊa mnı. Tɔlʊa mnıa kpaa, tɔlʊa mnıa -valɛ 'paa. 6 'Ɪn tɔlʊa yia ɔ zɔlubhonʊnya kpa, wa sıalıa wa, 'ın wa yia wa 'bha.

7 «Nıı, ɔɔ dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ yia 'cɛ 'pa, 'ın ɔ yia ɔ 'slʊja tie, -wa 'bhaa da nyımɛ, wa 'ka wa 'bha, 'ın wa 'ka wa 'gbe 'yli fa. 8 Tɔʊn, ɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʊnya -yla: ‹'Ŋwnɔkwafɛtı -gʊ -lililu mı -bha. -Wa ın laa, wa 'nı we 'klʊ -ka wa 'ka we li. 9 We 'dɛɛ 'gbʊ, a 'plılı 'gbee 'yoo weee -gʊ, -wa a -ka 'yı, a la wa, wa 'ka yi.›

10 «Tɔʊn, ɔ zɔlubhonʊnya yia 'yoo weee 'wʊplılı, 'ın wa yia wa 'dɛ weee 'wlugʊgwlalı. 'Sa wa laa nyıma duun, 'ın

fɛtɪ -budu yia ye. 11 Tɔʊn, ɔɔ dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ plaa -mɔ ɔ 'ka -wa ɔ laa -gʊtalɪ, 'ɪn ɔ yia nyɪmɛ yabhlo 'yɪ -mɔɔ 'nɪ 'fɛtɪ -gʊ -bana 'wʊpla. 12 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹'Tale, -ɪn 'nɪ 'fɛtɪ -gʊ -bana 'wʊpla. Sa -ɪn pʊplalɪ -seli 'wʊlaa?› Ɔ 'nɪ gbʊ -gʊ -sa.

13 «Tɔʊn, ɔɔ 'wlulapɪlɪnyɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʊnya -yla: ‹A gbʊan ɔ bhʊ -yɔ ɔ sɔ. A viteli ɔ 'pipee -mɔ nikpise 'wʊ. Da wa wia, 'ɪn wa lia gla 'wʊ.›

14 «Nɪɪ, -Lagɔ laa nyɪma duun, 'ɪn -wa ɔ -saa -bha, -maa -sɛlɛ.»

*'Gwɛzi plʊlʊe *Sezaa kwɛɛ*
(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

15 Falizɪnyɪma gbelia 'wlu, wa 'ka 'klɪ 'yɪ, 'ɪn wa 'ka -Zezu -dawli 'wʊnʊ, 'ɪn ɔ 'dɛɛ gbagbawɛlɪ 'ka ɔ gbʊan. 16 Falizɪnyɪma tiea wa 'bɪnɔnya tɔlʊa -yɔ Ewlodʊʊ nyɪma tɔlʊa -Zezuu -gbɛ. -Maa nɛɛ ɔ -yla: «-Slolunyɔ, -a -yi we 'ji nɪɪ, gbʊzɔnʊ -na gbaa. 'Ɪn sa -Lagɔ 'yɪbhaa nyɪmɛ nʊ, 'mʊ -na slolua tɪklɪɪ. Nyɪmɛ -ka 'yli, -nanʊʊ -gbɛ, we bhe, we 'dɛɛ 'gbʊ, -ɪ'ɪn sɔ nyɪmɛ. 17 We -ka 'sa -mɪ, -ɪn nɛɛ lɛa? 'Lee, we mɪ tɪklɪɪ -amɪaa tite nʊkplɛ, -a plʊlʊ *Sezaa kwɛɛ *nisʊn -gwɛzii?»

18 Nɪɪ, -Zezu yibhelia wa 'wlukʊʊn lapʊpalɪ -gbʊ 'nyuu, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «Wɛlɪ 'sɔ -nyɪma, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a yla 'mɪ laa? 19 'Gwɛzi -we a plʊlʊa Sezaa kwɛɛ, a -slolu 'mɪ we 'klʊ.» 'Ɪn wa yia ɔ tama yabhlo yoo 'nyɛ. 20 'Ɪn ɔ nɛɛ: «'Lee, nyɔɔ ka 'wlu -yɔ ɔ ŋnɪ mɪ da we -gʊa?»

21 Wa nɛɛ: «Sezaa -wa.»

-Bha ɔ gbaɛ: «-We -ka Sezaaa -nʊ, a 'nyɛ we Sezaa yoo. 'Ɪn -we -ka -Lagɔɔ -nʊ, a 'nyɛ we -Lagɔ yoo.»

22 Wa 'nʊa wee wɛlɪ, 'ɪn we yia wa ŋwɛgaga -sʊbhalɪ, 'ɪn wa yia ɔ -yɔbhʊ, 'ɪn wa yia mnɪ.

**Sadusenyɪma kpɛlɪa - Zezuu tlɪtlɪe -yɔ ɔ 'wʊsɔsvee gbʊ -gʊ*
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

23 *Sadusenyɪma mɪa, wa nɛɛ nɪɪ, tlɪtlɪnya 'nɪ mneni wa 'ka tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔ.

Wee 'ylɪ -bhlokpadɛ nya, waa Sadusenyɪma tɔlʊa bɛa -Zezu kwesi. 24 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Slolunyɔ, Moizɪ nɛɛ: ‹Nɪɪ, nyɪmɛ -ka tlɪ, ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ 'nɪ 'yu gwalɪ, ɔ bheli kwa ɔ -dʊgbaŋwnɔ, 'ɪn ɔ -yɔ ɔɔ 'ŋwnɔ 'sɔ 'ka ɔ bhelii zʊa lala 'ɪn -mɔɔ 'ŋnɪ 'ka dʊdʊ -gʊ -tʊ.›

25 «Nɪɪ, zlɪmɛ -amɪaa -gbɛ nyɪmɛ yabhlo ka nʊkpasuyua gbesɔ. Wa kpasa kwaa 'ŋwnɔ, ɔ -yɔ ɔ 'nɪ gwalɪ, 'ɪn ɔ yia tlɪ. 'Sa ɔɔ 'ŋwnɔ -tʊa ɔ bheli -yɔ. 26 'Sa -bhlokpadɛ we nʊa ɔ bhelii 'sɔnʊ nya, ɔ bhelii tanʊ nya, 'sa -bhlokpadɛ we nʊa waa bhe-lia gbesɔɔ -nʊ nya. 27 Wa 'dɛ weee 'bɪgʊ, 'ɪn ɔɔ 'ŋwnɔ yi 'yaa tlɪ.

28 «'Ylɪ -we nya waa tlɪtlɪnya yia 'wʊsɔa, waa bhelia gbesɔ glaa, nyɔɔ ka 'ŋwnɔ ɔ -mɪa? Nɪɪ, wa 'dɛ gbesɔ kwaa ɔ -bhlo -bhlo.»

29 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Amɪaa 'dɛ a nʊa -dawli 'wʊ. -We ka gbʊ -wa, a 'nɪ -Lagɔsɛbhɛ -yɔ -Lagɔɔ 'tɪtɛ -yi. 30 Nɪɪ, tlɪtlɪnya -ka 'wʊsɔ, nʊkpasia -yɔ 'ŋwnɪ 'na 'ka kʊkwalɪ. Nɪɪ, 'anzɪnya -we

mıa yalı, we 'bhisa wa yia -tʊa. 31 'Lee, -we -Lagɔ gbaa aın -yla tlıtlınyaa 'wʊsɔgbʊʊ daa, a 'nı -slɔ we zɛlıı? Ɔ nɛɛ:
32 ‹-Amı -wa *Ablaamʊʊ -Lagɔ, *Izakıı -Lagɔ, *Zakɔbʊʊ -Lagɔ.›
»
'Ɪn -Zezu yia we -gʊdıɛ: «-Lagɔ mıa, 'yliyɔganyaa -Lagɔ -wa. Ɔ 'nı tlıtlınyaa -Lagɔ.»

33 Nyımaa -zlo 'nʊa we nı, 'ın -we ɔ -slolua wa, 'ın we yia wa ŋwɛgaga -sʊbhalı.

Tite weee 'kadʊ
(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

34 Da Falizınyıma 'nʊa nıı, -Zezu ka Sadusenyıma lu, -bha wa gbelia 'wlu. 35 Wa 'yabhlo mıa, -Lagɔɔ titee gwesanyɔ mɔ. Ɔ 'yıbha ɔ 'ka -Zezu layla, 'ın ɔ yia ɔ layıbhaɛ: 36 «-Slolunyɔ, -amıaa tite weee glaa, -mʊmʊ -wa we 'kadʊa?»

37 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: « ‹Je-jitapɛ, -ɔ -wa -na -Lagɔ, -ın -kalı ɔ zɛ -na dlı weee nya, -na zuzu weee nya, -na 'wlukʊʊn lapʊpalıe weee nya.› 38 Mʊ -wa wee titee tıanʊ. 'Ɪn we 'kadʊ we -mıa. 39 'Ɪn wee titee 'sɔnʊ -we mıa we 'kadʊ -mını 'bhisa, mʊ nı: ‹-Ɪn -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.› 40 Nıı, Moizıı *tite weee -yɔ -we weee -Lagɔgbʊʊ -falıpanya -slolua, mʊ -gʊ wa -saa we.»

-Lagɔɔ -Bhasanyɔ, nyɔɔ ɔ -maa?
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

41 Falizınyıma mı 'wlugbelida -bhlokpadɛ, 'ın -Zezu yia wa layıbhaɛ: 42 «A nɛɛ lɛa? -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, nyɔɔ ka 'yu ɔ -mıa?»

Wa nɛɛ: «-Davidıı yu -wa.»

43 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔɔ Zuzu 'sua -Davidı, 'ın ɔ yia ɔ la ‹Na -Kanyɔ›, lɛɛ -lu ka 'gbʊa? 44 Nıı, -Davidı nɛɛ:
‹Jejitapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -yla:
«-Ɪn -dı da la na lilisɔlʊ.
'Ɪn ın 'ka -na tʊnyıma -na bhʊ
zɔ lapalı.» ›
45 We -ka nıı, -Davidı la ɔɔ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, ‹na -Kanyɔ›, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka -Davidıı 'yu -zɛ, we 'nı mʊʊ?»

46 -Ɔ mnenia ɔ 'ka ɔ wɛlıı 'bıgʊpalı, ɔ 'nı -mı. We 'bhʊ wee 'ylı 'wʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'yıbha -slɛɛn ɔ la.

23

A 'na nʊnʊ -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma 'bhisa -nı
(Mk 12.38-39; Lk 11.43-46, 20.45-46)

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu gbaa nyımaa -zlo -yɔ ɔ 'bınɔnya -yla, ɔ nɛɛ: 2 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma mıa Moizıı 'bıgʊ, wa 'ka ɔ titee 'ji gba. 3 We 'dɛɛ 'gbʊ a zʊ wa 'nʊŋwɛ. 'Ɪn -we weee wa yia gbaa, a 'ka we lɛnʊ. Nıı, -we wa nʊa lɛ, a 'na nʊnʊ we lɛ -nı. Nıı, -we wa slolua, wa 'dɛ'ɛ nʊ we -gʊgbʊ lɛ. 4 'Gba 'kadʊ wa nʊa lɛ, 'ın wa dıa we nyıma 'wlu, 'ın -zugba wa -kwıtaya -bhlogbɔɔ'ɔ 'tlili we. 5 -We weee wa nʊa lɛ, -zejila 'wʊ wa nʊa we lɛ, nyıma 'ka wa -yɔyıı 'gbʊ. -Lagɔwɛlı -kibhe wa gbʊan wa 'klɔɔ, wa sɔ -yɔ, -tʊkpʊ 'kadı 'wʊ wa zʊa we. Wa -banaa ŋwɛ wa lʊa, 'ın we tlʊmanıa. 6 -Lagɔbudu zɔ -yɔ 'fɛtınya -gʊ, 'yugbɛın ladıdıe wa 'yıbhaa kpe -zɔnʊnya -gʊ.

7 Nyıma -ka wa fʋsa -zejila 'wʋ, wa 'nʋŋwɛzʋzʋe nya, wa -ka wa la ‹*Wlabi›, 'ın we namanıa wa dʋdʋ.

8 «Nıı, amıa, a 'na ŋwnunu wa 'ka aın ‹Wlabi› la -nı. -We ka gbʋ -wa, bhelia a 'dɛkpʋa -mıa, amıaa -Slolunyɔ -bhlogbɔɔ. 9 A 'na lalı dʋdʋgʋ -nyımɛ yabhlogbɔɔ ‹Dide› -nı. Nıı, amıaa Dide -bhlogbɔɔ, ɔ mı yalı. 10 Amıaa 'dɛkpʋa nyıdı, a 'na lalı nyımɛ ‹-Kanyɔ› -nı. Amıaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ. 11 -Ɔ 'kaa aın 'yugalı, ɔ -mı amıaa zɔlubhonʋnyɔ nya.

12 «Nıı, nyımɛ -ɔ ylimanıa ɔ 'dɛ, zɔ -Lagɔ yia ɔ bɛlıa, 'ın nyımɛ -ɔ bɛlıa ɔ 'dɛ zɔ, 'ylimanıa -Lagɔ yia ɔ.»

(Mk 12.40; Lk 11.39-42,44,52, 20.47)

13 Ɔ nɛɛ 'ya: «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma a -mıa. -We ka gbʋ -wa, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbee 'yoo a kıklalıa. Amıaa 'dɛ'ɛ pla -mɔ, 'ın -wa 'yıbhaa wa 'ka -mɔ pla, 'ın a kʋlʋa wa 'yoo.

[14 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma a -mıa. -We ka gbʋ -wa, -dʋgbaŋwnı a saa -maa -lu weee kwɛɛ. 'In a bhubhoea -Lagɔ nyımaa 'yliya 'wʋ kpokpo, nyıma tıklıı 'bhisa. We 'gbʋ, -Lagɔ yia amıaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, 'ın amıaa -kaslʋ 'ka nyıma tɔlʋaa -nʋ 'wʋzi.]

15 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma a -mıa! -We ka gbʋ -wa, dʋdʋ weee -yɔ 'nyu weee -gʋ a plılıa, a 'ka nyımɛ yabhlogbɔɔ 'yı, ɔ 'ka amıaa gbʋ -yɔŋwnu. A -ka -mɔɔ 'yı, 'ın amıaa lɛnʋgbʋ zɛlıa -mɔɔ nyımɛ 'nyuu. 'In -Lagɔ paa ɔ -kaslʋ 'wʋ, we 'ka amıaa -nʋ -zi -zakpa 'sɔ.

16 «Amıa, nyımaa 'yoo daslolunya, a ka 'lɔ, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! A nɛɛ: ‹Nyımɛ -ka -Lagɔbudu 'kadʋ bi, we mı bhe. 'In -ɔ -ka -Lagɔbudu 'kadʋʋ -can bi, we mı nıı, ɔ nʋ we lɛ tɛın.› 17 -Sabhɛ 'wlukʋʋn, 'lɔlɔnya! Nıı, -Lagɔbudu 'yli we -zi -can, mʋ nʋa lɛ, 'ın -can yia -lu tıklıı -zɛ. A 'nı we 'ji -yii? 18 A nɛɛ 'yaɛ: ‹Nyımɛ -ka 'slakagʋsalılu bi, we bhe. Nıı, nyımɛ -ka wlawlalu -we mıa 'slakagʋsalılu -gʋ bi, we mı nıı, ɔ nʋ we lɛ teın.› 19 'Lɔlɔnya, nıı, 'slakagʋsalılu 'yli we -zi wlawlalu. Mʋ nʋa lɛ, 'ın wlawlalu yia -lu tıklıı -zɛ, a 'nı we 'ji -yii? 20 Nıı, nyımɛ -ka 'slakagʋsalılu bi, 'slakagʋsalılu -yɔ -lu weee wa palıa we -gʋ la, 'mʋ ɔ bia. 21 Nyımɛ -ka -Lagɔbudu 'kadʋ bi, -Lagɔbudu -yɔ -Lagɔ, -ɔ -dıa -mɔ la, 'ma ɔ bia. 22 Nyımɛ -ka yalı bi, -Lagɔɔ 'ŋnımnıkpe -yɔ -ɔ -dıa we -gʋ la, 'ma ɔ bia.

23 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma a -mıa! -We ka gbʋ -wa, -titikpı -we mɛnıa: 'matı klaa, fɛnuwı klaa, we -yɔ kumɛ 'bhisa, we kugbuaa -gʋ -bhlo -nʋ a bhua 'wʋ, 'mʋ a nyɛa -Lagɔ. -Zugba a tide -Lagɔɔ

titee gbʊ 'kadı 'yi, -we -wa: ‹A -mı tıklıı, a -ka nyazıdlı, 'ın a zʊ -Lagɔ dlı -gʊ.› -We mıa dɛ, 'mʊ a 'ka yaa lɛnʊ tıa, 'ın a 'na dlʊlʊ -luu kugbua -gʊ -bhlo -nʊʊ wlawlıe 'wʊ -nı. 24 Amıa, nyımaa 'yoo daslol-unya, a ka 'lɔ! Amıaa 'mama nyu a lloa 'wʊ, a 'ka -mɔ -knıknı -saa 'gbʊ. Tɔʊn, 'ın a mnaa *-nyɔmɛɛ, -glu!

25 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma, gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma a -mıa! -We ka gbʊ -wa, 'kɔpʊ -yɔ 'sɛtıı ku -yɔ a wɔlʊa, 'ın -zugba 'wie -yliylie -yɔ 'nyii ye we. 26 Falizınyımɛ, -ın ka 'lɔ. Tıada, -wɔlʊ -slɔ wee 'kɔpʊʊ nʊkplɛ we 'ka tıklıı -mı.

27 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma, gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma a -mıa! -We ka gbʊ -wa nı, -we -yɔ aın 'wʊwlʊa, mʊ -wa gbawla -we -yɔ wa 'paa pɛntlu 'pʊpa. We ku -yɔ mıa, 'yli we nanıa. We nʊkplɛ mıa, we mı yeda 'kʊa klaa, 'kwie klaa, we -yɔ zɛnzɛn -lu weee nya. 28 Sa 'bhisa, nyıma -ka aın 'yı nı, a mı tıklıı wa 'yliya 'wʊ, 'ın amıaa nʊkplɛ mıa, yo mı -mɔ, 'ın a 'nı tıklıı -mı.

(Lk 11.47-51)

29 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma, gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma a -mıa! -We ka gbʊ -wa, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya -yɔ nyıma tıklııı gbawla a sʊbhaa, 'ın a namanıa we 'yli. 30 'Ɪn a nɛɛ: ‹-A -ka yaa -amıaa dʊkpasıı bhla 'wlʊ, -a 'na 'ka yaa wa glaa -mı, -a 'ka -Lagɔgbʊʊ -falıpanya lasa.› 31 'Sa a bhua amıaa 'dɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ. -Wa 'bhaa -Lagɔgbʊʊ -falıpanya nı, wa 'yuaa 'dɛbhie -gbolu a -mıa. 32 We -ka 'sa -mı, -we amıaa dʊkpası dıa gwe, a bhıa we. 33 Tıbhɛnya, 'mʊnımɛɛ -gnʊ! Amıaa dlı 'wʊ nıı, a mneni a 'ka -Lagɔ amıaa -Kosu 'wʊpapıe kwɛɛ 'tlaa? -Ɪnnya, a 'nı we mneni. 34 We 'dɛɛ 'gbʊ, a pʊ yukwli. Nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya klaa, gbʊyilonya klaa, we -yɔ nyıma -wa 'kaa aın gbʊ -slolu, 'ma na yia amıaa -gbɛ tiea. Tɔlʊa a yia 'bhaa, tɔlʊa a yia *su -gʊ lakʊlʊa, tɔlʊa a yia sɛlıa -Lagɔbudunya zɔ, 'ın a 'ka wa 'bı vu 'gbe -bhlo -bhlo 'wʊ. 35 Gbʊ -we ka 'gbʊ ın yia wa tie, mʊ -wa nıı, -Lagɔ yia aın -kaslʊ 'wʊpaa nyıma tıklıı weee wa 'bhaa, wa 'gbʊ. Tıada, wa 'bhaa *Abɛlı, nyımɛ tıklıı. We bhıalıda -wa, Balasii 'yu Zakalii 'bhabhıe. 'Mɔ wa 'bhaa -Lagɔɔ -mɔwlʊda -yɔ 'slakagʊsalılu nyıdı. 36 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -we weee mıa daa 'gbʊ, -Lagɔ yia dɛslɛɛn -nyıma -kaslʊ 'wʊpaa.

-Zezu palıa -Zeluzalɛmʊ -nyıma -yla gbʊ la

(Lk 23.34-35)

37 «-Zeluzalɛmʊ -nyıma, -Zeluzalɛmʊ -nyıma, amıa -wa bhaa -Lagɔgbʊʊ -falıpanya, 'ın nyıma -Lagɔ paa aın yoo, -wa bhaa wa gbɔkʊ 'wʊ. Sa nynu gʊgwlalıa we 'yua 'wlu we -kapue zɔ, 'ın we gblia we -gʊ la, ın 'yıbha ın 'ka 'sa aın 'wlugʊgwlalı bhla weee nya, 'ın a 'nı we -yɔŋwnu. 38 We 'gbʊ, -Lagɔ yia amıaa -budu

'kadʊ sɔlʊ lapalılıa. 39 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: a 'na 'ka 'maslɛɛn 'mı 'yı, 'ın bhla -we nya a 'kaa gba nıı, ‹Nyımɛ -ɔ yia Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnı nya, -Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la›, 'ın we bhla 'kaa nyni.»

24

-Zeluzalɛmʊgbee -wlɔwlɔe -yɔ Nyımɛɛ 'Yuu yiyigbʊ

(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

1 -Zezu 'tlaa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, ɔ mıa mnıda, 'ın ɔ 'bınɔnya nɛɛ ɔ -yla: «Yla 'saa wee -budu nı wa!» 2 -Zezu nɛɛ wa -yla: «A yı we -yɔ, we 'nı mʊʊ? Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: tʊkpanya -mını 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka we -libheyi -gʊ -tʊ. Jitea we 'dɛ weee yia.»

(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

3 Ɔ -dıa Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu la, da wa -nyaa 'wʊ, 'ın ɔ 'bınɔnya yia ɔ kwesi bɛ, 'ın wa yia ɔ layıbha: «Lɛbhla -mʊʊ 'ka lɛnʊa? Lɛɛ -lu 'ka we -slolu nıı, -na yiyibhla -yɔ dʊdʊ labhʊ bhla ka cıpaa? Gba we -aın -yla.»

4 Ɔ nɛɛ wa -yla: «A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, -mʊʊ yi 'wlʊ nıı, wa nʊ aın -dawli 'wʊ. 5 Nıı, nyıma -duun yia na 'ŋnı -gʊ yia, 'ın wa 'ka gbaɛ: ‹-Amı -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ!› 'Ɪn wa 'ka nyıma duun -dawli 'wʊnʊ.

6 «A -ka 'nʊ nıı, wa mı tʊgʊda da -kwɛın, 'ın a -ka 'nʊ nıı, wa mı tʊgʊda da 'pıpı, a 'na nʊnʊ nyanɔ -nı. We mı nıı, we nʊ lɛ, -mʊʊ 'nı -slɔ dʊdʊʊ bhıalıda. 7 Tʊ yia laga dʊdʊ 'sɔ nyıdı 'wʊsɔa. 'Gbe yabhlo yia we -libheyi -yɔwʊsɔlʊa. Ŋwɔ yia yia da tɔlʊa, 'ın dʊdʊ 'ka zuklu. 8 Sa 'ŋwnɔ -ka gwalıa yi ɔ sıa, 'sa wee dʊdʊ bhıabhıee gwedıda yia -mıa.

9 «We bhla kpaa wa yia aın, 'ın wa 'ka aın 'klıyıe 'wʊpalı, 'ın wa 'ka aın 'bha. Na 'gbʊ, dʊdʊgʊ -nyıma weee yia aın 'wʊnyɛa. 10 -Mʊʊ bhla tɔlʊa yia 'mı dlı -gʊ -saa, 'ın wa 'ka wa -lima wla, wa 'ka wa kpa, 'ın wa 'ka wa -lima 'wʊnyɛ. 11 Nıı, nyıma duun yia yia, 'ın wa 'ka gba nıı, ma -wa -Lagɔgbʊʊ -falıpanya. Yo -wa yo. 'Ɪn nyıma duun wa yia -dawli 'wʊnʊa. 12 'Ylinyunogbʊ yia zumanıa. We 'dɛɛ 'gbʊ, nyımaa zɛkalıdlı yia -gʊdoa bhabha nyıma duuun dlı zɔ. 13 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nı 'mı dlı -gʊ -sa, 'ın ɔ 'ka we bhloluda nyni, -Lagɔ yia ɔ gbʊ 'wʊsaa. 14 Nıı, wɛlı -zɔnʊ -we gbaa -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe gbʊ, 'mʊ wa yia gbaa dʊdʊ weee -gʊ, 'ın nyıma weee 'ka we 'nʊ. Tɔʊn, 'ın dʊdʊʊ bhıa bhla nynia.

(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24)

15 «Nıı, -lu -we -Lagɔ 'nıa 'yıbha, 'ın we saa -lu weee la, 'mʊ a yia 'yıa -mɔ -Lagɔɔ -mɔwlʊda. (Nyımɛ -ɔ -ka 'sɛbhɛ nı zɛlı, ɔ 'nʊ we 'wʊla.) Nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Danıɛlı gbaa wee gbʊ. 16 Nıı, nyıma -wa -ka Zudee -dʊdʊ -gʊ -mı, wa -yɔ -gwagwıe mnı zizea -gɔgɔnya 'wlu. 17 Nyımɛ -ɔ -ka nyapɛda -mı 'pipee, ɔ 'na mnını ɔ -lu 'wʊbhua -budu zɔ -nı. 18 'Ɪn -mɔmɔ -ka kpaa -mı, -mɔɔ 'na yili -mɔɔ -bana 'bʊ -zɔɔ -nı.

19 «Lɛɛ gbʊnyuu yi 'sa nʊkplabhue ŋwnı -yɔ 'ŋwnı -

wa mıa 'yua 'nyɛnıda ylıa,
wee 'ylınya -mını nya! 20 Nıı,
-a bhubhoe -Lagɔ, we yi
lɛnv ŋwɔtlɔyibhla, we -yɔ
*Nyapɛylı nya. 21 Nıı, we bhla
mıa, sıasıe 'kadv wa yia 'yıa.
'Lee, -a -ka bhaa 'wlv, we
'sasvkpa -gbv ka -slɔ lɛnvv, 'ın
lɛ we yia nva yı? -Ilnnya, we
'na 'ka lɛnv. 22 -Lagɔ 'nı yaa
wee 'ylı -gvsa, -zugba nyımɛ
yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka
'pv. Nıı, ɔ nyıma ɔ -saa -bha,
wa 'gbv ɔ yia wee 'ylı -gvsa.
23 Nıı, nyımɛ -ka gba -Lagɔɔ -
Bhasanyɔ mı -seli, 'ın wa -ka
gba nıı, ɔ mı mɔ, a 'na zvlv we
dlı -gv -nı. 24 Yocıan yia yia, 'ın
wa 'ka gba nıı, ma -wa -Lagɔɔ -
Bhasanya, 'ın tɔlva 'ka gba nıı,
-Lagɔgbvv -falıpanya wa -mıa.
Gwɛdigbv -yɔ gbv 'kadı wa yia
lɛnva. 'In -wa -Lagɔ -saa -bha,
'ın wa 'ka wa -dawli 'wvnv, 'ın
wa 'nı we mneni.

25 «A pv yukwli ın 'ka aın
'dızv. 26 Nıı, nyımɛ -ka gba:
‹Ɔ mı da bɛblɛɛ›, a 'na mnını
-mɔ -nı, 'ın wa -ka gba: ‹Ɔ mı
zizeda da -putu›, a 'na lalı we
gbvzɔnv -nı. 27 Sa 'nyu -ka
'yıka 'pa, 'ın we -nyumalıı yalı
'wvdıdıe bhva 'ylvv 'wvsɔlvda,
'ın we nynia 'ylvv bhlilida, 'sa
*Nyımɛɛ 'Yu yia yia. 28 Da
'kwie -ka -mı, -bha -ŋwaaa -zlo
mıa.

(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

29 «Tɔvn, wee sıasıee 'ylınya
nıı 'bıgv,

‹Nikpise yia kpaa,
'ylv 'na 'ka 'pv.
Nikpise yia kpaa,
'cv 'na 'ka lı.
Nikpise yia kpaa,
-zɛlı yia yalı 'bhva we 'ka
bhli.
-Lu weee mıa yalı,
zuklua we yia.›

30 «Tɔvn, -we slolua nıı, ɔɔ
Nyımɛɛ 'Yu mı yida, 'ın nyıma
yıa we -yɔ yalı. Tɔvn, 'ın
dvdvgv -nyıma weee wazɛa,
'ın wa kpıa 'wv. -Slɛɛn,
Nyımɛɛ 'Yu wa yia -yɔyıa yida
yalıpvpa 'wv, 'tıtɛ -yɔ zlı weee
nya. 31 Nıı, lɛglɛ 'kadv -ka gba,
'ın ɔ paa ɔ 'anzınya yoo dvdv
weee -gv, -wa -Lagɔ -saa -bha
'gbe weee 'wv, we 'ka wa la.

(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

32 «-We figısu slolua, a
'nv we 'wvla. We 'klıya -
ka tlvmanıda -mı, 'ın we -ka
tɔpɔda -mı, a yibheli we 'ji nıı,
'nyu -lva bhla ka cıpa. 33 'Sa
-bhlokpadɛ, a -ka 'sasvkpa -
gbv -mını lɛnvda 'yı, a yibheli
we 'ji nıı, ɔɔ Nyımɛɛ 'Yuu
yiyibhla ka cıpa. Ɔ 'nı -slɛɛn
latlvlv. 34 In nɛɛ aın -yla
gbvzɔnv saɛ: dɛslɛɛn -nyımaa
'dɛ weee 'na 'ka tlı, 'ın wee
gbvnya -mını 'kaa lɛnv. 35 Nıı,
la yalı -yɔ dvdv yia 'bhva, na
wɛlı 'na 'ka labhv 'mnumnu.

(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30,34-36)

36 «Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ
'nı wee sıasıee bhla -yɔ we 'ylı
-yi. Yalıı 'anzınya -yɔ -Lagɔɔ
'Yuu 'dɛbhie, wa 'nı wee 'ylı
-yi. Nıı, na Dide -bhlogbɔɔ
-yia wee 'ylı. 37 -We 'plıa
*Noweee bhla, zlı ɔɔ Nyımɛɛ
'Yu yia yia, mv yia lɛnva. 38 Da
'nyu 'kadv 'nıa -slɔ nyıma
lasa, -zugba wa mı lida, wa
mı 'mada, wa mı kvkwalıda,
wa mı wa 'ŋwnıyua ylı zvda.
Tɔvn, 'ın Nowee yia batoo

'kadʊ 'wʊgbla. 39 Zezeguda 'kaa wa lasaa yi, waa nyıma 'nı gbʊ yabhlogbɔɔ 'wʊlanʊ. 'Sa -bhlokpadɛ we yia -mıa ɔɔ Nyımɛɛ 'Yuu yiyizlı.

40 «Nyıma 'sɔ -ka kpaa -mı, 'yabhlo wa yia 'wʊbhua, 'ın wa 'ka -bha ɔ -libheyi tı. 41 'Ŋwnı 'sɔ -ka bhuda -mı, 'yabhlo wa yia 'wʊbhua, 'ın wa 'ka -bha ɔ -libheyi tı. 42 We 'dɛɛ 'gbʊ, a -tʊ 'yliyɔgada. 'Ylı -we nya amıaa -Kanyɔ 'kaa yi, a 'nı we -yi.

43 «A yibheli we 'ji nıı, bhla -we nya 'wienyɔ 'kaa -buduu -kanyɔɔ -gbɛ yi sabɔ, ɔ -ka we -yi, ɔ 'na 'ka 'ylaa ŋwɔ, 'ın ɔ kʊlʊa ɔ 'yoo, -mɔɔ yi -budu zɔ pla. 44 We 'dɛɛ 'gbʊ, a mnazı amıaa 'dɛ la. Nıı, bhla -we a 'nıa -tɔlʊ, we nya Nyımɛɛ 'Yu yia yia.

Zɔlubhonʊnyɔ -zɔnʊ -yɔ zɔlubhonʊnyɔ 'nyuuu gbʊʊ nine (Lk 12.41-48)

45 «Zɔlubhonʊnyɔ, -ɔ zʊa ɔ -kanyɔ 'nʊŋwɛ, 'ın ɔ -yia gbʊ, sa ɔ mıa? Mɔ -wa, -ɔ, ɔ -kanyɔ tıa ɔ -lima -yɔ, 'ın lilibhla -ka bɛ, ɔ 'ka wa lililu 'nyɛ. 46 Ɔ -kanyɔ -ka lʊyi, ɔ -ka 'yı nıı, -mɔɔ mı ɔ lubho nʊda, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı ɔ -nʊ nya. 47 In nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: ɔ -kanyɔ yia -mɔɔ zʊzɔnʊ weee ɔ yoo 'nyɛa ɔ 'ka we 'yliyɔzʊ. 48 We -ka nıı, ɔɔ zɔlubhonʊnyɔɔ nʊkplɛ -nyu 'yli, 'ın ɔ gbaa ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: ‹Na -kanyɔ yia -mɔ -gwlɛa.› 49 'Ln ɔ bhlia ɔ -lima bhıtıe, ɔ -yɔ nʊmanya 'sɔ lia, 'ın wa maa. 50 'Ylı -we nya ɔ 'nıa ɔ -kanyɔ wʊda -mı, 'ın bhla ɔ 'kaa yi, ɔ 'nıa we -yi, we nya ɔ yia. 51 Ɔ -kanyɔ yia ɔ vua, 'ın sa -Lagɔ paa wɛlı 'sɔ -nyıma -kaslʊ 'wʊ, 'sa ɔ yia -mɔɔ -kaslʊ 'wʊpaa, mɔ wa wilia, 'ın wa lia gla 'wʊ.»

25

'Yiesia kugbuaa gbʊʊ nine

1 «Nıı, -we -yɔ -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'kaa 'wʊwlʊ, mʊ nı: mʊ -wa 'yiesia kugbua. 'Ŋwnɔkwafɛtu zlı, ma 'tlaa, wa 'ka 'ŋwnɔɔ 'lowli yoo mnı. 2-4 Wa gbu 'nıa 'ylimna, wa -yɔ wa 'napɛ mnıa, wa 'nı wa 'napɛɛ 'nyu 'wʊbhu. Wa gbu -mama -yia gbʊ, -maa 'bhua -maa 'napɛ -yɔ -maa 'napɛɛ 'nyuu -tʊkpʊ 'sɔ 'wʊ. 5 Ɔɔ 'ŋwnɔɔ 'lowli 'nı yida -mı -pa. 'Ln 'kʊa yia wa 'yli lawla. 'Ln wa yia 'ylaa ŋwɔ.

6 «Sabɔ -nyıdı, 'ın nyımɛ yabhlo yia 'wʊkpı: ‹'Lowli ka yiɔɔ! A mnı ɔ yooɔɔ!› 7 Tɔʊn, waa 'yiesia ganɔa, 'ın wa yia wa 'napɛ lamnazı.

8 «-Wa 'nıa 'ylimna, wa nɛɛ -wa -yia gbʊ -yla: ‹-Amıaa 'napɛ mı nyumoda, a 'nyɛ -aın 'napɛɛ 'nyu.›

9 «-Wa -yia gbʊ, -maa nɛɛ wa -yla: ‹-Innya, 'napɛɛ 'nyu 'nı 'wʊzu amıaa -nʊ -yɔ -amıaa -nʊ -yla. A mnı we pɛlʊpanyaa -gbɛ, a 'ka amıaa -nʊ zɔ -bhlo.›

10 «Wa mnıa 'napɛɛ 'nyu zɔa, wa -manı -mɔ, 'ın 'ŋwnɔɔ 'lowli yia yi. -Wa mnazıa wa -nʊ la, 'ın wa -yɔ ɔɔ 'lowli yia 'fɛtıı -budu zɔ pla. 'Ln wa yia -bha kla.

11 «-Mʊʊ 'bıgʊ, wa tɔlʊa -manı yia yi, 'ın wa nɛɛ: ‹-Amıaa -kanyɔ, -amıaa -kanyɔ, -kalı -bha, -a 'ka pla.›

12 «Ɔɔ 'lowli nɛɛ: ‹Ɪn nɛɛ aɪn
-yla gbʊzɔnʊ sa: ɪn 'nɪ aɪn -yi.›
»
13 -Bha -Zezu bhlɪa we -gʊɛ:
«A -tʊ 'yliyɔgada, -we ka gbʊ -
wa, a 'nɪ we 'ylɪ -yi -bhloo, 'ɪn
a 'nɪ we bhla -yi.»

Zɔlubhonʊnya taa gbʊʊ
nine
(Lk 19.11-27)

14 «-We -yɔ *-Lagɔɔ nyɪmaa
'wlulapɪlɪe 'wʊwlʊa, mʊ -
wa nyɪmɛ yabhlo. Mɔ mɪa
'lakpa 'wʊ mnɪda, 'ɪn ɔ yia ɔ
zɔlubhonʊnya la, ɔ 'ka wa ɔ
'ŋnɪmnɪlu yoo 'nyɛ, wa 'ka we
'yliyɔzʊ. 15 -We nyɪmɛ yabhlo
mnenia ɔ 'ka 'yliyɔzʊ, 'mʊ ɔ
'nyɛa ɔ. Ɔ 'nyɛa yabhlo -can
bi gbu, wa 'sɔnʊ -can bi 'sɔ, 'ɪn
ɔ yia tanʊ -can bi -bhlo 'nyɛ.
Tɔʊn, 'ɪn ɔ yia mnɪ.
16 «-Ɔ 'yɪa -can bi gbu, ɔ
tɪtalɪa we -gʊla -valɛpapɪe
nya, 'ɪn ɔ yi 'yaa -can bi gbu
we -gʊpalɪ. 17 'Sa -bhlokpadɛ,
-ɔ 'yɪa -can bi 'sɔ, 'ɪn -mɔɔ yi
'yaa -can bi 'sɔ we -gʊpalɪ. 18 -
Ɔ 'yɪa -can bi -bhlo, ɔ mnɪa, ɔ
yia 'bhʊka 'bhlu, 'ɪn ɔ yia -mɔ
ɔ -kanyɔɔ -can zize.
19 «We 'bɪ -gwlɛa 'wʊ, 'ɪn wa
-kanyɔ yia yi ɔ 'ka ɔ -lu zɛlɪ wa
nya. 20 -Ɔ 'yɪa -can bi gbu, ɔ
bɛa ɔ kwesi, 'ɪn ɔ yi 'yaa -mɔ
-can bi gbu wleli. Ɔ nɛɛ: ‹Na
-kanyɔ, -ɪn ka 'mɪ -yɔ -can bi
gbu tɪ, ɪn 'ka we 'yliyɔzʊ. Ɪn ka
-can bi gbu 'yɪ 'ya, mʊ mɪa da.›
21 «Ɔ -kanyɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹We
nanɪ 'yli, -ɪn mɪ zɔlubhonʊnyɔ
-zɔnʊ nya, 'ɪn -na zʊa 'mɪ
'nʊŋwɛ. -Ɪn ka -lu -sɛlɛ 'yɪ, 'ɪn -
ɪn yia we 'yliyɔzʊ tɪklɪ, we 'dɛɛ
'gbʊ na nyɛa -mɪ -lu duun, -ɪn
'ka we 'yliyɔzʊ. -Ɪn yi, ɪn -yɔ -
mɪ 'sɔ 'ka 'mʊna li.›
22 «-Ɔ 'yɪa -can bi 'sɔ, ɔ bɛa
ɔ -kanyɔ -yɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ: ‹Na -
kanyɔ, -ɪn ka 'mɪ -yɔ -can bi 'sɔ
tɪ, ɪn 'ka we 'yliyɔzʊ. Nɪɪ, ɪn ka
-can bi 'sɔ 'yɪ 'ya, nɪɪ, mʊ mɪa
da.›
23 «Ɔ -kanyɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹We
nanɪ 'yli, -ɪn mɪ zɔlubhonʊnyɔ
-zɔnʊ nya, 'ɪn -na zʊa 'mɪ
'nʊŋwɛ. -Ɪn ka -lu -sɛlɛ 'yɪ, 'ɪn -
ɪn yia we 'yliyɔzʊ tɪklɪ, we 'dɛɛ
'gbʊ, na nyɛa -mɪ -lu duun, -ɪn
'ka we 'yliyɔzʊ. -Ɪn yi, ɪn -yɔ 'mɪ
'sɔ 'ka 'mʊna li.›
24 «-Ɔ 'yɪa -can bi -bhlo, ɔ
bɛa ɔ -kanyɔ -yɔ, ɔ nɛɛ: ‹Na -
kanyɔ, ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -ɪn 'tɛ,
da -ɪn 'nɪa -lu gwlʊ, -mɔ -na
kwaa we. 'Ɪn da -ɪn 'nɪa 'mnɔ
'pa, -mɔ -na dɪa we. 25 Ɪn mɪ -
mɪ sɔdaa 'gbʊ, ɪn mnɪa, 'ɪn ɪn
yia -na -can zize 'bhʊka 'wʊ.
Nɪɪ, wee -na -can nɪ.›
26 «Ɔ -kanyɔ nɛɛ: ‹Na
zɔlubhonʊnyɔ, -na nʊkplɛ -
nyu 'yli, 'ya -ɪn 'yaa, -ɪn -yi we
'ji nɪɪ, da ɪn 'nɪa -lu gwlʊ, -mɔ
na kwaa we, da ɪn 'nɪa 'mnɔ
'pa, -mɔ na dɪa we. 27 We -ka
yaa 'sa -mɪ, -mʊmʊ ka 'gbʊ -ɪn
'nɪ na 'gwɛzi bankɪ 'wʊkwaa?
'Ɪn da ɪn -ka yi, 'ɪn ɪn 'ka -
mɔ we -sa, -zugba we ka -gʊ
-bhoa?›
28 «Tɔʊn, ɔ nɛɛ ɔ lubhonʊnya
-yla: ‹A -sa wee -can bi -bhlo
ɔ kwɛɛ, 'ɪn -ɔ kaa -can bi kug-
bua, a 'ka we ɔ yoo 'nyɛ. 29 -
Wa weee kaa -lu duun, wa -
nʊ wa yia -gʊpalɪa, 'ɪn wa -nʊ
'ka 'wʊzumanɪ. Nɪɪ, nyɪmɛ -
ɔ 'nɪa -lu duun -ka, we -sɛlɛ
mɪa ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we
ɔ -saa. 30 Ɔɔ zɔlubhonʊnyɔ -
ɔ ka nʊkplɛ -nyua 'yli, -ɔ mɪa

da nɪ, a viteli ɔ 'pipee, nikpise 'wʊ, mɔ wa wilia, 'ɪn wa lia gla 'wʊ.›

31 «Ɔɔ Nyɪmɛɛ Yu yia yia, dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔɔ 'tɪtɛ nya, ɔ -yɔ ɔ 'anzɪ weee 'sɔ. -Bha ɔ yia ɔ 'ŋnɪmnɪkpe -gʊ ladɪa, 'ɪn ɔ 'ka nyɪma 'wlulapɪlɪ. 32 Laga weee yia ɔ 'yu 'wlugbelia, 'ɪn mɔ yia nyɪma -yɔsɪsalɪa. Sa nɪmɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ sɪsalɪa bhlabhlɛnya -yɔ wlinya -yɔ, 33 'sa ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu yia bhlabhlɛnya lilikwɛsɔlʊ zʊa, 'ɪn ɔ 'ka wlinya kɔpɛsɔlʊ zʊ. 34 -Slɛɛn, ɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yia gbaa -wa mɪa ɔ lilisɔlʊ -yla: ‹Amɪa, -mama na Dide palɪa sɔ -zɔnʊ -gʊ la, a yi. A yi, dʊdʊ -lolu na Dide mnazɪa la aɪn -yla, we 'ka dʊdʊʊ gwedɪda 'bhʊ, a yi a 'ka we -gʊladɪ. 35 Nɪɪ, ŋwɔ ka 'mɪ 'bha, 'ɪn a yia 'mɪ lililu 'nyɛ. 'Ɪn 'nyumatʊ yia 'mɪ 'bha, 'ɪn a yia 'mɪ 'nyu 'nyɛ. Ɪn mɪ zlɪmɛ 'lakpayu nya, 'ɪn a yia 'mɪ kpa sɔ 'sɔ nya. 36 Ɪn mɪ zlɪmɛ kpanʊ nya, 'ɪn a yia 'mɪ 'naa ku 'wʊgbalɪ. Ɪn ka zlɪmɛ gu -yɔ, 'ɪn a yia 'mɪ 'yuo 'paa yi. Ɪn mɪ zlɪmɛ -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn a yia 'mɪ -yɔbɛ.›

37 «'Ɪn -wa mɪa tɪklɪɪ yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ -ylaɛ: ‹-Amɪaa -Kanyɔ, nɪɪ, -ɪn nɛɛ, ŋwɔ mɪ -mɪ 'bhada, 'ɪn -a yia -mɪ lililu 'nyɛ, 'nyumatʊ mɪ -mɪ 'bhada, 'ɪn -a yia -mɪ 'nyu 'nyɛ. 38 Da -a 'yɪlɪ -mɪ 'lakpayu nya, 'ɪn -a yi -mɪ kpa sɔ 'sɔ nya? -Ɪn mɪ kpanʊ nya, 'ɪn -a yi -mɪ 'naa ku 'wʊgbalɪa? 39 -Ɪn ka gu -yɔ, -ɪn mɪ -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn -a yi -mɪ -yɔbɛa? Labhla -a 'yɪ -mɪ, 'ɪn -a yi we lɛnʊa?›

40 «Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yia gbaaɛ: ‹Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa, -we a nʊa lɛ na 'bɪsʊa bhelia -yla, na 'dɛ -yla a nʊa we lɛ.›

41 «Tɔʊn, ɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yia -wa mɪa ɔ kɔpɛsɔlʊ -yla gbaɛ: ‹Amɪa -Lagɔ tɪa mɛ -yɔ la, a bɛ lʊ! Nɪɪ, -kosu -we'e nyumoa, -we -Lagɔ mnazɪa la *'Kuzu -yɔ we 'anzɪnya -yla, a mnɪ -mɔ. 42 Ŋwɔ ka 'mɪ 'bha, 'ɪn a 'nɪ 'mɪ lililu 'nyɛ. 'Nyumatʊ mɪ 'mɪ 'bhada, a 'nɪ 'mɪ 'nyu 'nyɛ. 43 Ɪn mɪa 'lakpayu nya, a 'nɪ 'mɪ kpa sɔ 'sɔ nya. Ɪn mɪa kpanʊ nya, a 'nɪ 'mɪ 'naa ku 'wʊgbalɪ.›

44 «'Ɪn we 'bɪgʊ wa yia 'palɪa yiaɛ: ‹-Amɪaa -Kanyɔ, nɪɪ, -ɪn nɛɛ, ŋwɔ mɪ -mɪ 'bhada, 'nyumatʊ mɪ -mɪ 'bhada, -ɪn mɪ 'lakpayu nya, -ɪn mɪ kpanʊ nya, -ɪn ka gu -yɔ, -ɪn mɪ -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn -a 'nɪ -mɪ -yɔbɛ. Labhla -a 'yɪ -mɪa? Labhla -a 'nɪ we lɛnʊa?›

45 «Ɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yia we 'bɪgʊpalɪaɛ: ‹Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -we a 'nɪa lɛnʊ -wa mɪa -sɛsɛ -yla, -amɪ -yla a 'nɪa we lɛnʊ.›

46 «Nɪɪ, wamɪa, da wa paa wa -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn we'e bhɪa, -mɔ wa mnɪa. 'Ɪn -wa mɪa tɪklɪɪ, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, 'mʊ wa yia 'yɪa.»

26

Zuifʊʊ 'yugalɪnya zʊa -Zezuu -yɔgbʊ

(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Zn 11.45-53)

1 -Zezu bhɪa gbʊ weee nɪ gbagbɪe, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ:

2 «A -yi we 'ji nıı, *'Wʋzıtıylıı
'fɛtı ka cıpa, we -tʋ 'wʋ 'ylı 'sɔ.
Nıı, ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu, 'mɔ wa yia
wlaa, wa 'ka ɔ *su -gʋ lakʋlʋ.»

3 Nıı, -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -
yɔ Zuifʋʋ nyıma kpası gbelia
'wlu *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ
'kadʋ Kaifʋʋ -buduŋwɛɛ, 4 'ın
wa yia wɛlı -bhlo bhlı, wa 'ka
-Zezu kpa 'wiemı, 'ın wa 'ka ɔ
'bha. 5 Wa nɛɛ: «-A 'na kpalı
ɔ 'fɛtıı 'ylı nya -nı, we 'nı -mʋʋ,
'ın nyıma gbugblolua.»

*'Ŋwnɔ yabhlo slua -Zezuu
'wluo *-lasiklɔ*
*(Mk 14.3-9; Lk 7.36-50; Zn
12.1-8)*

6 Da -Zezu mıa Be-
tani *sɔlıbhanyɔ 'Simɔɔɔ -
buduŋwɛɛ, 7 'ın 'ŋwnɔ yabhlo
yia ɔ -yɔbɛ. Ɔ ka -bhonyida
kwɛɛ, *-lasiklɔ -zɔnʋ, -we 'ka
-valɛ 'tɛa, we mı we 'wʋ. -Zezu
mıa lida, 'ın ɔ yia wee -lasiklɔ ɔ
'wluo slu. 8 Ɔ 'bınɔnya 'yıa we
-yɔ, 'ın wa yia 'cɛ 'pa, wa nɛɛ:
«Lɛɛ -lu ka 'gbʋ ɔ nyumɔ 'sa
sa wea? 9 A mneni yaa a 'ka
wee -lasiklɔ -zɔnʋ pɛlʋ 'pa, 'ın
a 'ka we 'gwɛzi bobabhanya
yoo 'nyɛ.»

10 -Zezu yibhelia we 'ji nıı,
wa ka 'cɛ 'pa, 'ın ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -
lu ka 'gbʋ a sıalı ɔɔ ŋwnɔ nıa?
-We ɔ nʋa 'mı -yla lɛ, gbʋzɔnʋ -
wa. 11 Nıı, bobabhanya -yɔ aın
'sɔ mı 'ylı weee nya. Nıı, -amı
mıa, we 'nı 'ylı weee nya ın mı
aın glaa. 12 Na gbawlaa 'gbʋ
ɔ yia wee -lasiklɔ na 'wluo
slu. 13 In nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ
saɛ: da wa yia -Lagɔgbʋ gba
dʋdʋ weee -gʋ, -we ŋwnɔ nı
nʋa da lɛ, gbaa wa yia we, 'ın
ɔ lɛnʋgbʋ 'ka nyımaa dlı 'wʋ -
tʋ.»

*Zudası 'yıbha ɔ 'ka -Zezu
wla*
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

14 Tɔʋn, -Zezuu 'bınɔnya
kugbua lɛ 'sɔ glaa nyımɛ
yabhlo wa laa Zudası
Isıkaliɔtʋ, mɔ mnıa -
Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -gbɛ, 15 'ın
ɔ nɛɛ: «'Lee, ın -ka -Zezu wla
nı, lɛɛ -lu a 'ka 'mı 'nyɛa?» 'In
-maa yia ɔ tama glʋ -bhlo 'ya
kugbua 'nyɛ. 16 We 'bhʋ wee
'ylı 'wʋ, sa ɔ 'kaa nʋ ɔ 'ka -Zezu
wla, -bha ɔ bhlia we 'yooo
datalıe.

*-Zezu -yɔ ɔ wlawlanyɔ lia
(Mk 14.12-21; Lk 22.7-14,
21-23; Zn 13.21-30)*

17 Nıı, Zuifʋʋ *'floo 'nıa gɔɔ
-yɔ -kaa 'fɛtıı 'ylıı tıanʋ nya,
'ın ɔ 'bınɔnya yia ɔ layıbha:
«Mɔ -ın 'yıbha -a mnı -mı -yla
'Wʋzıtıylıı 'fɛtı -gʋ -lililu pia?»

18 -Zezu nɛɛ: «A mnı -zɔɔ
nyımɛ nıı -gbɛ,* a gba ɔ -yla:
‹-Amıaa -Kanyɔ nɛɛ: «Na bhla
ka nyni. -Na -gbɛ na yia
'Wʋzıtıylıı 'fɛtı -saa, ın -yɔ na
'bınɔnya 'sɔ.» › » 19 -We ɔ gbaa
wa -yla, 'mʋ wa nʋa lɛ, 'ın wa
yia wee 'fɛtı -gʋ -lililu pi.

20 Jibhe zɔa, 'ın -Zezu -yɔ
ɔ 'bınɔnya yia ladı wa 'ka li.
21 Da wa mıa lida, 'ın ɔ nɛɛ:
«In nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ sa nıı,
aın glaa, nyımɛ yabhlo yia 'mı
wlaa.»

22 'In we yia wa -yɔkpa, 'ın
wa yia ɔ layıbhayıbhıe bhli -
bhlo -bhlo: «Na -Kanyɔ, we 'nı
-amı, we 'nı mʋʋ?»

23 Ɔ nɛɛ: «-Ɔ -yɔ 'mı 'sɔ -
ka 'floo 'ŋwa zapʋ lʋ, mɔ -wa.

* **26:18** A zɛlı Mk 14.13-15

24 Gbʋzɔnʋ -wa: sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ ɔ daa, 'sa ɔɔ *Nyımɛɛ 'Yu yia mnıa. Nıı, nyımɛ -ɔ 'kaa ɔ wla, 'ın wa 'ka ɔ 'bha, gbʋnyuu mı -mɔɔ - nʋ nya. Wa 'nı yaa -mɔɔ gwalı, we nanı 'yli.»

25 Zudası -ɔ 'kaa -Zezu wla yia ɔ layıbha: «Wlabi, we 'nı - amı, we 'nı mʋʋ?»

-Zezu nɛɛ: «-Mı gbaa dɛ - mʋʋ!»

-Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya lia
(Mk 14.22-26; Lk 22.15-20; 1 Kol 11.23-26)

26 Wa mıa lida, 'ın -Zezu yia 'floo 'wʋbhu. Ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we ladıdlı. Ɔ dlilia we ɔ 'bınɔnya 'wʋla, 'ın ɔ nɛɛ: «A 'bhu we 'wʋ a 'ka we li, na ku -wa.»

27 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ɔ yia nʋ - kɔpʋ 'wʋbhu, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we wa yoo 'nyɛ, ɔ nɛɛ: «A 'dɛ weee 'ma we. 28 Nıı, mʋ -wa na 'pıɔn -we yia jitea nyıma duuun 'gbʋ, 'ın we 'ka -Lagɔ -yɔ nyıma 'wʋsuslolu. 29 Nıı, gbʋzɔnʋ -wa, zlı na Dide -ka dʋdʋ 'wlulapılı, we zlı na maa nʋ lolu. We 'nı -mʋʋ, we 'ka -zɛɛn 'wʋbhʋ, ın 'na 'ka nʋ 'ma.»

30 Wa bhlıa -Lagɔ -lʋʋ 'bhie, wa yia 'tla, 'ın wa yia *Olivʋsunyaa -gɔgɔ 'wlu mnı.

-Zezu nɛɛ nıı, Pıɛlı yia ɔ gbʋ kpɛlıa
(Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Zn 13.36-38)

31 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «Nıı, -zɛɛn sabɔɔ 'dɛbhie - gbolu, a 'dɛ weee yia 'mı 'bı 'bhʋa. Nıı, we mı cɛlıda - Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

‹Bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnyɔ na yia
'bhaa,
'ın bhlabhlɛ 'ka lamnɔ.›

32 Nıı, ın -ka tlı, ın -ka 'wʋsɔ lʋ, Galilee na yia aın wʋlʋa mnıa.»

33 'Ɪn Pıɛlı nɛɛ ɔ -yla: «Nyıma weee -ka -mı 'bı 'bhʋ, -amı 'na 'ka we lɛnʋ.»

34 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʋpalıɛ: «ɪn nɛɛ -mı -yla gbʋzɔnʋ saɛ: -zɛɛn sabɔ mıa, -na kpɛlı na gbʋ 'wʋla -zakpa ta, -zugba -kʋkɔ 'nı -slɔ gbo.»

35 Pıɛlı nɛɛ: «-Ɪnnya, we 'nı - mʋʋ, we -ka 'bha wa 'ka ın -yɔ -mı 'sɔ 'bha, ın 'na 'ka -na gbʋ kpɛlı.»

'Sa -bhlokpadɛ, wa 'dɛ weee gbaa wee wɛlı -bhlo.

-Zezu bhubhoea -Lagɔ Gɛtısemanee
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

36 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ, 'ın wa yia da wa laa Gɛtısemanee mnı. -Bha ɔ gbaa wa -ylaɛ: «A -dı da la, ın 'ka mɔ mnı, ın 'ka -Lagɔ bhubhoe.»

37 Ɔ -yɔ Pıɛlı -yɔ Zebedee 'yua 'sɔ klaa, 'ın wa yia mnı. - Bha ɔ -gʋ yia, 'ın 'pıɔn yia ɔ dlı 'wʋ slo. 38 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na dlı sulo mı 'mı 'bhada, a - tʋ 'yliyɔgada, a -yɔ 'mı 'sɔ.»

39 Ɔ bɛa 'yu -sɛ, 'ın ɔ yia 'klʋ lagbli, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhub- hoe, ɔ nɛɛ: «Na Dide, -ın -ka we 'yıbha, -ın vlalı 'mı sıasıe 'kadʋ -mını gwe. Nıı, we 'na - zɛlı na dʋmagbʋ -nı, we -zɛ -na dʋmagbʋ.»

40 'Ɪn ɔ yia ɔ 'bınɔnyaa -gbɛ lʋyi, -zugba wa mı 'ylaa 'wʋ. Ɔ nɛɛ Pıɛlı -yla: «A 'nı mneni a 'ka 'yliyɔgada -tʋ 'lɛlı -bhloo -kpʋa, a -yɔ 'mı 'sɔɔ? 41 A -tʋ 'yliyɔgada, a bhubhoe - Lagɔ, a yi laylagbʋ lʋ bhlili.

Nıı, nyımɛɛ dlı 'yıbha we 'ka -lu -zɔnʊ lɛnʊ, 'ın ku 'nı we mneni.»

42 Tɔʊn, ɔ 'bhʊ 'yaa wa -yɔ lʊ, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. Ɔ nɛɛ: «We -ka nıı, 'yoo -putu 'nı -mı, sıasıa -yoo 'nı ın 'ka bhli, -na dʊmagbʊ nʊ lɛ.»

43 Ɔ yia lʊ, -zugba wa mı 'ya 'ylaa 'wʊ, wa 'yli ka 'wʊwɔmanıı 'gbʊ. 44 Ɔ 'bhʊa wa -yɔ lʊ, 'ın ɔ yia 'yu bɛ, 'ın ɔ tanʊ yia -Lagɔ bhubhoe -zugba ɔ gbaa wee wɛlı -bhlokpadɛ.

45 'Ɪn ɔ yia ɔ 'bınɔnyaa -gbɛ yi lʊ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mı 'ylaa 'wʊ -bhlokpadɛ, nyapɛda a mıa yı? Da wa 'kaa Nyımɛɛ 'Yu wla gbʊnyuu -lɛnʊnya -yla, we bhla ka nyni. 46 A -sɔ 'wʊ, -a 'ka mnı! A -talı, nyımɛ -ɔ 'kaa 'mı wla, mɔ yia mɔ.»

-Zezu wa yia kpaa

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Zn 18.3-21)

47 Da -Zezu mıa gbada, wɛlı mı ɔ ŋwɛɛ, tɔʊn Zudası yia yi. Ɔɔ Zudası mıa, ɔ mı -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa. 'Ɪn ɔ -yɔ nyımaa -zlo yia yi, tʊgʊgblɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ. Nıı, -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ nyıma kpası tiea wa. 48 -Ɔ 'kaa ɔ wla, sa ɔ 'kaa ɔ wla, ɔ ka wa -yla we gba. Ɔ nɛɛ: «Nyımɛ ın -ka gbleli nı, mɔ -wa, a kpa ɔ.»

49 Tɔʊn, ɔ bɛa -Zezu -yɔ, ɔ nɛɛ: «*Wlabi» ɔ fʊsasıe nya, 'ın ɔ yia ɔ gbleli.

50 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Tale, -we -ın yia lɛnʊa, -ın nʊ we lɛ slʊı.»

-Bha tɔlʊa bɛa -Zezu -yɔ, 'ın wa yia ɔ kpa. 51 Nıı, ɔ 'bınɔnyaa 'yabhlo -saa tʊgʊgblɛ tʊkpa 'wʊ, 'ın ɔ yia we -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ zɔlubhonʊnyɔ 'pa, 'ın we yia ɔ yukwli 'wlu -dı. 52 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ: «Fa -na -gblɛ we 'bıgʊ. Nıı, -ɔ -ka tʊgʊgblɛ 'wʊbhu, tʊgʊgblɛ 'yli ɔ mnınıa. 53 -Ɪn yibheli we 'ji nıı, ın mneni ın 'ka na Dide bhubhoe, -bha -bhlokpadɛ, ɔ 'ka 'mı 'anzınyaa -zakpa kugbua lɛ 'sɔ yoo 'pa, we 'ka gʊ. 54 We -ka 'sa -mı nı, sa -we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ 'ka gbʊzɔnʊ -zɛa? Nıı, we nɛɛ 'sa we yia 'plıa.»

55 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Wienyɔ ın -mıa, 'ın a yia 'mı kpaa yi tʊgʊgblɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ -nya yı? -Ɪnnya! 'Ylı weee nya, ın mı ladıda -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ gbʊ -sloluda, 'ın a 'nı 'mı kpa. 56 Nıı, 'sa we 'dɛ weee 'plıa sa, 'ın -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa wɛlı -we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ.» Tɔʊn, 'ın ɔ 'bınɔnya yia -bha ɔ tı -gwagwıe nya.

-Zezu wa kwaa gbʋwʋbhunya 'yu

(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55,63-71; Zn 18.13-14,19-24)

57 Wa kpaa ɔ, 'ın wa yia ɔ -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ, -ɔ wa laa Kaifʊʊ -gbɛ kwa. Da -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, wa -yɔ nyıma kpası gbelia 'wlu. 58 Pıɛlı mı -Zezu 'bı, ɔ 'nı ɔ -yɔ cıpa, 'ın ɔ yia -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ -buduŋwɛɛ plalı, ɔ 'ka -bha 'yı.

59 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ
gbʊwʊbhunya weee tıtalıa
yoyogbʊ la -Zezu -yɔ, wa 'ka
ɔ gbʊ 'wluladılı, 'ın wa 'ka ɔ
'bha, wa 'nı gbʊ yabhlogbɔɔ
'yı. 60 Nyıma -wa yia -Zezu yo
-gʊ la zʊlʊa, -maa -zu 'wʊ. Nıı,
nyımɛ -ɔ 'kaa wɛlı gba -we -yɔ
wa 'kaa -Zezu 'bha, -mɔɔ 'nı -
mı. -Slɛɛn, nyıma 'sɔ -sɔa 'wʊ
wa nyıdı, 61 'ın -maa nɛɛ: «-Ɔ
mıa da nı, ɔ nɛɛ nıı, ɔ mneni ɔ
'ka -Lagɔbudu 'kadʊ labhlı, 'ın
ɔ 'ka we 'sʊbha 'yli ta zɔ.»

62 -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ
'kadʊ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ -Zezu
-ylaɛ: «Nyıma nı ka -mı gbʊ
'wluladılı, -ın 'nı mneni -ın 'ka
gbʊ -gʊ -saa?»

63 -Zezu yia ŋwɛ -muda -
tʊ. 'Ɪn -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ
'kadʊ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn bi 'mı
-yla, 'yliyɔga -Lagɔɔ 'ŋnı nya:
'lee, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, -Lagɔɔ
'Yu -ın -mıa yı?»

64 -Zezu nɛɛ: «'Mʊ -ın gbaa
dɛ! Ɪn nɛɛ 'ya aın -yla nıı,
Nyımɛɛ Yu yia 'tıtɛ -ka -Lagɔɔ
lilisɔlʊ ladıa. 'Yıa a yia ɔ,
yalıpʊpa -gʊ -zugba ɔ -yɔ we
kwli.»

65 Tɔʊn, -Lagɔbʊbɔnyaa -
kanyɔ 'kadʊ yia ɔ 'naa yla 'cɛ
nya, 'ın ɔ nɛɛ: «Ɔ ka -Lagɔ vɛlı,
a 'dɛ weee ka we 'nʊ. -A 'nı
-slɛɛn gbʊdayınyɔɔ gbʊ -ka.
66 'Ɪn amıa, a nɛɛ lɛa?»

Wa nɛɛ: «Ɔ -yɔgbʊ -wa, wa
'bha ɔ.»

67 Tɔʊn, wa yia ɔ -dlɛ klɔɔ
slu, 'ın wa yia ɔ -kwli 'pa, -
zugba tɔlʊa sʊbhaa ɔ 'kpa yuk-
wli, 68 'ın wa nɛɛ: «-Lagɔɔ -
Bhasanyɔ, nyɔɔ 'pa -mı -lua? -
Ɪn gba ɔ 'ŋnı!»

Pıɛlı kpɛlıa -Zezuu gbʊ
(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Zn 18.15-18,25-27)

69 Nıı, Pıɛlı -dı -bha la, 'pipee
-buduŋwɛɛ, 'ın -Lagɔbʊbɔnyaa
-kanyɔ 'kadʊʊ zɔlubhonʊŋwnɔ
yabhlo yia ɔ -yɔbɛ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ
-yla: «-Mı, -ın -yɔ Galileyu -
Zezu 'sɔ mı ya.»

70 'Ɪn ɔ yia nyıma weee
'yibadı kpɛlı, ɔ nɛɛ: «-We a mıa
gbada, ın 'nı we -yi!»

71 Ɔ mnıa 'suoo klolo -yɔ, 'ın
zɔlubhonʊŋwnɔ yabhlo yia ɔ
'yı, 'ın -mɔɔ nɛɛ nyıma mıa -
bha -yla: «-Ɔ mıa dɛ nı, ɔ -yɔ
Nazalɛtıyu -Zezu 'sɔ mı.»

72 'Ɪn Pıɛlı yia we kpɛlı -tapa,
ɔ nɛɛ bibie nyaɛ: «ɪn 'nı nyımɛ
nı -yi!»

73 -Bha bɛa -sɛ, -wa mıa
-bha, wa nɛɛ ɔ -yla: «Nıı,
gbʊzɔnʊ -wa, -ın mı wa glaa. -
Na gbagbawɛlı -gʊ -a yibhelia
we 'ji.»

74 Tɔʊn, Pıɛlı yia bi, ɔ nɛɛ:
«ɪn 'nı ɔɔ -nyımɛ nı -yi! Ɪn -ka
yo 'tʊbhʊ, -Lagɔ 'pa 'mı -kaslʊ
'wʊ!»

-Bha -bhlokpadɛ -kʊkɔ
gboa. 75 'Ɪn Pıɛlıı dlı yia -we -
Zezu gbaa ɔ -yla -gʊ -bho: «Nıı,
-na kpɛlı na gbʊ 'wʊla -zakpa
ta, -zugba -kʊkɔ 'nı -slɔ gbo.»

Pıɛlı 'tlaa, 'ın ɔ yia nyazıwie
wida -tʊ kpokpo.

27

-Zezu wa kwaa Pilatı 'yu
(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Zn 12.28-32)

1 Zlʊkpɛ -papa, -Lagɔbʊbɔnyaa
-cıan -yɔ Zuifʊʊ nyıma kpası
weee yia wɛlı bhlı, wa 'ka
-Zezu 'bha. 2 Wa gbʊan ɔ,
*Wlɔmʊ -nyımɛ -ɔ pılıa Zudee

-dʋdʋ 'wlu la, wa laa Pilatı, 'ın wa yia ɔ -mɔɔ -gbɛ kwa. 'Ɪn wa yia ɔ -mɔɔ yoo 'nyɛ.

Zudası tlıa
(Lngb 1.18-19)

3 Zudası, -ɔ wlaa -Zezu, ɔ 'yıa nıı, wa ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋbhu wa 'ka ɔ 'bha, 'ın ɔ dlı yia ɔ zukpa -sa. 'Ɪn wee tama glʋ -bhlo 'ya kugbua mıa, ɔ yia we -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ Zuifʋʋ nyıma kpası yoo 'nyɛ lʋ. 4 Ɔ nɛɛ: «Nyımɛ -ɔ 'nıa gbʋnyuu yabhlogbɔɔ 'ji -yi, ın ka ɔ wla wa 'ka ɔ 'bha, gbʋnyuu ın nʋa lɛ.»

Wa nɛɛ ɔ -yla: «-Mʋʋ 'nı -amıaa gbʋ. -Na 'dɛɛ gbʋ mʋ.»

5 Zudası vitelia wee 'gwɛzi -mɔ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, ɔ mnıa, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ bızı. 6 -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan 'bhua wee 'gwɛzi la, 'ın wa nɛɛ: «Wee 'gwɛzi mıa da nı, nyımɛɛ 'pıɔɔn 'gwɛzi -wa, nıı, -a 'nı mneni -a 'ka we -Lagɔbuduu 'kadʋʋ 'kesu 'wʋzʋ.»

7 Wa bhlıa wɛlı, 'ın wa yia wee 'gwɛzi labhu, 'ın wa yia we nya nyidabhlanyɔɔ kpaa zɔ, we 'ka 'lakpanyaa 'bhluluda -zɛ. 8 We 'dɛɛ 'gbʋ wa laa -zɛɛn ylı nya we «nyımɛɛ 'pıɔɔn kpaa». 9 Nıı, -we -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Zelemi gbaa, mʋ nʋa lɛ.

«Nıı, tama glʋ -bhlo 'ya kugbua,
mʋ -wa -valɛ -we -gʋ *Izlaɛlı -ylaaslı bhlıa wɛlı,
wa 'ka ɔ 'wʋzɔlʋ.
10 'Mʋ wa 'bhua 'wʋ,
'ın wa yia we nyidabhlanyɔɔ kpaa 'wʋzɔlʋ.
Sa na -Kanyɔ tiea 'mı,
'sa wa nʋa we lɛ.»

Pilatı 'bhua -Zezuu -yɔgbʋ 'wʋ
(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Zn 18.33-38)

11 Wa 'yligbelia -Zezu Pilatı 'yu, 'ın -mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, Zuifʋʋ 'wlulapılınyɔ -ın -mıa yı?»

'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mʋ -ın gbaa dɛ.»

12 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ Zuifʋʋ nyıma kpası dılıa ɔ gbʋ 'wlu la, ɔ 'nı gbʋ -gʋ -sa. 13 Tɔʋn, Pilatı nɛɛ ɔ -yla: «-We weee wa gbaa dɛ -na da nı, -ı'ın 'nʋ wee?»

14 -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıgʋpalı, 'ın we yia Pilatı ŋwɛgaga -sʋbhalı.

Pilatı nɛɛ nıı, wa 'bha -Zezu
(Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Zn 18.39-19.16)

15 Nıı, Zuifʋʋ *'Wʋzıtıylıı 'fɛtı -ka nyni nı, -ɔ nyımaa -zlo 'yıbhaa, 'mɔ Wlɔmʋ -dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ saa -kaslʋ 'wʋ. 16 We bhla, nyımɛ -ɔ nyıma weee -yia, wa laa -Zezu -Balabası, mɔ mıa -kaslʋ 'wʋ. 17 Da nyıma duun gbelia 'wlu Pilatıı -gbɛ, 'ın ɔ yia wa layıbhaɛ: «Nyɔɔ a 'yıbha ın 'tide 'yia? -Zezu -Balabası yaayıı, -Zezu wa laa -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ?»

18 Nıı, Pilatıı 'dɛ -yi we 'ji nıı, zenyidlı nya wa wlaa ɔɔ -Zezu. 19 Pilatı -dıa la, ɔ mı gbʋwʋbhuda, 'ın ɔ 'ŋwnɔ yia ɔ wɛlı yoo 'pa: «-Ɪn 'na plalı nyımɛ mıa nıı gbʋ 'wʋ -nı. Ɔ 'nı gbʋnyuu lɛnʋ. Nıı, -zɛɛn sabɔ mıa, -mɔ 'ylaa 'wʋ, ın ka ɔ 'gbʋ -zila 'yı.»

20 *-Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ
nyıma kpası sumanıa nyımaa
-zlo -yɔla, wa 'ka gba nıı, ɔ
'tide -Balabası 'yi, 'ın ɔ 'ka -
Zezu 'bha. 21 Ɔɔ dʋdʋʋ 'wlu-
lapılınyɔ nɛɛ wa -yla: «Nıı,
nyımɛ yabhlo na yia 'yitidea.
'Lee, wa 'dɛsɔbhie glaa, nyɔɔ
ın 'ka 'yitidea?»
Wa nɛɛ: «-Balabasi!»
22 Pilatı nɛɛ: «We -ka 'sa
-mı, -Zezu wa laa -Lagɔɔ -
Bhasanyɔ, 'lee, lɛɛ -lu ın 'ka ɔ
nʋnʋa?»
'Ɪn wa nɛɛ: «Kʋlʋ ɔ *su -gʋ
la!»
23 Pilatı nɛɛ: «Gbʋnyuu -
mʋmʋ ɔ nʋ lɛa?»
'Ɪn wa yia 'wʋkpı 'tıtɛ: «Kʋlʋ
ɔ su -gʋ la!»
24 Da Pilatı 'yıa nıı, -we ɔ mıa
lɛnʋda we bhe, 'ın 'gbe mıa
gbugbloluda bhabha, ɔ 'bhua
'nyu 'wʋ, ɔ budoa kwɛ nyıma
weee 'yibadı, 'ın ɔ nɛɛ: «Nyımɛ
nıı tlıtlıee 'gba 'nı 'mı 'wlu -mı.
Amıaa 'dɛɛ gbʋ -wa!»
25 Wa 'dɛ weee nɛɛ: «Ɔ
tlıtlıe mıa, -amıaa -yɔ -amıaa
'ylaaslıı 'wlu -gbʋ -wa!»
26 Tɔʋn, 'ın Pilatı yia -
Balabası -kaslʋ 'wʋsa. 'Ɪn ɔ nɛɛ
'slʋja -yla nıı, wa sɛlı -Zezu, 'ın
wa 'ka ɔ su -gʋ lakʋlʋ.

'Slʋja nyanıa -Zezu
(Mk 15.16-20; Zn 19.2-3)

27 Pilatıı 'slʋja kwaa -
Zezu dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔɔ -
buduŋwɛɛ. 'Slʋja weee bibea
ɔ, 28 'ın wa yia ɔ -bana 'wʋsa,
'ın wa yia ɔ 'naa zalʋ 'wʋpla.
29 Tɔʋn, wa maa 'wia -kloo, 'ın
wa yia we ɔ 'wluo -pla, 'ın wa
yia gblee ɔ lilisɔ 'wʋ zʋ. Wa
'sibhlia 'kukolu ɔ 'yu, 'ın wa
yia ɔ nyanı. 'Ɪn wa nɛɛ: «Zuifʋʋ
'wlulapılınyɔ, -na fʋʋ!»

30 'Ɪn wa yia ɔ -dlɛ -gʋ slu.
Wa 'bhua gblee 'wʋ, 'ın wa yia
we ɔ 'wluo 'pa. 31 Da wa bhıa
ɔ nyanıe, 'ın wa yia ɔ 'naa zalʋ
'wʋsa, 'ın wa yia ɔ 'dɛɛ -bana ɔ
'wʋpla, 'ın wa -yɔ ɔ yia mnı wa
'ka ɔ su -gʋ lakʋlʋ.

-Zezu wa kʋlʋa su -gʋ la
(Mk 15.21-35; Lk 23.26-43;
Zn 19.17-27)

32 Da wa 'tlaa 'gbe, 'ın wa
-yɔ Silɛnıyu 'Simɔɔ yia gbeli.
'Slʋja nɛɛ ɔ -yla -gla nya nıı,
ɔ 'bhu -Zezuu su 'wʋ. 33 'Ɪn
wa yia da yabhlo wa laa
zuifʋwɛlı 'wʋ Gɔlʋgota nyni,
we ji -wa nıı, 'wluu 'kʋaa da.
34 -Bha 'slʋja 'nyɛa -Zezu nʋ
-we lʋ wa palıa kalɔ -nyakpɔ. -
Zezu 'yıa we 'ŋwɛ, ɔ 'nı we 'ma.
35 Wa yia ɔ su -gʋ lakʋlʋ, 'ın wa
yia -nıgbı 'pa, -we wa 'kaa 'yı
-bhlo -bhlo ɔ -bananya glaaa
'gbʋ. 36 Tɔʋn, wa yia -bha ladı,
wa 'ka ɔ 'yliyɔzʋ.

37 -We ka 'gbʋ wa yia ɔ 'bha,
wa ka we cɛlı, 'ın wa yia we ɔ
'wlubita lakʋlʋ:

-Ɔ MIA DA
ZUIFUU 'WLULAPILINYƆ
-ZEZU -WA

38 Wa ka 'ya 'wienya 'sɔ su
-gʋ lakʋlʋ ɔ kwesi. 'Yabhlo
mı ɔ lilisɔlʋ, 'ın -gʋdʋ mıa ɔ
kɔpɛsɔlʋ. 39 -Wa plılıa -bha,
'wlu wa bitea, 'ın wa vɛlıa -ɔ,
40 wa nɛɛ: «-Mı, -mı gbaa -ın
'ka -Lagɔbudu 'kadʋ -wlɔ, 'ın -
ın 'ka we 'sʋbha 'ylı ta 'wʋ nı,
-sa -na 'dɛ gbʋ 'wʋ. Nıı, -ın -ka
-Lagɔɔ 'Yu nya -mı, -ın 'bhʋ su
-gʋ -ın 'ka lasibhli.»

41 'Sa -bhlokpadɛ, -
Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, -
Lagɔɔ titee gwesanya klaa,
we -yɔ Zuifʋʋ nyıma kpası

nyanıa ɔ, wa nɛɛ: «Ɔ ka nyıma tɔlʊa pue, 42 ɔ 'nı -slɛɛn mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ pue. *Izlaɛlıı 'Wlulapılınyɔ ɔ -mıa yı? We -ka 'sa -mı, ɔ 'bhʊ su -gʊ ɔ 'ka lasibhli, 'ın -a 'ka ɔ dlı -gʊ zʊ. 43 'Ɪn ɔ nɛɛ: ‹Ɪn mı -Lagɔɔ 'Yu nya.› Nıı, -de -Lagɔ yi ŋwnu, ɔ 'ka ɔ gbʊ 'wʊsa, -bha -a yia 'yıa.»

44 'Sa -bhlokpadɛ, 'wienya, -wa wa kʊlʊa su -gʊ la ɔ kwesi, -maa vɛlıa ɔ.

-Zezuu tlıda
(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Zn 19.28-30)

45 'Ylʊ 'ka -glɔnyıdı nynia yi, nikpise kpaa dʊdʊ weee -gʊ, we li 'lɛlı ta. 46 We bhıalıda -Zezu 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ, ɔ nɛɛ: «Eli, Eli, lama sabakatani?» -Mʊʊ ji -wa nıı: na -Lagɔ, na -Lagɔ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -ın yi 'mı 'bı 'bhʊa?

47 Nyıma tɔlʊa -wa mıa -bha, -wa 'nʊa we, wa nɛɛ: «Ɔ mı Elii lada!»

48 Wa 'yabhlo 'bhua -fuu 'wʊ -gwagwıe nya, ɔ faa we kalɔ nʊ lʊ, 'ın ɔ yia we gblee 'yliya 'wʊ zʊ, 'ın ɔ yia we ɔ ŋwɛ -yɔdı ɔ 'ka 'ma.

49 Nıı, wa tɔlʊa nɛɛ: «-Ɪn wʊ -slɔ. -De Elii yi yi -mɔɔ 'ka ɔ gbʊ 'wʊsa, -a 'ka -bha 'yı!»

50 -Zezu yia 'wʊkpı lʊ 'tıtɛɛ, 'ın ɔ yia tlı. 51 -Bha -bhlokpadɛ, 'naa bızıa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ bhlia 'wʊylaylıe we nyıdı -mɔ yalı tıklıı, 'ın we yia zɔ nyni. Dʊdʊ yia zuklu, 'ın tʊkpanya yia 'wʊyla. 52 Gbawla yia ŋwɛ -kalı, 'ın -Lagɔnyıma tɔlʊa -wa tlıa, 'ın wa yia tlıtlınya glaa 'wʊsɔ. 53 'Ɪn wa yia wa gbawla 'wʊtla. Da -Zezu -sɔa tlıtlınya glaa 'wʊ, wa mnıa -Zeluzalɛmʊ, 'ın nyıma duun yia wa 'yı.

54 *Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ -yɔ ɔ 'slʊja, -wa mıa -Zezu 'yliyɔzʊda, wa 'yıa dʊdʊ zukluda we -yɔ -lu weee -we 'plıa, 'ın wa yia nyanɔ nʊ, wa nɛɛ: «-Lagɔɔ 'Yu ɔ -mıa 'pıɛın!»

55 'Ŋwnı -duun mıa -bha, -wa kwaa -Zezu yoo Galilee, 'ın -wa pia ɔ -yla, wa 'yligbe -mɔ 'pı, -zugba wa yla. 56 Wa glaa, Magıdala -ŋwnɔ Malii klaa, *'Zake -yɔ *-Zɛzɛfʊʊ 'nyaa Malii klaa, we -yɔ Zebedeee 'yuaa 'nyaa mı -bha.

*Alimateyu *-Zɛzɛfʊ faa -Zezu gbawla 'wʊ*
(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Zn 19.38-42)

57 Jibhe mıa zɔda, 'ın Alimategbe 'wʊʊ 'ŋnımnınyɔ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfʊ, 'ın -mɔɔ yia yi. Nıı, -mɔɔ mı -Zezuu 'bınɔnyɔ nya. 58 Ɔ mnıa Pilatıı -gbɛ, 'ın ɔ yia -mɔɔ -Zezu 'kwie -zlalı. Tɔʊn, Pilatı yia ɔ 'yoo 'nyɛ ɔ -yɔ we 'ka mnı. 59 Ɔ 'bhua -Zezuu 'kwie 'wʊ, 'ın ɔ yia we 'naa lolu -yɔ zʊ. 60 'Bhʊka -we wa 'bhlua tʊkpa 'wʊ ɔ 'dɛɛ -yla, we nʊkplɛ ɔ faa wee 'kwie. We 'bıgʊ, ɔ glipea tʊkpa -boklo 'kadʊ, ɔ klaa gbawla ŋwɛ, 'ın ɔ yia mnı. 61 Magıdala -ŋwnɔ Malii -yɔ Malii -putu -dı -bha gbawla 'yu la.

'Slʊja -kʊa -Zezuu gbawla ŋwɛ

62 Zlı -ka zlı, mʊ -wa *Nyapɛylı. -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyıma yia Pilatıı

-gbɛ mnɪ. 63 Wa nɛɛ: «-Amɪaa -kanyɔ, -we ɔɔ yokanyɔ nɪ gbaa, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ, -amɪaa dlɪ ka we -gʊ lasibhli. Ɔ nɛɛ: ‹'Ylɪ 'sɔ, we tanʊ nya, na yia tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔa.› 64 We 'dɛɛ 'gbʊ, -na zukpa -wa, tie -na 'slʊja, wa 'ka ɔ gbawla ŋwɛkʊ tɪklɪa 'ylɪ ta. Wa -ka 'sa nʊ, ɔ 'bɪnɔnya 'nɪ mneni wa 'ka ɔ 'kwie yli, 'ɪn wa 'ka gba nɪɪ, ɔ ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ. We 'nɪ -mʊʊ, yo -mʊmʊ wa yia tʊbhʊa, we -nyu 'yli we -zi tɪanʊ.»

65 Pilatɪ nɛɛ: «'Slʊja nɪ, sa a -ka we ŋwɛkʊkʊe mneni, a mnɪ a 'ka 'sa we ŋwɛkʊ.»

66 Tɔʊn, wa yia mnɪ wa 'ka gbawla ŋwɛkʊ. Tʊkpa -we mɪa we ŋwɛɛ, 'ɪn wa yia we -yɔ 'pa, 'ɪn wa yia -bha 'slʊja 'yligbeli, wa ka we 'yliyɔzʊ.

28

-Zezu -sɔa tlɪtlɪnya glaa 'wʊ
(Mk 16.1-11; Lk 24.1-12; Zn 20.1-10)

1 Nyapɛylɪ 'plɪa, dimasɪɪ zlʊkpɛ -papa, Magɪdala -ŋwnɔ Malii -yɔ Malii -putu yia gbawla -gʊ mnɪ. 2 Tɔʊn, 'ɪn dʊdʊ yia zuklu sa -gligli. -We ka gbʊ -wa, Jejitapɛɛ 'anzɪ 'bhʊa yalɪ, mʊ 'sibhlia la, we glipea tʊkpa -boklo 'kadʊ, 'ɪn we yia we gbawla ŋwɛɛ -sa, 'ɪn we yia we -gʊ ladɪ. 3 Sa 'nyu 'kaa 'yɪka 'pa, 'sa we 'klʊ mɪa, 'ɪn we 'wʊ -bana lɪa 'paɪn 'paɪn. 4 Waa 'slʊja nʊa nyanɔ, -zugba wa tɛlɪa, 'ɪn wa yia bhli tlɪtlɪnya 'bhisa.

5 Nɪɪ, 'anzɪ nɛɛ 'ŋwnɪ -yla: «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nɪ. Ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -Zezu -ɔ wa kʊlʊa *su -gʊ la, ɔ da a mɪa -talɪda. 6 Ɔ 'nɪ -seli -mɪ. Sa ɔ gbaa, ɔ ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ, ɔ -ga 'yliyɔ. A yi, da ɔ pɪa zlɪmɛ la, a 'ka -bha 'yɪ. 7 A mnɪ -gwagwɪe nya, a 'tʊlʊ ɔ 'bɪnɔnya nɪɪ, ɔ ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ, ɔ ka aɪn 'yugalɪ Galilee. -Mɔ a yia ɔ 'yɪa. Nɪɪ, 'mʊ ɪn gbaa dɛ aɪn -yla.»

8 Wa 'bhʊa gbawla -yɔ slʊɪ, wa mɪ nyanɔ nʊda, -zugba 'mʊna 'kadʊ mɪ wa dlɪ 'wʊ. 'Ɪn wa yia mnɪ -gwagwɪe nya, wa 'ka -Zezuu 'bɪnɔnya 'dɪ -salɪ. 9 Tɔʊn, 'ɪn -Zezu yia wa yoo yi, ɔ nɛɛ wa -yla: «Ka 'yuo 'pa!» Wa bɛa ɔ -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ bhʊ lakpa, 'ɪn wa yia ɔ 'ylimanɪ. 10 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nɪ, a mnɪ, a gba na bhelia -yla wa mnɪ Galilee, -mɔ wa yia 'mɪ 'yɪa.»

'Dɪ 'slʊja -saa
(Mt 27.62-66)

11 Da waa 'ŋwnɪ mɪa -slɔ 'yloogblʊ, 'slʊja -wa -kʊa gbawla ŋwɛ, 'ɪn wa tɔlʊa yia 'gbe nʊkplɛ lʊmnɪ. -We weee 'plɪa, 'mʊ wa gbaa -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yla. 12 -Maa -yɔ nyɪma kpasɪ gbelia 'wlu, 'ɪn wa yia wɛlɪ -bhlo bhlɪ. Wa 'nyɛa 'slʊja 'gwɛzii -zlo, 13 'ɪn wa nɛɛ: «-We a 'kaa gba nɪ, mʊ nɪ da: ‹Nɪɪ, sabɔ, da -a mɪa 'ylaa 'wʊ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia yi, 'ɪn wa yia ɔ 'kwie yli.› 14 Nɪɪ, ɔɔ dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ -ka we 'nʊ, -we -a 'kaa gba, -a -yi we. Gbʊ 'na 'ka aɪn ylɪ.»

15 'Slʊja -yɔ wa 'gwɛzi mnɪa, -we wa gbaa wa -yla, mʊ wa nʊa lɛ. Wee 'dɪ wa zʊa 'slʊja,

'ın we yia lamneni Zuifʊʊ -gbɛ. -Zɛɛn ylı nya, wa mı -slɔ we gbada.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bınənya 'klʊ

(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Zn 20.19-23; Lngb 1.6-8)

16 Ɔ 'bınənya kugbua lɛ -bhlo mnıa Galilee, -gɔgɔ -we -Zezu -slolua wa 'klʊ, 'mʊ wa -gblaa. 17 Wa 'yıa -Zezu -yɔ, 'ın wa yia ɔ 'ŋnı -mnını. Nıı, wa tɔlʊa lʊa dlı. 18 -Zezu bɛa wa -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ: «-Lagɔ ka 'mı 'tıtɛ weee 'nyɛ yalı -yɔ dʊdʊ -gʊ. 19 A mnı laga -dʊdʊ weee -gʊ, a -zɛlı -mɔ -nyıma na 'bınənya. A batizee wa 'nyu nya, Dide klaa, 'Yu klaa, we -yɔ Zuzu 'Pʊpa, wa 'ŋnı nya. 20 Tite weee ın 'nyɛa aın, a -slolu wa we 'nʊŋwɛzʊzʊe. A yibheli we 'ji nıı, ın -yɔ aın 'sɔ mı 'ylı weee nya, 'ın dʊdʊ 'kaa labhʊ.»

Malıkıı 'sɛbhɛ Sa Malıkı gbaa -Zezuu gbʊzɔnʊ gbʊ

Nıı, nyıma -wa cɛlıa -Zezuu -gʊgbʊ, Malıkı -wa wa tıanv. Ɔmɔ klaa, *Pɔlʊ klaa, we -yɔ Banabası, ma nʊa lubho dabʊdʊ. Wa ka Malıkıı -gʊgbʊ cɛlı -Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnyaa 'sɛbhɛ 'wʊ. Ɔ 'sɛbhɛ 'wʊ, ɔ 'yıbha ɔ 'ka tıa -Lagɔnyıma -Zezu -slolu, 'ın -we ka 'gbʊ we mı yaa nıı, -Zezu tlı tɛın, ɔ 'ka we 'ji wa -yla gba.

*-We 'kaa lɛnv, 'mv 'Zan *-Batisı gbaa*

1 -Lagɔgbʊ -we gbaa -Lagɔɔ 'Yu -Zezu *Klisıı gbʊ, we gwedıda nı. 2 *-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ *Ezaii cɛlıa ɔ 'sɛbhɛ 'wʊɛ:

«Nıı, -Lagɔ nɛɛ:

‹-Mı 'yu na paa na *tietienyɔ yoo ɔ 'ka -na 'yoo -yɔmnazı.›

3 Nyımɛ yabhlo 'kpıa 'wʊ -mɔ da bɛblɛɛ, ɔ nɛɛ:

‹Nıı, a mnazı Nyımaa -Kanyɔɔ 'yloogblʊ -yɔ.

A nʊ 'yoo tıklıı ɔ 'yu.› »

4 'Sa wa 'yıa *Zaan -yɔ -mɔ da bɛblɛɛ, -zugba ɔ batizee nyıma 'nyu nya, ɔ kpı 'wʊ nıı, «A 'bhiti dlı, a yi ın 'ka aın batizee, 'ın -Lagɔ 'ka amıaa gbʊnyii 'wʊtı.»

5 Zudee -dʊdʊ -gʊ -nyıma weee -yɔ *-Zeluzalɛmʊ -nyıma weee yia Zaaan -gbɛ. Gbʊnyuu, -we wa nʊa lɛ, 'mʊ wa gbaa -zejila 'wʊ, 'ın ɔ batizea wa, Zudɛɛn nyu lʊ.

6 Nıı, ɔɔ Zaan mıa, ɔ 'wʊ -bana mı *-nyɔmɛɛ nyanı nya, 'ın ɔ -cɛsli mıa nımɛɛ ku nya. Lʊʊ 'kpı -yɔ -gangan ɔ lia. 7 Ɔ 'kpıa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ -ɔ yia 'mı 'bı yia, ɔ 'tıtɛ -zi na -nʊ. Ɪn 'nı we 'klʊ -ka ın 'ka 'wʊkwli, 'ın ın 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo. 8 'Nyu nya -amı na batizea aın. Mɔ yia aın batizea -Lagɔɔ Zuzu 'Pʊpa nya.»

Zaan batizea -Zezu
(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)

9 -Bha -bhlokpadɛ -Zezu 'bhʊa Nazalɛtı Galilee -dʊdʊ -gʊ, 'ın Zaan yia ɔ batizee Zudɛɛn nyu lʊ. 10 -Zezu 'tlaa 'nyu lʊ, tɔʊn, ɔ yia -Lagɔɔ 'gbe -yɔyı ŋwɛ -kalıda. 'Ɪn -Lagɔɔ Zuzu -ɔ 'wlʊa -kpakʊn, -mɔɔ yia -Zezu -gʊ lasibhli. 'Ɪn wa yia wɛlı yabhlo 'bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ 'nʊ, we nɛɛ: 11 «Na 'Yu -ın -mıa, ın -kalı -na zɛ. -Mı ın 'nyɛa na dlı weee yoo.»

12 Tɔʊn, -Lagɔɔ Zuzu yia -Zezu da bɛblɛɛ 'sulu. 13 Ɔ li -mɔ 'ylı glʊ 'sɔ, 'ın *-Saatan yia ɔ layla, -zugba -Zezu mı -mɔ -fliinıma glaa, 'ın 'anzınya yia ɔ 'wʊsa.

-Zezu laa zibhibhanya -mnva
(Mt 4.12; Lk 4.14-15, 5.1-11)

14 Wa ka Zaan -kaslʊ 'wʊpa 'bhie, -Zezu yia Galilee -dʊdʊ -gʊ mnı. Ɔ nynia -mɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔgbʊ gbagbıe bhli. 15 Ɔ nɛɛ: «'Ylı -we -Lagɔ -saa -bha, we ka nyni. *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılı bhla ka cıpa. A 'bhiti amıaa dlı. A zʊ -Lagɔgbʊ dlı -gʊ.»

16 -Zezu mı Galilenyu kwesi 'plıda, 'ın ɔ yia 'Simɔɔ -yɔ ɔ bheli Andlee 'yı. Wa mı -bha wa 'sowli 'nyu lʊ vitelida. Nıı, zibhibhanya wa -mıa. 17 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A yi 'mı 'bı, sa a kpaa zibhi, ın 'ka 'sa aın nyımaa 'ylibılanɔnʊnya -zɛlı, 'ın a 'ka wa 'mı 'bıla.» 18 Tɔʊn, wa tıa -bha wa 'sowli, 'ın wa yia ɔ 'bı mnı.

19 Ɔ bɛa 'yu -sɛ, 'ın ɔ yia Zebedee -yɔ ɔ 'yua *'Zake -yɔ *Zaan -yɔyı, -zugba wa mı wa 'sowli mnazıda, -mɔ 'glʊ 'wʊ. 20 Ɔ laa wa, 'ın wa yia -bha wa dide -yɔ ɔ lubhonʊnya tı, -mɔ 'glʊ 'wʊ, 'ın wa yia ɔ 'bı mnı.

-Zezu vua zuzu 'nyuu
(Lk 4.31-37)

21 -Zezu -yɔ ɔ *'bınɔnya mnıa Kapɛnaumʊ *Nyapɛylı nya, 'ın ɔ yia wa gbʊ -slolu *-Lagɔbudu zɔ. 22 Ɔ gbagba wɛlı ka wa ŋwɛgaga -sʊbhalı. Nıı, ɔ 'nı wa gbʊ -slolu -Lagɔɔ titee gwesanya 'bhisa, se -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ, we nya ɔ -slolua wa gbʊ. 23 Tɔʊn, nyımɛ yabhlo, zuzu 'nyuu kpaa, 'mɔ wa 'yıa -yɔ -mɔ -budu zɔ, 'ın ɔ yia 'wʊkpı. 24 Ɔ nɛɛ: «-Mı, Nazalɛtıyu -Zezu, -naa lɛɛ -gbʊ pılı na gbʊ 'wʊla? -Amıaa lasasıee 'gbʊ -ın yia yi yı? Ɪn -yi -mı ŋwɛɛ ŋwɛɛ: -Lagɔɔ -Mɔwlʊnyɔ ɔ tiea, 'mɔ -ın -mıa.»

25 -Zezu yia we, we ŋwɛɛ labhalı -gla nya: «'Mu ŋwɛ! 'Bhʊ ɔ 'wʊ.»

26 Tɔʊn, 'ın we yia ɔ lazuklu 'tıtɛɛ, 'ın we yia ɔ 'wʊtla 'wʊkpıkpıe nya. 27 Ŋwɛgaga yia wa 'dɛ weee sʊbha, 'ın wa yia la 'yıbhalı yıbhalıɛ: «Aya! Lɛɛ gbʊ nı daa? Wɛlı -lolu ɔ slolua nyıma 'tıtɛ nya. Nıı, ɔ pılı zuzu 'nyii 'wlu la, 'ın we zʊa ɔ 'nʊŋwɛ.»

28 -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'ŋnı mnenia Galilee -dʊdʊ -gʊ la.

-Zezu jipea guzʊnyaa -zlo
(Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

29 Wa 'tlaa tɔʊn, ɔmɔ klaa, 'Zake klaa, we -yɔ Zaan, wa yia Andlee -yɔ 'Simɔɔɔ -buduŋwɛɛ mnı. 30 Wa 'kaa -mɔ nyni, -zugba 'Simɔɔɔ 'ŋwnɔɔ 'nyaa mı lapıda. Ɔ ku -su. Wa yia we -Zezu -yla gba slʊı. 31 Ɔ bɛa ɔ kwesi, 'ın ɔ yia ɔ sɔ -yɔ ɔ 'wʊbhulu, 'ın ɔ kusulo yia ɔ -gʊ 'bhʊ. 'Bhie, ɔ yia wa -yla pipie bhli.

32 Jibheza, da 'ylʊ bhlia, 'ın wa yia guzʊnya -yɔ nyıma -wa zuzu 'nyuu mıa 'wʊ -Zezuu -gbɛ -la. 33 'Ɪn, -zɔɔ -nyıma weee yia -bha wee -buduŋwɛɛ 'wlugbeli. 34 Ɔ yia nyıma, -wa kaa guu 'yli -bhlo -bhlo -yɔ jipe, 'ın ɔ yia zuzu 'nyii duun vu. Nıı, -ɔ ɔ -mıa, zuzu 'nyii -yi we, we 'dɛɛ 'gbʊ ɔ 'nı ŋwnu we 'ka gba.

-Zezu 'plılıa Galiledʊdʊ weee -gʊ
(Lk 4.42-44)

35 Zlıgʊ -papa, 'ın -Zezu yia 'wʊsɔ, 'ın ɔ yia -flii mnı. -Mɔ ɔ bhubhoea -Lagɔ. 36 'Bhie, 'Simɔɔ -yɔ ɔ -lima yia ɔ 'ylibılanɔnʊa mnı. 37 Wa 'yıa ɔ, wa nɛɛ ɔ -yla: «Nıı, nyıma weee mı -mı -yɔ layıbhada.»

38 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-A mnı 'ya da -putu, kwesi -gbenya 'wʊ, ın 'ka -mɛmɛ -Lagɔgbʊ gba. Nıı, we 'gbʊ ın yia yi.»

39 Ɔ yia Galilee -dʋdʋ weee -gʋ 'plılı, -zugba ɔ gba -Lagɔgbʋ -Lagɔbudunya zɔ, 'ın ɔ vu zuzu 'nyii.

*-Zezu jipea *sɔlıbhanyɔ*
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

40 -Bha *sɔlıbhanyɔ -bhlo bɛa ɔ 'yu, 'ın -mɔɔ yia 'kukolu 'sibhli. -Mɔɔ nɛɛ: «-Na zukpa -wa. We -ka -mı dʋdʋ nanı, -ın mneni -ın 'ka 'mı jipe.»

41 -Zezu 'yılıa ɔ nyazı, 'ın ɔ yia ɔ kwɛzı, 'ın ɔ nɛɛ: «We nanı 'mı dʋdʋ we 'ka -mı -yɔ 'bhʋ.» 42 Tɔʋn, 'ın we yia ɔ -yɔ 'bhʋ, 'ın ɔ yia 'pʋ. 43 -Bha ɔ gbaa ɔ -yla 'klʋ 'cıcı nyaɛ: 44 «-Ɪn -ka mnı nı, -ın 'na -salı we 'dı nyımɛ yabhlogbɔɔ -nı. Mnı -na 'dɛ *-Lagɔbʋbɔnyɔ 'klʋslolua. 'Ɪn, -we *Moizı gbaa nyımɛ -ɔ -ka 'pʋ -ɔ 'nyɛ -Lagɔ, -ın wla we, wa 'ka we 'jiyibheli nıı, *sɔlı ka -mı ku 'wʋ 'bhʋ.»

45 Ɔɔ nyımɛ mnıa, 'ın ɔ yia we gba nyıma weee -yla. We 'dɛɛ 'gbʋ -Zezu 'nı 'maslɛɛn mneni ɔ 'ka 'gbe nʋkplɛ pla. -Mɔ ɔ -dılıa -flii la, -zugba wa bhʋ da weee, wa yi ɔ -gbɛ.

2

-Zezu jipea zɔlaslonyɔ
(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

1 'Yl ı 'sɔlɛ 'plıa, 'ın -Zezu yia Kapɛnaumʋ lʋ yi. Wa ka 'nʋ nıı, ɔ mı -budu zɔ. 2 Nyıma duun yia -mɔ gbeli. Wa -zu 'wʋ -bhaa 'gbʋ, tɔlʋa 'nı mneni wa 'ka 'yligbeda 'yı -bha -buduŋwɛɛ. 'Ɪn, -zugba ɔ gbaa wa -yla -Lagɔwɛlı. 3 'Ɪn nyıma -yɔ zɔlaslonyɔ yia yi. Ɔ mı nyıma -mnʋa kwɛɛ 'sowli 'wʋ. 4 Nyıma -zu 'wʋʋ 'gbʋ, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ -Zezu 'klʋslolu. We 'dɛɛ 'gbʋ wa -gblaa -budu 'wlu, wa 'fitea -bha, 'ın wa yia -bha ɔɔ zɔlaslonyɔ -lalı, -zugba ɔ mı 'sowli 'wʋ. 5 -Zezu 'yıa nıı, wa ka ɔ dlı -gʋ zʋ, ɔ nɛɛ ɔɔ zɔlaslonyɔ -yla: «Na 'yu, ın ka -na gbʋnyii 'wʋtı.»

6 -Lagɔɔ titee gwesanya tɔlʋa -dıa -bha la, -maa nɛɛ -maa 'dɛɛ dlı zɔɛ: 7 «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ nyımɛ -mɔnı gba 'sa sa? -Lagɔ ɔ vɛlıa. -Lagɔ -bhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka nyımɛɛ gbʋnyii 'wʋtı. We 'nı mʋʋ?»

8 'Ɪn gbʋ -we mıa wa 'wlukʋʋn, -Zezu yibhelia we, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a pʋpalı sa dlı laa? 9 Ɪn 'ka gba: ‹Ɪn ka -na gbʋnyii 'wʋtı›, -mʋʋ -kalıa -yɔ yaayıı, ın 'ka gba: ‹-Sɔ 'wʋ, 'bhu -na 'sowli 'wʋ, mnı -buduŋwɛɛ› -mʋʋ -kalıa -yɔ yı? 10 A yibheli we 'ji nıı, ɔɔ *Nyımɛɛ 'Yu ka se dʋdʋ -gʋ, ɔ 'ka nyımaa gbʋnyii 'wʋtı.» 11 -Bha ɔ gbaa ɔɔ zɔlaslonyɔ -yla: «-Sɔ 'wʋ, -ın 'bhu -na 'sowli 'wʋ, mnı -buduŋwɛɛ.»

12 Tɔʋn, nyıma weee mı ɔ ylada, 'ın ɔ yia 'wʋsɔ. Ɔ 'bhua ɔ 'sowli 'wʋ, 'ın ɔ yia mnı. We sʋbhalıa nyıma ŋwɛgaga, 'ın wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını, wa nɛɛ: «-A -ka bhaa 'wlʋ, -a 'nı -slɔ 'sasʋkpa -gbʋ -mınıı da 'yı.»

-Zezu laa Levii
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

13 -Zezu mnıa lʋ, -mɔ 'nyu kwesi, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ 'bı yi, -zugba ɔ slolua wa gbʋ. 14 Ɔ mı 'plıda, 'ın ɔ yia Alıfeee 'yu Levii -yɔyı, -mɔɔ -dı 'gwɛzisabudu zɔ la. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ

-ylaɛ: «Yi 'mı 'bı.» *Levii -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia ɔ 'bı mnı.

15 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mı lida *Leviii -budu zɔ, -zugba *nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan tɔlʊa mı 'ya wa glaa. Nıı, -maa -zu 'wʊ, 'ın wa mıa ɔ 'bı. 16 -Lagɔɔ titee gwesanya 'yıa -Zezu -yɔ nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan nya lida, 'ın wa nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ ɔ -yɔ nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan lia?»

17 Ɔ 'nʊa we, ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyıma -wa -yalıa, wa'a mnı -dɔtlɔɔ -gʊ. Nıı, guzʊnya mnıa -dɔtlɔɔ -gʊ. Nıı, ın 'nı nyıma tıklıı laa yi, gbʊkpʊa -nyıma ın yia laa.»

-Zezu -yɔ 'sun
(Mt 9.4-17; Lk 5.33-39)

18 Zaaan 'bınɔnya -yɔ *Falizınyıma mı 'sun 'wʊ, 'ın wa yia -Zezu layıbhaa mnı. Wa nɛɛ ɔ -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ Zaaan 'bınɔnya -yɔ Falizınyıma mı 'sun 'wʊ, 'ın -nanʊʊ 'bınɔnya 'nı 'sun 'wʊ -mıa?»

19 -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «'Ŋwnɔɔ kwa zlı, ɔ 'lowlii -lima mneni wa 'ka lililu tı ɔ 'lowlii 'yibadıı? -Innya, we 'nı 'sa -mı. Ɔ 'lowli -ka -bha -mı, wa 'nı mneni wa 'ka 'sun pla. 20 Nıı, 'ylı yabhlo yia nynia, 'ın wa saa wa 'ŋwnɔɔ 'lowli glaa. -Mʊʊ zlı wa plaa 'sun.

21 «Nıı, -bana sʊa -ka yla nı, nyımɛ -ka we pıpɛda -mı, ɔ'ɔ zʊ we ylada 'naa lolu. Ɔ -ka 'sa we nʊ, 'ın 'naa lolu gbizea -bana sʊa 'wʊ, 'ın we ylada ylimanıa 'wʊla.

22 «Nıı, wa'a palı nʊ lolu *bala sʊa 'wʊ. Wa -ka 'sa nʊ, 'ın nʊ lolu wlaa wee bala, 'ın we 'dɛ 'sɔ nyumoa. Nıı, nʊ -lolu kaa bala lolu.»

-Zezu -yɔ Nyapɛylı
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

23 *Zuifʊʊ Nyapɛylı yabhlo nya, -Zezu mı blekpaa 'plıda, 'ın ɔ 'bınɔnya yia bleya -kwakwıe bhli 'yooŋwɛ -yɔ. 24 -Bha Falizınyıma gbaa ɔ -yla: «-We -amıaa tite gbaa wa 'na nʊnʊ Nyapɛylı nya lɛ -nı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na 'bınɔnya nʊ we lɛa?»

25 Ɔ nɛɛ: «Da *-Davidı 'nıa -lu -ka, 'ın ŋwɔ mıa ɔ -yɔ ɔ nɔnɔnya 'bhada, -we ɔ nʊa lɛ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? 26 *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ Abiataa bhla, 'sa -Davidı plaa -Lagɔɔ bʊbɔbudu zɔ, 'ın 'floo wa 'nyɛa -Lagɔ, wee 'floo mıa nı, -Lagɔbʊbɔnya 'dɛkpʊa 'ka yaa we li, 'ın -Davidı yia we li, 'ın ɔ yia ɔ nɔnɔnyaa -nʊ wla.

27 «-Lagɔ zʊa nyıma Nyapɛylı, wa zʊzɔnʊʊ 'gbʊ ɔ yia we lala, we 'nı Nyapɛylıı 'dɛkpʊaa 'nʊŋwɛzʊzʊee gbʊ. 28 We 'dɛɛ 'gbʊ, Nyımɛɛ Yu mıa, mɔ -wa Nyapɛylıı -Kanyɔ.»

3

Nyımɛ -ɔ ka sɔ 'kua
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

1 -Zezu yia -Lagɔbudu zɔ pla lʊ, -zugba nʊkpasu -ɔ ka sɔ 'kua ɔ mı -mɔ. 2 -Wa mıa -bha, -zugba wa wʊ 'saa -Zezu tenyii, -de ɔ yi nyımɛ jipe Nyapɛylı nya, 'ın wa 'ka sa ɔ'ɔ zʊa titee 'nʊŋwɛ, wa 'ka we gbʊ ɔ 'wlu dı. 3 Ɔ nɛɛ -ɔ ka

sɔ 'kua -ylaɛ: «-Sɔ 'wʊ nyıma weee -zejila 'wʊ.»

4 Tɔʊn, ɔ yia wa layıbha: «Sa tite gbaa? We nɛɛ wa nʊ gbʊ -zɔnʊ lɛ Nyapɛylı nya yaayıı, wa nʊ gbʊ 'nyuu lɛɛ? Wa pue nyımɛ yaayıı, wa 'bha nyımɛɛ?»

'Ɪn -bha yia 'wʊtʊ bhlenyii. 5 Waa nyımaa nʊkplɛɛ 'ylinyunoo 'gbʊ -Zezuu dlı yia 'wʊsɔ, -zugba ɔ ylaa wa 'cɛ dlı nya. 'Ɪn ɔ nɛɛ -ɔ ka sɔ 'kua -yla: «-Glo -na sɔ 'wʊ.» Ɔ -gloa ɔ sɔ 'wʊ, 'ın we yia 'pʊ. 6 Falizınyıma 'tlaa, wa -yɔ *Ewlodʊʊ nyıma yia ylı pla, wa yia gbʊ zʊ. Nıı, wa 'ka 'klı 'yı, wa 'ka ɔ 'bha.

Nyımaa -zlo yia -Zezu 'bı

7 -Zezu yia 'nyuu ŋwɛ -yɔ mnı, ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ. Nyımaa -zlo yia ɔ 'bı, Galilee klaa, Zudee klaa, we -yɔ Idumee dʊdʊ -gʊ wa 'bhʊa. 8 Tɔlʊa 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, tɔlʊa 'bhʊa Idumee -dʊdʊ -gʊ, dʊdʊ -we mıa Zudɛɛn nyu lʊʊ, tɔlʊa 'bhʊa we -gʊ, tɔlʊa 'bhʊ 'yaa Tilı -yɔ Sidɔɔn kwesi gbe 'wʊ. Nıı, wa 'nʊa ɔ lɛnʊgbʊ, 'ın wa yia ɔ -gbɛ yi. 9 Ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «A mnazı 'glʊ yabhlo la 'mı -yla. Nıı, nyımaa -zlo yi 'mı nınɛnı.»

10 Nıı, ɔ ka nyıma duun jipe, we 'dɛɛ 'gbʊ -wa kaa gu -yɔ, 'ın wa suslua wa 'ka ɔ kwɛzı. 11 'Ɪn zuzu 'nyii -ka ɔ 'yı, 'ın we kwlia 'wʊ ɔ 'yu, 'ın we kpıa 'wʊ: «Nıı, -Lagɔɔ 'Yu -ın -mıa.» 12 'Ɪn ɔ gbaa we -yla 'klʊ 'cıcı nya nıı, -ɔ ɔ -mıa, we 'na gbalı we -nı.

-Zezu -saa -bha ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ

(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

13 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın -Zezu yia -gɔgɔ 'wlu mnı, 'ın nyıma ɔ 'yıbhaa, ɔ yia wa la. 'Ɪn -maa yia ɔ -gbɛ mnı. 14 'Ɪn ɔ yia -bha nyıma kugbua lɛ 'sɔ -sa, 'ın ɔ yia -maa tie, -maa 'ka -Lagɔgbʊ gba. 15 'Ɪn ɔ yia wa 'tıtɛ 'nyɛ wa 'ka zuzu 'nyii vu. 16 Waa nyıma kugbua lɛ 'sɔ, ɔ -saa -bha, wa ŋnı nı: 'Simɔɔ, -mɔɔ -baŋnı ɔ zʊa Pieli, klaa, 17 Zebedeee 'yu 'Zake -yɔ -mɔɔ 'bısʊa -bheli wa laa Zaan klaa, -maa -baŋnı ɔ zʊa Boanɛzɛsı, -mʊʊ ji -wa nyıma -wa 'wlʊa -dɛ, we -yɔ 18 Andlee klaa, Filipʊ klaa, Batlemii klaa, Matie klaa, Toma klaa, Alıfeee 'yu 'Zake klaa, Tadee klaa, 'gbee *lʊpanyɔ 'Simɔɔ klaa, 19 we -yɔ Zudası Isıkaliɔtʊ, nyımɛ -ɔ wlaa -Zezu, 'ın wa yia ɔ 'bha.

-Zezuu nyıma yia ɔ 'bı

20 'Ɪn wa yia -buduŋwɛɛ mnı lʊ. Nyıma duun yi 'yaa wa -gbɛ yi, we 'dɛɛ 'gbʊ wa 'nı mneni wa 'ka li. 21 Ɔ nyıma 'nʊa da we, wa nɛɛ nıı, -Zezu 'wlukʊʊn ka -nyumɔ. 'Ɪn wa yia ɔ 'bı yi.

-Lagɔɔ titee gwesanya dılıa -Zezu gbʊ

(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

22 -Lagɔɔ titee gwesanya, -wa 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, wa nɛɛ: «*Bɛlızebulı ka -Zezu kpa, wee zuzu 'nyiii -kanyɔɔ 'tıtɛ nya ɔ vua zuzu 'nyii.»

23 -Zezu yia wa la, ɔ nɛɛ wa -yla gbʊʊ nine -papıe nya:

«Sa -Saatan 'ka we 'dɛ vua? 24 Dʋdʋ -we ka -gʋ -nyıma -ka tʋgʋda -mı wa 'dɛkpʋa nyıdı, la wee dʋdʋ bhʋa. 25 'Ɪn -budu -bhlo ŋwɛɛ -nyıma -ka -yɔwʋsʋsɔlʋda -mı, we 'na 'ka -gwlɛ. 26 'Ɪn -Saatan -ka we 'dɛ -yɔwʋsɔlʋ, -zugba we ka we 'dɛ 'wʋdı, we 'na 'ka -gwlɛ, we -nʋ ka -mɔ bhıa.

27 «Nıı, wa 'nı -slɔ nyımɛ 'tıtɛ gbʋan, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ -budu zɔ pla, wa 'ka ɔ 'gba labhu. Wa -ka ɔ gbʋan 'bhie wa plaa ɔ -budu zɔ, 'ın wa bhua ɔ 'gba la.

28 «Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: gbʋnyuu weee klaa, vɛlılınya klaa, -Lagɔ yia we 'wʋtıa. 29 Nıı, nyımɛ -ka Zuzu 'Pʋpa vɛlı, -Lagɔ 'na 'ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋtı. Gbʋnyuu -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʋ ɔ nʋa lɛ.»

30 -We ka 'gbʋ ɔ yi 'saa gbʋ nı gba, mʋ -wa nıı: wa nɛɛ 'ya, zuzu 'nyuu ka -Zezu kpa.

-Zezuu nyıma -zɔnʋ
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 -Zezuu 'nyaa -yɔ ɔ 'bısʋayua yia ɔ 'bı. Wa yia -buduŋwɛɛ 'yligbe, 'ın wa yia nyımɛ tie, -mɔɔ 'ka ɔ la. 32 Nıı, nyıma duun ka ɔ gbeli, wa -dı -bha la. 'Ɪn -maa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Talı, nıı, -na 'nyaa -yɔ -na bhelia 'yligbe 'pipee, wa mı -mı lada.»

33 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyɔɔ -wa na 'nyaa -yɔ na bheliaa?»

34 Ɔ ylaa -wa -dıa ɔ -yɔ la, ɔ nɛɛ: «-Wa mıa da nı, ma -wa na 'nyaa -yɔ na bhelia. 35 Nıı, nyımɛ -ɔ nʋa -Lagɔɔ dʋmagbʋ lɛ, mɔ -wa na 'nyaa, mɔ -wa na bheli, mɔ -wa na bhɔlɔ.»

4

'Mnɔpanyɔ -yɔ dʋdʋ
(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

1 -Zezu bhlia nyıma slolue 'ya lʋ -mɔ 'nyu kwesi, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ -gbɛ mnı. We 'dɛɛ 'gbʋ ɔ yia 'glʋ 'wʋgbla, 'ın ɔ yia -mɔ ladı 'nyu -gʋ, -zugba nyımaa -zlo mı 'nyuu -gɔgɔ -gʋ. 2 Gbʋʋ nine -papıe nya ɔ -slolua wa gbʋ duun. Ɔ mıa wa -sloluda, ɔ nɛɛ: 3 «A pʋ yukwli. Nıı, kpaapanyɔ yabhlo mnıa 'mnɔ 'paa. 4 Ɔ mıa 'mnɔ 'mnida, 'ın we 'yaa -zakpa -bhlo yia 'yoo ŋwɛ -yɔ bhli, 'ın 'zianya yia we li. 5 Tɔlʋa bhlilia tʋkpa -dʋdʋ -gʋ, da bla 'nıa -zu. Bla 'nı -bha -zuu 'gbʋ, we yia mi sa slʋı. 6 'Ylʋ 'pʋa, we yia we -sie, 'ın we yia yɛ, we somi 'nı -tlʋlʋʋ 'gbʋ. 7 -Zakpa -bhlo sloa -kpɔga glaa, 'ın -kpɔga yia we -gʋ palılı, 'ın we yia we 'tuntnu. We 'nı 'ya yabhlogbɔɔ 'pa. 8 Tɔlʋa yia dʋdʋ -zɔnʋ -gʋ bhlili, 'ın -mʋʋ yia mi, 'ın we yia 'ylimanı, 'ın we yia zʋ. We lakpa tɔlʋa wla 'ya glʋ -bhlo 'ya kugbua, tɔlʋa wla 'ya glʋ ta, 'ın tɔlʋa wla 'ya glʋ gbu.

9 «-Ɔ -ka 'nʋnʋ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʋ we.»

-We ka 'gbʋ -Zezu paa gbʋʋ nine
(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

10 Da nyıma duun mnɔa -Zezu -yɔla, -wa -tʋa -bha, 'ın wa yia ɔ gbeli we -yɔ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ, -maa yia wee gbʋʋ ninee 'ji layıbha.

11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ ka aın ɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ -we mıa zizeda 'klʊslolu. Nıı, wa tɔlʊa -wa'a nʊa -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ, gbʊ weee -maa nʊa gbʊʊ nine sɔlʊ. 12 We 'dɛɛ 'gbʊ:

‹'Ɪn wa -ka ylada -mı,
wa'a 'yı la.
Wa -ka yukwli pʊda -mı,
wa'a 'nʊ we 'wʊla.
We 'nı yaa 'sa -mı nı,
'ın wa 'bhitia wa dlı,
'ın -Lagɔ tıa wa -yɔgbʊ 'wʊ.› »

13 'Ɪn ɔ yia wa layıbhaɛ: «A 'nı gbʊʊ nine -mını 'wʊlanʊ 'lee, sa a 'ka we tɔlʊa 'wʊlanʊa?»

'Mnɔpanyɔɔ gbʊʊ ninee 'ji
(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)

-Zezu nɛɛ 'yaɛ: 14 «'Mnɔya -we kpaapanyɔ 'paa, we 'wlʊ -Lagɔwɛlı. 15 Nyıma tɔlʊa 'wlʊ 'yoo ŋwɛ -yɔ, da -Lagɔwɛlı bh-lia. Wa -ka we 'nʊ tɔʊn, 'ın -Saatan yia, 'ın we saa -mɔ -Lagɔwɛlı wa faa wa dlı zɔ. 16 'Sa -bhlokpadɛ tɔlʊa mıa tʊkpa -dʊdʊ 'bhisa, da -Lagɔwɛlı bhlia. -Maa -ka we 'nʊ, 'ın -maa ŋwnua we gbʊ 'mʊna nya. 'Ɪn wee 'mʊna, we'e -gwlɛ. 17 Nıı, wee wɛlı'ı fa somi -mɔ wa dlı zɔ. Waa nyıma mıa, bhla -sɛlɛ nya wa ŋwnua we -yɔ. 'Ɪn wa -ka wa sıalıda -mı, wa -ka wa 'klıyıe 'wʊpalıda -mı -Lagɔwɛlıı 'gbʊ, 'ın wa saa -Lagɔwɛlı dlı -gʊ. 18 'Ɪn tɔlʊa mı -kpɔga 'bhisa, -we glaa -Lagɔwɛlı 'mnia. Wa -ka we 'nʊ, 19 dʊdʊ -gʊʊ dlılʊe klaa, wa 'gwɛzi wa -dawli 'wʊnʊnʊe klaa, we -yɔ wa dlıwʊnynilu, mʊnya palılıa -Lagɔwɛlı -gʊ, 'ın we'e tnʊa. 20 'Ɪn tɔlʊa 'wlʊ dʊdʊ -zɔnʊ, da -Lagɔwɛlı bhlia. Ma 'nʊa -Lagɔwɛlı, 'ın wa yia we -yɔŋwnu, 'ın wee wɛlı -we mia wa 'wʊ, 'ın we yia tnʊ. We lakpa yabhlo wla glʊ -bhlo 'ya kugbua, 'yabhlo glʊ ta, 'ın lakpa yabhlo wla glʊ gbu.»

'Napɛɛ gbʊʊ nine
(Lk 8.16-18)

21 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Nıı, wa -yɔ 'napɛ -ka yi nı, 'lii zɔ wa faa we yı? -Solu zɔ wa faa we yı? -Ɪnnya: yalı wa dıa we la, we 'nı mʊʊ? 22 Nıı, -lu -we mıa zizeda, zlı 'klʊ we yia 'tlaa. 'Ɪn -lu -we mıa nikpise 'wʊ, -yɔ wa yia we 'yıa. 23 -Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.»

24-25 'Ɪn ɔ yi 'yaa we 'bıgʊpalıɛ: «-We a 'nʊa da nı, a zʊlʊ we dlı zɔ la. -We a bhua 'wʊ, 'ın a yıbhɔlʊa nyıma, 'mʊ -Lagɔ yia 'wʊbhua ɔ 'ka aın yıbhɔlʊ. Nıı, -lukanyɔ mıa, ɔ -nʊ wa yia -gʊpalıa, 'ın we 'ka 'wʊzumanı. 'Ɪn nyımɛ -ɔ 'nıa -lu duun -ka, we -sɛlɛ mıa ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.»

'Mnɔɔ gbʊʊ nine

26 -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We -yɔ -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊwlʊa, mʊ nı: nyımɛ yabhlo 'paa 'mnɔ ɔ kpaa. 27 Ɔ yi ylaa 'wʊ -mı sabɔoo, ɔ yi 'yliyɔga zlıoo, mi we mi, 'ın we yli-manıa. 'Ɪn sa we mimnia 'wʊla, -zugba we ylimanı, we nacı 'nı ɔ dlı zɔ -mı.

28 «Nıı, dʊdʊ zʊlʊa 'mnɔ. Tıatıa, we kpı tlaa. We kpı -ka 'tla 'bhie, we lakpa tlaa. We lakpa -ka 'tla 'bhie, we zalıa.

29 We -ka zalı, 'ın wa dıa we -bhleka nya. -We ka gbʊ -wa, we -dıdı bhla ka nyni.»

**-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıee gbʊʊ nine*
(Mt 13.31-32; Lk 13.18-19)

30 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «ın 'ka aın -yla gbʊʊ nine yabhlo 'pa 'ya. Lɛɛ -lu -a 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊpalıa? Gbʊʊ nine -mʊmʊ nya -a 'ka wee gbʊ gbaa? 31 We 'wlʊ su wa laa *mutadı, we 'ya. Wa -ka we 'pada -mı, we 'kienyi, we -zi dʊdʊ -gʊʊ su weee 'ya. 32 Wa -ka we glʊ nı, 'ın we mia. We -ka 'ylimanı 'kadʊʊ, 'ın we zia su weee 'wʊ, we paa 'klıya 'kadı, 'ın 'zianya dıa we zuzu 'wʊ la.»

Sa -Zezu gbaa nyıma -yla

33 Wee gbʊʊ nine nıı 'wʊwlʊnʊ nya -Zezu gbaa wa -yla -Lagɔgbʊ. Sa wa 'kaa we 'wʊlanʊ. 34 We 'nı gbʊʊ nine -papıe 'wʊbhʊ, ɔ'ɔ gba gbʊ bhe. Nıı, ɔ 'dɛ -bhlo -yɔ ɔ 'bınɔnya -ka ladıda -mı, 'ın ɔ gbaa we 'ji weee wa -yla.

-Zezu bɛlıa -pıpɛ 'kadʊ zɔ
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

35 Wee 'yl ı-bhlokpadɛɛ jibheza, -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «-A 'plıl ı 'nyuu kakpe -putu -gʊ.»

36 Wa 'bhʊa nyıma duun glaa, 'ın -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia 'glʊ 'wʊbho. Da ɔ -dıa la, 'glʊ tɔlʊa mı ɔ kwesi. 37 Tɔʊn, -pıpɛ 'kadʊ yia 'plıplıe bhli, 'ın 'nyuu -gbʊgbʊ yia 'glʊ 'wʊslo, -zugba we yeli we. 38 -Zezu -mɔɔ pı 'glʊʊ lʊgbɛın la. Ɔ 'wlu mı -sumu -gʊ. Ɔ mı 'ylaa 'wʊ. 'In ɔ 'bınɔnya yia ɔ ganɔ, wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amıaa -Kanyɔ, -amıa tlıa! We'e -la -mı -sıan 'wʊʊ?»

39 Ɔ -sɔa 'wʊ tɔʊn, 'ın ɔ yia -pıpɛ 'wluo 'kpıl ı, 'ın ɔ nɛɛ 'nyu -yla: «'Yligbe! Bɛ zɔ!» Tɔʊn, -pıpɛ yia zɔbɛ, 'ın 'nyu -gʊ yia 'wʊtʊ blenyii. 40 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Mʊmʊ ka 'gbʊ a nʊ 'sa nyanɔa? A 'nı -slɔ 'mı dlı -gʊ zʊ -wa yı?»

41 Tɔʊn, nyanɔ 'kadʊ yia wa dlı 'wʊ slo. 'In wa yia layıbhalı -yıbhalıɛ: «Mɔɔ -nyımɛ ɔɔ -mɔnı -mı, 'ın 'nyu -yɔ -pıpɛ zʊ ɔ 'nʊŋwɛa?»

5

-Zezu vua zuzu 'nyii
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

1 'In -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia Galilenyuu kakpe -putu -gʊ nyni, Zelazı -nyımaa dʊdʊ -gʊ. 2 Ɔ 'bhʊa 'glʊ 'wʊ, 'ın ɔ yia lasibhli. Nʊkpasu yabhlo 'tlaa gbawla nyıdı, 'ın ɔ yia ɔ -yɔyı. Nıı, ɔɔ nyımɛ mıa, zuzu 'nyuu mı ɔ 'wʊ. 3 Gbawla -gʊ ɔ gʊa. Nıı, wa 'nı -slɛɛn mneni wa 'ka ɔ gbʊan, wa 'dɛ yi nɛtɛ -llukpe 'wʊbhu. 4 Wa ka bha ɔ sɔ -yɔ -pɛklɛɛ zʊ, wa yia ɔ bhʊ gbʊan nɛtɛ -llukpe nya, ɔ yia nɛtɛ -llukpe -dı, 'ın ɔ yia -pɛklɛɛ -nyumɔ. Nyımɛ 'nı -slɛɛn ɔ kwɛyɔmneni. 5 Sabɔoo, zlıoo, 'yl ı weee nya, ɔ mı -mɔ -gɔgɔnya 'wlu, -mɔ gbawla -gʊ 'wʊkpıda, -zugba ɔ nʊ ɔ 'dɛ lɛ tʊkpa nya.

6 Ɔ 'yıa -Zezu -yɔ -mɔ 'pı, ɔ mnıa ɔ -gbɛ -gwagwıe nya, 'ın ɔ yia ɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. 7-8 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Zuzu 'nyuu, 'tide ɔ 'yi!»

'Ɪn ɔ yia 'wʊkpı 'tıtɛɛ: «-Zezu, Yalı -Lagɔɔ 'Yu, -naa lɛɛ -gbʊ pılı na gbʊ 'wʊla? -Na zukpa -wa, 'na palı 'mı 'klıyıe 'wʊ -nı, -Lagɔɔ 'ŋnı nya.»

9 'Ɪn -Zezu yia ɔ layıbha: «'Lee, sa wa la -na 'ŋnıa?»

'Ɪn we yia we 'bıgʊpalıɛ: «Na 'ŋnı wa laa ‹'Slʊjaa -zlo.› Nıı, -a -zu 'wʊ.»

10 We yia ɔ zukpa 'palı bhabha nıı, ɔ 'na vulu we dʊdʊ nı -gʊ -nı. 11 -Zugba -boboo -zlo mı -bha lililuu datalıda, -gɔgɔɔ 'klʊ -yɔ. 12 'Ɪn zuzu 'nyii yia -Zezu zukpa 'palı, we nɛɛ ɔ -yla: «Nıı, kwa -aın -bobonya mıa nı 'wʊ. 'Nyɛ -aın 'yoo -a 'ka we 'wʊpla.»

13 Ɔ yia we 'yoo 'nyɛ. Tɔʊn, wee zuzu 'nyii 'tlaa ɔɔ nʊkpasu 'wʊ, 'ın we yia -bobonya 'wʊpla. We kwlia -gɔgɔ -gwagwıe nya, 'ın we yia 'nyu lʊ slo, 'ın 'nyu yia we 'bha.

Nıı, wee -bobo ŋwɛɛ mneni we 'ka -bobo 'wlu kugbua nyni. 14 Tɔʊn, -boboo 'yliyɔzʊnya yia -gwa. Gbʊ -we ylıa wa, 'ın wa yia we gba kʊdanya -yɔ 'gbe 'kadı nʊkplɛ. 'Ɪn we 'dı yia da weee nyni. Nyıma yia -bha 'yıa mnı. 15 Wa nynia -Zezu kwesi, nyımɛ -ɔ kaa zuzu 'nyii duun 'wʊ wa 'yıa -mɔɔ -yɔ, -zugba -mɔɔ -dı -bha la, -bana nya 'wʊ, 'ın -mɔɔ 'wlukʊʊn ka ladolu, 'ın wa yia nyanɔ nʊ. 16 'Ɪn gbʊ ylıa zuzu 'nyii 'wʊkanyɔ -yɔ -bobonya, nyıma -wa 'yıa -bha, 'ın wa yia we 'dı -sa. 17 Wa yia -Zezu bhubhoe nıı, ɔ 'bhʊ wa dʊdʊ -gʊ.

18 Da -Zezu mıa 'glʊ 'wʊgblada, nyımɛ zuzu 'nyuu kpaa, ɔ yia ɔ zukpa 'palı nıı, ɔ -yɔ ɔ 'sɔ 'ka -tʊ. 19 -Zezu 'nı we ŋwnu, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mnı -na -buduŋwɛɛ, -na nyımaa -gbɛ, 'ın -we weee Nyımaa -Kanyɔ nʊa -mı -yla lɛ nyazıdlı nya, -ın 'ka we 'dı wa -salı.» 20 'Ɪn ɔ yia mnı. -We weee -Zezu nʊa ɔ -yla lɛ, ɔ yia we 'dı -sa 'Gbe Kugbua -dʊdʊ -gʊ, 'ın we yia wa 'dɛ weee ŋwɛgaga -sʊbhalı.

'Ŋwnɔ yabhlo -yɔ -Zalusıı 'ŋwnɔyuu gbʊ
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

21 -Zezu mnıa 'nyuu kakpe yabhlo -gʊ 'glʊ nya, 'ın nyıma duun yia 'wlugbeli ɔ kwesi 'nyuu -gɔgɔ -gʊ. 22 -Bha *-Lagɔbuduu -kanyɔ yabhlo yia, 'mɔ wa laa -Zalusı. Ɔ 'yıa -Zezu, 'ın ɔ yia -mɔɔ bhʊ -yɔ bhlili, 23 'ın ɔ yia ɔ bhubhoe bhabha: «Nıı, -na zukpa -wa. Na 'ŋwnɔyulɛ mı tlıda. Yi, -ın 'ka ɔ sɔ -gʊlapalı, ɔ 'ka 'pʊ, ɔ 'ka 'yliyɔgagıe 'yı.»

24 'Ɪn -Zezu -yɔ ɔ 'sɔ yia mnı. Nyımaa -zlo kwaa ɔ yoo, nınɛnı wa nınɛnıa ɔ.

25 Nıı, 'ŋwnɔ yabhlo mı wa glaa, -mɔɔ kwɛpalıe li -zʊ kugbua lɛ 'sɔ -mɔɔ -yɔ. 26 -Dɔtlɔɔ -zlo jipea ɔ, wa yia ɔ sıalı. Ɔ ka ɔ 'gwɛzi weee -nyumɔ, ɔ 'nı 'pʊ. -Zugba we -yɔ ɔ sıalıe mnı. 27-28 Ɔ 'nʊa -Zezuu 'dı nı, 'ın ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ dlı zɔɛ: «ɪn -ka ɔ -bana kwɛzı, ın mneni ın 'ka 'pʊ.»

Ɔ 'plıla nyıma nyıdı -Zezu lʊʊ, 'ın ɔ yia ɔ -bana kwɛzı. 29 -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'pıɔn yia 'wʊkanı, 'ın ɔ yia we 'jiyibheli nıı, ɔ ka 'pʊ.

30 -Zezu yibhelia we 'ji nıı, ɔ 'tıtɛ ka lubho nʊ, 'ın ɔ yia labhiti -mɔ nyıma nyıdı, 'ın ɔ yia layıbhaɛ: «Nyɔɔ zı na -bana kwɛa?»
31 'Ɪn ɔ 'bınɔnya yia we 'bıgʊpalıɛ: «Aya! Nyımaa -zlo mıa da -mı nınɛnıda nı, 'lee sa -na yıbha la nıı, nyɔɔ zı -mı kwɛa?»
32 Ɔ yia ɔ 'dɛ -yɔ latıtalı. Nyımɛ -ɔ nʊa we lɛ, ɔ 'ka ɔ 'yı. 33 Ɔɔ 'ŋwnɔ ka nyanɔ nʊ, -zugba ɔ tɛlıa. -We ylıa ɔ, -mɔɔ ka we 'jiyibhelii 'gbʊ, 'ın ɔ yia -mɔɔ bhʊ -yɔ bhlili, 'ın ɔ yia we 'bıgʊ 'plılı -mɔɔ -yla. 34 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na 'yu, amaa dlı ka aın pue. A mnı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ aın 'sɔ -mı! Amaa gu bhıaoo!»
35 Da -Zezu mıa gbʊ -mını gbada, nyıma 'bhʊa -Zalusıı -buduŋwɛɛ, wa yia, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'na sıalı Nyımaa -Kanyɔ -nı, -na 'ŋwnɔyu ka tlı.»
36 'Ɪn wɛlı, wa mıa gbada, -Zezu yia we yukwli -gʊlasalı, 'ın ɔ nɛɛ -Zalusı -ylaɛ: «-Ɪn 'na nʊnʊ nyanɔ -nı, -ın zʊ dlı!»
37 We 'nı Pıɛlı -yɔ *'Zake -yɔ ɔ bheli *Zaan 'wʊbhʊ, ɔ 'nı ŋwnu nyımɛ -putu 'ka wa yoo kwa. 38 Wa nynia -Lagɔbuduu -kanyɔɔ -buduŋwɛɛ, 'ın ɔ yia nyımaa -zlo -yɔyı -gʊzizlida sɔ weee lʊ, wie -yɔ 'wʊkpıkpıe nya. 39 Ɔ plaa -budu zɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a gbugblolu -nya? Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a wi -nya? Ɔ 'nı tlı, 'ylaa 'wʊ ɔ mıa.» 40 'Ɪn wa yia ɔ gla palı.

-Bha ɔ wlelia wa 'dɛ weee. -Slɛɛn, ɔmɔ klaa, 'ŋwnɔyuu dide klaa, ɔ 'nyaa klaa, we -yɔ ɔ 'bınɔnya ta, 'ın wa yia komi lʊʊ mnı, mɔ 'ŋwnɔyu pıa la. 41 'Ɪn ɔ yia ɔ sɔ lakpa, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Talita kumi.» (We ji -wa nıı: «'Yieslɔŋwnɔyu, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a -sɔ 'wʊ.») 42 Tɔʊn, ɔɔ 'ŋwnɔyu yia 'wʊsɔ, 'ın ɔ yia nɔ. We yia wa ŋwɛgaga -sʊbhalı. Nıı, ɔ ka -zʊ kugbua lɛ 'sɔ. 43 -Zezu nɛɛ wa -yla 'klʊ 'cıcı nya: «A 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı. A 'nyɛ ɔ lililu, ɔ 'ka lı.»

6

-Zezuu -zɔɔ -nyıma 'nı ɔ gbʊ ŋwnu

(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

1 -Zezu 'bhʊa -bhɛdɛ, 'ın ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ yia ɔ -zɔɔ mnı. 2-3 Wa *Nyapɛylı nya, 'ın -Zezu yia wa -Lagɔbudu zɔ mnı, 'ın ɔ yia -mɔ gbʊ -slolu. Nyıma, -wa ɔ mıa -sloluda, we -sʊbhalıa wa ŋwɛgaga, 'ın wa nɛɛ: «Ɔɔ mıa dɛ nı, ɔ 'nı Maliii yuu? 'Lee, ɔ 'nı 'Zake klaa, Zozee klaa, Zudı klaa, we -yɔ 'Simɔɔɔ bhelii? Ɔ bhɔlɔa 'nı da -aın glaa -mıı? Ɔɔ mıa dɛ nı, -budukʊnyɔ -wa. Wee gbʊ mıa dɛ nı, da ɔ salı wea? Gbʊyilo -mʊmʊ -Lagɔ 'nyɛ ɔmɔ, ɔ 'ka -aın -slolua? Nyɔɔ 'nyɛ ɔ 'tıtɛ, 'ın ɔ nʊ gwɛdigbʊ nı lɛa?»

We 'dɛɛ 'gbʊ, wa 'nı ɔ wɛlı 'wʊŋwnu. 4 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -ka -mı, da weee -bha wa zʊa ɔ. Nıı, wa'a zʊ -bha ɔ ɔ -zɔɔ, ɔ zʊayli we -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ.»

5 We 'nı, ɔ ka nyıma -bhlo -bhlo jipe, wa sɔ -gʊ lapalıe nya 'wʊbhʊ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka gwɛdigbʊ lɛnʊ, 6 'ın ɔ nɛɛ: «Aya!

Ɪn 'nı -slɔ 'sasʊkpa -nyıma, -wa'a zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, 'yı.»

-Zezu tiea ɔ 'bınənya kugbua lɛ 'sɔ
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

-Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın -Zezu yia kwesi -gbenya 'wʊplılı nyıma gbʊslolue nya. 7 Ɔ laa ɔ 'bınənya kugbua lɛ 'sɔ, ɔ 'ka wa tie 'sɔ 'sɔ, 'ın ɔ yia wa 'tıtɛ 'nyɛ, wa 'ka zuzu 'nyii vu. 8-9 Ɔ nɛɛ wa -yla: «We 'nı kɔɔsu -bhlogbɔɔ 'wʊbhʊ, a 'na 'bhulu -lu yabhlogbɔɔ 'wʊ -nı. A 'na 'bhulu 'floo 'wʊ -nı. A 'na 'bhulu *-bada 'wʊ -nı. A 'na 'bhulu 'gwɛzi 'wʊ -nı. Nıı, a -pla -sakwla bhʊ 'wʊ, a -yɔ -banaa 'sənʊ 'na mnını -nı.

10 «A -ka 'gbe -mʊmʊ 'wʊ nyni, -budu -we ka ŋwɛɛ a -ka ladı, a -gʊ -bha. 'Ylı -we nya a 'nı -slɔ 'wʊsɔ, a 'na 'bhʊlʊ -bha -nı. 11 'Ɪn da -mʊmʊ wa 'nı amıaa 'lakpasu kpa, wa 'nı aın yukwli pʊlʊ, a gbɔtɔ amıaa bhʊ -yɔ *-bhubhui, 'ın nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, wa 'nı -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu.»

12 Wa mnıa, 'ın wa nɛɛ nyıma -yla nıı, wa 'bhiti wa dlı. 13 -Zugba wa vua zuzu 'nyiii -zlo, 'ın wa slua guzʊnya duun 'kpı 'wluo, 'ın -maa pʊa.

Ewlodʊ wlaa Zaan wa 'ka ɔ 'bha
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

14 -Zezuu 'ŋnı mnenia da weee la, 'ın dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ *Ewlodʊ yia we 'nʊ. Ɔ nɛɛ: «'Zan -Batisı -wa. Nıı, mɔ -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa. We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ mneni ɔ 'ka gwɛdigbʊ lɛnʊ.»

15 Nyıma tɔlʊa nɛɛ: «*Elii -wa.»

'Ɪn tɔlʊa nɛɛ: «-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -wa, bhlasabhla -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'yabhlo 'bhisa.»

16 Nıı, Ewlodʊ 'nʊa we, 'ın ɔ nɛɛ: «Zaan -wa. -Amı wlaa ɔ, 'ın wa yi bhaa ɔ 'wlu -gʊ -dı. Mɔ -sɔa tlıtlınya glaa 'wʊ.»

17-20 Nıı, Ewlodʊ mıa, ɔ ka bha ɔ bheli Filipʊʊ 'ŋwnɔ Ewlodiadı -mɔɔ -glosa, 'ın ɔ yia -mɔɔ kwa. 'Ɪn Zaan nɛɛ ɔ -yla: «Nıı, we 'nı 'ylinanı -Lagɔɔ tite 'wʊ, nyımɛ 'ka ɔ 'dɛɛ bhelii 'ŋwnɔ kwa.» -Bha Ewlodiadı 'paa 'cɛ. Ɔ 'yıbha ɔ 'ka Zaan 'bha. Nıı, Ewlodʊ sɔa Zaan, 'ın ɔ -yi we 'ji nıı, -Lagɔnyımɛ tıklıı -wa. 'Ɪn Zaan -ka gbada -mı, we nanı Ewlodʊ dʊdʊ, 'ın we bhitia ɔ 'wlukʊʊn. We 'dɛɛ 'gbʊ Ewlodʊ 'yıbha ɔ 'ka Zaan 'wʊgʊ. 'Ɪn ɔ yia ɔ gbʊan, ɔ yia ɔ -kaslʊ 'wʊpa Ewlodiadı yi ɔ 'bhaa 'gbʊ.

21 Nıı, 'ylı yabhlo nya, 'ın Ewlodiadı yia -jɔlʊ 'yı. We zlı mıa, Ewlodʊʊ gwalıylı -wa. 'Ɪn ɔ yia 'gbee -cıan klaa, 'slʊjaa nyıma 'kadı klaa, we -yɔ Galilee -nyıma kpası la, wa 'ka 'fɛtı -sa. 22 Ewlodiadıı 'ŋwnɔyu plaa, 'ın ɔ yia lıtɛ, 'ın ɔ yia wa dʊdʊ namanı. -Bha ɔɔ dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ Ewlodʊ gbaa ɔ -yla: «Nıı, -we a -ka 'yıbha, a -zlalı 'mı we, 'ın ın 'ka we aın 'nyɛ.» 23 'Ɪn ɔ yia ɔ -yla biɛ: «Nıı, -lu weee a yia 'mı -zlalıa, yoo na nyɛa we aın. We yi na dʊdʊ kibhe -zɛoo, 'nyɛa na yia we aın.»

24 Ɔɔ 'ŋwnɔyu 'tlaa, 'ın ɔ yia ɔ 'nyaa layıbha: «Lɛɛ -lu ın 'ka ɔ -zlalıa?»

'Ɪn -mɔɔ nɛɛ: «A -zlalı ɔ 'Zan -Batisıı 'wlu.»

25 Ɔɔ 'ŋwnɔyu mnıa lʊ -gwagwıe nya, 'ın ɔ nɛɛ Ewlodʊ -yla: «-We ın 'yıbhaa nı, mʊ -wa 'Zan -Batisıı 'wlu. -In -la dɛslɛɛn 'mı we -plaa -gʊ.»

26 We wlaa ɔ 'kʊayli la, ɔ ka bi ɔ -limaa 'yibadıı 'gbʊ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka gba nıı, ɔ 'nıa we ŋwnu. 27 Ɔ yia 'slʊjayu yabhlo la, ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mnı, -ın -dı -bha 'Zan -Batisıı 'wlu, -ın -yɔ we yi.»

28 Ɔ mnıa -kaslʊ 'wʊ, ɔ yia Zaaan 'wlu -bha -dı, 'ın ɔ yia we -plaa -gʊ ladı, 'ın ɔ -yɔ we yia yi. Ɔ 'nyɛa we ɔɔ 'ŋwnɔyu yoo, 'ın -mɔɔ yia -mɔɔ 'nyaa we kwa.

29 Zaaan 'bınɔnya 'nʊa we 'dı, 'ın wa yia ɔ 'kwie 'bʊmnı, wa 'ka we gbawla 'wʊfa.

-Zezu 'nyɛa nʊkpasia 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu lililu
(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Zn 6.1-14)

30 -Zezuu tietienya yia lʊ, 'ın wa -yɔ ɔ 'sɔ yia 'wlugbeli. Gbʊ weee wa nʊa lɛ, -we wa -slolua nyıma, 'ın wa yia we 'dı ɔ -salı. 31 Nyımaa -zlo, -wa yia, -wa mnıa, wa 'gbʊ, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'nı mneni wa 'ka li. 32 We 'gbʊ ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «-A mnı da mıa blenyii, -a 'ka -mɔ ladı.»

'In wa 'dɛkpʊa yia 'glʊ 'wʊ -bho, 'ın da nyıma 'nıa -mı, wa yia -mɔ mnı. 33 Nyıma duun 'yıa da wa -yɔ mnıda, 'ın wa yia wa yibheli. 'In 'gbe weee 'wʊ -nyıma yia ɔ 'yu zili bhʊ -gʊ -gwagwıe nya.

34 -Zezu 'tlaa 'glʊ 'wʊ, 'ın ɔ yia nyımaa -zlo -yɔyı. Wa 'wlʊ bhlabhlɛ -we 'nı 'yliyɔzʊnyɔ -ka. We 'gbʊ wa laa ɔ nyazı 'wʊ, 'ın ɔ yia wa gbʊ duun -slolu.

35 Jibhe zɔa, ɔ 'bınɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «Da -mını -tlʊlʊ la, 'ın 'ylʊ ka -fla. 36 Gba wa -yla, wa mnı kʊdanya -yɔ 'gbenya mıa da -aın kwesi 'wʊ, wa 'ka wa 'dɛɛ lililu zɔ.»

37 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıaa 'dɛ 'nyɛ wa lililu!»

Wa nɛɛ: «'Cʊ gbetaa lubho -gwɛzi 'nı mneni we 'ka wa 'floo zɔ.»

38 'In ɔ nɛɛ wa -yla: «'Floo zuma mı aın kwɛɛa? A mnı a 'ka we zɛlı.»

Wa zɛlıa we, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «Nıı, 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya sɔ mıa -bha.»

39 -Bha ɔ gbaa wa -yla, -maa 'tʊlʊ nyıma nıı, wa -dı la -zlo ŋwɛɛ -petu kəlı -gʊ. 40 'In wa yia -zlo ŋwɛɛ ladı. -Zlo yabhlo ka nyıma 'wʊ glʊ gbu, 'ın tɔlʊa ka 'wʊ glʊ 'sɔ 'ya kugbua. 41 -Zezu 'bhua wee 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wʊ, ɔ ylaa yalı, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, ɔ dıdlıa wee 'floo la, 'ın ɔ yia we ɔ 'bınɔnya yoo 'nyɛ, wa 'ka we nyıma 'wʊladlili. 'Sa -bhlokpadɛ ɔ dlilia nyıma weee zibhi 'wʊ la. 42 Wa 'dɛ weee lia, 'ın wa yia lʊ. 43 'Floo pnıı -yɔ zibhi -we wa sıalıa, we nyni -cıcɛ kugbua lɛ 'sɔ. 44 Nyıma -wa lia, wa nʊkpasia mıa wa glaa, wa nyni nyımaa 'wlu glʊ bhlo 'wlu gbu (5.000).

-Zezu nɔa 'nyu -gʊ
(Mt 14.22,32; Zn 6.15,21)

45 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «A -bho 'glʊ 'wʊ, a -galı 'mı 'yu -mɔ Bɛtısaida mnıda.

'Ɪn ın 'ka waa nyıma wɛlı 'pa.» 46 Wa 'bhʊbhlʊa -yɔ, 'ın ɔ yia -gɔgɔ 'wlu mnı, ɔ 'ka -Lagɔ bhubhoe.

47 -Kwıtatʊkpa ylumanıa la, -zugba -Zezuu 'bınɔnya mı -mɔ 'nyu -nyıdı 'glʊ 'wʊ, 'ın ɔmɔ mıa dʊdʊ, ɔ 'dɛ -bhlo. 48 -Zezu 'yıa nıı, -maa mı sıada, -pıpɛ mı wa 'klʊ -yɔ -gbɛın bhʊlʊda, 'ın 'glʊ -papıe kalı -yɔ, tıatıa -kʊkɔ gboa, 'ın ɔ yia wa 'bı mnı 'nyu -gʊ -nɔnʊe nya, ɔ 'ka wa -gʊ ylı. 49-50 Wa 'yıa ɔ -yɔ nɔda -mɔ 'nyu -gʊ, wamıa nɛɛ 'sa 'kuzu -wa. Wa 'dɛ weee 'yıa ɔ -yɔ, 'ın wa yia nyanɔ nʊ. Wa 'kpıa 'wʊ, -Zezu nɛɛ: «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nı, -amı -wa, a palı dlı la.»

51 'Ɪn ɔ yia wa lʊ -bho -mɔ 'glʊ 'wʊ, 'ın -pıpɛ yia zɔbɛ. Wee gbʊ 'nı wa ŋwɛgaga -sʊbhalı -sɛ. 52 Nıı, wa yukwli -yɔ 'tɛlaa 'gbʊ, -Zezu 'nyɛa nyımaa -zlo lililu gwɛdi sa, wa 'nı ɔ 'tıtɛ yibheli.

53 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya -dıa 'nyu 'wʊ, wa nynia Zenezalɛtı -dʊdʊ -gʊ, -mɔ wa jıa 'glʊ lubhu. 54 Wa mı 'glʊ 'wʊ lasibhlida, 'ın nyıma yia -Zezu yibheli. 55 Wa -yɔ 'pulo -pulue mı 'gbe weee 'wʊ 'plılıda, 'ın da wa -ka 'nʊ nıı, -Zezu mı -bha, 'ın wa mnıa -mɔ, wa -yɔ wa guzʊnya 'sɔ, -zugba -maa mı 'sowli 'wʊ. 56 Da ɔ -ka mnı, 'ın wa laa ɔ guzʊnya. We yi kʊda -zɛoo, we yi -zɔɔ -zɛoo, we yi 'gbe 'kadʊ 'wʊ -zɛoo, 'ın wa palıa wa guzʊnya -zejila 'wʊ la. 'Ɪn wa palıa -Zezu zukpa nıı, ɔ 'ka wa guzʊnya 'yoo 'nyɛ wa 'ka ɔ -banaa ŋwɛ kwɛzı. 'Ɪn -wa weee zıa we kwɛ, -maa yia 'pʊ.

7

-Zezu -yɔ Zuifʊʊ tite (Mt 15.1-9)

1-4 Bha Zuifʊʊ -yɔ Falizınyımaa -gbɛ, wa 'nı -slɔ kwɛ budo 'nanʊʊ, wa'a li. Nıı, wa dʊkpasıı tite -wa, 'mʊ wa zʊa 'nʊŋwɛ. Nıı, wa -ka lɔkɔ 'wʊbhʊ, wa 'nı -slɔ budo, wa'a li. Tite tɔlʊa wa dʊkpası tıa wa -yɔ, 'ın wa zʊ 'yaa -mʊʊ 'nʊŋwɛ. Sa 'bhisa, nyidanya klaa, -tʊkpʊnya klaa, we -yɔ 'wʊmanı -kɔpʊnyaa 'wʊ lawɔlʊe.

'Ylı yabhlo nya, Falizınyıma -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, 'ın wa yia -Zezuu -gbɛ 'wʊgbeli. -Bha wa 'yıa nıı, ɔ 'bınɔnya tɔlʊa mı kwɛ pʊın lilida. Nıı, -maa 'nı kwɛ budo. 5 Wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Na 'bınɔnya lilia kwɛ pʊın. Wa 'nı -amıaa dʊkpasıı tite 'nʊŋwɛ zʊ. Lɛɛ -lu ka 'gbʊ wa yi 'sa nʊa?»

6 Ɔ yia we 'bıgʊpalıɛ: «Wɛlı 'sɔ -nyıma! -We -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Ezaii cɛlıa ɔ 'sɛbhɛ 'wʊ, gbʊzɔnʊ -wa:

‹Waa nyıma mıa, ŋwɛɛ la wa
nnanıa 'mı,
nıı, wa dlı 'nı 'mı -gʊ -mı.
7 Bhebhe wa ylimanıa 'mı.
Nıı, tite wa slolua,
'ın wa laa -Lagɔɔ tite,
nyımaa 'dɛkpʊaa -gbɛ we
'bhʊa.›

8 Nıı, a ka -slɛɛn -Lagɔɔ dʊmagbʊ 'yitide, 'ın a nʊa nyımaa dʊmagbʊ lɛ.»

9 Ɔ nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «A mna 'yli! A 'yıbha a 'ka amıaa

dʋkpasıı tite 'nʋŋwɛ zʋʋ 'gbʋ, a yia -Lagɔɔ tite 'yitide. 10 Moizı nɛɛ:
‹Zʋ -na dide -yɔ -na 'nyaa
'nʋŋwɛ.›
'Ɪn:
‹-Ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa vɛlı,
'bha wa bhaa ɔ.›
11 'Ɪn amıa, a nɛɛ: nyımɛ -ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yla gba nıı, ‹-We ın 'ka yaa aın 'nyɛ, mʋ -wa «Kɔlʋban» › (we ji -wa ɔ ka we -Lagɔ 'nyɛ), 12 amıa 'nyɛa ɔ 'yoo, ɔ'ɔ nʋ -slɛɛn -lu yabhlogbɔɔ lɛ ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa 'sɔ -yla. 13 A -ka 'sa nʋda -mı nı, 'ın a saa -Lagɔwɛlı la, amıaa bhlasabhla gbʋʋ 'gbʋ. 'Ɪn a nʋa we 'gbʋ 'sasʋkpa -gbʋ duun tɔlʋa lɛ.»

-We plalıa nyımɛ pʋın mʋ nı (Mt 15.10-20)

14 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın -Zezu yia nyımaa -zlo la, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A pʋ yukwli, -we na yia gbaa a 'ka we 'nʋ. 15 Lililu nyımɛ lia nı, we'e -plalı ɔ pʋın. Nıı, gbʋ -we ɔ gbaa, -we 'bhʋa ɔ dlı zɔ, mʋ plalıa ɔ pʋın. [16 -Ɔ -ka 'nʋnʋ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʋ we.]»

17 Da -Zezu 'bhʋa nyıma glaa, ɔ plaa -budu zɔ, 'ın ɔ 'bınɔnya yia ɔ wee gbʋʋ ninee 'ji layıbha. 18 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıa'a 'nʋ 'ya -mʋʋ 'wʋlaa? A yibheli we 'ji nıı, -lu -we nyımɛ lia, we'e -plalı ɔ pʋın. 19 Nıı, wee lililu mıa, we'e mnı ɔ dibhe 'wʋ, ɔ nʋkplɛ we mnıa. -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ɔ plaa 'kwla -yɔ.» -Bha ɔ gbaa nıı, wa mneni wa 'ka lililu weee li.

20 'Ɪn ɔ nɛɛ 'yaɛ: «Wee -lu -we bhʋa nyımɛɛ dlı zɔ, mʋ plalıa ɔ pʋın. 21 Wee -lu -we bhʋa nyıma 'wʋ, -mɔ wa dlı zɔ, mʋ -wa nıı: wa pʋpalı 'wlukʋʋn la 'nyumɛɛ, wa ka mʋtnı kwɛ, wa yli 'wie, wa bha nyımɛ, 22 'ın 'ŋwnı -yɔ nyıma -putu dıa -budu 'wʋ.* Wa 'yıbha wa 'ka -gʋgalı. Gbʋnyuu wa nʋa lɛ, wa -lima wa nʋa -dawli 'wʋ. Wa'a zʋ tite 'nʋŋwɛ. Wa ka zenyi, 'ın wa saa nyımɛ 'ŋnı. Wa ylimanıa wa 'dɛ, wa 'wlukʋʋn ka -nyumɔ. 23 Wee gbʋnyii mıa dɛ, mʋ tlaa nyımɛɛ dlı zɔ, 'ın mʋ plalıa ɔ pʋın.»

'Lakpaŋwnɔ ŋwnua -Zezuu gbʋ (Mt 15.21-28)

24 Da -Zezu 'bhʋa -bha, 'ın ɔ yia Tilı -dʋdʋ -gʋ mnı, -mɔ ɔ plaa -budu zɔ. Ɔ 'nı 'yıbha nıı, nyımɛ 'yı ɔ, 'ın ɔ 'nı mneni ɔ 'ka zize. 25-26 Nıı, ɔ plaa -budu zɔ, tɔʋn, 'ŋwnɔ yabhlo yia ɔ -gbɛ yi. Ɔɔ ŋwnɔ mıa, 'lakpaŋwnɔ -wa: Silii -dʋdʋ yabhlo wa laa Fenisi, -mɔ wa gwalıa ɔ. Nıı, ɔ ka 'ŋwnɔyu, 'mɔ zuzu 'nyuu kpaa. 'Ɪn ɔɔ 'ŋwnɔ yia -Zezu -yɔbɛ, 'ın ɔ yia ɔ bhʋ -yɔ bhlili, ɔ nɛɛ: «-Na zukpa -wa, zuzu 'nyuu -we kpaa na 'yu nı, -ın vu we.»

27 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Ylaaslı -ka lida -mı, we 'nı tıklıı -mı wa 'ka 'ylaaslı lililu zɔsa wa 'ka we gwı zɔ viteli, we 'nı mʋʋ?»

28 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, gbʋzɔnʋ -wa. Nıı, gwı -ka 'tabhle zɔ -mı, 'ın 'ylaaslı -ka lida -mı, wee lililu -we bhlia, gwı lia we. We 'nı mʋʋ?»

29 Ɔ nɛɛ: «-We a gbaa, gbʋzɔnʋ -wa. We 'gbʋ a 'bhiti

* **7:22** Glɛkıwɛlı 'wʋ, we ji -wa nıı, -wa kʋkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu dıa -budu 'wʋ.

lʊ. Nıı, zuzu 'nyuu -we kpaa amaa 'yu, ın ka we vu.»

30 Ɔ mnıa lʊ, ɔ nynia ɔ -buduŋwɛɛ, -zugba ɔ 'yu pı lii -gʊ la, zuzu 'nyuu ka ɔ 'yitide.

-Zezu jipea bhobho

31 -Zezu 'bhʊa Tilı -dʊdʊ -gʊ, ɔ -dıa Sidɔɔn -yɔ 'Gbe Kugbua -dʊdʊ 'wʊ, 'ın ɔ yia Galilenyu kwesi lʊyi. 32 Nyımɛ -ɔ'ɔ 'nʊa, 'ın -ɔ'ɔ gbaa, -bha wa -yɔ ɔ yia, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, palı ɔ -na sɔ -gʊ la ɔ 'ka 'pʊ.»

33 -Zezu -yɔ ɔ 'sɔ 'bhʊa nyıma glaa, 'ın ɔ yia ɔɔ guzʊnyɔɔ yuk-wlii 'yoo 'wʊ -kwɛtıya fa. -Bha -Zezu tlia -dlɛ ɔ -kwɛtıya -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ mıɔ kwɛzı. 34 Tɔʊn, 'ın ɔ yia yalı yla, 'ın ɔ yia -nyii slu, 'ın ɔ nɛɛ ɔɔ guzʊnyɔ -yla: «Efata», -mʊʊ ji -wa nıı: «-In -kalı.»

35 -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'pʊa, 'ın ɔ yia gba, 'ın ɔ yia 'nʊ. 36 -Zezu nɛɛ waa nyıma -yla: «A 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı.»

'Ɪn sa ɔɔ -Zezu zʊa wa 'dı, nıı, wa'a gbalı we -nı, wa 'nı 'sa nʊ. 37 'Ɪn wa -yɔ we gbagbıe yia da weee mnı. Ŋwɛgaga ka wa -sʊbhalı, 'ın wa nɛɛ: «Aya! Ɔ lɛnʊlu weee mıa 'yli we nanıa. -Wa'a 'nʊaoo, 'ın -maa nʊa, -wa'a gbaaoo, 'ın -maa gbaa!»

8

-Zezu 'nyɛa nyıma 'wlu glʊ -bhlo lililu
(Mt 15.32-39)

1 We bhla, 'ın nyıma duun yi 'yaa -Zezu 'bı yi. Lililu 'nı -mı. -Bha -Zezu laa ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: 2 «Nıı, nyazı nyıma nı laa 'mı 'wʊ. Wa 'ylı ta nı -zugba wa mı 'mı 'bı, 'ın lililu ka bhıa. 3 Wa 'nı -slɔ li. Ɪn -ka gba, wa mnı lʊ nı, wa mneni wa 'ka 'yloogblʊ bhlili. Nıı, tɔlʊa 'bhʊda -tlʊlʊ la.»

4 Ɔ 'bınɔnya yia we 'bıgʊpalıɛ: «Aya! -Amıa -flii 'pıpı, da -a 'ka 'floo 'yı -a 'ka wa 'nyɛ, 'ın wa 'ka lʊa?»

5 Ɔ nɛɛ: «'Floo zuma mı aın kwɛɛa?»

-Maa nɛɛ: «'Floo gbesɔ.»

6 'Ɪn ɔ nɛɛ nyıma -yla: «A -dı dʊdʊ la.»

Ɔ 'bhua wee 'floo 'wʊ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we ladıdlı. Ɔ 'nyɛa we ɔ 'bınɔnya yoo, 'ın -maa yia we nyıma 'wʊladlili. 7 Zibhi yua tɔlʊa mıa -bha, ɔ 'bhua we 'wʊ, 'ın ɔ yia we -Lagɔ kwɛɛ zʊ. Ɔ 'nyɛa we ɔ 'bınɔnya yoo, -maa yia we nyıma 'wʊladlili. 8 Wa lia, 'ın wa yia lʊ. -We wa sıalıa, we yia -cıcɛ gbesɔ ye. 9 Nıı, -wa lia, wa mneni wa 'ka nyıma 'wlu glʊ -bhlo (4.000) nyni.

Falizınyıma ylaa -Zezu la
(Mt 16.1-4)

10 -Zezu 'nyɛa wa 'yoo tɔʊn, ɔ yia 'glʊ 'wʊbho ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ, 'ın wa yia Dalımanuta -dʊdʊ -gʊ mnı. 11 Falizınyıma yia, 'ın wa yia -Zezu kpɛlı, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn nʊ gwɛdigbʊ yabhlo lɛ, 'ın -a 'ka we 'jiyibheli nıı, -na 'tıtɛ mıa, -Lagɔ 'nyɛa -mı we.»

12 -Zezu yia nyɔ laslu, 'ın ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ amıa dɛslɛɛn -nyıma 'yıbha 'sa gwɛdigbʊa? Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: waa -manı 'na 'ka gwɛdigbʊ yabhlogbɔɔ 'yı.»

-Zezuu 'bınənya 'nı ə 'tıtɛ 'wʋlanʋ
(Mt 16.5-12)

13 -Zezu yia -bha wa tı. Ɔ -yə ə 'bınənya 'sɔ, wa yia 'glʋ 'wʋ -gbla, 'ın wa yia 'nyuu kakpe yabhlo -gʋ mnı. 14 Ɔ 'bınənya ka dlʋ, wa 'nı lililu 'wʋbhu. 'Floo yabhlo -tʋa -mə 'glʋ 'wʋ, mʋ -bhlogbɔə -tʋa wa kwɛɛ. 15 -Zezu yia wa gbʋ -yla lapalı: «A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyə. A 'na 'tideli amıaa 'dɛ 'yi Falizınyımaa 'flooo *gɔə -yə Ewlodʋʋ nyımaa -nʋ -yla -nı.»

16 -Bha ə 'bınənya gbʋgbalıa -yla: «Nıı, 'floo 'nı -aın kwɛɛ -mı. We 'gbʋ ə yi 'saa gba.»

17 -Zezu yibhelia we 'ji, 'ın ə nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a gba 'sa? A 'nı 'floo 'wʋbhu -wa yı? A 'nı -slɔ we 'wʋlanʋʋ? Amıaa yukwli -yə 'tɛa la yı? 18 A ka 'yli 'klʋ -yə, 'ın a'a 'yı la. A ka yukwli, 'ın a'a 'nʋ. Amıaa dlıı -bho we -gʋ. 19 Nıı, ın ka zlımɛ 'floo gbu nyımaa 'wlu glʋ -bhlo 'wlu gbu (5.000) 'wʋladlili. -Cıcɛɛ yeye -nʋ zuma -tʋ zlımɛ 'wʋa?»

Wa nɛɛ: «-Cıcɛ kugbua lɛ 'sɔ.»

20 'Ɪn ə nɛɛ: «ın dlili 'yaa 'floo gbesɔ nyımaa 'wlu glʋ -bhlo (4.000) 'wʋla naa?»

Wa nɛɛ: «-Cıcɛ gbesɔ.»

21 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Aya! A 'nı -slɔ we 'wʋlanʋʋ?»

-Zezu jipea 'lələnyə

22 -Zezu -yə ə 'bınənya nynia Bɛtısaida, 'ın wa yia ə 'lələnyə -la. Zukpa wa palı ə zukpa nıı, ə zı -mɔə kwɛ. 23 -Zezu kpaa ə sə la, 'ın ə -yə ə 'sə yia 'gbe lʋʋ mnı. -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ə yia ə -dlɛ 'yli -gʋ tli, 'ın ə yia ə sə -gʋ lapalı. Ɔ nɛɛ ə -ylaɛ: «-Na yı -lu yabhlo -yɔə?»

24 Ɔ -bloa 'yli, ə nɛɛ: «Nyıma na yıa -yɔ, wa 'wlʋ sunya. Nıı, wa mı nɔda.»

25 -Zezu palıa ə 'yli -gʋ sə la 'ya, 'ın ə 'yli yia -blo, 'ın ə yia layı 'vayıı. 26 Ɔ nɛɛ ə -yla: «Mnı -na -buduŋwɛɛ. -Ɪn 'na plalı -zɔə -nı.»

Pıɛlı nɛɛ nıı, -Zezu -wa -Lagɔə -Bhasanyə
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-20)

27 -Zezu -yə ə 'bınənya mnıa 'gbenya -we mıa Sezalee Filipʋ kwesi nʋkplɛ. Wa mı 'yloogblʋ nɔda, 'ın -Zezu yia wa layıbha: «'Lee, nyɔə nyıma palı 'mı 'wʋa?»

28 Wa 'palıa we 'bıgʋ, wa nɛɛ: «Nyıma nɛɛ nıı, 'Zan -Batisı -ın -mıa. Təlʋa nɛɛ, Elii -ın -mıa, 'ın təlʋa nɛɛ 'yaɛ, bhlasabhla -Lagəgbʋʋ -falıpanyaa 'yabhlo -ın -mıa.»

29 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Ɪn amıa, a nɛɛ, nyɔə ın -mıa?»

'Ɪn Pıɛlı nɛɛ: «-Lagɔə -Bhasanyə -ın -mıa.»

30 -Zezu nɛɛ: «A 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔə -yla -nı.»

-Zezu gbaa ə 'dɛɛ tlıtlıgbʋ
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

31 Nıı, -Zezu bhlia ə 'bınənya gbʋslolue, ə nɛɛ wa -yla: «We mı nıı, ɔə *Nyımɛɛ 'Yu sıa bhabha. Nıı, Zuifʋʋ nyıma kpası klaa, *-Lagəbʋbənyaa -cıan klaa, we -yə -Lagɔə titee gwesanya yia ə kwnɛɛ -saa. 'Bhaa wa yia ɔ, 'ın 'ylı 'sɔ, we tanʋ nya, tlıtlınya glaa ə yia 'wʋsɔa.»

32 'Sa ə gbaa we sa bɛblɛɛ, 'ın Pıɛlı yia ə -glima lalı, 'ın ə nɛɛ ə -yla: «-Ɪn 'na gbalı

'sa -nı.» 33 -Zezu 'bhitia la, ɔ ylaa ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla 'klυ 'cıcı nya: «*-Saatan, bɛ lυ! 'Bhυ 'mı kwesi. Nıı, -ı'ın pυpalı 'wlukυυn la -Lagɔ 'bhisa, nyıma 'bhisa -na pυpalıa 'wlukυυn la.»

34 Ɔ laa nyıma -yɔ ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyɔɔo nyɔɔ -ka gba ɔ 'ka 'mı 'bı nɔ, ɔ -sa ɔ 'dɛ dlı, ɔ 'bhu ɔ sıasıee *su 'wυ, 'ın ɔ 'ka 'mı 'bı yi. 35 Nıı, nyɔɔo nyɔɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wυgυ nı, 'wυ ɔ yia we bɔa. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wυbɔ -Lagɔgbυ -yɔ na 'gbυ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mυ -mɔɔ yia 'yıa. 36 Nıı, nyımɛ -ka dυdυ -gυυ zυzɔnυ weee 'yı, 'ın ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'wυbɔ nı, lɛɛ -lu ɔ 'yı we 'wυa? 37 Nıı, -lu yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka nyımɛɛ 'yliyɔgagıe zɔ. 38 Nıı, Nyımɛɛ Yu yia yia ɔ Didee 'ŋnımnıee san 'wυ, ɔ -yɔ ɔ -mɔwlυ -anzınya 'sɔ, -wa nυa -Lagɔɔ dυmagbυ lɛɛ -gbɛ. Nıı, dɛslɛɛn -nyıma, -wa 'nıa tıklıı -mı, 'ın wa nυa gbυnyuu lɛ, wa glaa, -ɔ -ka ın -yɔ na wɛlıı zυ nυ, -amı, zlı ın -ka yi nı, 'ın na nυ 'yaa ɔnυυ zυ.»

9

1 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nıı, ın nɛɛ aın -yla gbυzɔnυ saɛ: amıa -wa mıa da -seli, aın glaa, tɔlυa ka *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'yı yida 'tıtɛ nya, 'bhie, wa 'kaa tlı.»

-Zezuu 'bınɔnya ta 'yıa ɔ 'tıtɛ (Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

2 'Ylı gbu 'plıa, we gbelibhlonυ nya, -Zezu laa Pıɛlı klaa, *'Zake klaa, we -yɔ *Zaan, 'ın wa 'dɛ -mnυa 'bhie yia -gɔgɔ 'kadυ 'wlu mnı. -Mɔ ɔ 'klυ 'bhitia wa 'yliya 'wυ. 3 'Ɪn ɔ 'wυ -bana yia pɔmanı tenyii. Lı we lıa. Nyımɛ -ɔ 'kaa 'sa -bana pɔmanı dυdυ -gυ, -mɔɔ -kanyɔ 'nı -mı. 4 -Bha wa 'yıa Moizı -yɔ Elii 'sɔ -yɔ, -zugba -maa -yɔ -Zezu mı 'dı -sada. 5-6 'Ɪn nyanɔ yia wa dlı 'wυ slo. Wɛlı -we Pıɛlı 'kaa gba, ɔ 'nı we -yi. -Bha ɔ gbaɛ: «*Wlabi, -amıaa -seli -mımıe nanı 'yli! Palυ yua ta -a yia 'sυbha, -na -nυ -bhlo, Moizıı -nυ -bhlo, Eliii -nυ -bhlo.»

7 -Bha yalıpυpa wɛlıa wa 'wυ, 'ın wɛlı yabhlo yia wee yalıpυpa nyıdı 'tla, we nɛɛ: «-Ɔ mıa dɛ, na Yu -wa, ın -kalı ɔ zɛ. A pυlυ ɔ yukwli.»

8 Tɔυn, 'ın -Zezuu 'bınɔnya yia latıtalı, we 'nı -Zezu 'wυbhυ, wa'a 'yı nyımɛ yabhlogbɔɔ -yɔ.

9 Wa mıa -gɔgɔ kwlida, 'ın -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We a 'yıa da nı, nıı, ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu 'nı -slɔ tlıtlınya glaa 'wυsɔ, a 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı.»

10 Wɛlı -we -Zezu gbaa wa -yla, wa ka we 'nυŋwɛ zυ. 'Ɪn wa yıbhalıa -yıbhalıa la: nıı, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ 'ka tlıtlınya glaa 'wυsɔ. Sa -mυυ 'ji mıa?»

11 'Ɪn wa yia ɔ layıbha: «'Lee, lɛɛ -lu ka 'gbυ -Lagɔɔ titee gwesanya gba nıı, *Elii 'kaa yi tıaa?»

12 Ɔ nɛɛ: «Gbυzɔnυ -wa: Elii 'kaa yi tıa ɔ 'ka -lu weee we 'bı 'wυ la. We mı cɛlıda *-Lagɔsɛbhɛ 'wυ, nıı, ɔɔ Nyımɛɛ Yu yia sıa bhabha, 'ın wa 'ka ɔ vɛlı. -We ka 'gbυ we mıa

cɛlıda, a -yi we 'jii? 13 'Ɪn ın nɛɛ aın -yla: Elii ka yi pepe. 'Ɪn sa wa 'yıbhaa, 'sa wa sıalıa ɔ. Sa we mıa -benyi cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, 'sa we 'plıa.»

-Zezu vua zuzu 'nyuu
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

14 -Zezu klaa, Pıɛlı klaa, 'Zakee klaa, Zaan klaa, da wa nynia wa -lima -gbɛ, wa -talıa -mɔ, -zugba nyımaa -zlo ka -maa gbeli. -Lagɔɔ titee gwesanya mı wa glaa. Wa -yɔ wa 'sɔ mı gbʊ gbada. 15 Wa 'yıa -Zezu, tɔʊn wa yia ŋwɛ -ga, 'ın wa yia ɔ -gbɛ mnı -gwagwıe nya, wa 'ka ɔ fʊsa.

16 -Zezu yia ɔ 'bınɔnya layıbha: «-A 'nʊ -seli? Lɛɛ gbʊ a gbaa?»

17-18 Nyımɛ yabhlo 'palıa we 'bıgʊɛ: «-Slolunyɔ, -mı ın -laa na 'yu. Nıı, zuzu 'nyuu ka ɔ kpa. We ka ɔ wɛlı 'wʊbhu, ɔ'ɔ gba. Da we -ka ɔ kpalı, la we bhlıa ɔ. 'Fufli tlaa ɔ ŋwɛɛ, ɔ lia gla 'wʊ, 'ın ɔ slɛlıa. Ɪn ka -na 'bınɔnya bhubhoe, wa 'ka wee zuzu 'nyuu vu. Wa 'nı we mneni.»

19 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Dɛslɛɛn -nyıma, -wa'a zʊ dlı, 'ylı zuma ın -yɔ aın 'sɔ 'ka lia? 'Ylı zuma ın 'ka amıaa 'gba zɔ 'yligbeda -tʊa? A -yɔ ɔɔ 'yu 'sɔ yi.»

20 'Ɪn wa -yɔ ɔ yia yi. Da ɔ 'yıa -Zezu, 'ın wee zuzu 'nyuu yia ɔ lazuklu 'tıtɛɛ, 'ın ɔ yia bhli, -zugba ɔ glipe, 'fufli tla ɔ ŋwɛɛ. 21 -Zezu yia ɔ dide layıbha: «We dıa gwe, we -zʊ zuma nıa?»

Ɔ dide nɛɛ: «Ɔ mı -sɛlɛ, 'ın we yia gwedı. 22 We 'ka ɔ 'bhaa 'gbʊ, 'ylı tɔlʊa zlı, 'ın we paa ɔ -kosu 'wʊ, 'ın we paa ɔ 'nyu lʊ. Nıı, -ın -ka mneni -ın 'ka -aın 'wʊsa, 'yılı -aın nyazı. Bɛ -aın -yɔ.»

-Zezu nɛɛ: 23 «Lɛɛ -lu 'ka 'gbʊ -na gba nıı, -ın -ka we mnenia? -Ɔ zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee lɛnʊ.»

24 -Bha ɔɔ 'yuu dide 'kpıa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Ɪn ka dlı -sɛlɛ -Lagɔɔ gbɛgbɛın, -sa 'mı 'wʊ, 'ın ın 'ka dlı zʊ weee.»

25 -Zezu 'yıa nıı, nyımaa -zlo mı ɔ -gbɛ yida, 'ın ɔ yia wee zuzu 'nyuu 'wluo 'kpılı: «-Mı zuzu 'nyuu, -mı nʊa we lɛ, 'ın nyımɛ'ɛ gbaa, ın ɔ'ɔ 'nʊa. Ɪn nɛɛ: 'tide ɔ 'yi. -Ɪn 'na kpalı 'maslɛɛn ɔ -nı.»

26 We zuklua ɔɔ 'yu la 'tıtɛɛ, 'ın we yia ɔ 'yitide 'wʊkpıkpıe nya, 'ın ɔ yia lapı 'kwie 'bhisa. We 'gbʊ tɔlʊa nɛɛ: «Ɔ ka tlı.»

27 -Zezu yia ɔ sɔ -yɔ ɔ 'wʊbhulu. Ɔ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia 'yligbe.

28 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya plaa -budu zɔ, 'ın wa yia ɔ layıbha: «Wee zuzu 'nyuu mıa dɛ nı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -a yi we vuvue sıalıa?»

29 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Sasʊkpa -zuzu 'nyii mıa dɛ nı, we 'nı -Lagɔɔ bhubhoe -bhlogbɔɔ 'wʊbhʊ, wa 'nı mneni wa 'ka -mʊʊ vu.»

30 Wa 'bhʊa -bha, 'ın wa yia Galilee -dʊdʊ -gʊ 'plılı. -Zezu 'yıbha wa 'na yibheli ɔ da -nı. 31 Ɔ -slolua ɔ 'bınɔnya gbʊ, ɔ nɛɛ: «Ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu wa yia nyıma yoo 'nyɛa, 'ın wa 'ka ɔ 'bha. 'Ylı 'sɔ, we tanʊ nya ɔ yia tlıtlınya glaa 'wʊsɔa.»

32 Nıı, -we -Zezu gbaa, ɔ 'bınɔnya'a 'nʊ we 'wʊla. Wa

mı nyanɔ nʊdaa 'gbʊ wa 'nı ɔ layıbha.

Sa nyımɛ 'ka nʊ, 'ın ɔ 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'yua?

33 Wa nynia Kapɛnaumʊ, wa plaa -budu zɔ, 'ın -Zezu yia wa layıbha: «Mɔɔ -dı a -sa yaa 'yloogblʊa?» 34 'Ɩn wa -gʊ yia lasʊbha. -We ka gbʊ -wa, wa mıa nɔda, 'ın wa yia layıbhalı -yıbhalı: «'Lee, nyɔɔ 'yli -aın glaaa?»

35 Ɔ yia ladı, 'ın ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «A bɛ -seli. Nıı, -ɔ -ka gba ɔ 'ka amıaa kpasa -zɛ, ɔ -zɛ nyıma weee 'bısʊayu, 'ın ɔ 'ka wa zɔlubho nʊ.»

36 Ɔ 'bhʊa 'yu yabhlo 'wʊ, 'ın ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia ɔ 'bınɔnya nyıdı ladı, ɔ gblelia -mɔɔ, 'ın ɔ yia -mɔɔ ɔ bhʊ -gʊ ladı. Ɔ nɛɛ: 37 «'Yu -ɔ mıa yu nı 'bhisa, nyımɛ -ɔ -ka ɔ kpa 'nanʊʊ na 'ŋnı nya, na 'dɛ ɔ kpaa 'nanʊʊ. -Ɔ -ka 'mı kpa 'nanʊʊ, we 'nı na 'dɛ ɔ kpa 'nanʊʊ, nıı, -ɔ tiea 'mı, 'mɔ ɔ kpaa 'nanʊʊ.»

38 Zaan nɛɛ -Zezu -yla: «Na -Slolunyɔ, -a ka nyımɛ yabhlo 'yı, ɔ 'nı -aın glaa -nyımɛ, -zugba ɔ vua zuzu 'nyuu -na 'ŋnı nya. Ɔ 'nı -aın glaa -mıı 'gbʊ, -a yia ɔ 'yligbeli.»

39 -Zezu nɛɛ: «-Innya, a 'na 'yligbeli ɔ -nı. 'Lee, -ɔ -ka gwɛdigbʊ lɛnʊ na 'ŋnı nya, ɔ mneni ɔ 'ka 'mı vɛlıı? -Innya. 40 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nı -amıaa tʊnyɔ, ɔ -yɔ -aın 'sɔ mı.

41 «Nıı, ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyımɛ -ɔ -ka aın 'nyu 'nyɛ -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ 'ŋnı nya, -Lagɔ yia ɔ -tnʊʊ 'nyɛa. 42 'Ylaaslı -wa mıa sa yu nı 'bhisa, 'ın wa zʊa 'mı dlı -gʊ, -ɔ -ka wa 'yabhlogbɔɔ gbʊnyuu lʊkwa, we nanı 'yli -mɔɔ -nʊ nya, wa 'ka ɔ tʊkpa 'kadʊ -blı -yɔ gbʊanı, 'ın wa 'ka ɔ 'nyu lʊ viteli. 43 We -ka -na sɔ 'ka -mı gbʊnyuu lʊ kwa nı, -dı -bha we. We nanı 'yli -ın 'ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yı, sɔ -bhlo nya, we -zi -ın 'ka -kosu -we'e nyumoa 'wʊ mnı sɔ 'sɔ nya. [44 -Mɛmɛ mıa, ‹nɔnya -we lia nyımɛɛ yıcɛ we'e tlı, 'ın -kosu'u nyumo -mɔ -gba›.]

45 «'Ɩn we -ka -na bhʊ 'ka -mı gbʊnyuu lʊ kwa nı, -dı -bha we. We nanı 'yli -ın 'ka 'yliyɔgagıe 'yı 'tıgıe nya, we -zi wa 'ka -mı -kosu -we'e nyumoa 'wʊ viteli -na bhʊ 'sɔ nya. [46 -Mɛmɛ mıa, ‹nɔnya -we lia nyımɛɛ yıcɛ we'e tlı, 'ın -kosu'u nyumo -mɔ -gba›.]

47-48 «We -ka -na yli 'ka -mı gbʊnyuu lʊ kwa, -ın -sa -mɔ we. We nanı 'yli -ın 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ mnı 'yliya -bhlo nya, we -zi wa 'ka -mı -kosu -we'e nyumoa 'wʊ viteli, da nɔ lia yıcɛ 'yli weee nya, 'yli 'sɔ nya.

49 «Sa wa palıa gumu lililu -yɔ, 'sa -bhlokpadɛ -Lagɔ yia nyıma -gʊ -kosu slua. 50 Gumu nanı 'yli. Mɛnı we mɛnıa. We 'nı -slɛɛn mɛnı nı, wa 'nı mneni wa 'ka we mɛnıe we -yɔ zʊ. Nıı, amıa, a mı gumu 'bhisa, a -tʊ 'wʊ -dlɔɔ.»

10

-Zezu gbaa 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa gbʊ

(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

1 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ mnıa Zudee -dʊdʊ -gʊ, 'ın

wa yia Zudɛɛn nyu 'wʊdı. Nyımaa -zlo yia ɔ kwesi yi lʊ. Sa ɔ nʊa 'ylı weee nya, 'sa ɔ bhli 'yaa wa slolue lʊ.

2 Falizınyıma yia ɔ kwesi bɛ, wa 'ka ɔ layla. 'Ɪn wa yia ɔ layıbhaɛ: «'Lee, -amıaa tite nʊkplɛ, nʊkpasu mneni ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -saa?»

3 Ɔ nɛɛ: «'Lee, tite -mʊmʊ Moizı 'nyɛ aın a?»

4 Wa nɛɛ: «Moizı cɛlıa nıı, nyımɛ -ka gba ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ cɛlı wee gbʊ 'sɛbhɛ -gʊ, 'bhie ɔ 'ka ɔ kwnɛɛ -sa.»

5 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -yla: «Amıaa yukwli -yɔ suloo 'gbʊ, 'ın Moizı yia 'mʊ tite nı palı. 6 -Lu weee gwedıda,

‹'Ɪn -Lagɔ yia nʊkpasu -yɔ 'ŋwnɔ lala.›

7 ‹We 'dɛɛ 'gbʊ, nʊkpasu yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yɔbhʊa,
'ın ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ 'ka 'wʊsuslolu,
8 'Ɪn wa 'ka ku -bhlo -zɛ.›
-Slɛɛn, wa 'nı 'maslɛɛn nyıma sɔ, nıı, nyımɛ -bhlo wa -mıa. 9 We 'dɛɛ 'gbʊ, -we -Lagɔ -ka 'ylijıjlı, nyımɛ 'na sısalı we 'yli -nı.»

10 Wa plaa -budu zɔ, 'ın ɔ 'bınɔnya yia ɔ wee gbʊ nı 'ji layıbha. 11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nıı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ -ka 'ŋwnɔ -putu kwa, gbʊnyuu ɔ nʊa ɔ 'ŋwnɔɔ tıanʊ -yla lɛ. 12 'Sa -bhlokpadɛ, 'ŋwnɔ -ka ɔ 'lowli -glʊbhʊ, 'ın ɔ -ka nʊkpasu -putu kwa, gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ.»

-Zezu ŋwnaa 'ylaaslı 'nyu la (Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

13 Nyıma mı -Zezuu -gbɛ 'ylaaslı kwada, ɔ 'ka wa 'nyulaŋwna wa kwɛ -gʊ lapalıe nya, 'ın ɔ 'bınɔnya yia wa vuvue bhli wa 'wluo kpılıe nya. 14 -Zezu 'yıa wa -yɔ, 'ın we yia ɔ -yɔkpa. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «A 'tide 'ylaaslı 'yi wa 'ka na -gbɛ yi, a 'na -kʊlʊ wa 'yoo -nı. Nıı, nyıma mıa sa 'ylaaslı nı 'bhisa, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı -maa -nʊ nya. 15 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyımɛ, -ɔ 'nı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ -yɔŋwnu 'yısləkpilɛ 'bhisa, ɔ 'na 'ka -Lagɔɔ -gbɛ pla.» 16 Ɔ 'bhua wa 'wʊ, ɔ yia wa sɔ 'wluo lapalı, 'ın ɔ yia wa 'nyulaŋwna.

Nyımɛ -ɔ 'kaa -Zezu 'bı mnı ɔ 'bhʊ ɔ -lu weee 'bı (Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

17 Nıı, -Zezu mı mnıda, 'ın nyımɛ yabhlo yia ɔ 'bıgwalı, 'ın ɔ yia 'kukolu 'sibhli ɔ 'yu, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -slolunyɔ -zɔnʊ, sa ın 'ka nʊ, zlı ın -ka tlı, 'ın ın 'ka -Lagɔ kwɛɛ 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yıa?»

18 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Mʊmʊ ka 'gbʊ -na la 'mı nyımɛ -zɔnʊa? We 'nı -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ 'wʊbhʊ, nyımɛ -zɔnʊ 'nı -mı. 19 Nıı, -na 'dɛ -yi -Lagɔɔ *titenya:

‹-Ɪn 'na 'bhalı nyımɛ -nı.
-Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.*
-Ɪn 'na ylili 'wie -nı.
-Ɪn 'na zʊlʊ nyımɛ yo -yɔ -nı.

* **10:19** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı, -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.

-Ɪn 'na lili nyıma 'wlu -dawli nya -nı.
-Ɪn zʊ -bha -na dide -yɔ -na 'nyaa.› »

20 Ɔ nɛɛ: «-Slolunyɔ, ın mı nyimeslɔ nya, 'ın ın yia tite -mını 'nʊŋwɛzʊzʊe bhli.»

21 -Zezu ylaa ɔ zɛkalıdlı nya, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Lu yabhlo -tʊa 'wʊ, -ın 'nı -slɔ -mʊʊ lɛnʊ. Mnı, -ın 'pa -na -kakali weee pɛlʊ, -ın 'nyɛ we 'gwɛzi bobabhanya yoo, 'ın -ın 'ka 'ŋnımnıe 'yı -Lagɔɔ -gbɛ. -Ɪn -ka we lɛnʊe bhıa, -ın yi 'mı 'bı.»

22 Ɔ 'nʊa wee wɛlı nı, 'ın 'kʊa yia ɔ 'yli lawla, 'ın ɔ yia lʊbhiti 'klʊ -susue nya. Nıı, 'ŋnımnınyɔ -wa.

23 -Zezu ylaa ɔ 'bınɔnya -wa gbelia ɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «'Ŋnımnınya 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ pla -yɔ we -kalıa.»

24 Wee wɛlı yia -Zezu 'bınɔnya ŋwɛgaga -sʊbhalı. 'Ɪn ɔ nɛɛ 'ya wa -yla: «Na 'yua, nyımɛ 'ka *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ pla, we 'nı 'tɛ -sɛ. 25 'Ŋnımnınyɔ 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ pla, we -kalı -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenıı 'bhʊka 'wʊplılıe.»

26 We yia ɔ 'bınɔnya -lʊelı. Wa nɛɛ: «Aya! We -ka 'sa -mı, nyɔɔ -mɔmɔ 'ka gbʊ 'wʊbhʊa?»

27 -Zezu ylaa wa, 'ın ɔ nɛɛ: «Nyımɛ 'nı we mneni, nıı, -Lagɔ mneni we. -Lagɔ mıa, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee lɛnʊ.»

28 -Bha Pıɛlı gbaa: «-Talı, -a ka -amıaa -lu weee -bha tı, 'ın -a yia -mı 'bı yi.»

29-30 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «Nıı, ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyımɛ -ɔ -ka ɔ -lu weee -bha tı na 'gbʊ, 'ın ɔ 'ka -Lagɔgbʊ gba, we 'lɛɛji -mɔɔ yia 'yıa -zakpa glʊ gbu. -Ɔ -ka ɔ -budu klaa, ɔ bhelia klaa, ɔ bhɔlɔa klaa, ɔ 'nyaa klaa, ɔ dide klaa, ɔ 'yua klaa, we -yɔ ɔ kpaa -bha tı, bhla -we 'wʊ -a mıa da -budunya klaa, bhelia klaa, bhɔlɔa klaa, 'nyaanya klaa, didea klaa, 'yua klaa, we -yɔ kpaanya ɔ yia 'yıa, -zugba nyıma sıalı ɔ. 'Ɪn bhla -we yia yia, we nya ɔ yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka.

31 «Nyımaa dumadu -wa -gaa 'yu, lʊ -maa yia -gaa. 'Ɪn -wa -gaa lʊ, 'yu -maa yia -gaa.»

-Zezu gbaa ɔ tlıtlıgbʊ
(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

32 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ, wa mıa -Zeluzalɛmʊ mnıda, -Zezu -galı wa 'yu 'yloogblʊ, -zugba ɔ 'bınɔnya lʊ dlı. -Wa mıa wa 'bı, -maa mı 'ya nyanɔ nʊda. Ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yla: «A bɛ -seli.»

'Ɪn -we 'kaa lɛnʊ, ɔ yia we wa -yla gba. 33 Ɔ nɛɛ: «A -talı, -Zeluzalɛmʊ -a mnıa da. Nıı, -mɔ wa yia ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu wlaa. -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya kwɛɛ wa yia ɔ pɛlʊ 'paa. 'Ɪn wa 'ka ɔ gbʊ 'wluladılı, 'ın wa 'ka wɛlı -bhlo bhlı wa 'ka ɔ 'bha. 'Ɪn 'lakpanya -wa 'nıa -Lagɔ -yi, wa 'ka ɔ -maa yoo 'nyɛ. 34 -Maa yia ɔ gla palıa, -maa yia ɔ -dlɛ -gʊ slua, -maa yia ɔ sɛlıa, 'ın -maa 'ka ɔ 'bha. 'Ylı 'sɔ, we tanʊ nya, 'ın ɔ 'ka gbawla 'wʊtla.»

-Ɔ -ka gba, ɔ 'ka nyımɛ 'kadʊ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔyu
(Mt 20.20-28)

35 We 'bıgʊ, Zebedeee 'yua *'Zake -yɔ Zaan yia -Zezu -yɔbɛ, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amıaa -Slolunyɔ, -we -a yia -mı -zlalıa, -a 'yıbha -ın nʊ we lɛ.»

36 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu a 'yıbhaa ın nʊ aın -yla lɛa?»

37 Wa nɛɛ: «Da nyıma weee -ka we 'jiyibheli nıı, -ın pılı nyıma 'wlu la, 'nyɛ -aın 'yoo -a 'ka -mı kwesi ladı. 'Yabhlo 'ka -na lilisɔlʊ ladı, 'ın 'yabhlo 'ka -na kɔpɛsɔlʊ ladı.»

38 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nıı, -we a -zlalıa 'mı, a 'nı we -yi. 'Lee, sıasıe -we zɔ na yia 'yligbea, a mneni a 'ka we zɔ 'yligbee? Yaayıı batizea wa yia 'mı sıasıe lʊ, a mneni a 'ka ŋwnu wa 'ka 'sa aın batizee?»

39 'Ɪn wa nɛɛ ɔ -yla: «ɩın, -a mneni we.»

-Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa. Sıa a yia 'mı 'bhisa. Sıasıe -we lʊ wa yia 'mı batizea, we lʊ wa yia aın batizea. 40 Nıı, we -ka na lilisɔlʊ -yɔ na kɔpɛsɔlʊʊ ladıdıe, -amı 'nı mneni ın 'ka we wla. Nıı, wee ladıda mıa, -Lagɔ ka we lamnazı nyıma tɔlʊaa -nʊ nya. Nıı, ma yia -bha ladıa.»

41 Wa -lima kugbua 'nʊa we, 'ın wa yia wa -yɔ 'cɛ 'palı. 42 -Zezu yia wa 'dɛ weee la, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, dʊdʊgʊ -nyımaa 'wlulapılınya mıa, wa 'tıtɛ nya wa sıalıa wa zɔlubhonʊnya. 43 Aın glaa, we 'na -mını 'sa -nı. -Ɔ -ka gba ɔ 'ka nyımɛ 'kadʊ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔlubhonʊnyɔ. 44 'Ɪn aın glaa, -ɔ -ka gba ɔ 'ka nyıma 'yugalı, ɔ -zɛ ɔ -limaa gaylo. 45 Nıı, ɔɔ *Nyımɛɛ 'Yu 'nı yi wa 'ka ɔ 'wʊsa. Yi ɔ yia ɔ 'ka nyıma 'wʊsa, 'ın ɔ 'ka tlı nyıma duuun 'wʊzıtıee 'gbʊ.»

-Zezu -bloa 'lɔlɔnyɔɔ 'yli (Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

46 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya nynia Zelikoo, wa mı wee 'gbe 'tlada, 'ın nyıma duun yia wa 'bı yi. 'Lɔlɔnyɔ yabhlo wa laa Batimee, Timeee 'yu nya, ɔ -dı 'yoo ŋwɛ -yɔ la. Nıı, -zlazlanyɔ -wa. 47 Ɔ 'nʊa nıı, Nazalɛtıyu -Zezu mı 'plıda, 'ın ɔ yia 'wʊkpı, ɔ nɛɛ: «*-Davidıı 'yu -Zezuɔɔ, -ın 'yılı 'mı nyazıɔɔ!»

48 'Ɪn nyıma duun yia ɔ 'wluo 'kpılı. Wa nɛɛ ɔ -yla: «'Mu ŋwɛ!»

-Mʊʊ bhla ɔmɔ 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ: «-Davidıı 'yuɔɔ, -ın 'yılı 'mı nyazıɔɔ.»

49 Tɔʊn, -Zezu yia 'yligbe, 'ın ɔ nɛɛ: «A la ɔ.»

'Ɪn wa yia ɔ la, -zugba wa gba ɔ -yla: «-Na 'yuo. -Ɪn -sɔ wʊ, ɔ mı -mı lada.»

50 'Lɔlɔnyɔ vitelia ɔ 'naa, 'ın ɔ yia 'wʊsɔ -gwagwıe nya, ɔ yia -Zezu -yɔbɛ. 51 'Ɪn -Zezu yia ɔ layıbha: «Lɛɛ -lu -ın 'yıbha ın nʊ -mı -yla lɛa?»

'Ɪn ɔ nɛɛ: «*Wlabi, -ın -blo na 'yli, ın 'ka layı lʊ.»

52 Ɔ nɛɛ: «'Bhiti lʊ, -na dlızʊzʊe ka -mı pue.» Tɔʊn, ɔ 'yli yia -blo, 'ın ɔ yia -Zezu 'bı mnı.

11

-Zezu mnıa -Zeluzalɛmʊ (Mt 21.1-11; Lk 19.28-40)

1 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya cıpaa -Zeluzalɛmʊ -yɔ, -mɔ Bɛtıfaze -yɔ Betani kwesi, 'ın wa yia

*Olivʊsunyaa -gɔgɔ ylı, -bha -Zezu tiea ɔ 'bınɔnya 'sɔ, 2 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Gbe -we mıa -mɛmɛɛ aın 'yu, a mnı -mɔ. Nıı, lɛbhla a 'ka -mɔ nyni, -sokofalı -dɔgbʊ yabhlo a yia -bha ylıa lubhu -jıda. Wee -sokofalı mıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ we -gʊ ladı. A -sa we lubhu, a -yɔ we yi. 3 Nıı, wa -ka aın layıbha: lɛɛ -lu ka 'gbʊ a nʊ 'sa? A gba wa -ylaɛ: -amıaa -kanyɔ 'yıbha ɔ 'ka we -gʊ ladı, nıı, dɛslɛɛn ɔ laa we lʊ.»

4 Wa mnıa, 'ın wa yia -sokofalı -dɔgbʊ yabhlo 'yı lubhu -jıda -bha 'yooo ŋwɛ -yɔ -bha 'pipee -budu yabhloo ŋwɛ -yɔ. 'Ɪn wa yia we lubhu -sa. 5 Nyıma mıa -bha, wa nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a sa wee -sokofalı lubhua?»

6 'Ɪn sa -Zezu zʋa wa 'dı, 'ın wa yi 'saa gba. 'Ɪn wa yia wa kwɛ -yɔ -sa, 'ın wa yia mnı. 7 Wa -laa wee -sokofalı -dɔgbʊ -Zezu, wa slʋa wa 'naa we -gʊ, 'ın ɔ yia we -gʊ ladı. 8 Tɔlʋa slʋa wa 'naa 'yloogblʊ, 'ın tɔlʋa -dıa suu kpı -mɔ kpaa, 'ın -maa yia we 'yloogblʊ laslu. 9 Nyıma nɔa ɔ 'yu we -yɔ -wa nɔa ɔ lʊʊ, wa 'dɛ weee 'kpıa 'wʊ, wa nɛɛ:

«-A -mnını -Lagɔɔ 'ŋnı.
-Ɔ mıa Jejitapɛɛ 'ŋnı nya yida,
-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la.
10 Nyımɛ -ɔ mıa yida,
ɔ 'ka -aın 'wlulapılı -Davidıı 'bıgʊ,
-Lagɔ 'palı 'sa ɔ sɔ -zɔnʊ -gʊ la.
-Wa mıa yalı,
wa -mnını -Lagɔɔ 'ŋnı.»

11 -Zezu plaa -Zeluzalɛmʊ, 'ın ɔ yia *-Lagɔbudu 'kadʊ zɔ mnı, 'ın ɔ yia da weee yla. Jibhe zɔa, we 'gbʊ ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ yia Betani mnı.

*-Zezu bhlıa *figısu gwɛzɛ (Mt 21.18-19)*

12 Zlı zlıa, -Zezu mı Betani 'bhʊda, 'ın ŋwɔ yia ɔ 'bha. 13 Tɔʊn, ɔ yia *figısu -we kaa kpı 'wlu -yɔyı -mɔ 'yu, 'ın ɔ yia we -yɔ bɛ, -de ɔ yi we 'bhue 'wlu 'yıı. Ɔ 'ka -bha nyni, we kpıı 'dɛkpʋa mıa we 'wlu. Nıı, we 'bhue -pa bhla 'nı -slɔ nyni. 14 -Bha ɔ gbaa wee su -yla: «-Mı'ı 'palı -slɛɛn 'bhue -nı.»

Ɪn ɔ 'bınɔnya yia we 'nʊ.

-Zezu vua -valɛpanya (Mt 21.12-17; Lk 19.45-48)

15 Wa nynia -Zeluzalɛmʊ, tɔʊn -Zezu yia -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ mnı. -Wa mıa -bha, -valɛpanya -yɔ -lizɔnya, 'ın -Zezu yia wa vuvue bhli. Ɔ yia 'gwɛzi -bhitinyaa 'tabhle -yɔ -kpakʊʊn pɛlʊpanyaa kpenya labhlı. 16 Ɔ 'nı ŋwnu nyımɛ yabhlogbɔɔ -yɔ -lu 'ka -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ 'plılı. 17 Ɔ -slolua wa gbʊ, ɔ nɛɛ:

«We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹Na -budu mıa, 'mʊ wa yia laa
dʊdʊgʊ -nyıma weee -
Lagɔ bhubhoe -budu.›
'Ɪn 'mʊ amıa nʋa 'wienyaa zizeda 'wʊ.»

18 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'nʋa ɔ 'dı, 'ın wa yia nyanɔ nʊ, -we ka gbʊ -wa, ɔ gbagbawɛlı ka nyıma duun ŋwɛgaga -sʊbhalı. We 'dɛɛ 'gbʊ wa mıa 'klı 'yıda wa 'ka ɔ 'bha.

19 Jibhe zɔa, 'ın -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia 'gbe nʋkplɛ 'bhʋ, 'ın wa yia mnı.

-Zezu -yɔ tlıtlı -figısu
(Mt 21.20-22)

20 Zlı zlıa, wa mı 'yloogblʋ 'plıda, 'ın -Zezuu 'bınɔnya yia wee figısu -yɔyı, -zugba we ka yɛ weee. 21 -We -Zezu gbaa, Piɛlı dlı 'sibhlia we -gʋ la, ɔ nɛɛ: «Wlabi, -ın yla figısu -ın bhlıa dɛ gwɛzɛ, we ka yɛ.»

22 -Zezu nɛɛ wa -yla: «A zʋ -Lagɔ dlı -gʋ. 23 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: nyımɛ -ka -gɔgɔ -yla gba: ‹'Bhʋ da, viteli -na 'dɛ 'nyu lʋ,› 'ın ɔ dlı 'ka -we ɔ gbaa da lɛnʋee -gʋ -mı, 'ın ɔ 'nı dlı lʋ, 'ın we nʋa lɛ. 24 We 'dɛɛ 'gbʋ ın nɛɛ aın -yla, -we weee a yia -Lagɔ -zlalıa yia bhubhoe nya, a zʋ we dlı -gʋ nʋ, 'yıa a yia we, 'ın -Lagɔ 'ka we aın 'nyɛ.

25 «Nʋ, a -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, 'ın nyımɛ yabhloo gbʋ -ka aın dlıı -mı, a tı ɔ -yɔgbʋ 'wʋ, 'ın amıaa Dide -ɔ mıa yalı, ɔ 'ka amıaa gbʋnyuu 'wʋtı. [26 A 'nı nyımɛɛ -yɔgbʋ 'wʋtı, amıaa Dide -ɔ mıa yalı, ɔ 'na 'ka amıaa -yɔgbʋ 'wʋtı.]»

Mə -Zezuu 'tıtɛ bhʋa?
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

27 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mnı 'yaa -mɔ -Zeluzalɛmʋ lʋ. Wa mı -zieda -mɔ -Lagɔbudu 'kadʋ ŋwɛɛ, 'ın -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, we -yɔ Zuifʋʋ nyıma kpası, wa yia -Zezu -yɔ bɛ. 28 Wa yia ɔ layıbha: «Se -mʋmʋ nya -na nʋ gbʋnya nı lɛa? 'Ɪn nyɔɔ 'nyɛ -mı we lɛnʋ sea?»

29 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Gbʋʋ gɔ -bhlo na yia aın layıbhaa, a -ka we 'bıgʋpalı 'bhie, -ɔ 'nyɛa 'mı se, 'ın na gbaa ɔ 'ŋnı. 30 Nyɔɔ tie *Zaan ɔ batizee nyıma, -Lagɔ -wa yaayıı, nyıma -wa yı? A gba 'mı -yla we.»

31 'Ɪn wa yia we -gʋ kpɛlıe bhli, 'ın wa nɛɛ: «-A -ka gba, ‹-Lagɔ tiea ɔ›, 'ın ɔ yıbhaa -aın laɛ: ‹Lɛɛ ka 'gbʋ a 'nı ɔ wɛlı 'wʋŋwnua?› »

32 Wa mı nyıma sɔda, nıı, -maa nɛɛ Zaan mıa -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ -wa. We 'dɛɛ 'gbʋ wa 'nı mneni wa 'ka gba nıı, nyıma tiea ɔ.

33 We 'dɛɛ 'gbʋ, wa nɛɛ -Zezu -yla: «-Ɔ tiea Zaan, -a 'nı ɔ -yi.»

'Ɪn -Zezu nɛɛ: «We -ka 'sa -mı, -ɔ 'nyɛa 'mı wee gbʋnya -mınıı lɛnʋ se, -amı 'na 'ka 'ya -mɔɔ -kanyɔɔ 'ŋnı aın -yla gba.»

12

-Zezu 'paa gbʋʋ nine ɔ -yɔwʋsɔlʋnya -yla
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın -Zezu yia wa -yla gbʋ gbagbıe bhli gbʋʋ nine -papıe nya: «Nıı, nyımɛ yabhlo 'paa *-dlɔkpaa. Wee kpaa mıa, 'mʋ ɔ bibelia 'suo. Ɔ nʋa *-dlɔyaa 'wʋnyazɔlu lɛ, 'ın ɔ yia kpaagʋtalı -gbagbʋ 'sʋbhaa. Ɔ 'bhua -busalubhonʋnya 'wʋ, -zugba -maa lo wee kpaa. 'Ɪn ɔ yia 'lakpa 'wʋ mnı.

2 «Tɔʋn, -dlɔya -sa bhla 'ka bɛ, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonʋnyɔ yabhlo tie waa -busalubhonʋnya 'bı, wa 'ka ɔ -nʋ wla. 3 Wa sloa -mɔɔ 'wluo, wa bhıtıa -mɔɔ, 'ın wa yia -mɔɔ vu kwɛ klo nya. 4 Ɔɔ -dlɔkpaa

-kanyɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonʋnyɔ -putu tie. -Mɔɔ mnıa, -mɔɔ wa bhıtılıa 'wluo, 'ın wa yia -mɔɔ vɛlı. 5 Ɔɔ kpaa -kanyɔ yi 'yaa nyımaa tanʋ tie, 'ın wa yia -mɔɔ 'bha. 'Sa ɔ tiea nyımaa -zlo, tɔlʋa wa bhıtıa, 'ın wa yia tɔlʋa 'bha.

6 «Nyımɛ -bhlogbɔɔ -tʋa ɔ kwesi, mɔ -wa ɔ 'yu -ɔ -ka zɛ ɔ -kalıa. -Mɔɔ ɔ tiea wa -gbɛ lʋgada, -zugba ɔ pʋpalıa dlı la nıı, -mɔɔ wa yia 'nʋŋwɛ zʋa. 7 -Bha waa -busalubhonʋnya gbʋgbalıa -ylaɛ: ‹-Ɔ 'kaa cı ɔɔ kpaa -kanyɔ 'bı li, mɔ nı. -A mnı ɔ 'bhaa, 'ın wee kpaa 'ka -amıaa -nʋ -zɛ.› 8 Wa sloa ɔ 'wluo. Wa 'bhaa ɔ, 'ın wa yia ɔ 'kwie viteli kpaa lʋʋ.

9 «'Lee, sa ɔɔ kpaa -kanyɔ 'ka nʋa? Ɔ 'dɛ yia yia, ɔ 'ka nyıma tie, wa 'ka waa -busalubhonʋnya 'bha, 'ın ɔ 'ka kpaa nyıma -putu yoo 'nyɛ.

10 «-We mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ cɛlıda, a 'nı -slɔ we zɛlıı? We nɛɛ:

‹Tʋkpa, -we -budusʋbhanya -saa kwnɛɛ,
mʋ -zɛa gwıgwıyli -tʋkpa -zɔnʋ.

11 -Ɔ nʋa gbʋ nı lɛ, Jejitapɛ -wa.
'Ɩn wee gbʋ mıa, -a -ka we 'yı,
'ın we namanıa -amıaa dlı.› »

12 Wee gbʋʋ nine mıa, Zuifʋʋ 'yugalınya -yi we 'ji nıı, ma -yɔ -Zezu -saa we. Wa ka 'klı 'yı, wa 'ka ɔ kpa. Nıı, nyımaa -zlo wa mıa sɔdaa 'gbʋ, wa yia ɔ -yɔ 'bhʋ, 'ın ɔ yia mnı.

*'Gwɛzi plʋlve *Sezaa kwɛɛ*
(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

13 Falizınyıma tɔlʋa -yɔ Ewlodʋʋ nyıma, 'ma wa tiea -Zezu -gbɛ, wa 'ka ɔ zɔ bhli, 'ın ɔ 'dɛɛ gbagbawɛlı 'ka ɔ gbʋan. 14 Wa yia, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amıaa -Slolunyɔ, -a -yi we 'ji nıı, -we -na gbaa, gbʋzɔnʋ -wa. -I'ın sɔ gbʋʋ 'yli, 'ın -ı'ın sɔ nyımɛ 'ylilo -ŋwɛɛ. Nıı, sa -Lagɔ 'yıbhaa nyımɛ -mı, 'mʋ -na slolua gbʋzɔnʋ sa. We mı tıklıı nıı, -amıaa tite nʋkplɛ, -a plʋlʋ *Sezaa kwɛɛ *nisʋn -gwɛzii? -A plʋlʋ we yaayıı, -a 'na plʋlʋ we -nıı?»

15 -Zezu -yi we 'ji nıı, wa gbagbawɛlı -yɔ wa 'wlukʋʋn la pʋpalıe 'nı -mı -bhlo. Ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a bhli 'mı zɔa? A -la 'mı *Wlɔmʋ -tama yabhlo, ın 'ka we 'yı.» 16 Wa 'nyɛa ɔ tama yabhlo yoo, 'ın ɔ yia wa layıbha: «'Lee, nyɔɔ ka 'wlu -yɔ ɔ ŋnı mı da we -gʋa?»

'Ɩn wa nɛɛ ɔ -yla: «Sezaa -wa.»

17 -Bha ɔ gbaa wa -yla: «-We -ka Sezaaa -nʋ, a 'nyɛ we Sezaa yoo, 'ın -we -ka -Lagɔɔ -nʋ, a 'nyɛ we -Lagɔ yoo.»

'Ɩn ɔ gbʋʋ 'bıgʋpalı wɛlı yia wa ŋwɛgaga -sʋbhalı.

**Sadusenyıma kpɛlıa tlıtlınyaa tlıtlıe lʋ 'wʋsɔgbʋ*
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

18 *Sadusenyıma mıa, wa nɛɛ nıı, tlıtlınya 'nı mneni wa 'ka tlıtlıe lʋ 'wʋsɔ.

Wa tɔlʋa yia -Zezuu -gbɛ, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: 19 «-Slolunyɔ, -we mıa cɛlıda Moizıı tite 'wʋ, mʋ mıa da. Nıı, nyımɛ -ka 'ŋwnɔ kwa, ɔ -yɔ ɔ 'nı gwalı, ɔ -ka tlı, ɔɔ ŋwnɔ -tʋa ɔ 'bıgʋ, ɔ bheli kwaa ɔ, 'ın ɔ -yɔ ɔɔ

'ŋwnɔ 'sɔ 'ka ɔ bhelii zʋa lala, 'ın -mɔɔ 'ŋnı 'ka dʋdʋ -gʋ - tʋ. 20 Sa 'bhisa, nyımɛ yabhlo ka nʋkpasuyua gbesɔ, 'ın wa kpasa yia 'ŋwnɔ kwa. Ɔ - yɔ ɔ 'nı gwalı, 'ın ɔ yia tlı. 21 Wa 'sɔnʋ kwaa ɔ bhelii -dʋgbaŋwnɔ, -mɔɔ -yɔ ɔ 'nı gwalı, 'ın -mɔɔ yi 'yaa tlı. Ɔɔ 'ŋwnɔ -bhlokpadɛ yia waa bheliaa tanʋ kwa. 22 'Sa wa 'dɛ gbesɔ kwaa ɔɔ 'ŋwnɔ -bhlo -bhlo, wa -yɔ ɔ 'nı gwalı, 'ın wa yia tlı. Wa 'bıgʋ, ɔɔ 'ŋwnɔ yi 'yaa tlı.

23 «'Lee, 'ylı -we nya tlıtlınya yia 'wʋsɔa, nyɔɔ ka 'ŋwnɔ ɔ - maa? Nıı, wa 'dɛ gbesɔ kwaa ɔ -bhlo -bhlo.»

24 -Zezu nɛɛ wa -yla: «A ka 'yoo mnɔ, -we ka gbʋ -wa, a 'nı -Lagɔsɛbhɛ -yi, 'ın a 'nı - Lagɔɔ 'tıtɛ -yi. 25 Tlıtlınya -ka 'wʋsɔ, nʋkpasia -yɔ 'ŋwnı 'na 'ka kʋkwalı, nıı, 'anzınya -we mıa yalı, we 'bhisa wa yia - tʋa. 26 'Lee, we -ka tlıtlınyaa 'wʋsɔgbʋ, -we mıa cɛlıda Moizıı 'sɛbhɛ 'wʋ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? Da misagʋsu pilɛɛ -bhoa 'yli, 'ın -Lagɔ nɛɛ Moizı -ylaɛ: ‹-Amı -wa *Ablaamʋʋ -Lagɔ, *Izakıı -Lagɔ, *Zakɔbʋʋ -Lagɔ.› » 27 'Ɪn -Zezu yia we -gʋdıɛ: «-Lagɔ mıa, 'yliyɔganyaa -Lagɔ ɔ -mıa. Ɔ 'nı tlıtlınyaa -Lagɔ. A ka mnɔ bhabha.»

-Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo gbaa gbʋzɔnʋ

(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

28 Wa mı -Zezu laylada, 'ın -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo yia we 'nʋ. Ɔ 'yıa nıı, -Zezu mı wa wɛlı 'bıgʋpalıda 'nanʋʋ, ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ layıbhaɛ: «-Lagɔɔ tite weee glaa, -mʋmʋ -wa we 'kadʋa?»

29 -Zezu yia we 'bıgʋpalıɛ: «Tite weee glaa, -we - wa we 'kadʋ mʋ mıa da: ‹*Izlaɛlınyıma, a pʋ yukwli. Nıı, Jejitapɛ mıa, -amıaa -Lagɔ -wa, ɔ -bhlogbɔɔ. 30 Jejitapɛ, -ɔ -wa -na -Lagɔ, -ın -kalı ɔ zɛ -na dlı weee nya, -na zuzu weee nya, -na 'wlukʋʋn lapʋpalıe weee nya, -na 'tıtɛ weee nya.› 31 Wee titee 'sɔnʋ nı: ‹-Ɪn -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.› Tite, -we 'kaa tite sɔ nı 'wʋzi, we 'nı -mı.»

32 Ɔɔ titee gwesanyɔ nɛɛ: «Gbʋzɔnʋ -wa. -Lagɔ - bhlogbɔɔ, ɔ 'nı 'sɔ -mı. 33 Nyımɛ -ka -Lagɔɔ zɛkalı ɔ dlı weee nya, ɔ 'wlukʋʋn lapʋpalıe weee nya, ɔ 'tıtɛ weee nya, ɔ 'dɛ weee nya, 'ın ɔ -ka ɔ -limaa zɛkalı ɔ 'dɛ 'bhisa, -mʋʋ nanı 'yli we -zi 'slaka weee, we -zi nyımɛ 'ka wlawlalu sie -Lagɔ -yla.»

34 Ɔ 'palıa we 'bıgʋ gbʋyilo nya, -Zezu 'yıa we -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Lagɔɔ -na 'wlulapılıe 'nı -slɛɛn latlʋlʋ.»

-Mʋʋ 'bıgʋ, nyımɛ, -ɔ 'kaa 'tıtɛ 'yı ɔ -yɔ -Zezu 'ka kpɛlı, - mɔɔ 'nı 'yıe.

-Lagɔɔ -Bhasanyɔ: nyɔɔ ɔ -mıa?

(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

35 -Zezu mı nyıma gbʋsloluda -Lagɔbudu 'kadʋ ŋwɛɛ, 'ın ɔ nɛɛ: «Waa -Lagɔɔ titee gwesanya nɛɛ nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, -Davidıı yu - wa. Lɛɛ -lu ka 'gbʋ wa yi 'sa gbaa? 36 Nıı, -Davidıı 'dɛbhie - gbolu, -ɔ Zuzu 'Pʋpa 'nyɛa 'tıtɛ, ɔ nɛɛ:

‹Jejitapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -yla:

«-Ɪn -dı da la na lilisɔlʋ.
'Ɪn ın 'ka -na tʋnyıma -na bhʋ
zɔ lapalı.» ›
37 Nıı, -Davidıı 'dɛ -ka ɔɔ -Lagɔɔ
-Bhasanyɔ la ‹na -Kanyɔ›, sa ɔ
mneni ɔ 'ka ɔ 'yu -zɛa?»

(Mt 23.1-12; Lk 20.45-47)

Nyımaa -zlo mıa -bha,
'ın ɔ gbagbawɛlı yia wa
'mʋna 'wʋla. 38 Ɔ mıa wa -
sloluda, ɔ nɛɛ: «A zʋ amıaa 'dɛ
'yliyɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa
gbɛgbɛın. Wa 'yıbha tlʋlo -
bana 'kadı 'wʋplaplıe, -zugba
wa zie we nya. Wa 'yıbha wa
-sa wa fʋ wa 'nʋŋwɛzʋzʋe nya -
zejila 'wʋ. 39 -Lagɔbudu zɔ -yɔ
'fɛtınya -gʋ, 'yugbɛın ladıdıe
wa 'yıbhaa kpe -zɔnʋnya -gʋ.
40 -Dʋgbaŋwnı wa saa -maa -lu
weee kwɛɛ. 'Ɪn wa bhubhoea
-Lagɔ nyıma 'ylia 'wʋ kpokpo,
nyıma tıklıı 'bhisa. We 'gbʋ, -
Lagɔ yia wa -yɔgbʋ 'wʋbhu, 'ın
wanʋʋ -kaslʋ 'ka nyıma tɔlʋaa
-nʋ 'wʋzi.»

-Lagɔɔ 'nyɛnyıe -zɔnʋ
(Lk 21.1-4)

41 -Zezu -dı 'gwɛzii -gbo
kwesi la, -zugba ɔ yla nyıma
-maa palı -mɔ 'gwɛzi -dɔlʋ -gʋ.
Nıı, 'ŋnımnınyaa -zlo palıa -
mɔ 'gwɛzi duun. 42 Bobabha
-dʋgbaŋwnɔ yabhlo yia, ɔ palı
-mɔ tamayua 'sɔ -we 'nıa -valɛ
-ka.

43 -Bha -Zezu gbaa ɔ
'bınɔnya -yla: «ɪn nɛɛ aın -
yla gbʋzɔnʋ saɛ: bobabha -
dʋgbaŋwnɔ mıa dɛ nı, 'gwɛzi
ɔ wlaa dɛ, we -zi nyıma weee
-nʋ 'wʋ. 44 'Ŋnımnınya mıa,
'gwɛzi -we wa gbʋ 'nıa 'wʋ -
mı, 'mʋ wa wlaa. Nıı, ɔɔ ŋwnɔ
mıa, ɔ boba 'wʋ, 'gwɛzi -we ɔ
'kaa lili, 'mʋ ɔ wlaa.»

13

-We slolua dʋdvʋ bhıa bhla, mʋ nı

1 -Zezu 'tlaa -Lagɔbudu
'kadʋ zɔ, 'ın ɔ 'bınɔnyɔ yabhlo
nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ: yi
'saa wa, tʋkpa -zɔnʋ, we -
budu nanı 'yli 'lɛ!»

2 'Ɪn ɔ yia we 'bıgʋpalıɛ:
«Gbʋzɔnʋ -wa, tʋkpanya -
na yıa dɛ -yɔ -gʋladıdlıda,
we 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka we -
libheyi -gʋ -tʋ. Jitea we 'dɛ
weee yia.»

3 Wa mnıa Olivʋsunyaa -
gɔgɔ 'wlu, -mɔ wa -dıa la,
-zugba wa yla -Lagɔbudu
'kadʋ. Da wa -nyaa 'wʋ, Pıɛlı
klaa, 'Zake klaa, Zaan klaa,
we -yɔ Andlee, 'ın wa yia ɔ
layıbha: 4 «Lɛbhla -mʋʋ 'ka
lɛnʋa? 'Ɪn lɛɛ -lu 'ka we -aın
-slolu, nıı, we bhla ka cıpaa?»

(Mt 24.4-14; Lk 21.8-19)

5 Ɔ nɛɛ wa -yla: «A zʋ amıaa
'dɛ 'yliyɔ, -mʋʋ yi 'wlʋ nıı, wa
nʋ aın -dawli 'wʋ. 6 Nyıma -
duun yia na 'ŋnı -gʋ yia, 'ın wa
'ka gbaɛ: ‹-Amı -wa -Lagɔɔ -
Bhasanyɔ!› 'ın wa 'ka nyıma
duun -dawli 'wʋnʋ.

7 «A -ka 'nʋ nıı, wa mı tʋgʋda
da -kwɛın, 'ın a -ka 'nʋ nıı,
wa mı tʋgʋda da 'pıpı, a 'na
nʋnʋ nyanɔ -nı. We mı nıı,
we nʋ lɛ, -mʋʋ 'nı -slɔ dʋdʋʋ
bhıalıda. 8 Tʋ yia laga 'sɔ
nyıdı 'wʋsɔa. 'Ɪn nyımaa 'wlu-
lapılınyɔ yabhlo 'ka nyımaa
'wlulapılınyɔ -gʋdʋ -yɔwʋsɔlʋ.
Dʋdʋ yia zuklua da tɔlʋa, 'ın
ŋwɔ 'ka yi. Sa 'ŋwnɔ -ka
gwalıa yi ɔ sıa, 'sa wee dʋdʋʋ
bhıabhıee gwedıda yia -mıa.

9 «Amıa mıa dɛ, a zʋ amıaa
'dɛ 'yliyɔ. Gbʋwʋbhunya 'yu

wa yia aın kwaa. Bhıtıa wa yia aın -Lagɔbudunya zɔ. Dʋdʋʋ 'wlulapılınya -yɔ nyımaa 'wlulapılınya 'yu wa yia aın laa na 'gbʋ, 'ın na gbʋdayınya a yia -zɛa wa 'yu. 10 Tıada, -Lagɔgbʋ wa yia gbaa 'lakpanya weee -yla. 11 Wa -ka aın gbʋwʋbhunya 'yu kwa, a 'na lʋlʋ dlı -nı, -we a 'kaa gbaa 'gbʋ. -Mʋʋ bhla, wɛlı -we a 'kaa gba, -Lagɔ yia we aın ŋwɛɛ zʋa. We'e 'bhʋ amıaa 'dɛɛ 'wlukʋʋn, Zuzu 'Pʋpa wlaa we.

12 «Nyımɛ yia ɔ bheli wlaa wa 'ka ɔ 'bha. 'Sa -bhlokpadɛ, dide yia ɔ 'yu wlaa. 'Yua yia wa didea -yɔwʋsɔlʋa wa 'ka wa 'bha. 13 Na 'gbʋ, nyıma weee yia aın 'wʋnyɛa. Nyımɛ -ɔ 'nı 'mı dlı -gʋ -sa, 'ın ɔ 'ka we bhloluda nyni, -Lagɔ yia ɔ gbʋ 'wʋsaa.

(Mt 24.15-31; Lk 17.23-24, 21.20-28)

14 «Nyımɛ -ɔ -ka 'sɛbhɛ nı zɛlı, ɔ 'nʋ we 'wʋla. Nıı, -lu -Lagɔ 'nıa 'yıbha, 'ın -we saa -lu weee la, -ɔ -ka we -yɔyı ladıda, da we 'na 'ka yaa -mı, -ɔ -ka 'sɛbhɛ nı zɛlı, ɔ 'nʋ we 'wʋla. Nyıma -wa -ka Zudee -dʋdʋ -gʋ -mı, wa -yɔ -gwagwıe mnı zizea -gɔgɔnya 'wlu. 15 Nyımɛ, -ɔ -ka nyapɛda -mı 'pipee, ɔ 'na mnını ɔ -lu 'wʋbhua -budu zɔ -nı. 16 'Ɪn -mɔmɔ -ka kpaa -mı, -mɔɔ 'na yili -mɔɔ -bana 'bhʋ -zɔɔ -nı. 17 Lɛɛ gbʋnyuu yi 'sa nʋkplabhue ŋwnı -yɔ 'ŋwnı -wa mıa 'yua 'nyɛnıda ylıa, wee 'ylınya -mını nya! 18 A bhubhoe -Lagɔ, we yi lɛnʋ ŋwɔtlɔyibhla. 19 We bhla mıa, sıasıe 'kadʋ wa yia 'yıa. 'Lee, -a -ka 'bhaa 'wlʋ, we 'sasʋkpa -nʋ ka -slɔ lɛnʋʋ? 'Ɪn lɛ we yia nʋa yı? -Ɪnnya, we 'na 'ka lɛnʋ.

20 «-Lagɔ 'nı yaa wee 'ylı -gʋsa, -zugba nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka we kwɛɛ -dı. Nıı, nyıma ɔ -saa -bha, wa 'gbʋ ɔ yia wee 'ylı -gʋsaa. 21 Wa -ka gba nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mı -seli, 'ın wa -ka gba nıı, ɔ mı mɔ, a 'na lalı we gbʋzɔnʋ -nı. 22 Yocıan yia yia, wa 'ka gba, nıı, ma -wa -Lagɔgbʋʋ -falıpanya -yɔ ɔ -Bhasanya. Gwɛdigbʋ -yɔ gbʋ 'kadı wa yia lɛnʋa, 'ın -wa -Lagɔ -saa -bha, wa 'ka wa -dawli nʋ. Nıı, wa 'na 'ka we mneni. 23 'Mʋ ın gbaa da aın -yla 'gamʋ. Nıı, amıa mıa dɛ, a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ.»

24-25 'Ɪn -Zezu nɛɛ:

«We bhla, wee sıasıee 'bıgʋ,
‹Nikpise yia kpaa,
'ylʋ 'na 'ka 'pʋ.
Nikpise yia kpaa,
'cʋ 'na 'ka lı.
Nikpise yia kpaa,
-zɛlı yia yalı 'bhʋa we 'ka bhli.
-Lu weee mıa yalı, zuklua we yia.›

(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

26 «-Mʋʋ 'bıgʋ wa yia ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu -yɔyıa yida -mɔ yalıpʋpa 'wʋ, 'tıtɛ -yɔ zlı weee nya. 27 -Bha ɔ yia 'anzınya yoo 'paa, dʋdʋ weee -gʋ. 'Ɪn, -wa -Lagɔ -saa -bha 'gbe weee 'wʋ, wa 'ka wa la.

28 «-We figısu slolua aın, a 'nʋ we 'wʋla. We 'klıya -ka tlʋmanıda -mı, 'ın we -ka tɔpɔda -mı, a -yi we 'ji nıı, 'nyu -lʋa bhla ka cıpa. 29 'Sa -bhlokpadɛ a -ka 'sasʋkpa -gbʋ

-mıını 'yı lɛnʊda, a yibheli we 'ji nıı, ɔɔ *Nyımɛɛ 'Yu ka cıpa, ɔ 'nı -slɛɛn latlʊlʊ.
30 «Ɩn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: dɛslɛɛn -nyımaa 'dɛ weee 'na 'ka tlı, 'ın wee gbʊnya -mıını 'kaa lɛnʊ. 31 Yalı -yɔ dʊdʊ mıa, la we yia 'bhʊa, nıı, na wɛlı 'na 'ka labhʊ 'mnumnu. 32 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı wee sıasıee bhla -yɔ we 'ylı -yi. Yalı -anzınya -yɔ -Lagɔɔ 'Yuu 'dɛbhie 'nı wee 'ylı -yi. Nıı, na Dide -bhlogbɔɔ -yia we 'ylı.
33 «We 'dɛɛ 'gbʊ, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ. A -tʊ 'yliyɔgada. 'Ylı -we nya gbʊ nı 'kaa lɛnʊ, a 'nı we -yi. 34 We 'wlʊ saɛ, nyımɛ yabhlo -ɔ mı 'lakpa 'wʊ mnıda. Ɔ 'kaa mnı, ɔ yia ɔ zɔ -nyıma lubho 'wʊladlili. 'Ɩn ɔ nɛɛ kloloo ŋwɛkʊnyɔ -yla: ‹-Ɩn 'na ŋwɔnʊ 'ylaa -nı.› 35 We 'dɛɛ 'gbʊ, a -tʊ 'yliyɔgada, a 'na ŋwɔnʊ 'ylaa -nı. Bhla -we nya -buduu -kanyɔ 'kaa yi, -de jibhezaoo, -de sabɔoo, -de zlıgʊoo, -de zlʊkpɛoo, a 'nı we -yi. 36 Ɔ -ka aın 'tlalı, ɔ 'na ylılı aın ylaa ŋwɔda -nı. 37 -We ın mıa da aın -yla gbada, mʊ na gbaa nyıma weee -yla. A -tʊ 'yliyɔgada.»

14

Zuifʊʊ -cıan zʊa -Zezuu -yɔgbʊ
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Zn 11.45-53)

1 Nıı, we -tʊ 'wʊ 'ylı 'sɔ *'WʊzıtıylıI 'fɛtı -yɔ Zuifʊʊ 'floo 'nıa *gɔɔ -yɔ -kaa 'fɛtı 'ka nyni. -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia -Zezuu -yɔylı pla wa 'ka ɔ kpa -dawli nya, 'ın wa 'ka ɔ 'bha. 2 Wa nɛɛ: «-A 'na kpalı ɔ 'fɛtıı 'ylı nya -nı. We 'nı -mʊʊ, 'ın 'gbe gbugblolua.»

*'Ŋwnɔ yabhlo slua -Zezu 'wluo *-lasiklɔ*
(Mt 26.6-13; Zn 12.1-8)

3 -Zezu mıa Betani, sɔlıbhanyɔ 'Simɔɔɔ -budu zɔ, da ɔ mıa lida, 'ın 'ŋwnɔ yabhlo yia -mɔ pla. Ɔɔ 'ŋwnɔ, ɔ ka -bhonyida kwɛɛ. *-Lasiklɔ -zɔnʊ, -we ka -valɛ 'tɛa, we mı we 'wʊ. Ɔ -dıa wee -bhonyida -blı ŋwɛɛ, 'ın ɔ yia wee -lasiklɔ -Zezuu 'wluo slu.* 4 Nyıma tɔlʊa mıa -bha, 'ın -maa yia 'cɛ 'pa, -zugba wa 'yıbhalı yıbhalı la: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ ɔ nyumɔ -lasiklɔ nıa? 5 Wa mneni yaa wa 'ka we pɛlʊ 'pa 'gwɛzi duun lʊ, -we nyımɛ 'kaa 'yı -zʊ ŋwɛɛ, 'ın wa 'ka we bobabhanya 'nyɛ.»

'Ɩn wa yia ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔ 'cɛpalı. 6 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a sıalı ɔa? A 'tide ɔ 'yi. -We ɔ nʊa 'mı -yla lɛ, gbʊ -zɔnʊ -wa. 7 Nıı, bobabhanya mı aın glaa 'ylı weee nya. Da a -ka 'yıbhalı, a mneni a 'ka wa 'nanı 'wʊnʊ. Nıı, -amı mıa, ın 'nı aın glaa -mı 'ylı weee nya. 8 -We ɔ mnenia, 'mʊ ɔ nʊa 'mı -yla lɛ. Nıı, -lasiklɔ ɔ tlia 'mı -yɔ gbawlaa 'gbʊ 'gamʊ. 9 Ɩn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: da wa yia -Lagɔgbʊ gbaa dʊdʊ weee -gʊ, -we ŋwnɔ nı nʊa da lɛ, gbaa wa yia we, 'ın ɔ lɛnʊgbʊ 'ka nyımaa dlı 'wʊ -tʊ.»

* **14:3** Wee -lasiklɔɔ -bhonyida mıa, tʊkpa wa laa alibatlı, mʊ nya wa nʊa we lɛ. Wee -lasiklɔ, wa laa nalıdı.

Zudası 'yıbha ɔ 'ka -Zezu wla
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

10 -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa, nyımɛ yabhlo, wa laa Zudası Isıkaliɔtʊ, mɔ mnıa -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -gbɛ, ɔ 'ka -Zezu wla. 11 Wa 'nʊa we, 'ın we yia wa 'mʊna 'wʊla. 'Ɪn wa nɛɛ ɔ -yla: «'Gwɛzi -a yia -mı 'nyɛa.» Sa ɔ 'kaa nʊ ɔ 'ka -Zezu wla, -bha ɔ bhlia we 'yooo datalıe.

-Zezuu 'bınɔnya pia 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu
(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14; Zn 13.21-30)

12 'Floo 'nıa gɔɔ -yɔ -kaa 'fɛtı ka nyni. We 'ylıı tıanʊ -we nya wa bhaa *bhlabhlɛyua 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu nya, wee 'ylı nya -Zezuu 'bınɔnya 'yıbhaa ɔ laɛ: «Mɔ -ın 'yıbha -a mnı -mı -yla 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu pia?»

13 -Zezu tiea ɔ 'bınɔnya 'sɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «A mnı -zɔɔ. A -ka -mɔ nyni, nyımɛ -ɔ 'nyunyida mıa 'wlu, a -yɔ ɔ yia 'wʊgbelia, a mnı ɔ 'bı. 14 Ɔ -ka -budu -mʊmʊ zɔ pla, a gba wee -buduu -kanyɔ -yla: ‹-Amıaa -Kanyɔ nɛɛ, «'Lee, -buduu 'yu -we zɔ -a 'kaa -amıaa 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu li nı, mɔ we mıa?» › 15 'Ɪn ɔ slolua aın -buduu 'yu 'kadʊ yabhlo 'klʊ, -mɔ -budu 'wlu, -we zɔ -gʊladı -li -zɔnʊ mıa. -Mɔ a 'kaa -amıaa 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu pili.»

16 Wa mnıa, wa nynia -zɔɔ, 'ın sa -Zezu gbaa wa -yla, 'ın wa yi 'saa we ylı. 'Ɪn wa yia wa 'fɛtı -gʊ -lililu pi.

-Zezu -yɔ ɔ wlawlanyɔ lia
(Mt 26.20-25; Lk 22.14; Zn 13.21-30)

17 Jibhe zɔa, 'ın -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ yia yi. 18 Da wa mıa lida 'tabhle -gʊ, -Zezu nɛɛ: «'ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: aın glaa, nyımɛ yabhlo ın -yɔ ɔ mıa da lida nı, mɔ yia 'mı wlaa.»

19 Tɔʊn, wa plɛ sumanıa, 'ın wa yia ɔ layıbha -bhlo -bhlo. «We 'nı -amı, we 'nı mʊʊ?»

20 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Amıa kugbua lɛ 'sɔ glaa nyımɛ yabhlo -wa. Ɪn -yɔ ɔ 'sɔ mı 'floo 'ŋwada zapʊ -bhlo lʊ. 21 Gbʊzɔnʊ -wa: sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ ɔ daa, 'sa ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu yia mnıa. Nıı, nyımɛ -ɔ 'kaa ɔ wla, 'ın wa 'ka ɔ 'bha, gbʊnyuu mı -mɔɔ -nʊ nya. Wa 'nı yaa -mɔɔ gwalı, we nanı 'yli.»

-Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya lia
(Mt 26.26-30; Lk 22.15-20; 1 Kol 11.23-25)

22 Wa mıa lida, 'ın -Zezu yia 'floo 'wʊbhu. Ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we ladıdlı. Ɔ dlilia we ɔ 'bınɔnya 'wʊla, 'ın ɔ nɛɛ: «A 'bhu we 'wʊ, na ku -wa.»

23 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ yia nʊ -kɔpʊ 'wʊbhu, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we wa yoo 'nyɛ -bhlo -bhlo, 'ın wa 'dɛ weee yia we 'ma. Ɔ nɛɛ:

24 «-We mıa da nı, mʊ -wa na 'pıɔn -we yia jitea nyıma duuun 'gbʊ, 'ın we 'ka -Lagɔ -yɔ nyıma 'sɔ 'wʊsuslolu. 25 Nıı, ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: zlı -Lagɔ -ka dʊdʊ 'wlulapılı, we zlı na maa nʊ lolu. We 'ylı 'nı -slɔ nyni, ın 'na 'ka nʊ 'ma.»

26 Wa bhlıa -Lagɔ -lʊʊ
'bhie, wa yia 'tla, 'ın wa yia
*Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu mnı.

-Zezu nɛɛ nıı, Pıɛlı yia ɔ gbʊ kpɛlıa
(Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Zn 13.36-38)

27 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Bı a
yia 'mı 'bhʊa. Nıı, we mı cɛlıda
-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ:
‹Bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ na yia
'bhaa,
'ın bhlabhlɛnya 'ka
lamnɔ.›
28 Nıı, ın -ka tlı, ın -ka 'wʊsɔ
lʊ, Galilee na yia aın wʊlʊa
mnıa.»
29 Pıɛlı nɛɛ ɔ -yla: «Nyıma
weee -ka -mı 'bı 'bhʊ, -amı 'na
'ka we lɛnʊ.»
30 'Ɪn -Zezu yia we
'bıgʊpalıɛ: «ɪn nɛɛ aın -yla
gbʊzɔnʊ saɛ: -zɛɛn sabɔ mıa,
-na kpɛlı na gbʊ 'wʊla -zakpa
ta, -zugba -kʊkɔ 'nı -slɔ -zakpa
'sɔnʊ gbo.»
31 Pıɛlı nɛɛ -bhlokpadɛɛ: «-
Ɪnnya, we 'nı -mʊʊ! We -ka
'bha wa 'ka -ın -yɔ 'mı 'sɔ 'bha,
ın 'na 'ka -na gbʊ kpɛlı.»
Tɔʊn, wa 'dɛ weee yia wee
wɛlı -bhlo gba.

-Zezu bhubhoea -Lagɔ Gɛtısemanee
(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

32 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu -
yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ nynia
Gɛtısemanee, 'ın ɔ nɛɛ wa -
yla: «A -dı dɛ la. Ɪn 'ka -Lagɔ
bhubhoe.»
33 Ɔ -yɔ Pıɛlı klaa, *'Zake
klaa, we -yɔ *Zaan, wa yia
mnı. -Bha ɔ -gʊ yia, 'ın 'pıɔn
yia ɔ dlı 'wʊ slo. 34 Ɔ nɛɛ
wa -ylaɛ: «Na dlı ka sumanı
bhabha. A -tʊ -seli, a -tʊ
'yliyɔgada.»
35-36 Ɔ bɛa 'yu -sɛ, ɔ -gblia
dʊdʊ la, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhub-
hoe, ɔ nɛɛ: «*Aba! Dide! -Ɪn
mneni -ın 'ka -lu weee lɛnʊ. -
Ɪn -ka we 'yıbha nı, -ın vlalı 'mı
sıasıe 'kadʊ -mını gwe. Nıı, we
'na -zɛlı na dʊmagbʊ -nı: we -
zɛ -na dʊmagbʊ.»
37 Ɔ yia ɔ 'bınɔnyaa -gbɛ lʊ,
-zugba wa mı 'ylaa 'wʊ. Ɔ
nɛɛ Simɔ Pıɛlı -yla: «'Ylaa -na
ŋwɔa yı? -Ɪn 'nı mneni -ın
'ka 'yliyɔgada -tʊ 'lɛlı -bhloo -
kpʊaa? 38 A -tʊ 'yliyɔgada, a
bhubhoe -Lagɔ, a yi laylagbʊ
lʊ bhlili. Nıı, nyımɛɛ dlı 'yıbha
we 'ka -lu -zɔnʊ lɛnʊ, 'ın ɔ ku
'nı we mneni.»
39 Tɔʊn, ɔ 'bhʊ 'yaa wa -yɔ lʊ,
'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoe wɛlı -
bhlokpadɛ nya. 40 Ɔ yia lʊ, -
zugba wa mı 'ya 'ylaa 'wʊ, wa
'yli ka 'wʊwɔmanıı 'gbʊ. Wɛlı
-we wa 'kaa ɔ -yla gba, we 'nı
-mı.
41 Ɔ yia lʊ -zakpa tanʊ nya, ɔ
nɛɛ wa -ylaɛ: «A mı 'ylaa 'wʊ -
bhlokpadɛ, nyapɛda a mıa yı?
We -tʊ 'sa. Da wa 'kaa Nyımɛɛ
'Yu wla gbʊnyuu -lɛnʊnya -
yla, we bhla ka nyni. 42 A -sɔ
'wʊ, -a 'ka mnı. A -talı, nyımɛ
-ɔ 'kaa 'mı wla, mɔ yia mɔ.»

-Zezu wa yia kpaa
(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Zn 18.3-12)

43 Da -Zezu mıa gbada,
wɛlı mı ɔ ŋwɛɛ, tɔʊn Zudası
yia yi. Ɔɔ Zudası mıa, ɔ mı
-Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ
'sɔ glaa. 'Ɪn ɔ -yɔ nyımaa -
zlo yia yi, tʊgʊgblɛ -yɔ su
kibhe nya kwɛɛ. Nıı, -
Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, -
Lagɔɔ titee gwesanya klaa,
we -yɔ nyıma kpası, ma tiea

wa. 44 Zudasɪ, -ɔ 'kaa -Zezu wla, sa ɔ 'kaa ɔ wla, ɔ ka we wa -yla gba. Ɔ nɛɛ: «Nyɪmɛ ɪn -ka gbleli nɪ, mɔ -wa. A kpa ɔ, a -yɔ ɔ 'sɔ mnɪ, a zʊ ɔ 'yliyɔ 'nanʊʊ.»

45 Zudasɪ nynia -Zezu kwesi, 'ɪn ɔ nɛɛ: «*Wlabi.» 'Ɪn ɔ yia ɔ gbleli. 46 -Bha wa yibhelia -Zezu, 'ɪn wa yia ɔ kpa. 47 Ɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo -saa tʊgʊgblɛ tʊkpa 'wʊ tɔʊn, ɔ yia *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ zɔlubhonʊnyɔ yabhlo yukwli 'wlu -dɪ.

48 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Wienyɔ ɪn -mɪa, 'ɪn a yia 'mɪ kpaa yi tʊgʊgblɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ -nya yɪ? 49 -Ɪnnya, 'ylɪ weee nya, ɪn mɪ aɪn glaa gbʊ -sloluda -mɔ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ɪn a 'nɪ 'mɪ kpa. Sanɛɛ a kpaa 'mɪ, 'ɪn -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛɛ 'gbʊ.»

50 Tɔʊn, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia -bha ɔ tɪ -gwagwɪe nya. 51-52 Nyimesləyu yabhlo yia ɔ 'bɪ, ɔ ka 'naa -bhlogbɔɔ -gʊ. Wa kpaa wee 'naa, 'ɪn ɔ yia we wa kwɛɛ tɪ, 'ɪn ɔ yia -gwa kpanʊ nya.

-Zezu wa kwaa gbʊwʊbhunya 'kadɪ 'yu

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55,63-71; Zn 18.13-14,19-24)

53 Wa yia -Zezu -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ -gbɛ kwa. Da -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan klaa, nyɪma kpasɪ klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya weee, wa gbelia 'wʊ. 54 Piɛlɪ mɪ -Zezu 'bɪ, ɔ 'nɪ ɔ -yɔ cɪpa. Ɔ plalɪa -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ -buduŋwɛɛ, 'ɪn ɔ yia -kosu -yɔ ladɪ, ɔ -yɔ 'slʊja 'sɔ.

55 -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ gbʊwʊbhunya weee tɪtalɪa -Zezu -yɔ la wa 'ka ɔ gbʊ -dɪlɪ, 'ɪn wa 'ka ɔ 'bha, wa 'nɪ gbʊ yabhlogbɔɔ 'yɪ. 56 Nyɪma -duun zʊlʊa ɔ yo -yɔ, 'ɪn -maa wɛlɪ 'nɪ bhli -bhlo.

57 Tɔlʊa -sɔa 'wʊ, -maa dɪlɪa ɔ yo gbʊ 'wlu la, 'ɪn -maa nɛɛ: 58 «Gbʊ ɔ gbaa, -a ka we 'nʊ. Ɔ nɛɛ nɪɪ, -Lagɔbudu 'kadʊ, -we nyɪma 'sʊbhaa da nɪ, -wlɔa ɔ yia we. 'Ɪn 'ylɪ ta zɔ we -putu -we nyɪmɛɛ sɔ 'nɪa 'tlili, ɔ 'ka -mʊʊ 'sʊbha.» 59 Wee gbʊ nɪ -gʊ, wa'a gba wɛlɪ -bhlo.

60 -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -sɔa 'wʊ wa nyɪdɪ, 'ɪn ɔ yia -Zezu layɪbha: «Nyɪma nɪ mɪ -mɪ gbʊ 'wluladɪlɪda. -Ɪn 'nɪ mneni -ɪn 'ka we -gʊ -saa?» 61 -Zezu 'nɪ ŋwɛ gba. Ɔ -sɔ yaa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbha: «'Lee, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ɪn -mɪa yɪ? -Lagɔ ka 'ŋnɪ -a mnɪnɪa, ɔ 'Yu -ɪn -mɪa yɪ?»

62 -Zezu yia we 'bɪgʊpalɪ: «Cɪɪn, 'mɔ ɪn -mɪa. Nyɪmɛɛ Yu yia 'tɪtɛ -ka -Lagɔɔ lilisɔlʊ ladɪa. 'Yɪa a yia ɔ yalɪpʊpa -gʊ we nya kwlida.»

63-64 -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ yia ɔ 'naa yla 'cɛ nya. Ɔ nɛɛ: «Ɔ ka -Lagɔ vɛlɪ, a 'dɛ weee ka we 'nʊ. -A 'nɪ -slɛɛn gbʊdayɪnyɔɔ gbʊ -ka.»

Ɔ nɛɛ wa -yla: «Amɪa nɛɛ lɛa?»

Wa nɛɛ: «Ɔ ka gbʊnyuu lɛnʊ.»

-Zugba wa kpɪa 'wʊ: «A 'bha ɔ! A 'bha ɔ! A 'bha ɔ!»

65 Nyɪma tɔlʊa slua ɔ -dlɛ -gʊ. Wa -gblia ɔ 'naa 'yli -gʊ, 'ɪn wa yia ɔ bhɪtɪ -kwli nya, wa nɛɛ ɔ -yla: «Nyɔɔ 'pa -mɪ -lua? -Ɪn

gba ɔ 'ŋnı!» 'Ɪn 'slʊja yia ɔ 'kpa yukwli 'wʊ sʊbha.

Piɛlı kpɛlıa -Zezuu -gʊgbʊ
(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Zn 18.15-18,25-27)

66-67 Nıı, da Piɛlı mıa 'wɔlɔda -mɔ wee -buduŋwɛɛ, 'ın -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ zɔlubhonʊŋwnɔ yia yi. Ɔ 'yıa Piɛlı, 'ın ɔ yia ɔ yla tenyii, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Mı mıa da, -ın -yɔ Nazalɛtıyu -Zezu 'sɔ mı -benyi.»

68 Piɛlı nɛɛ: «Yo -wa yo, ın 'nı ɔ -yi. -We a gbaa dɛ nı, ı'ın 'nʊ we 'wʊla.»

Tɔʊn, 'ın ɔ yia 'wʊsɔ, ɔ yia klolo ŋwɛɛ 'yligbe. 'Ɪn -kʊkɔ yia gbo. 69 Ɔɔ 'ŋwnɔ 'yı 'yaa ɔ, -wa mıa -bha, ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɔɔ nʊkpasu mıa da nı, ɔ mı waa nyıma nı glaa.»

70 Piɛlı nɛɛ: «Yo -wa yo.»

Tɔʊn, -wa mıa -bha, wa nɛɛ Piɛlı -yla: «Gbʊzɔnʊ -wa, -ın mı wa glaa. Nıı, Galilee -nyımɛ -ın -mıa.»

71 'Ɪn Piɛlı yia bi, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ a saa dɛ 'ŋnı, ın 'nı ɔ -yi, ın -ka yo 'tʊbhʊ, -Lagɔ 'pa 'mı -kaslʊ 'wʊ!»

72 -Bha -bhlokpadɛ, -kʊkɔ yia -zakpaa 'sɔnʊ gbo, 'ın Piɛlıı dlı yia -Zezuu wɛlı -gʊ -bho, nıı, ɔ kpɛlı -Zezu gbʊ 'wʊla -zakpa ta, -zugba -kʊkɔ 'nı -slɔ -zakpaa 'sɔnʊ gbo. 'Ɪn Piɛlı yia wie bhli.

15

Pilatı 'bhua -Zezuu -yɔgbʊ 'wʊ
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Zn 18.28-38)

1 Zlʊkpɛ -papa, *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, nyıma kpası klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya, waa gbʊwʊbhunya weee, ma bhlıa wɛlı -bhlo. Wa gbʊan -Zezu, *Wlɔmʊ -nyımɛ -ɔ pılıa Zudee -dʊdʊ 'wlu la, wa laa Pilatı, 'ın wa yia ɔ -mɔɔ -gbɛ kwa, 'ın wa yia ɔ -mɔɔ yoo 'nyɛ.

2 -Bha Pilatı 'yıbhaa ɔ la: «'Lee, Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ -ın -mıa yı?»

-Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mʊ -ın gbaa dɛ.»

3 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan dılıa -Zezu gbʊ duun 'wlu la. 4 'Ɪn Pilatı yia ɔ -zakpa 'sɔnʊ layıbha: «'Lee, gbʊʊ -zlo wa dılıa dɛ -mı 'wlu la nı, -na nʊ we, 'ın -ı'ın -sa we -gʊʊ?»

5 -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıgʊpalı, 'ın we yia Pilatı ŋwɛgaga -sʊbhalı.

6 Nıı, Zuifʊʊ 'fɛtı -ka nyni nı, -kaslʊnyımɛ -ɔ nyımaa -zlo 'yıbhaa, 'mɔ Pilatı tidea 'yi. 7 -Mɔ wee -kaslʊ 'wʊ, nyımɛ yabhlo wa laa -Balabası -yɔ ɔ -lima mı -mɔ. Ma -yɔ dʊdʊʊ 'wlulapılınya gʊ bhaa tʊ, 'ın wa yia nyımɛ 'bha. 8 -Bha wa gbaa Pilatı -yla: «-We -na nʊ bhaa 'fɛtıı 'ylı nya lɛ, -ın nʊ we lɛ.»

9 Pilatı nɛɛ wa -ylaɛ: «Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ mıa, 'mɔ ın 'kaa 'yitide yı?»

10 Pilatıı 'dɛ -yi we 'ji nıı, zenyidlı nya -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan wlaa -Zezu. 11 Ma zʊlʊa nyıma ŋwɛ nıı, wa sumanı we 'wʊ Pilatı 'ka -Balabası -kaslʊ 'wʊsa.

12 -Bha Pilatı gbaɛ: «'Lee, Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ mıa dɛ nı, ɛɛ -lu ın 'ka ɔ nʊnʊa?»

13 Wa 'kpıa 'wʊ, wa nɛɛ: «Kʊlʊ ɔ *su -gʊ la!»

14 Pilatı nɛɛ: «Gbʋnyuu -mʋmʋ ɔ nʋ lɛa?»
'Ɪn wa yia 'wʋkpı 'tıtɛɛ: «Kʋlʋ ɔ su -gʋ la!»
15 Nıı, Pilatı 'yıbha ɔ 'ka nyımaa -zloo dʋmagbʋ lɛnʋ, we 'dɛɛ 'gbʋ ɔ yia -Balabası 'yitide. Tɔʋn, ɔ nɛɛ 'slʋja -yla: «A sɛlı -Zezu.» 'Ɪn ɔ yia wa 'yoo 'nyɛ, wa 'ka -Zezu su -gʋ lakʋlʋ.

'Slʋja nyanıa -Zezu
(Mt 27.27-31; Zn 19.2-3)

16 'Slʋja kwaa -Zezu yoo -mɔ dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔɔ gbʋwʋbhu -buduŋwɛɛ, 'ın wa yia wa -lima weee la 17 wa 'ka ɔ nyanı. Wa yia ɔ nyımaa 'wlulapılınyɔɔ -bana zalʋ 'wʋpla, 'ın wa yia 'wia -kloo ma, 'ın wa yia we ɔ 'wluo -pla, 18 'ın wa yia ɔ fʋsa ɔ glapalıe nya: «Zuifʋʋ 'wlulapılınyɔ, -na fʋʋ.»
19 Wa bhıtıa ɔ 'wlu gblee nya, -zugba wa slua ɔ -dlɛ -gʋ, 'ın wa sibhlia 'kukolu ɔ 'yu, wa tıa wa 'dɛ 'wʋ 'kienyi. 20 Da wa bhıa ɔ nyanıe, wa -saa ɔ -bana zalʋ 'wʋ, 'ın wa yia ɔ 'dɛɛ -bana ɔ 'wʋpla. 'Ɪn wa -yɔ ɔ yia mnı, wa 'ka ɔ su -gʋ lakʋlʋ.

-Zezu wa kʋlʋa su -gʋ la
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Zn 19.17-27)

21 Wa mıa mnıda, 'ın wa -yɔ Sılɛnıyu 'Simɔɔ yia gbeli, -zugba ɔ bhʋ kpaa. Nıı, Alɛzandlı -yɔ Wlufusıı dide -wa. -Bha 'slʋja gbaa ɔ -yla -gla nya nıı, ɔ 'bhu -Zezuu su 'wʋ. 22 Wa yia -Zezu da wa laa Gɔlʋgota kwa. (-Mʋʋ ji -wa 'wluu kʋaa da.) 23 Wa 'nyɛa ɔ nʋ -we lʋ wa slua *milı, ɔ 'nı we 'ma. 24 Tɔʋn, wa yia ɔ su -gʋ lakʋlʋ, 'ın wa yia -nıgbı 'pa, -we wa 'kaa 'yı -bhlo -bhlo ɔ -bananya glaaa 'gbʋ.
25 Zlʋkpa ylʋ nya wa kʋlʋa ɔ su -gʋ la. 26 -We ka 'gbʋ wa yia ɔ 'bha, wa cɛlıa we, 'ın wa yia we ɔ 'wlu -bita lakʋlʋ. 'Mʋ wa cɛlıa:

-Ɔ MIA DA ZUIFUU 'WLULAPILINYƆ -WA

27 Wa ka 'ya 'wienya 'sɔ su -gʋ lakʋlʋ. 'Yabhlo mı ɔ lilisɔlʋ, 'ın -gʋdʋ mıa ɔ kɔpɛsɔlʋ. [28 Nıı, sanɛɛ 'sa -Lagɔsɛbhɛɛ bɛta yabhlo gbaa, bɛta -we gbaaɛ: «Wa ka ɔ gbʋnyuuu kwɛ -cıan glaa zɛlı».]
29 Nyıma mıa 'plıda, -zugba wa bite 'wlu, wa vɛlıa ɔ, wa nɛɛ: «Aya, -mı gbaa -ın 'ka -Lagɔbudu 'kadʋ -wlɔ, 'ın -ın 'ka we 'sʋbha 'ylı ta zɔ nı, 30 -sa -na 'dɛ gbʋ 'wʋ, 'bhʋ su -gʋ -ın 'sibhli la.»
31 -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, ma gbʋgbalı 'yaa -yla ɔ nyanıe nya, -maa nɛɛ: «Nıı, ɔ ka nyıma tɔlʋa pue, ɔ 'nı -slɛɛn mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ pue! 32 Ɔmɔ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, *Izlaɛlıı 'Wlulapılınyɔ, ɔ -ka su -gʋ 'bhʋ ɔ -ka lasibhli nı, -a -ka ɔ -yɔyı, 'ın -a zʋa ɔ dlı -gʋ.»
-Wa mıa su -gʋ ɔ kwesi, -maa ka 'ya ɔ vɛlı.

-Zezuu tlıda
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Zn 19.28-30)

33 'Ylʋ 'ka -glɔnyıdı nynia yi, nikpise yia kpa dʋdʋ weee -gʋ, we li 'lɛlı ta. 34 We bhla -bhlokpadɛ, -Zezu 'kpıa 'wʋ 'tıtɛɛ, ɔ nɛɛ: «Eloi, Eloi, lama sabakatani?» -Mʋʋ ji -wa: «Na

-Lagɔ, na -Lagɔ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -ın yi 'mı 'bı 'bhʊa?»

35 Nyıma tɔlʊa -wa mıa - bha, -wa 'nʊa we, wa nɛɛ: «Aya, ɔ mı Elii lada!»

36 Wa lʊ nyımɛ yabhlo -yɔ - gwagwıe mnıa, ɔ 'bhua -fuu 'wʊ, ɔ yia we kalɔ nʊ lʊ fa. Ɔ zʊa we gbleee 'yliya 'wʊ, 'ın ɔ yia we ɔ ŋwɛ -yɔdı, -de -mɔɔ yi we ŋwʊŋwɔnʊʊ, 'ın ɔ nɛɛ: «A wʊ -slɔ. -De Elii yi yi, -mɔɔ 'ka ɔ lasibhlii, -a 'ka -bha 'yı.»

37 -Zezu 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ, 'ın ɔ yia tlı.

38 'Naa bızıa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, mʊ bhlia 'wʊylaylıe we nyıdı -mɔ yalı tıklıı, 'ın we yia zɔ nyni.

39 Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ -ɔ 'yligbea -Zezu 'yu, 'ın ɔ yia ɔ 'wʊkpıwɛlı 'nʊ, 'ın sa ɔ tıtlıa 'wʊla, 'ın ɔ yia - bha 'yı, ɔ nɛɛ: «Ɔɔ nyımɛ mıa da nı, -Lagɔɔ Yu -wa 'pıɛın.»

40-41 Magıdala -ŋwnɔ Malii klaa, 'Zake -yulɛ -yɔ Zozee 'nyaa Malii klaa, we -yɔ Salomee, ma mıa ɔ 'bı. Nıı, ma pia -benyi ɔ -yla da wa mıa Galilee. Wa -yɔ 'ŋwnı duun tɔlʊa -yɔ -Zezu ka bha - Zeluzalɛmʊ mnı. Wa 'yligbe - mɔ 'pıpı, -zugba wa yla ɔ.

**-Zɛzɛfʊ zʊa -Zezuu 'kwie gbawla nʊkplɛ*

(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Zn 19.38-42)

42-43 Jibheza ylʊ nya, Alimateyu *-Zɛzɛfʊ yia yi. Ɔ mı *Zuifʊʊ gbʊwlıwʊdınyaa glaa -nyımɛ yabhlo, -ɔ wa zʊa -bha nya. Bhla -we nya -Lagɔ 'kaa dʊdʊ 'wlulapılı, ɔ mı we wʊda.

We zlı mıa, Zuifʊ mı wa -lu lamnazıda, 'ın zlı -ka zlı, mʊ - wa wa *Nyapɛylı. We 'dɛɛ 'gbʊ -Zɛzɛfʊ yia dlı 'tɛmanı, ɔ yia Pilatıı -gbɛ mnı ɔ 'ka -Zezuu 'kwie -mɔɔ -zlalı. 44 Pilatı nɛɛ ɔ dlı zɔ: «Aya! Ɔ ka tlı -papa - bhlo.»

'Ɪn ɔ yia Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ la, 'ın ɔ yia ɔ layıbha: «'Lee, ɔ tlıtlı bı ka 'wʊgwlɛɛ?»

45 -Mɔɔ ŋwnua we -yɔ, 'ın ɔ yia -Zɛzɛfʊ ɔ 'kwie yoo 'nyɛ. 46 - Zɛzɛfʊ zɔa 'naa -zɔnʊ, ɔ -saa - Zezuu 'kwie su -gʊ, ɔ zʊa we 'naa -yɔ, 'ın ɔ yia we 'bhʊka 'wʊ fa. Wee 'bhʊka mıa, wa ka bha we 'bhlu tʊkpa 'wʊ. Tɔʊn, ɔ glipea tʊkpa -boklo, 'ın ɔ yia wee gbawla ŋwɛkla.

47 Da wa zʊa -Zezuu 'kwie gbawla nʊkplɛ, Magıdala - ŋwnɔ Malii -yɔ Zozee 'nyaa Malii ka -bha 'yı.

16

-Zezu -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa

(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Zn 20.1-10)

1 Nyapɛylı 'plıa, Magıdala -ŋwnɔ Malii klaa, *'Zakee 'nyaa Malii we -yɔ Salomee, ma zɔa -lasiklɔ, -we ka ŋnɛ mɛnıa, wa 'ka we -Zezuu 'kwie -yɔtli.

2 Dimasıı zlʊkpɛ -papa, da 'ylʊ -sɔa 'wʊ, 'ın wa yia gbawla -gʊ mnı, 3 -zugba wa 'yıbhalıa yıbhalıa laɛ: «'Lee, tʊkpa 'kadʊ mıa da gbawla ŋwɛɛ, nyɔɔ 'ka we glipe -aın -yla?»

4 Wa -talıa -mɔ, 'ın wa yia wee tʊkpa -boklo 'kadʊ -yɔyı. Nıı, wa ka 'cın we glipe. 5 Wa plaa gbawla nʊkplɛ, ın wa yia

-mɔ nyimesləyu yabhlo 'yı. Ɔɔ nyimesləyu -dılı lilisəlu la. Ɔ -bana pɔlu. Nyanɔ yia wa dlı 'wʊslo.

6 Ɔ nɛɛ wa -yla: «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nı. Nazalɛtıyu -Zezu, -ɔ wa kʊlʊa *su -gʊ la, ɔ da a talıa yı? Nıı, ɔ ka 'wʊsɔ tlıtlınya glaa. Ɔ 'nı -seli -mı. A -talı, da wa palıa ɔ la, -bha nı da. 7 Nıı, ɔ ka aın 'yugalı Galilee. -Mɔ a yia ɔ 'yıa, saa 'dɛ ɔ gbaa zlımɛ aın -yla, 'sa. Nıı, a mnı, a 'tʊlʊ ɔ 'bınɔnya -yɔ Piɛlı.»

8 -Bha wa 'tlaa gbawla nʊkplɛ -gwagwıe nya, -zugba wa tɛlıa nyanɔ nya. Wa mı nyanɔ nʊdaa 'gbʊ, wa 'nı nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla gbʊ gba.

Magıdala -ŋwnɔ Malii 'yıa -Zezu
(Mt 28.9-10; Zn 20.11-18)

[9 -Zezu -sɔa tlıtlınya glaa 'wʊ dimasıı zlʊkpɛ. Magıdala -ŋwnɔ Malii, -ɔ 'wʊ ɔ vua zuzu 'nyii gbesɔ, ɔ yia ɔ 'dɛ -mɔɔ 'klʊslolu tıa.

10-11 -Wa -yɔ -Zezu 'sɔ mıa 'cın, -bha Malii mnıa wa -gbɛ. Wa mı wida. Ɔ 'tʊlʊa wa nıı, ɔ ka -Zezu 'yı, ɔ -ga 'yliyɔ. Wa 'nı we la gbʊzɔnʊ.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bınɔnya 'sɔ 'klʊ
(Lk 24.13-35)

12 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezuu 'bınɔnyaa glaa -nyıma 'sɔ mıa kpaa -yloogblʊ nɔda, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ -maa 'klʊslolu sa -putu sa. 13 Wa 'bhitia lʊ, 'ın wa yia wa -lima 'tʊlʊ, -maa 'nı 'ya we la gbʊzɔnʊ.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ -bhlo 'klʊ
(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Zn 20.19-23; Lngb 1.1-8)

14 -Slɛɛn, ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ -bhlo mı lida, 'ın -Zezu yia ɔ 'dɛ wa 'klʊslolu. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyıma nɛɛ aın -yla nıı, ın ka 'wʊsɔ tlıtlınya glaa, 'ın wa yia 'mı 'yı. A 'nı we la gbʊzɔnʊ. Lɛɛ ka 'gbʊ a 'nı 'mı dlı -gʊ zʊa? Lɛɛ ka 'gbʊ a su sa yukwli -yɔa?»

15 Tɔʊn, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «A 'plılı dʊdʊ weee -gʊ, a 'ka -mɔ -Lagɔgbʊ gba nyıma weee -yla. 16 Nyımɛ, -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, 'ın wa -ka ɔ batizee, -Lagɔ yia ɔ gbʊ 'wʊsaa. Nıı nyımɛ, -ɔ 'nı 'mı dlı -gʊ zʊ, -Lagɔ yia ɔ gbʊ dılıa. 17 -Wa zʊa 'mı dlı -gʊ, gwɛdigbʊ wa yia lɛnʊa, mʊ nı: na 'ŋnı nya wa yia zuzu 'nyuu vua. Wɛlı -we wa 'nıa -yi, 'mʊ wa yia gbaa. 18 Wa yi tıbhɛ 'wʊbhuoo, wa yi gu 'maoo, gbʊ yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa ylı. Wa yi nyıma sɔ -gʊlapalıoo, 'ın -maa pʊa.»

19 Nyımaa -Kanyɔ -Zezu bhıa gbʊ gbagbıe, -Lagɔ 'bhua ɔ 'wʊ, ɔ mnıa yalı, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ lilisəlʊ ladı. 20 'Ɪn ɔ 'bınɔnya yia -Lagɔgbʊ gbaa mnı, da weee. 'Ɪn Nyımaa -Kanyɔ saa wa 'wʊ wa lubho 'wʊ. Ɔ yia wa 'tıtɛ 'nyɛ wa 'ka gwɛdigbʊ lɛnʊ. Mʊ yia we -slolua, 'ın nyıma weee 'ka we 'jiyibheli nıı, wa wɛlı mı gbʊzɔnʊ nya.]

Lukıı 'sɛbhɛ Sa Lukı gbaa -Zezuu gbʋzɔnʋ gbʋ

-Dɔtlɔyu -ɔ -yɔ *Pɔlʋ mnıa 'lakpa 'wʋ, mɔ -wa. Lukıı 'sɛbhɛ ɔ cɛlıa, we gwedıda ɔ nɛɛ nıı, -we ka 'gbʋ ɔ yia 'sɛbhɛ nı cɛlı, mʋ -wa nıı, nyıma 'ka -Zezu -gʋgbʋʋ 'dɛbhie yibheli.

-We ka 'gbʋ Lukı yia 'sɛbhɛ nı cɛlı mʋ nı

1 Teofilı 'kadʋ, -na fʋʋ! -We plıa -seli -aın glaa, nyıma duun ka we cɛlıcɛlıe layla. 2 Nyıma, -wa 'yıa wee gbʋʋ gwedılıda, 'ın wa yia -Lagɔwɛlıı gbagbanya -zɛ nı, -we wa gbaa -aın -yla nı, 'mʋ wamıa cɛlıa. 3 Na 'dɛbhie -gbolu, da wee gbʋ dılıa gwe, sa we 'pıplıa 'wʋla, 'ın ın yia we layıbha. Sa we mımnıa 'wʋla, 'ın ın yia we yibheli ŋwɛɛ ŋwɛɛ. We 'gbʋ, Teofilı, we nanı 'mı dʋdʋ, 'mʋ ın cɛlıa da 'sɛbhɛ 'wʋ, 'ın ın yia -mı we yoo 'pa. 4 Ɩn 'nı -mı 'wʋcɛlı bhebhe. -Zezuu wɛlı wa -slolua -mıı, sa we -zɛa wɛlı -zɔnʋ, -ın 'ka we 'jiyibhelii 'gbʋ, ın yia -mı 'wʋcɛlı.

Zakalii -yɔ Elizabɛtıı 'yug-walıgbʋ

5 Bhla -we nya dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ *Ewlodʋ pılı bhaa Zudee -dʋdʋ 'wlu la nı, *-Lagɔbʋbɔnyɔ yabhlo, -ɔ mı bhaa -bha, 'mɔ wa laa Zakalii. *-Lagɔbʋbɔnyaa zʋa wa laa Abia, -mɔ wa nyıdı ɔ mıa. Ɔ 'ŋwnɔɔ 'ŋnı wa laa Elizabɛtı. 'Ɩn ɔ yia -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ *-Awlɔɔɔn zʋayli 'bhʋ. 6 Zakalii -yɔ Elizabɛtı 'sɔɔ nɔnɔbhʋ tıklıı -Lagɔ 'yliya 'wʋ. 'Ɩn wa zʋa -bha -Lagɔɔ tite sazɔnʋ sa, we -yɔ ɔ wɛlı 'dɛ weee 'sɔ. 7 -Gblo Elizabɛtı -tʋaa 'gbʋ, wa 'nı 'yu -ka, 'ın wa 'dɛ 'sɔ yia gɔ.

8 'Ylı yabhlo nya, 'ın Zakaliii nʋ -Lagɔbʋbɔ zʋaa 'ylı yia nyni. 'Ɩn Zakalii yia ɔ -Lagɔbʋbɔ -lubho nʋa mnı, -mɔ *-Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. 9 -Lagɔbʋbɔnyaa lɛnʋgbʋ 'cın 'wʋ, wa -ka gba wa 'ka wa libho dlili nı, -nıgbı wa paa. -Mʋʋ zlı mıa, wa 'paa wee -nıgbı nı, Zakalii -gʋ we bhlilia, ɔ 'ka -mɔ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ pla, ɔ 'ka -mɔ 'wlı -siee 'gbʋ. 10 Wee 'wlıı -sie bhla nynia nı, -zugba -Lagɔɔ nyımaa -zlo -dı -bha 'pipee la, wa mı -Lagɔ bhubhoeda.

11 Zakalii mı -Lagɔ bʋbɔda, Jejitapɛɛ 'anzı yabhlo yia ɔ 'klʋtlalı. We 'yligbe -bha 'slakagʋsalılu, -we -gʋ wa siea 'wlınya, we lilisɔlʋ. 12 Da Zakalii 'yıa wee 'anzı -yɔ, 'pıɔn sloa ɔ dlıı, 'ın -nyanıgbɔ yia ɔ -kpalı. 13 'Anzı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Zakalii, -ın 'na nʋnʋ nyanɔ -nı. -Lagɔ ka -na -Lagɔ -bhubhoewɛlı 'wʋŋwnu. Nʋkpasuyu -na 'ŋwnɔ Elizabɛtı yia gwalıa -mı -yla. Ɔ -ka ɔ gwalı, 'ın -ın 'ka ɔ 'ŋnı zʋ *Zaan. 14 Ɔɔ 'yuu 'gbʋ, 'mʋna 'kadʋ yia -mı 'wʋ yia. Nyıma -duun ɔ gwalıgwalıe yia 'mʋna 'wʋlaa. 15 -We ka gbʋ -wa nı, -bha Jejitapɛ 'yu, nyımɛ 'kadʋ ɔ yia -zɛa. Ɔ 'na 'ka -dlɔ zalʋ 'ma,

ɔ 'na 'ka nʊ kalo 'ma. Ɔ mı -mɔ ɔ 'nyaaa nʊkplɛ nı, 'ın -Lagɔɔ Zuzu 'Pʊpa 'kaa ɔ ye. 16 *Izlaɛlınyıma -duun ɔ yia Jejitapɛ, -ɔ -wa wa -Lagɔɔ -gbɛ lʊlaa. 17 Nyımaa -Kanyɔɔ 'yugalınyɔ ɔ -mıa, 'ın zuzu -yɔ 'tıtɛ, -we mı bhaa *Elii -gʊ nı, mʊ yia ɔ -gʊ yia. Ɔ 'ka we lɛnʊ, 'ın didea -yɔ 'yua 'sɔ 'ka 'yıbhalı -yıbhalı. 'Bhie, -wa'a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, ɔ 'ka wa nyıma tıklıu gbʊyilo 'nyɛ. Ɔ 'ka 'sa wa -yɔmnazı Nyımaa -Kanyɔɔ -nʊ nya.»

18 -Lagɔɔ 'anzı gba 'saa, Zakalii nɛɛ: «-Amı ka gɔ, 'ın na 'ŋwnɔ mı ŋwnɔkaa nya, -na wɛlı -ın gbaa da 'lee, sa we 'ka 'wʊlapıplıa?»

19 'Anzı yia we 'bıgʊpalı, we nɛɛ: «-Amı -wa Gablie. -Lagɔ -ɔ 'yu na yligbea, mɔ tiea 'mı, nıı, ın yi, ın 'ka -mı -yla wɛlı nı -yɔ gbʊzɔnʊ -gbʊ nı gba. 20 Wɛlı -we ın gbaa dɛ -mı -yla, -ın 'nı we dlı 'wʊdıı 'gbʊ nı, we 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ, bhobho -na yia -zɛa, wɛlı 'na 'ka -mı ŋwɛɛ 'tla. 'Ylı -we -Lagɔ 'paa ŋwɛɛ, we -ka nyni 'bhie, 'ın -ın 'kaa gba.»

21 Zakalii mı -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ -gwlɛda kplokploo 'gbʊ, -Lagɔɔ nyıma -wa mıa -bha 'pipee ɔ wʊlʊda, ŋwɛgaga ka wa sʊbha. 22 Nıı, ɔ 'tlaa, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka wa -yla gba. 'Ln nyıma yia we -yɔyı nıı, -lu yabhlo ka ɔ 'klʊ 'tlalı -mɔ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ. 'Ln -zugba ɔ paa wa -yla sɔ. Ɔ 'nı mneni ɔ 'ka gbʊ -gʊsa. 23 Ɔnʊʊ -Lagɔɔ bʊbɔ ylı bhıa nı, 'ın ɔ yia ɔ -zɔɔ lʊmnı.

24 'Ylı 'sɔ -lɛ 'plıa, 'ın Zakaliii 'ŋwnɔ Elizabɛtı yia nʊkpla pla. 'Cʊ gbu 'wʊ, -zugba ɔ zize ɔ 'dɛ. 'Ln ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: 25 «-Aa! -Lagɔ ka 'mı nyazı 'yılı, ɔ ka 'mı zʊ 'klʊ -sa nyıma 'yliya 'wʊ. 'Ln ın yia gwalı ŋwnɔ -zɛ.»

Sa 'anzı kwaa Malii -Zezuu gwalıgbʊv 'dı

26 Elizabɛtı plaa nʊkpla, ɔ ka 'cʊ gbelibhlo, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'anzı Gablie tie -mɔ Nazalɛtı, Galilee -dʊdʊ -gʊ. 27 -Mɔ 'yieslɔŋwnɔyuu -gbɛ ɔ tiea we. Ɔ 'ŋnı wa laa Malii. Ɔ 'nı -slɔ nʊkpasu -yi. Nıı, nyımɛ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfʊ, ɔ bhoyi -wa. Nyımaa 'wlulapılınyɔ *-Davidıı zʊayli -nyımɛ yabhlo -wa. 28 -Lagɔɔ 'anzı plaa ɔ -gbɛ, 'ın we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Malii, a fʊʊ! A li 'mʊna. Ama -Lagɔ 'nyɛa ɔ zʊzɔnʊ, ama na saa fʊ, -Lagɔ -yɔ aın 'sɔ mı.»

29 Malii 'nʊa wɛlı -mını, we ka ɔ dlı sumanı. 'Ln ɔ yia ɔ 'dɛ layıbha 'lee: «Fʊ -mʊmʊ we -saa dɛ 'mı, sa -mʊʊ 'ji mıa?» 30 'Anzı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Malii, nyanɔ 'na slolu aın dlıı -nı. -Lagɔ ka ɔ zʊzɔnʊ aın 'nyɛ. 31 A -talı, nʊkpla a yia plaa, a 'ka nʊkpasuyu gwalı, 'ın a 'ka ɔ 'ŋnı zʊ -Zezu. 32 Nyımɛ 'kadʊ ɔ yia -zɛa, 'ın wa 'ka ɔ la Yalı -Lagɔɔ 'Yu. 'Mɔ Jejitapɛ yia ɔ dʊkpasa -Davidıı 'ŋnımnıkpe 'wʊladıa, 'ın ɔ 'ka nyıma 'wlulapılı. 33 Mɔ yia Izlaɛlınyıma weee 'wlulapılıa 'kɔmʊʊ, 'ın ɔ nyımaa 'wlulapılıe 'nı bhloluda -ka.»

34 Malii nɛɛ 'anzı -ylaɛ: «ln 'nı nʊkpasu -yi, sa we 'ka 'wʊlanʊnnʊa?»

35 'Anzı yia we 'bıgʊpalı ɔ
-ylaɛ: «Zuzu 'Pʊpa yia aın -
gʊ yia, 'ın Yalı -Lagɔɔ 'tıtɛ yia
aın -gʊgblia zuzu 'bhisa. We
'gbʊ, ɔɔ 'yu a yia gwalıa, ɔ mı
-mɔwlʊda, 'mɔ wa yia laa -
Lagɔɔ 'Yu. 36 Ama zʊayli ŋwnɔ
Elizabɛtı mı nʊkpla, nıı, ɔ ka
gɔ. Nʊkpasuyu ɔ yia gwalıa, -
ɔ wa laa zlımɛ -gblotʊ ŋwnɔ, ɔ
'cʊ gbelibhlo mıa da. 37 -We
ka gbʊ -wa nı, -lu yabhlogbɔɔ
'kaa -Lagɔ sıalı, we 'nı -mı.»

38 Tɔʊn, 'ın Malii nɛɛ: «Je-
jitapɛɛ lubhonʊŋwnɔ ın -mıa.
Sa -ın gbaa dɛ, we nʊ 'sa na -
nʊ nya.» 'Ɪn 'anzı yia ɔ kwesi
'bhʊ, 'ın we yia mnı.

Malii mnıa Elizabɛtı 'yıa

39 Wee bhla -bhloo 'dɛ nya,
Malii -sɔa 'wʊ -gwagwıe nya,
'ın ɔ yia Zudee -dʊdʊʊ da -gɔgɔ
-zuaa 'gbe yabhlo 'wʊ mnı.
40 Ɔ plaa Zakaliii -budu zɔ,
'ın ɔ yia Elizabɛtı fʊsa. 41 Da
Elizabɛtı 'nʊa Maliii fʊsawɛlı
nı, yu mıa ɔ nʊkplɛ, 'ın ɔ yia
lazuklu. 'Ɪn Zuzu 'Pʊpa yia
Elizabɛtı ye. 42 'Ɪn ɔ yia 'wʊkpı
'tıtɛɛ:

«Malii! -Lagɔ ka aın 'nyu-
laŋwna, we 'ka 'ŋwnı weee -
zi. 'Ɪn ɔ ka 'ya 'yu -ɔ mıa aın
nʊkplɛ 'nyulaŋwna. 43 Aya!
Nyɔɔ ın -mıa, 'ın na -Kanyɔɔ
'nyaa yi na -gbɛ yia? 44 Nıı, a yı
-yɔɔ! Ɪn 'nʊa amaa na fʊsawɛlı,
tɔʊn, 'yu -ɔ mıa 'mı nʊkplɛ, 'ın
ɔ yia lazuklu 'mʊna 'kadʊ nya.
45 Gbʊ Jejitapɛ gbaa aın -yla,
a ka we dlı 'wʊdı nıı, lɛ we
yia nʊaa 'gbʊ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ
mı amaa -nʊ nya.»

Malii -mnınıa -Lagɔɔ 'ŋnı

46 Elizabɛtı gba 'saa, -bha -
bhlokpadɛ Malii nɛɛ:
«Cıın, Jejitapɛ 'yli,
ɔ 'ŋnı na yia -mnınıa.
47 'Mʊna ka na dlı ye,
na Gbʊwʊsanyɔ -Lagɔɔ
'gbʊ.
48 -We ka gbʊ -wa,
-Lagɔ ka 'mı 'yli -gʊ 'pa,
ɔ nyazıdlı nya.
-Amı, ɔ lubhonʊŋwnɔ,
-ɔ 'nıa -lu yabhlogbɔɔ nya
-mı.
We 'gbʊ, we 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ,
bhla weee nya, nyıma yia
na daa gbaa:
‹'Ŋwnɔ, -ɔ -Lagɔ ŋwna 'nyu la.›
49 -Lagɔ -ɔ ka 'tıtɛ pılıa 'tıtɛ
weee 'wlu la,
ɔ ka 'mı gbʊ 'kadı -yla lɛnʊ.
Ɔ 'ŋnı mı -mɔwlʊda.
50 Nyıma -wa zʊa ɔ 'nʊŋwɛ,
bhla weee nya ɔ yılıa wa
nyazı.
51 Ɔ sɔɔ 'tıtɛ ɔ -slolua,
'ın -wa ka dlı zɔ,
'dɛɛ 'ylimanıe mıa,
ɔ yia wa -yɔsısalı.
52 -Lagɔ ka dʊdʊʊ 'wlu-
lapılınya wa 'ŋnımnıkpe
-gʊ -sa.
'Ɪn ɔ yia nyıma -sɛ -sɛ 'bı 'kadʊ
'nyɛ.
53 Nyıma -wa 'klı mıa 'bhada,
ɔ ka wa -lu -zɔnʊ 'nyɛ
duun,
'ın ɔ yia 'ŋnımnınya vu,
wa kwɛ klo nya.
54-55 Ɔ ka ɔ lubhonʊnyɔ *Izlaɛlı
-yɔbɛ.
'Ɪn ɔ 'nı ɔ nyazıdlıı lɛnʊgbʊ
'wʊdlʊ,
*Ablaamʊ -yɔ ɔ 'yuoyuaa
gbɛgbɛın,
-zʊ weee nya.
Sa ɔ gbaa -amıaa dʊkpası -yla,
'sa ɔ mıa we nʊda.»

56 Malii -dılıa Elizabɛtıı -gbɛ
la, we li sa 'cʊ ta, 'bhie, ɔ yia ɔ
-zɔɔ lʊmnı.

*'Zan *-Batisıı gwalıgbʊ*

57 Bhla -we nya Elizabɛtı
'kaa 'wlusa we nynia, 'ın ɔ yia
nʊkpasuyu gwalı. 58 Elizabɛtıı
kwesinyıma -yɔ ɔ zʊayli -
nyıma 'nʊa nıı, Jejitapɛ ka
Elizabɛtı nyazı 'kadʊ 'yılı, 'ın
wa -yɔ ɔ 'sɔ yia we 'mʊna li.

59 Da 'yu lia lɔkɔwlu -bhlo,
wa yia ɔ knı 'wʊ 'paa, 'ın wa
nɛɛ, wa 'ka ɔ dide Zakaliii 'ŋnı
ɔ zʊ. 60 'Ɪn ɔ 'nyaa nɛɛ: «-Ɪnnya!
'Mɔ wa laa Zaan.»

61 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Ŋnı -mını
'nı amaa zʊayli -mı.»

62 'Ɪn wa yia ɔ dide layıbha
sɔ nyaɛ: «Sa -ın 'ka ɔ 'ŋnı
zʊa?» 63 Zakalii 'yıbhalıa wa
-boklo falʊ nı, 'ın ɔ yia we -gʊ
cɛlı nıı: «'Yuu ŋnı -wa Zaan.»
'Ŋnı -we ɔ cɛlıa, wa 'yıa we
-yɔ nı, 'ın ŋwɛgaga yia wa
'dɛ weee sʊbha. 64 -Bha -
bhlokpadɛ Zakaliii mıɔ -bloa,
'ın ɔ yia gbagbıe bhli, -zugba
ɔ mnını -Lagɔɔ 'ŋnı. 65 Tɔʊn,
nyanɔ yia ɔ kwesinyıma weee
'wʊslo, -zugba nyıma weee, -
wa mıa Zudee -gɔgɔ -dʊdʊ -gʊ,
gbʊgbalı we -yla. 66 -Wa weee
'nʊa wee gbʊ -mını, dlı zɔ wa
dılıa we la, 'ın wa yıbhalı -
yıbhalıa laɛ: «'Ao! Nyɔɔ 'yu -
mɔnı 'ka cı -zɛa?» Nıı, -Lagɔɔ
'tıtɛ -yɔ ɔ 'sɔ mı.

*Gbʊzɔnʊ -gbʊ, -Lagɔ nʊa lɛ,
Zakalii 'paa we -falı*

67 Zuzu 'Pʊpa yea ɔɔ 'yuu
dide Zakalii, 'ın ɔ yia gbʊʊ -
falıpapıe bhli:

68 «Jejitapɛ, -ɔ -wa Izlaɛlınyımaa
-Lagɔ,
-a -mnını ɔ 'ŋnı. Mɔ bɛa ɔ
nyıma -yɔ,
'ın ɔ yia wa gbʊ 'wʊsa.

69 Nyımaa Gbʊwʊsanyɔ 'kadʊ,
-ɔ 'bhʊa -Lagɔɔ lub-
honʊnyɔ -Davidıı
zʊayli,
ɔ ka ɔ -aın 'nyɛ.

70 -Lagɔ ka 'cın we gba
ɔ -mɔwlʊ gbʊʊ -
falıpanyaa ŋwɛ nya.

71 Nıı, mɔ yia -aın -amıaa
tʊnyıma kwɛɛ -saa,
'ın ɔ 'ka -aın -wa weee
nyɛa -aın 'wʊ,
wa 'tıtɛ zɔ -sa.

72 'Sa -Lagɔ -slolua sa
ɔ nyazıdlı -amıaa
dʊkpası 'klʊ.

'Ɪn ɔ ligbea ɔ -yɔ ɔ nyıma 'sɔɔ -
mɔwlʊ *'wʊsuslolugbʊ.

73 -Lagɔ ka zlımɛ -amıaa
dʊkpasa Ablaamʊ -yla
bi, nıı,
74 -amıaa tʊnyıma kwɛɛ ɔ
yia -aın -saa,
'ın ɔ 'ka -aın nyanɔ dlıı -sa,
-a 'ka ɔ lubho nʊ,
75 -mɔwlʊwlʊe -yɔ
'wʊtʊtʊe tıklıı nya ɔ 'yu,
bhla -a -gaa 'yliyɔ.

76 'Ɪn -mı, na 'yu, wa yia laa,
Yalı *-Lagɔgbʊʊ -
falıpanyɔ.

Nıı, -mı yia Nyımaa -Kanyɔ 'yu
nɔa,
'ın -ın 'ka ɔ 'yloogblʊnya -
yɔ mnazı.

77 'Ɪn -ın 'ka ɔ nyıma -yla we
'wʊyleli nıı,
-Lagɔ -ka wa -yɔgbʊ 'wʊtı,
mʊ slolua wa 'pʊpʊe.

78 -Amıaa -Lagɔɔ nyazıdlı
'kadʊʊ 'gbʊ,

ɔ yia yalıı san -we -yɔ zlʋkpa ylʋʋ san 'wʋwlʋa,
-aın -gʋ 'mnia,
79 we 'ka -wa mıa nikpise 'wʋ ladıda -yɔ -wa mıa tlıtlıee zuzu 'wʋ ladıda, glaa layı.
'Ɪn we 'ka -aın 'wʋtʋtʋe -dlɔɔɔ 'yloogblʋ dasloluu 'gbʋ.»
80 'Yulɛ mı 'ylimanıda, 'ın ɔ 'wlukʋʋn mı ladoluda. 'Ɪn ɔ yia da bɛblɛɛ ladılıa mnı ɔ 'dɛ -bhlo tıklıı 'bhie, 'ylı -we nya ɔ -slolua ɔ 'dɛ Izlaɛlınyıma 'klʋ, 'ın we yia nyni.

2

-Zezuu gwalıgbʋ
(Mt 1.18-25)

1 -Mʋʋ bhla, nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ *Sezaa Ogusı palıa tite yabhlo, nıı, wa zɛlı ɔ nyıma weee, dʋdʋ weee -gʋ. 2 Bhla -we nya Kiliniusʋ mıa Siliii -dʋdʋ -gʋ nyımaa 'wlulapılınyɔ nya, we bhla wa zɛlıa nyıma tıanʋ. 3 Nyıma weee yia wa 'dɛɛ -zɔɔ wa 'ŋnı cɛlıa mnı -bhlo -bhlo.
4 *-Zɛzɛfʋ -mɔɔ yi 'yaa Nazalɛtıgbe 'wʋ 'bhʋ, Galilee -dʋdʋ -gʋ, 'ın ɔ yia -Davidıı 'gbe wa laa Bɛtılɛmʋ nʋkplɛ mnı, Zudee -dʋdʋ -gʋ. -Davidıı zʋayli -yɔ ɔ -budu zɔ -nyımɛ ɔ -mıa, -Davidıı -budu zɔ. 5 Ɔ -yɔ ɔ bhoyi Malii, -ɔ mıa 'wlʋwlʋ -nʋkpla 'sɔ, 'ın wa yia mnı, wa 'ka wa 'ŋnı cɛlıı 'gbʋ. 6 Wa mı Bɛtılɛmʋ, 'bhie, Maliii 'wlusabhla yia nyni. 7 'Ɪn ɔ yia ɔ 'wʋkpıalı yu gwalı, nʋkpasuyu nya. Ɔ bibelia ɔ 'naa -yɔla nı, 'ın ɔ yia ɔ nımaa 'wʋlili -gbo 'wʋ lapılı. Nıı, wa 'nı 'bı 'yı 'lakpanyaa -budu zɔɔ 'gbʋ.

-Lagɔɔ 'anzı yabhlo -laa bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnya 'dızɔnʋ

8 -Mɔ wee dʋdʋ -bhlokpadɛ -gʋ nı, kpaa bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnya gʋa. Sabɔ, -zugba wa kʋ wa bhlabhlɛɛ -zlo ŋwɛ. 9 -Jejitapɛɛ 'anzı yabhlo yia wa 'klʋtlalı, 'ın -Lagɔɔ 'ŋnımnıee san 'kadʋ yia wa gbeli. 'Ɪn -nyanıgbɔ yia wa -kpalı. 10 'Anzı nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na nyamanı -nı, nıı, 'dızɔnʋ ın -laa aın. Mʋ yia nyıma weee 'mʋna 'kadʋ dlı zɔ slua. 11 -Zɛɛn sabɔ, wa ka amıaa Gbʋwʋsanyɔ gwalı, -mɔ -Davidıı -zɔɔ. Mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, 'ın mɔ -wa Nyımaa -Kanyɔ. 12 -Lu -we 'kaa ɔ -slolu, 'bhie, a 'ka ɔ yibheli mʋ nı: 'yuyolu yabhlo a yia 'yıa, 'naa mı ɔ -yɔlabibelida, -zugba ɔ pı nımaa 'wʋlili -gbo 'wʋ la.»
13 Tɔʋn, yalı 'anzıı -zlo yia 'anzı -gʋbho, -Lagɔɔ 'ŋnımnınıe nya, -zugba we gbaa:
14 «-Lagɔɔ 'ŋnı 'yli -mɔ yalı 'pıpı,
'ın nyıma -wa -Lagɔ 'yıbhaa,
'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı wa -nʋ nya dʋdʋ -gʋ.»

Bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnya mnıa Bɛtılɛmʋ

15 Da -Lagɔɔ 'anzınya 'bhʋa wa kwesi, 'ın we 'dɛ weee yia yalı mnı nı, -bha bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnya zʋzlʋa 'dı, wa nɛɛ: «-A mnı Bɛtılɛmʋ, gbʋ -we nʋa -mɔ lɛ, Jejitapɛ -slolua -aın 'klʋ, -a 'ka we 'yı.»

16 Wa -sɔa 'wʊ -gwagwıe
nya, 'ın wa yia -mɔ mnı. 'Ɪn
wa yia -mɔ Malii -yɔ -Zɛzɛfʊ
ylı. 'Yuyolu pı nımaa 'wʊlili
-gbo 'wʊ la, 'ın wa yia ɔ 'yı.
17 Da wa 'yıa ɔɔ 'yuyolu nı, -
we 'anzı gbaa wa -yla ɔɔ 'yuu
daa, 'ın wa yia we 'dısasıe bhli
nyıma tɔlʊa -yla. 18 Gbʊ -we
bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnya gbaa, -
wa weee 'nʊa we, ŋwɛgaga
sʊbhaa wa. 19 Gbʊ weee 'plıa,
Malii yia we dlı zɔ ladılı. Ɔ -
ka ladı, -zugba ɔ pʊpalı we -
gʊ 'wlukʊʊn la. 20 -Mʊʊ 'bıgʊ,
'ın bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnya yia
lʊmnı, -Lagɔɔ 'ŋnı ylimanıe -yɔ
ɔ 'ŋnı mnınıe nya. -We wa 'nʊa
klaa, 'ın wa 'yıa -yɔ klaa, nıı, sa
'anzı gbaa we wa -yla, 'sa we
nʊa.

Malii -yɔ -Zɛzɛfʊ 'sɔ yia -Zezu -slolua mnı, -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ

21 'Yuu lɔkɔwlu -bhlo nynia,
'ın wa yia ɔ knı 'wʊpa. 'Ɪn wa
yia ɔ 'ŋnı zʊ -Zezu. Wa 'nı -slɔ ɔ
nʊkpla pla, 'ŋnı -we 'anzı gbaa
ɔ 'nyaa -yla nı, 'mʊ wa zʊa ɔ.

22 'Ɪn da Maliii -yɔwɔlʊ
ylı nynia, sa we mıa cɛlıda
*Moizıı tite 'wʊ, 'sa -Zɛzɛfʊ -yɔ
Malii kwaa 'yu *-Zeluzalɛmʊ,
wa 'ka ɔ Jejitapɛ 'klʊslolu.
23 Nıı, we mı cɛlıda Jejitapɛɛ
tite 'wʊɛ:

«'Wʊkpıalı nʊkpasuyu wa yia
-bha -saa Jejitapɛɛ -nʊ
nya.»

24 Wee tite -bhlokpadɛ gbaa
wa bʊbɔ -Lagɔ, -de gbele sɔɔ,
-de -kpakʊn yua sɔɔ, we nya,
'ın Malii -yɔ -Zɛzɛfʊ -yɔ we yia
mnı.

'Simeɔɔ 'paa -Lagɔ fuo -Zezuu 'gbʊ

25 Nıı, nyımɛ yabhlo mı
bhaa -Zeluzalɛmʊ, 'mɔ wa laa
'Simeɔɔ. Nyımɛ tıklıı -wa, 'ın
ɔ zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, 'ın ɔ mıa
*Izlaɛlıı Gbʊwʊsanyɔ wʊda.
Zuzu 'Pʊpa mı ɔ -gʊ. 26 -Mɔɔ
nɛɛ ɔ -yla 'cıɛn, nıı, -Lagɔɔ -
Bhasanyɔ ɔ yia yoo 'paa, ɔ 'nı
-slɔ -mɔɔ 'yı, ɔ 'na 'ka tlı. 27 -
Lagɔɔ Zuzu 'bhua 'Simeɔɔ 'wʊ,
'ın ɔ yia -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ
mnı. We bhla, -Zezuu didea
ka wa 'yu -Lagɔbudu 'kadʊ
zɔ kwa. 'Ɪn -we Jejitapɛɛ tite
gbaa, wa 'ka we lɛnʊ ɔ -yla.
28 'Simeɔɔ 'bhua 'yu 'wʊ, ɔ 'paa
-Lagɔ fuo, 'ın ɔ nɛɛ:

29 «Jejitapɛ, -we -ın gbaa, we ka
lɛnʊ.
-Slɛɛn -ın mneni -ın 'ka -na
lubhonʊnyɔ 'yitide,
ɔ 'ka tlı -dlɔɔ.
30 Nıı, *nyımaa Gbʊwʊsanyɔ -
ın 'paa yoo,
ın ka ɔ 'yı na 'yli 'sɔ nya.
31 Nıı, nyımɛ -ɔ -ın nʊa lɛ,
nyımaa Gbʊwʊsanyɔ nya,
nyıma weee 'yu, ın ka ɔ
'yı.
32 Mɔ -wa, zlı -we 'kaa dʊdʊgʊ
-nyıma weee nikpise
'wʊsa.
Izlaɛlınyıma -ın -saa -bha,
wa 'ŋnı 'ka mnı ɔ 'gbʊ.»

'Simeɔɔɔ -falıpagbʊ

33 Gbʊ 'Simeɔɔ mıa gbada
-Zezuu daa, we ka ɔ 'nyaa -
yɔ ɔ dide 'sɔ ŋwɛgaga -sʊbhalı.
34 'Simeɔɔ ŋwnaa wa 'nyu la,
'ın ɔ nɛɛ -Zezuu 'nyaa Malii
-ylaɛ: «A -talı, 'yu -mɔnıı
'gbʊ, nyıma -duun yia bhlia,
'ın nyıma -duun yia 'wʊsɔa
*Izlaɛlı -dʊdʊ -gʊ. Mɔ yia -Lagɔ
-slolua, 'ın nyıma tɔlʊa 'na 'ka
ɔ gbʊ -yɔŋwnu. 35 'Ɪn nyıma

duuun dlı zɔ lapʋpalıgbʋnya mıa, wa dlı zɔ zizeda, sanɛɛ ɔ yia we zlı 'klʋ wlelia bɛblɛɛ. 'Ɪn ama, Malii, gbʋ -we yia aın ylıa, -yɔ we yia aın 'cɔnɔa, nɛɛ 'yli 'sɔ tʋgʋgblɛ wa fa amaa dibhe 'wʋ.»

Anı 'paa -Lagɔ fuo -Zezuu 'gbʋ

36 We bhla, Fanuɛlıı 'yu Anı, -ɔ -wa -Lagɔgbʋʋ -falıpaŋwnɔ, Asɛlıı zʋayli, -mɔɔ mı 'ya wee -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, -zugba ɔ ka gɔ. Ɔ -dɔgbʋ bhla, ɔ -kʋa ylı, we li -zʋ gbesɔ, 'ın ɔ 'lowli yia tlı. 37 Ɔ ka -zʋʋ glʋ -mnʋa -zʋ -mnʋa, 'ın -zugba ɔ mı -dʋgbaŋwnɔ nya. Ɔ mı -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ 'kɔmʋʋ, 'ın ɔ nʋa -mɔ -Lagɔɔ lubho zlʋkpɛ, jibheza, -zugba ɔ pla 'sun, 'ın ɔ bhubhoe -Lagɔ. 38 Da 'Simeɔɔ mıa Malii -yɔ -Zɛzɛfʋ 'sɔ -yla gbʋ gbada, we bhla Anı plaa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, ɔ 'yıa -Zezu nı, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe bhli. 'Ɪn -zugba nyıma weee -wa mıa -Zeluzalɛmʋʋ 'wʋzıtıylı wʋda, ɔ gba -maa -yla -Zezuu gbʋ.

-Zezu -yɔ ɔ nyıma 'sɔ 'bhitia lʋ Nazalɛtı

39 Gbʋ -we Jejitapɛɛ tite gbaa, -Zezuu nyıma bhıa we lɛnʋe, 'ın wa yia wa 'gbe nʋkplɛ lʋbhiti, Nazalɛtı, Galilee -dʋdʋ -gʋ. 40 Wa mı -mɔ, -zugba 'yu ylimanı, ɔ tɛmanı la. 'Ɪn gbʋyilo yia ɔ ye, 'ın -Lagɔɔ 'nanı yia ɔ nya -tʋ.

-Zezu ka -zʋ kugbua lɛ 'sɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ mnı

41 -Zʋ weee nya, -Zezuu 'nyaa -yɔ ɔ dide mnıa *Zuifʋʋ *'Wʋzıtıylıı 'fɛtı* -gʋ -Zeluzalɛmʋ. 42 -Zʋ yabhlo nya, da -Zezu 'yıa -zʋ kugbua lɛ 'sɔ, sa wa mnıa 'cın 'Wʋzıtıylıı 'fɛtı -gʋ nı, 'ın ɔ -yɔ ɔ nyıma 'sɔ yi 'saa -mɔ mnı. 43 'Fɛtı bhıa, wa mı Nazalɛtı lʋyida, 'ın wa 'yu -Zezu yia -Zeluzalɛmʋ -tʋ. Ɔ didea 'nı we 'jiyibheli. 44 Wamıa dlıı nıı, -Zezu mı wa nɔnɔnya glaa. Wa nɔa 'ylı -bhlo, 'ın wa yia ɔ datalıe bhli wa nyıma -yɔ wa 'talea nyıdı. 45 Nıı, wa 'nı ɔ 'yıda -mıı 'gbʋ, 'ın wa yia -Zeluzalɛmʋ lʋbhiti, wa 'ka -mɔ ɔ datalı. 46 We 'ylı tanʋʋ zlı, 'ın wa yia ɔ 'yı -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. -Zugba ɔ -dı titee gwesanya nyıdı la, ɔ pʋlʋ wa yukwli, 'ın ɔ yıbha wa gbʋnya la. 47 Nyıma -wa pʋlʋa ɔ wɛlı yukwli ŋwɛgaga ka wa sʋbha, ɔ 'ylimnee -yɔ ɔ gbʋʋ 'bıgʋpalıee 'gbʋ. 48 Da ɔ nyıma 'yıa ɔ nı, 'ın ŋwɛgaga yia wa sʋbha. 'Ɪn ɔ 'nyaa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na 'yu, lɛ ka 'gbʋ -ın yi 'sa -aın -yla nʋa? -Ɪn -talı, ın -yɔ -na dide mıa -na datalıda, -amıaa dlı ka sumanı bhabha.»

49 'Ɪn ɔ yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbʋ a nɔnʋ 'mı 'ylibıla? A 'nı we 'ji -yi nıı, na Didee -budu zɔ ın 'kaa -mıı?» 50 Nıı, ɔ nyıma 'nı gbʋ -we ɔ gbaa wa -yla 'wʋlanʋ.

51 -Zezu -yɔ ɔ nyıma 'sɔ yia Nazalɛtı lʋbhiti, 'ın ɔ yia wa 'nʋŋwɛ zʋ. 'Ɪn ɔ 'nyaa yia gbʋnya -mını dlı zɔ lazʋ. 52 -Zezu mı 'ylimanıda, -zugba ɔ

* **2:41** 'Mʋ wa laa -tuauwɛlı 'wʋ: «Pâques».

gbʊyilo ylimanı -gʊwʊla, 'ın ɔ namanı -Lagɔ -yɔ nyıma dʊdʊ.

3

'Zan -Batisı mnazıa Nyımaa -Kanyɔɔ 'yloogblʊ -yɔ
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Zn 1.19-28)

1-2 Nıı, Tibɛɛ Sezaaa nyımaa 'wlulapılıee -zʊ kugbua lɛ gbunʊ nya nı, we bhla, Pɔnsı Pilatı mı dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ nya Zudee. Ewlodʊ mı nyımaa 'wlulapılınyɔ nya Galilee, 'ın ɔ bheli Filipʊ mıa Itulee -yɔ Tlakonitı -dʊdʊ -gʊ, -zugba Lizaniası -mɔɔ mı Abilɛnı -nyımaa 'wlulapılınyɔ nya. 'Ɪn Anası -yɔ Kaifʊ 'sɔ mı *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan 'kadı nya. We bhla, Zakaliii 'yu *Zaan -ɔ dılıa da bɛblɛɛ la, 'ın -Lagɔ yia ɔ -yla gbʊ gba. 3 'Ɪn Zaan yia Zudɛɛn gbʊa dʊdʊ weee -gʊ 'plılıe bhli, -zugba ɔ gba nyıma -ylaɛ: «A 'bhiti dlı, a yi ın 'ka aın batizee, 'ın -Lagɔ 'ka amıaa -yɔgbʊ 'wʊtı.» 4 Sa *-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ *Ezaii cɛlıa ɔ 'sɛbhɛ nʊkplɛ, 'sa we nʊa. Ɔ nɛɛ:

«Nyımɛ yabhlo kpıa 'wʊ da
bɛblɛɛ, ɔ nɛɛ:
‹Nıı, a mnazı Nyımaa -Kanyɔɔ
'yloogblʊ -yɔ,
a nʊ ɔ 'yu 'yoo tıklıı.
5 'Gbiwlu weee yia klaa,
-gɔgɔ weee -yɔ 'kpida
weee yia sloa.
'Yloogblʊ 'wʊkanɔdanya
yia 'wʊslamanıa,
'ylinyuno -yloogblʊnyaa -
gʊ yia
'wʊmnenia ylɔɔylɔɔ.
6 'Ɪn *Nyımaa Gbʊwʊsanyɔ -
Lagɔ 'paa yoo,
dʊdʊgʊ -nyıma weee yia ɔ
'yıa.› »

7 Nyımaa -zlo mı Zaaan -gbɛ yida, ɔ 'ka wa batizee, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Tıbhɛ -gnʊ! -Dawlicıan! -Lagɔɔ gbʊwʊbhuylı ka cıpa. Nyɔɔ -salı aın 'dı, 'ın a pʊpalı 'wlukʊʊn la nıı, a mneni a 'ka -Lagɔɔ 'cɛ -we mıa yida kwɛɛ 'tlaa? 8 A 'bhiti amıaa dlı, 'ın a -slolu we amıaa lɛnʊgbʊnya 'wʊ sazɔnʊ sa. A 'na gbalı amıaa 'dɛɛ dlı zɔ -nıɛ: ‹Nıı, Ablaamʊ mı -amıaa dʊkpasa nyaa 'gbʊ, -a ka gbʊwʊbhʊ -nı›. Nıı, ın nɛɛ aın -ylaɛ, -Lagɔ mneni, ɔ 'ka tʊkpanya nı Ablaamʊʊ 'yua -zɛlı. 9 -Lagɔɔ 'nɛnɔ gbee 'yli -dı sunyaa bhʊ -yɔ la pepe. Su weee -we'e 'paa 'bhue -zɔnʊnya nı, -dıa ɔ yia we, ɔ 'ka we -kosu 'wʊ viteli.»

10 Tɔʊn, 'ın waa nyımaa -zlo yia Zaan layıbhaɛ: «Sa -a 'ka -ylɛɛ nʊ ya?»

11 Zaan yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «-Ɔ -ka -bana 'sɔ -ka, ɔ 'nyɛ 'yabhlo nyımɛ -ɔ 'nıa -bana -ka. 'Ɪn -ɔ -ka lililu duun -ka, ɔ dlili we.»

12 *Nisʊn -gwɛzisanya tɔlʊa yia Zaaan -gbɛ, ɔ 'ka wa batizee. 'Ɪn wa yia Zaan layıbhaɛ: «-Amıaa -kanyɔ, sa -a 'ka nʊa?»

13 'Ɪn Zaan yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «'Gwɛzi -we a 'kaa -sa, amıaa 'dɛ -yi we, a 'na palı we -gʊ -nı.»

14 'Ɪn 'slʊja yia ɔ layıbha 'yaɛ: «Sa -amıa 'ka nʊa?»

Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na -salı nyıma 'gwɛzi kwɛɛ -gla nya -nı, a 'na lili wa -bi 'wʊ -nı. Amıaa 'pɛnıgwɛzi namanı aın dʊdʊ.»

15 Nyıma, -wa mıa wʋda, maa yıbhaa -maa 'dɛ la dlı zɔ, «Zaan mıa dɛ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ 'kaa yi, -de mɔɔ?» 16 Nıı, Zaan nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «-Amı, 'nyu nya na batizea aın. Nıı, -ɔ mıa yida, ɔ 'tıtɛ -zi na -nʋ. Ɪn 'nı we 'klʋ -ka, ın 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo. Mɔ yia aın batizea Zuzu 'Pʋpa -yɔ -kosu nya. 17 Ɔ ka ɔ bʋtɛ kwɛɛ, ɔ 'ka ɔ 'mnɔ 'wʋpʋ, 'ın, ɔ 'ka we 'ya -yɔ we vavi -yɔsısalı. 'Ɪn ɔ 'ka we 'ya -zɔnʋnya -gbagbʋ 'wʋ slu, 'bhie, ɔ 'ka we vavinya -kosu we'e nyumoa 'wʋ viteli.»

18 Zaan mı nyıma 'dı duun zʋda, -zugba ɔ gba wa -yla -Lagɔwɛlı -zɔnʋ. 19 Nıı, we bhla Zaan palıa dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ Ewlodʋ -yla gbʋ la, ɔ bhelii 'ŋwnɔ Ewlodiadı ɔ -saa -mɔɔ -glo, 'ın ɔ yia ɔ kwa, we -yɔ gbʋnyuu -duun ɔ nʋa lɛɛ 'gbʋ. 20 Nıı, 'ın Ewlodʋ yi 'yaa gbʋnyuu yabhlo lɛnʋ -tapa: ɔ ka Zaan -kaslʋ 'wʋpa.

Zaan batizea -Zezu (Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

21 Da wa 'nıa -slɔ Zaan -kaslʋ 'wʋpa, we bhla ɔ batizea nyıma duun -yɔ -Zezuu 'dɛbhie -gbolu. Ɔ batizee bhla, -Zezu mı -Lagɔ bhubhoeda, 'ın yalı yia ŋwɛ -kalı. 22 'Ɪn Zuzu 'Pʋpa yia ɔ -gʋ lasibhli, ɔ 'wlʋ sa -kpakʋn. 'Ɪn wa yia wɛlı yabhlo 'bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ 'nʋ, we nɛɛ: «Na 'Yu -ın -mıa, ın -kalı -na zɛ. -Mı ın 'nyɛa na dlı weee yoo.»

-Zezuu dʋkpasıı 'ŋmınya nı (Mt 1.1-17)

23-38 -Zezu ka sa -zʋ glʋ -bhlo -zʋ kugbua, 'bhie, ɔ yia ɔ lubhoo nʋnʋe gwedı. Ɔ dʋkpasıı ŋnı nı:

*-Adaan dide -wa -Lagɔ.
-Adan gwalıa Sɛtı, Sɛtı gwalıa Enɔsʋ.
Enɔsʋ gwalıa Kainamʋ, Kainamʋ gwalıa Maleleɛlı.
Maleleɛlı gwalıa -Zalɛdı, -Zalɛdı gwalıa Enɔkʋ.
Enɔkʋ gwalıa Matuzala, Matuzala gwalıa Lamɛkı.
Lamɛkı gwalıa *Nowee, Nowee gwalıa Sɛmʋ.
Sɛmʋ gwalıa Alıfakısadı, Alıfakısadı gwalıa Kainamʋ.
Kainamʋ gwalıa Sala, Sala gwalıa Ebɛlı.
Ebɛlı gwalıa Falɛkı, Falɛkı gwalıa Wlago.
Wlago gwalıa Selukʋ, Selukʋ gwalıa Nakɔɔ.
Nakɔɔ gwalıa Tala, Tala gwalıa Ablaamʋ.
Ablaamʋ gwalıa Izakı, Izakı gwalıa Zakɔbʋ.
Zakɔbʋ gwalıa Zuda, Zuda gwalıa Falɛsı.
Falɛsı gwalıa Eslɔmʋ, Eslɔmʋ gwalıa Alını.
Alını gwalıa Adımɛ, Adımɛ gwalıa Aminadabʋ.
Aminadabʋ gwalıa Naasɔn, Naasɔn gwalıa Sala.
Sala gwalıa -Boazı, -Boazı gwalıa Obɛdı.
Obɛdı gwalıa -Zesee, -Zesee gwalıa -Davidı.
-Davidı gwalıa Natan, Natan gwalıa Matata.

Matata gwalıa Mena, Mena gwalıa Melea.
Melea gwalıa Ɛliakimʋ, Ɛliakimʋ gwalıa -Zonamʋ.
-Zonamʋ gwalıa -Zɛzɛfʋ, -Zɛzɛfʋ gwalıa Zuda.
Zuda gwalıa 'Simeɔɔ, 'Simeɔɔ gwalıa *Levii.
Levii gwalıa Matatı, Matatı gwalıa Zolimʋ.
Zolimʋ gwalıa Ɛliezɛɛ, Ɛliezɛɛ gwalıa -Zezu.
-Zezu gwalıa Elı. Elı gwalıa Ɛlımadamʋ.
Ɛlımadamʋ gwalıa Kozamʋ, Kozamʋ gwalıa Adii.
Adii gwalıa Mɛlıkii, Mɛlıkii gwalıa Neli.
Neli gwalıa Salatiɛlı, Salatiɛlı gwalıa Zolobabɛlı.
Zolobabɛlı gwalıa Wlesa, Wlesa gwalıa Yoana.
Yoana gwalıa Zoda, Zoda gwalıa Zozɛkı.
Zozɛkı gwalıa Semeinı, Semeinı gwalıa Matatiası.
Matatiası gwalıa Matı, Matı gwalıa Nagai.
Nagai gwalıa Esıli, Esıli gwalıa Naumʋ.
Naumʋ gwalıa Amɔsʋ, Amɔsʋ gwalıa Matatiası.
Matatiası gwalıa -Zɛzɛfʋ, -Zɛzɛfʋ gwalıa Zanai.
Zanai gwalıa Mɛlıkii, Mɛlıkii gwalıa Levii.
Levii gwalıa Matatı, Matatı gwalıa Eli.
Eli gwalıa -Zɛzɛfʋ. 'Ɪn we mı nyıma dlıı nıı,
-Zɛzɛfʋʋ nʋkpasuyu -wa -Zezu.

4

**'Kuzu ylaa -Zezu la (Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)*

1 Zuzu 'Pʋpa yea -Zezu tɔʋn, 'ın ɔ yia Zudɛɛɛn -gɔgɔ -gʋ 'bhʋ, 'ın ɔɔ Zuzu 'Pʋpa yia ɔ da bɛblɛɛ kwa. 2 'Ɪn *'Kuzu yia -mɔ ɔ layla, 'ylı glʋ 'sɔ nʋkplɛ. Wee 'ylınya -mını nya, ɔ 'nı -lu yabhlogbɔɔ li. Wee 'ylınya 'plıa, 'ın ŋwɔ yia ɔ -yɔkpa.

3 'Kuzu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mı 'pıɛın, -ın gba tʋkpa mıa nı -yla, we -zɛ 'floo.»

4 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʋpalı we -ylaɛ: «We mı cɛlıda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

‹We 'nı lililu -bhlogbɔɔ -gʋ nyımɛɛ 'yliyɔgagıe tlili.› »

5 'Kuzu yia -Zezu 'wʋpa -gɔgɔ 'kadʋ 'wlu kwa, -bha -bhlokpadɛ we -slolua ɔ dʋdʋʋ 'ŋnımnı -da weee 'klʋ. 6 'Ɪn we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Tıtɛ weee nı klaa, 'ın dʋdʋ -gʋʋ 'ŋnımnıe weee klaa, ın 'ka -mı we 'nyɛ. Wa ka 'mı we 'dɛ weee yoo 'nyɛ. Nyımɛ -ɔ ın -ka 'yıbha, 'mɔ ın mnenia ın 'ka we 'nyɛ. 7 -Ɪn -ka 'mı 'yu 'kukolu 'sibhli, -ın -ka 'mı bʋbɔ nı, 'ın we 'dɛ weee zɛa -na -nʋ.»

8 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʋpalı we -ylaɛ: «We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

‹-Ɪn bʋbɔ Jejitapɛ,
-ɔ -wa -na -Lagɔ,
'ın -ın nʋ ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yla lubho.› »

9 'Kuzu yia -Zezu -Zeluzalɛmʋ kwa. We dıa ɔ -Lagɔbudu 'kadʋ 'wlu la, 'ın we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mı 'pıɛın, -ın -blu 'wʋ,

-ın 'ka lasibhli. 10 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:
‹-Na 'gbʋ, gbaa ɔ yia ɔ 'anzınya -yla we zʋ -mı 'yliyɔ.
11 'Ɪn we 'ka we sɔnya -mı zɔ laslʋlʋ,
-na bhʋ yi tʋkpa gozoo 'gbʋ.› »
12 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʋpalı 'Kuzu -ylaɛ: «-Lagɔsɛbhɛ nɛɛ,
‹Jejitapɛ -ɔ -wa -na -Lagɔ,
-ın 'na ylalı ɔ la -nı.› »
13 'Kuzu bhıa -Zezuu laylaylıe sɔ weee lʋ nı, 'ın we yia ɔ gwevla -sɛ.

-Zezu dıa ɔ lubhoo gwe Galilee -dʋdʋ -gʋ
(Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)
14 -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ mı -Zezu yeda, 'ın ɔ yia Galilee lʋyi. 'Ɪn ɔ 'ŋnı yia lamneni Galilee -dʋdʋ weee -gʋ. 15 Nyıma ɔ slolua *-Lagɔbudunya zɔ, 'ın nyıma weee kwalıa ɔ 'ŋnı.

Nazalɛtı -nyıma 'nı -Zezuu gbʋ -yɔŋwnu
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)
16 -Zezu ka Nazalɛtı mnı, -mɔ wa zʋa ɔ. *Nyapɛylı nya nı, sa ɔ plaa 'cın -Lagɔbudu zɔ nı, 'ın ɔ yi 'saa -mɔ pla. Ɔ yia 'wʋsɔ -Lagɔsɛbhɛɛ zɛlızɛlıee 'gbʋ. 17 'Ɪn wa yia ɔ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Ezaiii 'sɛbhɛ yoo 'nyɛ glıda, ɔ yia we 'wʋkalı, da wɛlı nı mıa cɛlıda nı, 'ın ɔ yia we 'yı, 'ın ɔ yia we zɛlıɛ:
18 «Jejitapɛɛ Zuzu mı 'mı -gʋ.
Ɔ ka -bha 'mı -sa,
ın 'ka nyazınya -yla -Lagɔgbʋ gba.
Ɔ ka 'mı tie, ın 'ka -kaslʋnyıma -yla gba nıı:
‹Amıaa -kaslʋ ka -zɛɛn bhıa.›
‹Lɔlɔnya, amıaa 'yli ka -zɛɛn -blo.›
‹Amıa wa nyɛa 'wʋ, a ka -zɛɛn gbʋ 'wʋbhʋ.›
19 'Ɪn, -zʋ -we nya Jejitapɛ 'kaa ɔ zʋzɔnʋ lɛnʋ,
ın 'ka we 'dı wa -salı.»
20 -Zezu glıa wee 'sɛbhɛ, 'ın ɔ yia we -Lagɔbudu zɔɔ lubhonʋnyɔ yoo 'nyɛ, 'ın ɔ yia ladı. Nyıma weee -wa mıa -bha, -maa yia ɔ ylada -tʋ sa tenyii. 21 Tɔʋn, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-We 'sɛbhɛɛ 'ya gbaa, we ka -zɛɛn lɛnʋ, amıa pʋlʋa da 'mı yukwli, amıaa 'yibadı.»
22 -We wa 'dɛ weee yıa -yɔ -Zezuu gbɛgbɛın, 'ın wa yia we gbagbıe bhli. 'Ɪn gbʋzɔnʋ -gbʋnya ɔ mıa gbada, we ka wa ŋwɛgaga -sʋbhalı. 'Ɪn wa nɛɛ: «Nyımɛ mıa dɛ, ɔ 'nı -Zɛzɛfʋʋ yuu?» 23 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Nine 'nı a yia 'mı -yla 'paa, gbʋzɔnʋ sa. Gbaa a yia: ‹-Dɔtlɔɔ, -ın jipe -na 'dɛ.› 'Ɪn gbaa a yi 'yaa 'mı -ylaɛ: ‹-We weee -ın nʋa lɛ Kapɛnaumʋ nı, -a ka we 'dı 'nʋ. -Ɪn nʋ wee gbʋnya -bhloo 'dɛ lɛ -na 'dɛɛ dʋdʋ -gʋ -seli.› »
24 -Zezu nɛɛ wa -yla 'yaɛ: «Cıın, gbʋzɔnʋ -wa, wa'a -tɔlʋ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ nyımɛ, ɔ 'dɛɛ dʋdʋ -gʋ. 25 Gbʋzɔnʋ na gbaa da aın -yla. -Dʋgbaŋwnı duun mı Izlaɛlı -dʋdʋ -gʋ zlımɛ, -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Eliii bhla. -Zugba 'nyu'u lʋa -zʋ ta 'cʋ gbelibhlo, 'ın ŋwɔ 'kadʋ yabhlo yia wee dʋdʋ weee -gʋ yi. 26 'Ɪn -mʋʋ bhla, -Lagɔ 'nı Elii tie -dʋgbaŋwnı mıa Izlaɛlı -dʋdʋ -gʋʋ -gbɛ, 'ın ɔ 'ka wa 'yabhlo

'wʋsa. Nıı, -dʋgbaŋwnɔ -ɔ mıa Salɛpʋtagbe nʋkplɛ, Sidɔɔn -dʋdʋ -gʋ, ɔ -gbɛ -Lagɔ tiea Elii. 27 -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Elizeee bhla, -zugba *sɔlıbhanya duun mı Izlaɛlı -dʋdʋ -gʋ. Elizee 'nı wa 'yabhlogbɔɔ jipe, nıı, Silii -yu Naamaa ɔ jipea.»

28 Nyıma weee -wa mıa -Lagɔbudu zɔ, wa 'nʋa wee wɛlınya -mını, 'ın we yia wa 'cɛdlɔ la. 29 Wa 'dɛ weee -sɔa 'wʋ, 'ın wa -yɔ -Zezuu 'susue yia 'gbe -glima mnı. 'Ln -gɔgɔ -we kwesi wa 'gbe mıa 'sʋbhada, 'ın wa yia we 'wlu ɔ kwa, wa 'ka ɔ zɔ vitelii 'gbʋ. 30 Nıı, 'ın -Zezu yia wa nyıdı 'plılı, 'ın ɔ yia mnı.

-Zezu puea nyımɛ -ɔ kaa zuzu 'nyuu 'bı
(Mk 1.21-28)

31 Tɔʋn, -Zezu mnıa Kapɛnaumʋ, Galilee -dʋdʋʋ 'gbe yabhlo nʋkplɛ, 'ın ɔ yia nyıma -Lagɔgbʋ -slolu Nyapɛylı weee nya, -Lagɔbudu zɔ. 32 Ɔ nyıma -slolu sɔ ka wa ŋwɛgaga -sʋbhalı. Nıı, se -we -Lagɔ 'nyɛa -Zezu, we nya ɔ gbaa.

33 -Mɔ -Lagɔbudu zɔ, nyımɛ yabhlo kaa pʋın -ka -zuzu 'nyuu 'bı, mɔ 'kpıa 'wʋ 'tıtɛɛ, ɔ nɛɛ: 34 «'Aaa! Nazalɛtıyu -Zezu, -naa lɛɛ -gbʋ pılı -amıaa gbʋ 'wʋ la? -Amıaa lasasıee 'gbʋ -ın yia yi yı? Ln -yi -mı ŋwɛɛ ŋwɛɛ: -Lagɔɔ -Mɔwlʋnyɔ ɔ tiea, 'mɔ -ın -mıa.»

35 -Zezu yia we, we ŋwɛɛ labhalı -gla nya. Ɔ nɛɛ we -ylaɛ: «'Mu ŋwɛ, 'bhʋ ɔ 'wʋ!» Zuzu 'nyuu yia ɔɔ nʋkpasu labhlı dʋdʋ, nyıma weee -zejila 'wʋ, 'ın we yia ɔ 'wʋtla, we 'nı ɔ gbʋnyuu yabhlogbɔɔ -yla lɛnʋ.

36 Ŋwɛgaga yia wa 'dɛ weee sʋbha, 'ın wa nɛɛ wa 'dɛkpʋa nyıdıɛ: «Mɔɔ -wɛlı mʋ dɛa? Se -yɔ 'tıtɛ nya ɔɔ nyımɛ gbaa zuzu 'nyii -yla gbʋ, 'ın we tlaa nyıma 'wʋ!» 37 'Ln -Zezuu 'ŋnı yia lamneni wee dʋdʋ weee -gʋ.

-Zezu jipea guzʋnya
(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

38 -Zezu 'bhʋa -Lagɔbudu zɔ nı, 'ın ɔ yia 'Simɔɔɔ -budu zɔ mnı. -Zugba 'Simɔɔɔ 'ŋwnɔɔ 'nyaaa ku -su sa -glagla, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla, ɔ zukpa -wa, ɔ jipe ɔ. 39 -Zezu kwlia ɔ -gʋ 'wʋ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ kusulo -yla wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «-In 'bhʋ ɔ -gʋ la.» Ɔ gba 'saa tɔʋn, 'ın we yia ɔ -gʋ labhʋ. -Bha -bhlokpadɛ ɔɔ 'ŋwnɔ -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ yia wa -yla pipie bhli.

40 Jibheylʋ nya, -wa kaa guzʋnyaa 'yli -bhlo -bhlo nı, 'ın -maa -yɔ -maa guzʋnya yia -Zezuu -gbɛ yi. Ɔ yia wa kwɛzı -bhlo -bhlo, 'ın ɔ yia wa jipe. 41 Zuzu 'nyii yi 'yaa guzʋnya duun 'wʋtla 'wʋkpıkpıe nya: «-Lagɔɔ 'Yu -ın -mıa!» -We ka gbʋ -wa, wa -yi we 'ji -nya nıı, -Zezu mıa, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -wa. 'Ln -Zezu yia we wa ŋwɛɛ labhalı -nya, ɔ 'nı ŋwnu wa 'ka gba.

-Zezu mnıa -Lagɔgbʋ gbaa dʋdʋ weee -gʋ
(Mk 1.35-39)

42 Zlı 'ka 'wʋladolua mnı tɔʋn, 'ın -Zezu yia 'gbe nʋkplɛ 'tla, 'ın ɔ yia da yabhlo mnı -flii. 'Ln nyımaa -zlo yia ɔ 'yli 'bı

lanɔnʋe bhli, da ɔ mıa nı, 'ın wa yia -bha nyni. Wa 'yıbha ɔ 'na 'bhʋlʋ wa -yɔ -nı, 'ın wa yia ɔ lakpʋkpalı. 43 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «We mı 'ya nıı, ın gba *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʋ 'gbe tɔlʋa 'wʋ. We 'gbʋ, -Lagɔ yia 'mı tie.» 44 'Ɪn ɔ gbaa -Lagɔgbʋ, -Lagɔbudunya zɔ, dʋdʋ weee -gʋ.

5

*-Zezu laa ɔ *'bınɔnyaa tıanʋ*
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

1 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı Zenezalɛtı* -nyu 'kadʋ yabhloo -gɔgɔ -gʋ, 'ın nyıma duun yia ɔ gbeli, wa 'ka -Lagɔwɛlı 'nʋʋ 'gbʋ. 2 'Ɪn 'glʋ sɔ mıa 'nyuu -gɔgɔ ŋwɛ -yɔ, -Zezu yia we -yɔyı, -zugba zibhi -bhanya ka we 'wʋtla, wa mı wa 'sowlinya -wɔlʋda. 3 Wee 'glʋ sɔbhie glaa, 'yabhlo -wa 'Simɔɔɔ -nʋ. -Zezu -gblaa we 'wʋ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Simɔɔ, -ın vla gwe 'nyuu -gɔgɔ -yɔ -sɛ.» -Zezu mı wee 'glʋ nʋkplɛ, -zugba ɔ slolu nyıma -Lagɔwɛlı.

4 Da ɔ bhıa gbagbıe, ɔ nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-Ɪn bɛ 'nyuu 'wʋtɔlʋda 'glʋ nya, 'bhie, a 'ka amıaa 'sowlinya viteli.»

5 'Ɪn 'Simɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -a ka sıada -tʋ sabɔ weee, -a 'nı -lu yabhlogbɔɔ 'yı. Nıı, -mı gbaa -a nʋ we lɛɛ 'gbʋ, vitelia na yia wee 'sowlinya.»

6 Wa vitelia wee 'sowlinya, 'ın wa yia zibhii -zlo 'pli, wa 'nı we 'wʋgbizee mneni, 'ın wa 'sowli yia ylaylıe gwedı. 7 We 'dɛɛ 'gbʋ, wa -lima mıa 'glʋ yabhlo 'wʋ, 'ın wa yia wa la sɔ -papıe nya, -maa 'ka wa 'wʋsa. 'Ɪn wa -yɔ wa 'glʋ yia yi. 'Ɪn wa yia wee zibhi wee 'glʋ sɔbhie 'wʋslu. We ka we ye kɛkɛɛ 'gbʋ, we fɛlı 'nyu glu mnıa. 8 Nıı, Simɔ Pıɛlı 'yıa gbʋ -mını -yɔ nı, 'ın ɔ yia 'kukolu 'sibhli -Zezu 'yu, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn vla gwe 'mı -yɔ, na -Kanyɔ! -We ka gbʋ -wa, gbʋnyuu -lɛnʋnyɔ ın -mıa.»

9 Zibhi -duun wa 'bhaa, da wa 'yıa we -yɔ nı, 'ın -nyanıgbɔ yia Simɔ Pıɛlı -kpalı, we -yɔ ɔ nɔnɔnya 'sɔ. 10 Nıı, Zebedeee 'yua *'Zake -yɔ Zaan -wa mıa 'Simɔɔɔ nɔnɔnya nya, 'sa -bhloo 'dɛ -nyanıgbɔ -kpalıa -maa.

'Ɪn -Zezu nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'na nʋnʋ nyanɔ -nı, nıı, sa na kpaa da zibhi nı, -slɛɛn, nyımaa -zlo -na yia -Lagɔɔ -gbɛ laa.» 11 Nıı, wa -laa wa 'glʋ 'nyuu -gɔgɔ -yɔ lʋ, 'ın wa yia -bha -lu weee tı, 'ın wa yia -Zezu 'bı mnı.

-Zezu jipea sɔlıbhanyɔ yabhlo
(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

12 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı 'gbe yabhlo nʋkplɛ, nyımɛ -ɔ ka ku sɔlı 'bhua la sa -kan, 'ın ɔ yia -Zezu 'yı. Ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'ın ɔ yia dʋdʋ lagbli ɔ 'yu. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, na -Kanyɔ. -Ɪn -wɔlʋ 'mı -yɔ. Nıı, we -ka -mı dʋdʋ nanı, -ın mneni -ın 'ka 'mı jipe.»

13 -Zezu -gloa sɔ 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔɔ sɔlıbhanyɔɔ ku kwɛzı, 'ın ɔ nɛɛ: «We nanı 'mı dʋdʋ, we 'ka -mı -yɔ 'bhʋ!» -Zezu gba 'saa tɔvn, -bha -bhlokpadɛ wee sɔlı

* **5:1** 'Mʋ wa la 'yaa Galilee.

'bhʋa ɔɔ nyımɛɛ ku -yɔ. 14 -Zezu nɛɛ ɔɔ nyımɛ -ylaɛ: «-Ɪn -ka mnı nı, -ın 'na -salı we 'dı nyımɛ yabhlogbɔɔ -nı. Nıı, -ın mnı -na 'dɛ -Lagɔbʋbɔnyɔ 'klʋslolua. Ɔ -ka -mı 'yı, 'ın 'slaka Moizı gbaa -na -sʋkpa -nyımɛ wla nı, -ın 'ka we wla. 'Ɪn nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, sɔlı ka -mı ku 'wʋ 'bhʋ.»

15 Nıı, -Zezu gba 'saa da ɔ -ylaoo, -mʋʋ bhla ɔ 'ŋnı -yɔ lamnenie mnıa bhabha. 'Ɪn nyımaa -zlo yia ɔ gbeli, wa 'ka ɔ wɛlı yukwli pʋlʋ, 'ın ɔ 'ka 'ya wamıa jipe. 16 'Ɪn -Zezu bhʋa wa glaa 'kɔmʋʋ, 'ın ɔ mnıa -Lagɔ bhubhoea da bɛblɛɛ.

-Zezu jipea zɔlaslonyɔ yabhlo
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

17 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı -Lagɔgbʋ nyıma -sloluda, -zugba *Falizınyıma -yɔ titee -cıan -dı ɔ kwesi la, wa pʋlʋ ɔ yukwli. Waa nyıma -manı, Galilee -yɔ Zudee -dʋdʋʋ 'gbe weee nʋkplɛ wa 'bhʋa. Tɔlʋa 'bhʋa -Zeluzalɛmʋ. Jejitapɛɛ 'tıtɛ -yɔ -Zezu 'sɔ mı, -zugba ɔ jipe 'sa we nya guzʋnya. 18 Nyımaa -zakpa -bhlo -yɔ zɔlaslonyɔ yabhlo yia yi, -zugba ɔ mı 'sowli 'wʋ. -Budu -we zɔ -Zezu mıa, wa 'yıbha wa -yɔ zɔlaslonyɔ 'ka -mɔ pla, 'ın wa 'ka ɔ -Zezu 'yu ladı. 19 Nyımaa -zloo 'gbʋ, da wa 'kaa 'plılı -bha 'nı -mı. Tɔʋn, 'ın wa yia wee -budu 'wlu -gbla. Wa yia -bha ŋwɛ -dı, wa -lalıa -bha ɔ, 'ın wa yia wee -budu zɔ ɔ lasibhli nyımaa -zlo nyıdı -Zezu 'yu tɛın. 20 -Zezu 'yıa nıı, wa ka ɔ dlı -gʋ zʋ, ɔ nɛɛ ɔɔ guzʋnyɔ -ylaɛ: «'Tale, ın ka -na gbʋnyii 'wʋtı.»

21 -Zezu gba 'saa da tɔʋn, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma yia 'ŋwuŋwue ŋwuŋwue bhli: «Nyɔɔ ɔɔ nyımɛ -mɔnı -mıa, 'ın ɔ vɛlı -Lagɔa? Nyɔɔ mneni ɔ 'ka nyımaa gbʋnyii 'wʋtıa? -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ mnenia we, we 'nı mʋʋ?»

22 Gbʋ -we wa mıa dlı zɔ lapʋpalıda, -Zezu yibhelia we 'ji nı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbʋ a pʋpalı sa gbʋ -mını dlı zɔ la? 23 Ɪn 'ka gba: ‹Ɪn ka -na gbʋnyii 'wʋtı›, -mʋʋ -kalıa -yɔ yaayıı ın 'ka gba: ‹-Ɪn -sɔ 'wʋ, -ın 'ka nɔ›, -mʋʋ -kalıa -yɔ yı? 24 Ɪn 'yıbha a yibheli we 'ji nıı, *Nyımɛɛ 'Yu ka we se dʋdʋ -gʋ, ɔ 'ka nyımaa gbʋnyii 'wʋtı.» Tɔʋn, 'ın ɔ nɛɛ zɔlaslonyɔ -ylaɛ: «-Sɔ 'wʋ, 'bhu -na 'sowli 'wʋ, mnı -buduŋwɛɛ.»

25 -Bha -bhlokpadɛ, zɔlaslonyɔ -sɔa 'wʋ nyıma weee 'yibadı. Ɔ 'sowli -we -gʋ ɔ pı yaa la, ɔ 'bhua we 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ -buduŋwɛɛ mnı, -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe nya. 26 Nyıma weee -wa mıa -bha, ŋwɛgaga yia wa sʋbha, 'ın -nyanıgbɔ yia wa -kpalı. Wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını, 'ın wa nɛɛ: «-Yıa! -A ka -zɛɛn gwɛdigbʋnyaa da 'yı!»

-Zezu laa Levii, ɔ 'ka ɔ 'bı nɔ
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

27 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Zezu 'tlaa, ɔ mı sa -zieda, 'ın ɔ yia *nisʋn -gwɛzisanyɔ yabhlo 'yı, -zugba -mɔɔ -dı -mɔɔ lubhonʋ -budu zɔ la. 'Mɔ wa laa Levii. 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Yi 'mı 'bı.»

28 Tɔʊn, *Levii -sɔa 'wʊ, ɔ tıa -bha ɔ -lu weee, 'ın ɔ yia -Zezu 'bı mnı.
29 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın Levii yia -Zezu -yla lililu 'kadʊ pi ɔ -budu zɔ. -Zugba nisʊn -gwɛzisanya duun -yɔ nyıma tɔlʊa mı -bha, 'ın wa yia li dabʊdʊ. 30 Falizınyıma -yɔ wa -Lagɔɔ titee gwesanya 'yıa we -yɔ, 'ın wa yia wa zɔ ŋwuŋwenie bhli. 'Ɪn wa nɛɛ -Zezuu 'bınɔnya -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbʊ a -yɔ nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan tɔlʊa 'sɔ li, 'ın a -yɔ wa 'sɔ maa?»
31 -Zezu 'bhua wɛlı 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyıma -wa -yalıa, wa'a mnı -dɔtlɔɔ -gʊ, nıı, guzʊnya mnıa -dɔtlɔɔ -gʊ. 32 Ɪn 'nı nyıma -wa laa wa 'dɛ nyıma tıklıı lalıee 'gbʊ yi. Nıı, gbʊnyuu -lɛnʊnyaa 'gbʊ ın yia yi, wa 'ka wa dlı 'bhiti.»

-Lagɔɔ gbʊzɔnʊ -yɔ nyımaa lɛnʊgbʊ 'cı'ın nɔ dabʊdʊ
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

33 'Ɪn nyıma tɔlʊa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Zaaan 'bınɔnya plaa 'sun, 'ın wa bhubhoea -Lagɔ, 'sa Falizınyımaa 'bınɔnya nʊ 'yaa. 'Ɪn -nanʊʊ 'bınɔnya mı lida, -zugba wa ma!»
34 -Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «Nyımɛ -ka ɔ 'ŋwnɔ -kwa -fɛtı -sada -mı, ɔ -ka ɔ 'talea la, a mneni a 'ka gba wa -yla wa pla 'sun, -zugba ɔɔ 'ŋwnɔɔ 'lowli mı wa glaa? 35 Bhla yabhlo yia nynia, 'ın wa 'ka 'ŋwnɔkwanyɔ wa glaa -sa. Wee 'ylınya -mını nya, wamıa 'kaa 'sun pla.»
36 'Ɪn -Zezu yi 'yaa wa gbʊʊ nine -mını 'palı. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka 'naa lolu yla, 'ın ɔ 'ka we 'pı 'naa sʊa -yɔlanɛnı, 'ın ɔ 'ka we pıpɛ. We -ka -mʊʊ, -zugba yla wa ylaa wee 'naa lolu bhe. We 'yli 'na 'ka 'wʊwlʊ. 37 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka nʊ lolu *bala sʊa 'wʊ slu. Ɔ -ka 'sa nʊ, 'ın we wlɔa. 'Ɪn wee nʊ jitea dʊdʊ, -zugba wee balanya ka -nyumɔ. 38 We 'gbʊ, a slu nʊ lolu bala lolu 'wʊ. 39 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka nʊ sʊa 'ma, nʊ loluu 'ma tʊ'ʊ 'bha ɔ. -We ka gbʊ -wa, gbaa ɔ yia nıı: ‹Nʊ sʊa nanı 'yli.› »

6

-Zezu mı Nyapɛylıı -Kanyɔ nya
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

1 Zuifʊʊ Nyapɛylı yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mı blekpaanya* 'plıda, ɔ 'bınɔnya -ka bleya 'kwa, wa -ka we 'titli, -zugba wa li we. 2 Wa mı 'sa nʊda, Falizınyıma tɔlʊa 'yıa wa -yɔ nı, 'ın wa yia wa layıbhaɛ: «-We -amıaa tite gbaa, wa 'na nʊnʊ Nyapɛylı nya lɛ -nı, lɛɛ ka 'gbʊ a nʊ we lɛa?»
3 -Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «-We nyımaa 'wlulapılınyɔ -Davidı nʊa lɛ, -we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? 'Ylı yabhlo nya, 'ın ŋwɔ yia ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'bha, 4 -Davidı plaa -Lagɔɔ bʊbɔbudu zɔ, 'floo wa 'nyɛa -Lagɔ, ɔ 'bhua we 'wʊ, ɔ lia we, 'ın ɔ yia ɔ nɔnɔnyaa -nʊ

* **6:1** 'Flooya wa laa -tuauwɛlı 'wʊ: «bl'e».

wla, 'ın -maa yia we li. Wee 'floo -mını, -amıaa tite nɛɛ, -Lagɔbʊbɔnyaa 'dɛkpʊa 'ka yaa we li.» 5 -Zezu nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «Nyımɛɛ Yu mıa, mɔ -wa Nyapɛylıı -Kanyɔ.»

Nyapɛylı nya -Zezu jipea nyımɛ ka sɔ 'kua
(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

6 Nyapɛylı yabhlo nya 'ya, -Zezu plaa -Lagɔbudu zɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔwɛlıı -sloluslolue bhli. -Zugba nyımɛ -ɔ ka lilikwɛsɔ 'kua, ɔ mı wee -budu zɔ. 7 -Zugba -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma wʊa -Zezu tenyii, -de ɔ yi nyımɛ jipe Nyapɛylı nya, 'ın sa ɔ'ɔ zʊa tite 'nʊŋwɛ, wa 'ka we gbʊ ɔ 'wlu dı. 8 Nıı, -Zezu -yi wa 'wlukʊʊn lapʊpalıgbʊ, we 'gbʊ, ɔ nɛɛ ɔɔ nyımɛ ka sɔ 'kua -ylaɛ: «-In -sɔ 'wʊ, -ın 'yligbe nyıma weee -zejila 'wʊ.» Ɔɔ nyımɛ yia 'wʊsɔ, 'ın ɔ yia 'yligbe. 9 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Wɛlı 'nı na yıbhaa sa aın la. Sa tite gbaa? We nɛɛ wa nʊ gbʊ -zɔnʊ lɛ *Nyapɛylı nya yaayıı, wa nʊ gbʊ 'nyuu lɛɛ? Wa pue nyımɛ yaayıı, wa 'bha ɔɔ?» 10 -Zezu ylaa wa 'dɛ weee -gʊ -ylilii, 'ın ɔ nɛɛ ɔɔ nyımɛ -ylaɛ: «-Glo -na sɔ 'wʊ.» -Mɔɔ nʊ 'saa -Zezuu wɛlı -gʊ, 'ın -mɔɔ sɔ yia 'pʊ. 11 -We -Zezu nʊa lɛ, 'ın we yia -Lagɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma 'cɛ 'nyuu dlɔ la. 'Ɪn -we wa 'kaa -Zezu 'wluo nʊ, 'ın wa yia we pʊpalı wa 'dɛkpʊa nyıdı.

-Zezu -saa -bha ɔ tietienya kugbua lɛ 'sɔ
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

12 We bhla, -Zezu yia -Lagɔ bhubhoee 'gbʊ -gɔgɔ 'wlu mnı, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoeda -tʊ zlı yia ɔ -zlılı. 13 Zlı zlıa, ɔ yia ɔ 'bınɔnya la. Wa glaa, 'ın ɔ yia nyıma kugbua lɛ 'sɔ -bha -sa. 'Ɪn ɔ yia wa la ɔ tietienya. 14 Wa ŋnı nı: 'Simɔɔ (-ɔ ka -baŋnı ɔ zʊa Piɛlı) -yɔ -mɔɔ bheli Andlee, 'Zake -yɔ *Zaan, Filipʊ -yɔ Batlemii, 15 Matie -yɔ Toma, Alıfeee 'yu 'Zake -yɔ 'Simɔɔ wa laa *Zelɔtʊ, 16 'Zakee 'yu Zudası -yɔ Zudası Isıkaliɔtʊ, -ɔ 'kaa -Zezu wla ɔ tʊnyıma kwɛɛ.

-Zezu mı nyımaa -zlo -sloluda, -zugba ɔ jipe 'sa guzʊnya
(Mt 4.23-25)

17 -Zezu -yɔ ɔ tietienya kugbua lɛ 'sɔ 'bhʊa -gɔgɔ 'wlu, 'ın ɔ yia da ylalaa yabhlo 'yligbe, -zugba ɔ 'bınɔnya tɔlʊaa -zlo mı -bha dɛ. Nyıma -duun 'bhʊa Zudee -yɔ -Zeluzalɛmʊ -dʊdʊ -gʊ, we -yɔ Tilı -yɔ Sidɔɔn -gbenya mıa gumunyuu -gɔgɔ -gʊ. 18 Wa 'dɛ weee yia, -Zezuu wɛlıı yukwli pʊlʊe -yɔ ɔ 'ka wa jipee 'gbʊ. Nıı, -wa zuzu 'nyii mıa sıalıda, -Zezu ka wa jipe. 19 Nyıma duun 'yıbha wa 'ka ɔ kwɛzı, -we ka gbʊ -wa, 'tıtɛ bhʊa ɔ 'wʊ, we mı wa 'dɛ weee jipeda.

'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ gbʊnyuuu gbʊ
(Mt 5.1-12)

20 -Zezu ylaa ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ:
«Amıa bobabhanya,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya,
nıı, -Lagɔ pılı aın 'wlu la.

21 Amıa ŋwɔ mıa da 'bhada,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, lʊa a yia.
Amıa mıa da wida,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, nyaa a yia.
22 Nyıma -ka aın 'wʊnyɛ,
wa -ka aın kwnɛɛ -sa, wa -ka aın vɛlı,
'ın wa -ka amıaa daa gbʊnyuu gba Nyımɛɛ 'Yuu 'gbʊ,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya.
23 «-Mʊʊ 'sasʊkpa -gbʊnya -ka aın ylı, a lıtɛ 'mʊna nya. Nıı, amıaa -tnʊʊ 'kadı mı -mɔ aın wʊda -Lagɔɔ -gbɛ. Nıı, 'sa wa dʊkpası palı bhaa -Lagɔgbʊʊ -falıpanya 'klıyıe 'wʊ.
24 Amıa, 'ŋnımnınya,
gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya,
a ka amıaa zʊzɔnʊnya kwɛɛ -seli dʊdʊ -gʊʊ 'gbʊ.
25 Amıa -wa lʊa da,
gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya, -we ka gbʊ -wa,
ŋwɔ yia aın 'bhaa yia.
Amıa -wa mıa da nyada,
gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya, -we ka gbʊ -wa,
gu yia aın 'wʊwlʊa, 'ın a 'ka wi.
26 Nyıma weee -ka amıaa gbʊzɔnʊ gbada -mı,
-zugba gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya.
Nıı, 'sa wa dʊkpası nʊ bhaa yoyogbʊʊ -falıpanya.

A -kalı amıaa nyıma 'nyiii zɛ
(Mt 5.38-48, 7.12)

27 «Amıa -wa pʊlʊa da 'mı yukwli, ın nɛɛ aın -ylaɛ: a -kalı amıaa tʊnyımaa zɛ, -wa nyɛa aın 'wʊ, a nʊ wa zʊzɔnʊ 'wluo. 28 -Wa bhlıa aın gwɛzɛ, a ŋwna wa 'nyu la, -wa palıa aın 'klıyıe 'wʊ, a bhubhoe -Lagɔ wa 'ŋnı nya. 29 Nyımɛ -ka -na yukwli yabhlo 'kpa 'wʊsʊbha, -ın 'bhiti ɔ -yla we -bʊdʊ. 'Ɪn ɔ -ka -na -gʊslunaa 'wʊbhu, -ın 'na 'tʊtɔlʊ -na -bana ɔ kwɛɛ -nı. 30 Nyɔɔo nyɔɔ -ka -mı -lu -zlalı, -ın 'nyɛ we ɔ. 'Ɪn nyɔɔ -ka -na -lu 'wʊbhu, -ın 'na 'yıbhalı we -yɔ la -nı. 31 -We a 'yıbhaa nyıma nʊ aın -yla lɛ, amıa nʊ 'ya we lɛ wa -yla.

32 «-Wa -kalıa amıaa zɛ, we -ka -maa -bhloo 'dɛɛ zɛ a -kalı, a 'na pʊpalı 'wlukʊʊn la -nı nıı, -Lagɔ yia aın 'pɛnıa we 'gbʊ -nı. Gbʊnyuu -lɛnʊnya -kalı 'ya -wa -kalıa wamıaa zɛ, we 'nı saa? 33 -Wa nʊa aın 'nanı 'wʊ, a -ka maa -bhloo 'dɛ 'nanı 'wʊnʊ, -Lagɔ 'nıa aın 'pɛnıa yi. 'Sa gbʊnyuu -lɛnʊnya -maa nʊ 'ya, we 'nı mʊʊ? 34 Nyıma -wa saa amıaa kpagbʊ, a -ka -maa -bhloo 'dɛ kpagbʊ -yɔfa, lɛɛ -lu a 'ka 'yı we 'pɛnıe nya -Lagɔɔ kwɛɛa? Gbʊnyuu -lɛnʊnya mıa nı, gbʊnyuu -lɛnʊnya wa fa kpagbʊ -yɔ. 'Ɪn wa 'ka we 'bıgʊpalı -nʊ 'yıı 'gbʊ! 35 We 'gbʊ, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a -kalı amıaa tʊnyımaa zɛ. A nʊ zʊzɔnʊ lɛ. A fa kpagbʊ, amıaa dlı 'na -tʊlʊ we 'bıgʊpalı -nʊ -yla -nı. Nıı, Yalı -Lagɔ yia aın 'pɛnıa, 'ın a 'ka ɔ 'yua -zɛ. -Lagɔ mı zʊzɔnʊʊ lɛnʊnyɔ nya, -wa 'nıa 'nanı -yi -yɔ nyıma 'nyiii gbɛgbɛın.

36 Sa amiaa Dide -Lago kaa nyazidli ni, amia -ka 'ya 'sa nyazidli.

A 'na 'bhulu nyima -putuu -yogbo 'wo -ni
(Mt 7.1-5)

37 «A 'na 'bhulu nyima -putuu -yogbu 'wu -ni, -Lago yi amiaa -yogbu 'wubhu. A 'na dili nyima wa gbunyuuu 'gba 'wlu -ni, -Lago yi amiaa -nu ain 'wlu di. A ti nyimaa -yogbu 'wu, 'in -Lago 'ka amiaa -yogbu 'wuti. 38 A 'nyɛ nyima, 'in -Lago 'ka ain 'nyɛ. A -ka 'sa nu, 'in -Lago slua amiaa bi 'wu -lu, 'in wa bhua we, 'in we kua, 'bhie, we sloa gwe -yo la. Sa a nyɛa nyima, 'sa -Lago yia ain 'nyɛa.»

39 'In -Zezu yi 'yaa wa gbuu nine yabhlo 'pali: «'Lolonyo mneni o 'ka 'lolonyoo su lakpa, 'in o 'ka o 'yoo da -sloluu? Wa -ka 'sa nu, 'in wa 'dɛ 'so bhlilia 'bhuka 'wu, we 'ni muu?

40 «Nii, 'kpiakpianyo yabhlogboo 'ni o -slolunyo 'wuzi. 'Kpiakpianyo -o -ka 'wusibhli, o -kanyo o -yo o mnenia 'wu.

41 «Buɛɛ go -lɛ mia -na bhelii 'yliya 'wu, 'mu -na yia -yo, 'in su -kibhe 'kadu -we mia -na 'yliya 'wu, -i'in 'yi we -yo. Lɛɛ -lu ka 'gbua? 42 -Mi, -momo kaa su -kibhe 'kadu 'yliya 'wu, 'in -i'in 'yia we -yo, sa -na gba -na bheli -ylaɛ: ‹Na bheli, -in 'tide 'mi 'yi, in 'ka -mi wee buɛɛ go 'yliya 'wu -saa?› Wɛli 'so -nyimɛ, -in -sa -slo -na 'dɛ su -kibhe 'kadu 'yliya 'wu, -in 'ka layi, 'bhie, -in 'ka buɛɛ go -na bhelii 'yliya 'wu -sa.

Suu 'bhue -yo wa yibhelia we
(Mt 7.16-20, 12.33-35)

43 «Su -zonu'u tnu 'bhue 'nyuu, 'in su 'nyuu'u tnu 'bhue -zonu. 44 Suu 'bhue -yo wa yibhelia we. Wa'a -sa magloo mnɛwia 'wlu, 'in wa'a -sa *-dloya 'ylili su 'wlu. 45 Nyimɛ -zonu mia, gbuzonu mia o dibhe 'wu, 'mu o nua lɛ. 'In nyimɛ 'nyuu mia, gbunyuu mia o dibhe 'wu, 'mu o nua lɛ. Nii, gbunya bhua nyimɛɛ dibhe 'wu, mu tlaa o ŋwɛɛ.

-Budu 'soo gbuu nine
(Mt 7.24-27)

46 «Lɛɛ ka 'gbu, a la 'mi ‹-amiaa -Kanyo, -amiaa -Kanyo›, 'in -we na gbaa ain -yla, 'in a'a nu we lɛa? 47 Nyimɛ -o yia na -gbɛ, -o pulua na wɛli yukwli, 'in o noa we -gu, o 'wuwlu na yia ain 'klusloluа. 48 Ɔ 'wlu sa nyimɛ -o yia o -budu 'subhaa, 'in o yia 'wutolo -bhuka 'bhlu, 'in o yia we gwe glu pali tukpa -gu, mo. 'Nyu 'kadu lua, we -gbligbli yilia wee -budu -yo, we 'ni we -wlo, wee -budu mi 'subhada 'nanuuu 'gbu. 49 'In nyimɛ -o pulua na wɛli yukwli, 'in o'o noa we -gu ni, o 'wlu sa nyimɛ -o 'subhaa o -budu dudu klo -gu, 'in o 'nia we gwe glu 'pa, mo. 'Nyu 'kadu lua, we -gbligbli yia, 'in we yia we -wlo -bha -bhlokpadɛ. 'In wee -budu yia lamumni weee.»

7

-Zezu jipea 'slujaa 'yugalinyoo zolubhonunyo
(Mt 8.5-13)

1 Da -Zezu bhıa wɛlınya -mını gbagbıe, nyımaa -zlo -wa mıa ɔ yukwli pʋlʋda -yla, 'ın ɔ yia Kapɛnaumʋ gbe nʋkplɛ mnı. 2 -Mɔ Kapɛnaumʋ, *Wlɔmʋ -slʋja glʋ gbuu 'yugalınyɔ ka zɔlubhonʋnyɔ yabhlo ɔ 'yıbhaa bhabha. Ɔɔ zɔlubhonʋnyɔ ka gu -yɔ, we -tʋ 'wʋ -sɛ, ɔ 'ka tlı. 3 Da ɔɔ 'slʋjaa 'yugalınyɔ 'nʋa -Zezuu 'dı, 'ın ɔ yia Zuifʋʋ nyıma kpası tɔlʋa ɔ 'wʋtie, nıı, ɔ yi ɔ 'ka ɔ zɔlubhonʋnyɔ jipe. 4 Wa mnıa, 'ın wa yia -Zezuu -gbɛ nyni, wa bhubhoea ɔ bhabha, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımɛ mıa da, nyımɛ -zɔnʋ -wa, ɔ ka we 'klʋ, -ın 'ka ɔ -yɔbɛ. 5 Ɔ kalı -amıaa nyıma weee zɛ, 'ın mɔ 'sʋbhaa -amıaa -Lagɔbudu.» 6 'Ɪn -Zezu -yɔ wa 'sɔ yia mnı.

Wa 'ka ɔ -budu -yɔ cıpaa yi, 'ın ɔɔ 'slʋjaa 'yugalınyɔ yia ɔ 'talea tie, nıı, wa mnı -Zezu yoo wa gbaɛ: «Na -Kanyɔ, -ın 'na sıalı -na 'dɛ -nı, ın 'nı we 'klʋ -ka, -ın 'ka na -budu zɔ pla. 7 Ɪn 'nı we 'klʋ -kaa 'gbʋ, na 'dɛ 'nıa -na -gbɛ mnı. -Mʋʋ 'gbʋ, -ın gba wɛlı yabhlogbɔɔ, 'ın na zɔyu 'ka 'pʋ. 8 Nıı, ın ka 'wlulapılınya, 'ın na zʋa wa 'nʋŋwɛ. Ɪn ka 'slʋja, -wa 'wlu ın pılıa la. Ɪn -ka 'yabhlo -yla gbaɛ: ‹-Ɪn mnı!›, 'ın ɔ mnıa. Ɪn -ka 'ya -bʋdʋ -yla gbaɛ: ‹-Ɪn yi!›, 'ın -mɔɔ yia. 'Ɪn ın -ka na zɔlubhonʋnyɔ -yla gbaɛ: ‹-Ɪn nʋ -mını lɛ!›, 'ın ɔ nʋa we lɛ.»

9 Da -Zezu 'nʋa wɛlınya -mını, 'ın ɔ yia ɔɔ 'slʋja glʋ gbuu 'yugalınyɔ 'ŋnı kwalı. 'Ɪn nyımaa -zlo mıa ɔ 'bı, ɔ 'bhitia wa -gbɛ la, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: nyımɛ, -ɔ zʋa sa dlı nı, ın 'nı -slɔ we -kanyɔ 'yı Izlaɛlı -dʋdʋʋ 'dɛbhie -gbolu -gʋ.» 10 -Zezu gba 'saa tɔʋn, 'slʋja glʋ gbuu 'yugalınyɔɔ tietienya yia ɔ -gbɛ lʋbhiti, wa 'kaa yi, -zugba ɔ zɔlubhonʋnyɔ kaa gu -yɔ, ɔ ka 'pʋ.

-Zezu 'bhua -dʋgba ŋwnɔɔ nʋkpasuyu yabhlogbɔɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ

11 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ylı yabhlo nya, 'gbe yabhlo wa laa Nainı, 'ın -Zezu yia -mɔ mnı, -zugba ɔ 'bınɔnya -yɔ nyımaa -zlo -yɔ ɔ 'sɔ mı nɔda. 12 Ɔ 'ka wee 'gbee 'suo ŋwɛ -yɔ cıpaa mnı, -dʋgba -ŋwnɔ yabhloo nʋkpasuyu yabhlogbɔɔ tlıa, wa mı ɔ 'bhluda mnıda. -Zugba wee 'gbee nʋkpla -nyıma duun -yɔ ɔɔ -dʋgba ŋwnɔ nɔ, wa mnı 'bhʋka -gʋ. 13 Da Nyımaa -Kanyɔ 'yıa ɔɔ -dʋgba -ŋwnɔ -mɔnı -yɔ, 'ın -mɔɔ yia ɔ nyazı 'wʋla bhabha. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A -gɔlʋ 'wʋ, a 'na wili -nı.» 14 'Bhie, ɔ bɛa -bha, 'ın ɔ yia 'kwiee -gbo kwɛzı. 'Ɪn we 'wʋbhunya yia 'yligbe. -Zezu nɛɛ: «Nyimeslɔyu, ın nɛɛ, -ın -sɔ 'wʋ!» 15 -Zezu gbaa 'sa tɔʋn, 'ın ɔɔ tlıtlınyɔ yia 'wʋsɔ, 'ın ɔ yia gbagbıe bhli. 'Ɪn -Zezu yia ɔ 'nyaa ɔ yoo 'nyɛ.

16 -Nyanıgbɔ yia nyıma weee -kpalı. 'Ɪn wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı ylimanıe bhli, wa nɛɛ: «-Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ 'kadʋ yabhlo ka -aın glaa yi. -Lagɔ ka ɔ nyıma 'wʋsaa yi.» 17 -Zezuu 'ŋnı -zɔnʋ yia lamneni Zudee -dʋdʋ weee -yɔ we kwesi -gbe weee -gʋ.

'Zan -Batisı tiea nyıma -Zezuu -gbɛ
(Mt 11.2-19)

18 -We weee 'plıa, 'Zan -Batisıı 'bınɔnya yia we ɔ -salı lʊdı nya. 'Ɪn 'Zan -Batisı yia wa glaa nyıma 'sɔ la. 19 'Ɪn ɔ yia wa Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu -gbɛ tie, wa 'ka ɔ layıbha 'lee: «Nyımɛ -ɔ 'kaa yi, -a mıa wʊda, 'mɔ -ın -mıa yı, yaayıı, -a wʊ nyımɛ -putuu?»

20 Ɔɔ 'Zan -Batisıı 'bınɔnya nynia -Zezuu -gbɛ, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Zan -Batisı tiea -aın -na -gbɛ, -a 'ka -mı layıbha 'lee: ‹-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ɔ 'kaa yi, -a mıa wʊda, 'mɔ -ın -mıa yı, yaayıı, -a wʊ nyımɛ -putuu?› »

21 Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, -Zezu jipea guzʊnya duun -yɔ 'kukunya, 'ın nyıma -wa kaa zuzu 'nyii 'bı, ɔ yia we wa 'bı vu, 'ın ɔ yia 'lɔlɔnya duuun 'yli -blo. 22 'Bhie, ɔ nɛɛ 'Zan -Batisıı tietienya 'sɔ -ylaɛ: «A mnı, -we a 'yıa -yɔ, 'ın a 'nʊa, a -salı we 'Zan -Batisı lʊdı nya: ‹Nıı, 'lɔlɔnya mı layıda, 'tıgıtıgınya mı nɔda 'nanʊʊ, *sɔlıbhanya ka 'pʊ, 'sulonya mı 'nʊda, tlıtlınya ka tlıtlıe lʊ 'wʊsɔ, 'ın wa mı -Lagɔgbʊ gbada bobabhanya -yla.› 23 Nyımɛ -ɔ 'nı 'mı dlı -gʊ -sa, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı ɔ -nʊ nya.»

-Zezu gbaa 'Zan -Batisıı gbʊ ɔ 'bınyımaa -zlo -yla

24 Da 'Zan -Batisıı tietienya 'bhitia lʊ, -bha -Zezu bhlia 'Zan -Batisıı gbʊ gbagbıe nyımaa -zlo -yla. Ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu a mnı ylaa da bɛblɛɛa? Gblee -we -pıpɛ mıa zukluda, mʊ -wa yı? -Ɪnnya! 25 'Ɪn lɛɛ -lu a mnı -slɛɛn -mɔ ylaa? Nyımɛ -ɔ -plaa 'ŋnımnı naa 'wʊ, mɔ -wa yı? A -yi we 'ji nıı, nyıma -wa plaa 'ŋnımnı -naa -zɔnʊnya 'wʊ, 'ın wa mıa 'ŋnımnı -li nyıdı nı, nyımaa 'wlulapılınyaa -budu zɔ wa -dılıa la. 26 Lɛɛ -lu a mnı -mɔ ylaa tɛnyıa? -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -wa yı? Ɪın, ın nɛɛ aın -ylaɛ: ɔ 'yli, ɔ -zi -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔɔ 'dɛgbolu. 27 Nıı, -Lagɔ nɛɛ ɔ 'sɛbhɛ 'wʊ 'Zan -Batisıı daaɛ:

‹-Mı 'yu na paa na *tietienyɔ yoo,
'ın ɔ 'ka -na 'yoo -yɔmnazı.›

28 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: nyıma -wa 'ŋwnı gwalıa, wa glaa, nyımɛ -ɔ 'kaa 'yli, ɔ 'ka 'Zan -Batisı -zi, -mɔɔ 'nı -mı. -Zugba, nyıma -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la glaa, nyımɛ 'kienyilɛ 'yli, -mɔɔ -zi ɔ 'wʊ.»

29 Nyıma weee -yɔ nisʊn -gwɛzisanya -wa pʊlʊa 'Zan -Batisıı wɛlı yukwli, wa ka we 'jiyibheli nıı, -Lagɔ tıklıı, 'ın wa yia wa 'dɛ 'Zan -Batisı yoo 'nyɛ, 'ın -mɔɔ yia wa batizee. 30 Nıı, Falizınyıma -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya ka zʊzɔnʊ -Lagɔ 'kaa wa -yla lɛnʊ kwnɛɛ -sa, 'ın wa 'nı ŋwnu 'Zan -Batisı 'ka wa batizee.

31 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «Waa dɛslɛɛn -nyıma, nyɔɔ ın 'ka wa 'wʊpalıa? Nyɔɔ wa -yɔ ɔ 'wʊwlʊa? 32 Wa 'wlʊ sa 'ylaası -dıa la -gblɔgblʊ 'wʊ, ma. -Zugba wa lılalı, 'ın wa gba wa -lima -ylaɛ:

‹-A ka aın -yla -lili bhlı,
a 'nı lıtɛ!
'Ɪn -a yia aın -yla guzɔ -lʊʊ bhlı,
a 'nı wi!›

33 Nıı, 'Zan -Batisı yia, ɔ'ɔ lia lililu -zɔnʊ, ɔ'ɔ 'maa nʊ, 'ın a nɛɛ: ‹Ɔ ka zuzu 'nyuu 'bı.› 34 *Nyımɛɛ 'Yu yia nı, ɔ li, 'ın ɔ maa. 'Ɩn a nɛɛ: ‹A -talı, nyımɛ mıa dɛ, liligbʊ -yɔ nʊmagbʊ ɔ kaa. *Nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan, wa 'tale ɔ -mıa.› 35 Nıı, -wa ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ, ma yibhelia we 'ji, -Lagɔɔ gbʊyilo mıa, we tıklıı.»

-Zezu tıa gbʊnyuuu lɛnʊ -ŋwnɔ yabhloo -yɔgbʊ 'wʊ

36 Falizınyımɛ yabhlo laa -Zezu, wa 'ka li dabʊdʊ. 'Ɩn -Zezu yia ɔɔ Falizınyımɛɛ -budu zɔ pla, 'ın ɔ yia lililu gwe ladı. 37 -Mʊʊ bhla, gbʊnyuuu lɛnʊ -ŋwnɔ yabhlo mı wee 'gbe -mʊʊ nʊkplɛ. Ɔ 'nʊa nıı, -Zezu mı Falizınyımɛɛ -gbɛ lida, ɔ -yɔ *-lasiklɔ -zɔnʊʊ -bhonyidaa yeyenʊ yia -mɔ mnı. 38 'Ɩn ɔ yia -Zezu lʊʊ ladı, -mɔɔ bhʊnya -yɔ, -zugba ɔ wi. 'Ɩn ɔ 'mıɔ yia -Zezuu bhʊ wɔtɔlʊ. 'Bhie, ɔ yia we -yɔsɛ ɔ 'nyi nya, ɔ yia we gbleli, 'ın ɔ yia -lasiklɔ ɔ bhʊ -yɔ slu. 39 Falizınyımɛ, -ɔ laa -Zezu wa 'ka li dabʊdʊ, ɔ 'yıa we -yɔ, ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: «Ɔɔ nyımɛ -mɔnı -ka yaa -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ 'pıɛın, 'ŋwnɔ -ɔ mıa dɛ ɔ kwɛzıda, sa ɔ mıa, -zugba, ɔ ka yaa ɔ yibheli gbʊnyuu lɛnʊ ŋwnɔ nya.»

40 -Zezu 'bhua wɛlı 'wʊ, ɔ nɛɛ ɔɔ Falizınyımɛ -ylaɛ: «'Simɔɔ, ın 'yıbha ın 'ka -mı -yla gbʊ yabhlo gba.»

'Simɔɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, -ın gba.»

41 'Ɩn -Zezu nɛɛ: «Nyımɛ yabhloo kpagbʊ mıa nyıma 'sɔ -yɔ. 'Yabhlo ka tamaa 'wlu glʊ gbu -zakpa gbu 'wlu (500.000), 'ın -gʊdʊ kaa 'wlu glʊ 'sɔ 'wlu kugbua 'wlu (50.000). 42 Nıı, waa nyıma 'sɔ 'na 'ka wee kpagbʊ -saa 'gbʊ, 'ın ɔɔ nyımɛ yi 'saa we tı. 'Lee wa 'dɛ 'sɔ glaa nıı, nyɔɔ 'ka ɔɔ nyımɛ 'yıbha bhabha?»

43 'Ɩn 'Simɔɔ yia we 'bıgʊpalıɛ: «-Amı dlıı nı, -ɔ kaa 'gwɛzi 'kadʊ 'wlu, mɔ 'kaa ɔ 'yıbha bhabha.»

'Ɩn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Gbʊ -zɔnʊ -ın gbaa.» 44 Tɔʊn, -Zezu 'bhitia la 'ŋwnɔɔ -gbɛ, 'ın ɔ nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-Na yı 'mɔ ŋwnɔ nı -yɔɔ? Ɩn plaa -na -budu zɔ, -ın 'nı 'mı 'nyu 'nyɛ, ın 'ka bhʊ -yɔ budo. Nıı, mɔ budoa na bhʊ -yɔ ɔ 'mıɔ nya, 'ın ɔ yia we -yɔ sɛ ɔ 'nyi nya. 45 -Ɩn 'nı 'mı gbleli, nıı, ɔ plaa, mɔ -tʊa na bhʊ gblelida. 46 -Ɩn 'nı 'mı 'kpı 'wluo slu, nıı, mɔ slua na bhʊ -yɔ -lasiklɔ. 47 We 'gbʊ, ın nɛɛ -mı -ylaɛ: -Lagɔɔ zɛ ɔ kalıa bhabhaa 'gbʊ, -Lagɔ ka ɔ gbʊnyuu duun 'wʊtı. Nıı, nyımɛ -ɔ nʊa gbʊnyuu 'kienyi lɛ, 'ın -Lagɔ yia ɔ -yɔgbʊ 'wʊtı, ɔ -Lagɔɔ zɛkalıdlı -sɛ.»

48 'Ɩn -Zezu nɛɛ ɔɔ 'ŋwnɔ -ylaɛ: «ın ka amaa gbʊnyii 'wʊtı.»

49 -Wa -yɔ ɔ 'sɔ mıa lida, -maa nɛɛ -mɔ dlı zɔɛ: «Mɔɔ -nyımɛ mɔa, 'ın -mɔɔ tı nyımɛɛ gbʊnyuu 'wʊa?»

50 'Ɩn -Zezu nɛɛ ɔɔ 'ŋwnɔ -ylaɛ: «Amaa dlı ka aın pue, a mnı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ aın 'sɔ -mı!»

8

'Ŋwnı -wa nɔa -Zezu 'bı

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu yia 'gbe
'kadı -yɔ 'gbe yua 'wʊ mnı,
*-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıee
gbʊzɔnʊnyaa gbagbıe nya, -
zugba ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ
'sɔ -yɔ ɔ mı. 2 'Ɪn, 'ŋwnı
tɔlʊa ɔ vua zuzu 'nyii 'bı, -
yɔ ɔ jipea, -maa mı 'ya -bha.
Wa ŋnı nı: Magıdalaa -ŋwnɔ
Malii zuzu 'nyii gbesɔ 'tlaa
'wʊ, 3 Ewlodʊʊ lubhonʊnyɔ
'kadʊ Kuzaa 'ŋwnɔ Zanı, -yɔ
'Suzanı -yɔ 'ŋwnı dumadu, -
wa -saa -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya
'wʊ, wa zʊzɔnʊ nya.

'Mnɔpanyɔɔ gbʊʊ nine
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

4 Nyımaa -zlo 'bhʊa 'gbe
-bhlo -bhlo 'wʊ, 'ın wa yia
-Zezu -yɔ 'wlugbeli. 'Ɪn ɔ
yia gbʊʊ nine -mını wa 'palı.
5 «Nıı, kpaapanyɔ mnıa ɔ 'mnɔ
'paa. Ɔ mı ɔ 'mnɔ 'pada, ɔ
'mnia we, 'ın we -zakpa -
bhlo yia 'yoo ŋwɛ -yɔ bhli.
'Plıplınya nɔa we -gʊ, 'ın
'zianya yia we li. 6 Tɔlʊa yia
tʊkpa -dʊdʊ -gʊ bhli, we mia,
-bhaa bla 'nı 'nyu 'wʊlakaa
'gbʊ, 'ın we yia yɛ. 7 Tɔlʊa yia
-kpɔga glaa bhli, 'ın -mʊʊ -yɔ
we 'sɔ yia 'wʊsɔ, 'ın -mʊʊ yia
we -gʊ palılı, 'ın we yia we
'tuntnu. 8 Tɔlʊa yia dʊdʊ -zɔnʊ
-gʊ bhli, 'ın we yia mi, we 'paa
lakpa, we lakpa -bhlo -sa -mɔ
'yaa glʊ gbu.»

'Ɪn -Zezu yia we -gʊ dı wɛlı
'tıtɛ nyaɛ: «-Ɔ -ka 'nʊnʊ -
yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.»

-Mʊmʊ ka 'gbʊ -Zezu pa
gbʊʊ ninea?
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

9 Ɔ 'bınɔnya ka ɔ wee gbʊʊ
nine -mınıı 'ji layıbha. 10 'Ɪn
ɔ yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «-
Lagɔ ka ɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ
mıa zizeda aın 'klʊslolu. 'Ɪn
nyıma tɔlʊa -nʊ mıa, gbʊʊ nine
nya wa 'paa we wa -yla.
‹Wa -ka -lu yla, wa'a 'yı we -yɔ,
'ın wa -ka gbʊ 'nʊ,
wa'a 'nʊ we 'wʊla.›

-Zezu gbaa wee gbʊʊ ninee
'ji
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

11 «Wee gbʊʊ ninee ji
nı: 'mnɔya mıa, we 'wlʊ -
Lagɔwɛlı. 12 Nyıma tɔlʊa 'wlʊ
'yoo ŋwɛ -yɔ da 'mnɔya bhli:
wa -ka -Lagɔwɛlı 'nʊ nı, 'ın
*'Kuzu yia, 'ın we saa we wa
dibhe 'wʊ, wa yi we dlı -gʊ zʊ,
'ın wa yi gbʊ 'wʊbhʊʊ 'gbʊ. 13 -
Mʊmʊnya mia tʊkpa -bita -gʊ:
-mʊʊ 'wlʊ nyıma -tɔlʊa, -wa
nʊa -Lagɔwɛlı, 'ın wa ŋwnua
-bha we -yɔ 'mʊna nya nı,
wa'a 'tide we 'yi, we'e fa wa
'wʊ somi. Bhla -sɛlɛ nya, wa
ŋwnua we -yɔ, 'ın laylagbʊnya
-ka yi, 'ın wa dlı bhʊa we -gʊ.
14 Nyıma tɔlʊa 'wlʊ 'mnɔya -
we bhli -kpɔga glaa: wa -ka
-Lagɔwɛlı 'nʊ, bhla -gʊdʊ -ka
nyni, 'ın wa tidea wa 'dɛ 'yi
-sɛ -sɛ, 'ın dlılʊe -yɔ 'ŋnımnı -
li, dʊdʊ -gʊʊ 'mʊna -li tuntnua
wa, 'ın wa'a wla 'ya, -mʊʊ'ʊ
zalı. 15 'Mnɔya -we bhlia dʊdʊ
-zɔnʊ -gʊ, -mʊʊnya 'wlʊ nyıma
-wa nʊa -Lagɔwɛlı dlı -zɔnʊ
nya, 'ın wa zʊa we la, wa dlı
weee nya, 'ın wa paa 'ya bhla
weee nya.

'Napɛɛ gbʊʊ nine -yɔ -
Lagɔwɛlıı yukwli pʊlʊ sɔ
(Mk 4.21-25)

16 «Nyımɛ -ka 'napɛ -nyuma,
ɔ'ɔ -gbli we -solu 'wluo, 'ın ɔ'ɔ

fa we 'lii zɔ. Nıı, yalı ɔ dıa we la -budu zɔ, 'ın -wa -ka pla, wa 'ka we san -yɔyı. 17 Nıı, -we weee mıa zizeda, zlı 'klʊ we yia 'tlaa, 'ın -we weee mıa 'wiemı -lu nya, 'ji wa yia we yibhelia, 'ın we 'ka 'bhlewlʊ weee. 18 We 'gbʊ, a zʊ amıaa gbʊʊ yukwli pʊlʊ sɔ 'yliyɔ. Nıı, -lukanyɔ mıa, ɔ -nʊ wa yia -gʊpalıa, 'ın nyımɛ -ɔ 'nıa -lu duun -ka, we -sɛlɛ -we -gʊ ɔ dlı mıa, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.»

-Mama -wa -Zezuu bhelia -yɔ ɔ 'nyaa?
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

19 -Zezuu bhelia -yɔ ɔ 'nyaa 'sɔ yia ɔ 'yıa nı, nyıma duuun 'gbʊ, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ ylı. 20 'Ɪn wa yia -Zezu 'dı kwaɛ: «-Na 'nyaa -yɔ -na bhelia mı 'pipee. Wa 'yıbha wa 'ka -mı 'yı.»

21 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «-Wa pʊlʊa -Lagɔwɛlı yukwli, 'ın wa nɔa we -gʊ nı, ma -wa, na 'nyaa -yɔ na bhelia.»

-Zezu 'yligbelia -pıpɛ 'kadʊ
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

22 'Ylı yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya -gblaa 'glʊ yabhlo 'wʊ nı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-A 'plılı 'nyuu kakpe -putu -gʊ.» 'Ɪn wa yia mnı. 23 Da wa mıa 'nyu 'wʊdıda, 'ın -Zezu yia 'ylaa ŋwɔ. Tɔʊn, -pıpɛ 'kadʊ yia 'nyu -gʊ 'plıplıe bhli. 'Nyu mı 'glʊ yeda, we -tʊ 'wʊ -sɛ, wa 'ka 'nyu glu mnı.

24 -Zezuu 'bınɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ın wa yia ɔ ganɔ. 'Ɪn wa nɛɛ 'wʊkpıkpıe nya: «-Slolunyɔ, -Slolunyɔ, -amıa tlıa!»

-Zezu ganɔa, 'ın ɔ yia -pıpɛ 'wluo 'kpılı. 'Ɪn 'nyuu -gbʊgbʊ yia zɔbɛ, we yia 'yligbe blenyii. 'Ɪn -bha yia 'wʊku.

25 -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «Mɔ amıaa dlızʊzʊe mıa?»

-Nyanıgbɔ -kpalıa wa nı, 'ın ŋwɛgaga yia wa sʊbha. 'Ɪn wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyıdıe: «Mɔɔ -nyımɛ ɔɔ -mɔnı -mıa, 'ın ɔ gba 'nyu -yɔ -pıpɛ -yla, 'ın we zʊ ɔ 'nʊŋwɛa?»

-Zezu -saa nyımɛ yabhlo zuzu 'nyii 'bı
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

26 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya -dıa 'nyu 'wʊ, Zelazı -nyımaa dʊdʊ* mıa nyuu kakpe yabhlo -gʊ, Galilee 'klʊ, -mɔ wa nynia. 27 Da -Zezu 'bhʊa 'glʊ 'wʊ ɔ 'sibhlia la, 'ın wee 'gbee nʊkpla -nyımɛ yabhlo yia ɔ yoo yi. Ɔɔ nyımɛ mıa, zuzu 'nyii mıa ɔ 'wʊ. 'Bı ka 'wʊgwlɛ, ɔ'ɔ -pla -bana 'wʊ, 'ın ɔ'ɔ -gʊ -budu zɔ, nıı, gbawla -nyıdı ɔ gʊa. 28 Da ɔ 'yıa -Zezu -yɔ, 'ın ɔ yia 'wʊkpı, 'ın ɔ yia ɔ bhʊ -yɔ bhlili. 'Ɪn ɔ nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «-Naa lɛɛ -gbʊ pılı na gbʊ 'wʊla, -Zezu, Yalı -Lagɔɔ 'Yu? -Mı na bhubhoea, -ın 'na palı 'mı 'klıyıe 'wʊ -nı!» 29 -We ka 'gbʊ ɔɔ nyımɛ yi 'saa gba, zuzu 'nyuu mıa ɔ 'wʊ, 'mʊ -Zezu gbaa we 'tla ɔ 'wʊ. Wee zuzu 'nyuu mıa, 'wʊ we bhua ɔ -zakpa duun nya. Wa -ka ɔ sɔnya gbʊan nɛtɛllikpe nya, 'ın wa -ka ɔ gbloko bhʊ 'wʊ fa, 'ın ɔ dıa we 'dɛ weee. 'Ɪn wee zuzu 'nyuu kwaa ɔ -flii.

* **8:26** 'Mʊ wa la 'yaa Gadale -nyımaa dʊdʊ.

30 -Zezu yia ɔ layıbhaɛ: «Sa wa la -na 'ŋnıa?»

'Ln ɔ nɛɛ: «Na 'ŋnı wa laa ‹'Slʊjaa -zlo› ». -We ka gbʊ -wa, zuzu 'nyii duun mı ɔ 'wʊ. 31 'Ln wee zuzu 'nyii nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, -ın 'na kwalı -aın *glukaslʊ 'wʊ -nı!»

32 -Zugba -boboo -zlo mı we lililuu datalıda -gɔgɔɔ nʊkpla -gʊ. 'Ln wee zuzu 'nyii nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, -ın kwa -aın -bobonya mıa nı 'wʊ!» 'Ln -Zezu yia we 'yoo 'nyɛ nıı, we pla we 'wʊ. 33 Tɔʊn, zuzu 'nyii yia ɔɔ nyımɛ 'wʊ 'tla, 'ın we yia -bobonya 'wʊ pla. 'Ln wee -bobo weee yia -gɔgɔ kwli -gwagwıe nya, 'ın we yia 'nyu lʊ slo, 'ın we yia tlı -nya.

34 Da wee -boboo 'yliyɔzʊnya 'yıa gbʊ 'plıa nı -yɔ, 'ın wa -yɔ -gwagwıe yia 'gbe 'kadı -yɔ kʊdanya 'wʊ we 'dı lamneni. 35 Da wee gbʊ -mını 'plıa, 'ın nyıma yia -mɔ 'yıa mnı. Wa nynia -Zezu kwesi, nyımɛ -ɔ 'wʊ zuzu 'nyii 'tlaa, 'ın wa yia ɔ 'yı, -zugba ɔ -dı -Zezuu bhʊ -yɔ la, -bana mı ɔ 'wʊ, 'ın ɔ 'wlukʊʊn ka ladolu. 'Ln -nyanıgbɔ yia wa -kpalı weee. 36 Sa ɔɔ zuzu 'nyii 'wʊ -nyımɛ 'pʊa nı, -wa 'yıa wee gbʊ weee da, 'ın -maa yia we 'dı -sa wa -yla. 37 Tɔʊn, Zelazı -nyıma weee nɛɛ -Zezu -yla, ɔ 'bhʊ wa dʊdʊ -gʊ. Nıı, -nyanıgbɔ ka wa -kpalı. 'Ln -Zezu yia 'glʊ 'wʊgbla, ɔ 'ka lʊmnı.

38 Nyımɛ -ɔ zuzu 'nyii 'tlaa 'wʊ, bhubhoea -Zezu, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «ın -yɔ -mı 'sɔ 'ka mnı.» 'Ln -Zezu yia ɔ lʊlabhitili, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: 39 «Mnı -na -buduŋwɛɛ. -We weee -Lagɔ nʊa -mı -yla lɛ, -ın gba we nyıma -yla.» Ɔɔ nyımɛ mnıa, -we weee -Zezu nʊa ɔ -yla lɛ, 'ın ɔ yia we 'dı lamneni, wee 'gbe 'kadʊ nʊkplɛ weee.

-Zezu puea 'ŋwnɔ yabhlo, 'ın ɔ yia -Zalusıı 'ŋwnɔyu 'yliyɔgagıe 'nyɛ
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

40 Da -Zezu yia lʊ 'nyuu kakpe -putu -gʊ, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ yoo -sa, wa mı ɔ wʊdaa 'gbʊ. 41 We bhla, nyımɛ -ɔ wa laa -Zalusı nynia -Zezuu -gbɛ. -Lagɔbuduu -kanyɔ yabhlo ɔ -mıa. 'Ln ɔ yia -Zezuu bhʊ -yɔ bhlili, ɔ yia ɔ bhubhoe nıı, ɔ yi ɔ -buduŋwɛɛ. 42 -We ka gbʊ -wa, ɔ 'ŋwnɔyu yabhlogbɔɔ kaa -zʊ kugbua lɛ 'sɔ, mɔ mıa tlıda.

Da -Zezu mıa -mɔ mnıda, -zugba nyımaa -zlo tuntnu 'saa ɔ sɔ weee lʊ. 43 Wa nyıdı, 'ŋwnɔ yabhlo mıa -bha, ɔ kwɛpalıe li ɔ -yɔ -zʊ kugbua lɛ 'sɔ. 'Ln ɔ yia 'gwɛzi weee -nyumɔ. -Dɔtlɔɔ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ jipe. 44 Ɔ 'plılıa -Zezu lʊʊ, 'ın ɔ yia ɔ -banaa ŋwɛ kwɛzı. -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'pıɔn yia 'wʊkanı.

45 'Ln -Zezu yia layıbhaɛ: «Nyɔɔ zı 'mı kwɛa?»

Wa 'dɛ weee mı we kpɛlıdaa 'gbʊ, 'ın Pıɛlı nɛɛ: «Na -Slolunyɔ, nyıma -wa gbelia -mı, ma tuntnua -mı sɔ weee lʊ!»

46 'Ln -Zezu nɛɛ: «Nyımɛ yabhlo ka 'mı kwɛzı, ın ka we 'jiyibheli nıı, na 'tıtɛ ka lubho nʊ.»

47 Ɔɔ 'ŋwnɔ 'yıa we -yɔ nıı, wa ka we 'jiyibheli, 'ın ɔ -yɔ

tɛlıtɛlıe yia -Zezuu bhʊ -yɔ bhlia mnı. 'Ɪn -we ka 'gbʊ, ɔ yia ɔ kwɛzı, 'ın sa ɔ 'pʊa -bha -bhlokpadɛ, ɔ yia we gba ɔ -yla, nyıma weee 'yibadı. 48 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na 'yu, amaa dlı ka aın pue, a mnı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ aın 'sɔ -mı!»

49 Da -Zezu mıa gbʊ -mını gbada, nyımɛ yabhlo 'bhʊa -Zalusıı -buduŋwɛɛ, ɔ yia 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'na sıalı Nyımaa -Kanyɔ -nı, -na 'ŋwnɔyu ka tlı.»

50 -Zezu 'nʊa we nı, ɔ nɛɛ -Zalusı -ylaɛ: «-Ɪn 'na nʊnʊ nyanɔ -nı, -ın zʊ dlı! 'Pʊa ɔ yia.»

51 -Zezu nynia wee -buduŋwɛɛ, ɔ 'nı ŋwnu nyıma -putu 'ka wee -budu zɔ pla, 'mʊ we 'nı Piɛlı klaa, *Zaan klaa, *'Zake klaa, we -yɔ 'yuu dide -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊbhʊ. 52 Nyıma weee mı wida, -zugba wa bhalı ɔɔ 'ŋwnɔyuu 'gbʊ. 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na wili -nı, ɔ 'nı tlı, 'ylaa 'wʊ ɔ mıa.»

53 'Ɪn wa -yi we 'ji nıı, 'yu ka tlıı 'gbʊ, wa yia ɔ gla palı. 54 -Zezu kpalıa ɔ sɔ -yɔ, 'ın ɔ yia 'wʊkpı, ɔ nɛɛ: «Na 'yu, a -sɔ 'wʊ!» 55 Ɔ zuzu 'sibhlia ɔ -gʊ la, 'ın ɔ yia 'wʊsɔ -bha -bhlokpadɛ. -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'nyɛ ɔ lililu.» 56 -We 'plıa, 'ın we yia ɔɔ 'ŋwnɔyuu 'nyaa -yɔ ɔ dide ŋwɛgaga -sʊbhalı. 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı!»

9

-Zezu tiea ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

1 'Ylı yabhlo nya, -Zezu gbelia ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ 'wlu, 'ın ɔ yia wa se -yɔ 'tıtɛ 'nyɛ, wa 'ka zuzu 'nyii vu, 'ın wa 'ka gu nyıma -yɔ -sa. 2 'Bhie, ɔ yia wa tie, wa 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ gba. 'Ɪn wa 'ka guzʊnya jipe. 3 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka nɔa mnıa yi nı, a 'na 'bhulu -lu yabhlogbɔɔ 'wʊ -nı: kɔɔsu, *-bada, 'floo -yɔ 'gwɛzi 'na -mını aın kwɛɛ -nı. 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'bhulu -bana 'sɔ 'wʊ -nı. 4 -Budu -we ŋwɛɛ a -ka mnı, wa -ka amıaa 'lakpasu kpa, a -tʊ -bha tıklıı, 'ın amıaa lʊbhiti ylı 'ka nyni. 5 -Budu -we ŋwɛɛ a -ka mnı, wa 'nı amıaa 'lakpasu kpa, a 'tla wee 'gbe nʊkplɛ. A gbɔtɔ amıaa bhʊ -yɔ *-bhubhui, 'ın nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, wa 'nı -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu.» 6 -Zezuu 'bınɔnya yia mnı. 'Ɪn wa yia 'gbe weee 'wʊ 'plılı, -Lagɔgbʊʊ gbagbıe -yɔ guzʊnyaa jipee nya da weee.

Ewlodʊ lva dlı -Zezuu 'gbʊ
(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

7 We bhla, -we weee mıa 'plıda, 'ın Galileee 'wlulapılınyɔ Ewlodʊ yia we 'nʊ. -We ɔ 'kaa 'wlukʊʊn lapʊpalı, we 'nı -mı. Nıı, nyıma -tɔlʊa nɛɛ: «'Zan -Batisı -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa.»

8 'Ɪn nyımaa -zakpa -bhlo nɛɛ: «Elii yia lʊ dʊdʊ -gʊ.» 'Ɪn tɔlʊa nɛɛ 'yaɛ: «Bhabenyii -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'yabhlo -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa.»

9 Ewlodʊ nɛɛ: «Na wɛlı -gʊ, wa ka Zaan 'wlu -gʊ -dı. 'Ɪn nyımɛ -ɔ ka -gʊgbʊ na nʊa dɛ,

nyɔɔ mɔa?» 'Ɪn ɔ yia -Zezu 'ylibılanɔnʊ, ɔ 'ka ɔ 'yı.

-Zezu 'nyɛa nyımaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu lililu
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Zn 6.1-14)

10 -Zezuu tietienya yia ɔ -gbɛ lʊ, -we wa nʊa lɛ, 'ın wa yia we 'dı ɔ -salı. Ɔ -yɔ wa 'sɔ vlaa gwe, 'ın wa yia 'gbe -we wa laa Bɛtısaida kwesi mnı. 11 Nyımaa -zlo 'nʊa we, 'ın wa yia ɔ 'bı mnı. -Zezu yia wa kpa sɔ 'sɔ nya, 'ın ɔ yia wa -yla -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ gba. Nyıma -wa 'yıbhaa ɔ jipe wa, 'ın ɔ yia -maa jipe.

12 Da jibhe mıa zɔda, 'ın -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ yia ɔ kwesi bɛ. 'Ɪn wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Da -a mıa -seli, -bha tlʊlʊ la. -Ɪn gba nyıma -manı -yla, wa mnı 'gbenya -yɔ kʊdanya mıa kwesi 'wʊ, wa 'ka lililunya -yɔ lapıda 'yı.»

13 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıaa 'dɛ 'nyɛ wa lililu!»

'Ɪn wa yia we 'bıgʊpalıɛ: «'Floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ -a kaa kwɛɛ. -Ɪn 'yıbha, nıı, -amıa mnı nyımaa -zlo -manıı lililu zɔaa?» 14 (Nıı, sa, nyımaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu mıa -bha (5.000)).

'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla, wa dı wa la sa glʊ 'sɔ 'ya kugbua, kugbua ŋwɛɛ.

15 Wa nʊ 'saa, 'ın wa yia wa 'dɛ weee ladı. 16 -Zezu 'bhua wee 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wʊ, ɔ ylaa yalı, 'ın ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. Ɔ dıdlıa we la, 'ın ɔ yia we ɔ 'bınɔnya yoo 'nyɛ, wa 'ka we nyımaa -zlo 'wʊladlili. 17 Wa 'dɛ weee lia, 'ın wa yia lʊ. 'Ɪn -we -tʊa 'wʊ, wa -yɔ we -cıcɛɛ yeye -nʊ kugbua lɛ 'sɔ yia mnı.

Pıɛlı nɛɛ -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ
(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

18 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı -Lagɔ bhubhoeda, ɔ 'dɛ -bhlo, -zugba ɔ 'bınɔnya mı ɔ kwesi. 'Ɪn ɔ yia wa layıbhaɛ: «Nyɔɔ nyımaa -zlo palı 'mı 'wʊa?»

19 'Ɪn wa yia we 'bıgʊpalıɛ: «-Zakpa -bhlo nɛɛ, 'Zan -Batisı -ın -mıa. Tɔlʊa nɛɛ, Elii -ın -mıa, 'ın tɔlʊa nɛɛ 'yaɛ, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya mı bhaa bhlasabhla, wa 'yabhlo -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa.»

20 'Ɪn -Zezu yia wa layıbhaɛ: «'Ɪn amıa, a nɛɛ, nyɔɔ ın -mıa?»

'Ɪn Pıɛlı yia we 'bıgʊpalıɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ɔ ka gbʊ ɔ gbaa, 'mɔ -ın -mıa.»

-Zezu 'paa ɔ tlıtlıe -falı
(Mt 16.20-28; Mk 8.30-9.1)

21 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -yla 'klʊ 'cıcı nyaɛ: «A 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı.» 22 'Ɪn ɔ yia we -gʊdıɛ: «We mı nıı, ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu sıa bhabha. 'Ɪn Zuifʊʊ nyıma kpası klaa, *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia ɔ kwnɛɛ -saa. 'Bhaa wa yia ɔ, 'ın 'ylı 'sɔ we tanʊ nya, tlıtlınya glaa ɔ yia 'wʊsɔa.»

Sa wa 'ka -Zezu 'bı nɔa
23 'Bhie, ɔ nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «Nyɔɔo nyɔɔ -ka gba ɔ 'ka 'mı 'bı nɔ, ɔ -sa ɔ 'dɛ dlı, ɔ 'bhu ɔ sıasıee *su 'wʊ, 'ylı weee nya, 'ın ɔ 'ka 'mı 'bı yi. 24 Nıı, nyɔɔo nyɔɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wʊgʊ nı, 'wʊ ɔ yia we bɔa. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ

'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wʋbɔ na 'gbʋ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʋ -mɔɔ yia 'yıa. 25 Nyımɛ -ka dʋdʋ -gʋʋ zʋzɔnʋ weee 'yı, 'ın ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'wʋbɔ, ɔ -ka ɔ 'dɛ lasa dʋdʋ -gʋ, lɛɛ -lu ɔ 'ka we 'wʋ 'yıa? 26 Nyımɛ -ɔ -ka ın -yɔ na wɛlı 'sɔ zʋ nʋ, zlı Nyımɛɛ 'Yu yia yia ɔ -yɔ ɔ Dide -yɔ -mɔɔ -mɔwlʋ -anzınyaa 'ŋnımnıe 'wʋ, we zlı -mɔɔ nʋ 'yaa ɔnʋʋ zʋ. 27 In nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: -wa mıa da -seli, wa tɔlʋa ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe da 'yı, 'bhie, wa 'kaa tlı.»

-Zezu bhitilia 'wʋla (Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

28 -Zezu gbaa wɛlı -mını, we 'bıgʋ, lɔkɔwlu -bhlo 'plıa sa, -Zezu -yɔ Pıɛlı, Zaan -yɔ 'Zake 'sɔ mnıa, 'ın ɔ yia -gɔgɔ 'wlu -Lagɔ bhubhoea mnı. 29 Da -Zezu mıa -Lagɔ bhubhoeda, 'ın ɔ 'klʋ yia 'bhiti, 'ın ɔ 'wʋ -bana yia pɔmanı, -zugba we lı 'bıbı. 30 -Bha -bhloo 'dɛ, 'ın nyıma 'sɔ yia ɔ 'klʋ 'tlalı, -zugba ɔ -yɔ wa 'sɔ gba. Moizı -yɔ Elii sɔ -wa. 31 Ma 'tlaa -Lagɔɔ 'ŋnımnıee san -nyıdı. Sa -Zezu 'kaa ɔ lubho 'wlubha -Zeluzalɛmʋ, ɔ tlıtlıe nya, 'ın wa -yɔ ɔ 'sɔ yia we -gʋgbʋ gba. 32 Pıɛlı -yɔ ɔ -lima 'sɔ ka -gblo 'ylaa nya. Da wa ganɔa, 'ın wa yia -Zezuu 'ŋnımnıee san -yɔyı, we -yɔ nyıma sɔ mıa ɔ kwesi. 33 Da waa nyıma mıa -Zezu kwesi 'bhʋda, 'ın Pıɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -a -ka -seli -tʋ we nanı 'yli. Palʋ yua ta -a yia 'sʋbhaa, -na -nʋ -bhlo, Moizu -nʋ -bhlo, Eliii -nʋ -bhlo.» (Nu, -we Pıɛlı mıa gbada, ɔ 'nı we -yi.)

34 Da ɔ mı 'saa gbada nı, 'ın yalıpʋpa yia wa -gʋgbli. We -gblia wa -gʋ, 'ın -nyanıgbɔ yia wa -kpalı. 35 'In wɛlı yabhlo yia wee yalıpʋpa nyıdı 'tla, we nɛɛ: «-Ɔ mıa dɛ, na Yu -wa, 'mɔ ın -saa -bha, a pʋlʋ ɔ yukwli!»

36 Da wa 'nʋa wɛlı -mını, -mʋʋ 'bıgʋ, -Zezuu 'dɛbhlogbɔɔ wa 'yıa -yɔ. 'In ɔ 'bınɔnya yia ŋwɛ 'mu 'cɛ, -we wa 'yıa -yɔ, wa 'nı we 'dı -sa nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla, we bhla.

-Zezu vua zuzu 'nyuu, 'yu yabhlo 'bı (Mt 17.14-18; Mk 9.14-27)

37 Zlı zlıa, 'ın wa yia -gɔgɔ 'wlu 'bhʋ. Nyımaa -zlo yia -Zezu yoo yi. 38 -Mɔ nyımaa -zlo nyıdı, nyımɛ yabhlo yia 'wʋkpı: «Na -Kanyɔ, -mı na bhubhoe, -ın yla na 'yu, mɔ -wa na 'yu yabhlogbɔɔ! 39 -In -talı, zuzu 'nyuu -ka ɔ kpa, 'ın ɔ kpıa 'wʋ, -bha -bhlokpadɛ, we zuklua ɔ 'tıtɛɛ, 'ın we wlelia ɔ 'fufli gbʋa ŋwɛɛ. We -ka ɔ sıalı kplokplo, 'bhie, we bhʋa ɔ -gʋ. 40 In ka -na 'bınɔnya bhubhoe nıı, wa vu wee zuzu 'nyuu ɔ 'bı, wa 'nı we kwɛ -yɔ mneni.»

41 -Zezu yia 'wʋkpı: «Dɛslɛɛn -nyıma -wa'a zʋ dlı, nyıma 'nyii, 'ylı zuma ın -yɔ aın 'sɔ 'ka lia? 'Ylı zuma ın 'ka amıaa 'gba zɔ 'yligbeda -tʋa? -In -yɔ -na 'yu yi -seli.»

42 Bhla -we nya 'yu mıa -Zezu kwesi bɛda, 'ın zuzu 'nyuu yia ɔ labhlı, we yia ɔ lazuklu 'tıtɛɛ. 'In -Zezu yia wee zuzu 'nyuu 'wluokpılı. 'In ɔ yia ɔɔ 'yu jipe, ɔ yia ɔ dide ɔ yoo 'nyɛ. 43 'In -wa weee mıa -bha, -Lagɔɔ 'tıtɛ 'kadʋ yia wa ŋwɛgaga -sʋbhalı.

-Zezu gbaa ɔ tlıtlıee gbʋ 'ya 'sɔ
(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

-We weee -Zezu nʋa lɛ, we ka wa ŋwɛgaga -sʋbhalı -bhlo -bhloo 'gbʋ, ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: 44 «Amıa, -we na gbaa da a 'nʋ we, *Nyımɛɛ 'Yu wa yia nyıma yoo 'nyɛa.» 45 -Zezu gbaa wɛlı -mını, ɔ 'bınɔnya 'nı we 'wʋlanʋ. We 'ji mı zizeda wa -yla, wa yi we 'wʋlanʋʋ 'gbʋ. 'Ɪn wa 'ka we -Zezu layıbha, nyanɔ mı wa dlıı.

Nyɔɔ 'ylia?
(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

46 'Ylı yabhlo nya, -Zezuu 'bınɔnya yia kpɛlıe bhli wa 'dɛkpʋa nyıdı. 'Ɪn wa nɛɛ 'lee: «Nyɔɔ 'yli -aın glaa?» 47 -Zezu yibhelia -we -gʋ wa mıa kpɛlıdaa 'ji, 'ın ɔ yia 'yulɛ 'wʋbhu, 'ın ɔ yia -mɔɔ ɔ 'dɛ kwesi 'yligbeli. 48 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Ɔ -ka 'yu -mɔnı kpa 'nanʋʋ na 'ŋnı nya, na 'dɛ ɔ kpaa 'nanʋʋ. 'Ɪn -ɔ -ka 'mı kpa 'nanʋʋ, -ɔ tiea 'mı, 'mɔ ɔ kpaa 'ya 'nanʋʋ. Nıı, -ɔ -ka ɔ 'dɛ 'wʋbhu 'kienyi, mɔ -wa nyımɛ 'kadʋ aın glaa.»

Nyımɛ -ɔ 'nıa amıaa tʋnyımɛ, amıaa nyımɛ -wa
(Mk 9.38-40)

49 Zaan 'bhua wɛlı 'wʋ, ɔ nɛɛ: «-Amıaa -Slolunyɔ, -a ka nyımɛ yabhlo 'yı, zuzu 'nyuu ɔ vua -na 'ŋnı nya. -A 'yıbha yaa -a 'ka ɔ 'yligbeli, ɔ -yɔ -aın 'sɔ 'nı -mıı 'gbʋ.»

50 Nıı, -Zezu yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «A 'na 'yligbeli ɔ -nı. -We ka gbʋ -wa, -ɔ 'nı amıaa tʋnyımɛ, amıaa nyımɛ -wa.»

Samalii -gbe yabhlo 'nı -Zezuu gbʋ -yɔŋwnu

51 Da -Zezuu dʋdʋ -gʋ -bhʋ -ylınya cıpaa, 'ın ɔ nɛɛ, -Zeluzalɛmʋ ɔ mnıa -kpɔ. 52 Ɔ yia nyıma tie ɔ 'dɛ 'yu. -Maa mnıa, 'ın -maa yia Samalii -gbe yabhlo nʋkplɛ pla, wa 'ka da ɔ 'kaa -gʋ lamnazıı 'gbʋ. 53 Ɔ mı -Zeluzalɛmʋ mnıdaa 'gbʋ, *Samalii -nyıma 'nı ɔ gbʋ -yɔŋwnu. 54 -Zezuu 'bınɔnya 'Zake -yɔ Zaan 'nʋa we, 'ın wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Amıaa -Kanyɔ, -ın 'yıbha -a gba -kosu 'bhʋ yalı, we 'ka wa lasaa?»

55 -Zezu 'bhitia la wa -gbɛ, 'ın ɔ yia wa -yla gba 'klʋ 'cıcı nyaɛ: [«Dlı -we zʋa wɛlı -mını aın ŋwɛɛ, a 'nı we -yi. 56 Nıı, Nyımɛɛ 'Yu 'nı dʋdʋ -gʋ yi nyımaa lasasıee 'gbʋ. Nyımaa puepuee 'gbʋ ɔ yia yi.»] 'Ɪn -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia 'gbe -putu 'wʋ mnı.

-Wa 'yıbhaa wa 'ka -Zezu 'bı nɔ
(Mt 8.19-22)

57 Da wa mıa mnıda 'yloogblʋ, 'ın nyımɛ yabhlo nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Dao da -ın -ka mnıda -mı, ın mı -mı 'bı.»

58 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Totonya ka 'bhʋka, 'ın 'zianya kaa lʋlʋ. Nıı, da Nyımɛɛ 'Yu 'kaa ladılı, -bha 'nı -mı.»

59 'Ɪn -Zezu nɛɛ nyımɛ yabhlo -ylaɛ: «-Ɪn yi 'mı 'bı.»

'Ɪn -mɔɔ nɛɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, -ın 'nyɛ 'mı 'yoo, ın 'ka na dide 'bhlua mnı 'bhie.»

60 -Zezu yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'tide tlıtlınya 'yi, wa 'ka wa tlıtlınya 'bhlu. Nıı -mı, -ın mnı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʋ gbaa.»

61 'Yabhlo nɛɛ 'ya ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, 'bı na yia -mı nɔa, nıı, -ın 'tide -slɔ 'mı 'yi, ın 'ka na nyıma wɛlı 'paa mnı.»

62 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımɛ -ɔ kpaa gʋgwlɛɛ kʋkʋ la, 'ın ɔ dıa lubhoo gwe, 'bhie ɔ -talıa lʋ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe zɔ pla.»

10

-Zezu tiea ɔ 'bınɔnya glʋ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu laa ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ yia wa glaa glʋ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ -bhasa. 'In 'gbenya -yɔ da ɔ 'dɛ 'ka yaa mnı, 'ın ɔ yia -mɔ wa tie 'sɔ 'sɔ ɔ 'dɛ 'yu. 2 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «'Mnɔ ka zalı duun, we kpaa 'yli, 'ın we -dıdınya 'nı 'wʋzu. We 'gbʋ, a bhubhoe kpaa -kanyɔ, 'ın ɔ 'ka lubhonʋnya yoo 'pa, wa 'ka ɔ 'mnɔ -dı. 3 A mnı, bhlabhlɛyua 'bhisa na tiea aın gbi glaa. 4 A 'na 'bhulu 'gwɛzi klaa, -bada klaa, we -yɔ -sakwla 'wʋ -nı. 'In a 'na -gwlɛlı 'yloogblʋ fʋsasıee 'gbʋ -nı. 5 A -ka -budu -mʋmʋ ŋwɛɛ nyni, a gba tıaɛ: ‹'Wʋtʋtʋe -dlɔɔ -mı -budu -mını ŋwɛɛ.› 6 We -ka 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ -nyımɛ yabhlo mı wee -buduŋwɛɛ, amıaa 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ a gbaa ɔ -yla, we -tʋ ɔ -gʋ. We 'nı -mʋʋʋ, amıaa 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ yi amıaa -gbɛ lʋ. 7 A -tʋ wee -budu -mını ŋwɛɛ, -we wa -ka aın 'nyɛ a li, 'ın a 'ma. Nıı, lubhonʋnyɔ mıa, ɔ 'pɛnılu ɔ yıa. A 'na 'plılı -budu -bhlo -bhlo ŋwɛɛ -nı. 8 Da a -ka 'gbe -mʋmʋ 'wʋ pla, wa -ka aın kpa 'nanʋʋ wa 'lakpanya nya, -we wa -ka aın 'nyɛ, a li we. 9 A jipe wee 'gbee guzʋnya. 'In a gba -mɔ -nyıma -ylaɛ: ‹*-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe ka aın -yɔ cıpa.› 10 Nıı, 'gbe -we 'wʋ a -ka mnı, -mɔ -nyıma 'nı amıaa 'lakpasu kpa, a 'tla -gblɔgblʋ 'kadʋ 'wʋ. A gba wa -ylaɛ: 11 ‹Amıaa 'gbee nʋkpla -bhubhui -we sloa -aın bhʋ -yɔ, 'mʋ -a yia aın -gʋ gbɔtɔlʋa. 'In a yibheli we 'ji nıı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe ka cıpa.› 12 In nɛɛ aın -ylaɛ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, 'gbe -mınıı nʋkpla -nyıma yia sia bhabha, we 'ka *Sodɔmʋ -nyımaa -nʋ 'wʋzi.

'Gbenya 'nıa -Lagɔgbʋ -yɔŋwnu

(Mt 11.20-24)

13 «Kolazɛn -nyıma, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Bɛtısaida -nyıma, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Ninee 'ŋnıpalıgbʋ -Lagɔ nʋa lɛ amıaa -gbɛ, we -ka yaa nıı, Tilı -yɔ Sidɔɔn 'sɔ ɔ nʋ we lɛ, -zugba -mɔ -nyıma ka yaa wa dlı 'bhiti pepe. 'In wa ka yaa we -slolu, -gbɛnaa 'wʋplaplıe -yɔ 'tʋtɔɔ 'wluo -sluslue nya. 14 We 'gbʋ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, amıaa -nʋ ɔ yia 'wʋbhua, we 'ka Tilı -yɔ Sidɔɔɔn -nʋ 'wʋzi. 15 'In amıa, Kapɛnaumʋ -nyıma, amıa dlıı nıı, 'wʋ a yia -sɔa yalı yı? -Innya, we 'nı -mʋʋ, zɔ -Lagɔ yia aın bɛlıa tlıtlınyaa dʋdʋ -gʋ.»

16 -Zezu nɛɛ 'ya ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «Nyımɛ -ɔ -ka aın yukwli pʋlʋ, -amı ɔ pʋlʋa yukwli. -Ɔ 'nı aın kpa 'nanʋʋ, -amı ɔ 'nıa kpa 'nanʋʋ. 'In -ɔ 'nı 'mı kpa

'nanʊʊ, -zugba, -ɔ tiea 'mɪ, 'mɔ ɔ 'nɪa kpa 'nanʊʊ.»

-Zezuu 'bɪnɔnyaa glʊ ta 'ya kugbua lɛ sɔ yia lʊ

17 -Mʊʊ 'bɪgʊ, waa ti-etienyaa glʊ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ yia lʊyi 'mʊna nya. 'Ɪn wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ, -a -ka gbʊ gba zuzu 'nyii -yla, -na 'ŋɪ -gʊ, 'ɪn we zʊa -aɪn 'nʊŋwɛ.»

18 -Zezu yia we 'bɪgʊpalɪ wa -ylaɛ: «ɪn ka *-Saatan -yɔyɪ yalɪ -bhʊda nɛɛ nyu 'pa 'yɪka, 'ɪn we yia bhli. 19 A yla, ɪn ka aɪn se 'nyɛ, a 'ka tɪbhɛ -yɔ -klagbeta -gʊ nɔ. 'Ɪn a 'ka 'ya amɪaa tʊnyɪmɛɛ 'tɪtɛ lawlalɪ, 'ɪn -lu yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni we 'ka aɪn gbʊnyuu 'wluo nʊ. 20 A 'na lili 'mʊna zuzu 'nyii ka aɪn 'nʊŋwɛ zʊʊ 'gbʊ -nɪ. Nɪ, amɪaa 'ŋɪ -Lagɔ cɛlɪa yalɪ, a li -mʊʊ 'gbʊ 'mʊna.»

-Zezu lia 'mʊna
(Mt 11.25-27, 13.16-17)

21 Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Zuzu 'Pʊpa yia -Zezu 'mʊna yeli. 'Ɪn ɔ yia 'wʊkpɪ: «Dide, -na 'ŋɪ na mnɪnɪa, yalɪ -yɔ dʊdʊʊ -Kanyɔ, ɪn 'pa -mɪ fuo. -We ka gbʊ -wa, -lu -we -ɪn zizea gbʊyilonya -yɔ 'ylimnanya kwɛɛ, 'mʊ -ɪn -slolua 'nyɛnyɛyua 'klʊ. Gbʊzɔnʊ -wa, Dide, -na 'dɛ 'yɪbhaa we -mɪ 'sa.

22 «Na Dide ka 'mɪ -lu weee 'nyɛ. Ɔɔ Yu mɪa, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yi, we 'nɪ ɔ Didee 'dɛbhlogbɔɔ 'wʊbhʊ. 'Ɪn ɔ Dide mɪa, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yi, we 'nɪ ɔ 'Yu 'wʊbhʊ, we -yɔ -wa ɔ 'Yu -slolua ɔ 'klʊ, ma -yia ɔ.»

23 'Bhie, -Zezu 'bhitia ɔ 'bɪnɔnyaa -gbɛ la, 'ɪn ɔ nɛɛ -maa 'dɛkpʊa -ylaɛ: «'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ amɪaa -nʊ nya, -we a mɪa da -yɔyɪda, a ka we -yɔyɪa 'gbʊ! 24 Nɪ, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya duun -yɔ dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnya 'yɪbha bhaa, -we a yɪa -yɔ, wa 'ka we -yɔyɪ, 'ɪn wa 'nɪ we -yɔyɪ. -We a nʊa, wa 'ka we 'nʊ, 'ɪn wa 'nɪ we 'nʊ.»

-In -kalɪ -Lagɔ -yɔ -na -libheyii zɛ

25 -Bha -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo -sɔa 'wʊ, ɔ 'ka -Zezu laylaa 'gbʊ. 'Ɪn ɔ yia ɔ layɪbhaɛ: «-Slolunyɔ, sa ɪn 'ka nʊ, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, 'ɪn ɪn 'ka we 'yɪa?»

26 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sa we mɪ cɛlɪda titee 'sɛbhɛ 'wʊa, 'ɪn -ɪn -ka we zɛlɪ sa -na nʊ we 'wʊla?»

27 'Ɪn ɔɔ nyɪmɛ yia we 'bɪgʊpalɪɛ:

«Jejitapɛ, -ɔ -wa -na -Lagɔ,
-ɪn -kalɪ ɔ zɛ -na dlɪ weee nya,
-na zuzu weee nya, -na 'tɪtɛ weee nya,
-na 'wlukʊʊn lapʊpalɪe weee nya.
'Ɪn -ɪn -kalɪ -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.»

28 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn ka we 'bɪgʊpalɪ tɪklɪɪ. -Ɪn nʊ 'sa, 'ɪn -ɪn 'ka 'yliyɔgagɪe 'yɪ.»

29 Nɪɪ, ɔɔ -Lagɔɔ titee gwesanyɔ 'yɪbha ɔ 'ka zukpa 'yɪɪ 'gbʊ, 'ɪn ɔ yia -Zezu layɪbhaɛ: «Nyɔɔ -wa na -libheyia?»

30 -Zezu yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Nyɪmɛ yabhlo 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, ɔ mɪ Zelikogbe 'wʊ mnɪda, 'ɪn 'wienya yia ɔ

'yligbeli. Wa 'bhua ɔ -lu weee 'wʋ, wa bhıtıa ɔ, ɔ -gbloa, 'ın wa yia -bha ɔ tı, 'ın wa yia mnı.
31 Sa 'bhisa, -Lagɔbʋbɔnyɔ yabhlo bhlia wee 'yloogblʋ, ɔ 'yıa ɔɔ nyımɛ -yɔ lapıda, 'ın ɔ yia ɔ -yɔlabhlılı, 'ın ɔ yia mnı. 32 'Sa -bhlokpadɛ *Leviii zʋaylinyımɛ yabhlo nynia 'ya -bha. Ɔ 'yıa ɔɔ nyımɛ -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ -yɔlabhlılı, 'ın ɔ yia mnı.
33 «Nıı, Samalii -nyımɛ yabhlo mıa 'lakpa 'wʋ mnıda. Ɔ nynia ɔɔ nyımɛ -yɔ, ɔ 'yıa -mɔɔ -yɔ, 'ın -mɔɔ yia ɔ nyazı 'wʋla. 34 Ɔ nynia -mɔɔ -yɔla -tapa, 'ın ɔ yia -mɔɔ danya lɛ nʋa, 'kpı -yɔ nyakpɔ palı, 'ın ɔ yia we gbʋan. 'Bhie, ɔ yia ɔ 'wʋbhu ɔ -sokofalı -gʋ, 'ın ɔ yia ɔ 'lakpanyaa -budu zɔ kwa. -Mɔ ɔ gwlʋlʋa ɔ -yɔ. 35 We zlı zlıa, ɔ -saa -mɔ 'gwɛzi* , 'ın ɔ yia we wee -buduu -kanyɔ yoo 'nyɛ. 'Ɪn ɔ nɛɛ -mɔɔ -ylaɛ: ‹-Ɪn gwlʋ nyımɛ nı -yɔ, da ın -ka -seli lʋyi, -na 'gwɛzi -we -ın -ka we -gʋpalı, ın 'ka we kpagbʋ -sa na 'dɛ nya.› »
36 -Zezu yia we -gʋdıɛ: «Waa nyıma ta -manı glaa, -mı dlıı, nyɔɔ -wa nyımɛ 'wienya bhıtıaa -libheyia?»
37 -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yia we 'bıgʋpalıɛ: «Nyımɛ -ɔ 'yılıa ɔ nyazı, mɔ -wa.»
'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn mnı, -ın nʋ 'sa».

-Zezu mnıa Maatı -yɔ Malii fʋsaa

38 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mı 'yloogblʋ, 'ın ɔ yia 'gbe yabhlo nʋkplɛ pla. 'Ŋwnɔ yabhlo mıa -bha, wa laa Maatı, mɔ kpaa ɔ 'lakpasu ɔ 'dɛɛ -budu zɔ.
39 Maatıı bhɔlɔ wa laa Malii, mɔ -dıa Nyımaa -Kanyɔɔ bhʋ -yɔ la, -zugba ɔ pʋlʋ ɔ nyımaa gbʋslolu wɛlı yukwli.
40 Maatıı 'yligwe -su la pipie nya. Ɔ yia -Zezu kwesi, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, na bhɔlɔ tılıa na 'dɛ -bhlo lubho weee, we'e -la -mı -sıan 'wʋ? -Ɪn gba ɔ -yla nıı, ɔ -sa 'mı 'wʋ!»
41 Nyımaa -Kanyɔ yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «Maatı, Maatı, amaa 'dɛɛ dlı a sumanıa bhe, 'ın a palıa amaa 'dɛ -bıabı 'yligwe gbʋ duuun 'gbʋ. 42 Nıı, -lu yabhlogbɔɔ mı -lu -zɔnʋ nya. -We nanıa 'yli, 'mʋ Malii -saa -bha. 'Ɪn nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka we ɔ kwɛɛ -sa.»

11

-Zezu slolua -Lagɔbhubhoe ɔ 'bınɔnya
(Mt 6.9-13, 7.7-11)

1 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı -Lagɔ bhubhoeda da yabhlo. Da ɔ bhıa, ɔ 'bınɔnyaa 'yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, -ın -slolu -aın -Lagɔbhubhoe, sa 'Zan -Batisı -slolua ɔ 'bınɔnya.»
2 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, a gbaɛ:
‹Dide,
wa zʋ -bha -na -mɔwlʋ ŋnı,
-na nyımaa 'wlulapılıe yi.
3 'Ylı -we -ka -mı,
-ın 'nyɛ we lililu -aın.
4 -Ɪn tı -amıaa -yɔgbʋ 'wʋ.
-Wa nʋa -aın gbʋnyuu 'wluo,
sa -a tıa wa -yɔgbʋ 'wʋ, 'sa.
-Ɪn 'na kwalı -aın laylagbʋ lʋ -nı.› »

* **10:35** 'Ylı 'sɔɔ lubhoo 'gwɛzi -wa.

Nyımɛ -ɔ mnıa ɔ 'tale 'floo -zlalıa

5 -Zezu nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «Sa 'bhisa, aın glaa, 'yabhlo ka 'tale yabhlo. Ɔ -ka ɔ -gbɛ mnı zlı -nyıdı, ɔ 'ka ɔ -yla gbaɛ: ‹'Tale, -ın fa 'mı 'floobhakʊ taa kpagbʊ -yɔ. 6 Nıı, dɛslɛɛn, na 'tale yabhlo 'bhʊa 'lakpa 'wʊ, 'ın ɔ yia na -gbɛ yi. Ɪn 'nı -lu yabhlogbɔɔ -ka, 'ın ın 'ka we ɔ 'nyɛ.›

7 «'Ɪn sa 'bhisa, ɔ 'tale -mɔɔ yia we 'bıgʊpalı -budu zɔɛ: ‹-Ɪn 'tide 'mı 'yi 'cɛ! Ɪn ka -budu kla -laklı nya, we 'bı ka 'wʊgwlɛ. Ɪn -yɔ na 'yua mı lapıda, ın 'nı mneni ın 'ka 'wʊsɔ, 'ın ın 'ka -mı 'floo yoo 'nyɛ!› 8 Ɪn nɛɛ aın -yla, ɔ 'na 'ka 'wʊsɔ, ɔ 'ka wee 'floonya wla ɔ 'tale -ŋwɛɛ. Nıı, -mɔɔ mı we -zlazlagbʊ kpada sɔ 'sɔ nya -klii 'gbʊ, 'wʊ ɔ yia -sɔa, -we weee -mɔɔ -ka 'yıbha, ɔ 'ka we -mɔɔ yoo 'nyɛ.

9 «We 'gbʊ, -amı nɛɛ aın -ylaɛ: a -zla -lu, 'ın wa 'ka we aın 'nyɛ. A -talı -luu da, 'ın a 'ka we 'yı. A bhlı -budu, 'ın wa 'ka -bha -kalı aın -yla. 10 Nıı, -ɔ zlaa -lu, 'mɔ wa nyɛa we. -Ɔ talıa -luu da, mɔ yıa we. -Ɔ bhlıa -budu, mɔ -yla wa kalıa -bha.

11 «Aın glaa, 'yabhlo -ka 'yuu dide nya -mı, ɔ 'yu -ka ɔ ['floo -zlalı, ɔ yi ɔ tʊkpa 'nyɛɛ? Yaayıı, ɔ -ka ɔ] zibhi -zlalı, ɔ yi ɔ tıbhɛ 'nyɛɛ? 12 'Ɪn ɔ 'yu -ka ɔ nynugan -zlalı, ɔ yi ɔ -klagbeta 'nyɛɛ? 13 Nıı, amıa -mama -wa nyıma 'nyii, a -yi amıaa 'yua -li -zɔnʊ 'nyɛ sa. We -ka 'sa -mı, amıaa Dide -ɔ mıa yalı, -ɔ kaa 'nanı, -wa zlalıa ɔ Zuzu 'Pʊpa, ɔ 'na 'ka we wa 'nyɛɛ?»

-Zezu nɛɛ nıı, ɔ 'tıtɛ'ɛ 'bhʊ -Saataan -gbɛ

(Mt 12.22-30; Mk 3.22-27)

14 'Yli yabhlo nya, zuzu 'nyuu -we -zɛlıa nyımɛ yabhlo bhobho, -Zezu mı we vuda, da wee zuzu 'tlaa -mɔɔ 'wʊ, 'ın -mɔɔ yia gbagbıe bhli -bha -bhlokpadɛ. Tɔʊn, nyımaa -zlo -wa mıa -bha, 'ın ŋwɛgaga yia wa sʊbha. 15 Nıı, nyıma -tɔlʊa -wa mıa -bha, wa nɛɛ: «Zuzu 'nyiii -kanyɔ *Bɛlızebulı nyɛa ɔ se, ɔ 'ka zuzu 'nyii vu.» 16 Tɔlʊa 'yıbha wa 'ka ɔ laylaa 'gbʊ, wa nɛɛ ɔ -yla, ɔ nʊ gwɛdigbʊ yabhlo lɛ, 'ın wa 'ka we 'jiyibheli nıı, -Lagɔɔ -gbɛ ɔ bhʊa.

17 'Ɪn -Zezu -yi wa 'wlukʊʊn lapʊpalıee 'gbʊ, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Dʊdʊ -we ka -gʊ -nyıma -ka tʊ -gʊ wa 'dɛkpʊa nyıdı, la wee dʊdʊ bhʊa. 'Ɪn -budu -bhlo ŋwɛɛ -nyıma -ka -yɔwʊsʊsɔlʊda -mı, bhlia wee -budu yia. 18 A nɛɛ, zuzu 'nyii na vua, Bɛlızebulı nyɛa 'mı we se. -Saatan -ka we 'dɛ -yɔwʊsɔlʊ, sa we dʊdʊ 'ka 'wʊlatʊtlʊa? 19 Bɛlızebulı -ka -amı se 'nyɛ, ın -ka zuzu 'nyii vu, nyɔɔ nyɛ amıaa -lima se, 'ın -maa vu wee zuzu 'nyiia? We 'gbʊ, amıaa -limaa 'dɛbhiee lɛnʊgbʊ slolua nıı, -we a gbaa yo -wa. 20 Gbʊzɔnʊ sa, -Lagɔɔ sɔ nya na vua zuzu 'nyii, we ji -wa nıı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı aın nyıdı.

21 «Latɛlɔnyɔ -ɔ kaa 'li -yɔ -gblɛ kwɛɛ, ɔ -ka ɔ kʊda 'wʊkʊda -mı nı, ɔ zʊzɔnʊ weee mı 'wʊpada 'cɛ. 22 'Ɪn, nyımɛ 'tɛa la, -ɔ zia ɔ, -mɔɔ -ka yi, 'ın

-mɔɔ -ka ɔ ŋwɛ -zi, 'ın ɔ 'li -yɔ -gblɛ -we ɔ dı yaa dlı 'wʊ, 'ın -mɔɔ saa we ɔ kwɛɛ. 'Ɪn -we weee -mɔɔ -saa ɔ kwɛɛ, 'ın -mɔɔ dlilia we. 23 Nyımɛ -ɔ -yɔ 'mı 'nı -mı, na tʊnyɔ -wa. Nyımɛ ɔ'ɔ -saa 'mı 'wʊ, -a 'ka nyıma -yɔbıbɛlı, la ɔ mumnia wa.

Zuzu 'nyuu lʊyiyie
(Mt 12.43-45)

24 «Nıı, zuzu 'nyuu 'tlaa nyımɛ yabhlo 'wʊ, we mnı, we yi, -mɔ yɛyɛ da, ladıdaa datalıe nya, we 'ka ladı. We 'nı da 'yıı 'gbʊ, we nɛɛ we 'dɛ -ylaɛ: ‹Na -budu -we zɔ ın 'bhʊa, -mɔ na bhitia lʊ.› 25 'Ɪn da we 'bhitia -mɔ lʊ, we yia -bha wee -budu ylı, -zugba we nʊkplɛ mı laylipeda, 'ın -mɔ mı lamnazıda. 26 Tɔʊn, zuzu 'nyii gbesɔ ka nʊkplɛ -nyua 'yli bhabha, -we -zia wemʊ, 'ın we yia -mʊʊ 'bʊmnı. 'Ɪn we -yɔ we 'sɔ yia wee -budu zɔ lʊyi, dabʊdʊ. 'Ɪn we yia -mɔ ladı duaa. -Slɛɛn, 'ın ɔɔ nyımɛɛ -kwıkwı yia 'ylinyumanı, 'ın we yia we tıanʊ 'wʊzi.»

'Mʊnaa 'dɛgbolu

27 Da -Zezu gba 'saa, 'ın 'ŋwnɔ yabhlo nɛɛ ɔ -yla, -mɔ nyıma -nyıdı wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «'Ŋwnɔ -ɔ plaa -na nʊkpla, 'ın ɔ yia -mı 'nyɛnı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı ɔ -nʊ nya.»

28 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «A gba saɛ: nyıma -wa pʊlʊa -LagɔwɛlI yukwli, 'ın wa zʊa we 'nʊŋwɛ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı wa -nʊ nya.»

Nyıma 'yıbhalıa -Zezu gwɛdigbʊ
(Mt 12.38-42)

29 Da nyımaa -zlo gbelia -Zezu, 'ın ɔ yia gbagbıe bhli wa -ylaɛ: «Dɛslɛɛn -nyıma mı nyıma 'nyii nya. Ma yıbhalıa 'mı gwɛdigbʊ. Gwɛdigbʊ yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa -yla lɛnʊ, 'mʊ we 'nı *Zonasıı gbʊ -zɛ. 30 Sa *Zonası -zɛa we 'yli -slolunyɔ *Ninivʊ -nyıma -yla, 'sa Nyımɛɛ 'Yu yia we 'yli -slolunyɔ -zɛa dɛslɛɛn -nyımaa -nʊ nya. 31 Sebaa 'wlulapılıŋwnɔ 'bhʊa dʊdʊʊ bhloluda, 'ın ɔ yia *Salomɔɔɔ gbʊyilowɛlı yukwli pʊlʊa yi. Nıı, nyımɛ -ɔ zia Salomɔɔ, ɔ mı da. We 'dɛɛ 'gbʊ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ın ɔɔ 'ŋwnɔ sɔa 'wʊ dɛslɛɛn -nyıma 'yu, 'ın ɔ dılıa -maa gbʊ. 32 Ninivʊ -nyıma 'nʊa Zonasıı wɛlı, 'ın wa yia wa dlı 'bhiti. Nıı, nyımɛ -ɔ 'ylia -ɔ -zia Zonası, ɔ mı da. We 'dɛɛ 'gbʊ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ın Ninivʊ -nyıma sɔa 'wʊ dɛslɛɛn -nyıma 'yu, 'ın wa dılıa -maa gbʊ.»

'Napɛɛ gbʊʊ nine
(Mt 5.5-15, 6.22-23)

33 -Zezu 'paa wa -yla gbʊʊ nine yabhlo 'ya, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ -ka 'napɛ -nyuma, ɔ'ɔ zize we, 'ın ɔ'ɔ zʊ we -solu zɔ. Nıı, yalı ɔ dıa we la, 'ın -wa -ka -budu zɔ pla, 'ın wa yıa we san -yɔ. 34 -Na 'yli mı -na kuu 'napɛ nya. We -ka nıı, -na 'yli -yalı, -na ku -kpabhie mı zlı 'wʊ. We -ka -na 'yli ka gu -yɔ, -na ku mı nikpise 'wʊ. 35 Nıı, -ın zʊ -na 'dɛ 'yliyɔ, zlı -we mıa -mı 'wʊ, we 'na -zɛlı nikpise -nı. 36 -Na ku weee -ka zlı 'klʊ -mı, we kibhe 'nı nikpise 'wʊ

-mı, we -kpabhie mıa zlı 'klʋ. Sa 'napɛɛ san dolua -mı -yɔ la bɛblɛɛ, 'sa.»

-Zezu dıa Falizınyıma -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya gbʋ 'wlu (Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

37 -Zezu bhıa gbagbıe, Falizınyımɛ yabhlo yia ɔ la, ɔ -yɔ ɔ 'ka li. -Zezu plaa ɔ -budu zɔ, 'ın wa yia lilie bhli. 38 Falizınyımɛ 'yıa nıı, -Zezu 'nı kwɛ budo, 'ın ɔ yia lilie bhli, we yia ɔ ŋwɛgaga -sʋbhalı.

39 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sa amıa Falizınyıma mıa, mʋ nı: 'kɔpʋ -yɔ 'wʋliliknaa ku -yɔ a wɔlʋa, -zugba 'wie -yliylie -yɔ 'nyii mı amıaa dibhe yeda. 40 -Gʋwʋtʋnya! -Lagɔ -ɔ nʋa -luu ku -yɔ lɛ, mɔ nʋa we nʋkplɛ lɛ 'ya, we 'nı mʋʋ? 41 -Lu -we mıa amıaa 'kɔpʋ -yɔ amıaa knanya 'wʋ, a 'nyɛ we bobabhanya. 'Ɪn we 'dɛ weee 'ka -mɔwlʋ amıaa -nʋ nya.

42 «Amıa Falizınyıma, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Amıaa -titikpı weee -we mɛnıa, 'matı -yɔ wluu* 'bhisa, we kugbua -gʋ -bhlo a nyɛa -Lagɔ. 'Ɪn gbʋ tıklınya -we nanıa -Lagɔ dʋdʋ -yɔ amıaa -Lagɔɔ zɛkalıe, a ka we 'yli latlili, 'mʋ a 'ka yaa lɛnʋ tıa. 'Ɪn a 'na dlʋlʋ -luu kugbua -gʋ -bhloo wlawlıe 'wʋ -nı.

43 «Amıa Falizınyıma, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! -We ka gbʋ -wa, 'yugbɛın ladıdıe a 'yıbhaa -Lagɔbudu zɔ. 'Ɪn a 'yıbha, wa -sa aın fʋ -zejila 'wʋ amıaa 'nʋŋwɛzʋzʋe nya.

44 «Gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! A 'wlʋ sa gbawla wa'a 'yı -yɔ, wa -ka we -gʋ nɔda -mı, wa 'nı we 'ji -yi.»

45 -Lagɔɔ titee gwesanyaa 'yabhlo nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -ın -ka 'sa gbada -mı, -amıa -ın mı 'yaa vɛlıda!»

46 -Zezu yia we 'bıgʋpalıɛ: «Titee gwesanya, gbʋnyuu mı 'ya amıaa -nʋ nya! -We ka gbʋ -wa, 'gba 'kadʋ -we ka dıdıe -kalıa -yɔ, 'mʋ a dıa nyıma 'wlu, 'ın amıaa 'dɛɛ -kwıtaya -bhlogbɔɔ'ɔ 'tlili we.

47 «Gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! -We ka gbʋ -wa, -Lagɔgbʋʋ -falıpanyaa gbawla a paa, 'ın amıaa didea 'bhaa wa. 48 -We a mıa lɛnʋda, mʋ slolua we nıı, -we amıaa didea nʋa lɛ, we nanı aın dʋdʋ. Amıaa dʋkpası 'bhaa -Lagɔgbʋʋ -falıpanya, 'ın amıa mıa wa gbawla 'pada. 49 We 'gbʋ, -Lagɔɔ Gbʋyilo nɛɛ: ‹Wa -gbɛ na yia gbʋʋ -falıpanya -yɔ tietienya tiea. 'Ɪn -maa glaa tɔlʋa wa yia 'bhaa, 'ın wa 'ka tɔlʋa 'klıyıe 'wʋpalı.› 50 Nıı, we 'ka dʋdʋʋ gwedılıda -yɔ 'bhʋ, -Lagɔgbʋʋ -falıpanya wa 'bhaa, -wa ka 'pıɔn wa jitea, wa 'pıɔn -Lagɔ yia dɛslɛɛn -nyıma layıbhaa. 51 Tıa, wa ka *Abɛlı 'bha, 'ın 'wʋbhloluda wa yia Zakalii 'bha, 'slakagʋsalılu -yɔ -Lagɔɔ -mɔwlʋda nyıdı. Cıın, ın nɛɛ aın -ylaɛ: dɛslɛɛn -nyıma -Lagɔ yia we 'gba 'wlu dıa.

* **11:42** 'Matı -yɔ wluu mıa: -titikpı -we Zuifʋnya palı bhaa zapʋ lʋ, mʋ -wa.

52 «Amıa titee gwesanya, gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! - We ka gbʋ -wa, -laklı -we kalıa gbʋyilo ŋwɛɛ, 'mʋ a 'bhua 'wʋ, 'ın amıaa 'dɛ 'nı -mɔ pla. 'Ɪn -mama 'yıbhaa -maa 'ka -mɔ pla, 'ın a yia -maa 'yoo -kʋlʋ.»

53 Da -Zezu 'tlaa wee -budu zɔ, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma yia ɔ -yɔ 'cɛ 'nyuu 'palı. 'Ɪn wa yia gbʋ duun ɔ layıbha. 54 Ɔ zɔbhlibhlie nya, 'ın gbʋ -kpʋa wɛlı -ka ɔ ŋwɛɛ 'tla, wa 'ka we nya ɔ gbʋ -lueli.

12

A 'na -zɛlı wɛlı 'sɔ -nyıma -nı (Mt 10.26-27)

1 We bhla, nyımaa 'wlu -nyacın yia 'wlugbeli -Zezu kwesi. Wa 'wʋzuloo 'gbʋ, bhʋ ladıda'a 'yı. -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla tıaɛ: «A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ Falizınyımaa 'flooo *gɔɔɔ gbɛgbɛın. Nıı, wa wɛlı 'sɔ 'sɔ. 2 Nıı, -we weee mıa zizeda, zlı 'klʋ we yia 'tlaa, 'ın -we ka 'ji nyıma 'nıa -yi, 'ji wa yia we yibhelia. 3 We 'gbʋ, -we weee a gbaa nikpise 'wʋ, 'nʋa wa yia we zlı 'klʋ. 'Ɪn -we weee a ŋwuŋwea nyımɛ -yla komi lʋʋ, -budu 'wlu wa yia we wızıa.»

A sɔ -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ (Mt 10.28-31)

4 'Ɪn -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «Na 'talea, ın nɛɛ amıa -ylaɛ: - wa mnenia wa 'ka nyımɛɛ ku 'bha, 'ın wa 'nıa we 'bıgʋ gbʋ yabhlogbɔɔ lɛnʋe mneni, a 'na sɔlʋ wa -nı. 5 -Ɔ a 'kaa sɔ, 'mɔ na yia aın 'klʋslolua: a sɔ -Lagɔ, amıaa tlıtlıe 'bıgʋ, mɔ kaa we se, ɔ 'ka aın -kosu 'wʋ viteli. Cıın, ın nɛɛ aın -ylaɛ: 'mɔ a 'kaa sɔ!

6 «Nyıma 'yliya 'wʋ, bhuyua 'nı -valɛ -ka. Tama 'sɔ lʋ wa paa we gbu pɛlʋ. 'Ɪn -mʋʋ bhla, -Lagɔ'ɔ dlʋ we 'yabhlogbɔɔ 'wʋ. 7 -Lagɔ -yi amıaa 'wluo nyii ŋwɛɛ. We 'gbʋ, a 'na nʋnʋ nyanɔ -nı. A 'yli -Lagɔ 'yliya 'wʋ, a 'ka bhuyuaa -zlo 'wʋzi.

-Wa ŋwnua -Zezuu gbʋ -yɔ 'ın -wa'a ŋwnua -Zezuu gbʋ -yɔ (Mt 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

8 «Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: -ɔ -ka gba na daa -zejila 'wʋ, nıı, ɔ mı na -nʋ nya, gbaa *Nyımɛɛ 'Yu yia ɔ daa, -Lagɔɔ 'anzınya 'yu, ɔ mı ɔ -nʋ nya. 9 -Ɔ yia na gbʋ kpɛlıa -zejila 'wʋ, nıı, Nyımɛɛ Yu yia ɔ gbʋ kpɛlıa -Lagɔɔ 'anzınya 'yu. 10 Nyɔɔ -ka Nyımɛɛ 'Yuu daa wɛlı 'nyuu gba, -mɔɔ -yɔgbʋ -Lagɔ tıa 'wʋ. Nıı, -ɔ -ka Zuzu 'Pʋpa vɛlı, -Lagɔ 'na 'ka -mɔɔ -yɔgbʋ 'wʋtı.

11 «Wa -ka amıaa -yɔgbʋ 'wʋbhua yi, wa -ka aın -Lagɔbudunya zɔ kwa, 'ın wa -ka aın nyımaa 'yugalınya -yɔ 'gbee 'wlulapılınya 'yu kwa, sa a 'kaa we amıaa 'dɛ -gʋ -sa, 'ın -we a 'kaa gba, a 'na lʋlʋ we 'gbʋ dlı -nı. 12 Nıı, -we a 'kaa gba, we bhla, Zuzu 'Pʋpa yia we aın ŋwɛɛ zʋa.»

'Ŋnımnınyɔɔ -gʋwʋtʋnʋʋ gbʋʋ nine

13 -Mɔ waa nyımaa -zlo nyıdı, nyımɛ yabhlo nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -ın gba na bheli -yla, 'bı -amıaa dide tıa, ɔ dlili we, ɔ 'ka na -nʋ wla.»

14 -Zezu yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «'Tale, nyɔɔ palı 'mı la amıaa gbʊwʊbhunyɔ -yɔ amıaa zʊzɔnʊʊ dlinyɔ nya?» 15 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, 'ŋnımnıluu dlı 'wʊnyninyniee gbɛgbɛın. Nıı, 'yliyɔgagıee 'dɛgbolu mıa, we'e 'bhʊ nyımɛɛ 'ŋnımnıluu -gbɛ, saa 'dɛ ɔ yi 'ŋnımnınyɔ 'kadʊ -zɛ.»

16 'Ɪn -Zezu yia wa gbʊʊ nine yabhlo 'palıe: «'Nımnınyɔ yabhlo mı -bha, ɔ ka kpaanya -we tnʊa ɔ -yla duun. 17 Ɔ pʊpalıa 'wlukʊʊn la, ɔ yia ɔ 'dɛ layıbhaɛ: ‹Sa ın 'ka da we nʊa? Da ın 'kaa na kpaa -li slu, -bha 'nı -mı.› 18 'Ɪn ɔ yia we -gʊdıɛ: ‹-We ın 'kaa lɛnʊ, mʊ nı! Na wlʊnya na yia -yɔmnazıa, 'ın ın 'ka we 'wʊlaylimanı. 'Ɪn ın 'ka -mɔ na 'mnɔ -yɔ na -lu -zɔnʊʊ tɔlʊa slu. 19 'Ɪn na yia na 'dɛ -yla gbaaɛ: «Na nyımɛ, -ın ka zʊzɔnʊʊ -zlo, -zʊ duuun -nʊ nya. -Ɪn -dı la, -ın nyapɛ, -ın li, -ın 'ma, -ın li 'mʊna!» › 20 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Gʊwʊtʊnyɔ, -zɛɛn sabɔ -na tlıa. 'Ɪn -we weee -ın gʊgwlalıa 'wlu -na 'dɛ -yla, nyɔɔ -yla we 'ka -tʊa?› »

21 -Zezu yia we -gʊdıɛ: «Nyımɛ -ɔ gʊgwlalıa zʊzɔnʊnya 'wlu ɔ 'dɛ -yla, 'sa we mıa ɔ -nʊ nya. 'Ɪn -mɔɔ 'nı 'ŋnımnınyɔ nya -mı -Lagɔ 'yliya 'wʊ.»

A zʊ -Lagɔ dlı -gʊ
(Mt 6.25-34)

22 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «We 'gbʊ, ın nɛɛ aın -ylaɛ: -we a 'kaa li, 'ın a 'ka 'yliyɔgagıe 'yı, a 'na lʊlʊ we 'gbʊ dlı -nı. 'Naanya a 'kaa 'wʊpla, a 'na lʊlʊ we 'gbʊ dlı -nı. 23 -We ka gbʊ -wa, nyımɛɛ 'yliyɔgagıe -zi lililu, 'ın nyımɛɛ ku -zi 'naa. 24 A yla 'ŋwaa: we'e 'pa 'mnɔ, 'ın we'e -dı we, 'ın we'e bʊblʊ we wlʊ 'wʊ. Nıı, -Lagɔ nyɛa we lililu. Amıa 'yli a -zi 'zianya! 25 Aın glaa, nyɔɔ mneni ɔ 'ka ɔ dlılʊe nya, ɔ 'yliyɔgagıee 'yl ı -gʊ palıa? 26 'Ɪn amıa 'nıa mneni, a 'ka wee -lu 'kienyilɛ -mını lɛnʊ, lɛɛ ka 'gbʊ a lʊ we pnıı 'gbʊ dlıa?

27 «A yla -fliisuu -bʊı: we'e nʊ lubho, 'ın we'e lʊa 'naa. Ɪn nɛɛ aın -yla nıı: *Salomɔɔɔ 'dɛɛ 'ŋnımnıe 'kadʊ 'wʊ, ɔ 'nı 'ylinanɔ -bana -bhlogbɔɔ 'yı suu -bʊınya nıı 'yabhlo 'bhisa. 28 Dlı 'kienyi -zʊnya! Su -we mıa -flii -zɛɛn, 'ın wa 'kaa -kosu 'wʊ viteli cızı, -Lagɔ -ka sa -mʊʊ -kpeli, -zakpa zuma ɔ 'na 'ka 'sa amıa -kpelia! 29 -We a 'kaa li, 'ın -we a 'kaa 'ma, a 'na sumanı amıaa 'dɛɛ dlı -mʊʊ 'gbʊ -nı. 30 Nıı, dʊdʊgʊ -nyıma weee, -wa 'nıa -Lagɔ -yi, ma talıa -luu da 'kɔmʊʊ. 'Ɪn amıa mıa, amıaa Dide -Lagɔ -yi -we -wa amıaa -yɔkpagbʊ. 31 A -talı -Lagɔɔ amıaa 'wlulapılıe da tıa, 'bhie, -Lagɔ 'ka aın -lu weee -mını 'nyɛ.

A dı amıaa 'ŋnımnıli -Lagɔ kwesi la
(Mt 6.19-21)

32 «Na kwiiyua, a 'na nʊnʊ nyanɔ -nı. Nıı, we nanı amıaa Dide -Lagɔ dʊdʊ, ɔ 'ka aın ɔ nyımaa 'wlulapılıe zɔ kwa. 33 A 'pa amıaa zʊzɔnʊnya pɛlʊ, 'ın a 'nyɛ we -yɔ -gwɛzi bob-abhanya. 'Gwɛzi -bhɔtɔ -we'e -nyumɔa, a nʊ we lɛ. A gʊgwlalı amıaa 'ŋnımnıli 'wlu

-Lagɔ kwesi, da we 'na 'kaa mnɔ. 'Wienya 'nɪ mneni wa 'ka we 'wʊbhu, 'ɪn ŋwɔnʊ 'nɪ mneni we 'ka we li. 34 -We ka gbʊ -wa, mɔ -na 'ŋnɪmnɪli mɪa, -mɔ -na dlɪ mɪa.

A mnazɪ amɪaa 'dɛ la, 'ɪn a 'ka -Zezu wʊ

35 «A mnazɪ amɪaa 'dɛ la, a jɪ -jlaa, amɪaa 'napɛ -tʊ - nyumada. 36 Zɔlubhonʊnya mɪa wa -kanyɔ mnɪa 'ŋwnɔkwafɛtɪ -gʊ wʊda, a mɪ wa 'bhisa. Da ɔ -ka lʊyi, ɔ - ka kɔkɔ bhlɪ, 'ɪn wa 'ka -bha -kalɪ ɔ -yla -bha -bhlokpadɛ. 37 Zɔlubhonʊnya -manɪu - kanyɔ -ka wa 'yliyɔgada ylɪ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya! Ɪn nɛɛ aɪn -yla, gbʊzɔnʊ -wa: ɔ -jlaa ɔ yia jɪa, ɔ 'ka wa ladɪ, lililuu 'gbʊ. 'Ɪn ɔ 'ka we wa 'wʊladlili. 38 Ɔ -ka lʊyi, -de zlɪ -nyɪdɪu, -de zlɪ -gʊʊ, ɔ -ka wa 'yliyɔgada ylɪ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya! 39 -We mɪa da, a 'nʊ we 'wʊla: bhla -we nya 'wienyɔ 'kaa yi, -buduu - kanyɔ -ka yaa we -yi, ɔ 'na 'ka ɔ 'yitide, ɔ 'ka ɔ -budu zɔ pla. 40 Amɪa, a mnazɪ amɪaa 'dɛ la 'yaɛ. Nɪu, bhla -we a 'nɪa -tɔlʊ, we nya Nyɪmɛɛ 'Yu yia yia.»

Zɔlubhonʊnyɔ -zɔnʊ -yɔ zɔlubhonʊnyɔ 'nyuu
(Mt 24.45-51)

41 Piɛlɪ yia ɔ layɪbhaɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -amɪa - bhlo -na palɪa wee gbʊʊ nine yaayɪu, nyɪma weee -ɪn mɪa we 'palɪda yɪ?»

42 Nyɪmaa -Kanyɔ yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ -ylaɛ: «-Ɔ -wa zɔlubhonʊnyɔ tɪklɪu, 'ɪn ɔ - yia gbʊ, sa ɔ mɪa? Mɔ -wa, -ɔ, ɔ -kanyɔ tɪa -budu -yɔ, ɔ 'ka we 'yliyɔzʊ. 'Ɪn lilibhla -ka bɛ, ɔ 'ka zɔlubhonʊnya tɔlʊa lililu 'nyɛ. 43 'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ ɔɔ zɔlubhonʊnyɔɔ - nʊ nya. Ɔ -kanyɔ -ka lʊyi, 'ɪn ɔ 'ka ɔ 'yɪ, -zugba ɔ mɪ wee lubho nʊda. 44 Ɪn nɛɛ aɪn - yla gbʊzɔnʊ saɛ: ɔ -kanyɔ yia -mɔɔ zʊzɔnʊ weee ɔ yoo 'nyɛa, ɔ 'ka we 'yliyɔzʊ. 45 We -ka nɪu, ɔɔ zɔlubhonʊnyɔ nɛɛ dlɪ zɔɛ: ‹Na -kanyɔ mɪ -mɔ -gwlɛda.› 'Ɪn ɔ yia zɔlubhonʊnya -yɔ lubhonʊŋwnɪ tɔlʊa bhɪtɪe bhli, ɔ yia li, ɔ yia 'ma, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛ nʊ 'bhalɪ. 46 'Ylɪ -we nya ɔɔ zɔlubhonʊnyɔ -mɔnɪ 'nɪa ɔ - kanyɔ wʊda -mɪ, 'ɪn bhla -we ɔ 'nɪa -tɔlʊ, we nya -mɔɔ yia yia. Vua ɔ -kanyɔ yia ɔ, 'ɪn ɔ 'ka ɔ -kaslʊ 'wʊpa. Sa -Lagɔ paa wa'a ŋwnua ɔ gbʊ -yɔ -kaslʊ 'wʊ, 'sa. 47 Zɔlubhonʊnyɔ -ɔ -yia ɔ -kanyɔɔ dʊmagbʊ, 'ɪn ɔ'ɔ mnazɪa ɔ 'dɛ la, ɔ 'ka we lɛnʊ, gan -duun wa yia ɔ 'paa. 48 Zɔlubhonʊnyɔ -ɔ 'nɪa ɔ - kanyɔɔ dʊmagbʊ -yi, 'ɪn ɔ nʊa gbʊnyuu lɛ, gan -sɛ wa paa ɔ. 'Ɪn nyɪmɛ -ɔ wa 'nyɛa -lu duun yoo, 'mɔ wa yia -lu duun layɪbhaa. 'Ɪn nyɪmɛ -ɔ kwɛɛ wa zʊa -lu duun la, 'mɔ wa yia -lu duun layɪbhaa bhabha.

-Zezuu 'gbʊ -yɔbhʊbhlʊe yia nyɪma nyɪdɪ -bhoa
(Mt 10.34-36)

49 «-Kosu ɪn -laa dʊdʊ -gʊ, 'ɪn na dlɪ 'yɪbha 'yaa nɪu, we -nyuma -bha -bhlokpadɛ. 50 Sɪasɪe -we -wa na batizee -gbʊ, we lɛnʊe ɪn mɪa wʊda dlɪlʊe nya. 51 Amɪa dlɪu nɪu, dʊdʊgʊ -nyɪma nyɪdɪ ɪn -laa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ yɪ? -Ɪnnya, ɪn nɛɛ

aın -ylaɛ, -yɔbhʋbhlʋe ın -laa wa nyıdı. 52 We 'bhʋ -zɛɛn 'wʋ, nyıma gbu -ka -budu yabhlo zɔ -mı, -yɔ wa yia 'bhʋbhlʋa. Ta yia 'sɔ -yɔ gwe 'paa, 'ın 'sɔ 'ka ta -yɔ gwe 'pa. 53 Dide yia ɔ 'yu -yɔwʋsɔlʋa, 'ın 'yu 'ka ɔ dide -yɔwʋsɔlʋ. 'Nyaa yia ɔ 'ŋwnɔyu -yɔwʋsɔlʋa, 'ın 'ŋwnɔyu 'ka ɔ 'nyaa -yɔwʋsɔlʋ. 'Lowlii 'nyaa yia ɔ 'yuu 'ŋwnɔ -yɔwʋsɔlʋa, 'ın 'yuu 'ŋwnɔ 'ka ɔ 'lowlii 'nyaa -yɔwʋsɔlʋ.»

A 'nʋ bhlaa 'ji 'wʋ la
(Mt 16.2-3)

54 -Zezu nɛɛ 'ya nyımaa -zlo -ylaɛ: «Da yalı -ka laylumanı, 'ın a gbaa -bha -bhlokpadɛ nyu yia lʋa, 'ın we lʋa 'saa 'pıɛın* . 55 'In da 'ylʋ -ka 'wʋsɔ zlʋkpɛ -papa, a nɛɛ: ‹Sloo yia yia›, 'ın we yi 'saa 'pıɛın, we 'nı mʋʋ?† 56 Wɛlı 'sɔ -nyıma! -We weee plıa dʋdʋ -gʋ -yɔ yalı, a -yi we 'ji. 'In -we mıa dɛslɛɛn 'plıda, a'a 'nʋ -mʋʋ 'wʋ la!

-Ín -yɔ -na tʋnyɔ 'nʋnnʋ 'wʋla?
(Mt 5.25-26)

57 «Lɛɛ ka 'gbʋ, gbʋ mıa tıklıı a 'nı we 'wʋsısalıda dayia? 58 Nyımɛ -ka -mı gbʋ 'wlu ladılı, ɔ -yɔ -mı 'sɔ -ka gbʋwʋbhunya 'yu mnıda -mı, da a mıa -slɔ 'yloogblʋ, -ın 'yı 'klı, -ın -yɔ ɔ 'sɔ 'ka gbʋ -bhıa. Ɔ yi -mı gbʋwʋbhunyɔ 'yu kwa, 'ın -mɔɔ yi -mı 'slʋja yoo 'nyɛ, 'slʋja yi -mı -kaslʋ 'wʋpa. 59 Ín nɛɛ -mı -ylaɛ: -ın 'nı -slɔ ɔ 'wʋbhlolu -su wla, -ın 'na 'ka -mɔ 'tla.»

13

A 'bhiti amıaa dlı, we 'nı -mʋʋʋ, 'ın a tlıa

1 We bhla, Galilee -nyıma -wa mıa 'slaka -sada, sa dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ Pilatı 'bhaa wa, 'ın nyıma tɔlʋa yia we gbaa yi -Zezu -yla. 2 -Zezu yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «Amıa dlıı nıı, waa Galilee -nyıma wa 'bhaa, ma -wa gbʋnyuu -lɛnʋnya, we 'ka Galilee -nyıma tɔlʋa 'wʋzi yı? 3 -Ínnya, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a 'nı amıaa dlı 'bhiti, a 'dɛ weee yia tlıa wa 'bhisa. 4 'Ín nyıma kugbua lɛ gbeta, -wa -gʋ Siloe we -wa tlʋlobudu 'kadʋ bhlilia, 'ın we yia wa 'bha, amıa dlıı nıı, ma nʋa gbʋnyuu lɛ, ma -zia -Zeluzalɛmʋ -nyıma tɔlʋa yı? 5 -Ínnya, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a 'nı amıaa dlı 'bhiti, a 'dɛ weee yia tlıa wa 'bhisa.»

*Gblotʋsu wa laa *figısuu gbʋʋ nine*

6 -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbʋʋ nine, ɔ nɛɛ: «Nʋkpasu yabhlo faa ɔ *-dlɔkpaa *figısu. 'Ylı yabhlo nya, ɔ yia we 'bhuee da mnı, 'ın ɔ 'nı we 'bhue yabhlogbɔɔ 'wlu ylı. 7 Tɔʋn, ɔ nɛɛ ɔ kpaaa lubhonʋnyaa -kanyɔ -ylaɛ: ‹-Ín yla, we -zʋ ta nı, -zugba na yi figısu -mınıı 'bhuee da, ı'ın 'yı we 'bhue yabhlogbɔɔ. -Ín -dı we -gʋ! Lɛɛ ka 'gbʋ we klalı dʋdʋ 'wʋ bhea?›

8 «Ɔ kpaaa lubhonʋnyaa -kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Na -kanyɔ, -ın tı -bha we, -zʋ -mını nya -slɔ, ın 'ka we -yɔ 'bhlu, 'ın ın

* **12:54** Wee dʋdʋ -mʋʋ -gʋ, 'ylʋʋ bhlilida 'nyu bhʋlʋa 'kɔmʋʋ. † **12:55** Wee dʋdʋ -mʋʋ -gʋ, 'ylʋʋ 'wʋsɔlʋdaa lilisɔlʋ -pıpɛ laa slo.

'ka -ylikpee zɛnzɛnnʊ we gwe -yɔ slu. 9 -De we yi 'sa -mɔ tnʊ lʊgadaa. We 'nı tnʊ, 'ın -ın 'ka 'mı -yla gba, ın -dı we -gʊ.› »

-Zezu jipea 'kwɛgʊŋwnɔ yabhlo

10 Zuifʊʊ Nyapɛylı yabhlo nya, -zugba -Zezu mı nyıma gbʊ -sloluda -Lagɔbudu yabhlo zɔ. 11 We bhla, 'ŋwnɔ yabhlo kaa gu -yɔ, ɔ mı -bha. -Zʊ kugbua lɛ gbeta 'wʊ 'kwɛzuzu 'kwnaa ɔ 'wʊ, 'ın ɔ 'nı mneni ɔ 'ka 'wʊglo tıklıı. 12 Da -Zezu 'yıa ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔ, ɔ yia ɔ la, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A ka amaa gu kwɛɛ 'tla!» 13 -Zezu palıa ɔ sɔ -gʊ la, -bha -bhlokpadɛ ɔ -gloa 'wʊ tıklıı, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe bhli.

14 -Zezu ka 'ŋwnɔ -mɔnı jipe Zuifʊʊ *Nyapɛylı nyaa 'gbʊ, -Lagɔbuduu 'yugalınyɔ yia 'cɛ 'pa. Ɔ nɛɛ nyımaa -zlo -ylaɛ: «-A ka 'ylı gbelibhlo -a 'ka we nya lubho nʊ. A yi -mʊʊ nya amıaa 'dɛ jipea. We 'na -zɛlı Nyapɛylı nya -nı!»

15 Nyımaa -Kanyɔ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «Wɛlı 'sɔ -nyıma, Nyapɛylı nya a'a -sa amıaa 'bhli -yɔ amıaa -sokofalı lubhu we 'wʊlili -gbo -yɔ -bhlo -bhloo, 'ın a'a kwa we 'madaa, we 'nı mʊʊ? 16 'Ɪn Ablaamʊʊ zʊayliŋwnɔ -mɔnı, 'mɔ -Saatan gbʊan, we -zʊ kugbua lɛ gbeta nı, ın nɛɛ aın -yla 'lee, we mı nıı, wa 'ka ɔ -blo Nyapɛylı nyaa?» 17 -Zezu gbaa wɛlı -mını, tɔʊn, zʊ yia ɔ tʊnyıma weee 'bha. 'Ɪn -zugba gbʊ 'kadı weee ɔ mıa lɛnʊda, nyımaa -zlo li we 'mʊna.

*Su wa laa *mutadı, we 'yaa gbʊʊ nine*

(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

18 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu nɛɛ: «Lɛɛ -lu -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe -yɔ we 'wʊwlʊa, 'ın lɛɛ ın 'ka we 'wʊpalıa? 19 Su wa laa *mutadı, -we ka 'ya nyımɛ yabhlo glʊa ɔ kpaa, 'mʊ we -yɔ we 'wʊwlʊa: we mia, we yia su -zɛ, 'ın 'zianya yia we 'klıya -nyıdı lʊlʊ 'sʊbha.»

'Flooo gɔɔɔ gbʊʊ nine

(Mt 13.33)

20 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «Lɛɛ -lu ın 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊpalıa? 21 Gɔɔ 'ŋwnɔ yabhlo slua 'floo -bhʊbhʊʊ kilo glʊ -bhlo 'ya gbu lʊ, ɔ bhıtıa we, 'ın we yia 'ylı, 'mʊ *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe -yɔ we 'wʊwlʊa.»

Plalıda poo

(Mt 7.13-14, 21-23)

22 -Zezu mı -Zeluzalɛmʊ -gbɛın mnıda, -zugba ɔ -yɔ nyımaa -sloluslolue mnı 'gbe 'kadı -yɔ 'gbe yua nʊkplɛ. 23 'Ɪn nyımɛ yabhlo yia ɔ layıbhaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, nyıma -wa 'kaa gbʊ 'wʊbhʊ, wa 'na 'ka 'wʊzuu?»

-Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: 24 «A 'tɛmanı amıaa 'dɛ la, a 'ka plalıda poo 'wʊ 'plılı. Ɪn nɛɛ aın -yla, nıı, nyıma -duun yia -bhaa 'plılıe laylaa, 'ın wa 'na 'ka we mneni. 25 Da -buduu -kanyɔ -ka 'wʊsɔ, ɔ -ka ɔ -budu -gbalı, 'ın a tʊa 'pipee. A bhlia -buduu bhlıbhlıe, 'ın a gbaaɛ: ‹Nyımaa -Kanyɔ, -ın -kalı -bha -aın -yla.› We 'bıgʊ ɔ yia 'palıa aın -ylaɛ: ‹Ɪn 'nı amıaa 'bhʊlʊda da -yi!› 26 Tɔʊn, 'ın a gbaa ɔ

-ylaɛ: ‹-A -yɔ -mı 'sɔ ka li, 'ın -a yia 'ma dabʊdʊ, 'ın -ın yia -amıaa 'gbee -gblɔgblʊ 'wʊ nyıma -slolu!› 27 Gbaa ɔ yi 'yaa aın -ylaɛ: ‹Ɪn 'nı amıaa 'bhʊlʊda da -yi. Amıa weee nʊa gbʊnyuu lɛ, a vla 'mı gwe!› 28 Da a yia *Ablaamʊ, *Izakı, *Zakɔbʊ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falıpanya weee 'yıa, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ, 'ın wa 'ka amıa 'pipee viteli, -bha a yia wia, 'ın a 'ka gla 'wʊli! 29 'Ylʊʊ 'wʊsɔlʊda, 'ylʊʊ bhlil-ida, 'ylʊʊ 'wʊsɔlʊdaa lilisɔlʊ -yɔ kɔpɛsɔlʊ, -mɔ nyıma yia 'bhʊa, 'ın wa 'ka dabʊdʊ li -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ. 30 'Ɪn -slɛɛn da, -wa -gaa lʊ, tɔlʊa yia 'yuganya -zɛa, 'ın -wa -gaa 'yu, -maa tɔlʊa yia lʊganya -zɛa.»

-Zezu wia -Zeluzalɛmʊʊ 'gbʊ
(Mt 23.37-39)

31 We bhla, Falizınyıma tɔlʊa bɛa -Zezu kwesi, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'bhʊ da, -ın mnı da -putu. Nıı, Ewlodʊ 'yıbha ɔ 'ka -mı 'bha.»

32 -Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «A mnı, a gba -totoo -bho -nyımɛ mıa nı -ylaɛ: zuzu 'nyii na vua, 'ın na jipea guzʊnya -zɛɛn -yɔ cızı. 'Ɪn we 'ylı taa zlı na bhıa na lubho. 33 Nıı, -zɛɛn, cızı -yɔ cızıelʊ, we mı nıı, ın zʊ na nɔnʊe 'yliyɔ. Nıı, wa 'ka -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ 'bha 'gbe -putu -gʊ, we 'nı 'yli nanı, 'mʊ we 'nı -Zeluzalɛmʊ 'wʊbhʊ.

34 «-Zeluzalɛmʊ -nyıma, -Zeluzalɛmʊ -nyıma, amıa -wa bhaa -Lagɔgbʊʊ -falıpanya, 'ın nyıma -Lagɔ paa aın yoo, -wa bhaa wa gbɔkʊ 'wʊ. Bhla weee nya, sa nynu gʊgwlalıa we 'yua 'wlu we -kapue zɔ, 'ın we gblia we -gʊ la, ın 'yıbha ın 'ka 'sa aın 'wlugʊgwlalı, 'ın a 'nı we -yɔŋwnu. 35 We 'gbʊ, -Lagɔ yia amıaa -budu 'kadʊ sɔlʊ lapalılıa. 'Ɪn ın nɛɛ aın -ylaɛ: a 'na 'ka 'maslɛɛn 'mı 'yı tıklıı, 'ın bhla -we nya a 'kaa gba nıı,

‹Nyımɛ -ɔ yia Nyımaa -Kanyɔɔ
'ŋnı nya,
-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la›,
'ın we bhla 'kaa nyni.»

14

-Zezu jipea guzʊnyɔ yabhlo, Zuifʊʊ Nyapɛylı nya

1 Zuifʊʊ Nyapɛylı yabhlo nya, Falizınyımaa 'yu-galınyaa 'yabhlo laa -Zezu ɔ 'dɛɛ -gbɛ, ɔ -yɔ ɔ 'ka li dabʊdʊ. -Zezu plaa ɔ -budu zɔ, -zugba Falizınyıma -wa mıa -bha, -maa yla ɔ tenyii. 2 -Zugba nyımɛ yabhlo kaa 'ylıylıgu -yɔ, -mɔɔ 'yligbe ɔ 'yu. 3 'Ɪn -Zezu yia -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma layıbhaɛ: «'Lee, -amıaa tite nyɛ nyımɛ 'yoo yaayıı, we'e 'nyɛ ɔ 'yoo, ɔ 'ka nyımɛ jipe Nyapɛylı nyaa?»

4 'Ɪn wa 'nı 'yıbha wa 'ka we 'bıgʊpalı. -Zezu 'bhitia ɔɔ guzʊnyɔɔ -gbɛ la, 'ın ɔ yia ɔ jipe. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ -yla: -ın mnı. 5 'Bhie, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Aın glaa -nyımɛ yabhlo, -de ɔ yuu, ɔ -ka -klɔ 'wʊbho, ɔ 'na 'ka -mɔ ɔ -saa, yaayıı -de ɔ bhlii, we -ka -klɔ 'wʊbho, ɔ 'na 'ka -mɔ we -sa Nyapɛylı nyaa?»

6 Da -Zezu gba 'saa, wa 'nɪ
mneni wa 'ka we 'bɪgʊpalɪ ɔ -
yla.

-In 'na 'bhulu -na 'dɛ 'wʊ
nyɪmɛ 'kadʊ 'bhisa -nɪ

7 -Wa wa laa wee 'fɛtɪ -gʊ,
-wa mɪa 'bɪ -zɔnʊ 'wʊbhuda,
-Zezu 'yɪa wa -yɔ, 'ɪn ɔ yia
wa gbʊʊ nine -mɪnɪ 'palɪ:
8 «Da nyɪmɛ yabhlo -ka -mɪ la
'ŋwnɔkwafɛtɪ -gʊ, -ɪn -ka -mɔ
nyni, -ɪn 'na -dɪlɪ 'bɪ -zɔnʊ mɪa
'yugbɛɪn -gʊ la -nɪ. -We ka gbʊ
-wa, nyɪmɛ -ɔ ka -vacɪ -zia -
mɪ, -de wa ka -mɔɔ laa! 9 'Ɪn
nyɪmɛ -ɔ laa a 'dɛ 'sɔ wee 'fɛtɪ
-gʊ, ɔ -ka yi, 'ɪn ɔ 'ka -mɪ -yla
gbaɛ: ‹-Ɪn 'nyɛ ɔ 'bɪ -mɪnɪ›, zʊ
nya -na yia 'wʊsɔa, 'ɪn -ɪn 'ka
lʊgbɛɪn ladɪa mnɪ. 10 Nɪɪ, da
nyɪmɛ -ka -mɪ la 'fɛtɪ -gʊ, -ɪn
-ka -mɔ nyni, -ɪn mnɪ -ɪn -dɪ
lʊgbɛɪn la. 'Ɪn -ɔ laa -mɪ da ɔ
-ka yi, 'ɪn ɔ 'ka -mɪ -yla gba:
‹'Tale, yi, -ɪn 'ka 'bɪ -zɔnʊ -gʊ
ladɪ.› Tɔʊn, 'ɪn -mʊʊ ylimanɪa
-na 'ŋnɪ, nyɪma -wa -ɪn -yɔ wa
'sɔ mɪa lililu gwe 'yliya 'wʊ.
11 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ ylimanɪa ɔ 'dɛ,
zɔ -Lagɔ yia ɔ bɛlɪa, 'ɪn nyɪmɛ -
ɔ bɛlɪa ɔ 'dɛ zɔ, 'ylimanɪa -Lagɔ
yia ɔ.»

-Wa a 'kaa la lililu -yɔ

12 'Bhie -Zezu nɛɛ -ɔ laa ɔ -
ylaɛ: «Da -ɪn -ka lililu lɛnʊ, -ɪn
'na lalɪ -na 'talea, -na bhelia,
-na zʊaylinyɪma -yɔ -na -lima
'ŋnɪmnɪnyaa 'dɛkpʊa -nɪ. Nɪɪ,
zlɪ wanʊʊ 'ylɪ -ka nyni wa -ka -
mɪ la, -zugba -we -ɪn nʊa lɛ we
'bɪgʊ wa 'palɪa. 13 Nɪɪ, -ɪn -ka
'fɛtɪɪ lililu lɛnʊ, -ɪn la bobab-
hanya, 'kukunya, 'tɪgɪtɪgɪnya -
yɔ 'lɔlɔnya. 14 Nɪɪ, -ɪn -ka 'sa
nʊ, -zugba, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ
-na -nʊ nya. Wa 'nɪ mneni
wa 'ka -mɪ -lu yabhlogbɔɔ 'nyɛ
we 'bɪgʊ. Nɪɪ, -Lagɔ yia we
'bɪgʊpalɪa -mɪ -yla. Da nyɪma
tɪklɪɪ yia tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔa,
we zlɪ.»

'Fɛtɪ 'kadʊʊ gbʊʊ nine
(Mt 22.1-10)

15 -Mʊʊ 'bɪgʊ, nyɪma -wa
mɪa lililu gwe, wa glaa -nyɪmɛ
yabhlo 'nʊa wɛlɪnya -mɪnɪ, ɔ
nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Nyɪmɛ -ɔ
yia lia -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlu-
lapɪlɪgbe 'wʊ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ
-mɔɔ -nʊ nya.»

16 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmɛ
yabhlo -saa 'fɛtɪ 'kadʊ, 'ɪn ɔ
yia nyɪma duun la. 17 Lilibhla
bɛa, 'ɪn ɔ yia ɔ zɔlubhonʊnyɔ
yabhlo tie, ɔ gba -wa ɔ laa -
ylaɛ: ‹A yi, nɪɪ, lililuu pipie ka
bhɪa.›

18 «'Ɪn wa 'dɛ weee yia
gbagbɪe bhli -bhlo -bhlo nɪɪ, ‹-
Ɪn tɪ -amɪaa -yɔgbʊ 'wʊ›. Tɪanʊ
nɛɛ ɔɔ zɔlubhonʊnyɔ -ylaɛ: ‹Ɪn
ka kpaa yabhlo zɔ, 'mʊ na
mnɪa 'yɪa -kpɔ. We 'gbʊ, -mɪ na
bhubhoe, -ɪn tɪ na -yɔgbʊ 'wʊ.›
19 'Ɪn 'yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Ɪn ka
'bhli kugbua zɔ, 'mʊ na mnɪa
laylalɪa. -Mɪ na bhubhoe, -ɪn
tɪ na -yɔgbʊ 'wʊ.› 20 -Bʊdʊ nɛɛ
'ya ɔ -ylaɛ: ‹Dɛslɛɛn na bhʊa
da 'ŋwnɔ kwada. We 'gbʊ, ɪn
'nɪ mneni ɪn 'ka mnɪ.›

21 «Zɔlubhonʊnyɔ 'bhitia lʊ
ɔ -kanyɔɔ -gbɛ, 'ɪn ɔ yia we
'bɪgʊ -dɪnya ɔ -salɪ. 'Ɪn -
buduu -kanyɔ yia 'cɛ -papɪe
bhli. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʊnyɔ
-yla: ‹-Ɪn mnɪ 'gbe nʊkplɛ slʊɪ,
-mɔ we -gblɔgblʊnya -yɔ we -
gwelenya -gʊ, -ɪn -yɔ bobab-
hanya, 'kukunya, 'lɔlɔnya -
yɔ 'tɪgɪtɪgɪnya yi.› 22 -Mʊʊ

'bɪgʊ, zɔlubhonʊnyɔ yia, 'ɪn ɔ nɛɛ: ‹Na -kanyɔ, -we -ɪn gbaa ɪn nʊ lɛ, ɪn ka we lɛnʊ. 'Ɪn 'bɪɪ tɔlʊa yi 'yaa 'wʊtʊ.› 23 'Ɪn -buduu -kanyɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʊnyɔ -ylaɛ: ‹-Ɪn mnɪ, -ɪn 'plɪlɪ -gwelenya -gʊ, we -yɔ kpaa -yoonya 'wʊ, 'ɪn -wa -ɪn -ka 'yɪ, -ɪn gba wa -yla -gla nya, wa yi na -gbɛ. 'Ɪn na -budu 'ka ye. 24 Ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: waa tɪanyɪma -wa ɪn laa, wa 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka na 'fɛtɪ -gʊ -lu li.› »

Sa wa 'kaa -Zezu 'bɪ nʊ, mʊ nɪ
(Mt 10.37-38)

25 Nyɪmaa -zlo -yɔ -Zezu mɪ 'yloogblʊ nʊda, ɔ 'bhitia wa -gbɛ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: 26 «Nyɪmɛ -ɔ -ka 'mɪ 'bɪ yi, ɪn namanɪ ɔ dʊdʊ, we 'ka ɔ dide, ɔ 'nyaa, ɔ 'ŋwnɔ, ɔ 'yua, ɔ bhelia, ɔ bhɔlɔa -yɔ ɔ 'dɛbhie -gbolu 'wʊzi. We 'nɪ -mʊʊʊ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka na 'bɪnɔnyɔ -zɛ. 27 'Ɪn nyɪmɛ -ɔ 'nɪ ɔ sɪasɪee *su 'wʊbhu, ɔ 'ka 'mɪ 'bɪ yi, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka na 'bɪnɔnyɔ -zɛ.

28 «Nɪɪ, amɪaa lʊ -nyɪmɛ -mɔmɔ, -ɔ gba ɔ 'ka -budu 'kadʊ 'sʊbha, 'ɪn ɔ'ɔ -dɪ la, ɔ'ɔ zɛlɪ 'gwɛzi -we mɪa ɔ kwɛɛa? 'Ɪn -de wee 'gwɛzi mneni we 'ka wee -budu bhɪaa? 'Ɪn ɔ'ɔ yibheli we 'jia? 29 We 'nɪ -mʊʊʊ, ɔ -ka wee -buduu gwe glu palɪ, ɔ sɔ -ka we 'sʊbhasʊbhee -yɔbhɪalɪ, -wa weee yia -bha 'yɪa, 'ɪn wa bh-lia ɔ nyanɪe? 30 Gbaa wa yiaɛ: ‹Nyɪmɛ -mɔnɪ bhlia -buduu sʊbhasʊbhee, 'ɪn ɔ sɔ yia we -yɔbhɪalɪ.›

31 «'Sa -bhlokpadɛ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yabhlo kaa 'slʊja 'wlu glʊ 'sɔ 'wlu kugbua, ɔ -ka gba, ɔ 'ka nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -putu -ɔ kaa ɔnʊʊ 'slʊja -zakpa 'sɔɔ -gbɛ tʊ kwa, la ɔ dɪa, 'ɪn ɔ yɪbhaa ɔ 'dɛ la: ‹'Lee, ɪn mneni ɪn -yɔ ɔ 'ka tʊ gʊʊ?› 32 We -ka ɔ 'nɪ we mneni, 'ɪn ɔ tiea nyɪma, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -mɔnɪɪ -gbɛ. Da -mɔɔ -tlʊlʊa -slɔ ɔ -yɔ la, 'ɪn ɔ 'ka -mɔɔ -yla gba 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -tʊ wa nyɪdɪ.

33 «'Sa -bhlokpadɛ, nyɔɔo nyɔɔ -ka amɪaa lʊ -nyɪmɛ nya -mɪ, ɔ 'nɪ ɔ -kakalu weee -blɪ -gʊ 'palɪ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka na 'bɪnɔnyɔ -zɛ.»

Gumu -we 'bhʊa 'nʊŋwɛ
(Mt 5.13; Mk 9.50)

34 'Ɪn -Zezu yia we -gʊdɪɛ: «Gumu mɪa, -lu -zɔnʊ -wa. 'Ɪn gumu -ka 'nʊŋwɛ 'bhʊ, sa wa 'ka we namanɪa? 35 We 'nɪ 'ylinanɪ, dʊdʊʊ -nʊ nya, we 'nɪ 'ylinanɪ -ylikpeduduu -nʊ nya. 'Pipee wa vitelia we.

«-Ɔ -ka we 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.»

15

Bhlabhlɛ mnɔaa gbʊʊ nine
(Mt 18.12-14)

1 'Ylɪ yabhlo nya, *nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cɪan tɔlʊa bɛa -Zezu kwesi, wa 'ka ɔ wɛlɪ yukwli pʊlʊ. 2 Falizɪnyɪma -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya saa -Zezuu 'ŋnɪ, wa nɛɛ: «Nyɪmɛ -mɔnɪ kpaa gbʊnyuuu kwɛ -cɪan sɔ 'sɔ nya, 'ɪn ɔ -yɔ wa lia dabʊdʊ!»

3 'Ɪn -Zezu yia wa gbʊʊ nine -mɪnɪ 'palɪ: 4 «Amɪaa lʊ -nyɪmɛ yabhlo -ka bhlabhlɛɛ glʊ gbu -ka, we lʊ -bhlabhlɛ yabhlo -ka

mnɔ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka we glʊ -mnʊa 'ya kugbua lɛ gbomnʊa lida tıı? Ɔ 'ka wee -bhlo mnɔa 'ylibılanɔnʊa mnı, 'ın ɔ ka we 'yıı? 5 'Ɪn da ɔ 'yıa wee bhlabhlɛ, ɔ dlı namanıa, ɔ yia we -blı gba lapalı. 6 Ɔ nynia ɔ -buduŋwɛɛ, tɔʊn, ɔ laa ɔ 'talea -yɔ ɔ ladınya, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹A -yɔ 'mı 'sɔ li 'mʊna. Nıı, na bhlabhlɛ mnɔa, ın ka we 'yı!›

7 «ɪn nɛɛ aın -yla, 'sa -bhlokpadɛ, gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ yabhlogbɔɔ 'bhʊa ɔ gbʊnyuu 'bıı 'gbʊ, 'mʊna 'kadʊ mı yalı. Nyıma tıklıı glʊ -mnʊa 'ya kugbua lɛ gbomnʊa, -wa pʊpalıa 'wlukʊʊn la nıı, wa gbʊ 'nı dlıı 'bhiti gbʊ 'wʊlapılı, wee 'mʊna -zi wa -nʊ 'wʊ.

'Gwɛzii tama mnɔaa gbʊʊ nine

8 «Yaayıı, 'ŋwnɔ yabhlo kaa 'gwɛzi tama kugbua, 'ın we 'yabhlo -ka mnɔ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka 'napɛ -nyuma, 'ın ɔ 'ka -budu zɔ laylipe, ɔ 'ka we datalı ylɛlɛɛ, 'ın ɔ 'ka we 'yıı? 9 'Ɪn da ɔ 'yıa wee 'gwɛzii tama -bhlo, ɔ laa ɔ 'talea -yɔ ɔ ladınya, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹A -yɔ 'mı 'sɔ li 'mʊna. Nıı, na 'gwɛzi tama -bhlo mnɔa, ın ka we 'yı!›

10 «ɪn nɛɛ aın -yla 'sa -bhlokpadɛ, gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ yabhlogbɔɔ 'bhʊa ɔ gbʊnyuu 'bıı 'gbʊ, 'mʊna 'kadʊ mı -Lagɔɔ 'anzı nyıdı.»

Mnɔmnɔyuu gbʊʊ nine

11 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «Nyımɛ yabhlo ka nʊkpasiyua 'sɔ. 12 'Bısʊbhayu nɛɛ ɔ dide -ylaɛ: ‹Dide, -na 'bı -ın 'ka yaa -aın -yɔ tı nı, -ın dlili we, 'ın -ın 'ka na -nʊ wla.› 'Ɪn wa dide yia wee 'bı ɔ 'yua sɔbhie 'wʊladlili.

13 «'Yl ı 'sɔ -lɛ 'plıa, 'ın ɔɔ ny-imeslɔyu yia ɔnʊʊ wee 'bı pɛlʊ 'pa. Ɔ 'bhua we 'gwɛzi 'wʊ, 'ın ɔ yia dʊdʊ -putu -gʊ mnı 'pıpı. -Mɔ ɔ -nyumɔnʊa wee 'gwɛzi, pʊınplagbʊʊ lɛnʊe nya. 14 Da ɔ bhıa ɔ 'gwɛzi weee nyumoe, 'ın ŋwɔ 'kadʊ yia wee dʊdʊ -gʊ yi. Tɔʊn, ɔ 'nı lililu -kaa 'gbʊ, 'ın ŋwɔ yia ɔ 'bhabhıe bhli. 15 -Bha ɔ mnıa -slɛɛn wee dʊdʊ -gʊʊ nyımɛ yabhloo -gbɛ lubho nʊa. 'Ɪn -mɔɔ yia ɔ -mɔɔ kpaa kwa, ɔ 'ka -bobo ŋwɛkʊ. 16 Ɔ 'yıbha yaa gwesi -we -bobo lia, ɔ 'ka we li. 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'nyɛ we ɔ.

17 «Tɔʊn, ɔ dlı -saa ɔ zukpa, 'ın ɔ nɛɛ: ‹Na didee lubhonʊnya ka lililu duun, wa 'nı mneni, wa 'ka we li. 'Ɪn, -zugba, -amı, na tlı ŋwɔ nya -seli. 18 Didee -gbɛ na yia lʊbhitia, 'ın ın 'ka ɔ -yla gbaɛ: «Dide, ın ka gbʊnyuu lɛnʊ -Lagɔ -yla, 'ın ın yia -mı -yla we lɛnʊ. 19 Ɪn 'nı -slɛɛn we 'klʊ -ka, -ın 'ka 'mı la -na 'yu. Nıı, 'bhu 'mı 'wʊ -na lubhonʊnyaa 'yabhlo 'bhisa.» › 20 Ɔ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia ɔ didee -gbɛ lʊbhiti.

«Da ɔ -tlʊlʊa -slɔ -buduŋwɛɛ -yɔ la, ɔ dide yia ɔ -yɔyı. 'Ɪn nyazı yia ɔ 'wʊ yi bhabha, ɔ -yɔ -gwagwıe mnıa ɔ yoo, 'ın ɔ yia ɔ gbleli. 21 Tɔʊn, ɔ 'yu nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Dide, ın ka -Lagɔ -yla gbʊnyuu lɛnʊ, 'ın, ın yia -mı -yla we lɛnʊ. Ɪn 'nı -slɛɛn we 'klʊ -ka, -ın 'ka 'mı la -na 'yu.›

22 «'Ɪn ɔ dide nɛɛ ɔ zɔlubhonʊnya -yla: ‹A 'pulo! A -la ɔ 'ylinanɔ -bana yabhlo.

A -pla we ɔ 'wʋ, a fa ɔ sɔwʋlu sɔ 'wʋ, a -pla ɔ -sakwla bhʋ 'wʋ. 23 'Bhli -dɔgbʋ palıa dɛ 'kpı, a -yɔ we yi. A 'bha we, 'fɛtı -wa! -A 'ka li! 24 Nıı, na yu mıa da, ɔ ka tlı, 'ın ɔ yia ganɔ, ɔ ka mnɔ, 'ın ın yia ɔ 'yı.› 'Ɪn wa yia 'fɛtı -sasıee gwedı.

25 «We bhla, -zugba ɔ 'yu kpasa mı lubho nʋda kpaa. Ɔ mı -zɔɔ yida, da ɔ cıpaa -buduŋwɛɛ, 'ın ɔ yia lʋʋ -yɔ -lilii wɛlı 'nʋ. 26 Ɔ laa zɔlubhonʋnyɔ yabhlo, 'ın ɔ yia ɔ layıbha: ‹'Lee, lɛɛ -lu nʋ lɛa?› 27 Zɔlubhonʋnyɔ yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: ‹-Na bheli yia lʋ, we 'gbʋ, 'kpıkabhlii -dɔgbʋ -a 'sialıa, 'ın -na dide yia we 'bha. -We ka gbʋ -wa, ɔ ka 'kʋayli, 'ın ɔ yia ɔ 'yı.›

28 «'Ɪn ɔɔ 'yu kpasa yia 'cɛ 'pa, ɔ nɛɛ ɔ 'nıa -buduŋwɛɛ nyni. Ɔ dide 'tlaa, 'ın ɔ yia ɔ bhubhoe nıı, ɔ mnı -buduŋwɛɛ. 29 'Ɪn 'yu yia we 'bıgʋpalı ɔ dide -ylaɛ: ‹-Talı, ın ka -mı -yla lubho nʋ -zʋ duun nya. Ɪn 'nı -slɔ -na wɛlı yabhlogbɔɔ 'nʋŋwɛ -sa. 'Ɪn -zugba, -ın 'nı -slɔ -amı wliyu yabhlogbɔɔ 'nyɛ, ın -yɔ na -lima 'ka 'fɛtı -sa. 30 -Na 'yu -ɔ -nyumɔa -na -li 'naabızıŋwnı nya nı, mɔ yia lʋʋ 'gbʋ, 'ın -ın yia 'kpıkabhlii -dɔgbʋ 'kadʋ -a 'sialıa nı 'bha!›

31 «Ɔ dide nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Na 'yu, -mı -yɔ 'mı mı 'ylı weee nya. -Lu weee ın kaa, we mı 'ya -na -nʋ nya. 32 Nıı, -na bheli -na yıa da -yɔ, ɔ ka tlı, 'ın ɔ yia ganɔ. Ɔ ka mnɔ, 'ın ın yia ɔ 'yı. We 'gbʋ, -a mneni, -a 'ka 'fɛtı 'kadʋ -sa 'mʋna nya.› »

16

-Luu 'yliyɔzʋnyɔ 'nyuuu gbʋʋ nine

1 -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «'Yli yabhlo nya, 'ŋnımnınyɔ yabhlo ka ɔ zʋzɔnʋʋ 'yliyɔzʋnyɔ yabhlo, 'ın nyıma yia ɔ -yla fɛn 'tʋbhʋa mnı nıı: ‹-Na zʋzɔnʋʋ 'yliyɔzʋnyɔ mı -na zʋzɔnʋ -nyumɔda.› 2 Tɔʋn, ɔ yia ɔ zʋzɔnʋʋ 'yliyɔzʋnyɔ la, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Ɪn ka 'dı 'nyuu 'nʋ -na gbɛgbɛın. Lubho -we -ın nʋa, -ın -slolu 'mı we 'klʋ. -We ka gbʋ -wa, -ın 'na 'ka -slɛɛn na zʋzɔnʋʋ 'yliyɔzʋnyɔ -zɛ.›

3 «'Ɪn ɔɔ lubhonʋnyɔ nɛɛ ɔ 'dɛ dlı zɔɛ: ‹Na -kanyɔ -ka 'mı kwnɛɛ -sa, sa ın 'ka we nʋa? Ɪn 'nı latɛ, ın 'ka kpaalubho nʋ. 'Ɪn, ın 'ka -kʋn, zʋ -mʋʋ bhalıa 'mı. 4 Aa! Da na -kanyɔ -ka 'mı kwnɛɛ -sa, -we ın 'kaa lɛnʋ, 'ın nyıma tɔlʋa 'ka 'mı 'bı 'nyɛ, ın -yi we!›

5 «'Ɪn -wa ɔ -kanyɔɔ kpagbʋ mıa 'wlu, ɔ yia wa la -bhlo -bhlo. Ɔ yia tıanʋ la, 'ın ɔ nɛɛ -mɔɔ -ylaɛ: ‹Na -kanyɔɔ kpagbʋ zuma mı -mı 'wlua?›

6 «-Mɔɔ yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: ‹'Kpı -balii glʋ gbu mıa 'mı 'wlu.›

«'Ɪn ɔ nɛɛ -mɔɔ -ylaɛ: ‹-Na 'sɛbhɛ nı, -ın -dı la slʋı, -ın cɛlı glʋ 'sɔ 'ya kugbua.›

7 «-Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ɔɔ lubhonʋnyɔ yia 'yabhlo layıbhaɛ: ‹'Ɪn -mı, kpagbʋ zuma -ın ka 'wlua?›

«'Ɪn -mɔɔ yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: ‹'Mnɔ bii glʋ gbu.›

«Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Na 'sɛbhɛ nı, -ın cɛlı glʋ -mnʋa.›

8 «Nıı, -luu 'yliyɔzʋnyɔ
'nyuuu -kanyɔ yia ɔ 'ŋnı kwalı
ɔ nacıkakıe 'gbʋ.» 'Ɪn -Zezu yia
we 'wlubha, gbagbıe nyaɛ:
«Nıı, dʋdʋ nı -gʋ -nyıma ka
nacı 'nyuu wa 'dɛkpʋa nyıdı,
we 'ka zlı 'klʋ -nyıma -zi.»

9 -Zezu yia we -gʋdıɛ: «ɪn nɛɛ
aın -ylaɛ: a dılı nyıma 'tale,
dʋdʋgʋʋ 'ŋnımnılu nya. Zlı
we yia aın 'wʋbɔa, 'ın wa 'ka
amıaa 'lakpasu kpa, -Lagɔɔ -
zɔɔ.

10 «Nyımɛ -ɔ mıa tıklıı -li yua
-sɛsɛɛ lɛnʋda, ɔ tıklıı 'ya -li
'kadıı lɛnʋda. Nyımɛ -ɔ 'nıa -
mı tıklıı -li yua -sɛsɛɛ lɛnʋda,
ɔ 'nı 'ya tıklıı -mı -li 'kadıı
lɛnʋda. 11 A 'nı -mı tıklıı,
'ın a 'ka dʋdʋ -gʋʋ 'ŋnımnılı
-we bhʋa la kpa, nyɔɔ 'ka
aın 'ŋnımnılu -zɔnʋ yoo 'nyɛa?
12 'Ɪn a 'nı -mı tıklıı, a 'ka nyıma
-putuu -lu kpa sa -yibheli, -we
-wa amıaa -nʋ, nyɔɔ 'ka we aın
'nyɛa?

*A 'na 'bhulu 'gwɛzi 'wʋ
amıaa -kanyɔ nya -nı*

13 «Lubhonʋnyɔ yabhlogbɔɔ
'nı mneni ɔ 'ka -cıan 'sɔ -yla
lubho nʋ. Nıı, 'yabhlo ɔ yia
'wʋnyɛa, 'ın ɔ 'ka -bhloo zɛkalı.
'Yabhlo -yɔ ɔ yia lanɛa, 'ın -
bhlo 'ka ɔ dʋdʋnyumanı. A 'nı
mneni a 'ka -Lagɔ -yɔ 'gwɛzi -
yla lubho nʋ dabʋdʋ.»

*-Zezu gbalıa Falizınyıma -
gʋ*

*(Mt 11.12-13, 5.31-32; Mk
10.11-12)*

14 'Gwɛzi nanı Falizınyıma
dʋdʋʋ 'gbʋ, wa 'nʋa wɛlınya
-mını, -zugba wa palı -Zezu
gla. 15 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ:
«Amıa nʋa amıaa 'dɛ nyıma
tıklıı 'wʋ nyıma 'yliya 'wʋ, 'ın
-Lagɔ -yi amıaa dlı. Nıı, -we
mıa 'kadʋʋ nyıma 'yliya 'wʋ,
'wʋ -Lagɔ nyɛa we.

16 «We 'ka 'Zan -Batisıı bhla
ylı, -zugba Moizıı titee 'sɛbhɛ
-yɔ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyaa
'sɛbhɛ mı la. We 'ka wee
bhla 'wʋbhʋ, -Lagɔɔ nyımaa
'wlulapılıgbʋ wa gba. 'Ɪn
nyıma duun gʋa la, wa 'ka
we zɔ pla. 17 Nıı, yalı -yɔ
dʋdʋ mneni we 'ka labhʋ. 'Ɪn
titee cɛlılu 'ya yabhlogbɔɔ 'nı
mneni we 'ka 'sa labhʋ.

18 «Nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔ
kwnɛɛ -sa, ɔ -ka 'ŋwnɔ -putu
kwa, gbʋnyuu ɔ nʋa lɛ. 'Ɪn
-ɔ -ka kwnɛɛsaŋwnɔ kwa,
gbʋnyuu -mɔɔ nʋa lɛ.»

*'Ŋnımnınyɔ -yɔ bobabhanyɔ
-Lazalı*

19 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Zezu yia
wa gbʋʋ nine -mını 'palı:
«'Ŋnımnınyɔ yabhlo mı bhaa,
'ylinanɔ -naanya ka -valɛ
'tɛa, 'mʋ ɔ plaa 'wʋ. 'Ɪn 'ylı
weee zlı, ɔ saa 'fɛtı 'mʋna nya.
20 -Mʋʋ bhla, bobabhanyɔ
yabhlo wa laa -Lazalı, -ɔ ka
ku 'gbia 'bhua la, -mɔɔ pı
ɔɔ 'ŋnımnınyɔɔ -buduŋwɛɛ
la. 21 'Ɪn lililunya -we bhlia
ɔɔ 'ŋnımnınyɔɔ 'tabhle zɔ, -
Lazalı 'yıbha yaa ɔ 'ka we li.
'Ɪn -zugba gwınya mɛnı ɔ 'gbia
'yli la.

22 «'Yli yabhlo nya, bob-
abhanyɔ yia tlı. 'Ɪn -Lagɔɔ
'anzınya yia ɔ Ablaamʋ kwesi
kwa. 'Ŋnımnınyɔ -mɔɔ yi
'yaa tlı, 'ın wa yia ɔ 'bhlu.
23 'Ŋnımnınyɔ mı sıada -mɔ
tlıtlınyaa dʋdʋ -gʋ, ɔ 'bhua

'wlu 'wʊ, 'ın ɔ yia Ablaamʊ -yɔyı 'pıpı, -zugba -Lazalı mı -mɔɔ kwesi. 24 Tɔʊn, 'ın ɔ yia 'wʊkpı: ‹Dide Ablaamʊ, -ın 'yılı 'mı nyazı, -ın tie -Lazalı, ɔ 'ka ɔ -kwıtayaa 'mnɛ 'nyu lʊ fa, 'ın ɔ 'ka na mıɔ -gʊ lawɔtɔlʊ. Nıı, ın mı sıada bhabha -seli -kosu 'wʊ.›

25 «'Ɪn Ablaamʊ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: ‹Na 'yu, -ın 'pa -bha dlı nıı, -ın ka -nanʊʊ zʊzɔnʊ weee 'yı zlımɛ dʊdʊ -gʊ, -zugba -Lazalı sıa. -Slɛɛn, wa mı -Lazalıı dlı -bɛlʊ -yɔpalıda -seli, -zugba -mı -na sıa. 26 'Ɪn 'ya, 'gbiwlu 'kadʊ mı a -yɔ -aın 'sɔ nyıdı. We 'gbʊ, nyıma -wa 'yıbhaa wa 'ka -amıaa -gbɛ 'bhʊ, wa 'ka amıaa -gbɛ mnı, wa 'nı we mneni. 'Sa -bhloo 'dɛ, da -ın mıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni -mɔɔ 'ka 'ya -mɔ 'bhʊ, 'ın -mɔɔ 'ka -amıaa -gbɛ yi.›

27 «'Ɪn ɔɔ 'ŋnımnınyɔ nɛɛ: ‹Dide, -mı na bhubhoe, we -ka 'sa -mı, -ın tie -Lazalı na didee -buduŋwɛɛ. 28 Nıı, ın ka bhelia gbu, -Lazalı kwa wa wɛlı, wamıa yi 'ya sıasıada -mını yi.›

29 «Ablaamʊ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: ‹-Na bhelia ka Moizıı titee 'sɛbhɛ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'sɛbhɛ kwɛɛ, -we we gbaa wa -yla, wa zʊ we 'nʊŋwɛ!›

30 «'Ɪn ɔɔ 'ŋnımnınyɔ nɛɛ: ‹Dide Ablaamʊ, gbʊzɔnʊ -wa, mʊ -nanʊ -wa 'bhie, nıı, nyımɛ yabhlo -ka -seli 'bhʊ tlıtlınyaa -gbɛ, ɔ -ka wa wɛlı kwa, 'ın wa 'bhitia wa dlı.›

31 «'Ɪn Ablaamʊ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-We Moizıı titee 'sɛbhɛ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'sɛbhɛ gbaa, wa 'nı we 'nʊŋwɛ zʊ, nyımɛɛ 'dɛ yi 'wʊsɔ tlıtlınya glaa, ɔ yi wa wɛlı kwaoo, wa 'na 'ka ɔ wɛlı 'wʊŋwnu.› »

17

Gbʊnyuu -yɔ nyımɛɛ -yɔgbʊ 'wʊtıtıe

(Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

1 -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «Gbʊ -we 'kaa nyıma gbʊnyuu lʊkwa, we mı la 'kɔmʊʊ. Nyımɛ -ɔ ka -gbɛ wee gbʊnyuu -ka 'bhʊ, gbʊnyuu mı ɔ -nʊ nya. 2 'Ɪn wa -ka ɔ tʊkpa 'kadʊ -blı -yɔ gbʊanı, wa -ka ɔ gumunyu lʊ viteli, we nanı 'yli ɔ -nʊ nya. Ɔ yi 'ylaası -manıı 'yabhlo gbʊnyuu lʊkwa. 3 A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ!

«-Na bheli -ka gbʊnyuu lɛnʊ, -ın palı we ɔ -yla la. Ɔ -ka we yibheli, -ın tı ɔ -yɔgbʊ 'wʊ. 4 -Na bheli -ka -mı -yla gbʊnyuu lɛnʊ -zakpa gbesɔ 'ylı -bhlo nʊkplɛ, 'ın ɔ -ka -na -gbɛ yi, ɔ -ka we yibheli, wee 'ylı -bhloo 'dɛ nya -zakpa gbesɔ, -ın tı ɔ -yɔgbʊ 'wʊ.»

-Ɪn 'ylimanı -amıaa dlızʊzʊe -gʊwʊla

5 'Ylı yabhloo zlı, -Zezuu ti-etienya nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, -ın 'ylimanı -amıaa dlızʊzʊe -gʊwʊla.»

6 'Ɪn Nyımaa -Kanyɔ yia we 'bıgʊpalıɛ: «Amıaa dlızʊzʊe -ka -mı 'kienyi mutadıı 'ya 'bhisa, a mneni a 'ka su -mını -yla gba: ‹-Ɪn 'tlu, -ın 'ka -na 'dɛ faa mnı gumunyu lʊ›, 'ın we zʊa aın 'nʊŋwɛ.

Lubhonʊnyɔɔ nʊnʊ -lubho

7 «Sa 'bhisa: aın glaa, nyımɛ yabhlo ka lubhonʋnyɔ yabhlo, kpaapanyɔ nya, 'nɔɔluu 'yliyɔzʋnyɔ nya. Da -mɔɔ -ka kpaa 'bhʋ, ɔ -ka -mɔɔ -yɔyı, ɔ yi -mɔɔ -yla gba: ‹-Ln yi slʋı, -ın 'ka lii›? 8 -Innya, nıı, gbaa ɔ yia ɔ -ylaɛ: ‹-In pi na lililu, -ın 'bhiti -na -bana. -In wla na lililu, ın -ka lilie bhıa 'bhie, -ın 'ka -na -nʋ li.› 9 Ɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ lubhonʋnyɔ fuo 'pa, -we ɔ gbaa -mɔɔ -yla, -we -mɔɔ nʋa lɛɛ 'gbʋ, we 'nı mʋʋ? 10 'Sa we mı 'yaa amıaa -nʋ nya: -we weee -Lagɔ gbaa a nʋ lɛ, a -ka we lɛnʋ, a gbaɛ: ‹Lubhonʋnya -kpʋa -amıa -mıa, -we -Lagɔ gbaa -a nʋ lɛ, 'mʋ -a nʋa lɛ.› »

*-Zezu jipea *sɔlıbhanya kugbua*

11 Da -Zezu mıa -Zeluzalɛmʋ mnıda, 'ın ɔ yia Samalii -yɔ Galileee 'wʋgbelida 'plılı. 12 Da ɔ plaa 'gbe yabhlo nʋkplɛ, 'ın *sɔlıbhanya kug-bua yia ɔ yoo yi. 13 Wa -tlʋlʋ ɔ -yɔla, 'ın wa yia 'wʋkpıkpıe bhli: «-Zezu, -Slolunyɔ, -ın 'yılı -aın nyazı!»

14 -Zezu 'yıa wa -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mnı amıaa 'dɛ -Lagɔbʋbɔnya 'klʋslolua.»

Da wa mıa mnıda, 'ın wa yia 'pʋ. 15 Wa glaa, 'yabhlo yibhelia we 'ji nıı, ɔ ka 'pʋ, 'ın ɔ yia lʋbhiti, -zugba ɔ mnını -Lagɔɔ 'ŋnı, 'wʋkpıkpıe nya. 16 Ɔ bhlia -Zezuu bhʋ -yɔ, ɔ yia ɔ 'wlu zɔfa, 'ın ɔ yia ɔ fuo 'pa. Ɔɔ nyımɛ mıa, *Samalii -nyımɛ -wa. 17 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ: «'Lee, nyıma kugbua 'nı 'pʋʋ, wa gbomnʋa pnıı 'na? 18 'Mʋ we 'nı 'lakpayu -mɔnı 'wʋbhʋ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı 'wlukʋʋn lapʋpalı, ɔ 'ka -Lagɔ fuo 'paa yii?» 19 'Bhie, -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In -sɔ 'wʋ, -ın mnı. -Na dlızʋzʋe ka -mı pue.»

-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı aın nyıdı
(Mt 24.23-28,37-41)

20 Falizınyıma yia -Zezu layıbha 'lee: «Lɛbhla -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıbhla 'ka nynia?» 'In -Zezu yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mıa, wa'a 'yı we -yɔ 'yli nya. 21 Wa 'na 'ka gba nıı, ‹A -talı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı -seli!› 'ın ‹We mı mɔ!› A yibheli we 'ji nıı, *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı aın nyıdı.»

'Yli -we nya Nyımɛɛ 'Yu 'kaa yi

22 'Bhie, -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «Bhla yabhlo yia nynia, 'ın a 'ka gba, a 'ka *Nyımɛɛ 'Yu 'yı, 'ylı -bhlogbɔɔ nya, 'ın a 'na 'ka ɔ 'yı. 23 Nyıma -ka gba: ‹Ɔ mı -seli›, 'ın wa -ka gba, ‹Ɔ mı mɔ›, a 'na dılı we dlı 'wʋ -nı, 'ın a 'na mnını -mɔ -gwagwıe nya -nı. 24 Sa 'nyu -ka 'yıka 'pa, we -nyumalı bhʋa yalıı gwedılıda, 'ın we mnıa we bhıalıda, zlı Nyımɛɛ 'Yu yia yia, 'sa ɔ yia -mıa. 25 We mı nıı, ɔ sıa -slɔ bhabha, 'ın dɛsleɛn -nyıma 'ka ɔ sɔlʋ lapalı.

26 «-We 'plıa *Noweee bhla, Nyımɛɛ Yuu yiyizlı, mʋ -bhloo dɛ yia lɛnʋa. 27 Noweee bhla, nyıma mı lida, wa mı 'mada, wa mı kʋkwalıda, wa mı wa 'ŋwnıyua ylı zʋda, 'ın Noweee batoo 'wʋ -gbla ylı yia nyni. Nowee -gblaa batoo 'wʋ, tɔʋn,

zezeguda lʋa, 'ın 'nyu yia nyıma lasa.

28 «*Lɔtʋʋ bhla 'sa -bhlokpadɛ we nʋa: nyıma mı lida, wa mı 'mada, -zugba, wa zɔ lu, 'ın wa pa -valɛ, wa pa kpaa, 'ın wa sʋbha -budu. 29 'Ɪn 'ylı -we nya Lɔtʋ 'bhʋa *Sodɔmʋ, wee 'ylı nya -Lagɔ kwlilia -kosu -yɔ -bhubhui slo, 'ın we yia wa lasa.

30 «'Ylı -we nya Nyımɛɛ 'Yu yia 'bhlewlʋa, 'sa -bhlokpadɛ we yia nʋa.

31 «Wee 'ylı nya, -ɔ -ka nyapɛda -mı 'pipee, ɔ 'na mnını ɔ 'gba 'wʋbhua -budu zɔ -nı. 'Sa -bhlokpadɛ, -ɔ -ka kpaa -mı, -mɔɔ 'na bhitili lʋ -zɔɔ -nı. 32 A 'pa Lɔtʋʋ 'ŋwnɔ dlı -gʋ. 33 Nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'wʋgʋ, 'wʋ ɔ yia we bɔa. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'wʋbɔ, kwɛɛ we yia ɔ -tʋa. 34 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: wee 'ylı -mınıı sabɔ, nyıma 'sɔ -ka lapıda -mı, 'yabhlo wa yia 'wʋbhua, 'ın wa 'ka -bha -gʋdʋ tı. 35 'Ŋwnı 'sɔ -ka -lu bhuda -mı, 'yabhlo wa yia 'wʋbhua, 'ın wa 'ka -bha ɔ -libheyi tı. [36 Nyıma 'sɔ -ka kpaa -bhlo 'wʋ -mı, 'yabhlo wa yia 'wʋbhua, wa 'ka -bha ɔ -libheyi tı.]»

37 'Ɪn -Zezuu 'bınɔnya yia ɔ layıbha 'lee: «Nyımaa -Kanyɔ, da gbʋ -mını 'ka lɛnʋa?»

'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʋpalıɛ: «Da 'kwie -ka -mı, -bha -ŋwaaa -zlo mıa.»

18

Gbʋwʋbhunyɔ 'nyuu -yɔ -dʋgbaŋwnɔ

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Zezu yia wa gbʋʋ nine 'palı, ɔ 'ka we wa 'klʋslolu nıı, -Lagɔ wa 'kaa bhubhoeda -tʋ 'kɔmʋʋ, 'kʋa 'na wlalı wa 'ylila -nı. 2 «Gbʋwʋbhunyɔ yabhlo mıa 'gbe yabhlo 'wʋ, ɔ'ɔ sɔ -Lagɔ, 'ın ɔ'ɔ zʋ nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nʋŋwɛ. 3 Wee 'gbe -bhloo 'dɛ 'wʋ, -dʋgbaŋwnɔ yabhlo mı -bha 'ya. 'Kɔmʋʋ ɔ mnıa ɔɔ gbʋwʋbhunyɔɔ -gbɛ, 'ın ɔ gbaa ɔ -ylaɛ: ‹-Ɪn 'bhu ın -yɔ na tʋnyɔ 'sɔɔ nyıdı gbʋ 'wʋ›.

4 «'Ylı weee nya, ɔɔ gbʋwʋbhunyɔ'ɔ ŋwnu we -yɔ. 'Bhie, 'ylı yabhlo nya, 'ın ɔ yia 'wlukʋʋn lapʋpalı, ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: ‹Ɪ'ın sɔ -Lagɔ, 'ın ı'ın zʋ nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nʋŋwɛ, gbʋzɔnʋ -wa. 5 Nıı, -dʋgbaŋwnɔ -mɔnı mı 'mı sıalıda duuun 'gbʋ, ɔ gbʋ na yia 'wʋbhua. We 'nı -mʋʋʋ, 'ın ɔ yia 'mı sıalıa 'ylı weee nya.› »

6 'Bhie, Nyımaa -Kanyɔ yia we -gʋdıɛ: «-We ɔɔ gbʋwʋbhunyɔ 'nyuu gbaa, a pʋlʋ we yukwli! 7 'Ɪn -Lagɔ naa, -mɔɔ -bhasanya -ka ɔ gbɛgbɛın 'wʋkpıda -mı zlʋkpɛ -yɔ jibheza, -mɔɔ 'na 'ka wa -yɔgbʋ 'wʋbhu tıklıı? 'Lee, we 'bı ɔ yia 'wʋgwlɛlıa yı? 8 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: -ınnya, wa gbʋ ɔ yia 'wʋbhua slʋı. 'Ɪn da Nyımɛɛ 'Yu -ka yi, ɔ yi dlızʋnya dʋdʋ -gʋ ylıı?»

Falizınyımɛ -yɔ nisʋn -gwɛzisanyɔɔ gbʋʋ nine

9 Nyıma -wa yıa wa 'dɛ tıklıı -Lagɔ 'yliya 'wʋ, 'ın wa tlilia nyıma tɔlʋa 'ylila, ma -yla -Zezu 'paa gbʋʋ nine -mını:

10 «Nyıma sɔ mnıa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ -Lagɔ bhubhoea. 'Yabhlo -wa Falizınyımɛ, 'ın -bʊdʊ -wa nisʊn -gwɛzisanyɔ.

11 «'Ɪn Falizınyımɛ -mɔnı yia -Lagɔ bhubhoe ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: ‹'Oo -Lagɔ, nyıma -tɔlʊa -wa 'wienya, tɔlʊa 'nı -mı tıklıı, 'ın tɔlʊa -yɔ 'ŋwnı -putu dıa -budu 'wʊ. -Amı 'nı -maa 'bhisa -mı, 'ın 'dɛbhie, ın 'nı nisʊn -gwɛzisanyɔ -mɔnı 'bhisa mıı 'gbʊ, na paa -mı fuo. 12 Lɔkɔwlu -bhlo 'wʊ na pla 'sun 'ylı 'sɔ, 'ın -lu weee na yıa, 'ın na nyɛa -mı we kugbua -gʊ -bhlonʊ.›

13 «Nisʊn -gwɛzisanyɔ -mɔɔ vlaa gwe, ɔ 'nı 'yıbha ɔ 'ka yalı yla, ɔ kpaa 'wlu la, 'ın ɔ nɛɛ: ‹'Oo -Lagɔ, -ın 'yılı -amı gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ nyazı.› »

14 'Ɪn -Zezu yia we -gʊdıɛ: «ın nɛɛ aın -ylaɛ: ɔɔ nyımɛ -mɔnı, da ɔ mıa ɔ -buduŋwɛɛ mnıda, ɔ -yɔ -Lagɔ ka wɛlı -bhlo, we 'ka Falizınyımɛ -zi, -Lagɔ ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊtıı 'gbʊ. Nıı, nyımɛ -ɔ ylimanıa ɔ 'dɛ, zɔ -Lagɔ yia ɔ bɛlıa, 'ın nyımɛ -ɔ bɛlıa ɔ 'dɛ zɔ, 'ylimanıa -Lagɔ yia ɔ.»

-Zezu ŋwnaa 'ylaası 'nyu la (Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

15 'Ylı yabhlo nya, nyıma yia -Zezu 'yuyolua -la, ɔ 'ka wa 'nyulaŋwna, wa kwɛ -gʊ lapalıe nya. -Zezuu 'bınɔnya 'yıa we -yɔ, 'ın wa yia waa nyıma vuvue bhli wa 'wluo kpılıe nya. 16 'Ɪn -Zezu yia waa 'yuyolua ɔ 'dɛ -yɔbɛlı, 'ın ɔ nɛɛ: «A 'tide 'yua 'yi, wa 'ka na -gbɛ yi, a 'na -kʊlʊ wa 'yoo -nı. Nıı, nyıma mıa sa 'ylaası nı 'bhisa, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı -maa -nʊ nya. 17 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -ɔ 'nı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ -yɔŋwnu 'yısləkpilɛ 'bhisa, ɔ 'na 'ka -Lagɔɔ -gbɛ pla.»

'Ŋnımnı nyimesləyu (Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

18 'Ylı yabhlo nya, Zuifʊʊ 'yugalınyɔ yabhlo 'yıbhaa -Zezu laɛ: «Na -slolunyɔ -zɔnʊ, lɛɛ -lu ın 'ka lɛnʊ, 'bhie, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'ın ın 'ka we 'yıa?»

19 -Zezu yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na la 'mı nyımɛ -zɔnʊa? We 'nı -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ 'wʊbhʊ, nyımɛ -zɔnʊ 'nı -mı. 20 -Ɪn -yi -Lagɔɔ *titenya: ‹-Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı*, -ın 'na 'bhalı nyımɛ -nı, -ın 'na ylili 'wie -nı, -ın 'na zʊlʊ nyımɛ yo -yɔ -nı, -ın zʊ -bha -na dide -yɔ -na 'nyaa.› »

21 Ɔɔ nyımɛ nɛɛ: «Na -kanyɔ, ın mı nyimeslɔ nya, 'ın ın yia tite -mını 'nʊŋwɛzʊzʊe bhli.»

22 -Zezu 'nʊa gbʊ -mını, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Lu -we -ın 'kaa lɛnʊ, we -tʊ 'wʊ -bhlo: -ın 'pa -na zʊzɔnʊ weee pɛlʊ, 'ın -ın 'ka we 'gwɛzi bobabhanya 'wʊladlili. 'Ɪn -ın 'ka 'ŋnımnıe 'yı -Lagɔɔ -gbɛ. -Ɪn -ka we lɛnʊe bhıa, -ın yi 'mı 'bı.»

23 Nıı, ɔɔ nyımɛ 'nʊa wɛlı -mını, ɔ mı 'ŋnımnınyɔ 'kadʊ nyaa 'gbʊ, 'ın we yia ɔ dlı sumanı. 24 -Zezu 'yıa we -yɔ nıı, ɔɔ nyımɛɛ dlı ka sumanı,

* **18:20** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı: -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.

'ın ɔ nɛɛ: «'Ŋnımnınya 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ pla, -yɔ we -kalıa! 25 'Ŋnımnınyɔ 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ pla, we -kalı -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenu 'bhʊka 'wʊplılıe.»

26 Nyıma -wa mıa -Zezu yukwli pʊlʊda, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Aya! We -ka 'sa -mı, nyɔɔ -mɔmɔ 'ka gbʊ 'wʊbhʊa?»

27 -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «-We ka lɛnʊe nyıma 'nıa mneni, -Lagɔ mneni we lɛnʊe.»

28 Tɔʊn, Pıɛlı nɛɛ -Zezu -yla: «-Ln -talı, -a ka -amıaa -lu weee -bha tı, 'ın -a yia -mı 'bı yi.»

29 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «ln nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıee 'gbʊ, nyɔɔo nyɔɔ -ka ɔ -budu klaa, ɔ 'ŋwnɔ klaa, ɔ bhelia klaa, ɔ didea -yɔ ɔ 'yua -bha tı, 30 -lu -duun ɔ yia 'yıa bhla -mını nya, we 'ka -bha 'wʊzi. 'ln -mʊʊ 'bıgʊ, bhla -we yia yia, 'ın ɔ yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka.»

-Zezuu -zakpa tanʊ gbaa ɔ tlıtlıe -yɔ ɔ 'wʊsɔ gbʊ

(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

31 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ mı mnıda, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -talı, -Zeluzalɛmʊ -a mnıa da. Gbʊ -we -Lagɔgbʊʊ -falıpanya cɛlıa Nyımɛɛ 'Yuu daa, -mɔ we yia lɛnʊa. 32-33 Nu, nyıma -wa 'nıa -Lagɔ -yi, -maa -yla wa yia ɔ wlaa. 'ln -maa 'ka ɔ gla palı, -maa 'ka ɔ vɛlı, 'ın -maa 'ka ɔ -dlɛ -gʊ slu. Sɛlıa wa yia ɔ, 'ın wa 'ka ɔ 'bha, we 'ylı taa zlı, 'ın ɔ 'ka 'wʊsɔ tlıtlınya glaa.»

34 Nu, wɛlı -we -Zezu gbaa, we 'ji mı zizedaa 'gbʊ, ɔ 'bınɔnya 'nı we 'wʊlanʊ.

-Zezu jipea 'lɔlɔnyɔ yabhlo Zelikoo gbe nʊkplɛ

(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

35 -Zezu 'ka Zelikoo kwesi bɛa yi, 'lɔlɔnyɔ -dı yoo ŋwɛ -yɔ la, -zugba ɔ zla. 36 Ɔɔ 'lɔlɔnyɔ 'nʊa 'plıplınyaa wɛlı, 'ın ɔ yia layıbha, lɛɛ nʊ lɛa?

37 'ln -maa nɛɛ ɔ -yla: «Nazalɛtıyu -Zezu mıa 'plıda.»

38 Tɔʊn, ɔ yia 'wʊkpı: «*-Davidu 'Yu -Zezuɔɔ, -ın 'yılı 'mı nyazıɔɔ!»

39 Nyıma -wa mıa -Zezu 'yu nɔda, 'ın -maa yia ɔ 'wluo 'kpılı, wa nɛɛ ɔ -yla: «'Mu ŋwɛ!» 'ln ɔ yi 'yaa 'wʊkpı 'tıtɛɛ: «-Davidu 'Yuɔɔ, -ın 'yılı 'mı nyazıɔɔ!»

40 -Zezu 'yligbea, 'ın ɔ nɛɛ nyıma -yla, wa -yɔ ɔ 'sɔ yi. Da 'lɔlɔnyɔ bɛa ɔ kwesi, 'ın -Zezu yia ɔ layıbha: 41 «Lɛɛ -lu -ın 'yıbha ın nʊ lɛ -mı -ylaa?»

-Mɔɔ yia we 'bıgʊpalıɛ: «Na -Kanyɔ, -ın -blo na 'yli, ın 'ka layı lʊ.»

42 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na 'yli -bloɛ, -na dlızʊzʊe ka -mı pue.» 43 -Bha -bhlokpadɛ, ɔ bhlia layıyıe, 'ın ɔ yia -Zezu 'bı mnı, -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe nya. Nyımaa -zlo 'yıa we -yɔ, 'ın -maa yi 'yaa -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe bhli.

19

-Zezu -yɔ -Zasee

1 'Ylı yabhlo nya, -Zezu plaa Zelikoo, ɔ mı wee 'gbe 'wʊdıda, 2 'ŋnımnınyɔ

yabhlo mıa -bha, *nisʊn -gwɛzisanyaa -kanyɔ nya, 'mɔ wa laa -Zasee. 3 Ɔ mı 'klı 'yıda, -de nyɔɔ -wa -Zezuu, ɔ 'ka ɔ -yɔyı 'gbʊ. Ɔ mı nyımɛ kibhe nya, nyımaa -zloo 'gbʊ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ -yɔyı. 4 'Yoo -we -Zezu mıa kwada, -Zasee tlia -gwagwıe la, su wa laa sikomɔlʊ -we 'yligbea wee 'yoo ŋwɛ -yɔ, 'ın ɔ yia we -gbla. -Zezu yia -bha 'plılıa, ɔ 'ka ɔ 'yıı 'gbʊ.

5 -Zezu nynia wee su zɔ, ɔ ylaa yalı, 'ın ɔ nɛɛ -Zasee -ylaɛ: «-Ɪn 'sibhli la slʊı, -na -gbɛ ın 'kaa -zɛɛn -gʊ.» 6 -Zasee 'sibhlia la -gwagwıe nya, 'ın ɔ -yɔ -Zezu 'sɔ yia ɔ -buduŋwɛɛ mnı 'mʊna nya.

7 -Wa weee 'yıa -bha, 'ın -maa yia -Zezu zɔ ŋwuŋwenie bhli, wa nɛɛ: «Ɔɔ nyımɛ ka gbʊnyuuu kwɛ -kanyɔɔ -gbɛ -gʊa mnı.»

8 'Ɪn -Zasee yia Nyımaa -Kanyɔ 'yu bɛ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, ın 'yıbha ın 'ka bobabhanya na zʊzɔnʊʊ kibhe 'nyɛ. 'Ɪn nyɔɔ ın -ka 'gwɛzi duun kwɛɛ -sa, ın 'ka -mɔɔ we -zakpa -mnʊa 'nyɛ.»

9 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Pʊpʊe ka -zɛɛn -budu -mını zɔ pla. -We ka gbʊ -wa, -mı mı 'ya Ablaamʊʊ zʊaylinyımɛ nya. 10 Nıı, nyıma -wa mnɔa, 'ma Nyımɛɛ 'Yu yia 'ylibılanɔnʊa, 'ın ɔ 'ka wa gbʊ 'wʊsa.»

Zɔlubhonʋnya taa gbʊʊ nine
(Mt 25.14-30)

11 Da nyıma mıa -Zezuu wɛlı yukwli pʊlʊda, 'ın ɔ yi 'yaa wa -yla gbʊʊ nine yabhlo 'pa. -We ka gbʊ -wa, da ɔ cıpaa -Zeluzalɛmʊ -yɔ, 'ın wa yia we 'wlukʊʊn lapʊpalı nıı, dɛslɛɛn -Lagɔ slolua ɔ nyımaa 'wlulapılıe.

12 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Ŋnımnınyaa zʊaylinyımɛ yabhlo mnıa dʊdʊ -putu -gʊ, wa 'ka ɔ nyımaa 'wlulapılınyɔ -zɛlı, 'ın ɔ 'ka lʊyi. 13 Da ɔ 'kaa mnı, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonʊnya glaa nyıma kugbua la. 'Ɪn ɔ yia wa -can gbʊa -bhlo -bhlo 'wʊladlili. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹A 'palı we -valɛ, 'ın na lʊyibhla 'ka 'sa nyni.›

14 «'Ɪn ɔ dʊdʊ -gʊ nyıma mı ɔ 'wʊnyɛdaa 'gbʊ, wa yia nyıma ɔ 'bı tie, 'ın wa nɛɛ: ‹-A 'nı 'yıbha nyımɛ -mɔnı pılı -aın 'wlu la.›

15 «Wa -zɛlıa ɔ nyımaa 'wlulapılınyɔ, 'ın ɔ yia ɔ dʊdʊ -gʊ lʊyi. Tɔʊn, ɔ zɔlubhonʊnya ɔ 'nyɛa zlımɛ 'gwɛzi yoo, 'ın ɔ yia wa la. 'Ɪn -we wa 'yıa, ɔ 'ka we ŋwɛɛ yibheli.

16 «Ɔ zɔlubhonʊnyaa tıanʊ yia, 'ın ɔ nɛɛ: ‹Na -Kanyɔ, 'gwɛzi -we -ın 'nyɛa 'mı yoo, we -zakpa kugbua ka we -gʊbho.›

17 «Nyımaa 'wlulapılınyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹We nanı 'yli, zɔlubhonʊnyɔ -zɔnʊ -ın -mıa. -Ɪn ka -lu -sɛlɛɛ lɛnʊɛ 'yliyɔzʊʊ 'gbʊ, 'gbe kugbua na yia -mı yoo 'nyɛa, -ın 'ka we 'wlulapılı.›

18 «Ɔ zɔlubhonʊnyaa 'sɔnʊ yia, 'ın -mɔɔ nɛɛ: ‹Na -kanyɔ, 'gwɛzi -we -ın 'nyɛa 'mı yoo, we -zakpa gbu ka we -gʊbho.›

19 «Nyımaa 'wlulapılınyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Mı -mɔnı, 'gbe

gbu na yia -mi yoo 'nyɛa, -in 'ka we 'wlulapili.›

20 «Ɔ zɔlubhonunyaa tanu yia, 'in -mɔɔ nɛɛ: ‹Na -kanyɔ, -na 'gwɛzi in zizea 'naa pi 'wu mu ni. 21 In mi -mi sɔdaa 'gbu, in yi 'saa nu. Nii, -in mi dliitɛlɔnyɔ nya. -Lu -we -in 'ni ladi, 'mu -na bhua 'wu. 'In da -in 'ni 'mnɔ 'pa, -bha -na dia 'mnɔ.›

22 «Nyimaa 'wlulapilinyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Zɔlubhonunyɔ 'nyuu -in -mia. -Na 'dɛɛ ŋwɛɛ wɛli -gu, na yia -na -yɔgbu 'wubhua. -In yi we 'ji niu, dliitɛlɔnyɔ in -mia, 'in -lu -we in 'ni ladi, 'mu na bhua 'wu, 'mnɔ -we in 'ni 'pa, 'mu na dia. 23 Lɛɛ ka 'gbu -in 'ni na 'gwɛzi banki 'wu kwa, we 'ka -gubhoa? 'In in -ka luyi, in 'ka -mɔ we -saa?›

24 «-Muu 'bigu, nyima -wa mia -bha, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹A -sa 'gwɛzi ɔ kwɛɛ, -ɔ 'yia we -zakpa kugbua a 'nyɛ we -mɔɔ yoo.›

25 «Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Amiaa -kanyɔ, -mɔɔ ka 'cin we kugbua kwɛɛ!›

26 «'In ɔ yia we 'bigupali wa -ylaɛ: ‹In nɛɛ, -wa weee kaa -lu duun, wa -nu wa yia -gupalia. 'In nyimɛ -ɔ 'nia -lu duun -ka, we -sɛlɛɛ dɛ mia ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa. 27 -Sleɛn, na tunyima 'nia 'yibha in pili wa 'wlu la, a -yɔ wa yi -seli, 'in a -di wa -blii na 'yibadi.› »

-Zezu nynia -Zeluzalɛmu (Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Zn 12.12-19)

28 -Zezu bhia sa gbagbie, -muu 'bigu, ɔ yia nyimaa -zlo 'yugali, 'in ɔ yia -Zeluzalɛmu mni. 29 Da ɔ mia Bɛtifazee -yɔ Betani kwesi bɛda, -gɔgɔ wa laa *Olivusunyaa -gɔgɔ kwesi, 'in ɔ yia ɔ 'binɔnya 'sɔ tie ɔ 'dɛ 'yu. 30 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Gbe -we mia -mɛmɛ -ain 'yu, da a -ka -mɔ nyni ni, -sokofali -dɔgbu a yia lubhu -jida ylia, nyimɛ yabhlogbɔɔ 'ni -slɔ we -gu ladi, a -sa we lubhu, a -yɔ we yi -seli. 31 We -ka nyimɛ yabhlo ka ain layibhaɛ: ‹Lɛɛ -lu ka 'gbu a sa we lubhua?› A gba ɔ -ylaɛ: ‹-Amiaa -Kanyɔ 'yibha we.› »

32 Waa tietienya mnia, saa 'dɛ -Zezu gbaa we wa -yla, 'in wa yi 'saa we ylı. 33 Wa mi wee -sokofali -dɔgbu lubhu -sada, 'in we -cian yia wa layibhaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbu a sa we lubhua?»

34 'In wa yia we 'bigupalie: «-Amiaa -Kanyɔ 'yibha we.» 35 'Bhie, wa -yɔ wee -sokofali yia -Zezuu -gbɛ yi. 'In wa yia we wa 'naanya -gu lapali. 'In wa yia -Zezu we -gu -gblali. 36 Da -Zezu mia mnida, -zugba nyima -yɔ 'naa -slusluve mni 'yloogblu ɔ 'yu.

37 Ɔ 'plilia Olivusunyaa -gɔgɔɔ yoo 'wu, ɔ 'ka -Zeluzalɛmu cipaa yi, 'munа yea ɔ 'binɔnyaa -zlo, 'in wa yia -Lagɔɔ 'ŋnimninie bhli, wɛli 'titɛ nya, ninee 'ŋnipaligbu weee ka da wa 'yiaa 'gbu. 38 'In wa nɛɛ:

«Nyimaa 'wlulapilinyɔ mia
yida Jejitapɛɛ 'ŋni nya,
-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la.
'Wututue -dlɔɔ -mi yali,
'in -Lagɔɔ 'ŋni 'ylimani!»

39 Falizinyima -tɔlua mia nyimaa -zlo glaa, wa nɛɛ -

Zezu -ylaɛ: «-Slolunyɔ, -ın gba -na 'bınɔnya -yla wa 'mu ŋwɛ.»
40 -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «ın nɛɛ aın -ylaɛ, wa -ka ŋwɛ 'mu, 'ın tʊkpanya kpıa 'wʊ!»

-Zezu wia -Zeluzalɛmʊv 'gbʊ

41 -Zezu nynia -Zeluzalɛmʊ kwesi, ɔ -talıa wee 'gbe -gʊ, 'ın ɔ yia we 'gbʊ wi. 42 Ɔ nɛɛ: «Cıın, -Zeluzalɛmʊ, -we 'kaa -mı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'nyɛ, -ın -ka yaa -zɛɛn ylı nya we yibheli, we nanı 'yli. Nıı, -slɛɛn we mı zizeda -mı kwɛɛɛ 'gbʊ, -ın 'nı mneni -ın 'ka we 'yı. 43 -We ka gbʊ -wa, bhlanya yia nynia -na -nʊ nya, 'ın -na tʊnyıma 'ka -mı 'suo bibeli. 'In wa 'ka -mı 'wʊkla sɔ weee lʊ. 44 Nıı, la wa yia -ın -yɔ -na nyıma 'sɔ -saa. -Na -budunya wa yia wlaa, we tʊkpa 'na 'ka -gʊ ladıdlıda -tʊ. -We ka gbʊ -wa, bhla -we nya -Lagɔ 'yılıa -mı nyazı, 'ın ɔ yia -mı 'wʊsaa yi, -ın 'nı we yibheli.»

-Zezu vua -valɛpanya -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ

(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Zn 2.13-22)

45 -Zezu mnıa -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, 'ın ɔ yia -valɛpanyaa vuvue bhli. 46 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

‹Na -budu mıa, -Lagɔ -bhubhoe -budu -wa›.

'In 'mʊ amıa nʊa 'wienyaa zizeda 'wʊ.»

47 'Kɔmʊʊ, -Zezu slolua nyıma -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -zugba, *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Zuifʊʊ 'yugalınya yıa 'klı, wa 'ka ɔ 'bha. 48 'In sa wa 'kaa nʊ, wa 'ka ɔ 'bha, 'sa 'nı -mı. -We ka gbʊ -wa, nyıma duun ka ɔ ŋwɛɛ wɛlı -zɔnʊʊ yukwli pʊlʊe -manı.

20

Da -Zezuu gbʊlɛnʊ se 'bhʊlʊa?

(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

1 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı nyıma gbʊ -sloluda -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -zugba ɔ gba wa -yla -Lagɔgbʊ. 'In -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Zuifʊʊ nyıma kpası yia ɔ -gbɛ yi. 2 'In wa yia ɔ layıbhaɛ: «Se -mʊmʊ nya -na nʊ gbʊnya -mını lɛa, -ın gba we -aın -yla. 'In nyɔɔ 'nyɛ -mı we lɛnʊ sea?»

3 -Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «Gbʊʊ gɔ -bhlo na yi 'yaa amıa layıbhaa. 4 Nyɔɔ tie *Zaan ɔ batizee nyıma, -Lagɔ -wa yaayı, nyıma -wa yı? A gba 'mı -yla we.»

5 'In wa yia we -gʊ kpɛlıe bhli wa 'dɛkpʊa nyıdı, 'ın wa nɛɛ: «-A -ka gba, ‹-Lagɔ tiea ɔ›, 'ın ɔ yıbhaa -aın laɛ: ‹Lɛɛ ka 'gbʊ a 'nı Zaaan wɛlı 'wʊŋwnua?› 6 'In -a -ka gba: ‹Nyımɛ tiea ɔ›, 'ın nyımaa -zlo bhaa -aın gbɔkʊ 'wʊ. -We ka gbʊ -wa, nyıma -yi we 'ji nıı, Zaan mı -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ nya.» 7 We 'gbʊ, wa yia we 'bıgʊpalı -Zezu -ylaɛ: «-Ɔ tiea Zaan, -a 'nı ɔ -yi.»

8 'In -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «-Aa. We -ka 'sa -mı, -ɔ 'nyɛa 'mı wee gbʊnya -mınıı lɛnʊ se, -amı 'na 'ka 'ya -mɔɔ -kanyɔɔ 'ŋnı aın -yla gba.»

Nʋkplɛ 'ylinyunonya -wa nʋa -dlɔkpaa lubho
(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

9 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Zezu yia nyımaa -zlo gbʋʋ nine -mını 'palı: «Nyımɛ yabhlo 'paa -dlɔkpaa, 'ın ɔ yia we -gʋ -busalubhonʋnya lapalı. 'In ɔ yia -mɔ -gwlɛ -lakpa 'wʋ mnı. 10 Da -dlɔya -sa bhla nynia, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonʋnyɔ yabhlo tie -busalubhonʋnya 'bı, wa 'ka ɔ -nʋ wla. 'In waa -busalubhonʋnya -manı yia ɔɔ zɔlubhonʋnyɔ -mɔnı bhıtı, 'bhie, wa yia ɔ vu kwɛ klo nya. 11 'In ɔɔ kpaaa -kanyɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonʋnyɔ -putu tie. 'In waa -busalubhonʋnya yi 'yaa -mɔɔ bhıtı, wa yia ɔ vɛlı, 'ın wa yia ɔ vu kwɛ klo nya. 12 Ɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonʋnyaa tanʋ tie. Wa nʋ 'yaa -mɔɔ lɛ, 'ın wa yia -mɔɔ kpaa -gnima viteli.

13 «Ɔɔ -dlɔkpaa -kanyɔ nɛɛ: ‹Sa ın 'ka nʋa? Na yu, -ɔ ka zɛ ın -kalıa, 'mɔ na yia tiea. Na dlı zɔ nıı, -bha wa yia ɔ zʋa.›

14 «Nıı, da -busalubhonʋnya 'yıa ɔɔ 'yu, wa nɛɛ wa 'dɛkpʋa nyıdıɛ: ‹-Ɔ 'kaa cı ɔɔ kpaaa -kanyɔɔ 'bı li, mɔ nı. -A 'bha ɔ, 'ın wee kpaa 'ka -amıaa -nʋ -zɛ.› 15 'In wa yia ɔ kpaa -gnima viteli, 'ın wa yia ɔ 'bha.»

'In -Zezu yia layıbhaɛ: «'Lee, sa ɔɔ -dlɔkpaa -kanyɔ 'ka wa nʋa? 16 Yia ɔ yia, ɔ 'ka ɔ -busalubhonʋnya -manı 'bha, 'ın ɔ 'ka wee kpaa nyıma -putu yoo 'nyɛ.»

Da nyıma 'nʋa wee wɛlı -mını, 'ın wa nɛɛ: «-Gbaa! -Mʋʋ 'na 'ka lɛnʋ!»

17 'In -Zezu ylaa wa, ɔ nɛɛ: «Wɛlı mıa da cɛlıda, sa we 'ji mıa?

‹Tʋkpa -we -budusʋbhanya -saa kwnɛɛ,
mʋ -zɛa -buduu gwıgwıyli -tʋkpa -zɔnʋ›.

18 Nyɔɔo nyɔɔ -ka wee tʋkpa -mını -gʋ bhlili, la ɔ wʋwlalıa. 'In wee tʋkpa -ka nyɔɔ -gʋ bhlili, ɔ tɔpʋ we saa.»

Nisʋn -gwɛzii plʋlve Sezaa kwɛɛ
(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)

19 -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, wa ka we 'jiyibheli nıı, ma -yɔ -Zezu -saa wee gbʋʋ nine. Wa mı 'klı 'yıda, wa 'ka -Zezu kpa -bha -bhlokpadɛ, 'ın wa yia nyımaa -zlo sɔ. 20 Wa mı sa -Zezu -kʋda, -mʋʋ 'bıgʋ, 'ın wa yia ɔ 'wiemı gbʋʋ lɛnʋnya yoo 'pa, -wa nʋa wa 'dɛ nyıma tıklıı 'bhisa. Waa nyıma -manı 'ka ɔ zɔbhli, ɔ layıbhıe nya. 'In wɛlı -kpʋa -ka ɔ ŋwɛɛ 'tla, wa 'ka ɔ gbʋ 'wlu dı, 'ın dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ kaa 'tıtɛ -yɔ se, wa 'ka ɔ -mɔɔ yoo 'nyɛ. 21 'In wa yia ɔ gbʋ -mını layıbhaɛ: «-Amıaa -Slolunyɔ, -we -na gbaa, 'ın -na slolua, -a -yi we 'ji nıı, we tıklıı. -I'ın yla nyımɛɛ -kwıkwı. Sa -Lagɔ 'yıbhaa nyımɛ -mı, 'mʋ -na slolua gbʋzɔnʋ sa. 22 'Yoo -amıaa tite nyɛ -aın, -a plʋlʋ *Sezaa kwɛɛ nisʋn -gwɛzi yaayıı, -a 'na plʋlʋ we -nıı?»

23 -Zezu yibhelia wa -dawlii 'ji, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: 24 «A -slolu 'mı *Wlɔmʋ -tama yabhlo 'klʋ. Nyɔɔ ka 'wlu -yɔ ɔ ŋnı mı we -gʋa?»

'In wa nɛɛ: «Sezaa -wa.»

25 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-We -ka
*Sezaaa -nʊ, a 'nyɛ we Sezaa
yoo. 'Ɪn -we -ka -Lagɔɔ -nʊ, a
'nyɛ we -Lagɔ yoo.»
26 Wɛlı -we ɔ mıa gbada
nyımaa -zlo 'yu, we -mʊmʊ -
gʊ wa 'kaa ɔ kpalı, -mʊʊ 'nı 'yı.
Nıı, ɔ gbʊʊ 'bıgʊpalı wɛlı ka wa
ŋwɛgaga -sʊbhalıı 'gbʊ, wa yia
ŋwɛ 'muda -tʊ.

'Lee, tlıtlınya yi 'wʊsɔɔ?
(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

27 *Sadusenyıma, -wa gbaa
tlıtlınya 'nı mneni wa 'ka
tlıtlıe lʊ 'wʊsɔ, ma bɛa -Zezu
kwesi, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: 28 «-
Amıaa -kanyɔ, Moizı ka we
cɛlı -aın -yla titee 'sɛbhɛ 'wʊɛ:
‹Nyımɛ -ka 'ŋwnɔ -ka, ɔ -ka tlı,
ɔ 'nı 'yu -ka, ɔ bheli kwa ɔ -
dʊgbadaa. 'Ɪn ɔ -yɔ ɔɔ 'ŋwnɔ
'sɔ 'ka ɔ bhelii zʊa lala, 'ın
-mɔɔ 'ŋnı 'ka dʊdʊ -gʊ -tʊ.›
29 Nıı, zlımɛ nyımɛ yabhlo ka
nʊkpasuyua gbesɔ. Wa kpasa
kwaa 'ŋwnɔ, ɔ 'nı gwalı, 'ın ɔ
yia tlı. 30 Wa 'sɔnʊ yia ɔɔ 'ŋwnɔ
kwa. 31 'Bhie, wa tanʊ yia ɔ
kwa. 'Sa we nʊa waa bhelia
gbesɔɔ -nʊ nya, wa 'dɛ weee
-yɔ ɔ 'nı gwalı, 'ın wa yia tlı.
32 Wanʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔɔ 'ŋwnɔ -
mɔɔ yi 'yaa tlı. 33 Nıı, waa
bhelia gbesɔ ka ɔɔ 'ŋwnɔ -mɔnı
kwa -bhlo -bhlo. 'Ɪn 'ylı -we
nya tlıtlınya yia 'wʊsɔa, nyɔɔ
ka 'ŋwnɔ ɔ -mıa?»
34 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalı
wa -ylaɛ: «Bhla -mınıı nyıma
mı kʊkwalıda. 35 Nıı, nyıma -
wa -Lagɔ -saa -bha, 'ın -wa kaa
we 'klʊ, wa 'ka 'wʊsɔ tlıtlınya
glaa, 'ın wa 'ka dʊdʊ lolu -
gʊ mnı, wa 'na 'ka kʊkwalı.
36 Nıı, wa 'nı -slɛɛn mneni wa
'ka tlı, -we ka gbʊ -wa, wa
'wlʊ -Lagɔɔ 'anzınya. Wa mı
-Lagɔɔ 'yua nya. -Lagɔ ka wa
'wʊbhu tlıtlınya lʊ, 'ın wa yia
'yliyɔgagıe 'yı. 37 Moizı ka we
-slolu vaa, nıı, tlıtlınya yia
'wʊsɔa, 'ın wa 'ka 'yliyɔgagıe
'yı. Da misagʊsu pilɛɛ -
bhoa 'yli, 'ın ɔ yia Jejitapɛ la:
‹Ablaamʊʊ -Lagɔ, Izakıı -Lagɔ,
Zakɔbʊʊ -Lagɔ.› »
38 'Ɪn -Zezu yia we -gʊdıɛ:
«Wɛlı -mını slolua nıı, -Lagɔ
mıa, 'yliyɔganyaa -Lagɔ -wa,
ɔ 'nı tlıtlınyaa -Lagɔ. Nıı, wa
'dɛ weee mı 'yliyɔganya nya
-Lagɔ 'yliya 'wʊ.»
39 -Lagɔɔ titee gwesanya
tɔlʊa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-
Amıaa -slolunyɔ, -we -ın gbaa,
gbʊzɔnʊ -wa.» 40 'Ɪn waa
nyıma 'nı 'maslɛɛn 'yıbha, wa
'ka gbʊ -putu ɔ layıbha.

*-Lagɔɔ -Bhasanyɔ mı -
Davidıı -Kanyɔ nya*
(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)

41 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ
ka 'gbʊ wa gba -Lagɔɔ -
Bhasanyɔ mıa, -Davidıı yu -
wa? 42 Nıı, -Davidıı 'dɛbhie
-gbolu nɛɛ Lʊʊsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹Jejitapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -ylaɛ:
«-Ɪn -dı da la na lilisɔlʊ.
43 'Ɪn ın 'ka -na tʊnyıma -
na bhʊ zɔ lapalı,
-ın 'ka wa -gʊ nɔ.» ›
44 Nıı, sa ɔɔ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ
'ka 'ya -Davidıı 'yu -zɛa?»

*A 'na nʊnʊ -Lagɔɔ titee gwe-
sanyaa lɛnʊgbʊ lɛ -nı*
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

45 Da nyıma weee -wa mıa
-bha, wa mıa -Zezu yukwli
pʊlʊda, 'ın ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya
-ylaɛ: 46 «A zʊ amıaa 'dɛ

'yliyɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa gbɛgbɛɪn. Wa 'yɪbha tlʊlo -bana 'kadɪ 'wʊplaplɪe, -zugba wa zie we nya. 'Ɪn wa 'yɪbha wa -sa wa fʊ, wa 'nʊŋwɛzʊzʊe nya -zejila 'wʊ. -Lagɔbudu zɔ -yɔ 'fɛtɪnya -gʊ, 'yugbɛɪn ladɪdɪe wa 'yɪbhaa kpe -zɔnʊnya -gʊ. 47 -Dʊgbaŋwnɪ wa saa -maa -lu weee kwɛɛ. 'Ɪn wa bhubhoea -Lagɔ nyɪma 'yliya 'wʊ kpokpo, nyɪma tɪklɪɪ 'bhisa. We 'gbʊ, -Lagɔ yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ɪn wanʊʊ -kaslʊ 'ka nyɪma tɔlʊaa -nʊ 'wʊzi.»

21

Bobabha -dʊgbaŋwnɔ
(Mk 12.41-44)

1 -Zezu ylaa ɔ 'dɛ kwesi, 'ŋnɪmnɪnya mɪa 'gwɛzi -gbo 'wʊ palɪda -bhlo -bhlo, -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ɪn ɔ yia wa -yɔyɪ. 2 Wee bhla -bhlokpadɛ nya, bobabha -dʊgbaŋwnɔ mɪa wee -gbo 'wʊ tamayua 'sɔ palɪda, 'ɪn ɔ yi 'yaa -mɔɔ -yɔyɪ. 3 -Bha -Zezu gbaa: «ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ, bobabha -dʊgbaŋwnɔ -mɔnɪ wlaa duun, mɔ -zia wa 'dɛ weee 'wʊ. 4 'Ŋnɪmnɪnya mɪa, 'gwɛzi -we wa gbʊ 'nɪa 'wʊ -mɪ, 'mʊ wa wlaa. 'Ɪn ɔmɔ, ɔ boba 'wʊ, 'gwɛzi -we ɔ 'kaa lili, 'mʊ ɔ wlaa.»

-Zezu gbaa -Lagɔbudu 'kadʊʊ -wlɔwlɔee gbʊ
(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

5 -Mʊʊ 'bɪgʊ, nyɪma tɔlʊa mɪ -Lagɔbudu 'kadʊʊ 'ylinanɔ gbʊ gbada. Tʊkpa 'nanɪ wa 'sʊbhalɪa we klaa, 'ɪn -lu 'nanɪ wa 'nyɛa -Lagɔ, -we nya wa namanɪa we zɔ 'yli, we 'gbʊ. 'Ɪn -Zezu yia we 'bɪgʊpalɪ wa -ylaɛ: 6 «'Ylɪnya yia yia, -buduu tʊkpanya a yɪa dɛ -yɔ -gʊladɪdlɪda, we 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka we -libheyi -gʊ -tʊ. Jitea we 'dɛ weee yia.»

Gbʊnyii 'kaa lɛnʊ dʊdʊʊ bhɪabhɪe 'yu
(Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)

7 'Ɪn wa yia ɔ layɪbhaɛ: «-Amɪaa -slolunyɔ, lɛbhla -mʊʊ 'ka lɛnʊa? Lɛɛ -lu 'ka wee -li -mɪnɪɪ lɛnʊbhla -slolua?»

8 'Ɪn -Zezu yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «A zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, nyɪmɛ 'na nʊnʊ aɪn -dawli -nɪ. Nɪɪ, nyɪma -duun yia na 'ŋnɪ -gʊ yia, 'ɪn wa 'ka gbaɛ: ‹-Amɪ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ!› 'Ɪn: ‹We bhla ka nyni!› Nɪɪ, a 'na nɔnʊ wa 'bɪ -nɪ. 9 Da a -ka tʊgʊgʊe -yɔ -yɔwʊsʊsɔlʊee 'dɪ 'nʊ, a 'na nʊnʊ nyanɔ -nɪ. We mɪ nɪɪ, we nʊ lɛ tɪa. Nɪɪ, -mʊʊ 'nɪ dɛslɛɛn dʊdʊʊ bhɪalɪda.»

10 'Bhie, ɔ yia we -gʊdɪɛ: «Tʊ yia laga 'sɔ nyɪdɪ 'wʊsɔa. 'Ɪn nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yabhlo 'ka nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -gʊdʊ -yɔwʊsɔlʊ. 11 Dʊdʊ yia zuklua, ŋwɔ yia yia, 'ɪn gu 'kadɪ yia nyɪma -yɔbhoa dʊdʊʊ da weee. -Nanagbʊnya -yɔ gwɛdigbʊnya wa yia -yɔyɪa yalɪ, 'ɪn we 'ka nyɪma -nyanɪgbɔ -gʊ -la.

-We 'kaa -Zezuu 'bɪnɔnya ylɪ mʊ nɪ

12 «'Ɪn -mʊʊ weee 'yu, kpaa wa yia aɪn, wa 'ka aɪn 'klɪyɪe 'wʊpalɪ, wa 'ka aɪn -Lagɔbudunya zɔ kwa, wa 'ka amɪaa -yɔgbʊ 'wʊbhu, 'ɪn wa 'ka aɪn -kaslʊ 'wʊpa. Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya -yɔ

dʋdʋʋ 'wlulapılınya 'yu wa yia aın kwaa na 'gbʋ. 13 -We weee mıa dɛ yia lɛnʋa, 'ın na gbʋnya ka da a 'yıa, a 'ka we gba. 14 -We a 'kaa gba, a 'ka amıaa 'dɛ gbʋ -gʋ -sa, a 'na pʋpalı we 'wlukʋʋn la -nı. 'In a 'na lʋlʋ we 'gbʋ dlı -nı. 15 Nıı, na 'dɛbhie -gbolu yia aın gbʋyilo wɛlı ŋwɛɛ zʋa. Sa amıaa tʋnyıma 'na 'kaa we kpɛlı, 'ın wa 'na 'kaa we 'bıgʋpalı wɛlı 'yı, 'sa. 16 Nıı, amıaa didea -yɔ amıaa 'nyaanya, amıaa bhelia, amıaa nyıma -yɔ amıaa 'talea yia aın wlaa. 'In wa 'ka aın glaa nyıma duun 'bha. 17 Na 'gbʋ, nyıma weee yia aın 'wʋnyɛa. 18 Nıı, amıaa 'wluonyii gɔ yabhlogbɔɔ 'nıa mnɔa yi. 19 We 'dɛɛ 'gbʋ, a kpa amıaa 'dɛ la -kli, 'ın a 'ka 'yliyɔgagıe -zɔnʋ 'yı.

-Zezu gbaa -Zeluzalɛmʋʋ -wlɔwlɔee gbʋ

(Mt 24.15-21; Mk 13.14-19)

20 «Da a -ka we -yɔyı, -Zeluzalɛmʋʋ tʋnyımaa 'slʋja ka we gbeli, -zugba a yibheli we 'ji nıı, -Zeluzalɛmʋ gbee labhʋbhla ka cıpa. 21 -Mʋʋ bhla, -wa -ka Zudee -dʋdʋ -gʋ -mı, -maa -yɔ -gwagwıe mnı zizea -gɔgɔnya 'wlu. -Wa -ka -Zeluzalɛmʋgbe nʋkplɛ -mı, -maa 'tla wee 'gbe nʋkplɛ. 'In -wa -ka kpaa -mı, -maa 'na yili -zɔɔ -nı. 22 Sa -Lagɔ 'kaa ɔ nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhu, wee 'ylınya nʋkplɛ mʋ nı. We mı cɛlıda, 'ın lɛ we yia nʋa. 23 Lɛɛ gbʋnyuu yi 'sa, nʋkplabhue ŋwnı -yɔ -wa mıa 'yua 'nyɛnıda ylıa, wee 'ylınya -mını nya! Nıı, sıasıe 'kadʋ yia wee dʋdʋ -gʋ yia. 'In -Lagɔɔ 'cɛ 'ka -mɔ -nyıma -yɔwʋsɔlʋ. 24 'Bhaa wa yia tɔlʋa tʋgʋgblɛ nya, 'ın wa 'ka tɔlʋa dʋdʋ -putunya -gʋ kwa galı nya. Nyıma -wa 'nıa Zuifʋ, -gʋ wa yia -Zeluzalɛmʋ nɔa, wa 'ka we su, 'bhie, wanʋʋ bhla 'ka 'saa bhıa.

Nyımɛɛ 'Yuu yiyie

(Mt 24.29-31; Mk 13.24-27)

25 «Gwɛdili wa yia -yɔyıa, 'ylʋ klaa, 'cʋ -yɔ -zɛlı klaa, we -gʋ. Gumunyuu saju -pa -jiji 'kadʋ yia lɛnʋa, 'ın dʋdʋgʋ -nyıma weee dlı 'ka sumanı, nyanɔ 'ka wa 'wʋslo. 26 'In -we weee yia lɛnʋa dʋdʋ -gʋ, 'mʋ nyıma mıa 'wlukʋʋn lapʋpalıda, we dlı -sulo yia wa 'bhaa. Nıı, yalıı 'tıtɛ weee yia zuklua. 27 Nıı, Nyımɛɛ 'Yu wa yia -yɔyıa yida yalıpʋpa -gʋ, ɔ 'tıtɛ -yɔ ɔ 'ŋnımnıe nya. 28 Da wee gbʋnya -mını lɛnʋe -ka gwedı, a 'yligbe gege, 'ın a 'bhu 'wlu 'wʋ. Nıı, -Lagɔɔ amıaa gbʋwʋsaylı ka cıpa -kwɛın.»

-We figısu slolua mʋ nı

(Mt 24.32-35; Mk 13.28-31)

29 'In ɔ yia wa gbʋʋ nine -mını 'palı. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A yla figısu -yɔ su -tɔlʋa weee -mını! 30 Da a -ka we -yɔyı nıı, we mı tɔpɔda, a yibheli we 'ji nıı, 'nyu -lʋa bhla ka cıpa. 31 'Sa -bhlokpadɛ, da a -ka gbʋnya -mınıı lɛnʋe -yɔyı, a yibheli we 'ji nıı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe ka cıpa. 32 In nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: dɛslɛɛn -nyımaa 'dɛ weee

'na 'ka tlı, 'ın wee gbʋnya -mını 'kaa lɛnʋ. 33 Nıı, la yalı -yɔ dʋdʋ yia 'bhʋa, na wɛlı 'na 'ka labhʋ 'mnumnu.

A -tʋ 'yliyɔgada

34 «A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ! A 'na yeli amıaa dibhe 'fɛtınya -yɔ nʋ bhabhaa mamıe -nı, 'ın a 'na lʋlʋdlı dʋdʋ -gʋʋ -lii 'gbʋ -nı. We 'nı -mʋʋʋ, 'ın Nyımɛɛ 'Yuu yiyiylı tlalıa aın. 35 Nıı, sa 'sowli tlalıa zibhi, 'sa -bhlokpadɛ wee ylı -mını yia dʋdʋgʋ -nyıma weee 'tlalıa. 36 We 'dɛɛ 'gbʋ, a -tʋ 'yliyɔgada, a 'na ŋwɔnʋ 'ylaa -nı. A -tʋ -Lagɔ bhubhoeda 'kɔmʋʋ, a 'ka 'tıtɛ 'yı, 'ın gbʋ weee yia yia, a 'ka we lu. 'Ɪn a 'ka Nyımɛɛ 'Yu 'klʋ 'yligbee mneni.»

37 Zlı, -Zezu slolua nyıma -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. 'Ɪn jibheza, ɔ mnıa lapıa -gɔgɔ wa laa *Olivʋsunyaa -gɔgɔ 'wlu. 38 Zlʋkpɛ 'tutu, 'ın nyımaa -zlo yia -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, ɔ wɛlı yukwli pʋlʋa.

22

Zuifʋʋ 'yugalınya zʋa -Zezuu -yɔgbʋ

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Zn 11.45-53)

1 *'Floo -we 'nıa gɔɔ -yɔ -ka, -we ka 'fɛtı dıa gwe *'Wʋzıtıylıı 'fɛtıı zlı, we ka cıpa. 2 -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'yıa 'klı, wa 'ka -Zezu 'bha. Nyımaa -zlo gbelia -Zezu, wa sɔsʋee 'gbʋ, wa 'nı we mneni.

Zudası nʋa -Zezu -dawli 'wʋ
(Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)

3 Nıı, -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ lʋ -nyımɛ yabhlo wa laa Zudası Isıkaliɔtʋ, -Saatan ka ɔ 'wʋ pla. 4 Sa Zudası 'kaa -Zezu wla, 'ın ɔ yia we gbaa mnı -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ 'slʋja kʋa -Lagɔbudu 'kadʋ ŋwɛɛ -cıan -yla. 5 We yia wa 'mʋna 'wʋla. 'Ɪn wa nɛɛ ɔ -yla, wa 'ka ɔ 'gwɛzi 'nyɛ. 6 Zudası ŋwnua we -yɔ, 'ın sa ɔ 'kaa wa -Zezu yoo 'nyɛ, 'ın nyımaa -zlo 'na 'kaa we 'jiyibheli, -zugba ɔ talıa we 'yoo da.

-Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya pi 'Wʋzıtıylıı 'fɛtı -gʋ -lililu

(Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Zn 13.21-30)

7 Ylı -we nya wa 'kaa 'Wʋzıtıylıı 'fɛtı -gʋ *bhlabhlɛyua 'bha, we -yɔ 'Floo -we 'nıa gɔɔ -yɔ -kaa 'fɛtı, we 'ylı ka nyni. 8 'Ɪn -Zezu yia Pıɛlı -yɔ Zaan tie, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mnı -aın -yla 'Wʋzıtıylıı 'fɛtı -gʋ -lililu pia, -a 'ka we li.»

9 'Ɪn wa yia ɔ layıbhaɛ: «Mɔ -ın 'yıbha -a mnı we pilia?»

10 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Bhla -we nya a -ka -zɔɔ plaa yi nı, nyımɛ yabhlo a -yɔ ɔ yia gbelia, ɔ ka 'nyunyida 'wlu. -Budu -we zɔ ɔ yia plaa, a pla ɔ 'bı. 11 A gba -buduu -kanyɔ -ylaɛ: ‹-Amıaa -slolunyɔ nɛɛ, -buduu 'yu -we zɔ ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'kaa 'Wʋzıtıylıı 'fɛtı -gʋ -lililu li, da we mıa?› 12 -Buduu 'yu 'kadʋ mıa we 'wlu, -we kaa -gʋladı -li -zɔnʋ zɔ, 'ın ɔ slolua we aın da. -Bha a yia wee -amıaa lililu pia.»

13 'Ɪn wa yia mnı, 'ın sa -Zezu gbaa wa -yla, 'ın wa yi

'saa we yl. 'In wa yia 'fɛt -gu lililu pi.

Nyimaa -Kanyɔɔ -mɔwlu - lililu
(Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Kol 11.23-25)

14 Da lilibhla nynia, 'in -Zezu -yɔ ɔ tietienya yia lililu gwe lad. 15 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «In 'yibha in -yɔ ain 'ka 'Wuzitiylu 'fɛt -gu -lililu li dl weee nya, 'bhie, na siasia yl 'ka nyni! 16 Nu, in nɛɛ ain -ylaɛ: we 'bhu -zɛɛn 'wu, in 'nia lililu nu -putu lia yi. Zl a -ka wee lililuu 'ji 'wulanu kpɛɛn kpɛɛn, -mɔ - Lagɔɔ 'wlulapilgbe 'wu, we zl na lia we.»

17 -Zezu 'bhua nu -kɔpu 'wu, 'in ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. 'In ɔ nɛɛ: «A 'bhu 'kɔpu ni 'wu, a dlili we nukpla -lu a 'dɛkpua nyid. 18 Nu, in nɛɛ ain -ylaɛ: we 'bhu -zɛɛn 'wu, in 'na 'ka 'maslɛɛn nu 'ma, 'in -Lagɔɔ nyimaa 'wlulapile 'kaa yi.»

19 -Muu 'bigu, ɔ 'bhua 'floo 'wu, 'in ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. Ɔ didlia we la, 'in ɔ yia we wa 'wuladlili. 'In ɔ nɛɛ: «-We mia da na ku -wa, 'mu in wlaa amiaa 'gbu. A li wee 'floo -mini, 'in a 'ka 'mi ligbeda -tu bhla weee nya.» 20 Wa bhia lilie, 'in -Zezu yi 'yaa 'sa wa nu -kɔpu yoo 'nyɛ. 'In ɔ nɛɛ: «Wee 'kɔpu -mini -wa -Lagɔ -yɔ nyima 'sɔɔ *'wususlolue -lolu, -we ka 'gbu na 'pion yia jite amiaa 'gbu.

21 «'In a yla: -ɔ 'kaa 'mi pɛlu 'pa nyima kwɛɛ, ɔ mi da. Na sɔ -yɔ ɔ sɔ mi lililu lu kna - bhlogbɔɔ 'wu. 22 Gbuzonu -wa, sa -Lagɔ 'yibhaa we, 'sa Nyimɛɛ 'Yu yia mnia. Nu, nyimɛ -ɔ 'kaa ɔ wla, 'in wa 'ka ɔ 'bha, gbunyuu mi -mɔɔ -nu nya.» 23 'In wa yia layibhalie bhli: «-Ain glaa nyɔɔ 'ka -muu lɛnua?»

-Ain glaa nyɔɔ -wa 'kadua?

24 -Zezuu 'binɔnya nyidi kpɛlie 'kadu yia -bha -bho. Wa 'yibha, -ɔ -wa wa glaa 'kadu, wa 'ka ɔ yibheli. 25 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Dudugu -nyimaa 'wlulapilinya pili wa 'wlu la, 'titɛ weee nya. 'In -wa kaa wa, -maa 'yibha wa la -maa gbuzɔnuu lɛnunya.» 26 'In amia 'na nunu 'sa -maa 'bhisa -ni. Nu, -ɔ -wa 'kadu ain glaa, ɔ -mi 'yisləkpilɛ 'bhisa. 'In -ɔ -wa amiaa -kanyɔ, ɔ -mi amiaa zɔlubhonunyɔ 'bhisa. 27 Nu, nyimɛ -ɔ -dia lililu gwe la, mɔ 'ylia yaayu, -ɔ mia lililu dlilida -mɔɔ 'ylia yi? -Ɔ -dia lililu gwe la mɔ 'ylia. We 'ni muu? We nani 'yli! -Muu bhla, -ami mi ain nyidi nyimɛɛ zɔlubhonunyɔ 'bhisa!

28 Da wa mia 'mi sialida, amia mia da, amia -tua 'mi kwesi 'yl weee nya. 29 Sa na Dide 'nyɛa 'mi nyimaa 'wlulapilie se, 'sa -bhlokpadɛ -ami na nyɛa 'ya we amia. 30 -Mɔ na 'wlulapilgbe 'wu, lia a -yɔ 'mi 'sɔ yia, 'in a -yɔ 'mi 'sɔ 'ka 'ma. 'In 'ŋnimnikpe -gu a yia ladia, 'in a 'ka *Izlaɛli *zua kugbua lɛ 'sɔɔ -yɔgbu 'wubhu.

-Zezu nɛɛ Piɛli yia ɔ gbu kpɛlia
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Zn 13.36-38)

31 «'Simɔɔ, 'Simɔɔ, -in pu yuk-wli! *-Saatan 'yibha ɔ 'ka ain 'wubhli, sa wa bhlia 'mnɔ 'wu,

'ın sa wa sısalıa we 'ya -yɔ we flı 'wʊ, 'sa. 32 Ɪn ka -Lagɔ bhubhoe -na 'gbʊ, dlızʊzʊe yi -mı 'wʊbɔɔ 'gbʊ. 'Ɪn 'ylı -we nya -ın -ka lʊbhiti na -gbɛ, -ın 'tɛmanı -na bheliaa dlı la.»

33 Piɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, ın ka dlı -sa, -ın 'ka -kaslʊ 'wʊ mnıoo, ın -yɔ -mı 'sɔ. -Ɪn -ka tlıoo, ın -yɔ -mı 'sɔ.»

34 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalı: «Ɪn nɛɛ -mı -ylaɛ: -zɛɛn -ylı -mını nya, -kʊkɔ 'na 'ka gbo, 'ın -na kpɛlıa na gbʊ -zakpa ta. 'Ɪn -na gbaa, -ın 'nı 'mı -yi.»

A mnazı la, a 'ka tʊ gʊ

35 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Da ın tiea aın, 'ın a 'nıa 'gwɛzi -bhɔtɔ, -bada -yɔ -sakwla 'wʊbhu, -lu ka aın 'wʊbɔɔ?»

'Ɪn -maa yia we 'bıgʊpalı: «-Ɪnnya, -lu yabhlogbɔɔ 'nı -aın 'wʊbɔ.»

36 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, -slɛɛn -ɔ -ka 'gwɛzi -ka, ɔ 'bhu we 'wʊ. -Ɔ -ka -bada -ka, ɔ 'bhu we 'wʊ. 'Ɪn -ɔ 'nı tʊgʊgblɛ -ka, -mɔɔ 'pa -mɔɔ -bana 'kadʊ pɛlʊ, 'ın ɔ 'ka we 'yabhlo zɔ. 37 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: wɛlı -we wa cɛlıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, -we gbaa:

‹Wa ka ɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan
glaa zɛlı,›

na 'gbʊ wa yia we cɛlı. Nıı, -we wa cɛlıa na 'gbʊ, we mı nıı, we nʊ lɛ, -bha -tʊ 'wʊ -sɛ.»

38 Ɔ 'bınɔnya nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, tʊgʊgblɛ sɔ nı.»

'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «We -tʊ sa!»

-Zezu bhubhoea -Lagɔ Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu
(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

39 -Zezu 'tlaa, 'ın ɔ yia *Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu mnı, ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ. Sa ɔ nʊa -benyi 'sa. 40 Da ɔ nynia wee da, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A bhubhoe -Lagɔ, a yi laylagbʊ lʊ bhlili.»

41 'Bhie, sa nyımɛ -ka gbɔkʊ viteli da we bhlia, 'ın ɔ yi 'saa wa gwevla. Ɔ 'sibhlia 'kukolu, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. 42 Ɔ nɛɛ: «Dide, -ın -ka we 'yıbha, -ın vlalı 'mı sıasıe 'kadʊ -mını gwe. We 'na -zɛlı nanʊʊ dʊmagbʊ -nı, we -zɛ -na dʊmagbʊ.» [43 Tɔʊn, -Lagɔɔ 'anzı yabhlo 'bhʊa yalı, 'ın we yia ɔ 'klʊtlalı, we 'ka ɔ dlı latɛmanıı 'gbʊ. 44 -Zezuu dlı sumanıa tenyi tenyii, 'ın ɔ yi 'yaa -Lagɔ bhubhoe 'tıtɛɛ. 'Ɪn ɔ -yɔɔ sloo 'wlʊa 'pıɔn, we yia bhlida -tʊ dʊdʊ.]

45 Da ɔ bhıa -Lagɔ bhubhoe, ɔ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia ɔ 'bınɔnyaa -gbɛ lʊyi. 'Ɪn ɔ yia wa 'ylaa -ŋwɔda ylı, -we ka gbʊ -wa, wa dlı -su. 46 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbʊ a ŋwɔ 'ylaa? A -sɔ 'wʊ, 'ın a bhubhoe -Lagɔ, a yi laylagbʊ lʊ bhlili.»

-Zezu wa kpaa
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Zn 18.3-11)

47 -Zezu mı ɔ 'bınɔnya -yla gbʊ gbada, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ 'tlalı. Ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ 'yabhlo wa laa Zudası, mɔ -galıa wa 'yu. 'Ɪn ɔ yia -Zezu kwesi bɛ, ɔ 'ka ɔ gbleli. 48 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Zudası, -ın 'ka *Nyımɛɛ 'Yu pɛlʊ 'paa 'gbʊ -na gblelia ɔ yı?»

49 Gbʊ -we 'kaa -Zezu ylı, da ɔ 'bınɔnya 'yıa we -yɔ, 'ın wa yia ɔ layıbhaɛ:

«Nyımaa -Kanyɔ, -a 'pa waa nyıma nı tʊgʊgblɛɛ?» 50 Tɔʊn, 'ın wa lʊ -nyımɛ yabhlo yia -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ zɔlubhonʊnyɔɔ lilikwɛ -yukwli ɔ 'wlu -dı.

51 'Ɪn -Zezu nɛɛ: «A 'tide we 'yi, we -tʊ 'sa!» Ɔ zıa ɔɔ nyımɛɛ yukwli kwɛ, 'ın ɔ yia ɔ jipe.

52 'Bhie, -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan, -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnyaa -cıan, -yɔ -Lagɔbudu zɔɔ nyıma kpası, -wa yia -Zezu kpaa, -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «'Wienyɔ ın -mıa, 'ın a yia 'mı kpaa yi tʊgʊgblɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ -nya yı? 53 Ɪn -yɔ aın 'sɔ mı 'kɔmʊʊ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, a 'nı 'mı kpa. Nıı, wee bhla -mını mı amıaa -nʊ nya, 'ın we mıa -Saataan 'tıtɛ mıa nikpise 'wʊʊ -nʊ nya.»

Pıɛlı nɛɛ ɔ 'nı -Zezu -yi

(Mt 26.57-58,69-75; Mk 14.53-54,66-72; Zn 18.12-18,25-27)

54 Wa kpaa -Zezu, wa -yɔ ɔ mnıa, 'ın wa yia ɔ *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ -budu zɔ 'pa, -zugba Pıɛlı mı -Zezu 'bı, ɔ 'nı ɔ -yɔ cıpa. 55 Wa -dıa -kosu 'yi wee -buduŋwɛɛ, nyıma -wa mıa 'wɔlɔda, 'ın Pıɛlı yia wa nyıdı ladı. 56 Zɔlubhonʊŋwnɔ 'yıa ɔ -kosu ŋwɛ -yɔ ladıda, ɔ ylaa ɔ tenyii, 'ın ɔ nɛɛ: «Ɔɔ nyımɛ -mɔnı mı 'ya -Zezuu 'bınɔnyɔ nya zlımɛ.»

57 'Ɪn Pıɛlı yia we 'bıgʊpalı ɔɔ 'ŋwnɔ -ylaɛ: «We 'nı gbʊzɔnʊ, ın 'nı ɔ -yi.»

58 -Bha bɛa -sɛ, nyımɛ yabhlo mıa -bha, ɔ ylaa Pıɛlı tenyii, ɔ nɛɛ: «-Mı mıa dɛ, -ın mı 'ya ɔ 'bınɔnyaa glaa -nyımɛ yabhlo nya.»

'Ɪn Pıɛlı yia we 'bıgʊpalı ɔɔ nyımɛ -ylaɛ: «-Innya, -amı 'nı ɔ 'bınɔnyɔ.»

59 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'lɛlı -bhlo 'plıa sa, 'ın nyımɛ yabhlo yi 'yaa we ŋwɛ -yɔkpalıɛ: «Cıın, gbʊzɔnʊ -wa, ɔɔ nyımɛ mıa dɛ, ɔ -yɔ ɔ 'sɔ mı zlımɛ, nıı, Galilee -nyımɛ -wa.»

60 'Ɪn Pıɛlı yia we 'bıgʊpalı ɔɔ nyımɛ -ylaɛ: «'Tale, lɛɛ -ın 'yıbha -ın 'ka gba -bha? I'ın 'nʊ -na wɛlı 'wʊla.» Pıɛlı mı -slɔ gbada, tɔʊn, 'ın -kʊkɔ yia gbo. 61 Nyımaa -Kanyɔ 'bhitia, 'ın ɔ yia Pıɛlı yla tenyii. Tɔʊn, wɛlı -we Nyımaa -Kanyɔ gbaa, 'ın Pıɛlıı dlı yia we -gʊ -bho, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Pıɛlı, nyıma -yla -na yia gbaa nıı, -ın 'nı 'mı -yi, -zakpa ta, 'bhie, -kʊkɔ 'kaa -zɛɛn gbo.»

62 Pıɛlı 'tlaa, 'ın ɔ yia nyazıwie wida -tʊ kpokpo.

-Zezu wa vɛlıa, 'ın wa yia ɔ bhıtı

(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

63 Nyıma -wa mıa -Zezu ŋwɛkʊda, -zugba wa palı ɔ gla, 'ın wa bhıtı ɔ. 64 Wa -gblia ɔ 'naa 'yli -gʊ, 'ın wa yia ɔ layıbha: «Nyɔɔ 'pa -mı -lua? -Ɪn gba ɔ 'ŋnı!» 65 'Ɪn wa yi 'yaa ɔ vɛlı, wɛlıı 'yli -bhlo -bhlo nya.

-Zezu wa kwaa gbʊwliwʊdınya 'yu

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Zn 18.19-24)

66 Da zlı zlıa, Zuifʊʊ nyıma kpası, -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia 'wlu gbeli. 'Ɪn wa yia -Zezu gbʊwliwʊdınya 'yu kwa. 67 'Ɪn

wa yia ɔ layıbha: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ın -mıa yı? -Ɪn gba we -aın -yla.»

-Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «ɪn -ka we gba aın -yla, a 'nıa we gbʊzɔnʊ laa yi. 68 Ɪn -ka aın layıbha, a 'na 'ka we 'bıgʊpalı 'mı -yla. 69 Nıı, dɛslɛɛn 'dɛbhie -gbolu, Nyımɛɛ 'Yu dıa 'tıtɛ -ka -Lagɔɔ lilisɔlʊ la.»

70 Tɔʊn, 'ın wa 'dɛ weee yia 'wʊkpı: «-Zugba, -Lagɔɔ 'Yu -ın -mıa yı?»

'Ɪn ɔ yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «'Mʊ a gbaa dɛ: 'mɔ ın -mıa.»

71 'Ɪn wa nɛɛ: «-A 'nı we dayınyaa gbʊ -ka! -A ka -amıaa 'dɛ nya ɔ ŋwɛɛ wɛlı 'nʊ feifei.»

23

-Zezu wa kwaa Pilatı 'yu (Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Zn 18.28-38)

1 Nyıma weee -sɔa 'wʊ, 'ın wa yia -Zezu Pilatı 'yu kwa. 2 'Ɪn wa yia ɔ gbʊ 'wluladılıe bhli -mɔ. Wa nɛɛ: «-A 'kaa nyımɛ -mɔnı 'yı, -zugba ɔ mı -amıaa nyıma mnɔnʊda. Ɔ nɛɛ -aın -yla, -a 'na 'pɛnı Sezaa *nisʊn -gwɛzi -nı. 'Ɪn ɔ nɛɛ, ɔ dɛ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, mɔ -wa nyımaa 'wlulapılınyɔ.»

3 Pilatı yia ɔ layıbhaɛ: «'Lee, Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ -ın -mıa yı?»

-Zezu yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «'Mʊ -ın gbaa dɛ.»

4 'Ɪn Pilatı nɛɛ -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ nyımaa -zlo -ylaɛ: «Gbʊ -we ka 'gbʊ ın 'kaa nyımɛ -mɔ nı -kaslʊ 'wʊpa, ı'ın 'yı we -yɔ.»

5 'Ɪn wa nɛɛ 'ya wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «Ɔ gbʊslolu wɛlı -gʊ nyımaa -zlo sɔlʊa nyımaa 'wlulapılınya -yɔ 'wʊ. Galilee dʊdʊ -gʊ ɔ dılıa we gwe, 'ın ɔ -yɔ we yia Zudee -dʊdʊ -gʊ 'plılı, 'bhie, ɔ -yɔ we 'sɔ yia -zɛɛn da -seli nyni -Zeluzalɛmʊ -dʊdʊ -gʊ.»

-Zezu wa kwaa Ewlodʊ 'yu

6 Pilatı 'nʊa wa ŋwɛɛ Galileee 'ŋnı, 'ın ɔ yia layıbha: «Ɔɔ nyımɛ -mɔ nı, Galilee -nyımɛ -wa yı?» 7 Ɔ 'nʊa nıı, dʊdʊ -we Ewlodʊ pılıa 'wlu la, -mɔ -Zezu 'bhʊa, 'ın ɔ nɛɛ, wa kwa ɔ Ewlodʊ. -Mʊʊ bhla, -zugba Ewlodʊ mı -slɔ -Zeluzalɛmʊ -dʊdʊ -gʊ.

8 Ewlodʊ 'yıa -Zezu, 'ın ɔ yia 'mʊna li. Nıı, wa ka -Zezuu gbʊ -gbada -gwlɛ, -zugba ɔ nʊ we. Ɔ 'yıbha ɔ 'ka ɔ 'yı, -mʊʊ 'bı ka 'wʊgwlɛ. 'Ɪn ɔ 'yıbha ɔ 'ka ɔ gwɛdigbʊ yabhloo lɛnʊda 'yı. 9 Ɔ yia ɔ gbʊ duun layıbha, 'ın -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıgʊpalı. 10 -Mʊʊ bhla, -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya mı -bha, -zugba wa dılı -Zezu gbʊ 'wlu la -gla nya. 11 Ewlodʊ -yɔ 'slʊja palıa -Zezu gla, 'ın wa yia ɔ gbʊ -kpʊa -nyımɛ 'wʊnʊ. 'Ɪn ɔ nɛɛ, wa -pla ɔ 'ylinanɔ -bana 'wʊ, wa kwa ɔ Pilatıı -gbɛ lʊ. 12 -Benyi, Ewlodʊ -yɔ Pilatı 'sɔ mı tʊnyıma nya. Wee 'ylı -bhlokpadɛ nya, wa -zɛa 'tale -yɔ 'tale.

Zuifʊ 'yıbha -Zezuu tlıtlıe (Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Zn 18.39-19.16)

13 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, nyımaa 'yugalınya kpası

-yɔ 'gbee nʋkpla -nyıma weee, Pilatı gbelia 'wlu. 14 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -laa 'mı nyımɛ -mɔ nı, 'ın a nɛɛ, ɔ mı nyıma mnɔnʋda. Mʋ mıa! 'Mɔ ın yıbhaa dɛ la aın 'yu. 'Ɪn gbʋnyii a dılıa ɔ 'wlu la, ın 'nı ɔ 'yı we 'yabhlogbɔɔ lɛnʋnyɔ nya. 15 'Ɪn Ewlodʋ -mɔɔ 'nı 'ya ɔ 'yı we lɛnʋnyɔ nya. We 'gbʋ, ɔ yia ɔ lʋla -amıaa -gbɛ. -Mʋʋ 'bıgʋ, nyımɛ -mɔ nı, gbʋnyuu -we ɔ nʋa lɛ, -we ka 'gbʋ ɔ 'kaa tlı, -mʋʋ 'nı -mı. 16 We 'gbʋ, gbaa na yia wa sɛlı ɔ -pnı nya bhabha, 'bhie, ın 'ka ɔ 'yitide.» [17 Sa *'WʋzıtıylıI 'fɛtı nynia -bhlo, 'sa Zuifʋʋ tite gbaa Pilatı 'tide wa -yla -kaslʋnyımɛ yabhlo 'yi.]

18 'Ɪn Pilatı 'yıbha ɔ 'ka -Zezu 'yitidee 'gbʋ, wa 'dɛ weee yia 'wʋkpı: «-Ɪn 'bha ɔɔ nyımɛ -mɔ nı, 'ın 'tide -aın -yla -Balabası 'yi!» 19 Zlımɛ -Balabası -sɔlʋa dʋdʋʋ 'wlulapılınya -yɔ 'wʋ -Zeluzalɛmʋgbe nʋkplɛ, 'ın ɔ yia nyımɛ 'bha. We 'gbʋ, wa yia ɔ -kaslʋ 'wʋpa.

20 Pilatı 'yıbha ɔ 'ka -Zezu 'yitidee 'gbʋ, ɔ yi 'yaa wɛlı 'wʋbhu 'sɔ, 'ın ɔ yia waa nyımaa -zlo -yla gbʋ gba. 21 'Ɪn wa yia 'wʋkpı 'tıtɛɛ ɔ -yla: «Kʋlʋ ɔ *su -gʋ la! Kʋlʋ ɔ su -gʋ la!»

22 Pilatı 'bhua wɛlı -zakpa tanʋ 'wʋ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Gbʋnyuu -mʋmʋ ɔ nʋ lɛa? Gbʋnyuu -we ɔ nʋa lɛ, -we ka 'gbʋ ɔ 'kaa tlı, ı'ın 'yı we -yɔ. We 'gbʋ, gbaa na yia wa sɛlı ɔ -pnı nya bhabha, 'bhie, ın 'ka ɔ 'yitide.»

23 'Ɪn wa yia 'wʋkpı, -zugba wa kpalı wee gbʋ -bhloo 'dɛ ŋwɛ, wa kʋlʋ -Zezu su -gʋ la. 'Ɪn wa ŋwɛ -yɔtɛlɔ yia Pilatı 'wʋzi. 24 We 'gbʋ, -we wa 'yıbhaa, 'ın Pilatı yia we lɛnʋgbʋ -yɔŋwnu. 25 Nyımɛ -ɔ -sɔlʋa nyımaa 'wlulapılınya -yɔ 'wʋ, 'ın ɔ yia nyımɛ 'bha, 'mɔ wa 'yıbhaa wa tide 'yi. 'Ɪn Pilatı yia -mɔɔ 'yitide. 'Ɪn ɔ yia wa -Zezu yoo 'nyɛ, 'ın -we wa -ka 'yıbha, wa 'ka we ɔ nʋnʋ.

-Zezu wa kʋlʋa su -gʋ la
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Zn 19.17-27)

26 Da wa -yɔ -Zezu mıa mnıda, 'ın Silɛnıyu 'Simɔɔ, wa -yɔ -mɔɔ yia gbeli, -zugba ɔ bhʋ kpaa. 'Slʋja yia ɔ kpa, 'ın wa yia ɔ -Zezuu su -blıgba 'wʋlapalı, ɔ 'ka we ɔ 'bı kwa. 27 Nyımaa -zlo mı ɔ 'bı. 'Ɪn ŋwnı mıa wa glaa, -zugba -maa bhıtı kıklı, 'ın wa bhalı ɔ 'gbʋ.

28 -Zezu 'bhitia la wa gbɛgbɛın, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Zeluzalɛmʋ -ŋwnı, a 'na wili na 'gbʋ -nı, a wi amıaa 'dɛ -yɔ amıaa 'yuaa 'gbʋ! 29 Nıı, we bhla yia nynia, 'ın wa 'ka gbaɛ: ‹'Ŋwnı -wa 'nıa mneni wa 'ka 'yu gwalı, -wa 'nıa -slɔ gwalı, 'ın -wa 'nıa -slɔ 'yu 'nyɛnı, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı -maa -nʋ nya!› 30 Nıı, nyıma yia gbaa -gɔgɔnya -yla:

‹A bhlili -aın -gʋ!› 'Ɪn wa 'ka gba 'kpidanya -yla:

‹A zize -aın!›

31 Nıı, we -ka 'sa wa nʋ sa su yalʋ, 'ın lɛɛ -lu 'ka suu yɛyɛnʋ ylıa?»

32 Wee bhla -bhlokpadɛ nya, nyıma sɔ mıa gbʋnyuu -lɛnʋnya nya, 'ın 'slʋja -yɔ -maa yi 'yaa yi, wa 'ka wa -yɔ

-Zezu 'bha dabʊdʊ. 33 Da wa nynia da ka 'ŋnı wa laa «'Wluu 'kʊa», -bha 'slʊja kʊlʊa -Zezu su -gʊ la. 'Ɪn wa yi 'yaa -bha gbʊnyuu -lɛnʊnya 'sɔ su -gʊ lakʊlʊ. 'Yabhlo mı ɔ lilisɔlʊ, 'ın -gʊdʊ mıa ɔ kɔpɛsɔlʊ. 34 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ, «Dide, -ın tı wa -yɔgbʊ 'wʊ, -we wa mıa lɛnʊda, wa 'nı we -yi.»

'Ɪn wa yia -nıgbı 'pa, -zugba wa dlili ɔ -bana, wa 'dɛkpʊa nyıdı.

35 Nyımaa -zlo mıa -bha, -zugba wa yla -we mıa 'plıda. Zuifʊʊ 'yugalınya yia ɔ gla palı, -zugba wa gbaɛ: «Ɔ ka nyıma tɔlʊa pue, ɔ pue -slɛɛn ɔ 'dɛ, -zugba *Klisı -ɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, ɔ -ka ɔ nya -mı!»

36 'Slʊja yi 'yaa -Zezu gla palı. Wa bɛa ɔ kwesi, 'ın wa yia ɔ kalɔ nʊ 'nyɛ. 37 'Ɪn wa nɛɛ: «We -ka Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ -ın -mı, -ın -sa -na 'dɛ gbʊ 'wʊ.»

38 Ɔ 'wlu -bita, wa yia -bha cɛlı:

-Ɔ MIA DA ZUIFUU 'WLULAPILINYƆ -WA

39 'Ɪn waa gbʊnyuu -lɛnʊnyaa 'yabhlo mıa su -gʊ lakʊlʊda, -mɔɔ yia -Zezu vɛlı. Ɔ nɛɛ: «-Ɪn 'nı -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ? -Ɪn pue -na 'dɛ, 'ın -ın 'ka -amıa pue!»

40 'Ɪn, ɔɔ gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ -gʊdʊ yia ɔ -libheyi -yla gbʊ lapalı. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-I'ın sɔ -Lagɔɔ? Nyımɛ -ɔ -a -yɔ ɔ 'sɔ mıa da tlıtlı -kaslʊ -bhlo 'wʊ, ɔmɔ 'nı gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ. 41 We klʊ -wa -amıa 'ka -kaslʊ -mını pla, gbʊnyii -a nʊa lɛ, we 'pɛnıe -wa. 'Ɪn ɔmɔ 'nı gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ.» 42 'Bhie, ɔ yia we -gʊdıɛ: «-Zezu, zlı -ın -ka -na nyıma 'wlulapılıa yi, -ın ligbe 'mı.»

43 -Zezu yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «Ɪn nɛɛ -mı -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -zɛɛn -ylı -mını nya, -ın -yɔ 'mı 'sɔ mı -Lagɔɔ dʊdʊ -gʊ.»

-Zezuu tlıtlıe
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Zn 19.28-30)

44 'Ylʊ 'ka -glɔnyıdı nynia yi, we nyumoa 'wʊ, 'ın nikpise yia kpa dʊdʊ weee -gʊ. We li 'lɛlı ta. 45 'Ɪn 'naa bızıa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, we yia 'wʊyla 'sɔ we nyıdı. 46 -Zezu 'kpıa 'wʊ wɛlı 'tıtɛ nya, 'ın ɔ nɛɛ: «Dide, -mı kwɛɛ na zʊa na zuzu.» Ɔ bhıa 'saa gbagbıe, tɔʊn, 'ın ɔ yia tlı.

47 -We weee 'plıa, *Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ 'yıa we -yɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını, 'ın ɔ nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa, ɔɔ nyımɛ -mɔnı, nyımɛ tıklıı -wa 'pieın!»

48 Nyıma -duun -wa yia gbʊ -mını ylaa, -we weee 'plıa, 'ın wa yia we -yɔyı. 'Ɪn ŋwɔtlɔ yia wa -gʊ slu, 'ın wa -yɔ kıklı bhıtıe yia nyazı nya wa -zɔɔ lʊbhiti. 49 -Zezuu 'talea weee -yɔ 'ŋwnı -wa -yɔ ɔ 'bhʊa Galilee, 'ın wa yia ɔ yoo kwaa, wa 'yligbe 'pıpı, -zugba wa yla -we weee mıa 'plıda.

**-Zɛzɛfʊ 'bhlua -Zezu*
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Zn 19.38-42)

50-51 Zuifʊʊ 'gbe yabhlo wa laa Alimatee, we nyımɛ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfʊ, -mɔɔ mı 'ya -bha. Nyımɛ -zɔnʊ -yɔ nyımɛ tıklıı -wa. Ɔ mı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe wʊda, 'ın ɔ mıa Zuifʊʊ gbʊwlıwʊdınyaa glaa -nyımɛ yabhlo nya. -We

gbʊwliwʊdınya tɔlʊa pʊpalıa, 'ın wa nʊa lɛ, ɔ -yɔ wa 'sɔ 'nı we -gʊ wɛlı -bhlo -ka. 52 Ɔɔ -Zɛzɛfʊ mnıa Pilatıı -gbɛ, 'ın ɔ yia -mɔɔ -Zezuu 'kwie -zlalı. 53 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ yia wee 'kwie su -gʊ -sa, 'ın ɔ yia we 'naa -yɔ zʊ. 'Bhʊka -we wa 'bhlua tʊkpa 'wʊ, 'ın wa 'nıa -slɔ 'kwie nʊkplɛ fa, we nʊkplɛ ɔ faa wee 'kwie. 54 'Ylı -we nya wa mnazıa wa 'dɛ la, wee 'ylı nya -Zɛzɛfʊ faa wee 'kwie 'bhʊka 'wʊ. 'In we nya *Nyapɛylı dıa gwe.

55 'Ŋwnı -wa -yɔ -Zezu 'bhʊa Galilee -dʊdʊ -gʊ, -maa -yɔ -Zɛzɛfʊ yia 'bhʊka -gʊ mnı. Wa yia wee 'bhʊka 'wʊ -talı, 'ın sa wa palıa -Zezuu 'kwie la, 'ın wa yia we -yɔyı. 56 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın wa yia wa -zɔɔ lʊbhiti. 'In ŋnɛ -ka kpı -yɔ -lasiklɔ -we ka ŋnɛ mɛnıa, wa yia we pi, -we wa 'kaa 'kwiee ku -yɔ 'pa. Wa tite nɛɛ, Zuifʊʊ Nyapɛylı nya, wa 'na nʊnʊ lubho -nı. We 'gbʊ, wa yia nyapɛda -tʊ.

24

-Zezu -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa (Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Zn 20.1-10)

1 Dimasıı zlʊkpɛ -papa, 'ın 'ŋwnı yia kpı -we ka ŋnɛ mɛnıa wa pia, we nya gbawla -gʊ mnı. 2 Bhla waa 'ŋwnı 'ka -bha nyni, -zugba tʊkpa -boklo 'kadʊ 'nı gbawla ŋwɛɛ -mı, wa ka we glipe. 3 Wa -talıa gbawla nʊkplɛ, wa 'nı Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'kwie 'yı. 4 -We waa 'ŋwnı 'kaa 'wlukʊʊn lapʊpalı, wa 'nı we -yi. Tɔʊn, nyıma sɔ kaa lılıbana 'pʊpa 'ylıylı 'wʊ, -maa yia wa 'klʊtlalı. 5 Nyanɔ sloa 'ŋwnı 'wʊ, 'ın wa yia 'wlu lagbli. Waa nyıma 'sɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a talı 'yliyɔganyɔɔ da tlıtlınya glaa? 6 Ɔ 'nı -seli -mı. Ɔ ka 'wʊsɔ tlıtlınya glaa. Da ɔ mıa zlımɛ Galilee, -we ɔ gbaa aın -yla, a ligbe we: 7 ‹We mı nıı, wa 'nyɛ *Nyımɛɛ 'Yu gbʊnyuu -lɛnʊnya yoo. Wa 'ka ɔ su -gʊ lakʊlʊ, 'ın 'ylı 'sɔ we taa zlı, ɔ 'ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔ.› »

8 'Ɪn waa 'ŋwnı yia -Zezuu wɛlınya ligbe. 9 Wa 'bhʊa gbawla -gʊ, 'ın wa yia we gbaa mnı -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ -bhlo -yla, we -yɔ nyıma -tɔlʊa -yɔ wa 'sɔ mıa. 10 'Ŋwnı -wa -laa wee 'dı -mını -Zezuu tietienya, wa ŋnı nı: Magıdala -ŋwnɔ Malii, Zanı, *'Zakee 'nyaa Malii -yɔ 'ŋwnı -tɔlʊa -yɔ wa 'sɔ mıa. 11 'Ɪn waa -Zezuu tietienya nɛɛ wa 'dɛɛ dlı zɔɛ, -we waa 'ŋwnı mıa gbada, gbʊ -kpʊa -waa 'gbʊ, wa 'nı wa dlı 'wʊdı. 12 -Bha Pıɛlı -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ -yɔ -gwagwıe yia gbawla -gʊ mnı. Ɔ kwlia 'wʊ, ɔ -talıa 'bhʊka 'wʊ, 'naapınya wa bibelia 'kwie -yɔ la, we 'dɛkpʊa ɔ 'yıa -yɔ. 'Ɪn ŋwɛgaga yia ɔ sʊbha, -we weee 'plıaa 'gbʊ. 'Ɪn ɔ yia ɔ -buduŋwɛɛ lʊmnı.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bınɔnya 'sɔ 'klʊ (Mk 16.12-13)

13-14 'Gbe -we wa laa Emausı, we -yɔ -Zeluzalɛmʊ 'sɔ, kilo kugbua lɛ -bhlo mıa we nyıdı. Wee 'ylı -bhlokpadɛ nya, -Zezuu 'bınɔnya glaa -nyıma 'sɔ mıa -mɔ mnıda. -We weee 'plıa, -zugba wa -yɔ we

'dısasıe mnı 'yloogblʊ. 15 Bhla -we nya wa mıa gbada, 'ın wa mıa kpɛlıda, -Zezuu 'dɛbhie -gbolu yia wa kwesi bɛ, 'ın ɔ -yɔ wa yia bhʊ 'wʊ mnı dabʊdʊ. 16 -Zezuu 'bınɔnya 'yıa ɔ -yɔ, 'ın -lu yabhlo'o ŋwnu, wa 'ka ɔ yibheli.

17 'Ɪn -Zezu yia wa layıbha: «'Lee, lɛɛ gbʊ -gʊ a kpɛlı nɔda 'yloogblʊa?»

Tɔʊn, wa dlı yia sumanı, 'ın wa yia 'yligbe. 18 Wa 'dɛ 'sɔ glaa 'yabhlo wa laa Kleopası, -mɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na 'dɛ -bhlo -wa -Zeluzalɛmʊ -nyımɛ, -ɔ 'nıa gbʊ 'plıa 'wʊbhlolu -ylınya nı nyaa 'ji -yi yı?»

19 'Ɪn ɔ yia wa layıbhaɛ: «Mɔɔ -gbʊ we -ma?»

'Ɪn wa yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «Gbʊ -we 'ylıa Nazalɛtıyu -Zezu, mʊ -wa! -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ 'tıtɛ ɔ -mıa. Ɔ ka we -slolu ɔ lɛnʊgbʊnya -yɔ ɔ wɛlınya 'wʊ, -Lagɔ -yɔ nyıma 'yu. 20 -Amıaa *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -amıaa 'yugalınya ka -Zezu wla, wa 'bha ɔ, 'ın wa yia ɔ *su -gʊ lakʊlʊ. 21 -Amıa dı we dlı 'wʊ nıı, mɔ 'ka yaa Izlaɛlınyıma gbʊ 'wʊsa. 'Ɪn -mʊʊ weee -gʊ, gbʊnya 'plıa, we 'ylı taa zlı mıa -zɛɛn. 22 Gbʊzɔnʊ -wa, -amıa glaa ŋwnı tɔlʊa ka -aın ŋwɛgaga -sʊbhalı. Zlʊkpɛ -papa, 'ın wa yia gbawla -gʊ mnı. 23 Wa 'nı ɔ 'kwie 'yı. 'Ɪn wa yia lʊyi, -bha wa gbaa -aın -ylaɛ, -Lagɔɔ 'anzınya ka wa 'klʊtlalı, 'ın we nɛɛ wa -ylaɛ: ‹-Zezu -ga 'yliyɔ!› 24 -Amıa lʊ -nyıma tɔlʊa ka gbawla -gʊ mnı, 'ın gbʊ -we 'ŋwnı gbaa, wa yi 'saa we ylı. Wa 'nı -Zezuu 'dɛ 'yı.»

25 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyıma -wa 'nı 'ylimna, 'ın gbʊ -we -Lagɔgbʊʊ -falıpanya gbaa, -wa'a 'nʊ we 'wʊla -pa! 26 We mı nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ sıa sa, 'bhie, -Lagɔ 'ka ɔ 'ŋnımnıe ɔ yoo 'nyɛ.» 27 -Mʊʊ 'bıgʊ, -we wa cɛlıa ɔ daa, -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, ɔ yia we gwe -sa wa -yla. Ɔ dıa we gwe Moizıı 'sɛbhɛ -gʊ, 'ın ɔ -yɔ we yia -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'sɛbhɛ weee 'wʊ pla.

28 'Gbe -we 'wʊ ɔ 'bınɔnya 'sɔ mıa mnıda, da wa nynia we kwesi, 'ın -Zezu yia nʊ nɛɛ, da 'pıpı ɔ mı mnıda. 29 'Ɪn wa yia ɔ -klolu, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -yɔ -aın 'sɔ -tʊ! Jibhe ka zɔ, 'ın sabɔ ka bɛbee bhıa.» 'Ɪn ɔ yia -budu zɔ pla, ɔ -yɔ wa 'sɔ 'ka -tʊ.

30 Ɔ -yɔ wa -dıa lililu gwe la, ɔ 'bhua 'floo 'wʊ, 'ın ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ dıdlıa we la, 'ın ɔ yia we wa 'wʊladlili. 31 Tɔʊn, wa 'yli -bloa, 'ın wa yia ɔ yibheli. -Bha -bhlokpadɛ, ɔ yia wa 'yligwe mnɔnʊ. 32 'Ɪn wa nɛɛ, wa 'dɛkpʊa nyıdıɛ: «Da -a mıa 'yloogblʊ, ɔ mıa -aın -yla gbʊ gbada, -zugba ɔ sa -aın -yla -Lagɔsɛbhɛ gwe, 'mʊna ka -aın dlı zɔ ye, we 'nı mʊʊ?»

33 Wa -sɔa 'wʊ -bha -bhlokpadɛ, 'ın wa yia -Zeluzalɛmʊ lʊmnı, -mɔ wa ylıa -Zezuu tietienya kugbua lɛ -bhlo -yɔ wa -lima 'wlu gbelida. 34 'Ɪn -maa nɛɛ wa -ylaɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa, Nyımaa -Kanyɔ ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔ. Nıı, ɔ ka 'Simɔɔ 'klʊtlalı.»

35 'Ɪn -maa 'sɔ yia -we 'plıa 'yloogblʊʊ 'dı -sa wa -yla. Sa wa yibhelia -Zezu, -zugba ɔ mı 'floo ladıdlıda, 'ın wa yi 'yaa -mʊʊ gba wa -yla.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bınənya 'klʊ
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Zn 20.19-23; Lngb 1.6-8)

36 Da wa mıa -slɔ gbada, 'ın -Zezu yia ɔ 'dɛ -slolu wa nyıdı. 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ aın 'sɔ -mı!»

37 -Nyanıgbɔ -kpalıa wa, 'ın wa yia nyanɔ nʊ. Wamıa nɛɛ yaa 'sa nıı, nyımɛzuzu -wa. 38 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ -lu sumanı amıaa dlıa? 'Ɪn lɛɛ ka 'gbʊ a lʊ sa dlıa? 39 A yla na -kwıtɛ -yɔ na bhʊpatʊnya, -amı -wa, gbʊzɔnʊ sa! A zı 'mı kwɛ, 'ın a yla, nıı, nyımɛzuzu 'nı yıcɛ -yɔ 'kʊa -ka. Sa a yıa dɛ 'mı -yɔ 'bhisa.»

40 Ɔ gba 'saa, 'bhie, ɔ yia ɔ -kwıtɛ -yɔ ɔ bhʊpatʊnya wa 'klʊslolu. 41 'Mʊna ka wa ye, 'ın ŋwɛgaga yia wa sʊbhaa 'gbʊ, -we -Zezu mıa wa -yla gbada, wa 'nı mneni wa 'ka we dlı 'wʊdı. 'Ɪn ɔ yia wa layıbhaɛ: «-Lu -we a 'kaa li, we mı -seli aın kwɛɛ?» 42 'Ɪn wa yia ɔ llalla -zibhii kibhe 'nyɛ. 43 Ɔ 'bhua we 'wʊ, 'ın ɔ yia we li wa 'yibadı.

44 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Da ın -yɔ aın 'sɔ mıa -benyi, ın nɛɛ aın -ylaɛ: we mı nıı, -we weee wa cɛlıa na daa, Moizıı titee 'sɛbhɛ 'wʊ, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'sɛbhɛ -yɔ Lʊʊsɛbhɛ 'wʊ, we nʊ lɛ.» 45 'Ɪn ɔ yia wa 'wlukʊʊn ladolu, wa 'ka -Lagɔsɛbhɛ 'wʊlanʊ. 46 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-We mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ mʊ nı: we mı nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ sıa, 'ın ɔ 'ka tlı. Wa -ka ɔ gbawla 'wʊfa, 'ylı 'sɔ we taa zlı, 'ın ɔ 'ka 'wʊsɔ tlıtlınya glaa. 47 Ɔ 'ŋnı nya, -Lagɔgbʊ -we 'kaa nyımaa dlı 'bhiti, 'ın -Lagɔ 'ka wa -yɔgbʊ 'wʊtı, a bhli we gbagbıe -Zeluzalɛmʊ, 'ın a -yɔ we 'ka dʊdʊ weee -gʊ mnı. 48 Nıı, amıa -wa we dayınya. 49 'Ɪn Zuzu -ɔ Dide gbaa ɔ 'ka aın 'nyɛ, -amı yia we aın yoo 'paa. We 'dɛɛ 'gbʊ, amıa, a -tʊ wee gbe nı nʊkplɛ tıklıı, 'ın -Lagɔɔ 'tıtɛ 'ka aın -gʊ lasibhli.»

-Zezu mnıa yalı
(Mk 16.19-20; Lngb 1.9-11)

50 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu -yɔ ɔ 'bınənya yia Betani kwesi mnı, ɔ yia sɔ 'wʊbhu, 'ın ɔ yia wa 'nyulaŋwna. 51 Da ɔ mıa wa 'nyulaŋwnada, ɔ yia wa gwevla, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu, ɔ yia yalı mnı. 52 Wa 'ylimanıa ɔ, 'bhie, wa yia -Zeluzalɛmʊ lʊbhiti 'mʊna 'kadʊ nya. 53 'Kɔmʊʊ, wa mı -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -zugba wa mnını -Lagɔɔ 'ŋnı.

Zaaan 'sɛbhɛ Sa Zaan gbaa -Zezuu gbʊzɔnʊ gbʊ

-Zezuu -gʊgbʊ *Zaan cɛlıa, mʊ -wa. Nıı, Zaan mı -Zezuu *'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ glaa -nyımɛ yabhlo nya. 'Mɔ wa laa «'bınɔnyɔ -ɔ ka zɛ -Zezu -kalı» wee 'sɛbhɛɛ da tɔlʊa. -We ka 'gbʊ Zaan yia 'sɛbhɛ nı cɛlı, mʊ -wa nıı, nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, mɔ -wa -Lagɔɔ Yu, 'ın -ɔ -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın -mɔɔ yıa 'yliyɔgagıe ɔ 'ŋnı nya.

Wɛlı -zɛa nyımɛ

1 -Lagɔ 'nıa -slɔ -lu weee lala, -ɔ wa laa Wɛlı ɔ mı la. Wee Wɛlı -yɔ -Lagɔ 'sɔ mı. Wee Wɛlı -yɔ -Lagɔ mı -bhlo. 2 -Lu weee gwedıda, ɔ -yɔ -Lagɔ 'sɔ mı. 3 Ɔ gbɛgbɛın -Lagɔ -laa -lu weee la. -Lu -we mıa lalada ɔ 'bıgʊ we 'nı -mı. 4 Nıı, ɔ -gʊ 'yliyɔgagıe 'bhʊa, 'ın wee 'yliyɔgagıe mıa, we ka nyıma zlı -la. 5 Wee zlı mı lıda nikpise 'wʊ, 'ın nikpise 'nı we nyumonu.*

6 -Lagɔ ka nyımɛ yabhlo tie, 'mɔ wa laa *Zaan,† 7 mɔ -wa gbʊdayınyɔ, mɔ yia ɔ 'ka zlıı -gʊgbʊ gba. Yi ɔ yia nyıma -ka ɔ wɛlı 'nʊ, 'ın wa 'ka dlı zʊ. 8 Ɔ 'dɛ 'nı wee zlı nya -mı, nıı, yi ɔ yia ɔ 'ka wee zlıı -gʊgbʊ gba. 9 -We mıa da nı, mʊ -wa zlı 'zayli, wee zlı yia dʊdʊ -gʊ, we san mı 'mnida nyıma weee -gʊ.

10 Ɔɔ Wɛlı ka dʊdʊ -gʊ yi. Ɔ gbɛgbɛın -Lagɔ -laa dʊdʊ la, we mı 'sa 'bhie, dʊdʊgʊ -nyıma 'nı ɔ yibheli. 11 Ɔ yia ɔ 'dɛɛ nyımaa -gbɛ nı, wa 'nı ɔ kpa 'nanʊʊ. 12 Nıı, tɔlʊa 'paa ɔ yi, 'ın wa yia ɔ dlı -gʊ zʊ. -Maa mıa, -maa ɔ 'nyɛa 'yoo wa 'ka -Lagɔɔ 'yua -zɛ. 13 Sa nyıma gwalıa wa 'yua dʊdʊ -gʊ, we 'nı 'sa -manı -zɛ -Lagɔɔ 'yua. We 'nı nyımɛ mı wa dide nya. Nıı, -Lagɔ 'nyɛa wa 'yliyɔgagıe.

14 Ɔɔ Wɛlı ka nyımɛ -zɛ, 'ın ɔ yia -aın glaa ladı. Ɔ 'gbʊ -a yia 'nanıdlı -yɔ -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ yibheli. -A ka ɔ yla, 'ın sa ɔ 'ŋnı mnıa -Lagɔɔ 'ŋnı 'bhisa, -a ka we -yɔyı. Nıı, 'ŋnımnıe -we -Lagɔɔ 'Yu -bhlo 'yıa ɔ Dide kwɛɛ, mʊ -wa. 15 Zaan mı ɔ gbʊdayınyɔ nya, ɔ 'kpıa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Da ın gbaa: ‹-Ɔ yia na 'bıgʊ, ɔ 'ŋnımnıe -zi na -nʊ, -we ka gbʊ -wa, bhla ın 'ka 'wlʊ ɔ mı -bha› 'mɔ ın saa 'ŋnı.»

16 'Nanıdlı duun ɔ kaa, we nya ɔ ŋwnaa -a 'dɛ weee 'nyu la. Ɔ palıa -aın sɔ -zɔnʊ -gʊ la, 'ın ɔ yia we -gʊpalı. 17 Nıı, -Lagɔ palıa ɔ tite *Moizıı gbɛgbɛın, nıı, -Zezu *Klisıı gbɛgbɛın -a yibhelia ɔ 'nanıdlı -yɔ ɔ gbʊzɔnʊ. 18 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ -Lagɔ 'yı, nıı, ɔ 'Yu -bhlogbɔɔ -ɔ -yɔ ɔ mıa -bhlo, 'ın -ɔ mıa ɔ Dide kwesi, mɔ slolua -aın -Lagɔ.

*'Zan *-Batisıı dayıgbʊ*
(Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Lk 3.15-17)

19-20 *Zuifʊʊ 'yugalınya -wa mıa *-Zeluzalɛmʊ, ma tiea -Lagɔbʊbɔnya -yɔ wa -yɔbɛnya

* **1:5** We 'ji yabhlo -waɛ: 'ın nikpise 'nı we 'wʊlanʊ. † **1:6** Nıı, 'Zan -Batisı -wa.

*Leviii zʋaylinyıma tɔlʋa, wa 'ka Zaan layıbha nyɔɔ ɔ -mıa. Zaan 'nı kalı 'pa, 'sa ɔ 'palıa we 'bıgʋ sa tıklıı. -We ka da ɔ 'yıa, 'mʋ ɔ gbaa, mʋ -wa nıı: «-Amı, ın 'nı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya -mı.»

21 'Ɪn wa yi 'yaa ɔ layıbha: «We -ka 'sa -mı, nyɔɔ -ın -mıa? *-Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ *Elii -ın -mıa yı?»

Ɔ nɛɛ: «-Ɪnnya, ın 'nı -mɔɔ.»

Wa nɛɛ 'yaɛ: «Ɔɔ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ -putu -a mıa wʋda nı, 'mɔ -ın -mıa yı?»

Ɔ nɛɛ: «-Ɪnnya.»

22 We 'dɛɛ 'gbʋ wa nɛɛ ɔ -yla: «Nyɔɔ -ın -mıa? -A -ka mnı, -wa tiea -aın, -a 'ka wa 'dı -salı, -ın nɛɛ -na 'dɛɛ daa lɛa?»

23 Wɛlı -we -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ *Ezaii gbaa, 'mʋ Zaan palıa:

« ‹Nyımɛ yabhlo -ɔ 'kpıa 'wʋ -mɔ da bɛblɛɛ:
a nʋ Nyımaa -Kanyɔɔ 'yoo tıklıı ɔ 'yu›,
'mɔ ın -mıa.»

24 Nyıma -wa wa tiea Zaaan -gbɛ, *Falizınyıma mı wa glaa. 25 Wa 'yıbhaa ɔ la: «Nıı, -ın 'nı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya -mı, -ın 'nı -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Elii, 'ın -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ -putu -a mıa wʋda, -ın 'nı -mɔɔ, we -ka 'sa -mı, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -na batizee nyıma?»

26 Ɔ nɛɛ: «Gbʋzɔnʋ -wa, -amı mıa, nyıma na batizea 'nyu nya. Nıı, aın nyıdı, nyımɛ yabhlo mı -bha, a 'nı ɔ -yi. 27 Mɔ yia 'mı 'bı yia, ın 'nı mneni ın 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo.»

28 -We weee mıa da, Betani we nʋa lɛ, -mɔ Zudɛɛn nyu 'ylʋʋ 'wʋsɔlʋda, da Zaan batizea nyıma.

-Zezu, saa -bha nyıma gbʋnyuu

29 Zlı zlıa, -Zezu mı Zaaan gbɛgbɛın yilida, 'ın Zaan yia ɔ -yɔyı, 'ın ɔ nɛɛ: «A yla, -Lagɔɔ *Bhlabhlɛyu nı, ɔ mı dʋdʋgʋ -nyıma gbʋnyuu -bhasada. 30 Da ın gbaa nıı, nyımɛ yia 'mı 'bı yia, ɔ 'tıtɛ -zi na -nʋ, nıı, wa 'nıa -slɔ 'mı gwalı, ɔ mı la, 'mɔ ın saa 'ŋnı. 31 Zlımɛ, ın 'nı ɔ -yi, ın 'ka ɔ *Izlaɛlınyıma -slolu wa 'ka ɔ yibheli, we 'gbʋ ın yia nyıma batizea yi 'nyu nya.»

32-33 Zaan ka 'ya ɔ gbʋʋ da 'yı, ɔ nɛɛ: «Nıı, zlımɛ, ın 'nı ɔ -yi, nıı, -Lagɔ -ɔ tiea 'mı ın 'ka nyıma batizee 'nyu nya, ɔ nɛɛ 'mı -yla: ‹-Ɔ -gʋ -ın -ka -Lagɔɔ Zuzu 'yı kwlida, 'ın we 'ka bha -tʋ, mɔ -wa nyımɛ -ɔ 'kaa nyıma batizee -Lagɔɔ Zuzu 'Pʋpa nya. Nıı, -amı -wa ɔ gbʋdayınyɔ. Ɪn ka -Lagɔɔ Zuzu -yɔyı. Ɔ 'bhʋa yalı, ɔ 'sibhlia ɔ -gʋ la -kpakʋn 'bhisa, 'ın ɔ yia -bha -tʋ.› 34 -Amı, ın ka ɔ -yɔyı, mʋ 'gbʋ ın yia gba nıı, ɔɔ nyımɛ mıa da, -Lagɔɔ 'Yu ɔ -mıa.»

-Zezu laa ɔ 'bınɔnyaa tıanʋ

35 Zlı zlıa, Zaan -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ mı 'ya -bha, 36 'ın -Zezu yia 'plıa yi. Zaan ylaa ɔ, ɔ nɛɛ: «A -talı, -Lagɔɔ Bhlabhlɛyu nı.»

37 Ɔ 'bınɔnya 'sɔ 'nʋa -we ɔ gbaa, 'ın wa yia -Zezu 'bı mnı. 38 -Zezu 'bhitia la, ɔ 'yıa nıı, wa mı ɔ 'bı, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka da a talıa?» Wa nɛɛ ɔ -yla: «*Wlabi, mɔ -ın -dılı la?»

(Nıı, Wlabii ji -wa zuifʊwɛlı 'wʊ: «Gbʊslolunyɔ».)

39 Ɔ nɛɛ: «A yi, 'ın a 'ka -bha 'yı.»

Wa mnıa da ɔ -dılıa la, 'ın wa yia -bha 'yı, -zugba jib-hezaa -lɛlı -mnʊanʊ ka nyni. 'Ɪn wa yia wee 'ylıı pnıı bhıa ɔ -gbɛ.

40 Wa 'dɛsɔbhie glaa, -wa 'nʊa Zaaan wɛlı, 'ın wa yia -Zezu 'bı mnı, wa 'yabhlo -wa Simɔ Piɛlıı bheli Andlee. 41 Tıada, mɔ yia ɔ bheli 'Simɔɔ laa, 'ın ɔ nɛɛ: «-A ka Mesi 'yı.» (We ji -wa «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ».)

42 'Ɪn ɔ -yɔ -mɔɔ 'sɔ yia -Zezuu -gbɛ mnı. -Zezu ylaa ɔ, 'ın ɔ nɛɛ: «-Mı -wa 'Simɔɔ, -na dide wa laa Zaan. -Na 'ŋnı wa yia zʊa Sefası.» ('Mʊ wa bhitia 'wʊla Piɛlı, -mʊʊ ji -wa tʊkpa.)

-Zezu laa Filipʊ -yɔ Natanaɛlı

43 Zlı zlıa, -Zezu 'yıbha ɔ 'ka Galilee -dʊdʊ -gʊ mnı. Ɔ -yɔ Filipʊ gbelia, ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Yi 'mı 'bı.» 44 Filipʊ mıa, Bɛtısaida -dʊdʊ -gʊ ɔ 'bhʊa, Andlee -yɔ Piɛlı klaa 'ya. 45 -Mʊʊ 'bıgʊ, Filipʊ -yɔ Natanaɛlı yia 'wʊgbeli, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Lagɔɔ titee 'sɛbhɛ 'wʊ, Moizı ka nyımɛ yabhloo gbʊ gba, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya ka 'ya ɔ gbʊ gba wee 'sɛbhɛ 'wʊ. -A ka ɔ 'yı. Nıı, mɔ -wa *-Zɛzɛfʊʊ 'yu -Zezu, Nazalɛtıgbe 'wʊ ɔ 'bhʊa.»

46 -Mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, -lu -zɔnʊ mneni we 'ka Nazalɛtı 'bhʊʊ?»

Filipʊ nɛɛ: «Yi -na 'dɛ 'ka -bha 'yı.»

47 Nıı, Natanaɛlı yia -Zezuu -gbɛ yi. Ɔ bɛa ɔ -yɔ, -Zezu 'yıa ɔ -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ daa: «A yla, *Izlaɛlınyımɛɛ 'dɛbhie -gbolu nı, ɔɔ nyımɛ mıa, kalı 'nı ɔ dlı 'wʊ -mı.»

48 Natanaɛlı nɛɛ: «Sa -ın yib-heli 'mı 'wʊ la?»

Ɔ nɛɛ: «Da Filipʊ 'nıa -slɔ -mı la nı, ın ka -mı 'yı, -zugba -ın mı *figısu zɔ.»

49 -Bha Nataaɛlı gbaɛ: «Wlabi, -ın mı -Lagɔɔ 'Yu nya, Izlaɛlınyımaa 'wlulapılınyɔ -ın -mıa.»

50 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «ın gbaa nıı, ın ka -mı 'yı figısu zɔ, we 'gbʊ -ın yia 'mı dlı -gʊ zʊ, mʊ -wa yı? -Li 'kadı -we -zia -mʊnı 'yıa -na yia we. 51 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ, yalı a yia 'yıa ŋwɛ -kalıda. 'Anzınya a yia 'yıa kwlida -yɔ -gblada *Nyımɛɛ 'Yu -gʊ.»

2

-Zezu 'bhitilia 'nyu nʊ 'wʊla

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ylı 'sɔ 'plıa, 'ın wa yia 'ŋwnɔkwafɛtı -sa Galilee 'gbe wa laa Kana, we 'wʊ. -Zezuu 'nyaa mı -bha. 2 'Ɪn wa yi 'yaa -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya la wee 'fɛtı 'wʊ. 3 -Bha bɛa, 'ın nʊ yia bhıa, 'ın -Zezuu 'nyaa nɛɛ ɔ -yla: «Nʊ ka bhıa.»

4 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «'Maa, amaa nʊ gbʊ -wa yaayıı, na nʊ gbʊ -wa yı? Bhla -we nya wa 'kaa na 'tıtɛɛ 'dɛbhie -gbolu 'yı, we 'nı -slɔ nyni.»

5 -Zezuu 'nyaa nɛɛ lililuu dlilinya -yla: «-We weee ɔ yia aın -yla gbaa, a nʊ we lɛ.»

6 'Ɪn tʊkpa nyida 'kadɪ gbe-
libhlo mɪ -bha wa kwesi. -
Mʊʊ 'wʊ wa plia 'nyu, 'ɪn wa
budoa: 'sa Zuifʊʊ tite gbaa.
Nɪɪ, we 'yabhlo bhu 'wʊ litlɪ
glʊ gbu. 7 -Zezu nɛɛ waa lililuu
dlilinya -yla: «Nyidanya mɪa
da nɪ, a yeli we 'nyu.» 'Sa wa
yelia we sa kɛ! kɛ! kɛ!

8 -Zezu nɛɛ: «A 'pli -slɛɛn we,
a 'ka we 'fɛtɪɪ 'yugalɪnyɔ kwa.»
'Ɪn wa yia we ɔ kwa. 9 Ɔɔ 'fɛtɪɪ
'yugalɪnyɔ 'yɪa wee 'nyu ŋwɛ,
-zugba we ka nʊ 'wʊlabhitili.
Da wee nʊ 'bhʊlʊa, ɔ 'nɪ -bha
da -yi, nɪɪ, -wa 'plia 'nyu, wa
-yi -bha da. 'Ɪn ɔɔ 'fɛtɪɪ 'yu-
galɪnyɔ yia 'ŋwnɔ -kwanyɔ la.
10 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Da weee, nʊ -zɔnʊ
wa wlaa -slɔ tɪa, wa -ka 'ma
duun 'bhie, wa wlaa kalɔ nʊ.
'Ɪn -mɪ, -ɪn yia nʊ -zɔnʊ ladɪ, 'ɪn
sɛnɛɛ bhla yia we ylɪ.»

11 Nɪɪ, gwɛdigbʊʊ tɪanʊ -
we -slolua ɔ 'ŋnɪmnɪee 'tɪtɛ,
Galilee 'gbe wa laa Kana, we
'wʊ ɔ nʊa we lɛ. 'Sa ɔ -slolua
ɔ 'ŋnɪmnɪee 'tɪtɛ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya
yia ɔ dlɪ -gʊ zʊ. 12 We 'bɪgʊ, 'ɪn
ɔ yia Kapɛnaumʊ mnɪ, ɔ -yɔ ɔ
'nyaa klaa, ɔ bhelia klaa, we -
yɔ ɔ 'bɪnɔnya. 'Ɪn wa yia -mɔ
'ylɪ ya 'sɔlɛ li.

*-Zezu vua -valɛpanya *-
Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ*
*(Mt 21.12-13; Mk 11.15-18;
Lk 19.45-46)*

13 Nɪɪ, Zuifʊʊ *'Wʊzɪtɪylɪɪ
'fɛtɪ ka cɪpa, 'ɪn -Zezu yia -
Zeluzalɛmʊ mnɪ. 14 Ɔ plaa *-
Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, nyɪma
-wa paa 'bhli klaa, bhlabhlɛ
klaa, we -yɔ -kpakʊn pɛlʊ,
'ma ɔ ylɪa -bha, 'ɪn ɔ yi 'yaa
'gwɛzi -bhitinya -bha ylɪ, wa
-dɪ wa 'tabhle -yɔ la. 15 Ɔ
'pnaa 'llukpe -yɛlɪpɛ 'bhisa,
'ɪn ɔ yia nyɪma weee vu -mɔ
-Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, we -yɔ
wa 'bhli -yɔ wa bhlabhlɛnya
'sɔ. Ɔ 'mnia 'gwɛzi -bhitinyaa
'gwɛzi, 'ɪn ɔ yia wa 'tabhle
labhlɪ. 16 Ɔ nɛɛ -kpakʊʊn
pɛlʊpanya -yla: «A -sa da we, a
'na nʊnʊ na Didee -budu -valɛ
-budu 'wʊ -nɪ.»

17 -We *-Lagɔsɛbhɛ gbaa, 'ɪn
ɔ 'bɪnɔnyaa dlɪ yia we -gʊ -bho:
«'A! Na -Lagɔ, -na -budu ɪn
'yɪbhaa,
we 'tʊ mɪ 'mɪ 'bhada.»

18 Tɔʊn, 'ɪn Zuifʊʊ 'yu-
galɪnya yia ɔ layɪbha: «Sanɛɛ
-na nʊa yɪ? -Ɪn nʊ gwɛdigbʊ
yabhlo lɛ, 'ɪn -a 'ka we
'jiyibheli nɪɪ, -Lagɔ ka -mɪ 'yoo
'nyɛ.»

19 -Zezu 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ
nɛɛ: «Wee -Lagɔbudu 'kadʊ
mɪa, a -sa we la, 'ɪn ɪn 'ka we
'yligbeli 'ylɪ ta nya.»

20 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Aya! Wa
'kaa -budu nɪ 'sʊbha, wa li -zʊ
glʊ 'sɔ -zʊ gbelibhlo, 'ɪn -mɪ, -
ɪn nɛɛ -ɪn 'ka we 'sʊbha 'ylɪ ta
nyaa?» 21 Nɪɪ, -budu -zɔnʊ -
Zezu saa 'ŋnɪ, ɔ 'dɛɛ kuu gbʊ
ɔ gbaa. 22 We 'dɛɛ 'gbʊ, da -
Zezu -ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ, ɔ
'bɪnɔnyaa dlɪ yia we -gʊ -bhoa,
-we ɔ gbaa we -yɔ -we mɪa
cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, 'mʊ wa
zʊa dlɪ -gʊ.

*-We mɪa nyɪmaa dlɪ zɔ, -
Zezu -yi we*

23 Zuifʊʊ 'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ
nya -Zezu mɪ -Zeluzalɛmʊ. Ɔ
gwɛdigbʊnya -we slolua ɔ 'tɪtɛ,
'mʊ ɔ nʊa lɛ, nyɪma duun 'yɪa
we -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ dlɪ -gʊ zʊ.
24 -Zezu 'nɪ wa dlɪ -gʊ zʊ, -we
ka gbʊ -wa, ɔ -yi wa 'dɛ weee

dlı. 25 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ -limaa gbʊ lapalı ɔ -yla, -Zezu 'nı -mʊʊ gbʊ -ka, nıı, -we mıa nyımɛɛ dlı zɔ, ɔ 'dɛ -yi we.

3

-Zezu -yɔ 'Nikodɛmʊ

1 Nıı, nyımɛ yabhlo wa laa 'Nikodɛmʊ, -ɔ mıa Falizınyımaa sɔ lʊ, 'ın ɔ mıa Zuifʊʊ 'yugalınyɔ yabhlo nya, 2 mɔ yia -Zezuu -gbɛ sabɔ, 'ın ɔ nɛɛ: «Wlabi, -a -yi we 'ji nıı, -Lagɔ ka -mı tie, -ın 'ka -aın gbʊ -slolu. -Lagɔ -yɔ -mı 'sɔ 'nı -mı nı, -ın 'nı mneni -ın 'ka 'sasʊkpa -gwɛdigbʊnya nı lɛnʊ.»

3 Ɔ nɛɛ 'Nikodɛmʊ -ylaɛ: «ɩn nɛɛ -mı -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyımɛ -ɔ ka 'lulolu* wa 'nı gwalı, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka nyıma -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la glaa -mı.»

4 'Nikodɛmʊ nɛɛ: «Sa wa 'ka nyımɛ kpasaa 'lulolu gwalıa? Nıı, ɔ mneni ɔ 'ka ɔ 'nyaa nʊkplɛ pla, wa 'ka ɔ 'sɔnʊ gwalıı?»

5 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «Nıı, ın nɛɛ -mı -yla gbʊzɔnʊ saɛ: we -ka nıı, wa 'nı nyımɛɛ 'lulolu gwalı, 'nyu -yɔ -Lagɔɔ Zuzu nya, -mɔɔ 'nı mneni -mɔɔ 'ka -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la glaa -mı. 6 -We ka gbʊ -wa, -wa 'nyaa -yɔ dide gwalıa, wa mı nyımaa nyıma nya, 'ın -wa -Lagɔɔ Zuzu gwalıa, wa mı -Lagɔɔ Zuzuu nyıma nya. 7 We -ka 'sa -mı, ın -ka gba nıı, wa gwalı amıaa 'lulolu, we 'na sʊbhalı -mı ŋwɛgaga -nı. 8 Nıı, da -pıpɛ 'yıbhaa we 'ka 'plı, -bha we plılıa, 'ın -na nʊa we -jiji, nıı, da we bhʊlʊa, mɔ we mnıa, -ın 'nı -bha da -yi. Sa -pıpɛ mıa, -wa -Lagɔɔ Zuzu gwalıa, 'sa wa mıa.»

9 'Nikodɛmʊ nɛɛ: «Sa -mʊʊ 'ka 'wʊ la 'pıplıa?»

10 'ɩn -Zezu nɛɛ: «Gbʊslolunyɔ, -ɔ ka 'ŋnı wa -yia *Izlaɛlı -dʊdʊ -gʊ, 'mɔ -ın -mıa, 'ın -ın 'nı wee gbʊ nı -yii? 11 Nıı, ın nɛɛ -mı -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -we ka 'ji -a -yia, we -gʊgbʊ -a gbaa. -We ka da -a 'yıa, we 'dı -a saa. 'ɩn a 'nı 'yıbha a 'ka -amıaa -bhayıgbʊ -yɔŋwnu. 12 ɩn ka aın -yla dʊdʊgʊ gbʊ gba, a 'nı we -yɔŋwnu. We -ka 'sa -mı nı, da na yia aın -yla yalı gbʊ gbaa, a 'na 'ka we -yɔŋwnu, we 'nı mʊʊ? 13 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ -Lagɔɔ -gbɛ -gbla, we 'nı ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu 'wʊbhʊ, mɔɔ 'bhʊa yalı.

14 «Nıı, Moizı ka nɛtɛ -tıbhɛ 'wʊbhu yalı da bɛblɛɛ nyıma weee 'yu, 'sa -bhlokpadɛ wa yia Nyımɛɛ 'Yu 'wʊbhua yalı, 15 'ın -wa weee -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, wa 'ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yı. 16 We 'dɛɛ 'gbʊ, 'sa -Lagɔ -kalıa dʊdʊgʊ -nyımaa zɛ, 'ın ɔ yia ɔ 'Yu yabhlogbɔɔ wla, 'ın -wa -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, wa 'na 'ka labhʊ. 'Yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ wa yia 'yıa. 17 Nıı, -Lagɔ 'nı ɔ 'Yu tie dʊdʊ -gʊ ɔ 'ka nyıma gbʊ dılı, nıı, ɔ 'ka wa gbʊ 'wʊsa, we 'gbʊ ɔ yia ɔ tie. 18 -Ɔ -ka ɔɔ 'Yu dlı -gʊ zʊ, -Lagɔ 'na 'ka ɔ gbʊ dılı, 'ın -ɔ 'nı ɔ dlı -gʊ zʊ, -Lagɔ ka ɔ gbʊ dılı pepe. -We ka gbʊ -wa, ɔ 'nı -Lagɔɔ 'Yu -bhlogbɔɔ dlı -gʊ zʊ.

* **3:3** 'Lulolu: wɛlı 'bhitie tɔlʊa nɛɛ yalı.

19 Sanɛɛ -Lagɔ bhua nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊ, nɪɪ, zlɪ ka dʊdʊ -gʊ yi, 'ɪn nyɪma 'nɪ we -yɔŋwnu, nɪɪ, wa 'yɪbha nikpise, -we ka gbʊ -wa, gbʊnyuu wa nʊa lɛ. 20 -Wa weee nʊa gbʊnyuu lɛ, zlɪ wa nyɛa 'wʊ, 'ɪn wa'a 'tla zlɪ 'klʊ. -We ka gbʊ -wa, wa mɪ nyanɔ nʊda, nyɪmɛ yi wa lɛnʊgbʊ yibheli. 21 Nɪɪ, -wa nʊa -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ, zlɪ 'klʊ wa tlaa. 'Sa nyɪma yɪa wa lɛnʊgbʊ -yɔ sa tenyii, 'ɪn wa yibhelia we 'ji nɪɪ, wa mɪ -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊda.»

Zaan nɛɛ -Zezu -galɪ ɔ 'yu

22 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya yia Zudee -dʊdʊ -gʊ mnɪ, 'ɪn ɔ yia wa -gbɛ 'ylɪ 'sɔlɛ li, -zugba ɔ batizea nyɪma. 23 'Ɪn Zaan mɪa, -mɔɔ mɪ 'ya nyɪma batizeda: ɔ mɪ Enɔɔ, Salimʊ kwesi, da 'nyu -zua, -zugba nyɪma yi ɔ -gbɛ ɔ batizee wa. 24 Nɪɪ, wa 'nɪ -slɔ Zaan -kaslʊ 'wʊpa. 25 -Bha kpɪkpɛlɪe -bhoa Zaaan 'bɪnɔnya -yɔ Zuifʊ yabhlo nyɪdɪ, sa Zuifʊʊ tite gbaa wa budo wa 'ka -mɔwlʊ, we -gʊ. 26 We 'gbʊ wa bɛa Zaan -yɔ, 'ɪn wa nɛɛ: «Wlabi, nyɪmɛ -ɔ -yɔ -mɪ 'sɔ mɪa Zudɛɛn nyu lʊ, 'ɪn -ɪn yia ɔ -gʊgbʊ gba -aɪn -yla, ɔmɔ, ɔ mɪ nyɪma batizeda, 'ɪn nyɪma weee mɪ ɔ -gbɛ mnɪda.»

27 'Ɪn Zaan nɛɛ: «-Lagɔ 'nɪ nyɪmɛ -lu 'nyɛ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka we 'yɪ. 28 Amɪaa 'dɛ mɪ na gbʊdayɪnya nya, a ka 'mɪ ŋwɛɛ 'nʊ nɪɪ, -amɪ, ɪn 'nɪ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, nɪɪ, -Lagɔ tiea 'mɪ ɔ 'yu. 29 -We ka gbʊ -wa, we -ka nanʊʊ gbʊ, nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ mɪa 'ŋwnɔ kwada, ɔ 'tale -ɔ mnazɪa -lu weee, 'ɪn 'fɛtɪ 'ka nna, 'mɔ ɪn -mɪa. 'Ɪn da ɔɔ 'ŋwnɔkwanyɔ -ka wee fɛtɪ 'wʊ yi nɪ, ɔ 'tale -ka ɔ yiyi dɪ 'nʊ nɪ, 'ɪn 'mʊna bhaa ɔ. -Amɪ mɪa, ɪn mɪ 'mʊna lida sa duun, 'sa nanʊʊ gbʊ mɪa. 30 Ɔmɔ, ɔ 'bhu 'bɪ 'wʊ, 'ɪn -amɪ 'ka zɔbɛ.

31 «Nɪɪ, -ɔ bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ, ɔ -galɪ nyɪma weee 'yu. -Ɔ bhʊa dʊdʊ -gʊ, dʊdʊgʊ -nyɪmɛ ɔ -mɪa, 'ɪn ɔ gbaa dʊdʊgʊ gbʊ. Ɔmɔ, -ɔ bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ, ɔ -galɪ nyɪma weee 'yu. 32 -We ɔ 'yɪa, -we ɔ 'nʊa, we -gʊgbʊ ɔ gbaa. 'Ɪn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ'ɔ ŋwnu ɔ gbʊʊ dayɪgbʊ -yɔ. 33 -Ɔ -ka ɔ gbʊʊ dayɪgbʊ -yɔŋwnu, mɔ slolua nɪɪ, -we -Lagɔ gbaa, gbʊzɔnʊ -wa. 34 Nɪɪ, -ɔ -Lagɔ -ka tie, -Lagɔwɛlɪ ɔ gbaa, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ nyɛa ɔ ɔ Zuzu kplo! kplo! 35 Dide -Lagɔ -kalɪ ɔ 'Yuu zɛ, 'ɪn ɔ ka ɔ 'tɪtɛ ɔ kwɛɛ zʊ -lu weee -gʊ. 36 -Ɔ -ka ɔ 'Yu dlɪ -gʊ zʊ, ɔ ka 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka. Nɪɪ, -ɔ'ɔ zʊa ɔ 'Yu 'nʊŋwɛ, ɔ 'na 'ka 'yliyɔgagɪe 'yɪ. -Lagɔɔ 'cɛ zɔ ɔ tʊa.»

4

-Zezu -yɔ Samalɪŋwnɔ

1 -Mʊʊ 'bɪgʊ, Falizɪnyɪma ka 'nʊ nɪɪ, nyɪma duun mɪ -Zezu 'bɪyida ɔ 'ka wa batizee we -zi Zaan. 2 (Nɪɪ, we 'nɪ ɔ dɛ, ɔ 'bɪnɔnya batizea nyɪma). Da -Zezu yibhelia we 'ji, 3 -bha ɔ 'bhʊa Zudee, 'ɪn ɔ yia Galilee lʊ mnɪ.

4 Ɔ 'ka Galilee mnɪ, we mɪ nɪɪ, ɔ -dɪ Samalii -dʊdʊ 'wʊ. 5-6 Da ɔ mɪa Samalii -dʊdʊ -gʊ 'plɪlɪda, 'gbe yabhlo wa laa Sikaa, -bha ɔ nynia we nʊkplɛ. Wee gbe mɪa, da *Zakɔbʊ ka

bhaa dʋdʋ kibhe, 'ɪn ɔ yia -bha -klɔ 'bhlu, wee dʋdʋ -we ɔ 'nyɛa ɔ 'yu *-Zɛzɛfʋ, we kwesi we mɪa. -Zezu sɪa nɔnʋe kwɛɛ, 'ɪn ɔ yia wee -klɔ -yɔ ladɪ. Nɪɪ, 'ylʋgbagbʋ -wa.

7 -Bha Samaliŋwnɔ yabhlo yia 'nyu 'plia, 'ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «A 'nyɛ 'mɪ 'nyu ɪn 'ka 'ma.» 8 (Nɪɪ, ɔ 'bɪnɔnya ka lililu zɔa mnɪ 'gbe nʋkplɛ.)

9 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «Aya! -Mɪ Zuifʋ zlalɪa -amɪ Samaliŋwnɔ 'nyu yɪ?» Nɪɪ, Zuifʋ -yɔ *Samalii -nyɪma'a* 'nʋnnʋ 'wʋla.

10 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «A 'nɪ -Lagɔɔ wlawlalu -yi, 'ɪn a 'nɪ -ɔ mɪa aɪn 'nyu -zlalɪda -yi. A -ka yaa we 'ji -yi, ama yi yaa ɔ 'wlʋwlʋnyu -zlalɪa, 'ɪn ɔ 'ka we aɪn 'nyɛ.»

11 Ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, -ɪn 'nɪ floko kwɛɛ -ka, 'ɪn -klɔ -tɔ 'wʋ, sa -ɪn 'ka 'mɪ wee 'wlʋwlʋnyu 'nyɛa? 12 -Amɪaa dʋkpasa Zakɔbʋ 'bhlua wee -klɔ, ɔ 'dɛ ka we 'nyu 'ma, we -yɔ ɔ 'yua -yɔ ɔ 'nɔɔlii -gnʋʋ -zlo. -Mɪ dlɪ 'wʋ nɪɪ, -mɪ 'ylia -mɪ -zia ɔ yɪ?»

13 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Nyɪmɛ -ɔ -ka nyu nɪ 'ma, 'nyumatʋ yia ɔ 'bhaa lʋ. 14 Nɪɪ, 'nyu -we na yia wlaa, nyɪmɛ -ɔ -ka we 'ma, 'nyumatʋ 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. 'Ɪn wee 'nyu zɛa ɔ 'wʋ 'wlʋwlʋnyu, da 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, we bhʋa.»

15 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, 'nyɛ 'mɪ wee 'nyu, 'nyumatʋ yi -slɛɛn 'mɪ 'bha, ɪn yi 'maslɛɛn -seli 'nyu 'plia yi.»

16 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A mnɪ amaa 'lowli laa, a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka yi.»

17 Ɔ nɛɛ: «ɪn 'nɪ 'lowli -ka.»

Ɔ nɛɛ: «Gbʋzɔnʋ a gbaa, nɪɪ, a 'nɪ 'lowli -ka. 18 Nɪɪ, a 'yɪ 'lowlia gbu. -Mɔmɔ a -yɔ ɔ 'sɔ mɪa dɛ nɪ, ɔ 'nɪ amaa 'lowli. Gbʋzɔnʋ -wa.»

19 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ: «Cɪɪn, na -Kanyɔ, ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ -ɪn -mɪa. 20 -Gɔgɔ 'kadʋ nɪ 'wlu -amɪaa dʋkpasɪ bʋbɔ bhaa -Lagɔ, 'ɪn amɪa nɛɛ: -Zeluzalɛmʋ wa 'kaa -Lagɔ bʋbɔ.»

21 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Bhɔlɔ, a zʋ 'mɪ dlɪ -gʋ. Bhla yabhlo yia bɛa, we 'nɪ -gɔgɔ 'kadʋ 'wlu, 'ɪn we 'nɪ -Zeluzalɛmʋ wa 'ka Dide -Lagɔ bʋbɔ. 22 Nɪɪ, amɪa *Samalii -nyɪma, -we a bʋbɔa, a 'nɪ we -yi. 'Ɪn -we -amɪa Zuifʋ bʋbɔa, -a -yi we. -We ka gbʋ -wa, Gbʋwʋsanyɔ mɪa, Zuifʋʋ -gbɛ ɔ bhʋa. 23 Nɪɪ, bhla -we nya -wa bʋbɔa Dide -Lagɔ tɪklɪɪ, wa 'kaa ɔ bʋbɔ Zuzu nya sazɔnʋ sa, we bhla ka cɪpa, 'ɪn we ka nyni. Nɪɪ, we 'sasʋkpa -nyɪmaa da -Lagɔ talɪa, wa 'ka ɔ bʋbɔ. 24 -Lagɔ mɪ Zuzu nya. -Wa 'kaa ɔ bʋbɔ, wa bʋbɔ ɔ Zuzu nya sazɔnʋ sa.»

25 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «ɪn -yi we 'ji nɪɪ, Mesi yia yia. (We ji -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.) Ɔ -ka yi nɪ, mɔ yia we 'dɛ weee 'wʋsɪsalɪa.»

26 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mɔ mɪa da aɪn -yla gbada.»

27 -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'bɪnɔnya yia lʋ. 'Ɪn wa yia -Zezu -yɔ 'ŋwnɔ yabhlo -yɔyɪ 'dɪ -sada. 'Ɪn we yia wa ŋwɛgaga

* **4:9** Zuifʋ 'nɪ mneni wa 'ka Samalii -nyɪmaa kna kwɛzɪ.

-sʊbhalı, -zugba wa gba -mɔ dlı zɔɛ: «Lɛɛ -lu ɔ yıbhalı ɔɔ 'ŋwnɔa? Lɛɛ -gbʊ ɔ gba ɔ -yla?» Nıı, 'sasʊkpa -layıbhawɛlı nı 'nı nyımɛ yabhlogbɔɔ ŋwɛɛ 'tla.

28 Tɔʊn, ɔɔ 'ŋwnɔ tıa -bha ɔ 'nyu -nyida, 'ın ɔ yia 'gbe nʊkplɛ pla. Ɔ nɛɛ nyıma -yla: 29 «A yi! A yi -nya, a 'ka nyımɛ yabhlo 'yı! Mɔ gbaa na lɛnʊgbʊ weee. We 'wlʊ sa mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.» 30 Tɔʊn, wa yia 'gbe nʊkplɛ 'tla, 'ın wa yia -Zezuu gbɛgbɛın mnını.

31 We bhla, ɔ 'bınɔnya mı ɔ bhubhoeda ɔ 'ka li. 32 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lililu -we ın 'kaa li, a 'nı we -yi.»

33 'Ɪn ɔ 'bınɔnya nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyıdı: «Aya! Nyɔɔ 'nyɛ ɔ lililua?»

34 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Na yoopanyɔɔ dʊmagbʊʊ 'nʊŋwɛzʊzʊe -yɔ ɔ lubhoo 'wlubhabhıe, mʊ -wa na lililu. 35 Amıa, a nɛɛ nıı, we -tʊ 'wʊ 'cʊ -mnʊa, 'ın -luu -dıdı bhla 'ka nyni, -amı nɛɛ aın -yla, nıı, we -dıdı bhla ka -slɛɛn nyni. A -talı kpaa -gʊ, we 'ya ka zalı. 36 -Ɔ -ka -luu -dıdınyɔ nya -mı, ɔ ka ɔnʊʊ -tnʊʊ 'yı. Nıı, ɔ mı nyıma 'wlugʊgwlalıda, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, -Lagɔ 'ka we wa 'nyɛ. 'Ɪn we glʊglʊnyɔ -yɔ we -dıdınyɔ 'ka 'mʊna li dabhlo. 37 Nıı, nine yabhlo nɛɛ: ‹Nyımɛ yabhlo glʊa, 'ın nyımɛ -putu dıa.› Gbʊzɔnʊ -wa. 38 Kpaa -we 'wʊ a 'nıa lubho nʊ, -mɔ ın tiea aın we -luu -dıdı bhla. Tɔlʊa ka -mɔ lubho nʊ, 'ın wa yia sıa. 'Ɪn -amıa yıa we 'wʊ -tnʊʊ.»

39 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔɔ 'ŋwnɔɔ gbagbawɛlı -gʊ Samalii -nyıma duun zʊa -Zezu dlı -gʊ. Ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɔɔ nyımɛ nı gbaa 'mı -yla na lɛnʊgbʊ weee.» 40 We 'dɛɛ 'gbʊ, Samalii -nyımaa -zlo yia -Zezuu -gbɛ yi. 'Ɪn wa yia ɔ -bɛlʊ -yɔpalı, ɔ -yɔ wa 'ka -tʊ. Ɔ li -bha 'ylı 'sɔ.

41 'Ɪn tɔlʊa yia wa -gʊ -bho dlızʊzʊe nya, ɔ 'dɛɛ ŋwɛɛ wɛlıı 'gbʊ. 42 Wa nɛɛ ɔɔ 'ŋwnɔ -yla: «We 'nı -slɛɛn amaa wɛlı -bhlogbɔɔ 'gbʊ -a yi ɔ dlı -gʊ zʊ. Nıı, -amıaa 'dɛ ka ɔ ŋwɛɛ wɛlı 'nʊ. Nıı, -a -yi -slɛɛn we 'ji nıı, mɔ -wa dʊdʊgʊ -nyıma weee Gbʊwʊsanyɔɔ 'dɛbhie.»

-Zezu jipea nyımɛ 'kadʊ yabhloo 'yu

43 -Zezu li -bha 'ylı 'sɔ, we tanʊʊ zlı, 'ın ɔ yia ɔ 'yoo bhli, ɔ 'ka Galilee -dʊdʊ -gʊ lʊ mnı. 44 (Nıı, -Zezuu 'dɛ ka gba nıı, wa'a zʊ -bha -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ ɔ 'dɛɛ -zɔɔ.) 45 Tɔʊn, ɔ nynia Galilee, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ yoo -saa yi. -We ka gbʊ -wa, gwɛdigbʊ ɔ nʊa lɛ -Zeluzalɛmʊ 'Wʊzıtıylıı 'fɛtıı bhla, wa ka -bha 'yı.

46 'Bhie ɔ yia Kana lʊ mnı, Galilee -dʊdʊ -gʊ, da ɔ 'bhitilia 'nyu nʊ 'wʊla. Nıı, *Ewlodʊʊ nyımɛ 'kadʊ yabhlo mıa Kapɛnaumʊ, ɔ 'yu ka gu -yɔ. 47 Ɔ 'nʊa nıı, -Zezu ka Zudee 'bhʊ, ɔ ka Galilee mnı, 'ın ɔɔ nyımɛ yia Kana mnı, ɔ 'ka ɔ 'yı. Ɔ nynia ɔ -gbɛ, ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Na zukpa -wa! -A mnı

Kapɛnaumʋ, -ɪn 'ka na 'yu jipe, ɔ yi tlɪ.»

48 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «We 'nɪ gwɛdigbʋnya 'wʋbhʋ, a 'nɪ mneni a 'ka 'mɪ dlɪ -gʋ zʋ.»

49 Ɔɔ nyɪmɛ 'kadʋ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, -a mnɪ -mɔ, na 'yu yi tlɪ.»

50 Ɔ nɛɛ: «Mnɪ -buduŋwɛɛ, nɪɪ, -na 'yu ka 'pʋ.»

'Ɪn ɔɔ nyɪmɛ yia -Zezuu wɛlɪ dlɪ -gʋ zʋ, 'ɪn ɔ yia ɔ -buduŋwɛɛ mnɪ. 51 Ɔ mɪ mnɪda, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ zɔyua yia gbeli 'yloogblʋ. -Maa nɛɛ ɔ -yla: «-Na 'yu ka 'pʋ.»

52 'Ɪn ɔ yia wa layɪbhaɛ: «'Lee, bhla -mʋmʋ nya ɔ yili 'wʋa?»

Wa nɛɛ: «Zʋbha 'ylʋgbagbʋʋ 'lɛlɪɪ tɪanʋ nya ɔ 'pʋa.»

53 Ɔɔ 'yuu dide yia we 'jiyibheli nɪɪ, wee bhla -bhlokpadɛ nya, -Zezu gbaa ɔ -ylaɛ: «-Na 'yu ka 'pʋ.» -Bha ɔ -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ -nyɪma weee zʋa -Zezu dlɪ -gʋ.

54 Wee gwɛdigbʋʋ 'sɔnʋ ɔ nʋa dɛ lɛ ɔ Zudee -bhʋda, ɔ 'ka Galilee mnɪ.

5

*-Zezu jipea guzʋnyɔ yabhlo *Nyapɛylɪ nya*

1 -Mʋʋ 'bɪgʋ, Zuifʋʋ 'fɛtɪ yabhlo nynia, 'ɪn -Zezu yia 'wʋsɔ, ɔ 'ka -Zeluzalɛmʋ mnɪ. 2 Nɪɪ, -mɔ -Zeluzalɛmʋ, klolo 'kadʋ yabhlo mɪ -bha, 'mʋ wa laa Bhlabhlɛɛ Klolo. -Bha wee klolo kwesi, 'nyu yabhlo mɪ -bha, 'mʋ wa laa zuifʋwɛlɪ 'wʋ Betɛsɪda. Nɪɪ, palʋʋ bhʋ gbu gbelia we. 3 Nɪɪ, guzʋnyaa -zlo slu we -yɔ la: 'lɔlɔnya klaa, 'tɪgɪtɪgɪnya klaa, we -yɔ zɔlaslonya mɪ -bha. [Nɪɪ, 'nyuu zuklue wa mɪa wʋda. 4 -We ka gbʋ -wa, bhla tɔlʋa nya, 'anzɪ sibhlia wee 'nyu lʋ la, 'ɪn we zuklua we 'klʋ. 'Ɪn -ɔ -ka -mɔ -bho tɪa, guo gu -we -ka ɔ -yɔ -mɪ, 'ɪn ɔ pʋa.]

5 Nɪɪ, wa glaa, nyɪmɛ yabhlo ka gu -yɔ, we -zʋ glʋ -bhlo 'ya kugbua lɛ gbeta nɪ. 6 Da -Zezu 'plɪlɪa -mɔ, ɔ 'yɪa ɔ, 'ɪn ɔ yia 'nʋ nɪɪ, wee gu ka ɔ -yɔ -gwlɛ. Ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbha: «-Ɪn 'yɪbha -ɪn 'ka 'pʋʋ?»

7 'Ɪn ɔɔ guzʋnyɔ yia we 'bɪgʋpalɪɛ: «Na -kanyɔ, 'nyu -ka zuklu, nyɪmɛ -ɔ 'kaa -mɔ 'mɪ 'pa, ɔ 'nɪ -mɪ. Bhla ɪn 'ka 'wʋsɔ, nyɪmɛ yabhlo ka 'mɪ 'yugalɪ.»

8 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Sɔ 'wʋ! -Ɪn 'bhu -na -bita 'wʋ, -ɪn mnɪ.» 9 -Bha -bhlokpadɛ, ɔɔ nyɪmɛ 'pʋa, ɔ -sɔa 'wʋ, ɔ 'bhua -bita 'wʋ, 'ɪn ɔ yia mnɪ.

Nɪɪ, *Nyapɛylɪ nya we nʋa lɛ. 10 -Bha Zuifʋʋ 'yugalɪnya gbaa -ɔ wa jipea -yla: «Nɪɪ, -zɛɛn mɪa, Nyapɛylɪ -wa. 'Ɪn -amɪaa tite nɛɛ, -ɪn 'nɪ mneni -ɪn 'ka -na -bita 'wʋbhu, -ɪn 'ka nɔ.»

11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyɪmɛ -ɔ jipea 'mɪ, ɔ nɛɛ 'mɪ -yla: ‹-Ɪn 'bhu -na -bita 'wʋ, -ɪn 'ka mnɪ.› »

12 -Bha wa 'yɪbhaa ɔ laɛ: «Nyɔɔ gba -mɪ -yla, 'bhu -na -bita 'wʋ -ɪn mnɪa?» 13 Nɪɪ, ɔɔ nyɪmɛ -ɔ jipea ɔ, ɔ 'nɪ ɔ -yi. Nɪɪ, -Zezu ka ɔ 'yligwe lamnɔnʋ, nyɪma -zu -bhaa 'gbʋ.

14 -Mʋʋ 'bɪgʋ, -Zezu plaa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, ɔ 'yɪa ɔ -yɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn ka -slɛɛn 'pʋ, -ɪn 'na nʋnʋ 'maslɛɛn

gbʋnyuu lɛ -nıɛ. We 'nı -mʋʋʋ, -we yia -mı ylıa, we -nyu 'yli.»

15 -Bha ɔɔ nyımɛ mnıa, 'ın ɔ nɛɛ Zuifʋ -ylaɛ: «-Ɔ puea 'mı nı, -Zezu -wa.» 16 Nıı, Nyapɛylı nya ɔ jipea nyımɛ, we 'dɛɛ 'gbʋ wa yia ɔ -yɔwʋsɔlʋ, wa 'ka ɔ sıalı.

17 Nıı, -Zezu nɛɛ wa -yla: «Bhla weee nya, na Dide mı lubho nʋda, ɔ 'bhisa -amı mı 'yaa lubho nʋda.» 18 We 'dɛɛ 'gbʋ Zuifʋʋ 'yugalınya yia ɔ -yɔwʋsɔlʋ, wa 'ka ɔ 'bha. We 'nı wa Nyapɛylı -bhlogbɔɔ ɔ 'nı 'nʋŋwɛ zʋʋ gbʋ, ɔ nɛɛ 'ya nıı, -Lagɔ -wa ɔ Dide, 'ın ɔ yıbhɔlʋa ɔ 'dɛ -Lagɔ.

-Zezu wlaa 'yliyɔgagıe

19 -Zezu 'palıa we 'bıgʋ ɔ nɛɛ: «Nıı, ın nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: 'Yuu 'dɛbhlo 'nı mneni ɔ 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʋ, nıı, -we ɔ 'yıa ɔ Dide lɛnʋda, we 'dɛkpʋa ɔ nʋa lɛ. -We Dide nʋa lɛ, 'mʋ 'Yu nʋ 'yaa lɛ. 20 Nıı, Dide -kalı ɔ 'Yuu zɛ, 'ın ɔ slolua ɔ ɔ lɛnʋgbʋ weee. Cıın, gbʋ 'kadı -we 'ylia -we -zia -we a 'yıa, 'mʋ ɔ yia ɔ -slolua, 'ın we 'ka aın ŋwɛgaga -sʋbhalı. 21 Sa Dide ganɔa tlıtlınya, 'ın ɔ nyɛa wa 'yliyɔgagıe, 'sa -bhlokpadɛ 'Yu nyɛa 'yliyɔgagıe nyıma -wa ɔ 'yıbhaa ɔ 'ka we 'nyɛ. 22 Dide'e 'bhu nyımɛɛ -yɔgbʋ 'wʋ, ɔ ka we 'dɛ weee ɔ 'Yu yoo 'nyɛ, 23 'ın nyıma weee 'ka 'Yu 'nʋŋwɛ zʋ ɔ Dide 'bhisa. -Ɔ 'nı 'Yu 'nʋŋwɛ zʋ nı, ɔ Dide, -ɔ tiea ɔ, ɔ 'nı -mɔɔ 'nʋŋwɛ zʋ.

24 «Ɩn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: -ɔ -ka na wɛlı yukwlı pʋlʋ, 'ın -ɔ tiea 'mı, ɔ 'ka ɔ dlı -gʋ zʋ, ɔ ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa -bhloluda -ka. Gbʋdılıe 'na 'ka ɔ -nʋ nya -mı. Nıı, ɔ ka tlıtlıe 'wʋbhʋ, 'ın ɔ yia 'yliyɔgagıe 'wʋplılı. 25 Ɩn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: da tlıtlınya 'kaa -Lagɔɔ 'Yuu wɛlı 'nʋ, 'ın -wa yia we 'nʋa, 'yliyɔgagıe wa yia 'yıa, we bhla ka cıpa, 'ın we ka nyni. 26 Sa Dide kaa 'yliyɔgagıe 'wʋ, 'sa 'Yu kaa 'yliyɔgagıe 'wʋ. Nıı, Dide 'nyɛa we ɔ 'Yu. 27 'Ɩn ɔ yia ɔ 'Yu se 'nyɛ, ɔ 'ka nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhu. -We ka gbʋ -wa nı, ɔ mı *Nyımɛɛ 'Yu nya. 28 Gbʋnya nı 'na sʋbhalı aın ŋwɛgaga -nı. 29 We bhla mı yida, da tlıtlınya weee -wa wa 'bhlua, wa yia ɔ wɛlı 'nʋa, 'ın wa 'ka wa gbawla 'wʋtla. -Wa nʋa gbʋ -zɔnʋ lɛ, wa -ka tlıtlınya glaa 'wʋsɔ, 'yliyɔgagıe wa yia 'yıa. 'Ɩn -wa 'nıa gbʋ -zɔnʋ lɛnʋ, wa -ka 'wʋsɔ, gbʋdılıe yia wa -nʋ nya -mıa.

-Zezuu gbʋdayınya

30 «Nıı, ın 'nı mneni ın 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʋ na 'dɛ nya. Sa Dide gbaa, 'sa na bhua nyımaa -yɔgbʋ 'wʋ, we 'gbʋ, na gbʋwʋbhubhue mıa tıklıı. -We ka gbʋ -wa, ı'ın -talı na 'dɛɛ dʋmagbʋʋ da, -ɔ tiea 'mı, ɔ dʋmagbʋʋ da na talıa.

31 «We -ka na dɛ mı na gbʋdayınyɔ nya, -we na yia gbaa, a 'na 'ka we la gbʋzɔnʋ. 32 Nıı, na gbʋdayınyɔ yabhlo mı -bha. 'Ɩn, ın -yi we 'ji nıı, -we ɔ gbaa na daa gbʋzɔnʋ -wa. 33 Na 'gbʋ a yia nyıma tie Zaaan -gbɛ, wa 'ka ɔ layıbha. -We ɔ gbaa aın -yla na daa, gbʋzɔnʋ -wa. 34 -Amı, ın

'nɪ we gbʊ -ka, nyɪmɛ 'ka na gbʊdayɪnyɔ -zɛ. Nɪɪ, Zaaan gbʊ na gbaa aɪn -yla, a 'ka gbʊ 'wʊbhʊʊ gbʊ -wa. 35 Zaan 'wlʊa lɪlɪnapɛ, 'ɪn a yia ŋwnu a 'ka 'mʊna li ɔ san 'wʊ, bhla -bhlo nya. 36 Nɪɪ, ɪn ka gbʊdayɪnyɔ yabhlo -ɔ 'ylia -ɔ -zia Zaan. Sa wa 'kaa we 'jiyibheli nɪɪ, Dide tiea 'mɪ, mʊ -wa nɪɪ, lubho -we ka 'gbʊ ɔ yia 'mɪ tie, ɪn mɪ we nʊda. 37 'Ɪn ɔɔ Dide -ɔ tiea 'mɪ, ɔ 'dɛ mɪ na gbʊdayɪnyɔ nya. Nɪɪ, a 'nɪ -slɔ ɔ wɛlɪ 'nʊ, 'ɪn a 'nɪ -slɔ ɔ 'klʊ 'yɪ. 38 Ɔ wɛlɪ 'nɪ aɪn 'wʊ -mɪ, -ɔ ɔ tiea, a'a zʊ ɔ dlɪ -gʊʊ 'gbʊ. 39 -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ a talɪa, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, a 'ka we 'yɪ we nʊkplɛ. Nɪɪ, gbʊzɔnʊ -wa, wee wɛlɪɪ dɛ gbaa na -gʊgbʊ. 40 'Ɪn a'a yi na -gbɛ, a 'ka 'yliyɔgagɪe -zɔnʊ 'yɪ.

41 «Ɪn 'nɪ nyɪmaa 'ŋnɪ kwalɪe datalɪda -mɪ. 42 Nɪɪ, ɪn -yi aɪn, ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔɔ zɛkalɪe 'nɪ aɪn 'wʊ -mɪ. 43 -Amɪ -mɔmɔ yia na Didee 'ŋnɪ nya, a'a ŋwnu na gbʊ -yɔ, 'ɪn nyɪmɛ -putu -ka yi, ɔ 'dɛɛ 'ŋnɪ nya, ɔ gbʊ a ŋwnua -yɔ. 44 'Ŋnɪ kʊkwalɪe da a talɪa, nɪɪ, -Lagɔ -bhlogbɔɔ 'ka amɪaa 'ŋnɪ 'ylimanɪ, a'a -talɪ -mʊʊ da. -We mɪa daa 'gbʊ, a'a zʊa 'mɪ dlɪ -gʊ. 45 'Lee, -amɪ yia aɪn gbʊ dɪlɪa -Lagɔ 'yu yɪ? -Ɪnnya, we 'nɪ -amɪ yi aɪn gbʊ dɪlɪa -Lagɔ 'yu, nɪɪ, a ka Moizɪ dlɪ 'wʊ dɪ, mɔ yia aɪn gbʊ dɪlɪa. 46-47 A -ka yaa Moizɪ dlɪ -gʊ zʊ nɪ, -zugba a ka 'mɪ dlɪ -gʊ zʊ. Lɛɛ -lu ka 'gbʊa? -We ka gbʊ -wa nɪ, Moizɪ ka na daa cɛlɪ -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ nɪɪ, -we ɔ cɛlɪa a 'nɪ we dlɪ -gʊ zʊ, we 'dɛɛ 'gbʊ a'a zʊa na 'dɛɛ wɛlɪ dlɪ -gʊ.»

6

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu mnɪa Galilenyu kwesi, 'ɪn ɔ yia wee 'nyu 'wʊdɪ. (Nɪɪ, wee nyu mɪa, 'mʊ wa la 'yaa Tibeliadɪ). 2 'Ɪn nyɪmaa -zlo yia -Zezu 'bɪ yi, nɪɪ, gwɛdigbʊ ɔ nʊa lɛ nyɪmaa jipee nya, wa ka we -yɔyɪɪ 'gbʊ. 3 -Bha ɔ -gblaa -gɔgɔ yabhlo 'wlu, 'ɪn ɔ yia -mɔ ladɪ, ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ. 4 Nɪɪ, Zuifʊʊ *'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ ka cɪpa. 5 -Zezu -talɪa -bha tɔʊn, 'ɪn ɔ yia nyɪmaa -zlo -yɔyɪ ɔ -gbɛ yida, 'ɪn ɔ nɛɛ Filipʊ -ylaɛ: «Da -a 'ka 'floo zɔ, 'ɪn nyɪma nɪ 'ka lia?» 6 -We -Zezu 'kaa lɛnʊ, ɔ 'dɛ -yi we. Nɪɪ, la ɔ ylaa Filipʊ, we 'gbʊ ɔ yia we ɔ layɪbha.

7 Filipʊ nɛɛ: «Aya! 'Cʊ gbetaa lubhoo 'pɛnɪgwɛzii 'dɛbhie nya, -a 'nɪ mneni -a 'ka 'floo zɔ, 'ɪn wa 'dɛ weee 'ka li -sɛsɛ.»

8 -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo mɪ -bha, 'mɔ wa laa Andlee, Simɔ Piɛlɪɪ bheli -wa. Ɔ nɛɛ: 9 «Nʊkpasuyu yabhlo mɪa da, ɔ ka *lɔzɪfloo gbu -yɔ zibhi 'sɔ kwɛɛ. Zibhinya -yɔ 'floonya nɪ 'nɪ 'wʊzu, wa 'dɛ weee 'ka li. We 'nɪ mʊʊ?»

10 -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «A 'tʊlʊ wa, wa -dɪ la.» Nɪɪ, wee da mɪa, -petu -zu -bha. Waa nyɪma -dɪa la, wa nyni nʊkpasiaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu (5.000). 11 Ɔ 'bhua 'floo 'wʊ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, -wa mɪa ladɪda, 'ɪn ɔ yia we wa 'wʊla dlili. 'Sa ɔ dlili 'yaa wa zibhi 'wʊla, 'ɪn wa yia li wa dlɪɪ da. 12 Da wa 'dɛ weee lʊa nɪ, 'ɪn -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «A

'bhu we pnıı la, a -yɔ we yi, we 'ya yabhlogbɔɔ yi mnɔ.» 13 Wee 'floo gbu nyıma lia, 'ın wa yia lʊ. We pnıı -we -tʊa 'wʊ, 'mʊ ɔ 'bınɔnya 'bhua la, mʊ yea -cıcɛ kugbua lɛ 'sɔ.

14 Gwɛdigbʊ ɔ nʊa lɛ, wa 'yıa we -yɔ, 'ın wa nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -ɔ 'kaa yi nı, 'mɔ ɔ -mıa.» 15 -Zezu -yi we 'ji nıı, wa 'yıbha wa 'ka ɔ 'wʊbhu -gla nya, wa 'ka ɔ wa 'wlulapılınyɔ -zɛlı. We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yia wa gwevla, 'ın ɔ 'dɛbhlo yia -gɔgɔ 'wlu mnı.

-Zezu nɔa 'nyu -gʊ (Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

16 Jibhe zɔa, -bha ɔ 'bınɔnya kwlia -gɔgɔ 'nyu kwesi. 17 -Bha wa -bhoa 'glʊ 'wʊ, wa 'ka 'nyu 'wʊdı, 'ın wa 'ka Kapɛnaumʊ mnı, -zugba -Zezu 'nı -slɔ wa glaa -mı, 'ın sabɔ yia bɛ. 18 Nıı, 'nyuu -gbʊgbʊ yia zuklue bhli, -pıpɛ 'kadʊ mı 'plıdaa 'gbʊ. 19 We bhla, kilomɛtlı gbu, kilomɛtlı gbelibhlo wa nʊa lɛ -mɔ 'nyu -gʊ. Nıı, wa mı 'nyu 'wʊdıda, 'ın wa yia -Zezu -yɔyı yida wa gbɛgbɛın 'nyu -gʊ -nɔnʊe nya. -Bha wa nʊa nyanɔ. 20 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «-Amı -wa. A 'na nʊnʊ nyanɔ -nı.» 21 Ɔ 'bınɔnya 'yıbha wa 'ka ɔ 'wʊbhu 'glʊ 'wʊ. Tɔʊn, mɔ wa mıa mnıda, 'ın wa 'glʊ yia -bhaa dʊdʊ ylı.

22 Zlı zlıa, nyımaa -zlo -wa -tʊa 'nyuu kakpe yabhlo -gʊ, 'ın wa yia we 'jiyibheli nıı, 'glʊ -bhlogbɔɔ mıa -bha. 'Ɪn nyıma -yi we 'ji nıı, -Zezuu 'bınɔnya ka 'glʊ 'wʊbho, 'ın wa yia mnı, -zugba ɔ 'nı wa glaa -mı. 23 -Slɛɛn, nyıma -wa 'bhʊa Tibeliadıgbe nʊkplɛ, 'ın wa yia 'glʊ tɔlʊa 'wʊbho, 'ın wa yia mnı. Wa mnıa, da Nyımaa -Kanyɔ bhubhoea -Lagɔ, 'ın nyımaa -zlo yia 'floo li, 'ın wa yia -bha nyni. 24 Nyımaa -zlo mıa -bha, wa yibhelia we 'ji nıı, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'nı -bha -mı, wa -bhoa 'glʊnya 'wʊ, 'ın wa yia -Zezu 'yli 'bı lanɔnʊa mnı Kapɛnaumʊ.

-Zezu -wa 'floo -we nyɛa nyıma 'yliyɔgagıe

25 Wa ylıa -Zezu kakpe -putu -gʊ, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «*Wlabi, 'lee, lɛbhla -ın nyni -selia?»

26 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: a ka 'floo li, 'ın a 'nı lʊ -sɛ, we 'gbʊ a talıa na da. We 'nı nıı, na gwɛdigbʊnya ın nʊa lɛ, we 'ji a 'nʊ 'wʊlaa gbʊ. 27 Lililu -we nyumɔa, a 'na nʊnʊ we 'gbʊ lubho -nı. Nıı, lililu -we gwlɛa, 'ın we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, a nʊ we 'gbʊ lubho. Wee lililu nı, Nyımɛɛ Yu yia we aın 'nyɛa. Nıı, 'mɔ Dide -Lagɔ zʊa ɔ yibhelida -yɔ.»

28 -Bha wa 'yıbhaa ɔ laɛ: «'Lee, sa -a 'ka nʊ, lubho -we nanıa -Lagɔ dʊdʊ, 'ın -a 'ka we nʊa?»

29 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Lubho -we -Lagɔ 'yıbhaa a nʊ, mʊ -wa -ɔ ɔ tiea, a zʊ ɔ dlı -gʊ.»

30 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Gwɛdigbʊ -mʊmʊ -ın 'ka lɛnʊ, -a 'ka -yɔyı, 'ın -a 'ka -mı dlı -gʊ zʊa? Sa -ın 'ka nʊa? 31 Nıı, da -amıaa dʊkpası -dılı bhaa da bɛblɛɛ la -bhlo -bhlo, wa ka *manı li.

'Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:
‹'Floo -we 'bhʋa yalı,
ɔ ka we wa 'nyɛ,
wa 'ka we li.› »
32 Ɔ nɛɛ: «Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: -ɔ 'nyɛa aın yalıı 'floo nı, we 'nı Moizı: nıı, na Dide nyɛa aın yalıı 'flooo 'za-yli. 33 Nıı, -we ka gbʋ -wa, -Lagɔɔ nʋ 'floo mıa, mʋ -wa -ɔ 'bhʋa yalı, 'ın ɔ nyɛa dʋdʋgʋ -nyıma 'yliyɔgagıe.»
34 -Slɛɛn, wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amıaa -Kanyɔ, wee 'floo mıa nı, 'nyɛ we -aın 'ylı weee nya.»
35 -Bha -Zezu gbaa wa -ylaɛ: «Nıı, 'floo -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe, -amı -wa. -Ɔ -ka na -gbɛ yi, ŋwɔ 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. 'Ɪn -ɔ -ka 'mı dlı -gʋ zʋ, 'nyumatʋ 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. 36 Nıı, ın ka we aın -yla gba: amıa, a ka 'mı 'yı, 'ın a'a zʋ 'mı dlı -gʋ. 37 -Wa weee na Dide nyɛa 'mı, na -gbɛ wa yia yia. 'Ɪn nyɔɔo nyɔɔ yia na -gbɛ, ın 'na 'ka ɔ 'pipee viteli. 38 Nıı, ın 'nı yalı 'bhʋ ın 'ka na 'dɛɛ dʋmagbʋ lɛnʋa yi, -ɔ tiea 'mı, -mɔɔ dʋmagbʋ ın yia lɛnʋa. 39 -Ɔ tiea 'mı, ɔ dʋmagbʋ -wa nıı, nyıma ɔ 'nyɛa 'mı yoo, ın 'na mnɔnʋ wa 'yabhlogbɔɔ -nı. Nıı, dʋdʋʋ bhıa zlı, ın -sɔlʋ wa 'wʋ tlıtlınya glaa. 40 Cıın, na Didee dʋmagbʋ nı: -wa -ka 'Yu 'yı, 'ın wa -ka ɔ dlı -gʋ zʋ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʋ wa yıa, 'ın dʋdʋʋ bhıa zlı, ın -sɔlʋ wa 'wʋ tlıtlınya glaa.»
41 Tɔʋn, Zuifʋ yia -Zezu -yɔ ŋwuŋweni bhli, -we ka gbʋ -wa, ɔ nɛɛ nıı, ɔ mı 'floo -we 'bhʋa yalı nya. 42 Wamıa nɛɛ: «-Ɔ mıa dɛ nı, -Zezu -wa. We 'nı mʋʋ? -A -yi ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa. Nıı, *-Zɛzɛfʋʋ 'yu ɔ -mıa. Sa ɔ gba -slɛɛn nıı, yalı ɔ 'bhʋa?»
43 -Bha -Zezu 'palıa wa wɛlıı 'bıgʋɛ: «A 'na 'ŋwuŋweni a 'dɛkpʋa nyıdı -nı. 44 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka na -gbɛ yi, 'mʋ we 'nı nıı, na Dide -ɔ tiea 'mı, mɔ gbize ɔ 'wʋ. 'Ɪn -ɔ -ka na -gbɛ yi nı, dʋdʋʋ bhıa zlı, 'ın na sɔlʋa ɔ 'wʋ tlıtlınya glaa. 45 -We mıa cɛlıda -Lagɔgbʋʋ -falıpanyaa 'sɛbhɛ 'wʋ, mʋ nı: ‹-Lagɔ yia wa 'dɛ weee gbʋ -slolua.› Nyıma weee -wa nʋa na Didee wɛlı, 'ın -we ɔ slolua, 'ın wa ŋwnua we -yɔ, ma yia na -gbɛ. 46 Nıı, -ɔ 'bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ ɔ 'dɛbhlogbɔɔ 'yıa Dide. We 'nı ɔmɔ 'wʋbhʋ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ Dide 'yı. 47 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: nyımɛ -ɔ zʋa 'mı dlı -gʋ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, we mı ɔ -nʋ nya. 48 Nıı, 'floo -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe, -amı -wa. 49 Da bɛblɛɛ mıa, amıaa dʋkpası ka -mɔ *manı li, we mı 'sa 'bhie, 'ın wa yia tlı. 50 Nıı, -mʋʋ -ka wee 'floo -we bhʋa yalı nı, nyımɛ -ɔ -ka we li, ɔ 'nıa tlıa yi. 51 Ɪn nɛɛ, 'floo -we 'bhʋa yalı, -we wlaa 'yliyɔgagıe, -amı -wa. Wee 'floo mıa, nyımɛ -ɔ -ka we li nı, 'ın ɔ yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka. Nıı, 'floo na yia wlaa, mʋ -wa na yıcɛ, 'mʋ na yia wlaa dʋdʋgʋ -nyımaa 'yliyɔgagıee 'gbʋ.»
52 -Bha Zuifʋʋ kpıkpɛlıe sumanıa 'wʋ, 'ın wa nɛɛ: «'Lee, sa nyımɛ nı 'ka ɔ yıcɛ -aın 'nyɛ

lililu 'bhisaa?»

53 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ: «ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, a 'nɪ Nyɪmɛɛ 'Yuu yɪcɛ li, 'ɪn a 'ka ɔ 'pɪɔn 'ma, 'yliyɔgagɪe 'na 'ka aɪn 'wʊ -mɪ. 54 Nyɪmɛ -ɔ lia na yɪcɛ, 'ɪn -ɔ maa na 'pɪɔn, ɔ ka 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka. 'Ɪn dʊdʊʊ bhɪa zlɪ nɪ, -amɪ na sɔlʊa ɔ 'wʊ tlɪtlɪnya glaa. 55 Nɪɪ, na yɪcɛ mɪa lililu -zɔnʊ -wa, 'ɪn na 'pɪɔn mɪa, 'mamalu -zɔnʊ -wa. 56 Nyɪmɛ -ɔ -ka na yɪcɛ li, 'ɪn ɔ -ka na 'pɪɔn 'ma, ɔ mɪ 'mɪ 'wʊ, 'ɪn -amɪ mɪ ɔ 'wʊ. 57 Sa Dide -ɔ tiea 'mɪ, ɔ -gaa 'yliyɔ, 'ɪn ɪn yia 'yliyɔgagɪe 'yɪ ɔ 'gbʊ, 'sa -bhlokpadɛ -ɔ -ka 'mɪ lida -tʊ, 'ɪn -mɔɔ yɪa 'yliyɔgagɪe na 'gbʊ. 58 Nɪɪ, -we -wa 'floo -we 'bhʊa yalɪ nɪ, mʊ nɪ: wee 'floo mɪa, we -yɔ amɪaa dʊkpasɪ lilifloo 'nɪ 'wʊwlʊ. Nɪɪ, wamɪa ka tlɪ. 'Ɪn nyɪmɛ -ɔ -ka wee 'floo nɪ li, ɔ mɪ 'yliyɔgada 'ylɪ weee nya.»

59 Nɪɪ, gbʊ weee -we mɪa dɛ, -mɔ Kapɛnaumʊʊ *-Lagɔbudu zɔ ɔ -slolua we.

Nyɪmaa -zlo jlaa -Zezu 'bɪ

60 Da -Zezuu 'bɪnɔnya 'nʊa ɔ wɛlɪ, 'ɪn wa glaa nyɪma duun nɛɛ: «Nyɔɔ mneni ɔ 'ka ɔ wɛlɪ nɪ -yɔŋwnua? Wee wɛlɪ nɪ 'nɪ 'tɛ -sɛ.»

61 Da -Zezu yibhelia we 'ji nɪɪ, -we ɔ gbaa, ɔ 'bɪnɔnya mɪ we 'gbʊ 'ŋwuŋweda, ɔ nɛɛ wa -yla: «-We mɪa da nɪ, mʊ dɪa amɪaa 'kʊa 'wʊ yɪ? 62 'Ɪn da a -ka -slɛɛn *Nyɪmɛɛ 'Yu -yɔyɪ yalɪ lʊmnɪda, sa a 'ka gbaa? 63 Nɪɪ, -Lagɔɔ Zuzu wlaa 'yliyɔgagɪe, we 'nɪ -mʊʊ nɪ, nyɪmɛɛ 'dɛ -bhlo 'nɪ we mneni. Wɛlɪ -we ɪn gbaa da aɪn -yla, -Lagɔɔ Zuzu nya ɪn gbaa we, 'ɪn we nyɛa nyɪmɛ 'yliyɔgagɪe. 64 We mɪ 'sa 'bhie, nyɪma tɔlʊa mɪ aɪn glaa, wa'a zʊ 'mɪ dlɪ -gʊ.» Nɪɪ, we bhlili we gwedɪda, nyɪma -wa 'nɪa ɔ dlɪ -gʊ zʊ, we -yɔ nyɪmɛ -ɔ 'kaa ɔ wla, wa 'ka ɔ 'bha, -Zezuu 'dɛ -yi wa. 65 -Bha ɔ gba 'yaɛ: «We 'gbʊ ɪn yia da aɪn -yla gba nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ Dide 'nɪ 'yoo 'nyɛ ɔ 'ka na -gbɛ yi, ɔ 'nɪ we mneni.»

66 We 'bhʊ we bhla nɪ 'wʊ, ɔ 'bɪnɔnya glaa, nyɪma duun yia ɔ 'bɪ 'bhʊ. Wa -yɔ ɔ'ɔ bhli -slɛɛn 'yoo -bhlo. 67 -Slɛɛn, -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yla: «'Ɪn amɪa naa, amɪa 'nɪ 'ya 'yɪbha a 'ka mnɪɪ?»

68 Simɔ Piɛlɪ 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, 'lee, nyɔɔ ka -gbɛ -a 'ka mnɪa? Nɪɪ, wɛlɪ -we nyɛa nyɪmɛ 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, -mɪ kwɛɛ we mɪa. 69 Nɪɪ, -amɪa mɪa, -a ka dlɪ zʊ, 'ɪn -a yia we 'jiyibheli nɪɪ, -Lagɔɔ -Mɔwlʊnyɔ ɔ tiea, 'mɔ -ɪn -mɪa.»

70 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Amɪa nyɪma kugbua lɛ sɔ mɪa dɛ nɪ, -amɪ -saa -bha aɪn, we 'nɪ mʊʊ? Nɪɪ, aɪn glaa, nyɪmɛ yabhlo mɪa *'Kuzuu -nʊ mɔ!» 71 Ɔ mɪa we gbada, Simɔ Isɪkaliɔtʊʊ 'yu Zudasɪ ɔ saa 'ŋnɪ. Nɪɪ, ɔɔ Zudasɪ mɪa, ɔ mɪ -Zezuu 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa, 'bhie, mɔ yia ɔ wlaa.

7

-Zezuu bhelia 'nɪ ɔ dlɪ -gʊ zʊ

1 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu yia Galilee -dʊdʊ -gʊ mnɪ, -zugba ɔ plɪlɪ 'gbenya 'wʊ. Nɪɪ, ɔ 'nɪ 'yɪbha ɔ 'ka Zudee -dʊdʊ -gʊ nyni, Zuifʊʊ 'yugalɪnya mɪ

ɔ 'bhabhıee 'klı 'yıdaa 'gbʊ. 2 Zuifʊ -fɛtı -we wa laa -fa -fɛtı, we ka cıpa, 3 'ın ɔ bhelia nɛɛ ɔ -yla: «-In 'bhʊ -seli, -ın 'ka Zudee mnı, 'ın -na 'bınɔnya 'ka -na lɛnʊgbʊ -yɔyı. 4 Nyımɛ -ɔ 'yıbhaa nıı, wa yibheli ɔ, ɔ'ɔ zize ɔ lɛnʊgbʊ. -Slɛɛn, -ın mı gbʊnya nı lɛnʊdaa 'gbʊ, -ın -slolu -na 'dɛ dʊdʊgʊ -nyıma 'klʊ wa 'ka -mı -yɔyı.» 5 Nıı, -Zezuu bheliaa 'dɛbhie 'nı ɔ dlı -gʊ zʊ.

6 'In -Zezu nɛɛ: «-Amı mıa, nanʊ 'ylı -zɔnʊ 'nı -slɔ nyni. Amıa, 'ylı weee nanı 'yli amıaa -nʊ nya. 7 Dʊdʊgʊ -nyıma 'nı mneni wa 'ka aın 'wʊnyɛ, nıı, -amı wa nyɛa 'wʊ, -we ka gbʊ -wa, ın ka wa lɛnʊgbʊ 'yliyɔlabhlı, 'ın ın nɛɛ nıı, wa lɛnʊgbʊ -nyu 'yli. 8 Nıı, amıa, a mnı 'fɛtı nı -gʊ. Nanʊʊ 'ylı 'nı -slɔ nynii 'gbʊ, -amı 'na 'ka mnı.» 9 Ɔ bhıa -we mıa dɛɛ gbagbıe, 'ın ɔ yia Galilee -tʊ.

10 Nıı, ɔ bhelia mnıa wee 'fɛtı -gʊ, 'ın -Zezuu 'dɛbhie yia -mɔ mnı zizewiemı. Ɔ 'nı -zejila 'wʊ 'tla. 11 Wa mı 'fɛtı -sada, -zugba Zuifʊʊ 'yugalınya nɔnʊ ɔ 'ylibıla, 'ın wa gbaa: «Da ɔɔ nyımɛ nı mıa?»

12 -Bha nyıma duun kpɛlıa ɔ -gʊ, tɔlʊa nɛɛ: «Gbʊ -zɔnʊ ɔ nʊa lɛ», tɔlʊa nɛɛ: «-Innya, we 'nı 'sa -mı, nyıma ɔ nʊa -dawli 'wʊ.» 13 Nıı, wa mı Zuifʊʊ 'yugalınya sɔdaa 'gbʊ, -ɔ 'kaa -Zezuu gbʊ gba -zejila 'wʊ, we -kanyɔ 'nı -mı.

-Fa -fɛtıı 'ylı nya -Zezu -slolua nyıma gbʊ

14 Da 'fɛtıı 'ylı ya 'sɔlɛ 'plıa, -Zezu plaa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ın ɔ yia -mɔ nyıma gbʊslolue bhli. 15 -Bha ŋwɛgaga -sʊbhalıa Zuifʊ, 'ın wa nɛɛ: «Ɔmɔ nyımɛ 'nıa 'sɛbhɛ 'kpıa, 'lee, sa ɔ nʊ, 'ın ɔ -yi 'sɛbhɛa?»

16 Ɔ nɛɛ: «Na gbʊslolue mıa, we'e 'bhʊ na 'dɛɛ -gbɛ. Nıı, -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ we bhʊa. 17 Nıı, nyımɛ -ɔ -saa dlı ɔ 'ka -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛnʊ, 'ji ɔ yia we yibhelia nıı, wee gbʊslolue mıa, -de -Lagɔɔ -gbɛ we bhʊʊ, 'ın -de na 'dɛɛ 'ŋnı nya na gbaa. 18 Nyımɛ -ɔ gbaa ɔ 'dɛɛ 'ŋnı nya, ɔ 'dɛɛ 'ylimanıee da ɔ talıa. Nıı, nyımɛ -ɔ talıa -ɔ tiea ɔ, -mɔɔɔ 'ŋnıı 'ylimanıee da, gbʊzɔnʊ ɔ gbaa, ɔ'ɔ 'tʊbhʊ yo. 19 Moizı palıa tite aın -yla, we 'nı mʊʊ? 'In wee tite mıa, aın glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı we 'nʊŋwɛ zʊda -mı. Nıı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a 'ka 'mı 'bhaa?»

20 -Bha waa nyımaa -zlo gbaa: «Zuzu 'nyuu kpaa -mı yı? 'Lee, nyɔɔ gba ɔ 'ka -mı 'bhaa?»

21 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «Gwɛdigbʊ -bhlogbɔɔ ın nʊa lɛ, mʊ sʊbhalıa dɛ a 'dɛ weee ŋwɛgaga. 22 Nıı, Moizı ka aın knı -plaplıe -slolu. ('In wee knı -plaplıe mıa, we 'nı Moizı -la we la, ɔ dʊkpası* -wa.) We 'gbʊ, amıa, *Nyapɛylı nyaoo, 'ın a paa nʊkpasu knı 'wʊ. 23 Amıa -ka nyımɛ *knı 'wʊpa Nyapɛylı nya, Moizıı tite 'nʊŋwɛzʊzʊee saa nı, -slɛɛn, -amı -ka nyımɛ -kpabhie jipe Nyapɛylı nya nı, 'lee, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a palı 'mı -

* **7:22** Dʊkpasıː nıı, Ablaamʊ -Lagɔ 'nyɛa knı -plaplıe tıa.

yɔ 'cɛa? 24 Sa a yıa -lu -yɔ, a 'na 'bhulu 'sa we -yɔgbʊ 'wʊ -nı, a 'bhu gbʊ 'wʊ sa tıklıı.»

-Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yı?

25 -Bha -Zeluzalɛmʊ -nyıma tɔlʊa gbaɛ: «Nyımɛ -ɔ ka da wa mıa -talıda wa 'ka ɔ 'bha, mɔ 'nı da -mıı? 26 Mɔɔ gbaa -slɛɛn dɛ gbʊ -zejila 'wʊ, 'ın wa'a -sa ɔ -gʊ! 'Ji -amıaa 'yugalınya yib-helia we nıı, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -zɔnʊ yı? 27 Nıı, ɔmɔ, -ɔ mıa da, -a -yi ɔ 'bhʊlʊda da. 'Ɩn -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, ɔ -ka yi, da ɔ yia 'bhʊa, nyımɛ 'nı -bha da -yi.»

28 Da ɔ mıa nyıma gbʊ -sloluda -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -bha ɔ 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ: «A nɛɛ nıı, a -yi 'mı, 'ın da ın 'bhʊa a -yi -bha da. We mı 'sa 'bhie, we 'nı na 'dɛ nya ın yi. Nıı, -ɔ tiea 'mı, ɔ mı tıklıı. Amıa 'nı ɔ -yi, 29 -amı ın -yi ɔ, -we ka gbʊ -wa, ɔ -gbɛ na bhʊa, 'ın mɔ tiea 'mı.» 30 We 'dɛɛ 'gbʊ wa 'yıbha wa 'ka ɔ kpa. Nıı, ɔ 'ylı 'nı -slɔ nynii 'gbʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ kwɛzı.

31 Waa nyıma glaa, nyıma duun ka ɔ dlı -gʊ zʊ. -Maa nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, ɔ -ka yi nı, gwɛdigbʊ nyımɛ nı nʊa dɛ lɛ, ɔmɔ -nʊ 'na 'ka -mɔɔ -zi.»

32 -We nyıma duun mıa 'ŋwuŋweda ɔ daa, Falizınyıma 'nʊa we, -bha *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyıma tiea -mɔ -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnya wa 'ka ɔ kpa.

33 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «ɩn -yɔ aın 'sɔ mı -slɔ da bhla -sɛlɛ nya, -mʊʊ 'bıgʊ, -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ na yia lʊ 'bhitia. 34 Nıı, na da a yia -talıa yia, 'ın a 'nıa 'mı 'yıa yi, -we ka gbʊ -wa, da na mnıa, amıa, a 'nı mneni a 'ka -mɔ mnı.»

35 -Bha Zuifʊ gbʊgbalıa -ylaɛ: «Mɔ ɔ 'ka mnıa, 'ın -a 'na 'ka ɔ 'yıa? 'Lee, Zuifʊ mıa -glɔgʊ -mɔ *Glɛkı glaa, wa glaa ɔ yia mnıa yı? 'Lee, waa Glɛkı ɔ yia -slolua mnıa yı? 36 Wɛlı -we mıa da nı, sa we 'ji mıa? Ɔ nɛɛ: ‹Na da a yia -talıa, 'ın a 'nıa 'mı 'yıa yi,› 'ın: ‹Da ın mıa mnıda, amıa, a 'nı mneni a 'ka -mɔ mnı.› »

37 Nıı, 'fɛtıı 'wʊbhlolu -ylı mıa, -we -wa wee 'ylıı 'kadʊ, we nya -Zezu bɛa nyıma 'yu, 'ın ɔ nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «Nyımɛ -ɔ 'nyumatʊ -ka 'bha, ɔ yi na -gbɛ, 'ın ɔ 'ka 'ma. 38 Nyımɛ -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, 'wlʊwlʊnyu -we wlaa 'yliyɔgagıe, mʊ yia ɔ dlı zɔ 'wlʊa, 'sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ.» 39 'Nyu -we ka gbʊ ɔ gbaa, -Lagɔɔ Zuzu -wa. Nyıma -wa zʊa ɔ dlı -gʊ nı, 'mʊ -Lagɔ yia wa 'nyɛa. Nıı, -Lagɔ 'nı -slɔ Zuzu yoo 'pa, ɔ 'nı -slɔ -Zezu 'ŋnıylilo 'nyɛɛ 'gbʊ.

40 Nıı, nyıma duun 'nʊa -Zezuu wɛlı, wa tɔlʊa nɛɛ: «-Ɔ mıa dɛ, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -a mıa wʊda, mɔ -wa.»

41 Nyıma tɔlʊa nɛɛ 'ya: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, mɔ -wa,» nıı, tɔlʊa nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ 'na 'ka Galilee 'bhʊ, we 'nı mʊʊ? 42 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, *-Davidıı zʊayli ɔ yia 'bhʊa. Bɛtılɛmʊ -Davidıı -zɔɔ mıa, -mɔ ɔ yia 'bhʊa.»

43 Ɔɔ -Zezuu 'gbʊ waa nyıma nı yia -yɔ 'bhʊbhlʊ. Wa 'nı 'maslɛɛn wɛlı -bhlo -ka. 44 Nyıma tɔlʊa 'yıbha wa 'ka

ɔ kpa. Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ kwɛzı. 45 Da waa -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnya 'bhʊa we ŋwɛɛ, 'ın wa yia -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyımaa -gbɛ lʊ mnı. -Bha -maa 'yıbhaa wa laɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a 'nı -Zezu kpa, 'ın a -yɔ ɔ 'ka yia?»

46 Wa nɛɛ: «-A -ka bhaa 'wlʊ, nyımɛ 'nıa -slɔ nyımɛ nı 'bhisa gba.»

47 'Ɪn Falizınyıma nɛɛ wa -yla: «Amıa, ɔ ka 'ya aın -dawli 'wʊnʊ, we 'nı mʊʊ? 48 Zuifʊʊ 'yugalınya -yɔ Falizınyıma glaa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ dlı -gʊ zʊ. 49 'Ɪn waa nyıma mıa dɛ, wa 'nı -amıaa tite -yi, 'ın -Lagɔ ka wa mɛ -yɔ la tı.»

50 Nıı, Falizınyımɛ yabhlo mı wa glaa, 'mɔ wa laa 'Nikodɛmʊ. (Ɔɔ 'Nikodɛmʊ, -ɔ mnıa -Zezu 'yıa zlımɛ, mɔ -wa.) Ɔ nɛɛ wa -yla: 51 «-Amıaa tite 'nı gba nıı, -a 'bhu sa nyımɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ. -A 'nʊ -slɔ ɔ wɛlı, 'ın -we ɔ nʊa lɛ, -a 'ka we yibheli 'bhie, -a 'ka ɔ gbʊ dılı.»

52 Nıı, tɔlʊa palıa ɔ ŋwɛɛ, wa nɛɛ: «-Mı mıa dɛ, Galilee -nyımɛ -mı mı 'yaa yı? -Ɪn -talı -slɔ -Lagɔwɛlı zɔ, 'ın -na yıa nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ yabhlogbɔɔ 'na 'ka Galilee 'bhʊ.»

[53 -Slɛɛn, -mɔmɔ -ka 'wʊsɔ, 'ın -mɔɔ mnıa -mɔɔ -buduŋwɛɛ.

8

'Ŋwnɔ -ɔ wa kpaa nʊkpasu -putu nya

1 Nıı, -Zezu mnıa *Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu, 2 zlı zlıa, we zlʊkpɛ -papa, -bha ɔ mnıa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ lʊ, 'ın nyıma weee yia ɔ -gbɛ yi. 'Ɪn -Zezu yia ladı ɔ 'ka nyıma gbʊ -slolu. 3 -Slɛɛn, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma -laa ylıkwʊŋwnɔ yabhlo -Zezu 'yu. Ɔɔ ŋwnɔ mıa, 'mɔ wa kpaa, -zugba ɔ -yɔ nʊkpasu -putu mı -budu 'wʊdıda. -Bha wa 'yligbelia ɔ wa 'dɛ weee nyıdı. 4 -Maa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Slolunyɔ, nıı, 'ŋwnɔ -ɔ mıa da nı, ɔ -yɔ nʊkpasu -putu mı -budu 'wʊdıda, 'ın wa yia ɔ kpa. 5 Moizı nɛɛ tite 'wʊ nıı, 'sasʊkpa -ŋwnɔ mıa, wa 'bha ɔ gbɔkʊ 'wʊ. 'Ɪn -mı, -ın nɛɛ saa?»

6 Ɔ zɔbhlilie nya wa gbaa dɛ wɛlı nı, ɔ 'dɛɛ wɛlı 'ka ɔ kpa, 'ın wa 'ka ɔ gbʊ dılı. Nıı, -Zezu kwlia 'wʊ, 'ın ɔ yia -di la tli dʊdʊ ɔ -kwıtɛya nya. 7 Wa mı ɔ layıbhadaa 'gbʊ, ɔ -sɔa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Aın glaa, nyımɛ -ɔ 'nıa -slɔ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, -mɔɔ 'pa ŋwnɔ nı gbɔkʊ tıa.» 8 'Bhie, ɔ yi 'yaa 'wʊkwli, -zugba ɔ cɛlı dʊdʊ.

9 Da wa 'nʊa ɔ wɛlı, 'ın wa yia mnımnıe bhli -bhlo -bhlo, we bhlili nyıma kpası -gʊ, 'ın -Zezuu 'dɛbhlo yia -bha -tʊ we -yɔ ɔɔ 'ŋwnɔ. 10 -Slɛɛn, -Zezu -sɔa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Bhɔlɔ, da wa mıa? Da amaa gbʊdılınyaa 'dɛbhie mıa? 'Lee, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -tʊ ɔ 'ka aın gbʊ -dılıı?»

11 Ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı da -tʊ ɔ 'ka 'mı gbʊ -dılı.»

'Ɪn -Zezu nɛɛ: «'Ɪn -amı, ı'ın -dılı 'ya aın gbʊ. Nıı, a mnı -buduŋwɛɛ. We 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ,

ama -putu 'na nʋnʋ gbʋnyuu lɛ -nıɛ.»]

-Zezu mı dʋdʋgʋ -nyımaa zlı nya

12 -Slɛɛn, -Zezu nɛɛ 'ya nyıma -yla: «-Amı -wa dʋdʋgʋ -nyımaa zlı. Nyımɛ -ɔ yia 'mı 'bı nɔa, ɔ 'nıa nikpise 'wʋ nɔa yi. Nıı, zlı -we wlaa 'yliyɔgagıe, 'mʋ ɔ yia 'yıa.»

13 -Bha Falizınyıma gbaɛ: «-Na 'dɛ -wa -na gbʋdayınyɔ, wɛlı -we -na yia gbaa, -a 'na 'ka we gbʋzɔnʋ la.»

14 Ɔ 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «Nıı, na 'dɛ yi na gbʋdayınyɔ nya -mıoo, gbʋzɔnʋ -wa. -We ka gbʋ -wa, mɔ na bhʋa, we -yɔ mɔ na mnıa, ın -yi -bha da. We mı 'sa 'bhie, amıa, da na bhʋa, a 'nı -bha da -yi, 'ın mɔ na mnıa, a 'nı -bha da -yi. 15 Sa dʋdʋgʋ -nyıma bhua gbʋ 'wʋ, 'sa a bhua nyımaa -yɔgbʋ 'wʋ. Nıı, -amı mıa, ı'ın 'bhu nyımɛ yabhlogbɔɔ -yɔgbʋ 'wʋ. 16 Nıı, we -ka nyımɛɛ -yɔgbʋ ın 'ka 'wʋbhu, na gbʋwʋbhubhue mı tıklıı. -We ka gbʋ -wa, we 'nı na 'dɛbhlogbɔɔ bhu wee gbʋ 'wʋ, Dide -ɔ tiea 'mı, ın -yɔ ɔ 'sɔ mı. 17 We mı amıaa tite 'wʋ cɛlıda nıı, -we gbʋdayınya 'sɔ -ka gba wɛlı -bhlo nya, a mneni a 'ka we dlı -gʋ zʋ.» 18 -Amı mı na gbʋdayınyɔ nya, 'ın Dide, -ɔ tiea 'mı, -mɔɔ mı 'yaa na gbʋdayınyɔ nya.

19 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Da -na Dide mıa?»

-Zezu nɛɛ: «Amıa, a 'nı 'mı -yi, 'ın a 'nı na Dide -yi, a -ka yaa 'mı -yi, -zugba a -yi yaa na Dide.» 20 Nıı, wee gbʋ nı -Zezu gbaa, -zugba ɔ mı nyıma gbʋ -sloluda -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, da wa palıa -Lagɔgwɛzi, we kwesi. Ɔnʋʋ 'ylı 'nı -slɔ nynii 'gbʋ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ kpa.

-Zezu nɛɛ nıı, mnıa ɔ yia

21 -Zezu nɛɛ 'ya wa -yla: «Mnıa na yia, 'ın na da a yia -talıa. Nıı, amıaa gbʋnyuu lʋ a yia tlılıa. Da ın mıa mnıda a 'nı mneni a 'ka -mɔ mnı.»

22 -Slɛɛn, Zuifʋʋ 'yugalınya nɛɛ: «Ɔ 'dɛ ɔ yia 'bhaa yı? -We ka gbʋ -wa, ɔ nɛɛ: ‹Da ın mıa mnıda, a 'nı mneni a 'ka -mɔ mnı.› »

23 Ɔ 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «Amıa, dʋdʋʋ -nʋ a -mıa, 'ın -amı, yalıı -nʋ ın -mıa. Dʋdʋgʋ -nyıma a -mıa, 'ın -amı 'nı dʋdʋgʋ -nyımɛ. 24 We 'dɛɛ 'gbʋ ın yia gba nıı, amıaa gbʋnyii lʋ a yia tlılıa. 'In tlıa a yia amıaa gbʋnyii lʋ, we -ka nıı, a 'nı we dlı -gʋ zʋ nıı, -ɔ ın -mıa, 'mɔ ın -mıa.»

25 -Bha wa 'yıbhaa ɔ laɛ: «Nyɔɔ -ın -mıa?»

Ɔ nɛɛ: «We 'bhʋ we gwedıda, ın mı we aın -yla gbada. 26 Ɪn mneni ın 'ka gbʋ duun gba amıaa daa, 'ın ın 'ka aın gbʋ dılı. Nıı, -ɔ tiea 'mı, ɔ mı tıklıı, 'ın -we ın 'nʋa ɔ -gbɛ, 'mʋ na gbaa dʋdʋgʋ -nyıma -yla.»

27 Wa 'nı we 'wʋ la 'nʋ nıı, ɔ Didee gbʋ ɔ mıa gbada. 28 We 'gbʋ, ɔ nɛɛ wa -yla: «A -ka Nyımɛɛ 'Yu 'wʋbhu yalı 'bhie, a yibhelia we 'ji nıı, -ɔ ın -mıa, 'mɔ ın -mıa. 'Ji a yia we yibhelia nıı, ı'ın nʋ -lu yabhlogbɔɔ lɛ na 'dɛ -bhlo, nıı, -we Dide -slolua 'mı, 'mʋ na gbaa. 29 Nıı, -ɔ tiea 'mı ɔ -yɔ 'mı 'sɔ mı. 'Ylı weee nya, -we nanıa ɔ dʋdʋ

'mʊ na nʊa lɛ, we 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ 'nɪ na 'dɛ -bhlo tɪ.»

30 Da ɔ gbaa gbʊ nɪ, -bha nyɪma duun zʊa ɔ dlɪ -gʊ.

Galɪɪ 'zayli

31 -Zezu nɛɛ Zuifʊ -wa zʊa ɔ dlɪ -gʊ -ylaɛ: «A -ka na wɛlɪ -gʊ nɔ, a mɪ na 'bɪnɔnya -zɔnʊ nya. 32 'Ɪn a yibhelia gbʊzɔnʊ, 'ɪn wee gbʊzɔnʊ saa aɪn gaylo 'wʊ.»

33 Wa nɛɛ: «Nɪɪ, *Ablaamʊʊ 'yuoyua -a -mɪa, -amɪaa klu -ka bhaa 'wlʊ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ -slɔ -aɪn galɪ -zɛlɪ. Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na gba -slɛɛn nɪɪ, -ɪn 'ka -aɪn gayloflii -saa?»

34 -Zezu -saa wa -gʊ, ɔ nɛɛ: «ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, -ɔ nʊa gbʊnyuu lɛ, gbʊnyuu gaylo ɔ -mɪa. 35 Gaylo mɪa, yiyinyɔ -wa, ɔ 'nɪ -buduŋwɛɛ -nyɪmɛ 'yli weee -nʊ nya. 'Ɪn, -buduŋwɛɛɛ -kanyɔɔ 'yu mɪa, -buduŋwɛɛ -nyɪmɛ ɔ -mɪa 'yli weee nya. 36 Nɪɪ, -Lagɔɔ 'Yu -ka aɪn gayloflii -sa nɪ, gayloflii a 'bhʊaa 'dɛbhie -gbolu. 37 Ablaamʊʊ 'yuoyua a -mɪa, ɪn -yi we 'ji. Nɪɪ, a 'yɪbha a 'ka 'mɪ 'bha, -we ka gbʊ -wa, a'a ŋwnu na wɛlɪ -yɔ. 38 -Amɪ mɪa, -we ɪn 'yɪa Didee -gbɛ, 'mʊ na gbaa. 'Ɪn amɪa, -we a 'nʊa amɪaa didee -gbɛ, 'mʊ a nʊa lɛ.»

39 Wa nɛɛ: «-Amɪaa dide mɪa, Ablaamʊ -wa.»

Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka Ablaamʊʊ 'yua nya -mɪ gbʊzɔnʊ saa, -we ɔ nʊa lɛ, a ka yaa we lɛnʊ. 40 Nɪɪ, -slɛɛn mɪa, na 'bhabhɪee da a mɪa -talɪda, 'ɪn ɪn ka -nanʊ aɪn -yla gbʊzɔnʊ gba, gbʊzɔnʊ -we ɪn 'nʊa -Lagɔɔ -gbɛ. Wee gbʊ mɪa, Ablaamʊ 'nɪ we 'sasʊkpa -nʊ lɛnʊ. 41 Nɪɪ, amɪa mɪ amɪaa didee lɛnʊgbʊ lɛnʊda.»

-Bha wa gbaɛ: «-A 'nɪ bhoyi -gʊ yua nya -mɪ. -A 'dɛ weee ka Dide -bhlo, -Lagɔ -wa.»

42 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ -ka yaa amɪaa Dide, -zugba a -kalɪ yaa na zɛ. -We ka gbʊ -wa, ɔ -gbɛ na bhʊa, 'ɪn ɔ 'gbʊ ɪn mɪa -ʂeli. We 'nɪ na 'dɛ nya ɪn yi, mɔ tiea 'mɪ. 43 A 'nɪ na wɛlɪ 'wʊlanʊda -mɪ, lɛɛ -lu ka 'gbʊa? -We ka gbʊ -wa, a 'nɪ mneni a 'ka na wɛlɪ 'nʊ. 44 Nɪɪ, amɪaa dide -wa 'Kuzu, 'ɪn a 'yɪbha a 'ka 'Kuzuu dʊmagbʊ lɛnʊ. We 'bhʊ we gwedɪda, we mɪ nyɪmɛbhanyɔ nya. Gbʊzɔnʊ 'nɪ -slɔ we ŋwɛɛ 'wlʊ. Gbʊzɔnʊ 'nɪ we 'wʊ -mɪɪ 'gbʊ. We 'dɛɛ wɛlɪ mɪa, mʊ -wa yoyowɛlɪ. We mɪ *yokanyɔ nya, 'ɪn we mɪa *yoo dide nya. 45 'Ɪn -amɪ, gbʊzɔnʊ na gbaa 'gbʊ, a'a ŋwnu na gbʊ -yɔ. 46 Aɪn glaa, nyɔɔ 'ka we -slolu nɪɪ, ɪn ka gbʊnyuu lɛnʊa? Nɪɪ, ɪn -ka gbʊzɔnʊ gba nɪ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a'a ŋwnu we -yɔa? 47 Nɪɪ, nyɪmɛ -ka -Lagɔɔ -nʊ nɪ, -Lagɔɔ wɛlɪ ɔ nʊa. A 'nɪ -Lagɔɔ -nʊ, we 'dɛɛ 'gbʊ a 'nɪa wee wɛlɪnya 'nʊda -mɪ.»

-Zezu -yɔ Ablaamʊ 'sɔ nyɪdɪ, nyɔɔ 'ylia?

48 -Slɛɛn, Zuifʊ nɛɛ: «-A -ka gba nɪɪ, Samaliyu -ɪn -mɪa, 'ɪn zuzu 'nyuu mɪ -mɪ 'wʊ, -a 'nɪ yo 'tʊbhʊ, we 'nɪ mʊʊ?»

49 -Zezu nɛɛ: «-Ɪnnya, we 'nɪ nɪɪ, zuzu 'nyuu mɪ 'mɪ 'wʊ. Nɪɪ, na Dide na zʊa -bha. Amɪa'a zʊ -bha 'mɪ. 50 Ɪ'ɪn 'ylimanɪ na 'dɛ, -ɔ 'yɪbhaa na 'ŋnɪ 'ylimanɪ,

ɔ mɪ -bha, mɔ bhua gbʊ 'wʊ. 51 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyɪmɛ -ɔ zʊa na wɛlɪ 'nʊŋwɛ, ɔ 'na 'ka tlɪtlɪe 'yɪ.»

52 Zuifʊ nɛɛ: «Nɪɪ, -a -yi -slɛɛn we 'ji nɪɪ, zuzu 'nyuu mɪ -mɪ 'wʊ. Ablaamʊ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya ka tlɪ. 'Ɪn -mɪ, -ɪn nɛɛ, nyɪmɛ -ɔ -ka -na wɛlɪ 'nʊŋwɛ zʊ, ɔ 'na 'ka tlɪtlɪe 'yɪ. 53 Nɪɪ, -amɪaa dide Ablaamʊ ka tlɪ. 'Lee, -mɪ 'ylia -mɪ -zia -amɪaa dide Ablaamʊ yɪ? -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya ka 'ya tlɪ. Sa -na bhu -na 'dɛ 'wʊa?»

54 -Zezu nɛɛ: «Ɪn -ka na 'dɛ 'ylimanɪ, -mʊʊ 'nɪ 'ji -ka. Nɪɪ, na Dide 'ylimanɪa na 'ŋnɪ, na Dide -ɔ ka daa a gbaa: ‹Mɔ -wa -amɪaa -Lagɔ.› 55 'Ɪn, a 'nɪ ɔ -yi, -amɪ -yi ɔ. Ɪn -ka gba nɪɪ, ɪn 'nɪ ɔ -yi, -zugba amɪa 'bhisa ɪn mɪa yokanyɔ nya. Nɪɪ, ɪn -yi ɔ, 'ɪn na nɔa ɔ wɛlɪ -gʊ. 56 'Mʊna ka amɪaa dide Ablaamʊ ye, nɪɪ, 'ylɪ -we nya ɪn 'kaa yi, ɔ 'ka -bha 'yɪɪ 'gbʊ. Ɔ 'yɪa wee 'ylɪ -yɔ, 'ɪn ɔ yia 'mʊna li.»

57 Zuifʊ nɛɛ ɔ -yla: «Aya! -Ɪn 'nɪ -slɔ -zʊ glʊ 'sɔ 'ya kugbua li, 'ɪn -ɪn yia Ablaamʊ 'yɪ yɪ?»

58 -Zezu nɛɛ: «ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: Ablaamʊ 'nɪa -slɔ 'wlʊ, -amɪ mɪ.»* 59 -We mɪa daa 'gbʊ, wa yia gbɔkʊ labhu, wa 'ka we ɔ 'wʊbha. Nɪɪ, -Zezu zizea, 'ɪn ɔ yia -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ 'tla.

9

-Zezu -bloa 'lɔlɔnyɔɔ 'yli

1 Da -Zezu mɪa mnɪda, nyɪmɛ yabhlo wa 'kaa gwalɪ, -ɔ 'lɔa, 'ɪn ɔ yia ɔ 'yɪ. 2 -Bha ɔ 'bɪnɔnya 'yɪbhaa ɔ laɛ: «Wlabi, nyɪmɛ mɪa dɛ nɪ, wa 'kaa ɔ gwalɪ, ɔ mɪ 'lɔda. 'Lee, mɔ nʊa gbʊnyuu lɛ yaayɪɪ, ɔ 'nyaa -yɔ ɔ dide -wa yɪ?»

3 Ɔ 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «Ɔmɔ klaa, ɔ 'nyaa klaa, we -yɔ ɔ dide, we 'nɪ wa gbʊnyuuu gbʊ. Nɪɪ, 'lɔ ɔ 'lɔa da nɪ, -Lagɔɔ lubho 'ka we 'dɛ -slolu ɔ gbɛgbɛɪɪn gbʊ -wa. 4 Da zlɪ mɪa -slɔ da, we mɪ nɪɪ, -ɔ tiea 'mɪ -a 'ka ɔ lubho nʊ. Nɪɪ, sabɔ mɪ yida, da nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪa mneni ɔ 'ka lubho nʊ. 5 Da ɪn mɪa -slɔ dʊdʊ -gʊ, dʊdʊgʊ -nyɪmaa zlɪ ɪn -mɪa.»

6 -Zezu bhɪa gbʊ nɪ gbagbɪe, ɔ 'paa -dlɛ dʊdʊ, ɔ nʊa plaplɪ lɛ we nya, 'mʊ ɔ tlia 'lɔlɔnyɔɔ 'yli -gʊ. 7 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Mnɪ budoa 'nyu -we wa laa Siloe lʊ. (Siloee ji -wa: pa yoo.) Ɔ mnɪa -mɔ, ɔ budoa wee 'nyu lʊ, ɔ 'kaa lʊyi, -zugba ɔ mɪ la 'yɪda sa 'vayɪɪ.»

8 Ɔ -zɔɔ -bhelia -yɔ -wa yɪa 'cɪn ɔ zlada, -maa nɛɛ: «-Ɔ mɪa da nɪ, nyɪmɛ -ɔ zladaa mɔ, we 'nɪ mɔɔ?» 9 Nyɪma tɔlʊa nɛɛ: «Mɔ -wa mɔ!» Tɔlʊa nɛɛ 'ya: «-Ɪnnya, we 'nɪ ɔmɔ, ɔ 'wʊwlʊ -wa.»

-Bha ɔ 'dɛ gbaɛ: «-Amɪ -wa gbʊzɔnʊ sa.»

10 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Sa -na 'yli -bhlolu 'wʊlaa?»

11 Ɔ nɛɛ: «Nyɪmɛ wa laa -Zezu, ɔ nʊa plaplɪ lɛ, 'mʊ ɔ tlia na 'yli -gʊ. 'Ɪn ɔ nɛɛ nɪɪ, ɪn mnɪ budoa Siloe lʊ. Ɪn mnɪa -mɔ, ɪn budoa, 'ɪn na 'yli yia -blo.»

12 Wa nɛɛ: «Da ɔɔ nyɪmɛ mɪa?»

Ɔ nɛɛ: «ɪn 'nɪ ɔ da -yi!»

* **8:58** Wee wɛlɪ nɪ -Zezu gbaa da nɪ, we -yɔ 8.24 'sɔɔ 'ji -bhlo. Nɪɪ, -Lagɔɔ -mɔwlʊ ŋnɪɪ 'dɛbhie ɔ zʊa ɔ 'dɛ. Zuifʊʊ 'wlukʊʊn nɪɪ, -Lagɔ ɔ vɛlɪa.

13 -Slɛɛn, 'lɔlɔnyɔ -ɔ ka 'yli -Zezu -bloa, 'mɔ wa kwaa Falizɪnyɪmaa 'yu. 14 Nɪɪ, 'yli -we nya -Zezu nʊa plaplɪ lɛ ɔ -dlɛ nya, 'ɪn ɔ yia 'lɔlɔnyɔɔ 'yli -blo nɪ, Nyapɛylɪ -wa. 15 We 'dɛɛ 'gbʊ, da wa kwaa ɔɔ 'lɔlɔnyɔ Falizɪnyɪmaa 'yu, sa ɔ 'yli -blolua 'wʊla, 'ɪn -maa yi 'yaa we ɔ la 'yɪbha. Ɔ nɛɛ: «Ɔ tlia na 'yli -gʊ plaplɪ, ɪn budoa, 'ɪn ɪn yia layɪ.»

16 Waa Falizɪnyɪma glaa, tɔlʊa nɛɛ: «Nyɪmɛ mɪa da nɪ, ɔ 'nɪ -Lagɔɔ -gbɛ 'bhʊ, we 'dɛɛ 'gbʊ ɔ'ɔ zʊa Nyapɛylɪɪ tite 'nʊŋwɛ.»

Nɪɪ, tɔlʊa nɛɛ 'ya: «Nyɪmɛ -ɔ nʊa gbʊnyuu lɛ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka 'sasʊkpa -gwɛdigbʊ lɛnʊ.» Gbʊ nɪ -gʊ wa 'nɪ wɛlɪ -bhlo -ka.

17 -Slɛɛn, wa yi 'yaa ɔɔ 'lɔlɔnyɔ layɪbhaɛ: «'Ɪn -mɪ naa, -ɔ -bloa -na 'yli, sa -na gba ɔ daa?»

Ɔ nɛɛ: «-Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ -wa.»

18 Nɪɪ, waa Zuifʊʊ 'yugalɪnya 'nɪ we -yɔŋwnu nɪɪ, ɔɔ nyɪmɛ ka zlɪmɛ 'lɔ, 'ɪn -slɛɛn, ɔ mɪ layɪda. -We mɪa da, we 'dɛɛ 'gbʊ wa yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa la. 19 'Ɪn wa yia wa layɪbhaɛ: «'Lee, nyɪmɛ nɪ mɪ amɪaa 'yu nya gbʊzɔnʊ saa? A nɛɛ nɪɪ, a 'kaa ɔ gwalɪ, ɔ mɪ 'lɔdaa? Lɛɛ -lu nʊ lɛ 'ɪn ɔ yɪ -slɛɛn laa?»

20 -Maa nɛɛ: «-A -yi we 'ji nɪɪ, -amɪaa yu -wa, nɪɪ, -a 'kaa ɔ gwalɪ, ɔ mɪ 'lɔda. 21 -We nʊa lɛ 'ɪn ɔ yɪa -slɛɛn la, 'ɪn -ɔ -bloa ɔ 'yli, -a 'nɪ we -yi. A 'yɪbha ɔ 'dɛ la. Sa we 'plɪa ɔ gbɛgbɛɪn ɔ 'dɛ 'ka we gba, nɪɪ, ɔ 'nɪ 'nyɛnyɛyu.» 22 Ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa mɪ Zuifʊʊ 'yugalɪnya sɔdaa 'gbʊ, wa yi 'saa gba. -Maa ka we zʊ nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ -ka gba nɪɪ, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, wa 'ka ɔ -Lagɔbudu zɔ vu. 23 We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa nɛɛ: «Ɔ 'nɪ 'nyɛnyɛyu, a 'yɪbha ɔ 'dɛ la.»

24 Falizɪnyɪma laa ɔ -zakpa 'sɔnʊ, wa nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn gba gbʊzɔnʊ -Lagɔ 'yu, -amɪa -yi we 'ji nɪɪ, ɔɔ nyɪmɛ mɪa, gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ -wa.»

25 Ɔ nɛɛ: «Ɔ -ka gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ, ɪn 'nɪ we 'ji -yi. Gbʊ -we ɪn -yia 'ji, we -bhlogbɔɔ: ɪn ka 'lɔ, 'ɪn -slɛɛn, ɪn mɪ layɪda.»

26 -Maa nɛɛ: «Mɔɔ -lu ɔ nʊ -mɪ -yla lɛa? Sa ɔ nʊ, 'ɪn ɔ yi -na 'yli -bloa?»

27 Ɔ 'palɪa wa wɛlɪɪ 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «ɪn ka yaa we aɪn -yla gba, 'ɪn a 'nɪ na wɛlɪ yukwli pʊlʊ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a 'yɪbha 'ya a ka we 'nʊa? 'Lee a 'yɪbha a 'ka ɔ 'bɪnɔnya -zɛ -wa yɪ?»

28 Wa vɛlɪa ɔ, wa nɛɛ: «-Mɪ -wa ɔ 'bɪnɔnyɔ. -Amɪa mɪa, Moizɪɪ 'bɪnɔnya -a -mɪa. 29 -We ka 'ji -a -yia, mʊ -wa nɪɪ, -Lagɔ ka Moizɪ -yla gbʊ gba. 'Ɪn ɔmɔ mɪa, da ɔ bhʊlʊa, -a 'nɪ -bha da -yi.»

30 Ɔɔ nyɪmɛ nɛɛ wa -yla: «-We sʊbhalɪa nyɪmɛ ŋwɛgaga mʊ nɪ: amɪa 'nɪ ɔ 'bhʊlʊda da -yi, 'ɪn ɔ yia na 'yli -blo! 31 Nɪɪ, -a -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔ'ɔ 'nʊ gbʊnyuu -lɛnʊnyɔɔ wɛlɪ. Nyɪmɛ -ɔ mɪa -Lagɔnyɪmɛɛ 'zayli nya, 'ɪn ɔ nʊa ɔ dʊmagbʊ lɛ, ɔ wɛlɪ -Lagɔ nʊa. 32 -A 'nɪ -slɔ 'nʊ -gba nɪɪ, nyɪmɛ wa 'kaa gwalɪ, -ɔ 'lɔa, nyɪmɛ yabhlo ka ɔ 'yli -blo. 33 Nyɪmɛ -ɔ nʊa gbʊ nɪ lɛ, -Lagɔɔ -gbɛ ɔ bhʊa,

we 'nɪ yaa we gbʊ, ɔ 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ mneni.»

34 Waa Falizɪnyɪma nɛɛ: «We 'bhʊ -na gwalɪ bhla, -na -kpabhie mɪ gbʊnyuu lʊ. -Mɪ 'nɪ mneni -ɪn 'ka -amɪa gbʊ -slolu!» -Bha Falizɪnyɪma vua ɔ.

'Lɔlɔnyaa 'zayli

35 Nɪɪ, -Zezu ka 'nʊ nɪɪ, wa ka ɔɔ nyɪmɛ vu. Ɔ 'yɪa -mɔɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee -mɪ, Nyɪmɛɛ 'Yu -na zʊ dlɪ -gʊʊ?»

36 Ɔɔ nyɪmɛ nɛɛ: «Na -kanyɔ, nyɔɔ ɔ -mɪa? Gba we, 'ɪn ɪn 'ka ɔ dlɪ -gʊ zʊ.»

37 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mɔ -na yɪa da -yɔ, 'ɪn mɔ mɪa da -mɪ -yla gbada.»

38 -Bha ɔ gbaɛ: «Na -Kanyɔ, dlɪ na zʊa -mɪ -gʊ.» 'Ɪn ɔ yia ɔ bʊbɔ ɔ 'yu 'kukolu sibhlie nya.

39 We 'bɪgʊ, -Zezu nɛɛ: «-We -wa nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue, -we ka 'gbʊ ɪn yia dʊdʊ -gʊ yi nɪ, mʊ -wa nɪɪ, nyɪma -wa'a 'yɪa la, wa 'ka layɪ, 'ɪn -wa yɪa la, wa 'ka 'lɔ.»

40 Falizɪnyɪma tɔlʊa -wa mɪa -bha, wa 'nʊa we, 'ɪn wa nɛɛ: «-Amɪa naa, 'lɔlɔnya -a -mɪa yɪ?»

41 -Zezu nɛɛ: «A -ka yaa 'lɔlɔnya nɪ, a 'na 'ka ya gbʊnyuu 'wlu -ka. -Slɛɛn, a nɛɛ: ‹-A yɪ la› we 'dɛɛ 'gbʊ amɪaa gbʊnyuu mɪ aɪn 'wlu.»

10

Bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ -zɔnʊ

1 «Nɪɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyɪmɛ -ɔ 'nɪa 'suoo ŋwɛɛ plalɪ, -ɔ -gblalɪa 'suoo da -putu, 'wienyɔ -yɔ nyɪmɛ 'nyuu ɔ -mɪa. 2 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ plalɪa 'suoo ŋwɛɛ, mɔ -wa bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ. 3 'Ɪn bhlabhlɛɛ 'suoo ŋwɛkʊnyɔ kalɪa klolo ɔ -yla, 'ɪn bhlabhlɛ nʊa we 'yliyɔzʊnyɔɔ wɛlɪ. Bhlabhlɛ -mʊʊ -ka -mɪ, we 'ŋnɪ -yɔ ɔ lalɪa we, 'ɪn ɔ kwaa wee bhlabhlɛnya 'pipee. 4 Ɔ -ka we 'dɛ weee wleli, 'ɪn ɔ nɔa we 'yu. Ɔ mɪ -slɛɛn we 'yu, 'ɪn we nɔa ɔ 'bɪ, -we ka gbʊ -wa, we -yi ɔ wɛlɪ. 5 We'e nɔ nyɪmɛ -putu 'bɪ. Nɪɪ, kwɛɛ we gwaa ɔ, we 'nɪ ɔ wɛlɪ -yii 'gbʊ.» 6 Gbʊʊ nine ɔ 'paa da -zugba ɔ mɪ gbada, nyɪma 'nɪ we 'wʊlanʊ.

7 -Bha -Zezu gba 'yaɛ: «Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, -amɪ -wa bhlabhlɛɛ 'suoo ŋwɛɛ. 8 Ɪn 'nɪa -slɔ yi, -wa weee yia, 'wienya wa -mɪa, 'ɪn wa mɪa nyɪma 'nyii nya. Nɪɪ, bhlabhlɛ 'nɪ wa wɛlɪ 'nʊ. 9 'Ɪn bhlabhlɛɛ 'suoo ŋwɛɛ mɪa, -amɪ -wa. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ -ka na -gbɛ plalɪ, 'ɪn ɔ bhʊa gbʊ 'wʊ. Wee 'suoo ŋwɛɛ ɔ yia plalɪa, 'ɪn -bha ɔ yia 'tlalɪa 'bhie, ɔ 'ka lililu 'yɪ. 10 'Wienyɔ mɪa, ɔ -ka yi nɪ, 'wie klaa, 'bhabhɪe klaa, we -yɔ lasasɪe, we 'gbʊ ɔ yia. -Amɪ mɪa, nyɪma 'ka 'yliyɔgagɪe 'yɪ 'gbʊ ɪn yia yi. 'Ɪn wee 'yliyɔgagɪe mɪa, wa 'ka we 'yɪ duun.

11 «Nɪɪ, -amɪ -wa bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ -zɔnʊ. Bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ -zɔnʊ mɪa, ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagɪe ɔ saa dlɪ -gʊ ɔ bhlabhlɛɛ 'gbʊ. 12 Nɪɪ, lubhonʊnyɔ -ɔ 'nɪa bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ, 'ɪn bhlabhlɛ 'nɪa ɔ -nʊ, -fliigwɪ -ka yida -mɪ, ɔ -ka we -yɔyɪ, 'ɪn ɔ tɪa -bha wee bhlabhlɛ -gwagwɪe nya. We -ka bhlabhlɛ tɔlʊa kpa, 'ɪn we pnɪɪ mumnia la. 13 -We ka

gbʊ -wa, lubhonʊnyɔ -ɔ mɪa 'gwɛzii datalɪda, ɔ'ɔ sɪalɪ ɔ 'dɛ bhlabhlɛɛ 'gbʊ. 14 Nɪɪ, -amɪ -wa bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ -zɔnʊ. Sa ɪn -yia na bhlabhlɛ, 'ɪn na bhlabhlɛ -yia 'mɪ nɪ, 15 'sa Dide -yia 'mɪ, 'ɪn, ɪn -yia na Dide. 'Ɪn na palɪa na 'yliyɔgagɪe la na bhlabhlɛɛ 'gbʊ. 16 Bhlabhlɛ tɔlʊa ɪn kaa, -mʊmʊnya mɪa da suo nɪ 'wʊ, we 'nɪ -slɔ -mʊʊ glaa -mɪ. We mɪ nɪɪ, ɪn gʊgwlalɪ we 'wlu. Na wɛlɪ we yia 'nʊa, 'ɪn we 'dɛ weee 'ka -zlo -bhlo -we kaa 'yliyɔzʊnyɔ -bhlo -zɛ.

17 «Nɪɪ, na Dide -kalɪ na zɛ. -We ka gbʊ -wa, ɪn ka na 'yliyɔgagɪe lapalɪ. 'Ɪn 'wʊ na yia we 'bhua. 18 Wee na 'yliyɔgagɪe mɪa, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka 'mɪ we kwɛɛ -sa, na dlɪɪ da ɪn palɪa we la. Ɪn ka we se ɪn 'ka we lapalɪ, 'ɪn, ɪn ka we se ɪn 'ka 'ya we 'wʊbhu. Tite na Dide tɪa 'mɪ -yɔ, mʊ mɪa dɛ.»

19 -Zezuu wɛlɪ nɪ sɪsalɪa Zuifʊ -yɔ. 20 Wa glaa, nyɪma duun nɛɛ: «Zuzu 'nyuu mɪ ɔ 'wʊ, -sabhɛ mɪ ɔ 'bhada, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a pʊlʊ ɔ yukwlia?»

21 Tɔlʊa nɛɛ: «Wɛlɪ -we ɔ gbaa dɛ nɪ, Zuzu 'nyuuu 'wʊmɪnyɔɔ wɛlɪ 'nɪ 'sa -mɪ. 'Lee, zuzu 'nyuu mneni we 'ka 'lɔlɔnyɔɔ 'yli -bloo?»

-Zezu nɛɛ ɔ mɪ -Lagɔɔ 'Yu nya

22 Nɪɪ, -Lagɔbudu 'kadʊʊ -kalɪylɪɪ 'fɛtɪ ka nyni -Zeluzalɛmʊ. -Zʊo -zʊ, -sa wa saa we. 'Ɪn, ŋwɔtlɔyibhla -wa. 23 -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, da wa laa Salomɔɔɔ palʊ 'kadʊ, we bhʊnya -yɔ -Zezu mɪa -zieda. 24 -Slɛɛn, Zuifʊ gbelia ɔ, 'ɪn wa nɛɛ: «Lɛbhla -ɪn 'ka -amɪaa dlɪ yalɪ -saa? Nɪɪ, -mɪ, ɪn -ka -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, gba we -aɪn -yla sa 'vayɪɪ.»

25 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «ɪn ka we aɪn -yla gba, 'ɪn a 'nɪ we dlɪ -gʊ zʊ. Nɪɪ, gbʊ na nʊa lɛ na Didee 'ŋnɪ nya, mʊ -wa na gbʊdayɪnya. 26 Nɪɪ, a 'nɪ na bhlabhlɛ glaa -mɪ, we 'dɛɛ 'gbʊ a'a zʊa 'mɪ dlɪ -gʊ. 27 Na bhlabhlɛ mɪa, na wɛlɪ we nʊa. -Amɪ -yi we, 'ɪn we nɔa 'mɪ 'bɪ. 28 'Yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, 'mʊ na nyɛa we. We 'na 'ka labhʊ -bhlɔkɔɔ -gba, 'ɪn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mɪ we kwɛɛ -sa. 29 Na Dide -ɔ 'nyɛa 'mɪ we yoo, ɔ 'yli ɔ -zi -lu weee. 'Bhie, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka we na Dide kwɛɛ -sa.* 30 -Amɪ -yɔ na Dide 'sɔ, -a -bhlo.»†

31 -Bha, Zuifʊ 'bhu 'yaa gbɔkʊ la wa 'ka we ɔ 'wʊbha. 32 We 'dɛɛ 'gbʊ -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Libho -zɔnʊʊ -zlo, -we 'bhʊa na Didee -gbɛ, ɪn nʊa lɛ amɪaa 'yibadɪ, a 'yɪa -yɔ, we glaa, -mʊmʊ ka 'gbʊ a 'ka 'mɪ 'bha gbɔkʊ nyaa?»

33 Zuifʊ nɛɛ ɔ -yla: «We 'nɪ lubho -zɔnʊʊ 'gbʊ -a 'yɪbha -a 'ka -mɪ 'bha gbɔkʊ nya, nɪɪ, -Lagɔ -ɪn vɛlɪa, we gbʊ -wa. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɪn -mɪa, 'ɪn -na bhua -na 'dɛ 'wʊ -Lagɔ 'bhisa!»

34 -Zezu nɛɛ: «We mɪ cɛlɪda amɪaa tite 'wʊ nɪɪ, -Lagɔ nɛɛ:

* **10:29** 'Sɛbhɛ tɔlʊa nɛɛ: «-We na Dide 'nyɛa 'mɪ yoo, we 'yli we -zi -lu weee.»

† **10:30** Nɪɪ, -Zezu -ka gba nɪɪ, ɔ -yɔ -Lagɔ 'sɔ -bhlo, -Lagɔ ɔ vɛlɪa Zuifʊʊ 'wlukʊʊn, wa titee sɔlʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ wa 'yɪbha wa 'ka ɔ 'bha.

‹-lagɔnya a -mıa.›
35-36 -A -yi we 'ji nıı, -we mıa
cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, nyımɛ
'nı mneni ɔ 'ka we lasa. -
Wa ka -nʊ nya -Lagɔwɛlı mıa
cɛlıda, ɔ -ka -maa la ‹-lagɔnya›
nı, 'ın -amı, -Lagɔ -ka -bha 'mı
-sa, 'ın ɔ -ka 'mı tie dʊdʊ -gʊ
nı, 'lee, sa a mneni a 'ka gba
nıı, ın ka -Lagɔ vɛlıa, nıı, ın nɛɛ
ın mı -Lagɔɔ 'Yu nyaa 'gbʊʊ?
37 Nıı, ın 'nı na Didee lubho
nʊ nı, a 'na zʊlʊ 'mı dlı -gʊ -
nı. 38 Nıı, ın -ka we lɛnʊ nı, 'ın
a 'nı yaa 'mı dlı -gʊ zʊa yioo,
wee libho -zɔnʊ mıa, a zʊ we
dlı -gʊ. 'Ɪn a 'ka we 'jiyibheli
'nanʊʊ nıı, Dide mı 'mı 'wʊ, 'ın
ın mı ɔ 'wʊ.» 39 Wee gbʊ nıı
'gbʊ, wa 'yıbha 'ya wa 'ka ɔ
kpa, 'ın ɔ yia wa kwɛɛ 'tla.

40 -Slɛɛn, -Zezu yia Zudɛɛn
nyuu -kakpe yabhlo -gʊ mnı.
Da Zaan batizee bhaa nyıma,
-bha ɔ -dıa la. 41 Nyıma duun
yia ɔ -gbɛ, wa nɛɛ: «Zaan
'nı gwɛdigbʊ yabhlogbɔɔ lɛnʊ,
nıı, -we weee ɔ gbaa nyımɛ nıı
daa, we mı gbʊzɔnʊ nya.» 42 -
We mıa nı -gʊ, nyıma duun
zʊa ɔ dlı -gʊ.

11

-Lazalıı tlıtlıgbʊ

1-2 Nıı, nyımɛ yabhlo wa
laa -Lazalı, ɔ -zɔɔ -wa Betani.
Malii -yɔ Maatı 'sɔ mı 'ya Be-
tani, ɔ bhɔlɔa wa -mıa. (Malii -
ɔ 'kaa Nyımaa -Kanyɔ *-lasiklɔ
bhʊ -yɔ tli, 'ın ɔ 'kaa we -yɔsɛ ɔ
'dɛɛ 'nyi nya nı, ɔɔ Malii -wa.)
Nıı, 'ylı yabhlo nya, 'ın -Lazalı
yia gu bhli. 3 We 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ
bhɔlɔa yia nyımɛ tie, wa 'ka -
Zezu la. Ɔ mnıa -Zezuu -gbɛ,
'ın ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, -na jijli -
tale ka gu -yɔ.»

4 Da -Zezu 'nʊa we, ɔ nɛɛ:
«Nıı, gu -we yia -Lazalı -yɔ, we
'nı ɔ 'bhabhıee 'gbʊ we yi ɔ -
yɔyi, we 'ka -Lagɔɔ 'ŋnımnıee
'tıtɛ -sloluu gbʊ -wa. -Bha wa
yia -Lagɔɔ 'Yuu 'ŋnı -mnınıa.»

5 Nıı, -Zezu 'nı Maatı klaa,
ɔ bhɔlɔ klaa, we -yɔ -Lazalıı
zɛkalı -sɛ. 6 'Ɪn ɔ 'nʊa nıı, -
Lazalı ka gu -yɔ, wa laa ɔ, ɔ 'nı
-mɔ mnı. Da ɔ mıa, ɔ li -bha 'ylı
'sɔ. 7 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «-
A mnı Zudee lʊ.»

8 Ɔ 'bınɔnya nɛɛ: «*Wlabi,
daylıda, Zuifʊ 'yıbha wa 'ka
-mı 'bha gbɔkʊ nya, 'ın -na
gbaa -ın 'ka -mɔ lʊmnı yı?»

9 Ɔ nɛɛ: «We bhlili zlıgʊ,
jibhe 'ka zɔ, mʊ -wa 'ylıı zlı.
Nyımɛ -ɔ nɔa zlı, ɔ'ɔ gozo, -we
ka gbʊ -wa, zlıı san mı -bha.
10 Nıı, we -ka sabɔ ɔ nɔ, 'ın ɔ
gozoa, -we ka gbʊ -wa, san 'nı
-bha -mı.» 11 Wɛlınya nıı 'bıgʊ,
ɔ nɛɛ: «-Amıaa 'tale -Lazalı ka
'ylaa ŋwɔ, nıı, mnıda ın mıa ın
'ka ɔ ganɔ.»

12 Ɔ 'bınɔnya nɛɛ ɔ -yla: «-
Amıaa -Kanyɔ, we -ka 'ylaa ɔ
ŋwɔ, 'pʊa ɔ yia.» 13 -We -Zezu
'yıbhaa ɔ 'ka gba, mʊ -wa nıı,
-Lazalı ka tlı. Nıı, ɔ 'bınɔnya
nɛɛ 'sa nıı, 'ylaa 'dɛbhie ɔ saa
'ŋnı.

14 -Bha -Zezu gbaa wa -yla
sa tıklıɛ: «-Lazalı ka tlı. 15 Nıı, ɔ
ka tlı, 'ın ın 'nı -mɔ -mı, we 'dɛɛ
'gbʊ na lia 'mʊna amıaa daa.
'Ɪn, a 'ka 'mı dlı -gʊ zʊʊ gbʊ -wa.
Nıı, -a mnı ɔ -gbɛ.»

16 -We mıa nı -gʊ, Toma
wa laa -Zluya nɛɛ -Zezuu
'bınɔnya tɔlʊa -yla: «-A -yɔ ɔ
'sɔ mnı, 'ın -a 'ka dabhlo tlılı.»

17 Nıı, da -Zezu mnıa -mɔ, 'ın ɔ yia 'nʊ nıı, wa ka -Lazalıı 'kwie gbawla 'wʊfa, we li 'ylı -mnʊa.* 18 Nıı, Betani mı -Zeluzalɛmʊ kwesi, we nyıdı mneni we 'ka kilomɛtlı ta nyni. 19 We 'dɛɛ 'gbʊ Zuifʊ duun yia Maatı -yɔ Malii -gbɛ yi, wa 'ka wa 'yuo 'pa wa bhelii tlıtlıee 'gbʊ.

20 Da Maatı 'nʊa nıı, -Zezu mı yida, 'ın ɔ yia ɔ yoo -saa mnı, -zugba Malii -mɔɔ -dı -budu zɔ la. 21 Maatı -yɔ ɔ gbelia 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, nıı, -ın -ka yaa -seli -mı, na bheli 'na 'ka yaa tlı. 22 Nıı, ın -yi -slɛɛn we 'ji nıı, -we -na yia -Lagɔ -zlalıa, 'nyɛa ɔ yia -mı we.»

23 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Wʊ amaa bheli yia -sɔa.»

24 -Mɔɔ nɛɛ: «ɩn -yi we 'ji nıı, dʊdʊʊ bhıa zlı mıa, ɔ -yɔ tlıtlınya yia 'wʊsɔa.»

25 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Tlıtlınyaa 'wʊsɔlʊnyɔ mıa, -amı -wa, 'ın -ɔ nyɛa nyıma 'yliyɔgagıe, -amı -wa. Nyımɛ -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, ɔ 'dɛ yi tlıoo, 'yliyɔ ɔ yia -gaa. 26 'Ɩn nyımɛ -ɔ -gaa 'yliyɔ, 'ın -ɔ zʊa 'mı dlı -gʊ, ɔ 'na 'ka tlı. -We ın gbaa dɛ, 'lee, a zʊ we dlı -gʊʊ?»

27 Ɔ nɛɛ: «ɩın, na -Kanyɔ, ın ka we dlı -gʊ zʊ nıı, -ın mı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya, 'ın -ın mı -Lagɔɔ 'Yu -ɔ 'kaa dʊdʊ -gʊ yi nya.»

28 Wɛlı nı -gʊ ɔ mnıa ɔ bhɔlɔ Malii laa, 'ın ɔ yia ɔ ŋwuŋweniɛ: «-Amıaa -Slolunyɔ mı da, ɔ nɛɛ a mnı.» 29 Malii 'nʊa we, -bha ɔ -sɔa 'wʊ sa slʊı, 'ın ɔ yia ɔ -gbɛ mnı, 30 -zugba -Zezu 'nı -slɔ wee -zɔɔ pla, da Maatı tıa ɔ, -bha ɔ mıa. 31 Zuifʊ tɔlʊa -yɔ Malii -dı -mɔ -budu zɔ la, -zugba wa pa ɔ 'yuo. Malii -sɔa 'wʊ sa slʊı, ɔ 'tlaa, wa 'yıa ɔ -yɔ, 'ın wa yia yıylalı, 'ın wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyıdı nıı, gbawla -gʊ ɔ mnıa ɔ 'ka -mɔ wili, -bha wa mnıa ɔ 'bı.

32 Da -Zezu mıa, Malii nynia -bha, ɔ 'yıa ɔ -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ bhʊ -yɔ bhlili, -bha ɔ gbaɛ: «Na -Kanyɔ, -ın 'ka yaa -seli -mı nı, na bheli 'na 'ka yaa tlı.»

33 Da -Zezu 'yıa ɔ wida, 'ın Zuifʊnya -wa -laa ɔ yoo, -maa mı 'yaa wida, -bha -gbagbı sloa ɔ 'wʊ, 'ın ɔ dlı yia sumanı. 34 Ɔ nɛɛ: «Da a zʊ ɔ 'kwiea?»

Wa nɛɛ: «-Amıaa -Kanyɔ, -ın yi -ın 'ka -bha 'yı.»

35 -Bha -Zezu wia.

36 'Ɩn Zuifʊ nɛɛ: «A -talı, ɔ 'nı ɔ zɛkalı -sɛ!»

37 Nıı, wa glaa nyıma tɔlʊa nɛɛ: «Nyımɛ -ɔ -bloa 'lɔlɔnyaa 'yli, lɛɛ -lu ka 'gbʊ ɔ 'nı mneni ɔ 'ka yaa -Lazalıı tlıtlıe 'yoo -kʊlʊa?»

-Zezu -sɔlʊa -Lazalı 'wʊ tlıtlınya glaa

38 'Ya -bhlokpadɛ, -gbagbı sloa -Zezuu kuzɔ, 'ın ɔ yia gbawla -gʊ mnı. Nıı, wee gbawla mıa, tʊkpaa gbacızɔ we mıa, 'ın tʊkpa -boklo 'kadʊ mıa we ŋwɛɛ. 39 Ɔ nɛɛ: «A -sa -bha wee tʊkpa.»

'Ɩn -ɔ tlıa, ɔ bhɔlɔ Maatı nɛɛ: «Na -Kanyɔ, ɔ 'nı -bha ŋnɛ 'pa -slɛɛn? Ɔ tlıa, we 'ylı -mnʊanʊ nı -zɛɛn.»

* **11:17** Nıı, Zuifʊʊ -gbɛ, nyımɛ -ka tlı, 'ın wa faa ɔ 'kwie gbawla 'wʊ wee 'ylı -bhlokpadɛɛ zlı.

40 Nıı, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, ın 'nı aın -yla gba nıı, a -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, 'ın a yıa -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -yɔɔ?»

41 -Bha wa -saa -bha tʊkpa. -Zezu 'bhua 'klʊ 'wʊ yalı, ɔ nɛɛ: «Dide, -Mı na paa fuo, -we ka gbʊ -wa, -ın ka na wɛlı -yɔŋwnu. 42 Nıı, ın -yi we 'ji nıı, 'wʊ -na ŋwnua na wɛlı 'ylı weee nya. Gbʊzɔnʊ mʊ, nyıma duun -wa gbelia da 'mıı 'gbʊ na gbaa we, wa 'ka dlı zʊ nıı, -mı tiea 'mı.» 43 Ɔ gbaa wɛlı nı, 'ın ɔ nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «-Lazalı, 'tla -mɔ!» 44 -Lazalı, -ɔ tlı yaa, ɔ 'tlaa -mɔ, -zugba ɔ bhʊ -yɔ ɔ sɔnya mı gbʊanda 'naa kibhe nya. 'Naa mı ɔ 'klʊ -yɔ bibeda.

-Bha -Zezu gbaa nyıma -yla: «-We weee mıa dɛ ɔ -yɔ, a -blo we, a 'tide ɔ 'yi, ɔ 'ka mnı.»

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

45 Zuifʊnya -wa yia Malii -gbɛ, 'ın -we -Zezu nʊa lɛ, -wa 'yıa we -yɔ, wa glaa, nyıma duun yia ɔ dlı -gʊ zʊ. 46 Nıı, tɔlʊa mnıa Falizınyımaa -gbɛ, -we -Zezu nʊa lɛ, 'ın wa yia -maa 'dı -salı. 47 -Bha -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyıma laa wa -lima gbʊwʊbhunya wa 'dɛ weee 'ka 'wlugbeli, 'ın wa nɛɛ: «Nyımɛ nı mı gwɛdigbʊ duun lɛnʊda, 'lee, sa -a 'ka ɔ nʊa? 48 Nıı, -a -ka ɔ 'yitide, ɔ -yɔ we lɛnʊe 'ka mnıda -mı, 'ın nyıma weee zʊa ɔ dlı -gʊ. Wa -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın *Wlɔmʊ -nyımaa 'wlulapılınya yia, 'ın wa saa -amıaa bʊbɔlʊda -yɔ -amıaa klu la.»

49 Waa Zuifʊ glaa, yabhlo mı -bha, 'mɔ wa laa Kaifʊ. *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ ɔ -mıa wee -zʊ nı nya. Ɔ nɛɛ: «A'a 'nʊ -lu yabhlogbɔɔ 'wʊla! 50 We 'dɛɛ 'gbʊ a pʊpalı 'wlukʊʊn la 'nanʊʊ! We nanı 'yli amıaa -nʊ nya nıı, nyımɛ -bhlo tlı -amıaa kluu 'gbʊ. -A -ka 'sa nʊ, -Zuifʊ weee 'na 'ka labhʊ.» 51 Nıı, wɛlı -we Kaifʊ gbaa, we 'nı ɔ 'dɛɛ -gbɛ 'bhʊ. Nıı, wee -zʊ nı nya, mɔ -wa -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ. -Bha -Lagɔ zʊa ɔ wɛlı ŋwɛɛ, 'ın ɔ nɛɛ nıı, -Zezu yia tlıa Zuifʊ weee 'gbʊ. 52 We 'nı Zuifʊ -bhlogbɔɔ 'gbʊ ɔ 'ka tlı, nıı, -Lagɔɔ 'yua weee mıa dʊdʊ weee -gʊ, ɔ 'ka wa 'wlugʊgwlalı, 'ın ɔ 'ka wa nyıma -bhlo -zɛlıı gbʊ -wa 'ya.

53 Nıı, we 'bhʊ wee 'ylı 'wʊ, -bha Zuifʊʊ 'yugalınya pʊpalıa -slɛɛn gbʊ nıı, wa 'ka -Zezu 'bha. 54 -We mıa 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ'ɔ -zie -slɛɛn Zuifʊ glaa zlı 'klʊ. Nıı, 'gbe -we wa laa Eflaimʊ, -we mıa -mɔ da bɛblɛɛ, -mɔ ɔ mnıa, 'ın ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ yia -mɔ ladı.

55 Zuifʊʊ *'Wʊzıtıylıı 'fɛtı ka cıpa. Wee 'fɛtı 'nı -slɔ nyni, 'ın nyıma duun yia da weee 'bhʊ, 'ın wa yia -Zeluzalɛmʊ yi. Nıı, wa 'ka wa 'dɛ lamnazılı, 'ın wa 'ka -mɔwlʊ, wa 'ka wee 'fɛtı -sa. 56 Wa mı -mɔ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -zugba wa talıa -Zezuu da, 'ın wa gbʊgbalı -ylaɛ: «'Lee, nyımɛ nı 'nıa fɛtı 'wʊ yia yi -wa yı? Sa amıa yı wea?» 57 -Slɛɛn, -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyıma zʊa gbʊ, 'mʊ wa gbaa nyıma -yla: «Nıı, nyımɛ -

ɔ -ka -Zezu da -yi, ɔ yi ɔ 'ka we gba, 'ın wa 'ka ɔ kpa.»

12

Malii tlia -lasiklɔ -Zezuu bhʋ -yɔ
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

1 Nıı, we -tʋ 'wʋ 'ylı gbelibhlo, 'ın 'Wʋzıtıylıı 'fɛtı 'ka nyni. -Bha -Zezu -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ yia Betani mnı. Wee Betani -Lazalı mıa, nyımɛ -ɔ -Zezu -sɔlʋa zlımɛ tlıtlınya glaa 'wʋ, mɔ -wa. 2 -Bha wa pia ɔ -yla, 'ın Maatı mıa we dlilida. -Wa -yɔ -Zezu 'sɔ mıa lida, ɔɔ -Lazalı mı wa glaa. 3 Wa mı lida nı, Malii bɛa -Zezu -yɔ, -lasiklɔ -zɔnʋʋ litlı -kibhe -we ka -valɛ 'tɛa, ɔ 'bhua we 'wʋ, ɔ tlia we -mɔɔ bhʋ -yɔ, 'ın ɔ yia we -yɔsɛ ɔ 'nyi nya. 'Ɪn wee -lasiklɔɔ ŋnɛ yia -budu zɔ ye.

4 Nıı, -Zezuu 'bınɔnyɔ yabhlo wa laa Zudası Isıkaliɔtʋ, -ɔ 'kaa cı ɔ wla, ɔ 'bhua gbʋ 'wʋ, ɔ nɛɛ: 5 «-Lasiklɔ nıı -valɛ 'tɛ, we -valɛ mneni we 'ka lubhonʋnyɔɔ -zʋ -bhloo 'pɛnıgwɛzi nyni. Lɛɛ -lu ka 'gbʋ -a 'nı we pɛlʋ 'pa -a 'ka we 'gwɛzi bobabhanya 'nyɛa?» 6 -We ɔ gbaa da nı, we 'nı nıı, bobabhanyaa daa ɔ ka nyazıdlı, nıı, 'wienyɔ ɔ -mıaa gbʋ -wa. Nıı, 'gwɛzii lazʋnyɔ ɔ -mıa, 'ylı weee nya -zugba ɔ sa -bha zizewiemı.

7 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Bhʋ ɔ -yɔ! Nıı, -we ɔ tlia da 'mı -yɔ nı, na ku ɔ mnazıa la zlı wa 'kaa 'mı gbawla 'wʋ fa, we 'gbʋ. 8 Bobabhanya mıa nı, -maa -yɔ aın 'sɔ mı 'ylı weee nya. Nıı, -amı mıa nı, ın 'na 'ka aın glaa -tʋ 'ylı weee nya.»

9 Zuifʋʋ -zlo 'nʋa nıı, -Zezu mı Betani, 'ın wa yia -mɔ mnı. -We ka 'gbʋ wa yia -mɔ mnı nı, we 'nı ɔ 'dɛbhloo gbʋ, nıı, wa 'yıbha 'ya wa 'ka -Lazalı 'yı, -ɔ ɔ -sɔlʋa tlıtlınya glaa 'wʋ. 10 We 'dɛɛ 'gbʋ -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan yi 'yaa -Lazalıı 'bhabhıe pʋpalı. 11 Nıı, nyımaa -zlo mı wa -gbɛ 'bhʋda ɔ 'gbʋ, -zugba wa zʋ -Zezu dlı -gʋ.

Nyımaa -zlo -saa -Zezu yoo
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

12 Zlı zlıa, nyımaa -zlo, -wa yia 'fɛtı nı -gʋ, wa 'nʋa nıı, -Zezu mı -Zeluzalɛmʋ yida, 13 wa 'tlaa wee 'gbe 'wʋ, yoo wa mnıa ɔ -saa saʋn nya kwɛɛ. Wa 'kpıa 'wʋ, wa nɛɛ:

«-A -mnını -Lagɔɔ 'ŋnı!
-Ɔ mıa Jejitapɛɛ 'ŋnı nya yida,
-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la.
-Lagɔ ŋwna Izlaɛlınyımaa
'Wlulapılınyɔ 'nyu la.»

14 -Zezu 'yıa -sokofalı -dɔgbʋ, 'ın ɔ yia we -gʋ -gbla, 'sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

15 «A 'na nʋnʋ nyanɔ -nı, *Siɔn -gbe!
A -talı, amaa 'wlulapılınyɔ mı yida!
Ɔ -dı -sokofalı -dɔgbʋ -gʋ la.»

16 We gwedıda, -we mıa 'plıda, ɔ 'bınɔnya 'nı -slɔ we 'wʋla 'nʋ. Nıı, -Zezu -ka -slɛɛn ɔ 'ŋnıylilo 'yı 'bhie, wa dlı bhlilia -bha nıı, -we weee mıa dɛ nı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ, 'ın ɔ -gʋgbʋ we gbaa.

17 Nyımaa -zlo, -wa -yɔ -Zezu 'sɔ mıa gbawla ŋwɛɛ, da ɔ gbaɛ: «-Lazalı, 'tla -mɔ», 'ın ɔ yia ɔ 'wʋsɔlʋ tlıtlınya glaa, -we wa 'yıa -yɔ, wa mı we 'dı -sada.

18 We 'dɛɛ 'gbʊ nyɪmaa -zlo ka -Zezu yoo -saa yi. Nɪɪ, wa ka 'nʊ nɪɪ, ɔ ka wee gwɛdigbʊ lɛnʊ. 19 Tɔʊn, Falizɪnyɪma nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyɪdɪɛ: «'Lee, a 'nɪ mneni a 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊʊ? Mʊ mɪa dɛ, nyɪma weee mɪ ɔ 'bɪbholuda!»

20 Nɪɪ, Glɛkɪ tɔlʊa yia -Zeluzalɛmʊ wa 'ka -Lagɔ bʊbɔ 'fɛtɪɪ bhla. 21 Ma yia Filipʊʊ -gbɛ, -Zezuu 'bɪnɔnyɔ -ɔ 'bhʊa Bɛtɪsaida, Galilee -dʊdʊ -gʊ, mɔ -wa. 'Ɪn wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, -a 'yɪbha -a 'ka -Zezu 'yɪ.»

22 Filipʊ gbaa we Andlee -yla, 'ɪn -mʊʊ 'bɪgʊ, wa 'dɛsɔbhie yia we -Zezu -yla gbaa mnɪ. 23 Ɔ nɛɛ: «-Slɛɛn, we bhla ka nyni, bhla -we nya -Lagɔ 'kaa *Nyɪmɛɛ 'Yuu 'ŋnɪ 'ylimanɪ, we ka nyni. 24 Nɪɪ, bleya -we bhlia dʊdʊ, tlɪ we tlɪa, we 'nɪ -mʊʊ, 'ɪn we tʊa 'wʊ -bhlo. We -ka tlɪ nɪ, 'ɪn we wlaa 'yaa -zlo. 25 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyɪmɛ -ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagɪe 'yɪbha, kwɛɛ we yia ɔ 'tlaa. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ nyɛa ɔ 'yliyɔgagɪe 'wʊ dʊdʊ nɪ -gʊ, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, mʊ yia ɔ -nʊ nya -mɪa. 26 -Ɔ -ka gba ɔ 'ka na lubho nʊ, ɔ nɔ 'mɪ 'bɪ, 'ɪn da ɪn -ka -mɪ, na lubhonʊnyɔ mɪ 'ya -bha. Nyɪmɛ -ɔ -ka na lubho nʊ nɪ, na Dide yia ɔ -bha zʊa.»

27 «-Slɛɛn, na dlɪ ka sumanɪ bhabha. 'Lee, sa ɪn 'ka gbaa? 'Sa ɪn 'kaa gba: ‹Dide, -ɪn -sa 'mɪ sɪasɪa bhla nɪ 'wʊ yɪ?› -Ɪnnya! Nɪɪ, we 'dɛɛ 'gbʊ ɪn yia yi. 28 Dide, 'ylimanɪ -na 'dɛɛ 'ŋnɪ!»

Wɛlɪ yabhlo 'bhʊa yalɪ, we nɛɛ: «Ɪn ka we 'ylimanɪ pepe, 'ɪn 'ylimanɪa na yia we lʊ.»

29 Nyɪmaa -zlo -wa mɪa -bha, 'ɪn -wa 'nʊa wee wɛlɪ, wa nɛɛ: «Dɛɛ -gangan -jiji -wa!»

Tɔlʊa nɛɛ: «'Anzɪ ka ɔ -yla gba!»

30 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «We 'nɪ na 'dɛɛ 'gbʊ wɛlɪ nɪ yi gba, nɪɪ, amɪaa gbʊ -wa. 31 Bhla -we nya -Lagɔ 'kaa dʊdʊgʊ -nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhu, we bhla ka nyni. 'Ɪn bhla -we nya ɔ 'kaa dʊdʊgʊ -nyɪmaa 'yugalɪnyɔ 'nyuu* vu, we bhla ka nyni.

32 «'Ɪn -amɪ mɪa, wa -ka 'mɪ 'wʊsɔlʊ dʊdʊ -gʊ, 'ɪn na gbizea nyɪma weee 'wʊ na gbɛgbɛɪn.» 33 Wee wɛlɪnya ɔ gbaa da nɪ, nɪɪ, sa ɔ 'kaa tlɪ 'mʊ ɔ mɪa -sloluda.

34 Nyɪmaa -zlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Titee 'sɛbhɛ nɛɛ nɪɪ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mɪa, 'ylɪ weee nya ɔ yia -bha -tʊa, we nɪ mʊʊ? Nɪɪ, sa -ɪn mneni -ɪn ka gba nɪɪ, Nyɪmɛɛ 'Yu wa yia 'wʊsɔlʊa? Ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu, nyɔɔ ɔ -maa?»

35 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Bhla -sɛlɛ nɪ nya, zlɪ mɪ -slɔ aɪn glaa. A nɔ -nya, da zlɪ mɪa -slɔ -bha, nikpise yi aɪn -kpalɪ. -We ka gbʊ -wa, nyɪmɛ -ɔ nɔa nikpise 'wʊ, mɔ ɔ mnɪa, ɔ 'nɪ -bha da -yi. 36 Da a kaa da zlɪ, a zʊ we dlɪ -gʊ, 'ɪn a 'ka zlɪɪ 'yua -zɛ.» Da ɔ bhɪa gbagbɪe, 'ɪn ɔ yia wa kwɛɛ zizea mnɪ.

Zuifʊ'ʊ zʊ -Zezu dlɪ -gʊ

37 -Zezu ka gwɛdigbʊ duun lɛnʊ Zuifʊʊ 'yibadɪ, 'ɪn wa'a zʊ

* **12:31** Nɪɪ, -Saatan wa saa 'ŋnɪ.

ɔ dlı -gʊ. 38 Sa -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Ezaii gbaa, 'sa we 'plıa, ɔ nɛɛ:
«Nıı, Jejitapɛ, nyɔɔ zʊ -amıaa wɛlı dlı -gʊa?
'Ɪn nyɔɔ Jejitapɛ -slolu ɔ 'tıtɛ 'klʊa?»
39 We 'gbʊ Zuifʊ 'nı mneni wa 'ka ɔ dlı -gʊ zʊ. Sa Ezaii gbaa we da -putu sa -wa:
40 «-Lagɔ ka wa 'lɔlʊ.
Ɔ ka wa dlı 'wʊkla,
-mʊʊ yi 'wlʊ nıı, wa 'yli 'yı la,
'ın wa dlı 'nʊ gbʊ 'wʊla.
We 'dɛɛ 'gbʊ wa'a 'bhitia -Lagɔɔ -gbɛ la
ɔ 'ka wa pue.»
41 -We ka 'gbʊ Ezaii yia wee wɛlı nı gba, mʊ -wa nıı, ɔ ka -Zezuu 'ŋnımnıe -yɔyı, 'ın ɔ mıa ɔ gbʊ gbada.

42 Nıı, -mɔ Zuifʊʊ 'yugalınya glaa, nyıma duun ka -Zezu dlı -gʊ zʊ. Nıı, wa'a 'wlʊ 'klʊla we gbagbıe nya Falizınyımaa 'gbʊ. Wa mı sɔda wa yi wa vu -Lagɔbudu zɔ. 43 Wa 'yıbha nyıma kwalı wa 'ŋnı we -zi -Lagɔ 'ka wa 'ŋnı kwalı.

-Zezuu wɛlı bhʊa ɔ Didee -gbɛ

44 -Zezu 'kpıa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, we 'nı na 'dɛbhlo ɔ zʊ dlı -gʊ, nıı, -ɔ tiea 'mı, 'mɔ ɔ zʊ 'yaa dlı -gʊ. 45 'Ɪn nyımɛ -ɔ yıa 'mı -yɔ, -yɔ ɔ yıa -ɔ tiea 'mı. 46 Nıı, zlı ın -mıa, ın ka dʊdʊ -gʊ yi, 'ın nyımɛ -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, ɔ 'na 'ka nikpise 'wʊtʊ. 47 Nıı, nyımɛ -ɔ nʊa na wɛlı, 'ın ɔ'ɔ zʊa we 'nʊŋwɛ, -amı, ı'ın dılı ɔ gbʊ. Nıı, we 'nı nyımaa gbʊdılıee 'gbʊ ın yi yi, ın 'ka wa gbʊ 'wʊsaa 'gbʊ ın yia yi. 48 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nı 'mı -yɔŋwnu, 'ın ɔ -ka na wɛlı kpɛla 'wʊnʊ, ɔ gbʊwʊbhunyɔ mı -bha. Dʊdʊʊ bhıa zlı, wɛlı -we ın gbaa, mʊ yia ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhua. 49 Wɛlı ın gbaa, we 'nı na 'dɛɛ -gbɛ 'bhʊ. Nıı, Dide -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ we 'bhʊa. Gbʊ ın 'kaa gba, 'ın sa ın 'kaa we gba, ɔ 'dɛ ka 'mı we -slolu. 50 'Ɪn, ın -yi we 'ji nıı, Didee tite mıa, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ we wlaa. Wɛlı weee na gbaa, sa Dide gbaa 'mı -yla we, 'sa na gbaa we.»

13

-Zezu -wɔlʊa ɔ 'bınɔnyaa bhʊ -yɔ

1 Nıı, we -tʊ 'wʊ 'ylı -bhlo, Zuifʊʊ 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı 'ka nyni. -Zezu -yi we 'ji nıı, 'ylı -we nya ɔ 'kaa dʊdʊ -gʊ 'bhʊ, 'ın ɔ 'kaa ɔ Didee -gbɛ mnı, we 'ylı ka nyni. Ɔ -kalı ɔ dʊdʊ -gʊ -bheliaa zɛ, 'ın -slɛɛn, ɔ -kalı wa zɛ ɔ dlı weee nya. 2 Nıı, jibhe ka zɔ, 'ın -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ mı lida. *'Kuzu ka 'cın Zudası, Simɔ Isıkalıɔtʊʊ 'yuu dlı zɔ -Zezuu wlawlıe zʊ. 3 -Zezu -yi we 'ji nıı, ɔ Dide ka ɔ -lu weee kwɛɛ zʊ. 'Ɪn ɔ -yi we 'ji nıı, Didee -gbɛ ɔ 'bhʊa, 'ın ɔ -gbɛ ɔ yia lʊmnıa. 4 Da wa mıa lida, ɔ -sɔa 'wʊ, ɔ -saa ɔ -bana 'wʊ, ɔ 'bhua 'naa 'wʊ, 'ın ɔ yia we zleti -gba. 5 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ slua 'nyu kna 'wʊ, ɔ -wɔlʊa ɔ 'bınɔnyaa bhʊ -yɔ, 'naa -we ɔ -gbaa zleti, 'ın ɔ yia we -yɔ sɛ we nya.

6 Tɔʊn, ɔ nynia Simɔ Pıɛlı -gʊ, 'ın -mɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Aya!

Na -Kanyɔ, nanʊʊ bhʊ -yɔ -mɪ na yia -wɔlʊa yɪ?»

7 Ɔ nɛɛ: «-We ɪn mɪa lɛnʊda, -ɪ'ɪn 'nʊ -slɔ we 'wʊla. Nɪɪ, cɪcɪ -ɪn 'kaa we 'wʊlanʊ.»

8 Pɪɛlɪ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪnnya, -ɪn 'na 'ka na bhʊ -yɔwɔlʊ -gba!»

Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «ɪn 'nɪ -na bhʊ -yɔwɔlʊ, -ɪn 'na 'ka -lu 'yabhlogbɔɔ 'yɪ 'mɪ kwɛɛ.»

9 Simɔ Pɪɛlɪ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, we -ka 'sa -mɪ nɪ, -ɪn 'na -wɔlʊ na bhʊ -bhlo -yɔ -nɪ. Nɪɪ, -ɪn -wɔlʊ 'ya na sɔ -yɔ na 'wlu -yɔ!»

10 Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmɛ -ɔ -ka budo nɪ, ɔ 'nɪ -yɔwɔlʊe gbʊ -ka, we 'bhʊ ɔ bhʊ 'wʊ, ɔ ka -mɔwlʊ 'lɪlɪ. We 'dɛɛ 'gbʊ, amɪa, a mɪ -mɔwlʊda, 'ɪn, we 'nɪ a 'dɛ weee.» 11 Nɪɪ, -ɔ 'kaa ɔ wla, ɔ -yi ɔ, we 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yia gba nɪɪ: «A 'dɛ weee 'nɪ -mɔwlʊda -mɪ.»

12 Da -Zezu bhɪa ɔ 'bɪnɔnyaa bhʊ -yɔwɔlʊe, ɔ -plaa ɔ -bana 'wʊ, 'ɪn ɔ yia ladɪ. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Lee, -we ɪn nʊa da aɪn -yla lɛ, a nʊ we 'wʊlaa? 13 -Amɪ a laa ‹-Slolunyɔ› we -yɔ ‹-Kanyɔ›, 'ɪn amɪaa gbʊ mɛnɪ, nɪɪ, 'mɔ ɪn -mɪa. 14 Nɪɪ, -amɪ -wa amɪaa -Kanyɔ, we -yɔ amɪaa -Slolunyɔ, 'ɪn ɪn ka amɪaa bhʊ -yɔ -wɔlʊ, we 'dɛɛ 'gbʊ a 'dɛkpʊa 'kaa bhʊ -yɔ wʊwɔlʊ. 15 Ɪn ka we 'yli aɪn -slolu: sa ɪn nʊa aɪn -yla, a nʊ 'sasʊkpa -gbʊ lɛ. 16 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, lubhonʊnyɔ 'nɪ 'nʊŋwɛ -ka ɔ 'ka ɔ -kanyɔ -zi, tietienyɔ 'nɪ 'lɛ -ka -ɔ tiea ɔ, ɔ 'ka -mɔɔ -zi. 17 -Slɛɛn, a -yi we 'dɛ weee 'ji. Nɪɪ, a -ka we lɛnʊ nɪ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ amɪaa -nʊ nya.

18 «Nɪɪ, ɪn 'nɪ a 'dɛ weee 'ŋɪɪ sa -nya. -Wa ɪn -saa -bha, ɪn -yi wa. Wɛlɪ -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, lɛ we yia nʊa. We nɛɛ:

‹Nyɪmɛ -ɔ -yɔ 'mɪ 'sɔ lia,
ɔ ka na tʊnyɪmɛ -zɛ.›

19 Da we 'nɪa -slɔ da 'plɪ nɪ, gba na gbaa -slɛɛn we aɪn -yla. Nɪɪ, we bhla -ka nyni nɪ, 'ɪn a 'ka dlɪ zʊ nɪɪ, -amɪ mɪa, ‹-ɔ ɪn -mɪa, 'mɔ ɪn -mɪa.› 20 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyɪmɛ -ɔ -ka na tietienyɔ kpa 'nanʊʊ, -amɪ ɔ kpaa 'nanʊʊ. 'Ɪn nyɪmɛ -ɔ -ka 'mɪ kpa 'nanʊʊ, -ɔ tiea 'mɪ, 'mɔ ɔ kpaa 'nanʊʊ.»

-Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo yia ɔ wlaa
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

21 -Zezu bhɪa gbʊnya nɪ gbagbɪe, 'ɪn ɔ dlɪ yia sumanɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yla sa tɪklɪ: «Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: aɪn glaa, nyɪmɛ yabhlo yia 'mɪ wlaa.»

22 Nɪɪ, -Zezuu 'bɪnɔnya yia yɪylalɪ, -ɔ ɔ saa 'ŋɪɪ, wa 'nɪ ɔ -yi. 23 Da wa mɪa lida, ɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo, -ɔ ka zɛ ɔ -kalɪa, -mɔɔ mɪ ɔ kwesi. 24 Simɔ Pɪɛlɪ yia ɔ -yla 'yɪka 'pa, ɔ 'ka -Zezu layɪbha nɪɪ, nyɔɔ ɔ sa 'ŋɪɪa.

25 -Mɔɔ pɪa -Zezuu gbɛgbɛɪn 'wʊ, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbha 'ŋwuŋwe wɛlɪ 'wʊɛ: «Na -Kanyɔ, nyɔɔ 'ka -mɪ wlaa?»

26 Ɔ 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «'Floo -kibhe na yia zapʊ lʊ 'ŋwaa, -ɔ ɪn -ka we yoo 'nyɛ, mɔ 'kaa 'mɪ wla.»

Tɔʊn, ɔ 'ŋwaa 'floo -kibhe zapʊ lʊ, 'ɪn ɔ yia we Simɔ Isɪkalɪɔtʊʊ 'yu Zudasɪ yoo 'nyɛ. 27 Da -mɔɔ 'bhua wee 'floo -kibhe 'wʊ, -bha -bhlokpadɛ *-Saatan plaa -mɔɔ 'wʊ. -Mʊʊ

'bɪgʊ, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-We -ɪn 'kaa lɛnʊ, -ɪn nʊ we lɛ slʊɪ.» 28 -Wa mɪa -bha lida, wa 'nɪ we 'wʊlanʊ. -We ka 'gbʊ -Zezu yia we ɔ -yla gba, wa glaa, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ we -yi. 29 -Zezu gbaa wɛlɪ mɪa dɛ nɪ, -zugba nyɪma tɔlʊa pʊpalɪa 'wlukʊʊn laɛ: «'Sa ɔ 'yɪbhaa ɔ 'ka gba nɪɪ, ɔ mnɪ 'fɛtɪgʊli zɔa yaayɪɪ, ɔ mnɪ bobabhanya 'gwɛzi 'nyɛa yɪ?» Zudasɪ mɪ 'gwɛzii lazʊnyɔ nyaa 'gbʊ. 30 Zudasɪ 'bhua wee 'floo -kibhe 'wʊ, -bha -bhlokpadɛ ɔ 'tlaa -budu zɔ, -zugba sabɔ ka bɛ.

Tite lolu

31 Zudasɪ mnɪa 'bhie, -Zezu nɛɛ: «-Slɛɛn, Nyɪmɛɛ 'Yu ka 'ŋnɪylilo 'yɪ. Ɔ 'wʊ wa yia -Lagɔɔ 'ŋnɪylilo yibhelia. [32 'Ɪn wa -ka -Lagɔɔ 'ŋnɪylilo yibheli ɔ 'wʊ nɪ,] Nɪɪ, ɔɔ 'Yu -ka -Lagɔɔ 'ŋnɪ 'ylimanɪ nɪ, 'ɪn -Lagɔɔ 'dɛbhie slolua ɔɔ 'Yuu 'ŋnɪylilo ɔ 'dɛ 'wʊ, 'ɪn daylɪ ɔ slolua we. 33 Na 'ylaaslɪɪ, ɪn -yɔ aɪn 'sɔ mɪ -slɔ bhla -sɛlɛɛ -nʊ nya. 'Ɪn -mʊʊ 'bɪgʊ, na da a yia -talɪa. -We ka gbʊ -wa, da na yia mnɪa, a 'nɪ mneni a 'ka -mɔ mnɪ. Nɪɪ, ɪn ka zlɪmɛ we Zuifʊ -yla gba. 'Ɪn, 'mʊ na gbaa -slɛɛn aɪn -yla. 34 Nɪɪ, tite lolu na palɪa aɪn -yla, mʊ nɪ: a kɪkalɪ zɛ. Cɪɪn, sa ɪn -kalɪa amɪaa zɛ, a kɪkalɪ 'sa zɛ. 35 We -ka 'sa -mɪ, a -ka zɛkɪkalɪ, 'ɪn nyɪma weee yibhelia we 'ji nɪɪ, a mɪ na 'bɪnɔnya nya.»

-Zezu nɛɛ Piɛlɪ yia ɔ gbʊ kpɛlɪa

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

36 Simɔ Piɛlɪ nɛɛ -Zezu -yla: «Na -Kanyɔ, mɔ -na mnɪa?»

Ɔ 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «'Mɔ na mnɪa, -ɪn 'nɪ -slɔ mneni -ɪn 'ka 'mɪ 'bɪ yi, nɪɪ, cɪcɪ -ɪn 'kaa 'mɪ 'bɪ yi.»

37 Piɛlɪ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, ɪn 'nɪ -slɛɛn mneni ɪn 'ka -mɪ 'bɪ yii? 'Lee, lɛɛ -lu ka 'gbʊa? Nɪɪ, ɪn mneni ɪn 'ka na 'dɛɛ 'yliyɔgagɪe wla -na 'gbʊ!»

38 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn mneni -ɪn 'ka -na 'dɛɛ 'yliyɔgagɪe wla na 'gbʊ 'piɛɪn? Ɪn nɛɛ -mɪ -yla gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, -kʊkɔ 'na 'ka gbo, 'ɪn -na kpɛlɪa na gbʊ -zakpa ta.»

14

-Zezu -wa 'Yoo -we mnɪa Didee -gbɛ

1 -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ: «A 'na lʊlʊ dlɪ -nɪ. A zʊ -Lagɔ dlɪ -gʊ, 'ɪn a zʊ 'ya 'mɪ dlɪ -gʊ. 2 -Buduu -zlo mɪ na Didee -buduŋwɛɛ. We 'nɪ ya 'sa -mɪ nɪ, ɪn 'na 'ka aɪn -yla gba nɪɪ, amɪaa ladɪda na mnɪa la mnazɪa, we 'nɪ mʊʊ? 3 'Ɪn, ɪn -ka aɪn -yla ladɪda la mnazɪ nɪ, lʊ na yia yia ɪn -yɔ aɪn 'sɔ 'ka mnɪ, 'ɪn da ɪn mɪa, a 'ka -bha -mɪ. 4 'Ɪn da na mnɪa, 'yoo -we mnɪa -mɔ, a -yi we.»

5 Toma nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, da -na mnɪa -a 'nɪ -bha da -yi! 'Lee, sa -a mneni -a 'ka -bhaa 'yoo da -yia?»

6 Ɔ nɛɛ: «Nɪɪ, -amɪ -wa yoo, gbʊzɔnʊ we -yɔ 'yliyɔgagɪe. Nyɪmɛ -ɔ 'nɪ 'mɪ 'wʊplɪlɪ nɪ, ɔ 'na 'ka Didee -gbɛ mnɪ. 7 A -ka 'mɪ -yi, -zugba a -yi na Dide. 'Ɪn we 'bhʊ -slɛɛn 'wʊ, a -yi ɔ, 'ɪn a ka ɔ 'yɪ.»

8 Filipʊ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, -na zukpa -wa, -slolu

-aın -na Dide 'klʊ. -Ɩn -ka we lɛnʊ, 'ın -amıaa dlı pıa la.»

9 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Filipʊ, 'ylıı -zlo ın -yɔ aın 'sɔ lia da nı, 'lee, -ın 'nı 'mı -yii? Nyımɛ -ɔ -ka 'mı 'yı, ɔ ka na Dide 'yı. 'Ɩn, -mı nɛɛ: ‹-Slolu -aın -na Dide 'klʊ!› 10 Nıı, ın mı Dide 'wʊ, 'ın Dide mı 'mı 'wʊ. 'Lee, -ı'ın zʊ we dlı -gʊʊ? Wɛlınya na gbaa da aın -yla, we'e 'bhʊ na 'dɛɛ -gbɛ, nıı, na Dide -ɔ -dılıa 'mı 'wʊla, mɔ nʊa ɔ lubho.

11 «Ɩn -ka aın -yla gba nıı, ın mı Dide 'wʊ, 'ın Dide mı 'mı 'wʊ, a zʊ 'mı dlı -gʊ. We 'nı -mʊʊ nı, a zʊ -ylɛɛ dlı na gwɛdigbʊnyaa 'gbʊ. 12 Ɩn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa nıı, -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ nı, 'ın ɔ nʊa na lɛnʊgbʊnya lɛ. Cıın, ɔ lɛnʊgbʊnya yia na -nʊ -zia, -we ka gbʊ -wa, Didee -gbɛ na mnıa. 13 -Lu weee a -ka na 'ŋnı nya -zla, lɛ na yia we nʊa. We -ka 'sa -mı nı, 'ın 'Yu mnınıa ɔ Didee 'ŋnı. 14 Nıı, -lu -mʊʊ a -ka 'mı -zlalı na 'ŋnı nya, lɛ na yia we nʊa.

-Yɔbɛnyɔ yia yia

15 «Nıı, a -ka na zɛkalı -nya nı, 'ın a zʊa na titenya 'nʊŋwɛ. 16 'Ɩn ın 'ka Dide -yɔbhubhoe ɔ 'ka aın -Yɔbɛnyɔ -putu 'nyɛ. Mɔ 'kaa aın -yɔbɛ, 'ın mɔ -yɔ aın 'sɔ 'kaa -tʊ 'ylı weee nya. 17 Nıı, mɔ -wa Zuzu -ɔ 'kaa aın -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ 'wʊkwa. Ɔɔ Zuzu mıa nı, dʊdʊgʊ -nyıma 'nı mneni wa 'ka ɔ -yɔŋwnu, -we ka gbʊ -wa, wa'a 'yı ɔ -yɔ, 'ın wa 'nı ɔ -yi. Nıı, amıa mıa, a -yi ɔ, ɔ -yɔ aın 'sɔ -dı dabhlo la, 'ın aın 'wʊ ɔ yia ladılıa.

18 «Ɩn 'na 'ka aın 'wʊtı kwi-iyua 'bhisa, nıı, amıaa -gbɛ na yia yia. 19 'Ɩn bhla -sɛlɛ -ka 'plı nı, dʊdʊgʊ -nyıma 'na 'ka 'mı 'yı. Nıı, amıa mıa nı, 'yıa a yia 'mı. 'Ɩn a yıa 'yliyɔgagıe, -amı ka 'yliyɔgagıee 'gbʊ. 20 Zlı we 'ylı -ka nyni nı, 'ın a yibhelia we 'ji nıı, ın mı Dide 'wʊ, a mı 'mı 'wʊ, 'ın ın mı aın 'wʊ.

21 «Nyımɛ -ɔ -ka na titenya -yɔŋwnu, 'ın ɔ -ka we 'nʊŋwɛ zʊ nı, -zugba -mɔɔ -kalı na zɛ. Ɔɔ nyımɛ -ɔ -kalıa na zɛ, ɔ zɛ na Dide yia -kalıa. -Amı, ɔ zɛ na yia -kalıa, 'ın ın 'ka ɔ na 'dɛ -slolu.»

22 Zudası (-ɔ 'nıa Zudası Isıkalıɔtʊ) nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, 'lee, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -ın 'ka -aın -na 'dɛ -slolu, 'ın, -ı'ın -slolu -na 'dɛ dʊdʊgʊ -nyıma weeea?»

23 Ɔ nɛɛ: «Nyımɛ -ɔ -ka na zɛkalı nı, na wɛlı ɔ zʊa 'nʊŋwɛ. 'Ɩn na Dide kalıa ɔ zɛ, 'ın -amı -yɔ na Dide sɔ yia ɔ 'wʊ la -dılıa. 24 Nyımɛ -ɔ 'nıa na zɛkalı, ɔ'ɔ zʊ na wɛlı 'nʊŋwɛ. -We na gbaa da aın -yla, we 'nı na 'dɛɛ wɛlı, nıı, na Dide -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ we bhʊa.

25 «Wee wɛlı na gbaa aın -yla, da ın mıa -slɔ aın glaa. 26 Nıı, ın -ka mnı nı, 'ın na Dide paa aın Zuzu 'Pʊpa yoo na 'ŋnı nya, mɔ 'kaa aın 'wʊsa. Ɔɔ Zuzu 'kaa aın gbʊ weee -slolu, 'ın ɔ ligbea aın gbʊ weee -we ın gbaa aın -yla.

'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -zɔnʊ

27 «'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ na tıa aın -yɔ. Na 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ na nyɛa aın. Sa ın kaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ nı, 'sa na nyɛa we aın. Ɩ'ın wla we dʊdʊgʊ -nyımaa -luwla sɔlʊ. A palı dlı la, a 'na nʊnʊ nyanɔ -nı. 28 A ka 'mı ŋwɛɛ 'nʊ nıı: ‹Mnıa na yia, 'ın amıaa -gbɛ

na yia lʊ yia.› A -ka yaa na zɛkalı nı, -zugba a ka yaa 'mʊna li, nıı, na Didee -gbɛ na mnıa. -We ka gbʊ -wa, Dide 'yli ɔ -zi 'mı. 29 Da -we -nya mıa dɛ 'nıa -slɔ 'plı nı, gba na gbaa we aın -yla 'gamʊ. Nıı, we bhla -ka nyni, a 'ka we dlı -gʊ zʊ. 30 Ɪn -yɔ aın 'sɔ 'na 'ka gba duun, -we ka gbʊ -wa, dʊdʊgʊ -nyımaa 'yugalınyɔ 'nyuu* mı yida. Ɔ 'nı 'mı kwɛyɔmneni. 31 We -ka 'sa -mı nı, dʊdʊgʊ -nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, ın -kalı na Didee zɛ. Ɪn -kalı ɔ zɛ, we 'dɛɛ 'gbʊ -lu weee ɔ gbaa ın nʊ lɛ, 'ın na nʊa we lɛ. A -sɔ 'wʊ, -a 'ka mnı.»

15

**-Dlɔsuu 'zayli*

1 «Nıı, *-dlɔsuu 'zayli, -amı -wa. 'Ɪn na Dide mıa, we kpaa-panyɔ ɔ -mıa. 2 Na 'klıya -we'e tnʊa, 'mʊ ɔ dıa, 'ın 'klıya -we tnʊa, ɔ mnazıa we -ÿɔ, 'ın we 'ka tnʊ duun. 3 Wɛlı -we ın gbaa aın -yla, we ka aın -yɔmnazı, 'ın we yia aın -mɔwlʊlʊ.

4 «A -dılı 'mı 'wʊla, sa ın -dılıa aın 'wʊla 'bhisa. Sa suu 'klıya -we 'nıa suu 'gblʊ -yɔ -mı, we 'nıa mneni we 'ka tnʊ we 'dɛ -bhlo nı, 'sa -bhlokpadɛ, a 'nı 'mı 'wʊladılı, a 'na 'ka tnʊ.

5 «Nıı, -amı -wa -dlɔsu, 'ın amıa -wa we 'klıya. Nyımɛ -ɔ -ka 'mı 'wʊladılı, sa -amı -dılıa ɔ 'wʊla 'bhisa nı, ɔɔ nyımɛ, tnʊa ɔ yia duun. -We ka gbʊ -wa, ın 'nı aın -yɔbɛ, a 'nı mneni a 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊ. 6 Nyımɛ -ɔ 'nı 'mı 'wʊladılı nı, suu 'klıya 'bhisa wa vitelia ɔ. Wee suu 'klıya -ka yɛ nı, 'mʊ wa bhua la, 'ın wa paa we -kosu 'wʊ, 'ın we sia. 7 A -ka 'mı 'wʊladılı, 'ın na wɛlınya -ka amıaa dlı 'wʊtʊ nı, -lu weee a -ka 'yıbha, a -zlalı we Dide, 'ın ɔ nyɛa we aın. 8 A -ka tnʊ duun, mʊ slolua na Didee 'ŋnımnıe -yɔ a mı na 'bınɔnya -zɔnʊ nya.

9 «Nıı, sa Dide -kalıa na zɛ, 'sa -bhlokpadɛ ın -kalıa amıaa zɛ. A -tʊ na zɛkalıe 'wʊ. 10 Ɪn ka na Didee titenya 'nʊŋwɛ zʊ, 'ın ın yia ɔ zɛkalıe 'wʊtʊ. 'Sa -bhlokpadɛ, a -ka na titenya 'nʊŋwɛ zʊ nı, 'ın a tʊa na zɛkalıe 'wʊ.

11 «-We mıa dɛ, 'mʊ ın gbaa aın -yla, 'ın sa 'mʊna mıa 'mı dlı 'wʊ, we 'ka 'sa aın dlı 'wʊ -mı. Cıın, 'ın amıaa 'mʊna 'ka -bha -gʊ zi. 12 Na tite nı: sa ın -kalıa amıaa zɛ, a kıkalı 'sa zɛ. 13 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe wla ɔ -limaa 'gbʊ, zɛkalıe -we -zia -mʊʊ, we 'nı -mı. 14 -We ın gbaa a nʊ lɛ, a -ka we 'nʊŋwɛ zʊ, a mı na 'talea nya. 15 Ɪ'ın la 'maslɛɛn aın na lubhonʊnya, -we ka gbʊ -wa, lubhonʊnyɔ 'nı ɔ -kanyɔɔ gbʊnya -yi. 'Ɪn amıa mıa, na 'talea na laa aın, -we ka gbʊ -wa, gbʊ weee ın 'nʊa Didee -gbɛ, ın ka we aın -slolu. 16 'Lee, amıa -saa -bha 'mı yı? -Ɪnnya, we 'nı -mʊʊ, -amı -saa -bha aın. Nıı, ın ka aın 'yoo 'nyɛ a 'ka tnʊa mnı, 'ın we 'ya 'ka -gwlɛ. 'Ɪn -lu weee a -ka Dide -zla na 'ŋnı nya, ɔ 'ka we aın 'nyɛ. 17 Nıı, tite ın palıa aın -yla, mʊ nı: a kıkalı zɛ.

* **14:30** Nıı, -Saatan wa saa 'ŋnı.

Dʋdʋgʋ -nyıma nyɛa -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'wʋ

18 «Nıı, dʋdʋgʋ -nyıma -ka aın 'wʋnyɛ nı, a 'na dlʋlʋ -nı nıı, wa ka 'mı 'wʋnyɛ tıa. 19 A -yɔ dʋdʋgʋ -nyıma 'sɔ 'nı -mı -bhlo. A -ka yaa -mı -bhlo, 'ın wa yıbhaa aın, wa 'dɛɛ nyıma wa 'yıbhaa 'gbʋ. Nıı, ın ka -bha aın -sa dʋdʋgʋ -nyıma glaa, 'ın a -yɔ wa 'sɔ 'nı -mı -bhlo, we 'dɛɛ 'gbʋ wa nyɛa aın 'wʋ. 20 A ligbe na wɛlı, nıı, lubhonʋnyɔ 'nı 'yli ɔ 'ka ɔ -kanyɔ -zi. Dʋdʋgʋ -nyıma ka 'mı 'klıyıe 'wʋpalı. 'In wa -ka 'mı 'klıyıe 'wʋpalı nı, 'klıyıe 'wʋ wa yia aın palıa. 'In wa -ka na wɛlı 'nʋŋwɛ zʋ, 'ın wa zʋa amıaa -nʋ 'nʋŋwɛ. 21 Nıı, 'sa wa yia aın kpaa na 'gbʋ. -We ka gbʋ -wa, -ɔ tiea 'mı, wa 'nı ɔ -yi. 22 In 'nı yaa yi, 'ın ın 'ka wa -yla gba nı, -zugba wa 'nı yaa gbʋnyuuu 'gba 'wlu -ka. Nıı, -slɛɛn wa 'nı zizeda -ka wa gbʋnyuu 'yu. 23 Nyımɛ -ɔ -ka 'mı 'wʋnyɛ, na Dide ɔ nyɛa 'wʋ. 24 Gwɛdigbʋnya -we nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nıa -slɔ lɛnʋ, ın ka -mʋʋ lɛnʋ wa 'yibadı. We 'nı yaa 'sa -mı, -zugba wa 'na 'ka yaa gbʋnyuu 'gba 'wlu -ka. Nıı, -slɛɛn, gwɛdigbʋnya ın nʋa lɛ, wa ka we -yɔyı, 'ın wa nyɛa ın -yɔ na Dide 'sɔ 'wʋ. 25 -We mıa cɛlıda wa tite 'wʋ, nɛɛ:

‹Wa ka 'mı 'wʋnyɛ bhe.›

'Wʋ wa nyɛa -aın, -we mıa cɛlıda we 'ka lɛnʋʋ 'gbʋ.

26 «Nıı, -Yɔbɛnyɔ yia yia. Mɔ -wa Zuzu -ɔ 'kaa aın gbʋzɔnʋ 'wʋkwa. Didee -gbɛ ɔ bhʋa, yoo na yia ɔ aın 'paa. Nıı, ɔ -ka yi nı, mɔ yia na gbʋdayınyɔ -zɛa. 27 'In amıa yi 'yaa na gbʋdayınya -zɛa, -we ka gbʋ -wa, we bhlili we gwedıda, a -yɔ 'mı 'sɔ mı.»

16

1 «Nıı, a yi 'yoo -zɔnʋ -gʋ labhʋlʋ, we 'gbʋ ın yia aın -yla gbʋ -mını gba. 2 -Lagɔbudunya zɔ wa yia aın vua. 'In we bhla ka cıpa, da nyıma -wa mnenia wa 'ka aın 'bha, wa yia gbaa wa 'dɛɛ dlı 'wʋ nıı, 'sa wa nʋa -Lagɔɔ lubho. 3 'Sa wa yia nʋa, -we ka gbʋ -wa, wa 'nı Dide -yi, 'ın wa 'nı 'mı -yi. 4 Da we bhla 'nıa -slɔ nyni, gbʋnya nı na gbaa aın -yla 'gamʋ. 'In we bhla -ka nyni nı, a 'ka ligbe nıı, ın ka we aın -yla gba.

-Yɔbɛnyɔ yia yia

«Nıı, ın 'nı we aın -yla gba we gwedıda, -we ka gbʋ -wa, ın -yɔ aın 'sɔ mı -slɔ.

5 «-Slɛɛn, -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ na mnıa. 'In aın glaa, nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'yıbha 'mı laɛ: ‹Mɔ -na mnıa?› 6 Nıı, -slɛɛn ın 'tʋlʋa da aın nı, we 'dɛɛ 'gbʋ amıaa -gʋ yia 'wʋtʋ yuo. 7 'In gbʋzɔnʋ -nanʋ ın mıa aın -yla gbada: In -ka mnı nı, -mʋʋ nanı 'yli amıaa 'gbʋ. -We ka gbʋ -wa, ın 'nı mnı, -Yɔbɛnyɔ 'na 'ka aın -yla yi. Nıı, ın -ka mnı nı, 'ın na paa ɔ aın yoo. 8 'In, ɔ -ka yi nı, 'ın ɔ slolua dʋdʋgʋ -nyıma sa wa nʋa wa 'dɛ -dawli 'wʋ wa gbʋnyuu klaa, -we mıa tıklıı klaa, we -yɔ -Lagɔɔ gbʋwʋbhubhuee daa. 9 Nıı, dʋdʋgʋ -nyıma mı wa 'dɛ -dawli 'wʋnʋda tıada gbʋnyuuu daa, wa'a zʋ 'mı dlı -gʋʋ 'gbʋ. 10 'In, we 'sɔnʋ

nya, wa mɪ wa 'dɛ -dawli 'wʊnʊda, -we mɪa tɪklɪɪ daa. -We ka gbʊ -wa, Didee -gbɛ na mnɪa, 'ɪn a 'na 'ka 'mɪ 'yɪ. 11 Dʊdʊgʊ -nyɪma mɪ wa 'dɛ -dawli 'wʊnʊda we tanʊ nya, -Lagɔɔ gbʊwʊbhubhuee daa. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ ka dʊdʊgʊ -nyɪmaa 'yugalɪnyɔ 'nyuuu -yɔgbʊ 'wʊbhu pepe.

12 «Nɪɪ, ɪn ka -slɔ wɛlɪ duun ɪn 'ka we aɪn -yla gba. 'Ɪn a 'nɪ -slɛɛn mneni a 'ka we zɔ 'yligbe. 13 Gbʊzɔnʊ -Zuzu -ka yi nɪ, mɔ 'kaa aɪn gbʊzɔnʊʊ 'dɛbhie 'wʊkwa. -We ka gbʊ -wa, ɔ 'na 'ka ɔ 'dɛɛ 'ŋnɪ nya gba, nɪɪ, -we weee ɔ 'nʊa, 'mʊ ɔ gbaa, 'ɪn -we 'nɪa -slɔ 'plɪ nɪ, 'mʊ ɔ palɪa aɪn zlɪ. 14 -We mɪa na -nʊ nya, 'mʊ Zuzu yia 'yɪa, 'ɪn ɔ palɪa aɪn zlɪ. 'Sa ɔ mnɪnɪa na 'ŋnɪ. 15 -We weee na Dide kaa, we mɪ 'ya na -nʊ nya. We 'dɛɛ 'gbʊ, ɪn yia aɪn -yla gba nɪɪ, -we mɪa na -nʊ nya, 'mʊ Zuzu yia 'yɪa, 'ɪn we zlɪ ɔ yia aɪn 'palɪa.

-Zezu nɛɛ nɪɪ, mnɪa ɔ yia

16 «Bhla -sɛlɛ nya, a 'na 'ka 'mɪ 'yɪ, 'bhie, bhla -sɛlɛ nya, 'ɪn a yɪa 'mɪ.»

17 -Zezuu 'bɪnɔnya glaa, tɔlʊa gbʊgbalɪa -ylaɛ: «Ɔ nɛɛ -aɪn -yla: ‹Bhla -sɛlɛ nya, a 'na 'ka 'mɪ 'yɪ, 'bhie, bhla -sɛlɛ nya, 'ɪn a yɪa 'mɪ.› Ɔ nɛɛ 'ya -aɪn -ylaɛ: ‹Na Didee -gbɛ na mnɪaa 'gbʊ,› 'lee, sa we 'ji mɪa?»

18 'Ɪn wa nɛɛ 'yaɛ: «Ɔ -ka gba ‹Bhla -sɛlɛ› nɪ, 'lee, sa -mʊʊ 'ji mɪa? -We ɔ gbaa, -a'a 'nʊ we 'wʊla.»

19 -Zezu -yi we 'ji nɪɪ, ɔ 'bɪnɔnya 'yɪbha wa 'ka ɔ layɪbha, tɔʊn, ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɪn nɛɛ aɪn -yla: ‹Bhla -sɛlɛ nya, a 'na 'ka 'mɪ 'yɪ, 'bhie, bhla -sɛlɛ nya, 'ɪn a yɪa 'mɪ.› We 'jii da a mɪa -talɪda a 'dɛkpʊa nyɪdɪ, we 'nɪ mʊʊ? 20 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, wia a yia, 'ɪn -gle a yia 'paa. Nɪɪ, dʊdʊgʊ -nyɪma yia 'mʊna lia, -zugba amɪaa dlɪ sumanɪ, 'ɪn amɪaa dlɪɪ sumanɪe yia 'mʊna -zɛa. 21 'Ŋwnɔ -ka luzi -bho, ɔ dlɪ -su, -we ka gbʊ -wa, ɔ sɪasɪa bhla ka nyni. Nɪɪ, ɔ -ka gwalɪ nɪ, 'ɪn ɔ dlʊa ɔ sɪasɪe 'wʊ. 'Ɪn ɔ lia 'mʊna, ɔ ka 'yu gwalɪɪ 'gbʊ. 22 'Sasʊkpa sa, -slɛɛn amɪaa dlɪ -su, nɪɪ, ɪn -ka aɪn 'yɪ lʊ nɪ, 'ɪn a lia 'mʊna. 'Ɪn, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka wee 'mʊna aɪn kwɛɛ -sa. 23 Nɪɪ, wee 'ylɪ -ka nyni nɪ, a 'na 'ka 'maslɛɛn 'mɪ gbʊ yabhlogbɔɔ layɪbha. Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -lu weee a -ka Dide -zlalɪ na 'ŋnɪ nya, 'nyɛa ɔ yia we aɪn. 24 A 'nɪ -slɔ -lu na Dide -zlalɪ na 'ŋnɪ nya. Nɪɪ, a -zla, a -ka -zla nɪ, 'ɪn a yɪa we, 'ɪn amɪaa 'mʊna 'ka -bha -gʊ zi.

-Zezu ka dʊdʊ lu

25 «Nɪɪ, -we weee mɪa dɛ, ɪn ka we aɪn -yla gba gbʊʊ nine nya. We bhla ka cɪpa, bhla -we nya ɪn 'na 'kaa gbʊ gba gbʊʊ nine nya, 'ɪn ɪn 'kaa aɪn -yla Didee gbʊ gba sa 'vayɪ. 26 Wee 'ylɪ -ka nyni nɪ, 'ɪn a bhubhoea na Dide na 'ŋnɪ nya. 'Ɪn, ɪn 'nɪ gba aɪn -yla nɪɪ, bhubhoea na yia ɔ amɪaa 'gbʊ. -Ɪnnya, we 'nɪ -mʊʊ. 27 -We ka gbʊ -wa, Didee 'dɛbhie -kalɪ amɪaa zɛ. A -kalɪ na zɛ,

'ın a zʋa dlı nıı, Dide -Lagɔɔ -gbɛ na bhʋa, we 'gbʋ ɔ -kalıa amıaa zɛ. 28 Nıı, Didee -gbɛ ın 'bhʋa, 'ın ın yia dʋdʋ -gʋ yi. -Slɛɛn, dʋdʋ -gʋ na yia 'bhʋa ın 'ka Didee -gbɛ lʋmnı.»

29 'Ɪn ɔ 'bınɔnya nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Mʋ mıa dɛ, -slɛɛn -ı'ın gba gbʋʋ nine nya, nıı, sa tıklıı -na gbaa. 30 -Slɛɛn, -a -yi we 'ji nıı, -ın -yi gbʋ weee 'ji. Nıı, -a 'nı -slɔ -mı gbʋ yabhlogbɔɔ layıbha, 'ın -ın -yia -we -a 'kaa -mı layıbha. We 'gbʋ -a zʋa dlı nıı, -Lagɔɔ -gbɛ -na bhʋa.»

31 -Zezu 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Dlı a zʋ -slɛɛn 'mı -gʋʋ? 32 Ɪn nɛɛ, we bhla mı bɛda, 'ın we ka nyni, da a 'kaa lamumni, 'ın -ɔ -ka -mı, ɔ 'kaa ɔ da lʋmnı, 'ın a 'kaa -bha na 'dɛ -bhlo tı. Nıı, we 'nı na 'dɛbhlo mı, Dide -yɔ 'mı 'sɔ mıı 'gbʋ.

33 «-We mıa dɛ ın gbaa aın -yla a 'ka 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ 'yı 'mı 'wʋ. Sıa a yia dʋdʋ -gʋ. Nıı, a 'tɛmanı dlı: ın ka dʋdʋ lu.»

17

-Zezu bhubhoea -Lagɔ

1 Nıı, -Zezu bhıa -we weee mıa dɛɛ gbagbıe, ɔ ylaa yalı, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. Ɔ nɛɛ:

«Dide, we bhla ka nyni. -Slolu -na 'Yuu 'ŋnıylilo, 'ın -na 'Yu 'ka -na 'ŋnıylilo -slolu. 2 Nıı, -ın ka ɔ 'yoo 'nyɛ nyıma weee -gʋ. 'Ɪn waa nyıma weee -wa -ın 'nyɛa ɔ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, ɔ 'ka we -maa 'nyɛ. 3 Nıı, nyıma -ka -mı -yi, -mı, -ɔ ka 'dɛ -bhlo mıa -Lagɔɔ 'zayli nya, 'ın wa -ka -Zezu Klisı, -ɔ -ın tiea -yi nı, mʋ -wa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka. 4 Ɪn ka -na 'ŋnımnıe -slolu dʋdʋ -gʋ, 'ın lubho, -we -ın 'nyɛa 'mı, ın ka we bhıa. 5 Dide, dʋdʋ 'nıa -slɔ la -mı, na 'ŋnı mnıa 'cın -na -gbɛ. Nıı, 'nyɛ -slɛɛn 'mı wee 'ŋnımnıe -bhlokpadɛ -mı kwesi.

6 «Nıı, nyıma -wa -ın -saa -bha dʋdʋgʋ -nyıma glaa, 'ın -ın yia 'mı wa 'nyɛ, ın ka -maa -na 'ŋnı -slolu. Wa mı -na -nʋ nya, 'ın -ın yia wa 'mı 'nyɛ, 'ın wa yia -na wɛlı 'nʋŋwɛ zʋ. 7 -Slɛɛn, wa -yi we 'ji nıı, -we weee -ın 'nyɛa 'mı, -na -gbɛ we bhʋa. 8 -We ka gbʋ -wa, wɛlı -ın zʋa 'mı ŋwɛɛ, ın gbaa we wa -yla, 'ın wa yia we -yɔŋwnu. 'Ɪn wa ka we yibheli sazɔnʋ sa nıı, -na -gbɛɛ na bhʋa, 'ın wa yia dlı zʋ nıı, -mı tiea 'mı.

9 «Nıı, wa 'gbʋ na bhubhoea -mı. Ɪn 'nı dʋdʋgʋ -nyımaa 'gbʋ -mı bhubhoeda -mı, nıı, -wa -ın 'nyɛa 'mı, wa 'gbʋ na bhubhoea -mı. -We ka gbʋ -wa, wa mı -na -nʋ nya. 10 Nıı, -wa weee mıa na -nʋ nya, wa mı -na -nʋ nya. 'Ɪn nyıma weee mıa -na -nʋ nya, wa mı na -nʋ nya, 'ın wa mnınıa na 'ŋnı. 11 Wamıa mıa, dʋdʋ -gʋ wa yia -slɔ -gwlɛa, nıı, -amı mıa, ın 'na 'ka dʋdʋ -gʋ -gwlɛ: -na -gbɛ na yia mnıa. -Mɔwlʋ -Dide, zʋ wa 'yliyɔ -na 'ŋnıı 'tıtɛ nya, 'ŋnı -we -ın 'nyɛa 'mı, wa 'ka 'wʋtʋ -bhlo, sa -amı -yɔ -mı 'sɔ mıa -bhlo 'bhisa. 12 Bhla -we nya ın mıa wa glaa, ın ka wa 'yliyɔzʋ -na 'ŋnıı 'tıtɛ nya, 'ŋnı -we -ın 'nyɛa 'mı. Ɪn ka wa 'yliyɔzʋ, 'ın

nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mnɔ wa glaa, we 'nı -ɔ 'kaa mnɔ 'wʊbhʊ. Mɔ 'kaa mnɔ, 'ın -we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we 'ka lɛnʊ.

13 «'Ɪn -slɛɛn, ın mı -na -gbɛ mnıda. Da ın mıa -slɔ dʊdʊ -gʊ, wɛlınya nı na gbaa, wa 'ka na 'mʊna dlı 'wʊ -ka, 'ın we 'ka -bha -gʊzi. 14 Ɪn ka wa -na wɛlı 'nyɛ, 'ın dʊdʊgʊ -nyıma yia wa 'wʊnyɛ. -Maa -yɔ wa 'sɔ 'nı -mı -bhlo, 'sa -bhlokpadɛ ın -yɔ dʊdʊgʊ -nyıma 'nıa -mı -bhlo, we 'dɛɛ 'gbʊ wa yia -maa 'wʊnyɛ. 15 Ɪn 'nı -mı bhubhoeda -mı nıı, -ın 'ka wa dʊdʊ -gʊ -sa. -Ɪnnya, nıı, bhubhoe na bhubhoea -mı -ın 'ka wa 'yliyɔzʊ gbʊnyuuu dide kwɛɛ. 16 Wa -yɔ dʊdʊgʊ -nyıma 'sɔ 'nı -mı -bhlo, -amı 'bhisa. 17 -Sa wa dʊdʊgʊ -nyıma kwesi -na 'dɛ -yla gbʊzɔnʊ nya. Nıı, -na wɛlı mı gbʊzɔnʊ nya. 18 Sa -ın tiea 'mı dʊdʊgʊ -nyımaa -gbɛ, 'sa -bhlokpadɛ na tiea na 'bınɔnya dʊdʊgʊ -nyımaa -gbɛ. 19 Na 'dɛ na wlaa -mı -yla wa 'gbʊ, 'ın wa 'ka 'ya -mı -yla -mı 'pıɛın.

20 «Nıı, ın 'nı -maa 'dɛbhloo 'gbʊ bhubhoeda -mı. Bhubhoe na bhubhoe 'yaa nyıma -wa yia -maa wɛlıı 'gbʊ 'mı dlı -gʊ zʊa, wa 'gbʊ. 21 Bhubhoeda ın mıa wa 'dɛ weee 'ka -mı -bhlo, nɛɛ -mı -amı 'wʊ, 'ın -amı -mı 'wʊ, nıı, Dide, wa -yɔ -aın 'sɔ -mı -bhlo. We -ka 'sa -mı nı, 'ın dʊdʊgʊ -nyıma zʊa dlı nıı, -mı tiea 'mı. 22 'Ŋnımnıe -we -ın 'nyɛa 'mı, ın ka we wa 'nyɛ, wa 'ka -mı -bhlo, -amı -yɔ -mı 'sɔ 'bhisa. 23 -Amı mı wa 'wʊ, 'ın -mı mı -amı 'wʊ, we -ka 'sa -mı nı, -bhlo wa yia -mıa sazɔnʊ sa. 'Ɪn wa -ka -slɛɛn -bhlo -mı, 'ın dʊdʊgʊ -nyıma yibhelia we 'ji nıı, -ın ka 'mı tie, 'ın sa -ın -kalıa na zɛ, 'sa -ın -kalıa wa zɛ.

24 «Dide, dʊdʊ 'nıa -slɔ la -mı, -ın -kalı na zɛ, we 'dɛɛ 'gbʊ -ın yia 'mı 'ŋnımnıe 'nyɛ. -Slɛɛn, ın 'yıbha nıı, -maa -ın 'nyɛa 'mı, wa -yɔ 'mı 'sɔ -mı 'ya da na mnıa, wa 'ka wee 'ŋnımnıe -yɔyı.

25 «Dide tıklıı, dʊdʊgʊ -nyıma 'nı -mı -yi, nıı, -amı -yi -mı, 'ın na 'bınɔnya -yia we 'ji nıı, -mı tiea 'mı. 26 Ɪn ka wa -na 'ŋnı -slolu, 'ın -sloluda na yia we -tʊa, 'ın sa -ın -kalıa na zɛ, wee zɛkalıe 'ka wa 'wʊ -mı, 'ın -amı 'ka wa 'wʊ -mı.»

18

'Slʊja kpaa -Zezu
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

1 -Zezu bhıa -Lagɔ bhubhoe, ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya -sɔa 'wʊ, 'ın wa yia mnı. Wa mıa mnıda, -gbʊa -we wa laa Sedlɔn, 'ın wa yia we 'wʊdı. Nıı, su -kpaa yabhlo mı -mɔ, -bha -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya plaa.

2 Zudası, -ɔ mıa -Zezu wlada, ɔ -yi -mɔ da, -we ka gbʊ -wa, -mɔ -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya gbelia 'wlu zlı tɔlʊaa zlı. 3 Nıı, -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnya -wa *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyıma tiea, we -yɔ Wlɔmʊ -slʊja, Zudası -galı wa 'yu, 'ın wa yia wee su -kpaa mnı. Wa 'kaa -mɔ nyni nı, wa

-yɔ 'napɛ -yɔ ylɔ yia yi, -zugba 'slʊja ka tʊgʊgblɛ kwɛɛ.

4 -We weee 'kaa -Zezu ylı, ɔ 'dɛ -yi we, we 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yia wa gbɛgbɛın mnı, 'ın ɔ yia wa layıbhaɛ: «'Lee, nyɔɔ ka da a talıa?»

5 Wa nɛɛ: «Nazalɛtıyu -Zezu, ɔ da -a mıa -talıda.»

Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Amı -wa.» (-Zugba Zudası, -ɔ mıa ɔ wlada, mı -maa glaa.)

6 Da -Zezu gbaa wa -yla: «-Amı -wa» nı, waa 'slʊja yilia gwe tɔʊn, 'ın wa yia bhli.

7 Ɔ yia wa layıbha -zakpa 'sɔɛ: «Nyɔɔ ka da a talıa?»

'Ɪn wa nɛɛ: «Nazalɛtıyu -Zezu, ɔ da -a mıa -talıda.»

8 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «ın ka we aın -yla gba pepe, -amı -wa. Nıı, we -ka na da a mı -talıda, a 'tide -maa mıa dɛ 'yi, wa 'ka mnı.»

9 -We mıa da, 'mʊ ɔ gbaa, ɔ wɛlı -we ɔ gbaa 'cın we 'ka lɛnʊʊ 'gbʊ: «Dide, nyıma -wa -ın 'nyɛa 'mı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mnɔ wa glaa.»

10 Nıı, Simɔ Piɛlı ka tʊgʊgblɛ kwɛɛ. Ɔ -saa we we tʊkpa 'wʊ, 'ın ɔ yia -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ zɔlubhonʊnyɔ we pa, 'ın ɔ yia -mɔɔ lilikwɛ -yukwli -bha -dı. (Ɔɔ zɔlubhonʊnyɔ wa laa Malıkusı.)

11 Nıı, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Fa -na tʊgʊgblɛ we tʊkpa 'wʊ. -Mı dlı 'wʊ, sıasıe 'kadʊ -we Dide dıa 'mı -yla la, ın 'nıa we zɔ 'yligbea yi -wa yı?»

(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

12 Waa 'slʊja -yɔ wa 'yugalınyɔ, we -yɔ Zuifʊʊ -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnya kpaa -Zezu, 'ın wa yia ɔ gbʊan. 13 Nıı, Anasıı -gbɛ wa kwaa -ɔ tıa. -We ka gbʊ -wa, Anası -wa Kaifʊʊ 'ŋwnɔɔ dide. Wee -zʊ nya, Kaifʊ -wa *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ. 14 Nıı, Kaifʊ zʊa Zuifʊʊ 'yugalınya 'dı, ɔ nɛɛ: «We nanı 'yli nıı, nyımɛ -bhlo tlı -amıaa nyımaa 'gbʊ.»

Piɛlıı tıa kpɛlıe nıı, ɔ 'nı -Zezu -yi

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

15 Simɔ Piɛlı -yɔ -Zezuu 'bınɔnyɔ yabhlo yia -Zezu 'bı mnı. Nıı, -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -yi ɔɔ -Zezuu 'bınɔnyɔ yabhlo -mɔnı, we 'dɛɛ 'gbʊ -mɔɔ -yɔ -Zezu 'sɔ yia ɔɔ -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ -buduŋwɛɛ pla. 16 Nıı, Piɛlı yia 'pipee -tʊ, 'yoo ŋwɛɛ. Tɔʊn, ɔɔ -Zezuu 'bınɔnyɔ yabhlo, -ɔ -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -yia, 'ın -mɔɔ yia 'tla. Ɔ gbaa 'yoo ŋwɛkʊŋwnɔ -yla gbʊ, 'ın ɔ yia Piɛlı -plalı. 17 Ɔɔ 'yoo ŋwɛkʊŋwnɔ nɛɛ Piɛlı -ylaɛ: «Ɔɔ nyımɛɛ 'bınɔnyɔ yabhlo -ın -mıa, we 'nı mʊʊ?»

Piɛlı yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «-Ɪnnya, -gba! -gba!»

18 Nıı, ŋwɔtlɔ mı yida. We 'dɛɛ 'gbʊ lubhonʊnya -yɔ -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnya yia -kosu 'yidı, -zugba wa wɔlɔ. Piɛlı mı 'ya wa glaa 'wɔlɔda -kosu -yɔ.

-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ yıbhaa -Zezu la
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

19 Nıı, -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ mı -Zezu layıbhada, ɔ 'bınɔnya -yɔ -we ɔ slolua -gʋ. 20 Ɔ 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «Ɩn ka nyıma weee -yla gba -zejila 'wʋ. Nıı, 'ylı weee nya na slolua -Lagɔbudunya zɔ we -yɔ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ da Zuifʋ weee gbelia 'wlu. I'ın gba gbʋ yabhlogbɔɔ 'wiemı. 21 'Lee, -amı -na yıbhaa la yı? Nyıma -wa ın -slolua, wa -yi -we ın gbaa, 'yıbha we wa la.»

22 -Zezu gbaa -we mıa dɛ nı, -Lagɔbudu 'kadʋʋ ŋwɛkʋnyɔ yabhlo mıa -bha, ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ 'kpa yukwli 'wʋ sʋbha. 'Ɩn ɔ nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «'Lee, sanɛɛ -na gbaa -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -yla yı?»

23 Ɔ nɛɛ -buduu ŋwɛkʋnyɔ -ylaɛ: «'Lee, gbʋ 'nyuu -mʋmʋ ın gbaa, -slolu 'mı we 'klʋ, 'ın we -ka nıı, ın 'nı gbʋ 'nyuu gba nı, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -na pa 'mı -lua?» 24 Tɔʋn, 'ın Anası yia 'slʋja 'yoo 'nyɛ, wa 'ka -Zezu -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ Kaifʋʋ -gbɛ kwa, -zugba ɔ mı gbʋanda.

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Nıı, Simɔ Pıɛlı mı wee -buduŋwɛɛ 'wɔlɔda. Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Mı mıa 'dɛ ɔɔ nyımɛɛ 'bınɔnyɔ yabhlo -ın -mıa, we 'nı mʋʋ?»

Ɔ kpɛlıa we, ɔ nɛɛ: «-Ɩnnya, yo -wa yo!»

26 -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ gaylo yabhlo mı -bha, nyımɛ -ɔ ka yukwli Pıɛlı -dıa -bha, ɔ kʋda -nyımɛ yabhlo -wa. Ɔɔ lubhonʋnyɔ nɛɛ Pıɛlı -yla: «Nıı, -mı ın 'yıa da su -kpaa, -ın -yɔ -Zezu 'sɔ, we 'nı mʋʋ?» 27 Nıı, 'ın Pıɛlı yia we -zakpa tanʋ kpɛlı. Wee kpɛlıe mı ɔ ŋwɛɛ, 'ın -kʋkɔ yia -bha -bhlokpadɛ gbogboe bhli.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

28 Nıı, we 'bıgʋ, wa -yɔ -Zezu yia Kaifʋʋ -gbɛ 'bhʋ. *Wlɔmʋ -nyımɛ Pilatı, -ɔ pılıa Zuifʋʋ dʋdʋ 'wlu la, -mɔɔ -buduŋwɛɛ wa kwaa ɔ. Zlʋkpɛ tutu -wa, Zuifʋʋ 'yugalınya 'nı wee -budu zɔ pla. Wa -ka -mɔ pla, -zugba wa ka pʋın pla wa tite 'yu. 'Ɩn wa -ka pʋın -ka nı, wa 'nı mneni wa 'ka *'Wʋzıtıylıı 'fɛtı -gʋ -lu li. 29 We 'dɛɛ 'gbʋ wa yia 'pipee -tʋ, 'ın Pilatı, -ɔ pılıa Zuifʋ 'wlu la yia 'tla. Ɔ nynia wa -yɔ la, 'ın ɔ yia wa layıbha: «'Lee, gbʋ -mʋmʋ a dılı nyımɛ nıa?»

30 Wa 'palıa we 'bıgʋ, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-A -ka -mı nyımɛ mıa dɛ -la nı, -zugba gbʋnyumonyɔ -wa.»

31 Pilatı nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıaa 'dɛ 'bhu ɔ 'wʋ, 'ın a 'ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋbhu amıaa titee sɔlʋ.»

Tɔʋn, 'ın wa nɛɛ: «We -ka nyımɛɛ -yɔgbʋ -a 'bhu 'wʋ, -a 'nı we 'klʋ -ka, -a 'ka ɔ tlıtlıe -dılı.»

32 'Sa -mʋʋ 'plıa, -Zezuu wɛlı 'ka gbʋzɔnʋ -zɛɛ 'gbʋ. Sa ɔ 'kaa tlı, wee wɛlı ka we -slolu. 33 Pilatı plaa -budu zɔ, 'ın ɔ yia -Zezu la. -Mɔɔ bɛa ɔ 'yu, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, Zuifʋʋ 'wlulapılınyɔ -ın -mıa yı?»

34 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na yıbha 'mı we laa? 'Lee, -na 'dɛ yıbhaa 'mı we la yaayıı, nyıma -putu la 'saa 'mı yı?»

35 Pilatı nɛɛ: «'Lee, Zuifʊ ın -mıa yı? Nıı, -na 'dɛɛ Zuifʊbhelia -yɔ -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan ka -mı 'mı -la. 'Lee, lɛɛ -lu -ın nʊ lɛa?»

36 Ɔ nɛɛ: «Na 'wlulapılıee se mıa, we'e 'bhʊ dʊdʊgʊ -nyımaa -gbɛ. We -ka yaa wa -gbɛ we 'bhʊ nı, -zugba na lubhonʊnya ka yaa jɛlıgba gʊ, -mʊʊ yi 'wlʊ nıı, Zuifʊʊ 'yu-galınya kpa 'mı. Nıı, -ınnya, we'e 'bhʊ dʊdʊgʊ -nyımaa -gbɛ.»

37 Pilatı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nıı, nyımaa 'wlulapılınyɔ -ın -mıa, we 'nı mʊʊ?»

Ɔ nɛɛ: «'Mʊ -ın gbaa dɛ. We 'dɛɛ 'gbʊ wa yia 'mı gwalı. Ɪn 'ka gbʊzɔnʊʊ dayınyɔ nya -mıı 'gbʊ ın yia dʊdʊ -gʊ yi. -Wa weee mıa gbʊzɔnʊʊ -nʊ nya, na wɛlı wa pʊlʊa yukwli.»

(Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25)

38 Pilatı nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ, lɛɛ -lu we -mıa?» Pilatı bhıa -we mıa dɛ gbagbıe, 'ın ɔ yia -budu zɔ 'tla. Ɔ mnıa 'pipee Zuifʊʊ -gbɛ, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, -we ka 'gbʊ ın 'kaa nyımɛ nı gbʊ dılı, ı'ın 'yı we -yɔ. 39 Amıaa lɛnʊgbʊ 'cın 'yıbha nıı, ın 'tide -kaslʊnyımɛ yabhlo 'yi 'Wʊzıtıylıı 'fɛtıı bhla. 'Lee, a 'yıbha nıı, ın 'tide aın -yla Zuifʊʊ 'Wlulapılınyɔ 'yii?»

40 Wa 'kpıa 'wʊ, wa nɛɛ: «-Ɪnnya! -Ɪn 'na 'tide -mɔɔ mıa dɛ 'yi -nı. 'Tide -Balabası 'yi -aın -yla!» -Zugba ɔɔ -Balabası mıa, nyımɛ 'nyuuu 'dɛbhie -wa.

19

1 Tɔʊn, 'ın Pilatı nɛɛ wa -yla nıı, wa 'bhu -Zezu 'wʊ wa 'ka ɔ sɛlıa mnı. 2 'Slʊja maa 'wia -kloo, 'ın wa yia we -Zezu 'wluo -pla. 'Ɪn wa yi 'yaa ɔ -bana zalʊ 'wʊpla, nyımaa 'wlulapılınyɔ 'bhisa. 3 Wa -ka ɔ -yɔ lanyni -bhlo, -zugba wa nyanıa ɔ. Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ, -na fʊʊ.» 'Ɪn wa sʊbhaa ɔ 'kpa yukwli 'wʊ.

4 Pilatı 'tlaa lʊ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A pʊ yukwli -nya, nıı, lʊ na laa ɔ aın 'pipee, 'ın a 'ka we 'wʊlanʊ nıı, -we ka 'gbʊ ın 'kaa nyımɛ nı gbʊ dılı, ı'ın 'yı we -yɔ.» 5 Tɔʊn, 'ın -Zezu yia 'tla, ɔ ka wee -bana zalʊ 'wʊ, 'ın 'wia -kloo mıa ɔ 'wluo. 'Ɪn Pilatı nɛɛ wa -ylaɛ: «Ɔɔ nyımɛ nı!»

6 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnya 'yıa -Zezu -yɔ, 'ın wa yia 'wʊkpıkpıe bhli. Wa nɛɛ: «Kʊlʊ ɔ *su -gʊ la! Kʊlʊ ɔ su -gʊ la!»

Pilatı nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıaa 'dɛ 'bhu ɔ 'wʊ, 'ın a 'ka ɔ su -gʊ lakʊlʊ. Nıı, -we ka 'gbʊ ın 'kaa ɔ gbʊ dılı, ı'ın 'yı we -yɔ.»

7 Zuifʊ nɛɛ ɔ -yla: «-A ka tite yabhlo, 'ın wee tite nɛɛ nıı, wa 'bha ɔ, -we ka gbʊ -wa, ɔ nɛɛ nıı, -Lagɔɔ 'Yu ɔ -mıa.»

8 Da Pilatı 'nʊa wa wɛlı nı, 'ın ɔ nyanɔ yia -gʊbho. 9 Ɔ plaa -budu zɔ, 'ın ɔ yia -Zezu layıbha: «Mɔ -na bhʊa?» Nıı, -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıgʊpalı. 10 Tɔʊn, 'ın Pilatı nɛɛ

ɔ -ylaɛ: «-I'ın sısalı ŋwɛ -gʊ -amı -ylaa? -Amı, ın ka we se ın 'ka -mı 'yitide, 'ın ın ka 'ya we se ın 'ka -mı su -gʊ la kʊlʊ, 'lee, -ın 'nı we 'ji -yi -wa yı?»

11 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn 'nı -lu yabhlogbɔɔ se -ka 'mı -gʊ, we 'nı -we ka se -Lagɔ 'nyɛa -mı 'wʊbhʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ -mɔmɔ -laa 'mı -mı 'yu, ɔ gbʊnyuu 'yli we 'ka -na -nʊ -zi.»

12 Wee wɛlı nıı 'bıgʊ, Pilatı 'yıbha yaa ɔ 'ka -Zezu 'yitide, 'ın Zuifʊ yia 'wʊkpıkpıe bhli. Wa nɛɛ: «-Ɪn -ka nyımɛ mıa dɛ 'yitide nı, -zugba -ın 'nı Wlɔmʊʊ 'wlulapılınyɔ 'kadʊʊ 'tale! Nıı, nyımɛ -ɔ -ka gba: ‹Nyımaa 'wlulapılınyɔ ın -mıa› -zugba -mɔɔ mı nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʊʊ tʊnyımɛ nya.»

13 Pilatı 'nʊa wɛlınya nı, 'ın ɔ yia -Zezu la ɔ 'ka 'tla. We 'bıgʊ, 'ın Pilatı yia gbʊwʊbhukpe -gʊ ladı. -Buduŋwɛɛɛ da -lɛ wa mnazıa la tʊkpa nya, -bha -wa. 'Mʊ wa laa «Gabata» zuifʊwɛlı 'wʊ.

14 Nıı, 'ylı -we nya wa mnazıa wa 'dɛ la 'Wʊzıtıylıı 'fɛtıı 'gbʊ, wee ylı -wa. 'Ylʊ nynia -glɔnyıdı, 'ın Pilatı nɛɛ Zuifʊ -yla: «Amıaa 'wlulapılınyɔ nı.»

15 'Ɪn wa yia 'wʊkpıkpıe bhli. Wa nɛɛ: «'Bha ɔ! 'Bha ɔ! Kʊlʊ ɔ su -gʊ la!»

Pilatı nɛɛ wa -ylaɛ: «'Lee, ın kʊlʊ amıaa 'wlulapılınyɔ su -gʊ laa?»

'Ɪn -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan yia we 'bıgʊpalıɛ: «-Amıaa 'wlulapılınyɔ -bhlogbɔɔ, Wlɔmʊʊ 'wlulapılınyɔ 'kadʊ -wa.»

16 Tɔʊn, 'ın ɔ yia wa -Zezu yoo 'nyɛ, wa 'ka ɔ su -gʊ lakʊlʊ.

'Slʊja kʊlʊa -Zezu su -gʊ la (Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

'Ɪn wa -yɔ -Zezu 'sɔ yia mnı. 17 Wa 'kaa 'gbe 'tla nı, su -we -gʊ wa 'kaa ɔ la kʊlʊ, ɔ 'dɛ ka we -blıgba. Wa mı mnıda, 'ın wa yia da -we wa laa 'Wluu 'Kʊaa da nyni. (-Bha wa laa «Gɔlʊgota» zuifʊwɛlı 'wʊ.) 18 -Bha 'slʊja kʊlʊa -Zezu su -gʊ la. 'Ɪn wa yi 'yaa nyıma -putu 'sɔ su -gʊ lakʊlʊ. 'Yabhlo mı -Zezuu lilisɔlʊ, 'ın 'yabhlo mıa ɔ kɔpɛsɔlʊ.

19 Pilatı nʊa su falʊ lɛ, 'ın wa yia we -Zezuu su -gʊ lakʊlʊ. Wee su falʊ -gʊ ɔ cɛlıa:

NAZALƐTIYU -ZEZU
ZUIFUU 'WLULAPILINYƆ

20 Nıı, Zuifʊ duun zɛlıa -we mıa wee su falʊ -gʊ cɛlıda. -We ka gbʊ -wa, da wa zʊa -Zezu su -gʊ, -bha cıpa 'gbe 'kadʊ -yɔ, 'ın wa cɛlı we -zakpa ta: tıa zuifʊwɛlı 'wʊ, we 'bıgʊ wlɔmʊwɛlı 'wʊ, 'bhie glɛkıwɛlı 'wʊ. 21 *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan zɛlıa we, -bha wa mnıa Pilatıı -gbɛ, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Mı cɛlıa: ‹Zuifʊʊ 'Wlulapılınyɔ› nıı, we 'nı mneni we 'ka 'sa -tʊ! -Ɪn cɛlı nıı: ‹Nyımɛ nı nɛɛ: -Amı -wa Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ.› »

22 Pilatı 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «-We ın cɛlıa, cɛlıda we tʊa.»

23 Da 'slʊja kʊlʊa -Zezu su -gʊ la, 'ın wa yia ɔ 'wʊplali dlili. Wa dlili we 'wʊ la -mnʊa, 'slʊjayu -mɔmɔ -ka -mı, -mɔɔ ka -mɔɔ -nʊ. 'Ɪn wa yi 'yaa ɔ -banaa zɔbana -zɔnʊ 'wʊbhu. Nıı, wee -bana mı lʊada 'naa kibhe -bhlo nya, we 'bhʊ -blı

-yɔ we 'ka bhʊ -yɔ nyni. We 'nɪ pɪpɛda -mɪ. 24 Wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyɪdɪɛ: «-A 'na ylalɪ wee -bana -zɔnʊ -nɪ, nɪɪ, -a 'pa -nɪgbɪ, 'ɪn -ɔ ka -nʊ -yɔ we -ka -tʊ nɪ, -mɔɔ 'ka we 'wʊbhu.»

Nɪɪ, 'sa -we mɪa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlɪda 'kaa sa 'plɪ. We nɛɛ:

«Wa ka na 'wʊplali dlili wa
'dɛkpʊa nyɪdɪ.
'Ɪn wa yia -nɪgbɪ 'pa,
-ɔ yia na -bana 'bhaa,
wa 'ka ɔ yibheli.»

Nɪɪ, -we 'slʊja nʊa lɛ, mʊ mɪa dɛ.

25 -Zugba -Zezuu 'nyaa klaa, ɔ 'nyaa bhɔlɔ klaa, Klopasɪɪ 'ŋwnɔ Malii klaa, we -yɔ Magɪdala -ŋwnɔ Malii mɪ -bha wee *su kwesi. 26 Nɪɪ, 'ɪn -Zezu yia ɔ 'nyaa -yɔyɪ. Ɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo -ɔ ka zɛ ɔ -kalɪa, -mɔɔ mɪ ɔ 'nyaa kwesi. 'Ɪn ɔ nɛɛ: «'Maa, amaa yu nɪ.» 27 We 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ 'bɪnɔnyɔ -ylaɛ: «-Na 'nyaa nɪ.» Tɔʊn, we 'bhʊ -bha 'wʊ, 'ɪn ɔɔ 'bɪnɔnyɔ yia ɔ, ɔ 'dɛɛ -gbɛ bɛlɪ.

-Zezuu tlɪtlɪe
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

28 We 'bɪgʊ, -Zezu -yi -slɛɛn we 'ji nɪɪ, -lu weee ka gba. 'Ɪn -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we 'ka lɛnʊʊ 'gbʊ, ɔ nɛɛ: «ɪn 'ka 'ma.»

29 Wee da mɪa, kalɔ nʊʊ nyida mɪ -bha. Wa faa -fuu wee kalɔ nʊ lʊ, wa bɪzɪa we suu* 'yliya 'wʊ, 'ɪn wa yia we -Zezuu ŋwɛ -yɔ bɛlɪ. 30 Nɪɪ, ɔ 'maa wee kalɔ nʊ nɪ, we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «We ka bhɪa!» Ɔ -laa 'wlu zɔ tɔʊn, 'ɪn ɔ yia tlɪ.

31 Nɪɪ, 'ylɪ -we nya wa mnazɪa wa 'dɛ la wa Nyapɛylɪɪ 'gbʊ, wee ylɪ -wa. Wee *Nyapɛylɪ mɪa, 'ylɪ -zɔnʊʊ 'dɛbhie -wa. We 'dɛɛ 'gbʊ Zuifʊ 'nɪ 'yɪbha nɪɪ, 'kwie -tʊ su -gʊ wee Nyapɛylɪ nya. We 'gbʊ wa 'yugalɪnya yia Pilatɪ 'yoo -zlalɪa mnɪ, wa 'ka waa nyɪmaa bhʊ 'kate, 'ɪn wa 'ka wa 'kwie su -gʊ -sa. 32 Tɔʊn, wee da wa kʊlʊa waa nyɪma su -gʊ la, 'ɪn 'slʊja yia -mɔ mnɪ. Wa nynia -mɔ nɪ, 'ɪn wa yia waa nyɪma sɔ 'sɔ lʊ mɪa -Zezu kwesi bɛ. Wa 'katea yabhloo bhʊnya, 'bhie, wa yia 'sɔnʊʊ -nʊ 'kate. 33 Wa nynia -Zezu -yɔ la, 'ɪn wa yia we -yɔyɪ nɪɪ, ɔ ka tlɪ, we 'dɛɛ 'gbʊ wa 'nɪ ɔ bhʊnya 'kate. 34 Nɪɪ, 'ɪn 'slʊjayu yabhlo yia -Zezuu gbacɪ zɔ tnʊ ɔ 'li nya. -Bha -bhlokpadɛ 'pɪɔn -yɔ 'nyu 'tlaa ɔ 'wʊ. 35 Nyɪmɛ -ɔ mɪa -bha we zlɪ, 'ɪn -we 'plɪa, -ɔ 'yɪa we -yɔ, -mɔɔ -wa we dayɪnyɔ. Nɪɪ, wee gbʊnya nɪ ɔ gbaa, 'ɪn a 'ka 'ya we dlɪ -gʊ zʊ. Ɔ gbʊdayɪwɛlɪ mɪ gbʊzɔnʊ nya, 'ɪn ɔ -yi we 'ji nɪɪ, -we ɔ gbaa gbʊzɔnʊ -wa.

36 -We weee mɪa dɛ 'plɪa, 'ɪn -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we 'ka lɛnʊ. We nɛɛ: «Wa 'na 'ka ɔ 'kʊa yabhlogbɔɔ 'kate.» 37 'Ɪn wee 'sɛbhɛɛ kibhe yabhlo nɛɛ: «'Ɪn, ylaa wa yia -ɔ ka gbacɪ -zɔ wa tnʊa.»

38 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfʊ, Alimateyu -wa, ɔ mɪ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo nya zizewiemɪ. -We ka gbʊ -wa, ɔ mɪ Zuifʊʊ 'yugalɪnya sɔda. Ɔɔ nyɪmɛ nɪ mnɪa Pi-

* **19:29** Wee su mɪa dɛ, *isɔpʊsu -wa.

latı 'yoo -zlalıa ɔ 'ka -Zezuu 'kwie 'wʊbhu. 'Ɪn Pilatı yia we -yɔŋwnu. Tɔʊn, -Zɛzɛfʊ yia lʊ nı, 'ın ɔ yia -Zezuu 'kwie 'wʊbhu. 39 Nyımɛ yabhlo wa laa 'Nikodɛmʊ, -mɔɔ yi 'yaa ɔ 'bı mnı. Nıı, nyımɛ -ɔ mnıa zlımɛ -Zezu 'yıa sabɔ, mɔ -wa. Ɔ mıa mnıda, ɔ -yɔ -lasiklɔɔ bɔtɔlʊ -nʊ 'sɔ, 'ın wa yia mnı. 'Mʊ wa laa *milı -yɔ aluɛsı. We 'wʊwɔlʊe mneni we 'ka kilo glʊ -bhlo 'ya kugbua nyni. 40 -Zɛzɛfʊ -yɔ 'Nikodɛmʊ yia -Zezuu 'kwie 'wʊbhu. 'Ɪn wa yia ɔ 'naapınya -we wa slua wee bɔtɔlʊ -lasiklɔ -gʊ, -yɔ labibeli. Nıı, 'sa Zuifʊ mnazıa 'kwie -yɔ, 'bhie wa faa we gbawla 'wʊ.

41 Da wa kʊlʊa -Zezu *su -gʊ la, su -kpaa mı -bha. Wee su -kpaa, 'bhʊka -lolu, -we 'wʊ wa 'nıa -slɔ 'kwie yabhlogbɔɔ fa, we mı -bha. 42 Nıı, 'ylı -we nya Zuifʊ mnazıa wa 'dɛ la wa Nyapɛylıı 'gbʊ, wee ylı -waa 'gbʊ, 'ın wee 'bhʊka cıpa -bhaa 'gbʊ, wa yia -Zezuu 'kwie -mɔ fa.

20

-Zezu 'nı gbawla 'wʊ -mı (Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

1 Nıı, 'ylı 'plı -bhlo, we 'sɔnʊʊ zlıgʊ, dimasıı nya, da zlı 'nıa -slɔ ladolu, 'ın Magıdala -ŋwnɔ Malii yia gbawla -gʊ mnı. Nıı, wa ka zlımɛ we kla tʊkpa -boklo 'kadʊ nya, 'ın Malii -talıa -bha nı, ɔ 'nı wee tʊkpa -yɔyı we ŋwɛɛ. 2 Tɔʊn, 'ın ɔ -yɔ -gwagwıe yia Simɔ Piɛlı -yɔ 'bınɔnyɔ yabhlo, -ɔ ka zɛ -Zezu -kalıa, 'dı kwa. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Wa ka -amıaa -Kanyɔ gbawla 'wʊsa, 'ın da wa zʊa ɔ, -a 'nı -bha da -yi.»

3 Piɛlı -yɔ ɔɔ -Zezuu 'bınɔnyɔ yabhlo nı -sɔa 'wʊ, 'ın wa yia wee gbawla -gʊ mnı. 4 -Gwagwıe nya wa 'dɛsɔbhie mıa -mɔ mnıda. 'Ɪn ɔɔ 'bınɔnyɔ -mɔnıı -gwagwıe -zi Piɛlı. Mɔɔ nynia -mɔ tıa. 5 Ɔ kwlia 'wʊ, 'ın ɔ yia 'naapınya -yɔyı -bha lasluda, nıı, ɔ 'nı -mɔ pla. 6 Simɔ Piɛlı yia ɔ 'bı, ɔ nynia, ɔ plaa gbawla nʊkplɛ, 'ın ɔ yia -mɔ 'naapınya -yɔyı, -bha lasluda. 7 Ɔ ka 'ya 'naa -we wa gbʊanıa -Zezuu 'wlu -yɔla -yɔyı. Nıı, wee 'naapı 'nı we -lima glaa -mı, we mı glıda we 'dɛɛ saa da -putu. 8 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'bınɔnyɔ -ɔ nynia tıa, ɔ yi 'yaa gbawla nʊkplɛ pla. Ɔ 'yıa we -yɔ, 'ın ɔ yia dlı zʊ. 9 (Nıı, -we mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlıda, wa 'nı -slɔ we 'wʊlanʊ: nıı, 'wʊ -Zezu yia -sɔa tlıtlınya glaa.)

-Zezu 'tlalıa Malii 'klʊ (Mk 16.9-11)

10 Tɔʊn, 'bınɔnya sɔbhie yia -buduŋwɛɛ lʊbhiti. 11 Nıı, Malii mı -bha gbawla kwesi -zugba ɔ wi. Ɔ mı wida, 'ın ɔ yia 'wʊkwlı ɔ 'ka gbawla nʊkplɛ 'ylilabhlı. 12 'Ɪn ɔ yia -mɔ 'anzı 'sɔ -yɔyı ladıda da wa palıa -Zezuu 'kwie la. Yabhlo mı ɔ 'wluu 'bıgʊ, 'ın yabhlo mıa ɔ bhʊnyaa 'bıgʊ. 'Wʊplalu 'pʊpa mıa we 'wʊ. 13 Nıı, 'ın wee 'anzı yia Malii layıbha. We nɛɛ: «Bhɔlɔ, lɛɛ -lu wili aın a?»

Ɔ nɛɛ we -yla: «Wa ka na -Kanyɔ -bha lasalı, 'ın da wa zʊa ɔ, ın 'nı -bha da -yi.» 14 Ɔ mı -we mıa dɛ gbada, ɔ 'bhitia

la, 'ın ɔ yia -Zezu -yɔyı, ɔ 'nı we 'jiyibheli nıı, -Zezu -wa.

15 'Ɪn -Zezu yia ɔ layıbha: «Bhɔlɔ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a wia? Nyɔɔ a nɔnʊ 'ylibıla?»

Maliii dlı 'wʊ nıı, su -kpaaa lubhonʊnyɔ -wa. Tɔʊn, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, we -ka nıı, -mı 'bhu ɔ 'kwie 'wʊ, gba 'mı -yla da -ın zʊa ɔ, 'ın ın 'ka ɔ 'bʊmnı.»

16 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Malii!»

Malii 'bhitia ɔ gbɛgbɛın la, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla zuifʊwɛlı 'wʊɛ: «Wlaboni!» We ji -wa: «-Slolunyɔ.»

17 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «A 'na kpalı 'mı la -nı, ın 'nı -slɔ Didee -gbɛ mnıı 'gbʊ. Nıı, a mnı a 'ka na bhelia -yla gbaɛ: na Dide, -ɔ mıa amıaa Dide nya, na -Lagɔ, -ɔ mı 'yaa amıaa -Lagɔ nya, ɔ -gbɛ na mnıa.»

18 Tɔʊn, 'ın Magıdala -ŋwnɔ Malii yia -Zezuu 'bınɔnyaa -gbɛ mnı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Ɪn ka -amıaa -Kanyɔ 'yı!» 'Ɪn ɔ yia -we -Zezu gbaa ɔ -yla, we 'dı wa -salı.

-Zezu 'tlalıa ɔ 'bınɔnya 'klʊ (Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

19 Wee 'yli -bhlokpadɛɛ jibheza, 'bınɔnya yia 'wlugbeli -budu zɔ. Nıı, wa ka -buduu klolo -gbalı, wa mı Zuifʊʊ 'yugalınya sɔdaa 'gbʊ. 'Ɪn -Zezu yia wa glaa yi. Ɔ 'yligbe wa nyıdı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Lagɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ!» 20 Ɔ bhıa we gbagbıe, 'ın ɔ yia ɔ -kwıtɛ wa 'klʊslolu, we -yɔ ɔ gbacı zɔ. Wa 'yıa Nyımaa -Kanyɔ -yɔ, 'ın wa yia 'mʊna li.

21 Ɔ nɛɛ wa -yla -zakpa 'sɔnʊ nyaɛ: «-Lagɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ! Nıı, sa Dide tiea 'mı, 'sa -bhlokpadɛ na tiea aın.» 22 Wee wɛlınya nıı 'bıgʊ, ɔ 'paa wa -pıpɛ -gʊ, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «Zuzu 'Pʊpa -mı amıaa -nʊ nya. 23 A -ka nyımaa gbʊnyuu 'wʊtı nı, 'ın we 'gba bhʊa wa 'wlu. Nıı, a 'nı nyımaa gbʊnyuu 'wʊtı nı, 'ın we tʊa wa 'wlu.»

-Zezu -yɔ Toma

24 Da -Zezu yia wee -budu zɔ, -zugba ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa yabhlo wa laa Toma (-ɔ ka 'ŋnıı -yɔgbalıŋnı -wa -Zluya), ɔ 'nı -bha -mı. 25 Tɔʊn, 'bınɔnyaa pnıı nɛɛ ɔ -yla: «-A ka -amıaa -Kanyɔ 'yı.»

Nıı, Toma nɛɛ wa -ylaɛ: «We -ka nıı, ın 'nı poɛndee 'bı 'yı ɔ -kwıtɛ, 'ın ın 'nı we 'bı 'wʊ na -kwıtaya fa, 'ın ın 'nı ɔ gbacı zɔ na sɔ fa nı, ın 'na 'ka we dlı -gʊ zʊ.»

26 Lɔkɔwlu 'plı -bhlo, 'ın -Zezuu 'bınɔnya yi 'yaa 'wlugbeli -budu zɔ. Nıı, Toma mı -bha. Wa ka -buduu klolonya -gbalı, 'ın -Zezu yia wa glaa yi. Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ!» 27 'Ɪn ɔ nɛɛ Toma -ylaɛ: «Dı da -na -kwıtaya, 'ın yla da na -kwıtɛ: bɛlıda -na sɔ, 'ın fa we na gbacı zɔ. 'Bhʊ dlılʊlʊe 'bı, 'ın -ın 'ka dlı zʊ!»

28 Toma nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, na -Lagɔ!»

29 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn ka 'mı 'yı, we 'gbʊ -na zʊa dlı, we 'nı mʊʊ? -Wa 'nıa 'mı 'yı, 'ın wa zʊa dlı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı -maa -nʊ nya.»

Wee 'sɛbhɛɛ wlu nı

30 -Zezu ka gwɛdigbʊnya tɔlʊaa -zlo lɛnʊ ɔ 'bınɔnyaa

'yibadı, nıı, -mʋʋ 'nı cɛlıda - mı 'sɛbhɛ nı 'wʋ. 31 Nıı, -we -nya mıa da cɛlıda nı, -bha we mıa a 'ka dlı zʋ nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -yɔ -Lagɔɔ Yu. 'Ɪn, a -ka ɔ dlı -gʋ zʋ, a 'ka 'yliyɔgagıe 'yı ɔ 'ŋnı nya.

21

-Zezu 'tlalıa ɔ 'bınɔnya 'klʋ Tibeliadınyu kwesi

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın -Zezu yi 'yaa ɔ 'dɛ ɔ 'bınɔnya 'klʋslolu Tibeliadınyu kwesi. Sa we 'plıa mʋ nı: 2 Simɔ Pıɛlı klaa, Toma (-ɔ wa laa -Zluya) klaa, Natanaɛlı (Galileee Kanagbe 'wʋ yu) klaa, Zebedeee 'yua klaa, we -yɔ -Zezuu 'bınɔnya - putu 'sɔ mı -bha. 3 Simɔ Pıɛlı nɛɛ wa -yla: «'Nyu na mnıa - dɔa.» Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Amıa mı 'ya yida -a -yɔ -mı 'sɔ 'ka mnı.» Wa mnıa, 'ın wa yia 'glʋ 'wʋbho. Nıı, sabɔ weee 'plıa nı, wa 'nı zibhi yabhlogbɔɔ 'bha.

4 Zlı bhlia zlızlıe, -zugba - Zezu mı -bha wee 'nyuu ŋwɛ -yɔ. Nıı, ɔ 'bınɔnya 'nı we 'jiy- ibheli nıı, mɔ -wa. 5 Ɔ nɛɛ wa - ylaɛ: «ın! Nyimesia, a 'nı zibhi 'bha -nyaa?»

Wa 'palıa we 'bıgʋ, wa nɛɛ: «lın, -a 'nı zibhi yabhlogbɔɔ 'yı!»

6 Ɔ nɛɛ wa -yla: «A viteli 'sowli amıaa 'glʋʋ lilisɔlʋ, 'yıa a yia.» Wa vitelia 'sowli, tɔʋn, zibhii -zlo -we wa 'bhaa, we 'wʋzuloo 'gbʋ, wa 'nı 'maslɛɛn 'sowli 'nyu lʋ -sasıe mneni.

7 'Bınɔnyɔ -ɔ ka zɛ -Zezu - kalıa nɛɛ Pıɛlı -yla: «-Amıaa - Kanyɔ -wa!» Simɔ Pıɛlı 'nʋa «-Amıaa -Kanyɔ -wa!» tɔʋn, 'ın ɔ yia ɔ -banaa -gʋbana 'wʋpla, nıı, ɔ ka we 'wʋsaa 'gbʋ, 'ın ɔ yia 'nyu lʋ -bho. 8 'Ɪn 'bınɔnyaa pnıı -yɔ 'glʋ yia yi, -zugba 'sowli mıa yeda zibhi nya, wa gbize we 'wʋ. Nıı, wa 'nı yaa 'nyuu ŋwɛ -yɔ latlʋlʋ, sa 'bhisa 'mɛtlı glʋ gbu sısalıa wa -yɔ. 9 Wa 'tlaa -gɔgɔ -gʋ, 'ın wa yia -bha -kapʋ 'yı. Zibhi mı 'yli, 'ın 'floo mıa -bha.

10 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Zibhi - we a 'bhaa da nı, a -yɔ we tɔlʋa yi.»

11 Simɔ Pıɛlı -gblaa 'glʋ 'wʋ tɔʋn, 'ın ɔ yia 'sowli 'wʋgbize dʋdʋ. We mı yeda zibhi 'kadı nya, we ŋwɛ nyni zibhi glʋ gbesɔ 'ya kugbua lɛ ta (153). Nıı, wee zibhi -zu 'wʋ, 'ın wee sowli'i yla. 12 - Zezu nɛɛ wa -yla: «A yi a 'ka li!» Waa 'bınɔnya glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ŋwɛ -ka ɔ 'ka ɔ layıbhaɛ: «Nyɔɔ -ın -mıa?» Wa -yi we 'ji nıı, Nyımaa -Kanyɔ - wa. 13 -Zezu bɛa wa kwesi, ɔ 'bhua 'floo 'wʋ, ɔ dlilia we wa 'wʋla, 'ın ɔ yia wa zibhi 'nyɛ. 14 Nıı, -Zezu -sɔa tlıtlınya glaa 'wʋ, ɔ 'dɛɛ slolue ɔ 'bınɔnya - ylaa -zakpa tanʋ mıa dɛ.

15 Wa bhıa lilie, -Zezu nɛɛ Simɔ Pıɛlı -yla: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -ın -kalı na zɛ we -zi waa?»

Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «lın, na -Kanyɔ, -ın -yi we 'ji nıı, ın -kalı na zɛ.»

-Mɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Nyɛ na bhlabhlɛyua.»

16 Ɔ nɛɛ ɔ -yla -zakpa 'sɔnʋ nyaɛ: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, - ın -kalı na zɛɛ?»

-Mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «lın, na - Kanyɔ, -ın -yi we 'ji nıı, ın -kalı -na zɛ.»

-Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Zɛ na bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnyɔ.»

17 'Ɩn ɔ yia ɔ layıbha -zakpa tanʋ nyaɛ: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -ın -kalı na zɛɛ?»

Pıɛlıı -gʋ yia 'wʋ -tʋ -kɔʋn, nıı, ɔ ka ɔ layıbha -zakpa ta: «'Lee, -mı, -ın -kalı na zɛɛ?» We 'gbʋ, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, -ın -yi -lu weee 'ji: -ın -yi we 'ji nıı, ın -kalı -na zɛ.»

-Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Nyɛ na bhlabhlɛ. 18 Ɩn nɛɛ -mı -yla gbʋzɔnʋ sa nıı, da -ın mıa ny-imeslɔyu nya nı, -na dɛ gbaa -na -cɛsli, 'ın -na mnıa mɔ -ın 'yıbhaa. Nıı, -ın -ka gɔ nı, -na sɔ -na yia 'wʋbhua, 'ın nyıma -putu yia -na -cɛsli -gbaa, 'ın wa kwaa -mı da -ın 'nıa 'yıbha.» 19 (-We -Zezu gbaa dɛ nı, sa Pıɛlı 'kaa tlı, 'ın ɔ 'kaa -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını ɔ -tlıtlıe 'wʋ, 'mʋ ɔ mıa -sloluda.) 'Bhie, -Zezu nɛɛ Pıɛlı -ylaɛ: «Yi 'mı 'bı.»

20 Pıɛlı 'bhitia la, 'ın ɔ yia wa 'lʋʋ -gbɛın 'bınɔnyɔ -ɔ ka zɛ -Zezu -kalıa -yɔyı wa 'bıyida. (Nyımɛ -ɔ, wa mıa zlımɛ lida, -ɔ pılıa -Zezuu gbɛgbɛın 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ layıbha nıı, nyɔɔ 'ka ɔ wla nı, mɔ -wa.) 21 Pıɛlı 'yıa ɔɔ 'bınɔnyɔ -yɔ, 'ın ɔ yia -Zezu layıbhaɛ: «'Ɩn -mɔɔ mıa da na?»

22 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «ın -ka 'yıbha nıı, ɔ -tʋ -bha, 'ın ın 'ka lʋ yi nı, 'lee, lɛɛ -lu -mʋʋ 'ka -mı nʋnʋa? -Mı, nɔ 'mı 'bı!» 23 Tɔʋn, 'ın we 'dı yia 'mni 'bınɔnya glaa nıı, ɔɔ 'bınɔnyɔ -mɔnı 'na 'ka tlı. Nıı, -Zezu 'nı gbaɛ: «Ɔ 'na 'ka tlı.» Nıı, ɔ nɛɛ: «ın -ka 'yıbha nıı, ɔ -tʋ -bha, 'ın ın 'ka lʋ yi nı, 'lee, lɛɛ -lu -mʋʋ 'ka -mı nʋnʋa?»

24 Nıı, ɔɔ 'bınɔnyɔ -bhlokpadɛ -wa we dayınyɔ, 'ın mɔ cɛlıa we. -A -yi we 'ji nıı, -we ɔ gbaa, gbʋzɔnʋ -wa.

25 -Zezu ka gbʋʋ -zloo tɔlʋa lɛnʋ. Nıı, sa we 'plıa, we -ka 'sa wa cɛlı we -bhlo -bhlo nı, we 'wʋzuloo 'gbʋ, wee 'sɛbhɛnya 'na 'ka yaa dʋdʋ weee -gʋ mneni.

-Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnya

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ -we Lukɪ cɛlɪa, mʊ -wa. Sa tɪa *-leglizɪnyaa gbʊ dɪa gwe, 'mʊ we gbaa -aɪn -yla. Nyɪma 'sɔɔ -gʊgbʊ we gbaa -aɪn -yla tenyi tenyii: Pɪɛlɪ -yɔ *Pɔlʊ. Gbʊ ta wee 'sɛbhɛ nɪ slolua -aɪn: -we tɪa -Lagɔnyɪma zʊa dlɪ -gʊ, sa *Zuifʊ 'nɪa wee gbʊ -yɔŋwnu, we -yɔ -we Wlɔmʊ -nyɪma nʊa -Lagɔnyɪma 'wluo.

-Zezu nɛɛ, ɔ 'ka -Lagɔɔ Zuzu 'Pʊpa yoo 'pa

1 Na bheli Teofilɪ, -na fʊʊ! Na 'sɛbhɛ tɪanʊ 'wʊ, -we weee -Zezu nʊa lɛ, 'ɪn ɔ -slolua, we 'ka we gwedɪda 'bhʊ, we 'ka ɔ yalɪmnɪbhla ylɪ, ɪn ka we cɛlɪ. 2 Nyɪma -wa ɔ -saa -bha ɔ tietienya nya ɔ 'kaa yalɪ mnɪ, -we ɔ gbaa wa -yla Zuzu 'Pʊpaa 'tɪtɛ nya, mʊ nɪ. 3 -Zezu tlɪa, we 'bɪgʊ, ɔ yia ɔ 'dɛ ɔ tietienya 'klʊslolu -zakpa duun, wa we slolue nya nɪɪ, ɔ 'nɪ tlɪ, ɔ -ga 'yliyɔ. Ɔ li 'ylɪ glʊ 'sɔ, -zugba ɔ tlalɪ wa 'klʊ, ɔ gba *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbʊ wa -yla.

4 'Ylɪ yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ tietienya 'sɔ mɪ lida, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na 'bhʊlʊ *-Zeluzalɛmʊgbe nʊkplɛ -nɪ. -We Dide gbaa ɔ 'ka aɪn yoo 'pa, -we ka gbʊ ɪn gbaa zlɪmɛ aɪn -yla, a wʊ we. 5 Nɪɪ, *Zaan -mɔɔ ka nyɪma batizee 'nyu nya, -bha -tʊ 'wʊ -sɛ, 'ɪn -Lagɔ 'ka aɪn batizee Zuzu 'Pʊpa nya.»

Da -Zezu mnɪa yalɪ

6 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -wa gbelia 'wlu -Zezu kwesi, wa yia ɔ layɪbha, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ, wee bhla -mɪnɪ nya, -na yia *Izlaɛlɪnyɪma wa dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪe yoo 'nyɛa lʊ yɪ?»

7 -Zezu yia we 'bɪgʊpalɪ wa -ylaɛ: «We bhla -yɔ we ylɪ mɪa nɪ, we 'nɪ amɪanʊʊ gbʊ. Na Dide ka we zʊ. 'Ɪn ɔ 'dɛbhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka we lɛnʊ ɔ 'dɛɛ se nya. 8 Nɪɪ, amɪa yia 'tɪtɛ 'yɪa, Zuzu 'Pʊpa yia aɪn -gʊ lasibhlia, 'ɪn a zɛa na gbʊdayɪnya -Zeluzalɛmʊgbe nʊkplɛ, Zudee -yɔ Samalii -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn we 'ka dʊdʊʊ bhloluda nyni.»

9 Da ɔ bhɪa wee gbʊnya -mɪnɪ gbagbɪe, 'ɪn -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu yalɪ, -zugba ɔ tietienya mɪ ɔ 'bɪ ylada sa tenyii. -Mʊʊ 'bɪgʊ, yalɪpʊpa yia ɔ 'wʊzize. Wa'a 'yɪ 'maslɛɛn ɔ -yɔ. 10 Da -Zezu mɪa -mɔ 'yu bɛda, 'ɪn ɔ tietienya mɪa ɔ 'bɪtalɪda yalɪ, -bha -bhlokpadɛ, nʊkpasia sɔ kaa -bana 'pʊpa 'wʊ, 'tlalɪa wa 'klʊ. 11 -Maa nɛɛ wa -ylaɛ: «Galilee -nyɪma, -bhadɛ a 'yligbea, -zugba a yla yalɪ yɪ, lɛɛ ka 'gbʊa? Ɔɔ -Zezu, -Lagɔ ka ɔ 'wʊbhu aɪn glaa, ɔ ka yalɪ mnɪ. Sa a 'yɪa da ɔ mnɪda yalɪ, 'sa -bhlokpadɛ ɔ yia lʊyia.»

12 Tɔʊn, -Zezuu tietienya 'bhʊa -gɔgɔ wa laa *Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu, 'ɪn wa yia -Zeluzalɛmʊ lʊmnɪ. Wee -gɔgɔ mɪ -Zeluzalɛmʊ kwesi, we 'dɛ 'sɔ nyɪdɪ ka sa kilo -bhloo -kpʊa nyni. 13 Wa plaa -Zeluzalɛmʊ nɪ, 'ɪn wa yia komi yabhlo, -we mɪa -budu

'wlu zɔ mnɪ. -Mɔ wa dɪlɪa la -benyi. Pɪɛlɪ klaa, *Zaan klaa, *'Zake -yɔ Andlee klaa, Filipʊ -yɔ Toma klaa, Batlemii -yɔ Matie klaa, Alɪfeee 'yu 'Zake klaa, 'Simɔ *Zelɔtʊ -yɔ 'Zakee 'yu Zudasɪ klaa, -maa mɪ 'ya wee -budu zɔ. 14 Wamɪa klaa, 'ŋwnɪ klaa, -Zezuu 'nyaa Malii -yɔ -Zezuu bhelia klaa, 'zlabhue zɔ wa 'dɛ weee gbelia 'wlu, 'ɪn wa bhubhoea -Lagɔ dlɪ -bhlogbɔɔ nya dabʊdʊ.

Matiasɪ wa -saa -bha Zudasɪɪ 'bɪgʊ

15 'Ylɪ yabhlo nya, -Lagɔbhelia gbelia 'wlu, wa mneni wa 'ka nyɪmaa glʊ gbelibhlo nyni. Pɪɛlɪ -sɔa 'wʊ, ɔ 'yligbea wa nyɪdɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: 16 «Na bhelia, wɛlɪ -we Zuzu 'Pʊpa gbaa 'cɪn, 'ɪn wa cɛlɪa *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we mɪ nɪɪ, we nʊ lɛ. Zuzu 'Pʊpa ka Zudasɪɪ gbʊ gba nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ *-Davidɪɪ ŋwɛ nya 'cɪn. Nyɪma -wa kpaa -Zezu, ɔɔ Zudasɪ -galɪa wa 'yu. 17 Zudasɪ mɪ zlɪmɛ -amɪaa lʊnyɪmɛ yabhlo nya. Tietie -lubho -a nʊa, ɔ yia ɔ -nʊ 'yɪ.» (18 'Gwɛzi wa 'pɛnɪa ɔ, ɔ gbʊnyuuu 'gbʊ, 'ɪn ɔ yia we kpaa yabhlo 'wʊzɔlʊ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛ 'bha. Ɔ 'sibhlia 'wlu, ɔ nʊkpla yia ŋwanɪ, 'ɪn ɔ 'mʊɪ weee yia 'pipee 'mni. 19 -Zeluzalɛmʊ -nyɪma weee yia we 'nʊ. We 'gbʊ, wa yia wee kpaaa 'ŋnɪ zʊ wa wɛlɪ 'wʊ, «Akɛlɪdama.» We ji -wa «'Pɪɔn -Kpaa.»)

20 «Nɪɪ, we mɪ Lʊʊsɛbhɛ 'wʊ cɛlɪdaɛ:

‹Ɔ -budu -tʊ klo nya,
nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na -dɪlɪ we zɔ la -nɪ.›

'Ɪn we mɪ 'ya cɛlɪdaɛ:

‹Nyɪmɛ -putu nʊ ɔ 'bɪgʊ lubho.›

21 We 'gbʊ, nyɪmɛ yabhlo -bho -aɪn glaa, 'ɪn sa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu -sɔa 'wʊ tlɪtlɪe lʊ, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka we dayɪnya -zɛ. Nyɪma -wa -yɔ -aɪn 'sɔ nɔa, -zugba -amɪaa -Kanyɔ -Zezu -yɔ -aɪn 'sɔ mɪ dʊdʊ weee -gʊ 'plɪlɪda, ɔɔ nyɪmɛ -zɛ wa lʊnyɪmɛ yabhlo, 22 'ylɪ -we nya Zaan batizea -Zezu, we 'bhʊ we -yɔ, 'ɪn we 'ka -Zezuu yalɪ -mnɪ bhla ylɪ.»

23 'Ɪn wa yia nyɪma 'sɔ wla: Matiasɪ -yɔ *-Zɛzɛfʊ wa laa Balɪsabasɪ, 'ɪn wa la 'yaa Zutusɪ. 24 'Bhie, 'ɪn wa 'dɛ weee yia -Lagɔ bhubhoe dabʊdʊ, wa nɛɛ: «Jejitapɛ, -mɪ -yia nyɪma weee dlɪ, waa nyɪma sɔ nɪ glaa, -ɔ -ɪn -saa -bha, -ɪn -slolu ɔ -aɪn 'klʊ, 25 ɔ 'ka *tietienyɔ -zɛ Zudasɪɪ 'bɪgʊ. 'Ɪn lubho -we -mɔɔ 'tidea 'yi, ɔ 'ka we nʊ. Nɪɪ, 'bɪ -we ka 'klʊ Zudasɪ kaa, 'ɪn ɔ yia -mʊʊ -gʊ mnɪ.»

26 -Mʊʊ 'bɪgʊ, wa yia -nɪgbɪ 'pa, we yia Matiasɪ -gʊ bhlili. 'Ɪn ɔ yia -Zezuu tietienya kugbua lɛ -bhlo glaa -bho.

2

-Lagɔ 'paa ɔ Zuzu 'Pʊpa yoo

1 *Pantɪkɔtʊʊ 'ylɪ nynia nɪ, 'ɪn -Lagɔnyɪma weee yia 'wlugbeli da yabhlo. 2 Tɔʊn, -jiji yabhlo yia yalɪ gba. We 'wlʊ sa -pɪpɛ 'kadʊ -we mɪ 'plɪda, 'ɪn we yia -budu -we ka zɔ wa -dɪa la ye weee. 3 -Bha -bhlokpadɛ, -we wa 'yɪa -yɔ, we 'wlʊ sa -kosuu mɪɔnya.

We 'bhʊbhlʊa -yɔ, 'ɪn we yia wa -gʊ ladɪ -bhlo -bhlo. 4 'Ɪn Zuzu 'Pʊpa yia wa ye. Wa yia wɛlɪ -putunya gbagbɪe bhli. Sa Zuzu zʊa we wa ŋwɛɛ, 'sa wa gbaa we.

5 Nɪɪ, Zuifʊ -wa zʊa -bha -Lagɔ, -wa 'bhʊa dʊdʊ weee -gʊ, -Zeluzalɛmʊ wa -dɪa la. 6 -Jiji -we gbaa yalɪ da wa 'nʊa we, wa -zlo -yɔ -gwagwɪe yia -mɔ 'wlugbelia mnɪ, -we nʊa lɛ, wa 'ka we 'yɪ. Wa nynia -mɔ, we ka wa ŋwɛgaga -sʊbhalɪ. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔnyɪma mɪ wa wɛlɪ gbada -bhlo -bhlo, -zugba wa nʊ we. 7 We ka wa -lʊɛlɪ, 'ɪn wa yia -folu. 'Ɪn wa nɛɛ: «Aya, -mʊʊ 'nɪ -slɔ gbʊzɔnʊ! Nyɪma -wa mɪa dɛ -amɪaa wɛlɪ gbada -nya, wa 'nɪ Galilee -nyɪmaa? 8 Sa we nʊ, 'ɪn wa gba -amɪaa wɛlɪ -bhlo -bhlo, -zugba -a nʊ wea? 9 -Aɪn glaa, nyɪma -tɔlʊa mɪ Paati -nyɪma nya, tɔlʊa mɪa Medi -yɔ Elamʊ -nyɪma nya. 'Ɪn tɔlʊa bhʊa Mezopotami, Zudee -yɔ Kapadɔsʊ -dʊdʊ -gʊ, Pɔɔn -yɔ -Azii -dʊdʊ -gʊ, 10 Flizii -yɔ Panfilii, Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ, we -yɔ Silɛnɪgbe 'wʊ Libii -dʊdʊ -gʊ. Nyɪma -tɔlʊa 'bhʊa *Wlɔmʊ, 11 Zuifʊ -yɔ nyɪma -wa zʊa Zuifʊʊ -Lagɔ dlɪ -gʊ. Klɛtɪ -nyɪma -yɔ Alabʊnya mɪ -bha, 'ɪn -zugba -a nʊ -Lagɔɔ lɛnʊgbʊ 'kadɪ wa ŋwɛɛ -amɪaa 'dɛɛ wɛlɪ 'wʊ!» 12 We ka wa -lʊɛlɪ. Sa wa 'kaa 'wlukʊʊn lapʊpalɪ, 'sa 'nɪ -mɪ. 'Ɪn wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyɪdɪɛ: «Sa -mʊʊ 'ji mɪa?»

13 'Ɪn nyɪma tɔlʊa yia wa glapalɪe bhli, 'ɪn wa nɛɛ: «Nʊ wa lʊa 'wʊ, mʊ mɪa wa 'bhada!»

Piɛlɪ gbaa nyɪmaa -zlo -yla gbʊ

14 Piɛlɪ -yɔ tietienya kugbua lɛ -bhlo -sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia nyɪmaa -zlo -yla gbʊ -gbagbɪe bhli wɛlɪ 'tɪtɛ nyaɛ: «Amɪa Zuifʊ, 'ɪn amɪa weee dɪlɪa -Zeluzalɛmʊ la, -we mɪa 'plɪda, a 'nʊ we 'wʊla. 'Ɪn -we na yia gbaa, a pʊlʊ we yukwli 'nanʊʊ. 15 Sa a pʊpalɪa dɛ we 'wlukʊʊn la, we 'nɪ 'sa -mɪ. Nʊ 'nɪ nyɪma nɪ 'bhada -mɪ, nɪɪ, zlʊkpa -lɛlɪ gbomnʊanʊ 'wʊ -a mɪa da. 16 Nɪɪ, -we *-Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ -Zowɛlɪ gbaa, mʊ mɪa -slɛɛn da lɛnʊda. Ɔ nɛɛ nɪɪ, -Lagɔ nɛɛ:

17 ‹-We 'kaa lɛnʊ 'wʊbhlolu -ylɪnyaa zlɪ mʊ nɪ.
Na Zuzu na yia nyɪma weee -gʊ lamnenia.
Amɪaa nʊkpasiyua -yɔ amɪaa 'ŋwnɪyua
yia gbʊʊ -falɪ 'paa.
Amɪaa nyimesia yia -li -yɔyɪa wa 'yli 'wʊ,
'ɪn amɪaa nyɪsʊɪ 'ka 'ylaanya yla.
18 Cɪɪn, wee 'ylɪnya -mɪnɪ nya,
na Zuzu na yia na lubhonʊnya
-yɔ na lubhonʊŋwnɪ -gʊ slua,
'ɪn wa 'ka gbʊʊ -falɪ 'pa.
19 Gbʊ 'kadɪ na yia lɛnʊa yalɪ.
'Ɪn ɪn 'ka gwɛdigbʊ lɛnʊ dʊdʊ -gʊ.
'Pɪɔn klaa, -kosu klaa,
gbeylo -ylukpa klaa, mʊ -wa.
20 Nikpise yia 'ylʊ 'yliya 'wʊ kpaa,
'ɪn 'cʊ 'ka zamanɪ nɛɛ 'pɪɔn.
-Mʊʊ 'bɪgʊ, 'bhie, Nyɪmaa -Kanyɔɔ yiyiylɪ 'kadʊ

ka 'ŋnɪmnɪa 'kaa yi.
21 'Ɪn nyɔɔo nyɔɔ -ka Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ŋnɪ la,
-Lagɔ 'ka ɔ gbʊ 'wʊsa.› »
22 Pɪɛlɪ nɛɛ 'yaɛ: «Izlaɛlɪu nyɪma, -we na yia aɪn -yla gbaa, a pʊlʊ we yukwli: -Lagɔ ka Nazalɛtɪyu -Zezuu 'tɪtɛ aɪn 'klʊslolu. -Zezuu gbɛgbɛɪn -Lagɔ nʊa ninee 'ŋnɪpalɪgbʊ klaa, gbʊ 'kadɪ klaa, we -yɔ gwɛdigbʊ lɛ aɪn nyɪdɪ. Amɪaa 'dɛ -yi we 'ji. 23 Wa 'kaa aɪn -Zezu yoo 'nyɛ -Lagɔ -yi we 'ji, 'ɪn ɔ dʊmagbʊ -wa, ɔ ka we 'wlukʊʊn lapʊpalɪ 'cɪn. A ka -Zezu 'bha, a ka ɔ gbʊnyuu -lɛnʊnya yoo 'nyɛ, 'ɪn wa yia ɔ *su -gʊ lakʊlʊ. 24 -Lagɔ ka -Zezu 'wʊbhu tlɪtlɪe lʊ, 'ɪn ɔ yia ɔ tlɪtlɪee sɪasɪee 'llukpe -yɔdɪ, we se 'nɪ -mɪ, ɔ 'ka tlɪtlɪee 'tɪtɛ zɔ -tʊ. 25 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ nɛɛ -Zezu daaɛ:
‹'Kɔmʊʊ na yɪa Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔ na 'dɛ 'yu.
Ɔ mɪ na lilisɔlʊ, ɪn yi bhlii 'gbʊ.
26 We 'gbʊ, na dlɪ 'wlʊ gumu,
'ɪn na ŋwɛɛ wɛlɪ mɪ yeda 'mʊna nya.
'Ɪn na ku -ka tlɪ, -zugba nyapɛda we mɪa:
na dlɪ 'tɛ 'wʊ -Lagɔ -gʊ.
27 Nɪɪ, na -kanyɔ, -ɪn 'na 'ka 'mɪ tlɪtlɪe lʊtɪ
tlɪtlɪnyaa dʊdʊ -gʊ.
-Ɪn 'na 'ka -na -mɔwlʊnyɔ 'yi-tide
ɔ 'ka 'bhʊka 'wʊ zɛnɪ.
28 -Ɪn ka 'mɪ 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -kaa 'yoo daslolu.
Ɪn -ka -mɪ 'yu -mɪ,
'mʊna -na yia 'mɪ yelia.› »
29 Pɪɛlɪ nɛɛ 'yaɛ: «Na bhelia, amɪaa zukpa -wa, a 'nyɛ 'mɪ 'yoo, ɪn 'ka -amɪaa dʊkpasa -Davidɪu -gʊgbʊ gba kpɛɛn kpɛɛn. Ɔ ka tlɪ, wa ka ɔ 'bhlu. 'Ɪn ɔ gbawla mɪ -zɛɛn ylɪ nya -aɪn nyɪdɪ. 30 Bhla -we nya, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ -gaa 'yliyɔ nɪ, ɔ mɪ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ nya. 'Ɪn ɔ -yi we 'ji, -Lagɔ ka ɔ -yla bi: nɪɪ, ɔ 'yuoyu -kpɔ yia ɔ 'ŋnɪmnɪbɪ 'wʊbhua. 31 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ ka we -yɔyɪ -mɔ 'yugbɛɪn nɪɪ, *Klisɪ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yia 'wʊsɔa tlɪtlɪe lʊ. We 'gbʊ, ɔ nɛɛ nɪɪ, -Lagɔ 'nɪa ɔ tlɪtlɪnyaa dʊdʊ -gʊ 'wʊbanɪa yi. 'Ɪn ɔ ku 'na 'ka zɛn gbawla nʊkplɛ. 32 Ɔɔ -Zezu, -ɔ ka gbʊ ɪn mɪa da gbada, -Lagɔ ka ɔ 'wʊbhu tlɪtlɪe lʊ, -amɪa -mama mɪa da, -a 'dɛ weee mɪ we -bhayɪnya nya. 33 -Lagɔ ka ɔ 'wʊbhu ɔ lilisɔlʊ, 'ɪn ɔ yia Zuzu 'Pʊpa 'yɪ, -ɔ Dide -Lagɔ gbaa zlɪmɛ ɔ 'ka yoo 'pa. 'Ɪn ɔ yia ɔ Zuzu -aɪn -gʊ slu, 'mʊ a mɪa -yɔyɪda, 'ɪn 'mʊ a mɪa 'nʊda -slɛɛn. 34-35 Nɪɪ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ 'nɪ cɪ yalɪ mnɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ nyaɛ:
‹Jejitapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -ylaɛ:
«-Ɪn -dɪ na lilisɔlʊ la,
'ɪn ɪn 'ka -na tʊnyɪma -na bhʊ zɔ lapalɪ,
-ɪn 'ka wa -gʊ nɔ.» ›
36 «Izlaɛlɪnyɪma weee yibheli we 'ji sazɔnʊ sa: nɪɪ, ɔɔ -Zezu a kʊlʊa su -gʊ la, 'mɔ -Lagɔ nʊa Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔ -Bhasanyɔ 'wʊ.»
37 Da wa 'nʊa wɛlɪnya -mɪnɪ, 'ɪn we yia wa dlɪ kwɛzɪ bhabha. 'Ɪn wa nɛɛ Pɪɛlɪ -yɔ

tietienya tɔlʊa -ylaɛ: «Bhelia, sa -a 'ka we nʊa?»
38 Piɛlɪ nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'bhiti amɪaa dlɪ, 'ɪn wa batizee a 'dɛ weee -bhlo -bhlo -Zezu Klisɪ 'ŋnɪ nya. 'Ɪn -Lagɔ 'ka amɪaa gbʊnyii 'wʊtɪ, 'ɪn ɔ 'ka ɔ Zuzu 'Pʊpa aɪn 'nyɛ, ɔ kwɛlu nya. 39 Nɪ, -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, we mɪ amɪa -yɔ amɪaa 'yuaa -nʊ nya. We mɪ 'ya nyɪma -wa mɪa 'pɪpɪ -nʊ nya, we mɪ nyɪma weee -nʊ nya, -wa Jejitapɛ, -amɪaa -Lagɔ 'kaa la.»
40 Piɛlɪ ka wa -yla wɛlɪ tɔlʊa gba duun, ɔ 'ka wa lu, 'ɪn ɔ 'ka wa dlɪ latɛmanɪ 'gbʊ. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A ŋwnu 'pʊpʊee gbʊ -yɔ, a vla mnɔmnɔnya gwe.»
41 Wa glaa nyɪma duun yia Piɛlɪ wɛlɪ -yɔŋwnu, 'ɪn wa yia wa batizee. Wee 'ylɪ nya, nyɪma -wa 'nyɛa wa 'dɛ -Lagɔ yoo, wa yi sa nyɪmaa 'wlu kugbua lɛ gbu nyni (3.000), 'ɪn wa yia -Lagɔnyɪma 'cɪn -gʊbhlɪ.

-Lagɔnyɪmaa gbʊlɛnʊ sɔ

42 'Kɔmʊʊ, wa pʊlʊa tietienyaa gbʊ -sloluwɛlɪ yukwli, 'ɪn wa tʊa dabʊdʊ, bhelia -yɔ bhɔlɔa 'bhisa. Dabʊdʊ wa lia, 'ɪn wa dɪa wa 'floo 'wʊ, 'ɪn wa bhubhoea -Lagɔ dabʊdʊ. 43 -Nyanɪgbɔ ka wa -kpalɪ -bhlo -bhlo, gbʊ 'kadɪ -yɔ gwɛdigbʊ -duunnya tietienya mɪa lɛnʊdaa 'gbʊ. 44 -Wa weee plaa -Lagɔ, we bhla dabhlo wa mɪa, 'ɪn dabʊdʊ wa -lu weee mɪa. 45 Wa -kakali -yɔ wa zʊzɔnʊnya wa paa pɛlʊ, 'ɪn wa dlilia we 'gwɛzi wa 'dɛkpʊa nyɪdɪ. Sa -mɔmɔ ka -yɔgbʊ -ka -mɪ, 'sa wa nyɛa -mɔɔ.
46 'Ylɪ weee nya, *-Lagɔbudu 'kadʊ zɔ wa gbelia 'wlu. 'Ɪn wa lia ladɪdlɪfloo wa -buduŋwɛɛ dabʊdʊ,* 'ɪn wa lia wa 'sukwe 'mʊna -yɔ dlɪ -dlɔɔ nya. 47 -Lagɔɔ 'ŋnɪ wa mnɪnɪa, 'ɪn -zugba nyɪma weee -wa mɪa wee 'gbe nʊkplɛ, kwalɪ wa 'ŋnɪ. 'Ɪn 'ylɪ weee nya, Jejitapɛ saa nyɪma gbʊ 'wʊ, 'ɪn ɔ palɪa wa -Lagɔnyɪma -gʊ.

3

'Kukunyɔ yabhlo 'yɪa 'pʊpʊe

1 'Ylɪ yabhlo nya, -Lagɔ -bhubhoe bhla bɛa, Piɛlɪ -yɔ Zaan 'sɔ yia dabʊdʊ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ mnɪ, wa 'ka -Lagɔ bhubhoe jibheylʊʊ 'lɛlɪɪ tanʊ nya. 2 -Lagɔbudu 'kadʊʊ plalɪda wa laa Plalɪda -Zɔnʊ, we kwesi nʊkpasu yabhlo ɔ 'nyaa gwalɪa, -zugba ɔ mɪ 'kuda, -bha ɔ dɪa la. 'Ylɪ weee nya, ɔ nyɪma -yɔ ɔ yia -bha, 'ɪn wa dɪa -bha ɔ la, ɔ 'ka nyɪma -wa plaa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ 'gwɛzi -zlalɪɪ 'gbʊ. 3 Ɔ 'yɪa Piɛlɪ -yɔ Zaan 'sɔ plada -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ɪn ɔ yia wa -lu -zlalɪ. 4 Piɛlɪ -yɔ Zaan 'sɔ 'bhitia la, wa ylaa ɔ tenyii, 'ɪn Piɛlɪ nɛɛ: «Yla -aɪn.» 5 'Ɪn ɔɔ nʊkpasu yia wa ylada -tʊ. Ɔmɔ dlɪɪ nɪɪ, -lu yabhlo wa yia ɔ 'nyɛa.
6 'Ɪn Piɛlɪ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «ɪn 'nɪ 'gwɛzi -ka, ɪn 'nɪ -can -ka. Nɪɪ, -we ɪn kaa, 'mʊ na yia -mɪ 'nyɛa: Nazalɛtɪyu -Zezu Klisɪ 'ŋnɪ nya, -sɔ 'wʊ, nɔ!» 7 'Ɪn

* **2:46** 'Sa -Lagɔnyɪma ligbea -Zezuu tlɪtlɪe, sa ɔ -slolua we wa 'wʊbhlolu -lililuu lida.

ɔ yia ɔ lilisɔ -yɔ kpalı, ɔ yia ɔ 'wʊbhu. -Bha -bhlokpadɛ, ɔɔ 'kukunyɔɔ bhʊnya -yɔ we -kwıkwıanya 'tɛmanıa la. 8 Ɔ -blu 'wʊ -bhlogbɔɔ, 'ın ɔ yia ɔ bhʊ 'sɔ -gʊ 'yligbe, ɔ yia nɔnʊe bhli. 'Ɪn ɔ -yɔ wa 'sɔ yia -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ pla, nɔnʊe nya, 'wʊblublue nya, we -yɔ -Lagɔɔ 'ŋnı -zɔnʊʊ mnınıe nya. 9 'Ɪn nyıma weee mıa -bha, 'ın wa yia ɔ -yɔyı nɔda, -zugba ɔ mnını -Lagɔɔ 'ŋnı -zɔnʊ. 10 Wa ka ɔɔ nʊkpasu yibheli. Mɔ -dıa -benyi -Lagɔbudu 'kadʊʊ Plalıda -Zɔnʊ la, -zugba ɔ zla -li. 'Ɪn nyanɔ yia wa 'wʊslo, 'ın we yia wa -lʊɛlı, -we ylıa ɔɔ nʊkpasuu 'gbʊ.

Pıɛlı gbaa nyıma -yla gbʊ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ

11 Ɔɔ nyımɛ 'nı Pıɛlı -yɔ Zaan 'bı 'bhʊda -mı, 'ın nyıma weee ŋwɛgaga sʊbhaa, -maa -yɔ gwagwıe yia wa gbɛgbɛın mnı, -Lagɔbudu 'kadʊʊ -kapue kaa bhʊ, wa lalıa *Salomɔɔɔ 'ŋnı, we zɔ. 12 Da Pıɛlı 'yıa gbʊ -mını -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ nyımaa -zlo -ylaɛ: «Izlaɛlıı nyıma, lɛɛ ka 'gbʊ nyımɛ -mɔnıı 'pʊpʊe sʊbhalı aın ŋwɛgaga? Lɛɛ ka 'gbʊ a yla -aın nɛɛ -amıaa 'dɛɛ 'tıtɛ -yɔ -amıaa -Lagɔɔ -yɔlanɛnıe nya -a jipe ɔɔ nyımɛ -mɔnıa? 13 *Ablaamʊ, *Izakı -yɔ *Zakɔbʊʊ -Lagɔ, -amıaa dʊkpasıı -Lagɔ ka ɔ lubhonʊnyɔ -Zezuu 'ŋnı 'ylimanı. Amıaa 'dɛ ka ɔ wla nyımaa 'wlulapılınya -yla, 'ın a yia ɔ kwnɛɛ -sa Pilatı 'yu, -zugba -mɔɔ 'yıbha yaa -mɔɔ 'ka ɔ 'yitide. 14 A ka -Mɔwlʊnyɔ mıa Nyımɛ Tıklıı nya kwnɛɛ -sa, 'ın a nɛɛ Pilatı -yla, ɔ 'tide nyımɛbhanyɔ 'yi aın -yla. 15 Sanɛɛ 'sa, a 'bhaa 'yliyɔgagıee -Kanyɔ. 'Ɪn -Lagɔ ka ɔ 'wʊbhu tlıtlınya glaa, -a mı we dayınya nya. 16 Nyımɛ a yıa dɛ -yɔ, 'ın a -yia, -Zezuu 'ŋnıı 'tıtɛ -yɔ ɔ dlı -gʊzʊzʊe 'nyɛa ɔ latɛlɔ. -Zezuu dlı 'wʊzʊzʊe jipea ɔɔ nyımɛ -mɔnı kpɛɛn kpɛɛn, sa a 'dɛ weee yıa dɛ we -yɔ.

17 «'Ɪn -slɛɛn, na bhelia, ın -yi we 'ji zʊzɔnʊ sa nıı, a -yɔ amıaa 'yugalınya 'sɔ, gbʊ -we a nʊa lɛ -Zezuu gbɛgbɛın, a 'nı we 'wʊyii 'gbʊ, a yia we lɛnʊ. 18 'Ɪn gbʊ -we -Lagɔ gbaa zlımɛ ɔ gbʊʊ -falıpanya weee ŋwɛ nya, ɔ ka 'sa we lɛnʊ. Ɔ nɛɛ zlımɛ nıı, sıa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yia. 19 Ɪn nɛɛ, a 'bhiti amıaa dlı, a yi -Lagɔɔ -gbɛ lʊ, 'ın ɔ 'ka amıaa gbʊnyii lamumni. 20 'Ɪn Jejitapɛ 'ka aın nyapɛbhla 'nyɛ, -pıpɛ 'ka aın -yɔplılı. 'Ɪn Klisı, -Lagɔ -saa -benyi -bha amıaa -nʊ nya, ɔ 'ka ɔ aın yoo 'pa, mɔ -wa -Zezu. 21 We mı nıı, yalı -Zezu Klisı yia -slɔ -tʊa, 'ın -lu weee lamnazı bhla 'kaa nyni. Sa -Lagɔ gbaa we zlımɛ, ɔ gbʊʊ -falıpanyaa -mɔwlʊ nʊʊ ŋwɛ nya, 'sa.

22 «'Ɪn, *Moizı nɛɛ:

‹Jejitapɛ -ɔ -wa amıaa -Lagɔ,
mɔ yia aın glaa
ɔ gbʊʊ -falıpanyɔ yabhlo -bha -saa, -amı 'bhisa.
Amıaa 'dɛɛ bheli yabhlo ɔ yia -zɛa.
-We weee ɔ yia aın -yla gbaa,
yukwli a yia we pʊlʊa.

23 Nyɔɔo nyɔɔ 'nɪ ɔɔ -Lagɔgbʊʊ
-falɪpanyɔ -mɔnɪɪ
wɛlɪ yukwli pʊlʊ,
-Lagɔɔ nyɪma glaa wa yia
ɔ -saa,
'ɪn ɔ 'ka labhʊ.›
24 'Ɪn we 'ka Samuɛlɪ -gʊ
gwedɪ, -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya
-wa gbaa -bhlo -bhlo, wa 'dɛ
weee ka 'ylɪnya -mɪnɪɪ gbʊ
gba. 25 -Lu -we -Lagɔ 'kaa wla,
ɔ gbaa ɔ gbʊʊ -falɪpanyaa ŋwɛ
nya, we mɪ amɪâa -nʊ nya.
'Ɪn *'wʊsuslolue -we ka wɛlɪ -
Lagɔ -yɔ amɪaa dʊkpasɪ bhlɪa,
-mʊʊ mɪ 'ya amɪaa -nʊ nya. Da
ɔ gbaa Ablaamʊ -ylaɛ:

‹-Na 'yuoyuaa 'gbʊ na yia
dʊdʊgʊ -nyɪma weee
'nyulaŋwnaa.›

26 'Ɪn tɪa -Lagɔ ka ɔ lubhonʊnyɔ
yoo 'pa amɪaa 'gbʊ. Ɔ ka ɔ tie,
ɔ 'ka aɪn 'nyulaŋwna, 'ɪn ɔ 'ka
aɪn amɪaa lɛnʊgbʊ 'nyii 'bɪsa -
bhlo -bhlo.»

4

*Piɛlɪ -yɔ Zaan wa kwaa *Zuifʊʊ gbʊwliwʊdɪnya 'yu*

1 Da Piɛlɪ -yɔ Zaan mɪa
nyɪmaa -zlo -yla gbʊ gbada,
'ɪn -Lagɔbʊbɔnya klaa, -
Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnyaa
-kanyɔ -yɔ *Sadusenyɪma yia
-bha wa ylɪ. 2 'Ɪn wa yia 'cɛ
'pa, da Piɛlɪ -yɔ Zaan 'sɔ mɪa
nyɪmaa -zlo -sloluda nɪɪ, -Zezu
ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ, mʊ
slolua we nɪɪ, tlɪtlɪnya mneni
wa 'ka tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔ. 3 Wa
kpaa wa, jibhe ka zɔɔ 'gbʊ,
wa yia wa -kaslʊbudu zɔ -
gueli. 4 -Mʊʊ bhla, nyɪmaa
-zlo -wa 'nʊa -Lagɔgbʊ, yia
we -yɔŋwnu. Wa nyni sa
nyɪmaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu
gbu. (5.000)

5 -Mʊʊ zlɪ zlɪa, Zuifʊʊ
'yugalɪnya klaa, nyɪma kpasɪ
-yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya
yia 'wlugbeli -Zeluzalɛmʊ.
6 Nyɪma -wa mɪa -bha wa
ŋnɪ nɪ: *-Lagɔbʊbɔnyaa -
kanyɔ 'kadʊ Anasɪ, Kaifʊ,
Zaan, Alɛzandlɪ we -yɔ -
Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ
zʊaylinyɪma weee. 7 'Ɪn wa
yia Piɛlɪ -yɔ Zaan kwa wa
'yu, 'ɪn wa yia wa layɪbhaɛ:
«Se -mʊmʊ nya a jipe ɔɔ
'kukunyɔa? 'Ɪn nyɔɔ ka 'ŋnɪ
-gʊ a nʊ we lɛa?»

8 Zuzu 'Pʊpa yea Piɛlɪ, ɔ nɛɛ
wa -ylaɛ: «'Ygalɪnya, nyɪma
kpasɪ, 9 -a ka guzʊnyɔ -mɔnɪ
zʊzɔnʊ -yla lɛnʊʊ 'gbʊ, wa
yɪbhaa -zɛɛn ylɪ nya -aɪn la,
sa -a jipeli ɔɔ nyɪmɛ 'wʊla?
10 A 'dɛ weee yibheli we 'ji, 'ɪn
Izlaɛlɪnyɪma yibheli we 'jiɛ:
Nazalɛtɪyu -Zezu Klisɪ a kʊlʊa
su -gʊ la, 'ɪn -Lagɔ 'bhua 'wʊ
tlɪtlɪnya glaa, ɔ 'ŋnɪ nya nyɪmɛ
-mɔnɪ 'pʊa, 'ɪn ɔ 'yligbea da
aɪn 'yu. 11 Nɪɪ, we mɪ cɛlɪda
-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ -Zezuu daaɛ:

‹Tʊkpa -we amɪa -budusʊbhanya
-saa kwnɛɛ,
mʊ -zɛa -buduu gwɪgwɪyli
-tʊkpa -zɔnʊ.› »

12 Piɛlɪ nɛɛ 'yaɛ: «Ɔ
'dɛbhlogbɔɔɔ -gbɛ wa yɪa
'pʊpʊe. Nɪɪ, dʊdʊ weee -gʊ,
nyɪma weee glaa, -Lagɔ 'nɪ
nyɪmɛ -putuu 'ŋnɪ wla, ɔ 'ka
-aɪn gbʊ 'wʊsa.»

13 Da *Zuifʊʊ gbʊwliwʊdɪnya
'yɪa Piɛlɪ -yɔ Zaaan dlɪ tɛlɔ -yɔ,
'ɪn ŋwɛgaga yia wa sʊbha. 'Ɪn

wa yia we -yɔyı nıı, nyıma -kpʊa -yɔ -wa 'nıa 'sɛbhɛ -yi, ma -wa. 'Ɪn wa -yi 'ya wa -Zezuu nɔnɔnya 'cın nya. 14 'Ɪn wa yi 'yaa nyımɛ -ɔ wa jipea -yɔyı 'yligbeda wa kwesi. 'Ɪn wa 'nı wɛlı -ka, wa 'ka we 'bıgʊpalı. 15 'Ɪn wa nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'tla gbʊwʊbhu -budu zɔ!» 'Ɪn wa 'dɛkpʊa yia kpɛlıe bhli. 16 Wa nɛɛ: «Sa -a 'ka waa nyıma -manı nʊa? Wa ka gwɛdigbʊ lɛnʊ, -Zeluzalɛmʊ -nyıma weee ka -bha 'yı, 'ın -a 'nı mneni -a 'ka we kpɛlı. 17 Nıı, wee gbʊ -mını yi lamneni nyıma -nyıdı -tapaa 'gbʊ, -a 'yligbeli wa -glawɛlı nya! Nyɔɔo nyɔɔ -ɔ -ka -mı, wa yi ɔ -yla gbʊ gba -Zezuu 'ŋnı nya.»

18 Wa laa Pıɛlı -yɔ Zaan, 'ın wa nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na gbalı nyıma -yla gbʊ -Zezuu 'ŋnı nya -nı, 'ın a 'na -slolu wa gbʊ we nya 'mnumnu -nı.» 19 'Ɪn Pıɛlı -yɔ Zaan nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'yıbha -slɔ amıaa 'dɛ la. We nanı 'yli, -Lagɔ 'yu, -a zʊ amıa 'nʊŋwɛ yaayıı, -a zʊ -Lagɔ 'nʊŋwɛɛ? 20 'A! Gbʊ -we ka da -a 'yıa, 'ın -a 'nʊa, -a 'nı mneni, -a 'ka gba -a 'nıa we gba.»

21 Gbʊwliwʊdınya yia wa 'cɛ -yɔ 'palı 'ya 'sɔ. -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın wa yia wa 'yitide. Gbʊ -we ka 'gbʊ wa 'kaa wa 'klıyıe 'wʊpalı, wa 'nı we 'yı. Nyıma weee mı -Lagɔɔ 'ŋnı -mnınıda, -we nʊa lɛɛ 'gbʊ. 22 Nyımɛ -ɔ 'pʊa gwɛdi sa, ɔ -zʊ mneni we 'ka -zʊʊ glʊ 'sɔ -gʊzi.

-Lagɔnyıma bhubhoea -Lagɔ

23 Da wa 'tidea Pıɛlı -yɔ Zaan 'yi, 'ın wa yia wa bheliaa -gbɛ mnı. 'Ɪn -we *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ nyıma kpası gbaa wa -yla, wa yia we -sa lʊdı nya. 24 Da waa -Lagɔbhelia 'nʊa gbʊ -mını, 'ın -maa yia -Lagɔ bhubhoe bhli dabʊdʊ. 'Ɪn wa nɛɛ: «-Amıaa -Kanyɔ, -mı nʊa yalı -yɔ dʊdʊ -yɔ gumunyu lɛ, 'ın -we weee mıa we -gʊ -yɔ we nʊkplɛ, -mı nʊa we lɛ. 25 -Mı gbaa, Zuzu 'Pʊpa nya, -amıaa dʊkpasa -Davidı -ɔ -wa -na lubhonʊnyɔ, ɔ ŋwɛ nyaɛ:

‹Lɛɛ ka 'gbʊ dʊdʊgʊ -nyıma weee
dı -zlɛ la 'dɛɛ 'ylimanıe nya?

Lɛɛ ka 'gbʊ wa pʊpalı gbʊ -kpʊa gbʊa?

26 Dʊdʊʊ 'wlulapılınya -sɔa 'wʊ tʊ nya,
'ın nyımaa 'yugalınya yia gwe 'pa,
Jejitapɛ -yɔ ɔ -Bhasanyɔ -yɔ.›

27 Nıı, gbʊzɔnʊ -wa, -na lubhonʊnyɔ -Zezu -ɔ mıa -mɔwlʊda, -ın -saa -bha, 'ın -ın slua 'kpı 'wluo, *Ewlodʊ klaa, Pɔnsı Pilatı klaa, 'lakpanya -yɔ *Izlaɛlıı zʊaylinyıma ka ɔ -yɔ gwe 'palı, wee dʊdʊ -gʊ. 28 -We weee -ın gbaa -na 'tıtɛ -yɔ -na dʊmagbʊ nya pepe, 'mʊ wa nʊa dɛ lɛ. 29 'Ɪn Jejitapɛ, sa wa 'palıa -aın 'cɛ -yɔ, -ın yla we. 'Ɪn -ın 'tɛmanı -na lubhonʊnyaa dlı la, wa 'ka -na gbʊ gba. 30 -Ɪn -glo -na sɔ 'wʊ, 'ın nyımaa jipee -yɔ gwɛdigbʊ -yɔ gbʊ 'kadı 'kadı nʊ lɛ, -na lubhonʊnyɔ -Zezu mıa -mɔwlʊdaa 'ŋnı nya. We -mı 'sa.»

31 Bhla -we nya wa bhıa -Lagɔ bhubhoe, da wa -dıa la, 'ın -bha yia zuklu. 'In Zuzu 'Pʊpa yia wa 'dɛ weee ye, tɔʊn, wa yia -Lagɔwɛlı gbagbıe bhli, dlı tɛlɔ nya.

-Lagɔnyıma suslolua wa zʊzɔnʊli 'wʊ da yabhlo

32 Nyıma weee -wa zʊa -Zezu dlı -gʊ, wa dlı -yɔ wa 'wlukʊʊn lapʊpalıe -bhlo. 'In nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ gba nıı, ɔnʊʊ zʊzɔnʊnya mıa, ɔ 'dɛ -bhloo -nʊ -wa. Nıı, wa zʊzɔnʊ weee mıa, 'wʊ wa suslolua we da yabhlo. 33 'Tıtɛ 'kadʊ yabhlo nya, -Zezuu tietienya gbaa Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'wʊsɔgbʊ tlıtlınya glaa. 'In -Lagɔɔ 'nanı 'kadʊ yia wa 'dɛ weee -gʊ kwlili. 34 Wa glaa bobabhanyɔ 'nı -mı. -Wa weee kaa kpaa -yɔ -budunya, pɛlʊ wa paa we, 'ın wa -yɔ we -yɔgwɛzi yia. 35 'In wa -yɔ wee 'gwɛzi yia, -zugba wa nyɛ we -Zezuu tietienya yoo. -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın -maa dlilia we wa 'wʊla -bhlo -bhlo, sa wa -yɔgbʊ -ka -mı, 'ın wa bhıa we.

36 Siplʊyu *-Zɛzɛfʊ, -ɔ -wa *Leviii zʊaylinyımɛ, -ɔ ka 'ŋnı -Zezuu tietienya zʊa Banabasɪ, 'sa ɔ mıa. (Wee Banabasıu ji -wa, nyımaa dlı latɛmanınyɔ.) 37 Kpaa yabhlo ɔ kaa, 'ın ɔ yia we pɛlʊ 'pa. Ɔ -yɔ we 'gwɛzi yia -Zezuu tietienyaa -gbɛ mnı, 'ın ɔ yia we wa yoo 'nyɛ.

5

Ananiasɪ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Safilaa gbʊ

1 Cuın, nyımɛ yabhlo -ɔ ka ŋnı -wa Ananiasɪ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Safilaa 'paa wa kpaa pɛlʊ. 2 'In ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ bhlıa wɛlı -bhlo, ɔ yia we 'gwɛzii kibhe 'wʊtı ɔ -nʊ nya, 'ın ɔ -yɔ we tɔlʊa yia -Zezuu tietienyaa -gbɛ mnı.

3 'In Piɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Ananiasɪ, lɛɛ ka 'gbʊ *-Saatan yi -na dlı yea? -In ka Zuzu 'Pʊpa -yla yotʊbhʊ, 'ın -ın yia wee kpaa 'gwɛzi tɔlʊa 'wʊtı -na -nʊ nya. 4 Da -ın 'nıa -slɔ wee kpaa pɛlʊ 'pa, we mı -na -nʊ nya. 'In -ın 'paa we pɛlʊoo, we 'gwɛzi mıa, -na -nʊ -wa, we 'nı mʊʊ? Lɛɛ ka 'gbʊ -ın yi sanɛɛ -sʊkpa gbʊ pʊpalıa? We 'nı nyıma -yla -ın 'tʊbhʊ yo, -Lagɔ -yla -ın 'tʊbhʊa we.»

5 Ananiasɪ 'nʊa wee wɛlınya -mını, ɔ bhlia, -bha ɔ tlılıa. -Wa weee 'nʊa we, -nyanıgbɔ yia wa -kpalı. 6 Nyimesia yia 'wʊsɔ, 'ın wa yia ɔ 'naa -yɔzʊ, wa -yɔ ɔ yia mnı, 'ın wa yia ɔ lazʊ.

7 'Lɛlı ta 'plıa, 'ın ɔ 'ŋwnɔ Safilaa yia pla, -zugba -we nʊa lɛ, ɔ 'nı we 'ji -yi. 8 Piɛlı yia ɔ layıbha, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A gba 'mı -yla gbʊzɔnʊ, -valɛ nı nya a 'paa amıaa kpaa pɛlʊ yı?»

'In ɔ nɛɛ: «ılın, we nya -a 'paa we pɛlʊ.»

9 Tɔʊn, Piɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sa we mıa, 'ın a -yɔ amaa 'lowli yi wɛlı -bhlo bhlıa, 'ın a yi -Lagɔɔ Zuzu laylaa? A -talı, -wa 'bhʊa amaa 'lowli lazʊda, wa 'yligbe -budunŋwɛɛ, ma yi 'yaa ama yoo kwaa.»

10 -Bha -bhlokpadɛ, ɔ bhlia Piɛlıu bhʊ -yɔ, ɔ yia tlı. Nyimesia 'kaa pla, -zugba ɔ ka tlı, wa 'bhua ɔ 'wʊ, wa -yɔ ɔ 'sɔ mnıa,

'ɪn wa yia ɔ lazʊ ɔ 'lowli kwesi. 11 *Leglizɪ weee -yɔ nyɪma -tɔlʊa weee, -wa 'nʊa wee gbʊ -mɪnɪ, -nyanɪgbɔ yia wa -kpalɪ.

-Zezuu tietienya nʊa gwɛdigbʊ 'kadɪ lɛ

12 -Zezuu tietienya ka gwɛdigbʊ -yɔ gbʊ 'kadɪ duun lɛnʊ nyɪma nyɪdɪ. -Lagɔbudu 'kadʊʊ -kapue wa lalɪa Salomɔɔɔ palʊ 'kadʊ, we zɔ -Lagɔnyɪma gbelia 'wlu, we bhla wa ka dlɪ -bhlo. 13 'Ɪn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'yɪ dlɪ ɔ 'ka wa lʊbho, 'ɪn -zugba nyɪma duun mnɪnɪ wa 'ŋnɪ. 14 'Ɪn nyɪmaa -zlo, nʊkpasia -yɔ 'ŋwnɪ, -wa ŋwnua Nyɪmaa -Kanyɔɔ gbʊ -yɔ, 'ɪn -maa yia -Lagɔnyɪma -gʊbho. 15 'Ɪn nyɪma yia guzʊnya 'yloogblʊ wlelie bhli. Wa yia wa -gbato -yɔ -bitanya -gʊ lapɪlɪ. 'Ɪn bhla -we nya Piɛlɪ -ka 'plɪa yi, ɔ zuzu 'ka -ylɛɛ 'yabhloo -kpʊa -gʊ 'plɪlɪ wa glaa. 16 Nyɪmaa -zlo yi 'yaa 'gbenya mɪa -Zeluzalɛmʊ kwesi 'bhʊ, 'ɪn wa -yɔ guzʊnya -yɔ nyɪma -wa zuzu 'nyii mɪa 'klɪyɪe 'wʊpalɪda yia yi, 'ɪn wa 'dɛ weee yia 'pʊ.

Wa kpaa -Zezuu tietienya

17 -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -yɔ -wa mɪa ɔ kwesi -wa weee -wa *Sadusenyɪma, zenyidlɪ yia wa 'wʊbho -Zezuu tietienyaa gbɛgbɛɪn. 'Ɪn -we wa 'kaa lɛnʊ, wa yia we wɛlɪ bhlɪ. 18 Wa kpaa -Zezuu tietienya, 'ɪn wa yia wa -kaslʊ 'wʊpa. 19 Nɪ, sabɔ, -Jejitapɛɛ 'anzɪ yabhlo yia, 'ɪn we yia -Zezuu tietienya ŋwɛ -kaslʊbudu -kalɪ. We wlelia wa, 'ɪn we nɛɛ wa -ylaɛ: 20 «A mnɪ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ. 'Ɪn -we weee -wa 'yliyɔgagɪe loluu gbʊ, a gba we nyɪma -yla.» 21 -Zezuu tietienya zʊa we wɛlɪ 'nʊŋwɛ, 'ɪn zlʊkpɛ -papa, wa yia -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ mnɪ, 'ɪn wa yia nyɪma slolue bhli.

-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -yɔ -wa mɪa ɔ kwesi, wa yia gbʊwliwʊdɪnya -yɔ Zuifʊʊ nyɪma kpasɪ la, gbʊwʊbhubhue 'kadʊ -yɔ. 'Bhie, wa yia nyɪma tie -kaslʊbudu zɔ, wa mnɪ -Zezuu tietienya 'bʊ. 22 'Ɪn da 'slʊja nynia -kaslʊbudu zɔ, -maa 'nɪ -mɔ wa ylɪ. 'Ɪn -maa yia gbʊwʊbhunyaa -gbɛ lʊbhiti, wa yia lʊdɪ -sa. 23 Wa nɛɛ: «-A ka -kaslʊbudu klada ylɪ 'nanʊʊ, -zugba we ŋwɛkʊnya 'yligbe we ŋwɛɛ. Nɪɪ, da -a -kalɪa we, -a 'nɪ -mɔ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ ylɪ.» 24 Da -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnyaa -kanyɔ -yɔ -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan 'nʊa gbʊnya -mɪnɪ, -we wa 'kaa 'wlukʊʊn lapʊpalɪ, wa 'nɪ we -yi. 'Ɪn wa yia wa 'dɛ layɪbhaɛ: «Lɛɛ -lu ylɪ -Zezuu tietienya?»

25 Tɔʊn, nyɪmɛ yabhlo 'tlalɪa -bha, 'ɪn -mɔɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -talɪ! Nyɪma -wa a 'paa -kaslʊ 'wʊ, wa mɪ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ nyɪma gbʊ -sloluda.» 26 'Bhie, -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnyaa -kanyɔ -yɔ ɔ 'slʊja yia -Zezuu tietienya 'bʊmnɪ sa -dlɔɔ, wa 'nɪ we nʊ -gla nya, nyɪma yi wa gbɔkʊ 'wʊbhaa 'gbʊ, nyanɔ mɪ wa dlɪɪ.

Wa kwaa -Zezuu tietienya gbʊwliwʊdɪnya 'yu

27 Da wa -yɔ wa yia lʊ, 'ın wa yia wa gbʊwliwʊdınya 'yu kwa. -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -yɔ -wa mıa ɔ kwesi, yia wa layıbhayıbhıe bhli. 28 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-A ka aın -yla gba 'klʊ 'cıcı nya da nıı, a 'na -slolu nyıma gbʊ nyımɛ -mɔnıı 'ŋnı nya -nı. 'Ɪn -mʊmʊ a nʊ dɛ lɛa? A ka amıaa nyımaa gbʊslolue lamneni -Zeluzalɛmʊ -gbe -kpabhie nʊkplɛ. 'Ɪn a 'yıbha a 'ka -aın ɔ 'bhabhagbʊ 'wludı.»

29 Pıɛlı -yɔ -Zezuu tietienya tɔlʊa yia we 'bıgʊpalıɛ: «-Lagɔ -a 'kaa 'nʊŋwɛ zʊ, we 'ka nyıma -zi. 30 Amıa 'bhaa -Zezu, ɔ su -gʊ lakʊlʊe nya. 'Ɪn -amıaa dʊkpasıı -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu tlıtlınya glaa. 31 Nıı, -Lagɔ ka ɔ 'wʊbhu ɔ lilisɔlʊ, 'ın ɔ yia ɔ 'yligbeli nyımaa 'Yugalınyɔ -yɔ wa Gbʊwʊsanyɔ nya. 'Ɪn ɔ 'ka *Izlaɛlı 'yoo 'nyɛ, wa 'ka wa dlı 'bhiti, 'ın -Lagɔ 'ka wa gbʊnyii 'wʊtı. 32 Wee gbʊnya -mını, -amıa mı we dayınya nya, 'ın Zuzu 'Pʊpa -ɔ -Lagɔ 'nyɛa -wa zʊa ɔ 'nʊŋwɛ, ɔ mı 'ya we dayınyɔ nya.»

33 Gbʊwliwʊdınya 'nʊa gbʊnya -mını, 'ın we yia wa 'cɛ dlɔ la. Wa 'yıbha wa 'ka -Zezuu tietienya 'bha we 'gbʊ. 34 Wa glaa, *Falizınyımɛ yabhlo wa laa Gamalıɛlı, -Lagɔɔ titee gwesanyɔ -wa, nıı, nyıma weee zʊa ɔ 'nʊŋwɛ, ɔ -sɔa 'wʊ gbʊwliwʊdınya nyıdı, 'ın ɔ nɛɛ, wa wleli -slɔ -Zezuu tietienya -sɛ.

35 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ nɛɛ waa gbʊwliwʊdınya -ylaɛ: «Izlaɛlıı nyıma, gbʊ -we a 'kaa lɛnʊ waa nyıma -manıı gbɛgbɛın, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ we 'gbʊ. 36 Nıı, nyımɛ yabhlo wa laa Tedası, ɔ 'tlaa, we 'bı 'nı 'wʊgwlɛ, ɔ yia ɔ 'dɛ la nyımɛ -zɔnʊ. Sa 'bhisa, nyımaa 'wlu 'sɔ yia ɔ 'bı -bholu. Wa yia ɔ 'bha, 'ın -wa weee -bholua ɔ 'bı, -maa yia lamnɔ. 'Ɪn gbʊ -we ɔ 'kaa lɛnʊ, we yia 'wʊtʊ bhe. 37 -Mɔɔ 'bıgʊ, nyımaa zɛlıbhla, Galileyu Zudası yia 'tla, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ 'bıbholu. 'Ɪn wa yi 'yaa -mɔɔ 'bha. 'Ɪn -wa weee -bholua ɔ 'bı, -maa yia lamnɔ. 38 -Slɛɛn, ın nɛɛ aın -ylaɛ: a 'na ylalı nyıma -manı 'maslɛɛn -nı, a 'tide wa 'yi, wa 'ka mnı. We -ka wa 'wlukʊʊn lapʊpalıgbʊ -yɔ wa lɛnʊgbʊ mıa, nyımaa -gbɛ we bhʊ, la we yia 'bhʊa. 39 Nıı, we -ka -Lagɔɔ -gbɛ we bhʊ 'pıɛın, a 'nı mneni a 'ka we lasa. A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a -yɔ -Lagɔ 'na gʊlʊ tʊ -nı!»

'Ɪn gbʊwliwʊdınya yia Gamalıɛlıı wɛlı 'wʊŋwnu. 40 Wa laa -Zezuu tietienya, 'ın wa yia wa sɛlı, 'ın wa nɛɛ wa -yla, wa 'na gbalı 'maslɛɛn -Zezuu 'ŋnı nya gbʊ -nı. 'Bhie, wa yia wa 'yitide. 41 'Ɪn -Zezuu tietienya -yɔ 'mʊna yia gbʊwliwʊdınyaa -gbɛ 'bhʊ, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ ka we -yɔyı nıı, wa ka we 'klʊ, wa 'ka wa 'klıyıe 'wʊpalı -Zezuu 'ŋnı nya. 42 'Ɪn sa zlı zlıa, 'sa wa tʊa -Lagɔwɛlı -sloluda, 'ın wa tʊa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -Zezuu Gbʊzɔnʊ -gbada -Lagɔbudu 'kadʊ -yɔ wa -budunya zɔ.

6

Wa -sa -bha nyıma gbesɔ, wa 'ka -Zezuu tietienya 'wʊsa

1 We bhla, 'ın -Zezuu *'bınɔnya yia -gʊbho. - Lagɔnyıma -wa gbaa *glɛkıwɛlı, ma palıa - Lagɔnyıma -wa gbaa zuifʊwɛlı -yla gbʊ laɛ: «'Ylı weee nya, wa -ka lililu dlilia yi, 'ın wa dlʊa -amıaa - dʊgbaŋwnı 'wʊ.» 2 -Zezuu tietienya kugbua lɛ 'sɔ gbelia -Zezuu 'bınɔnya weee 'wlu, 'ın wa nɛɛ wa -ylaɛ: «-A -ka -Lagɔwɛlıı sloluee 'yitide lililuu dliliee 'gbʊ, we 'nı 'ylinanı. 3 We 'dɛɛ 'gbʊ, bheliaın, a -sa -bha -mɔ aın glaa nyıma gbesɔ, -wa ka 'ŋnı -zɔnʊ nyıma gbaa, -wa -Lagɔɔ Zuzu yea, -wa -yia gbʊ, 'ın - a 'ka wa wee lubho kwɛɛ zʊ. 4 'Ln -amıa 'ka -Lagɔ bhubhoe -yɔ -Lagɔwɛlı -sloluda -tʊ.»

5 -We wa gbaa, -wa weee mıa -bha, 'ın -maa yia we -yɔŋwnu. 'Ln Etiɛnı -ɔ zʊa dlı, Zuzu 'Pʊpa mıa yeda, 'ın wa yia -bha ɔ -sa, we -yɔ Filipʊ, Plokɔɔ, Nikanɔɔ, Timɔ, Palımenası -yɔ Antiɔsʊ -yu 'Nikolaa, -ɔ zʊ bhaa Moizıı tite 'nʊŋwɛ. 6 'Bhie, wa yia wa - Zezuu tietienya 'yu kwa. 'Ln -maa yia wa sɔ 'wluo lapalı, 'ın wa yia -Lagɔ bhubhoe.

7 'Ln -Lagɔgbʊ -yɔ lam- nenie yia mnı -tapa. 'Ln - Zezuu 'bınɔnya yia -gʊbho duun -Zeluzalɛmʊ. 'Ln *- Lagɔbʊbɔnyaa -zlo yia -Zezuu gbʊ -yɔŋwnu dlı weee nya.

Wa kpaa Etiɛnı

8 Etiɛnı, -ɔ kaa -Lagɔɔ 'nanı -yɔ ɔ 'tıtɛ 'wʊ, mɔ nʊa gbʊ 'kadı 'kadı -yɔ gwɛdigbʊ lɛ nyıma -nyıdı. 9 *-Lagɔbudu wa lalıa «Galı wa 'tidea 'yii» 'ŋnı nya, we zɔ nyıma tɔlʊa -sɔlʊa Etiɛnı -yɔ 'wʊ. Waa nyıma -yɔ Etiɛnı kpɛlıa, ma nı: Silɛnı -yɔ Alɛzandlii gbee Zuifʊ, we -yɔ 'ya Silisi -yɔ - Aziii Zuifʊ. 10 Nıı, gbʊyilo - Lagɔɔ Zuzu 'nyɛa ɔ, we nya ɔ gbaaa 'gbʊ, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ lu.

11 'Ln wa yia nyıma 'wʊplalı nıı, wa gbaɛ: «Ɔ mı Moizı -yɔ -Lagɔ vɛlıda, 'ın -a yia we 'nʊ.» 12 'Sa wa 'bhua sa nyımaa -zlo, nyıma kpası - yɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa dlı 'wʊ, 'ın -maa yia Etiɛnı kwesi bɛ, wa yia ɔ kpa. 'Ln wa yia ɔ gbʊwliwʊdınya 'yu kwa. 13 Yogbʊʊ dayınya wa -yɔ wa yi 'yaa, 'ın -maa nɛɛ: «Ɔɔ nyımɛ -mɔ nı, -amıaa - mɔwlʊ -Lagɔbudu 'kadʊ - yɔ Moizıı titee da ɔ gbaa gbʊnyuu 'kɔmʊʊ. 14 -A ka 'nʊ ɔ ŋwɛɛ nıı, ɔɔ Nazalɛtıyu -Zezu yia -amıaa -Lagɔbudu 'kadʊ lamumnia, 'ın tite Moizı 'nyɛa -aın, ɔ 'ka we 'bhiti.»

15 Gbʊwliwʊdınya weee - wa -dıa -bha la, wa ylaa Etiɛnı tenyii, 'ın wa yia ɔ 'klʊ -yɔyı nɛɛ -Lagɔɔ 'anzı yabhloo klʊ.

7

Etiɛnı gbaa -Lagɔgbʊ

1 *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ yia Etiɛnı layıbhaɛ: «-We weee wa gbaa da -na daa, gbʊzɔnʊ -wa yı?»

2 'Ln Etiɛnı yia we 'bıgʊpalıɛ: «Na bhelia -yɔ na didea, a pʊlʊ 'mı yukwli! 'Ŋnımnı -Lagɔ ka -amıaa dʊkpasa Ablaamʊ 'klʊtlalı Mezopotami -dʊdʊ - gʊ. We ka lɛnʊ 'bhie, Ablaamʊ

yia Alaan -dʋdʋ -gʋ mnɪ. 3 -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ:
‹-Ɪn 'bhʋ -na nyɪmaa -gbɛ,
-na dʋdʋ -gʋ,
'ɪn dʋdʋ -we na yia -mɪ
'klʋslolua,
-ɪn mnɪ we -gʋ.›
4 Ablaamʋ 'bhʋa Kalɪdee -dʋdʋ -gʋ, 'ɪn ɔ yia Alaan mnɪ.
«Ɔ dide tlɪa, -mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn -Lagɔ yia ɔ 'wʋbhu Alaan -dʋdʋ -gʋ, 'ɪn dʋdʋ -we -gʋ a dɪa -zɛɛn da la, 'ɪn ɔ yia -bha ɔ -la. 5 -Mʋʋ bhla, -Lagɔ 'nɪ Ablaamʋ -lu yabhlogbɔɔ 'nyɛ. Dʋdʋʋ kibhe 'kienyilɛ -we 'wlʋa bhʋʋ 'bɪ, ɔ 'nɪ 'dɛbhie -gbolu we ɔ 'nyɛ. 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ Ablaamʋ -yla, wee dʋdʋ ɔ yia ɔ 'nyɛa, 'ɪn we 'ka ɔ 'yuoyua 'lʋʋ -yuoyuaa -nʋ -zɛ, ɔ 'bɪgʋ. 'Ɪn -zugba Ablaamʋ 'nɪ 'yu yabhlogbɔɔ -ka. 6 -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Na 'yuoyua yia 'lakpa -dʋdʋ -gʋ ladɪa. 'Ɪn wa 'ka -mɔ galɪ -zɛ, wa 'ka wa 'klɪyɪe 'wʋpalɪ -zʋʋ 'wlu 'sɔ nʋkplɛ.› 7 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ 'yaɛ:
‹Nyɪma -wa ka galɪ wa yia -zɛa,
-maa -yɔgbʋ na yia 'wʋbhua.
-Mʋʋ 'bɪgʋ, lʋ wa yia yia,
'ɪn wa 'ka 'mɪ bʋbɔ -seli.›
8 'Bhie, -Lagɔ yia *'wʋsuslolue ɔ -yɔ Ablaamʋ nyɪdɪ zʋ. -We -slolua we mʋ -wa *knɪ 'wʋpapɪe. 'Sa Ablaamʋ gwalɪa ɔ 'yu Izakɪ, we 'ylɪ gbetaa zlɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ knɪ 'wʋpa, 'ɪn Izakɪ yia -mɔɔ 'yu Zakɔbʋ knɪ 'wʋpa, 'ɪn Zakɔbʋʋ 'yua kugbua lɛ sɔ mɪa -amɪaa dʋkpasɪ nya, 'ɪn ɔ yia wa knɪ 'wʋpa.
9 «-Amɪaa dʋkpasɪ nʋa *-Zɛzɛfʋʋ zenyi, 'ɪn wa yia ɔ pɛlʋ 'pa gaylo nya Ezipʋtʋ -dʋdʋ -gʋ. 'Ɪn -Lagɔ -yɔ -Zɛzɛfʋ 'sɔ mɪ. 10 -Lagɔ ka -Zɛzɛfʋ sɪasɪe 'wʋsa, 'ɪn ɔ yia ɔ gbʋyilo 'nyɛ, ɔ 'ka Ezipʋtʋʋ dʋdʋʋ 'wlulapɪlɪnyɔ *Falaɔn dʋdʋnamanɪ. 'Ɪn -mɔɔ yia ɔ Ezipʋtʋʋ zʋzɔnʋ weee -yɔ -mɔɔ 'dɛɛ -buduu 'yliyɔzʋnyɔ 'wʋnʋ.
11 «Ŋwɔ 'kadʋ ka Ezipʋtʋ weee -yɔ Kanaa -dʋdʋ -gʋ yi. We mɪ sɪasɪe 'kadʋ nya. -Amɪaa dʋkpasɪ'ɪ 'yɪ lililu wa'a li. 12 Da Zakɔbʋ 'nʋa nɪɪ, lililu mɪ Ezipʋtʋ -dʋdʋ -gʋ, 'ɪn ɔ yia -mɔ -amɪaa dʋkpasɪ tie tɪa -bhlo. 13 Da wa -zakpa 'sɔnʋ mnɪa, 'ɪn -Zɛzɛfʋ yia ɔ 'dɛ -slolu ɔ bhelia -yla. -Bha Falaɔn yibhelia -Zɛzɛfʋʋ zʋaylinyɪma. 14 'Ɪn -Zɛzɛfʋ yia nyɪma tie, wa mnɪ ɔ dide Zakɔbʋ -yɔ ɔ zʋaylinyɪma 'bʋ. Wa nyɪmaa glʋ ta 'ya kugbua lɛ gbu. 15 'Ɪn Zakɔbʋ yia Ezipʋtʋ mnɪ, -mɔ ɔ tlɪlɪa, 'ɪn -mɔ -amɪaa dʋkpasɪ tɔlʋa tlɪlɪ 'yaa. 16 'Ɪn wa yia wa 'kwie Sisɛmʋgbe 'wʋ kwa, 'ɪn 'bhʋka -we Ablaamʋ zɔa 'gwɛzi nya Amɔɔɔ 'yua kwɛɛ, 'ɪn wa yia we 'wʋ wa 'bhlulu -mɔ Sisɛmʋ.
17 «Gbʋ -Lagɔ gbaa zlɪmɛ Ablaamʋ -yla, da we lɛnʋ bhla nynia, 'ɪn Zuifʋ yia zumanɪ Ezipʋtʋ -dʋdʋ -gʋ. 18 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -lolu -ɔ 'nɪa -Zɛzɛfʋ yibheli, 'ɪn -mɔɔ yia Ezipʋtʋ -dʋdʋ 'wlulapɪlɪ. 19 'Ɪn ɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -mɔnɪ yia -amɪaa nyɪma -dawli 'wʋnʋ. Ɔ nɛɛ -gla nya, wa 'tide wa 'yuyolua 'yi -maa 'ka tlɪ.
20 «We bhla wa gwalɪa Moizɪ. Ɔ nanɪ 'yli, 'ɪn ɔ nanɪa -Lagɔ dʋdʋ bhabha. Wa 'nyɛnɪ

ɔ 'cʊ ta ɔ didee -budu zɔ. 21 Da ɔ didea palıa ɔ la, wa 'bhʊa ɔ lʊʊ, Falaɔɔn 'ŋwnɔyu yia ɔ 'wʊbhu. 'Ɪn ɔ yia ɔ zʊ ɔ 'dɛɛ 'yu 'bhisa. 22 'Sa wa -slolua Moizı gbʊ weee Ezipʊtʊ -nyıma -yia. 'Ɪn ɔ yia nyımɛ 'tıtɛ -zɛ, ɔ ŋwɛɛ wɛlı -yɔ ɔ lɛnʊgbʊnya 'wʊ.

23 «Da ɔ 'yıa -zʊʊ glʊ 'sɔ, 'ın ɔ nɛɛ, ɔ bhelia Izlaɛlınyıma ɔ mnıa 'yıa. 24 Moizı 'yıa Ezipʊtʊ -nyımɛ yabhlo, -zugba ɔ mı Izlaɛlınyımɛ yabhlo 'klıyıe 'wʊpada, 'ın ɔ yia -mɔɔ lʊpa, 'ın ɔ yia Ezipʊtʊ -nyımɛ 'bha. 25 Ɔmɔ dlıı, 'wʊ ɔ bhelia yia we lanʊa nıı, 'mɔ -Lagɔ yia 'wʊbhua, 'ın ɔ 'ka wa gbʊ 'wʊsa. 'Ɪn wa 'nı we 'wʊlanʊ. 26 -Mʊʊ 'bıgʊ, zlı zlıa, 'ın Moizı yia Izlaɛlı -ylaası 'sɔ gʊda ylı. 'Ɪn ɔ 'yıbha ɔ 'ka wa 'wʊsuslolu, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹Na 'talea, amıa mı bhelia nya, lɛɛ ka 'gbʊ a pʊpalı 'klıyıe 'wʊa?›

27 «'Ɪn -ɔ mıa ɔ -libheyi 'klıyıe 'wʊpalıda, 'ın -mɔɔ yia Moizı 'su, 'ın ɔ nɛɛ Moizı -ylaɛ:

‹-Ɪn 'bhʊlʊ 'mı 'yula!
Nyɔɔ palı -mı la -amıaa 'yu-
galınyɔ
-yɔ -amıaa gbʊwʊbhunyɔ
nya?
28 Sa -ın 'bhaa Ezipʊtʊyu
zʊbha,
-ın 'yıbha -ın 'ka 'sa -amı
'bhaa?›
29 Moizı 'nʊa wɛlınya -mını, tɔʊn, ɔ yia -flii -bho, 'ın ɔ yia Madian -dʊdʊ -gʊ mnı. -Mə ɔ gwalıa nʊkpasia 'sɔ.

30 «-Zʊʊ glʊ 'sɔ 'plıa, da bɛblɛɛ *Sinaii -gɔgɔ mıa -bha -Lagɔɔ 'anzı yabhlo 'tlalıa Moizı 'klʊ, misa -gʊ -su tɛklɛɛ mıa sida we -kosuu mıɔ 'wʊ. 31 Da Moizı 'yıa we -yɔ, 'ın ŋwɛgaga yia ɔ sʊbha. Ɔ mı -bha bɛda ɔ 'ka we yla, 'ın ɔ yia Jejitapɛɛ wɛlı 'nʊ, mʊ nɛɛ ɔ -ylaɛ:

32 ‹-Amı -wa -na dʊkpasıı -
Lagɔ.
-Amı -wa Ablaamʊ,
Izakı -yɔ Zakɔbʊʊ -Lagɔ.›
'Ɪn Moizı yia tɛlıe bhli nyanɔ nya ɔ 'nı 'maslɛɛn 'yıbha ɔ 'ka -bha -talı. 33 Jejitapɛ nɛɛ ɔ -ylaɛ:
‹-Ɪn -sa -na -sakwla bhʊ 'wʊ.
Da -ın mıa dɛ, -mɔwlʊ -da -wa.
34 Ɪn ka na nyımaa sıasıe -yɔyı
Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ.
'Ɪn ın yia wa wiewɛlı 'nʊ,
'ın ın yia lasibhli,
ın 'ka wa gbʊ 'wʊsa.
-Ɪn yi, ın 'ka -mı tie Ezipʊtʊ -
dʊdʊ -gʊ.›

35 «Ɔɔ Moizı -ɔ Izlaɛlınyıma -saa zlımɛ kwnɛɛ, 'ın wa yia ɔ -yla gbaɛ: ‹Nyɔɔ palı -mı la -amıaa 'yugalınyɔ -yɔ -amıaa gbʊwʊbhunyɔ nya?›, 'mɔ Jejitapɛ tiea wa 'yugalınyɔ -yɔ wa gbʊwʊsanyɔ nya, -Lagɔɔ 'anzı -ɔ 'tlalıa ɔ 'klʊ misa -gʊ -su tɛklɛɛ nyıdı, ɔ sɔ nya. 36 Moizı -saa Izlaɛlınyıma Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ. 'Ɪn ɔ yia gbʊ 'kadı -yɔ gwɛdigbʊnya lɛnʊ Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ, *gumunyu Zalʊ -gʊ, we -yɔ da bɛblɛɛ zʊʊ glʊ 'sɔ nʊkplɛ.

37 «Ɔɔ Moizı gba 'yaa Izlaɛlınyıma -ylaɛ:

‹-Lagɔ yia aın ɔ gbʊʊ -
falıpanyɔ yabhlo yoo
'paa,
'mı 'bhisa.
Amıaa zʊaylinyımɛ yabhlo ɔ
yia -mıa.›

38 Da Izlaɛlınyıma gbelia
'wlu da bɛblɛɛ, ɔɔ Moizı mı
-bha. Mə -zɛa 'kɔlʊ, -Lagɔɔ
'anzı gbaa ɔ -yla gbʊ Sinaii -
gɔgɔ 'wlu -yɔ -amıaa dʊkpası
nyıdı. Mə -yla -Lagɔ gbaa
'yliyɔgawɛlı, 'ın ɔ yia we -aın
-yla gba.
39 «'Ɪn -amıaa dʊkpası 'nı
'yıbha wa 'ka ɔ 'nʊŋwɛ zʊ. 'Ɪn
wa yia ɔ kwnɛɛ -sa, wa dlı
'yıbha wa 'ka Ezipʊtʊ -dʊdʊ -
gʊ lʊbhiti. 40 Wa nɛɛ *-Awlɔɔn
-ylaɛ:
‹-Ɪn nʊ -aın -yla -Lagɔnya lɛ,
we 'ka -aın 'yugalı.
Nıı, ɔɔ Moizı -ɔ -saa -aın
Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ,
-we ylıa ɔ, -a 'nı we -yi.›
41 Tɔʊn, wa yia 'bhliyu bhla,
'ın wa yia we bʊbɔ. Wa sɔɔ
lɛnʊlu ka wa 'mʊna 'wʊlaa
'gbʊ, 'ın wa yia we 'fɛtı -sa.
42 'Ɪn -Lagɔ yia wa -blıgʊ palı.
Ɔ yia wa kwɛ -yɔsa, wa 'ka
yalıli bʊbɔ. We mı 'sa cɛlıda
-Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'sɛbhɛ
'wʊɛ:
‹Izlaɛlınyıma, 'lee -amı a 'nyɛa
'nɔɔlunya
-yɔ -zila bʊbɔluu tɔlʊa,
-zʊʊ glʊ 'sɔ nʊkplɛ da
bɛblɛɛ yı?
43 -Ɪnnya! A ka amıaa -lagɔ wa
laa Molɔkʊʊ 'naabudu
-yɔ -lagɔ wa laa Wlefanıı
zuzu 'wʊbhu.
Nıı, -lı a nʊa lɛ, a 'ka we bʊbɔ,
mʊ -wa.
We 'gbʊ na yia aın galı -zɛlıa
dʊdʊ -putu -gʊ,
Babilɔnʊgbe lʊʊ 'pıpı.› »
44 Etiɛnı nɛɛ 'yaɛ: «-Amıaa
dʊkpası ka bhaa *'naabudu
yabhlo kaa 'wʊlanʊnnʊee
'sɛbhɛɛ 'gba zɔ, -mɔ da bɛblɛɛ.
Sa -Lagɔ 'paa we ŋwɛɛ Moizı
-yla, 'sa wa nʊa we. Nıı, ɔ
nɛɛ Moizı -yla, we 'yli -we ɔ
'yıa -yɔ, ɔ nʊ we lɛ. 45 -Mʊʊ
'bıgʊ, 'ın -amıaa dʊkpasıı 'yua
yia wee *'naabudu 'wʊbhu
-maanʊ nya. *-Zozue -galı
wa 'yu, nyıma -Lagɔ vua wa
'yu, 'ın wa yia -maa dʊdʊ
-gʊ ladıa mnı. 'Ɪn wa -yɔ
wee 'naabudu yia -mɔ mnı.
'Ɪn we yia -bha -tʊ tıklıı,
'bhie, nyımaa 'wlulapılınyɔ -
Davidıı nʊ bhla yia nyni. 46 -
Davidı ka -Lagɔɔ 'nanı 'yı, 'ın
ɔ yia -Lagɔ 'yoo -zlalı ɔ 'ka
Zakɔbʊʊ -Lagɔɔ -budu 'sʊbha.
47 'Ɪn nyımaa 'wlulapılınyɔ
*Salomɔɔ 'sʊbhaa wee -budu
-Lagɔ -yla.
48 «'Ɪn, -zugba, Yalı -Lagɔ'ɔ -
dılı nyımɛ 'sʊbha 'sʊbha -budu
zɔ la. Sa -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ
gbaa we 'sa. 49 Jejitapɛ nɛɛ:
‹Yalı -wa na 'ŋnımnıkpe,
'ın dʊdʊ -gʊ na dıa na bhʊ
la.
-Budu -mʊmʊ a mneni a 'ka
'mı -yla 'sʊbha?
'Ɪn da ın mneni ın 'ka ladıa?
50 'Lee -amı 'nı we 'dɛ weee
lalaa?› »
51 Etiɛnı nɛɛ 'yaɛ: «-Glacıaan
yukwliyɔsulonya, amıaa
dlı -yɔ amıaa yukwli mı
'wʊsuluda -Lagɔɔ lalawɛlı
-yla. 'Ɪn a zʊa -gla Zuzu
'Pʊpa -yla 'kɔmʊʊ. A 'wlʊ sa
amıaa dʊkpası! 52 -Lagɔgbʊʊ
-falıpanyɔ -mɔmɔ amıaa
dʊkpası 'nı 'klıyıe 'wʊpalıa?
'Ɪn -wa gbaa zlımɛ Nyımɛ
Tıklıı yabhlogbɔɔɔ yiyigbʊ, wa
ka -maa 'bha. 'Ɪn -slɛɛn, 'mɔ
a wlaa, 'ın a yia ɔ 'bha. 53 -
Lagɔ ka ɔ tite aın yoo 'nyɛ -
Lagɔɔ 'anzıı sɔ nya. 'Ɪn a 'nı we
'nʊŋwɛ zʊ.»

Etiɛnɪ tlɪtlɪe

54 Da gbʊwliwʊdɪnya 'nʊa
wɛlɪnya -mɪnɪ, 'ɪn 'cɛ yia wa
dlɔ yi. Wa lia gla 'wʊ, 'ɪn wa
yia Etiɛnɪ 'cɛ -yɔ 'palɪ. 55 Zuzu
'Pʊpa mɪ Etiɛnɪ yedaa 'gbʊ,
ɔ ylaa yalɪ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔɔ
'ŋnɪmnɪe 'kadʊ -yɔyɪ, -zugba
-Zezu 'yligbe -Lagɔɔ lilisɔlʊ.
56 'Ɪn ɔ nɛɛ: «A -talɪ, na yɪ
yalɪ -yɔ ŋwɛ -kalɪda, 'ɪn, -
zugba, *Nyɪmɛɛ 'Yu 'yligbe -
Lagɔɔ lilisɔlʊ.»

57 Tɔʊn, wa yia 'wʊkpɪ 'tɪtɛɛ,
'ɪn wa yia yukwli 'wʊsulu.
'Ɪn wa 'dɛ weee yia ɔ -gʊslo
dabʊdʊ. 58 'Ɪn wa -yɔ ɔ 'susue
yia 'gbe -gnima mnɪ, -zugba
wa bha ɔ gbɔkʊ 'wʊ. 'Ɪn -
bhayɪnya yia -maa -bananya
nyimesləyu yabhlo wa laa
Sɔlʊ -yɔtɪ, -mɔɔ 'ka we 'yliyɔzʊ.

59 Da wa mɪa Etiɛnɪ gbɔkʊ
'wʊbhada, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ
bhubhoe, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ -
Zezu, -ɪn 'bhu na zuzu 'wʊ.»
60 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ yia 'kukolu
'sibhli, 'ɪn ɔ yia 'wʊkpɪ 'tɪtɛɛ:
«Jejitapɛ, -ɪn 'na dɪlɪ gbʊnyuu -
mɪnɪɪ 'gba wa 'wlu -nɪ!» Ɔ bhɪa
'sa gbagbɪe tɔʊn, ɔ yia 'yli 'mu.

8

*Sɔlʊ palɪa -Zeluzalɛmʊʊ
leglizɪ 'klɪyɪe 'wʊ

1 Sɔlʊ -yɔ -wa 'bhaa Etiɛnɪ ka
dlɪ -bhlo.

Wee 'ylɪ -bhloo 'dɛ nya,
wa bhlia -Zeluzalɛmʊʊ
leglizɪ 'klɪyɪe 'wʊpalɪe. 'Ɪn -
Lagɔnyɪma weee yia lamneni
Zudee -yɔ Samalii -dʊdʊ -gʊ. -
Zezuu tietienya 'dɛkpʊa -tʊa
-Zeluzalɛmʊ. 2 'Ɪn nyɪma -
wa zʊa -bha -Lagɔ, yia Etiɛnɪ
'kwie -gʊ wili bhabha, 'ɪn wa
yia ɔ 'bhlu.

3 Sɔlʊ 'tɛmanɪa 'kʊa la, ɔ 'ka
leglizɪ lasa, -zugba ɔ mnɪ -
budunya zɔ -bhlo -bhlo, 'ɪn ɔ
kpa -Lagɔnyɪma, nʊkpasia -yɔ
'ŋwnɪ ɔ pa wa -kaslʊ 'wʊ.

*Filipʊ gbaa -Lagɔgbʊ
Samalii -dʊdʊ -gʊ*

4 -Lagɔnyɪma -wa mnenia
la dʊdʊ weee -gʊ, wa mnɪ mɔ,
wa yi mɔ, -Lagɔgbʊʊ gbagbɪe
nya. 5 Filipʊ yia Samaliii 'gbe
'kadʊ yabhlo nʊkplɛ mnɪ, 'ɪn
ɔ yia -mɔ nyɪma -yla -Lagɔɔ -
Bhasanyɔɔ gbʊ -gbagbɪe bhli.
6 Nyɪmaa -zlo pʊlʊa Filipʊʊ
wɛlɪ yukwli flɪlɪɪ, -we wa 'nʊa,
'ɪn gwɛdigbʊ ɔ nʊa lɛ, wa
yɪa -yɔɔ 'gbʊ. 7 Nɪɪ, zuzu
'nyii yia guzʊnyaa -zlo 'wʊtla
'wʊkpɪkpɪe nya, 'ɪn 'kukunya -
yɔ 'tɪgɪtɪgɪnya duun yi 'yaa 'pʊ.
8 'Ɪn we yia 'mʊna 'kadʊ -zɛ,
wee 'gbe -mɪnɪ nʊkplɛ.

9 We bhla, nyɪmɛ yabhlo
mɪ 'cɪn wee 'gbe nʊkplɛ, 'mɔ
wa laa 'Simɔɔ. -Dlabhia -
nyakpɔɔ nʊnyɔ -wa. 'Ɪn ɔ
sʊbhalɪa *Samalii -nyɪma
weee ŋwɛgaga. 'Ɪn ɔ laa ɔ
'dɛ nyɪmɛ -zɔnʊ. 10 'Ɪn we
'ka 'nyɛnyɛyua -yɔbhu, we
'ka nyɪma kpasɪ ylɪ, wa 'dɛ
weee pʊlʊa ɔ yukwli flɪlɪɪ.
Wa nɛɛ: «Ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪ, -
Lagɔɔ 'tɪtɛ -wa, -we wa laa
'Tɪtɛ 'Kadʊ.» 11 Ɔ ka -dlabhia
-nyakpɔ nʊda -gwlɛ, -zugba
we sʊbhalɪ nyɪma ŋwɛgagaa
'gbʊ, wa pʊlʊa ɔ wɛlɪ yukwli
flɪlɪɪ. 12 'Ɪn -Lagɔɔ nyɪmaa
'wlulapɪlɪgbʊ -yɔ -Zezu Klisɪɪ
gbʊ -zɔnʊ Filipʊ gbaa. -Wa
weee ŋwnua we -yɔ, nʊkpasia

-yɔ 'ŋwnɪ, 'ɪn ɔ yia wa batizee.
13 'Simɔɔɔ 'dɛ ka we -yɔŋwnu,
'ɪn wa yia ɔ batizee. Ɔ yia
Filipʊ kwesi -tʊ. Gwɛdigbʊ -
yɔ gbʊ 'kadɪ mɪa lɛnʊda, -we
ɔ yɪa -yɔ, 'ɪn we yia ɔ ŋwɛgaga
-sʊbhalɪ.
14 -Zezuu tietienya mɪa -
Zeluzalɛmʊ 'nʊa nɪɪ, Samalii
-nyɪma ka -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu,
'ɪn wa yia wa -gbɛ Pɪɛlɪ -yɔ
*Zaan tie. 15 Da Pɪɛlɪ -yɔ Zaan
nynia Samalii -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn -
maa yia -Lagɔ bhubhoe, -wa
ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ, wa 'ka
Zuzu 'Pʊpa 'yɪɪ 'gbʊ. 16 Nɪɪ,
Zuzu 'Pʊpa 'nɪ wa glaa nyɪmɛ
yabhlogbɔɔ -gʊ lasibhli -slɔ.
Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪ
nya -bhlogbɔɔ wa batizea wa.
17 'Ɪn Pɪɛlɪ -yɔ Zaan 'sɔ yia wa
sɔ 'wluo lapalɪ, 'bhie, wa yia
Zuzu 'Pʊpa 'yɪ.
18 Da 'Simɔɔ 'yɪa we -yɔ nɪɪ,
-Zezuu tietienya -ka nyɪma
-wa ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ sɔ
'wluo lapalɪ, 'ɪn wa yɪa -Lagɔɔ
Zuzu nɪ, 'ɪn ɔ yia Pɪɛlɪ -yɔ Zaan
'gwɛzi -la. 19 'Ɪn ɔ nɛɛ: «A 'nyɛ
'ya -amɪ wee se -mɪnɪ, 'ɪn -ɔ
ɪn -ka sɔ 'wluo lapalɪ, -mɔɔ 'ka
Zuzu 'Pʊpa 'yɪ!»
20 'Ɪn Pɪɛlɪ yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ
-ylaɛ: «-Ɪn -yɔ -na 'gwɛzi 'bhʊ
la dabʊdʊ! -We ka gbʊ -wa, -
mɪ dlɪɪ, -Lagɔɔ wlawlalu mɪa,
wa mneni wa 'ka we zɔ 'gwɛzi
nya! 21 -Na dlɪ 'nɪ 'ylinanɪ -
Lagɔ 'yliya 'wʊʊ 'gbʊ, -ɪn 'nɪ -
lu yabhlogbɔɔ -ka gbʊ -mɪnɪ
'wʊ. 22 -Ɪn 'bhiti -na dlɪ, -ɪn
bhubhoe Jejitapɛ, -de ɔ mneni
ɔ 'ka -na 'wlukʊʊn lapʊpalɪe
'nyuu -yɔgbʊ 'wʊtɪɪ? 23 Na yɪ
we -yɔ nɪɪ, -ɪn 'tɛ dlɪ kalɔ, 'ɪn -
ɪn mɪ gbʊnyuuu gaylo nya.»
24 'Ɪn 'Simɔɔ nɛɛ Pɪɛlɪ -yɔ
Zaan -ylaɛ: «Amɪaa 'dɛ bhub-
hoe -Lagɔ na -nʊ nya. -Delee
gbʊ -we a gbaa da, we yi 'mɪ
ylɪ.»
25 -Mʊʊ 'bɪgʊ, wa bhɪa -
we ka da wa 'yɪa, we -yɔ -
Lagɔgbʊʊ gbagbɪe, 'ɪn waa -
Zezuu tietienya 'sɔ yia lʊbhiti
-Zeluzalɛmʊ. Wa mɪ mnɪda,
-zugba wa -yɔ -Lagɔgbʊʊ
gbagbɪe mnɪa Samaliii 'gbe
duun nʊkplɛ.

Filipʊ -yɔ Etiopiyu gbelia

26 Jejitapɛɛ 'anzɪ yabhlo nɛɛ
Filipʊ -ylaɛ «'Ylʊʊ 'wʊsɔlʊda
lilisɔlʊ, 'yoo -we 'bhʊa -
Zeluzalɛmʊ, 'ɪn we yia -
Gazaagbe 'wʊ mnɪ, -ɪn -sɔ 'wʊ,
-ɪn mnɪ -mɔ.» -Bʊsɛ -dʊdʊ
bɛblɛɛ -gʊ -wa.
27 -Bha -bhlokpadɛ, Filipʊ
-sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia mnɪ.
'Ɪn ɔ -yɔ nyɪmɛ yabhlo yia
gbeli, lɛlɪlɛɪnyɔ yabhlo -
wa. Etiopii -dʊdʊ -gʊʊ 'wlu-
lapɪlɪŋwnɔ Kandasɪɪ lubho
ɔ nʊa, 'ŋnɪmnɪlii 'yliyɔzʊnyɔ
'kadʊ -wa. -Zeluzalɛmʊ ɔ yia,
ɔ 'ka -Lagɔ bʊbɔ, 28 'ɪn ɔ mɪa
ɔ dʊdʊ -gʊ lʊmnɪda. Ɔ mɪ ɔ
nɪmɛsʊʊn -wotloo 'wʊ, -zugba
ɔ zɛlɪ 'sɛbhɛ -we -Lagɔgbʊʊ -
falɪpanyɔ *Ezaii cɛlɪa. 29 -
Lagɔɔ Zuzu nɛɛ Filipʊ -ylaɛ «-
Ɪn mnɪ, -ɪn nyni -wotloo mɪa
nɪ -yɔ.»
30 Filipʊ -yɔ -gwagwɪe
yia we -yɔnyni, ɔ 'nʊa -
Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ Ezaiii
'sɛbhɛ Etiopiyu mɪa zɛlɪda nɪ,
'ɪn ɔ yia ɔ layɪbha. Ɔ nɛɛ ɔ -
ylaɛ: «-We -na zɛlɪa dɛ, -na nʊ
we 'wʊlaa?»
31 -Mɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmɛ
'nɪ 'mɪ -yla we gwe -sa, sa

ın 'ka we 'wʊlanʊa?» 'Ɪn ɔ nɛɛ Filipʊ -ylaɛ: «-Ɪn -gbla -wotloo 'wʊ, -ın -dı 'mı kwesi la.» 32 -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya -we ɔ mıa zɛlıda mʊ nı:

«Ɔ 'wlʊ sa bhlabhlɛ -we wa kwa we 'bhalıda,
ɔ 'nı ŋwɛ gba.
'Ɪn ɔ 'wlʊ sa *bhlabhlɛyu -we'e gba,
we nyanıı -gʊdınyɔ 'yu,
ɔ 'nı ŋwɛ gba.

33 Wa ka ɔ 'wʊtı 'kienyi,
ɔ 'nı -gʊgbʊgbanyɔ tıklıı 'yı.
Nyɔɔ 'ka ɔnʊʊ 'yuaa 'dı -sa?
Nıı, wa ka ɔ lasa dʊdʊ -gʊ.»

34 Etiopiyu nɛɛ Filipʊ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, nyɔɔ ka gbʊ -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ gba sa? Ɔ 'dɛɛ gbʊ -wa yaayıı, nyımɛ -putuu gbʊ ɔ gbaa yı?» 35 Tɔʊn Filipʊ yia we -gʊsa. 'Ɪn ɔ yia wee -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya kibhe -mını -gʊ -Zezuu gbʊ -zɔnʊʊ gbagbıe bhli ɔ -yla. 36 Wa mı sa mnıda, 'ın wa yia 'yloogblʊʊ da yabhlo 'nyu ylı, 'ın Etiopiyu nɛɛ: «Nyu mıa da! Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -ın 'na 'ka 'mı batizea?» [37 Filipʊ nɛɛ ɔ -yla: «Wa mneni wa 'ka -mı batizee, -zugba -ın -ka -Zezu dlı -gʊ zʊ dlı weee nya.» Etiopiyu nɛɛ: «Ɪn zʊ we dlı -gʊ nıı, -Zezu Klisı mı -Lagɔɔ 'Yu nya.»]

38 Tɔʊn, ɔ yia -wotloo 'yligbeli, 'ın Filipʊ -yɔ ɔ 'sɔ yia 'nyu lʊ -bho, 'ın Filipʊ yia ɔ batizee. 39 Da wa 'tlaa 'nyu lʊ nı, 'ın -Lagɔɔ Zuzu yia Filipʊ -bha lasalı, Etiopiyu 'nı 'maslɛɛn ɔ 'yı. Tɔʊn, 'ın ɔ yia ɔ 'yloogblʊ 'wʊbhu 'mʊna nya. 40 Filipʊ mıa nı, -mɔɔ mı Azɔtʊ! -Lagɔgbʊ -zɔnʊ ɔ gbaa 'gbenya nʊkplɛ. Danya ɔ plılıa tıklıı, ɔ 'ka Sezalee nyni.

9

Sɔlʊ 'bhitia dlı, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ -Zezu yoo 'nyɛ
(Lngb 22.6-16, 26.12-18)

1 We bhla, Sɔlʊ gbaa 'kɔmʊʊ ɔ 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ 'bınɔnya 'bha, 'ın ɔ yia *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ 'yıa mnı -Zeluzalɛmʊ. 2 'Ɪn ɔ nɛɛ -mɔɔ -yla, -mɔɔ cɛlı 'sɛbhɛnya *-Lagɔbudunya 'wʊ -Damasıgbe nʊkplɛ. Nyıma -wa mıa -Zezuu 'Yloogblʊ -gʊ, ɔ -ka -mɔ wa ylı, ɔ kpa wa, we yi nʊkpasia -zɛoo, we yi 'ŋwnı -zɛoo, ɔɔ Sɔlʊ 'ka wa 'llukpe palı, 'ın ɔ 'ka wa -Zeluzalɛmʊ kwa.

3 Ɔ mı sa -Daması mnıda, ɔ 'ka wee 'gbee ŋwɛ -yɔbɛa yi, tɔʊn, san yabhlo yia yalı 'bhʊ, 'ın we -nyumalı yia ɔ gbeli. 4 'Ɪn ɔ yia bhli dʊdʊ, 'ın ɔ yia wɛlı yabhlo 'nʊ. -Mʊʊ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sɔlʊ, Sɔlʊ, lɛɛ ka 'gbʊ -na palı 'mı 'klıyıe 'wʊa?»

5 'Ɪn ɔ yia we 'bıgʊpalı: «Na -Kanyɔ, nyɔɔ -ın -mıa?»

«-Amı -Zezu, -ın mıa 'klıyıe 'wʊpalıda, -amı -wa. 6 -Ɪn -sɔ 'wʊ, -ın pla gbe nı 'wʊ, 'ın -we -ın 'kaa lɛnʊ, wa 'ka we -mı -yla gba.»

7 Nyıma -wa -yɔ Sɔlʊ 'sɔ mıa, wa yia 'yligbe, wa'a -sa gbʊ -gʊ nyanɔ nya. Wɛlı -we gbaa 'nʊ wa nʊ we, 'ın wa'a 'yı nyımɛ yabhlogbɔɔ -yɔ. 8 Sɔlʊ 'kaa dʊdʊ 'wʊsɔ, ɔ 'yli mı -bloda, -zugba ɔ'ɔ 'yı -lu yabhlogbɔɔ -yɔ. Ɔ sɔ wa kpaa la, 'ın wa -yɔ ɔ 'sɔ yia -Daması pla. 9 Ɔ li 'ylı ta, ɔ'ɔ 'yı la, 'ın ɔ'ɔ li, ɔ'ɔ 'ma.

10 -Zugba -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo wa laa Ananiasɪ ɔ mɪ -Damasɪ. Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -yla -mɔ ɔ 'yli 'wʊ: «Ananiasɪ!»

'Ɪn ɔ yia ŋwnu, ɔ nɛɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -amɪ nɪ.»

11 Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wʊ dɛslɛɛn, -gwele wa laa 'Wʊsna -Gwele, -ɪn 'plɪlɪ we -gʊ. -Ɪn mnɪ Zudasɪɪ -budu zɔ, Talɪsɪyu yabhlo wa laa Sɔlʊ, ɔ mɪ -Lagɔ bhub-hoeda, -ɪn 'yɪbha ɔ -yɔla. 12 'Ɪn -mɔ ɔ 'yli 'wʊ, ɔ ka nʊkpasu yabhlo wa laa Ananiasɪ -yɔyɪ plada, 'ɪn -mɔɔ yia ɔ sɔnya -gʊ lapalɪ, 'ɪn ɔ 'ka lalolu 'yɪ.»

13 Ananiasɪ yia we 'bɪgʊpalɪ: «'A! Na -Kanyɔ, ɪn ka 'nʊ nyɪma duun ŋwɛɛ nɪɪ, nyɪmɛ nɪ ka -na nyɪma tɪklɪɪ gbʊnyuu 'wluo nʊ -Zeluzalɛmʊ. 14 'Ɪn -seli ɔ yia da, -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan ka we se ɔ 'nyɛ, nɪɪ, nyɪma weee, -wa gbaa -na 'ŋnɪ, ɔ kpa wa, 'ɪn ɔ 'ka wa 'llukpe palɪ.»

15 Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn mnɪ! Nɪɪ, ɪn ka -bha nyɪmɛ -mɔnɪ -sa na lubhonʊlu yabhlo nya. Nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ klaa, wa dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnya klaa, Izlaɛlɪnyɪma klaa, ɔ 'ka wa na 'ŋnɪ -slolu. 16 Sa ɔ 'kaa sɪa na 'ŋnɪɪ 'gbʊ, na dɛ yia -mʊʊ ɔ -slolua.»

17 Tɔʊn, Ananiasɪ yia mnɪ. Ɔ nynia wee -budu zɔ, 'ɪn ɔ yia Sɔlʊ sɔnya -gʊ lapalɪ. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sɔlʊ, na bheli, da -ɪn mɪa yida nɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu ka -mɪ 'klʊtlalɪ 'yloogblʊ. Mɔ tiea 'mɪ, -ɪn 'ka lalolu 'yɪ, 'ɪn Zuzu 'Pʊpa 'ka -mɪ ye.» 18 -Bha -bhlokpadɛ, -lu yabhlo 'bhʊa Sɔlʊ 'yliya 'wʊ gaza -kwɪkwɪ 'bhisa, we yia bhli, 'ɪn ɔ yia layɪyɪe lolu bhli. Ɔ -sɔa 'wʊ, 'ɪn wa yia ɔ batizee. 19 Tɔʊn, ɔ bhɪa lilie, 'ɪn 'kʊa yia ɔ 'yli yi.

Sɔlʊ gbaa -Lagɔgbʊ -Damasɪ

Sɔlʊ -yɔ -Zezuu 'bɪnɔnya ka -tʊ 'ylɪ sanɪmɛ nya -Damasɪ. 20 Ɔ yia -bha -bhlokpadɛ -Zezuu gbʊʊ gbagbɪe bhli *-Lagɔbudu zɔ. Ɔ nɛɛ: «-Zezu mɪ -Lagɔɔ 'Yu nya.» 21 Nyɪma -wa 'nʊa ɔ wɛlɪ, ŋwɛgaga yia wa sʊbha, 'ɪn wa nɛɛ: «Nyɪmɛ -ɔ palɪdaa nyɪma -wa gba -Zezuu 'ŋnɪ 'klɪyɪe 'wʊ, mɔ 'nɪ dɛ mɪɪ? 'Ɪn gbʊ -gble sa, ɔ 'nɪ dɛ wa kpaa yi, 'ɪn ɔ 'ka wa -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan kwaa?»

22 'Ylɪ weee nya, Sɔlʊ gbaa -Zezuu gbʊ 'tɪtɛ nya. Da ɔ gbaa -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nɪ, Zuifʊnya mɪa -Damasɪ, -we wa 'kaa gba, we 'nɪ -mɪ.

23 'Ylɪ sanɪmɛ plɪa, 'ɪn Zuifʊ yia 'wʊlanʊnnʊ, wa 'ka Sɔlʊ 'bha. 24 'Ɪn Sɔlʊ yia we 'nʊ. 'Ylɪ weee nya, zlɪ -yɔ sabɔ, -zugba wa mɪ gbee plalɪdanya ŋwɛgʊda, wa 'ka ɔ 'bhaa 'gbʊ. 25 'Ylɪ yabhlo nya, sabɔ, nyɪma -wa -yɔ Sɔlʊ 'sɔ mɪa, wa yia ɔ -cɪcɛ 'wʊ ladɪ. 'Ɪn wa yia ɔ 'suo -we gbelia 'gbe, we 'wlu-bita -lalɪ, 'ɪn wa yia ɔ we lʊʊ lasibhli.

Sɔlʊ mɪ -Zeluzalɛmʊ

26 Sɔlʊ nynia -Zeluzalɛmʊ nɪ, 'ɪn ɔ yia -Zezuu 'bɪnɔnya lʊbhobhoe layla. -Maa weee yia ɔ sɔsʊe bhli. Wa 'yabhlo 'nɪ we dlɪ 'wʊdɪ nɪɪ, Sɔlʊ mɪ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ nya. 27 Banabasɪ yia ɔ 'wʊbhu, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia

tietienyaa -gbɛ mnɪ. 'Ɪn ɔ yia wa -yla Sɔlʊʊ gbʊ gba. Sa Sɔlʊ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ 'sɔ gbelia, 'ɪn ɔ yia ɔ -yla gbʊ gba klaa, 'ɪn sa Sɔlʊ gbaa -Lagɔgbʊ -Zezuu 'ŋɪn nya -Damasɪ, -zugba nyanɔ 'nɪ ɔ dlɪɪ -mɪ, Banabasɪ yi 'yaa -mʊʊ gba wa -yla. 28 -Mʊʊ bhla, Sɔlʊ -yɔ tietienya mɪ. Ɔ mnɪ, 'ɪn ɔ yia wa -gbɛ -Zeluzalɛmʊ, -zugba ɔ gba -Lagɔgbʊ Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ŋɪn nya, nyanɔ 'nɪ ɔ dlɪ -mɪ. 29 Zuifʊ -wa gbaa glɛkɪwɛlɪ, ɔ -yɔ wa yia 'wʊgbeli, 'ɪn wa yia wɛlɪ 'wʊsɪsalɪ. Nɪ, -maa mɪ ɔ dideda, wa 'ka ɔ 'bha. 30 -Lagɔnyɪma 'nʊa sa we, 'ɪn wa yia Sɔlʊ Sezalegbe 'wʊ kwa. 'Bhie, wa yia ɔ yoo 'pa Talɪsɪgbe nʊkplɛ.

31 -Mʊʊ bhla -leglizɪ -yɔ -dlɔɔ, Zudee -yɔ Galilee -yɔ Samalii -dʊdʊ weee -gʊ. -Zugba wa tɛmanɪ dlɪ, 'ɪn wa zʊ Nyɪmaa -Kanyɔ 'nʊŋwɛ. 'Ɪn Zuzu 'Pʊpa yia wa 'wʊsa, 'ɪn wa yia 'wʊzumanɪe bhli.

Eneee puepuegbʊ

32 We -ka Piɛlɪ, -mɔɔ mɪa dʊdʊ weee -gʊ 'plɪlɪda -Lagɔnyɪma 'wʊtalɪe nya. 'Ylɪ yabhlo nya, 'ɪn ɔ yia -Lagɔnyɪma -wa mɪa Lidaagbe nʊkplɛɛ -gbɛ mnɪ. 33 'Ɪn ɔ yia -mɔ nyɪmɛ yabhlo wa laa Enee 'yɪ, -zugba -mɔɔ pɪ -mɔɔ -bita -gʊ la -zʊ gbeta, ɔ 'kukuee 'gbʊ. 34 Piɛlɪ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Enee! -Zezu Klisɪ ka -mɪ pue. -Ɪn -sɔ 'wʊ, -ɪn glɪ -na -bita -na 'dɛ nya.» -Bha -bhlokpadɛ Enee -sɔa 'wʊ. 35 Lidaa -nyɪma weee -yɔ Salɔɔn -dʊdʊ -gʊ -nyɪma weee 'yɪa ɔ -yɔ nɔda nɪ, 'ɪn wa yia -Lagɔ pla.

Tabitaa sɔa 'wʊ tlɪtlɪe lʊ

36 Nɪɪ, 'ŋwnɔ yabhlo mɪ -Zopeegbe 'wʊ, -Zezuu 'bɪnɔŋwnɔ ɔ mɪa. 'Mɔ wa laa Tabitaa, we ji -wa «lue»* glɛkɪwɛlɪ 'wʊ. 'Ylɪ weee nya, ɔ nʊa gbʊzɔnʊ gbʊ lɛ, 'ɪn ɔ bɛa bobabhanya -yɔ. 37 'Ylɪ yabhlo nya, 'ɪn ɔ yia gu bhli, 'ɪn ɔ yia tlɪ. Wa budoa ɔ 'kwie, wa yia we lapalɪ -budu 'wlu, -mɔ komi yabhlo zɔ. 38 -Zezuu 'bɪnɔnya -wa mɪa -Zopee, wa ka 'nʊ nɪɪ, Piɛlɪ mɪ Lidaagbe 'wʊ, -we mɪa -Zopee kwesi. Wa yia nyɪma 'sɔ tie, nɪɪ, wa mnɪ ɔ laa wɛlɪ nɪ nya: «-Na zukpa -wa, -ɪn 'na -gwlɛlɪ -mɔ -nɪ. -Ɪn yi!»

39 Tɔʊn, Piɛlɪ -sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ -yɔ wa yia mnɪ. Da ɔ nynia -mɔ, 'ɪn wa yia ɔ wee komi -we mɪa -budu 'wlu zɔ kwa. -Dʊgbaŋwnɪ weee bɛa ɔ kwesi wie nya. Zɔbana -yɔ -bana -we Tabitaa nʊa lɛ, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ, 'mʊ wa -slolua ɔ 'klʊ. 40 Piɛlɪ wlelia nyɪma weee -budu zɔ, ɔ kʊlʊa 'kukolu 'yli, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. Ɔ 'bhitia 'kwiee gbɛgbɛɪn, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Tabitaa, a -sɔ 'wʊ!» Tabitaa -bloa 'yli, ɔ 'yɪa Piɛlɪ -yɔ, 'ɪn ɔ yia 'wʊsɔ, ɔ yia ladɪ. 41 Piɛlɪ kpalɪa ɔ sɔ -yɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'wʊbhu. Ɔ laa -Lagɔnyɪma -yɔ -dʊgbaŋwnɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ wa 'klʊslolu, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ. 42 -Zopeegbe 'wʊ -nyɪma weee yia we 'nʊ. -Bha nyɪma duun zʊa Nyɪmaa -Kanyɔ dlɪ -gʊ. 43 Piɛlɪ ka 'ylɪ sanɪmɛ li -mɔ

* **9:36** -Dɔkasɪ.

-Zopee, -zelibhanyɔ yabhlo wa laa 'Simɔɔɔ -gbɛ.

10

Kɔlʋnɛıı 'ylikakıe Sezalegbe 'wʋ

1 -Mɔ Sezalee, nʋkpasu yabhlo mı -mɔ, 'mɔ wa laa Kɔlʋnɛı. Wlɔmʋʋ 'slʋjaa 'wlu ta lʋ -slʋja glʋ gbu -zakpa -bhlo wa laa Italii -nyıma, wa 'yugalınyɔ ɔ -mıa. 2 Nʋkpasu -mɔnı, -Lagɔ ɔ zʋa -bha. 'Ɪn ɔ -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ -nyıma sɔ sɔa -Lagɔ. Zuifʋʋ bobabhanya duun ɔ saa 'wʋ. 'Ɪn ɔ bhubhoea -Lagɔ 'kɔmʋʋ. 3 'Ylı yabhlo nya, jibheza, lɛlıı tanʋ nya, -Lagɔɔ 'anzı yabhlo yia ɔ 'klʋtlalı ɔ 'yli 'wʋ. Kɔlʋnɛı yia we -yɔyı vaa. 'Ɪn -mʋʋ yia ɔ -gbɛ pla. 'Ɪn we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Kɔlʋnɛı!»

4 Ɔ ylaa -Lagɔɔ 'anzı tenyii, 'ın -nyanıgbɔ yia ɔ -kpalı. Ɔ nɛɛ we -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, lɛɛ -lu we -ma?»

-Lagɔɔ 'anzı yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «-Na -Lagɔɔ bhubhoe wɛlı -yɔ zʋzɔnʋnya -ın nʋa bobabhanya -yla lɛ, -Lagɔ ka we gbʋ -yɔŋwnu. Ɔ 'nı -mı 'wʋdlʋ. 5 -Ɪn tie dɛslɛɛn nyıma -Zopee, nyımɛ yabhlo mı -bha, 'mɔ wa laa Simɔ Pıɛlı. Wa -yɔ ɔ 'ka yi. 6 -Zelibhanyɔ wa laa 'Simɔɔ, -ɔ ka -budu mıa gumunyuu -gɔgɔ -gʋ nı, ɔ -gbɛ Pıɛlı mıa.» 7 Da -Lagɔɔ 'anzı -we -laa ɔ wɛlı mnıa, tɔʋn, 'ın Kɔlʋnɛı yia ɔ zɔlubhonʋnya 'sɔ -yɔ ɔ 'slʋjayu yabhlo mıa ɔ lubho nʋda la. Nıı, ɔɔ 'slʋjayu mıa, -Lagɔ -mɔɔ zʋ 'yaa -bha. 8 Gbʋ -we 'plıa, ɔ gbaa we 'bıgʋ wa -yla weee 'bhie, ɔ yia wa tie -Zopee.

Pıɛlıı 'ylikakıe -Zopeegbe nʋkplɛ

9 We zlı zlıa, da wa mıa -slɔ 'yloogblʋ, 'ın wa mı -Zopee -yɔ cıpada, -bha Pıɛlı -gblaa -budu 'wlu* . Midiii gbɛgbɛın, ɔ -gblaa -mɔ, 'ın ɔ 'ka -Lagɔ bhubhoe. 10 -Slɛɛn, ŋwɔ 'bhaa ɔ, ɔ 'yıbha ɔ 'ka li. Da wa mıa ɔ -yla lililu pida, -bha -lu yabhlo -Lagɔ 'paa yoo yia ɔ 'yli -gʋ. 11 Ɔ 'yıa yalı -yɔ ŋwɛ -kalıda, -bha -lu yabhlo 'bhʋa -mɔ. Wee -lu mıa, we 'wlʋ sa 'naa 'kadʋ, mʋ 'bhʋa yalı, nɛɛ -lu wa kpa la gwıgwı -mnʋa 'yli, 'ın we yia kwli. 12 'Ɪn nıma weee -we kaa 'lali -mnʋa klaa, lagbizeli -nıma klaa, we -yɔ zia weee mı we 'wʋ. 13 Wɛlı yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Pıɛlı, -ın -sɔ 'wʋ, -ın 'bha, 'ın -ın 'ka li!»

14 Nıı, Pıɛlı 'palıa we 'bıgʋ: «'Ao! -Ɪnnya! Na -Kanyɔ, -we ka gbʋ -wa, ın 'nıa -slɔ pʋınkanımɛ -yɔ -na -gba li.»

15 Wee wɛlı -bhlokpadɛ -zakpa 'sɔnʋ yia gba, we nɛɛ: «-We -Lagɔ tıa 'wʋ 'wlalaa nı, -mı 'na 'yılı we pʋınkalu 'bhisa -nı.» 16 We 'plılı 'wʋ la -zakpa ta, 'ın wee -lu yia yalı lʋmnı.

17 Nıı, -we ɔ 'yıa dɛ ɔ 'yli 'wʋ, we 'ji Pıɛlı 'yıbhaa ɔ 'dɛ la, 'lee sa -mʋʋ 'ji 'ka -mıa? Wee bhla nı nya, nyıma -wa Kɔlʋnɛı tiea, wa yia 'Simɔɔɔ -budu -yɔlayıbha. Nıı, -slɛɛn wa mı ɔ -buduu klolo ŋwɛɛ. 18 Wa laa, 'ın wa yia layıbha: «'Lee -budu nı ŋwɛɛ Simɔ Pıɛlı mıa yı?»

* **10:9** Wee -buduu -ba -bɛdlɛɛ.

19 Piɛlɪ mɪ -slɔ -we ɔ 'yɪa ɔ 'yli 'wʊ, we 'ji -gʊ 'wlukʊʊn lapʊpalɪda, -bha -Lagɔɔ Zuzu gbaa ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -talɪ, nyɪma ta mɪ -na da -talɪda. 20 -Ɪn -sɔ 'wʊ, -ɪn 'sibhli la. 'Ɪn -ɪn 'na kpekeli -nɪ, -ɪn -yɔ wa 'sɔ mnɪ, -amɪ tiea wa.»

21 Piɛlɪ 'sibhlia la, 'ɪn ɔ nɛɛ waa nyɪma -ylaɛ: «Nyɪmɛ yabhloo da a mɪa -talɪda yɪ? -Amɪ -wa. -A 'nʊ -mɔ? Lɛɛ gbʊ 'wʊ a yi -nya?»

22 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Kɔlʊnɛɪ -ɔ -wa Wlɔmʊʊ 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ nɪ, mɔ tiea -aɪn. Nyɪmɛ tɪklɪɪ -wa, 'ɪn ɔ zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ. Zuifʊʊ dʊdʊ -gʊ -nyɪma weee saa ɔ zʊzɔnʊʊ 'dɪ. 'Ylɪ yabhlo nya, -Lagɔɔ 'anzɪ yabhlo yia ɔ 'tʊlʊa yi. Nɪɪ, ɔ tie -mɪ nyɪma 'wʊ. Wa la -mɪ, -ɪn yi ɔ -gbɛ, 'ɪn wɛlɪnya -ɪn 'kaa gba, ɔ 'ka we yukwli pʊlʊ.» 23 Tɔʊn, Piɛlɪ yia wa 'wʊbhu ɔ 'lakpanya nya, 'ɪn wa yia ɔ -gbɛ -gʊ.

Zlɪ zlɪa, 'ɪn Piɛlɪ yia 'wʊsɔ. 'Ɪn ɔ -yɔ wa 'sɔ yia mnɪ. -Lagɔbhelia -tɔlʊa -wa mɪa -Zopee, -maa yia wa yoo kwa. 24 We zlɪɪ 'sɔnʊ zlɪa nɪ, 'ɪn wa yia Sezalee nyni. Kɔlʊnɛɪ ka ɔ -buduŋwɛɛ -nyɪma -yɔ ɔ ji-jli -talea la. Wa ka 'wlug-beli ɔ -budu zɔ, -zugba wa wʊ Piɛlɪ. 25 Da Piɛlɪ nynia Kɔlʊnɛɪɪ -buduŋwɛɛ, ɔ 'ka plaa yi, -bha Kɔlʊnɛɪ yia ɔ yoo -saa. 'Ɪn ɔ yia 'wʊkwli tenyii, ɔ 'ka Piɛlɪ fʊsa, -mɔɔ 'nʊŋwɛzʊzʊe nya. 26 'Ɪn Piɛlɪ yia ɔ 'wʊbhu. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wʊ, nɪɪ, nyɪmɛ -amɪ -mɪ 'ya.» 27 'Bhie, ɔ yia gbada -tʊ Kɔlʊnɛɪ nya. 'Ɪn ɔ yia -budu zɔ pla. Piɛlɪ yia nyɪmaa -zlo -yɔyɪ 'wlugbelida. 28 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -yi we 'ji nɪɪ, we se 'nɪ Zuifʊ -yla -mɪ, ɔ -yɔ -ɔ 'nɪa -Lagɔ -yi 'ka ladɪ. 'Ɪn ɔ 'nɪ we se -ka, ɔ 'ka -mɔɔ -budu zɔ pla. -Lagɔ ka 'mɪ we 'klʊslolu nɪɪ, ɪn 'na ylalɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ pʊɪnkanyɔ -yɔ titinanyɔ 'bhisa -nɪ. 29 We 'dɛɛ 'gbʊ, da a laa 'mɪ, 'ɪn ɪn yia yi, 'ɪn ɪn 'nɪa -gla zʊ. -We ka 'gbʊ a yia 'mɪ la, ɪn 'yɪbha ɪn 'ka we 'nʊ.»

30 Kɔlʊnɛɪ yia we 'bɪgʊpalɪ: «We 'ylɪ -mnʊa nɪ, wee lɛlɪ -bhlokpadɛ nya, 'ylʊgbagbʊ lɛlɪ tanʊ nya, ɪn mɪ -Lagɔ bhubhoeda na 'dɛɛ -gbɛ. -Bha -bhlokpadɛ nyɪmɛ yabhlo kaa lɪlɪbana 'wʊ tlalɪa 'mɪ 'klʊ. 31 'Ɪn ɔ nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: ‹Kɔlʊnɛɪ, -Lagɔ ka -na -Lagɔɔ bhubhoe wɛlɪ -yɔŋwnu. Ɔ 'nɪ zʊzɔnʊ -we -ɪn nʊa bobabhanya -yla lɛ 'wʊdlʊ. 32 -Ɪn tie nyɪma -Zopee, Simɔ Piɛlɪɪ -gbɛ wa -yɔ ɔ 'ka yi. -Zelibhanyɔ wa laa 'Simɔɔ, -ɔ ka -budu mɪa gumunyuu -gɔgɔ -gʊ nɪ, ɔ -gbɛ Piɛlɪ mɪa.› 33 -Bha -bhlokpadɛ ɪn tiea nyɪma, wa mnɪ -mɪ 'bʊ, 'ɪn -ɪn yia yiyigbʊ -yɔŋwnu. -A 'dɛ weee mɪ -slɛɛn -seli -Lagɔ 'yu, -a 'ka -we Nyɪmaa -Kanyɔ zʊa -mɪ ŋwɛɛ yukwli pʊlʊ.»

Piɛlɪ gbaa Kɔlʊnɛɪɪ -buduŋwɛɛ

34 Tɔʊn, Piɛlɪ 'bhua wɛlɪ 'wʊ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «-Slɛɛn, ɪn ka we 'jiy-ibheli gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, -Lagɔ'ɔ gbɪzɪ nyɪma 'wʊ. 35 Nɪɪ, wɛlɪɪ -gnʊ -bhlo -bhlo 'wʊ, nyɪmɛ -ɔ zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, 'ɪn ɔ nʊa gbʊ tɪklɪɪ lɛ, mɔ nanɪa -Lagɔ dʊdʊ. 36 -Lagɔ ka ɔ wɛlɪ Izlaɛlɪnyɪma

yoo 'pa. Nıı, wɛlı -zɔnʊ -wa. 'Ɪn -Zezu Klisıı 'gbʊ, -a 'ka 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'yı -Lagɔɔ -gbɛ. Ɔɔ -Zezu -wa nyıma weee -Kanyɔ. 37 Bhla -we nya 'Zan *-Batisı gbaa nyıma -yla: ‹A yi, ın 'ka aın batizee›, we bhla wee wɛlı -mını dıa gwe Galilee. 'Ɪn, -mʊʊ 'bıgʊ, -we nʊa lɛ Zudee -dʊdʊ -gʊ da weee, amıaa 'dɛ -yi we 'ji. 38 Sa -Lagɔ ŋwnaa Nazalɛtıyu -Zezu Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛ nya, a -yi we 'ji. Sa -Zezu 'plılıa dʊdʊ weee -gʊ gbʊzɔnʊʊ lɛnʊe nya, 'ın sa ɔ jipea nyıma weee -wa *'Kuzu mıa 'klıyıe 'wʊpalıda, a -yi 'ya -mʊʊ 'ji. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ -yɔ ɔ 'sɔ mı.

39 «-We weee ɔ nʊa lɛ Zuifʊʊ dʊdʊ -gʊ -yɔ -Zeluzalɛmʊ, -amıa mı we dayınya nya. Wa ka 'ya ɔ 'bha ɔ *su -gʊ lakʊlʊe nya. 40 'Ɪn 'ylı 'sɔ we taa zlı, -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu tlıtlınya lʊ. 'Ɪn ɔ yia we lɛnʊ, ɔ 'ka -amıa ɔ tietienya 'klʊtlalı. 41 We 'nı nyıma weee 'yı ɔ, -amıa -Lagɔ -saa -bha 'cın ɔ gbʊʊ dayınya nya, -amıa -wa. Da -Lagɔ 'bhua ɔ 'wʊ tlıtlınya lʊ, -amıa -yɔ ɔ lia, 'ın -a -yɔ ɔ yia 'ma. 42 -Zezu nɛɛ -aın -yla, -a gba -Lagɔgbʊ nyıma -yla, 'ın -a gba nıı, 'mɔ -Lagɔ palıa la, ɔ 'ka tlıtlınya -yɔ 'yliyɔganyaa -yɔgbʊ 'wʊbhu. 43 -Lagɔgbʊʊ -falıpanya weee ka ɔ gbʊʊ dayıgbʊ gba. Wa nɛɛ: ‹Nyımɛ -ɔ -ka -Zezu dlı -gʊ zʊ, 'ın -Lagɔ tıa -mɔɔ -yɔgbʊ 'wʊ, -Zezuu 'ŋnıı 'tıtɛɛ 'gbʊ.› »

Nyıma -wa 'nıa Zuifʊ, Zuzu 'Pʊpa ka wa -gʊ lasibhli

44 Bhla -we nya Pıɛlı mıa gbada, -wa mıa ɔ wɛlı yuk-wli pʊlʊda, 'ın Zuzu 'Pʊpa yia wa -gʊ lasibhli. 45 Zuifʊʊ -Lagɔnyıma -wa -yɔ Pıɛlı 'sɔ nɔa, -maa 'yıa we -yɔ nıı, -Lagɔ ka -wa 'nıa Zuifʊ Zuzu 'Pʊpa -gʊ lamneni, 'ın ŋwɛgaga yia wa sʊbha. 46 'Ɪn -Lagɔnyıma yia waa nyıma ŋwɛɛ wɛlı -putunya 'nʊ, -zugba wa mnını -Lagɔɔ 'ŋnı 'kadʊ.

47 'Ɪn Pıɛlı nɛɛ: «Nyıma Zuzu 'Pʊpa 'sibhlia -gʊ la -aın 'bhisa, -a mneni -a 'ka gba wa 'na batizeli wa 'nyu nya -nıı?» 48 'Ɪn Pıɛlı nɛɛ, wa batizee wa -Zezu Klisıı 'ŋnı nya. 'Ɪn wa 'dɛ weee nɛɛ Pıɛlı -yla, ɔ -yɔ wa 'sɔ -tʊ 'ylı sanımɛ nya.

11

**Pɔlʊ saa 'bıgʊ dı -Zeluzalɛmʊʊ leglizı -yla*

1 -Zezuu tietienya -yɔ -Lagɔbhelia -wa mıa Zudee -dʊdʊ -gʊ ka 'nʊ nıı, nyıma -wa 'nıa Zuifʊ, wa ka -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu. 2 Da Pıɛlı yia lʊ -Zeluzalɛmʊ, -Lagɔnyıma -wa mıa Zuifʊ nya, 'ın -maa yia ɔ tʊ dılı. 3 Wa nɛɛ: «-In ka nyıma 'nıa knı 'wʊ mıı -gbɛ pla* , 'ın -ın -yɔ wa 'sɔ yia lı!»

4 -Bha Pıɛlı gbaa wa -yla, -we 'plıa -bhlo -bhlo, we bhlili we gwedıda, ɔ nɛɛ wa -yla: 5 «'Ylı yabhlo nya, ın mı -Zopeegbe 'wʊ, da ın mıa -Lagɔ bhubhoeda, 'ın -lu yabhlo -Lagɔ 'paa yoo yia na 'yli -gʊ yi. Wee 'yli 'wʊ, ın 'yıa -lu yabhlo -yɔ, -zugba we sibhli la na gbɛgbɛın. Wee -lu 'wlʊ sa

* **11:3** Glɛkıwɛlı nɛɛ «knıplanya».

'naa 'kadʋ. We mɪ lakpada we gwɪgwɪ -mnʋa 'yli, -zugba we bhʋ yalɪ, 'ɪn we yia 'mɪ kwesi nyni. 6 Ɪn ylaa we nʋkplɛ tenyii, 'ɪn ɪn yia nɪma kaa 'lali -mnʋa klaa, -fliinɪma klaa, lagbizeli -nɪma klaa, 'zianya klaa -yɔyɪ. 7 Tɔʋn, 'ɪn ɪn yia wɛlɪ yabhlo 'nʋ, we nɛɛ 'mɪ -yla: ‹Pɪɛlɪ, -ɪn -sɔ 'wʋ, -ɪn 'bha, 'ɪn -ɪn 'ka li!›

8 «'Ɪn ɪn nɛɛ: ‹'Ao, na -Kanyɔ, -ɪnnya! Ɪn -ka bhaa 'wlʋ, pʋɪnkalu -yɔ -na -gba 'nɪ -slɔ na ŋwɛɛ pla.›

9 «'Ɪn we 'sɔnʋ nya, wee wɛlɪ yia yalɪ 'bhʋ, 'ɪn we nɛɛ 'mɪ -yla: ‹-We -Lagɔ tɪa 'wʋ 'wlalaa nɪ, -mɪ 'na 'yɪlɪ we pʋɪnkalu 'bhisa -nɪ.› 10 We nʋ 'sa -zakpa ta. 'Bhie, we 'dɛ weee yia yalɪ lʋmnɪ.

11 «We bhla tɔʋn, nyɪma ta -wa 'bhʋa Sezalee, -wa wa tiea 'mɪ 'wʋ, -budu -we ŋwɛɛ ɪn mɪa, 'ɪn wa yia -bha nyni. 12 -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: ‹-Ɪn 'na gbɪzɪlɪ nyɪma 'wʋ -nɪ, -ɪn -yɔ wa 'sɔ mnɪ.› -Amɪaa -Lagɔbhelia gbelibhlo -wa -yɔ 'mɪ 'sɔ yia da -seli nɪ, ma kwaa 'mɪ yoo Sezalee. 'Ɪn -a 'dɛ weee yia Kɔlʋnɛɪ -budu zɔ pla. 13 -We ylɪa Kɔlʋnɛɪ nɪ, ɔ yia we gba -aɪn -yla. Sa ɔ 'yɪa ɔ -budu zɔ -Lagɔɔ 'anzɪ 'yligbeda, 'ɪn -mʋʋ yia ɔ -yla gba: ‹-Ɪn tie nyɪma -Zopee, nyɪmɛ wa laa Simɔ Pɪɛlɪ, wa -yɔ ɔ 'sɔ 'ka yi. 14 Sa -ɪn 'kaa nʋ, 'ɪn -ɪn -yɔ -na -buduŋwɛɛ -nyɪma 'kaa gbʋ 'wʋbhʋ, ɔ 'ka -mɪ -yla we gba.›

15 «Da ɪn bhlia wa -yla gbʋ -gbagbɪe, 'ɪn Zuzu 'Pʋpa yia wa -gʋ lasibhli. Sa we 'sibhlia -amɪa -gʋ la we gwedɪlɪda, 'sa. 16 Tɔʋn, Nyɪmaa -Kanyɔɔ wɛlɪ ɔ gbaa zlɪmɛ, 'ɪn we yia 'mɪ dlɪɪ lasibhli: ‹*Zaan ka batizee 'nyu nya, nɪɪ, -Lagɔ 'ka aɪn batizee Zuzu 'Pʋpa nya.› 17 Zlɪ -a ŋwnua Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ gbʋ -yɔ, 'ɪn -Lagɔ yia ɔ Zuzu 'Pʋpa -aɪn 'nyɛ. 'Sa -Lagɔ 'nyɛ 'yaa wamɪa ɔ Zuzu 'Pʋpa. Nyɔɔ -amɪ mɪa, 'ɪn ɪn 'ka gba -we -Lagɔ 'kaa lɛnʋ, ɔ 'na nʋnʋ we lɛ -nɪa?»

18 -Lagɔnyɪma 'nʋa wɛlɪnya -mɪnɪ, 'ɪn we yia wa dlɪ zɔbɛlɪ -dlɔɔ. Wa -mnɪnɪa -Lagɔɔ 'ŋnɪ, 'ɪn wa nɛɛ: «Gbʋzɔnʋ -wa, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ, -Lagɔ ka se wa 'nyɛ, wa 'ka wa dlɪ 'bhiti, 'ɪn wa 'ka 'yliyɔgagɪe -zɔnʋ 'yɪ.»

Antiɔsʋʋ -Lagɔnyɪma

19 Etiɛnɪɪ tlɪtlɪe 'bɪgʋ, 'ɪn wa yia -Lagɔnyɪma 'klɪyɪe 'wʋpalɪe bhli. 'Ɪn -maa yia lamneni da weee. Tɔlʋa mnɪ Fenisi, Siplʋ -yɔ Antiɔsʋ. 'Ɪn wa -ka -Lagɔgbʋ gbaa mnɪ, Zuifʋʋ 'dɛkpʋa -yla wa gbaa we. 20 -Mʋʋ bhla, Siplʋ -yɔ Silɛnɪɪ -Lagɔnyɪma tɔlʋa ka Antiɔsʋ yi, -zugba wa gba Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu gbʋzɔnʋ gbʋ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ -yla. 21 -Lagɔɔ 'tɪtɛ -yɔ wa 'sɔ mɪɪ 'gbʋ, nyɪma duun yia wa wɛlɪ -gʋ laŋwnunu. 'Ɪn wa yia wa 'dɛ -Lagɔ yoo 'nyɛ.

22 -Zeluzalɛmʋʋ *leglizɪ 'nʋa gbʋnya -mɪnɪ, tɔʋn, wa yia Banabasɪ tie Antiɔsʋ. 23 Da ɔ nynia -mɔ, sa -Lagɔ nʋa -Lagɔnyɪma 'nanɪ 'wʋ, ɔ 'yɪa we -yɔ, ɔ yia we 'mʋna li. 'Ɪn ɔ yia wa 'dɛ weee 'kʋayli 'pa, nɪɪ,

wa -tʋ -Lagɔ 'wʋ dlı weee nya tıklıı. 24 Banabası mı nyımɛ -zɔnʋ nya, Zuzu 'Pʋpa ka ɔ ye, 'ın ɔ kaa dlı. 'Ɪn we 'gbʋ nyımaa -zlo yi 'yaa -maa 'dɛ -Lagɔ yoo 'nyɛ.

25 -Mʋʋ 'bıgʋ, Banabası yia Sɔlʋʋ datalıa mnı Talısı. 26 Da ɔ 'yıa ɔ, 'ın ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia Antiɔsʋ yi. Wa 'dɛ 'sɔ li -bha -zʋ -bhlo waa -Lagɔnyımaa -gbɛ, -zugba wa slolu nyımaa -zlo dlı -zʋ gbʋ. Nıı, Antiɔsʋgbe 'wʋ wa laa -Zezuu 'bınɔnya Kletiɛn tıatıa.

27 We bhla, -Lagɔgbʋʋ -falıpanya tɔlʋa 'bhʋa -Zeluzalɛmʋ, 'ın wa yia Antiɔsʋ yi. 28 Wa 'yabhlo wa laa Agabusı -sɔa 'wʋ -Lagɔɔ Zuzu nya, ɔ nɛɛ, ŋwɔ 'kadʋ yia daylı yia dʋdʋ weee -gʋ. 'Ɪn wee ŋwɔ yia yi bhla -we nya Klodʋ mıa nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ nya. 29 'Ɪn, -Zezuu 'bınɔnya yia gbʋ pʋpalı nıı, -ɔ -ka -mı -we ɔ -ka 'yı, ɔ wla we, wa 'ka we yoo 'pa, -Lagɔnyıma mıa Zudeee dʋdʋ -gʋ wa 'wʋsalu nya. 30 'Sa waa -Zezuu 'bınɔnya nʋa we. -We wa 'yıa, 'ın wa yia we Banabası -yɔ Sɔlʋ yoo 'nyɛ, 'ın -maa yia we leglizıı nyıma kpası kwa Zudee.

12

*Wa 'bhaa *'Zake, 'ın wa yia Pıɛlı -kaslʋ 'wʋpa*

1 We bhla, nyımaa 'wlulapılınyɔ Ewlodʋ bhlia leglizıı nyıma tɔlʋa 'klıyıe 'wʋpalıe. 2 'Ɪn ɔ yia Zaaan bheli *'Zake 'bha tʋgʋgblɛ nya. 3 'Ɪn da ɔ 'yıa we -yɔ nıı, we nanı Zuifʋ dʋdʋ, 'ın ɔ yi 'yaa Pıɛlı kpa, *'Floo -we 'nıa gɔɔ -yɔ -kaa 'fɛtıı bhla. 4 Ewlodʋ kpaa Pıɛlı, 'ın ɔ yia ɔ -kaslʋ 'wʋpa. 'Ɪn ɔ nɛɛ 'slʋja -mnʋaa -zakpa -mnʋa -yla, -maa -kʋ ɔ ŋwɛ. Ɔ 'yıbha ɔ 'ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋbhu nyıma 'yu, *'Wʋzıtıylıı 'fɛtıı bhıa zlı. 5 'Slʋja mı Pıɛlı ŋwɛkʋda -kaslʋbudu zɔ, 'ın leglizı yia -Lagɔ bhubhoeda -tʋ tıklıı ɔ 'gbʋ.

-Lagɔɔ 'anzı -saa Pıɛlı -kaslʋbudu zɔ

6 Ylı -we nya Ewlodʋ 'kaa Pıɛlıı -yɔgbʋ 'wʋbhu, we sabɔ, -zugba Pıɛlı mı 'ylaa 'wʋ 'slʋja 'sɔ nyıdı. Ɔ mı nɛtɛllukpe 'sɔ 'wʋ gbʋanda, -zugba -kaslʋbuduu ŋwɛkʋnya 'yligbe -kaslʋbudu ŋwɛɛ. 7 -Bha -bhlokpadɛ Jejitapɛɛ 'anzı 'tlalıa -bha -kaslʋbudu zɔ, 'ın zlı yia -mɔ slo. Ɔ zıa Pıɛlıı bɛta yabhlo kwɛ, ɔ ganɔa ɔ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wʋ slʋı!» Tɔʋn, nɛtɛllukpenya yia Pıɛlıı sɔ 'wʋbhʋ, 'ın we yia laslo.

8 'Ɪn -Lagɔɔ 'anzı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn jı -na -jlaa, -ın -pla -na -sakwla 'bhʋ 'wʋ, -ın -gba we 'llukpe!» Pıɛlı yia we 'nʋŋwɛ zʋ. 'Ɪn -Lagɔɔ 'anzı yia we -gʋdı ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -pla -na -bana 'wʋ, 'ın -ın yi 'mı 'bı.»

9 Pıɛlı mı -Lagɔɔ 'anzı 'bı, 'ın ɔ yia -kaslʋbudu zɔ 'tla. -We -Lagɔɔ 'anzı mıa lɛnʋda, ɔmɔ dlıı we 'nı gbʋzɔnʋ, 'ylaa -ylada ɔ mıa. 10 Wa zia -kaslʋbuduu ŋwɛkʋnyaa tıanʋ -yɔ 'sɔnʋ -gʋ, 'ın nɛtɛ -klolo -we -galıa 'gbe, 'ın wa yia we -yɔ nyni. Wee klolo -kalıa we 'dɛ nya wa 'yu, 'ın wa yia 'tla. Wa kwaa yoo yabhlo -sɛ, tɔʋn,

'ɪn -Lagɔɔ 'anzɪ yia Piɛlɪ kwesi 'bhʋ.

11 Tɔʋn, -we 'plɪa Piɛlɪ yibhelia we 'ji, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ dlɪ zɔɛ: «-Slɛɛn na yɪ we -yɔ nɪɪ, gbʋzɔnʋ -wa: Jejitapɛ ka ɔ 'anzɪ tie, 'ɪn ɔ yia 'mɪ Ewlodʋʋ 'tɪtɛ kwɛɛ -sa. Gbʋnyuu Zuifʋ pʋpalɪa na 'gbʋ, 'ɪn ɔ yi 'yaa 'mɪ -mʋʋ zɔ -sa.»

12 Da Piɛlɪ 'nʋa wee gbʋ 'wʋla, 'ɪn ɔ yia Zaan wa laa Malɪkɪɪ 'nyaa Maliii -buduŋwɛɛ mnɪ. Da -Lagɔnyɪma duun gbelia 'wlu, -zugba wa bhubhoe -Lagɔ ɔ 'gbʋ. 13 Piɛlɪ bhlɪa -buduu klolo, lubhonʋŋwnɔ wa laa Wlodʋ, 'ɪn -mɔɔ yia -bha -talɪa yi. 14 Ɔ yibhelia Piɛlɪɪ wɛlɪ, ɔ mɪ 'mʋna lidaa 'gbʋ, ɔ 'nɪ -budu -kalɪ. 'Ɪn ɔ -yɔ gwagwɪe yia gbaa mnɪ nyɪma tɔlʋa -ylaɛ: «Piɛlɪ mɪ -buduŋwɛɛ!» 15 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Sabhɛ bhaa aɪn yɪ?» 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «Gbʋzɔnʋ -wa!» Tɔʋn, 'ɪn wa nɛɛ: «-Zugba ɔ zuzu -wa!»

16 -Mʋʋ bhla, -zugba Piɛlɪ bhlɪa klolo -bhloo 'dɛ. Da wa -kalɪa -bha, wa 'yɪa ɔ -yɔ, 'ɪn ŋwɛgaga yia wa sʋbha. 17 'Ɪn Piɛlɪ yia wa -yla sɔ 'pa, a 'mu ŋwɛ. 'Ɪn sa Jejitapɛ wlelia ɔ -kaslʋbudu zɔ, 'ɪn ɔ yia we 'bɪgʋ gba wa -yla. 'Ɪn ɔ nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «A gba we 'Zake -yɔ -Lagɔbhelia tɔlʋa -yla.» 'Bhie, ɔ 'tlaa, 'ɪn ɔ yia da -putu mnɪ.

18 Da zlɪ zlɪa, 'ɪn 'slʋja yia gbugblolu, -zugba wa yɪbhalɪa yɪbhalɪa laɛ, lɛɛ -lu ylɪ Piɛlɪa. 19 Ewlodʋ nɛɛ wa -talɪ ɔ da. Wa -talɪa ɔ da, wa 'nɪ ɔ 'yɪ. 'Ɪn Ewlodʋ yia waa -buduu ŋwɛkʋ -slʋja layɪbha, 'ɪn ɔ nɛɛ wa 'bha wa.

-Mʋʋ 'bɪgʋ, ɔ 'bhʋa Zudee, 'ɪn ɔ yia Sezalee ladɪa mnɪ bhla -sɛlɛɛ -nʋ nya.

Ewlodʋ ka tlɪ

20 Tilɪ -yɔ Sidɔɔn -nyɪmaa lililu mɪa, Ewlodʋʋ dʋdʋ -gʋ we bhʋa. -Mʋʋ bhla, Ewlodʋ ka wa -yɔ 'cɛ 'palɪ. Wa bhlɪa wɛlɪ -bhlo, 'ɪn wa yia ɔ komii ŋwɛkʋnyɔ Blasɪtusɪ ɔ 'wʋkulu. 'Ɪn wa nɛɛ Ewlodʋ -ylaɛ: «'Wʋtʋtʋe -dlɔɔ -tʋ -aɪn nyɪdɪ.»

21 'Ɪn Ewlodʋ yia wa -yla 'ylɪ zʋ. Wee 'ylɪ nynia, ɔ yia ɔ 'ŋnɪmnɪ -bana 'wʋpla, 'ɪn ɔ yia ɔ gbʋwʋbhukpe 'wʋ ladɪ. 'Bhie, ɔ yia wa -yla gbʋ lapalɪ -zejila 'wʋ. 22 'Ɪn nyɪma yia 'wʋkpɪ: «-Lagɔ yabhlo mɪa dɛ gbada, -mɔɔ 'nɪ nyɪmɛ!» 23 Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Jejitapɛɛ 'anzɪ yia Ewlodʋ bhɪtɪ, ɔ 'nɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ -mnɪnɪ 'gbʋ. 'Ɪn -mna yia ɔ li, 'ɪn ɔ yia tlɪ.

24 We bhla, -zugba -Lagɔwɛlɪ -yɔ -gʋwʋlaylimanɪe mnɪ, 'ɪn nyɪma nyɛ wa 'dɛ -Lagɔ yoo.

25 Da Banabasɪ -yɔ Sɔlʋ bhɪa wa lubho, 'ɪn wa yia -Zeluzalɛmʋ lʋbhiti. Wa yia 'Zan Malɪkɪ 'wʋbhu, 'ɪn wa -yɔ ɔ 'sɔ yia mnɪ.

13

Zuzu 'Pʋpa tiea Banabasɪ -yɔ Sɔlʋ

1 Antiɔsʋʋ leglizɪ 'wʋ, -Lagɔgbʋʋ -falɪpanya -yɔ nyɪmaa gbʋslolunya mɪa -bha. Wa ŋnɪ nɪ: Banabasɪ, 'Simeɔɔ wa laa nyɪmɛ -ylukpa, Silɛnɪyu Lusiusʋ,

nyımaa 'wlulapılınyɔ Ewlodʋ Antipasıı jijli -tale Manaɛɛ -yɔ Sɔlʋ. 2 'Ylı yabhloo zlı, da wa mıa -Lagɔ bhubhoeda, -zugba wa pla 'sun, Zuzu 'Pʋpa nɛɛ wa -ylaɛ: «A -sa -bha Banabası -yɔ Sɔlʋ wa 'dɛ saa, lubho -we ka 'gbʋ ın yia wa la, wa 'ka we nʋ.» 3 Wa yia 'sun -plada -yɔ -Lagɔ -bhubhoeda -tʋ. -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın wa yia Banabası -yɔ Sɔlʋ sɔ 'wluo lapalı, 'bhie, wa yia wa 'yitide, 'ın wa yia mnı.

4 Zuzu 'Pʋpa tiea Banabası -yɔ Sɔlʋ, 'ın wa yia Selusii mnı, -bha wa 'bhua 'glʋ 'wʋ. 'Ɪn 'nyunyıdıdʋdʋ wa laa Siplʋ, wa yia -mɔ mnı. 5 Da wa nynia Salaminı, 'ın wa yia -Lagɔgbʋʋ gbagbıe bhli Zuifʋʋ -Lagɔbudunya zɔ. 'Zan Malıkı -yɔ wa 'sɔ mı, -zugba ɔ sa wa 'wʋ.

6 Wa -dıa 'nyunyıdıdʋdʋ 'wʋ, 'ın wa yia Pafɔsʋgbe nʋkplɛ nyni. -Mɔ wa -yɔ -dlabhia -lɛnʋnyɔ yabhlo wa laa Baalı -Zezu gbe-lia. Zuifʋ, -ɔ laa ɔ 'dɛ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ, mɔ -wa. 7 'Nyunyıdıdʋdʋʋ 'wlu-lapılınyɔ Sɛlıjiusʋ Pɔlusʋʋ -gbɛ ɔ -dılıa la, 'ylimnanyɔ mɔ. Ɔɔ dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ laa Banabası -yɔ Sɔlʋ, ɔ 'yıbha ɔ 'ka -Lagɔwɛlı 'nʋʋ 'gbʋ. 8 Nıı, -dlabhia -lɛnʋnyɔ wa laa glɛkıwɛlı 'wʋ Eliması, -mɔɔ 'nı 'yıbha, 'nyunyıdıdʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ ŋwnu -Lagɔgbʋ -yɔ, we 'gbʋ ɔ yia Banabası -yɔ Sɔlʋ tʋ dılı. 9 Zuzu 'Pʋpa yea Sɔlʋ wa la 'yaa *Pɔlʋ, ɔ ylaa ɔɔ Eliması 'yliya 'wʋ tenyii, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: 10 «-Dawli bhabha -yɔ 'nyii -kanyɔ, 'Kuzuu 'yu, -ɔ -wa gbʋzɔnʋ weee tʋnyımɛ! -Ɪn 'nıa -Lagɔɔ lɛnʋgbʋʋ da 'wʋlasalıe 'yligbelia yii? 11 -Slɛɛn -ın pʋ yukwli: Jejitapɛ yia -mı bhıtıa, -ın 'ka 'lɔ. 'Ɪn -ın 'na 'ka 'ylʋ -yɔyı bhla yabhlo nya.»

-Bha -bhlokpadɛ, Eliması 'lɔa, 'ın ɔ yia nikpise 'wʋ -tʋ, -zugba ɔ bhubhuli sɔ la, nyımɛ -ɔ 'kaa ɔ sɔ lakpaa datalıe nya. 12 Da 'nyunyıdıdʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ 'yıa -we 'plıa -yɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔ -plagbʋ -yɔŋwnu. 'Ɪn -Lagɔgbʋ wa mıa -sloluda, we yia ɔ dlı kwɛzı bhabha.

Pɔlʋ -yɔ Banabası 'sɔ mnıa Antiɔsʋ Pisidii -dʋdʋ -gʋ

13 Pafɔsʋgbe 'wʋ, Pɔlʋ -yɔ ɔ nɔnɔnya -bhoa 'glʋ 'wʋ, 'ın wa yia Pɛlızıgbe nʋkplɛ mnı, Panfilii -dʋdʋ -gʋ. -Bha 'Zan Malıkı 'bhʋa wa 'bı, 'ın ɔ yia -Zeluzalɛmʋ lʋmnı. 14 -Mʋʋ 'bıgʋ, wa 'bhʋa Pɛlızı, 'ın wa yia Antiɔsʋ mnı Pisidii -dʋdʋ -gʋ, bhʋ -gʋ. Zuifʋʋ *Nyapɛylı nya, 'ın wa yia -Lagɔbudu zɔ pla, 'ın wa yia ladı. 15 Da wa bhıa tite -yɔ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyaa 'sɛbhɛ zɛlızɛlıe, 'bhie, -Lagɔbuduu -cıan nɛɛ Pɔlʋ -yɔ Banabası -yla: «Bheliaın, we -ka gbʋ a 'ka gba, 'ın a 'ka nyımaa dlı latɛmanı, a mneni a 'ka we gba!»

16 Pɔlʋ -sɔa 'wʋ, ɔ 'paa sɔ, 'ın ɔ nɛɛ: «Izlaɛlıı nyıma, amıa bʋbɔa -Lagɔ, a pʋlʋ 'mı yuk-wli! 17 Izlaɛlınyımaa -Lagɔ -sa -bha -amıaa dʋkpası, 'ın ɔ yia wa zumanı da laga 'wʋ Ezipʋtʋ -dʋdʋ -gʋ. 'Bhie, ɔ yia

wa Ezipʋtʋ -sa ɔ 'tɪtɛ nya. 18 'Ɪn ɔ yia wa zʋ dʋdʋ bɛblɛɛ -gʋ, we mneni we 'ka -zʋʋ glʋ 'sɔ ŋwɛɛ nyni. 19 'Ɪn ɔ yia zʋa gbesɔ lasa Kanaa -dʋdʋ -gʋ. 'Ɪn ɔ yia -maa dʋdʋ ɔ nyɪma 'wʋladlili, 'ɪn we yia -maanʋ -zɛ. 20 -Mʋʋ li -zʋʋ 'wlu sɔ -zʋʋ glʋ 'sɔ 'ya kugbua (450).

«'Bhie, ɔ yia -amɪaa dʋkpasɪ gbʋwʋbhunya 'nyɛda -tʋ tɪklɪu, 'ɪn we yia -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ Samuɛlɪu bhla ylɪ.

21 «-Mʋʋ 'bɪgʋ, -amɪaa dʋkpasɪ yia -Lagɔ wa 'wlu-lapɪlɪnyɔ -zlalɪ. 'Ɪn -Lagɔ yia wa Kisɪu 'yu Saulʋ 'nyɛ, Bɛzamɛɛɛ zʋaylinyɪmɛ nya. -Mɔɔ pɪlɪ wa 'wlu la -zʋʋ glʋ 'sɔ. 22 -Mʋʋ 'bɪgʋ, -Lagɔ -saa Sɔlʋ kwnɛɛ, 'ɪn ɔ yia -Davidɪ ɔ 'bɪgʋpalɪ. 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ -Davidɪu daaɛ: ‹Ɪn ka -Zeseee 'yu -Davidɪ 'yɪ na dlɪu da -nyɪmɛ nya. -We weee ɪn 'yɪbhaa, lɛ ɔ yia we nʋa.›

23 «-Davidɪu zʋaylinyɪmɛ yabhlo -wa -Zezu, 'mɔ -Lagɔ -saa -bha *Izlaɛlɪu Gbʋwʋsanyɔ nya. Sa ɔ gbaa zlɪmɛ we 'sa. 24 -Zezuu yiyie 'yu, Zaan yia Izlaɛlɪnyɪma weee la. Ɔ nɛɛ wa -yla: ‹A 'bhiti amɪaa dlɪ, 'ɪn wa 'ka aɪn batizee.› 25 Da Zaan mɪa ɔ lubhoo 'wlu 'bhada, 'ɪn ɔ nɛɛ: ‹Amɪa dlɪu, nyɔɔ ɪn -mɪa? -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, -ɔ a mɪa wʋda we 'nɪ -amɪ. A -talɪ, yia ɔ yia 'mɪ lʋʋ, 'ɪn, ɪn 'nɪ we 'klʋ -ka ɪn 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo.›

26 «Na bhelia, amɪa Ablaamʋʋ zʋaylinyɪma, 'ɪn amɪa mɪa -seli -Lagɔ bʋbʋee 'gbʋ, -a 'dɛ weee -yla -Lagɔ 'paa nyɪmaa gbʋwʋsawɛlɪ -mɪnɪ yoo. 27 Nɪu, -Zeluzalɛmʋ -nyɪma -yɔ wa 'yugalɪnya 'nɪ -Zezu yibheli *nyɪmaa Gbʋwʋsanyɔ nya. 'Ɪn -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyaa wɛlɪ -we wa zɛlɪa Zuifʋʋ Nyapɛylɪ weee nya, wa 'nɪ -mʋʋ 'wʋlanʋ. 'Ɪn wa yia we lɛnʋe gbalɪ -Zezuu 'bhabhɪe nya. 28 'Ɪn wɛlɪ -we -gʋ wa 'kaa ɔ 'bha wa 'nɪ we 'yɪ. 'Ɪn wa nɛɛ Pilatɪ -yla, -mɔɔ 'bha ɔ. 29 -We -Lagɔsɛbhɛ gbaa -Zezuu daa, wa bhɪa we lɛnʋe, wa -saa ɔ *su -gʋ, 'ɪn wa yia ɔ gbawla 'wʋ ladɪ. 30 'Ɪn -Lagɔ yia ɔ 'wʋbhu tlɪtlɪnya glaa. 31 'Ɪn nyɪma -wa -yɔ -Zezu 'sɔ 'bhʋa Galilee -dʋdʋ -gʋ, 'ɪn wa yia -Zeluzalɛmʋ mnɪ, ɔ ka ɔ 'dɛ -maa 'klʋslolu 'ylɪ duun nya. -Maa mɪa -slɛɛn ɔ gbʋdayɪnya, -zugba wa -yɔ ɔ gbʋ -gbagbɪe mnɪ Izlaɛlɪnyɪma -yla.

32 «'Ɪn gbʋzɔnʋ -we -Lagɔ gbaa zlɪmɛ -amɪaa dʋkpasɪ -yla, 'mʋ -a yia aɪn -yla gbaa. 33 -Amɪa, wa 'yuoyua -yla -Lagɔ nʋa -slɛɛn we lɛ, -Zezuu 'wʋbhubhue nya tlɪtlɪnya glaa. We mɪ cɛlɪda Lʋʋsɛbhɛɛ lʋʋʋ 'sɔnʋ 'wʋɛ:

‹-Mɪ -wa na yu,
'ɪn we 'bhʋ -zɛɛn 'wʋ,
-amɪ -wa -na dide.›

34 -Lagɔ ka zlɪmɛ we gba. Nɪu, -Zezu ɔ yia 'wʋbhua tlɪtlɪnya glaa, 'ɪn ɔ 'na 'ka 'maslɛɛn tlɪ. 'Ɪn ɔ nɛɛ wee gbʋ -mɪnɪ daɛ:

‹-Mɔwlʋlu -zɔnʋnya ɪn gbaa ɪn
'ka -Davidɪ 'nyɛ,
'mʋ na yia aɪn 'nyɛa.›

35 We 'gbʋ, we mɪ 'ya cɛlɪda Lʋʋsɛbhɛɛ da yabhloɛ:

‹-Ɪn 'na 'ka -na -mɔwlʋnyɔ 'yi-
tide

ɔ 'ka 'bhʊka 'wʊ zɛnɪ.›
36 Da nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ -gaa 'yliyɔ, sa -Lagɔ 'yɪbhaa, 'ɪn ɔ yi 'saa ɔ lubho nʊ. Ɔ tlɪa, wa 'bhlua ɔ, ɔ dʊkpasɪ kwesi, 'ɪn ɔ yia zɛn.
37 «-Zezu 'nɪ glu zɛnɪ, -Lagɔ ka ɔ 'wʊbhu tlɪtlɪnya glaa.
38 Amɪa, bhelia, -a nɛɛ aɪn -ylaɛ: -Zezuu 'gbʊ -Lagɔ tɪa nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊ.
39 Nɪɪ, nyɔɔo nyɔɔ -ka -Zezuu gbʊ -yɔŋwnu, ɔ 'gbʊ -na gbʊnyuuu 'gba bhʊa -mɪ 'wlu. Moizɪɪ tite 'nɪ mneni we 'ka we aɪn 'wlu -sa.
40 A zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, gbʊ -we -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya gbaa, we yi aɪn ylɪ.
41 -Lagɔ nɛɛ:
‹A -talɪ gbʊʊ 'ylilatlilinya,
ŋwɛgaga sʊbha aɪn,
'ɪn a 'bhʊ la.
Nɪɪ, gwɛdigbʊ na yia lɛnʊa amɪaa bhla.
Wa -ka we 'dɪ aɪn -salɪ,
a 'na 'ka we la gbʊzɔnʊ.› »
42 Da Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ mɪa -Lagɔbudu zɔ 'tlada, 'ɪn wa nɛɛ wa -ylaɛ: «Amɪa -a bhubhoe, Zuifʊʊ Nyapɛylɪ -putu -ka nyni, a yi a 'ka wee gbʊ -bhloo 'dɛ gba -aɪn -yla!»
43 Wa bhɪa 'wlugbelie, Zuifʊʊ -zlo -yɔ nyɪma -putu -wa bʊbɔa Zuifʊʊ -Lagɔ, 'ɪn wa yia Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ yoo kwa. Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ mɪ wa -yla gbʊ -gbada, -zugba wa tɛmanɪ wa dlɪ la nɪɪ, wa 'na 'tideli -Lagɔɔ 'nanɪ 'yi -nɪ.

Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ gbaa gbʊ nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ -yla

44 Zuifʊʊ Nyapɛylɪ -putu nynia, -wa yia -Lagɔwɛlɪ yukwli pʊlʊa, we -tʊ 'wʊ -sɛ, wa 'ka wee 'gbee nʊkpla -nyɪma ŋwɛɛ nyni.
45 Zuifʊ 'yɪa nyɪmaa -zlo -manɪ -yɔ, 'ɪn zenyidlɪ yia wa 'wʊbho. 'Ɪn -we Pɔlʊ mɪa gbada, wa bhitia we saputu sa, -zugba wa vɛlɪ ɔ.

46 Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ nɛɛ wa -yla dlɪ 'tɪtɛ nyaɛ: «We mɪ nɪɪ, amɪa Zuifʊ -yla wa 'ka yaa -Lagɔgbʊ gba tɪa. 'Ɪn a mɪ we kwnɛɛ -sada, 'ɪn a nɛɛ amɪaa 'dɛ nya nɪɪ, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, a 'nɪ we 'yɪyɪe 'klʊ -kaa 'gbʊ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ, wa gbɛgbɛɪn -a yia mnɪa!

47 «-We Jejitapɛ gbaa -aɪn -yla, mʊ nɪ:

‹Ɪn ka -mɪ 'yligbeli,
dʊdʊgʊ -nyɪma weee zlɪ nya.

'Ɪn, -ɪn 'ka nyɪma gbʊwʊsa wɛlɪ gba dʊdʊʊ da weee.› »

48 Da nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ 'nʊa wɛlɪnya -mɪnɪ, 'ɪn wa yia 'mʊna li, wa yia -Lagɔɔ 'ŋnɪ -mnɪnɪ ɔ wɛlɪ -zɔnʊʊ 'gbʊ. 'Ɪn -wa -Lagɔ -saa -bha 'cɪn, wa 'ka 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka 'yɪ, 'maa yia -Lagɔ dlɪ -gʊ zʊ.

49 'Ɪn Nyɪmaa -Kanyɔɔ wɛlɪ yia wee dʊdʊ weee -gʊ lamneni.
50 Zuifʊ 'paa 'ŋnɪmnɪ -ŋwnɪ -wa zʊa -Lagɔ -bha -yɔ 'gbee nyɪma 'kadɪ dlɪ yalɪ nɪɪ, wa palɪ Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ 'klɪyɪe 'wʊ. 'Ɪn wa yia -maa vu wa dʊdʊ -gʊ.
51 Da Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ 'kaa wee 'gbe nʊkplɛ 'bhʊ, 'ɪn -maa yia -maa bhʊ -yɔ *-bhubhui gbɔtɔ wa 'gbʊ. 'Bhie, wa yia Ikoniumʊ mnɪ.
52 'Ɪn 'mʊna -yɔ Zuzu 'Pʊpa yia -Zezuu 'bɪnɔnya ye -mɔ Antɪɔsʊ -dʊdʊ -gʊ.

14

Pəlʋ -yə Banabasɪ mɪ Ikoniumʋ

1 Da Pəlʋ -yə Banabasɪ nynia Ikoniumʋ, 'ɪn wa yi 'yaa -mɛmɛ Zuifʋʋ -Lagəbudu zə pla. Wa gbaa -mə -Lagəgbʋ sa kpɛɛn kpɛɛn, Zuifʋ duun -yə -wa 'nɪa Zuifʋ, -maa yia -Lagə pla. 2 Zuifʋ -wa 'nɪa -Lagəgbʋ -yəŋwnu, -maa 'bhua nyɪma -təlʋa -wa 'nɪa Zuifʋʋ dlɪ 'wʋ, 'ɪn wa 'ka -Lagəbhelia -yla gbʋnyuu lɛnʋ. 3 'Ɪn Pəlʋ -yə Banabasɪ yia -mʋʋ bhla Ikoniumʋ -tʋ -daan, -zugba wa gba -Lagəgbʋ, nyanə yabhlogbəə 'nɪ wa 'wʋ -mɪ. 'Ɪn -Lagə yia wa se 'nyɛ, wa 'ka gwɛdigbʋnya -yə gbʋ 'kadɪ lɛnʋ. Wa gbaa ə 'nanɪɪ -gʋ gbʋ, 'ɪn -Lagə yia we -slolu nɪɪ, wa wɛlɪ mɪ gbʋzənʋ nya.

4 'Ɪn wee 'gbee nʋkpla -nyɪma yia 'wʋdɪ 'sə: təlʋa -zɛa Zuifʋʋ -nʋ, 'ɪn təlʋa yia -Zezuu tietienyaa -nʋ -zɛ. 5 Zuifʋ -yə -wa 'nɪa Zuifʋ, we -yə wa 'yugalɪnya pʋpalɪa gbʋ, wa 'ka Pəlʋ -yə Banabasɪ 'klɪyɪe 'wʋpa, 'ɪn wa 'ka wa gbəkʋ 'wʋbha. 6 Da waa nyɪma 'sə 'nʋa gbʋ -mɪnɪ, 'ɪn wa yia -flii -bho. 'Ɪn wa yia Likaoni -dʋdʋʋ 'gbenya wa laa Lisɪtlɪ -yə Dɛlɪbʋ mnɪ, we -yə we kwesi -gbenya 'wʋ. 7 'Ɪn wa yi 'yaa -mɛmɛ -Lagəgbʋ gba.

Pəlʋ -yə Banabasɪ mɪ Lisɪtlɪ

8 Nyɪmɛ yabhlo mɪ Lisɪtlɪ, ladɪda ə tʋa 'kəmʋʋ, -we ka gbʋ -wa, ə bhʋ ka 'ku. 'Ɪn wee 'kukue wa gwalɪlɪa ə, ə tɪanʋ 'nɪ -slə nə. 9 'Ylɪ yabhlo nya, -zugba ə pʋlʋ Pəlʋʋ wɛlɪ yukwli. 'Ɪn Pəlʋ yia we -yəyɪ nɪɪ, ə dlɪ mɪ -Zezu -gʋʋ 'gbʋ, ə mneni ə 'ka 'pʋ. 10 Pəlʋ nɛɛ ə -yla wɛlɪ 'tɪtɛ nyaɛ: «-Ɪn sə 'wʋ, -ɪn 'yligbe -na bhʋ -gʋ tɪklɪɪ!» 'Ɪn ɔɔ nyɪmɛ yia 'wʋblu, ə yia nənʋe bhli -bha -bhlokpadɛ.

11 Gbʋnya Pəlʋ nʋa lɛ da, nyɪmaa -zlo 'yɪa we -yə, 'ɪn wa yia 'wʋkpɪ Likaoni -nyɪmaa wɛlɪ nya: «-Lagənya ka nyɪma -zɛ, we ka -amɪaa -gbɛ lasibhli!» 12 Banabasɪ wa laa -Zeusʋ, 'ɪn Pəlʋ -wa gbʋgbanyəə 'gbʋ, wa yia -mɔə la Ɛlɪmɛsɪ. 13 -Lagə wa laa -Zeusʋ, we -budu 'yligbe wee 'gbee ŋwɛ -yə. 'Ɪn we bʋbənyə -yə bhligblənya yia yi, 'ɪn ə yia we -kpeli suu -bʋɪ nya. Ɔ -yə ə nyɪmaa -zlo 'yɪbha wa 'ka Banabasɪ -yə Pəlʋ -zila -yə bʋbəlʋ.

14 'Ɪn da -Zezuu tietienya Banabasɪ -yə Pəlʋ 'nʋa wee gbʋ -mɪnɪ, 'ɪn wa yia wa 'wʋ *-bananya yla. 'Ɪn wa -yə gwagwɪe yia nyɪmaa -zlo glaa mnɪ 'wʋkpɪkpɪe nyaɛ: 15 «'Oo! Bheliaɪn, lɛɛ -lu ka 'gbʋ a nʋ 'sa? Nɪɪ, nyɪma -amɪa -mɪa 'ya amɪa 'bhisa. -Lagəgbʋ -a yia aɪn -yla gbaa. Nɪɪ, a 'bhʋ -sini -kpʋanya -mɪnɪ 'bɪ, a 'bhiti 'yliyəga -Lagəə gbɛgbɛɪn! Mə nʋa yalɪ klaa, dʋdʋ klaa, gumunyu -yə we lʋ -lu weee lɛ. 16 Bha, bhlasabhla, -Lagə ka dʋdʋgʋ -nyɪma weee 'yitide, 'ɪn wa yia wa 'dɛɛ nʋʋ 'yoo bhli. 17 'Ɪn -mʋʋ bhla, -Lagə yia ə 'dɛ -slolu aɪn -yla, ə zʋzənʋlɛnʋe nya 'kəmʋʋ: ə lʋalɪ yalɪnyu, 'ɪn amɪaa kpaa -li zʋa. 'Ɪn ə nyɛa aɪn lililu duun, ə yelia 'mʋna aɪn dlɪ

zɔ.» 18 Banabasɪ -yɔ Pɔlʋ ka 'klɪ 'yɪ, 'ɪn wa yia gbʋ weee 'bɪgʋ 'plɪlɪ waa nyɪma -zlo -yla, nɪɪ, wa 'na bʋbɔlʋ wamɪa -nɪ, 'bhie -maa yia we -yɔŋwnu lʋgada.

19 We bhla Zuifʋnya 'bhʋa Antiɔsʋ Pisidii -yɔ Ikoniumʋ -dʋdʋ -gʋ, wa nynia Lisɪtlɪ, 'ɪn wa yia nyɪmaa -zlo lʋbho. 'Ɪn wa yia -maa dlɪ 'wʋbhu, 'ɪn wa yia Pɔlʋ gbɔkʋ 'wʋbha, wa 'ka ɔ 'bhaa 'gbʋ. 'Bhie, wa yia ɔ 'gbe -gnima kwa, wa mɪa dlɪɪ nɪɪ, ɔ ka tlɪ. 20 'Ɪn da -Lagɔnyɪma gbelia Pɔlʋ, ɔ yia 'wʋsɔ, 'ɪn ɔ yia wee 'gbe nʋkplɛ lʋmnɪ. -Mʋʋ zlɪ zlɪa, 'ɪn ɔ -yɔ Banabasɪ 'sɔ yia Dɛlɪbʋ mnɪ.

Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ 'bhitia lʋ Silii -dʋdʋ -gʋ

21 Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ gbaa -Lagɔgbʋ Dɛlɪbʋgbe nʋkplɛ, 'ɪn nyɪma duun yia -mɔ -Lagɔ pla. 'Bhie, wa yia lʋbhiti Lisɪtlɪ, Ikoniumʋ, we -yɔ Antiɔsʋ Pisidii -dʋdʋ -gʋ. 22 'Ɪn wa tɛmanɪa -Lagɔnyɪmaa dlɪ la, -zugba wa pa wa 'kʋayli, nɪɪ, wa zʋ dlɪ gege. 'Ɪn wa nɛɛ wa -ylaɛ: «We mɪ nɪɪ, -a 'plɪlɪ sɪasɪe duun lʋ 'bhie, -a 'ka *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe zɔ pla.» 23 'Ɪn Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ yia nyɪma kpasɪ lapalɪ *leglizɪ -bhlo -bhlo zɔ. Wa plaa 'sun, wa bhubhoea -Lagɔ, 'bhie, wa yia waa -Lagɔnyɪma -wa zʋa -Lagɔ dlɪ -gʋ, -Lagɔ kwɛɛ zʋ.

24 -Mʋʋ 'bɪgʋ, wa 'plɪlɪa Pisidii -dʋdʋ -gʋ, 'ɪn wa yia Panfilii nyni. 25 Wa gbaa -Lagɔgbʋ Pɛlɪzɪgbe nʋkplɛ, -mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn wa yia Atalii mnɪ. 26 -Mɔ wa -gblaa 'glʋ 'wʋ Atalii, 'ɪn wa yia Antiɔsʋ lʋbhiti Silii -dʋdʋ -gʋ. -Mɔ wa zʋa zlɪmɛ wa -Lagɔɔ 'nanɪ kwɛɛ, lubho -we wa bhɪa da nʋnʋee 'gbʋ.

27 Da wa nynia Antiɔsʋ, 'ɪn wa yia leglizɪ weee 'wlugbeli. -We weee -Lagɔ nʋa lɛ wa sɔ nya, 'ɪn sa -Lagɔ -kalɪa -wa 'nɪa Zuifʋ -yla 'yoo, 'ɪn -maa 'ka 'ya -Lagɔ pla, wa yia we -sa 'bɪgʋ dɪ nya. 28 'Ɪn Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ yia Antiɔsʋ -tʋ -daan -Zezuu 'bɪnɔnya nya.

15

Antiɔsʋgbee -Lagɔnyɪma kpɛlɪa Moizɪ tite -gʋ

1 We bhla -bhlokpadɛ nya, nyɪma -tɔlʋa 'bhʋa Zudee -dʋdʋ -gʋ, 'ɪn wa yia Antiɔsʋ mnɪ. Da wa nynia -mɔ, wa yia -Lagɔbhelia gbʋ -mɪnɪ slolue bhli, wa nɛɛ: «Sa Moizɪ tite gbaa, wa 'pa nyɪma knɪ 'wʋ, a 'nɪ 'sa knɪ pla, a 'nɪ mneni a 'ka gbʋ 'wʋbhʋ!» 2 Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ 'nɪ wa wɛlɪ -yɔŋwnu -gbaa, 'ɪn wa -yɔ wa 'sɔ yia wee gbʋ -mɪnɪ -gʋ kpɛlɪ bhabha. We 'gbʋ, wa yia Pɔlʋ, Banabasɪ -yɔ Antiɔsʋ -nyɪma tɔlʋa tie -Zeluzalɛmʋ, 'ɪn wa -yɔ -Zezuu tietienya -yɔ nyɪma kpasɪ 'ka wee gbʋ -mɪnɪ gba.

3 We 'gbʋ, wa mɪ mnɪmnɪe -gʋ, 'ɪn leglizɪ yia wa -yɔbɛ, 'ɪn wa yia wa yoo kwa. 'Ɪn wa yia Fenisi -yɔ Samalii -dʋdʋ -gʋ 'plɪlɪ, sa nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ plaa -Lagɔ, -zugba wa -yɔ we gbagbɪe mnɪ. 'Ɪn wee 'dɪzɔnʋ -mɪnɪ yia -Lagɔbhelia weee 'mʋna 'kadʋ 'wʋla.

4 Da wa nynia -Zeluzalɛmʋ, 'ɪn leglizɪ klaa, -Zezuu tietienya klaa, we -yɔ nyɪma

kpasɪ yia wa 'lakpasu kpa. 'Ɪn -we -Lagɔ nʋa lɛ wa sɔ nya, wa yia we -sa 'bɪgʋdɪ nya -maa -yla.

5 Zuifʋʋ -zakpa -bhlo wa laa Falizɪnyɪma wa glaa -nyɪma tɔlʋa, -wa zʋa -Zezu dlɪ -gʋ -sɔa 'wʋ, 'ɪn wa nɛɛ: «-Lagɔnyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ, wa 'pa wa knɪ 'wʋ, 'ɪn wa gba wa -yla, wa zʋ Moizɪɪ tite 'nʋŋwɛ!»

-Lagɔnyɪmaa 'wlugbelie -Zeluzalɛmʋ

6 'Ɪn -Zezuu tietienya -yɔ nyɪma kpasɪ yia 'wlugbeli, wa 'ka wee gbʋ -mɪnɪ 'wʋsɪsalɪ. 7 Wa kpɛlɪa kpokpo, Piɛlɪ -sɔa 'wʋ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na bhelia, amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔ ka -bha 'mɪ -sa aɪn glaa, we 'bɪ ka 'wʋgwlɛ, 'ɪn -wa 'nɪa Zuifʋ, ɪn 'ka wa -yla -Lagɔgbʋ gba, wa -ka we 'nʋ, wa 'ka -Zezu dlɪ -gʋ zʋ. 8 -Lagɔ -ɔ -yia nyɪmaa dlɪ, ɔ ka we -slolu nɪɪ, -wa 'nɪa Zuifʋ, ɔ ka wa gbʋ -yɔŋwnu, 'ɪn ɔ yi 'yaa wamɪa Zuzu 'Pʋpa 'nyɛ, -amɪa 'bhisa. 9 -Lagɔ 'nɪ nyɪmɛ 'wʋgbɪzɪ, -a -yɔ wa 'sɔ nyɪdɪ. -We ka gbʋ -wa, ɔ ka wa dlɪ -yɔwɔlʋ, wa ka -Zezu dlɪ -gʋ zʋʋ 'gbʋ. 10 'Ɪn -slɛɛn, lɛɛ -lu ka 'gbʋ a yla -Lagɔ la? 'Ɪn 'gba 'kadʋ -amɪaa dʋkpasɪ -yɔ -amɪaa 'dɛ 'nɪa mneni -a 'ka 'wʋbhu, 'ɪn a dɪ we -Zezuu 'bɪnɔnya 'wlua? 11 -Ɪnnya! -A dɪ we dlɪ 'wʋ nɪɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'nanɪɪ 'gbʋ, -a yia 'pʋ, wamɪa 'bhisa!»

12 Tɔʋn, nyɪma weee yia ŋwɛ 'mu, -zugba wa pʋlʋ Banabasɪ -yɔ Pɔlʋ 'sɔ yukwli. Gwɛdigbʋ -yɔ gbʋ 'kadɪ -Lagɔ nʋa lɛ wa sɔ nya -wa 'nɪa Zuifʋ nyɪdɪ, -zugba wa gba we waa nyɪma -yla.

**'Zake gbaa nyɪma -yla gbʋ*

13 Da wa bhɪa gbagbɪe, 'ɪn *'Zake yia wɛlɪ 'wʋbhu, ɔ nɛɛ: «Na bhelia, a pʋlʋ 'mɪ yukwli. 14 Sa -Lagɔ ylaa tɪatɪa nyɪma 'nɪa Zuifʋ, 'ɪn ɔ yia -bha nyɪmaa -zakpa -bhlo -sa wa glaa, -maa 'ka ɔ -nʋ -zɛ, we gbʋ 'Simɔɔ gbaa -aɪn -yla. 15 'Ɪn wee wɛlɪ -mɪnɪ -yɔ -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyaa wɛlɪ yia bhli -bhlo. Nɪɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

16 ‹Jejitapɛ nɛɛ:
«-Mʋʋ 'bɪgʋ,
lʋ na yia yia cɪ,
'ɪn -Davidɪɪ -budu bhlia,
ɪn 'ka we 'sʋbha lʋ.
Ɪn 'ka we 'sʋbha lʋ we 'ku -gʋ,
'ɪn ɪn 'ka we 'yligbeli.
17 'Ɪn nyɪmaa pnɪɪ weee yia
Jejitapɛɛ 'yoo datalɪa.
Cɪɪn, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ ɪn laa
wa 'ka na -nʋ -zɛ, ma -wa.»
18 -We Jejitapɛ gbaa mʋ mɪa dɛ.
Ɔ ka wee gbʋnya -mɪnɪ -slolu 'cɪn,
-mʋʋ 'bɪ ka 'wʋgwlɛ,
'ɪn 'sa ɔ mɪa we lɛnʋda.› »

19 'Zake yia we -gʋdɪɛ: «We 'gbʋ, -we na yɪa -yɔ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ, -wa plaa -Lagɔ, -a 'na sɪalɪ wa -nɪ. 20 Nɪɪ, -a cɛlɪ wa 'wʋɛ: wa 'na lili -zila -bʋbɔnɪmɛ -nɪ, we ka pʋɪn. 'Ɪn wa 'na nʋnʋ mʋtnɪgbʋ lɛ -nɪ. Nɪmɛ -we 'pɪɔn 'nɪa 'wʋtla, we -yɔ nɪmɛɛ 'pɪɔn -tʋkpa, wa 'na lili we -nɪ. 21 -We ka gbʋ -wa, bha bhlasabhla, nyɪma

slolua Moizɪ tite 'gbe -bhlo -bhlo 'wʋ, -zugba wa zɛlɪ we -Lagɔbudunya zɔ, *Nyapɛylɪ weee nya.»

'Sɛbhɛ wa 'paa -Lagɔnyɪma 'nɪa Zuifʋ yoo

22 Tɔʋn, -Zezuu tietienya -yɔ nyɪma kpasɪ -yɔ leglizɪ weee yia wɛlɪ -bhlo bhlɪ nɪ, wa -sa -bha nyɪma wa glaa, 'ɪn wa 'ka wa -yɔ Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ tie Antiɔsʋ. 'Ɪn wa yia -bha Zudasɪ wa laa Balɪsabasɪ -yɔ Silasɪ -sa. Wamɪa nyɪma 'sɔ -manɪ, -bha -Lagɔbhelia zʋa wa. 23 'Sɛbhɛ wa cɛlɪa wa zʋa wa kwɛɛ we nʋkpla -wɛlɪ nɪ:

Amɪa, -amɪaa bhelia -Lagɔnyɪma 'nɪa Zuifʋ, -wa mɪa Antiɔsʋgbe nʋkplɛ, Silii -yɔ Silisi -dʋdʋ -gʋ, -amɪa -Zezuu tietienya -yɔ nyɪma kpasɪ saa aɪn fʋ.

24 -A ka 'nʋ nɪ, nyɪma ka -amɪaa -gbɛ 'bhʋ, 'ɪn wa yia amɪaa dlɪ sumanɪa mnɪ wa ŋwɛɛ wɛlɪnya nya. -Amɪa 'nɪ wa tie -mʋʋ 'wʋ. 25 We 'gbʋ, -a yia wɛlɪ -bhlo bhlɪ, 'ɪn -a yia -bha nyɪma -sa, -a 'ka wa tie. 'Ɪn wa 'ka -amɪaa jijli -talea Banabasɪ -yɔ Pɔlʋ yoo kwa amɪaa -gbɛ. 26 Waa nyɪma 'sɔ ka wa 'pʋpʋe dlɪ -sa, -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ lubhoo nʋnʋee 'gbʋ. 27 We 'gbʋ, -a yia Zudasɪ -yɔ Silasɪ tie amɪaa -gbɛ. 'Ɪn -we -a cɛlɪa aɪn 'wʋ da, wa 'ka we 'wʋsɪsalɪ aɪn -yla. 28 Nɪ, Zuzu 'Pʋpa -yɔ -aɪn 'sɔ 'nɪ 'yɪbha wa dɪ 'gba 'kadʋ aɪn 'wlu. Nɪ, titenya mɪa da, a zʋ we 'nʋŋwɛ, -gla -wa: 29 a 'na lili -zila -bʋbɔnɪmɛ -nɪ, we ka pʋɪn. Nɪmɛɛ 'pɪɔn -tʋkpa -yɔ nɪmɛ -we 'pɪɔn 'nɪa 'wʋtla, a 'na lili we -nɪ. 'Ɪn a 'na nʋnʋ mʋtnɪgbʋ lɛ -nɪ. A -ka we 'nʋŋwɛ zʋ, -zugba gbʋzɔnʋ a nʋa lɛ.

-A -sa aɪn fʋ.

-Zezuu tietienya nynia Antiɔsʋgbe 'wʋ

30 Wa 'tidea waa nyɪma -mnʋa -manɪ 'yi, 'ɪn -maa yia Antiɔsʋ mnɪ. Wa yia -Lagɔnyɪma weee 'wlugbeli, 'ɪn wa yia wee 'sɛbhɛ -maa yoo 'nyɛ. 31 Wa zɛlɪa wee 'sɛbhɛ, we yia wa 'mʋna 'wʋla, we nʋkplawɛlɪ ka wa 'kʋayli 'paa 'gbʋ. 32 Zudasɪ -yɔ Silasɪ -wa ka dɛ mɪa -Lagɔgbʋʋ -falɪpanya nya, wa zʋa -Lagɔbhelia 'dɪ kpokpo, 'ɪn wa yia wa 'kʋayli 'pa, 'ɪn wa yia wa dlɪ latɛmanɪ. 33 'Ylɪ sanɪmɛ 'plɪa, 'ɪn -Lagɔbhelia yia wa 'yoo 'nyɛ -dlɔɔ. Wa yia -wa tiea zlɪmɛ wa -gbɛ lʋbhiti. [34 Nɪ, we nanɪ Silasɪ dʋdʋ ɔ 'ka wa -gbɛ -tʋ, 'ɪn ɔ yia -bha -tʋ.] 35 We bhla, Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ ka Antiɔsʋ -tʋ. Wa -yɔ nyɪmaa -zlo 'sɔ, -zugba wa slolu nyɪma, 'ɪn wa gba -Lagɔgbʋ.

Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ 'bhʋbhlʋa -yɔ

36 'Ylɪ sanɪmɛ 'plɪa, 'ɪn Pɔlʋ nɛɛ Banabasɪ -ylaɛ: «'Gbe weee -we nʋkplɛ -a -yɔ -Lagɔgbʋʋ gbagbɪe 'plɪa -a 'bhiti -mɔ lʋ. -A 'ka -amɪaa bhelia 'yɪ, -de sa wa mɪ -mɔɔ.» 37 Da wa mɪa mnɪda, *Zaan wa laa Malɪkɪ, Banabasɪ 'yɪbha wa -yɔ ɔ 'sɔ 'ka mnɪ. 38 'Ɪn Pɔlʋ 'nɪ we -yɔŋwnu, -we

ka gbʋ -wa, Malıkı ka zlımɛ wa 'bıbhʋ Panfilii -dʋdʋ -gʋ, 'ın ɔ 'nı wa kwalı, wa -Lagɔlubho 'wʋ. 39 Kpɛlıe 'kadʋ yia Pɔlʋ -yɔ Banabası nyıdı -bho, 'ın wa yia -yɔbhʋbhlʋ. Banabası yia Malıkı 'wʋbhu, 'ın wa yia 'glʋ 'wʋbho, 'ın 'nyunyıdıdʋdʋ wa laa Siplʋ, wa yia we -gʋ mnı. 40 'Ɪn, Pɔlʋ -mɔɔ yia -bha Silası -sa. 'Ɪn -Lagɔnyıma yia -Lagɔ bhubhoe wa 'dɛ 'sɔɔ -nʋ nya, nıı, Nyımaa -Kanyɔ nʋ wa 'nanı 'wʋ, 'bhie, wa yia mnı. 41 'Ɪn wa yia Silii -yɔ Silisi -dʋdʋ -gʋ 'plılı, -zugba wa -yɔ leglizınyaa 'kʋaylipapıe mnı.

16

Pɔlʋ 'bhua Timotee 'wʋ

1 Pɔlʋ nynia Dɛlıbʋ -yɔ Lisıtlı -gbenya nʋkplɛ, -Zezuu 'bınɔnyɔ yabhlo wa laa Timotee, -zugba ɔ mı -mɔ. Zuifʋŋwnɔ -ɔ zʋa -Zezu dlı -gʋ, ɔ yu -wa, 'ın ɔ dide mıa *Glɛkıyu nya. 2 -Lagɔnyıma mıa Lisıtlı -yɔ Ikoniumʋ -gbenya nʋkplɛ, ma gbaa Timotee gbʋzɔnʋ gbʋ. 3 Pɔlʋ 'yıbha ɔ -yɔ ɔ 'sɔ 'ka mnı. Ɔ 'bhua ɔ 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ *knı 'wʋpa, Zuifʋ -wa mıa wee dʋdʋ -gʋʋ 'gbʋ. -We ka gbʋ -wa, -maa weee -yi ɔ dide Glɛkıyu nya. 4 Da wa mıa 'gbenya -gʋ 'plıda -bhlo -bhlo, gbʋnya -Zezuu tietienya -yɔ -Zeluzalɛmʋʋ -Lagɔnyıma kpası pʋpalıa, -zugba wa -yɔ we gbagbıe mnı -Lagɔnyıma -yla nıı, wa zʋ we 'nʋŋwɛ. 5 'Ɪn leglizınya yia latɛmanı dlızʋzʋe 'wʋ. 'Ɪn sa zlı zlıa, -zugba wa bho -gʋ.

Masedʋanı -nyımɛ 'tlalıa Pɔlʋ 'klʋ

6 Da Zuzu 'Pʋpa gbaa wa 'na gbalı -Lagɔgbʋ -Azii -dʋdʋ -gʋ -nı, 'ın wa yia Flizii -yɔ -Galasii -dʋdʋ -gʋ 'plılı. 7 Da wa nynia Mizii -yɔ Bitiniii 'wʋgbelida, wa ka Bitiniii dʋdʋ -gʋ -mnımnıe layla. 'Ɪn -Zezuu Zuzu 'nı we ŋwnu wa -yla. 8 We 'gbʋ, wa 'plılıa Mizii -dʋdʋ -gʋ, 'ın wa yia Tloasıgbe nʋkplɛ mnı. 9 Sabɔ, Pɔlʋ yia Masedʋanı -nyımɛ yabhlo -yɔyı 'yligbeda ɔ 'yli 'wʋ. 'Ɪn -mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Na zukpa -wa, -ın 'plılı Masedʋanı -dʋdʋ -gʋ, -ın 'ka -aın 'wʋsa.» 10 Wee gbʋ -mını 'bhʋa Pɔlʋ 'yli -gʋ, -bha -bhlokpadɛ -a gbaa -a 'ka Masedʋanı mnı. -We ka gbʋ -wa, -a ka we -yɔyı nıı, -Lagɔ ka -aın la, -a 'ka -mɔ -nyıma -yla -Lagɔgbʋ gba.

Lidii ŋwnua -Lagɔgbʋ -yɔ Filipʋgbe 'wʋ

11 -A -gblaa 'glʋ 'wʋ Tloası, 'ın -a yia 'nyunyıdıdʋdʋ wa laa Samotlası -gʋ mnı tıklıı. -Mʋʋ 'bıgʋ zlı zlıa, 'ın -a yia Neapoli nyni. 12 -Mɔ -a 'bhʋa, 'ın Masedʋanı -dʋdʋ -gʋʋ 'gbe 'kadʋ wa laa Filipʋ, -we Wlɔmʋ -nyıma pılıa 'wlu la, 'ın -a yia -mɔ mnı. -A ka 'ylı duun li wee 'gbe nʋkplɛ.

13 Nyapɛylı nynia, 'ın -a yia 'gbe nʋkplɛ 'tla, -a yia -gbʋa ŋwɛ -yɔ mnı. Da -a zʋa we dlı -gʋ nıı, -mɔ Zuifʋ bhub-hoelia 'cın -Lagɔ. 'Ŋwnı -wa gbelia -bha 'wlu, -a -dıa la, 'ın -a yia wa -yla gbʋ gba. 14 Waa 'ŋwnı glaa 'yabhlo wa laa Lidii, Tiatilıgbe 'wʋ wa

gwalılıa ɔ, 'naa -zalʊ ka -valɛ 'tɛa, 'mʊ ɔ paa pɛlʊ, 'ın ɔ bʊbɔa -Lagɔ. Ɔ mı -aın yukwli pʊlʊda, 'ın Nyımaa -Kanyɔ yia ɔ dlı 'wʊkalı, -zugba -we Pɔlʊ mıa gbada ɔ nʊ we. 15 Da -a batizea ɔ -yɔ ɔ nyıma 'sɔ, 'ın ɔ nɛɛ -aın -ylaɛ: «We -ka aın dlıı -mı, nıı, ın ka -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu 'pıɛın, a yi na -gbɛ ladılıa.» 'Ɪn ɔ nɛɛ -a ŋwnu we -yɔ -kpɔ.

Filipʊgbe nʊkplɛ, wa 'paa Pɔlʊ -yɔ Silası -kaslʊ 'wʊ

16 'Ylı yabhlo nya, da wa bhubhoelia -Lagɔ, -a mı -mɔ mnıda, 'ın gayloŋwnɔ yabhlo yia -aın yoo yi. Ɔ ka -zatıbhɛ -zuzu -gʊ, mʊ nya ɔ bhlıa kwɛ la. Wee ɔ kwɛ labhlılıe -yɔ ɔ yıa 'gwɛzi duun ɔ -cıan -yla. 17 'Ɪn ɔ yia -a -yɔ Pɔlʊ 'sɔ 'bı -bholu, 'wʊkpıkpıe nya: «Waa nyıma mıa da, Yalı -Lagɔɔ lubhonʊnya -wa. Sa -Lagɔ 'kaa aın gbʊ 'wʊsa, we 'yoo wa mıa da aın dasloluda.» 18 'Sa ɔɔ 'ŋwnɔ nʊa 'kɔmʊʊ. We bhıalıda, 'cɛ yia Pɔlʊ dɔlɔ, ɔ 'bhitia, 'ın ɔ nɛɛ wee zuzu -ylaɛ: «-Zezu Klisıı 'ŋnı nya, ın nɛɛ -mı -ylaɛ, -ın 'tla ɔ 'wʊ!» -Bha -bhlokpadɛ, 'ın wee zuzu yia ɔ 'wʊtla.

19 Ɔɔ gayloŋwnɔɔ -cıan yia we -yɔyı nıı, ɔ 'nı 'maslɛɛn mneni, ɔ 'ka wa -yla 'gwɛzi 'yı. 'Ɪn wa yia Pɔlʊ -yɔ Silası kpa, 'ın wa yia wa -zejila 'wʊ kwa nyımaa 'yugalınyaa -gbɛ, -gla nya. 20 Wa kwaa wa Wlɔmʊʊ gbʊwʊbhunya 'yu, wa nɛɛ -maa -ylaɛ: «Nyıma mıa da, wa ka -amıaa 'gbe gbugblolu. Zuifʊnya -wa, 21 'ın wa zʊayli -gbʊ, -amıa Wlɔmʊ -nyımaa tite gbaa -a 'na ŋwnunu -yɔ -nı, 'ın -a 'na nʊnʊ lɛ nı, 'mʊ wa slolua.» 22 'Ɪn nyımaa -zlo yi 'yaa wa 'cɛ -yɔ 'palı.

Wlɔmʊ -nyımaa gbʊwʊbhunya nɛɛ wa -sa Pɔlʊ -yɔ Silası -bana 'wʊ, 'ın wa 'ka wa sɛlı. 23 Wa sɛlıa wa bhabha, 'bhie, wa yia wa -kaslʊ 'wʊpa. 'Ɪn wa nɛɛ -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ -yla, ɔ zʊ wa 'yliyɔ 'nanʊʊ. 24 Wa gbaa sa wɛlı -mını ɔɔ -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ -yla, 'ın -mɔɔ yia wa -kaslʊbuduu nyıdı -komi zɔ 'pa. 'Ɪn ɔ yia wa gbloko bhʊ 'wʊ palı.

25 -Mɔ zlı -nyıdı, Pɔlʊ -yɔ Silası 'sɔ mı -Lagɔ bhubhoeda, wa mnını -Lagɔɔ 'ŋnı lʊʊ nya, -zugba -kaslʊnyıma tɔlʊa pʊlʊ wa yukwli. 26 -Bha -bhlokpadɛ, dʊdʊ yia zuklu 'tıtɛɛ, 'ın -kaslʊbuduu -klu yia lazuklu. Tɔʊn, 'ın we klolo weee yia -kalı, 'ın -kaslʊnyıma weee gbloko yia ladıdlı. 27 Da ɔɔ -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ ganɔa, 'ın ɔ yia klolonya -yɔyı -kalıda. Ɔmɔ dlıı nıı, waa -kaslʊnyıma ka -gwa. 'Ɪn ɔ yia -mɔ ɔ tʊgʊgblɛ -sa, ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'bha. 28 'Ɪn Pɔlʊ yia 'wʊkpı 'tıtɛɛ, ɔ nɛɛ: «-Ɪn 'na nʊnʊ -na 'dɛ gbʊnyuu -yla lɛ -nı, -a 'dɛ weee mı -bha!»

29 Tɔʊn, -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ yia 'napɛ -yɔlayıbha, 'ın ɔ yia gwagwıe -yɔ tɛlıtɛlıe nya -buduu komi zɔ pla, 'ın ɔ yia Pɔlʊ -yɔ Silası 'sɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. 30 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ wlelia wa, 'ın ɔ yia wa layıbha: «Na -cıan, sa ın 'ka nʊ, 'ın ın 'ka gbʊ 'wʊbhʊa?»

31 'Ɪn Pɔlʊ -yɔ Silası yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «-Ɪn zʊ

Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu dlı -gʊ, 'ın -ın -yɔ -na zʊaylinyıma 'sɔ 'ka gbʊ 'wʊbhʊ.» 32 'Ɪn wa yia ɔ -yɔ ɔ zʊaylinyıma weee -yla -Lagɔgbʊ gba. 33 Sabɔ, bhla -bhloo 'dɛ nya, 'ın ɔɔ -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ -yɔ Pɔlʊ -yɔ Silası 'sɔ yia ɔ 'dɛɛ -gbɛ mnı. 'Ɪn ɔ yia wa 'gbia glʊ, 'ın -maa yia -bha -bhlokpadɛ ɔ -yɔ ɔ zʊaylinyıma weee batizee. 34 Ɔ -yɔ Pɔlʊ -yɔ Silası mnıa ɔ -buduŋwɛɛ, 'ın ɔ yia wa lililu 'nyɛ. 'Ɪn ɔɔ nyımɛ -yɔ ɔ zʊaylinyıma yia 'mʊna li, -Lagɔɔ dlı -gʊzʊzʊee 'gbʊ.

Pɔlʊ -yɔ Silası wa -saa -kaslʊ 'wʊ

35 Da zlı zlıa, Wlɔmʊ -nyımaa gbʊwʊbhunya yia 'slʊja tie -kaslʊbuduu ŋwɛkanyɔɔ -gbɛ nıı, wa 'tide waa nyıma -manı 'yi. 36 'Ɪn -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ yia we wɛlı Pɔlʊ kwa, 'ın ɔ nɛɛ: «Gbʊwʊbhunyɔ ka nyıma tie, wa nɛɛ, ın 'tide aın 'yi. We 'gbʊ, a mneni a 'ka 'tla, 'ın a 'ka mnı -dlɔɔ.»

37 'Ɪn Pɔlʊ nɛɛ waa 'slʊja -ylaɛ: «-Amıa -wa Wlɔmʊ -nyıma, wa 'nı -amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhu sazɔnʊ sa, 'ın wa yia -aın bhıtı -zejila 'wʊ, 'bhie, 'ın wa yia -aın -kaslʊ 'wʊpa. 'Ɪn -slɛɛn wa 'yıbha wa 'ka -aın -kaslʊ 'wʊ -sa 'wiemıı? -Ɪnnya, we 'na 'ka lɛnʊ. Wa yi, wa 'ka -aın wleli wa 'dɛ nya!»

38 'Ɪn 'slʊja yia we 'dı Wlɔmʊ -nyımaa gbʊwʊbhunyaa -gbɛ kwa. -Maa 'nʊa nıı, Pɔlʊ -yɔ Silası mı Wlɔmʊ -nyıma nya, 'ın we yia -maa nyanɔ dlı 'wʊslu. 39 'Ɪn wa yia wa bhubhoea yi, 'bhie, wa yia wa -kaslʊ 'wʊ -sa. 'Ɪn wa nɛɛ: «Amıa zukpa -wa, a 'tla 'gbe nʊkplɛ!» 40 Da Pɔlʊ -yɔ Silası 'tlaa -kaslʊ 'wʊ, 'ın wa yia Lidiii -buduŋwɛɛ mnı. Wa 'yıa -Lagɔbhelia, 'ın wa yia wa 'kʊayli 'pa, 'bhie, wa yia mnı.

17

Pɔlʊ -yɔ Silası sɔ gbaa -Lagɔgbʊ Tɛsalonikıgbe nʊkplɛ

1 Pɔlʊ -yɔ Silası 'sɔ 'plılıa Anfipolisı -yɔ Apoloni -gbenya nʊkplɛ, 'ın wa yia Tɛsalonikı nyni. -Mə Zuifʊʊ *-Lagɔbudu mıa. 2 'Ɪn Pɔlʊ yia -mɔ pla sa ɔ nʊa 'cın 'sa. 'Ɪn Zuifʊʊ Nyapɛylı ta nya, 'ın ɔ -yɔ wa yia -Lagɔsɛbhɛ -gʊ kpɛlılı. 3 'Ɪn ɔ yia we 'ji gba, 'bhie, ɔ yia we wa 'klʊslolu nıı, wee 'sɛbhɛ nɛɛ, we mı nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ sıa, ɔ 'ka tlı, 'ın ɔ 'ka 'wʊsɔ tlıtlınya glaa. Ɔ nɛɛ nıı: «Ɔɔ -Zezu -ɔ ka gbʊ na gbaa da aın -yla, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.» 4 Wee wɛlı zıa wa lʊ Zuifʊ tɔlʊʊ dlı kwɛ, wa yia we -yɔŋwnu, 'ın wa yia Pɔlʊ -yɔ Silası 'bıbholu. 'Sa -bhlokpadɛ, *Glɛkı -duun -wa bʊbɔa Zuifʊʊ -Lagɔ nʊa, we -yɔ 'ŋnımnı zʊayliŋwnıı -zlo.

5 'Ɪn Zuifʊ yia we zenyi nʊ, wa yia gbʊkpʊa -nyıma labhu 'yloogblʊ, 'ın wa yia -zlɛ ladı 'gbe nʊkplɛ. 'Ɪn wa yia Pɔlʊ -yɔ Silasıı da mnı, Zasɔɔn -buduŋwɛɛ, wa 'ka wa -zejila 'yu kwa. 6 'Ɪn wa 'nı Pɔlʊ -yɔ Silası 'yıı 'gbʊ, wa yia Zasɔn -yɔ -Lagɔbhelia tɔlʊa 'gbee 'wlulapılınya 'yu kwa. 'Ɪn wa yia 'wʊkpıkpıe bhli: «Nyıma -manı ka dʊdʊ weee gbugblolu, 'ın wa yi

'yaa -slɛɛn -seli yi! 7 Zasɔn ka wa 'bɪ 'nyɛ ɔ 'dɛɛ -gbɛ! Waa nyɪma wee'e zʋ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʋ *Sezaaa titenya 'nʋŋwɛ, 'ɪn wa nɛɛ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -putu mɪ, 'mɔ wa laa -Zezu.» 8 'Ɪn wee wɛlɪnya -mɪnɪ yia nyɪmaa -zlo -yɔ gbee 'wlulapɪlɪnyaa dlɪ 'wʋbhu, 9 'ɪn wa nɛɛ Zasɔn -yɔ -Lagɔbhelia tɔlʋa -yla, wa plʋlʋ 'gwɛzi 'kadʋ yabhlo. Wa wlaa we, 'bhie, wa yia wa 'yitide.

Pɔlʋ -yɔ Silasɪ gbaa -Lagɔgbʋ Beleegbe nʋkplɛ

10 Da sabɔ bɛa, 'ɪn -Lagɔnyɪma yia -bha -bhlokpadɛ Pɔlʋ -yɔ Silasɪ yoo kwa Belee. Da wa nynia -mɔ, 'ɪn wa yia Zuifʋʋ -Lagɔbudu zɔ mnɪ. 11 Belee -Zuifʋʋ dlɪ nanɪ 'yli, we 'ka Tɛsalonikɪ -Zuifʋ 'wʋzi. Wa ka -Lagɔgbʋ yukwli pʋlʋ, 'ɪn wa yia we -yɔŋwnu gwagwɪe nya slʋɪ 'mʋna nya. 'Ylɪ weee nya, wa kpɪa -Lagɔsɛbhɛ, 'ɪn wa 'ka we -yɔyɪ nɪɪ, -de -we Pɔlʋ gbaa gbʋzɔnʋʋ. 12 'Ɪn waa Zuifʋ glaa -nyɪma duun yia -Lagɔgbʋ -yɔŋwnu. 'Ɪn Glɛkɪ glaa 'ŋnɪmnɪ zʋayliŋwnɪ -yɔ nʋkpasia duun yi 'yaa -Lagɔgbʋ -yɔŋwnu.

13 Da Tɛsalonikɪ -Zuifʋ 'nʋa nɪɪ, Pɔlʋ mɪ Belee -nyɪma -yla -Lagɔgbʋ gbada 'ya, tɔʋn, 'ɪn wa yia wee gbee nʋkpla -nyɪmaa dlɪɪ yalɪ 'paa mnɪ, 'ɪn -maa yia gbugblolu. 14 'Ɪn -bha -bhlokpadɛ -Lagɔbhelia yia Pɔlʋ yoo kwa gumunyu -yɔ -gbɛɪn. 'Ɪn Silasɪ -yɔ Timotee yia Belee -tʋ. 15 -Wa kwaa Pɔlʋ yoo, wa -yɔ ɔ 'sɔ yia Atɛnɪgbe nʋkplɛ nyni. Wa 'bhitia lʋ la, 'ɪn Pɔlʋ yia wa wɛlɪ zʋ, nɪɪ, Silasɪ -yɔ Timotee ylɪ -mɔ ɔ slʋɪ.

Pɔlʋ gbaa -Lagɔgbʋ Atɛnɪgbe nʋkplɛ

16 Da Pɔlʋ mɪa Silasɪ -yɔ Timotee wʋda Atɛnɪ, ɔ 'yɪa we -yɔ nɪɪ, wee 'gbee nʋkpla -nyɪma, yoyolagɔ wa bʋbɔa duun, 'ɪn ɔ dlɪ yia 'wʋsɔ. 17 'Ɪn Zuifʋ -yɔ -wa 'nɪa Zuifʋ, -wa bʋbɔa -Lagɔ, 'ma ɔ -yɔ wa kpɛlɪa -Lagɔgbʋ -gʋ -Lagɔbudu zɔ. 'Ɪn sa zlɪ zlɪa -bhlo, 'sa ɔ gbaa -Lagɔgbʋ 'plɪplɪnya -yla -gblɔgblʋ 'wʋ. 18 'Sɛbhɛ -yilonya 'kadɪ wa laa Epikulɪɪ 'bɪnyɪma -yɔ Sɪtoisɪnyɪma, -maa -yɔ ɔ bhlia kpɛlɪkpɛlɪe 'ya. Tɔlʋa nɛɛ: «Zlɛsanyɔ mɪa nɪ nɛɛ -bha saa?» Tɔlʋa nɛɛ: «We 'wlʋ sa 'lakpa -Lagɔnyaa gbʋ ɔ mɪ gbada.» Nɪɪ, -Zezuu gbʋ -yɔ tlɪtlɪnya glaa 'wʋsɔgbʋ Pɔlʋ mɪa gbada, 'mʋ wa 'nʋa. 19 Da wa kpaa Pɔlʋ, 'ɪn wa -yɔ ɔ yia wa gbʋwʋbhunya 'yu mnɪ, -gɔgɔ wa laa Aleopazɪ 'wlu. 'Ɪn wa yia ɔ layɪbhaɛ: «Gbʋ -lolu -ɪn mɪa dɛ -sloluda, -ɪn mneni -ɪn 'ka we 'ji gba -aɪn -ylaa? 20 -We ka gbʋ -wa, -nanagbʋnya -na gbaa dɛ -aɪn -yla, -a 'yɪbha -a 'ka we 'ji 'wʋlanʋ.»

21 Nɪɪ, Atɛnɪ -nyɪma weee -yɔ wa 'lakpanya tʋa -bha bhla duun nya, 'wʋbhlolugbʋnyaa kpɛlɪe -yɔ we yukwli pʋlʋe nya.

22 -Mɔ Aleopazɪ 'wlu Pɔlʋ -sɔa 'wʋ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Atɛnɪ -nyɪma, na yɪ we -yɔ nɪɪ, amɪaa bʋbɔli nanɪ aɪn dʋdʋ bhabha. 23 Da ɪn mɪa amɪaa 'gbe nʋkplɛ -zieda, ɪn ka amɪaa bʋbɔlii *-bada 'yɪ. Amɪaa -zilagʋbʋbɔlʋlu yabhlo ɪn 'yɪa

-bha wa cɛlıaɛ: -LAGƆ -Ɔ NYIMA 'NIA -YI. 'Ɪn -we a 'nıa -yi, a bʊbɔa, we gbʊ ın yia da aın -yla gbaa. 24 'Ɪn -Lagɔ -ɔ nʊa dʊdʊ -yɔ we -gʊ -lu weee lɛ, mɔ -wa yalı -yɔ dʊdʊʊ -Kanyɔ. Ɔ'ɔ -dılı nyımaa 'sʊbha 'sʊbha zilabʊbɔ -budu zɔ la. 25 -Lagɔ 'nı 'yıbha nyıma 'nyɛ ɔ -lu yabhlogbɔɔ, nıı, mɔ nyɛa nyıma 'yliyɔgagıe, nyapɛlı, we -yɔ -lu weee. 26 Nyımɛ yabhlogbɔɔ ɔ -laa la, 'ın wɛlı weee yia layi -mɔɔ 'gbʊ, 'ın wa yia dʊdʊ weee -gʊ ladı. 'Ɪn ɔ yia -zʊʊ 'wʊsısalıda lɛnʊ wa -yla, 'ın ɔ yia dʊdʊ wa 'kaa -gʊ ladıı bɔlʊ palı. 27 Nyıma 'ka -Lagɔɔ datalıı 'gbʊ, ɔ yi 'saa nʊ. Wa -ka sıada -mı, ɔ datalıe nya, 'ın wa 'ka ɔ 'yı. 'Ɪn -zugba -Lagɔ 'nı -aın -yɔbhʊda -mı 'pıpı. 28 ‹Ɔ 'gbʊ -a -gaa 'yliyɔ, -a nɔa, 'ın -a mıa la.› Amıaa gbalınyaa tɔlʊa ka we gba: ‹-Amıa mı 'ya ɔ 'yua nya.›

29 «-A mı -Lagɔɔ 'yua nyaa 'gbʊ, -a 'na palılı -can, 'gwɛzi -yɔ tʊkpa -we nyıma tɛlıa wa 'ylimnee nya -Lagɔ 'wʊ -nı. 30 Da nyıma 'nıa gbʊ yabhlogbɔɔ -yi, 'sa wa nʊa, 'ın -Lagɔɔ gbʊ 'nı -mʊʊnya 'wʊlapılı. Nıı, -slɛɛn, dʊdʊgʊ -nyıma weee ɔ laa, da wa -ka -mı, wa 'ka wa dlı 'bhiti. 31 Ɔ ka 'ylı yabhlo zʊ, ɔ 'ka nyımɛ yabhlo ɔ -saa -bha, ɔ 'ka ɔ -gʊ 'plılı, 'ın ɔ 'ka dʊdʊgʊ -nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhu tıklıı. Ɔ ka we nyıma weee 'klʊslolu, ɔɔ nyımɛɛ 'wʊbhubhue nya tlıtlınya glaa.»

32 Da wa 'nʊa tlıtlıe lʊʊ 'wʊsɔ gbʊ, Pɔlʊ ŋwɛɛ, 'ın -zakpa -bhlo yia ɔ gla palı, 'ın tɔlʊa nɛɛ: «'Ylı -putu nya, 'bhie, -a 'ka -mı yukwli pʊlʊ, wee gbʊ -mınıı 'gbʊ.» 33 'Ɪn Pɔlʊ yia wa glaa 'bhʊ. 34 Nyıma -tɔlʊa -wa ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ, 'ın -maa yia Pɔlʊ 'bı mnı. Wa glaa Atɛnıı gbʊwʊbhunyaa lʊnyımɛ yabhlo wa laa Denisı klaa, 'ŋwnɔ yabhlo wa laa Damalisı, we -yɔ nyıma tɔlʊa, ma -wa.

18

Pɔlʊ mı Kolɛntıgbe nʊkplɛ

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, Pɔlʊ 'bhʊa Atɛnı, 'ın ɔ yia Kolɛntı mnı. 2 Zuifʊ yabhlo wa laa Akilası, wa gwalıa Pɔɔn -dʊdʊ -gʊ, 'ın ɔ yia -mɔ ɔ ylı, -zugba ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Plisilı ka Italii -dʊdʊ -gʊ 'bhʊ 'lulolu. -We ka gbʊ -wa, nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʊ Klodʊ nɛɛ, Zuifʊ 'bhʊ Wlɔmʊgbe nʊkplɛ. 'Ɪn Pɔlʊ yia wa -gbɛ mnı. 3 Nıı, wa nʊnʊ -lubhoo 'yli -bhlo, *'naabuduu 'naa wa lʊa, we 'gbʊ, ɔ yia wa -gbɛ ladılıa mnı, -zugba wa nʊa lubho dabʊdʊ. 4 Sa *Nyapɛylı nynia -bhlo, 'sa Pɔlʊ bhua wɛlı 'wʊ -Lagɔbudu zɔ, 'ın ɔ gbaa, ɔ yıa 'klı, ɔ 'ka Zuifʊ -yɔ Glɛkı lu.

5 Da Silası -yɔ Timotee 'bhʊa Masedʊanı, Pɔlʊ yia bhla weee nya -Lagɔgbʊ gbada -tʊ, -zugba ɔ gba Zuifʊnya -yla, nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ. 6 'Ɪn Zuifʊ yia Pɔlʊ -yɔwʊsɔlʊ, -zugba wa vɛlı ɔ. 'Ɪn ɔ yia ɔ -bana 'wʊvu wa -gʊ* , ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka mnɔ, amıaa 'dɛɛ 'bıgʊ -wa, we 'nı na

* **18:6** Mʊ slolua nıı, ɔ ka -mɔ ɔ sɔ -sa.

gbʋ. Nıı, we 'bhʋ -zɛɛn 'wʋ, -wa 'nıa Zuifʋ, wa -gbɛ na yia mnıa.»

7 Pəlʋ 'tlaa -Lagəbudu zə, 'ın nyımɛ yabhlo wa laa Titiusı Zutusı -ə bʋbəa -Lagə, 'ın -ə ka -budu mıa -Lagəbudu kwesi, 'ın ə yia -məə -gbɛ mnı. 8 -Lagəbuduu 'yugalınyə Klisıpusı zʋa Nyımaa -Kanyə dlı -gʋ, we -yə ə zʋaylinyıma. Kolɛntı -nyımaa -zlo -wa pʋlʋa Pəlʋʋ wɛlı yukwli, 'ın -maa yi 'yaa -Lagə dlı -gʋ zʋ, 'ın wa yia wa batizee.

9 Sabə yabhlo nya, Nyımaa -Kanyə 'tlalıa Pəlʋ 'klʋ ə 'yli 'wʋ, 'ın ə nɛɛ ə -ylaɛ: «-In 'na nʋnʋ nyanə -nı, -ın -tʋ gbada. -In 'na 'munu ŋwɛ -nı. 10 Nıı, ın -yə -mı 'sə mı. Nyımɛ yabhlogbəə 'na 'ka -mı kwɛzı, 'ın ə 'na 'ka -mı -yla gbʋnyuu lɛnʋ. -We ka gbʋ -wa, gbe nı nʋkplɛ, -wa mıa na -nʋ nya wa -zu 'wʋ.» 11 Pəlʋ li Kolɛntı -zʋ -bhlo 'cʋ gbelibhlo, -zugba ə slolu -mə nyıma -Lagəwɛlı.

12 Bhla -we nya Wləmʋ -nyımɛ Galiəən pılıa Akai 'wlu la, 'ın Zuifʋnya yia Pəlʋ -yə gwe 'pa, 'ın wa -yə ə yia gbʋwʋbhu -zejila 'yu mnı. 13 'In wa nɛɛ: «Ɔə nyımɛ -mənı, sa -amıaa tite 'nıa gba, 'sa ə gbaa nyıma bʋbə -Lagə.»

14 Pəlʋ 'ka ŋwɛ gbaa yi, 'ın Galiəən nɛɛ Zuifʋ -ylaɛ: «We -ka nıı, əə nyımɛ ka tite mnə, 'ın ə yi gbʋ 'kadʋ -nyumə, -zugba ın ka yaa dlı lapalı, 'ın ın ka amıa Zuifʋ yukwli pʋlʋ. 15 -We ka gbʋ -wa, wɛlı klaa, 'ŋnı klaa, we -yə amıaa 'dɛɛ tite -gʋ a mıa kpɛlılıdaa 'gbʋ, amıaa 'dɛɛ gbʋ mʋ. In 'nı 'yıbha ın 'ka sanɛɛ -sʋkpa gbʋwʋbhunyə -zɛ!» 16 'In Galiəən yia wa vu gbʋwʋbhu -zejila 'yu. 17 Təʋn, Zuifʋ weee kpaa -Lagəbuduu 'yugalınyə Səsıtɛnı, 'ın wa yia ə bhıtı -bha gbʋwʋbhu -zejila 'yu.

'In Galiəən 'nı we 'yabhlogbəə -gʋsa.

Pəlʋ bhitia Antiəsʋ lʋ

18 Pəlʋ ka 'ya Kolɛntı -gwlɛ kplokplo. 'Bhie, ə yia -Lagəbhelia wɛlı 'pa, 'ın ə yia 'glʋ 'wʋ -gblaa, ə yia Silii -dʋdʋ -gʋ mnı, ə -yə Plisilı -yə Akilası 'sə. Da wa 'kaa 'glʋ 'wʋ -gbla, 'ın ə yia ə 'nyi kpla Sankleegbe nʋkplɛ. -We ka gbʋ -wa, ə ka -Lagə -yla bi. 19 Wa nynia Efɛzı, -bha Pəlʋ tıa Plisilı -yə Akilası. 'In ə yia -Lagəbudu zə mnı, 'ın ə -yə Zuifʋ yia kpɛlı. 20 'In -maa nɛɛ ə -yla, ə -tʋ wa -gbɛ -slə, ə 'nı we -yəŋwnu. 21 Ɔ 'paa wa wɛlı, 'ın ə nɛɛ wa -ylaɛ: «-Lagə -ka ŋwnu, 'ın na yia amıaa -gbɛ lʋ.» 'In ə yia 'glʋ 'wʋ -gbla Efɛzı, ə yia mnı. 22 -Mʋʋ 'bıgʋ, ə nynia Sezalee, 'ın ə yia -Lagənyıma fʋsaa mnı -Zeluzalɛmʋ.

'Bhie, ə yia Antiəsʋ mnı. 23 Ɔ lia -bha 'ylı sanımɛ Antiəsʋ, 'bhie, ə yia lʋmnı. Ɔ 'plılıa -Galasii -yə Flizii -dʋdʋ -gʋ -bhlo -bhlo, -zugba ə pa -Zezuu 'bınənya weee 'kʋayli.

Apoləsʋ

24 Zuifʋ -ə wa gwalıa Alɛzandli, wa laa Apoləsʋ, yia Efɛzı yi. Gbagbanyə -zənʋ -wa, 'ın ə -yia -Lagəsɛbhɛ 'nanʋʋ. 25 Nyımaa -Kanyəə 'Yloogblʋ wa -slolua zlımɛ ə, -slɛɛn dlı weee nya ə gbaa,

'ın ɔ slolua -Zezuu gbʋ kpɛɛn kpɛɛn. 'Ɪn Zaaan nyımaa batizee -gbʋ -bhlo ɔ -yia. 26 'Ɪn Apolɔsʋ yia -Lagɔgbʋʋ gbagbıe bhli dlı tɛlɔ nya, Zuifʋʋ -Lagɔbudu zɔ. Da Plisilı -yɔ Akilası pʋlʋa ɔ yukwli, wa yia ɔ 'wʋbhu, wa -yɔ ɔ 'sɔ yia wa 'dɛɛ -gbɛ mnı. 'Ɪn wa yia ɔ -Lagɔɔ 'Yloogblʋ -slolu kpɛɛn kpɛɛn.

27 -Mʋʋ 'bıgʋ, Apolɔsʋ 'yıbha ɔ 'ka Akai mnı. 'Ɪn -Lagɔbhelia yia ɔ 'kʋayli 'pa, 'ın -maa yia wee dʋdʋ -mʋʋ -gʋ -Lagɔnyıma 'sɛbhɛ yoo 'pa nıı, wa kpa ɔ 'nanʋʋ wa 'lakpa yu nya. Da ɔ nynia -mɔ, -wa plaa -Lagɔ, -Lagɔɔ 'nanı nya, 'ın ɔ yia wa 'wʋsa bhabha. 28 Ɔ ka -Lagɔsɛbhɛ zɛlı Zuifʋ -yla, 'ın ɔ yia wa -slolu tıklıı nıı, -Zezu mı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya, 'ın ɔ 'nı Zuifʋʋ wɛlı -yɔŋwnu, ɔ yia wa lu -zejila 'wʋ.

19

Pɔlʋʋ -zakpa 'sɔnʋ mnıa Efɛzı

1 Bhla -we nya Apolɔsʋ mıa Kolɛntı, 'ın Pɔlʋ yia -Aziii* -gɔgɔ -ka -dʋdʋʋ yalı -gbɛın 'plılı, 'ın ɔ yia Efɛzı nyni. 'Ɪn ɔ yia -mɔ -Zezuu 'bınɔnya tɔlʋa ylı. 2 'Ɪn ɔ yia wa layıbhaɛ: «Da a zʋa dlı -Zezu -gʋ, Zuzu 'Pʋpa ka aın -gʋ kwlilii?»

'Ɪn wa yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «-A 'nı -slɔ 'nʋ nıı, Zuzu 'Pʋpa mı.»

3 'Ɪn Pɔlʋ yia wa layıbhaɛ: «-Zugba, sa wa batizee aıan?»

'Ɪn wa yia we 'bıgʋpalı: «Zaaan nyımɛɛ batizee batizee sɔlʋ wa batizea -aın.»

4 Pɔlʋ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyıma -wa ŋwnua wa dlı 'bhitigbʋ, 'ma *Zaan batizea. 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹Nyımɛ -ɔ yia 'mı lʋʋ yia, a zʋ ɔ dlı -gʋ, mɔ -wa -Zezu.› » 5 Da waa Efɛzı -nyıma 'nʋa wɛlı -mını, 'ın wa yia wa 'dɛ wla, wa batizee wa Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnı nya. 6 Pɔlʋ palıa wa sɔ -gʋ la, 'ın Zuzu 'Pʋpa yia wa -gʋ kwlili. 'Ɪn wa yia wɛlı -putunyaa gbagbıe bhli, -zugba wa paa -Lagɔgbʋʋ -falı.

7 Wa 'dɛ weee mneni wa 'ka sa nyıma kugbua lɛ 'sɔ ŋwɛɛ nyni.

8 -Mʋʋ 'bıgʋ, Pɔlʋ plaa -Lagɔbudu zɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔgbʋ gbada -tʋ 'cʋ ta nʋkplɛ dlı tɛlɔ nya, -zugba ɔ gba -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʋ, 'ın ɔ yı 'klı, -wa mıa ɔ yukwli pʋlʋda ɔ 'ka wa lu. 9 'Ɪn duun yia yukwli -yɔsumanı, -maa 'nı -Lagɔgbʋ -yɔŋwnu, 'ın wa yia -Zezuu 'Yloogblʋ gla palı -zejila 'wʋ. 'Ɪn Pɔlʋ yia wa -yɔ 'bhʋ, ɔ -yɔ -Zezuu 'bınɔnya yia mnı, -zugba ɔ slolu wa -Lagɔgbʋ 'kɔmʋʋ, Tilanusıı lakɔnı -budu zɔ. 10 'Sa ɔ -tʋa nʋda -zʋ 'sɔ nʋkplɛ. 'Ɪn Zuifʋ -yɔ Glɛkı sɔ mıa -Azii -dʋdʋ -gʋ, -maa yia Nyımaa -Kanyɔɔ gbʋ 'nʋ.

Sevaaa nʋkpasuyua

11 'Ɪn -Lagɔ yia gwɛdigbʋ 'kadı 'kadı lɛnʋ, Pɔlʋʋ sɔ nya. 12 'Ɪn 'klʋɔ -sɛlı -mislɔ -yɔ 'naa -kibhenya bhlıa ɔ ku ŋwɛ, 'mʋ wa kwaa guzʋnya. 'Ɪn -maa

* **19:1** 'Mʋ wa laa -zɛɛn «Asie Mineure» -tuauwɛlı 'wʋ.

gu yia -maa -yɔ 'bhʋ, zuzu 'nyii -we -dılıa wa 'wʋ la, 'ın we yia wa 'wʋ 'tla.

13 Zuifʋ tɔlʋa -wa jıjlıa 'gbe, zuzu 'nyii vuvue nya guzʋnya 'wʋ, -maa yi 'yaa Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnı laylalı, we vuvue nya. 'Ɪn wa nɛɛ zuzu 'nyii -yla: «-Zezu ka gbʋ Pɔlʋ gbaa da, -a nɛɛ, ɔ 'ŋnı nya a 'tla wa 'wʋ!» 14 Zuifʋʋ -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ mı -bha, 'mɔ wa laa Sevaa. Ɔ ka nʋkpasuyua gbesɔ, ma nʋ 'saa.

15 'Ɪn zuzu 'nyuu yia we 'bıgʋpalı wa -yla: «ın -yi -Zezu, 'ın -ɔ Pɔlʋ -mıa, ın -yi -mɔɔ. 'Ɪn amıa naa, nyɔɔ amıa -mıa?»

16 Nyımɛ kaa zuzu 'nyuu 'wʋ, -mɔɔ yia wa -gʋbho. 'Ɪn ɔ yia we -slolu nıı, ɔ 'tɛla, ɔ -zi wa. Ɔ nʋa wa lɛ, 'ın ɔ yia wa -bana yla, 'ın wa -yɔ gwagwıe yia ɔ -budu zɔ 'tla kpanʋ nya. 17 Zuifʋ -yɔ Glɛkı mıa Efɛzı 'nʋa gbʋ -mını, 'ın nyanɔ yia wa 'wʋslo. 'Ɪn wa yia Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnı 'ylimanı. 18 Nyıma -duun -wa ŋwnua -Lagɔgbʋ -yɔ, 'ın wa yia wa gbʋnyuu gbaa yi 'tıtɛɛ nyıma -zejila 'wʋ. 19 -Dlabhia -lɛnʋnya duun -yɔ wa 'sɛbhɛɛ -zlo yia yi, 'ın wa yia we -sie nyıma weee 'yu. Wa zɛlıa we -valɛ we nyni 'gwɛzii 'wlu glʋ ta 'wlu kugbua lɛ gbu†. 20 'Sa -Lagɔgbʋ mnenia la, 'ın we yia -gʋwʋlaylimanı, Jejitapɛɛ 'tıtɛ slolue nya.

-Zlɛ 'kadʋ mı Efɛzı

21 Gbʋnya -mınıı 'bıgʋ, Pɔlʋ nɛɛ Masedʋanı -yɔ Akai ɔ plılıa ɔ 'ka -Zeluzalɛmʋ mnı. Ɔ nɛɛ: «-Mʋʋ 'bıgʋ, ın -ka -mɔ nyni, we mı nıı, ın mnı 'ya *Wlɔmʋ 'yıa.» 22 Timotee -yɔ Elasıtı -wa -wa ɔ 'wʋsanya, 'ın ɔ yia -maa sɔbhie tie Masedʋanı, 'ın ɔ 'dɛ yia -Azii -tʋ 'ylı yasɔlɛ nya.

23 -Mʋʋ bhla, 'ın gbʋ 'kadʋ yia bhli -Zezuu 'Yloogblʋʋ 'gbʋ. 24 Nyımɛ yabhlo wa laa Demetliusʋ, 'gwɛzi nya ɔ bhlaa -lu yua -sɛsɛ. Nyımaa -lagɔ wa laa Atemisı‡ we -buduu 'wʋwlʋ -yua -sɛsɛ ɔ bhlaa. Mʋ -yɔ, ɔ -yɔ ɔ lubhonʋnya yıa 'gwɛzi duun. 25 'Ylı yabhlo nya, Demetliusʋ gbelia ɔ lubhonʋnya -yɔ -wa -yɔ ɔ kaa lubhoo 'yli -bhlo 'wlu, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Taleaın, amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, 'mʋ lubho nı -yɔ -a yılıa -amıanʋʋ 'gwɛzi. 26 -We mıa 'plıda, a yı we -yɔ, 'ın a nʋ we. Ɔɔ Pɔlʋ nɛɛ nıı, -lagɔ -we nyıma tɛlıa, we 'nı -lagɔ -zɔnʋnya. Ɔ ka nyıma duuun 'wlu -nyumɔ. We 'nı -seli Efɛzı -bhlo, we -tʋ 'wʋ -sɛ, we 'ka -Azii -dʋdʋ weee -gʋ lamneni. 27 -Mʋʋ mneni we 'ka -amıaa lubho -nyumɔ, 'ın we 'ka Atemisı 'kadʋʋ -budu -yɔ we 'ŋnı lasa. 'Ɪn nyıma 'na 'ka -slɛɛn we 'ylimanı. 'Ɪn 'mʋ wa bʋbɔa -Azii -yɔ -dʋdʋ weee -gʋ.»

28 Da nyıma 'nʋa wee gbʋ -mını, wa 'paa 'cɛ, 'ın wa yia 'wʋkpıkpıe bhli: «Efɛzı -nyımaa Atemisı 'ylia! » 29 'Ɪn 'gbe -kpabhie yia gbugblolu. 'Ɪn Masedʋanı -nyıma 'sɔ wa laa Gayusı -yɔ Alisıtakı, -wa -wa Pɔlʋʋ nɔnɔnya, 'ın wa yia -

† **19:19** 'Ylı glʋ 'sɔ 'ylı kugbuaa lubhoo 'pɛnıgwɛzi -wa. ‡ **19:24** 'Ŋwnɔlagɔ -wa.

maa kpa, 'ın wa -yɔ wa 'sɔ yia -gblɔgblʊ 'wʊ mnı gwagwıe nya.

30 Pɔlʊ 'yıbha ɔ 'ka wa nyıdı 'tla -zejila 'wʊ, 'ın -Zezuu 'bınɔnya nɛɛ ɔ -yla, ɔ 'na nʊnʊ we lɛ -nı. 31 -Aziii lubhonʊnya 'kadı -tɔlʊa -wa mıa Pɔlʊʊ 'talea nya, -maa yi 'yaa wee wɛlı -bhlokpadɛ ɔ yoo 'pa, nıı, ɔ 'na 'sibhli wee -zejila 'wʊ la -nı.

32 -Mʊʊ bhla, nyıma yiyli -gʊ, -zugba gbʊ bidi -bidi bidi wa nʊa lɛ. Nyıma tɔlʊa kpı 'wʊ wɛlı yabhlo nya, 'ın tɔlʊa kpıa 'wʊ 'ya wɛlı -putu nya. 'Ɪn -we ka 'gbʊ wa yia 'wlugbeli, wa glaa -nyıma duun 'nı we -yi. 33 We bhla Zuifʊ yabhlo wa laa Alɛzandlı mı -bha. 'Ɪn nyıma tɔlʊa yia we 'ji gba ɔ -yla, -zugba Zuifʊ tɔlʊa sua ɔ, ɔ 'ka gba. 'Ɪn Alɛzandlı yia sɔ 'wʊbhu, ɔ 'yıbha ɔ 'ka waa nyımaa -zlo -yla gbʊ gba. 34 Wa yibhelia ɔ Zuifʊ nya, 'ın wa 'dɛ weee yia 'wʊkpıda -tʊ wɛlı -bhlogbɔɔ nya 'lɛlı 'sɔ nʊkplɛɛ: «Efɛzı -nyımaa Atemisı 'ylia! Atemisı 'ylia!»

35 'Ɪn wee 'gbee fɛngblɛ yia nyıma weee ŋwɛ 'munu. 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Efɛzı -nyıma, nyıma weee -yi we 'ji nıı, Efɛzı -gbe -wa Atemisıı bʊbɔ -budu 'kadʊ -yɔ we tɛlıtɛlı -tʊkpa, -we 'bhʊa yalıı ŋwɛkʊnyɔ. 36 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka gbʊ -mını kpɛlı. We 'gbʊ, a 'mu ŋwɛ, a 'na slolu gbʊ lʊ -nı. 37 'Ɪn nyıma -wa a -laa -seli, wa 'nı we -budu zɔ -lu yabhlogbɔɔ yli, 'ın wa 'nı -amıaa -Lagɔ vɛlı. 38 We -ka Demetliusʊ -yɔ ɔ lubhonʊnya 'yıbha wa 'ka nyımɛ 'klamanı, wa mnı gbʊwʊbhunya 'yu, gbʊwʊbhu ylı nya. Mɔ wa 'kaa nyımɛ 'klamanı -mɔ mıa dɛ. 39 We -ka nıı, a ka 'ya gbʊ yabhlo, a 'ka we layıbha, -a mneni -a 'ka -mʊʊ gba -a 'dɛ weee 'wlugbeliylı nya. 40 -A fɛlı -amıaa 'dɛ gbʊ 'nyɛa, 'ın wa 'ka -aın gbʊ 'wludı, nıı, -amıa sɔlʊa -amıaa 'wlulapılınya -yɔ 'wʊ, gbʊ -we 'plıa -zɛɛn daa 'gbʊ. Wee 'wlugbelie -mını 'nı 'ji tıklıı -ka, 'ın gbʊ -we -a 'kaa gba, -mʊʊ 'nı -mı.»

41 Da ɔɔ fɛngblɛ gba 'saa, 'ın ɔ nɛɛ nyıma -yla, wa mnı wa -buduŋwɛɛ.

20

*Pɔlʊ mnıa Masedʊanı -yɔ *Glɛsı -dʊdʊ -gʊ*

1 Da -zlɛ bhıa, -mʊʊ 'bıgʊ, Pɔlʊ yia -Zezuu 'bınɔnya 'wlugbeli. Ɔ zʊa wa 'dı, 'bhie, ɔ yia wɛlı 'pa, 'ın ɔ yia Masedʊanı mnı. 2 Ɔ 'plılıa wee dʊdʊ -mını -gʊ, 'ın ɔ yia -Lagɔnyıma 'dı duun zʊ. -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ yia *Glɛsı nyni, 3 'ın ɔ li -mɔ Glɛsı -dʊdʊ -gʊ 'cʊ ta. Da ɔ mıa 'glʊ 'wʊ -gblada, ɔ 'ka Silii mnı, 'ın ɔ yia 'nʊ nıı, Zuifʊ mı ɔ -yɔgbʊ zʊda, wa 'ka ɔ 'bha. Tɔʊn, ɔ yia ɔ 'dɛɛ dlı zɔ lapʊpalı nıı, ɔ 'ka Masedʊanı -dʊdʊ -gʊ lʊbhiti. 4 -Wa -yɔ Pɔlʊ mnıa, wa ŋnı nı: Belee -nyımɛ Pilusıı 'yu Sopatɛɛ, Tɛsalonikı -nyıma Alisıtakı -yɔ Sekɔndusı, Dɛlıbʊ -nyımɛ Gayusı, 'ın Timotee, we -yɔ 'ya -Azii -dʊdʊ -gʊ -nyıma Tisikı

-yɔ Tlofimʋ. 5 Nyıma -manı -galıa -aın 'yu, 'ın wa yia -aın wʋ Tloasıgbe nʋkplɛ. 6 *'Floo -we 'nıa gɔɔ -yɔ -ka, we 'fɛtı 'plıa, 'ın -amıa yia Filipʋgbe nʋkplɛ 'glʋ 'wʋ -gbla. -A lı 'nyu 'klʋɔ 'ylı gbu, 'ın -a yia wa -gbɛ nyni Tloası, -a li -mɔ lɔkɔwlu -bhlo.

Pɔlʋ mı Tloası

7 Samidii jibheza, -a gbelia 'wlu, -a 'ka 'floo ladıdlı dabʋdʋ, 'ın Pɔlʋ yia gbʋ -gbagbıe bhli -Lagɔnyıma -yla. 'Ɪn zlı -ka zlı mnıa ɔ yiaa 'gbʋ, 'ın ɔ yia gbada -tʋ tıklıı, 'ın zlı -gʋ yia bɛ. 8 -Buduu yu mıa yalı, -we zɔ -a gbelia 'wlu, 'napɛɛ -zlo mı -mɔ -nyumada. 9 Nyimesl ɔyu wa laa Etikı -dıa fınɛtlıı ŋwɛ -gʋ la. Pɔlʋ ka gbagbıe latlʋmanıı 'gbʋ, Etikı yia 'ylaa ŋwɔ. Ɔ zilia 'ylaa 'wʋ, 'ın ɔ yia 'tazı tanʋʋ fınɛtlı 'yli 'bhʋ, 'ın ɔ yia bhli. Wa 'ka ɔ 'wʋbhu, -zugba ɔ ka tlı. 10 Pɔlʋ 'sibhlia la, ɔ kwlia ɔ -gʋ 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ 'wʋbhu, ɔ nɛɛ: «Amıaa dlı 'na sumanı -nı, ɔ -ga 'yliyɔ!» 11 -Mʋʋ 'bıgʋ, Pɔlʋ -gblaa 'tazı 'wlu, ɔ dıdlıa 'floo la, 'ın ɔ yia we li. Ɔ gba 'yaa kplokplo, zlı dolua 'wʋla, 'ın ɔ yia mnı. 12 'Ɪn wa -yɔ ɔɔ nyimesl ɔyu yia mnı, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ, we yia wa 'dɛ weee dlı lapalı.

Pɔlʋ 'bhva Tloası, 'ın ɔ yia Milee mnı

13 -A -gaa 'yu, -a yia 'glʋ 'wʋ -gbla, 'ın -a yia Asɔsʋ mnı. -Mɔ -a 'kaa Pɔlʋ 'wʋbhu, -we ka gbʋ -wa, ɔ nɛɛ ɔ 'ka -mɔ mnı bhʋ -gʋ. 14 Pɔlʋ ylıa -aın Asɔsʋ, 'ın -a yia ɔ 'wʋbhu 'glʋ 'wʋ, 'ın -a -yɔ ɔ 'sɔ yia Mitilɛnı mnı. 15 -Bha -a -gblaa 'glʋ 'wʋ, 'ın -a yia lʋbhiti gumunyu -gʋ. -Mʋʋ zlı zlıa, 'ın -a yia Kio 'klʋ nyni. -Mʋʋ 'bıgʋ zlı zlı 'yaa, 'ın -a yia Samɔsʋ nyni, -mʋʋ 'bıgʋ zlı zlıa, 'ın -a yia Milee nyni. 16 Nıı, Pɔlʋ nɛɛ, Efɛzı ɔ plılıa, ɔ 'nıa -bha 'yligbea yi, ɔ yi bhla lanyumənʋ -Azii -dʋdʋ -gʋ. Ɔ 'yıbha ɔ 'ka *Pantıkɔtʋʋ 'ylı nya -Zeluzalɛmʋ -mı, sao sa we -ka -mı. We 'gbʋ, ɔ yia kwɛlapulo.

Pɔlʋ 'paa Efɛzıı leglizıı nyıma kpası wɛlı

17 Pɔlʋ mı Milee, 'ın ɔ yia nyıma Efɛzı tie nıı, wa 'ka *leglizıı nyıma kpası laa mnı. 18 Da wa nynia Pɔlʋ kwesi, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na tıanʋ ny-nia -Azii -dʋdʋ -gʋ, sa ın -yɔ aın 'sɔ -dıa la, amıaa 'dɛ -yi we. 19 Ɪn ka Nyımaa -Kanyɔɔ lubho nʋ na 'dɛɛ 'wʋtıtıe nya 'kienyi, sıasıe -yɔ 'mıɔ nya 'yliya 'wʋ, na -yɔgbʋ Zuifʋ zʋaa 'gbʋ. 20 Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, ın 'nı gbʋ yabhlogbɔɔ aın -yɔ zizeli. -We weee 'kaa aın 'wʋsa, ın ka we aın -yla gba, 'ın ın ka we aın -slolu -zejila 'wʋ we -yɔ amıaa -budu zɔ. 21 Ɪn ka Zuifʋ -yɔ -wa 'nıa Zuifʋ la, wa 'ka wa dlı 'bhiti -Lagɔ 'yu, 'ın wa 'ka -amıaa -Kanyɔ -Zezu dlı -gʋ zʋ.

22 «'Ɪn -slɛɛn, -Zeluzalɛmʋ na mnıa. -Lagɔɔ Zuzu gbaa, ın nʋ 'sa -gla nya. -We 'kaa -mɔ 'mı ylı, ın 'nı we -yi. 23 Nıı, -we ka 'ji ın -yia -bhlogbɔɔ, 'gbe -bhlo -bhlo 'wʋ, Zuzu 'Pʋpa ka 'mı 'tʋlʋ nıı, -kaslʋ -yɔ sıasıe mı 'mı wʋda. 24 Ɪn 'ka tlıoo,

ɪn 'ka 'pʊoo, -mʊʊ 'nɪ 'mɪ dlɪɪ gbʊ yabhlogbɔɔ. -We -wa 'mɪ dlɪɪ gbʊ, mʊ -wa nɪɪ, lubho -we Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu tɪa 'mɪ -yɔ, ɪn nʊ we, ɪn 'ka we bhɪa. Wee lubho mɪa, -Lagɔɔ 'nanɪɪ gbʊzɔnʊ gbʊʊ gbagbɪe -wa.

25 «ɪn ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪɪgbʊʊ gbagbɪe nya aɪn glaa 'plɪlɪ. 'Ɪn -slɛɛn, ɪn -yi we 'ji nɪɪ, amɪaa 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'maslɛɛn na 'klʊ 'yɪ. 26 We 'gbʊ, ɪn nɛɛ aɪn -yla -zɛɛn ɛ: amɪaa 'yabhlo -ka mnɔ, we 'nɪ na 'wlu -gbʊ. 27 Nɪɪ, ɪn ka -Lagɔɔ dʊmagbʊ weee aɪn -yla gba. Ɪn 'nɪ we 'yabhlogbɔɔ aɪn -yɔ zizeli. 28 A zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, 'ɪn a zʊ leglizɪ weee 'yliyɔ. Wa 'wlʊ sa bhlabhlɛnya, -wa Zuzu 'Pʊpa 'nyɛ aɪn yoo, a 'ka wa 'yliyɔzʊnya -zɛ. -Lagɔ ka wa 'wʊzɪtɪ ɔ 'Yuu 'pɪɔn nya, wa 'ka ɔ -nʊ -zɛ. 29 Na mnɪmnɪee 'bɪgʊ, gɔbhɛɛ -bho -nyɪma yia aɪn glaa plaa, 'ɪn wa 'ka wee bhlabhlɛnya gbʊnyuu -yla lɛnʊ. 30 'Ɪn 'dɛbhie aɪn nyɪdɪ, nyɪma -tɔlʊa yia yotʊbhʊa, 'ɪn -Zezuu 'bɪnɔnya 'ka wa 'bɪbholu. 31 A -tʊ 'yliyɔgada, 'ɪn a ligbe we nɪɪ, ɪn ka aɪn 'dɪzʊda -tʊ zlʊkpɛ -yɔ jibheza, -zʊ ta 'wʊ, 'mɪɔ nya 'yli.

32 «'Ɪn -slɛɛn, -Lagɔ -yɔ ɔ 'nanɪwɛlɪ kwɛɛ na zʊa aɪn. 'Ɪn ɔ ka we se, ɔ 'ka aɪn 'yli-manɪ dlɪzʊzʊe 'wʊ, 'ɪn 'bɪ -we ɔ zʊa la, -wa weee mɪa ɔ -nʊ nya -yla, ɔ 'ka we aɪn 'nyɛ. 33 Na dlɪ 'nɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔɔ 'gwɛzi, ɔ -can -yɔ ɔ 'naanya 'wʊnyni. 34 Amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, -li -we ka 'tʊ mɪa ɪn -yɔ na nɔnɔnya -yɔ, na 'dɛɛ sɔɔ lubho nya na yɪa we. 35 Sa a 'kaa lubho nʊ, 'ɪn a 'ka bobabhanya 'wʊyi, ɪn ka we aɪn -slolu. 'Ɪn -a 'ka wɛlɪ -we Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'dɛ gbaa ligbe: ‹Nyɪmɛ -lu -nyɛnyɪɛ ka 'mʊna, we -zi -lu 'yɪyɪe nyɪmɛ kwɛɛ.› »

36 Pɔlʊ bhɪa gbagbɪe, -mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ -yɔ wa 'dɛ weee 'sibh-lia 'kukolu, 'ɪn wa yia -Lagɔ bhubhoe. 37 Wa 'dɛ weee bh-lia wie, wa gblelia Pɔlʊ, 'ɪn wa yia ɔ wɛlɪ 'pa. 38 'Ɪn wa -gʊ yia 'wʊtʊ -kɔʊn, -we ka gbʊ -wa, ɔ nɛɛ wa -yla wa -putu 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'klʊ 'yɪ. Wa kwaa ɔ yoo, 'ɪn wa yia ɔ 'glʊ -yɔ -nyneni -kpɔ.

21

Pɔlʊ mnɪa -Zeluzalɛmʊ

1 -A 'bhʊa Efɛzɪ -Lagɔnyɪma kpasɪɪ -gbɛ, -a -gblaa 'glʊ 'wʊ, 'ɪn -a yia 'nyunyɪdɪdʊdʊ wa laa Kɔsʊ -gʊ mnɪ tɪklɪɪ. -Mʊʊ zlɪ zlɪa, -a nynia Wlodʊ, 'bhie, -a yia Patalaa mnɪ. 2 'Glʊ yabhlo mɪa Fenisi dʊdʊ -gʊ mnɪda, -mɔ -a ylɪa we. Tɔʊn, -a -gbla we 'wʊ, 'ɪn -a yia mnɪ. 3 -A nynia gumunyuu nyɪdɪ, 'ɪn -a yia 'nyunyɪdɪdʊdʊ wa laa Siplʊ -yɔyɪ kɔpɛsɔlʊ. -A mnɪa Silii -dʊdʊ -gʊ -gbɛɪn, 'ɪn -a yia Tilɪgbe nʊkplɛ lasibhli, -bha 'glʊ 'kaa we nʊkpla -gba weee lasibhli. 4 -Mɔ Tilɪ -a ylɪa -Zezuu 'bɪnɔnya, 'ɪn -a yia wa -gbɛ -tʊ lɔkɔwlu -bhlo. Gbʊ -we 'kaa Pɔlʊ ylɪ, -Lagɔɔ Zuzu gbaa we wa -yla, 'ɪn wa nɛɛ ɔ -yla, ɔ 'na mnɪnɪ -Zeluzalɛmʊ -nɪ. 5 Da wee lɔkɔwlu -bhlo bhɪa, 'ɪn -a yia 'yoo 'wʊbhu, wa 'dɛ

weee yia -aın yoo kwa. Wa -yɔ wa 'ŋwnı -yɔ wa 'yua, 'ın -a yia 'gbe nʋkplɛ 'tla, 'bhie, -a yia 'kukolu 'sibhli gumunyuu -gɔgɔ -gʋ, 'ın -a yia -Lagɔ bhubhoe. 6 -Mʋʋ 'bıgʋ, -a 'pʋpalıa wɛlı, 'bhie, -amıa -gblaa 'glʋ 'wʋ, 'ın -Zezuu 'bınɔnya yia -buduŋwɛɛ lʋbhiti.

7 -A 'bhʋa Tilıgbe 'wʋ 'glʋ nya, 'ın -a yia Pʋtolemaisı -amıaa nɔnʋe 'wlubha. -A -saa wee 'gbe nʋkplɛɛ -Lagɔbhelia fʋ, 'ın -a yia 'ylı -bhlo li wa nya.

8 -Mʋʋ 'bıgʋ zlı zlıa, -a 'bhitia lʋ, 'ın -a yia Sezalee nyni. -Bha -a plaa -Lagɔɔ gbʋgbanyɔ Filipʋʋ -budu zɔ, 'ın -a yia ɔ -gbɛ ladılı. Nıı, ɔɔ Filipʋ mı nyıma gbesɔ -wa -a -saa zlımɛ -bha -Zeluzalɛmʋ, wa lʋnyımɛ yabhlo nya. 9 Ɔ ka 'ŋwnıyua -mnʋa, 'yiesləŋwnı nya, wa 'nı ylı -mı. -Lagɔgbʋʋ -falı wa paa.

10 -A ka -bha 'ylı duun li, 'bhie, -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ yabhlo 'bhʋa Zudee, wa laa Agabusı, 'ın ɔ yia -bha yi. 11 Ɔ yia -aın 'yıa, ɔ 'bhua Pɔlʋʋ -jlaa 'wʋ, ɔ gbʋan ɔ 'dɛɛ bhʋ 'sɔ -yɔ sɔ 'sɔ, 'ın ɔ nɛɛ: «Wɛlı Zuzu 'Pʋpa gbaa, mʋ nı: ‹Nyımɛ ka -jlaa mıa da, sa ın gbʋan da na 'dɛ, 'sa Zuifʋ yia ɔ gbʋaan -Zeluzalɛmʋ. 'Ɪn wa 'ka ɔ nyıma -wa 'nıa Zuifʋ yoo 'nyɛ.› »

12 Da -a 'nʋa gbʋ -mını, 'ın -amıaa 'dɛ -yɔ Sezaleee -Lagɔbhelia yia Pɔlʋ bhubhoe, nıı, ɔ 'na mnını -Zeluzalɛmʋ -nı. 13 'Ɪn Pɔlʋ yia we 'bıgʋpalıɛ: «Lɛɛ ka 'gbʋ a wi, 'ın a sumanı na dlıa? Wa 'ka 'mı gbʋan -Zeluzalɛmʋoo, wa 'ka 'mı 'bha 'dɛbhie -gbolu Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnıı 'gbʋoo, ın mı 'cın lamnazıda.»

14 Nıı, ɔ 'nı -amıaa wɛlı 'wʋŋwnuda -mıı 'gbʋ, -a yia ɔ bhubhoe 'yitide. 'Ɪn -a nɛɛ: «Nyımaa -Kanyɔɔ dʋmagbʋ nʋ lɛ!»

15 -A lia 'ylı sanımɛ wee da, 'ın -a yia -amıaa 'gbanya -mɔzʋ, -a yia -Zeluzalɛmʋ mnı. 16 -Zezuu 'bınɔnya tɔlʋa mıa Sezalee, -maa yia -aın yoo kwa. 'Ɪn wa yia -aın Siplʋ -nyımɛ yabhlo, -ɔ 'kaa -aın -gʋda 'nyɛ, -ɔ wa laa Mnasɔɔɔn -buduŋwɛɛ kwa. -Zezuu 'bınɔnyɔ -wa, we 'bı ka 'wʋgwlɛ.

Pəlʋ -yɔ -Lagɔnyıma kpası gbelia 'wlu -Zeluzalɛmʋ

17 Da -a nynia -Zeluzalɛmʋ, -Lagɔbhelia yia -amıaa 'lakpasu kpa 'mʋna nya. 18 -Mʋʋ 'bıgʋ zlı zlıa, Pɔlʋ -yɔ -aın 'sɔ yia *'Zakee -gbɛ mnı. -Mɔ leglizıı nyıma kpası weee gbelia 'wlu. 19 Pɔlʋ -saa wa fʋ, 'bhie, -we weee -Lagɔ nʋa lɛ nyıma 'nıa Zuifʋʋ -gbɛ, 'ın ɔ yia we 'dı -sa wa -yla kpɛɛn kpɛɛn.

20 Da wa 'dɛ weee 'nʋa wɛlı -mını, 'ın wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını. 'Ɪn wa nɛɛ Pɔlʋ -ylaɛ: «Bheli -ın -talı, Zuifʋʋ 'wlu sanımɛ ka -Zezu dlı -gʋ zʋ, 'ın wa mıa Moizıı tite -yɔlanɛda. 21 -We wa mıa gbada wa -yla -na daa mʋ nı: Zuifʋ -wa mıa 'lakpanya glaa, -ın nɛɛ wa -yla wa palı Moizıı tite -blıgʋ, wa 'na 'palı wa 'yua knı 'wʋ -nı, 'ın wa 'bhʋ -Zuifʋʋ lɛnʋgbʋ 'cın 'bı. 22 Sa -a 'ka we nʋa? 'Nʋa wa yia we -kpɔ, nıı, -ın ka yi. 23 We 'gbʋ, -we -a yia da -mı -yla gbaa, -ın nʋ we lɛ.

Nʋkpasia -mnʋa -wa bia -Lagɔ -yla mɪ -aɪn glaa -seli. 24 -Ɪn -yɔ wa mnɪ, -ɪn -yɔ wa 'ka wa -yɔwɔlʋgbʋ lɛnʋ, -ɪn plʋlʋ wa 'wlu, 'ɪn wa 'ka wa 'nyi -sa. -Ɪn -ka 'sa nʋ, 'ɪn nyɪma weee yib-helia we 'ji nɪɪ, -we wa gbaa -na daa, we 'nɪ gbʋzɔnʋ. 'Ɪn wa 'ka we -yɔyɪ, nɪɪ, Moizɪɪ tite -mɪ -na zʋ 'ya 'nʋŋwɛ. 25 We -ka nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ, -wa zʋa -Zezu dlɪ -gʋ, gbʋ -we ka wɛlɪ -a bhlɪa, -a ka we cɛlɪ, 'ɪn -a yia we wa yoo 'pa: ‹A 'na lili -zila -bʋbɔnɪmɛ -nɪ, we ka pʋɪn. Nɪmɛɛ 'pɪɔn -tʋkpa -yɔ nɪmɛ -we 'pɪɔn 'nɪa 'wʋtla, a 'na lili we -nɪ. 'Ɪn a 'na nʋnʋ mʋtnɪgbʋ lɛ -nɪ.› »

26 -Mʋʋ zlɪ zlɪa, tɔʋn, Pɔlʋ -yɔ waa nyɪma -mnʋa yia mnɪ. 'Ɪn ɔ -yɔ wa yia -yɔwɔlʋgbʋ lɛnʋ dabʋdʋ. -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn ɔ mnɪa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, 'ɪn 'ylɪ -we nya wee -yɔwɔlʋgbʋ 'kaa bhɪa, ɔ yia we gba. We ji -wa nɪɪ, bhla -we nya wa 'kaa wa -zila bʋbɔ -bhlo -bhlo.

Pɔlʋ wa kpaa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ

27 Wee -yɔwɔlʋ ylɪ gbesɔ 'ka bhɪa mnɪ, 'ɪn -Azii -dʋdʋ -gʋʋ Zuifʋ yia Pɔlʋ -yɔyɪ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. Tɔʋn, wa 'paa nyɪma -zloo dlɪ yalɪ, 'ɪn wa yia ɔ kpa, 'wʋkpɪkpɪe nyaɛ: 28 «Izlaɛlɪu nyɪma, a bɛ -aɪn -yɔ! Nyɪmɛ -ɔ mɪa da, da weee -yɔ nyɪma weee ɔ slolua gbʋ -we -wa Izlaɛlɪnyɪma klaa, we -yɔ Moizɪɪ tite -yɔ -Lagɔbudu 'kadʋʋ -yɔ -tʋ. 'Ɪn -slɛɛn, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ, ɔ ka wa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ -la, sanɛɛ 'sa ɔ plalɪa wee -mɔwlʋ da pʋɪn -llɛllɛ!»

29 -We ka 'gbʋ, wa yia 'sa nʋ, wa ka Efɛzɪyu Tlofimʋ 'yɪ Pɔlʋ nya -Zeluzalɛmʋgbe nʋkplɛ. Nɪɪ, wamɪa dlɪɪ, Pɔlʋ -yɔ ɔ 'sɔ ka -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ pla.

30 'Ɪn wee 'gbee nʋkpla -nyɪma weee gbugblolua, 'ɪn wa -yɔ -gwagwɪe yia da weee 'bhʋ. 'Ɪn wa yia Pɔlʋ kpa, wa -yɔ ɔ lagbizelie yia -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ 'tla, 'ɪn wa yia -bha kla, -bha -bhlokpadɛ. 31 Zuifʋ mɪ 'klɪ 'yɪda, wa 'ka Pɔlʋ 'bha, 'ɪn nyɪma yia wɛlɪ Wlɔmʋʋ 'slʋjaa -zloo -kanyɔ 'kadʋ kwa, nɪɪ, -Zeluzalɛmʋ -nyɪma weee ka gbugblolu. 32 -Bha -bhlokpadɛ, ɔ 'bhua 'slʋja -yɔ 'slʋjaa glʋ gbuu 'yugalɪnya 'wʋ, 'ɪn ɔ -yɔ -gwagwɪe yia nyɪmaa -zloo gbɛgbɛɪn mnɪ. Da wa 'yɪa ɔ -yɔ 'slʋja 'sɔ -yɔ, 'ɪn wa yia Pɔlʋʋ bhɪtɪe 'yitide. 33 Ɔɔ 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ bɛa Pɔlʋ -yɔ, ɔ kpaa ɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ, wa gbʋan ɔ nɛtɛllukpe 'sɔ nya. 'Bhie, ɔ yia wa layɪbhaɛ: «Nyɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪ -mɪa? Lɛɛ -lu ɔ nʋ lɛa?» 34 'Ɪn nyɪmaa -zloo glaa, -zakpa -bhlo kpɪ 'wʋ -maa 'dɛɛ sa, 'ɪn tɔlʋa kpɪa 'wʋ, wɛlɪ -putu nya. Nɪɪ, 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ 'nɪ mneni ɔ 'ka wɛlɪ yabhlogbɔɔ 'wʋlanʋ, wee -zlɛ duun glaa. 'Ɪn ɔ nɛɛ, wa -yɔ Pɔlʋ 'sɔ mnɪ 'slʋjaa -budu 'kadʋ zɔ. 35 Da Pɔlʋ -yɔ wa nynia wee -buduu sɪkalie kwesi, 'ɪn 'slʋja yia ɔ 'wʋbhu nyɪma 'wlu yalɪ, nyɪmaa -zlo glaa, 'cɛ 'kadʋ wa mɪa 'padaa 'gbʋ. 36 Nɪɪ, nyɪma weee mɪ ɔ 'bɪ, 'wʋkpɪkpɪe nya: «A 'bha ɔ!»

Pɔlʋ gbaa ɔ 'dɛɛ -gʋgbʋ

37 Bhla -we nya wa -yɔ Pɔlʋ
'kaa 'slʋjaa -budu 'kadʋ zɔ pla,
ɔ nɛɛ 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ -ylaɛ:
«ɪn mneni ɪn 'ka -mɪ -yla wɛlɪ
yabhlo gbaa?»
'Ɪn -mɔɔ yia we 'bɪgʋpalɪ ɔ -
ylaɛ: «ɪ'ɪn, aya! Glɛkɪwɛlɪ -na
gbaa? 38 Ezipʋtʋyu -ɔ 'bhua
nyɪmaa dlɪ 'wʋ, nyɪmaa 'wlu-
lapɪlɪnyɔ -yɔ, we 'bɪ 'nɪ -slɔ
'wʋgwlɛ, 'ɪn ɔ -yɔ 'bɪnɔnya 'wlu
glʋ -bhlo (4.000) yia da bɛblɛɛ
ladɪlɪa mnɪ, we 'nɪ -mɪɪ?»
39 Pɔlʋ yia we 'bɪgʋpalɪɛ:
«Zuifʋ ɪn -mɪa, Talɪsɪgbe
nʋkplɛ, Silisi -dʋdʋ -gʋ. Gbe
ka 'ŋnɪ mɪa mnɪda, we nʋkpla
-nyɪmɛ ɪn -mɪa. -Mɪ na
bhubhoea, -ɪn 'nyɛ 'mɪ 'yoo,
ɪn 'ka nyɪma -yla gbʋ gba.»
40 'Slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ yia ɔ
'yoo 'nyɛ. Pɔlʋ 'yligbea sɪkalie
'wlu, 'ɪn ɔ yia sɔ 'pa nyɪma -
yla, nɪɪ, wa 'mu ŋwɛ. Da wa
'dɛ weee 'mua ŋwɛ blenyii,
'ɪn Pɔlʋ yia wa -yla gbʋ gba
zuifʋwɛlɪ 'wʋ:

22

1 «Na bhelia -yɔ na didea,
a pʋ yukwli, na 'dɛɛ gbʋ
'wʋsawɛlɪ na yia -slɛɛn da aɪn
-yla gbaa.»
2 Da Pɔlʋ mɪa gbada wa -yla,
wa 'nʋa we zuifʋwɛlɪ 'wʋ, 'ɪn
wa yia ŋwɛ 'mu blenyii.
Tɔʋn, 'ɪn Pɔlʋ nɛɛ: 3 «Zuifʋ
ɪn -mɪa, Talɪsɪgbe 'wʋ wa
gwalɪa 'mɪ, Silisi -dʋdʋ -
gʋ. 'Ɪn -seli wa zʋa 'mɪ -
Zeluzalɛmʋ. Gamalɪɛlɪ -wa
na -slolunyɔ, mɔ -slolua 'mɪ
-amɪaa dʋkpasɪɪ tite kpɛɛn
kpɛɛn. -Lagɔɔ gbʋ mɪ 'ya -amɪ
dlɪɪ 'kadʋʋ, a 'dɛ weee 'bhisa -
zɛɛn. 4 Nyɪma -wa mɪa -Zezuu
'Yloogblʋ -gʋ, ɪn ka wa 'klɪyɪe
'wʋpalɪ, ɪn ka wa 'bha. 'Ɪn
ɪn yia wa 'llukpe palɪ, we yi
nʋkpasia -zɛoo, we yi 'ŋwɪɪ -
zɛoo, -zugba na pa wa -kaslʋ
'wʋ. 5 *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ
'kadʋ -yɔ Zuifʋʋ nyɪma kpasɪ
weee mneni wa 'ka gba, nɪɪ,
gbʋzɔnʋ na gbaa. Wa ka 'mɪ
'sɛbhɛnya yoo 'nyɛ, na bhelia
Zuifʋ mɪa -Damasɪgbe nʋkplɛɛ
'gbʋ. 'Ɪn ɪn yia wee 'gbe nʋkplɛ
mnɪ, waa -Lagɔnyɪma mɪa -
mɔ, ɪn 'ka wa 'llukpe 'palɪ, ɪn
'ka wa -mɔ -Zeluzalɛmʋ kwa,
'ɪn wa 'ka wa -kaslʋ 'wʋpa.

Pɔlʋ gbaa ɔ -Lagɔplagbʋ (Lngb 9.1-19, 26.12-18)

6 «'Ɪn, ɪn mɪ 'yloogblʋ, ɪn
'ka -Damasɪgbe -yɔ cɪpaa yi,
'ylʋgbagbʋ ylʋ nya tɔʋn, san
'kadʋ yabhlo 'bhʋa yalɪ, 'ɪn we
yia 'mɪ gbeli. 7 Ɪn bhlia dʋdʋ,
'ɪn ɪn yia wɛlɪ yabhlo 'nʋ, we
nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: ‹Sɔlʋ, Sɔlʋ, lɛɛ ka
'gbʋ -na palɪ 'mɪ 'klɪyɪe 'wʋa?›
8 «'Ɪn ɪn yia layɪbhaɛ: ‹Na -
Kanyɔ, nyɔɔ -ɪn -mɪa?›
«'Ɪn wee wɛlɪ yia we
'bɪgʋpalɪɛ: ‹-Amɪ Nazalɛtɪyu
-Zezu, -ɪn mɪa 'klɪyɪe
'wʋpalɪda, -amɪ -wa.› 9 Na
nɔnɔnya ka wee san -yɔyɪ, 'ɪn -
ɔ mɪa 'mɪ -yla gbʋ gbada, wa'a
'nʋ -mɔɔ wɛlɪ.
10 «Tɔʋn, ɪn yia layɪbhaɛ:
‹Na -Kanyɔ, sa ɪn 'ka nʋa?›
«'Ɪn Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ 'mɪ
-ylaɛ: ‹-Ɪn -sɔ 'wʋ, -ɪn mnɪ
-Damasɪgbe nʋkplɛ, 'ɪn -we
weee -Lagɔ gbaa, -ɪn nʋ lɛ, -mɔ
wa yia -mɪ -yla we gbaa.› 11 Ɪn
ka 'lɔ wee saan 'tɪtɛ -mɪnɪɪ 'gbʋ,
na nɔnɔnya kpaa na sɔ la, 'ɪn
wa yia 'mɪ -Damasɪ kwa.

12 «-Mɔ -Damasɪ, nyɪmɛ yabhlo mɪ -bha, 'mɔ wa laa Ananiasɪ. Nyɪmɛ -ɔ zʊa -bha -Lagɔ, 'mɔ ɔ -mɪa, 'ɪn ɔ zʊa Moizɪɪ tite 'nʊŋwɛ. -Damasɪgbee Zuifʊ weee gbaa gbʊzɔnʊ gbʊ ɔ daa. 13 Ananiasɪ yia na -gbɛ, ɔ 'yligbea 'mɪ kwesi, 'ɪn ɔ nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: ‹Sɔlʊ, na bheli, -na 'yli -blo!› -Bha -bhlokpadɛ, na 'yli -bloa, 'ɪn ɪn yia ɔ -yɔyɪ vaa.

14 «'Ɪn ɔ yia we -gʊdɪ 'mɪ -ylaɛ: ‹-Amɪaa dʊkpasɪɪ -Lagɔ ka -bha -mɪ -sa 'cɪn, -ɪn 'ka ɔ dʊmagbʊ yibheli, 'ɪn -ɔ -wa Nyɪmɛ Tɪklɪɪ, -ɪn 'ka ɔ -yɔyɪ, -ɪn 'ka ɔ 'dɛɛ wɛlɪ 'nʊ. 15 Nɪɪ, ɔ gbʊdayɪnyɔ -na yia -zɛa. 'Ɪn -we -ɪn 'yɪa -yɔ, 'ɪn -ɪn 'nʊa, -ɪn 'ka we gba dʊdʊgʊ -nyɪma weee -yla. 16 'Ɪn -slɛɛn, lɛɛ ka 'gbʊ -na wʊa? -Ɪn -sɔ 'wʊ, -ɪn yi, -ɪn la Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ŋɪn, wa 'ka -mɪ batizee, -Lagɔ 'ka -mɪ -yɔwɔlʊ, -na gbʊnyii 'ka -mɪ kwɛyli 'bhʊ.›

Pɔlʊ gbaa sa -Lagɔ tiea ɔ, nyɪma 'nɪa Zuifʊ, wa -gbɛɛ gbʊ

17 «-Mʊʊ 'bɪgʊ, ɪn yia lʊbhiti -Zeluzalɛmʊ. 'Ylɪ yabhlo nya, ɪn mɪ -Lagɔ bhub-hoeda -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ɪn Nyɪmaa -Kanyɔ yia 'mɪ 'klʊtlalɪ na 'yli 'wʊ. 18 'Ɪn, ɪn 'yɪa Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: ‹-Ɪn 'pulo kwɛ la, -ɪn 'bhʊ -Zeluzalɛmʊ slʊɪ! Nɪɪ, na gbʊ -na yia gbaa, -mɔ -nyɪma 'na 'ka we -yɔŋwnu.›

19 «Ɪn yia we 'bɪgʊpalɪɛ: ‹Nyɪmaa -Kanyɔ, wa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, ɪn ka -Lagɔbudunya zɔ 'plɪlɪ, 'ɪn nyɪma -wa ŋwnua -na gbʊ -yɔ, -zugba na pa wa -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn na sɛlɪ wa. 20 'Ɪn da wa 'kaa -na gbʊdayɪnyɔ Etiɛnɪ 'bha, -amɪ mɪ 'ya -bha. -Wa mɪa ɔ 'bhada, ɪn ka wa ŋwnunu, 'ɪn ɪn yia wa -bananya 'yliyɔzʊ.›

21 «'Ɪn Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: ‹-Ɪn mnɪ, nɪɪ, tiea na yia -mɪ 'pɪpɪ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊʊ gbɛgbɛɪn!› »

Pɔlʊ nɛɛ Wlɔmʊʊ 'slʊjaa -kanyɔ -yla nɪɪ, Wlɔmʊ -dʊdʊwlakpɛ ɔ -mɪa.

22 Nyɪmaa -zlo pʊlʊa Pɔlʊ yukwli tɪklɪɪ, tɔʊn, ɔ yia wɛlɪnya -mɪnɪɪ gbagbɪe bhɪa. 'Ɪn wa yia 'wʊkpɪkpɪe bhlɪɛ: «A -sa nyɪmɛ nɪ la! A 'bha ɔ! Ɔ 'nɪ we 'klʊ -ka, ɔ 'ka 'yliyɔgada -tʊ, dʊdʊ nɪ -gʊ!» 23 Wa 'kpɪa 'wʊ 'tɪtɛɛ, wa vitelia wa -bananya, 'ɪn wa yia bla yalɪ 'mni. 24 Wlɔmʊʊ 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ nɛɛ, wa 'pa Pɔlʊ 'slʊjaa -budu 'kadʊ zɔ. Wa 'ka ɔ sɛlɪ, 'ɪn gbʊ -we ka 'gbʊ nyɪmaa -zlo mɪa sa ɔ 'wluo 'kpɪlɪda, ɔ 'ka we gba, 'ɪn -mɔɔ 'ka we 'nʊ. 25 'Ɪn da wa gbʊan Pɔlʊ wa 'ka ɔ sɛlɪa yi, tɔʊn, 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ mɪa -bha, Pɔlʊ yia ɔ layɪbha 'lee: «We se mɪ aɪn -yla, a 'ka *Wlɔmʊ -dʊdʊwlakpɛ sɛlɪ, -zugba a 'nɪ -slɔ ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhuu?»

26 Da ɔɔ 'slʊjayu 'nʊa wɛlɪ -mɪnɪ, 'ɪn ɔ yia 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ wɛlɪ kwa, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Lɛɛ -lu -na yi yaa dɛ lɛnʊa? Ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪ, Wlɔmʊ -dʊdʊwlakpɛ -wa!»

27 'Slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ yia Pɔlʊ 'yɪa, ɔ bɛa ɔ -yɔ. Ɔ yia ɔ layɪbhaɛ: «Gba gbʊzɔnʊ,

Wlɔmʋ -dʋdʋwlakpɛ -ɪn -mɪa 'pɪɛɪn yɪ?»

Pɔlʋ yia we 'bɪgʋpalɪ: «ɪɪn, 'mɔ ɪn -mɪa.»

28 'Ɪn 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ nɛɛ: «'Gwɛzi 'kadʋ ɪn plʋlʋa 'bhie, ɪn yia Wlɔmʋ -dʋdʋwlakpɛ -zɛ.»

'Ɪn Pɔlʋ yia we 'bɪgʋpalɪ: «-Amɪ mɪa, gwalɪ wa gwalɪlɪa 'mɪ we.»

29 -Bha -bhlokpadɛ, -wa 'ka yaa Pɔlʋ sɛlɪ, 'ɪn ɔ 'ka gba, -maa yia ɔ gwevla. Da 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ yibhelia we 'ji nɪɪ, Pɔlʋ -ɔ ɔ gbʋan, -mɔɔ mɪ Wlɔmʋ -dʋdʋwlakpɛ nya, 'ɪn ɔ 'dɛ yia nyanɔ nʋ.

Pɔlʋ mɪ gbʋwliwʋdɪnya 'yu

30 Gbʋ -we Zuifʋ dɪa Pɔlʋ 'wlu, 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ 'yɪbha ɔ 'ka we 'wʋlanʋ kpɛɛn kpɛɛn. We 'gbʋ, zlɪ zlɪa, 'ɪn ɔ yia ɔ gbʋan -llukpe 'wʋsa. 'Ɪn ɔ yia -Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan -yɔ gbʋwliwʋdɪnya 'wlugbeli. 'Bhie, ɔ -yɔ Pɔlʋ yia wa 'yu yi.

23

1 Pɔlʋ ylaa gbʋwliwʋdɪnya flɪlɪɪ, ɔ nɛɛ: «Bheliaɪn, ɪn ka -Lagɔ 'yu nɔ 'nanʋʋ, na dlɪ 'nɪ 'mɪ gbʋ 'nyɛ, 'ɪn we yia -zɛɛn ylɪ -mɪnɪ ylɪ.»

2 'Ɪn -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ Ananiasɪ nɛɛ -wa mɪa Pɔlʋ kwesi -ylaɛ: «A 'pa ɔ ŋwɛ -gʋ -lu!»

3 Tɔʋn, Pɔlʋ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Wɛlɪ 'sɔ -nyɪmɛ, -mɪ -Lagɔ yia bhɪtɪa! -Bha -ɪn -dɪa la, -zugba -na bhu na -yɔgbʋ 'wʋ titee sɔlʋ, 'ɪn -ɪn nɛɛ, wa bhɪtɪ 'mɪ. Tite 'nɪ 'sa gba.»

4 -Wa mɪa Pɔlʋ kwesi, -maa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -na vɛlɪa yɪ?»

5 Pɔlʋ yia we 'bɪgʋpalɪɛ: «Na bhelia, ɪn 'nɪ we 'ji -yi nɪɪ, -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ ɔ -mɪa. Nɪɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

‹-Ɪn 'na gbalɪ gbʋnyuu -na nyɪmaa 'yugalɪnyɔ -yla -nɪɪ!› »

6 Pɔlʋ -yi we 'ji nɪɪ, nyɪmaa -zakpa sɔ -wa gbʋwliwʋdɪnya. -Zakpa -bhlo -wa *Sadusenyɪma, 'ɪn -zakpa 'sɔnʋ -wa Falizɪnyɪma. We 'dɛɛ 'gbʋ ɔ yia 'wʋkpɪ 'tɪtɛɛ wa 'yuɛ: «Bhelia, Falizɪnyɪmɛ ɪn -mɪa, 'ɪn Falizɪnyɪmɛɛ 'yu ɪn -mɪa. Tlɪtlɪnyaa 'wʋsɔsʋe ɪn dɪa dlɪ 'wʋʋ 'gbʋ, wa mɪa da na -yɔgbʋ 'wʋbhuda.»

7 Da Pɔlʋ gba 'saa, Falizɪnyɪma -yɔ Sadusenyɪma yia kpɛlɪe bhli, 'ɪn wa yia 'wʋdo 'sɔ. 8 Nɪɪ, Sadusenyɪma nɛɛ, tlɪtlɪnyaa 'wʋsɔsʋe 'nɪ -mɪ, 'anzɪnya -yɔ zuzu 'nɪ la -mɪ, 'ɪn -zugba Falizɪnyɪma yibhelia we nɪɪ, we 'dɛ weee mɪ la. 9 'Ɪn nyɪmaa -zlo mɪ 'wʋkpɪda 'tɪtɛɛ, 'ɪn Falizɪnyɪmaa tɔlʋa -wa -wa -Lagɔɔ titee gwesanya, -maa yia Pɔlʋ lʋpa 'kʋa 'tɪtɛ nya. Wa nɛɛ: «-A yɪ we -yɔ nɪɪ, nyɪmɛ -mɔnɪ 'nɪ gbʋnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʋ. -De zuzu yabhloo, -de 'anzɪ yabhlo gba ɔ -yla gbʋʋ, nyɔɔ -yi we 'jia?»

10 Wee -zlɛ kpʋkpalɪa 'wʋ, wa yi Pɔlʋ 'ylisɪsalɪ 'gbʋ, nyanɔ yia 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ dlɪ slo. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'slʋja -ylaɛ, -maa -sa Pɔlʋ wa nyɪdɪ, wa kwa ɔ 'slʋjaa -budu 'kadʋ zɔ lʋ.

11 -Mʋʋ 'bɪgʋʋ sabɔ bɛa, Nyɪmaa -Kanyɔ yia Pɔlʋ 'klʋtlalɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'tɛmanɪ dlɪ! -Ɪn ka na gbʋ

gba -seli -Zeluzalɛmʊ, we mɪ nɪɪ, -ɪn gba 'ya we Wlɔmʊgbe nʊkplɛ.»

Zuifʊ zʋa Pɔlʋʋ 'bhabhagbʊ

12 -Mʊʊ zlɪ zlɪa zlʊkpɛ, Zuifʊʊ -zakpa -bhlo yia wɛlɪ -bhlo bhlɪ, 'ɪn wa yia bi -Lagɔ 'yu nɪɪ, wa 'nɪ -slɔ Pɔlʊ 'bha, wa 'na 'ka li 'ɪn wa 'na 'ka 'ma. 13 Nyɪma -wa bhlɪa wɛlɪ -mɪnɪ, wa ka nyɪmaa glʊ 'sɔ -gʊzi. 14 'Ɪn wa yia -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ nyɪma kpasɪɪ -gbɛ mnɪ. 'Ɪn wa nɛɛ -maa -ylaɛ: «-A ka bi -Lagɔ 'yu, nɪɪ, -a 'nɪ -slɔ Pɔlʊ 'bha, -a 'na 'ka -lu yabhlogbɔɔ li. 15 'Ɪn -slɛɛn, amɪa -yɔ gbʊwliwʊdɪnya bhlɪ wɛlɪ -bhlo, 'ɪn a 'ka 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ -yla gba nɪɪ, ɔ -la aɪn Pɔlʊ -dawli nya, a 'yɪbha a 'ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊsɪsalɪ tɪklɪɪ. We -ka -amɪa, -a ka -amɪaa 'dɛ lamnazɪ -a 'ka ɔ 'bha, 'bhie, ɔ 'ka -seli nyni.»

16 'Ɪn wɛlɪ wa bhlɪa Pɔlʊ daa, ɔ bhɔlɔɔ 'yu 'nʊa we, 'ɪn ɔ yia 'slʊjaa -budu 'kadʊ zɔ Pɔlʊ 'dɪ -salɪa mnɪ. 17 Tɔʊn, Pɔlʊ laa 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ yabhlo, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn kwa nyimesləyu nɪ 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊʊ -gbɛ, nɪɪ, ɔ ka gbʊ yabhlo ɔ 'ka we gba ɔ -yla.»

18 Ɔɔ 'slʊja -yɔ ɔɔ nyimesləyu yia 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊʊ -gbɛ mnɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Kaslʊnyɪmɛ Pɔlʊ laa 'mɪ, ɔ nɛɛ: ɪn -la -mɪ nyimesləyu nɪ. -Mɔɔ ka gbʊ yabhlo ɔ 'ka -mɪ -yla we gba.»

19 'Slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ kpaa nyimesləyuu sɔ la, ɔ -yɔ ɔ vlaa gwe -sɛ, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbhaɛ: «Lɛɛ -gbʊ -ɪn 'yɪbha -ɪn 'ka 'mɪ -yla gbaa?»

20 'Ɪn nyimesləyu yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Zuifʊ ka wɛlɪ -bhlo bhlɪ nɪɪ, -ɪn kwa cɪzɪ Pɔlʊ gbʊwliwʊdɪnya 'yu. Gbaa wa yia -dawli nya nɪɪ, gbʊwliwʊdɪnya 'yɪbha wa 'ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊsɪsalɪ tɪklɪɪ. 21 'Ɪn -ɪn 'na 'nʊnʊ wa wɛlɪ -nɪ! Nɪɪ, -wa zizea ɔ 'bhabhɪee 'gbʊ, wa mneni nyɪmaa glʊ 'sɔ -gʊzi. Wa ka bi -Lagɔ 'yu, wa nɛɛ, wa 'nɪ -slɔ Pɔlʊ 'bha, wa 'na 'ka li, 'ɪn wa 'na 'ka 'ma. Nɪɪ, -slɛɛn, wa ka lamnazɪ, -na wɛlɪ wa mɪa wʊda.»

22 Da ɔɔ 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ gbaa nyimesləyu -yla nɪɪ: «-We -ɪn gbaa da 'mɪ -yla, -ɪn 'na gbalɪ we nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -yla -nɪ.» 'Bhie, ɔ yia -mɔɔ 'yi-tide, 'ɪn -mɔɔ yia mnɪ.

'Slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ kwaa Pɔlʊ Felisɪɪ -gbɛ

23 -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ laa ɔ 'slʊjaa glʊ gbuu 'yu-galɪnya 'sɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Slʊjaa 'wlu -bhlo (200) klaa, nɪmɛsʊʊn -gʊʊ 'slʊjaa glʊ ta 'ya kugbua (70) -yɔ 'slʊjaa 'wlu -bhlo kaa 'li kwɛɛ, a gbeli da wa 'wlu. 'Ɪn a 'dɛ weee mnazɪ la, jibheza lɛlɪɪ gbomnʊanʊ nya, a 'ka Sezalegbe nʊkplɛ mnɪ. 24 A mnazɪ nɪmasʊʊn -yɔ, 'ɪn a 'ka Pɔlʊ 'wʊbhu we -gʊ, 'ɪn a 'ka ɔ dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪɪ -gbɛ kwa -dlɔɔ.»

25 'Ɪn ɔ yia 'sɛbhɛ cɛlɪɛ:

26 Dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ 'kadʊ,
-amɪ Klodʊ Liziasɪ saa -mɪ fʊ.

27 Nyɪmɛ -ɔ ɪn 'paa dɛ -mɪ yoo, Zuifʊ ka ɔ kpa, wa 'ka ɔ 'bha. 'Ɪn da ɪn 'nʊa

nıı, Wlɔmʋ -dʋdʋwlakpɛ -wa, 'ın ın -yɔ na 'slʋja yia mnı, ın yia ɔ wa kwɛɛ -sa. 28 In 'yıbha gbʋ -we Zuifʋ dıa ɔ 'wlu, ın 'ka we 'ji 'nʋ. We 'gbʋ, ın yia ɔ wa gbʋwliwʋdınya 'yu kwa. 29 In ka we -yɔyı nıı, wa 'dɛɛ titee 'gbʋ, wa dıa ɔ gbʋ 'wlu. 'In wa 'nı mneni wa 'ka ɔ gbʋ yabhlogbɔɔ -yla lapalı, -we ka 'gbʋ wa 'kaa ɔ 'bha, 'ın wa 'kaa ɔ -kaslʋ 'wʋpa, we 'nı 'yıe. 30 'Bhie, wa yia 'mı wɛlı kwaɛ, Zuifʋ ka ɔ -yɔgbʋ zʋ. -Bha -bhlokpadɛ, ın 'paa ɔ yoo -na -gbɛ. 'In ın nɛɛ ɔ gbʋwludınya -ylaɛ, wa 'kla ɔ -na -gbɛ.

31 -We 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ gbaa, ɔ 'slʋja ka we lɛnʋ. Wa 'bhua Pɔlʋ 'wʋ sabɔ, 'ın wa -yɔ ɔ yia Antipatlisıgbe nʋkplɛ mnı. 32 -Mʋʋ zlı zlıa, 'ın 'slʋja mıa bhʋ -gʋ nɔda, -maa yia 'slʋjaa -budu 'kadʋ zɔ lʋbhiti. 'In wa yia 'slʋja mıa nımasʋʋn -gʋ 'yitide, -maa -yɔ Pɔlʋ yia 'yoo 'yliyɔzʋ. 33 'Slʋja mıa nımasʋʋn -gʋ nynia Sezalee, 'ın wa yia dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ 'sɛbhɛ yoo 'nyɛ, 'bhie, wa yia ɔ Pɔlʋ 'klʋslolu. 34 Dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ zɛlıa wee 'sɛbhɛ, 'ın ɔ yia Pɔlʋ layıbha: «Dʋdʋ -mʋmʋ ka nyımɛ -ın -mıa?» 'In Pɔlʋ yia we 'bıgʋpalıɛ: «Silisi -nyımɛ ın -mıa.» 35 'In ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Wa dıa -mı gbʋ 'wlu, wa -ka yi, 'ın na yıbhaa -mı la.» 'In ɔ nɛɛ, wa kwa Pɔlʋ Ewlodʋʋ gbʋwʋbhubudu 'kadʋ zɔ.

24

Zuifʋ dıa Pɔlʋ gbʋ 'wlu Felisı 'yu

1 'Yli gbu 'plıa, -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ Ananiası yia Sezalee nyni. Ɔ -yɔ nyıma kpası tɔlʋa -yɔ *lʋpanyɔ yabhlo wa laa Tɛlıtulı. 'In wa yia Pɔlʋ 'klaa yi dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ Felisı 'yu.

2 Wa laa ɔ, 'ın Tɛlıtulı yia ɔ gbʋ 'wludıdıe bhli dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ Felisı 'yu: «Felisı 'kadʋ! -Na 'gbʋ -a kaa da 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ weee. 'In gbʋnya -ın 'bhitia gbʋyilo nya, mʋ saa -amıaa nyıma 'wʋ. 3 -Lu -zɔnʋ weee -a yıa, da weee, 'ylı weee nya, we 'gbʋ -a paa -mı fuo dlı weee nya. 4 'In ın 'nı 'yıbha, ın 'ka -na 'bı 'wʋgwlɛlı, we 'dɛɛ 'gbʋ, -mı na bhubhoe, -ın 'nyɛ -aın bhla -sɛlɛ, -na dlı -zɔnʋ nya, -ın 'ka -aın yukwli pʋlʋ.

5 «-A ka we -yɔyı nıı, nyımɛ -mɔnı, nyımɛ 'nyuuu 'dɛgbolu -wa. Nyımaa -zakpa -bhlo wa laa Nazalɛtı -nyıma, wa 'yugalınyɔ -wa. Zuifʋ weee ɔ pʋpalıa 'wʋ dʋdʋ weee -gʋ. 6 'In ɔ ka we layla 'dɛbhie nıı, ɔ 'ka -amıaa -mɔwlʋ -Lagɔbudu 'kadʋʋ 'ŋnı -nyumɔ, 'ın -a yia ɔ kpa. [-A 'yıbha -a 'ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋbhu -amıaa titee sɔlʋ. 7 'In 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ Liziası yia yi, 'ın ɔ yia ɔ -aın kwɛɛ -sa -gla nya. 8 'Bhie, Liziası nɛɛ Pɔlʋʋ gbʋwludınya -yla, wa yi -mı 'yu.] We -ka -na dɛ 'yıbha ɔ la, 'ın -ın 'kaa we 'jiyibheli nıı, gbʋ -we -a dıa ɔ 'wlu, gbʋzɔnʋ -wa.»

9 'In Zuifʋ -maa yi 'yaa Tɛɛtulusıı wɛlı -gʋ 'yligbe, 'ın wa nɛɛ: «Cıın, -we ɔ gbaa dɛ, gbʋzɔnʋ -wa.»

Pɔlʋ gbaa ɔ 'dɛɛ -gʋgbʋ

10 'Ɪn dʋdʋʋ 'wlulapɪlɪnyɔ yia Pɔlʋ -yla sɔ 'pa, nɪɪ, ɔ gba. 'Ɪn Pɔlʋ nɛɛ:

«ɪn -yi we 'ji, -ɪn ka -zʋ duun li, -zugba -na bhu -amɪaa nyɪmaa -yɔgbʋ 'wʋ. We 'gbʋ, na dlɪ 'tɛ 'wʋ, ɪn 'ka na 'dɛɛ -gʋgbʋ gba.

11 «-Ɪn mneni -ɪn 'ka we 'wʋsɪsalɪ -na 'dɛ nya, nɪɪ, -amɪ nynia -Zeluzalɛmʋ, ɪn 'ka -Lagɔ bʋbɔ, we 'ylɪ kugbua lɛ 'sɔ 'nɪ -slɔ 'plɪ. 12 Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ 'yɪ, -zugba na -yɔ nyɪmɛ kpɛlɪ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. 'Ɪn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ 'wʋtlalɪ, -zugba na bhu nyɪmaa -zloo dlɪ 'wʋ -Lagɔbudunya zɔ -yɔ daputu, 'gbe nʋkplɛ. 13 'Ɪn -slɛɛn, gbʋ -we nyɪma -manɪ dɪa da 'mɪ 'wlu, wa 'nɪ mneni wa 'ka we 'wʋyleli -mɪ -yla. 14 -Mʋʋ bhla, -we ɪn ŋwnua -yɔ -mɪ 'yu, mʋ nɪ: -amɪaa dʋkpasɪ -Lagɔ na bʋbɔa, 'Yloogblʋ -lolu -we ka gbʋ wa'a laa gbʋzɔnʋ, we -gʋ -nɔnʋe nya. 'Ɪn -we weee mɪa cɛlɪda Moizɪ titee 'sɛbhɛ -yɔ -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyaa 'sɛbhɛ 'wʋ, 'ɪn na zʋa we dlɪ -gʋ. 15 Sa wamɪa dɪa -Lagɔ dlɪ 'wʋ, 'sa -amɪ na dɪa -Lagɔ dlɪ 'wʋ. Nɪɪ, nyɪma tɪklɪ -yɔ nyɪma 'nyii 'sɔ, 'wʋ wa yia -sɔa tlɪtlɪnya glaa. 16 We 'gbʋ na gʋa la 'ylɪ weee nya, 'ɪn na dlɪ yi 'mɪ gbʋ 'nyɛ -Lagɔ 'yliya 'wʋ, 'ɪn 'ya nyɪma 'yliya 'wʋ.

17 «Da ɪn lia -zʋ duun daputu, 'ɪn ɪn yia -Zeluzalɛmʋ lʋyi 'gwɛzi nya, na nyɪma 'wʋsasɪe -yɔ 'slaka -lii wlawlɪe -Lagɔ -ylaa 'gbʋ. 18 Da ɪn mɪa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, 'ɪn -Aziii Zuifʋ yia -mɔ 'mɪ ylɪ, -we ɪn mɪa lɛnʋda mʋ nɪ, ɪn mɪ -mɔwlʋgbʋ lɛnʋda. Nyɪmaa -zlo 'nɪ 'mɪ 'bɪ -mɪ, 'ɪn -zlɛ 'nɪ 'mɪ kwesi -mɪ. 19 'Ɪn we -ka yaa nɪɪ, -Aziii Zuifʋ -tɔlʋa mɪa zlɪmɛ -bha, -maa ka yaa na gbɛgbɛɪn gbʋ dlɪɪ, ma 'kaa 'mɪ 'kla -na -gbɛ. 20 Da wa kwaa 'mɪ gbʋwliwʋdɪnya 'yu, gbʋnyuu ɪn nʋa lɛ wa 'yɪa -yɔ, nyɪma -wa 'yligbea dɛ, wa gba we -mɪ -yla. 21 Ɪn 'yligbea gbʋwliwʋdɪnya 'yu, 'ɪn ɪn nɛɛ wa -yla wɛlɪ 'tɪtɛ nyaɛ: ‹Tlɪtlɪnya yia 'wʋsɔa tlɪtlɪe lʋ! We nya wa -laa 'mɪ aɪn 'yu, a 'ka na -yɔgbʋ 'wʋbhu.› -De mʋʋ.»

22 Dʋdʋʋ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ -yia -Zezuu 'Yloogblʋʋ -gʋgbʋ 'ji kpɛɛn kpɛɛn, 'ɪn ɔ yia we 'wʋlanʋ, -mɔɔ yia wee gbʋwʋbhu ylɪ lʋbɛlɪ. 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ Liziasɪ -ka yi 'bhie, ɪn 'ka amɪaa gbʋ 'wʋbhu.» 23 Ɔ nɛɛ 'slʋjaa glʋ gbuu 'yugalɪnyɔ -ylaɛ: «-Ɪn dɪ Pɔlʋ la -kaslʋbudu zɔ. -Ɪn 'tide ɔ 'yi, ɔ 'ka ɔ 'dɛ -yla -tʋ. -Ɪn 'nyɛ ɔ 'talea 'yoo, wa 'ka ɔ -yla -li lɛnʋ.»

Wa ka Pɔlʋ Felisɪ -yɔ Dlusilɪ 'yu kwa

24 'Ylɪ sanɪmɛ 'plɪa, Felisɪ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Dlusilɪ yia yi, Zuifʋŋwnɔ -wa. Ɔ nɛɛ wa -yɔ Pɔlʋ yi, 'ɪn ɔ 'ka ɔ -Zezu Klisɪu dlɪ -gʋzʋ wɛlɪ yukwli pʋlʋ. 25 'Ɪn da Pɔlʋ bhlia nyɪmɛɛ nɔnɔbhʋ tɪklɪu klaa, 'dɛɛ dlɪ lakpakpɪe -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa -yɔgbʋ 'wʋbhubhuee gbʋ gbagbɪe, 'ɪn Felisɪ yia nyanɔ nʋ. 'Ɪn ɔ nɛɛ Pɔlʋ -ylaɛ: «-Ɪn mneni, -ɪn 'ka -slɛɛn mnɪ. 'Ɪn da ɪn -ka bhɪa, ɪn 'ka -mɪ

la lʊ.» 26 Dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ Felisı dı yaa we dlı 'wʊ nıı, 'gwɛzi Pɔlʊ yi yaa ɔ 'nyɛa. We 'gbʊ, ɔ laa Pɔlʊ bhla weee nya, ɔ -yɔ ɔ 'ka 'dı -sa.

27 -Zʊ 'sɔ 'plıa, Pɔsiusʊ Fɛsıtusʊ yia Felisıı 'bıgʊplılı. 'Ɪn Felisı 'yıbha ɔ 'ka Zuifʊ dʊdʊnamanıı 'gbʊ, ɔ yia Pɔlʊ -kaslʊ 'wʊ tı.

25

Wa ka Pɔlʊ nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʊ Fɛsıtusʊ 'yu kwa

1 Da ɔ nynia wee dʊdʊ -gʊ, we 'ylı ta 'plıa, Fɛsıtusʊ 'bhʊa Sezalee, 'ın ɔ yia -Zeluzalɛmʊ mnı. 2 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Zuifʊʊ nyıma kpası yia Pɔlʊ 'kla ɔ -gbɛ. 3 Wa nɛɛ Fɛsıtusʊ -yla, ɔ nʊ wa 'nanı 'wʊ, 'ın wa yia we ŋwɛ -yɔkpalı nıı, ɔ -la Pɔlʊ -Zeluzalɛmʊ lʊ. Nıı, wa ka Pɔlʊʊ -yɔgbʊ zʊ, wa 'yıbha wa 'ka ɔ 'bha 'yloogblʊ. 4 'Ɪn Fɛsıtusʊ yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «Pɔlʊ mı -kaslʊ 'wʊ Sezalee, 'ın daylı na 'dɛgbolu bhitia -mɔ lʊ.» 5 'Ɪn ɔ yia we -gʊdıɛ: «Amıaa -cıan kwa 'mı yoo, we -ka nıı, nyımɛ -mɔnı ka gbʊnyuu lɛnʊ, wa 'ka -mɔ we gba.»

6 Fɛsıtusʊ li wa -gbɛ sa 'bhisa 'ylı gbomnʊa. 'Bhie, ɔ yia Sezalee lʊbhiti. -Mʊʊ zlı zlıa, 'ın ɔ yia gbʊwʊbhu -zejila 'yu ladı, 'ın ɔ nɛɛ wa -yɔ Pɔlʊ yi. 7 Da Pɔlʊ yia, Zuifʊ -wa 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, -maa yia ɔ gbeli. 'Ɪn wa yia ɔ gbʊnyii 'kadıı -zlo 'wludı, 'ın wa 'dɛ 'nı mneni wa 'ka we 'wʊsısalı tıklıı. 8 Pɔlʊ mıa ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ gbada, ɔ nɛɛ: «Ɪn 'nı gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, Zuifʊʊ tite -yɔ -Lagɔbudu 'kadʊ -yɔ nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʊ *Sezaa gbɛgbɛın.»

9 Fɛsıtusʊ 'yıbha ɔ 'ka Zuifʊ dʊdʊ namanıı 'gbʊ, 'ın ɔ nɛɛ Pɔlʊ -ylaɛ: «-Ɪn 'yıbha -ın 'ka -Zeluzalɛmʊ mnıı? Wa 'ka -mɔ -na -yɔgbʊ 'wʊbhu 'mı 'yuu?»

10 Pɔlʊ yia we 'bıgʊpalıɛ: «Sezaaa gbʊwʊbhu -zejila 'yu ın 'yligbea da, 'ın -bha wa 'kaa na -yɔgbʊ 'wʊbhu. Ɪn 'nı Zuifʊ -yla gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, 'ın -na 'dɛ -yi we 'ji zʊzɔnʊ sa. 11 We -ka na -yɔgbʊ, 'ın gbʊ -we ka 'gbʊ wa 'kaa nyımɛ 'bha, ın -ka we lɛnʊ, ın 'na 'ka tlıtlıee daa gba ‹-ınnya›. 'Ɪn we -ka nıı, gbʊ nyıma -manı mıa da 'mı 'wludıda, we 'nı gbʊzɔnʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka 'mı wa yoo 'nyɛ. Ɪn ka na gbʊ Sezaa 'yu kwa.»

12 Nıı, Fɛsıtusʊ -yɔ ɔ gbʊwlıwʊdınya bhıa gbagbıe, 'ın ɔ nɛɛ Pɔlʊ -ylaɛ: «-Ɪn ka -na gbʊ Sezaa 'yu kwa, we 'gbʊ, Sezaa 'yu -na yia mnıa!»

Wa ka Pɔlʊ Aglipa 'yu kwa

13 'Ylı sanımɛ 'plıa, nyımaa 'wlulapılınyɔ Aglipa -yɔ ɔ bhɔlɔ Belenisı yia Fɛsıtusʊ fʊsaa yi Sezalee. 14 Wa mı -bha 'ylı duun lida, 'ın Fɛsıtusʊ yia nyımaa 'wlulapılınyɔ Aglipa -yla Pɔlʊʊ gbʊ gba. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımɛ yabhlo Felisı tıa -kaslʊ 'wʊ, ɔ mı da. 15 Da ın mnıa -Zeluzalɛmʊ, *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Zuifʊʊ nyıma kpası yia ɔ 'kla nıı, ın 'pa ɔ -kaslʊ 'wʊ.

16 «'Ɪn ın yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: ‹-Amıa, Wlɔmʊ -nyıma 'nı we bhlabhʊ, -a 'ka nyımɛ

ɔ gbʊwludɪnya yoo 'nyɛ, -zugba ɔ 'nɪ ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ gba gbʊwʊbhunyɔ 'yu.› 17 'Ɪn waa nyɪma -yɔ 'mɪ 'sɔ yia -seli yi dabʊdʊ. 'Ɪn ɪn 'nɪ kpeke, -mʊʊ zlɪ zlɪa, ɪn -dɪa gbʊwʊbhu -zejila 'wʊ la, 'ɪn ɪn nɛɛ na 'slʊja -yla, wa -yɔ ɔɔ nyɪmɛ yi. 18 Ɔ gbʊwludɪnya yia yi. 'Ɪn gbʊnyii ɪn pʊpalɪ yaa 'wlukʊʊn la, nɪɪ, 'mʊ wa yi ɔ 'wlu dɪa, wa 'nɪ -mʊʊ ɔ 'wlu dɪ. 19 Nɪɪ, wa 'dɛɛ -Lagɔbʊbʊe -yɔ nyɪmɛ yabhlo wa laa -Zezuu gbʊ -gʊ wa -yɔ ɔ 'sɔ kpɛlɪa. Ɔɔ nyɪmɛ ka tlɪ, 'ɪn Pɔlʊ nɛɛ, ɔ 'nɪ tlɪ, ɔ -ga 'yliyɔ. 20 Sa ɪn 'kaa gba gbʊ -mɪnɪ 'wʊ, ɪn 'nɪ we -yi. Tɔʊn, 'ɪn ɪn nɛɛ Pɔlʊ -yla, ɔ -ka 'yɪbha ɔ 'ka -Zeluzalɛmʊ mnɪ, 'ɪn wa 'ka -mɔ ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhulu, gbʊ -mɪnɪ -gʊ. 21 'Ɪn Pɔlʊ yia ɔ gbʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ Sezaa 'yu kwa. Ɔ 'yɪbha nɪɪ, -mɔɔ 'bhu ɔ -yɔgbʊ 'wʊ. 'Ɪn ɪn nɛɛ, wa tɪ ɔ -kaslʊbudu zɔ bhla -sɛlɛ nya. -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɪn 'ka ɔ Sezaa 'yu kwa.»

22 Aglipa nɛɛ Fɛsɪtusʊ -ylaɛ: «Na 'dɛ 'yɪbha ɪn 'ka ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪɪ wɛlɪ 'nʊ.»

Fɛsɪtusʊ yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Cɪzɪ -na nʊa ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪɪ wɛlɪ.»

23 -Mʊʊ zlɪ zlɪa, Aglipa -yɔ Belenisɪ -yɔ nyɪmaa -dɔlʊ yia -budu 'kadʊ zɔ pla, we -yɔ 'slʊjaa -cɪan -yɔ wee 'gbee nyɪma kpasɪ. 'Ɪn Fɛsɪtusʊʊ wɛlɪ -gʊ, wa -yɔ Pɔlʊ yia yi. 24 'Ɪn Fɛsɪtusʊ nɛɛ: «Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, 'ɪn amɪa weee -yɔ -aɪn mɪa da, a yla 'mɔ nyɪmɛ nɪ. Zuifʊ weee ka ɔ 'klaa yi na -gbɛ -Zeluzalɛmʊ, 'ɪn wa yi 'yaa -seli 'mɪ 'bɪ yi, -zugba wa kpɪ 'wʊ, wa 'bha ɔ. 25 -Amɪ ka we -yɔyɪ nɪɪ, ɔ 'nɪ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, 'ɪn wa 'ka -mʊʊ 'gbʊ ɔ 'bha. 'Ɪn ɔ 'dɛ yia ɔ gbʊ Sezaa 'yu kwa. We 'gbʊ, ɪn nɛɛ wa kwa ɔ -mɔɔ -gbɛ. 26 'Ɪn -we ɪn 'kaa cɛlɪ -kpɔ na -kanyɔ 'wʊ ɔ 'gbʊ, we 'nɪ -mɪ. We 'gbʊ, ɪn -yɔ ɔ yia aɪn 'yu yi, we -yɔ -mɪ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipaa 'dɛbhie 'yu. -Ɪn 'yɪbha ɔ la, 'ɪn -we ɔ -ka gba, ɪn 'ka we cɛlɪ. 27 Nɪɪ, we 'nɪ 'ylinanɪ -amɪ 'yliya 'wʊ, ɪn 'ka -kaslʊnyɪmɛ Wlɔmʊ kwa, -zugba gbʊ -we ɔ nʊa lɛ, wa dɪa ɔ 'wlu, ɪn 'nɪ mneni ɪn 'ka we gba tɪklɪɪ.»

26

Pɔlʊ gbaa ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa 'yu

1 Aglipa nɛɛ Pɔlʊ -ylaɛ: «-A ka -mɪ 'yoo 'nyɛ, -ɪn 'ka -na 'dɛɛ -gʊgbʊ gba.»

Tɔʊn, Pɔlʊ 'paa sɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ gba, ɔ nɛɛ: 2 «Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, na dlɪ mɛnɪ -zɛɛn bhabha. Nɪɪ, gbʊ weee Zuifʊ dɪa 'mɪ 'wlu, ɪn 'ka we na 'dɛ 'wlu -sa -mɪ 'yu. 3 -We ka gbʊ -wa, -ɪn -yi Zuifʊʊ lɛnʊgbʊ 'cɪn 'nanʊʊ, we -yɔ gbʊ -we -gʊ wa kpɛlɪlɪa. We 'gbʊ, -mɪ na bhubhoea, -ɪn pʊlʊ 'mɪ yukwli dlɪtie nya.

4 «Sa ɪn mɪmnɪa 'wʊla na nyɪma weee nyɪdɪ, we -yɔ -Zeluzalɛmʊ, 'ɪn we 'ka gwedɪ na nyimeslɔ bhla na lɛnʊgbʊ mɪa, Zuifʊ weee -yi we. 5 Wa -yi 'mɪ -mʊʊ 'bɪ ka 'wʊgwlɛ, wa mneni wa 'ka we gba, -zugba

wa -ka we 'yıbha. Falizınyıma ka kwɛɛ -amıaa -Lagɔɔ gbʋ -sua 'wʋ, wa lʋnyımɛ yabhlo ın -mıa. 6 'Ɪn -lu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -amıaa dʋkpası 'nyɛ, ın dıa dlı 'wʋʋ 'gbʋ, wa mıa na -yɔgbʋ 'wʋbhuda -slɛɛn. 7 -Amıaa nyımaa *zʋa kugbua lɛ 'sɔɔ dlı mı we -gʋ, wa 'ka wɛlı nıı lɛnʋda 'yı. 'Ɪn wa bhubhoea -Lagɔ 'kʋa 'tıtɛ nya, zlʋkpɛ jibheza. Nyımaa 'wlulapılınyɔ Aglipa, wee wɛlı -mını ın dıa dlı 'wʋʋ 'gbʋ, Zuifʋ yia 'mı gbʋ 'wludı! 8 Lɛɛ ka 'gbʋ, we mı amıa Zuifʋ dlıı nıı, -Lagɔ 'nı mneni ɔ 'ka tlıtlınya 'wʋbhu tlıtlıe lʋa?

9 «Na 'dɛgbolu ka 'wlukʋʋn lapʋpalı nıı, ın mneni ın 'ka Nazalɛtıyu -Zezuu 'ŋnı lasa sɔ weee lʋ. 10 'Mʋ ın nʋa lɛ -Zeluzalɛmʋ. -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan ka 'mı 'yoo 'nyɛ, 'ın ın 'ka -Lagɔnyımaa -zlo -kaslʋ 'wʋpa. 'Ɪn -wa gbaa wa 'ka wa 'bha, 'ın na -yɔ -maa paa gwe. 11 Zlı tɔlʋa zlı, 'ın na plılıa -Lagɔbudu zɔ. 'Ɪn na palıa wa 'klıyıe 'wʋ, 'ın na gbaa -gla nya, wa vɛlı -Zezu. 'Cɛ na palı bhaa wa -yɔ 'nyumɛɛ 'gbʋ mʋ nʋa lɛ, 'ın na mnıa wa 'klıyıe 'wʋpalıa laga -gʋ.

Pɔlʋ gbaa sa Nyımaa -Kanyɔ laa ɔ, we gbʋ
(Lngb 9.1-19, 22.6-16)

12 «-Mʋʋ 'gbʋ, 'ylı yabhloo zlı, 'ın ın yia -Daması mnı. -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan 'nyɛa 'mı we se, 'ın wa yia 'mı tie nıı, ın kpa -Lagɔnyıma. 13 Nyımaa 'wlulapılınyɔ Aglipa, 'ylʋgbagbʋ ın mı 'yloogblʋ, 'ın ın yia san bhʋa yalı -yɔyı. We -nyumalı -zi 'ylʋ, 'ın we -nyumalı yia 'mı gbeli, we -yɔ na nɔnɔnya. 14 -A 'dɛ weee ka bhli dʋdʋ, 'ın ın yia wɛlı yabhlo 'nʋ, -mʋʋ nɛɛ 'mı -yla zuifʋwɛlı 'wʋɛ: ‹Sɔlʋ, Sɔlʋ, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -na palı 'mı 'klıyıe 'wʋa? Lɛɛ -lu ka 'gbʋ -na zʋ -gla bhea, nɛɛ bhli zʋ -gla we -kanyɔɔ 'pa 'pa -pnı zɔa?›

15 «'Ɪn ın yia layıbhaɛ: ‹Na -Kanyɔ, nyɔɔ -ın -mıa?›

«'Ɪn Nyımaa -Kanyɔ yia we 'bıgʋpalı 'mı -ylaɛ: ‹-Amı -Zezu, -ın mıa 'klıyıe 'wʋpalıda, -amı -wa. 16 -Ɪn -sɔ 'wʋ, -ın 'yligbe -bhadɛ! -We ka 'gbʋ ın yia na 'dɛ -mı 'klʋslolu, mʋ nı: ın ka -bha -mı -sa, -ın 'ka na lubhonʋnyɔ -zɛ. 'Ɪn -ın 'ka 'ya na gbʋdayınyɔ -zɛ. 'Ɪn -we -ın 'yıa -zɛɛn -yɔ klaa, we -yɔ -we na yia cı -mı 'klʋslolua klaa, -ın 'ka we gba. 17 Zuifʋ -yɔ -wa 'nıa Zuifʋ -wa ka -gbɛ ın tiea -mı, na 'dɛ yia -mı 'yliyɔzʋa wa gbɛgbɛın. 18 Wa -gbɛ na tiea -mı, -ın 'ka wa 'yli -blo, -ın 'ka wa nikpise 'wʋsa, -ın 'ka wa zlı 'klʋ -la. -Ɪn 'ka wa -Saataan 'tıtɛ zɔ -sa, 'ın -ın 'ka wa -Lagɔɔ -gbɛ -la. 'Ɪn wa -ka 'mı dlı -gʋ zʋ, -Lagɔ 'ka wa gbʋnyuu 'wʋtı, 'ın wa 'ka 'bı 'yı -Lagɔɔ -mɔwlʋ -nyıma glaa.›

Pɔlʋ gbaa lubho -we ɔ mıa nʋdaa gbʋ

19 «We 'gbʋ, nyımaa 'wlulapılınyɔ Aglipa, 'ylikakıe -we 'bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ, ın 'nı we 'nʋŋwɛ -sa. 20 'Ɪn -Daması -nyıma -yɔ -Zeluzalɛmʋ -nyıma -yla ın gbaa -Lagɔgbʋ tıa. 'Bhie, ın yia Zudee -dʋdʋ weee

-gʊ -nyɪma -yɔ nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ we -yla gba. Ɪn nɛɛ wa -yla, wa 'bhiti wa dlɪ, wa yi -Lagɔɔ -gbɛ, 'ɪn wa lɛnʊgbʊ -slolu wa 'bhitibhitie sazɔnʊ sa. 21 -We ka 'gbʊ Zuifʊ yia 'mɪ kpa, -zugba ɪn mɪ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ɪn wa yia 'klɪ 'yɪ, wa 'ka 'mɪ 'bha, mʊ nɪ. 22 'Ɪn -Lagɔ zʊa 'mɪ 'yliyɔ, 'ɪn we yia -zɛɛn ylɪ. Ɪn mɪ -slɔ -bha, ɪn 'ka ɔ gbʊdayɪnyɔ -zɛ nyɪma weee 'yu, nyɪma -kpʊa -yɔ nyɪma 'kadɪ. Gbʊ -we -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya -yɔ Moizɪ gbaa nɪɪ, lɛ we yia nʊa, mʊ -bhloo 'dɛ -amɪ na gbaa. 23 Ɪn nɛɛ sa bheɛ, sɪa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yia. Mɔ yia tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔa tɪa, 'ɪn mɔ yia -Lagɔɔ zlɪɪ gbʊ gbaa Zuifʊ -yɔ -wa 'nɪa Zuifʊ -yla.»

Pɔlʊ nɛɛ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yla, ɔ pla -Lagɔ

24 Pɔlʊ mɪ sa ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ gbada, 'ɪn dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Fɛsɪtusʊ yia 'wʊkpɪ: «Pɔlʊ, -sabhɛ bhaa -mɪɪ! -Ɪn ka 'sɛbhɛ 'kpɪa duun, we ka -mɪ -sabhɛ 'wlu palɪ!»

25 Pɔlʊ yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ -ylaɛ: «Fɛsɪtusʊ 'kadʊ, -sabhɛ 'nɪ 'mɪ 'wlu -mɪ. Wɛlɪnya ɪn mɪa da gbada, gbʊzɔnʊ -yɔ gbʊyilo -wɛlɪ -wa. 26 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yi we 'dɛ weee 'ji. 'Ɪn we 'gbʊ, ɪn mneni ɪn 'ka ɔ -yla wee gbʊ gba dlɪ tɛlɔ nya. Na dlɪ mɪ we -gʊ nɪɪ, ɔ -yi wee gbʊ weee 'ji, -we ka gbʊ -wa, we 'nɪ lɛnʊ da yabhlo zizewiemɪ. 27 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, gbʊ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya gbaa, -na zʊ we dlɪ -gʊʊ? Dlɪ -na zʊ we -gʊ, ɪn -yi we 'ji!»

28 Aglipa yia we 'bɪgʊpalɪ Pɔlʊ -ylaɛ: «-Mɪ dlɪɪ nɪɪ, -Lagɔ 'wʊ -na yia 'mɪ 'paa bhla -sɛ nɪ nya yɪ?»

29 'Ɪn Pɔlʊ yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «We yi dɛslɛɛn -zɛoo, we yi cɪ -zɛoo, -Lagɔ na bhubhoea, we 'nɪ -na 'dɛ -bhloo gbʊ, 'ɪn 'ya amɪa weee -wa mɪa da 'mɪ yukwli pʊlʊda -zɛɛn, sa ɪn mɪa da, amɪa 'ka 'sa -mɪ, we 'bhʊ 'llukpenya -mɪnɪ 'wʊ. Nɪɪ, ɪn 'nɪ 'yɪbha wa gbʊan aɪn -amɪ 'bhisa!»

30 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ klaa, dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ klaa, Belenisɪ -yɔ -wa weee -yɔ wa dɪa -bha la, 'ɪn wa yia 'wʊsɔ. 31 Wa 'tlaa, 'ɪn wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyɪdɪɛ: «Nyɪmɛ -mɔnɪ 'nɪ gbʊ yabhlogbɔɔ mnɔ, 'ɪn wa 'ka -mʊʊ 'gbʊ ɔ -kaslʊ 'wʊpa, 'ɪn wa 'ka ɔ 'bha.»

32 'Ɪn Aglipa nɛɛ Fɛsɪtusʊ -ylaɛ: «Nyɪmɛ -mɔnɪ 'nɪ yaa ɔ gbʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ Sezaaa -gbɛ kwa, -zugba -ɪn ka ɔ 'yitide.»

27

Wa kwaa Pɔlʊ Wlɔmʊ

1 Da wa gbaa, 'glʊ 'kadʊ 'wʊ -a yia -gblaa -a 'ka Italii -dʊdʊ -gʊ mnɪ, 'ɪn Wlɔmʊʊ 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ yabhlo wa laa Zuliusʊ* , 'mɔ wa 'nyɛa Pɔlʊ -yɔ -kaslʊnyɪma tɔlʊa yoo. 2 Adlamitɪ 'glʊ 'kadʊ yabhlo 'kaa -Azii -dʊdʊ -gʊʊ 'glʊʊ 'yligbedanya 'plɪlɪ, -a -gblaa we 'wʊ, 'ɪn -a yia mnɪ.

* **27:1** Zuliusʊʊ 'slʊja wa laa «nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊʊ 'slʊja».

Tɛsalonikıyu Alisıtakı 'bhʋa Masedʋanı, ɔ -yɔ -aın 'sɔ mı.

3 -Mʋʋ zlı zlıa, 'ın -a yia Sidɔɔngbe nʋkplɛ nyni. Zuliusʋ -ɔ mıa Pɔlʋ kpada 'nanʋʋ, -mɔɔ yia Pɔlʋ 'yoo 'nyɛ, ɔ 'ka ɔ 'talea 'yıa mnı, 'ın -we Pɔlʋ -ka 'yıbha, wa 'ka we ɔ 'nyɛ. 4 Da -a 'bhʋa -bha dɛ, -a nynia 'nyunyıdıdʋdʋ wa laa Siplʋ kwesi, 'ın -a yia we kakpe yabhlo -gʋ 'plılı, -pıpɛ mı -aın yoo yidaa 'gbʋ. 5 'Bhie, -a -dıa Silisi -dʋdʋ -yɔ Panfilii -dʋdʋʋ gumunyu 'wʋ, 'ın a yia Milaa nyni, Lisii -dʋdʋ -gʋ. 6 -Bha Wlɔmʋʋ 'slʋjaa glʋ gbuu 'yugalınyɔ ylıa Alɛzandlii gbee 'glʋ 'kadʋ mıa Italii mnıda, 'ın ɔ yia -mɔ -aın 'pa.

7 'Ylı duun nya, -a -tʋa 'nyu -gʋ nɔda ylɛlɛɛ 'glʋ nya, 'ın -a yia sıa bhabha, 'bhie, -a yia 'gbe wa laa Sinidı 'klʋ nyni. -Pıpɛ 'nı ŋwnu, -a 'ka -mɔ -gbɛın mnıı 'gbʋ, -a yia Salımonee 'plılı, 'ın -a yia 'nyunyıdıdʋdʋ wa laa Klɛtıı zɔgbɛın mnı. 8 Sıasıe duun nya -a nɔnʋa wee 'nyuu kakpe, 'ın da wa laa «'Glʋʋ 'yligbelida -zɔnʋnya», -a yia -bha dɛ nyni, Lazegbe kwesi.

9 -Amıaa bhla duun ka lanyumɔnʋ, 'ın 'glʋʋ 'wʋ -nɔnʋe yia 'ylinyumanı -aın -yla, -we ka gbʋ -wa, Zuifʋʋ 'sun -pla bhla ka 'plıplıe bhıa, pepe† . We 'gbʋ, Pɔlʋ yia glʋʋ nʋkplɛɛ -lubhonʋnya tɔlʋa -yla gbʋ lapalı: 10 «Na 'talea, ın ka we -yɔyı nıı, -amıaa nɔnʋe yia -ylinyumanıa, nıı, 'glʋ -yɔ we nʋkplɛɛ 'gbanya yia -nyumɔa. 'In -a 'nı nʋ 'nanʋʋ, -amıaa 'dɛbhie -gbolu yıa -bha tlıtlıe.» 11 'In Wlɔmʋʋ 'slʋjaa 'yugalınyɔ yia 'glʋ 'kadʋʋ 'papanyɔ -yɔ 'glʋʋ -kanyɔɔ wɛlı dlı 'wʋdı, we 'ka Pɔlʋʋ wɛlı 'wʋzi. 12 Nıı, wee 'glʋʋ 'yligbelidaa ladılıe 'nı 'ylinanı ŋwɔtlɔyibhla. We 'gbʋ, nyıma duun nɛɛ, wa 'bhʋ -bhadɛ. Wa 'yı 'klı, wa 'ka 'glʋʋ 'yligbelida Fenisı mnı, -mɔ 'nyunyıdıdʋdʋ wa laa Klɛtı -gʋ. Wee dʋdʋʋ 'klʋ mı 'ylʋʋ bhlilidaa sɔ 'sɔ lʋ. -Mɔ wa yia ladıa ŋwɔtlɔyibhla.

-Pıpɛ 'kadʋ 'plıa gumunyu -gʋ

13 'Ylʋʋ bhlilida kɔpɛsɔlʋ, -pıpɛ yia 'plıplıe bhli -dlɔɔ. -Wa mıa 'glʋ 'kadʋ 'wʋ, we mı wa dlıı nıı, -we wa pʋpalıa, lɛ we yia nʋa. Wa 'bhua 'glʋʋ 'yligbelinɛtɛ 'wʋ yalı, wa mnıa, 'ın wa yia 'nyunyıdıdʋdʋ wa laa Klɛtı -gʋ 'plılı. 14 'In 'bı 'nı 'wʋgwlɛ, tɔʋn, -pıpɛ 'kadʋ yabhlo wa laa Elakilɔɔn, we yia 'nyunyıdıdʋdʋʋ -gɔgɔ 'wlu 'bhʋ. 15 -Pıpɛ yia 'glʋ kwa, 'ın nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka we layligbeli tıklıı 'gbʋ, -a yia -amıaa 'dɛ 'yitide, 'ın -pıpɛ yia -aın kwa. 16 -A 'plılıa 'nyunyıdıdʋdʋ 'kienyi wa laa Kodaaa zɔgbɛın, 'ylʋʋ bhlilida kɔpɛsɔlʋ, 'ın -a nynia -bha, we yia -aın 'wʋpa -sɛ. 'In -a 'yıa sa 'klıı -zlo, 'ın -a yia gbʋwʋsaglʋ -yulɛ yabhlo bızıa 'glʋ 'kadʋ 'wlu 'wʋbhu. 17 'In 'glʋ 'kadʋʋ

† **27:9** Wee 'ylı -mınıı 'bıgʋ, glʋʋ 'papıe yia 'ylinyumanı bhlaa 'ylinyunoo 'gbʋ.

nʋkplɛɛ lubhonʋnya yia we -gblalı. 'Ɪn wa yia 'glʋ 'kadʋ gbʋan nyımaa -yɔbɛ -llukpe nya. Wa mı sɔda, wa yi Libii -dʋdʋ -gʋʋ -bʋsɛ -kakpe -gʋ bhlii 'gbʋ, 'ın wa yia 'glʋ 'kadʋʋ 'naa 'wʋyɔglɔlʋ, 'ın wa yia 'sa wa 'dɛ 'yitide, -pıpɛ yia wa kwa.

18 -Mʋʋ zlı zlıa, -pıpɛ 'kadʋ mı -aın lazukluda 'tıtɛɛ -bhloo 'dɛ, 'glʋʋ nʋkpla -nyıma yia gbanyaa vitelivitelie bhli, gumunyu lʋ. 19 We 'ylıı tanʋʋ zlı, wa yia 'glʋ 'kadʋ 'dɛɛ -yɔlunyaa vitelie bhli gumunyu lʋ, wa 'dɛɛ sɔ nya. 20 'Ylı duun nya, -a'a 'yı 'ylʋ -yɔ -zɛlı -yɔ, -zugba wee -pıpɛ 'kadʋ plı 'saa 'tıtɛɛ. 'Ɪn -a yia -amıaa 'dɛɛ tlıtlıe dlı -sa.

21 'Bı ka 'wʋgwlɛ, 'ın -wa mıa 'glʋ 'kadʋ nʋkplɛ, wa 'nı -lu yabhlogbɔɔ li. Tɔʋn, Pɔlʋ 'yligbea wa nyıdı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na 'talea, ın nɛɛ yaa, -a 'na 'bhʋlʋ Klɛtı -nı. A -ka yaa na wɛlı 'wʋŋwnu, -zugba -li 'na 'ka yaa sa -nyumɔ. 22 'Ɪn -slɛɛn, 'kʋa na paa aın 'yli, a 'tɛmanı dlı. Nıı, amıaa lʋnyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka tlı, 'glʋ 'kadʋʋ 'dɛbhlogbɔɔ yia -nyumɔa. 23 -We ka gbʋ -wa, -Lagɔ -ɔ ka -nʋ ın -mıa, 'ın -ɔ ka lubho na nʋa, ɔ 'anzı ka 'mı 'klʋtlalı -zɛɛn sabɔ. 24 'Ɪn we nɛɛ 'mı -ylaɛ: ‹Pɔlʋ, -ın 'na nʋnʋ nyanɔ -nı! Nıı, we mı nıı, -ın 'tla *Sezaa 'yu, wa 'ka -na -yɔgbʋ 'wʋbhu. 'Ɪn -Lagɔ ka -mı 'nanı 'wʋnʋ, -na 'gbʋ, -wa weee -ın -yɔ wa mıa 'glʋ 'kadʋ 'wʋ, -Lagɔ yia wa puea.› 25 We 'gbʋ, na 'talea, a 'tɛmanı dlı! Nıı, na dlı mı -Lagɔ -gʋ. Gbʋ -we -Lagɔ gbaa 'mı -yla, lɛ we yia nʋa. 26 Nıı, bhlia -a yia, 'nyunyıdıdʋdʋ yabhloo -gɔgɔ -gʋ.»

'Glʋʋ -wlɔwlɔe 'nyu -gʋ

27 'Ylı kugbua lɛ -mnʋanʋʋ sabɔ, -zugba -pıpɛ 'kadʋ mı -aın kwada -bhlokpadɛ Adliatikı -gumunyu -gʋ. -Mɔ zlı -nyıdı, 'ın we yia 'glʋʋ nʋkplɛɛ lubhonʋnya dlıı lasibhli nıı, -a ka dʋdʋ -yɔcıpa. 28 'Ɪn wa vitelia 'nyuu yıbhɔlʋ -llukpe 'nyu glu, we -tɔ 'wʋ 'mɛtlı glʋ -bhlo 'ya kugbua lɛ gbesɔ. Wa bɛa 'yugbɛın -sɛ, wa viteli 'yaa we, we -tɔ 'wʋ 'mɛtlıı glʋ -bhlo 'ya gbeta. 29 'Ɪn wa mı nyanɔ nʋda nıı, -amıaa 'glʋ 'kadʋ yi tʋkpa -gɔgɔ 'kadʋ 'wlu bhuu 'gbʋ, wa yia 'glʋʋ 'yligbelinɛtɛ -mnʋa 'nyu lʋ viteli 'glʋʋ lʋgbɛın, 'ın wa yia zlıı zlızlıe wʋda -tʋ dlı sulo nya. 30 'Ɪn -mʋʋ bhla, 'glʋ nʋkplɛɛ lubhonʋnya 'yıbha wa 'ka -flii -bho. 'Ɪn wa yia gbʋwʋsaglʋ -yulɛ kwlili 'nyu lʋ. 'Ɪn wa nɛɛ -dawli nya, 'glʋ 'kadʋʋ 'yligbelinɛtɛ wa vitelia we 'yugbɛın. 31 'Ɪn Pɔlʋ nɛɛ Wlɔmʋʋ 'slʋjaa glʋ gbuu 'yugalınyɔ -yɔ 'slʋja -ylaɛ: «Nyıma -manı 'nı 'glʋ 'kadʋ nʋkplɛ -tʋ, a 'na 'ka 'pʋ.»

32 Tɔʋn, 'slʋja yia 'glʋ -yulɛ 'llukpenya -yɔdı, 'ın wa yia we 'yitide, we 'ka gumunyu -gʋ mnı.

33 Zlıı zlızlıe 'yu, Pɔlʋ laa wa 'dɛ weee lililu -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıaa 'ylı kugbua lɛ -mnʋa nı -zɛɛn, dlı sulo nya, -zugba a'a 'bhu lililu yabhlogbɔɔ 'wʋ, a'a li we. 34 We 'gbʋ na laa aın, a 'ka li. Nıı, we nanı 'yli a 'ka li,

'bhie, a 'ka 'pʋ. Amıaa lʋnyımɛ yabhlogbɔɔɔ 'nyii gɔ yabhlo 'nıa mnɔa yi!» 35 Wɛlınya -mınıı 'bıgʋ, Pɔlʋ 'bhua 'floo 'wʋ, 'ın ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa wa 'dɛ weee 'yibadı. 'Bhie, ɔ -dıa we 'wʋ, 'ın ɔ yia lilie bhli. 36 Tɔʋn, wa 'dɛ weee 'tɛmanıa dlı, 'ın wamıa yi 'yaa li. 37 -Amıa mıa wee 'glʋ 'kadʋ nʋkplɛ, -a 'dɛ weee nyni nyımaa 'wlu -bhlo glʋ ta 'ya kugbua lɛ gbelibhlo. 38 Da wa lʋa, 'ın wa yia bleyanya 'nyu lʋ viteli 'glʋ 'ka 'wʋtʋ fefee 'gbʋ.

39 Da zlı zlıa, 'glʋʋ nʋkplɛɛ lubhonʋnya 'nı dʋdʋ yibheli, 'ın wa yia gumunyuu sɔ yabhlo -yɔ -bʋsɛ -gɔgɔ -yɔyı. 'Ɪn wa nɛɛ wa 'ka -mɔ 'glʋ 'yligbelia mnı, -de wa yi we mnenii. 40 Wa -bloa 'glʋʋ 'yligbelinɛtɛnya, 'ın wa yia we 'yitide gumunyu lʋ. 'Ɪn 'payli -we nya wa paa 'glʋ, wa yia we 'llukpe -blo. 'Bhie, wa yia 'naa wee 'glʋʋ 'yugbɛın zʋ, -pıpɛ 'ka we kwaa 'gbʋ, 'ın wa yia -bʋsɛ -gɔgɔ -gʋ -gbɛın mnını. 41 'Ɪn wa nynia gumunyuu sɔ 'sɔɔ nyıdı -bʋsɛɛ -zlo -gʋ, 'ın 'glʋ yia -bha zı. 'Ɪn wee 'glʋʋ 'yugbɛın yia -bʋsɛ 'wʋ pla, we 'nı mneni we 'ka nɔ, -zugba gumunyuu -gbʋgbʋ 'tıtɛ wla we lʋgbɛın.

42 'Ɪn 'slʋja 'yıbha wa 'ka -kaslʋnyıma 'bha, -maa 'yabhlogbɔɔ yi -flii -bho llolloe nyaa 'gbʋ. 43 'Ɪn wa 'yugalınyɔ 'yıbha ɔ 'ka Pɔlʋ gbʋ 'wʋsaa 'gbʋ, gbʋ 'slʋja pʋpalıa, ɔ nɛɛ wa 'na nʋnʋ we lɛ -nı. 'Ɪn -wa -yia llo sa, ɔ nɛɛ -maa -yla, -maa -bho 'nyu lʋ tıa, 'ın wa 'ka -gɔgɔ -gʋ mnı, 44 'ın tɔlʋ mnı wa 'bı, sufalʋnya -yɔ 'glʋʋ falʋ -yɔlanɛnıe nya. Sanɛɛ 'sa, wa 'dɛ weee 'tlaa -gɔgɔ -gʋ -dlɔɔ, 'ın wa yia 'pʋ.

28

Pɔlʋ mı Malıtı

1 Da -a 'pʋa, 'ın -a yia 'nʋ nıı, wee 'nyunyıdıdʋdʋ wa laa Malıtı. 2 Wee 'gbee nʋkpla -nyıma ka -amıaa 'lakpasu kpa 'nanʋʋ. 'Nyu mı lʋada, 'ın ŋwɔtlɔ mıı 'gbʋ, wa -dıa -kosu 'kadʋ 'yi, 'ın wa yia -a 'dɛ weee 'bı 'nyɛ, we kwesi.

3 Pɔlʋ 'bhua -gbalı pipi 'wʋ, ɔ yia we -kosu 'wʋ 'pa. 'Ɪn 'mʋnımɛ yia -kosuu sloo 'gbʋ -gbalı pipi 'wʋ 'tla! We yia Pɔlʋʋ sɔ mu, 'ın we yia we -yɔlanɛ! 4 Da 'nyunyıdıdʋdʋ -gʋ -nyıma 'yıa wee 'mʋnımɛ -yɔ bızıda Pɔlʋʋ sɔ -yɔ, 'ın wa nɛɛ wa 'dɛkpʋa nyıdıɛ: «Ɔɔ nyımɛ -mɔnı, nyımɛbhanyɔ -wa 'pıɛın. Ɔ ka gumunyu kwɛɛ -dı, 'ın -Lagɔ 'nı ɔ 'pʋpʋgbʋ -yɔŋwnu.»

5 Tɔʋn, Pɔlʋ vua sɔ 'wʋ, 'ın wee tıbhɛ yia -kosu 'wʋ -bho, ɔ ku 'nı glopo. 6 Tɔlʋa dlıı nıı, 'ylıa Pɔlʋ yia, 'ın bhlia ɔ yia -bha -bhlokpadɛ, ɔ 'ka tlı. 'Ɪn wa yia we -yɔyı nıı, 'bı mı 'wʋgwlɛda, gbʋ yabhlogbɔɔ 'nı Pɔlʋ ylıda -mı. Tɔʋn, wa yia wɛlı 'bhiti, 'ın wa nɛɛ: «-Lagɔ yabhlo -wa.»

7 'Nyunyıdıdʋdʋ -mınıı 'wlulapılınyɔ wa laa Publiusʋ, ɔ dʋdʋ mı wee da -mını kwesi. Mɔ kpaa -amıaa 'lakpasu 'ylı ta, 'ın ɔ yia -aın ɔ -budu zɔ -gueli, ɔ 'talea 'bhisa. 8 Publiusʋʋ dide mı lapıda,

ɔ ku -su, 'ın ɔ kaa kakpa -yɔ. Pɔlʋ mnıa ɔ 'yıa, 'ın ɔ yia ɔ sɔ ɔ 'wluo lapalı, ɔ yia ɔ 'gbʋ -Lagɔ bhubhoe, 'ın ɔ yia ɔ jipe. 9 -Mʋʋ 'bıgʋ, wee 'nyunyıdıdʋdʋ -gʋʋ guzʋnya tɔlʋa yia yi, 'ın Pɔlʋ yia wa jipe. 10 Wa ka -aın 'ylimanı sɔ weee lʋ. 'Ɪn -amıaa mnıbhla bɛa, -a -gblaa 'glʋ 'wʋ, -we weee -a 'nıa -ka, 'ın wa yia we -aın 'nyɛ.

Pɔlʋ mnıa Wlɔmʋ

11 'Cʋ ta 'plıa, 'ın -a yia Alɛzandlii 'glʋ yabhlo wa laa «-Zluya -Lagɔ» 'wʋ -gbla. 'Nyunyıdıdʋdʋʋ 'glʋʋ 'yligbelida yabhlo wee 'glʋ -tʋa 'yligbeda ŋwɔtlɔyibhla. 12 -A nynia Silakuzıgbe 'wʋ, 'ın -a yia -bhadɛ -tʋ 'ylı ta. 13 -A 'bhʋa -bhadɛ, -a mı 'nyu -gɔgɔ nɔnʋda, 'ın -a yia Wleziogbe nʋkplɛ nyni. -Mʋʋ 'bıgʋ, zlı zlıa, 'ylʋʋ bhlilida kɔpɛsɔlʋʋ -pıpɛ yia 'plıplıe bhlii 'gbʋ, -a li 'ylı 'sɔ 'yloogblʋ, 'bhie, -a yia Puzɔlʋgbe nʋkplɛ nyni. 14 Wee 'gbe nʋkplɛ -a ylıa -Lagɔnyıma, 'ın -maa nɛɛ, -a li wa -gbɛ lɔkɔwlu -bhlo. Sanɛɛ 'sa, -a mnıa Wlɔmʋ. 15 Wlɔmʋʋ -Lagɔnyıma 'nʋa nıı, -a mı -mɔ yida, 'ın wa yia -aın yoo -saa yi tıklıı Apiusʋʋ lɔkɔ 'wʋ, we -yɔ wee 'gbee da wa laa 'Lakpanyaa Zɔgʋbudu Ta. Da Pɔlʋ 'yıa wa -yɔ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın we yia ɔ 'kʋayli 'pa. 16 Da -a nynia Wlɔmʋ, wa yia Pɔlʋ 'yoo 'nyɛ nıı, ɔ -yɔ 'slʋjayu mıa ɔ ŋwɛkʋda -dıl -budu yabhlo zɔ la wa 'dɛɛ sa.

Pɔlʋ gbaa -Lagɔgbʋ Wlɔmʋ

17 'Ylı ta 'plıa, 'ın Pɔlʋ yia Zuifʋ mıa Wlɔmʋ, wa 'yugalınya la. Da wa gbelia 'wlu, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na bheliaın, ın 'nı gbʋ yabhlogbɔɔ lɛnʋ, -amıaa nyıma -yɔ -amıaa dʋkpasıı lɛnʋgbʋ 'cınnyaa gbɛgbɛın, 'ın wa yia 'mı kpa -Zeluzalɛmʋ, 'ın wa yia 'mı Wlɔmʋ -nyıma yoo 'nyɛ. 18 Da -maa 'yıbhaa 'mı la, -maa 'yıbha yaa -maa 'ka 'mı 'yitide. -We ka gbʋ -wa, gbʋ -we ın nʋa lɛ, -we ka 'gbʋ wa 'kaa 'mı -kaslʋ 'wʋpa, 'ın wa 'ka 'mı 'bha, we 'nı -mı. 19 Da -maa gbaa -maa 'ka 'mı 'yitide, Zuifʋ yia we -yɔwʋsɔlʋʋ 'gbʋ, mʋ 'sua 'mı, 'ın ın yia na gbʋ -nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ 'yu kwa. 'Ɪn -zugba, ın 'nı 'yıbha ın 'ka na nyıma gbʋ 'wlu ladılı. 20 -We ka 'gbʋ, ın yia aın la, 'ın ın 'ka aın -yla gbʋ gba, mʋ nı. Nıı, nyımɛ -ɔ Izlaɛlınyıma mıa wʋda, ɔ 'gbʋ ın mıa da gbʋan -llukpe -mını 'wʋ.»

21 'Ɪn Zuifʋ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na -yɔsɛbhɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ Zudee -dʋdʋ -gʋ 'bhʋ, 'ın we 'ka -amıaa -gbɛ yi. 'Ɪn -amıaa bheli yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ mɔ 'bhʋ, ɔ 'ka -na gbʋnyuu gbaa yi -aın -yla. 22 -Mʋʋ bhla, -a 'yıbha gbʋnya -na pʋpalıa 'wlukʋʋn la, -ın gba we, -a 'ka we 'nʋ. -A -yi we 'ji nıı, da weee, nyıma sɔlʋa -na zʋa -yɔ 'wʋ.»

23 Wa -yɔ Pɔlʋ yia 'ylı yabhlo zʋ, 'ın wee 'ylı nynia, da ɔ -gʋa, 'ın wa -zlo yia -bha yi. We 'ka zlʋkpɛ -yɔbhʋ, we 'ka jibhe ylı, Pɔlʋ yia -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʋ gba wa -yla, 'ın ɔ yia wa -yla we 'ji gba. Ɔ 'yıbha ɔ 'ka wa lu -Zezuu gbʋ

nyaa 'gbʋ, ɔ yia Moizɪ tite -yɔ
-Lagɔgbʋʋ -falɪpanyaa 'sɛbhɛ
zɛlɪ wa -yla. 24 Gbʋ ɔ mɪa
gbada, we ka -zakpa -bhlo lu,
'ɪn tɔlʋa nɛɛ -maa 'nɪa we -
yɔŋwnu. 25 'Ɪn wa mɪ kpɛlɪda,
-zugba wa mnɪ. Pɔlʋ nɛɛ
wa -yla bheɛ: «Zuzu 'Pʋpa ka
zlɪmɛ zukpa, da ɔ gbaa amɪaa
dʋkpasɪ -yla gbʋ -Lagɔgbʋʋ -
falɪpanyɔ Ezaiii ŋwɛ nya! Ɔ
nɛɛ nɪɪ:
26 ‹-Ɪn mnɪ, -ɪn gba nyɪma nɪ -
ylaɛ:
«Gbʋnya a yia 'nʋa sa 'nanʋʋ,
'ɪn a 'na 'ka we 'ji 'wʋlanʋ.
-Li a yia ylaa sa 'nanʋʋ,
'ɪn a 'na 'ka we -yɔyɪ.»
27 Cɪɪn, waa nyɪma -manɪ ka
wa dlɪ 'tɛmanɪ,
wa ka wa yukwli
'wʋsulu,
'ɪn wa yia wa 'yli 'mu.
Wa yi layɪ wa 'yli nya,
wa yi 'nʋ wa yukwli nya,
'ɪn wa yi gbʋ 'wʋlanʋ wa
dlɪ nya.
Wa 'nɪ 'yɪbha wa 'ka na -gbɛ
lʋbhiti,
ɪn 'ka wa pue.› »
28 'Ɪn Pɔlʋ yi 'yaa we -gʋdɪɛ:
«A yibheli we 'ji nɪɪ, nyɪma
-wa 'nɪa Zuifʋ, -Lagɔ ka wa
nyɪmaa gbʋwʋsawɛlɪ yoo 'pa.
'Nʋa -maa yia we.» [29 Da
Pɔlʋ gbaa wɛlɪnya -mɪnɪ, Zuifʋ
-yɔ kpɛlɪkpɛlɪe 'tɪtɛ yia mnɪ wa
'dɛkpʋa nyɪdɪ.]
30 -Budu -we Pɔlʋ 'pɛnɪa, ɔ li
we zɔ zʋ 'sɔ, 'ɪn -wa weee yia
ɔ 'yɪa wee -budu zɔ, sɔ 'sɔ nya
ɔ kpaa wa. 31 -Lagɔɔ nyɪmaa
'wlulapɪlɪgbʋ Pɔlʋ gbaa, 'ɪn ɔ
slolua Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu
Klisɪɪ gbʋ, dlɪ -tɛlɔ weee nya,
sa -dlɔɔ.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Wlɔmʊ -nyıma yoo

Nıı, -Lagɔnyıma mıa Wlɔmʊgbe 'wʊ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ nı yoo. Ɔ nɛɛ wa -yla wee 'sɛbhɛ 'wʊ nıı, nyıma 'nı mneni wa 'ka -Lagɔ -yɔlanyni wa 'dɛɛ lagʊgʊe nya. Nıı, nyıma -ka -Zezu *Klisı dlı -gʊ zʊ, 'ın -Lagɔ tıa wa gbʊnyii 'wʊ, 'ın ɔ nyɛa wa 'yliyɔgagıe lolu.

Fʊsawɛlı

1 -Amı, -Zezu Klisıı lubhonʊnyɔ, *Pɔlʊ, -amı cɛlıa aın 'wʊ. -Lagɔ laa 'mı, ın 'ka ɔ *tietienyɔ -zɛ, mɔɔ -saa -bha 'mı ɔ gbʊʊ gbada.

2 Wee -Lagɔgbʊ mıa dɛ nı, -Lagɔ ka bha we gba ɔ gbʊʊ -falıpanyaa gbɛgbɛın, 'ın wa yia we cɛlı *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ. 3 Ɔ 'Yuu -gʊgbʊ we gbaa. Nıı, 'mɔ wa gwalıa ɔ dʊkpasa, nyımaa 'wlulapılınyɔ *-Davidıı zʊayli, nyımɛ -kpʊa 'bhisa. 4 Zuzu 'Pʊpa -slolua 'tıtɛ nya nıı, mɔ -wa -Lagɔɔ Yu, ɔ ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔɔ 'gbʊ. 5 Ɔɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı mıa nı, ɔ gbɛgbɛın -Lagɔ nʊa -aın 'nanı 'wʊ, 'ın -a yia ɔ tietienya -zɛ ɔ 'ŋnıı 'gbʊ -a 'ka dʊdʊgʊ -nyıma weee ɔ 'tıtɛ -slolu, 'ın wa 'ka ɔ wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ dlızʊzʊe nya. 6 -Wa ɔ -saa -bha wa 'ka ɔ wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ, a mı wa glaa, -we ka gbʊ -wa, ɔ ka 'ya amıa la -Zezu Klisıı -nʊ nya.

7 Amıa weee, -mɔ *Wlɔmʊ, amıa -wa ka zɛ -Lagɔ -kalı, 'ın amıa -wa ɔ laa a 'ka -mı tıklıı, nıı, -amıaa Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ 'yıbha ɔ 'ka Wlɔmʊ -nyıma 'yı

8 Tıatıa mıa, -Lagɔ na paa fuo -Zezu Klisıı 'ŋnı nya, a 'dɛ weee 'gbʊ. -We ka gbʊ -wa, dlı a zʊa, we 'dı ka 'gbe weee -gʊlamneni. 9 -Lagɔ, -ɔ ka lubho ın mıa nʊda na dlı weee nya -Lagɔgbʊʊ gbagbıe nya, ɔ -yi we 'ji nıı, -we na gbaa gbʊzɔnʊ -wa. We 'gbʊ, ın -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, amıaa 'ŋnı'ı bɔ -mɔ. 10 Zlabhuezɔ, na bhubhoea ɔ, ɔ 'ka 'mı 'yoo 'nyɛ, ın 'ka amıaa -gbɛ mnı. 11 Nıı, amıaa 'yıyıee 'tʊ mı 'mı 'bhada. In -ka amıaa -gbɛ yi, -Lagɔɔ Zuzuu wlawlalu a yia 'yıa na gbɛgbɛın, 'ın a 'ka dlı 'tɛmanı. 12 Nıı, ın 'yıbha ın -mı aın glaa, 'ın -a 'ka 'kʊayli 'pʊpalı nanʊʊ dlızʊzʊe -yɔ amıaa -nʊ 'sɔɔ gbɛgbɛın.

13 Bheliaın, -we ın 'yıbhaa a yibheli 'ji, mʊ -wa nıı, amıaa -gbɛ na yi yaa yia -zakpa duun, 'ın ın 'nı -slɔ we 'yoo 'yı. In -ka -mɔ nyni nı, ın 'yıbha nıı, na lubho mıa, sa we 'yıa -tnʊʊ laga -dʊdʊ -putu -gʊ, we nʊ 'ya 'sa amıanʊʊ -gbɛ. 14 -We ın 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nıı, ın mnı dʊdʊ weee -gʊ, -wa ka 'yli -bloa klaa, -wa ka 'yli 'nıa -blo klaa, -wa -yia 'sɛbhɛ we -yɔ -wa 'nıa we -yi, wa -gbɛ. 15 We mı 'saa 'gbʊ nı, na dlı mı amıaa -gbɛ nynida -mɔ Wlɔmʊ, ın 'ka aın -yla -Lagɔgbʊ gba.

-Lagɔgbʊ, mʊ nı

16 Nɪɪ, ɪn -ka -Lagɔgbʊ gbada -mɪ, we'e 'bhalɪ 'mɪ zʊ. -Lagɔɔ 'tɪtɛ -wa, 'ɪn -wa zʊa ɔ dlɪ -gʊ, 'ma ɔ saa gbʊ 'wʊ: *Zuifʊ ɔ saa gbʊ 'wʊ tɪa, 'bhie ɔ saa nyɪmaa pnɪɪ gbʊ 'wʊ. 17 -We wee -Lagɔgbʊ slolua, mʊ nɪ: nyɪma -wa zʊa ɔ dlɪ -gʊ, nyɪma tɪklɪɪ nya ɔ bhua wa 'wʊ. Dlɪzʊzʊe -bhlogbɔɔ nya nyɪmɛ bhʊa gbʊ 'wʊ. We mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «-Ɔ -Lagɔ yibhelia nyɪmɛ tɪklɪɪ nya dlɪzʊzʊee 'gbʊ, 'yliyɔgagɪe -mɔɔ yia 'yɪa.»

Nyɪma weee ka gbʊnyuuu 'gba 'wlu -Lagɔ 'yu

18 Nɪɪ, -Lagɔ mɪ ɔ 'cɛ -we bhʊa yalɪ -sloluda, -we ka gbʊ -wa, dʊdʊgʊ -nyɪma mɪ gbʊnyuu lɛnʊda, 'ɪn -we wa nʊa lɛ, we 'nɪ tɪklɪɪ -mɪ. 'Ɪn wa lɛnʊgbʊ 'nyii nya wa tuntnua -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ. 19 Nɪɪ, -we -yɔ wa mnenia wa 'ka -Lagɔɔ gbʊ yibheli, we mɪ wa 'yu: -Lagɔ ka we wa 'klʊslolu 'nanʊʊ.

20 -Lagɔɔ 'tɪtɛ, we'e bhɪa, 'ɪn wa'a 'yɪ we -yɔ, 'ɪn sa -Lagɔ mɪa, wa 'nɪ mneni wa 'ka 'sa ɔ -yɔyɪ. Nɪɪ, da -Lagɔ -laa dʊdʊ la, wa mneni wa 'ka wee gbʊ yibheli. -A -ka -Lagɔɔ lalalu yla, -amɪaa 'wlukʊʊn mneni we 'ka -Lagɔ -yɔ ɔ 'tɪtɛ -yɔyɪ. We 'gbʊ nyɪma 'nɪ zizelida -ka. 21 Wa yibhelia -Lagɔ, wa 'nɪ ɔ 'ŋnɪ -mnɪnɪ, 'ɪn wa 'nɪ ɔ fuo 'pa. 'Ɪn, 'mʊ nyɪmɛ 'ka yaa -Lagɔ -yla lɛnʊ. -Slɛɛn, wa 'wlukʊʊn lapʊpalɪe bhe, wa 'nɪ gbʊyilo dlɪ -ka, we mɪ nikpise 'wʊ. 22 Wamɪa nɛɛ, wa -yi gbʊ, 'ɪn -zugba wa nʊ -sabhɛbhagbʊ lɛ. 23 -Lagɔ, -ɔ'ɔ tlɪa, -ɔ ka 'ŋnɪ wa 'kaa -mnɪnɪ, wa tɪ -bha -mɔɔ, 'ɪn wa bʊbɔa tɛlɪtɛlɪli -we 'wlʊa nyɪma -wa tlɪtlɪe mnenia -yɔ blublunɪma klaa, 'lalimnʊanɪma klaa, we -yɔ dlɪɪnɔnʊnɪma.

24 -We mɪa dɛɛ 'gbʊ, -Lagɔ yia wa kwɛbɪsa wa dlɪwʊnynili 'bɪ, 'ɪn wa plalɪa wa 'dɛ pʊɪn, zʊbhalɪgbʊʊ lɛnʊe nya. 25 Wa ka -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ -blɪgʊpalɪ, 'ɪn wa yia yonya -yɔŋwnu. 'Ɪn -Lagɔ -ɔ ka 'ŋnɪ nyɪma 'kaa 'ylimanɪ sazɔnʊ sa 'ylɪ weee nya, wa yia -bha -mɔɔ 'dɛ tɪ, -zugba wa bʊbɔ ɔ lalali ɔ 'bɪgʊ.

26 We 'dɛɛ 'gbʊ -Lagɔ yia wa kwɛbɪsa wa zʊbhalɪ gbʊʊ 'tʊ 'bɪ. Nɪɪ, wa 'ŋwnɪ -yɔ wa 'lowlia'a -dɪ -slɛɛn -budu 'wʊ, 'ŋwnɪ -putu wa -yɔ wa dɪa -budu 'wʊ. 'Sasʊkpa gbʊʊ lɛnʊe mɪa, we 'nɪ 'ylinanɪ dʊdʊ -gʊ. 27 'Sa -bhlokpadɛ nʊkpasia -yɔ wa 'ŋwnɪ'ɪ -dɪa -budu 'wʊ. Nʊkpasiaa tʊ bhaa wa. Wa -lima wa -yɔ wa dɪa -budu 'wʊ, zʊ we kaa. -We mɪa dɛɛ 'gbʊ, -lu -we ka 'klʊ wa lɛnʊgbʊ 'nyuu kaa, 'mʊ wa yɪa.

28 Nɪɪ, wa 'nɪ ŋwnu wa 'ka -Lagɔ yibhelii 'gbʊ, ɔ yia wa kwɛbɪsa wa 'ka wa 'dɛɛ 'wʊkanɔ gbʊ lɛnʊ. 'Ɪn -we nyɪmɛ 'na 'kaa lɛnʊ, 'ɪn wa nʊa we lɛ. 29 'Ylinyunogbʊʊ 'yli -bhlo -bhlo yea wa: nyɪma 'nyii wa -mɪa, wa -limaa kwɛlu wa dlɪ nynia 'wʊ, wa nʊkplɛ -nyu 'yli. Zenyi yea wa dlɪ zɔ, 'ɪn nyɪma -bhabhɪe nanɪa wa dʊdʊ. Wa ka -zlɛ, wa -lima wa nʊa -dawli 'wʊ, gbʊkpʊa -gbʊ wa nʊa lɛ. Nyɪma wa saa

'ŋnı, 30 gbʊnyuu wa gbaa wa -limaa gbɛgbɛın, -Lagɔɔ tʊnyıma wa -mıa, wa -lima wa vɛlıa, wa 'dɛ wa ylimanıa, wa 'dɛ wa ylılıa, nacı weee da wa talıa wa 'ka gbʊnyuu lɛnʊ. Wa'a zʊ wa dide -yɔ wa 'nyaa 'nʊŋwɛ. 31 Wa 'nı 'wlukʊʊn -ka, wa'a nɔ wa 'dɛɛ gbagbawɛlı -gʊ, wa 'tɛ, wa 'nı nyazıdlı -ka. 32 Wa -yi -Lagɔɔ gbʊwʊbhubhue 'ji: -wa nʊa we 'sasʊkpa -gbʊ nı lɛ, tlıtlıe -wa wa -nʊ. We mı 'sa 'bhie, -zugba wa nʊ we lɛ, 'ın 'dɛbhie, tɔlʊa -ka we lɛnʊda -mı, 'ın wa ŋwnunu 'yaa -maa.

2

-Lagɔɔ nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue

1 We 'dɛɛ 'gbʊ, -mı bhua dɛ -na nyımaa -yɔgbʊ 'wʊ, nyɔɔo nyɔɔ -ın -ka -mı, -ın 'nı zizelida -ka. Nyımaa -yɔgbʊ -na bhua 'wʊ, 'ın -we wa nʊa lɛ, mʊ -bhlokpadɛ -na nʊa lɛ. Nıı, -ın -ka wa -yɔgbʊ 'wʊbhu, -na 'dɛ -ın -luelia gbʊ. 2 'Ɪn -a -yi we 'ji nıı, -wa nʊa 'sasʊkpa gbʊ lɛ, -Lagɔ bhua wa -yɔgbʊ 'wʊ sazɔnʊ sa. 3 -Mı, -mı bhua -wa nʊa we 'sasʊkpa gbʊ lɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ, 'ın -we wa nʊa lɛ, 'mʊ -na nʊa lɛ. Nıı, -mı dlı 'wʊ nıı, -Lagɔɔ gbʊwʊbhubhue yia -mı -gʊzia yı? 4 -Lagɔ ka 'nanı bhabha, ɔ dlı tie, ɔ yi wʊsa. 'Lee, nyanı -na nyanıa ɔ yı? 'Lee, -ın 'nı we 'ji -yi nıı, -Lagɔ -ka sa 'nanı -ka -na daa, nıı, -ın 'ka -na dlı 'bhitii gbʊ -waa? 5 -Ɪn -su yukwli -yɔ, -ın 'nı 'yıbha -ın 'ka -na dlı 'bhiti. We 'dɛɛ 'gbʊ -na zumanıa -Lagɔɔ 'cɛ 'wʊ -na 'dɛ -yɔ. Wee cɛ mıa, -Lagɔɔ nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhu -zlı, -na yıa we. Nıı, we zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue -slolua sazɔnʊ sa. 6 -We nyımɛ -ka lɛnʊ, we -tnʊʊ ɔ yia 'yıa -Lagɔ kwɛɛ. 7 Nıı, nyıma tɔlʊa -wa tɛmanıa dlı gbʊzɔnʊʊ lɛnʊe 'bı, -wa talıa 'ŋnımnıe klaa, 'ŋnıkwalıe klaa, we -yɔ 'yliyɔgagıee da -Lagɔ kwɛɛ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ -Lagɔ yia wa 'nyɛa. 8 'Ɪn, nyıma -putu -wa sɔlʊa -Lagɔ -yɔ 'wʊ, -wa'a zʊa ɔ gbʊzɔnʊ 'nʊŋwɛ, 'ın wa zʊa 'ylinyunogbʊ 'nʊŋwɛ, ma -yɔ -Lagɔ yia ɔ 'cɛ 'kadʊ 'paa. 9 Sıasıe 'kadʊ -yɔ dlısulo yia nyıma weee -wa nʊa gbʊnyuu lɛ bhıtıa. Zuifʊ -gʊ we yia gwedılıa, 'bhie we 'ka -wa 'nıa Zuifʊ -gʊ nyni. 10 'Ɪn -wa nʊa gbʊzɔnʊ lɛ, wa 'ŋnı -Lagɔ yia -mnınıa, 'ın ɔ 'ka wa 'ŋnı kwalı, 'bhie ɔ 'ka wa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'nyɛ. Zuifʊ -gʊ we yia gwedılıa, 'bhie we 'ka -wa 'nıa Zuifʊ -gʊ nyni. 11 Nıı, -Lagɔ mıa, ɔ'ɔ gbızı nyıma 'wʊ.

12 -Wa 'nıa *Moizıı tite -yi, 'ın wa nʊa gbʊnyuu lɛ nı, wa 'nı we -yioo, tlıa -maa yi 'yaa. 'Ɪn -wa weee -yia wee tite, 'ın wa nʊa gbʊnyuu lɛ, wee titee gbɛgbɛın -Lagɔ yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhua. 13 Nıı, -wa mıa tıklıı -Lagɔ 'yu, ma -wa nyıma -wa zʊa tite 'nʊŋwɛ, we 'nı nıı, -wa pʊlʊa we yukwli, 'ın wa'a nʊa we -gʊgbʊ lɛ. 14 'Ɪn, -wa 'nıa Zuifʊ, wa 'nı tite -yi. We mı 'sa 'bhie, -we wee tite gbaa, tɔlʊa nɔa we -gʊ. Waa nyıma mıa, wa 'nı tite -ka. Wa 'dɛ -wa wa 'dɛɛ tite. 15 Wa nɔnɔbhʊ slolua nıı, lɛnʊgbʊ -we tite

'yıbhaa, we mı cɛlıda -mɔ wa dlı zɔ. Wa 'wlukʊʊn mı we dayınyɔ nya. Mʊ nya wa 'dɛɛ 'wlukʊʊn lapʊpalıe bhua wa -yɔgbʊ 'wʊ, nıı, wa ka gbʊnyuu lɛnʊ, nıı, wa ka gbʊzɔnʊ lɛnʊ. 16 Gbʊwʊbhuzlı, wa yia we -yɔyıa. Nıı, -Lagɔgbʊ ın mıa da gbada, we nɛɛ nıı, we zlı, -we weee nyıma zizea, -Lagɔ yia we gbʊ 'wʊbhua -Zezu Klisıı gbɛgbɛın.

Zuifʊ -yɔ tite

17 Nıı, -mı, -mı laa -na 'dɛ Zuifʊ, 'ın -na dıa tite dlı 'wʊ, 'ın -na bhua -na 'dɛ 'wʊ 'kadʊʊ, -na -Lagɔɔ 'gbʊ. 18 -Ɪn -yi -Lagɔɔ dʊmagbʊ, 'ın tite ka -mı -slolu nıı, -we mıa 'nanʊʊ -ın yibheli we. 19 'Ɪn -na bhua -na 'dɛ 'wʊ 'lɔlɔnyaa 'yoo da -slolunyɔ nya, we -yɔ -wa mıa nikpise 'wʊ wa zlı nya. 20 -Ɪn nɛɛ nıı, -wa 'nıa 'sɛbhɛ -yi, -mı -wa wa -slolunyɔ, 'ın -ın mıa 'nyɛnyɛyuaa 'yliyɔzʊnyɔ nya, -we ka gbʊ -wa, -ın mı we -gʊ nıı, tite slolua -mı gbʊzɔnʊ -yɔ -luyilo sa tıklıı. 21 Nıı, -mı slolua nyıma. Lɛɛ -lu ka 'gbʊ, -ı'ın -slolu -na 'dɛa? -Ɪn nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na ylili 'wie -nı», 'ın -zugba -mı, -na 'dɛ -na yli 'wiee? 22 -Ɪn nɛɛ: «-Ɪn -yɔ ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı* », 'ın -mı -na nʊa we lɛ yı? Yoyolagɔ -na nyɛa 'wʊ, 'ın -na ylia -we mıa wa yoyolagɔɔ -budu zɔ yı? 23 -Na 'dɛ -na bhua 'wʊ titee yilonyɔ nya, 'ın -ı'ın zʊ we 'nʊŋwɛ. -Ɪn -ka 'sa nʊda -mı nı, -Lagɔɔ 'ŋnı -na bɛlıa zɔ. 24 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «Amıaa 'gbʊ, -wa 'nıa Zuifʊ, 'ın wa gbaa -Lagɔɔ 'ŋnı 'nyuu.»

Knı 'wʊpapıee 'zayli

25 Knı 'wʊpapıe mıa, -ın -ka Moizıı tite 'nʊŋwɛ zʊ, we ka 'ji. 'Ɪn -ın 'nı wee tite 'nʊŋwɛ zʊ, we 'wlʊ sa wa 'nı yaa -mı *knı 'wʊpa. 26 Sa 'bhisa, wa 'nı nyımɛ yabhlo knı 'wʊpa, 'ın -zugba ɔ zʊ -we tite yıbhalıa nyımɛ 'nʊŋwɛ, 'lee, -Lagɔ 'na 'ka ɔ 'wʊbhu nyımɛ wa 'paa knı 'wʊ 'bhisaa? 27 Nyımɛ, -ɔ wa 'nıa knı 'wʊpa ku -yɔ, 'ın ɔ zʊa tite 'nʊŋwɛ sazɔnʊ sa, -mı'ı zʊa da tite 'nʊŋwɛ, mɔ yia -na -yɔgbʊ 'wʊbhua. 'Ɪn -zugba wa ka -mı knı 'wʊpa, 'ya tite -we mıa cɛlıda, we mı -mı kwɛɛ. 28 Nıı, -ɔ mıa Zuifʊʊ 'zayli nya, we 'nı nyımɛ -ɔ wa yibheli ku -yɔ, 'ın wa 'pa knı 'wʊ ku -yɔ, mɔ. 29 Zuifʊʊ 'zayli mıa nı, -mɔ ɔ 'wʊ wa yibhelia we. -We -wa *knı 'wʊpapıee 'zayli nı, mʊ -wa dlıı -nʊ, -Lagɔɔ Zuzuu -gbɛ we bhʊa, nıı, we'e 'bhʊ tite -we mıa cɛlıdaa -gbɛ. Ɔɔ nyımɛ mıa nı, we 'nı nyıma kwalı ɔ 'ŋnı, -Lagɔ kwalıa ɔ 'ŋnı.

3

Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ, wa mı gbʊnyuu -lɛnʊnya nya

1 'Lee, Zuifʊ mıa, lɛɛ -lu -zɔnʊ ɔ ka, -we -zi -ɔ 'nıa Zuifʊa? 'Lee, knı 'wʊpapıe ka 'jii? 2 Cıın, we nanı 'yli da weee. Tıada mıa, Zuifʊ -yla -Lagɔ wlaa ɔ wɛlı. 3 Zuifʊ tɔlʊa 'nı yaa -Lagɔɔ wɛlı -gʊ nɔ, 'lee, -a yi yaa gba nıı, -Lagɔ 'na 'ka ɔ wɛlı -gʊ -tʊʊ? 4 -Ɪnnya, we 'nı

* **2:22** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı, -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.

sa -mı. -A yibheli we 'ji nıı, -Lagɔ mıa, gbʊzɔnʊ -gbanyɔ -wa, -zugba nyıma weee ka yo. -Lagɔsɛbhɛ ka we -gʊgbʊ gba -Lagɔɔ daɛ:

«Wa yibheli -mı tıklıı -na gbag-
bawɛlı 'wʊ,
'ın wa -ka -mı gbʊwʊbhuda
kwa,
'ın -na galıa wa -gʊ.»

5 Gbʊnyuu -we -a nʊa lɛ, mʊ slolua nıı, -Lagɔ tıklıı. We -ka 'sa -mı, -Lagɔ -ka -aın 'cɛ -yɔpalı nı, 'lee, -a mneni -a 'ka gba nıı, -Lagɔ 'nı tıklıı -mıı? (Ɪn -ka 'sa gba, dʊdʊgʊ -nyıma 'bhisa ın gbaa we.) 6 -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. -Lagɔ 'nı yaa tıklıı -mı, sa ɔ 'ka nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua? 7 'Ɪn na yotʊbhʊe -ka -slolu nıı, -Lagɔ gbaa gbʊzɔnʊ, 'ın nyıma -ka ɔ 'ŋnı -mnını we 'gbʊ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ ɔ dılı 'mı gbʊ, gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ 'bhisaa? 8 'Sa tɔlʊa vɛlıa -aın, 'ın wa gbaa nıı, -amıa nɛɛ: «-A nʊ gbʊnyuu lɛ, 'ın zʊzɔnʊ -nʊ 'ka -bha 'tlalı!» Nıı, -maa -cıan mıa dɛ, -kaslʊ 'wʊpapıe mı wa -nʊ nya.

9 Saa nya? 'Lee, -amıa Zuifʊ 'ylia, -amıa -zia nyıma tɔlʊa yı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. Ɪn ka 'cın we -slolu nıı, Zuifʊ -yɔ nyıma -putu, gbʊnyuu ka 'tıtɛ wa 'dɛ weee -gʊ. 10 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Nyımɛ -ɔ mıa tıklıı, ɔ 'nı -mı.
Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı
tıklıı -mı.
11 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı
gbʊyilonyɔ nya -mı.
Nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ -talı -
Lagɔɔ da.
12 Nyıma weee ka 'yoo -zɔnʊ -
gʊlabhʊlʊ,
wa ka -nyumo.
Nyımɛ -ɔ 'kaa gbʊzɔnʊ lɛnʊ, ɔ
'nı -mı.
13 -We tlaa wa ŋwɛɛ we 'wlʊ,
gbawla -kalı ŋwɛ.
Wa mıɔ nya wa nʊa wa -
lima -dawli 'wʊ.
-We tlaa wa ŋwɛɛ,
'mʊnımɛɛ -dlɛ -wa.
14 Mɛlatıwɛlı 'nyuu yea wa
ŋwɛɛ.
'Ɪn wa wɛlı nʊa nyımɛ lɛ.
15 -Gwagwıe nya wa mnıa
nyımɛ 'bhaa.
16 Da wa -ka 'plılı, -lu wa saa
la,
'ın wa tıa -bha sıasıe.
17 Wa 'nı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ 'yoo -
yi.
18 -Lagɔɔ sɔsʊe 'nı wa dlı zɔ -
mı.»

19 -A -yi we 'ji nıı, -we weee tite gbaa, -wa -yia tite, wa -nʊ nya we mıa. We -ka 'sa -mı nı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı zizel-ida -ka. Nıı, nyıma weee ka gbʊnyuuu 'gba 'wlu -Lagɔ 'yu. 20 We 'dɛɛ 'gbʊ, -Lagɔ 'na 'ka nyımɛ yabhlogbɔɔ 'yı nyımɛ tıklıı nya titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'ylibılanɔnʊe nya. -We tite nʊa lɛ, mʊ slolua nıı, gbʊnyuu -lɛnʊnya nyıma -mıa.

Sanɛɛ -Lagɔ zɛlıa nyıma nyıma tıklıı

21 'Ɪn -slɛɛn mıa, sa -Lagɔ 'kaa -aın nyıma tıklıı -zɛlı, ɔ ka we -aın 'klʊslolu. Ɔ -ka -aın nyıma tıklıı -zɛlıa yi, ɔ'ɔ yla -amıaa titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'ylibılanɔnʊe. Nıı, tite -yɔ *-Lagɔgbʊʊ -falıpanya mı we gbʊdayınya nya, wa ka bha we gba: 22 -Zezu Klisıı dlıgʊzʊzʊee gbɛgbɛın -Lagɔ nʊa nyımɛ tıklıı. -Wa weee zʊa Klisı dlı -gʊ, 'ma ɔ nʊ 'saa.

-We ka gbʊ -wa, 'wʊgbızıe 'nı wa nyıdı -mı: 23 nıı, nyıma weee ka gbʊnyuu lɛnʊ. Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -yɔcıpa. 24 Nıı, -Lagɔ mıa, ɔ zʊzɔnʊ nya, ɔ nʊa nyımɛ tıklıı sa bhe, -Zezu Klisıı gbɛgbɛın. Mɔ saa nyıma gbʊnyuuu gaylo 'wʊ.

25-26 -Lagɔ 'yıbha nıı, -Zezu slu ɔ 'pıɔn la 'slaka 'bhisa. 'Ɪn ɔ 'slaka nya, -Zezu yia nyımaa gbʊnyuu lamumni, 'ın -wa zʊa ɔ dlı -gʊ, wa 'ka tıklımımıe 'yı. Sanɛɛ -Lagɔ 'yıbhaa ɔ 'ka -slolu nıı, ɔ mı tıklıı. Nıı, ɔ ka dlıtie lɛnʊ bha, 'ın ɔ 'nı we bhla nyıma -kaslʊ 'wʊpa wa gbʊnyuu lɛnʊee 'gbʊ. 'Ɪn -slɛɛn mıa, -Lagɔ slolua nyıma nıı, ɔ mı tıklıı, 'ın ɔ 'ka nyıma, -wa zʊa -Zezu dlı -gʊ, tıklıı nʊ.

27 'Ɪn -amıa ka -bha wɛlı yabhlo -a 'ka -amıaa 'dɛ 'ylimanıı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. Lɛɛ -lu ka 'gbʊa? -We ka gbʊ -wa, -we nanıa 'yli, we 'nı titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'ylibılanɔnʊe -amıaa 'dɛɛ lagʊgʊe nya, nıı, -Zezu dlıgʊzʊzʊe -wa. 28 -We -gʊ -a pʊpalıa 'wlukʊʊn la, mʊ nı: nyıma mı tıklıı -Lagɔ 'yu, -we ka gbʊ -wa, wa ka -Zezu dlı -gʊ zʊ. We 'nı titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ -Lagɔ yi wa 'yı nyıma tıklıı nya ɔ 'dɛ 'yu. 29 Nıı, -Lagɔ mıa, Zuifʊ -bhlogbɔɔɔ -nʊ ɔ -mıa yaayıı 'lakpanyaa -Lagɔ ɔ -mı 'yaa yı? 'Lakpanyaa -Lagɔ ɔ -mı 'yaa: 30 nıı, -Lagɔ mı -bhlogbɔɔɔ 'gbʊ nı, mɔ yia Zuifʊ nyıma tıklıı -zɛlıa wa dlızʊzʊee 'gbʊ, 'ın mɔ -bhlokpadɛ yia 'lakpanya nyıma tıklıı -zɛlıa wa dlızʊzʊee 'gbʊ. 31 'Lee, we -ka 'sa -mı nı, dlızʊzʊe -gʊ, tite mı bhee? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı, mʊ nʊa we lɛ, 'ın tite kaa 'nʊŋwɛ.

4

**Ablaamʊ zʊa -Lagɔ dlı -gʊ*

1 We -ka 'sa -mı, sa -a 'ka -amıaa dʊkpasa *Ablaamʊʊ daa gbaa? Lɛɛ -lu ɔ 'yı ɔ lɛnʊgbʊ 'wʊa? 2 Nıı, -Lagɔ -ka yaa Ablaamʊ yibheli nyımɛ tıklıı nya ɔ lɛnʊgbʊ 'wʊ, ɔ mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimanı. 'Bhie, we 'nı -Lagɔ yu. 3 Nıı, -LagɔwɛlI nɛɛ: «Ablaamʊ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. Ɔ dlızʊzʊee 'gbʊ -Lagɔ yia ɔ yibheli nyımɛ tıklıı nya.» 4 Nıı, nyımɛ -ka lubho nʊ nı, 'pɛnı wa pɛnıa ɔ, 'ın -we ɔ 'yıa, we 'nı bhe ɔ 'yı we, ɔ ka we 'klʊ. 5 Nıı, nyımɛ -ɔ'ɔ dıa ɔ lɛnʊ -lubho dlı 'wʊ, -Lagɔ, -ɔ zɛlıa gbʊnyuu -lɛnʊnya nyıma tıklıı, 'ın ɔ zʊa dlı -gʊ nı, ɔɔ nyımɛ mıa, -Lagɔ yibhelia ɔ nyımɛ tıklıı nya ɔ dlızʊzʊee 'gbʊ. 6 'Sa -bhlokpadɛ, -Davidı gbaa ɔɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -nyımɛɛ gbʊ, 'mɔ -Lagɔ yıa nyımɛ tıklıı nya, we 'nı ɔ lɛnʊgbʊʊ gbʊ. Ɔ nɛɛ:

7 «'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -nyıma, ma nı:
-wa ka -yɔgbʊ -Lagɔ tıa 'wʊ,
'ın ɔ yia wa gbʊnyuu lamumni, ma -wa.
8 'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -nyımɛ mıa, mɔ nı:
Jejitapɛ'ɛ yla -slɛɛn ɔ gbʊnyuu.»

9 Wee 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mıa nı, 'lee, Zuifʊ -bhlogbɔɔɔ -nʊ -wa yı? -Ɪnnya, -wa 'nıa Zuifʊ wa

-nʊ -wa 'ya* . -A nɛɛ nıı: «Ablaamʊ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın -Lagɔ yia ɔ yibheli nyımɛ tıklıı nya.» 10 Lɛɛ -bhla -Lagɔ gba nıı, Ablaamʊ mı nyımɛ tıklıı nyaa? Da wa 'nıa -slɔ ɔ *knı 'wʊpa -wa yaayıı da wa 'paa ɔ knı wʊ -wa yıı? We 'nı nıı, da wa 'paa ɔ knı wʊ. Da wa 'nıa -slɔ ɔ knı 'wʊpa, we bhla -wa. 11 Nıı, da wa 'nıa -slɔ ɔ knı 'wʊpa nı, Ablaamʊ mı nyımɛ tıklıı nya -Lagɔ 'yu, ɔ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊʊ 'gbʊ. -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ yia knı 'wʊpapıe 'yı -luu -slolulu nya. Wee knıı bı -slolua nıı, -Lagɔ ka ɔ 'yı nyımɛ tıklıı nya. Nyıma weee -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, -bha Ablaamʊ -zɛa wa dide: wa 'dɛ 'nı knı 'wʊ -mıoo, ɔ mı wa dide nya. 12 Ɔ yi 'yaa nyıma -wa wa 'paa knı 'wʊʊ dide -zɛ. We 'nı nıı, -wa wa 'paa knı 'wʊ ku -yɔ -bhlogbɔɔ, nıı, -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ Ablaamʊ 'bhisa -zugba wa 'nı -slɔ wa knı 'wʊpa, ma -wa. Ɔmɔ, ɔ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, 'bhie wa yia ɔ knı 'wʊpa.

13 -Lagɔ nɛɛ Ablaamʊ -yɔ ɔ 'yua -yla nıı, 'ma ɔ yia dʊdʊ 'nyɛa. -We -Lagɔ gbaa dɛ nı, we 'nı nıı, Ablaamʊ zʊa tite 'nʊŋwɛɛ 'gbʊ, nıı, -we ka gbʊ -wa, ɔ dlızʊzʊee 'gbʊ ɔ yia ɔ 'yı nyımɛ tıklıı nya. 14 We -ka yaa nıı, zʊzɔnʊ -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ -amıa -bhlogbɔɔ yı we nı, -zugba, dlızʊzʊe mıa, bhe -wa, 'ın -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka nyımɛ 'nyɛ, we 'nı 'ji -ka. 15 Tite laa -Lagɔɔ 'cɛ la, nıı, tite 'nı -mı nı, we 'nʊŋwɛzʊzʊe 'nı -mı.

16 We 'gbʊ dlızʊzʊe nya -a yıa -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -aın 'nyɛ. Nıı, wla ɔ wlaa we bhe. -Wa weee mıa Ablaamʊʊ 'yua nya, ma yıa we. 'In -wa mıa Ablaamʊ 'yua nya, we 'nı nıı, -wa zʊa tite 'nʊŋwɛ -bhlogbɔɔ, nıı, -wa zʊa dlı Ablaamʊ 'bhisa, ma -wa. Nıı, Ablaamʊ mı -a 'dɛ weee dide nya. 17 'Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «Nıı, -mı mıa, -mı ın -zɛlıa laga -nyımaa -zloo dide.» Sanɛɛ Ablaamʊ mıa -amıaa dide nya, -Lagɔ -ɔ ɔ zʊa dlı -gʊ, -mɔɔ 'yu. -Lagɔ -ɔ nyɛa tlıtlınya 'yliyɔgagıe, 'ın -we 'nıa lamı, 'ın ɔ laa we la, mɔ. 18 Ablaamʊʊ dlı 'tɛ -Lagɔ -gʊ 'wʊ, da wa 'nıa mneni wa 'ka -lu yabhlogbɔɔ wʊ, 'ın ɔ yia wʊ. Ɔ mıa wʊda, ɔ dlı mı -Lagɔ -gʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yia laga -nyımaa -zloo dide -zɛ. Nıı, -Lagɔwɛlı nɛɛ: «-Wa -na yia gwalıa nı, wa -zu 'wʊ.» 19 Ablaamʊ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın ɔ yia dlı 'tɛmanı. Nıı, ɔ -zʊ glʊ gbu, 'ın ɔ zɛlıa ɔ ku tlıtlıli glaa, 'ın ɔ 'ŋwnɔ *Sala mı -gblotʊ ŋwnɔ nya. 20 We mı 'sa 'bhie, ɔ 'nı dlı -Lagɔɔ gbag-bawɛlı -gʊsa. Nıı, ɔ dlızʊzʊe 'tɛmanıa ɔ la, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı. 21 Ɔ mı we -gʊ nıı, -Lagɔ ka 'tıtɛ, 'ın -we ɔ gbaa, ɔ mneni ɔ 'ka we lɛnʊ. 22 -We mıa dɛɛ 'gbʊ -Lagɔ yia Ablaamʊ 'yı nyımɛ tıklıı nya. 23 -Lagɔwɛlı nɛɛ: «-Lagɔ ka ɔ 'yı nyımɛ tıklıı nya», 'ya we 'nı ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ 'gbʊ we mı cɛlıda. 24 -Amıa ka dlızʊzʊe -gʊ, -Lagɔ -ɔ -sɔlʊa -amıaa -Kanyɔ -Zezu 'wʊ tlıtlınya glaa

* **4:9** Nıı, glɛkıwɛlı 'wʊ -wa mıa knı 'wʊ -yɔ -wa 'nıa knı 'wʊ -mıı gbʊ we gbaa.

yia -aın yibhelia nyıma tıklıı nya, 'sa -bhlokpadɛ we mıa -amıa weee -nʊ nya. 25 -Amıaa gbʊnyuuu 'gbʊ wa yia ɔ 'bha, 'ın -Lagɔ 'ka -aın 'yı nyıma tıklıı nyaa 'gbʊ ɔ yia ɔ tlıtlınya glaa 'wʊsɔlʊ.

5

-Lagɔ ka -a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊsuslolu -Zezuu gbɛgbɛın

1 We 'dɛɛ 'gbʊ -Lagɔ yia -aın 'yı nyıma tıklıı nya -amıaa dlızʊzʊee 'gbʊ. -Slɛɛn, -a -yɔ ɔ 'sɔ mı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'wʊ, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın. 2 -A -ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, -Zezuu gbɛgbɛın -a mneni -a 'ka 'nanıdlı -ka -Lagɔ -yɔlanyni. 'Ɪn -slɛɛn, -a mı ɔ 'nanıdlı 'wʊ. -A mı 'mʊna lida, -we ka gbʊ -wa, -amıaa dlı mı we -gʊ nıı, -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -a yia 'yıa ɔ kwɛɛ. 3 We bhlı -mʊʊ -gʊ, -amıaa 'dɛ yi sıada -mıoo, -a mı 'mʊna 'wʊ. -We ka gbʊ -wa, -a -yi we 'ji nıı, -a -ka sıada -mı, 'bhie -a zɛa dlıtie -cıan. 4 -A -ka dlıtie -ka, 'bhie -a tɛmanıa la 'yıyıgbʊ 'wʊ. -A -ka latɛmanı 'yıyıgbʊ 'wʊ, -we -a wʊa, mʊ -wa -we -Lagɔ yia -aın -yla lɛnʊa. 5 -A -ka -Lagɔɔ kwɛlu wʊda -mı, we 'na 'ka -aın -dawli 'wʊnʊ, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ ka -aın ɔ Zuzu 'Pʊpa 'nyɛ, 'ın mʊ 'kaa ɔ zɛkalıe -amıaa dlı zɔ yeli.

6 Cıın, bhla -we nya -a 'nıa 'tıtɛ yabhlogbɔɔ -ka, 'ın Klisı yia tlı gbʊnyuu -lɛnʊnyaa 'gbʊ, wee bhla mıa, -Lagɔ 'paa we ŋwɛɛ. 7 Wa 'ka nyımɛ tıklıı 'gbʊ tlıtlıe -yɔŋwnu we -kalı -yɔ. Nyımɛ yabhlo -ɔ nʊa 'nanı, wa mneni yaa wa 'ka tlı ɔ 'gbʊ. 8 Nıı, Klisı yia tlı -amıaa 'gbʊ, da -a mı bhaa gbʊnyuu lɛnʊda, mʊ -slolua -aın sa -Lagɔ -kalıa -amıaa zɛ. 9 -Slɛɛn, ɔ 'pıɔɔn 'gbʊ -Lagɔ yıa -aın nyıma tıklıı nya. We -ka 'sa -mı nı, -a mı we -gʊ nıı, mɔ yia -aın -Lagɔɔ 'cɛ 'wʊsaa. 10 Nıı, da -a mı bhaa -Lagɔɔ tʊnyıma nya, 'ın ɔ yia -a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊsuslolu ɔ 'Yuu tlıtlıe nya. Ɔ -ka -a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊsuslolu sanɛɛ, sa we -ka -mı, mɔ yi 'yaa -aın gbʊ 'wʊsaa ɔ 'Yuu 'yliyɔgagıe -gʊ. 11 We 'nı 'sa -tʊ. -A mı 'mʊna lida -Lagɔ 'wʊ, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın, -we ka gbʊ -wa, mɔɔ suslolua -a -yɔ -Lagɔ 'sɔ 'wʊ.

*-Zezu Klisıı lɛnʊgbʊ 'yli we -zi *-Adaan -nʊ*

12 Gbʊnyuu yia la dʊdʊ -gʊ nyımɛ yabhlogbɔɔɔ 'gbʊ, mɔ -wa *-Adan. 'Ɪn wee gbʊnyuu yia tlıtlıe lala, tɔʊn, 'ın tlıtlıe yia lamneni nyıma weee -gʊ, -we ka gbʊ -wa, dʊdʊgʊ -nyıma weee ka gbʊnyuu lɛnʊ. 13 Da -Lagɔ 'nıa -slɔ Moizı tite 'nyɛ, wemʊ gbʊnyuu mı la dʊdʊ -gʊ see. Nıı, tite 'nı bha -slɔ lamıı 'gbʊ, -Lagɔ 'nı gbʊnyuuu 'gba nyımɛ 'wlu dı. 14 'Ɪn tlıtlıe -nanʊ yia nyıma 'wlulapılı, we 'bhʊ -Adan -gʊ we 'ka Moizı ylı. -Adan -ɔ 'nıa -Lagɔɔ wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ, -mama 'nıa ɔ -bho -gbʊnyuu lɛnʊ, 'ın tlıtlıe yia -maa 'bha.

Nıı, -Adan -wa -ɔ 'kaa yii nʊ 'wʊwlʊ. 15 'Ɪn, -Lagɔɔ wlawlalu bhe -yɔ -Adaan gbʊnyuu mı -yɔbhʊbhlʊda tenyi tenyii. Nyımaa -zlo yia tlı nyımɛ -bhlogbɔɔɔ

gbʊnyuuu 'gbʊ, gbʊzɔnʊ -wa. Nıı, -Lagɔɔ wlawlalu bhe kaa 'ŋnı tenyi tenyii, -Lagɔ wlaa we nyımɛ -bhlogbɔɔɔ gbɛgbɛın, mɔ -wa -Zezu Klisı. 'Sa -Lagɔ bʊbanıa ɔ zʊzɔnʊ lɛnʊe la sa bhe, nyımaa -zlo glaa. 16 -Lagɔɔ wlawlalu, we -yɔ ɔɔ nyımɛ -bhlogbɔɔɔ gbʊnyuu, we 'nı -tnʊʊ -bhlo -ka. Ɔɔ nyımɛɛ gbʊnyuuu -tnʊʊ -wa nyımaa -kaslʊ 'wʊpapıe -Lagɔɔ gbʊwʊbhubhuee gbɛgbɛın. Nıı, ɔ wlawlalu bhee -tnʊʊ -wa -Lagɔ yıa nyıma nyıma tıklıı nya. 17 Gbʊzɔnʊ sa, nyımɛ -bhlogbɔɔɔ 'gbʊ, nyımɛ -bhlogbɔɔɔ 'wlu -gbʊnyuuu 'gbʊ, 'ın tlıtlıe yia dʊdʊ weee bhıtı. Nıı, ɔɔ -Zezu Klisıı 'dɛbhloo gbɛgbɛın nyıma yıa -lu duun -Lagɔ kwɛɛ. Mɔ nyɛa wa zʊzɔnʊ sa duun, 'ın ɔ gbaa nıı, wa mı nyıma tıklıı nya. 'Yliyɔgagıe wa yia 'yıa -Zezu Klisıı 'gbʊ, 'ın wa -yɔ ɔ 'sɔ 'ka -lu weee 'wlulapılı.

18 Nıı, nyımɛ -bhlogbɔɔɔ gbʊnyuu 'paa nyıma weee -kaslʊ 'wʊ. 'Sa -bhlokpadɛ, -bhlogbɔɔɔ lɛnʊgbʊ tıklıı tıa nyıma weee 'wʊ tıklıı, 'ın we yia wa 'yliyɔgagıe 'nyɛ. 19 Bha -benyi, nyımɛ -bhlogbɔɔ 'nıa -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊ, -bha nyımaa -zlo -zɛa gbʊnyuu -lɛnʊnya. 'Sa -bhlokpadɛ, nyımɛ -bhlogbɔɔ zʊa ɔ 'nʊŋwɛ, 'ın -Lagɔ yia nyıma duun 'yı nyıma tıklıı nya.

20 Tite ka yi, 'ın gbʊnyuu yia 'wʊzumanı tenyii. 'Ln gbʊnyuu -ka 'wʊzumanı tenyii nı, -Lagɔɔ 'nanıdlı ka -gʊwʊlaylimanı, 'ın we yia we ŋwɛlazili. 21 Nıı, gbʊnyuu ka tlıtlıe la, 'ın we yia nyıma 'wlulapılı. 'Sa -bhlokpadɛ, -Lagɔɔ zʊzɔnʊ pılıa nyıma 'wlu la, 'ın we yia wa nyıma tıklıı -zɛlı. 'Sa -a yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın.

6

Gbʊnyuu 'nı -slɛɛn se -ka -aın -gʊ

1 Wee gbʊ mıa, sa -a 'ka we daa gba? 'Lee, -a zʊ gbʊnyuu lɛnʊe 'yliyɔ, 'bhie -Lagɔɔ 'nanıdlı 'ka -gʊwʊlaylimanıı? 2 -Innya, we 'nı 'sa -mı. Tlıtlıe yabhlo -we 'wʊ -a 'plılıa, we ka -a -yɔ gbʊnyuu 'sɔ -yɔsısalı. We -ka 'sa -mı, -a 'nı mneni -a 'ka gbʊnyuu lɛnʊda -tʊ. 3 Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, da wa batizea -aın, -a -yɔ -Zezu Klisı ka 'wʊtʊ -bhlo, 'ın -a -yɔ ɔ 'sɔ mı -bhlo ɔ tlıtlıe 'wʊ. 4 Da wa batizea -aın, we 'wlʊ sa nıı, wa ka -a -yɔ ɔ 'sɔ gbawla 'wʊfa. 'In Didee 'tıtɛ 'kadʊ yia ɔɔ Klisı ganɔ -mɔ tlıtlıe 'wʊ. 'Sa -bhlokpadɛ, -amıa 'ya, -a 'ka 'yliyɔgagıe lolu 'yıı 'gbʊ, ɔ yi 'saa nʊ.

5 We -ka nıı, -a -yɔ ɔ 'sɔ mı -bhlo bhla -we nya -a -yɔ ɔ tlıa, 'wʊ -a -yɔ ɔ yia -tʊa -bhlo ɔ 'yliyɔgagıe 'wʊlalı bhla. 6 -A yibheli we 'ji nıı, -amıaa -mımısɔ 'cın -yɔ Klisı mı *su -gʊ lakʊlʊda. -Slɛɛn, gbʊnyuuu -kpabhiee 'tıtɛ ka labhʊ, -a yi 'maslɛɛn gbʊnyuuu galı nya -mı. 7 Nıı, nyımɛ -ka tlı, gbʊnyuu 'nı 'maslɛɛn 'tıtɛ -ka ɔ -gʊ.

8 Cıın, -a -yɔ Klisı -ka tlı nı, -amıaa dlı mı we -gʊ nıı,

'yliyɔgada -a -yɔ ɔ 'sɔ yi 'yaa -mıa. 9 Nıı, -a -yi we 'ji nıı, -Zezu Klisı ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔ, 'ın ɔ 'na 'ka 'maslɛɛn tlı, we ji -wa nıı, tlıtlıe 'nı 'maslɛɛn 'tıtɛ -ka ɔ -gʊ. 10 Cıın, ɔ ka tlı, 'ın wee tlıtlıe yia ɔ -yɔ gbʊnyuu -yɔsısalı -zakpa -bhlogbɔɔ 'kuteyi. -Slɛɛn, ɔ -ga 'yliyɔ, 'ın ɔ 'yliyɔgagıe weee mı -Lagɔɔ -nʊ nya. 11 'Sa -bhlokpadɛ, amıa 'ya, a yla amıaa 'dɛ tlıtlınya 'bhisa. We ji -wa nıı, a -yɔ gbʊnyuu ka -yɔbhʊbhlʊ, 'ın a -ga 'yliyɔ -Lagɔɔ -nʊ nya, -Zezu Klisı 'wʊ.

12 We 'dɛɛ 'gbʊ, amıaa ku -we 'kaa tlı, gbʊnyuu 'na pılı we 'wlu la -nı, a yi 'maslɛɛn we dlıwʊnynigbʊ lɛnʊ. 13 A 'na tılı 'maslɛɛn amıaa ku gbʊnyuuu lɛnʊe 'wʊ -nı, we yi gbʊnyuu lɛnʊ. Nıı, -we a 'kaa lɛnʊ, mʊ nı: a 'nyɛ amıaa 'dɛ -Lagɔ yoo, nɛɛ nyıma -wa 'bhʊ tlıtlıe lʊ, 'ın wa yi 'yliyɔgagıe 'wʊplılı. A bhu amıaa 'lali 'wʊ a 'ka gbʊzɔnʊ lɛnʊ. 14 Nıı, gbʊnyuu 'na -kalı aın -nı. -We ka gbʊ -wa, a 'nı tite zɔ -mı, nıı, -Lagɔɔ 'nanıdlı zɔ a mıa.

-Lagɔɔ galı a -mıa

15 Nıı, -we zɔ -a mıa nı, we 'nı -slɛɛn tite, nıı, -Lagɔɔ 'nanıdlı zɔ -a mıa. 'Lee, we -ka 'sa -mı, -a mneni -a 'ka -amıaa 'dɛ gbʊnyuu lɛnʊe tılıı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. 16 -We a 'kaa 'jiyibheli, mʊ nı: a -ka amıaa 'dɛ wla nyımɛ yabhlo -yla ɔ 'ka amıaa -kanyɔ -zɛ, ɔɔ nyımɛ a mıa 'nʊŋwɛ -zʊda, -mɔɔ galı a -zɛa. We 'dɛɛ 'gbʊ, a mneni a 'ka gbʊnyuuu galı -zɛ. We 'nı -mʊʊ, a mneni a 'ka -Lagɔɔ galı -zɛ. Gbʊnyuu mıa, mʊ kwaa aın tlıtlıe 'wʊ. Nıı, a -ka -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊ, 'ın ɔ yıa aın nyıma tıklıı nya. 17 -A 'pa -Lagɔ fuo. Tıada mıa, a mı gbʊnyuuu galı nya, 'ın, -slɛɛn mıa, a ka gbʊzɔnʊ wa -slolua aın 'nʊŋwɛ zʊ, dlı weee nya. 18 Nıı, -Lagɔ ka aın gbʊnyuuu 'tıtɛ kwɛɛ -sa, 'ın, -we mıa tıklıı, a yia we galı -zɛ. 19 -We ka 'gbʊ na gbaa sa we, amıaa 'nʊnʊe -kalı -yɔ. Sa a wla bhaa amıaa ku pʊınplagbʊ -yɔ gbʊnyuuu 'yli -bhlo -bhloo lɛnʊe -yla, galı 'bhisa, 'ın gbʊnyii weee yia aın 'wlulapılı nı, 'sa -bhlokpadɛ, a wla -slɛɛn amıaa 'dɛ galı nya, -we mıa tıklıı -yla. Nıı, mʊ wlʊlʊa -mɔ aın -Lagɔɔ 'yliya 'wʊ.

20 Da a mıa gbʊnyuuu galı nya, gbʊ tıklııı lɛnʊee 'tʊ'ʊ 'bha aın. 21 -We a nʊa lɛ, lɛɛ -lu we 'nyɛ aın -nya? -Slɛɛn mıa, zʊ bhaa aın, wee gbʊ nı kwaa nyımɛ tlıtlıe 'wʊʊ 'gbʊ. 22 Nıı, -slɛɛn mıa, a mı amıaa 'dɛ -yla, 'ın, gbʊnyuu 'nı aın -ka. A ka -Lagɔɔ galı -zɛ, 'ın we -tnʊʊ -wa nıı, -a mı -mɔwlʊee 'yoo -gʊ. Mʊ kwaa aın -Lagɔɔ 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'wʊ. 23 Gbʊzɔnʊ -wa: gbʊnyuu lɛnʊe mıa, we -tnʊʊ -wa tlıtlıe. 'Ɪn -we -Lagɔ wlaa sa bhe, mʊ -wa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'wʊ.

7

1 Na bhelia, ın -yi we 'ji nıı, -we na yia gbaa, a ka we 'wʊlanʊnnʊe bhıa, -we ka gbʊ -wa, a -yi tite. Tite mıa, nyımɛ -ka 'yliyɔga nı, we pılı ɔ 'wlu

la. 2 We 'wlʊ sa ylıkwʊŋwnɔ -yɔ ɔ 'lowlii gbɛgbɛın gbʊ. Ɔ -ka ɔ 'lowlii -gbɛ -mı, -mɔɔ -ka 'yliyɔga nı, tite -galı ɔ -gʊ. 'Ɪn -mɔɔ -ka tlı, tite 'nı -slɛɛn ɔɔ 'ŋwnɔ -gʊ -mı. 3 Da ɔɔ 'ŋwnɔɔ 'lowli -gaa -slɔ 'yliyɔ, ɔ -ka nʊkpasu -putu kwa, -zugba gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ. 'Ɪn ɔ 'lowli -ka tlı nı, tite 'nı -slɛɛn ɔɔ 'ŋwnɔ -gʊ -mı. Ɔ mneni ɔ 'ka nyımɛ -putuu 'ŋwnɔ -zɛ, -mʊʊ 'nı -slɛɛn gbʊnyuu. 4 Na bhelia, 'sa -bhlokpadɛ we mıa amıaa -nʊ nya. A -yɔ Klisı mı -bhlo. Mɔ tlıa -amıaa 'gbʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ a -yɔ tite ka -yɔbhʊbhlʊ. -Slɛɛn mıa, -ɔ -sɔa tlıtlınya glaa 'wʊ, ɔ -nʊ a -mıa. We 'dɛɛ 'gbʊ, -a mneni -a 'ka -Lagɔɔ lubho nʊ. 5 -Benyi mıa, da -a nʊa -amıaa 'dɛɛ dʊmagbʊ lɛ, -Lagɔɔ tite saa -amıaa dlıwʊnynili 'nyii gwlu. Mʊʊ nʊa -amıaa ku zɔ lubho, 'ın we kwaa -aın tlıtlıee 'yloogblʊ. 6 Nıı, -slɛɛn mıa, -a 'nı 'maslɛɛn titee galı nya -mı. -We kwɛɛ -a mıa -kaslʊ 'wʊ -benyi, -a ka tlı -mʊʊ sɔlʊ. -A mneni -a 'ka -Lagɔɔ lubho nʊ lubhonʊsɔ lolu lʊ, ɔ Zuzu 'nʊŋwɛzʊzʊe nya. Sa -a nʊa -benyi ɔ lubho, tite -we mıa cɛlıda we galı -mımıe nya, -a 'nı 'maslɛɛn -mʊʊ -gʊ -mı.

-Mʊʊ tite nʊ lɛa?

7 Sa -a 'ka -slɛɛn gbaa? 'Lee, tite -yɔ gbʊnyuu 'sɔ, -lu -bhlo -wa yı? -Ɪnnya, we 'nı -lu -bhlo. Nıı, -we gbʊnyuu -mıa -slolu, tite ka 'mı we -slolu. We 'nı ya nıı, tite nɛɛ nıı, -na -limaa -luu 'tʊ 'na 'bhalı -mı -nı, nyıma -putuu -luu tʊ mıa, ın 'na 'ka yaa we yibheli. 8 Nıı, da tite yia, -bha gbʊnyuu 'yıa -jɔlʊ, 'ın we yia na dlı zɔ dlıwʊnyniluu 'yli -bhlo -bhlo fa. -We ka gbʊ -wa, tite 'nı -mı nı, gbʊnyuu ka tlı. 9 Bha, da tite 'nıa lamı, ın -ga 'yliyɔ. -Slɛɛn, tite ka yi, 'ın gbʊnyuu yia ganɔ, 10 -bha -bhlokpadɛ, 'ın ın yia tlı. -Slɛɛn, tite -mʊmʊ 'ka yaa 'yliyɔgagıe la, we 'nı we lɛnʊ, tlıtlıe we laa. 11 Gbʊnyuu 'yıa -jɔlʊ, 'ın we yia tite 'wʊplılı we 'ka 'mı -dawli 'wʊnʊ. Gbʊnyuu ka 'mı 'bha titee sɔlʊ.

12 Nıı, -Lagɔɔ tite mı -mɔwlʊda, 'ın ɔ titenya mı -mɔwlʊda, we tıklıı, 'ın we nanı 'yli. 13 'Lee, -lu -zɔnʊ mneni we 'ka 'mı tlıtlıe -laa? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı: gbʊnyuu nʊa we lɛ. We ka -lu -zɔnʊ 'wʊplılı, we 'ka 'mı 'bha. Nıı, tite slolua -aın nıı, gbʊnyuu -nyu 'yli.

-Gɔlʊ mı gʊda nyımɛ 'wʊ

14 Cıın, gbʊzɔnʊ -wa: -a -yi we 'ji nıı, tite mıa, -Lagɔɔ Zuzuu -gbɛ we 'bhʊa. 'Ɪn -amı mıa, nyımɛ -ɔ wa paa pɛlʊ gaylo 'bhisa gbʊnyuu kwɛɛ, 'mɔ ın -mıa. 15 Yee! -We na nʊa lɛ, ı'ın 'nʊ we 'wʊla. Nıı, -we ın 'yıbhaa ın 'ka lɛnʊ, ı'ın nʊ -mʊʊ lɛ, 'ın -we na nyɛa 'wʊ, -mʊʊ na nʊa lɛ. 16 -We na nʊa lɛ, we -ka nıı, ın 'nı we 'yıbha, mʊ slolua nıı, ın ka ŋwnu nıı, tite nanı 'yli. 17 We -ka 'sa -mı, we 'nı na dɛ nʊ we lɛ, gbʊnyuu, -we mıa 'mı 'wʊ, mʊ nʊa we lɛ. 18-19 Cıın, ın -yi we 'ji, zʊzɔnʊ 'nı 'mı 'wʊ -mı. -Amı, -ɔ mıa nyımɛ nya, nıı, zʊzɔnʊ -nʊnʊe mı na dlı zɔ, 'ın ın 'nı mneni ın 'ka we lɛnʊ: zʊzɔnʊ -we ın 'yıbhaa ın 'ka lɛnʊ, ı'ın nʊ we lɛ, gbʊnyuu -we ın 'nıa 'yıbha,

'ın na nʊa -mʊʊ lɛ. 20 -Slɛɛn mıa, -we ın 'nıa 'yıbha, ın -ka we lɛnʊ nı, we 'nı nıı, na dɛ nʊ we lɛ, nıı, gbʊnyuu -we -dılıa 'mı 'wʊla, mʊ nʊa we lɛ.

21 Sanɛɛ na tlalıa sa tite nı -gʊ: ın -ka gba ın 'ka zʊzɔnʊ lɛnʊ, gbʊnyuu lɛnʊe -bhlogbɔɔ ın mnenia. 22 -Mɔ na dlı zɔ, -Lagɔɔ tite nanı 'mı dʊdʊ. 23 Nıı, -mɔ na ku zɔ mıa, tite -putu mıa -mɔ. Wee tite mıa, mʊ -yɔ tite, -we na 'wlukʊʊn ŋwnunua sɔ gʊa, 'ın mʊ zɛlıa 'mı tite 'nyuu, -we mıa 'mı 'wʊʊ -kaslʊnyımɛ. 24 -Amı mıa -slɛɛn da nyazınyɔ nya. Nyɔɔ mneni ɔ 'ka 'mı na ku -we kwaa 'mı tlıtlıe 'wʊ kwɛɛ -saa? 25 -A 'pa -Lagɔ fuo -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya. Na 'ylimnee nya na ŋwnua -Lagɔɔ tite -yɔ, 'ın na zʊa gbʊnyuu 'nʊŋwɛ na -mımısɔ 'wʊ.

8

-Lagɔɔ Zuzu saa -aın gaylo -flii

1 -Slɛɛn mıa, -wa -yɔ -Zezu 'sɔ mıa 'wʊsusloluda nyımɛ -bhlo nya, gbʊdılıe 'nı wa -nʊ nya -mı. 2 Nıı, -Lagɔɔ Zuzuu tite, -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe -Zezu Klisı 'wʊ, -mʊʊ ka 'mı gbʊnyuuu tite -yɔ tlıtlıe kwɛɛ -sa. 3 Nyımaa 'wʊyɔlʊee 'gbʊ Moizıı tite mıa, we 'nı mneni we 'ka wa gbʊ 'wʊsa. Nıı, -Lagɔ ka we lɛnʊ: ɔ 'ka nyımaa gbʊnyuuu -yɔgbʊ 'wʊbhuu 'gbʊ, ɔ 'dɛɛ 'Yu ɔ 'paa yoo dʊdʊ -gʊ, 'ın -mɔɔ yia yi nyımɛ 'bhisa, -mɔɔ ku 'ka gbʊnyuu -lɛnʊnyɔɔ ku nya 'wʊwlʊ. 'Sa -Lagɔ 'bhua gbʊnyuuu -yɔgbʊ 'wʊ ɔ 'Yuu gbɛgbɛın. 4 -We ka 'gbʊ ɔ yi 'saa nʊ, mʊ -wa nıı: -we tite palıa gbʊ tıklıı nya -aın 'wʊ, we 'ka gba. Nıı, -slɛɛn mıa, -a mı -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ nɔda, -a'a nɔ 'maslɛɛn -amıaa dlıwʊnynili 'bı. 5 -Wa nɔa nyımaa dlıwʊnynili 'bı, wa dlı tʊa we -gʊ, 'ın -wa nɔa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ, wa dlı tʊa we -gʊ. 6 Nyıma -wa ka dlı tʊa wa dlıwʊnynili 'bı, tlıtlıee 'yoo -gʊ wa mıa. Nyıma -wa ka dlı tʊa -Lagɔɔ Zuzu -gʊ, 'yliyɔgagıe -yɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ 'yoo -gʊ wa mıa. 7 Cıın, nyıma -wa ka dlı tʊa wa dlıwʊnynili 'bı, -Lagɔɔ tʊnyıma wa -mıa: wa'a zʊ -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ, nıı, wa 'nı we mneni. 8 Nıı, -wa nɔa wa 'dɛɛ dlıwʊnynili 'bı, wa 'nı mneni wa 'ka -Lagɔ dʊdʊ namanı.

9 'Ɪn amıa, a'a nɔ amıaa dlıwʊnynilii sɔlʊ, nıı, -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ a nɔa, -we ka gbʊ -wa, ɔ mı aın 'wʊ. Nyımɛ -ɔ 'nı Klisıı Zuzu 'wʊ -ka, ɔ 'nı Klisıı -nʊ nya -mı. 10 Nıı, Klisı -ka aın 'wʊ -mı, amıaa kuu 'dɛ yi tlıtlıee -nʊ nya -mı gbʊnyuuu 'gbʊ, -slɛɛn -Lagɔɔ Zuzu yia aın 'yliyɔgagıe 'nyɛa, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ nɛɛ nıı, a mı nyıma tıklıı nya. 11 We -ka nıı, -Lagɔɔ Zuzu mı aın 'wʊ, -Lagɔ -ɔ -sɔlʊa -Zezu Klisı 'wʊ tlıtlınya glaa, amıaa ku -we tlıa, mɔ yia we 'yliyɔgagıe 'nyɛa ɔɔ Zuzu -ɔ mıa aın 'wʊʊ gbɛgbɛın.

12 Bheliaın, wee mıa dɛɛ 'gbʊ, kpagbʊ yabhlo mı -aın 'wlu. Wee kpagbʊ mıa, we 'nı -amıaa dlıwʊnynilii gbɛgbɛın, 'bhie -a 'ka we sɔlʊ nɔ. 13 A -ka amıaa dlıwʊnynilii sɔlʊ nɔ

nı, tlıa a yia. 'Ɪn a -ka we 'bha -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ nya nı, 'ın a yıa 'yliyɔgagıe. 14 -Wa mıa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ nɔda, ma -wa -Lagɔɔ yua. 15 -Lagɔ ka aın ɔ Zuzu 'nyɛ, 'ın ɔɔ Zuzu'u -zɛlı aın galı, ɔ'ɔ 'nyɛ aın nyanɔdlı. Nıı, -Lagɔɔ 'yua ɔ zɛlıa aın. Ɔɔ Zuzuu 'gbʊ, -a kpıa 'wʊ -Lagɔɔ gbɛgbɛın gbagbıe nya: «Aba!* Dide!» 16 -Lagɔɔ Zuzu bhlıa -amıaa 'dɛɛ zuzu -gʊ, 'ın ɔ ŋwnunua -aın nıı, -a mı -Lagɔɔ 'yua nya. 17 'Ɪn -a -ka -Lagɔɔ 'yua nya -mı, -lu -zɔnʊ -we -Lagɔ zʊa la ɔ nyımaa -nʊ nya, 'yıa -a yia we. Cın, -a -yɔ Klisı sɔ yia we dlilia. Nıı, -a -yɔ ɔ 'sɔ, 'ın -amıaa 'ŋnı mnı 'yaa.

-Lagɔ yia -aın ɔ 'ŋnı 'kadʊ 'nyɛa

18 -Amıaa -zɛɛn -sıasıe -yɔ -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -we ɔ yia -aın 'klʊslolua, -a -ka we 'dɛsɔbhie yıbhɔlʊ, ın mı we -gʊ nıı, -amıaa sıasıe 'kienyi. 19 Cın, -lu weee -Lagɔ -laa la, bhla -we nya -Lagɔ 'kaa ɔ 'yuaa 'ŋnı 'kadʊ -slolu, we mı we wʊda, 'ın we 'tʊ mı we 'bhada. 20 Nıı, 'tıtɛ -we nʊa lɛ, 'ın lalalu kamanıa -yɔ, we kwɛɛ dʊdʊ -tʊa. We 'nı lalalu 'yıbha we, -Lagɔɔ dɛ -wa. We mı 'sa 'bhie, -lu -zɔnʊ dʊdʊ mıa wʊda. 21 Wee 'tıtɛ -we nʊa lɛ, 'ın lalalu mıa -nyumoda, 'ın -we nʊa dʊdʊ gaylo 'wʊ, la we yia 'bhʊa. Gaylo 'wʊ dʊdʊ yia 'bhʊa, 'ın 'yıa we yia 'ŋnı 'kadʊ -we -Lagɔɔ 'yua 'kaa 'yı. 22 -A -yi we 'ji nıı, -lu weee -Lagɔ -laa la, we mı -zɛɛn -bhlokpadɛ kluda sıasıe kwɛɛ, 'ŋwnɔ -ɔ mı 'wlusada 'bhisa. 23 Nıı, we 'nı lalaluu 'dɛbhlogbɔɔ: -amıa mı 'ya kluda -amıaa dlı zɔ. -Lagɔɔ 'yuaa -zɛzıee 'tʊ mı -aın 'bhada, ɔ 'ka -amıaa ku gaylo 'wʊsa. We mı 'sa 'bhie, -a ka -Lagɔɔ wlawlaluu tıanʊ 'yı, mʊ -wa ɔ Zuzu. 24 -A ka gbʊ 'wʊbhʊ, nıı, -a 'nı -slɔ we 'dɛ weee 'yı: -a mı we wʊda. -We -a dıa dlı 'wʊ, -a -ka we -yɔyı nı, wa'a la -slɛɛn we dlıwʊdıdıe. -We -a yıa -yɔ, we 'nı dlıwʊdıdıee gbʊ -ka. 25 -We -a'a 'yıa -yɔ, -a -ka we dlı 'wʊdı nı, 'ın -a wʊa we dlıtie nya.

26 We bhlı mʊʊ -gʊ, -amıa 'nıa da 'wʊtɛ nı, -Lagɔɔ Zuzu yia, 'ın ɔ bɛa -aın -yɔ. Sa -a 'kaa -Lagɔ bhubhoe sazɔnʊ sa, -a 'nı we sa -yi. Tɔʊn, 'ın Zuzu bhubhoea -Lagɔ -amıaa -nʊ nya, klukluwɛlı -we ŋwɛ 'nıa mneni we 'ka gba nya. 27 Nıı, -Lagɔ mıa, -mɔ nyımɛɛ dibhe 'wʊ ɔ yıa la, 'ın ɔ -yi -we Zuzu yıbhalıa ɔ, -we ka gbʊ -wa, sa ɔ 'yıbhaa, 'sa Zuzu bhubhoea, -wa mıa ɔ -nʊ nya, wa 'gbʊ.

28 -A -yi we 'ji nıı, nyıma -wa -kalıa -Lagɔɔ zɛ, -wa ɔ laa ɔ dʊmagbʊʊ 'gbʊ, gbʊo gbʊ -we ylıa wa, -Lagɔ bhaa we 'wlu -maa nʊ zʊzɔnʊ nya. 29 -Wa -Lagɔ -saa -bha we gwedıda, ɔ ka dlı -sa 'cın ɔ 'ka wa ɔ 'Yuu 'wʊwlʊ -zɛlı. 'Ɪn ɔ 'Yu 'ka kpasa -zɛ bhelia duun glaa. 30 -Wa -Lagɔ -saa -bha tıatıa, ɔ 'ka 'ya wa la. -Wa ɔ laa, ɔ ka wa nyıma tıklıı -zɛlı, 'ın -wa ɔ -zɛlıa nyıma tıklıı, ɔ ka 'ya wa ɔ 'ŋnı 'kadʊ 'nyɛ.

* **8:15** Aba: we ji -wa «Dide» zuifʊwɛlı 'wʊ.

Gbʊ yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka -aın -Lagɔɔ zɛkalıe -yɔsa

31 Nıı, lɛɛ -lu -a 'ka gbʊnya -mınıı 'bıgʊpalıa? -Lagɔ -yɔ -aın -ka -mı, nyɔɔ mneni -aın a? -Mɔɔ -kanyɔ 'nı -mı. 32 Ɔ 'Yuu 'dɛbhie, -Lagɔ 'nı ɔ sıasıe gwevlalı. Nıı, -a 'dɛ weee 'gbʊ ɔ yia ɔ wla wa 'ka ɔ 'bha. Ɔ -ka ɔ 'Yu wla nı, -lu weee ɔ yia wlaa sa bhe. 33 -Wa -Lagɔ -saa -bha, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka wa gbʊ 'wlu-ladılı. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ nɛɛ wa mı nyıma tıklıı nya. 34 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka wa gbʊ -lueli. Nıı, -Zezu Klisı ka tlı, we 'nı 'sa -tʊ, 'ın ɔ yia tlıtlınya glaa 'wʊsɔ. Ɔ -dı -Lagɔɔ lilisɔlʊ la, -zugba ɔ bhubhoe -mɔɔ -amıaa -nʊ nya. 35 Nyɔɔ 'ka -aın Klisıı zɛkalıe -yɔsaa? 'Lee, sıasıe -wa yı? Dlılʊe -wa yı? 'Klıyıe 'wʊpalıe -wa yı? Ŋwɔ -yɔ boba -wa yı? -Naanagbʊ -we ylıa nyımɛ -wa yı? We -yɔ -amıaa 'bhabhıe -wa yı? 36 'Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«-Na 'gbʊ -a plılıa tlıtlıee ŋwɛɛ
'ylı weee nya.
Bhlabhlɛnya -we wa 'kaa 'bha nı,
sa wa nʊa we, 'sa wa nʊa -aın.»

37 Nıı, -we weee ylıa -aın, 'ın -a lua we sa kpɛɛn kpɛɛn, -ɔ -kalıa -amıaa zɛ, ɔ 'ŋnı nya. 38-39 'Ɪn ın mı we -gʊ nıı, gbʊ yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka -aın -Lagɔɔ zɛkalıe -yɔsa. We 'dɛ yi tlıtlıe -zɛoo, we yi 'yliyɔgagıe -zɛoo, we yi 'anzınya -zɛoo, we yi zuzunya -zɛoo, we -yɔ -lu -we mıa -slɛɛn -bha -zɛoo, 'ın -lu -we mıa yida -zɛoo, we 'nı we mneni. We yi -lu weee -we kaa 'tıtɛ -we mıa yalı -zɛoo, -we mıa dʊdʊ -zɛoo, we -yɔ -li weee mıa lalali nya -zɛoo, we 'yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka -aın -Lagɔɔ zɛkalıe -we ɔ -slolua -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'wʊ, -yɔsa.

9

*-Lagɔ -saa -bha *Izlaɛlınyıma*

1 Nıı, gbʊzɔnʊ na gbaa, -we ka gbʊ -wa, ın mı Klisı 'wʊ, ı'ın 'tʊbhʊ yo. Na dlı, -we Zuzu 'Pʊpa slolua 'yoo da, mʊ gbaa 'mı -yla nıı, gbʊzɔnʊ na gbaa. 2 -Mɔ na nʊkplɛ, plɛɛ sulo 'nyuu -yɔ sıasıe -we 'nıa bhloluda -ka mı -mɔ. 3 -We mıa na bhelia Zuifʊʊ -nʊ nya, -wa ın -yɔ wa 'sɔ mıa nyıma -bhlo nya yıcɛ 'wʊ, ın 'yıbha yaa -Lagɔ -sa 'mı kwnɛɛ, 'ın ın 'ka Klisı -yɔbhʊ wa zʊzɔnʊʊ 'gbʊ. 4 *Izlaɛlınyıma wa -mıa. -Lagɔ ka wa ɔ 'yua -zɛlı, ɔ ka wa ɔ 'ŋnı 'kadʊ 'klʊslolu, ɔ -yɔ wa 'sɔ ka 'wʊsuslolu, ɔ ka wa -yla ɔ tite palı, ɔ yia wa ɔ bʊbʊe -slolu, 'ın -li 'kadı ɔ 'kaa wa 'nyɛ, ɔ yia we wa -yla gba. 5 Ɔ ka wa dʊkpası 'kadı 'nyɛ, 'ın wa yia Klisı gwalı nyımɛ 'bhisa wa zʊayli, Klisı -ɔ mıa -Lagɔ nya nyıma weee 'wlu, -a 'ylimanı ɔ 'ylı weee nya. *-Amɛnı.

-Lagɔɔ 'yuaa 'zayli

6 We 'nı nıı, -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wa 'nyɛ, we 'na 'ka nyni, nıı, -wa wa gwalıa Izlaɛlınyıma nya, wa 'dɛ weee 'nı 'sa Izlaɛlınyımaa 'zayli. 7 'Ɪn -wa wa gwalıa Ablaamʊʊ zʊayli, wa 'dɛ weee 'nı 'sa ɔ 'yuaa 'zayli. -Lagɔ nɛɛ

Ablaamʊ -ylaɛ: «'Yua ın gbaa nıı, 'yıa -na yia wa, *Izakıı zʊaa gbɛgbɛın -na yia wa 'yıa.» 8 Wee wɛlı 'ji -wa nıı, -wa mıa -Lagɔɔ 'yuaa 'zayli nya, we 'nı 'yua -wa wa gwalı nyımaa sɔlʊ -bhlogbɔɔ, ma: 'yua -wa -Lagɔ gbaa ɔ 'yua wa yia -zɛa, ma -wa. 9 Nıı, -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka lɛnʊ, mʊ -wa nıı: «-Zʊ -bhlo 'ka 'plı nı, yia na yia, wee bhla -bhlokpadɛ nya, -zugba *Sala ka 'yu gwalı.»*

10 Nıı, we 'nı we bhıalıda, *Wlebeka mı 'ya -bha. Ɔ 'yı 'yua 'sɔ nʊkpla -bhlo 'wʊ -amıaa dʊkpasa Izakı nya. 11-12 'Ɪn -Lagɔ -yi ɔ nyıma -bhasa sa ɔ dʊmagbʊ nya, we 'nı wa lɛnʊgbʊʊ gbʊ, nıı, la ɔ laa wa. *Wlebeka 'nıa -slɔ ɔ 'yua 'sɔ gwalı nı, -zugba wa 'nı gbʊzɔnʊ -yɔ gbʊnyuu lɛnʊ, 'ın -Lagɔ nɛɛ ɔ -yla: «Kpasa yia ɔ 'bısʊayu zɔ lubho nʊa.» 13 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«*Zakɔbʊʊ zɛ ın -kalıa,
ın 'nı *Ezauu zɛkalı.»

14 Sa mʊʊ 'ji mıa? 'Lee, -Lagɔ 'nı tıklıı -mı -wa yı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. 15 'Ya, ɔ nɛɛ Moizı -yla:

«-Ɔ ın 'kaa nyazı 'yılı,
nyazı na yılıa ɔ.
'Ɪn -mɔmɔ ın 'kaa zʊzɔnʊ 'wluo nʊ,
zʊzɔnʊ na nʊa ɔ 'wluo.»

16 We -ka 'sa -mı nı, -Lagɔɔ zʊzɔnʊ -lɛnʊe mıa, we'e 'bhʊ nyımaa dʊmagbʊʊ -gbɛ, 'ın we'e 'bhʊ wa lagʊgʊee -gbɛ, nyazıdlı -ka -Lagɔ -bhlogbɔɔɔ -gbɛ we bhʊa. 17 Nıı, -mɔ -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, -Lagɔ nɛɛ -ɔ pılıa Ezipʊtʊ 'wlu la -ylaɛ: «Nyımaa 'Wlulapılınyɔ ın nʊa da -mı 'wʊ nı, ın 'ka na 'tıtɛ -slolu -mı 'wʊʊ gbʊ -wa, 'ın -ın 'ka we lɛnʊ, wa 'ka 'mı yibheli dʊdʊ weee -gʊ.» 18 -Bha wa yia we -yɔyıa nıı, -ɔ -Lagɔ 'yıbhaa ɔ 'ka nyazı 'yılı, 'mɔ ɔ yılıa nyazı, 'ın -ɔ ka dlı ɔ 'yıbhaa ɔ 'ka 'wʊkla, ɔ dlı ɔ klaa 'wʊ.

-Lagɔ -saa ɔ nyıma -bha ɔ dʊmagbʊ nya

19 Gbaa wa yia 'mı -ylaɛ: «We -ka 'sa -mı nı, sa -Lagɔ 'ka gba nıı, nyımɛ ka gbʊnyuu lɛnʊa? Nyɔɔ 'ka -Lagɔɔ dʊmagbʊ 'klʊyligbea?» 20 'Ɪn -mı, nyımɛ, nyɔɔ -ın -mı, 'ın -na kpɛlı -Lagɔa? 'Lee, nyida mneni we 'ka we manyɔ -yla gbaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -ın yi sa 'mı ma?» 21 Nyidamanyɔ mneni ɔ 'ka ɔ mamɛ nya -we ɔ 'yıbhaa ma. We 'nı mʊʊ? Wee mamɛ -pue -bhlokpadɛ nya ɔ mneni ɔ 'ka nyida -zɔnʊ ma, 'ın ɔ mneni ɔ 'ka nyida -kpʊa ma.

22 Nıı, -Lagɔ 'yıbha ya ɔ 'ka ɔ 'cɛ -yɔ ɔ 'tıtɛ -slolu, we 'dɛɛ 'gbʊ nyıma -wa -gʊ ɔ 'cɛ mı yaa, 'ın ɔ 'kaa lasa, ɔ ka wa 'gba 'wʊbhʊ dlıtie nya. 23 Nıı, -Lagɔ 'yıbha sa ɔ 'ŋnı mnıa, ɔ 'ka we -slolu, we 'dɛɛ 'gbʊ, -wa ɔ 'yılıa nyazı, 'ma ɔ mnazıa la ɔ 'ŋnımnıee -nʊ nya. 24 Waa nyıma ɔ laa, -amıa -wa. We 'nı nıı, Zuifʊ -bhlogbɔɔ nyıdı ɔ -sa -aın, 'ın ɔ yi -aın la, nıı, -wa 'nıa Zuifʊ wa glaa -wa 'ya. 25 'Sa we mıa cɛlıda Ozeee 'sɛbhɛ 'wʊ nıı, -Lagɔ nɛɛ:

«Nyıma -wa 'nıa na nyıma
glaa -mı,
laa na yia wa na nyıma.

* **9:9** Nıı, Izakıı gwalıgbʊ we gbaa dɛ.

'Ɪn -wa 'nıa na dlıwʊnyninya,
'ma na yia laa na dlıwʊnyninya.»
26 Ɔ nɛɛ 'yaɛ:
«Da -mʊmʊ wa gbaa zlımɛ wa -ylaɛ:
‹A 'nı na nyıma -nı›,
'ma wa yia -slɛɛn laa 'yliyɔga -Lagɔɔ 'yua.»
27 *Ezaii 'kpıa 'wʊ, -mɔɔ nɛɛ Izlaɛlınyımaa daɛ:
«Izlaɛlınyıma yi 'wʊzumanı gumunyuu ŋwɛyɔ -bʊsɛ 'bhisaoo, wa falʊ yabhlogbɔɔ yia 'gbʊ 'wʊbhʊa. 28 Nıı, -we Jejitapɛ gbaa ɔ 'ka dʊdʊ -gʊ lɛnʊ, slʊı ɔ yia we lɛnʊa, 'ın we 'ka we bhloluda nyni.» 29 'Ɪn Ezaii ka 'ya we gba tıada:
«'Tıtɛ -ka -Lagɔ ka -aın 'yua -yɔtı.
Ɔ 'nı yaa we lɛnʊ nı,
sa *Sodɔmʊ -nyıma -yɔ *-Gomɔlʊ -nyıma mıa,
'sa -a yia -mıa.»
30 Sa -mʊʊ 'ji mıa? Nyıma -wa 'nıa Zuifʊ, -wa 'nıa tıklımımıee datalıda -mı, -Lagɔ nɛɛ wa mı nyıma tıklıı nya, wa ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊʊ 'gbʊ. We bhla, wa 'nı tıklımımıee datalıda -mı. 31 We 'nı 'sa -mı Izlaɛlınyımaa -nʊ nya, titee gbɛgbɛın wa talıa tıklımımıee da, 'ın -we tite 'yıbhaa wa 'nı we ylı. 32 -We ka 'gbʊ wa 'nıa we kwɛyɔmneni nı, wa lɛnʊgbʊʊ gbɛgbɛın wa talıa we da, wa 'nı -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. We nya wa gozoa «tʊkpa -we bhlıa nyıma la.» 33 Wee tʊkpa mıa, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ we daɛ:
«Nıı, *Sıɔngbe 'wʊ, na dıa tʊkpa 'kadʊ yabhlo
-we nyıma gozoa la,
-we bhlıa nyıma la.
-Ɔ -ka ɔ dlı -gʊ zʊ nı,
-mɔɔ 'na ka dlı lʊ.»

10

Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ, wa -Kanyɔ -bhlo

1 Bheliaın, ın 'yıbha na dlı weee nya nıı, -Lagɔ -sa Zuifʊ gbʊ 'wʊ, 'ın ın mı we 'gbʊ -Lagɔ bhubhoeda. 2 Nıı, ın mneni ın 'ka gba, wa -gʊ mı ladoluda wa 'ka -Lagɔɔ lubho nʊ, 'ın sa wa 'kaa we nʊ, wa 'nı we -yi. 3 Sa -Lagɔ nʊa, 'ın nyıma mıa tıklıı ɔ 'dɛ 'yu, wa 'nı we 'wʊlanʊ, 'ın wa 'yıbhaa wa 'ka wa 'dɛɛ nʊ saa we nʊ. Wa -ka 'sa nʊda -mı, -zugba sa -Lagɔ zɛlıa nyıma nyıma tıklıı, wa 'nı we zɔlapılı. 4 Nıı, Klisı -wa Moizıı titee 'wlubhalıda. -Slɛɛn mıa, -wa weee zʊa -Zezu Klisı dlı -gʊ, 'ma -Lagɔ zɛlıa nyıma tıklıı.*

5 Moizı -ka tıklımımıe -we bhʊa titee gbɛgbɛın gbʊ gbada -mı nı, ɔ nɛɛ: «-Wa zʊa tite gbagbawɛlı 'nʊŋwɛ, ma yıa 'yliyɔgagıe we gbɛgbɛın.» 6 Nıı, -we wa gbaa tıklımımıe -Lagɔ 'yuu daa dlızʊzʊe 'wʊ, mʊ nı: «-Ɪn 'na gbalı -mɔ -na dlı zɔ -nı, nyɔɔ 'ka yalı -gbla?» (-Ɪn -ka 'sa gba, Klisı -ın 'sibhlia la.) 7 -Ɪn 'na gbalı 'ya -nıɛ, nyɔɔ 'ka -mɔ glu pla? -Ɪn -ka 'sa gba, Klisı -ın -sɔlʊa 'wʊ tlıtlınya glaa. 8 'Ɪn sanɛɛ Moizı gbaa we daa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ: «Wɛlı mı -na 'dɛ kwesi, -na ŋwɛɛ, -na dlı zɔ.» Wee wɛlı mıa, dlızʊzʊee gbʊ -we

* **10:4** A zɛlı -Galasi -nyıma 3.25-27

-a gbaa aın -yla, mʊ -wa. 9 -Ɪn -ka nyıma weee 'yibadı we ŋwɛɛ wleli nıı, -Zezu -wa Nyımaa -Kanyɔ, 'ın -ın -ka we dlı -gʊ zʊ nıı, -Lagɔ ka ɔ tlıtlınya glaa 'wʊsɔlʊ, -Lagɔ yia -mı gbʊ 'wʊsaa. 10 Nıı, -ın -ka -Zezu -na dlı weee -gʊ zʊ, 'ın -Lagɔ yıa -mı nyımɛ tıklıı nya. -Ɪn -ka we ŋwɛɛ wleli nıı, -na dlı mı ɔ -gʊ, gbʊ ɔ yia -mı 'wʊsaa. 11 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ: «Nyɔɔo nyɔɔ -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, ɔ 'na 'ka dlı lʊ.» 12 We -ka 'sa -mı, Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ, wa 'nı -yɔbhʊbhlʊda -mı. Wa 'dɛ weee -Kanyɔ -bhlo. -Wa weee laa ɔ 'ŋnı, ɔ zʊzɔnʊ ɔ nyɛa wa sa duun. 13 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ: «-Wa weee laa Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnı, gbʊ 'wʊ ɔ saa wa.»

14 'Ɪn nyıma 'nı mneni wa 'ka ɔ 'ŋnı la, -zugba wa dlı 'nı ɔ -gʊ -mı. We 'nı mʊʊ? Wa 'nı mneni wa 'ka ɔ dlı -gʊ zʊ, -zugba wa 'nı -slɔ ɔ -gʊgbʊ 'nʊ. 'Ya, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ -gʊgbʊ 'nʊ, -zugba nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ wa -yla -Lagɔgbʊ gba, we 'nı mʊʊ? 15 'Ɪn nyıma 'nı mneni wa 'ka -Lagɔgbʊ gba, -zugba wa 'nı -slɔ wa tie wa 'ka we gba. We 'nı mʊʊ? We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «-Wa gbaa gbʊʊ nʊ zʊzɔnʊ, wa -ka yi, -a li 'mʊna.» 16 'Ɪn nyıma weee 'nı 'sa wee -Lagɔgbʊ -zɔnʊ -yɔŋwnu. Ezaii ka we gba: «Je-jitapɛ, wɛlı -we -ın tie -aın 'wʊ, nyɔɔ zʊ we dlı -gʊa?» 17 -Lagɔgbʊ -zɔnʊ -we wa 'nʊa nı, we -gʊ dlızʊzʊe 'bhʊa. 'Ɪn wee gbʊzɔnʊ mıa, Klisıı wɛlı -wa.

18 'Lee, Zuifʊ 'nı wee wɛlı 'nʊʊ? Lɛɛ 'gbʊa, wa ka we 'nʊ. -Lagɔwɛlı nɛɛ:

«Wa ka wa wɛlı 'nʊ dʊdʊ weee -gʊ,
'ın wa gbagbawɛlı yia dʊdʊʊ bhloluda nyni.»

19 'Ɪn we -ka 'sa -mı nı, Izlaɛlınyıma 'nı we 'wʊlanʊʊ? Lɛɛ 'gbʊa. Tıatıa -Lagɔ nɛɛ Moizıı ŋwɛ nyaɛ:

«Zenyidlı na yia aın 'nyɛa,
-wa 'nı bhaa na nyıma, wa gbɛgbɛın.
'Cɛ na yia aın 'palıa waa nyıma -wa 'nıa gbʊ -yi, wa gbɛgbɛın.»

20 'Ɪn Ezaii 'tɛmanıa dlı, ɔ nɛɛ -Lagɔɔ 'ŋnı nyaɛ:

«Nyıma -wa 'nıa na datalıda -mı,
ma 'yıa 'mı.
'Ɪn -wa 'nıa 'mı -yɔlayıbhada -mı,
'ın ın yia na 'dɛ wa 'klʊslolu.»

21 Nıı, -Lagɔ nɛɛ Izlaɛlınyımaa daɛ:

«We 'ka 'ylʊ 'wʊsɔlʊ bhla 'wʊbhʊ we 'ka we bhlilida nyni,
nyıma wa'a zʊa 'mı 'nʊŋwɛ,
'ın wa kpɛlıa 'mı,
na sɔ mı wa -yla slʊda.»

11

-Lagɔ 'yılıa Izlaɛlınyıma nyazı

1 We -ka 'sa -mı, na 'dɛ na yıbhaa la 'lee, -Lagɔ ka ɔ nyıma sɔ zɔlasalı 'kuteyii? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı! *Izlaɛlınyımɛ na 'dɛ -mıa. Nıı, Ablaamʊʊ 'yuoyu ın -mıa, 'ın ın mıa Bɛzamɛɛɛ -glıgbɔ 'yli -nyımɛ nya. 2 -Lagɔ 'nı ɔ nyıma ɔ -saa -bha we gwedıda sɔ zɔlasalı 'kuteyii.

-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, da *Elii mıa Izlaɛlınyımaa gbʊ lapalıda -Lagɔ -yla, wɛlı -we ɔ gbaa, amıaa 'dɛ -yi we. 3 Ɔ nɛɛ: «Jejitapɛ, wa ka -na gbʊʊ -falıpanya 'bha, wa ka -na bʊbɔlʊda lasa. Na 'dɛbhlogbɔɔ -tʊa -bha, wa 'yıbha wa 'ka 'ya 'mı 'bha.» 4 'Ɪn sa -Lagɔ 'palı we 'bıgʊa? Ɔ nɛɛ: «Nyıma 'wlu glʊ -bhlo 'wlu kugbua lɛ gbu ın zʊa la na -nʊ nya. -Maa 'nı yoyolagɔ -Baalı 'yu 'kukolu 'sibhli.» 5 Mʊ -bhlokpadɛ mı 'yaa -zɛɛn ylı nya. Nyıma -sɛlɛ -tʊa 'wʊ, 'nanıdlı nya -Lagɔ -saa -bha wa. 6 Nıı, -Lagɔ -ka -bha wa -sa 'nanıdlı nya, we 'nı wa lɛnʊgbʊʊ gbʊ. We 'nı -mʊʊ, -Lagɔɔ 'nanıdlı mıa, we bhe.

7 -We mıa dɛ nı, sa -mʊʊ 'ji mıa? -We ka da Izlaɛlınyıma talıa, wa 'nı we 'yı. 'Ɪn -wa -Lagɔ -saa -bha, ma -bhlogbɔɔ 'yıa we. Nyıma -putu mıa, -maa 'nı mneni -maa 'ka we 'wʊlanʊ. 8 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «-Lagɔ ka wa dlı 'ylaa 'wʊpalı. Ɔ ka nikpise wa 'yliya 'wʊkpalı wa yi layı, 'ın ɔ yia wa yukwli 'wʊsulu wa yi 'nʊ, 'sa -bhlokpadɛ we mıa we 'ka -zɛɛn ylı.» 9 Nyımaa 'wlulapılınyɔ -Davidı nɛɛ 'yaɛ:

«Wa 'fɛtı -sasıe -zɛ lubhu
yabhlo we 'ka wa 'dɛ
kpa.
'Ɪn we 'ka 'bhʊka yabhlo -zɛ,
wa 'ka -mɔ bhlili,
'ın we 'ka -kaslʊ -zɛ wa -yla.
10 Wa -zɛ 'lɔlɔnya,
wa 'na 'yılı -lu yabhlogbɔɔ -yɔ -nı.
Kwlanı wa kaʊn 'wʊ 'kɔmʊʊ.»

11 -We mıa dɛɛ 'gbʊ, ın yia layıbhaɛ: 'lee, Zuifʊ mıa nı, bhli wa bhlia dɛ weee yı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı, nıı, wa gbʊnyuuu 'gbʊ, 'lakpanya yia gbʊ 'wʊbhʊ. 'Ɪn we 'ka Izlaɛlınyıma zenyi palı. 12 Zuifʊʊ gbʊnyuu nʊa we lɛ, 'ın zʊzɔnʊ 'kadʊ yia dʊdʊ -gʊ lɛnʊ. 'Ɪn wa bhlibhlie yia nyıma -wa 'nıa Zuifʊ zʊzɔnʊ 'kadʊ 'nyɛ. Nıı, da Zuifʊ weee -ka 'wʊsɔ, zʊzɔnʊ 'kadʊ yi 'yaa -gʊwʊlaylimanıa.

-Wa 'nıa Zuifʊ, sa -Lagɔ -saa wa gbʊ 'wʊ

13 Amıa 'nıa Zuifʊ, amıa na salıa da 'dı -slɛɛn. -Wa 'nıa Zuifʊ, wa -gbɛ -Lagɔ tiea 'mı. 'Ɪn wee lubho -mını mı na 'mʊna nya. 14 Ɪn 'yıbha wee na lubho 'nyɛ na bhelia Zuifʊ zenyidlı, 'ın wa tɔlʊa 'ka gbʊ 'wʊbhʊ. 15 Nıı, da -Lagɔ palıa wa sɔlʊ la, 'ın ɔ -yɔ dʊdʊgʊ -nyıma yia 'wʊsuslolu. Ɔ -ka Zuifʊ kpa 'nanʊʊ nı, 'lee, lɛɛ -lu we 'ka lɛnʊa? -Wa tlıa ma yia 'yliyɔgagıe 'yıa.

-Fliisu -yɔ fafasu

16 Nıı, 'floo kibhee tıanʊ -ka -Lagɔɔ -nʊ nya -mı, we -kpabhie mı 'ya ɔ -nʊ nya. 'Ɪn suu somi -ka -Lagɔɔ -nʊ nya -mı, we 'klıyanya mı 'ya ɔ -nʊ nya. 17 Izlaɛlınyıma 'wlʊ fafasu -we ka 'klıya tɔlʊa wa -dı. -Mı, -ın 'wlʊ sa -fliisu yabhloo 'klıya -we wa -dı, 'ın wa yi we fafasuu 'klıyaa 'bıgʊ lagbʊanı. -Slɛɛn mıa, -mı, -fliisuu 'klıya, fafasuu somii 'nyu -na -yɔ we 'klıyanya dlilia. 18 -Ɪn 'na 'ylimanı -na 'dɛ fafasuu 'klıyanya -yɔ -nı.

-Ɪn mı -fliisuu 'klıya nya, 'ın we 'nı -mı nyɛ somi 'nyu, nıı, somi nyɛa -mı 'nyu. We 'dɛɛ 'gbʊ, -ın 'nı mneni -ın 'ka -na 'dɛ 'ylimanı.

19 'Ɪn -mı, gbaa -na yia 'mı -ylaɛ: «Nıı, wa ka wee fafasuu 'klıya tɔlʊa -dı, wa 'ka 'mı we 'bı 'wʊlagbʊanı.» 20 Gbʊzɔnʊ -wa, wa 'nı dlı zʊʊ 'gbʊ wa yia wa -dı. 'Ɪn -mı, -na dlızʊzʊee 'gbʊ wa yia -mı we 'bı 'wʊ lagbʊanı. -Ɪn 'na 'ylimanı -na 'dɛ -nı, -ın sɔ -Lagɔ. 21 Nıı, -Lagɔ -ka fafasuu 'klıya 'wʊdı nı, ɔ mneni ɔ 'ka 'sa -mı nʊ. 22 -Ɪn -talı, -Lagɔɔ dlı nanı 'yli, 'ın ɔ -suŋwɛ. -Wa bhlia, ɔ -suŋwɛ wa -nʊ nya, nıı, ɔ dlı nanı 'yli -na gbɛgbɛın. -Tʊ ɔ dlıı 'ylinanɔ zɔ. We 'nı 'sa -mı, sa ɔ -dıa dɛ fafasuu 'klıya, 'sa ɔ dı 'yaa -mı. 23 Nıı, 'ylı yabhlo nya, Zuifʊ -ka dlızʊzʊee gbʊ -yɔŋwnu nı, -Lagɔ ka 'tıtɛ ɔ 'ka wa wa 'bıgʊ lagbʊanı lʊ. 24 Nıı, -mı, -ın mı zlımɛ -fliisuu 'klıya nya, wa ka -mı -dı, 'ın wa yia -mı fafasu -yɔlagbʊanı, we 'nı 'sa -ın 'wlʊ. We -ka 'sa -mı, Zuifʊ -wa mıa, wee fafasuu 'klıya nya, -Lagɔ mneni ɔ 'ka -maa wee suu da ɔ -dıa wa lagbʊanı lʊ.

Izlaɛlınyıma weee yia gbʊ 'wʊbhʊa

25 Na bheliaın, -Lagɔɔ zizelu yabhlo mıa, ın 'yıbha a yibheli we, a yi amıaa 'dɛ 'wʊbhu gbʊyilonya 'bhisa. Izlaɛlınyımaa falʊ yabhlo ka dlı 'wʊkla bhla -sɛlɛɛ -nʊ nya -Lagɔ -yla. 'Sa we yia -mıa, we 'ka 'lakpanya -wa 'kaa gbʊ 'wʊbhʊʊ ŋwɛ -gbalı bhla ylı. 26 We bhla mıa, Izlaɛlınyıma weee yia gbʊ 'wʊbhʊa. 'Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ nıı: «Gbʊwʊsanyɔ yia *Siɔn 'bhʊa.
Mɔ yia *Zakɔbʊʊ -glıgbɔ 'yli -nyımaa 'ylinyunogbʊ wa -gʊsaa.
27 A yla! Ɪn -ka -bha wa gbʊnyuu -sa,
'ın na nʊa wee *'wʊsuslolue nı lɛ wa nya.»
28 Wa 'nı -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu, we 'dɛɛ 'gbʊ wa yia -Lagɔɔ tʊnyıma -zɛ. 'Ɪn -mʊʊ yia aın 'wʊsa. Nıı, wa dʊkpasıı 'gbʊ -Lagɔ -kalı wa zɛ, 'ın ɔ yia -bha wa -sa wa 'ka ɔ nyıma -zɛ. 29 'Ɪn -we -Lagɔ 'nyɛa nyıma, ɔ'ɔ 'bhu we 'wʊ lʊ: -wa ɔ laa, ɔ'ɔ 'tide wa 'yi. 30 Tıada, a 'nı -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊ. Nıı, -slɛɛn mıa, -Lagɔ ka aın nyazı 'yılı Zuifʊ 'nı ɔ 'nʊŋwɛ zʊʊ 'bıgʊ. 31 'Sa -bhlokpadɛ, wanʊʊ -Lagɔ wa 'nıa 'nʊŋwɛ zʊ, we -ka amıanʊʊ ɔ nyazıdlıı 'yıyıe -zɛ nıı, ɔ 'ka wa nyazı 'yılı 'yaa gbʊ -wa. 32 Nıı, sa nyıma 'na 'kaa -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊ, ɔ ka we wa kwɛɛ tı, 'ın ɔ 'ka wa 'dɛ weee ɔ nyazıdlı -slolu.

-A 'ylimanı -Lagɔɔ 'ŋnı

33 -Lagɔɔ 'nanıdlı 'yli -gʊwʊla. Ɔ gbʊyilo -yɔ ɔ 'wlukʊʊn -tɔ 'wʊ. Nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka -we mıa ɔ dlı 'wʊ 'wʊlanʊ. Sa ɔ nʊa gbʊ lɛ, nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka we 'wʊlanʊ. 34 -Lagɔwɛlı nɛɛ:
«Nyɔɔ -yi Jejitapɛɛ 'wlukʊʊn lapʊpalı gbʊa?
Nyɔɔ 'ka ɔ 'dızʊa?
35 Nyɔɔ 'nyɛ -Lagɔ -lu tıada,
'ın ɔ yi we 'bıgʊpalıa?»
36 Cıın, -lu weee mıa, ɔ -gbɛ we bhʊa. Mɔ -laa -lu weee la, 'ın we mıa ɔ -nʊ nya. -Lagɔɔ

'ŋnı 'ylimanı 'ylı weee nya. -Amɛnı.

12

1 Na bheliaın, -Lagɔ mı yeda 'nanı nya -amıaa -nʊ nya. We 'dɛɛ 'gbʊ, -we ın 'yıbha a nʊ lɛ, mʊ -wa nıı, a wla amıaa ku 'yliyɔga -slaka nya. Mʊ -wa -mɔwlʊ -slaka -we nanıa -Lagɔ dʊdʊ. -We mıa da, mʊ -wa amıaa -Lagɔbʊbʊe tıklıı. 2 A 'na mnını dʊdʊgʊ gbʊ 'bı -nı, nıı, a 'tide -Lagɔ 'yi, ɔ 'ka amıaa 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'bhiti. Ɔ -ka we 'bhiti nı, 'ın a yibhelia -we ɔ 'yıbhaa 'ji: mʊ nanıa 'yli, mʊ nanıa ɔ dʊdʊ, mʊ'ʊ bɔa -lu yabhlogbɔɔ 'wʊ.

3 -Lagɔ ka 'mı ɔ zʊzɔnʊ 'nyɛ sa bhe. We 'dɛɛ 'gbʊ ın nɛɛ aın -yla -bhlo -bhloɛ: a 'na 'bhulu amıaa 'dɛ 'wʊ 'kadʊʊ -nı, nıı, -mɔmɔ -ka -mı, dlızʊzʊe -we ɔ 'yıa -Lagɔ kwɛɛ, ɔ 'bhu 'sa ɔ 'dɛ 'wʊ. 4 Nyımɛ mıa, ɔ ka 'lali duun, 'ın wee 'lali wee'e nʊ lubho -bhlo. 5 'Sa we mıa -amıaa -nʊ nya. -A -zu 'wʊ, 'ın -a mıa nyımɛ -bhlogbɔɔ nya, -we ka gbʊ -wa, -a -yɔ Klisı 'sɔ -bhlo. -A 'dɛ weee mı 'wʊsusloluda, 'ın, -ɔ -ka -mı, ɔ ka ɔ 'bı, kuu 'lali 'bhisa. 6 -Lagɔ ka -aın lubho 'nyɛ 'nanıdlı nya. -Lubho -we ɔ 'nyɛa -aın we 'yli -bhlo -bhlo. 'Ɪn -ɔ ɔ -ka -Lagɔgbʊʊ gbagba -lubho 'nyɛ, ɔ nʊ we lɛ -Lagɔɔ dlıgʊzʊzʊe nya. 7 -Ɔ -ka nyımaa 'wʊsa dlı -ka nı, ɔ -sa wa 'wʊ. -Ɔ -ka nyımaa -slolu -lubho -ka nı, ɔ -slolu wa. 8 -Ɔ -ka nyımaa 'kʊayli -papıee 'tıtɛ -ka, ɔ 'pa wa 'kʊayli. -Ɔ -ka nyımaa -lu -nyɛ dlı -ka, ɔ 'na zɛlı we -nı, ɔ nʊ we lɛ. -Ɔ -ka nyımaa 'yugalınyɔ nya -mı, ɔ nʊ we lɛ -gʊladolue nya. -Ɔ -ka bobabhanyaa 'wʊsa dlı -ka nı, ɔ nʊ we lɛ 'mʊna nya.

9 Zɛkalıe mıa, we -mı sa tıklıı, we'e nʊnʊ -dawli lɛ -nı. A nyɛ gbʊnyuu 'wʊ, a nɛ 'nanı -nʊnʊe -yɔla. 10 A 'yıbhalı -yıbhalı, dlı weee nya nɛɛ -Lagɔbhelia. A 'yı 'klı a 'dɛkpʊa 'ka -bhazʊzlʊ. 11 A nʊ -amıaa -Kanyɔɔ lubho -gʊladolue -yɔ dlı weee nya, nıı, a 'na 'yamanı -nı. 12 A li 'mʊna, -we ka gbʊ -wa, a mı -Kanyɔ wʊda. A -ka sıasıe 'wʊ -mı, a nʊ dlıtie, a bhubhoe -Lagɔ 'zlabhue zɔ. 13 Amıa -Lagɔnyıma sısalı 'wʊ, 'ın -wa -ka amıaa -gbɛ yi nı, a kpa wa sa 'nanʊʊ.

14 -Wa -ka aın 'klıyıe 'wʊpalıda -mı, a bhubhoe -Lagɔ ɔ 'ka wa 'nyulaŋwna. A ŋwna wa 'nyu la, a 'na bhlılı wa gwɛzɛ -nı. 15 -Wa mıa 'mʊna lida, a -yɔ wa 'sɔ li 'mʊna. -Wa mıa wida, a -yɔ wa 'sɔ wi. 16 A -ka wɛlı -bhlo a 'dɛkpʊa nyıdı. A 'na 'bhulu amıaa 'dɛ 'wʊ 'kadʊʊ -nı, a ŋwnu lubho -ylaasıı nʊnʊe -yɔ. A 'na 'bhulu amıaa 'dɛ 'wʊ gbʊyilonya 'bhisa -nı.

17 Nyımɛ -ɔ -ka aın gbʊnyuu -yla lɛnʊ, a 'na nʊnʊ we 'lɛɛji lɛ -nı. Nıı, a 'yı 'klı a 'ka gbʊzɔnʊ gbʊ lɛnʊ nyıma weee 'yliya 'wʊ. 18 We -ka yaa amıaa -gbɛ we bhʊ nı, sa a mnenia a -yɔ nyıma weee 'ka 'wʊtʊ -dlɔɔ, a nʊ 'sa. 19 Na 'talea, a 'na -salı amıaa 'dɛɛ kpa -nı, nıı, a 'tide -Lagɔɔ 'cɛ 'yi, we 'ka amıaa kpasa. -We ka gbʊ -wa, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ, Jejitapɛ nɛɛ: «Kpasasıe mıa, na

-nʊ -wa. -We ka 'klʊ nyımɛ kaa, -amı wlaa we.» 20 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ 'yaɛ:
«ŋwɔ -ka -na tʊnyımɛ 'bhada -mı,
-ın 'nyɛ ɔ lililu,
'nyumatʊ -ka ɔ 'bhada -mı,
-ın 'nyɛ ɔ 'nyu ɔ 'ka 'ma.
-Ɪn -ka 'sa nʊ nı,
we 'wlʊ -kapʊ -ın slu ɔ 'wluo.»
21 Gbʊnyuu 'na pılı -mı 'wlu la -nı, nıı, -ın pılı gbʊnyuu 'wlu la zʊzɔnʊ nyà.

13

A zʊ nyımaa 'yugalınya 'nʊŋwɛ

1 -Wa pılıa 'gbe 'wlu la, nyıma weee pılı wa zɔla, -we ka gbʊ -wa, 'gbee 'wlulapılınyɔ -ɔ -Lagɔ 'nıa lapalı, ɔ 'nı -mı, 'ın -wa ɔ palıa la, 'ın ɔ yia we 'yoo wa 'nyɛ. 2 Nıı, ɔ -ka wa we 'yoo 'nyɛ nı, nyımɛ -ɔ -ka wa -yɔwʊsɔlʊ, -zugba -Lagɔ -yɔ ɔ -sɔlʊa 'wʊ. 'Ɪn -mama -ka 'sasʊkpa gbʊ lɛnʊ, -kaslʊ 'wʊ wa paa -maa. 3 -Ɔ -ka 'nanınʊnyɔ nya -mı, ɔ 'na 'ka 'gbee 'wlulapılınya kwɛɛ nyanɔ nʊ. Nıı, we -ka gbʊnyuu nyımɛ nʊ lɛ, 'ın ɔ nʊa wa kwɛɛ nyanɔ. We 'dɛɛ 'gbʊ, -we -ın 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa 'nanı -nʊnʊe, 'ın wa 'ka -mı 'ŋnıkwalı. 4 'Gbee 'wlulapılınya mıa nı, -Lagɔlubho, -we nanıa 'yli -na -nʊ nya, 'mʊ wa mıa nʊda. 'Ɪn -ın -ka gbʊnyuu lɛnʊ, -ın sɔ wa, -we ka gbʊ -wa, wa ka 'tıtɛ, wa 'ka -mı -kaslʊ 'wʊpa. -Lagɔɔ lubhonʊnya wa -mıa, 'ın wa slolua -Lagɔɔ 'cɛ -wa nʊa gbʊnyuu lɛ -yla. 5 We 'dɛɛ 'gbʊ, -ın pılı wa zɔla, we 'nı -Lagɔɔ 'cɛ -bhlogbɔɔɔ gbʊ, nıı, -mɔ -na 'dɛɛ 'wlukʊʊn, 'yoo -zɔnʊ -wa 'yaa 'gbʊ.

6 We 'dɛɛ 'gbʊ a 'pɛnı 'ya *nisʊn -gwɛzi. -Wa saa we, -Lagɔ 'nyɛa wee lubho wa, 'ın we 'ka -mı tıklıı. 7 -We a kaa kwɛɛ nyıma -putuu -nʊ nya, a 'nyɛ we wa yoo. We -ka nisʊn -gwɛzi, a 'pɛnı we. We -ka -sasa -lu nı, a 'pɛnı we. -Wa a 'kaa 'nʊŋwɛ zʊ, a zʊ wa 'nʊŋwɛ. Nyımɛ -ɔ mıa -bhazʊnyɔ nya, a -zʊ -bha ɔ.

A kıkalı zɛ

8 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔɔ kpagbʊ 'na -mı -nı aın 'wlu -nı. Kpagbʊ -we 'kaa aın 'wlu -mı, we -zɛ zɛkalıdlı -bhlogbɔɔ: mʊ 'kaa aın nyıdı -mı. Nıı, -ɔ -kalıa ɔ -libheyii zɛ, -Lagɔɔ tite ɔ zʊa dɛ 'nʊŋwɛ sa 'cɛ. 9 Amıaa 'dɛ -yi *titenya: -ın -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.* -Ɪn 'na 'bhalı nyımɛ -nı, -ın 'na ylili 'wie -nı, -lu -we 'nıa -na -nʊ, -na dlı 'na nynini we 'wʊ -nı. Wee titenya mıa dɛ nı, we -yɔ we pnıı weee 'sɔ mı wɛlı nı 'wʊ, mʊ -waɛ: -ın -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa. 10 -Ɪn -ka -na -libheyii zɛkalı, -ın 'nı mneni -ın 'ka gbʊnyuu ɔ -yla lɛnʊ. We -ka 'sa -mı, mʊ -wa -Lagɔɔ titee 'nʊŋwɛzʊzʊe sa 'cɛ.

A 'bhʊ nikpise 'wʊ -gbʊnya 'bı

11 Amıaa 'dɛ -yi bhla -we -a mıa dɛ 'wʊ. A ganɔ, a 'na ŋwɔnʊ 'ylaa -nı. Nıı, da -a dıa dlızʊzʊee gwe, -amıaa

* **13:9** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı, -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.

gbʊwʊbhʊylı tlʊlʊ -aın -yɔla, nıı, we ka -slɛɛn cıpa. 12 Sabɔ ka -mɔ 'yu bɛ, zlı ka cıpa. We 'dɛɛ 'gbʊ, -a 'bhʊ nikpise 'wʊ -gbʊnya 'bı, -a 'tide we 'yi. -A mnazı -amıaa 'dɛ la, -a 'ka zlı tʊ gʊ. 13 -A zʊ -amıaa 'dɛɛ 'yliyɔ sa 'nanʊʊ, zlı 'wʊ -nɔnʊe 'bhisa. Nʊ 'na 'bhalı -aın -nı. -A -yɔ nyıma weee 'na -dılı -budu 'wʊ -nı. -A bhʊ mʊtnı -nʊnʊe 'bı. - We weee nanıa -aın dʊdʊ, - a 'na nʊnʊ 'sa we lɛ -nı. -A 'bhʊ -zlɛ -yɔ zenyi 'bı. 14 A nɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı nɔnɔbhʊ. Amıaa 'wlukʊʊn 'na -tʊlʊ amıaa dlıwʊnynilii lɛnʊe 'bı -nı.

14

A 'na 'bhulu amıaa bheliaa -yɔgbʊ 'wʊ -nı

1 Nıı, -ɔ ka dlı 'nı 'wʊtɛ -Lagɔ -gʊ, a ŋwnu ɔ gbʊ -yɔ. Sa ɔ yıa gbʊ -yɔ, a -yɔ ɔ 'na -salı -zlɛ we -gʊ -nı. 2 Sa 'bhisa, -ɔ ka dlı 'tɛa 'wʊ, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee li, 'ın -ɔ ka dlı 'nıa 'wʊtɛ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka nımɛ li. 3 -Ɔ lia -lu weee, ɔ 'na nyɛnı -ɔ'ɔ lia nımɛ 'wʊ -nı. -Ɔ'ɔ lia nımɛ, ɔ 'na 'bhulu -ɔ lia -lu weee -yɔgbʊ 'wʊ 'nyumɛɛ -nı, nıı, -Lagɔ ka ɔ gbʊ -yɔŋwnu. 4 Nyɔɔ -ın -mı, 'ın -na bhu nyımɛ -putuu lubhonʊnyɔɔ -yɔgbʊ 'wʊa? Ɔ 'ka bhlioo, ɔ 'ka 'yligbeda -tʊoo, ɔ -kanyɔɔ gbʊ -wa. Nıı, 'yligbeda ɔ yia -tʊa, -we ka gbʊ -wa, -Kanyɔ kaa ɔ la.

5 Nıı, nyıma -tɔlʊa pʊpalıa 'wlukʊʊn la nıı, 'ylı tɔlʊa mı 'nanʊʊ we -zi we tɔlʊa. 'In nyımaa -zakpa -bhlo -ka 'wlukʊʊn lapʊpalı, -maa nɛɛ, 'ylı weee -bhlo. -Ɔ -ka -mı, -we -gʊ ɔ pʊpalıa 'wlukʊʊn la, ɔ -mı we -gʊ nıı, gbʊzɔnʊ -wa. 6 -Ɔ sısalıa wee 'ylınya -yɔ, -Kanyɔ -yla ɔ nʊa we lɛ. -Ɔ lia -lu weee, -Kanyɔ -yla ɔ nʊa we lɛ, 'ın ɔ paa -Lagɔ fuo. -Ɔ'ɔ lia nımɛ nı, -Kanyɔ -yla ɔ nʊa we lɛ, 'ın ɔ pa 'yaa -Lagɔ fuo. 7 We 'dɛɛ 'gbʊ, -amıa -gaa da 'yliyɔ, -Kanyɔɔ 'ŋnı nya -wa: we 'nı -amıaa 'dɛ tɛuın gbʊ. Nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ tlı ɔ 'dɛɛ 'ŋnı nya. 8 -A -ka 'yliyɔga, -Kanyɔɔ 'gbʊ -a gaa 'yliyɔ, 'ın -a -ka tlı nı, -Kanyɔɔ 'gbʊ -a tlıa. -A yi tlıoo, -a yi 'yliyɔgaoo, -Kanyɔɔ -nʊ -a -mıa. 9 Nıı, Klisı ka tlı, 'ın ɔ yia ganɔ lʊ, ɔ 'ka tlıtlınya -yɔ 'yliyɔganyaa -Kanyɔ -zɛ. 10 -Mı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na bhu -na bhelii -yɔgbʊ 'wʊa? 'In -mı 'ya, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na nyɛ -na bheli 'wʊa? Nıı, -a 'dɛ weee yia -Lagɔ 'yu 'yligbea ɔ 'ka -amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhu. 11 We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«-Amı, Jejitapɛ,
'yliyɔga -Lagɔ,
ın nɛɛ aın -yla nıı,
nyıma weee yia 'mı 'yu
'kukolu 'sibhlia,
'ın wa bhlıa na 'ŋnı.»

12 -Bha -a yia -amıaa lɛnʊgbʊ gbaa -Lagɔ 'yu.

-In 'na bhlılı -na bheli la -nı

13 -We mıa dɛɛ 'gbʊ, -a 'bhʊ -amıaa -limaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue 'bı. -We a 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nıı, -we 'kaa -amıaa bhelia labhlı, -we 'kaa wa gbʊnyuu 'yloogblʊ kwa, a 'na nʊnʊ we wa -yla lɛ -nı. 14 In -yɔ -Kanyɔ -Zezu 'sɔ mı -bhloo 'gbʊ, ın -yi we 'ji, 'ın ın mı we -gʊ nıı, -lu yabhlogbɔɔ

'nı pʊın -ka we 'dɛ 'wʊ. 'Ɪn nyımɛ -ka 'wlukʊʊn lapʊpalı nıı, -lu yabhlo ka pʊın, 'ın we zɛa pʊın -ka -lu ɔ -yla. 15 -We -na lia, -ın -ka we 'gbʊ -na bheli gbʊyɔkpalı, -ın 'nı -slɛɛn zɛkalıdlı 'wʊ -ka. Klisı ka -na bhelii 'gbʊ tlı, we 'dɛɛ 'gbʊ -ın 'na salı ɔ la lililuu 'gbʊ -nı. 16 -We nanıa 'yli amıaa -nʊ nya, we 'na -zɛlı nyıma tɔlʊaa 'yliya 'wʊ amıaa 'ŋnısagbʊ -nı. 17 Nıı, we 'nı lilie -yɔ nʊ -mamıee 'gbʊ -Lagɔ pılı nyıma 'wlu la. Tıklımımıe klaa, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ klaa, we -yɔ 'mʊna -we Zuzu 'Pʊpa wlaa, we 'gbʊ -Lagɔ pılıa nyıma 'wlu la. 18 -Ɔ -ka 'sa Klisıı lubho nʊ nı, ɔ nanı -Lagɔ dʊdʊ, 'ın nyıma kwalıa ɔ 'ŋnı.

19 We 'dɛɛ 'gbʊ, -we nyɛa nyıma 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ 'dɛkpʊaa dlı latɛmanıe, -a -talı we da. 20 Lililuu 'gbʊ, -ın 'na -salı -Lagɔɔ lubho la -nı. Nıı, nyımɛ mneni ɔ 'ka lililu weee li. We mı 'sa 'bhie, -ın -ka lililu yabhlo li, 'ın we -ka nyımɛ yabhlo gbʊnyuu 'wʊkwa, we 'nı 'ylinanı. 21 -We nanıa 'yli, mʊ -wa nıı: -ın 'na lili nımɛ -nı, -ın 'na 'manı nʊ -nı, we -ka nıı, mʊʊ 'ka ɔ labhlı. Gbʊ weee -we 'kaa -na bheli labhlı, -ın 'na nʊnʊ we lɛ -nı. 22 -We mıa dɛ -gʊ, -we -ın zʊa dlı -gʊ -na 'dɛɛ -nʊ nya, we -tʊ -ın -yɔ -Lagɔ 'sɔ nyıdı. Nyımɛ -ɔ nʊa gbʊ lɛ, 'ın ɔ'ɔ dılıa ɔ 'dɛ gbʊ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı ɔ -nʊ nya. 23 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka li dlı lʊlʊe nya, we 'bıgʊ, -Lagɔ dılıa ɔ gbʊ, -we ka gbʊ -wa, ɔ 'nı li dlızʊzʊe nya. 'Ɪn lɛnʊgbʊ weee -we'e 'bhʊa -Lagɔ dlıgʊzʊzʊe -gʊ, gbʊnyuu -wa.

15

Sa Klisı nʊa, -a nʊ 'sa

1 Nıı, -amıa 'tɛa da 'wʊ nı, -wa 'nıa 'wʊtɛ, -a -sa wa 'wʊ wa 'wʊyɔlʊe 'wʊ. -A 'na nʊnʊ -we nanıa -aın dʊdʊʊ 'dɛkpʊa lɛ -nı. 2 -Ɔ -ka -mı, ɔ nʊ ɔ -limaa dʊdʊnanɔ gbʊ lɛ -mɔɔ nʊ zʊzɔnʊʊ 'gbʊ. -A -ka 'sa nʊ, 'ın we tɛmanıa wa dlı la. 3 Klisıı 'dɛbhie mıa, ɔ 'nı ɔ 'dɛɛ dʊdʊnanɔ gbʊʊ datalı. Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Vɛlı wa vɛlıa dɛ -mı nı,
-amı wa sa 'yaa 'ŋnı.»

4 -We weee mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ bha, we 'ka -aın gbʊ -sloluu gbʊ -wa. We -ka 'sa -mı, mʊ nyɛa -aın dlıtie, mʊ paa -aın 'kʊayli, 'ın -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -aın 'nyɛ, 'ın -a 'ka we wʊ.

5 -Lagɔ, -ɔ nyɛa nyıma dlıtie -yɔ 'kʊayli -papıe, 'mɔ na bhubhoea ɔ 'ka aın 'tıtɛ 'nyɛ, a 'ka wɛlı -bhlo -ka, 'ın sa -Zezu Klisı nʊa, a 'ka 'sa nʊ. 6 'Ɪn dlı -bhlo -yɔ wɛlı -bhlo nya, a 'ka -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı Dide -Lagɔɔ 'ŋnı bhlı.

7 Nıı, sa Klisı ŋwnua amıaa gbʊ -yɔ 'nanʊʊ, a kpʊkpalı 'sa, we 'ka -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı. 8 Ɪn nɛɛ, -Lagɔ mıa, ɔ'ɔ 'bhʊlʊ ɔ wɛlı -gʊ la. We 'dɛɛ 'gbʊ Klisı ka Zuifʊʊ -lubhonʊnyɔ -zɛ, 'ın -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wa dʊkpası 'nyɛ, we yia gbʊzɔnʊ -zɛ. 9 'Ɪn, -maa 'nıa Zuifʊ, -maa 'ka -Lagɔ bhubhoe -mɔɔ nyazıdlı ŋwɛɛ. 'Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ:

«-We mıa dɛɛ 'gbʊ na yia -
mı fuo paa 'lakpanya
weee glaa.

'Ɪn -na 'ŋnı na yia 'ylimanıa lʊʊ 'wʊ.»
10 We nɛɛ 'yaɛ:
«'Lakpanya, nyıma -wa -Lagɔ -saa -bha,
a -yɔ wa 'sɔ li 'mʊna.»
11 We nɛɛ 'yaɛ:
«'Lakpanya, a 'dɛ weee -mnını -Lagɔɔ 'ŋnı.
Dʊdʊgʊ -nyıma weee, a -mnını ɔ 'ŋnı.»
12 -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Ezaii nɛɛ 'yaɛ:
«*-Zeseee zʊayli -nyımɛ yabhlo yia yia.
'Wʊ ɔ yia -sɔa ɔ 'ka 'lakpanya 'wlulapılı,
'ın wa 'ka ɔ dlı 'wʊdı.»
13 -Lagɔ, -ɔ nyıma dıa dlı 'wʊ, yeli aın 'mʊna, 'ın ɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, a ka ɔ dlı -gʊ zʊʊ 'gbʊ. We -ka 'sa -mı, amıaa ɔ dlıwʊdıdıe 'ka -gʊwʊlaylimanıda -tʊ Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛ nya.

Pɔlʊʊ lubho, -wa 'nıa Zuifʊʊ -gbɛ

14 Na bheliaın, ın mı we -gʊ nıı, a mı yeda 'nanı nya. Amıaa 'dɛ -yi gbʊ duun, 'ın sa a 'kaa 'dızʊzlʊ, a -yi we.
15-16 'Bhie, 'sɛbhɛ nıı datɔlʊa, ın 'kaa amıaa dlı gwlu -sa, ın 'nı na 'dɛ nyeni. -We ka 'gbʊ na nʊa we lɛ, mʊ nı: -Lagɔ -zɛlıa 'mı -Zezu Klisıı lubhonʊnyɔ ɔ 'nanı nya -wa 'nıa Zuifʊ -yla. Mɔɔ -saa -bha 'mı ın 'ka wa -yla -Lagɔgbʊ gba, 'ın -wa 'nıa Zuifʊ, wa 'ka wlawlalu -we nanıa -Lagɔ dʊdʊ -zɛ. Nıı, Zuzu 'Pʊpa wlʊlʊa -mɔ we.
17 We 'dɛɛ 'gbʊ, lubho -we -Lagɔ 'nyɛa 'mı, we mı na 'mʊna nya, -Zezu Klisı 'wʊ.
18 Nıı, ın -ka dlı 'tɛmanı ın 'ka gbʊ yabhlo gba nı, mʊ -wa -we Klisı nʊa na gbɛgbɛın lɛ, we 'nı gbʊ -putu. Na gbɛgbɛın Klisı nʊa lubho, 'ın -wa 'nıa Zuifʊ, 'ın -maa yia -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊ. -Li -we nya ɔ nʊa we lɛ, mʊ nı: wɛlı klaa, lɛnʊgbʊ klaa,
19 gwɛdigbʊ klaa, we -yɔ -we sʊbhalıa nyımɛ ŋwɛgaga, -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ nya. Sanɛɛ ın 'bhʊa *-Zeluzalɛmʊ, -zugba na gba da weee -Lagɔgbʊ -we gbaa Klisıı -gʊgbʊ, 'ın ın yia Ililii nyni.
20 Na dlı 'wʊ -gbʊ -wa nıı, 'gbenya we 'wʊ nyıma 'nıa -slɔ Klisıı gbʊ 'nʊ, ın 'ka -mɔ -Lagɔgbʊ gbaa mnı, -mʊʊ yi 'wlʊ nıı, da nyımɛ -putu 'paa -buduu gwe glu, ın 'sʊbha -bha -budu.
21 Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, 'sa ın nʊa lubho:
«Nyıma -wa -yla wa 'nıa ɔ gbʊ gba,
'yıa wa yia ɔ.
-Wa 'nıa ɔ gbʊ 'nʊ,
'wʊ wa yia we lanʊa.»
22 Mʊ nyenia 'mı -zakpa duun, we 'gbʊ ın 'nıa amıaa -gbɛ nyni.

*Pɔlʊ 'yıbha ɔ 'ka *Wlɔmʊ mnı*

23 -Slɛɛn, lubho ın mıa wee 'gbenya 'wʊ nʊda, we ka bhıa. Ɪn 'yıbha ın 'ka amıaa -gbɛ mnı, -mʊʊ -zʊ duun ka 'plıı 'gbʊ,
24 zlı ın -ka Ɛsıpanyı mnıda -mı, 'ın na plılıa amıaa -gbɛ. Cıın, ın -ka -mɔ mnıda -mı na dlı mı amıaa 'yıyıe -gʊ. Nıı, 'yli 'sɔlɛ na -yɔ aın yia lia, 'ın na dlı mı aın -gʊ a 'ka 'mı 'wʊsa na Ɛsıpanyı -mnıda.
25 Nıı, -Zeluzalɛmʊ na mnıa -slɔ, ın 'ka -Lagɔnyıma -wa mıa -mɔ

'wʊsa. 26 Nıı, -Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyıma, -wa boba mıa 'bhada, Masedʊanı -yɔ Akaii -Lagɔnyıma 'yıbha wa 'ka wa 'wʊsa 'gwɛzi nya. 27 Wa 'yıbha wa 'ka wa 'wʊsa, wa -ka yaa we lɛnʊ nı, kpagbʊ wa -saa. Nıı, Zuifʊʊ -Lagɔnyıma dlilia -Lagɔɔ 'nyulaŋwnaŋwnıe 'lakpanya nya. 'Sa -bhlokpadɛ -maa ka we 'klʊ -maa 'ka -maa 'ŋnımnıe dlili Zuifʊ nya. 28 Nıı, ın -ka wee gbʊ nı bhıa, ın -ka -Lagɔnyıma, -wa mıa -Zeluzalɛmʊ 'gwɛzi 'nyɛ, Ɛsıpanyı na yia mnıa, 'ın na plılıa amıaa -gbɛ. 29 'In, ın -yi we 'ji nıı, ın -ka amıaa -gbɛ mnı, Klisıı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'dɛbhie nya na yia -mɔ nynia.

30 Na bheliaın, -we na yıbhalıa aın mʊ nı: a -yɔ 'mı 'sɔ, -a 'yı 'klı -a 'ka -Lagɔ bhubhoe na 'gbʊ. -Amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı -yɔ zɛkalıdlı -we -Lagɔɔ Zuzu 'nyɛa -aın, we 'gbʊ na yıbhalıa we aın.

31 A bhubhoe -Lagɔ, ın yi Zudee -nyıma, -wa'a zʊa Klisı dlı -gʊ, kwɛɛ bhlili. A bhubhoe -Lagɔ 'ın -Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyıma 'ka 'wʊsasıe -we ın -yɔ we mıa mnıda -yɔŋwnu dlı -zɔnʊ nya. 32 We -ka 'sa -mı, ın mneni ın 'ka amıaa -gbɛ mnı 'mʊna nya, 'ın -Lagɔ -ka ŋwnu, ın mneni ın 'ka amıaa -gbɛ nyapɛ 'ylı ya 'sɔlɛ nya. 33 Nıı, -Lagɔ, -ɔ nyɛa nyıma 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, ɔ -yɔ a 'dɛ weee 'sɔ -mı. -Amɛnı.

16

Fʊsawɛlı

1 Amıa na nyɛa -amıaa bhɔlɔ Febee yoo. Nıı, -Lagɔɔ lubho ɔ nʊa, -mɔ Sankleee *leglizı 'wʊ. 2 Sa -Lagɔnyıma 'kaa nyıma kpa, a kpa 'sa ɔ -amıaa -Kanyɔɔ 'ŋnı nya. Gbʊ weee -we 'wʊ ɔ -ka aın la, a -sa ɔ 'wʊ. Nıı, ɔ 'dɛ ka nyıma duun 'wʊsa, we -yɔ na 'dɛ.

3 Plisilı -yɔ Akilası, -wa -yɔ 'mı 'sɔ nʊa -Zezu Klisıı lubho, a -sa wa fʊ. 4 Wa ka wa 'dɛɛ nʊ 'yliyɔgagıe pɛlʊ 'pa, wa 'ka 'mı gbʊ 'wʊsa. We 'nı na 'dɛbhlogbɔɔ 'ka wa 'nanı yibheli: nıı, 'lakpanyaa leglizı weee, -maa klaa. 5 -Lagɔnyıma -wa gbelia 'wlu -mɔ wa -budu zɔ, a -sa wa fʊ.

Epaınɛtı, -ɔ mıa na jijli -tale nya, a -sa ɔ fʊ. Ɔmɔ mıa, -wa ŋwnua Klisıı gbʊ -yɔ, mɔ -wa wa tıatıa -nyımɛ -mɔ -Aziii kibhe lʊ.

6 Malii -ɔ nʊa amıaa lubho sa duun, a -sa ɔ fʊ.

7 A -sa Andlonikusı -yɔ Zuniası fʊ. Wa mı na zʊayli -nyıma nya, 'ın ın -yɔ wa 'sɔ yia -kaslʊ pla. Nıı, ma plaa Klisı 'mı 'yu, 'ın wa -yia wa nyıma 'kadı nya ɔ tietienya glaa.

8 A -sa Ampliatusı fʊ. Na jijli -tale -wa -mɔ -Kanyɔ 'wʊ.

9 A -sa Ulʊbɛn fʊ, mɔ -yɔ -aın 'sɔ nʊa Klisıı lubho. Ɔmɔ -yɔ na jijli -tale Sıtakisı 'sɔ.

10 A -sa Apelɛsı fʊ. Mɔ -slolua ɔ 'dɛ -Lagɔnyımɛ tıklıı nya. A -sa Alistobulıı -buduŋwɛɛ -nyıma fʊ.

11 A -sa Ewlodıɔn fʊ, nıı, na -buduŋwɛɛ -nyımɛ -wa. Nalısisıı -buduŋwɛɛ -nyıma -wa zʊa -Kanyɔ dlı -gʊ, a -sa wa fʊ.

12 A -sa Tlifɛnı -yɔ Tlifozʊ fʊ. Ma nʊa -Kanyɔɔ lubho. A -sa na jijli -tale Pɛlısidı fʊ. Mɔ nʊa -Kanyɔ lubho duun.

13 A -sa Wlufusı fʊ. Nıı, -Kanyɔ -saa -bha ɔ. Ɔ 'nyaa -ɔ mı 'yaa nanʊ nya, a -sa -mɔɔ fʊ.

14 Asɛnklitı klaa, Flegɔn klaa, Ɛlımɛsı klaa, Patlobası klaa, Ɛlıması klaa, we -yɔ bhelia -yɔ bhɔlɔa -wa -yɔ wa 'sɔ mıa, a -sa wa fʊ.

15 Filoloɣʊ -yɔ Zuli klaa, Nele -yɔ ɔ bhɔlɔ klaa, Olɛnpası klaa we -yɔ -Lagɔnyıma weee -yɔ wa 'sɔ mıa, a -sa wa fʊ.

16 A sısalı fʊ 'wʊgbıgbıe nya, -Lagɔnyıma 'bhisa. Klisıı leglizı weee nɛɛ wa -sa aın fʊ.

'Dızvwɛlı

17 Bheliaın, -we na 'yıbhalıa aın, mʊ nı: -wa sısalıa nyıma -yɔ, a kpa amıaa 'dɛ 'nanʊʊ wa gbɛgbɛın. -Sloluwɛlı a 'yıa, wa -ka we gbɛgbɛın mnınıda -mı, a 'nı nʊ 'nanʊʊ, 'ın wa bhlıa nyıma la. A -yɔ wa 'sɔ 'na nɔnʊ -nı. 18 We ka gbʊ -wa, 'sasʊkpa -nyıma mıa, wa'a nʊ -amıaa -Kanyɔ Klisıı lubho. Wa 'dɛɛ nʊkplaa lubho wa nʊa. Wɛlı mɛnɔ -nʊ -yɔ gbʊ duun wa gbaa nyıma -yla. We nya wa nʊa nyıma -kpʊa -dawli 'wʊ.

19 'Ln amıa mıa, sa a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, we 'dı ka da weee lamneni. We 'dɛɛ 'gbʊ, ın mı 'mʊna 'wʊ amıaa 'gbʊ. Nıı, ın 'yıbha a yibheli gbʊ a 'ka 'nanıı 'dɛkpʊa nʊ, 'ın a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ a yi gbʊnyuu lɛnʊ.

20 -Lagɔ -ɔ wlaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, mɔ yia daylı *-Saatan lawʊwlalıa amıaa bhʊ zɔ. Nıı, -amıaa -Kanyɔ -Zezu ŋwna aın 'nyu la.

21 Timotee, -ɔ -yɔ 'mı 'sɔ nʊa lubho, nɛɛ ɔ -sa aın fʊ. Lusiusʊ klaa, Zasɔɔn klaa, we -yɔ Sosipatɛlı -wa mıa na -buduŋwɛɛ -nyıma nya, sa 'yaa aın fʊ.

22 -Amı, Tɛlıtiusı -ɔ cɛlıa 'sɛbhɛ nı, ın -sa aın fʊ -amıaa -Kanyɔ -ɔ nʊa -aın nyımɛ -bhlo nyaa 'ŋnı nya.

23 Gayusı nɛɛ ɔ -sa aın fʊ. Ɔ -gbɛ ın -dıa la, -mɔ ɔ -budu zɔ -Lagɔnyıma weee gbelia 'wlu.

'Gbee 'gwɛzilazʊnyɔ Elasıtı -yɔ -amıaa bheli Kalıtusı nɛɛ wa -sa aın fʊ. [24 -Amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna a 'dɛ weee 'nyu la.]

-A 'yliman ı -Lagɔɔ 'ŋnı

25 -A 'ylimanı -Lagɔɔ 'ŋnı! We ka gbʊ -wa, -Lagɔgbʊ na gbaa -Zezu Klisıı daa, mɔ mnenia ɔ 'ka aın latɛmanı dlızʊzʊe 'wʊ we -gʊ. -Lagɔɔ zizelu, -we ka bı -gwlɛa 'wʊ, we gbɛgbɛın we 'wlʊa bhlee. 26 Nıı, -slɛɛn mıa, we mı zlı 'klʊ. Nyıma weee -wa 'nıa Zuifʊ, wa mneni wa 'ka we yibheli -we mıa cɛlıda, we gbɛgbɛın. Wee 'sɛbhɛnya mıa, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya cɛlı bhaa we. -Lagɔ -ɔ mıa 'ylı weee nya, -ɔ 'nıa bhlilida -ka, mɔ gbaa nıı, wee wɛlı 'wlʊ zlı 'klʊ, 'ın 'lakpanya weee 'ka ɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın wa 'ka ɔ 'nʊŋwɛ zʊ.

27 -Lagɔ -ɔ ka 'dɛbhlogbɔɔ -yi gbʊ, ɔ 'ŋnı 'ylimanı -Zezu Klisıı gbɛgbɛın 'ylı weee nya. -Amɛnı.

Tɪa -sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Kolɛntɪ -nyɪma yoo

-Lagɔnyɪma -wa mɪa Kolɛntɪgbe 'wʊ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ -mɪnɪ yoo. Ɔ 'nʊa nɪɪ, -mɔɔ -Lagɔnyɪma 'nɪ -Lagɔ -yloogblʊ -gʊ nɔda -mɪ 'nanʊʊ, 'ɪn wa 'nɪ zɛkɪkalɪ, -bha ɔ cɛlɪa wa 'wʊ, sa -Lagɔnyɪma 'kaa nɔ, ɔ 'ka we wa -slolu.

Fʊsawɛlɪ

1 -Amɪ *Pɔlʊ -Lagɔ laa ɔ dʊmagbʊ nya, ɪn 'ka -Zezu *Klisɪɪ *tietienyɔ -zɛ, ɪn -yɔ -amɪaa bheli Sɔsɪtɛnɪ cɛlɪa da aɪn 'sɛbhɛ nɪ 'wʊ. 2 Amɪa -Lagɔnyɪma mɪa *leglizɪ 'wʊ Kolɛntɪgbe nʊkplɛ, -wa -Lagɔ -wɔlʊa -yɔ -Zezu Klisɪ 'wʊ, amɪa na cɛlɪa da 'wʊ. -Lagɔ ka aɪn la, a 'ka ɔ -nʊ -zɛ. -Wa gbaa -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ 'ŋnɪ da weee, we mɪ 'ya -maa -nʊ nya. -Zezu Klisɪ mɪ wa -Kanyɔ nya, 'ɪn ɔ mɪa -amɪaa -Kanyɔ nya.

3 Nɪɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna aɪn 'nyu la, 'ɪn wa 'nyɛ aɪn 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo, -li -Lagɔ 'nyɛa Kolɛntɪ -nyɪmaa 'gbʊ

4 -Lagɔ 'plɪlɪa -Zezu Klisɪ 'wʊ, 'ɪn ɔ yia aɪn 'nanɪ 'wʊnʊ. We 'gbʊ, na paa ɔ fuo 'kɔmʊʊ amɪaa 'gbʊ. 5 Nɪɪ, Klisɪ 'wʊ, -Lagɔ ka aɪn 'ŋnɪmnɪ -li weee 'nyɛ, gbagbɪe -yɔ -luyilo ɔ 'nyɛa aɪn bhabha. 6 -We ka gbʊ -wa, Klisɪɪ gbʊdayɪ -gbʊ wa gbaa, a ka we -yɔŋwnu, 'ɪn amɪaa -gbɛ we sʊan la.

7 Nɪɪ, -slɛɛn amɪa mɪa -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ yiyie wʊda, -Lagɔɔ wlawlalu yabhlogbɔɔ 'na 'ka aɪn 'wʊbɔ. 8 Nɪɪ, mɔ yi 'yaa aɪn latɛmanɪa, 'ɪn a 'ka we 'wlulapalɪda nyni. 'Ɪn wa 'na 'ka aɪn gbʊ yabhlogbɔɔ 'wlu dɪ, 'ɪn -amɪaa -Kanyɔ -Zezuu yiyiylɪ 'kaa nyni. 9 -Lagɔ -ɔ laa aɪn, ɔ 'ka a -yɔ ɔ 'Yu -Zezu Klisɪ -ɔ -wa -amɪaa -Kanyɔ 'wʊsuslolu, ɔ'ɔ 'bhʊlʊ ɔ wɛlɪ -gʊ la.

Kolɛntɪɪ -Lagɔnyɪmaa -yɔbhʊbhlʊe

10 Bheliaɪn, amɪa na bhubhoea -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ 'ŋnɪ nya: a 'dɛ weee -ka wɛlɪ -bhlo. -Yɔbhʊbhlʊe 'na -mɪnɪ aɪn nyɪdɪ -nɪ, 'ɪn a -ka dlɪ -bhlo -yɔ 'wlukʊʊn lapʊpalɪe -bhlo. 11 Nɪɪ, na bheliaɪn, Kloee zʊaylinyɪma gbaa 'mɪ -ylaɛ, -zlɛ mɪ aɪn nyɪdɪ. 12 -We ɪn 'kaa gba, mʊ nɪ: aɪn nyɪdɪ, -ɔ -ka -mɪ, -mɔɔ wɛlɪ mɪ -mɔɔ 'dɛɛ sa. -Bhlo nɛɛ: «-Amɪ mɪ Pɔlʊʊ -nʊ nya», 'ɪn 'yabhlo nɛɛ: «-Amɪ mɪ Apolɔsʊʊ -nʊ nya». 'Ɪn -gʊdʊ nɛɛ 'yaɛ: «-Amɪ mɪ Sefasɪɪ* -nʊ nya», 'ɪn 'yabhlo nɛɛ: «Klisɪɪ -nʊ -amɪ -mɪa».

13 Amɪa dlɪɪ, Klisɪ mɪ 'wʊdodaa? 'Lee Pɔlʊ wa kʊlʊa *su -gʊ la amɪaa 'gbʊ yɪ? 'Ɪn Pɔlʊʊ 'ŋnɪ nya wa batizea aɪn yɪ?

14 -Lagɔ na paa fuo, ɪn 'nɪ aɪn glaa nyɪmɛ yabhlogbɔɔ batizee, 'mʊ we 'nɪ Klisɪpusɪ -yɔ Gayusɪ 'wʊbhʊ. 15 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka gba, na 'ŋnɪ -gʊ wa batizea

* **1:12** Sefasɪɪ ji -wa Piɛlɪ (-Zezuu *'bɪnɔnyɔ -wa).

aın. 16 Cıın, gbʋzɔnʋ -wa, ın ka 'ya Sıtefanasıı zʋaylinyıma batizee. 'Ɪn we 'bhʋ -maa 'wʋ, na 'wlukʋʋn lapʋpalıe 'nı we -gʋ -mı nıı, ın ka nyımɛ yabhlogbɔɔ batizee. 17 Nıı, we 'nı nyımaa batizee batizeee 'gbʋ Klisı yi 'mı tie. -Lagɔgbʋʋ gbagbıee 'gbʋ ɔ yia 'mı tie. Ɪn 'na 'ka we gba nyımaa gbʋyiloo sɔlʋ. Nıı, Klisıı su -gʋ tlılıe yi gbʋkpʋa gbʋ -zɛ.

Klisı mı -Lagɔɔ 'tıtɛ -yɔ ɔ gbʋyilo nya

18 Nıı, nyıma -wa mıa mnɔmnɔ -yloogblʋ, Klisıı su -gʋ lakʋlʋ -gbʋ mıa, gbʋkpʋa nya wa yıa we. 'Ɪn -amıa -mama -Lagɔ mıa pueda, -Lagɔɔ 'tıtɛ nya -amıa bhua we 'wʋ, -amıaa -nʋ nya. 19 Nıı, -we mıa *-Lagɔsɛbhɛ 'wʋ cɛlıda mʋ nı:

«Gbʋyilonyaa gbʋyilo na yia lasaa,
'ylimnanyaa 'ylimnee na yia gbʋ -kpʋa -zɛlıa».

20 Nıı, da gbʋyilonyɔ mıa? Da titee gwesanyɔ mıa? 'Ɪn da dʋdʋ -mınıı -gʋʋ kpɛlıkpɛlınyɔ mıa? Wa nɛɛ lɛa? -Lagɔ ka we -slolʋɛ, dʋdʋ nıı -gʋʋ gbʋyilo mıa, -sabhɛ -wa.

21 Nıı, dʋdʋgʋ -nyımaa gbʋyilo nya, wa 'nı -Lagɔ yibheli ɔ gbʋyilo 'wʋ. 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ, -Lagɔgbʋ -a mıa da gbada, -we wa yıa -yɔ -sabhɛ -bha gbʋ 'bhisa, -wa ŋwnua we gbʋ -yɔ, 'ma ɔ yia gbʋ 'wʋsaa. 22 Nıı, *Zuifʋ 'yıbha wa nʋ gwɛdigbʋ lɛ, 'ın *Glɛkı talıa gbʋyiloo da. 23 Nıı, we -ka -amıa, wa ka Klisı su -gʋ lakʋlʋ, -mɔɔ gbʋ -amıa gbaa. We mı -nanagbʋ nya Zuifʋʋ -nʋ nya, 'ın -wa 'nıa Zuifʋ, -maa laa we -sabhɛ -bha gbʋ. 24 Nıı, -wa -Lagɔ laa, wa yi Zuifʋ -zɛoo, wa 'nı Zuifʋoo, wanʋʋ -gbɛ Klisı mı -Lagɔɔ 'tıtɛ -yɔ ɔ gbʋyilo nya. 25 Nıı, -we wa laa -Lagɔɔ -sabhɛ -bha gbʋ, -mʋʋ -zi nyımaa gbʋyilo 'wʋ. 'Ɪn -we wa laa -Lagɔɔ 'wʋyɔlʋe, we -zi nyımaa latɛlɔ.

26 Bheliaın, sa a mıa, 'ın -Lagɔ yia aın la, a yla we. Dʋdʋgʋʋ gbʋyilonya 'nı aın glaa -zu, 'tıtɛɛ nyıma 'nı aın glaa -zu, 'ın 'ŋnımnı zʋaylinyıma 'nı aın glaa -zu. 27 Nıı, gbʋ dʋdʋgʋ -nyıma yıa -yɔ -sabhɛ -bha gbʋ nya, 'mʋ -Lagɔ -saa -bha ɔ 'ka gbʋyilonya zʋbhalı. 'Ɪn -we dʋdʋgʋ -nyıma yıa -yɔ 'wʋyɔlɔ -li nya, 'mʋ -Lagɔ -saa -bha, ɔ 'ka 'tıtɛɛ nyıma zʋbhalı. 28 Nıı, -lu -we dʋdʋgʋ -nyıma bhua 'wʋ 'kienyi, -we 'nıa -lu yabhlogbɔɔ nya -mı, 'ın wa tlilia 'ylila, 'mʋ -Lagɔ -saa -bha, 'ın -lu -we nyıma bhua 'wʋ -lu 'kadʋ nya, ɔ 'ka we lasa. 29 Sanɛɛ we mıaa 'gbʋ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimanı -Lagɔ 'yu. 30 Nıı, -Lagɔ ka aın 'wʋsuslolu -Zezu Klisı 'wʋ, 'ın Klisı -zɛa -amıaa gbʋyilo bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ. Klisıı 'gbʋ -a yia nyıma tıklıı -zɛ -Lagɔ 'yu. Ɔ 'gbʋ -a mıa -mɔwlʋda, 'ın -Lagɔ yia -aın 'wʋzıtı gbʋnyuu kwɛɛ. 31 Sa we mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ cɛlıda mʋ nı:

«-Ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimanı,
ɔ 'ylimanı ɔ 'dɛ -we Nyımaa -Kanyɔ nʋa lɛɛ 'gbʋ.»

2

*-Zezu Klisɪ -ɔ wa kʋlʋa *su -gʋ la, ɔ gbʋ Pɔlʋ gbaa*

1 Nɪɪ, bheliaɪn, da -amɪ mnɪa
amɪaa -gbɛ, ɪn 'nɪ mnɪ ɪn 'ka
aɪn -yla -Lagɔɔ zizegbʋ gba
wɛlɪ 'nanɪ -yɔ nyɪmaa gbʋyilo
nya. 2 Nɪɪ, ɪn 'nɪ 'yɪbha ɪn
'ka gbʋ -putuu 'jiyibheli, da ɪn
mɪa aɪn nyɪdɪ, 'mʋ we 'nɪ -Zezu
Klisɪ 'wʋbhʋ, -Zezu -ɔ wa kʋlʋa
*su -gʋ la, mɔ. 3 We 'dɛɛ 'gbʋ,
da -amɪ 'kaa aɪn 'yu 'yligbe, ɪn
ka 'wʋyɔmanɪ, ɪn ka nyanɔ nʋ,
-zugba na tɛlɪa. 4 Nɪɪ, na gbʋ
-slolu wɛlɪ -yɔ na -Lagɔgbʋʋ
gba sɔ'ɔ 'bhʋ nyɪmaa gbʋyilo
-wɛlɪ 'nanʋʋ -gbɛ. Nɪɪ, Zuzu
'Pʋpaa 'tɪtɛ zʋa 'mɪ we ŋwɛɛ.
5 'Saa 'dɛ amɪaa dlɪzʋzʋe 'na
'kaa nyɪmaa gbʋyilo -gʋ ladɪ,
nɪɪ, we -dɪ -Lagɔɔ 'tɪtɛ -gʋ la.

-Lagɔɔ gbʋyilo

6 'Ɪn -zugba -Lagɔnyɪma
dolua 'yligwela, 'ma -amɪa
slolua gbʋyilo. Nɪɪ, wee
gbʋyilo -mɪnɪ 'nɪ bhla -
mɪnɪɪ gbʋyilo, 'ɪn bhla -mɪnɪɪ
'wlulapɪlɪnya 'kadɪ -wa 'kaa
labhʋ, we 'nɪ 'ya -maa gbʋyilo.
7 -Lagɔɔ gbʋyilo mɪa zizeda,
'ɪn -we mɪa zizeda -bhlokpadɛ
nyɪma kwɛɛ, 'mʋ -a slolua. -
Lagɔ ka -bha we -sa pepe, -
amɪaa 'ŋnɪɪ 'ylimanɪee 'gbʋ,
'bhie, ɔ yia dʋdʋ lala.

8 Dʋdʋ nɪɪ 'wlulapɪlɪnya
'kadɪɪ 'yabhlogbɔɔ 'nɪ wee
gbʋyilo -mɪnɪ yibheli. We -
ka nɪɪ, wa ka yaa we yibheli,
wa 'na 'ka 'ŋnɪmnɪee -Kanyɔ
'kadʋ su -gʋ lakʋlʋ. 9 Nɪɪ, -we
mɪa -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ cɛlɪda mʋ
nɪ:

«-We 'yli 'nɪa -slɔ -yɔyɪ,
-we yukwli 'nɪa -slɔ 'nʋ,
-we nyɪmɛ yabhlogbɔɔ
'nɪa -slɔ 'wlukʋʋn
lapʋpalɪ,
'mʋ -Lagɔ mnazɪa la -wa
'yɪbhaa ɔ,
wa -nʋ nya.»

10 Nɪɪ, -Lagɔɔ gbʋ mɪa zizeda, -
amɪa ɔ -slolua we 'klʋ ɔ Zuzu
nya. -Lagɔɔ Zuzu -yi gbʋ
weee, 'dɛbhie -Lagɔɔ zizegbʋ
-we -tɔa 'wʋ, ɔ -yi we. 11 Nɪɪ,
nyɪmɛɛ -gbɛ, ɔ dlɪ -bhlogbɔɔ -
yia ɔ 'wlukʋʋn lapʋpalɪ gbʋ,
we 'nɪ mʋʋ? 'Sa -bhloo 'dɛ
-Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ -yia -
Lagɔɔ 'wlukʋʋn lapʋpalɪ gbʋ.
12 Nɪɪ, we -ka -amɪa, -amɪa 'nɪ
dʋdʋgʋ -nyɪmaa zuzu 'yɪ, nɪɪ,
Zuzu bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ, 'mʋ -
a 'yɪa. 'Ɪn wlawlalu -we -Lagɔ
'nyɛa -aɪn bhe, -a 'ka we yib-
heli.

13 'Ɪn -a -ka we gbʋ -gbada
-mɪ, -a'a gba we dʋdʋgʋ -
nyɪmaa gbʋyiloo gbʋslolu
sɔlʋ. Nɪɪ, -Lagɔɔ Zuzuu
gbʋslolu sɔlʋ -a gbaa we.
Sanɛɛ 'sa -a gbaa -Lagɔɔ
gbʋzɔnʋ gbʋnyaa 'ji -wa kaa
-Lagɔɔ Zuzu 'wʋ -yla. 14 Nɪɪ,
nyɪmɛ -ɔ 'nɪa -Lagɔɔ Zuzu 'wʋ
-ka, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka gbʋzɔnʋ -
gbʋnya bhʋa ɔɔ Zuzuu -gbɛɛ
gbʋ -yɔŋwnu. -Sabhɛ -bha -
gbʋ we -mɪa ɔnʋʋ -gbɛ. Ɔ 'nɪ
mneni ɔ 'ka we 'wʋlanʋ, nɪɪ,
Zuzu 'Pʋpaa 'dɛbhlogbɔɔ nya
wa mnenia wa 'ka wee -li
'wʋsɪsalɪ. 15 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ kaa
-Lagɔɔ Zuzu 'wʋ, mɔ sɪsalɪa -lu
weee 'wʋ. 'Ɪn ɔ dɛ mɪa, nyɪmɛ
yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka ɔ
gbʋ 'wludɪ. 16 We mɪ cɛlɪda -
Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«Nyɔɔ -yi Jejitapɛɛ 'wlukʋʋn
lapʋpalɪgbʋa?
Nyɔɔ 'ka ɔ gbʋ -slolua?»

'Ɪn -amɪa mɪa, -a -yɔ Klisɪ 'sɔɔ 'wlukʊʊn lapʊpalɪgbʊ -bhlo.

3

-We -Lagɔɔ lubhonʊnya 'kaa lɛnʊ

1 Nanʊʊ -gbɛ, bheliaɪn, ɪn 'nɪ zlɪmɛ mneni ɪn 'ka aɪn -yla gbʊ gba, nɛɛ nyɪma ka -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ, ma -yla na gba gbʊ. Nɪɪ, dʊdʊgʊ -nyɪmaa gbʊʊ -yla -gba sɔlʊ ɪn gbaa we aɪn -yla. 'Ɪn ɪn 'kaa we aɪn -yla gba -wa mɪa 'nyɛnyɛyua nya dlɪ -zʊda Klisɪ 'wʊ, 'ma ɪn -tɔlʊa aɪn. 2 Nɪɪ, we 'gbʊ, ɪn yia aɪn nyɪtɪnyu 'nyɛ, 'ɪn ɪn 'nɪa aɪn lililu 'tɪtɛ 'nyɛ. A 'nɪ mneni a 'ka we li, 'ɪn -zɛɛn -bhlokpadɛ a 'nɪ we lilie mneni. 3 -We ka gbʊ -wa, a mɪ -slɔ yɪcɛ 'wʊ. Da zenyi -yɔ -yɔmɪmnɪe mɪa da aɪn nyɪdɪ, mʊ'ʊ -slolu nɪɪ, yɪcɛ 'wʊ a mɪaa? 'Ɪn dʊdʊgʊ -nyɪma 'bhisa a mɪa nɔdaa? 4 Nɪɪ, amɪaa 'yabhlo -ka gbaɛ: «Pɔlʊʊ -nʊ ɪn -mɪa,» 'ɪn -gʊdʊ -ka gba: «Apolɔsʊʊ -nʊ ɪn -mɪa», -zugba dʊdʊgʊ -nyɪmaa lɛnʊgbʊ a 'nɪ -bhadɛ lɛnʊda -mɪɪ?

5 Nɪɪ, nyɔɔ Apolɔsʊ -mɪa? 'Ɪn nyɔɔ Pɔlʊ -mɪa? -Lagɔɔ lubhonʊnya -kpʊa, -wa ka 'gbʊ a yia -Lagɔgbʊ dlɪ -gʊ zʊ, 'ma -a -mɪa. Da -aɪn glaa -ɔ -ka -mɪ, lubho Nyɪmaa -Kanyɔ 'nyɛa ɔ, 'mʊ ɔ nʊa. 6 -Amɪ faa su, Apolɔsʊ slua we 'nyu -yɔ, 'ɪn -Lagɔ minia we. 7 Nɪɪ, -ɔ faa su, 'ɪn -ɔ slua we 'nyu -yɔ, -maa 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ nya -mɪ. -Lagɔ, -ɔ minia we, mɔ -zia -bha 'wʊ. 8 -Ɔ faa su, 'ɪn -ɔ slua we 'nyu -yɔ, wa 'dɛ 'sɔ mneni 'wʊ. -Ɔ -ka -mɪ, -mɔɔ 'dɛɛ lubhonʊ sɔlʊ -Lagɔ yia -mɔɔ 'pɛnɪa. 9 Nɪɪ, -a -yɔ -Lagɔ sɔ nʊa lubho dabʊdʊ.

Amɪa mɪ -Lagɔɔ kpaa nya, 'ɪn a mɪ 'yaa ɔ -budu ɔ mɪa 'sʊbhada nya. 10 Nɪɪ, lubho -Lagɔ 'nyɛa 'mɪ, ɔ 'nanɪ nya, we sɔlʊ ɪn 'paa da -buduu gwe glu, -budusʊbhanyɔ -yia gbʊ 'bhisa. -Slɛɛn, nyɪmɛ -putu dɪa we -gʊ la. 'Ɪn -ɔ -ka -mɪ, ɔ zʊ ɔ 'dɛ 'yliyɔ, sa ɔ dɪa we -gʊ laa 'gbʊ. 11 Nɪɪ, -buduu gwe mɪ glu 'cɪn, mʊ -wa -Zezu Klisɪ. 'Ɪn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka we gwe -putu glu palɪ.

12 Nɪɪ, nyɔɔo nyɔɔ -ka wee -budu -gʊ ladɪ -can nya, 'gwɛzi nya, tʊkpa -zɔnʊ nya, su nya, yɛyɛ -petu -yɔ 'bʊɛ nya nɪ, 13 nɪɪ, -ɔ -ka -mɪ -mɔɔ nʊnʊ -lubho yia zlɪ 'klʊ 'tlaa, -Lagɔɔ nyɪmaa -yɔgbʊʊ 'wʊbhu zlɪ. Nɪɪ, wee ylɪ yia we 'dɛ -slolua -kosu 'bhisa, -ɔ -ka -mɪ we 'ka -mɔɔ lubho layla, 'ɪn -we -ka -mɪ, we 'ka we -slolu. 14 'Ɪn nyɔɔ -ka -buduu gwe -gʊ -budu 'sʊbha we 'nɪ 'sɔkɔ -kosu 'yu, we 'pɛnɪgwɛzi ɔ yɪa. 15 Nyɪmɛ -ɔ ka lubho -ka si, ɔ 'nɪ 'pɛnɪe -ka. Ɔ 'dɛ mɪa, gbʊ 'wʊ ɔ yia 'bhʊa, nɛɛ nyɪmɛ -ɔ -dɪ -kosu 'kadʊ kwɛɛ.

16 A 'nɪ we 'ji -yi nɪɪ, -Lagɔɔ -budu a -mɪaa? 'Ɪn -Lagɔɔ Zuzu -dɪlɪ aɪn 'wʊ laa? 17 Nɪɪ, nyɔɔ -ka -Lagɔɔ -budu lasa, -Lagɔ saa ɔ la. Nɪɪ, -Lagɔɔ -budu mɪ -mɔwlʊda, 'ɪn 'mʊ a -mɪa.

18 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na nʊnʊ ɔ 'dɛ -dawli 'wʊ -nɪ. Aɪn glaa nyɔɔ -ka gba ɔ -yi gbʊ dʊdʊ -mɪnɪ -gʊ, ɔ -zɛ tutujɛnyɔ, 'bhie, ɔ 'ka gbʊyilonyɔ tɪklɪa -zɛ. 19 Nɪɪ, dʊdʊgʊ -nyɪmaa gbʊyilo mɪa, -sabhɛ -wa -Lagɔ

'yliya 'wʊ. Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
«-Lagɔ kpaa gbʊyilonya wa 'dɛɛ -dawli wɛlı -yɔ.»
20 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ 'yaɛ:
«Jejitapɛ -yi gbʊyilonyaa 'wlukʊʊn lapʊpalıgbʊ.
Ɔ -yi we 'ji nıı, we 'nı -lu 'wʊkʊ.»
21 We 'gbʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ylimanı ɔ 'dɛ nyımɛ 'wʊ -nı. Nıı, -lu weee mı amıaa -nʊ nya: 22 -de Pɔlʊʊ, -de Apolɔsʊʊ, -de *Sefasıı, -de dʊdʊgʊʊ, -de 'yliyɔgagıee, -de tlıtlıee, we -ka dɛslɛɛnoo, we -ka cıcıoo, we 'dɛ weee mı amıaa -nʊ nya, 23 'ın amıa, amıa mı Klisıı -nʊ nya, 'ın Klisı mıa -Lagɔɔ -nʊ nya.

4

Klisıı tietienya -a -mıa

1 Nıı, a 'bhu -aın 'wʊ Klisıı lubhonʊnya nya, 'ın a 'bhu -aın 'wʊ -Lagɔɔ zizelii 'yliyɔzʊnya nya. 2 -We weee wa 'yıbhaa -lii 'yliyɔzʊnya daa, mʊ -wa nıı, wa ylı wa lubhonʊnya tıklıı nya. 3 We -ka nıı, a 'ka na -yɔgbʊ 'wʊbhuoo, 'ın dʊdʊgʊʊ gbʊwʊbhunya 'ka na -yɔgbʊ 'wʊbhuoo, nanʊʊ -gbɛ -mʊʊ 'nı gbʊ, 'ın na 'dɛ'ɛ 'bhu na 'dɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ. 4 Nıı, na dlı'ı dı 'mı gbʊ yabhlogbɔɔ 'wlu, 'ın -mʊʊ'ʊ gba nıı, ın mı tıklıı. -Ɔ 'kaa na -yɔgbʊ 'wʊbhu, mɔ -wa Nyımaa -Kanyɔ. 5 We 'gbʊ, a 'na 'bhulu nyımɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ -nı, -zugba we bhla 'nı -slɔ nyni. A wʊ Nyımaa -Kanyɔ 'ka yi. -Lu -we -ka zizeda -mı nikpise 'wʊ, mɔ yia we zlı 'klʊ wlelia. Mɔ yia nyımɛɛ dlızɔgbʊ mıa zizeda 'bhlesaa. 'Ln -ɔ -ka -mı, -Lagɔ kwalıa -mɔɔ 'ŋnı -mɔɔ lɛnʊgbʊʊ sɔlʊ.

6 Bheliaın, ın -ka gbʊ -mını gba Apolɔsʊ -yɔ na 'dɛɛ da nı, ın 'ka aın gbʊ -sloluu gbʊ -wa. In 'yıbha a -ka we 'wlukʊʊn lapʊpalıda -mı nı, a yibheli gbʊzɔnʊ -gbʊ -mınıı 'ji: «'In a 'na zili -we mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlıda -gʊ -nı.» A 'na 'ylimanı amıaa 'dɛ we 'wʊ -nı. 'In a 'na falı nyımɛ ɔ -libheyi ŋwɛɛ la -nı. 7 Nıı, -mı, nyɔɔ -zili -mı -na -lima 'wʊa? -We weee -ın kaa, -Lagɔ 'nı -mı we 'nyɛɛ? 'In we -ka 'sa -mı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na ylimanı -na 'dɛ, -lu -we -ın kaaa 'gbʊ, nɛɛ ɔ 'nı -mı we 'nyɛa?

8 Nıı, -we weee a 'yıbhaa, a ka 'cın we! A mı 'cın 'ŋnımnıda! A ka nyımaa 'wlulapılınya -zɛ, 'ın -amıa 'nı we nya -mı! -Aa! In 'yıbha a -zɛ nyımaa 'wlulapılınya 'pıɛın, 'ın -amıa -yɔ aın 'sɔ 'ka 'ya nyıma 'wlulapılı. 9 Nıı, we 'wlʊ sa 'mı dlıı, -amıa -Zezuu tietienya, -Lagɔ ka -aın lʊganya 'wʊnʊ: -a 'wlʊ sa nyıma -wa wa 'ka 'bha -zejila 'wʊ. Ɔ ka -aın wla ylaylalu nya dʊdʊ -kpabhie -yla, we -yɔ 'anzı -yɔ nyıma -yla.

10 Nıı, -amıa mı -sabhɛbhanya nya Klisıı 'gbʊ, 'ın amıa mıa gbʊyilonya nya Klisı 'wʊ! -Amıa yɔlʊ 'wʊ, 'ın amıa 'tɛla, amıa wa zʊa 'nʊŋwɛ bhabha, 'ın wa tlilia -amıa 'ylila! 11 Nıı, dɛslɛɛn -bhlokpadɛ, -a mı sıada ŋwɔ -yɔ 'nyumatʊ kwɛɛ, -a 'nı 'wʊplanaa -ka, bhıtı wa bhıtıa -aın, 'ın -a 'nı ladıda -kli -ka,

-a mnɪ mɔ -a yi mɔ. 12 Nɪɪ, -amɪaa 'dɛɛ sɔ nya -a nʋa lubho 'tɪtɛ. Wa -ka -aɪn vɛlɪ, 'nyu -a ŋwnaa wa la, wa -ka -aɪn 'klɪyɪe 'wʋpalɪda -mɪ, 'wlu -a dɪa we zɔ la. 13 Nɪɪ, wa -ka -aɪn -nyumɔda -mɪoo, wɛlɪ -zɔnʋ nya -a palɪa we 'bɪgʋ. Da bhla -mɪnɪ nya -bhloo 'dɛ, dʋdʋ -gʋʋ kalɪkɔ 'bhisa wa yɪa -aɪn, pʋɪnkalu -we nyɪma saa kwnɛɛ 'bhisa wa yɪa -aɪn.

14 We 'nɪ amɪa zʋbhalɪee 'gbʋ na cɛlɪ da aɪn 'sɛbhɛ nɪ 'wʋ. Nɪɪ, 'dɪ na zʋa aɪn na dlɪɪ da yua 'bhisa. 15 Nɪɪ, amɪaa 'dɛ yi -sloluslolunya 'wlu glʋ 'sɔ 'wlu kugbua 'yɪ Klisɪ 'wʋoo, amɪaa dide -bhlogbɔɔ. Nɪɪ, -amɪ gwalɪa aɪn -Zezu Klisɪ 'wʋ, amɪaa -Lagɔgbʋʋ -yla gbagbɪe nya.

16 Nɪɪ, amɪa na bhubhoea, a 'tideli 'mɪ. 17 Nɪɪ, we 'gbʋ, na tiea amɪaa -gbɛ Timotee, -ɔ -wa na dʋma -yu -Lagɔ 'wʋ, 'ɪn -ɔ kpaa -Lagɔgbʋ -kli. Sa na nɔa -Zezu Klisɪ 'wʋ, 'ɪn na slolua we da weee leglizɪ weee 'wʋ, ɔ 'ka aɪn ligbe we nya.

18 Nɪɪ, aɪn glaa nyɪma tɔlʋa ka we dlɪ zɔ lapʋpalɪ nɪɪ, ɪn 'nɪa amɪaa -gbɛ lʋyia yi, we 'gbʋ, wa yia wa 'dɛ 'ylimanɪ. 19 Nɪɪ, Jejitapɛ -ka ŋwnu, daylɪ na mnɪa amɪaa -gbɛ. We 'nɪ 'dɛɛ 'ylimanɪ nyaa ŋwɛɛ wɛlɪɪ 'dɛkpʋaa 'nʋnʋee gbʋ, nɪɪ, -we wa mnenia lɛnʋe, ɪn 'ka we 'tɪtɛ -yɔyɪɪ gbʋ -wa. 20 Nɪɪ, *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe mɪa, we 'nɪ ŋwɛɛ wɛlɪ wʋ, 'tɪtɛ 'wʋ we mɪa. 21 Lɛɛ -lu a 'yɪbha? Ɪn -yɔ -pnɪ yi amɪaa -gbɛ yaayɪɪ, ɪn -yɔ zɛkalɪdlɪ -yɔ dlɪ -dlɔɔ yii?

5

Gbʋnyuu lɛnʋe leglizɪ 'wʋ

1 -We wa gbaa amɪaa daa, da weee -a nʋa we, mʋ -wa nɪɪ, mʋtnɪgbʋ mɪ aɪn nyɪdɪ. Wee 'sasʋkpa -mʋtnɪgbʋ -mɪnɪ 'dɛgbolu 'nɪ nyɪma 'nɪa -Lagɔ -yi nyɪdɪ -mɪ. Wa nɛɛ nɪɪ, aɪn glaa 'yabhlo -yɔ ɔ didee 'ŋwnɔ dɪa -budu 'wʋ. 2 'Ɪn a mɪ 'ya -bhlokpadɛ amɪaa 'dɛ 'ylimanɪda, 'ɪn a'a nʋ nɛɛ gu 'wlʋ aɪn 'wʋ. 'Ɪn -ɔ nʋa 'sasʋkpa gbʋ lɛ a mneni a 'ka yaa ɔ vu amɪaa 'dɛ glaa. 3 We -ka -amɪ, na 'dɛbhie -gbolu 'nɪa dɛ aɪn glaa -mɪ nɪ, na zuzu -yɔ aɪn 'sɔ mɪ. 'Ɪn ɪn ka nyɪmɛ -ɔ nʋa 'sasʋkpa -gbʋnyuu lɛɛ -yɔgbʋ 'wʋbhu pepe, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪ nya, nɛɛ glaa ɪn mɪ aɪn. 4 Nɪɪ, da a -ka 'wlugbeli, na zuzu -yɔ aɪn -ka -mɪ, 'ɪn -amɪaa -Kanyɔ -Zezuu 'tɪtɛ -ka -aɪn nyɪdɪ lasibhli, 5 'sasʋkpa -nyɪmɛ mɪa, a -salɪ ɔ *-Saatan suwʋla, 'ɪn ɔ gbʋnyuuu lɛnʋ ku 'ka labhʋ. 'Ɪn Nyɪmaa -Kanyɔɔ yiyizlɪ ɔ 'dɛ 'ka gbʋ 'wʋbhʋ.

6 Nɪɪ, -we -yɔ a 'kaa amɪaa 'dɛ 'ylimanɪ, we 'nɪ -mɪ! Amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, «*Gɔɔ -sɛlɛ ylɪlɪa 'flooo 'pue weee». 7 Nɪɪ, a -wɔlʋ amɪaa 'dɛ -yɔ, 'ɪn a -sa gɔɔ 'cɪn amɪaa 'dɛ nyɪdɪ, 'ɪn 'flooo 'pue lolu 'nɪa gɔɔ -yɔ -ka, a 'ka we -zɛ. A mɪ 'cɪn we nya gbʋzɔnʋ sa, nɪɪ, Klisɪ ka ɔ 'dɛ wla -amɪaa *'Wʋzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ -gʋ -bhlabhlɛ nya, 'ɪn wa yia ɔ 'bha.

8 Nɪɪ, -a -sa -amɪaa 'fɛtɪ, -a 'na -salɪ we 'floo kaa gɔɔ 'cɪn -yɔ nya -nɪ, gbʋnyuu -yɔ nʋkplɛɛ 'ylinyunoo gɔɔ -nɪ. Nɪɪ, we -zɛ

'floo 'nɪa gɔɔ -yɔ -ka, -we -wa -mɔwlʊwlʊe -yɔ gbʊzɔnʊʊ 'floo.

9 Nɪɪ, 'sɛbhɛ -we ka 'bɪgʊ -sɛbhɛ na paa da aɪn yoo, ɪn nɛɛ aɪn -yla we 'wʊɛ, nyɪma -wa nʊa mʊtnɪgbʊ lɛ, a 'na nynini wa 'wʊla -nɪ. 10 Nɪɪ, ɪn 'nɪ aɪn -yla gba, dʊdʊgʊ -nyɪma weee -wa -wa mʊtnɪgbʊʊ lɛnʊnya, lɛklɪcɪan, 'wienya -yɔ yoyolagɔɔ bʊbɔnya, a 'na nynini wa -yɔla -nɪ. We -ka nɪɪ, a 'na 'ka wa -yɔlanyni, -zugba dʊdʊgʊ a yia 'bhʊa! 11 Ɪn 'yɪbha ɪn 'ka aɪn -yla gbaɛ, nyɪmɛ -ɔ laa ɔ 'dɛ -Lagɔnyɪmɛ, 'ɪn ɔ nʊa mʊtnɪgbʊ lɛ, ɔ kaa lɛklɪ, ɔ bʊbɔa yoyolagɔ, ɔ vɛlɪa nyɪma, ɔ bhalɪa ɔ 'dɛ nʊ, 'ɪn ɔ ylia 'wie, a -yɔ -mɔɔ 'sasʊkpa -nyɪmɛ 'na lili 'sukwe -bhlo -nɪ.

12-13 'Lee -wa 'nɪa -Lagɔnyɪma nya -mɪ, -amɪ 'kaa wa -yɔgbʊ 'wʊbhu yɪ? -Lagɔ yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhua. 'Ɪn amɪa, amɪa 'nɪ mneni a 'ka -Lagɔnyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhuu? Nɪɪ, -Lagɔsɛbhɛ gbaaɛ:

«A vu nʊkplɛɛ 'ylinyunonya amɪaa 'dɛ nyɪdɪ.»

6

-Lagɔnyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue wa 'dɛkpʊa nyɪdɪ

1 'Ɪn lɛɛ ka 'gbʊ amɪaa 'yabhlo -yɔ ɔ -Lagɔbheli yabhlo -ka gbʊ 'yɪ, 'ɪn ɔ kwa we gbʊwʊbhunya 'nɪa tɪklɪɪ -mɪ -Lagɔ 'yu -maa -gbɛa? 'Ɪn ɔ'ɔ kwa we -Lagɔnyɪmaa -gbɛa? 2 A 'nɪ we 'ji -yi nɪɪ, -Lagɔnyɪma yia dʊdʊgʊ -nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhuaa? 'Ɪn we -ka nɪɪ, amɪa yi dʊdʊgʊ -nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, a 'nɪ mneni a 'ka gbʊ yua -sɛ -sɛ 'wʊbhuu? 3 A 'nɪ we 'ji -yi nɪɪ, -amɪa yia 'anzɪnyaa -yɔgbʊ 'wʊbhuaa? Sa we mɪ, 'ɪn a 'nɪ mneni a 'ka dʊdʊ -mɪnɪɪ -gʊ gbʊ 'wʊbhua? 4 'Ɪn amɪa -ka sanɛɛ -sʊkpa gbʊ nyɪdɪ -ka, a bhua we 'wʊ, 'ɪn a kwaa we dʊdʊgʊ -nyɪmaa gbʊwʊbhunya 'yu, -wa leglizɪ'ɪ laa nyɪma! 5 'Ɪn, -we na gbaa da, amɪaa 'dɛɛ zʊ -wa. Gbʊyilonyɔ yabhloo -kpʊa 'nɪ aɪn nyɪdɪ -mɪ, 'ɪn -mɔɔ 'ka amɪaa -yɔgbʊ 'wʊbhuu? 6 Nɪɪ, sa bhelia -bhelia kɪklalɪ dʊdʊgʊ -nyɪma 'nɪa -Lagɔ -yii gbʊwʊbhunya 'yua?

7 Gbʊzɔnʊ -wa, a 'dɛkpʊa -ka 'kɪklalɪda -mɪ, mʊ slolua nɪɪ, a ka bhli tɔɔ tɔɔ. Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a'a 'tide amɪaa 'dɛ 'yi, wa'a dɪ aɪn gbʊ 'wlu, 'ɪn wa'a li aɪn 'wlua? 8 Nɪɪ, amɪa dɪa nyɪma gbʊ 'wlu, 'ɪn amɪa lia nyɪma 'wlu, 'ɪn amɪaa -Lagɔbhelia -yla a nʊa we lɛ!

9 A 'nɪ we 'ji -yi nɪɪ, -wa nʊa gbʊnyuu lɛ, wa 'na 'ka 'bɪ 'yɪ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe zɔɔ? A 'na nʊnʊ amɪaa 'dɛ -dawli gbʊnya -mɪnɪ 'wʊ -nɪ: mʊtnɪ -lɛnʊnya, yoyolagɔɔ bʊbɔnya, nyɪma -putuu -budu 'wʊdɪnya, nʊkpasia -wa -yɔ nʊkpasia dɪ -budu 'wʊ, 10 'wienya, lɛklɪcɪan, -wa bhalɪa wa 'dɛ nʊ, -wa vɛlɪa nyɪma, -wa bhua nyɪmaa -lu 'wʊ -gla nya, -maa 'na 'ka 'bɪ 'yɪ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe zɔ. 11 Nɪɪ, sanɛɛ amɪaa lʊ -nyɪma tɔlʊa mɪa zlɪmɛ. 'Ɪn -Lagɔ ka aɪn -yɔwɔlʊ, ɔ ka -bha aɪn -sa ɔ -nʊ nya, 'ɪn ɔ yia aɪn nyɪma tɪklɪɪ -zɛlɪ, Nyɪmaa

-Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya, -amıaa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʋ.

A 'ylimanı -Lagɔɔ 'ŋnı amıaa -gʋ ku nya

12 Aın nyıdı, tɔlʋa nɛɛ: «-Lu weee lɛnʋ se mı 'mı -yla.» Cıın, 'ın -lu weee lɛnʋe 'nı 'sa 'ylinanı. 'Ɪn ın mneni ın 'ka gbaɛ: «-Lu weee lɛnʋ se mı 'mı -yla», 'ın ın 'nı mneni ın 'ka na 'dɛ 'yitide, 'ın ın 'ka -lu -gʋdʋʋ gaylo -zɛ. 13 A nɛɛ 'yaɛ: «Lililu mı nʋkplaa -nʋ nya, 'ın nʋkpla mıa lililuu -nʋ nya.» Gbʋzɔnʋ -wa, 'ın -zugba la -Lagɔ yia we -saa -bhlo -bhlo. Nıı, wa 'nı nyımɛɛ ku lɛnʋ mʋtnıı 'gbʋ: we mı Jejitapɛɛ -nʋ nya, 'ın Jejitapɛ mıa kuu -nʋ nya.

14 -Lagɔ 'bhua Nyımaa -Kanyɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ, 'ın mɔ yi 'yaa -amıa 'wʋbhua tlıtlıe lʋ ɔ 'tıtɛ nya.

15 A 'nı we 'ji -yi nıı, amıaa ku -kpabhie mı Klisıı kuu 'lali nyaa? 'Ɪn ın mneni ın 'ka Klisıı kuu kibhe 'wʋbhu, 'ın ın 'ka we 'naabızıŋwnɔɔ kuu kibhe 'wʋnʋʋ? -Ɪnnya! 16 Nıı, -ɔ -yɔ 'naabızıŋwnɔ -ka -mı, ku -bhlogbɔɔ wa 'dɛ 'sɔ zɛa, a 'nı we 'ji -yii? Nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ: «Nyımɛ -bhlogbɔɔ wa 'dɛsɔbhie yia -zɛa.»

17 'Ɪn -ɔ -yɔ Jejitapɛ -ka 'wʋsuslo dlı zɔ, nyımɛ yabhlo ɔ -yɔ ɔ zɛa.

18 Nıı, a -gwa mʋtnıgbʋ kwɛɛ! Gbʋnyuu -putu weee nyımɛ nʋa lɛ, we'e pla ɔ ku zɔ. Nıı, nyımɛ -ɔ nʋa mʋtnıgbʋ lɛ, ɔ 'dɛɛ ku -yla ɔ nʋa gbʋnyuu lɛ. 19 Zuzu 'Pʋpa -Lagɔ 'nyɛa aın, -we mıa aın 'wʋ, a 'nı we 'ji -yi nıı, amıaa ku mı we -budu nyaa? 'Ɪn a 'nı amıaa 'dɛɛ -nʋ nya -mıı? 20 Nıı, -Lagɔ ka aın 'wʋzıtı -valɛ 'kadʋ nya. We 'gbʋ, a 'ylimanı ɔ 'ŋnı amıaa ku zɔ.

7

Kwʋkwalıe gbʋ

1 Gbʋ, -we a 'yıbhaa 'mı la 'sɛbhɛ 'wʋ, we 'bıgʋ na palıa -slɛɛn da.

Nıı, nyımɛ 'nı 'ŋwnɔ kwa we nanı 'yli. 2 Nıı, mʋtnıgbʋʋ lɛnʋee 'gbʋ, nʋkpasu -ka ɔ 'dɛɛ 'ŋwnɔ, 'ın 'ŋwnɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'lowli.

3 -We nʋkpasu nʋa lɛ 'ŋwnɔ -yla, 'ŋwnɔɔ 'lowli nʋ we ɔ 'ŋwnɔ -yla lɛ. 'Ɪn -we 'ŋwnɔ nʋa lɛ nʋkpasu -yla, 'ŋwnɔ nʋ we lɛ ɔ 'lowli -yla. 4 Nıı, -we 'ŋwnɔ 'yıbhaa, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka we ɔ 'dɛɛ ku -yla lɛnʋ, ɔ ku mıa, ɔ 'lowlii -nʋ -wa. 'Sa -bhloo 'dɛ, -we nʋkpasu 'yıbhaa, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka we ɔ 'dɛɛ ku -yla lɛnʋ, ɔ ku mıa, ɔ 'ŋwnɔɔ -nʋ -wa. 5 Nıı, 'yabhlo 'na -mueni ɔ 'dɛ ɔ -libheyi -nı. We -ka -Lagɔ a 'ka bhubhoe bhla yabhlo nya a bhlı wɛlı -bhlo, 'bhie, a 'ka 'sa nʋ. 'Ɪn -mʋʋ 'bıgʋ, a yiyli -yɔ lʋ -buduu 'wʋdıda. We 'nı -mʋʋʋ, a 'nı mneni a 'ka amıaa 'dɛ kpa sayibheli, 'ın a bhlilia -Saataan laylagbʋ lʋ.

6 Nıı, -we ın gbaa da aın -yla, amıaa 'yoo 'nyɛnyıee 'gbʋ ın yia we gba, we 'nı tite ın palı aın -yla. 7 Ɪn 'yıbha nyıma weee -mı nyıfı nya na 'dɛ 'bhisa. 'Ɪn -ɔ -ka -mı, ɔ ka ɔnʋʋ -Lagɔɔ wlawlalu -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ. Nıı, 'yabhloo -nʋ mı we 'dɛɛ sa, 'ın -gʋdʋʋ -nʋ mıa we 'dɛɛ sa.

8 -Wa 'nıa -slɔ 'ŋwnɔ kwa, -wa 'nıa -slɔ ylıkwʋ, we -yɔ -dʋgbaŋwnı, ın nɛɛ aın -ylaɛ: a -ka yaa 'mı 'bhisa -tʋ we nanı 'yli. 9 'Ɪn we -ka a 'nı mneni a 'ka amıaa 'dɛɛ dlı lakpa, -zugba we nanı 'yli, a kwa 'ŋwnɔ, a -kwʋ ylı, a yi tlı nʋkpasu -yɔ 'ŋwnɔɔ 'tʋ nya.

10 Nyıma -wa kwaa 'ŋwnı, 'ın -wa -kwʋa ylı, ın nɛɛ wa -ylaɛ, (we 'nı -amı gba we, Nyımaa -Kanyɔ gbaa we): 'ŋwnɔ 'na 'bhʋlʋ ɔ 'lowli -glo -nı. 11 We -ka nıı, 'ŋwnɔ ka ɔ 'lowli -globhʋ, ɔ 'na -kwʋlʋ ylı -putu -nı, 'ın we 'nı -mʋʋʋ, ɔ -yɔ ɔ 'lowli suslolu 'wʋ lʋ. 'Ɪn nʋkpasu, -mɔɔ 'na -salı ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ 'tıtı -nı.

12 -We na gbaa nyıma -tɔlʋa -wa kaa 'ŋwnı -yla mʋ nı, (na 'dɛ gbaa we, we 'nı Nyımaa -Kanyɔ gba we): nıı, -Lagɔbheli -ɔ -ka 'ŋwnɔ -ɔ 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı -ka, 'ın ɔɔ 'ŋwnɔ -ka 'yıbha ɔ -yɔ ɔ 'ka -yɔtʋtlʋ nı, ɔ 'na -salı ɔ kwnɛɛ -nı.

13 'Sa -bhlokpadɛ, -Lagɔŋwnɔ -ɔ -ka nʋkpasu -ɔ 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı -ka, 'ın ɔɔ nʋkpasu -ka 'yıbha ɔ -yɔ ɔ 'ka -yɔtʋtlʋ, ɔ 'na 'bhʋlʋ ɔ -glo 'tıtı -nı. 14 Nıı, nʋkpasu 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı, ɔ cıpa -Lagɔ -yɔ, -Lagɔŋwnɔ ɔ kwaaa 'gbʋ. 'Sa -bhloo 'dɛ, 'ŋwnɔ 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı, ɔ cıpa -Lagɔ -yɔ, -Lagɔbheli ɔ kwaaa 'gbʋ. We 'nı -mʋʋʋ, amıaa 'yua mı nyıma 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mıı 'yua 'bhisa. 'Ɪn -zugba amıaa 'yua cıpa -slɛɛn -Lagɔ -yɔ.

15 Nıı, -ɔ 'nı -Lagɔ 'wʋ -mı, -de ɔ -Lagɔlowlii, -de ɔ -Lagɔŋwnɔɔ, ɔ -ka gba ɔ 'ka -mɔɔ -yɔbhʋ, a 'tide ɔ 'yi ɔ 'ka we lɛnʋ. -Mʋʋ daa mıa, we yi -Lagɔlowli -zɛoo, we yi -Lagɔŋwnɔ -zɛoo, ɔ 'nı ɔ -yɔlanɛda -mı. Nıı, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔɔ 'gbʋ -Lagɔ yia aın la. 16 Nıı, ama -Lagɔŋwnɔ, sa a -yi we 'ji, a mneni a 'ka amaa 'lowli gbʋ 'wʋsaa? -Mı -Lagɔlowli, sa -ın -yi we 'ji, -ın mneni -ın 'ka -na 'ŋwnɔ gbʋ 'wʋsaa?

Sa a mıa, 'ın -Lagɔ yia aın la, a -tʋ 'sa

17 We 'bhʋ -mını -bhlogbɔɔ 'wʋ, -kwıkwı Jejitapɛ 'nyɛa -mı, -ın nɔ we sɔlʋ, 'ın sa -ın mıa, 'ın -Lagɔ yia -mı la, -ın -tʋ 'sa. Tite -we na slolua legliz ı weee da weee, mʋ mıa dɛ. 18 Nıı, -ın -ka knı 'wʋ -mı 'bhie -Lagɔ -ka -mı la, -ın -tʋ -mʋʋ sɔlʋ, 'ın -ın 'nı knı 'wʋ -mı, -Lagɔ -ka -mı la, -ın 'na plalı knı -nı. 19 -Ɪn 'ka knı plaoo, -ın 'nı knı plaoo, -mʋʋ 'nı gbʋ yabhlogbɔɔ. Nıı, -we nanıa 'yli, mʋ -wa nıı, -ın zʋ -Lagɔɔ titee 'nʋŋwɛ. 20 We -mı nıı, -ɔ -ka -mı, sa ɔ mıa 'bhie -Lagɔ yia ɔ la, ɔ -tʋ we sɔlʋ. 21 -Lagɔ 'kaa -mı la -ın mı gaylo nyaa? -Ɪn 'na sumanı dlı -mʋʋ 'gbʋ -nı. We -ka nıı, -ın mneni -ın 'ka gaylo -flii 'tla, -ın nʋ we lɛ. 22 Nıı, gaylo -ɔ Nyımaa -Kanyɔ laa, ɔ mı nyımɛ -ɔ Nyımaa -Kanyɔ zıtıa 'wʋ nya. 'Sa -bhloo 'dɛ nyımɛ -ɔ mıa ɔ 'dɛ -yla Nyımaa -Kanyɔ laa, -mɔɔ mıa Klisıı gaylo nya. 23 Nıı, -valɛ 'kadʋ nya -Lagɔ zıtıa aın 'wʋ. A 'na -zɛlı nyımaa galı -nı. 24 Bheliaın, -ɔ -ka -mı sa ɔ mıa, 'ın -Lagɔ yia ɔ la, ɔ -tʋ we sɔlʋ -Lagɔ 'yu.

-Wa 'nɪa 'ŋwnɪ -yɔ 'lowlia -kaa gbʊ

25 Nɪɪ, -wa 'nɪa -slɔ 'ŋwnɪ -yɔ 'lowlia -ka, Nyɪmaa -Kanyɔ 'nɪ 'mɪ -yla gbʊ yabhlogbɔɔ gba -maa daa. Nɪɪ, na 'dɛɛ 'wlukʊʊn -gbʊ na gbaa da, Nyɪmaa -Kanyɔ ka 'mɪ ɔ nyazɪdlɪ nya nyɪmɛ wa dɪa dlɪ 'wʊ -zɛlɪ. 26 Nɪɪ, dɛslɛɛn bhlaa -yɔkalɪee 'gbʊ, -we na pʊpalɪa 'wlukʊʊn la mʊ nɪ: nyɪmɛ -ɔ -ka -mɪ, sa ɔ mɪa ɔ -tʊ 'sa, mʊ nanɪa 'yli. 27 'Lee -ɪn ka 'ŋwnɔɔ? -Ɪn 'na -salɪ ɔ kwnɛɛ -nɪ. -Ɪn 'nɪ 'ŋwnɔ -ka, -ɪn 'na kwalɪ 'ŋwnɔ -nɪ. 28 'Ɪn -ɪn -ka 'ŋwnɔ kwa, -ɪn 'nɪ gbʊnyuu lɛnʊ, 'ɪn 'yieslɔŋwnɔ -ka ylɪkwʊ, ɔ 'nɪ gbʊnyuu lɛnʊ. -Wa kwʊkwalɪa, sɪasɪe wa yɪa wa 'pipee 'wʊ, we 'gbʊ ɪn 'yɪbha yaa ɪn 'ka we aɪn gw-evlalɪ.

29 Bheliaɪn, -we ɪn 'yɪbhaa ɪn 'ka gba mʊ nɪ: nɪɪ, bhla -tʊ 'wʊ -sɛ. We 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ, nyɪma -wa kaa 'ŋwnɪ, wa nʊ nɛɛ wa 'nɪ 'ŋwnɪ -ka. 30 Nɪɪ, -wa mɪa wida, wa nʊ nɛɛ wa 'nɪ wida -mɪ, -wa mɪa 'mʊna lida, wa nʊ nɛɛ wa 'nɪ 'mʊna 'wʊ -mɪ. 'Ɪn -wa zɔa -li, wa nʊ nɛɛ -we wa zɔa, we 'nɪ wa -nʊ. 31 Nɪɪ, -wa mɪa zʊzɔnʊ 'yɪda dʊdʊ -mɪnɪ -gʊ, wa nʊ nɛɛ wa 'nɪ zʊzɔnʊ 'yɪda -mɪ. Nɪɪ, wee dʊdʊ -mɪnɪ, sa we mɪa dɛ, 'plɪa we yia.

32 Nɪɪ, ɪn 'nɪ 'yɪbha amɪaa dlɪ sumanɪ. -Ɔ 'nɪ 'ŋwnɔ kwa, mɔ kpaa Nyɪmaa -Kanyɔɔ gbʊ -kli, 'ɪn sa ɔ 'kaa nʊ ɔ 'ka Nyɪmaa -Kanyɔ dʊdʊnamanɪ, 'ɪn ɔ talɪa we yoo da. 33-34 Nɪɪ, -ɔ -ka 'ŋwnɔ -ka, dʊdʊ -gʊʊ gbʊ -mɔɔ kpaa -kli. 'Ɪn sa ɔ 'kaa nʊ ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ dʊdʊnamanɪ, 'ɪn ɔ talɪa we 'yoo da. Sanɛɛ 'sa ɔ mɪa dlilida wee gbʊ 'sɔ nyɪdɪ.

'Sa -bhloo 'dɛ ŋwnɔ 'nɪa ylɪ -mɪ -yɔ 'yieslɔŋwnɔ 'nɪa ylɪ -mɪ kpaa Nyɪmaa -Kanyɔɔ gbʊ -kli. Nɪɪ, ɔ 'yɪbha ɔ 'ka Nyɪmaa -Kanyɔɔ -nʊ nya -tʊ, ɔ kuu lɛnʊgbʊ -yɔ ɔ 'wlukʊʊn lapʊpalɪe weee 'wʊ. 'Ɪn 'ŋwnɔ -ɔ -ka ylɪ -mɪ, dʊdʊ -gʊʊ gbʊ -mɔɔ kpaa -kli, 'ɪn sa ɔ 'kaa nʊ, ɔ 'ka ɔ 'lowli dʊdʊnamanɪ, 'ɪn ɔ talɪa we 'yoo da. 35 Nɪɪ, -we na gbaa da aɪn -yla, amɪaa 'dɛɛ zʊzɔnʊ gbʊ -wa, we 'nɪ amɪaa 'yoo -kʊlʊe. Ɪn 'yɪbha nɪɪ, -we mɪa tɪklɪɪ a nʊ we lɛ Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yɔlanɛnɪe nya.

36 -A yla -slɔ gbʊ 'sɔ -mɪnɪ. We tɪanʊ nɪ: nɪɪ, bhoyi sɔ gbaa wa 'ka kwʊkwalɪ wa mɪa wʊda, 'ɪn nyɪmeslɔyuu dlɪ 'wʊnyni gbʊ -ka ɔ ŋwɛla -zili tenyii nɪ, ɔ dlɪ -ka gba nɪɪ, ɔ nʊ ɔ bhoyi -yla gbʊnyuu lɛ, -zugba wa kwʊkwalɪ, sa ɔ 'yɪbhaa. Nɪɪ, we nanɪ 'yli, ɔ 'nɪ gbʊnyuu lɛnʊ. 37 'Ɪn we -ka nyɪmeslɔyuu dɛ gba ɔ 'nɪa -slɔ 'ŋwnɔ kwa, we 'nɪ -gla nya, 'ɪn ɔ -ka mneni ɔ 'ka ɔ dlɪ lakpa, ɔ -ka ɔ 'dɛ nya gba 'pɪɛɪn nɪɪ, ɔ -yɔ ɔ bhoyi 'nɪa -budu 'wʊdɪ, gbʊzɔnʊ ɔ nʊa lɛ. 38 We -ka 'sa -mɪ, -ɔ -ka ɔ bhoyi kwa, gbʊzɔnʊ ɔ nʊa lɛ. 'Ɪn -ɔ 'nɪ 'ŋwnɔ kwa, gbʊzɔnʊ -mɔɔ nʊ 'yaa lɛ bhabha.

-Dʊgbaŋwnɪɪ gbʊ

39 Da 'ŋwnɔɔ 'lowli -gaa -slɔ 'yliyɔ, ɔ -tʊ ɔ -yɔ 'kɔmʊʊ. 'Ɪn we -ka nɪɪ, ɔ 'lowli ka tlɪ, -ɔ ɔɔ 'ŋwnɔ -ka 'yɪbha ɔ kwa ɔ. Nɪɪ, we -zɛ

-Lagɔnyımɛ. 40 Nıı, nanʊʊ dlı zɔ, sa ɔ mıa, ɔ -ka we sɔlʊ -tʊ, 'mʊna 'wʊ ɔ yia -tʊa. 'Ɪn -amı 'ya, ın dı we dlı 'wʊ nıı, -Lagɔɔ Zuzu mı 'mı 'wʊ.

8

-Zila -bʊbɔnımɛɛ -gʊ gbʊ

1 Nıı, -a yla -slɛɛn -zila -bʊbɔnımɛɛ -gʊ gbʊ.

-We a gbaa, gbʊzɔnʊ -wa: «Nıı, -a 'dɛ weee -yi -lu.» 'Ɪn wee -luyilo mıa, 'dɛɛ 'ylimanıe we palıa nyımɛ. 'Ɪn zɛkıkalıe mıa, mʊ ylimanıa dlızʊzʊe -gʊwʊla. 2 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛ 'wlukʊʊn -dı, ɔ -yi -lu yabhlo, sa ɔ mnenia ɔ 'ka yaa we yibheli, ɔ 'nı -slɔ 'sa we -yi. 3 Nıı, -ɔ -ka -Lagɔɔ zɛkalı, -Lagɔ -yi -mɔɔ.

4 'Lee -a mneni -a 'ka -zila -bʊbɔnımɛ lii? -A -yi we 'ji nıı, yoyolagɔnya 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı dʊdʊgʊ, 'ın -Lagɔ -bhlogbɔɔ.

5 Nıı, gbʊzɔnʊ -wa, nyıma tɔlʊa nɛɛ -lagɔnya mı yalı -yɔ -seli dʊdʊ -gʊ. 'Ɪn wa dı we dlı 'wʊ nıı, -lagɔ -zu 'wʊ, 'ın nyımaa -cıan -zu 'wʊ. 6 Nıı, we -ka -amıaa -nʊ, -Lagɔ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa Dide, mɔ -laa -lu weee la, mɔ -yla -a mıa. 'Ɪn Nyımaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ: mɔ -wa -Zezu Klisı. Ɔ 'gbʊ -lu weee mıa la, 'ın ɔ 'gbʊ -amıa mı 'yaa la.

7 'Ɪn nyıma weee 'nı gbʊzɔnʊ -mını -yi. Nıı, tɔlʊa ka wee yoyolagɔ -yɔlayibheli bhabhaa 'gbʊ, -slɛɛn 'ya, 'ın wa lia wee -zila -bʊbɔnımɛ, nɛɛ yoyolagɔɔ bʊbɔnımɛ. Wa dlı 'nı latɛ, 'ın wa gbaa wa 'dɛɛ daa nıı, wee nımɛ ka wa pʊın -plalı. 8 'Ɪn we 'nı nıı, lililu 'ka -aın -Lagɔ -yɔlanyneni: -a 'nı we li -a 'na 'ka -lu yabhlogbɔɔ 'wʊbɔ, 'ın -a -ka we lioo, we 'na 'ka -aın -lu yabhlogbɔɔ 'nyɛ.

9 Nıı, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, amıaa 'dɛ -yla -tʊtʊee lɛnʊgbʊ yi -wa ka dlı 'nıa 'wʊtɛ labhlı. 10 Nıı, -mı -yia gbʊzɔnʊ, we -ka nıı, nyımɛ ka dlı 'nıa 'wʊtɛ, ɔ -ka -mı 'yı lida yoyolagɔɔ bʊbɔbudu zɔ, 'lee, ɔ 'nıa dlı 'tɛmanıa yi, 'ın ɔ 'ka wee yoyolagɔɔ bʊbɔnımɛ lii? 11 Nıı, -na gbʊzɔnʊʊ yiloo 'gbʊ, -Lagɔbheli -ɔ ka dlı 'nıa 'wʊtɛ, -ɔ ka 'gbʊ Klisı yia tlı, sanɛɛ 'sa ɔ yia ɔ 'dɛ mnɔnʊa! 12 'Ɪn a -ka 'sa -Lagɔbhelia gbʊnyuu 'wluo nʊ, a -ka wa dlı 'nıa 'wʊtɛ lɛnʊ, -zugba Klisıı 'dɛbhie -gbolu -yla a nʊa gbʊnyuu lɛ.

13 We 'dɛɛ 'gbʊ, wee lililu -mını 'ka na -Lagɔbheli mnɔnʊ nı, -zugba ın 'nıa 'maslɛɛn -zila -bʊbɔnımɛ lia yi, ın yi na bheli mnɔnʊ.

9

*-We ka 'klʊ -Zezuu *ti-etienyɔ kaa, we -yɔ -we ɔ 'kaa lɛnʊ*

1 'Lee, ın 'nı na 'dɛ -yla -mıı? Ɪn 'nı -Zezuu tietienyɔɔ? Ɪn 'nı -amıaa -Kanyɔ -Zezu 'yıı? 'Ɪn Nyımaa -Kanyɔɔ lubho ın nʊa, a 'nı we yaa? 2 We -ka nıı, nyıma tɔlʊaa -gbɛ, ın 'nı -Zezuu tietienyɔ nya -mı, amıaa -gbɛ, ın mı we nya -kpɔ. Nıı, a mı Nyımaa -Kanyɔ 'wʊʊ 'gbʊ, amıaa dɛ slolua nıı, ın mı Nyımaa -Kanyɔɔ tietienyɔ nya.

3 Nıı, wa -ka 'mı gbʊ 'wludı, sa na saa na 'dɛ gbʊ 'wlu, mʊ nı: 4 'lee, -a 'nı we 'klʊ -ka, -a 'ka li, 'ın -a 'ka 'ma -amıaa lubhoo 'gbʊʊ? 5 Sa -Zezuu tietienya tɔlʊa, Nyımaa -Kanyɔɔ bhelia -yɔ *Sefası 'bhua -Lagɔŋwnɔ 'wʊ, -amıa 'nı we 'klʊ -ka, -a 'ka -Lagɔŋwnɔ 'wʊbhu, -a -yɔ ɔ 'ka mnıı? 6 Yaayıı, -amı -yɔ Banabası -bhlo 'kaa lubho nʊ 'bhie, -a 'ka -amıanʊʊ 'pipee 'yı yı? 7 'Lee, a ka -slɔ 'nʊ nıı, nyımɛ ka 'slʊja pla, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ 'pɛnı yı? Nyımɛ faa *-dlɔsu, ɔ'ɔ li we 'bhuee? 'Ɪn 'nɔɔluu zʊa yabhlo 'yliyɔzʊnyɔ'ɔ 'ma 'nɔɔluu nyıtınyuu?

8 'Lee, nyımaa lɛnʊgbʊʊ sɔlʊ -bhloo 'dɛ na gbaa gbʊ yı? *Moizıı tite 'nı wee gbʊ -bhloo 'dɛ gbada -mıı? 9 Nıı, we mı wee tite 'wʊ cɛlıdaɛ:

«'Bhli -ka 'mnɔ 'titlida -mı,
a 'na gbʊan -nı we ŋwɛ -nı.»

'Lee, 'bhlinyaa 'gbʊ -Lagɔ bhalıa yı? 10 'Lee, -amıaa 'gbʊ ɔ yia sa wɛlı -mını gba yı? Cıın, -amıaa 'gbʊ wee wɛlı mıa cɛlıda. Nıı, -ɔ -ka 'mnɔ 'pa, ɔ dı we dlı 'wʊ nıı, ɔ -nʊ ɔ yia 'yıa. 'Ɪn -ɔ -ka 'mnɔ -dıda -mı, ɔ dı we dlı 'wʊ nıı, ɔ -nʊ ɔ yia 'yıa, we 'nı mʊʊ? 11 -A ka aın 'wʊ Zuzu 'Pʊpaa zʊzɔnʊnya glʊ. 'Lee, -a -ka aın kwɛɛ amıaa dʊdʊgʊʊ zʊzɔnʊnya 'yı, gbʊ 'kadʊ mʊ yı? 12 We -ka nıı, nyıma tɔlʊa ka we 'yıyı klʊ aın -gʊ, -amıaa nʊ we 'yıyı -klʊ 'nı -maa -nʊ 'wʊzii?

-Amıa 'nı -mʊʊ -yɔlayıbha. Nıı, gbʊ weee -a slʊlʊa 'wlu zɔ la, -mʊʊ yi 'wlʊ Klisıı gbʊzɔnʊ gbʊʊ 'yoo -a kıklalı. 13 A 'nı we 'ji -yi nıı, -wa nʊa lubho *-Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ wa yıa wanʊʊ lililuu? 'Ɪn -wa nʊa -Lagɔɔ bʊbɔlʊda lubho, -Lagɔɔ bʊbɔlʊda wa'a 'yı wanʊʊ lililuu? 14 Nıı, 'sa -bhloo 'dɛ Nyımaa -Kanyɔ palıa tite, nıı, -wa gbaa -Lagɔgbʊ, wa 'yı wanʊʊ lililu -Lagɔgbʊʊ gbagbıe -yɔ.

15 Nıı, -amı, -li ka 'yıyı klʊ ın kaa, ın 'nı we 'yabhlogbɔɔ -yɔlayıbha. 'Ɪn ın 'nıa -li ka 'yıyı klʊ ın kaaa 'gbʊ we cɛlı. We nanı 'yli ın 'ka tlı! -Mʊʊ -zi nyımɛ 'ka 'mı 'ŋnı 'kadʊ -mını -gʊ -sa. 16 Nıı, ın 'nıa na 'dɛ 'ylimanı -Lagɔgbʊʊ gbagbıe 'wʊ. -Gla -wa ın 'ka we gba. 'Ɪn we -ka nıı, ın 'nı wee -Lagɔgbʊ gba, gbʊnyuu mı na -nʊ nya! 17 We -ka na dɛ -saa -bha wee lubho -mını, -zugba ın mneni ın 'ka we 'pɛnıe 'yı. Nıı, -gla nya -Lagɔ dıa 'mı wee lubho 'wluu 'gbʊ, bhe na nʊa we. 18 Nıı, lɛɛ -lu -wa na 'pɛnıa? -Lagɔgbʊʊ gbagbıe bhe -wa, 'ın -li ka 'yıyı klʊ ın kaa, ın 'kaa 'yı -Lagɔgbʊʊ gbagbıe -yɔ, ı'ın 'yıbha we -yɔla.

19 Ɪn mı na 'dɛ -yla, ın 'nı nyımɛ yabhlogbɔɔɔ gaylo. 'Ɪn ın yia na 'dɛ nyıma weee gaylo 'wʊnʊ, ın 'ka nyıma duun 'yı Klisıı -nʊ nya. 20 Nıı, ın -ka Zuifʊ nyıdı -mı, 'ın na nʊa na 'dɛ Zuifʊ 'bhisa, 'ın, ın 'ka wa 'yı Klisıı -nʊ nya. Na 'dɛ'ɛ zʊ Moizıı tite 'nʊŋwɛ -gla nya, 'ın ın -ka -wa zʊa we 'nʊŋwɛ nyıdı -mı, 'ın na nʊa na 'dɛ wee titee 'nʊŋwɛzʊnyɔ 'bhisa, 'ın ın 'ka wa 'yı Klisıı -nʊ nya. 21 'Sa -bhloo 'dɛ, -wa

'nıa Moizıı tite -yi, ın -ka wa nyıdı -mı, 'ın na nʋa na 'dɛ -maa 'bhisa, 'ın, ın 'ka wa 'yı Klisıı -nʋ nya. 'Ɪn -zugba, ın -yi -Lagɔɔ tite, -we ka gbʋ -wa, Klisıı tite na zʋ 'nʋŋwɛ. 22 Nıı, -wa ka dlı 'nıa 'wʋtɛ, ın -ka wa nyıdı -mı, 'ın na nʋa na 'dɛ -ɔ ka dlı 'nıa 'wʋtɛ 'bhisa, 'ın ın 'ka -maa 'yı. Na 'dɛ na nʋa -lu weee 'wʋ, wa 'dɛ weee -yla. 'Ɪn, ın 'ka tɔlʋa gbʋ 'wʋsa sɔ weee lʋ. 23 -Lagɔgbʋʋ 'gbʋ na nʋa gbʋ weee -mını lɛ, 'ın ın 'ka we zʋzɔnʋ 'yı.

24 A -yi we 'ji nıı, -gwagwanya weee -ka -gwaa mnı, -gwa wa 'dɛ weee gwaa, 'ın nyımɛ -bhlogbɔɔ bhua we 'kupʋ 'wʋ. Nıı, amıa -gwa 'ya 'sa, 'ın a 'ka we 'kupʋ 'wʋbhu. 25 -Gwagwanya -ka -gwagwıe 'kpıaa yi -luu tɔlʋa wa tıa. We 'pɛnıe -we yia labhʋa wa 'ka we 'yıı 'gbʋ, wa nʋa we lɛ. 'Ɪn 'pɛnıe we'e 'bhʋa la, -amıa 'ka we 'yıı 'gbʋ -a nʋa we lɛ. 26 We -ka -amı, we 'gbʋ na zʋa -gwagwıe 'yliyɔ, 'ın ın 'ka we 'wlulapalıda nyni. 'Ɪn, ın 'wlʋ -kwligʋnyɔ, ı'ın 'pa -kwli 'sa -mɔ bhe. 27 Nıı, na ku na palıa 'klıyıe 'wʋ, 'ın ın mı we -kanyɔ nya. -Mʋʋ yi 'wlʋ nyıma tɔlʋa -yla ın gba -Lagɔgbʋ 'bhie, -Lagɔ yi 'mı kwnɛɛ -sa.

10

**Izlaɛlınyıma mıa da bɛblɛɛ wa gbʋʋ 'wʋpalıgbʋ*

1 Bheliaın, ın 'yıbha a ligbe gbʋ -we ylıa -amıaa dʋkpası -wa -yɔ Moizı nɔa zlımɛ. Yalıpʋpaa kpɔ yabhlo zʋa wa 'dɛ weee 'yliyɔ, 'ın wa 'dɛ weee yia *gumunyu Zalʋ 'wʋdı. 2 Wa -yɔ Moizı 'sɔ -bhlo, 'ın wa yia wa 'dɛ weee batizee yalıpʋpa -yɔ gumunyu lʋ. 3 Lililu -Lagɔ wlaa, mʋ -bhlo wa 'dɛ weee lia. 4 'Ɪn 'nyu -Lagɔ wlaa, wa 'dɛ weee 'maa we. Nıı, -Lagɔɔ -bazlɛ mıa wa yoo kwada, nyu bhʋa we 'wʋ, 'mʋ wa maa. Wee -bazlɛ mıa, Klisı -wa. 5 'Ɪn wa nyıdı nyımaa dumadu 'nı -Lagɔɔ dʋdʋnanɔ gbʋ lɛnʋ, we 'gbʋ, wa yia tlı da bɛblɛɛ.

6 Nıı, wee gbʋnya -mını, gbʋʋ 'wʋpalıgbʋ we -mıa -amıaa -nʋ nya, -amıaa dlı yi gbʋnyii 'wʋnyni wamıa 'bhisaa 'gbʋ. 7 A 'na -zɛlı yoyolagɔɔ bʋbɔnya -nı, wa nyıdı -nyımaa tɔlʋa 'bhisa -nı. 'Ɪn we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«*Izlaɛlınyıma -dıa la,
wa lia, 'ın wa yia 'ma.
'Bhie, wa sɔa 'wʋ,
'ın wa yia 'mʋna li
kpʋkplalıe nya.»

8 -A 'na tılı -amıaa 'dɛ mʋtnıgbʋ -nı. Sa wa nyıdı nyıma tɔlʋa nʋa, 'ın nyımaa 'wlu gbu gbuu -zakpa glʋ -bhlo 'ya ta (23.000) yia tlı 'ylı -bhlogbɔɔ nya. 9 -A 'nı mneni -a 'ka Klisı layla, sa wa nyıdı -nyıma tɔlʋa ylaa Klisı la, 'ın tıbhɛnya yia wa mu, wa yia tlı. 10 A 'na 'ŋwuŋweni zɔ -nı. Sa wa nyıdı -nyıma tɔlʋa nʋa, 'ın tlıtlıee 'anzı yia wa 'bha.

11 Gbʋnyii -mını ylıa wa, we 'ka gbʋʋ 'wʋpalıgbʋ -zɛ tɔlʋaa -nʋ nya gbʋ -wa. We mı cɛlıda, -amıa -wa -gaa 'yliyɔ, 'ın dʋdʋʋ bhıabhla yia cıpa, we 'ka -amıa 'dızʋ.

12 We 'gbʊ, -ɔ -ka we
'wlukʊʊn lapʊpalı nıı, ɔ mı
'yligbeda gege, ɔ zʊ ɔ 'dɛ 'yliyɔ,
ɔ yi bhli. 13 Nıı, laylagbʊ -we
ylıa aın, we ka nyıma ylı 'cın.
-Lagɔ'ɔ 'bhʊlʊ ɔ wɛlı -gʊ la, 'ın
ɔ 'na 'ka aın 'yitide laylagbʊ
-zilia aın ŋwɛ la, we 'ka aın ylı.
'Ɪn da laylagbʊ -ka aın ylıa yi,
'ın ɔ nyɛa aın 'tıtɛ a 'ka we zɔ
'yligbe, 'ın ɔ nyɛa aın se a 'ka
we kwɛɛ 'tla.

A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ yoy-olagɔɔ bʊbʊee gbɛgbɛın

14 We 'gbʊ, na 'talea -zɔnʊ, a
vla yoyolagɔɔ bʊbʊe gwe!

15 Nıı, gbʊyilonya na tɔlʊa
aın, 'ın na gbaa da aın -yla
gbʊ. -We na gbaa da aın -
yla, amıaa 'dɛ sısalı we 'wʊ.
16 -Lagɔɔ nyımaa 'nyulaŋwna
-kɔpʊʊ 'gbʊ -a paa -Lagɔ fuo.
-A -ka we nʊkpla nʊ 'mada -
mı, we'e suslolu -a -yɔ Klisıı
'pıɔn 'wʊʊ? 'Ɪn 'floo -a dıdlıa
la, -a -ka we lida -mı, we'e
suslolu -a -yɔ Klisıı ku 'wʊʊ?
17 'Floo -bhlogbɔɔ, 'ın -amıa -
Lagɔnyıma -zu 'wʊ, 'ın -a mıa
ku -bhlogbɔɔ nya. -We ka gbʊ -
wa, 'floo -bhlogbɔɔ -a 'dɛ weee
lia.

18 A yla Izlaɛlınyıma, -wa
lia -Lagɔɔ bʊbɔlʊdaa nımɛ, wa
-yɔ -Lagɔ mı 'wʊsusloluda.
19 'Lee, 'sa ın 'yıbhaa ın 'ka
gba nıı, -zila -bʊbɔnımɛ mı -lu
-zɔnʊ yabhlo nya yı? Yaayıı,
yoyolagɔ mı -lu -zɔnʊ yabhlo
nya yı? 20 -Ɪnnya! Ɪn nɛɛ aın -
yla nıı, -zila -we -wa 'nıa -Lagɔ
'wʊ -mı bʊbɔa, zuzu 'nyii -yla
wa bʊbɔa we, we 'nı -Lagɔ -
yla. 'Ɪn ın 'nı 'yıbha a -yɔ zuzu
'nyii -mı 'wʊsusloluda. 21 Nıı,
a 'nı mneni a 'ka Nyımaa -
Kanyɔɔ 'kɔpʊ 'wʊ 'manıda -mı,
'ın a 'ka zuzu 'nyiii 'kɔpʊ 'wʊ
'manıa mnı. A 'nı mneni a 'ka
Nyımaa -Kanyɔɔ lililu lida -
mı, 'ın a 'ka zuzu 'nyiii lililu
lia mnı. 22 'Lee, -a 'yıbha -a
'ka Nyımaa -Kanyɔɔ zenyidlı
'wʊsɔlʊʊ? Amıa dlıı nıı, -amıaa
latɛlɔ -zi ɔɔ?

A nʊ -lu weee lɛ -Lagɔɔ 'ŋnımnınıee 'gbʊ

23 Nyıma tɔlʊa nɛɛ: «We
se mı, -a 'ka -lu weee lɛnʊ».
Cıın, -lu weee lɛnʊe 'nı 'sa
'ylinanı. «We se mı, -a 'ka -
lu weee lɛnʊ», gbʊzɔnʊ -wa,
nıı, -lu weee lɛnʊe'e 'tɛmanı
-Lagɔnyımaa dlı la. 24 Nıı,
nyımɛ 'na -talı ɔ 'dɛɛ zʊzɔnʊ -
bhloo da -nı. Ɔ -talı nyıma -
putuu -nʊʊ da.

25 Nımɛ weee wa paa pɛlʊ
lɔkɔ 'wʊ, a -ka we zɔ, a li we,
amıaa dlı 'na dılı aın gbʊ 'wlu
-nı. 26 Nıı, we mı cɛlıda -
Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
«Jejitapɛ kaa dʊdʊ -yɔ we -gʊ -
lu weee.»
27 Nyımɛ -ɔ 'nıa -Lagɔ 'wʊ -
mı, ɔ -ka aın la lililu -yɔ, a -
ka we -yɔŋwnu, -we weee ɔ -
ka aın 'nyɛ, a li we. Amıaa dlı
'na dılı aın gbʊ 'wlu -nı. 28 'Ɪn
nyımɛ yabhlo -ka aın -yla gba,
yoyolagɔɔ bʊbɔnımɛ -wa nı, -
ɔ gbaa we aın -yla, -mɔɔ klaa,
dlı klaa, wa 'gbʊ, a 'na lili we
-nı. 29 -We na gbaa da we
'nı amıaa dlıı gbʊ, nıı, nyımɛ -
putuu dlıı gbʊ -wa.

'Ɪn ın mı na 'dɛ -yla, -we na
nʊa lɛ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ nyımɛ -
putuu dlı bhu we -yɔgbʊ 'wʊa?
30 Ɪn -ka -Lagɔ fuo 'pa lililu -we
ın mıa lidaa 'gbʊ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ

wa 'ka 'mı 'ŋnısa wee lililu -we ka 'gbʊ ın yia -Lagɔ fuo 'paa 'gbʊa?
31 We 'gbʊ, a 'ka lioo, a 'ka 'maoo, a 'ka lɛo lɛɛ lɛnʊoo, a nʊ we 'dɛ weee lɛ -Lagɔɔ 'ŋnımnınıee 'gbʊ. 32 Nıı, -wa -wa Zuifʊ, -wa 'nıa Zuifʊ -yɔ -Lagɔnyıma, amıaa lɛnʊgbʊ 'na mnɔnʊ wa 'yabhlogbɔɔ -nı. 33 A nʊ 'mı 'bhisa: la na gʊa, gbʊ weee na nʊa lɛ 'wʊ, 'ın ın 'ka nyıma weee dʊdʊnamanı. I'ın -talı na 'dɛɛ zʊzɔnʊ -bhloo da. Nyıma duuun zʊzɔnʊʊ da na talıa, 'ın wa 'ka gbʊ 'wʊbhʊ.

11

Sa -Lagɔ 'yıbhaa wa -mı leglizı 'wʊ

1 A 'tideli 'mı, sa na 'dɛ tidelia Klisı. 2 Nıı, -lu weee 'wʊ, a'a dlʊ 'mı 'wʊ, 'ın -we weee ın -slolua aın, -gʊ a nɔa we, we 'gbʊ na kwalıa aın 'ŋnı.
3 'Ɪn ın 'yıbha a 'nʊ gbʊ -mını 'wʊ la: Klisı -wa nʊkpasuu -Kanyɔ, nʊkpasu -wa 'ŋwnɔɔ -kanyɔ, 'ın -Lagɔ -wa Klisıı -Kanyɔ. 4 Nıı, nʊkpasu -ɔ -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, 'ın -ɔ -ka -Lagɔgbʊʊ -falıpada -mı, -zugba ɔ 'wlu mı 'wʊwɛlıda, ɔ -Kanyɔ Klisı ɔ 'bhalıa zʊ. 5 Nıı, 'ŋwnɔ -ɔ -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, 'ın -ɔ -ka -Lagɔgbʊʊ -falıpada -mı, -zugba ɔ 'wlu 'nı 'wʊwɛlıda -mı, nʊkpasu -ɔ -wa ɔ -kanyɔ, 'mɔ ɔ 'bhalıa zʊ. Ɔ 'wlʊ sa 'ŋwnɔ -ɔ ka 'nyi wa kpla. 6 We -ka nıı, 'ŋwnɔ yabhlo'o wɛlı 'wlu 'wʊ, ɔ kpla ɔ 'nyi! 'Ɪn 'nyi -gʊdıdıe -yɔ 'nyi kplakplıe -ka ɔ zʊ 'bhalı, -zugba ɔ wɛlı 'wlu 'wʊ. 7 Nʊkpasu'u wɛlı 'wlu 'wʊ, ɔ mı -Lagɔɔ 'wʊwlʊ nya, 'ın mɔ 'wʊ wa yıa -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -yɔ. 'Ɪn 'ŋwnɔ 'wʊ wa yıa nʊkpasuu 'ŋnımnıe -yɔ. 8-9 (Nıı, -Lagɔ 'kaa nyıma lala: nʊkpasu 'nı 'ŋwnɔ 'wʊtla, ŋwnɔ 'tlaa nʊkpasu 'wʊ. 'Ɪn -Lagɔ 'nı nʊkpasu lala 'ŋwnɔɔ 'gbʊ, 'ŋwnɔ ɔ -laa la nʊkpasuu 'gbʊ.) 10 We 'dɛɛ 'gbʊ, 'ŋwnɔ wɛlı ɔ 'wlu 'wʊ, 'anzınyaa 'gbʊ. Mʊ slolu 'yaa we nıı, ɔ ka -kanyɔ.

11 'Sa we mıa, 'bhie, Nyımaa -Kanyɔ 'yu ŋwnɔ gbalıa nʊkpasu, 'ın nʊkpasu gbalıa 'ŋwnɔ. 12 Nıı, sa 'ŋwnɔ 'tlaa nʊkpasu 'wʊ, 'sa -bhloo 'dɛ 'ŋwnɔ gwalıa nʊkpasu, 'ın -Lagɔɔ -gbɛ we 'dɛ weee bhʊa. 13 A sısalı -slɔ we 'wʊ amıaa 'dɛ nya: 'ŋwnɔ -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, ɔ 'nı 'wlu 'wʊwɛlı, 'lee we nanı 'ylii? 14 Nıı, dʊdʊ -gʊʊ -lii 'dɛbhie slolua we nıı, nʊkpasu -ka tlʊlo nyi 'wlu -ka, zʊ -wa, we 'nı mʊʊ? 15 Nıı, 'ŋwnɔ -ka tlʊlo nyi 'wlu -ka, ɔ 'ŋnıkwalılu -wa. 'Ɪn -Lagɔ ka 'ŋwnɔ tlʊlo nyi 'nyɛ ɔ 'wluu 'wʊwɛlılu nya.

16 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka 'yıbha ɔ 'ka 'ya gbʊ tɔlʊa -bha palı nı, nıı, -amıa 'nı -mʊʊ bhlabhʊ, 'ın -Lagɔɔ leglizınya 'nı 'ya -mʊʊ bhlabhʊ.

Nyımaa -Kanyɔɔ 'sukwee gbʊ

17 Nıı, gbʊnya ın 'yıa -yɔ, na yia da aın -yla lapalıaa 'gbʊ, ın 'nı mneni ın 'ka aın 'ŋnıkwalı. Nıı, amıaa 'wlugbe-lie mıa, we'e nʊ aın zʊzɔnʊ -yla lɛ, gbʊnyuu we nʊa aın -yla lɛ bhabha.

18 Tıada, wa nɛɛ 'mı -ylaɛ, a -ka 'wlugbeli, 'wɔdodoe mı aın nyıdı, 'ın we mı 'mı dlıı nıı, wee gbɔ -mınıı -zakpa -bhlo mı gbɔzɔnɔ nya. 19 (We mı nıı, 'wɔdodoe -mı aın nyıdı, 'ın -wa kpaa -Lagɔgbɔ -kli, wa 'ka -maa yibheli.) 20 'Ɪn a -ka 'wlugbeli, we 'nı Nyımaa -Kanyɔɔ 'sukwee liliee gbɔ.

(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

21 'Ɪn a -ka 'wlugbeli 'sukwe gwe, -ɔ -ka -mı kwɛ ɔ puloa la, 'ın ɔ bhua ɔ 'dɛɛ 'sukwe 'wɔ, 'ın ɔ lia we. Ŋwɔ mı tɔlɔa 'bhada, -zugba tɔlɔa bhalı -maa 'dɛ nɔ. 22 'Lee, a 'nı amıaa 'dɛɛ -budunya -ka a 'ka we zɔ lilii, 'ın a 'ka we zɔ nɔ 'manıı? Yaayıı, -Lagɔɔ leglizı a tlilia 'ylila yı? 'Ɪn amıaa -Lagɔbhelia 'nıa -lu -ka, 'ma a 'yıbhaa a 'ka zɔ 'bhalı yı? Sa a 'yıbha ın gba aın -yla? Ɪn kwalı aın 'ŋnıı? -Cınnya, ın 'nı cı mneni ın 'ka aın 'ŋnıkwalı gbɔ -mını 'wɔ.

23 Nıı, -we Nyımaa -Kanyɔ -slolua 'mı, 'ın ın -slolua aın mɔ nı: sabɔ, da wa 'kaa Nyımaa -Kanyɔ -Zezu kpa, ɔ 'bhua 'floo 'wɔ, 24 ɔ 'paa -Lagɔ fuo, ɔ yia wee 'floo ladıdlı, 'ın ɔ nɛɛ: «-We mıa da, na ku -wa, 'mɔ ın wlaa amıaa 'gbɔ. A li wee 'floo -mını, 'ın a 'ka 'mı ligbeda -tɔ bhla weee nya.» 25 Wa bhıa lilie, -Zezu yi 'yaa wa nɔ -kɔpɔ yoo 'nyɛ. 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Wee 'kɔpɔ -mını -wa -Lagɔ -yɔ nyıma 'sɔɔ *'wɔsuslolue -lolu, -we ka 'gbɔ na 'pıɔn yia jite. Bhla weee nya a -ka we nɔkpla nɔ 'mada -mı, a -tɔ 'mı ligbeda.» 26 Nıı, sa a lia 'floo -mını -bhlo, 'ın sa a maa 'kɔpɔ -mınıı nɔkpla nɔ -bhlo, -zugba Nyımaa -Kanyɔɔ tlıtlıgbɔ a mıa gbada tıklıı, 'ın ɔ 'ka 'saa yi.

27 We 'gbɔ, nyımɛ -ɔ -ka Nyımaa -Kanyɔɔ 'floo li, 'ın -ɔ -ka ɔ 'kɔpɔ -mınıı nɔkpla nɔ 'ma sa 'nyuu sa, -zugba ɔ 'dɛ ɔ dıa Nyımaa -Kanyɔɔ -ku -yɔ ɔ 'pıɔn gbɔ 'wlu. 28 Nıı, -ɔ -ka -mı, ɔ bhlı ɔ 'dɛɛ nɔnɔbhɔ 'yliyɔ la 'nanɔɔ, 'bhie, ɔ 'ka 'floo -mını li, 'ın ɔ 'ka 'kɔpɔ -mınıı nɔkpla nɔ 'ma. 29 Nıı, nyɔɔ -ka 'floo -mını li, 'ın -ɔ -ka 'kɔpɔ -mınıı nɔkpla nɔ 'ma, -zugba ɔ 'nı Nyımaa -Kanyɔɔ kuu gbɔ 'wɔsısalı sayi, ɔ 'dɛ ɔ dıa gbɔ 'wlu. 30 We 'gbɔ, guzɔnya -yɔ 'kukunya -zua aın glaa, 'ın nyıma duun yia tlı aın nyıdı. 31 -A -ka -amıaa 'dɛɛ nɔnɔbhɔ 'yliyɔlabhlı 'nanɔɔ, -a 'nı mneni -a 'ka -Lagɔɔ nyımaa -yɔgbɔɔ 'wɔbhubhue ŋwɛ -bho. 32 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -ka -amıaa -yɔgbɔ 'wɔbhuda -mı, 'ın ɔ -ka -aın gbɔsloluda -mı nı, wa yi -aın -kaslɔ 'wɔpa dɔdɔgɔ -nyıma nyaa gbɔ -wa.

33 We 'gbɔ, na bheliaın, da a -ka 'wlugbeli a 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ 'sukwe li, a wɔwlɔ. 34 Nıı, ŋwɔ -ka nyımɛ -mɔmɔ 'bhada -mı, ɔ li ɔ 'dɛɛ -budunŋwɛɛ, 'ın a -ka 'wlugbeli a yi amıaa 'dɛ -Lagɔɔ nyımaa -yɔgbɔ 'wɔbhubhue -gɔ -lalı.

Da ın -ka -mɔ amıaa -gbɛ nyni, 'bhie, ın 'ka gbɔ pnıınya -mını gba.

12

Zuzu 'Pʋpaa wlawlali

1 -Slɛɛn, bheliaɪn, -li Zuzu
'Pʋpa wlaa, ɪn 'yɪbha a yib-
heli we sazɔnʋ sa. 2 A -yi
we 'ji nɪɪ, da a 'nɪa -slɔ -Lagɔ
'wʋ -mɪ, amɪaa 'dɛ a tidea
'yi, yoyolagɔnya'a gbaa, we
'bɪlanɔnʋe nya. 3 We 'gbʋ,
ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: nyɪmɛ -ɔ -
ka -Lagɔɔ Zuzu 'wʋ -ka, ɔ 'nɪ
mneni ɔ 'ka gbaɛ: «Mɛ kpa -
Zezu», 'ɪn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ
'nɪ mneni ɔ 'ka gbaɛ: «-Zezu mɪ
Nyɪmaa -Kanyɔ nya!» 'mʋ ɔ 'nɪ
Zuzu 'Pʋpa 'wʋ -ka.

4 -Lagɔɔ Zuzuu wlawlali -zu
'wʋ, 'ɪn -Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ
wlaa we 'dɛ weee. 5 Nɪɪ, -
Lagɔɔ libhoo 'yli -zu 'wʋ, 'ɪn
Jejitapɛ -bhlogbɔɔ, mɔ -yla -
a nʋa we 'dɛ weee. 6 Nɪɪ, -
Lagɔɔ libho -zu 'wʋ, 'ɪn ɔɔ -
Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ nʋa we 'dɛ
weee lɛ nyɪma weee 'wʋ.

7 -Ɔ -ka -mɪ -Lagɔ ka ɔ
wlawlalu -mɔɔ 'nyɛ, -mɔɔ 'ka
-Lagɔɔ Zuzuu 'tɪtɛ -slolu. 'Ɪn -
mʋʋ mɪ nyɪma weee zʋzɔnʋʋ
'yɪyɪlu nya. 8 Nɪɪ, -Lagɔɔ Zuzu
nyɛa nyɪmɛ yabhlo gbagbɪe
gbʋyiloo sɔlʋ, 'ɪn ɔɔ Zuzu -
bhloo dɛ nyɛa -gʋdʋ gbagbɪe,
nyɪma 'ka -Lagɔ yibheli.
9 'Ɪn ɔɔ Zuzu -bhloo dɛ nyɛa
nyɪmɛ yabhlo dlɪzʋzʋe, mɔ -
bhloo dɛ nyɛa -gʋdʋ guzʋnyaa
jipejipɪee se. 10 Nɪɪ, ɔɔ Zuzu
nyɛa 'yabhlo gwɛdigbʋʋ lɛnʋ
se, mɔ nyɛa 'yabhlo -Lagɔgbʋʋ
-falɪpapɪee se, mɔ nyɛ 'yaa
'yabhlo yoyozuzu -yɔ Zuzu
'Pʋpaa 'wʋsɪsalɪ se. 'Ɪn mɔ
nyɛa 'yabhlo wɛlɪ -putunyaa
gbagba se, 'ɪn mɔ nyɛa -gʋdʋ
wee wɛlɪ -mɪnɪ 'jigbagbɪee se.
11 Nɪɪ, ɔɔ Zuzu -bhloo dɛ nʋa
we 'dɛ weee lɛ. 'Ɪn sa ɔ 'yɪbhaa,
'sa ɔ nyɛa nyɪma -bhlo -bhlo -
Lagɔɔ wlawlalu -bhlo -bhlo
-bhlo.

Ku -bhlogbɔɔɔ 'lali duun

12 Nɪɪ, nyɪmɛɛ ku -bhlogbɔɔ,
'ɪn we 'lali duun. Wee 'lalinya
-zu 'wʋ, 'ɪn we nʋa ku -
bhlogbɔɔ lɛ. 'Sa -bhloo 'dɛ
Klisɪ mɪa. 13 Nɪɪ, Zuifʋ -yɔ -wa
'nɪa Zuifʋoo, galɪ -yɔ nyɪma
-zɔnʋoo, wa ka -a 'dɛ weee
batizee Zuzu -bhlogbɔɔ nya,
'ɪn -a 'ka ku -bhlogbɔɔ -zɛ. -
Lagɔ ka ɔɔ Zuzu -a 'dɛ weee
yeli.

14 'Ɪn we 'nɪ 'lali -bhlogbɔɔ
ku ka, nɪɪ, we 'lali -zu 'wʋ.
15 Bhʋ -ka yaa gba: «Nɪɪ, ɪn
'nɪ sɔ, we 'gbʋ, ɪn 'nɪ kuu -nʋ
nya -mɪ», -mʋʋ 'gbʋ we 'nɪa
kuu 'lali yɪ? 16 'Ɪn yukwli -ka
yaa gba: «Nɪɪ, ɪn 'nɪ 'yliya, we
'gbʋ, ɪn 'nɪ kuu -nʋ nya -mɪ», -
mʋʋ 'gbʋ we 'nɪa kuu 'lali yɪ?
17 Ku -kpabhie -ka yaa 'yliyaa
'dɛkpʋa nya -mɪ, sa we 'ka
'nʋa? 'Ɪn we -ka yaa yukwlii
'dɛkpʋa nya -mɪ, sa we 'ka ŋnɛ
'nʋa? 18 'Ɪn sa -Lagɔ 'yɪbhaa,
'sa ɔ zʋa kuu 'lali we -yɔ -bhlo
-bhlo. 19 We -ka yaa nɪɪ, we 'dɛ
weee mɪ 'lali yabhlogbɔɔ nya,
-zugba da kuu -kpabhie mɪa?
20 Nɪɪ, kuu 'lali -zu 'wʋ, 'ɪn ku
-bhlogbɔɔ.

21 Nɪɪ, 'yliya 'nɪ mneni we
'ka gba sɔ -ylaɛ: «Ɪn 'nɪ -na
gbʋ -ka!» 'Ɪn 'wlu 'nɪ mneni
we 'ka gba bhʋnya -ylaɛ: «Ɪn
'nɪ amɪaa gbʋ -ka!» 22 Kuu
'lalinya -a yɪa -yɔ nɪɪ, we yɔlʋ
'wʋ, we gbʋ -sua 'wʋ bhabha
kuu -nʋ nya. 23 'Ɪn kuu 'lalinya
-a yɪa -yɔ nɪɪ, we 'nɪ 'nʋŋwɛ -zʋ

sa -mı, 'mʊ -amıa zʊa 'nʊŋwɛ bhabha. 'Ɪn kuu danya wa'a 'yıa -yɔ, -mʊʊ -amıa zʊa sazɔnʊ sa. 24 Nıı, kuu 'lalinya wa yıa -yɔ, -mʊʊ sazɔnʊ saa zʊzʊe 'nı gbʊ 'wʊ -ka. Nıı, -Lagɔ ka ku lɛnʊ 'lalinyaa 'ylijıjlıe nya, 'ın we 'lalinya 'nıa 'nʊŋwɛ -zʊ sa -mı, ɔ yia we 'nʊŋwɛzʊzʊe 'kadʊ 'nyɛ. 25 Nıı, we -ka 'sa -mı, 'wʊdodoe 'nı kuu 'lalinya nyıdı -mı. 'Ɪn zʊzlʊ wee 'lali zʊzlʊa 'nanʊʊ. 26 Nıı, kuu 'lali yabhlo -ka sıada -mı, we 'dɛ weee sıa dabʊdʊ, 'ın wa -ka 'lali yabhlo 'ŋnıkwalı, we 'dɛ weee -yɔ we lia 'mʊna dabʊdʊ.

27 Nıı, amıa, Klisıı ku a -mıa. 'Ɪn wee kuu 'lali a -mıa -bhlo -bhlo. 28 Nıı, leglizı 'wʊ sanɛɛ 'sa -Lagɔ palıa nyıma la: tıada, -Zezuu tietienya ɔ palıa la, we 'sɔnʊ nya ɔ palıa *-Lagɔgbʊʊ -falıpanya la, we tanʊ nya ɔ palıa -Lagɔgbʊʊ -slolunya la. -Mʊʊ 'bıgʊ gwɛdigbʊʊ lɛnʊnya, 'bhie guzʊnya jipenya -yɔ nyımaa 'wʊsanya, we -yɔ nyımaa 'yugalınya. 'Ɪn nyıma -wa gbaa wɛlı -putunya wa 'nıa -yi, ɔ yi 'yaa -maa lapalı. 29 Nıı, wa 'dɛ weee 'nı -Zezuu tietienya, wa 'dɛ weee 'nı -Lagɔgbʊʊ -falıpanya, wa 'dɛ weee 'nı -Lagɔgbʊʊ -slolunya, wa 'dɛ weee 'nı gwɛdigbʊʊ lɛnʊnya! 30 Wa 'dɛ weee 'nı guzʊnyaa jipenya, wa 'dɛ weee 'nı wɛlı -putunya wa 'nıa -yii gbagbanya, 'ın wa 'dɛ weee 'nı wee wɛlınya -mınıı 'jigbanya!

31 'Ɪn, -Lagɔɔ wlawlali 'ylia -we -zia -bha 'wʊ, amıaa dlı nyni we 'wʊ.

Nıı, -slɛɛn, 'yloogblʊ nanıa 'yli -we -zia -bha 'wʊ, 'mʊ na yia aın 'klʊslolua.

13

Zɛkalıdlı

1 'Ɪn, ın -ka mneni ın 'ka nyımaa wɛlı gba, 'ın 'dɛbhie ın 'ka 'anzınyaa wɛlı gba, ın 'nı nyımaa zɛkalı nı, -zugba ın 'wlʊ sa nɛtɛ wa mıa bhlıda 'tıtɛɛ, we wɛlı -yɔ -lili gbɔɔn wɛlı.

2 'Ɪn, ın mneni ın 'ka -Lagɔgbʊʊ -falı 'pa, ın mneni ın 'ka zizelu weee yibheli, 'ın, ın 'ka we 'dɛ weee 'wʊlanʊ, ın mneni ın 'ka dlı 'kadʊ zʊ, -we 'kaa -gɔgɔ 'kadı dawʊlasalı, 'ın, ın 'nı nyımaa zɛkalı, -zugba ın 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı. 3 Ɪn -ka mneni ın 'ka na zʊzɔnʊ weee ŋwɔbhanya 'wʊladlili, 'ın ın 'ka na ku wla wa 'ka we sieoo, ın 'nı nyımaa zɛkalı, -zugba ın 'na 'ka -lu yabhlogbɔɔ we 'wʊ 'yı.

4 -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, ɔ dlıtie, zʊzɔnʊ ɔ nʊa lɛ, ɔ dlıı nyni nyımaa -lu 'wʊ zenyi sa, ɔ'ɔ -slolu ɔ 'dɛ, 'ın ɔ'ɔ 'ylimanı ɔ 'dɛ. 5 -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, ɔ'ɔ nʊ zʊbhalı gbʊ lɛ, ɔ'ɔ -talı ɔ 'dɛbhlogbɔɔ zʊzɔnʊʊ da, ɔ'ɔ 'pa 'cɛ, ɔ'ɔ dılı nyımɛɛ gbɛgbɛın gbʊ dlıı la. 6 -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, -we 'nıa -mı tıklıı, ɔ'ɔ lı we 'mʊna, nıı, gbʊzɔnʊ gbʊʊ 'mʊna ɔ lia. 7 -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, nyımaa -yɔgbʊ ɔ tıa 'wʊ, gbʊ weee ɔ zʊa dlı -gʊ, gbʊ weee ɔ dıa dlı 'wʊ, 'ın ɔ slʊlʊa gbʊ weee 'wlu zɔ la.

8 Zɛkalıdlı 'na 'ka cı labhıa, -Lagɔgbʊʊ -falıpapıe yia labhʊa, wɛlı -putunyaa

gbagbıe yia 'yligbea, 'ın -luyilo 'ka labhʋ. 9 Nıı, -amıaa -luyilo 'nı gbada -mı, 'ın -amıaa -Lagɔgbʋʋ -falıpapıe 'nı gbada -mı. 10 Nıı, 'yli -we ka zlı -we mıa gbada -ka yi, -we 'nıa gbada -mı, 'ın -mʋʋ bhʋa la.

11 Nıı, da ın mıa zlımɛ 'yıslokpilɛ nya, 'yıslokpilɛ 'bhisa na gbaa, 'yıslokpilɛ 'bhisa na pʋpalıa 'wlukʋʋn la, 'yıslokpilɛ 'bhisa na sısalıa gbʋ 'wʋ. 'Ɪn da ın -zɛa 'yligwe-ladolunyɔ, ın yia 'yıslokpilɛɛ lɛnʋgbʋ 'bıbhʋ. 12 Nıı, -zɛɛn, -li -a 'yıa -yɔ 'wluluu, we 'wlʋ sa 'yligʋlabhʋ -vligni 'wʋ -a yı we -yɔ. 'Ɪn -yɔ -a yia 'yıylıa kpɛɛn kpɛɛn wee 'ylı nya. Nıı, -zɛɛn, na -luyilo 'nı gbada -mı, 'ın wee 'ylı nya -Lagɔ na yia yibhelia kpɛɛn kpɛɛn, sa ɔ 'dɛ -yia 'mı, 'sa.

13 -Slɛɛn, wee -li ta -mını mı la: dlızʋzʋe, dlıwʋdıdıe, zɛkalıdlı. 'Ɪn wee -li weee -mını glaa, -we 'ylia, mʋ -wa zɛkalıdlı.

14

Zuzu 'Pʋpaa wlawlali

1 A -talı nyımaa zɛkalıdlıı da tıa. Amıaa dlı nyni 'ya Zuzu 'Pʋpaa wlawlali 'wʋ. 'Ɪn -we amıaa dlı 'kaa 'wʋnyni bhabha mʋ -wa -Lagɔgbʋʋ -falıpapıe. 2 Nıı, wɛlı -putu wa 'nıa -yi, nyımɛ -ɔ -ka we gba, ɔ 'nıa nyıma -yla gbʋ gba, -Lagɔ -yla ɔ gbaa gbʋ. -We ka gbʋ -wa, nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'nʋ we 'wʋla. -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ nya ɔ gbaa gbʋzɔnʋnya mıa zizeda.

3 Nıı, -ɔ paa -Lagɔgbʋʋ -falı, nyıma -yla ɔ paa we, 'ın ɔ 'ka wa dlızʋzʋe -gʋpalı, ɔ 'ka wa 'kʋaylipa, ɔ 'ka wa dlı -bɛlʋ -yɔpalı. 4 -Ɔ gbaa wɛlı -putunya, ɔ 'dɛɛ dlızʋzʋe ɔ palıa -gʋ, 'ın -ɔ paa -Lagɔgbʋʋ -falı, leglizı weee dlızʋzʋe -mɔɔ palıa -gʋ.

5 Ɪn 'yıbha nıı, a 'dɛ weee gba wɛlı -putunya, 'ın -we ın 'yıbhaa 'ya bhabha mʋ -wa nıı, a 'pa -Lagɔgbʋʋ -falı. Nıı, -ɔ paa -Lagɔgbʋʋ -falı, ɔ 'yli ɔ -zi -ɔ gbaa wɛlı -putunya. 'Mʋ nyımɛ yabhlo -ka mneni ɔ 'ka wɛlı -putunya ɔ gbaaa 'ji gba, -mʋʋ 'kaa leglizı weee dlızʋzʋe -gʋpalı. 6 'Ɪn -slɛɛn bheliaın, ın -ka yaa amıaa -gbɛ yi, 'ın ın 'ka aın -yla wɛlı -putunya gba, 'ın -lu -Lagɔ -slolua 'mı 'klʋ, we yi -luyilooo, -Lagɔgbʋʋ -falıpapıeoo, we -yɔ -Lagɔgbʋʋ slolueoo, ın 'nı aın -yla we gba, zʋzɔnʋ -mʋmʋ ın nʋ aın -yla lɛa? 7 -A 'pa -slɔ lʋʋbhlılılı dlı -gʋ, sa lɛglɛ -yɔ -pete 'bhisa: we -ka we wɛlı 'nı -yɔbhʋbhlʋda -mı -bhlo -bhlo, we -ka bhlıda -mı, sa wa 'ka we bhlıbhlıwɛlıı 'wʋsısalıda 'yıa? 8 We -ka nıı, tʋʋ lɛglɛ 'nı gba 'nanʋʋ, nyɔɔ 'ka lamnazı, 'ın ɔ 'ka tʋ gʋa mnıa? 9 Nıı, 'sa -bhlokpadɛ we mıa amıaa -nʋ nya! A -ka wɛlı -putunya gbada -mı, a 'nı we 'wʋyleli 'nanʋʋ wa 'ka we 'wʋlanʋ, -zugba amıaa wɛlınya a mıa kwnɛɛ 'pada. 10 Nıı, wɛlıı 'yli -bhlo -bhlo -zu dʋdʋgʋ, 'ın we 'yabhlogbɔɔ nyımɛ'ɛ 'nʋa 'wʋla, we 'nı -mı. 11 Nıı, wɛlı -we ı'ın 'nʋa 'wʋla, nyımɛ -ɔ -ka we 'mı -yla gba, ın mı lakpayu nya

-mɔɔ -gbɛ, 'ın -mɔɔ mıa lak-payu nya na -gbɛ. 12 'Sa -bhlokpadɛ we mıa amıaa -nʊ nya, amıa -wa 'yıbhaa -Lagɔɔ Zuzuu wlawlali, -we 'kaa leglizıı dlızʊzʊe -gʊpalı nı, a -talı we da bhabha, 'ın a 'ka we 'yı duun.

13 We 'gbʊ, nyımɛ -ɔ gbaa wɛlı -putu, ɔ bhubhoe -Lagɔ, 'ın ɔ 'ka wee wɛlı 'bhiti, wɛlı -we wa nʊa 'wʊla, we 'wʊ. 14 Nıı, ın -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı wɛlı -putu 'wʊ, -zugba na dlı mıa -Lagɔ bhubhoeda, 'ın na 'ylimnee 'nı lubho yabhlogbɔɔ nʊda -mı. 15 'Ɪn sa ın 'ka nʊa? 'Ɪn -Lagɔ na yia bhubhoea na dlı nya, 'ın ın 'ka 'ya ɔ bhubhoe na 'ylimnee nya. -Lagɔlʊʊ na yia bhlıa na dlı nya, 'ın ın 'ka 'ya we bhlı na 'ylimnee nya. 16 -Ɪn -ka -Lagɔ fuo 'pa na dlı -bhlogbɔɔ nya, nyımɛ -kpʊa -ɔ -dıa -Lagɔnyıma nyıdı la, ɔ 'nı -na -Lagɔɔ fuo -pa wɛlı 'wʊlanʊ, 'lee, sa ɔ 'ka gba «*-Amɛnı!» wee fuo -pa -wɛlı -mınu daa? 17 Gbʊzɔnʊ -wa, -Lagɔ -na pa fuo 'nanʊʊ, nıı, we'e palı -na -libheyii dlızʊzʊe -gʊ.

18 -Lagɔ na paa fuo, nıı, wɛlı -putunya na gbaa, ın -zi a 'dɛ weee 'wʊ. 19 Nıı, -Lagɔnyıma -ka 'wlugbeli, ın 'yıbha ın 'ka wɛlıı gɔ gbu gba wɛlı wa nʊa 'wʊla, we 'wʊ, 'ın ın 'ka 'ya nyıma -putu gbʊ -slolu, -mʊʊ nanı 'yli -mʊʊ -zi gbʊʊ gɔ 'wlu glʊ 'sɔ 'wlu kugbua (10.000) gbagbıe, wɛlı -putunya 'wʊ.

20 Nıı, bheliaın, a 'na -zɛlı 'yıslɔkpilɛ amıaa lɛnʊgbʊnya 'wʊ -nı. We -ka gbʊnyuuu lɛnʊ da, a -zɛ 'nyɛnyɛyua. 'Ɪn amıaa lɛnʊgbʊnya 'wʊ, a -zɛ 'yligwe-ladolunya. 21 We mı cɛlıda titee 'sɛbhɛ 'wʊɛ:

«Jejitapɛ nɛɛ:

‹Nyıma -wa gbaa wɛlı -putunya,
wa gbɛgbɛın na yia 'plılıa,
'ın ın 'ka Izlaɛlınyıma -yla
gbʊ gba.

'Lakpanyaa ŋwɛ nya na yia
wa -yla gbʊ gbaa.

'Ɪn 'dɛbhie wa 'nıa 'mı yukwli
pʊlʊa yi.› »

22 Nıı, wɛlı -putunyaa gbagbıe mıa, gbʊʊ 'ylislolue -wa, nyıma -wa 'nıa -Lagɔ 'wʊ -mı -yla. We 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı -Lagɔnyıma 'yliya 'wʊ. 'Ɪn -Lagɔgbʊʊ -falıpapıe mıa, gbʊʊ 'ylislolue -wa, -Lagɔnyıma -yla. We 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı nyıma -wa 'nıa -Lagɔ 'wʊ -mı 'yliya 'wʊ. 23 Sabhisa, leglizı weee gbelia 'wlu, wa yia wɛlı -putunya gbagbıe bhli, -de nyıma -kpʊaa, -de nyıma 'nıa -Lagɔ 'wʊ -mı ma pla aın lʊʊ, wa 'nıa gbaa yi nıı, -sabhɛ mı aın 'wluu? 24 We -ka nıı, a 'dɛ weee mı -Lagɔgbʊʊ -falıpada, -de nyımɛ 'nıa -Lagɔ 'wʊ -mı mɔɔ, -de nyımɛ kpʊaa, mɔ pla aın lʊʊ, -we weee ɔ 'nʊa, we 'gbʊ ɔ yibhelia ɔ gbʊnyuu. 'Ɪn -we weee ɔ 'nʊa, mʊ yia ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhua. 25 'Ɪn -we weee mıa ɔ dlı zɔ zizeda, zlı 'klʊ we yia 'tlaa, 'ın ɔ 'ka 'wlu lagbli, ɔ 'ka -Lagɔ bʊbɔ, 'ın ɔ 'ka gbaɛ: «Cuın, -Lagɔ mı aın nyıdı gbʊzɔnʊ sa.»

Leglizıı lɛnvsɔ

26 Nıı, bheliaın, sa -a 'ka we nʋa? Da a -ka 'wlugbeli, a -ka leglizı lɛnʋda -mı, amıaa 'yabhlo mneni ɔ 'ka -Lagɔlʋʋ bhlı, 'ın -gʋdʋ 'ka nyıma -slolu, -li mıa zizeda -gʋdʋ 'ka we 'bhlesa, 'yabhlo 'ka wɛlı -putunya gba, 'ın -gʋdʋ 'ka we 'ji gba, nıı, -mʋʋ weee yia -Lagɔnyıma -yɔbɛa, 'ın wa dlızʋzʋe 'ka -gʋbho. 27 'Ɪn nyımɛ -ka wɛlı -putunyaa gbagbıe bhli, nıı, nyıma 'sɔ, nyıma ta nʋ 'sa -bhlo -bhlo, 'ın wɛlınya wa gbaa nyımɛ yabhlo 'ka we 'ji gba. 28 Nıı, -we wa gbaa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -mı ɔ 'ka we 'ji gba, -zugba wa 'mu ŋwɛ leglizıı -zejila 'wʋ. -Ɔ -ka -mı, ɔ gba ɔ 'dɛɛ dlı zɔ, ɔ 'dɛ -yla, we -yɔ -Lagɔ -yla. 29 We -ka -Lagɔgbʋʋ -falıpanya, -de nyıma sɔɔ, -de nyıma taa, -maa gba, 'ın -we wa gbaa, nyıma tɔlʋa sısalı we 'wʋ. 30 'Ɪn nyımɛ yabhlo -ka -bha -mı, -Lagɔ -ka ɔ gbʋ yabhlo 'klʋslolu ɔ -ka we gbada -mı, -ɔ mıa gbada tıa -mɔɔ 'mu ŋwɛ. 31 A 'dɛ weee mneni a 'ka -Lagɔgbʋʋ -falı 'pa 'bıla -bhlo -bhlo, 'ın we 'ka nyıma weee -slolu, 'ın we 'ka wa dlı -bɛlʋ -yɔpalı. 32 Nıı, -wa paa -Lagɔgbʋʋ -falı, wa -yi gbʋʋ -falıpapıe kpa sa. 33 Nıı, -Lagɔ 'nı gbʋ bidi -bidi bidii lɛnʋ -Lagɔ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔɔ -Lagɔ -wa.

We 'gbʋ, sa wa nʋa we leglizı weee 'wʋ -Lagɔnyıma weee nyıdı, we -mı 'sa. 34 Nıı, leglizı -ka 'wlugbeli 'ŋwnı 'mu ŋwɛ, wa 'nı wa gbagbıee 'yoo 'nyɛ. 'Sa Moizıı tite gbaa, wa zʋ nʋkpasia 'nʋŋwɛ. 35 'Ɪn wa -ka 'yıbha wa 'ka gbʋ yabhlo 'wʋlanʋ, wa 'yıbha wa 'lowlia we la -buduŋwɛɛ. 'Ŋwnɔ 'ka leglizıı -zejila 'wʋ wɛlı 'wʋbhu ɔ 'ka gba, we 'nı 'ylinanı.

36 'Lee, amıa dlıı, amıaa -gbɛ -Lagɔwɛlı dılıa gwe yı? Yaayıı, amıaa 'dɛ -bhlogbɔɔɔ -gbɛ we nynia yı? 37 We -ka, nyımɛ yabhlo ka we 'wlukʋʋn lapʋpalı nıı, -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ ɔ -mıa nı, 'ın Zuzu 'Pʋpaa wlawlalu nya ɔ nʋa gbʋnya lɛ nı, ɔ yibheli we 'ji nıı, -we na cɛlıa da aın 'wʋ, Jejitapɛɛ tite yabhlo -wa. 38 'Ɪn nyımɛ -mɔmɔ 'nı we 'wʋyibheli, -Lagɔ 'nı cı -mɔɔ -yi: wa 'na pʋlʋ -mɔɔ yukwli -nı.

39 We 'gbʋ, na bhelia, amıaa dlı nyni -Lagɔgbʋʋ -falıpapıe 'wʋ bhabha. 'Ɪn a 'na -klolu nyıma -tɔlʋaa wɛlı -putunyaa gbagbıe -nı. 40 Nıı, a nʋ we 'dɛ weee lɛ sazɔnʋ sa, 'ın we -mı 'cɛ 'cɛ.

15

Klisıı tlıtlınya lʋʋ 'wʋsɔsʋe

1 Bheliaın, -Lagɔgbʋ ın gbaa aın -yla, a ŋwnua -yɔ, 'ın a mı 'yaa -slɛɛn da -yɔlanɛda, we 'gbʋ na saa amıaa dlı glu. 2 Sa ın gbaa wee -Lagɔgbʋ -mını aın -yla a -ka 'sa we -gʋ nɔ, 'ın we puea aın, 'mʋ we 'nı -mʋʋʋ, -zugba amıaa dlızʋzʋe mıa, bhe -wa.

3 Gbʋ -we wa -slolua na 'dɛ, 'mʋ ın -slolua aın tıa, mʋ -wa nıı: Klisı ka tlı -amıaa gbʋnyuu 'gbʋ, sa -Lagɔsɛbhɛ gbaa zlımɛ we, 'sa. 4 'Ɪn wa faa ɔ gbawla 'wʋ, we 'ylı tanʋʋ zlı ɔ yia tlıtlınya glaa 'wʋsɔ,

sa -Lagɔsɛbhɛ gbaa zlɪmɛ we, 'sa. 5 Ɔ -slolua ɔ 'dɛ *Sefasɪ 'klʊ, 'bhie, ɔ yia ɔ 'dɛ ɔ tietienya kugbua lɛ 'sɔ 'klʊslolu. 6 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Lagɔbhelia -wa zia nyɪmaa 'wlu 'sɔ glʊ gbu -gʊ, ɔ yia wa 'klʊ 'tlalɪ dabʊdʊ. Nɪɪ, wa duun -ga 'yliyɔ -slɔ, 'yabhlo -bhlo tlɪa. 7 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ yia *'Zake 'klʊtlalɪ, 'bhie, ɔ yi 'yaa tietienya weee 'klʊtlalɪ. 8 We bhɪalɪda, wa 'dɛ weee nʊ 'bɪgʊ, ɔ yi 'yaa -amɪ 'klʊtlalɪ, -amɪ 'wlʊa 'yu -ɔ ka gwalɪe 'tlalɪ ɔ 'nyaa.

9 Nɪɪ, -Zezuu tietienya glaa -amɪ -wa wa 'kienyilɛ, ɪn 'nɪ 'dɛbhie -gbolu we 'klʊ -ka wa 'ka 'mɪ la -Zezuu *tietienyɔ, -we ka gbʊ -wa, ɪn ka leglizɪ 'klɪyɪe 'wʊpalɪ. 10 'Ɪn, sa ɪn mɪa -zɛɛn da, -Lagɔɔ 'nanɪ nya ɪn mɪ 'saa. 'Ɪn wee ɔ 'nanɪ ɔ nʊa 'mɪ 'wʊ, we 'nɪ 'wʊtʊ bhe: -we ka gbʊ -wa, lubho ɪn nʊa, we -zi -Zezuu tietienya weee. We 'nɪ -amɪ nʊ wee lubho, -Lagɔɔ 'nanɪ sua 'mɪ, 'ɪn na nʊa we. 11 Nɪɪ, we 'ka -amɪ -zɛoo, we 'ka wamɪa -zɛoo, -Lagɔgbʊ -a mɪa gbada, 'ɪn a ŋwnua -yɔ, mʊ mɪa dɛ.

-Lagɔyi 'yaa -amɪa 'wʊbhua tlɪtlɪnya glaa

12 Nɪɪ, -Lagɔgbʊ -a gbaa da aɪn -yla, -a nɛɛ aɪn -yla Klisɪ ka 'wʊsɔ tlɪtlɪnya glaa. 'Ɪn sa amɪaa lʊ -nyɪma -bhlo -bhlo 'ka gba tlɪtlɪnya 'nɪ mneni wa 'ka tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔa? 13 We -ka nɪɪ, tlɪtlɪnya'a -sɔ 'wʊ tlɪtlɪe lʊ, -zugba Klisɪ 'nɪ tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔ. 14 We -ka nɪɪ, Klisɪ 'nɪ tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔ, -zugba -Lagɔgbʊ -a gbaa da aɪn -yla, gbʊ -kpʊa -wa. 'Ɪn amɪaa dlɪzʊzʊe mɪ 'yaa gbʊ -kpʊa nya. 15 We -ka nɪɪ, tlɪtlɪnya'a -sɔ 'wʊ tlɪtlɪe lʊ 'pɪɛɪn nɪ, -zugba -Lagɔ -a zʊlʊa yo -yɔ. -We ka gbʊ -wa, -a ka gba nɪɪ, -Lagɔ ka Klisɪ 'wʊbhu tlɪtlɪe lʊ. 'Ɪn -zugba ɔ 'nɪ we lɛnʊ. 16 We -ka nɪɪ, tlɪtlɪnya'a -sɔ 'wʊ tlɪtlɪe lʊ, -zugba Klisɪ 'nɪ tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔ. 17 We -ka nɪɪ, Klisɪ 'nɪ 'wʊsɔ tlɪtlɪe lʊ, amɪaa dlɪzʊzʊe mɪ klo nya, -zugba a mɪ -slɔ mnɔda amɪaa gbʊnyii lʊ. 18 We -ka 'sa -mɪ, -wa weee tlɪa, -zugba wa mɪ Klisɪ 'wʊ, -maa ka mnɔ. 19 We -ka nɪɪ, dʊdʊ -mɪnɪ -gʊʊ 'pipee -bhlogbɔɔɔ 'gbʊ, -a dɪ Klisɪ dlɪ 'wʊ, -zugba nyazɪnya -a -mɪa bhabha nyɪma weee nyɪdɪ.

20 Nɪɪ, Klisɪ ka 'wʊsɔ tlɪtlɪnya lʊ, gbʊzɔnʊ -wa. Klisɪ -sɔa 'wʊ tɪa tlɪtlɪnya glaa 'bhie, tlɪtlɪnya tɔlʊa 'kaa 'wʊsɔ tlɪtlɪe lʊ. 21 Nɪɪ, sa tlɪtlɪe yia la nyɪmɛ yabhloo gbɛgbɛɪn, 'sa -bhloo 'dɛ tlɪtlɪnyaa 'wʊsɔsʊe tlɪtlɪe lʊ yia la nyɪmɛ yabhloo gbɛgbɛɪn. 22 Sa nyɪma weee -wa nɛa *-Adan -yɔ la, wa tlɪa, 'sa -bhloo 'dɛ nyɪma weee -wa nɛa Klisɪ -yɔ la, -maa yia 'yliyɔgagɪe 'yɪa. 23 Nɪɪ, -ɔ -ka -mɪ ɔ ka ɔnʊʊ -galɪda, Klisɪ -galɪa nyɪma weee 'yu, Klisɪ -sɔa 'wʊ tɪa tlɪtlɪe lʊ. -Mʊʊ 'bɪgʊ, -wa -wa Klisɪɪ -nʊ, zlɪ ɔ yia yia, -maa yia tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔa ɔ 'bɪ tɛɪn. 24 -Mʊʊ 'bɪgʊ, dʊdʊ yia labhʊa: zuzu 'nyuuu nyɪmaa -gʊgalɪe klaa, we se klaa, we -yɔ we 'tɪtɛ, Klisɪ yia we 'dɛ weee lasaa, 'ɪn nyɪmaa 'wlulapɪlɪe ɔ yia Dide -Lagɔ yoo 'nyɛa. 25 We mɪ nɪɪ, Klisɪ pɪlɪ nyɪma 'wlu la tɪklɪɪ, 'ɪn -Lagɔ 'ka ɔ tʊnyɪma lu, 'ɪn ɔ

'ka wa ɔ bhʋ zɔ laslʋlʋ. 26 Nıı, tʋnyımɛɛ 'wʋbhlolunʋ -ɔ -Lagɔ 'kaa lasa, mʋ -wa tlıtlıe. 27 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«-Lagɔ ka ɔ bhʋ zɔ -lu weee
laslʋlʋ.»

'Ɪn -we mıa tıklıı, mʋ -wa nıı, -Lagɔ -ɔ slʋlʋa Klisıı bhʋ zɔ wee -lu weee la, -mɔɔ 'nı wee «-lu weee» glaa -mı. 28 Nıı, -Lagɔ -ka Klisı zɔ -lu weee laslʋlʋ, 'ın -Lagɔɔ 'Yu -ɔ -Lagɔ slʋlʋa -lu weee zɔ la, 'ın -mɔɔ slʋlʋa -mɔɔɔ 'dɛ -Lagɔ zɔ la. Sanɛɛ 'sa -Lagɔ yia -lu weee 'wlulapıla kpɛɛn kpɛɛn.

29 Nıı, nyıma -tɔlʋa gbaa wa batizee wa tlıtlınyaa 'bı 'wʋ, lɛɛ -lu wa 'ka we 'wʋ 'yıa? We -ka nıı, tlıtlınya'a -sɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ gbʋzɔnʋ sa, lɛɛ -lu ka 'gbʋ waa nyıma -manı gba wa batizee wa tlıtlınyaa 'bı 'wʋa?

30 'Ɪn -amıa, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -a palı -amıaa 'dɛ 'ylʋ nyımɛ -bha -lu 'yu bhla weee nya? 31 Bheliaın, ın mı tlıtlıe 'yu 'ylı weee zlı. Na 'dɛ na ylimanıa amıaa 'gbʋ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'wʋ: we 'dɛɛ 'gbʋ na gba 'saa. 32 We -ka dʋdʋ -gʋʋ -lii 'yıyıee 'gbʋ, ın yi tʋ gʋ -fliinıma nya Efɛzıgbe nʋkplɛ, lɛɛ -lu ın 'ka we 'wʋ 'yıa? We -ka nıı, tlıtlınya'a -sɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ, 'ın -a gbaa nyıma tɔlʋa 'bhisaɛ:

«-A li, -a 'ma, nıı,
cızı tlıa -a yia.»

33 A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, nıı, «'talea 'nyii kwaa nyımɛ gbʋnyuu lɛnʋe lʋ.» 34 A yili amıaa 'dɛ 'wʋ lʋ, sa we nanıa 'yli, 'sa. 'Ɪn a 'na nʋnʋ gbʋnyuu lɛ -nı. Nıı, aın glaa nyıma tɔlʋa 'nı -Lagɔ -yi. -We na gbaa da, amıaa zʋbhalıgbʋ -wa.

Ku -sɔa 'wʋ tlıtlıe lʋ, sa we mıa?

35 'Ɪn nyımɛ yabhlo yia layıbhaaɛ: sa tlıtlınya 'ka 'wʋsɔ tlıtlıe lʋa? 'Ɪn ku -mʋmʋ wa 'ka -ka? 36 -Gʋwʋtʋnyɔ, -ın pʋpalı -slɔ 'wlukʋʋn la, -ın 'nı we 'ji -yi nıı, -lu -na glʋa, we ka tlı 'bhie, we mia. 37 -Luu 'ya -kpʋa -na glʋa, -de 'mnɔyaa, -de glʋglʋ -luu 'ya -putuu, mʋ -wa, we 'nı -we mia 'cın, 'mʋ -na glʋ. 38 -Mʋʋ 'bıgʋ, ku -we nanıa -Lagɔ dʋdʋ, 'mʋ ɔ nyɛa glʋglʋ -lu. 'Ɪn -luu 'ya -we -ka -mı -mʋʋ ka -mʋʋ 'dɛɛ ku. 39 'Yliyɔgalu weee 'nı yıcɛ -bhlo -ka: nyıma ka -maa nʋʋ yıcɛɛ sa, 'ın nıma kaa -mʋʋ nʋʋ yıcɛɛ sa, 'zianya ka -mʋʋ nʋʋ yıcɛɛ sa, 'ın zibhinya kaa -mʋʋ nʋʋ yıcɛɛ sa. 40 Yalı -lii ku mı 'ya, 'ın dʋdʋ -gʋ -lii ku mıa. Yalı -lii 'ylinanɔ ka we 'dɛɛ sa, 'ın dʋdʋ -gʋ -lii 'ylinanɔ ka -mʋʋ 'dɛɛ sa. 41 'Ylʋʋ 'pʋpʋe mı we 'dɛɛ sa, 'cʋʋ lılıe mı we 'dɛɛ sa, -zɛlıı lılıe mı we 'dɛɛ sa, 'ın 'dɛbhie wee -zɛlı glaa we lılıe zizli 'wʋ.

42 'Sa -bhlokpadɛ we mıa tlıtlınyaa tlıtlıe lʋʋ 'wʋsɔ gbʋ nya. Nyımɛ -ka tlı wa -ka ɔ 'bhlu, zɛn ɔ zɛan, da ɔ -ka 'wʋsɔ tlıtlıe lʋ, ɔ ku lolu 'nıa 'maslɛɛn tlıa yi. 43 Wa -ka ɔ 'bhlu, ɔ 'nı -lu yabhlogbɔɔ. 'Ɪn da ɔ -ka 'wʋsɔ tlıtlıe lʋ, 'ŋnımnıe 'kadʋ nya ɔ sɔa 'wʋ. Wa -ka ɔ 'bhlu, ɔ 'nı 'tıtɛ yabhlogbɔɔ 'wʋ -ka. 'Ɪn da ɔ -ka 'wʋsɔ tlıtlıe lʋ, 'tıtɛ yea ɔ. 44 Wa -ka ɔ 'bhlu, -zugba dʋdʋgʋ -nyımɛɛ ku wa 'bhlua, 'ın ɔ -ka 'wʋsɔ

tlɪtlɪe lʊ, Zuzu 'Pʊpa nyɛa ɔ 'yliyɔgagɪe. Dʊdʊgʊ -nyɪmɛɛ ku mɪ, 'ɪn ku -we Zuzu 'Pʊpa nyɛa 'yliyɔgagɪe, -mʊʊ mɪ 'yaa. 45 Nɪɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Tɪa -nyɪmɛ -Adan -zɛa
dʊdʊgʊʊ 'yliyɔganyɔ».

'Ɪn -Adaan 'wʊbhlolunʊ -zɛa zuzu -we wlaa 'yliyɔgagɪe. 46 Nɪɪ, we 'nɪ ku -we Zuzu 'Pʊpa 'nyɛa 'yliyɔgagɪe -mʊʊ yi tɪa, dʊdʊgʊʊ 'yliyɔganyɔ yia tɪa, -mʊʊ 'bɪgʊ ku -we Zuzu 'Pʊpa 'nyɛa 'yliyɔgagɪe yia lʊgada. 47 Nɪɪ, bla nya -Lagɔ nʊa tɪa -nyɪmɛ lɛ, 'ɪn nyɪmɛɛ 'sɔnʊ mɪa, yalɪ -mɔɔ 'bhʊa. 48 Dʊdʊgʊ -nyɪma 'wlʊ nyɪmɛ -Lagɔ nʊa lɛ bla nya mɔ, 'ɪn yalɪnyɪma 'wlʊ nyɪmɛ -ɔ 'bhʊa yalɪ mɔ. 49 Sa -a -yɔ dʊdʊgʊ -nyɪmɛ -ɔ -Lagɔ nʊa lɛ bla nya 'wʊwlʊa, 'sa -bhloo 'dɛ -a -yɔ nyɪmɛ -ɔ 'bhʊa yalɪ yi 'yaa 'wʊwlʊa.

50 Bheliaɪn, -we na gbaa mʊ nɪ: nyɪmɛɛ dʊdʊgʊ -ku kaa yɪcɛ -yɔ 'pɪɔn 'wʊ, we 'nɪ mneni we 'ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe zɔ pla. 'Ɪn -we 'kaa tlɪ, we 'nɪ mneni we 'ka -we'e tlɪaa 'bɪ li. 51 -Slɛɛn, zizelu yabhlo na yia aɪn -yla 'bhlesaa: -a 'dɛ weee 'nɪa tlɪa yi, nɪɪ, -a 'dɛ weee ku wa yia 'bhitia. 52 Nɪɪ, lɛ we yia nʊa sa slʊɪ, 'yli kapɪe 'bhisa, 'wʊbhlolu -lɛglɛɛ gba zlɪ. Nɪɪ, wee lɛglɛ -ka gba, 'ɪn tlɪtlɪnya sɔa 'wʊ tlɪtlɪe lʊ, -maa -putu'u tlɪ 'maslɛɛn, 'ɪn -amɪa, -amɪaa ku bhitia. 53 We mɪ nɪɪ, ku -we 'kaa zɛn, we -zɛ ku -we 'na 'kaa zɛn, 'ɪn ku -we 'kaa tlɪ, we -zɛ ku -we 'na 'kaa tlɪ. 54 Nɪɪ, ku -we 'kaa zɛn, we -ka ku -we 'na 'kaa zɛn -zɛ, 'ɪn ku -we 'kaa tlɪ, we -ka ku -we 'na 'kaa tlɪ -zɛ, -zugba -we -Lagɔsɛbhɛ gbaa we ka gba:

«Tlɪlɪe ka labhʊ,
'ɪn -Lagɔ ka tlɪtlɪe lu kpɛɛn kpɛɛn!»

55 «'Oo tlɪtlɪe, da -na tʊʊ lulue mɪnɪa?
'Oo tlɪtlɪe, da -na tʊ -gʊ kpɛɛ mɪnɪa?»

56 Nɪɪ, tlɪtlɪee nʊ tʊ -gʊ kpɛɛ mɪa, gbʊnyuu -wa, 'ɪn Moizɪ tite mɪa, mʊ -wa gbʊnyuuu 'tɪtɛ.

57 Nɪɪ, -a 'pa -Lagɔ fuo, ɔ 'gbʊ -a yia tʊ lu, -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ 'wʊ.

58 We 'gbʊ, na bhelia -zɔnʊ, a 'tɛmanɪ 'wʊ, 'ɪn a 'yligbe gege, a 'ka Nyɪmaa -Kanyɔɔ lubho nʊ 'ylɪ weee nya, -gʊladolue nya. 'Ɪn a -yi we 'ji nɪɪ, Jejitapɛɛ lubho -we a mɪa nʊda, we 'nɪa 'wʊtʊa yi bhe.

16

*'Gwɛzi wa -saa wa 'ka *-Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyɪma 'nyɛ*

1 'Gwɛzi wa -saa wa 'kaa *-Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyɪma 'nyɛ, we gbʊ na yia -slɛɛn da gbaa. Sa ɪn gbaa we -Galasiii leglizɪnya -yla, amɪa nʊ 'ya 'sa we. 2 Mʊ -wa nɪɪ, dimasɪ weee nya, -ɔ -ka -mɪ ɔ zʊ ɔ 'dɛɛ -gbɛ 'gwɛzi la, sa ɔ yɪa. Nɪɪ, wa 'na wʊlʊ 'mɪ ɪn -ka nyni 'bhie, wa 'ka we -sa -nɪ. 3 Da ɪn -ka amɪaa -gbɛ nyni, nyɪma a -saa -bha, 'ma na yia tiea 'sɛbhɛ nya kwɛɛ amɪaa wlawlalu nya -Zeluzalɛmʊ. 4 We -ka -mɪ nɪɪ, na 'dɛ -yɔ wa mnɪ 'ya -mɔ nɪ, 'ɪn na -yɔ wa mnɪa.

-Li Pɔlʊ 'kaa lɛnʊ we gbʊ

5 Ɪn -ka Masedʋanı -dʋdʋ
'wʋdı 'bhie, na yia amıaa -
gbɛ. (Nıı, Masedʋanı -dʋdʋ -gʋ
na yia 'plılıa.) 6 Ɪn mneni ın
'ka amıaa -gbɛ -tʋ 'ylı sanımɛ,
-de na yi amıaa -gbɛ tʋʋ
'dɛbhie, 'ın ŋwɔtlɔyibhla 'ka
'plıı. 'Bhie, mɔ ın mıa mnıda,
a 'ka -mɔ 'mı yoo kwa. 7 Nıı, ın
'nı 'yıbha, ın -ka 'plıda -mı, ın
'ka aın 'yı bhe, ın 'yıbha ın 'ka
amıaa -gbɛ ladılı 'ylı sanımɛ
nya, -zugba -Lagɔ -ka we -
yɔŋwnu.

8 We mı 'sa 'bhie, ın 'yıbha
ın 'ka -slɔ Efɛzıgbe nʋkplɛ -tʋ
tıklıı, 'ın *Pantıkɔtʋʋ 'ylı 'ka
nyni. 9 Nıı, 'yoo ka 'mı -yla -
kalı sɔ weee lʋ, ın 'ka lubho
'kadʋ nʋ. 'Ɪn na tʋnyıma -zu
'wʋ.

10 Timotee -ka amıaa -gbɛ
nyni, a kpa ɔ 'nanʋʋ, 'ın ɔ
'ka we 'jiyibheli aın nyıdı nıı,
a ka ɔ 'lakpasu kpa. Nıı,
Nyımaa -Kanyɔɔ libho ɔ nʋa
-amı 'bhisa. 11 Nıı, nyımɛ
yabhlogbɔɔ 'na tlili ɔ 'ylila -nı.
A -sa ɔ 'wʋ, a 'ka ɔ yoo kwa -
dlɔɔ, 'ın ɔ 'ka na -gbɛ nyni, nıı,
ın mı ɔ wʋda, ɔ -yɔ bhelia.

12 Nıı, we -ka -amıaa bheli
Apolɔsʋ, ın ka ɔ 'dızʋ duun
ɔ 'ka amıaa -gbɛ mnı bhelia
tɔlʋa nya, 'ın ɔ 'nı we -yɔŋwnu
'mnumnu, ɔ 'ka bhla -mını
nya amıaa -gbɛ mnı. Nıı, da ɔ
-ka bhla 'yı, -mɔ ɔ yia mnıa.

*'Dızʋwɛlı -yɔ fʋsawɛlıı
'wʋbhlolunʋ*

13 A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a
zʋ dlı gege, a -zɛ dlıtɛlɔnya, a
'tɛmanı la.

14 A nʋ gbʋ weee lɛ zɛkalıdlı
nya.

15 Bheliaın, gbʋ yabhlo na
yıbhalı 'yaa aın. Amıaa 'dɛ -
yi we 'ji nıı, Sıtefanası -yɔ ɔ
-buduŋwɛɛ -nyıma plaa -Lagɔ
tıa Akai -dʋdʋ -gʋ, 'ın wa yia
wa 'dɛ nya -Lagɔlubhoo nʋnʋe
bhli, -Lagɔnyımaa zʋzɔnʋʋ
'gbʋ. 16 We 'gbʋ, nyıma mıa
wa 'bhisa, a zʋ wa 'nʋŋwɛ, 'ın
-wa -yɔ wa nʋa lubho -bhlo, a
zʋ 'ya -maa 'nʋŋwɛ.

17 Da Sıtefanası klaa,
Fɔtunatusı klaa we -yɔ
Akaikusı yia na -gbɛ, -mʋʋ ka
'mı 'mʋna 'wʋla, da a 'nıa -
bha -mı, -we ın 'nıa -ka, 'ın wa
yia 'mı we 'nyɛ amıaa 'bıgʋ.
18 Nıı, wa ka na dlı lapalı, sa
wa palıa amıaa 'dɛɛ dlı la,
'sa. A yibheli 'sasʋkpa -nyıma
'ŋnıkwalı saɛ.

19 Leglizınya mıa -Azii -
dʋdʋ -gʋ, wa nɛɛ, wa -sa aın fʋ.
Akilası klaa, Plisilı klaa, we -
yɔ leglizı -we gbelia 'wlu wa
-budu zɔ, wa nɛɛ, wa -sa aın fʋ
bhabha Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnı
nya. 20 -Lagɔbhelia weee mıa
-seli, wa nɛɛ, wa -sa aın fʋ. A
sısalı fʋ, 'ın a gbıgbleli bhelia
-yɔ bhɔlɔa 'bhisa.

21 Amıaa fʋsawɛlı -amı Pɔlʋ
cɛlıa na 'dɛɛ sɔ nya.

22 Nıı, nyımɛ -ɔ Nyımaa -
Kanyɔ 'nı dʋdʋ nanı, mɛ mı ɔ
-nʋ nya. Malanata!*

23 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu
ŋwna aın 'nyu la. 24 Ɪn -kalı a
'dɛ weee zɛ -Zezu Klisı 'wʋ.

* **16:22** Malanataa ji -wa «-Amıaa -Kanyɔ, -ın yi!», alamʋwɛlı 'wʋ.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Pɔlʊ 'paa Kolɛntɪ -nyɪma yoo

-Lagɔnyɪma -wa mɪa Kolɛntɪgbe 'wʊ, 'sɛbhɛɛ 'sɔnʊ -we *Pɔlʊ 'paa wa yoo, mʊ -wa. Pɔlʊʊ tɪa -sɛbhɛ ylɪa Kolɛntɪɪ -Lagɔnyɪma, tɔlʊa yia 'cɛ 'pa, 'ɪn tɔlʊa yia -maa dlɪ 'bhiti, 'ɪn -maa yia -maa 'dɛ -Lagɔ yoo 'nyɛ 'nanʊʊ. Wee 'sɛbhɛɛ 'sɔnʊ ɔ 'paa yoo, ɔ nɛɛ -mʊʊ nʊkplɛ nɪɪ, ɔ dlɪ mɛnɪ -we ka gbʊ -wa, tɔlʊa 'yɪbha wa 'ka nɔ tɪklɪɪ. 'Ɪn ɔ yi 'yaa cɛlɪ -wa 'paa 'cɛɛ gbɛgbɛɪn, ɔ 'ka ɔ 'dɛ gbʊ 'wlu -sa.

Fʋsawɛlɪ

1 -Amɪ *Pɔlʊ, -ɔ -wa -Zezu *Klisɪɪ *tietienyɔ -Lagɔɔ dʋmagbʊ nya, -amɪ -yɔ -amɪaa bheli Timotee 'sɔ, -amɪa cɛlɪa -Lagɔɔ *leglizɪ mɪa Kolɛntɪgbe nʋkplɛ 'sɛbhɛ 'wʊ, we -yɔ 'ya -Lagɔnyɪma weee -wa mɪa Akai -dʋdʋ -kpabhie -gʊ. 2 Nɪɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna aɪn 'nyu la, 'ɪn wa 'nyɛ aɪn 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo

3 -Lagɔ -ɔ -wa -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ Dide, -ɔ -wa nyazɪdlɪ -ka -Lagɔ -yɔ -bɛlʊ -pa -Lagɔ, -a -mnɪnɪ ɔ 'ŋnɪ! 4 -Amɪaa dlɪ ɔ palɪa -bɛlʊ -yɔ, -amɪaa sɪasɪe weee 'wʊ, 'ɪn -wa mɪa sɪasɪe weee lʊ 'plɪlɪda, -a 'ka -maa dlɪ -bɛlʊ -yɔpalɪe kwɛyɔmnenii 'gbʊ. Sa -Lagɔ palɪa -amɪaa 'dɛɛ dlɪ -bɛlʊ -yɔ, 'sa. 5 Nɪɪ, sa -a sɪa duun Klisɪɪ 'gbʊ, 'sa -bhlokpadɛ Klisɪ palɪa -amɪaa dlɪ -bɛlʊ -yɔ bhabha. 6 Nɪɪ, -a -ka sɪada -mɪ, amɪaa dlɪɪ -bɛlʊ -yɔpalɪe -yɔ amɪaa gbʊwʊbhʊbhʊee gbʊ -wa. 'Ɪn -Lagɔ -ka -amɪaa dlɪ -bɛlʊ -yɔpalɪ, amɪaa dlɪ 'ka wɔtɔɔ gbʊ -wa, 'ɪn sɪasɪe -we 'wʊ -a mɪa, a 'ka we 'wlu zɔ ladɪ dlɪtie nyaa gbʊ -wa. 7 -A dɪ aɪn dlɪ 'wʊ gege, -we ka gbʊ -wa, -a -yi we 'ji nɪɪ, a mɪ -aɪn nya sɪada, 'ɪn 'sa -bhlokpadɛ -Lagɔ yia -a -yɔ aɪn 'sɔɔ dlɪ -bɛlʊ -yɔpalɪa.

8 Bheliaɪn, sɪasɪe 'kadʊ -we lʊ -a 'plɪlɪa -Azii -dʋdʋ -gʊ, -a 'yɪbha nɪɪ, a yibheli we 'ji: we 'gba wɔlʊ 'wʊ, we -zili -aɪn ŋwɛ la, 'ɪn -a yia -amɪaa 'pʋpʋe dlɪ -sa. 9 We mɪ -aɪn dlɪɪ nɪɪ, tlɪa -a yia, 'ɪn -amɪaa gbʊsloluee gbʊ -wa. -Delee -a yi 'maslɛɛn -amɪaa 'dɛ dlɪ 'wʊdɪ, nɪɪ, -Lagɔ -ɔ bhua tlɪtlɪnya 'wʊ tlɪtlɪe lʊ, -a 'ka ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ dlɪ 'wʊdɪɪ 'gbʊ. 10 Nɪɪ, -Lagɔ -saa -aɪn sanɛɛ -sʋkpa -tlɪtlɪe kwɛɛ, 'ɪn mɔ yi 'yaa -aɪn wee tlɪtlɪe kwɛɛ -saa. Cɪɪn, 'mɔ -a dɪa dlɪ 'wʊ nɪɪ, mɔ yi 'yaa -aɪn we kwɛɛ -saa. 11 'Ɪn amɪa 'ya, -yɔ a yia -aɪn bɛa -Lagɔbhubhoe nya, -amɪaa 'gbʊ. Nɪɪ, nyɪma duuun -Lagɔbhubhoe wɛlɪɪ 'gbʊ, -Lagɔ yia -aɪn 'nanɪ 'wʊnʊa yia, 'ɪn nyɪma -duun yi 'yaa -Lagɔ fuo 'paa -amɪaa 'gbʊ.

Pɔlʊ mɪ ɔ 'dɛ 'wʋgʋda

12 Gbʊ -we 'wʊ -a 'kaa -amɪaa 'dɛ 'ylimanɪ mʊ nɪ, -amɪaa dlɪ mɪ we dayɪlu nya nɪɪ, -amɪaa nɔnɔbhʊ mɪ -mɔwlʊda, 'ɪn we 'snaa 'wʊ dʊdʊgʊ -nyɪma weee gbɛgbɛɪn, 'ɪn we mɪ 'ya 'sa 'dɛbhie amɪaa gbɛgbɛɪn, sa -Lagɔ 'yɪbhaa. Nɪɪ, we 'nɪ

nyımɛɛ gbʋyiloo sɔlʋ, -Lagɔɔ 'nanıı sɔlʋ -wa. 13 Nıı, 'sɛbhɛ -a cɛlıa da aın 'wʋ, we 'nı -putu -ka, -we a zɛlıa dɛ, 'ın a nʋa dɛ 'wʋla, mʋ -wa. 'Ɪn ın dı we dlı 'wʋ nıı, -we mıa da, 'wʋ a yia we lanʋa kpɛɛn kpɛɛn. 14 A -yi -slɛɛn we 'ji -sɛlɛ nıı, -amıa mı amıaa 'ŋnı -yɔmnını nya nya. 'Ɪn 'sa -bhloo 'dɛ amıa yi 'yaa -amıaa -nʋ nya -mıa, -amıaa -Kanyɔ -Zezuu yiyizlı.

15 -We ka gbʋ -wa, ın dı wee gbʋ -mını dlı 'wʋ tɛıın 'gbʋ, ın 'yıbha yaa ın 'ka amıaa -gbɛ mnı tıa, 'ın -Lagɔ 'ka aın 'nanıı -zakpa 'sɔ 'wʋnʋ. 16 Ɪn 'yıbha yaa ın 'ka amıaa -gbɛ 'plılı, 'ın ın 'ka Masedʋanı -dʋdʋ -gʋ mnı, ın -ka Masedʋanı 'bhʋ, ın 'ka amıaa -gbɛ lʋyi, 'bhie a 'ka 'mı yoo kwa, ın 'ka Zudee -dʋdʋ -gʋ mnı. 17 Nıı, gbʋ -we ın pʋpalıa ın 'ka lɛnʋ, 'lee ın 'nı we -gʋ 'wlukʋʋn lapʋpalıı? 'Ɪn, ın -ka gba gbʋ -mını na nʋa lɛ, na 'dɛɛ dʋmagbʋ nya na nʋa we lɛ 'cɛ yı? 'Ɪn ın 'ka gba -gba -bhlo 'wʋ «ıın», 'ın «-ınnya» yı? 18 Nıı, gbʋ -a gbaa da aın -yla, -Lagɔɔ 'dɛ -yi we 'ji sazɔnʋ sa nıı, we 'nı «ıın» -yɔ «-ınnya» -a gba -gba -bhlo 'wʋ. 19 Nıı, -amı klaa, Silivɛn* -yɔ Timotee klaa, -Lagɔɔ 'Yu -Zezu Klisı -ɔ ka gbʋ -a gbaa aın -yla, ɔ 'nı «ıın» -yɔ «-ınnya». «lın» ɔ -mıa 'kɔmʋʋ! 20 Nıı, -li weee -Lagɔ gbaa ɔ 'ka nyıma 'nyɛ, -Zezu Klisı -wa we «ıın», 'ın ɔɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya, gbaa -a yia «*-Amɛnı!», -zugba -a mnını -Lagɔɔ 'ŋnı. 21 Nıı, -Lagɔɔ dɛ suslolua -a -yɔ aın 'wʋ tenyi tenyii Klisı 'wʋ. 'Ɪn mɔ ŋwnaa -aın, -a 'ka ɔ lubho nʋ. 22 -Lagɔ zʋa -amıaa yibhelida ɔ 'ŋnı nya, 'ın ɔ yia -amıaa dlı zɔ Zuzu 'Pʋpa zʋ -amıaa pui palıe 'bhisa. 'Ɪn -li ɔ zʋa la, ɔ 'ka we -aın 'nyɛ, ɔɔ Zuzu -wa we tıanʋ.

23 -Lagɔ ın 'bhua 'wʋ na gbʋdayınyɔ nya, ın -ka yotʋbhʋ ɔ 'bha 'mı. Ɪn 'nı 'yıbha ın 'ka aın sıalıı 'gbʋ, ın 'nıa Kolɛntı lʋbhiti. 24 -We a 'kaa dlı -gʋ zʋ, -a 'nı -gba a nʋ we lɛ -gla nya. Nıı, amıaa dlızʋzʋe 'tɛ 'wʋ, 'ın -a 'yıbha -a 'ka aın -yɔbɛ amıaa 'mʋna 'ka -gʋwʋlaylimanı.

2

1 Ɪn nɛɛ na 'dɛ nyaɛ, ın 'nıa amıaa -gbɛ lʋbhiti, ın yi amıaa dlı sumanı lʋ. 2 Nıı, -amı -ka amıaa dlı sumanı, nyɔɔ mneni ɔ 'ka na dlı na-manıa? -Wa -bhloo dɛ ka dlı ın sumanıa ma -wa! 3 'Sɛbhɛ ın cɛlıa da aın 'wʋ, we ji -wa nıı, ın 'nı 'yıbha ın -ka amıaa -gbɛ nyni, nyıma -wa 'ka yaa na dlı namanı, 'ın -maa 'ka na dlı sumanı. Ɪn dı we dlı 'wʋ nıı, na 'mʋna mı a 'dɛ weee 'mʋna nya. 4 Cıın, dlı sulo -yɔ dlılʋe, we -yɔ 'mıɔ nya 'yliya 'wʋ ın cɛlıa zlımɛ 'sɛbhɛ -mını aın 'wʋ. We 'nı amıaa dlı sumanıee gbʋ, nıı, sa ın -kalıa amıaa zɛ a 'ka we 'jiyibhelii gbʋ -wa.

A tı gbʋnyuu -lɛnʋnyɔɔ -yɔgbʋ 'wʋ

5 Nıı, nyımɛ yabhlo -ka dlı -sumanı gbʋ lɛnʋ, we 'nı na 'dɛbhloo dlı ɔ sumanı, nıı, a 'dɛ weee dlı ɔ sumanıa. -A 'na palı gbʋ -gʋ -nı, amıaa lʋnyıma

* **1:19** Silası.

tɔlʊaa dlı ɔ sumanıa. 6 Gbʊ -we amıaa lʊnyıma duun -slolua ɔɔ sanɛɛ -sʊkpa -nyımɛ -mɔnı, -mʊʊ nanı sa 'yli, we -tʊ sa. 7 We 'gbʊ, -slɛɛn, a tı ɔ -yɔbhʊ 'wʊ, 'ın a 'pa ɔ 'kʊayli, -delee ɔ dlı yi sumanı bhabha, 'kʊa yi ɔ 'ylilawla tɔɔtɔɔ. 8 We 'gbʊ, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a -slolu we ɔ 'klʊ nıı, a -kalı ɔ zɛ. 9 -We ka 'gbʊ ın yia aın 'wʊcɛlı mʊ nı: la ın ylaa aın, ın 'ka we -yɔyı, -de gbʊ weee ın mıa aın -sloluda, a ka lamnazı, 'ın a 'ka we 'nʊŋwɛ zʊʊ. 10 Nıı, a -ka nyımɛ yabhloo -yɔgbʊ 'wʊtı, 'ın -amı na tı 'yaa -mɔɔ -yɔgbʊ 'wʊ. 'In, we -ka gbʊzɔnʊ -sa ın tı -lu yabhloo -yɔgbʊ 'wʊoo, amıaa 'gbʊ ın yia we 'wʊtı Klisı 'yu, 11 -a yi *-Saatan 'yitide we yi -aın -gʊgalı. Nıı, -amıaa 'dɛ -yi we dlı 'wʊnyni -gbʊnya.

Pɔlʊ mı Tloası

12 Da ın nynia Tloasıgbe nʊkplɛ, ın 'ka Klisıı gbʊzɔnʊ gbʊ gba, Jejitapɛ yia 'mı 'yoo 'nyɛ ın 'ka -mɔ lubho nʊ. 13 Nıı, ın 'nı -bha na bheli Titı ylıı 'gbʊ, na dlı ka sumanı, we 'gbʊ ın yia Tloası -nyıma wɛlı 'pa, 'ın ın yia Masedʊanı -dʊdʊ -gʊ mnı.

-Zezu Klisı nyɛa -aın tʊʊ lulue

14 'In -a 'pa -Lagɔ fuo, nıı, mɔ kwaa -aın 'ylı weee nya Klisıı tʊ -luluee dugba -lilie 'wʊ. 'In ɔ bhua -aın 'wʊ -a 'ka Klisı -slolu da weee, nɛɛ 'wlıı ŋnɛ -we mneni la da weee. 15 Nıı, -a 'wlʊ sa wlı kaa ŋnɛ -zɔnʊ, -we Klisı nyɛ -Lagɔ. -A mı we nya, -wa -Lagɔ 'nyɛa 'pʊpʊe glaa, 'ın -a mı 'ya we nya, -wa mnɔa glaa. 16 Nıı, -wa mıa mnɔda, tlıtlıee ŋnɛ -we nyɛa nyımɛ tlıtlıe, 'mʊ we -mıa -maa -nʊ nya, 'ın -wa -Lagɔ 'nyɛa 'yliyɔgagıe, 'yliyɔgagıee ŋnɛ we -mıa -maa -nʊ nya. Nyɔɔ ka gbʊ -mınıı lɛnʊ klʊa? 17 Nıı, nyıma -duun -tɔlʊa -wa paa -Lagɔwɛlı pɛlʊ, -amıa 'nı wa 'bhisa -mı. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ tiea -aın, 'ın -a gbaa ɔ wɛlı gbʊzɔnʊ sa, Klisıı lubhonʊnya 'bhisa ɔ 'dɛ 'yu.

3

**'Wʊsuslolue loluu lubhonʊnya*

1 Wee wɛlı -mınıı ji -wa nıı, -amıaa 'dɛɛ 'ylimanıe gwe -a dı 'yaa yı? Yaayıı -amıaa 'dɛɛ 'ylimanıee 'sɛbhɛ -a -slolua aın 'klʊ nyıma tɔlʊa 'bhisa yı? Yaayıı 'mʊ -a -zlalıa aın yı? 2 Amıaa dɛ -wa -amıaa 'sɛbhɛ, -we mıa cɛlıda -amıaa dibhe 'wʊ, -we nyıma weee mnenia wa 'ka yibheli, 'ın wa 'ka zɛlı. 3 Cıın, gbʊzɔnʊ -wa, a mı Klisıı cɛlıcɛlısɛbhɛ -amıa 'paa yoo nya. Nıı, we 'nı cɛlıda -mı 'sɛbhɛcɛlınyu nya, nıı, 'yliyɔga -Lagɔɔ Zuzu nya wa cɛlıa we. We 'nı cɛlıda -mı tʊkpa -boklo -falʊnya -gʊ, nyımaa dibhe 'wʊ we mıa cɛlıda.

4 Sanɛɛ 'sa -a gbaa, nıı, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ -a dıa dlı 'wʊ, Klisıı 'gbʊ. 5 Nıı, -a'a pʊpalı 'wlukʊʊn la nıı, -a mneni -lii lɛnʊe -amıaa 'dɛ nya. -We weee ka lɛnʊe -a mnenia kwɛyɔ, -Lagɔɔ -gbɛ we bhʊa. 6 Nıı, mɔ -zɛlıa -aın *'wʊsuslolue loluu lubhonʊnya -zɔnʊ. We 'nıa titee 'sɛbhɛɛ -gbɛ 'bhʊ, nıı, -Lagɔɔ Zuzuu -gbɛ we bhʊa. Titee

'sɛbhɛ mıa, 'bha we bhaa, 'ın -Lagɔɔ Zuzu wlaa 'yliyɔgagıe.

7-8 Wa ka tite cɛlı tʋkpa -boklo -falʋnya -gʋ, 'ın -Lagɔɔ 'ŋnımnıee san yia 'mni, wee bhla -bhlokpadɛ nya. 'In *Moizıı 'klʋ mı lıda wee 'ŋnımnıee san -mını nyaa 'gbʋ, *Izlaɛlınyıma 'nı mneni wa 'ka ɔ yla. 'In -zugba, wee san -mını 'plıa we yia. 'In tite -we ka lubho -wa nyımaa tlıtlıe lʋ kwakwıe, -mʋʋ -ka 'tla 'ŋnımnıee san nya, 'ın sa -Lagɔɔ Zuzuu lubhoo 'ŋnımnıee san 'ka -mıa? 9 Nıı, tite -we ka lubho -wa nyımaa gbʋ 'wludıdıe, -mʋʋ mı yeda 'ŋnımnıe 'kadʋʋ san nya. Zuzu 'Pʋpa -ɔ ka lubho -wa nyımaa nʋnʋe tıklıı -Lagɔ 'yu, -mʋʋ 'ŋnımnıe 'kadʋʋ san yia -bha 'wʋzia. 10 -A mneni -a 'ka gba nıı, 'ŋnımnıe ka san lıa zlımɛ, we 'nı 'maslɛɛn -lu yabhlogbɔɔ nya -mı dɛslɛɛɛn 'ŋnımnıe 'yu, -mʋʋ 'ylilo -zi we 'wʋʋ 'gbʋ. 11 We -ka nıı, -lu -we 'kaa 'plı, we ka 'ŋnımnıe 'kadʋ 'yı, -zugba -lu -we mıa la 'ylı weee nyaa 'ŋnımnıe 'kadʋ 'yli, we -zi we.

12 Nıı, -a dı sa -sʋkpa gbʋ dlı 'wʋʋ 'gbʋ, -amıaa dlı 'tɛ 'wʋ gege. 13 Moizı, -ɔ zizea ɔ 'klʋ 'wʋ 'naa nya, 'ŋnımnıe 'kadʋ -we -wa 'plıplı -lu, Izlaɛlınyıma yi we labhʋbhʋe -yɔyı ɔ 'klʋɔɔ 'gbʋ, -amıa 'nı -mɔɔ 'bhisa -mı. 14 Nıı, wa 'ylimnee'e 'nʋ gbʋ 'wʋla. 'In we 'ka -zɛɛn ylı, wa -ka *'wʋsuslolue sʋaa 'sɛbhɛ zɛlıda -mı, wa 'ylimnee mı 'wʋwɛlıda wee 'naa -bhloo 'dɛ nya. Nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛ Klisı yoo 'nyɛ, 'ın wee 'naa bhʋa la. 15 Nıı, -zɛɛn 'ya, wa -ka Moizıı 'sɛbhɛnya zɛlıda -mı -bhloo 'dɛ, wee 'naa wɛlıa wa dlı 'wʋ. 16 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka Nyımaa -Kanyɔɔ gbɛgbɛın 'bhiti, wee 'naa ka -bha 'bhʋ. 17 Nıı, «Nyımaa -Kanyɔ» wa gbaa da, we ji -wa -selıɛ, «-Lagɔɔ Zuzu», 'ın da -Lagɔɔ Zuzu -ka -mı, 'dɛɛ -yla -mımıe mı -bha. 18 Nıı, 'naa 'nı 'maslɛɛn -a 'dɛ weee 'klʋ 'wʋwɛlıda -mı, Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnımnıe -a mıa -sloluda -vligni 'wʋ 'bhisa. Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -ɔ -wa Zuzu, ɔ ka -aın 'bhiti, 'ın -a 'ka ɔ 'wʋwlʋ -zɛ, 'ın -a 'ka 'ŋnımnıe yabhlo 'wʋplılı 'bhie, -a 'ka 'ŋnımnıe 'kadʋ 'wʋ pla 'ya. Nıı, lubho -we Nyımaa -Kanyɔ nʋa, mʋ mıa dɛ.

4

Mamɛ -nyidanyaa nʋkplɛɛ 'ŋnımnılu

1 Nyazıdlı nya -Lagɔ 'nyɛa -aın lubho -mını, we 'gbʋ 'kʋa 'nı -aın 'ylilawlada -mı we nʋda. 2 Nıı, 'wiemıgbʋnya -yɔ zʋbhalıgbʋnya mıa, -amıa ka -mʋʋnya kwnɛɛ -sa. -A'a nʋ -dawligbʋ lɛ, 'ın -a'a 'bhiti -Lagɔwɛlı saputu sa. Nıı, -Lagɔgbʋ -a gbaa sazɔnʋ sa, 'ın -a gʋa la, we 'ka nyıma weee dlı dʋdʋnamanı -Lagɔ 'yu. 3 -Lagɔgbʋ -a gbaa, we -ka nıı, we mı zizeda nyıma tɔlʋa -yla, -zugba, -wa mıa mnɔmnɔ -yloogblʋ, ma -yla we mıa zizeda. 4 Wa'a ŋwnu -Lagɔɔ gbʋ -yɔ, -we ka gbʋ -wa, dʋdʋ -mını -gʋʋ -lagɔ 'nyuu ka wa 'ylimnee 'lɔlʋ. Klisı -ɔ -wa -Lagɔɔ 'dɛbhiee 'wʋwlʋ, ɔ

'ŋnımnıee san -Lagɔgbʋ mnenia la, 'mʋ wee -lagɔ -mını kʋlʋa 'yoo, wa yi we -yɔyıı 'gbʋ. 5 Nıı, -a -ka -Lagɔgbʋ gbada -mı, -a'a gba -amıaa 'dɛɛ gbʋ, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı gbʋ -a gbaa. 'Ɪn we -ka -amıa, -a mı amıaa lubhonʋnya nya -Zezuu 'gbʋ. 6 -Lagɔ -ɔ gbaa: «Nıı, zlı lı nikpise nyıdı!» mɔ lılı 'yaa ɔ zlı -amıaa dlı zɔ, 'ın ɔ 'ka -aın ɔ 'ŋnımnıee san yibhelie 'nyɛ. Wee san lıa Klisı 'klʋɔ.

7 -Amıa mıa mamɛ -nyidanya 'bhisa, wee 'ŋnımnılu ka -aın 'wʋladılı. 'Ɪn wa 'ka we -yɔyı nıı, wee 'tıtɛ 'kadʋ -mını -Lagɔɔ -gbɛ we bhʋa, we 'nıa -amıanʋʋ -gbɛ 'bhʋ. 8 Wa ka -aın 'tuntnu -amıaa sıalıe nya sɔ weee lʋ, 'ın wa 'nı -aın lawlalı. -Amıaa dlı -su, 'ın 'kʋa 'nı -aın 'ylilawla. 9 'Klıyıe 'wʋ wa paa -aın, 'ın -Lagɔ 'nı -aın sɔlʋ lapalılı. Wa ka -aın dʋdʋ labhlı, 'ın wa 'nı -aın lasa. 10 Nıı, 'ylı weee nya -a bhua -Zezuu tlıtlıe 'wʋ -amıaa ku zɔ, 'ın ɔ 'yliyɔgagıe 'ka 'ya we 'dɛ -slolu -amıaa ku zɔɔ 'gbʋ. 11 Nıı, -a -ga 'yliyɔ, 'ın -a mıa 'ylı weee nya tlıtlıe ŋwɛɛ -Zezuu 'gbʋ, 'ın ɔ 'yliyɔgagıe 'ka 'ya we 'dɛ -slolu -amıaa tlıtlı ku 'wʋ. 12 Sanɛɛ 'sa tlıtlıe nʋa -amıa 'wʋ lubho, 'ın 'yliyɔgagıe 'ka lubho nʋ amıa 'wʋ.

13 Dlızʋzʋe -we ka daa *-Lagɔsɛbhɛ gbaaɛ:

«ɪn ka dlı zʋ, we 'gbʋ ın yia gba.»

'Ɪn -amıa 'ya, wee dlızʋzʋe -bhlokpadɛ nya, -amıa ka dlı zʋ, 'ın we 'gbʋ -a gbaa. 14 Nıı, -a -yi we 'jiɛ, -Lagɔ -ɔ 'bhua Nyımaa -Kanyɔ -Zezu 'wʋ tlıtlınya lʋ, mɔ yi 'yaa -amıa 'wʋbhua tlılıe lʋ -Zezu nya, 'ın ɔ 'ka -amıa -yɔ amıa 'sɔ ɔ 'dɛ 'klʋwleli. 15 Nıı, gbʋ weee -mını -ka -aın ylıda -mı, amıaa zʋzɔnʋʋ gbʋ -wa, 'ın -Lagɔɔ 'nanı 'ka nyıma duun 'wʋlamneni. A 'ka 'ylı weee nya 'wʋzumanı ɔ fuopapıe nya, 'ın we 'ka -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını.

-A nɔ dlızʋzʋe 'wʋ

16 We 'dɛɛ 'gbʋ, 'kʋa'a wla cı -amıa 'ylila. -Amıaa dʋdʋ -gʋ ku -ka labhʋda -mı -sɛ -sɛoo, -zugba, sa zlı zlıa, -amıaa -Lagɔsu zɛ 'lulolu. 17 Cıın, -amıaa dɛslɛɛɛn sıasıe 'nı 'wʋwɔlʋ, 'ın we'e -gwlɛ. Nıı, -Lagɔɔ 'ŋnımnıe 'kadʋ 'nıa bhloluda -ka, 'mʋ we mnazıa la -aın -yla. 'Ɪn wee 'ŋnımnıe -mını 'yli bhabha we -zi -amıaa sıasıe 'wʋ. 18 Nıı, -amıa'a yla -lu -we nyıma yıa -yɔ. -We wa'a 'yıa -yɔ, 'mʋ -amıa ylaa. -We wa yıa -yɔ, we'e -gwlɛ, 'ın -we wa'a 'yıa -yɔ, -mʋʋ -gwlɛgwlıe 'nı bhloluda -ka.

5

1 -A -yi we 'ji nıı, -amıaa ku mı *'naabudu 'bhisa dʋdʋ -gʋ. We -ka labhʋ, -Lagɔ ka -aın -budu cɛlı yalı, wee -budu 'na 'ka labhʋ, 'ın nyıma 'nı we lɛnʋ wa sɔ nya. 2 'Ɪn -slɛɛn, -a mı kluda -a 'ka -amıaa dʋdʋ -gʋ -ku -mını 'wʋ 'tla, nıı, -a 'yıbha -kpɔ -a 'ka yalı -budu zɔ pla. 3 Nıı, wee yalı -budu -mını -ka -aın -gʋ -mı, -Lagɔ 'na 'ka -aın kpanʋ nya ylı. 4 Cıın, -a -ka dʋdʋ -gʋ -ku -mını 'wʋgwlɛda -mı, klu -a klua nɛɛ 'gba 'kadʋ

zɔ -a mɪ. We 'nɪ nɪɪ, 'yɪbha -a 'yɪbha -a 'ka -amɪaa dʊdʊ -gʊ -ku -mɪnɪ 'wʊ 'tla. Nɪɪ, -a 'yɪbha -a 'ka yalɪ ku 'wʊpla -bana 'bhisa, 'ɪn 'yliyɔgagɪe 'ka tlɪtlɪe mna. 5 Nɪɪ, -Lagɔɔ 'dɛgbolu -saa -bha -aɪn, -a 'ka sa 'bhiti. 'Ɪn mɔ 'nyɛa -aɪn ɔ Zuzu, zʊzɔnʊnya ɔ 'kaa -aɪn 'nyɛ we tɪanʊ nya.

6 Nɪɪ, -amɪaa dlɪ 'tɛ 'wʊ bhabha 'kɔmʊʊ, 'ɪn -a -yi we 'ji nɪɪ, -a -ka dʊdʊ -gʊ -ku -mɪnɪ 'wʊ -mɪ, -zugba -a -tlʊlʊ Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔla. 7 Nɪɪ, dlɪzʊzʊee sɔlʊ -a nɔa, -a'a nɔ -lu -a yɪa -yɔɔ sɔlʊ. 8 Nɪɪ, -amɪaa dlɪ 'tɛ 'wʊ bhabha, 'ɪn -a 'yɪbha sazɔnʊ sa nɪɪ, -a 'ka dʊdʊ -gʊ -ku -mɪnɪ 'wʊ 'tla, 'ɪn -a 'ka Nyɪmaa -Kanyɔ kwesi ladɪlɪa mnɪ. 9 We 'gbʊ, -a 'ka ku -mɪnɪ 'wʊ 'tlaoo, -a 'ka we 'wʊ -tʊoo, -a 'yɪbha -a 'ka Nyɪmaa -Kanyɔ dʊdʊnamanɪ tɪa. 10 Nɪɪ, -a 'dɛ weee yia Klisɪ 'yu 'tlaa ɔ 'ka -amɪaa -yɔgbʊ 'wʊbhu. 'Ɪn -ɔ -ka -mɪ, da -mɔɔ -gaa 'yliyɔ dʊdʊ -gʊ, -we -mɔɔ nʊa lɛ, -de we zʊzɔnʊʊ, -de we 'nyuuu, -mɔɔ 'ka 'pɛnɪe 'yɪ -mʊʊ sɔlʊ.

-Lagɔ ka ɔ -yɔ -aɪn 'wʊsuslolu Klisɪ -gʊ

11 Nɪɪ, -we -wa Nyɪmaa -Kanyɔɔ sɔsʊe, -a -yi we 'ji, 'ɪn -a yɪa 'klɪ -a 'ka nyɪma lu. -Lagɔ -yi -aɪn kpɛɛn kpɛɛn, 'ɪn ɪn dɪ we dlɪ 'wʊ 'ya nɪɪ, amɪa -yi 'mɪ kpɛɛn kpɛɛn. 12 -A 'nɪ -amɪaa 'dɛɛ gbʊ lolu gbaa yi aɪn -yla. Nɪɪ, -a 'yɪbha -a 'ka aɪn 'yoo 'nyɛ, 'ɪn a 'ka amɪaa 'dɛ 'ylimanɪ -amɪaa 'gbʊ. 'Ɪn -wa 'ylimanɪa wa 'dɛ gbʊnya wa yɪa -yɔ 'wʊ, -we 'nɪa dlɪzɔgbʊ nya -mɪ, a 'ka we 'bɪgʊpalɪ sayibheli wa -yla. 13 We -ka nɪɪ, -a mɪ -gʊwʊtʊnya nya, -Lagɔ -yla -wa, 'ɪn -a -ka 'wlugʊcɪan nya -mɪ, -zugba amɪa -yla -wa. 14 Nɪɪ, Klisɪɪ -amɪaa zɛkalɪe ka -aɪn ŋwɛlazili, -amɪa -yi we 'ji nɪɪ, nyɪmɛ -bhlogbɔɔ ka tlɪ nyɪma weee 'gbʊ. We 'gbʊ nyɪma weee ka tlɪ. 15 Nɪɪ, ɔ ka tlɪ nyɪma weee 'gbʊ, 'ɪn -wa -gaa 'yliyɔ, -maa 'nɪ 'maslɛɛn 'yliyɔga -maa 'dɛ -yla, nɪɪ, Klisɪ -ɔ tlɪa, 'ɪn ɔ yia 'wʊsɔ tlɪtlɪnya lʊ wa 'gbʊ, mɔ -yla wa -gaa 'yliyɔ.

16 We 'gbʊ -a'a 'bhu 'maslɛɛn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'wʊ dʊdʊgʊ -nyɪmaa sɔlʊ. 'Ɪn zlɪmɛ -a ka Klisɪ 'wʊbhu dʊdʊgʊ -nyɪmaa sɔlʊ, -slɛɛn -a 'na 'ka ɔ 'wʊbhu -mʊʊ sɔlʊ. 17 Nyɪmɛ -ka Klisɪ 'wʊ -mɪ, ɔ ka nyɪmɛ lolu -zɛ. Gbʊ 'cɪnnya ka 'plɪ, gbʊ weee ka gbʊ lolu -zɛ. 18 -Lagɔ -ɔ suslolua -a -yɔ ɔ 'dɛ 'wʊ Klisɪ -gʊ, ɔ -gbɛ gbʊnya -mɪnɪ bhʊa. 'Ɪn mɔ 'nyɛa -aɪn ɔ 'dɛ -yɔ nyɪma 'sɔɔ 'wʊsuslolu -lubho. 19 Nɪɪ, Klisɪ 'wʊ -Lagɔ 'plɪlɪa, 'ɪn ɔ mɪa ɔ 'dɛ -yɔ dʊdʊgʊ -nyɪma 'sɔ 'wʊsusloluda. Ɔ 'nɪ wa gbʊnyuu yla. 'Ɪn ɔ yia -aɪn ɔ 'dɛ -yɔ nyɪma 'sɔɔ 'wʊsuslolue wɛlɪu gbanya 'wʊnʊ.

20 Nɪɪ, Klisɪɪ 'ŋnɪ nya -a bhua wɛlɪ 'wʊ, nɛɛ -Lagɔɔ dɛ mɪ aɪn lada -amɪaa ŋwɛ nya: amɪa -a bhubhoea Klisɪɪ 'ŋnɪ nya, a ŋwnu a -yɔ -Lagɔ 'sɔɔ 'wʊsuslolue gbʊ -yɔ. 21 Klisɪ 'nɪ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, 'ɪn -Lagɔ yia -amɪaa gbʊnyuuu 'gba ɔ 'wlu dɪ, 'ɪn -a 'ka ɔ 'wʊ nyɪma tɪklɪ -zɛ -Lagɔ 'yu.

6

1 -Amɩa -yɔ -Lagɔ sɔ nʋa lubho dabʋdʋʋ 'gbʋ, -a zʋa aɩn 'dɩ nɩɩ, 'nanɩ a 'yɩa -Lagɔ kwɛɛ, a 'na -nyumonu we la -nɩ. 2 Nɩɩ, -Lagɔ nɛɛ:

«Bhla -we nya ɩn mɩa 'nanɩ nʋda,
ɩn ka -mɩ yukwli pʋlʋ.

Gbʋwʋbhʋ bhla,
ɩn ka -na -wawʋyi.»

Nɩɩ, -Lagɔɔ 'nanɩɩ -yɔŋwnu bhla nɩ -slɛɛn. 'Ɪn 'yli -we nya nyɩmɛ 'kaa gbʋ 'wʋbhʋ, mʋ nɩ.

3 -A 'nɩ 'yɩbha -a 'ka nyɩmɛ yabhlogbɔɔɔ mnɔmnɔgbʋ lɛnʋ gbʋ yabhlogbɔɔ 'wʋ, wa yi -Lagɔɔ lubho -a mɩa nʋdaa da gbʋnyuu gba. 4 'Ɪn gbʋ weee 'wʋ, -a slolua we nɩɩ, -a mɩ -Lagɔɔ lubhonʋnyaa 'dɛgbolu nya. Sanɛɛ 'sa -a dɩlɩa laylagbʋ -duun nɩ 'wlu zɔ la dlɩtie nya: sɩasɩe klaa, gbʋnyuu -amɩaa ylɩylɩe -yɔ -amɩaa lawlalɩgbʋnya klaa, 5 -amɩaa bhɩtɩe klaa, -amɩaa -kaslʋ 'wʋpapɩe klaa, nyɩmaa -zlo yia -aɩn -yɔwʋsɔlʋ, -a yia libho 'tɩtɛ nʋ, 'ɩn wa yia -aɩn 'ylaakple -gueli, wa yia -aɩn ŋwɔ 'bhalɩ. 6 -Slolu -a slolua we nɩɩ, -a mɩ -Lagɔɔ lubhonʋnya nya, -amɩaa -mɔwlʋwlʋe klaa, -amɩaa -Lagɔgbʋʋ yilo klaa, -amɩaa dlɩtie klaa, -amɩaa zʋzɔnʋʋ lɛnʋe klaaa ʂolʋ. 'Ɪn Zuzu 'Pʋpaa lɛnʋgbʋ -yɔ -amɩaa nyɩmɛɛ zɛkalɩdlɩ tɩklɩ klaa, 7 gbʋzɔnʋʋ gbagbɩe -yɔ -Lagɔɔ 'tɩtɛɛ sɔlʋ. Nɩɩ, -we mɩa tɩklɩ -Lagɔ 'yliya 'wʋ, 'mʋ -a bhua 'wʋ -amɩaa tʋgʋ -li -yɔ -amɩaa -gʋladolu -li nya. 8 Wa -ka -aɩn 'ŋnɩkwalɩda -mɩ, 'ɩn wa bhalɩ 'yaa -aɩn zʋ. Wa -ka -amɩaa daa gbʋnyuu gbada -mɩ, -zugba wa gba 'yaa -amɩaa daa gbʋzɔnʋ, wa yɩ -aɩn yocɩan 'bhisa, 'ɩn -zugba gbʋzɔnʋ -a mɩa gbada. 9 'Wʋ wa bhua -aɩn nɛɛ wa 'nɩ -aɩn -yi, 'ɩn -zugba wa 'dɛ weee -yi -aɩn kpɛɛn kpɛɛn. 'Wʋ wa bhua -aɩn nɛɛ nyɩma mɩ tlɩda, 'ɩn -zugba -a -ga 'yliyɔ sazɔnʋ sa. -Kaslʋ 'wʋ wa paa -aɩn, 'ɩn wa'a 'bha -aɩn. 10 -Amɩaa dlɩ wa sumanɩa, -zugba -amɩaa dlɩ mɩ 'mʋna 'wʋ 'ylɩ weee nya. Wamɩa dlɩɩ, bobabhanya -a -mɩa, -zugba -a pa nyɩma duun 'ŋnɩmnɩe -gʋ. Wamɩa dlɩɩ, -a 'nɩ -lu yabhlogbɔɔ -ka, -zugba -a ka -lu weee gbʋzɔnʋ sa.

11 -Amɩaa 'talea Kolɛntɩ -nyɩma, -a ka aɩn -yla gbʋzɔnʋ gba, 'ɩn -a yia dlɩ 'wʋkalɩ 'kadʋʋ aɩn -yla. 12 -A 'nɩ -amɩaa dlɩ 'wʋkla aɩn -yla, amɩa klaa amɩaa dlɩ 'wʋ -amɩaa gbɛgbɛɩn. 13 Nɩɩ, gbʋ na gbaa aɩn -yla nɛɛ na 'yua a -mɩ, a nʋ -amɩa 'bhisa, a -kalɩ amɩaa dlɩ 'wʋ 'kadʋʋ -aɩn -yla!

A vla gbʋnyuu gwe

14 Nyɩma -wa'a ŋwnua -Lagɔɔ gbʋ -yɔ, a -yɔ wa 'na suslolu 'wʋ, 'ɩn a 'ka wa nya lubho nʋ dabʋdʋ -nɩ. 'Lee, -we mɩa tɩklɩ mneni we -yɔ -we -nyuayli 'ka 'wʋsusloluu? 'Ɪn sa zlɩ mneni we -yɔ nikpise 'ka 'wʋsuslolua? 15 Sa Klisɩ mneni ɔ 'ka *'Kuzu* nya wɛlɩ -bhlo -ka? 'Ɪn sa -Lagɔnyɩmɛ mneni ɔ -yɔ -ɔ'ɔ ŋwnua -Lagɔɔ gbʋ -yɔ 'ka -lu 'wʋgbɔlʋa?

* **6:15** Glɛkɩwɛlɩ nɛɛ: Belialɩ.

16 Lɛɛ -lu -gʊ -Lagɔɔ -budu -yɔ
yoyolagɔ 'ka wɛlɪ -bhlo -ka?
Nɪɪ, 'yliyɔga -Lagɔɔ -budu -a
-mɪa, -Lagɔɔ 'dɛ nɛɛ saɛ:
«La na -yɔ wa yia -dɪa,
'ɪn nɔa na -yɔ wa yia,
wa -Lagɔ na yia -zɛa,
'ɪn wa 'ka na nyɪma -zɛ.»
17 We 'gbʊ, Jejitapɛ nɛɛ:
«A 'bhʊ waa nyɪma nɪ nyɪdɪ,
'ɪn a vla wa gwe 'pɪpɪ.
A 'na zɪlɪ pʊɪnkalu kwɛ -nɪ,
'ɪn amɪaa 'lakpasu -amɪ
na yia kpaa.»
18 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ 'yaɛ:
«'Tɪtɛ weee -Kanyɔ nɛɛ:
‹Amɪaa Dide na yia -zɛa,
'ɪn amɪa 'ka na nʊkpasuyua
-yɔ na 'ŋwnɪyua -zɛ.› »

7

1 Nɪɪ, -we weee -Lagɔ gbaa
ɔ 'ka wla, na jijli -talea, we
nanɪ 'yli -amɪaa -nʊ nya. We
'gbʊ, -we plalɪa ku -yɔ dlɪ pʊɪn,
-a 'bhʊ we 'bɪ, 'ɪn -a gʊ la, -
a 'ka -mɔwlʊ 'wlalaa, -Lagɔɔ
'nʊŋwɛzʊzʊe nya.

Pɔlʊv 'mʊna

2 Nɪɪ, a 'nyɛ -aɪn 'bɪ amɪaa
dlɪ zɔ, -a 'nɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ
-yla gbʊnyuu lɛnʊ, -a 'nɪ nyɪmɛ
yabhlogbɔɔɔ 'wlu -nyumɔ,
'ɪn -a 'nɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ
'wluli. 3 We 'nɪ amɪaa gbʊʊ
'wludɪdɪee 'gbʊ na gba 'sa. Nɪɪ,
ɪn ka we gba pepe, we yi tlɪtlɪe
-zɛoo, we yi 'yliyɔgagɪe -zɛoo,
amɪaa gbʊ -su 'wʊ -amɪaa dlɪ
zɔ. 4 Ɪn dɪ aɪn dlɪ 'wʊ bhabha,
amɪaa 'gbʊ na ylimanɪa na 'dɛ.
Nɪɪ, -amɪaa laylagbʊ weee 'wʊ,
ɪn ka 'kʊayli gege, 'ɪn 'mʊna
mɪa 'mɪ yeda.

5 Nɪɪ, da -a nynia
Masedʊanɪ, -a 'nɪ nyapɛ -bhla
yabhlogbɔɔ 'yɪ. -A ka sɪasɪe
'wlubhu sɔ weee lʊ, nyɪma
dɪlɪ -aɪn -gɔlʊ, 'ɪn nyanɔ mɪa
-amɪaa dlɪ zɔ. 6 Nɪɪ, -wa 'kʊa
wlaa 'ylila, -Lagɔ -ɔ paa wa
'kʊayli, ɔ ka -amɪa 'kʊayli 'pa,
Titɪɪ yiyie nya. 7 We 'nɪ Titɪɪ
yiyiee 'dɛkpʊa 'pa -aɪn 'kʊayli,
nɪɪ, sa a 'paa ɔ 'dɛ 'kʊayli, ɔ ka
-mʊʊ lʊdɪ -aɪn -salɪ. 'Ɪn sa a
'yɪbhaa a 'ka 'mɪ 'yɪ lʊ klaa,
amɪaa dlɪ sulo klaa, 'ɪn sa a
mɪa lamnazɪda a 'ka 'mɪ lʊpa,
ɔ ka we gba -aɪn -yla. We 'gbʊ,
na 'mʊna yia -gʊwʊlaylimanɪ.

8 Nɪɪ, 'dɛbhie, 'sɛbhɛ ɪn cɛlɪa
aɪn 'wʊ, we nʊkpla gbʊ ka
amɪaa dlɪ sumanɪ, ɪn 'nɪ -mʊʊ
'gbʊ dlɪlʊda -mɪ -slɛɛn. Da ɪn
'yɪa we -yɔ nɪɪ, wee 'sɛbhɛ -
mɪnɪɪ nʊkpla gbʊ ka amɪaa
dlɪ sumanɪ bhla yabhlo nya,
-bha ɪn lʊa dlɪ. 9 Nɪɪ, -slɛɛn, ɪn
mɪ 'mʊna 'wʊ, we 'nɪ amɪaa
dlɪ ɪn sumanɪɪ gbʊ, -we ka gbʊ
-wa, amɪaa dlɪsulo -mɪnɪ ka
amɪaa dlɪ 'bhiti. Nɪɪ, -Lagɔɔ
dɛ 'yɪbhaa amɪaa dlɪsulo -
mɪnɪ, -amɪa 'nɪ aɪn gbʊnyuu
yabhlogbɔɔ -yla lɛnʊ. 10 Nɪɪ,
dlɪsulo -we bhʊa -Lagɔɔ sɔlʊ,
nyɪmɛɛ dlɪ we bhitia, 'ɪn
we kwaa nyɪmɛ 'pʊpʊe lʊ,
nyɪmɛ'ɛ lʊ dlɪ -mʊʊ 'gbʊ. 'Ɪn
dlɪsulo -we -wa dʊdʊ -gʊʊ
dlɪsulo, nyɪmɛ -mʊʊ kwaa
tlɪtlɪe lʊ. 11 Amɪaa dlɪsulo -
we -wa -Lagɔɔ dʊmagbʊ, a
yla -slɛɛn we lɛnʊgbʊ: 'saa
amɪaa kwɛlapuloe, gbʊlɛnʊe
'wʊ! 'Saa amɪaa zukpa -
wlawlɪe! 'Saa amɪaa dlɪlʊe!
'Saa amɪaa gbʊnyuu lɛnʊee
kwɛɛ nyanɔnʊnʊe! 'Saa na
'yɪyɪe 'tʊ aɪn -yɔ! 'Saa amɪaa
-gʊladolue! 'Saa amɪaa sulo
gbʊnyuu -lɛnʊnyɔɔ -kaslʊ

'wʋpapıe nya! A ka we -slolu sɔ weee lʋ nıı, a 'nı gbʋ -mınıı 'ji -yi.

12 Nıı, 'sɛbhɛ ın cɛlıa da aın 'wʋ, -ɔ nʋa gbʋnyuu lɛ, ın 'nı ɔ 'gbʋ we cɛlı, 'ın -ɔ -yla wa nʋa gbʋnyuu lɛ, ın 'nı -mɔɔ 'gbʋ we cɛlı. In 'yıbha ın 'ka we aın 'klʋslolu -Lagɔ 'yu nıı, amıaa dlı mı -aın -gʋ gege. 13 We 'dɛɛ 'gbʋ, amıaa gbʋʋ lɛnʋe ka -amıaa dlı lapalı.

Wee dlı lapalıe -mını -gʋ, -a ka 'ya 'mʋna 'kadʋ li, da -a 'yıa Titıı 'mʋna -lilie -yɔ, a 'dɛ weee ɔ nyanɔɔ dlıı -sasıee 'gbʋ. 14 Nıı, ın ka na 'dɛ 'ylimanı amıaa 'gbʋ Titı 'yu, 'ın a 'nı 'mı zʋbhalı. Sa -bhloo 'dɛ -a gbaa gbʋzɔnʋ aın -yla, 'sa -bhloo 'dɛ amıaa 'ŋnı -zɔnʋ -a gbaa Titı 'yu, we yia gbʋzɔnʋ -zɛ. 15 Nıı, sa a 'dɛ weee zʋa Titı 'nʋŋwɛ, 'ın a yia ɔ 'lakpasu kpa, nyanɔ -yɔ -yɔtıtıe nya, we ka amıaa zɛkalıe -gʋwʋlaylimanı ɔ dlı zɔ. 16 Nıı, ın mneni ın 'ka aın dlı 'wʋdı gbʋ weee 'wʋʋ 'gbʋ, 'mʋna mı na dlı zɔ!

8

*'Gwɛzi wa -saa bhabha wa 'ka *-Zeluzalɛmʋʋ leglizınya 'nyɛ*

1 Bheliaın, 'nanı -we -Lagɔ nʋa Masedʋanıı leglizınya 'wʋ, -a 'yıbha -a 'ka we 'dı aın -salı. 2 Sıasıe duun ka -mɔɔ -Lagɔnyıma ylı. 'In wa 'mʋna 'yligʋwʋlaa 'gbʋ, wa yia nyıma -li 'nyɛ bhabha, -zugba boba zalʋ mı wa 'bhada. 3 Nıı, sa waa -Lagɔnyıma mnenia wa 'ka wla, wa ka 'sa wla, 'ın wa yia we -gʋzi, wa 'dɛɛ dlıı da. 'In ın mı we dayınyɔ nya. 4 Nıı, wa ka -amıaa zukpapalıe ŋwɛ -yɔkpalı, 'ın -a 'ka wa 'yoo 'nyɛ, -li -Lagɔnyıma mıa *-Zeluzalɛmʋʋ -Lagɔnyıma 'nyɛda 'nanı nya, wa 'ka wa -nʋ we lʋpalı. 5 Sa we mı yaa -amıa dlıı nıı, 'sa wa yi wlaa, wa ka -mʋʋ -gʋzi. Tıa wa ka wa 'dɛ Jejitapɛ yoo 'nyɛ, 'ın -mʋʋ 'bıgʋ, wa yi 'yaa wa 'dɛ -amıa yoo 'nyɛ -Lagɔɔ dlıı da. 6 We 'gbʋ, -a yia Titı 'kʋayli 'pa nıı, lubho -zɔnʋ ka gwe ɔ dıa amıaa -gbɛ, ɔ mnı ɔ 'ka we 'wlubha 'nanʋʋ. 7 Nıı, a mı 'ŋnımnınya nya sɔ weee lʋ: dlızʋzʋe 'wʋ, gbada, -Lagɔɔ -lii yilo 'wʋ, -gʋladolue 'nıa bhloluda -ka -Lagɔyloogblʋ, we -yɔ -amıaa zɛkalıdlı a kaa 'wʋ. We 'gbʋ, wee -li -mını glaa, a -slolu amıaa 'dɛ 'nanıcıan nya 'ya bhabha.

8 Nıı, we 'nı tite yabhlo ın palı aın -yla: ın -ka aın -yla -Lagɔnyıma tɔlʋaa -gʋladolu gbʋ gbada -mı -Lagɔyloogblʋ, ın 'yıbha amıaa zɛkalıdlı mıa, a wleli -mɔ we gbʋzɔnʋ sa. 9 Nıı, a -yi -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'nanı. Mɔ -wa zlımɛ 'ŋnımnınyɔ, ɔ ka ɔ 'dɛ bobabhanyɔ 'wʋnʋ amıaa 'gbʋ, 'ın ɔ 'ka aın 'ŋnımnınya -zɛlı ɔ boba 'wʋ.

10 Nıı, 'dı na zʋa aın gbʋ -mını 'wʋ, we nanı 'yli amıaa -nʋ nya, -we ka gwe a dıa tıa -zʋ 'wʋ, a -yɔ we lɛnʋe mnı. 'In amıa -gaa 'yu -Zeluzalɛmʋʋ -Lagɔnyımaa 'wʋsasıe nya, 'ın we 'nı -mʋʋ -bhlogbɔɔ -tʋlʋ, 'ın amıa 'yıbhaa a 'ka wa 'wʋsa tıa. 11 We 'gbʋ, -slɛɛn, dlı -zɔnʋ -we nya a dıa we gwe, a 'bha

'sa we 'wlu, amıaa 'yıyıluu sɔlʊ. 12 Nıı, nyımɛ -ka -Lagɔ - lu 'nyɛ dlı -zɔnʊ nya, we gbʊ - Lagɔ ŋwnua -yɔ, -we nyımɛ kaa we gbʊ -Lagɔ kaa, -we nyımɛ 'nıa -ka -Lagɔ 'nı -mʊʊ gbʊ -ka.

13 In 'nı -gba nıı, a tı amıaa 'dɛ boba 'wʊ, nyıma tɔlʊa - yɔbɛbıe nya. -Innya, ın nɛɛ: a mneni 'wʊ -lu -yıda. 14 Da a kaa da -lu kwɛɛ duun, -wa 'nıa -lu -ka, a bɛ wa -yɔ. 'Bhie, zlı amıa 'nı -lu -ka, wamıa - ka -lu duun -ka, wa mneni wa 'ka aın -yɔbɛ. Sanɛɛ 'sa a 'kaa 'wʊmneni 'yıyılu 'wʊ. 15 We mı 'sa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Nyımɛ -ɔ 'bhua -lu la duun,
we 'nı ɔ ŋwɛlazili,
'ın -ɔ 'bhua -lu la -sɛ,
we'e bɔ -mɔɔ kwɛɛ.»

Titı -yɔ -Lagɔnyıma tɔlʊa mnıa Kolɛntı

16 -Lagɔ na paa fuo! In 'yıbha ın 'ka aın 'wʊsa bhabha, 'ın mʊ -bhlokpadɛ - Lagɔ zʊa Titıı dlı zɔ. 17 Nıı, amıaa -gbɛ -mnımnıe -a 'yıbhalıa Titı ɔ ka we -yɔŋwnu. 'In -yɔtıtıe nya 'ya, ɔ 'dɛ 'yıbha ɔ 'ka amıaa -gbɛ mnı. 18 Nıı, Titı -yɔ -amıaa -Lagɔbheli yabhlo, -ɔ leglizı weee kwalıa 'ŋnı ɔ -Lagɔgbʊʊ gbagbıe -yɔ, 'ma -a tiea. 19 Nıı, we 'nı bhıa, 'mɔ leglizınya -saa -bha, -a - yɔ ɔ 'ka nɔ wee lubho -zɔnʊ -mınıı nʊda. 'In wee lubho -a nʊa Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnımnıe -yɔ -amıaa dlı -zɔnʊʊ sloluee 'gbʊ.

20 Nıı, 'gwɛzi 'kadʊ wa 'nyɛa -aın yoo, 'klı -a yıa, 'ın -a kpaa we 'nanʊʊ, -delee wa yi -aın 'ŋnısa we 'gbʊ. 21 Nıı, 'klı -a yıa, 'ın gbʊ nanıa 'yli Nyımaa -Kanyɔ 'yu, we -yɔ 'ya nyıma 'yu, -a 'ka we lɛnʊ.

22 Nıı, -a ka wa -yɔ -amıaa bheli tie. -A ka ɔ layla gbʊ duun 'wʊ, 'ın 'kɔmʊʊ ɔ slolua we nıı, ɔ -gʊ mı ladoluda. Nıı, -slɛɛn ɔ -gʊ mı 'ya ladoluda bhabha, -we ka gbʊ -wa, ɔ ka aın dlı 'wʊdı 'kadʊʊ. 23 We - ka Titı, na nɔnɔnyɔ -wa, 'ın dabʊdʊ ɔ -yɔ 'mı 'sɔ nʊa lubho amıaa -gbɛ. We -ka bhelia - tɔlʊa -wa -yɔ ɔ nɔa, leglizınya tiea -maa. Klisıı 'ŋnımnınıgbʊ wa nʊa lɛ. 24 A -slolu we leglizınya 'klʊ nıı, a -kalı nyıma -manıı zɛ sazɔnʊ sa. Leglizınya 'ka we 'jiyibheli nıı, -a ka zukpa -a 'ka -amıaa 'dɛ 'ylimanı amıaa 'gbʊ.

9

-Ɔ wlaa 'mʊna nya, -Lagɔ - kalı ɔ zɛ

1 Nıı, -Zeluzalɛmʊʊ - Lagɔnyımaa -yɔbɛgwɛzi wa - saa, wa 'ka we wa kwa, ın 'ka aın 'wʊcɛlı -mʊʊ 'gbʊ, we mı gbʊkpʊa nya. 2 In -yi amıaa dlı -zɔnʊ, wee gbʊ -mını 'wʊ. 'In ın yia na 'dɛ 'ylimanı amıaa 'gbʊ, Masedʊanı -nyıma 'yu. In nɛɛ wa -ylaɛ: «Akai -dʊdʊ -gʊʊ - Lagɔnyıma ka lamnazı, wa 'ka wee -yɔbɛgwɛzi wla tıa -zʊ 'wʊ.» 'In amıaa kwɛlapuloe ka wa lʊnyıma duun 'kʊayli 'pa. 3 Bhelia -manı na tiea amıaa -gbɛ, -delee, 'ŋnı -a kwalıa aın gbʊ -mını 'wʊ, we yi yo - zɛ. In 'yıbha sa ın gbaa we, a mnazı 'sa amıaa 'dɛ la sazɔnʊ sa. 4 We -ka nıı, Masedʊanı - nyıma -yɔ 'mı ka amıaa -gbɛ mnı, 'ın wa 'nı aın lamnazıda yli, -amıa -wa dıa aın dlı 'wʊ, - amıaa zʊ -wa. In 'nıa amıanʊʊ

zʊʊ gbʊ gba. 5 Ɩn ka we -yɔyɩ nɩɩ, we nanɩ 'yli, ɩn 'ka bhelia nɩ -yɔbhubhoe, 'ɩn wa 'ka 'mɩ 'yugalɩ amɩaa -gbɛ. 'Ɩn 'nanɩlu a -saa, -we ka wɛlɩ a wlaa, wa 'ka we 'wlugʊgwlalɩ. 'Ɩn bhla ɩn 'ka amɩaa -gbɛ nyni, -zugba we mɩ lamnazɩda. 'Ɩn wa 'ka we -yɔyɩ nɩɩ, dlɩ -zɔnʊ nya a wlaa, we 'nɩ dlɩ sulo nya.

6 A yibheli we 'ji nɩɩ: -ɔ -ka glʊ 'kienyi, 'kienyi ɔ dɩa, 'ɩn ɔ -ka glʊ duun, duun ɔ dɩa. 7 -Ɔ -ka -mɩ, sa ɔ pʊpalɩa dlɩ zɔ la, ɔ wla 'sa. We 'na -zɛlɩ dlɩlʊe -yɔ -gla -nɩ. Nɩɩ, -ɔ wlaa 'mʊna nya, -Lagɔ -kalɩ ɔ zɛ. 8 Nɩɩ, -Lagɔ ka we se ɔ 'ka aɩn zʊzɔnʊʊ 'yli -bhlo -bhlo duun 'nyɛ. 'Ɩn -we a 'yɩbhaa -Lagɔɔ dʊmagbʊ nya, a 'ka we 'yɩ bhla weee nya, a -ka amɩaa 'dɛɛ -yɔgbʊ -bhɩa, 'ɩn -we -ka latʊ aɩn kwɛɛ, a 'ka -mʊʊ nya gbʊzɔnʊ -gbʊ weee lɛnʊ. 9 We mɩ 'sa cɛlɩda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«-Lagɔɔ 'nanɩ 'yligʊwʊla bhabha,
'ɩn ɔ nyɛa bobabhanya -li.
Ɔ tɩklɩmɩmɩe mɩ la -zʊ weee nya.»

10 -Lagɔ -ɔ nyɛa -luglʊnyɔ -luu 'ya, 'ɩn ɔ nyɛa ɔ 'floo ɔ 'kaa li, mɔ yia aɩn -luu 'ya a 'yɩbhaa 'nyɛa. Nɩɩ, ɔ -ka we 'wʊzumanɩ, 'ɩn ɔ 'ka we mini. Sanɛɛ 'sa amɩaa tɩklɩmɩmɩee lɛnʊgbʊ yia -gʊwʊlaylimanɩa. 11 Nɩɩ, 'ŋnɩmnɩnya ɔ yia aɩn -zɛlɩa sɔ weee lʊ, bhla weee nya, 'ɩn a 'ka amɩaa 'dɛ -slolu 'nanɩcɩaan 'dɛgbolu nya. 'Ɩn -li a wlaa, -a yia wa yoo 'nyɛa, we 'gbʊ, nyɩma duun yia -Lagɔ fuo 'paa.

12 Nɩɩ, 'nanɩ a nʊa da, we 'nɩ -Lagɔnyɩmaa -yɔgbʊʊ 'dɛkpʊa we yi -bhɩa. Nɩɩ, wee 'nanɩɩ yibhelie -yɔ nyɩma duun yi 'yaa -Lagɔ fuo 'paa. 13 -Slolu a slolua we nɩɩ, a mɩ Klisɩɩ gbʊzɔnʊ gbʊ 'nʊŋwɛ zʊda. 'Nanɩdlɩ nya a -yɔ -Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyɩma -yɔ nyɩma tɔlʊa suslolua amɩaa zʊzɔnʊli 'wʊ. Nɩɩ, -mʊʊ weee 'gbʊ, wa yia -Lagɔlubho -mɩnɩɩ 'nʊŋwɛ -kakɩe yibhelia, 'ɩn wa yia -Lagɔɔ 'ŋɩnɩ 'ylimanɩa. 14 -Lagɔ wa yia bhubhoea amɩaa zɛ wa -kalɩaa 'gbʊ. Nɩɩ, -Lagɔ ka aɩn 'nanɩ 'kadɩ duun 'wʊnʊ. 15 -A 'pa -Lagɔ fuo, 'nanɩ -we 'nɩa 'wʊpalɩ -nanɩ -ka, ɔ nʊa -aɩn 'wʊʊ 'gbʊ!

10

Pɔlʊ gbaa ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ -wa -sɔlʊa ɔ -yɔwʊ, wa 'yu

1 Nɩɩ, -amɩ Pɔlʊ ka daa wa gbaa, ɩn -ka aɩn glaa -mɩ, 'ɩn na tɩa na 'dɛ 'wʊ 'kienyi, 'ɩn ɩn -ka aɩn -yɔbhʊda -mɩ 'pɩpɩ, 'ɩn na sɔlʊa aɩn -yɔwʊ, -amɩ laa aɩn Klisɩɩ dlɩ -dlɔɔ -yɔ ɔ zʊzɔnʊ nya. 2 Amɩa na bhubhoea, da ɩn -ka amɩaa -gbɛ mnɩ, a 'na 'sulu 'mɩ, 'ɩn ɩn 'ka aɩn -yla gbʊ gba 'klʊ 'cɩcɩ nya -nɩ! 'Ɩn nyɩma tɔlʊa pʊpalɩa we 'wlukʊʊn la nɩɩ, nyɩmaa lɛnʊgbʊʊ sɔlʊ -a nʊa gbʊ lɛ. Cɩɩn, -maa -yla na yi 'yaa gbʊ gbaa 'klʊ 'cɩcɩ nya. 3 Nɩɩ, gbʊzɔnʊ -wa, -a mɩ -glɔnyɩma nya, 'ɩn -a 'nɩa -gɔlʊ gʊ -glɔnyɩmaa gʊgʊ sɔlʊ. 4 Nɩɩ, tʊgʊ -lunya -a gʊlʊa tʊ, we 'nɩ dʊdʊ -mɩnɩɩ -gʊ -nyɩmaa tʊgʊ -lunya: nɩɩ, -Lagɔɔ -gbɛ we 'tɩtɛ bhʊa, 'ɩn -we weee sɔlʊa -Lagɔ -yɔwʊ, la we saa -mʊʊ. 'Ɩn -a saa yoyowlukʊʊn lapʊpalɩe la. 5 Nɩɩ, wɛlɩ weee,

-we 'dɛɛ 'ylimanınya yia gbaa -Lagɔɔ yiloo gbɛgbɛın, -bha -a salıa we la. -A 'yıbha -a 'ka nyımaa 'wlukʋʋn lapʋpalıe weee -kaslʋ sa kpa, 'ın we 'ka Klisı 'nʋŋwɛ zʋ. 6 'Ɪn -a mı lamnazıda, -a 'ka nyımaa 'nʋŋwɛsanya -kaslʋ 'wʋpa, -zugba a -ka nyımaa 'nʋŋwɛzʋnya tıklıı nya -mı.

7 -Luu ku -yɔ a ylaa! We -ka nıı, nyımɛ yabhlo dı we dlı 'wʋ nıı, ɔ 'dɛbhlo mı Klisıı -nʋ nya nı, ɔ dı 'ya we dlı 'wʋ nıı, -amıa mı 'ya Klisıı -nʋ nya. 8 Nıı, se -we Nyımaa -Kanyɔ 'nyɛa -aın, ın -ka na 'dɛ 'ylimanı we 'gbʋ, we -ka -bha -gʋzi -sɛ nı, amıaa dlızʋzʋee -gʋwʋlaylimanıe gbʋ -wa, we 'nı amıaa lasasıee gbʋ. 'Ɪn, ın 'na 'ka zʋ nʋ we 'gbʋ. 9 Nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ gbalı -nı nıı, ın 'yıbha ın 'ka aın nyanɔ dlıı slu 'sɛbhɛnya -we na paa aın yoo nya -nı. 10 Nıı, -we wa gbaa mʋ nı, wa nɛɛ: «Pɔlʋʋ 'sɛbhɛnyaa nʋkpla -wɛlınya wɔlʋ 'wʋ, 'ın we tɛa. 'Ɪn ɔ -ka -aın glaa -mı ɔ tɔɔ tɔɔ ɔ lɛnʋgbʋ 'wʋ, 'ın ɔ wɛlı mıa gbʋkpʋa nya.» 11 Nıı, -ɔ -ka 'sa gba, -mɔɔ yibheli we 'jiɛ: -a -ka -mı 'pıpı sa -amıaa wɛlı 'tɛa 'wʋ 'sɛbhɛ 'wʋ, -a -ka amıaa -gbɛ mnı, 'sa -amıaa lɛnʋgbʋ yia 'wʋtɛmanıa!

12 Nıı, nyıma -tɔlʋa kwalıa wa 'dɛ 'ŋnı bhabha, -a'a pʋpalı we 'wlukʋʋn la nıı, -a 'ka wa nya 'wʋmneni, 'ın -a 'ka 'ya -amıaa 'dɛ wa yıbhɔlʋ, we 'nı mʋʋ?! Wa 'dɛ wa 'bhua 'wʋ wa yıbhɔlʋ -lu nya, wa 'ka wa 'dɛ yıbhɔlʋ, 'ın wa palıa wa 'dɛ, wa 'dɛ 'wʋ. Nıı, wa 'nı 'ylimna. 13 Nıı, we -ka -amıa, -a'a 'ylimanı -amıaa 'dɛ we'e zi -bha -gʋ. Lubho -we -a 'kaa nʋ, da -Lagɔ palıa we -bɔlʋ -bha -a -yɔ we nʋnʋe bhlolua, 'ın ɔ yia -aın 'yoo 'nyɛ -a 'ka amıaa -gbɛ mnı. 14 Da -a mnıa amıaa -gbɛ, -a 'nı wee -bɔlʋnya -gʋzi. Nıı, -amıa mnıa amıaa -gbɛ tıa, 'ın -Lagɔgbʋ -we gbaa Klisıı gbʋzɔnʋ gbʋ, 'ın -a yia aın -yla we gba. 15 -A'a zi -bɔlʋ -gʋ -amıaa 'dɛɛ 'ylimanıe nya, nyıma -putuu lubhoo 'gbʋ. -A dı we dlı 'wʋ nıı, amıaa dlızʋzʋe yia -gʋwʋlaylimanıa, 'ın -a 'ka mneni -a 'ka -amıaa lubho -nʋnʋe -gʋwʋlaylimanı bhabha aın nyıdı. 'Ɪn -bɔlʋ -we -Lagɔ palıa -aın -yla, -a'a zi we -gʋ. 16 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Lagɔgbʋ -a yia gbaa, -mɔ amıaa lʋgbɛın -dʋdʋnya -gʋ. 'Ɪn -a 'nı mneni -a 'ka -amıaa 'dɛ 'ylimanı lubho -we nyıma -putu nʋa wa 'dɛɛ nʋ lubhonʋdaa 'gbʋ.

17 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«Nyımɛ -ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimanı,
-mɔɔ 'ylimanı -mɔɔ 'dɛ lubho
-we Nyımaa -Kanyɔ nʋa lɛɛ 'gbʋ.»

18 Nıı, we 'nı nyımɛ -ɔ kwalı ɔ 'dɛ 'ŋnı, 'mɔ wa sa -bha, nıı, nyımɛ -ɔ Nyımaa -Kanyɔ kwalıa 'ŋnı, 'mɔ wa saa -bha.

11

Pɔlʋ -yɔ yocıan -wa laa wa 'dɛ -Zezuu tietienya

1 'Aa! A -ka mneni a 'ka na -sabhɛ 'wlu zɔ laslʋlʋ -sɛ nı, we nanı 'yli! Cıın, a -tʋ na 'gba zɔ. 2 Ɪn -kalı amıaa zɛ zenyidlı nya, 'ın wee zenyidlı

nyaa zɛkalıe -mını mıa, -Lagɔɔ -gbɛ we bhʋa. Nıı, ın ka amıaa sɔ kpa nʋkpasu -bhlogbɔɔɔ -nʋ nya: mɔ -wa Klisı. Cıın, mɔ 'yu na kpaa aın, nɛɛ 'ŋwnɔyu -ɔ -yɔ nʋkpasu 'nı -slɔ -budu 'wʋdı mɔ. 3 Nıı, nyanɔ na nʋa, sa *tıbhɛ nʋa *Ɛvʋ -dawli 'wʋ, 'ın we yia ɔ mnɔnʋ nı, wa yi 'sa amıa 'wlukʋʋn lapʋpalıe 'nyuu 'nyɛ, a yi Klisıı -yɔlanɛnıe sazɔnʋ sa gwevla 'pıpı. 4 Zɔ a yligbea we gege nıı, -Zezu ka gbʋ -amıa gbaa aın -yla, nyımɛ yabhlo yi -Zezu -putuu gbʋ gba aın -yla. 'In a mı 'ya lamnazıda, a 'ka zuzu -yɔ -Lagɔgbʋ -putu -we ka gbʋ -amıa 'nıa aın -yla gba, a 'ka -mʋʋ gbʋ -yɔŋwnu.

5 In dı we dlı 'wʋ nıı, ın 'nı -mı 'kienyi -lu yabhlogbɔɔ 'wʋ amıaa -Zezuu tietienya 'kadı -manı -yɔ. 6 Cıın, ın 'nı gba sa -yi, gbʋzɔnʋ -wa, nıı, we -ka -Lagɔɔ yilo, -mʋʋ mı -mʋʋ 'dɛɛ sa! -A ka we aın 'klʋslolu 'ylı weee nya, -amıaa lɛnʋgbʋ weee 'wʋ.

7 Da ın gbaa aın -yla -Lagɔɔ gbʋzɔnʋ gbʋ, bhe ın gbaa we. 'In ın yia na 'dɛ 'wʋtı 'kienyi, ın 'ka aın 'ylimanıı 'gbʋ. 'Lee, gbʋnyuu ın nʋa lɛ yı? 8 Da ın mıa aın glaa lubho nʋda, leglizı -putunya pɛnıa 'mı, 'ın na bhua wa 'gwɛzinya 'wʋ, -zugba na sa aın 'wʋ we nya. 9 Nıı, da ın mıa amıaa -gbɛ, ın 'nı nyımɛ yabhlogbɔɔɔ 'wlugba nya -mı, -lu bɔa 'mı 'wʋʋ 'gbʋ. Nıı, bhelia -wa 'bhʋa Masedʋanı, -lu -we ka gbʋ mıa 'mı -yɔ, -maa 'nyɛa 'mı we. In ka na 'dɛɛ dlı lakpa nıı, ın 'na -zɛlı amıaa 'wlugba -nı. 'In 'sa na yia na 'dɛɛ dlı lakpaa 'kɔmʋʋ. 10 Nıı, Klisıı gbʋzɔnʋ -wɛlı mıa 'mı 'wʋʋ 'gbʋ, ın nɛɛ, Akai -dʋdʋ weee -mını -gʋ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mı 'dɛɛ 'ylimanı -gbʋ -mını ŋwɛɛ labhalı. 11 Lɛɛ -lu ka 'gbʋ na gba 'sa? In 'nı amıaa zɛkalıı gbʋ -wa yı? Sa ın -kalıa amıaa zɛ, -Lagɔ -yi we 'ji.

12 Nıı, -we ın mıa da lɛnʋda, 'mʋ na yia lɛnʋa 'kɔmʋʋ. 'In -wa mıa yoyo -wɛlınyaa datalıda, wa 'ka wa 'dɛ 'ylimanı, nıı, -amıaa nʋnʋlubho -yɔ wa nʋnʋlubho -bhlo, ın 'ka wa 'ji gba. 13 Nıı, waa nyıma -manı, tietienyaa nʋʋ yoyo -nʋ wa -mıa. Yo wa tʋbhʋa wa nʋnʋlubho 'wʋ, 'ın wa nʋa wa 'dɛ Klisıı tietienya 'wʋ. 14 Ŋwɛgaga -sʋbhalıgbʋ yabhlogbɔɔ 'nı we 'wʋ -mı. 'Lee, -Saataan 'dɛɛ 'bhitili we 'dɛ zlıı 'anzı 'wʋlaa? 15 Nıı, -Saataan lubhonʋnya 'ka wa 'dɛ -Lagɔ -ɔ mıa tıklıı lubhonʋnya 'wʋnʋ, -mʋʋ 'nı -yɔkalı. Nıı, sa wa lɛnʋgbʋnya mıa, 'sa wa yia wa dʋdʋ -gʋʋ bhıalıda 'yıa.

Pɔlvv sıasıe

16 Nıı, 'mʋ na gbaa da: nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'bhulu 'mı 'wʋ -sabhɛbhanyɔ 'bhisa -nı. 'In we -ka nıı, a ka 'sa we 'wlukʋʋn gbʋzɔnʋsa nı, a ŋwnu we -yɔ nıı, ın mı -sabhɛbhanyɔ nya, 'ın -amı 'ka 'ya mneni, ın 'ka na 'dɛ 'ylimanı -sɛlɛ. 17 Cıın, gbʋzɔnʋ -wa, ın -ka na 'dɛ 'ylimanı, -we na gbaa da, ın 'nıa we gba Jejitapɛɛ sɔlʋ, -zugba -sabhɛbhanyɔ 'bhisa na gbaa. 18 Nıı, nyıma -duun

ylimanıa wa 'dɛ dʋdʋgʋ -gbʋnyaa 'gbʋ. Nıı, nanʋ 'dɛ na yi 'yaa 'ylimanıa. 19 Amıa -wa laa amıaa 'dɛ gbʋyilonya, amıa ŋwnunua -sabhɛbhanya, 'dɛɛ 'yibadı, we 'nı mʋʋ? 20 Wa 'ka aın 'wʋbhu galı 'bhisa, wa 'ka aın 'wluli, wa 'ka aın 'wie 'wʋyli, wa 'ka aın 'ylilatlili, wa 'ka aın 'kpayukwli 'wʋ sʋbha, 'wlu a dılıa -mʋʋ weee zɔ la. 21 Zʋ mı 'mı 'bhada, we 'nı mʋʋ? Ɪn 'nı 'wlu 'tɛmanı, we 'nı mʋʋ? A ka zukpa, gbʋnyuu ın nʋa!

We -ka nyımɛ yabhlo mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimanı -lu yabhlo 'wʋ, -amı mneni ın 'ka 'ya 'sa nʋ. Gba na gbaa -sabhɛbhanyɔ 'bhisa. 22 Eblee* wa -mıa yı? -Amı mı 'ya we nya! Izlaɛlınyıma wa -mıa yı? -Amı mı 'ya we nya! *Ablaamʋʋ 'yuoyua wa -mıa yı? -Amı mı 'ya we nya! 23 Klisıı lubhonʋnya wa -mıa yı? Ɪn mı we nya, ın -zi wa. Ɪn -ka 'sa gba: -sabhɛbhanyɔ 'bhisa ın gbaa! Ɪn ka lubho nʋ, ın -zi wa, ın ka -kaslʋ pla, ın -zi wa! Wa ka 'mı sɛlı duun bhabha, ın -zi wa! 'Ɪn ın ka tlıtlıee ŋwɛ -yɔ 'plılı bhla weee nya, ın -zi wa. 24 Nıı, -pnıı glʋ 'sɔ -we *Zuifʋ paa nyıma, 'ın -bhlo bhʋa we ŋwɛɛ, ın 'plılı we zɔ -zakpa gbu. 25 *Wlɔmʋ -nyıma ka 'mı sɛlı 'nyumıı -zakpa ta. Wa li 'mı -bho 'wʋ -zakpa -bhlo. 'Glʋ 'kadʋ -yɔ 'mı mnı 'nyuglu -zakpa ta, 'ın ın yia 'ylı -bhlo li 'nyu -gʋ -zakpa -bhlo.

26 Na nɔnʋe duun 'wʋ, ın ka tlıtlıe ŋwɛ -yɔ -dı, yeye nyu kwɛɛ, 'wienyaa nyıma -bhanya kwɛɛ, na bhelia Zuifʋ kwɛɛ, -wa 'nıa Zuifʋ kwɛɛ, ın ka tlıtlıe ŋwɛ -yɔ -dı, 'gbe 'kadı nʋkplɛ, da bɛblɛɛnya, gumunyu -gʋ -yɔ yoyobhelia kwɛɛ. 27 Ɪn ka sıasıa -libho duun nʋ, ın ka 'ylaakple -gʋ bhla tɔlʋa nya. Ŋwɔ -yɔ 'nyu-matʋ ka 'mı 'bha, 'ın bhla tɔlʋa nya, ı'ın 'yı lililu, ŋwɔtlɔ ka 'mı 'bha, 'ın ın 'nı 'wʋplanaa -ka. 28 'Ɪn ın 'nı gbʋ tɔlʋa gba. Nıı, leglizı weee -we -gʋ na lʋlʋa dlı, mʋ -wa na 'wlukʋʋn lapʋpalıe 'ylıo 'ylı. 29 Nyɔɔ yɔmanı 'wʋ, 'ın we 'nı 'ya -amı 'wʋ -bhoa, nyɔɔ bhlili gbʋnyuu lʋ, 'ın we 'nı 'mı -yɔkpa?

30 We -ka nıı, ın 'ka na 'dɛ 'ylimanı, -zugba na 'wʋyɔmanıe 'wʋ na yia na 'dɛ 'ylimanıa. 31 -Lagɔ -ɔ -wa Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu Dide, -ɔ ka 'ŋnı wa mnınıa -zʋ weee nya, 'ın we 'nıa bhloluda -ka, ɔ -yi we 'ji nıı, ın 'nı yo 'tʋbhʋda -mı. 32 Da ın mıa -Daması, dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ -ɔ mıa nyımaa 'wlulapılınyɔ Aletasıı lubho nʋda, ɔ yia 'slʋja wee gbee plalıda 'yligbeli, wa 'ka 'mı kpaa 'gbʋ. 33 Nıı, wee gbee lʋʋ 'suoo fınɛtlı 'yli wa wlelia 'mı -cıcɛ 'kadʋ nʋkplɛ, sanɛɛ 'sa ın -dıa ɔ kwɛɛ.

12

Pəlvv 'ylikakıe -yə -we -Lagɔ -slolua ɔ 'klv

1 'Lee, ın 'ylimanı na 'dɛɛ? -Mʋʋ 'nı -lu 'wʋ -ka. Nıı, 'ylikakıenya -yɔ gbʋnyaa 'klʋslolue -we -Lagɔ wlaa, we

* **11:22** Zuifʋnya.

gbʊ na yia -slɛɛn da gbaa. 2 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlo mɪa Klisɪ 'wʊ ɪn -yi ɔ. We -zʊ kugbua lɛ -mnʊa nɪ, wa 'bhua ɔ 'wʊ, 'ɪn wa yia ɔ yalɪɪ tanʊ* -gʊ kwa. (-De ɔ ka ɔ ku nʊkplɛ -tʊʊ, -de ɔ ka ɔ ku nʊkplɛ 'tlaa, ɪn 'nɪ -mʊʊ 'ji -yi, -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yia we 'ji.) 3 Ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔ ka nyɪmɛ -mɔnɪ 'wʊbhu, 'ɪn ɔ yia ɔ yalɪ kwa. 'Pɪɛɪn, -de ɔ ka ɔ ku nʊkplɛ -tʊʊ, 'ɪn -de ɔ ka ɔ ku nʊkplɛ 'tlaa, ɪn 'nɪ -mʊʊ 'ji -yi, -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yia we 'ji. 4 'Ɪn wɛlɪnya dʊdʊgʊ -nyɪmɛ 'nɪa mneni ɔ 'ka gba, 'ɪn -we ka se wa'a 'nyɛa ɔ, ɔ ka we lʊsa, -mɔ ɔ 'nʊa we. 5 Nɪɪ, nyɪmɛ -mɔnɪɪ 'gbʊ na yia na 'dɛ 'ylimanɪa, 'ɪn ɪn 'na 'ka na 'dɛ 'ylimanɪ na 'dɛɛ 'gbʊ, -we slolua na 'wʊyɔmanɪe, we 'wʊ na ylimanɪa na 'dɛ. 6 Ɪn -ka yaa 'yɪbha ɪn 'ka na 'dɛ 'ylimanɪ, ɪn 'na 'ka yaa -sabhɛbhanyɔ -zɛ, nɪɪ, gbʊzɔnʊʊ 'dɛkpʊa na gba yaa. 'Ɪn ɪn 'nɪ 'yɪbha ɪn 'ka na 'dɛ 'ylimanɪ. -We ka gbʊ -wa, -we na nʊa lɛ, wa yɪa -yɔ, 'ɪn -we na gbaa, wa nʊa, ɪn 'nɪ 'yɪbha nyɪmɛ yabhlogbɔɔɔ 'wlukʊʊn lapʊpalɪe 'ylimanɪ we -zi we 'wʊ.

7 'Ɪn 'yliwʊgbʊnya -Lagɔ -slolua 'mɪ 'klʊ, ɪn yi na 'dɛ 'ylimanɪ we 'wʊʊ 'gbʊ, sɪasɪe 'tɪtɛ yia na ku zɔ pla, -Saataan tietienyɔ 'bhisa, -zugba we bhɪtɪ 'mɪ, 'ɪn we kʊlʊa 'mɪ 'yoo ɪn yi na 'dɛ 'ylimanɪɪ 'gbʊ. 8 -Zakpa ta ɪn bhubhoea Jejitapɛ nɪɪ, ɔ -sa 'mɪ sɪasɪe -mɪnɪ 'wʊ. 9 'Ɪn ɔ yia we 'bɪgʊpalɪ 'mɪ -ylaɛ: «Na 'nanɪ ka -na -nʊ nyni. Nɪɪ, -na 'wʊyɔmanɪe 'wʊ na 'tɪtɛ slolua we 'dɛ tenyi tenyii.» Ɪn 'yɪbha ɪn 'ka na 'dɛ 'ylimanɪ na tɔɔtɔɔ -mɪmɪe 'wʊ, 'ɪn Klisɪɪ 'tɪtɛ 'ka 'mɪ -gʊ yi, 'ɪn we 'ka 'mɪ 'wʊpa. 10 We 'dɛɛ 'gbʊ, na 'wʊyɔmanɪenya klaa, na vɛlɪe klaa, na gbʊ sloo 'yɪyɪe klaa, na 'klɪyɪe 'wʊpalɪe klaa, we -yɔ na dlɪlʊenya mɪa, -we lʊ na plɪlɪa Klisɪɪ 'gbʊ, 'mʊna nya na yɪa we. Nɪɪ, ɪn -ka 'wʊyɔmanɪ, -bha ɪn 'tɛa la tenyii.

Kolɛntɪɪ leglizɪɪ dlɪlve mɪ Pɔlʊ -yɔ

11 Gba na gbaa -sabhɛbhanyɔ 'bhisa, 'ɪn amɪaa dɛ nʊa 'mɪ we 'wʊ -gla nya. Amɪa 'ka yaa na -gʊgbʊ gba. Nɪɪ, ɪn 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ nya -mɪoo, amɪaa tietienya 'kadɪ 'nɪ 'mɪ 'wʊzi -lu yabhlogbɔɔ 'wʊ. 12 Na lɛnʊgbʊnya -we slolua we nɪɪ, -Zezuu *tietienyɔ ɪn -mɪa sazɔnʊ sa nɪ, we ka lɛnʊ dlɪtie nya kpɛɛn kpɛɛn aɪn nyɪdɪ. We ka lɛnʊ -lu: -we -wa gwɛdigbʊnya -yɔ gbʊ 'kadɪ -yɔ ninee 'ŋnɪpalɪgbʊnya. 13 Nɪɪ, ɪn 'nɪ amɪaa 'wlugba -zɛ, we 'nɪ -mʊʊ 'wʊbhʊ, lɛɛ -lu ɪn nʊ leglizɪ -putunya -yla lɛa, 'ɪn ɪn 'nɪ -mʊʊ aɪn -yla lɛnʊa? A -ka we -yɔyɪ gbʊnyuu nya nɪ, -zugba a tɪ na -yɔgbʊ 'wʊ!

14 A -talɪ, ɪn mɪ lamnazɪda ɪn 'ka amɪaa -gbɛ mnɪ -zakpa tanʊ nya, 'ɪn ɪn 'na 'ka amɪaa 'wlugba -zɛ. Nɪɪ, amɪaa da na talɪa, ɪn 'nɪa amɪaa 'gwɛzii datalɪ. We 'nɪ nɪɪ, yua 'ka 'gwɛzi lazʊ wa dideaa -nʊ nya, 'yuaa didea zʊa 'gwɛzi la wa

* **12:2** Yalɪɪ tanʊ: Zuifʊ duun dlɪɪ nɪɪ, yalɪɪ -zakpa ta. Pɔlʊ nɛɛ, ɔ ka yalɪɪ tanʊ -gʊ pla, mɔ -Lagɔɔ 'dɛ dɪlɪa la.

'yuaa -nʊ nya. 15 We -ka -amɩ, na -lu weee ɩn kaa, 'nyɛ na nyɛa we aɩn, 'ɩn na wlaa na 'dɛɛ -kpabhie amɩaa 'wʊsasɩee 'gbʊ. 'Lee, amɩaa zɛ ɩn -kalɩa bhabhaa 'gbʊ, amɩaa na zɛkalɩe mɩa zɔbɛda yɩ?

16 -Yɔ a yia we ŋwnua nɩɩ, ɩn 'nɩ amɩaa 'wlugba -zɛ. 'Ɩn nyɩma -tɔlʊ yia gbaa nɩɩ, ɩn ka -dawli, 'ɩn -dawli nya ɩn kpaa aɩn. 17 'Lee, nyɩma -wa ɩn tiea amɩaa -gbɛ, ɩn ka wa 'yabhlo -gʊ 'plɩlɩ, 'ɩn ɩn yia aɩn 'wluli yɩ? 18 Ɩn ka Titɩ bhubhoe ɔ mnɩ amɩaa -gbɛ, 'ɩn ɩn yia bheli yabhlo a -yia, ɔ 'bɩ 'palɩ. 'Lee, Titɩ ka aɩn 'wlulii? Ɔ -yɔ 'mɩ 'sɔ, dlɩ -bhlo nya -a 'nɩ nɔɔ, 'ɩn 'yoo -bhlo -a 'nɩ bhlii?

19 We 'bɩ ka 'wʊgwlɛ, -zugba a pʊpalɩ we 'wlukʊʊn la nɩɩ, -a mɩ -amɩaa 'dɛɛ -mɩmɩe tɩklɩ 'ylibɩlanɔnʊda aɩn 'yliya 'wʊ. -Ɩnnya! Sa Klisɩ 'yɩbhaa, 'sa -a gbaa -Lagɔ 'yu. Na ji-jli -talea, amɩaa dlɩzʊzʊee -gʊwʊlaylimanɩee 'gbʊ, -a gbaa gbʊ weee -mɩnɩ. 20 Nɩɩ, ɩn mɩ nyanɔ nʊda nɩɩ, da ɩn -ka amɩaa -gbɛ nyni, sa ɩn 'yɩbhaa ɩn 'na 'ka 'sa aɩn yli, 'ɩn sa amɩa 'yɩbhaa, a 'na 'ka 'sa 'mɩ 'yɩ. Ɩn mɩ nyanɔ nʊda nɩɩ, ɩn 'ka aɩn nyɩdɩ gbʊnya -mɩnɩ ylɩ: -zlɛ -yɔ zenyi, 'cɛ -yɔ -yɔmɩmnɩe, vɛlɩ wɛlɩ -yɔ nyɩma tɔlʊa yo -gʊlazʊlʊe, 'dɛɛ 'yli-manɩe -yɔ gbʊ bidi -bidi bidii lɛnʊe. 21 Ɩn mɩ nyanɔ nʊda nɩɩ, da na -putu -ka amɩaa -gbɛ mnɩ lʊ, na -Lagɔ 'bhalɩ 'mɩ zʊ aɩn 'yu. Ɩn mɩ 'ya nyanɔ nʊda nɩɩ, nyɩma duun -wa mɩa gbʊnyuu lɛnʊda bha 'bhisa, 'ɩn wa 'nɩa -slɔ pʊɩnplagbʊnya klaa, mʊtnɩgbʊʊ lɛnʊe -yɔ wa nɩmɛ -bhogbʊʊ lɛnʊe 'bɩbhʊ, 'ɩn ɩn 'ka wa -gʊ wili.

13

'Wʊbhlolu gbʊʊ lapalɩe -yɔ fʊsawɛlɩ

1 Nɩɩ, na -zakpa tanʊ yia da amɩaa -gbɛ mnɩa. Sanɛɛ 'sa we mɩa cɛlɩda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Gbʊʊ dayɩnya 'sɔ,
gbʊʊ dayɩnya taa wɛlɩ -gʊ,
wa dɩa gbʊʊ wli 'wʊ.»

2 Nɩɩ, -wa weee nʊa 'cɩn gbʊnyuu lɛ, we -yɔ nyɩma -tɔlʊa weee -yla na palɩa gbʊ la. Ɩn ka we gba pepe da na 'sɔnʊ mnɩa amɩaa -gbɛ, 'ɩn 'mʊ na gba 'yaa -zɛɛn da, da ɩn 'nɩa aɩn glaa -mɩ. Da na -putu -ka aɩn 'yɩa mnɩ, ɩn 'na 'ka nyɩmɛ yabhlogbɔɔ nyazɩ 'yɩlɩ. 3 -We -slolua nɩɩ, -amɩ 'wʊ Klisɩ plɩlɩa 'ɩn ɔ gbaa, a 'yɩbha a 'ka we 'yɩ, 'ɩn 'yɩa a yia we. Klisɩ 'nɩ 'wʊyɔlʊ amɩaa gbɛgbɛɩn, ɔ 'tɩtɛ ɔ slolua aɩn glaa. 4 Nɩɩ, gbʊzɔnʊ -wa, ɔ 'wʊyɔlʊe 'wʊ wa yia ɔ *su -gʊ lakʊlʊ, 'ɩn -slɛɛn -Lagɔɔ 'tɩtɛ nya ɔ -gaa 'yliyɔ. 'Ɩn -a mɩ ɔ 'wʊʊ 'gbʊ, -amɩa yɔlʊ 'yaa 'wʊ. Gbʊnyaa lɛnʊe nya amɩaa gbɛgbɛɩn, 'klʊ -a yia we aɩn -slolua nɩɩ, -Lagɔɔ 'tɩtɛ nya -a -yɔ ɔ -gaa 'yliyɔ.

5 A 'yɩbha amɩaa 'dɛ la, 'ɩn a yla amɩaa 'dɛ, -de a mɩ -Lagɔnyɩma nya 'pɩɛɩɩn. Amɩaa 'dɛ -yi we 'ji nɩɩ, -Zezu Klisɩ mɩ aɩn 'wʊ, we 'nɩ mʊʊ? Yaayɩ, a 'nɩ mneni a 'ka amɩaa dlɩzʊzʊee lɛnʊgbʊ -sloluu? 6 Ɩn dɩ we dlɩ 'wʊ nɩɩ, 'ji a yia we yibhelia nɩɩ, we 'nɩ 'sa -mɩ -amɩaa -nʊ nya, nɩɩ, -amɩa ka

dlızʋzʋee lɛnʋgbʋ -Zezu Klisı 'wʋ. 7 -Lagɔ -a bhubhoea nıı, a 'na nʋnʋ gbʋnyuu yabhlogbɔɔ lɛ -nı. We 'nı nıı, -a 'ka we aın 'klʋslolu nıı, -a ka zukpa we gbʋ. -Innya, -a 'yıbha nıı, a nʋ gbʋzɔnʋʋ 'dɛbhlogbɔɔ lɛ. -Amıa 'nı zukpa -kaoo, -mʋʋ 'nı gbʋ yabhlogbɔɔ. 8 Nıı, -a 'nı mneni -a 'ka -Lagɔɔ gbʋzɔnʋwɛlı -yɔwʋsɔlʋ, we lubho -a 'kaa nʋ -bhlogbɔɔ. 9 Cıın, -a -ka 'wʋyɔlʋ, 'ın amıa -ka latɛ, 'mʋna -wa -amıaa -nʋ nya. -A -ka 'ya -Lagɔ bhubhoeda -mı, -we -a yıbhalıa ɔ, mʋ -wa nıı, a -zɛ -Lagɔnyıma tıklıı. 10 We 'dɛɛ 'gbʋ, da ın -tlʋlʋa -slɔ da aın -yɔ la, 'ın na cɛlıa gbʋ weee -mını aın 'wʋ. Nıı, zlı ın -ka aın glaa -mı, ın yi aın kpa 'nyumıı, se -we Nyımaa -Kanyɔ 'nyɛa 'mıı sɔlʋ. Wee se Nyımaa -Kanyɔ 'nyɛa 'mı, amıaa dlıı -gʋwʋlaylimanıee gbʋ -wa, we 'nı amıaa lasasıee gbʋ.

11 -Slɛɛn, ın ka we 'wlubha, bheliaın -a gbelıɛ. A -talı amıaa -mımıe tıklıı da, a 'pʋpalı 'kʋayli, amıaa dlı -mı -bhlo, a -dı la -dlɔɔ, 'ın zɛkalıdlı -yɔ 'wʋtʋtʋe -dlɔɔɔ -Lagɔ -yɔ aın 'sɔ 'ka -mı.

12 A sısalı fʋ gbıgblelie nya, -Lagɔbhelia 'bhisa. -Lagɔnyıma weee nɛɛ wa -sa aın fʋ.

13 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, -Lagɔɔ zɛkalıdlı -yɔ Zuzu 'Pʋpa -ɔ sus-lolua -aın 'wʋ, -yɔ a 'dɛ weee 'sɔ -tʋ.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa -Galasii -nyıma yoo

-Lagɔnyıma mıa -Galasii -dʊdʊ -gʊ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ yoo. Nyıma tɔlʊa nɛɛ -Galasii -Lagɔnyıma -yla nıı, wa 'nı Zuifʊʊ lɛnʊgbʊʊ tɔlʊa -gʊ nɔ, wa 'na 'ka gbʊ 'wʊbhʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ Pɔlʊ yia wa 'wʊcɛlı, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla nıı, -ɔ -ka -Zezu *Klisı dlı -gʊ zʊ, 'ın -mɔɔ bhʊa gbʊ 'wʊ. Nıı, -amıaa lɛnʊgbʊnya 'nı mneni we 'ka -aın gbʊ 'wʊsa.

Fʊsawɛlı

1-2 -Amı -Zezu Klisıı *ti-etienyɔ *Pɔlʊ -yɔ -Lagɔbhelia weee mıa -seli, -amıa cɛlıa da -Galasiii *leglizınya 'sɛbhɛ nı 'wʊ. Nyıma 'nı 'mı lapalı, 'ın nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı we 'kɔlʊ nya -mı. -Zezu Klisı -yɔ Dide -Lagɔ -ɔ 'bhua ɔ 'wʊ tlıtlınya glaa, ma palıa 'mı la. 3 -Amıaa Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ. 4 Klisı ka ɔ 'dɛ wla -amıaa gbʊnyuuu 'gbʊ, ɔ 'ka -aın pue, 'ın ɔ 'ka -aın bhla 'nyii -mını kwɛɛ -sa, -amıaa Dide -Lagɔɔ dʊmagbʊ nya. 5 -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı 'kɔmʊʊ! *-Amɛnı!

-Lagɔgbʊ -putu 'nı -mı

6 Amıa -Lagɔ laa [Klisıı] 'nanı nya, a 'ka ɔ 'bıbhʊ sa slʊı, 'ın a 'ka gbʊslolusɔ -putu 'bıbholu -Lagɔgbʊ 'bhisa, -mʊʊ ka 'mı ŋwɛgaga -sʊbhalı. 7 Nıı, -Lagɔgbʊ -putu 'nı -mı. Nyıma tɔlʊa mı -bha, -wa 'yıbhaa wa 'ka Klisıı -Lagɔgbʊ 'bhiti saputu sa, ma nʊa amıaa dlı zɔ bidi -bidi bidi. 8 'Ɪn, we yi -amıaa 'dɛgbolu -zɛ, we yi yalıı 'anzı yabhlo -zɛ, -Lagɔgbʊ -a gbaa da aın -yla, -ɔ -ka we 'bhiti saputu sa, 'kple kpa ɔ! 9 -A ka we gba aın -yla pepe, 'ın 'mʊ na gba 'yaa da aın -yla -sleɛn: -Lagɔgbʊ a 'nʊa tıa, -ɔ -ka we 'bhiti saputu sa, 'kple kpa ɔ!

10 'Lee, nyıma 'ka 'mı 'ŋnı kwalıı da ın mıa -talıda, yaayıı, -Lagɔɔ -nʊ -wa yı? -Ɪnnya, -Lagɔɔ -nʊ ın 'yıbhaa. 'Lee, ın 'ka nyımaa dʊdʊnamanıı da ın mıa -talıda yı? Ɪn -ka yaa nyımaa dʊdʊnamanıee datalıda -mı, ın 'na 'ka yaa Klisıı lubhonʊnyɔ -zɛ.

*-Lagɔ ka -bha Pɔlʊ -sa -Zezuu *tietienyɔ nya*

11 Nıı, na bhelia, ın nɛɛ aın -ylaɛ: -Lagɔgbʊ na gbaa da, we'e 'bhʊ nyımɛɛ -gbɛ. 12 Nıı, we -ka -amı, nyımɛ 'nı 'mı we 'nyɛ, 'ın nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı 'mı we -slolu, -Zezu Klisı -slolua 'mı we 'klʊ.

13 Ɪn mı bhaa *Zuifʊʊ -Lagɔbʊbɔ -yloogblʊ, sa na nɔa a ka we 'nʊ. Sa na palıa -Lagɔɔ *leglizınya 'klıyıe 'wʊ 'kʊa 'tıtɛ nya, ın 'ka wa lasaa 'gbʊ, a -yi we 'ji. 14 Ɪn mı bhaa Zuifʊʊ -Lagɔbʊbɔ -yloogblʊ, ın -zi na -lima 'wʊ Zuifʊ glaa, 'ın ın dolu -gʊla bhabha, ın -zi wa, -amıaa dʊkpasıı lɛnʊgbʊ 'wʊ.

15-16 'Ɪn, -mʊʊ weee 'yu, -Lagɔ ka -bha 'mı -sa pepe, -zugba ın mı -slɔ na 'nyaaa nʊkplɛ, 'ın ɔ yia 'mı la ɔ 'nanı nya, ın 'ka ɔ lubho nʊ. Da we

namanıa -Lagɔ dʋdʋ ɔ 'ka 'mı 'wʋ ɔ 'Yu -slolu, 'ın ın 'ka -mɔɔ gbʋ gba nyıma -wa 'nıa Zuifʋ -yla, -bha -bhlokpadɛ ın 'nı nyımɛ yabhlogbɔɔ 'dızʋwɛlı layıbha. 17 'Ɪn -wa -zɛa 'mı 'yu -Zezuu tietienya, ın 'nı -maa -gbɛ mnı *-Zeluzalɛmʋ, nıı, -bhagıgalıda ın mnıa Alabii -dʋdʋ -gʋ, 'bhie, ın yia lʋbhiti -Damasıgbe nʋkplɛ.

18 -Zʋ ta 'plıa, 'ın ın yia -Zeluzalɛmʋ mnı, Pıɛlıı yibheliee 'gbʋ. 'Ɪn ın li ɔ -gbɛ 'ylı kugbua lɛ gbu. 19 Nıı, we 'nı Pıɛlı -yɔ Nyımaa -Kanyɔɔ bheli *'Zake 'wʋbhʋ, ın 'nı -Zezuu tietienyɔ -putu 'yı 'yli nya.

20 -We na cɛlıa da aın 'wʋ, gbʋzɔnʋ -wa, 'ın -Lagɔɔ 'dɛ -yi we 'ji nıı, ın 'nıa yotʋbhʋ. 21 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ın yia Silii -yɔ Silisi -dʋdʋ -gʋ mnı. 22 Nıı, Klisıı leglizınya mıa Zudee -dʋdʋ -gʋ 'nı -slɔ 'mı 'yı 'yli nya. 23 -We wa gbaa waa leglizınya 'nʋa zlımɛ -bhlogbɔɔ, mʋ -wa nıı: nyımɛ -ɔ palı bhaa wa 'klıyıe 'wʋ, 'ın -Lagɔgbʋ -we ka 'gbʋ ɔ gʋa la, ɔ 'ka we lasa, ɔ mı -slɛɛn we gbada. 24 'Ɪn wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnınıda -tʋ na 'gbʋ.

2

Wa ka Pɔlʋ yibheli -Zezuu tietienyɔ nya

1 -Zʋ kugbua lɛ -mnʋa 'plıa, 'ın ın -yɔ Banabası 'sɔ yia -Zeluzalɛmʋ lʋmnı, 'ın ın yia Titı 'wʋbhu, ın -yɔ -mɔɔ yi 'yaa mnı. 2 'Ɪn -Lagɔ -slolua 'mı we 'klʋʋ 'gbʋ, ın yia -mɔ mnı. Ɪn -yɔ nyımaa 'yugalınya 'kadı 'dɛkpʋa gbelia 'wlu, -Lagɔgbʋ na gbaa -wa 'nıa Zuifʋ -yla, ın ka we 'ji gba wa -yla. Ɪn 'nı 'yıbha lubho ın nʋa, 'ın ın mıa nʋda, we tʋ 'wʋ bhe. 3 'Ɪn 'dɛbhie, na nɔnɔnyɔ Titı mıa *Glɛkı nya, wa 'nı ɔ *knı 'wʋpa -gla nya. 4 -Mʋʋ bhla, yoyobhelia -tɔlʋa -wa -bhoa zlımɛ -aın lʋ 'wiemı, -maa 'yıbha yaa ɔ *knı 'wʋpapıe. Waa nyıma nı ka -aın lʋbho, wa 'ka -amıaa 'dɛ -yla -tʋtʋe -Zezu Klisı nyɛa -aın -yɔlatıtalı, 'ın wa 'ka -aın titee galı 'wʋnʋ lʋ. 5 Nıı, waa nyıma -manı, -a 'nı wa 'wlu zɔ laslʋlʋ 'kienyii -kpʋa, 'ın -Lagɔgbʋ 'ka aın nyıdı -tʋ gbʋzɔnʋ nya.

6 'Ɪn -wa mıa leglizınyaa 'yugalınya 'kadı nya nı, -we wa -mıa, we 'nı 'mı 'yliya 'wʋ -lu yabhlogbɔɔɔ nya -mı, -we ka gbʋ -wa, -Lagɔ'ɔ yla nyımaa ku -yɔ, ın nɛɛ, waa nyıma -manı 'nı 'mı -yla gba -gla nya nıı, ın nʋ gbʋ -putu yabhlo lɛ lʋ. 7 'Ɪn, wa ka we yibheli nıı, sa -Lagɔ dıa we 'gba Pıɛlı 'wlu, 'ın ɔ gbaa Zuifʋ -yla -Lagɔgbʋ, 'sa ɔ dıa 'mı we 'gba 'wlu, 'ın na gbaa nyıma -wa 'nıa Zuifʋ -yla -Lagɔgbʋ. 8 Nıı, -Lagɔ -ɔ nʋa lubho, 'ın ɔ yia Pıɛlı ɔ tietienyɔ -zɛlı Zuifʋ nyıdı, mɔ -bhlokpadɛ nʋa lubho, 'ın ɔ yi 'yaa -amı ɔ tietienyɔ -zɛlı, nyıma -wa 'nıa Zuifʋ nyıdı. 9 Nıı, nyıma -yi *'Zake, Sefası* we -yɔ *Zaan, leglizınyaa 'yugalınya 'kadı nya, 'ın 'nanı -Lagɔ nʋa 'mı 'wʋ, -maa ka we yibheli. 'Ɪn wa yia ın -yɔ Banabası kwɛɛ kpa. Sanɛɛ 'sa -a bhlıa wɛlı -bhlo, -amıa 'ka nyıma -wa

* **2:9** Pıɛlı.

'nıa Zuifʋ nyıdı lubho nʋ, 'ın wamıa 'ka Zuifʋ nyıdı lubho nʋ. 10 Gbʋ yabhlogbɔɔ wa yıbhalıa -aın: wa nɛɛ -a 'na dlʋlʋ leglizınyaa bobabhanya 'wʋ -nı, 'mʋ -amı nʋa lɛ dlı weee nya.

Pɔlv palıa Piɛlı -yla gbv la Antiɔsvgbe nvkplɛ

11 'Ɪn da Piɛlı nynia Antiɔsʋ, gbʋnyuu ɔ nʋa lɛ, ın yia we ɔ 'klʋsʋbha. 12 Nıı, da nyıma 'Zake tiea, -maa 'nıa -slɔ nyni, -zugba Piɛlı -yɔ -Lagɔnyıma -wa 'nıa Zuifʋ lia dabʋdʋ. 'Ɪn da -maa nynia, ɔ yia wa nya lilie 'yligbeli, ɔ yia wa gw-evla. -We ka gbʋ -wa, Zuifʋʋ -Lagɔnyıma gʋa nyımaa knı 'wʋpapıe 'wʋ, 'ma ɔ sɔa. 13 'Ɪn -amıaa -Lagɔbhelia Zuifʋ yia Piɛlıı dlı 'sɔ -bhogbʋ lɛnʋ, 'ın Banabasıı 'dɛgbolu yi 'yaa we lʋbho.

14 Da ın 'yıa we -yɔ nıı, wa'a kpa wa 'dɛ tıklıı -Lagɔgbʋʋ gbʋzɔnʋʋ sɔlʋ, 'ın ın nɛɛ Piɛlı -yla nyımaa -zejila 'wʋɛ: «-Mı mı Zuifʋ nya, 'ın -ın yia -wa 'nıa Zuifʋ, -maa lɛnʋgbʋ lɛnʋ, -ın 'nı we Zuifʋʋ titee sɔlʋ lɛnʋ. 'Ɪn sa -ın mneni -ın 'ka gba nyıma 'nıa Zuifʋ, wa nʋ -gla nya Zuifʋʋ lɛnʋgbʋ lɛa?»

Zuifv -yɔ -wa 'nıa Zuifv ka nyıma tıklıı -zɛ dlızvzvee 'gbv

15 -Amıa mıa, Zuifʋʋ 'zayli -a -mıa, -a 'nı gbʋnyuu -lɛnʋnya, -wa'a zʋa -Lagɔɔ tite 'nʋŋwɛ, wa nyıdı. 16 -Mʋʋ bhla, -a -yi we 'ji nıı, -Lagɔ'ɔ yib-heli nyımɛ, nyımɛ tıklıı nya *Moizıı titee 'nʋŋwɛzʋzvee 'gbʋ, nıı, dlızvzʋe -bhlogbɔɔ -Zezu Klisı -gʋʋ gbʋ -wa. We 'gbʋ, -amıa yi 'yaa -Zezu Klisıı gbʋ -yɔŋwnu, 'ın -Lagɔ 'ka -aın yibheli nyıma tıklıı nya, -amıaa dlızvzʋe Klisı 'wʋʋ 'gbʋ. Nıı, we 'nı titee 'nʋŋwɛzʋzvee gbʋ. Nıı, -Lagɔ 'na 'ka nyımɛ yabhlogbɔɔ yibheli nyımɛ tıklıı nya, titee 'nʋŋwɛzʋzvee 'gbʋ.

17 'Ɪn, we -ka nıı, tıklımımıe -Lagɔ 'yliya 'wʋʋ da -a mı -talıda Klisıı 'gbʋ, 'ın -a -ka 'ya gbʋnyuu -lɛnʋnya nya -mı, -wa 'nıa Zuifʋ 'bhisa, 'lee, Klisı paa nyıma 'kʋayli wa nʋ gbʋnyuu lɛ yı? -Ɪnnya! 18 Ɪn 'yıbha zlımɛ ın 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'yu, titee 'nʋŋwɛzʋzvee 'gbʋ, 'ın ın yia we 'bıbhʋ. Ɪn -ka we lʋ lʋbhiti, -zugba na 'dɛ ın 'nıa titee 'nʋŋwɛzʋnyɔ 'wʋnʋ. 19 Nıı, we -ka tite -bhlo, mʋ -laa 'mı tlıtlıe, 'ın we -ka -amı, ın ka tlı titee gbɛgbɛın, 'ın ın 'ka 'yliyɔgada -tʋ -Lagɔɔ gbɛgbɛın. 'Ɪn ın yia *su -gʋ tlılı Klisı nya. 20 'Ɪn, ın -ka 'yliyɔgada -mı, we 'nı na dɛ -ga 'masleɛn 'yliyɔ, nıı, Klisı -gaa 'yliyɔ 'mı 'wʋ. Nıı, -Lagɔɔ 'Yu ka na zɛkalıe -slolu, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ wla na 'gbʋ, ɔ dlıgʋzʋzʋe nya na ku -gaa -sleɛn da 'yliyɔ. 21 Nıı, ın 'na 'ka -Lagɔɔ 'nanıı daa gba -ınnya. We -ka nıı, tite nʋ nyımɛ tıklıı -Lagɔ 'yu, -zugba bhe Klisı tlıa.

3

-Lagɔ yibhelia nyıma, nyıma tıklıı nya Klisıı dlıgʋzʋzvee 'gbʋ

1 Oo -Galasii -nyıma, -gʋwʋtʋnya, nyɔɔ -salı aın a? Wa 'nı da aın -Zezu Klisıı *su -gʋ lakʋlʋe 'klʋslolu vaa? 2 Nıı,

gbʊʊ gɔ -bhlo mıa da, a 'palı we 'bıgʊ. Zuzu 'Pʊpa a 'yıa, tite 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ a yia ɔ 'yı yaayıı, -Lagɔgbʊ a 'nʊa, a zʊa dlı -gʊʊ gbʊ -wa yı? 3 Sa amıaa -gʊ 'ka 'ya sa 'wʊtʊa? A ka -Lagɔgbʊʊ gwedı -Lagɔɔ Zuzu nya, 'ın a 'yıbha a 'ka -slɛɛn we 'wlubha amıaa 'dɛɛ 'tıtɛ nyaa? 4 -We weee 'wʊ a 'plılıa, bhe -wa yı? -Innya, we 'nı mneni we 'ka bhe -zɛ. 5 'In -Lagɔ -ka ɔ Zuzu aın 'nyɛ, -zugba ɔ nʊ gwɛdigbʊ lɛ aın nyıdı, amıaa titee 'nʊŋwɛzʊzʊee gbʊ -wa yaayıı, -Lagɔgbʊ a 'nʊa 'ın a zʊa dlı -gʊʊ 'gbʊ, ɔ nʊa we lɛ yı?

*-Lagɔɔ dlıgʊzʊnyɔ *Ablaamʊ*

6 Nıı, *-Lagɔsɛbhɛ nɛɛ *Ablaamʊʊ daaɛ:

«Ɔ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ.
Ɔ dlızʊzʊee 'gbʊ,
-Lagɔ yia ɔ yibheli nyımɛ tıklıı nya.»

7 We 'gbʊ, a yibheli we 'ji nıı, -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, ma -wa Ablaamʊʊ 'yuoyuaa 'dɛbhie. 8 -Lagɔsɛbhɛ ka we gba, nıı, nyıma -wa 'nıa Zuifʊ, wa dlızʊzʊee 'gbʊ -Lagɔ yia wa yibhelia nyıma tıklıı nya, ɔ 'dɛ 'yu. We 'gbʊ, -Lagɔ yia Ablaamʊ -yla wee gbʊzɔnʊ -mını gba pepe nıı:

«'Nyu wa yia dʊdʊgʊ -nyıma
weee laŋwnaa -na
'gbʊ.»

9 Ablaamʊ ka -Lagɔɔ gbʊ -yɔŋwnu, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'nyu-laŋwna. 'Sa -bhloo 'dɛ -wa weee ŋwnua -Lagɔɔ gbʊ -yɔ, -Lagɔ ŋwnaa wa 'nyu la.

10 Nıı, -wa weee zʊa titee 'nʊŋwɛzʊzʊe dlı -gʊ, mɛ yia wa kpaa. Nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:

«-We weee mıa cɛlıda -Lagɔɔ
titee 'sɛbhɛ 'wʊ,
-ɔ'ɔ zʊa we 'nʊŋwɛ 'kɔmʊʊ,
mɛ yia ɔ kpaa.»

11 We mı 'ya gbʊzɔnʊ nya, nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'yu titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ. Nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:

«-Ɔ -Lagɔ yibhelia nyımɛ tıklıı
nya dlızʊzʊee 'gbʊ,
'yliyɔgagıe -mɔɔ yia 'yıa.»

12 'In tite'e 'bhʊ dlızʊzʊee -gbɛ. Nıı, we mı 'ya cɛlıdaɛ:

«-Ɔ zʊa titee lɛnʊgbʊ weee
'nʊŋwɛ,
ɔ -tʊ we lɛnʊda 'kɔmʊʊ,
'ın ɔ 'ka 'yliyɔgagıe 'yı.»

13 Klisı ka ɔ 'dɛ mɛyɔlatınyɔ -zɛlı -amıaa 'bıgʊ, sanɛɛ 'sa ɔ zıtıa -aın 'wʊ titee mɛ kwɛɛ. Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Nyɔɔo nyɔɔ wa -ka bızı su
'wlu,
mɛ mı ɔ -nʊ nya.»

14 Nıı, sanɛɛ 'sa we nʊa, 'ın 'nyulaŋwna -wɛlı -Lagɔ gbaa Ablaamʊ -yla, nyıma -wa 'nıa Zuifʊ, wa 'ka we 'yı -Zezu Klisıı 'gbʊ. 'In Zuzu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, -a 'ka we 'yı dlızʊzʊee 'gbʊ.

Tite -yɔ -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla

15 Na bhelia, dʊdʊ -gʊʊ gbʊ yabhlo na yia da palıa: we -ka nıı, wɛlı nyımɛ 'kaa tı, ɔ -ka we tı sazɔnʊ sa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka -bha we lasalı, 'ın ɔ 'na 'ka we -gʊ -lu yabhlogbɔɔ palı. 16 Cıın, -lı -we -Lagɔ 'kaa wla, ɔ ka

we gba Ablaamʊ -yɔ ɔ 'yuoyu -yla. 'Ɪn -Lagɔsɛbhɛ 'nı -gbaɛ: «Ablaamʊ -yɔ ɔ 'yuoyua,» 'ın -mʊʊ 'ka 'wlʊ nɛɛ nyıma duuun gbʊ wa gba, nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ saɛ:

«-Ɪn -yɔ -na 'yuoyu,»
nyımɛ yabhlogbɔɔ we saa 'ŋnı,
mɔ -wa Klisı. 17 -We ın 'yıbhaa
ın 'ka gba mʊ nı: -Lagɔ ka wɛlı
tı Ablaamʊ -yla, 'ın ɔ nɛɛ, -gʊ ɔ
yia we 'yligbea -kli. -Zʊʊ 'wlu
'sɔ -zʊ glʊ -bhlo 'ya kugbua
(430) 'plıa, 'bhie, Moizıı tite
yia yi. -Mʊʊ 'nı mneni -mʊʊ
'ka wɛlı -Lagɔ tıa -bhalasalı,
'ın -lu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla,
we 'nı mneni we 'ka we lasa.
18 'Ɪn we -ka nıı, 'bı -we -Lagɔ
wlaa, titee sɔlʊ wa yı we, -
zugba we 'nı -lu -Lagɔ gbaa ɔ
'ka wlaa sɔlʊ 'bhʊ, 'ın, -lu -we
-Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, mʊ -yɔ ɔ
-slolua ɔ 'nanı Ablaamʊ -yla.

-We ka 'gbʊ -Lagɔ yia tite palı

19 'Ɪn lɛɛ -lu ka 'gbʊ -Lagɔ yi tite palı nyıma -ylaa? Palı ɔ palıa we, 'ın da nyıma -saa ɔ dʊmagbʊ 'nʊŋwɛ ɔ 'ka we -slolu. 'Ɪn we 'ka 'sa lɛnʊda -tʊ tıklıı, 'ın Ablaamʊʊ 'yuoyu -ɔ ka 'gbʊ -Lagɔ gbaa ɔ 'ka Ablaamʊ -lu 'nyɛ, 'ın -mɔɔ yiyibhla 'ka nyni. -Lagɔ zʊa wee tite 'anzınya ŋwɛɛ, 'ın 'anzınya yia Moizı 'wʊbhu 'kɔlʊ nya, -Lagɔ -yɔ nyıma nyıdı. 20 Nıı, kɔlʊ mıa, nyıma 'sɔ nyıdı ɔ mıa. 'Ɪn, -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ: ɔ 'nı kɔlʊ -ka.

21 -Mʊʊ gbaa nıı, -li -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, tite mı we -yɔtʊ nya yı? -Ɪnnya! We -ka nıı, -Lagɔ ka tite yabhlo palı, we mneni we 'ka nyıma 'yliyɔgagıe 'nyɛ, -zugba nyımɛ mneni yaa ɔ 'ka nyımɛ tıklıı -zɛ -Lagɔ 'yliya 'wʊ, titee 'nʊŋwɛzʊzʊee sɔlʊ. 22 We 'nı 'sa -mı, nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ, dʊdʊgʊlı weee mı gbʊnyuuu 'tıtɛ zɔ. 'Ɪn -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, nyıma -wa ŋwnua -Zezuu gbʊ -yɔ, -maa 'ka we 'yı, wa dlızʊzʊe -Zezu Klisı -gʊʊ 'gbʊ.

23 Da -Zezu Klisıı dlıgʊzʊ bhla 'nıa -slɔ nyni, -zugba -a mı -kaslʊcıan nya tite kwɛɛ, wee dlızʊzʊe -Lagɔ 'kaa -aın 'klʊslolu we wʊwʊe nya. 24 Sanɛɛ 'sa, tite -zɛa -amıaa 'yliyɔzʊnyɔ tıklıı, 'bhie, Klisı yia yi, 'ın -a 'ka nyıma tıklıı -zɛ -Lagɔ 'yliya 'wʊ, ɔ dlıgʊzʊzʊee 'gbʊ. 25 -Slɛɛn, -Zezu Klisıı dlıgʊzʊ bhla ka nynii 'gbʊ, -a 'nı 'maslɛɛn ɔɔ 'yliyɔzʊnyɔ -mɔnı kwɛɛ -mı.

26 Nıı, a 'dɛ weee mı -Lagɔɔ 'yua nya -Zezu Klisıı dlıgʊzʊzʊee 'gbʊ. 27 Nıı, amıa weee -wa wa batizea Klisı 'wʊ, a ka Klisıı 'wʊwlʊ -zɛ. 28 We 'gbʊ, -Lagɔ 'yliya 'wʊ, 'wʊsısalıda 'nı Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ nyıdı -mı, we 'nı galı -yɔ nyıma -zɔnʊ nyıdı -mı, 'ın we 'nı nʊkpasi -yɔ 'ŋwnı nyıdı -mı. Nıı, a 'dɛ weee -bhlo -Zezu Klisı 'wʊ. 29 A mı Klisıı -nʊ nyaa 'gbʊ, a mı Ablaamʊʊ 'yuoyua nya. 'Bı -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, 'yıa a yia we.

4

Nıı, -a 'nı 'maslɛɛn galı, -Lagɔɔ 'yua -a -mıa

1 -We ın 'yıbhaa ın 'ka gba mʊ nı: 'bılinyɔ -ka -slɔ 'yısloʊkpilɛ nya -mı, 'wʊsısalıda

'nı ɔ -yɔ gaylo nyıdı -mı, 'ın -zugba mɔ -wa wee 'bı weee -kanyɔ. 2 Nıı, nyıma -wa zʋa ɔ, 'ın -wa zʋa ɔ -li 'yliyɔ, ɔ mı wa kwɛɛ tıklıı, 'ın bhla -we ɔ dide 'paa ŋwɛɛ, 'ın we nynia. 3 Nıı, 'sa -bhloo 'dɛ we mıa -amıaa -nʋ nya. Da -a mıa zlımɛ 'yısləkpilɛ 'bhisa, -a mı dʋdʋgʋʋ 'tıtɛnyaa galı nya. 4 'Ɪn, bhla -we -Lagɔ zʋa, da we nynia 'cɛ, ɔ yia ɔ 'Yu yoo 'pa. Ŋwnɔ gwalıa ɔ, 'ın ɔ yia Zuifʋʋ titee zɔnyımɛ -zɛ. 5 'Ɪn -wa mıa tite zɔ, ɔ 'ka wa 'wʋzıtı. Sanɛɛ 'sa ɔ 'kaa -aın -Lagɔɔ 'yua -zɛlı.

6 -Lagɔ 'ka we -slolu a mı ɔ 'yua nyaa 'gbʋ, ɔ yia ɔ 'Yuu Zuzu yoo 'pa -amıaa dibhe 'wʋ, Zuzu -ɔ kpıa 'wʋ: «Aba* , 'oo Dide!» 7 We 'gbʋ, -ın 'nı 'maslɛɛn gaylo, nıı, -Lagɔɔ 'yu -ın -mıa. 'Ɪn -ın mı ɔ 'yu nyaa 'gbʋ nı, -ın mı 'ya 'bılinyɔ nya -Lagɔɔ 'nanıı sɔlʋ.

Pɔlʋ lva dlı -Galasii -nyımaa 'gbʋ

8 Zlımɛ a -yɔ -Lagɔ 'nı wɛlı -ka, -zugba a mı bʋbɔlii galı nya, 'ın -mʋʋnya 'nı -Lagɔ -zɔnʋ nya -mı. 9 'Ɪn -slɛɛn a -yi -Lagɔ, -we ın 'kaa gba mʋ -wa nıı, -Lagɔ -yi aın. Dʋdʋgʋʋ 'tıtɛnya, -we 'nıa 'tıtɛ 'wʋ -ka, 'ın -we 'na 'kaa aın -lu yabhlogbɔɔ -yla lɛnʋ, sa a bhiti 'ya lʋ -mʋʋ zɔa? Sa a 'yıbha a 'ka 'ya -mʋʋ galı -zɛa? 10 'Ylı klaa, 'cʋ klaa, bhla klaa, we -yɔ -zʋ tɔlʋaa 'nʋŋwɛzʋzʋe -wa amıaa -yɔkpagbʋ. 11 Amıaa 'gbʋ na nʋa nyanɔ: lubho weee ın nʋa amıaa 'gbʋ, bhe we yia 'wʋtʋa yı?

12 Na bhelia, amıa na bhub-hoe, a -mı 'mı 'bhisa, -we ka gbʋ -wa, -amı ka na 'dɛ nʋ amıa 'bhisa titee gbɛgbɛın. 'Ɪn a 'nı 'mı gbʋnyuu yabhlogbɔɔ -yla lɛnʋ, da ın mıa amıaa -gbɛ. 13 'Ɪn -we nʋa lɛ, 'ın ın yia zlımɛ amıaa -gbɛ -tʋ, 'ın ın yia aın -yla -Lagɔgbʋ gba, a -yi we. Gu ın kaa -yɔɔ gbʋ -wa. 14 Na guzʋ -nʋ mı laylagbʋ nya amıaa -nʋ nya, 'ın a 'nı 'mı 'wʋnyɛ, 'ın a 'nı 'mı kwnɛɛ -sa. Nıı, -Lagɔɔ 'anzı yabhlo 'bhisa a kpaa 'mı, -Zezu Klisıı 'dɛgbolu 'bhisa. 15 Da amıaa zlımɛɛ 'mʋna -tʋlʋa? -We ın 'kaa gba amıaa daa mʋ -wa nıı, we -ka yaa 'yli wa sa -mɔ, -zugba a ka -mɔ amıaa 'yli -sa, a ka 'mı we yoo 'nyɛ! 16 'Lee, gbʋzɔnʋgbʋ na gbaa da aın -yla, we 'gbʋ ın yia amıaa tʋnyımɛ -zɛ -slɛɛn yı?

17 Waa nyıma -wa nynia aın -yɔla, wa 'nı amıaa zɛkalı sazɔnʋ sa. Wa 'yıbha wa 'ka aın 'mı 'bı -sa, 'ın a 'ka wa 'bıbholu we gbʋ -wa. 18 Cıın, gbʋzɔnʋ -wa, nyımaa zɛkalıe -ka aın ye sazɔnʋ sa, mʋ nanıa 'yli. We -zɛ dlı -zɔnʋ nya. A nʋ we lɛ bhla weee nya, we 'na -zɛlı na 'yibadı -bhlogbɔɔ -nı. 19 Na 'yua, amıaa 'gbʋ ın mı 'yaa da sıada lʋ, nɛɛ ŋwnɔ -bho luzi, mɔ. 'Ɪn ın mı 'sa sıada tıklıı, 'ın Klisı 'ka aın 'wʋladılı, 'ın a 'ka Klisıı 'wʋwlʋ -zɛ kpɛɛn kpɛɛn. 20 Nıı, ın 'yıbha ın 'ka bhla -mını nya aın kwesi -mı, ın 'ka aın -yla gba sɔ -putu lʋ. -We ın 'kaa lɛnʋ -slɛɛn, ın 'nı we

* **4:6** Zuifʋwɛlı -wa. We ji -wa: «-Baba».

-yi. Amıaa 'gbʊ dlılʊe mıa da 'mı -yɔ.

**Agaa -yɔ *Salaa gbʊʊ 'wʊpalıgbʊ*

21 A gba -slɔ we 'mı -yla, amıa -wa 'yıbhaa a 'ka Moizıı tite 'nʊŋwɛ zʊ, -we wee tite -mınıı 'sɛbhɛ gbaa, a'a 'nʊ wee? 22 Nıı, we mı cɛlıda we 'wʊɛ, Ablaamʊ 'yı nʊkpasuyua 'sɔ. 'Yabhlo ɔ -yɔ gayloŋwnɔ *Agaa gwalıa, 'ın -gʊdʊ ɔ -yɔ nyımɛzɔnʊŋwnɔ *Sala gwalıa. 23 Nıı, 'yu ɔ -yɔ gayloŋwnɔ Agaa gwalıa, nyımaa dʊmagbʊʊ sɔlʊ wa gwalıa -mɔɔ. 'In -ɔ ɔ -yɔ nyımɛzɔnʊŋwnɔ gwalıa, wɛlı -Lagɔ wlaa, we sɔlʊ wa gwalıa -mɔɔ. 24 Wee gbʊʊ 'wʊpalıgbʊ -mınıı 'ji -tɔ 'wʊ, waa 'ŋwnı 'sɔ -manı 'wʊsusloluee gbʊ 'sɔ wa slolua. We tıanʊ mıa, *'wʊsuslolue -we -Lagɔ -yɔ Ablaamʊ -yɔ *Izlaɛlınyıma nʊa lɛ -gɔgɔ wa laa *Sinaii 'wlu, we yli -wa Agaa, wee 'wʊsusloluee tite nʊa nyıma galı 'wʊ. 25 Nıı, Agaa mıa, mɔ -wa Sinaii -gɔgɔ Alabii -dʊdʊ -gʊ. Mɔ -wa dʊdʊ -mını -gʊʊ -Zeluzalɛmʊgbe, -we ka gbʊ -wa, we -yɔ we 'yua weee mı galı nya. 26 Nıı, yalıı -Zeluzalɛmʊ mıa, mʊ -wa -Zeluzalɛmʊ -we 'nıa gaylo nya -mı, 'ın mʊ -wa -amıaa 'nyaa. 27 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Gblotʊŋwnɔ, a li 'mʊna!
Ama 'nıa 'yugwalıee kuu 'cɔnʊee 'ji -yi,
a 'kpı 'wʊ 'mʊna nya!
Nıı, 'wʊnyɛŋwnɔɔ yua yia 'wʊzumanıa,
wa 'ka 'wʊyıbhaŋwnɔɔ 'yua 'wʊzi.»

28 'In amıa, na bhelia, wɛlı -Lagɔ wlaa amıa mıa we -gʊʊ 'yua nya, *Izakı 'bhisa. 29 Zlımɛ, 'yu wa gwalıa nyımaa dʊmagbʊʊ sɔlʊ, mɔ palıa -ɔ wa gwalıa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ 'klıyıe 'wʊ. 'In 'sa -bhloo 'dɛ we mıa dɛslɛɛn nʊda. 30 'In -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ lɛa? We nɛɛ:

«-In vu gayloŋwnɔ -yɔ ɔ 'yu.
Nıı, gayloŋwnɔɔ 'yu -yɔ nyımɛzɔnʊŋwnɔɔ 'yu 'nı mneni wa 'ka wa didee 'bı dlili.»

31 We 'gbʊ, na bhelia, -amıa 'nı gayloŋwnɔɔ yua, nyımɛzɔnʊŋwnɔɔ 'yua -a -mıa.

5

-Zezu Klisı ka -aın gaylo -flii -sa

1 Klisı ka -aın gaylo -flii -sa, 'ın -a 'ka -amıaa 'dɛ -yla -mı sazɔnʊ sa. A -tʊ -mʊʊ sɔlʊ gege, 'ın a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a yi 'ya galı -zɛ lʊ.

2 A yla, -amı Pɔlʊ nɛɛ aın -ylaɛ: wa -ka aın *knı 'wʊpa, a 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'yu nı, -zugba Klisı 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı amıaa -nʊ nya. 3 In nɛɛ 'ya aın -yla -tapaɛ, nyɔɔo nyɔɔ -ka knı pla, ɔ zʊ tite weee 'nʊŋwɛ -gla nya. 4 Amıa -wa 'yıbhaa -Lagɔ yibheli aın nyıma tıklıı nya titee sɔlʊ, a -yɔ Klisı ka 'wʊdo. 'In -Lagɔɔ 'nanı ka aın 'wʊbɔ. 5 Nıı, we -ka -amıa, -Lagɔ -a dıa dlı 'wʊ, mɔ yia -aın yibhelia nyıma tıklıı nya ɔ 'dɛ 'yu, 'ın 'mʊ -a mıa wʊda, -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ -we nʊa -amıaa dlızʊzʊe 'wʊ lubho, we nya. 6 Nıı, -Zezu

Klisı 'wʊ, -ın 'ka knı 'wʊ -mıoo, -ın 'nı knı 'wʊ -mıoo, -mʊʊ 'nı gbʊ yabhlogbɔɔ. Nıı, -we nanıa 'yli, mʊ -wa dlızʊzʊe -we nʊa gbʊ lɛ nyımɛɛ zɛkalıe nya.

A 'na 'bhitili gaylo 'wʊ lʊ -nı

7 A ka -gwagwıe gwedı 'nanʊʊ, nyɔɔ yɔmanı amıaa bhʊ 'wʊ, nıı, a 'na zʊlʊ gbʊzɔnʊ 'nʊŋwɛ -nıa? 8 -We wa gbaa aın -yla, 'ın wa yia aın lu, -Lagɔ -ɔ laa aın, we 'nıa ɔ -gbɛ 'bhʊ. 9 'Lee, wa'a gba da «*Gɔɔ -sɛlɛ wa palıa 'flooo 'pue weee -yɔ, mʊ ylılıa wee»? 10 -Amı mıa, Nyımaa -Kanyɔ 'wʊ, na dlı mı aın -gʊ nıı, amıa 'na 'ka 'wlukʊʊn lapʊpalıe -putu 'yı. 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka amıaa 'wlu -nyumɔ, -Lagɔ yia ɔ -kaslʊ 'wʊpaa.

11 We -ka -amı, na bhelia, we -ka knıplagbʊ ın mı yaa gbada gbʊzɔnʊ sa, lɛɛ ka 'gbʊ wa pa 'mı 'klıyıe 'wʊa? We -ka yaa 'sa -mı, -zugba, Klisıı su -gʊ tlılıgbʊ ın mıa gbada, we 'na 'ka nyımɛ yabhlogbɔɔ 'cɛdlɔ -la. 12 Nıı, -wa nʊa amıaa dlı zɔ bidi -bidi bidi, wa lɛlı 'ya wa 'dɛ!

13 Na bhelia, amıaa 'dɛ -yla -tʊtʊee 'gbʊ -Lagɔ yia aın la. A 'na 'yligbeli we -gʊ, 'ın a 'ka amıaa yıcɛɛ lɛnʊgbʊ lɛnʊ -nı. Nıı, a nʊnnʊ lubho -yla zɛkalıdlı nya. 14 Nıı, wɛlıı gɔ -bhlo nı nʊkplɛ tite weee 'bhaa 'wlu:

«-Ɪn -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.»

15 Nıı, -fliinıma 'bhisa, a -ka mumnuda -mı, a -ka lɛnʊnnʊda -mı, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a yi amıaa 'dɛɛ klu lasa.

Zuzu 'Pʊpa -galı aın 'yu

16 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: a nɔ -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ, a yi 'maslɛɛn amıaa yıcɛɛ dlıwʊnynigbʊ lɛnʊ. 17 Nıı, -amıaa yıcɛɛ dlıwʊnynigbʊ -yɔ -Lagɔɔ Zuzu 'nı wɛlı -bhlo -ka, 'ın -Lagɔɔ Zuzu -yɔ -amıaa yıcɛɛ dlıwʊnynigbʊ 'nı wɛlı -bhlo -ka. Nıı, -yɔ we mımnıa, 'ın -we a 'yıbhaa a 'ka lɛnʊ, a yi we lɛnʊe kwɛyɔmneni. 18 We -ka nıı, -Lagɔɔ Zuzu -galı aın 'yu, -zugba a 'nı 'maslɛɛn tite zɔ -mı, 'ın we 'nı 'maslɛɛn aın ŋwɛzi.

19 'Ɪn -a -yi -amıaa 'dɛɛ yıcɛɛ lɛnʊgbʊ, -we -wa: mʊtnı klaa, pʊınplagbʊ klaa, we -yɔ gbʊnyuu weee lɛnʊe, 20 yoyolagɔ weee bʊbʊe, -dlabhiaa lɛnʊe, nyıma 'wʊnyınyɛnıe, -zlɛsasıe, zenyinʊnʊe, 'cɛpapıe, -yɔmımnıe, zʊa 'wʊdıdıe, gwepapıe -pue ŋwɛɛ, 21 nyımɛ -putuu -luu dlı 'wʊnyinyie, nʊ nyımɛɛ 'bhabhıe, nyʊgbalilie, 'ın we -yɔ we 'wʊwlʊ -gbʊ tɔlʊaa lɛnʊe. Ɪn ka we gbʊ aın -yla gba tıa, 'ın 'mʊ na gbaa -slɛɛn da aın -yla: nyıma -wa nʊ 'saa, -maa 'na 'ka *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊ 'bı 'yı.

22 Nıı, zʊzɔnʊgbʊ bhʊa -Lagɔɔ Zuzuu -gbɛ, mʊ nı: zɛkalıdlı, 'mʊnadlı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, dlıtie, gbʊ -zɔnʊʊ lɛnʊe, dlı -zɔnʊ -kakıe -yɔ wɛlı -gʊtʊtʊe, 23 dlı -dlɔɔ -kakıe, we -yɔ 'dɛɛ dlı lakpakpıe 'sɔ. Tite'e -sɔlʊ -mʊʊ weee -yɔ 'wʊ. 24 -Wa mıa [-Zezu] Klisıı -nʊ nya, wa yıcɛɛ -yɔkpagbʊ -yɔ we dlıwʊnynigbʊ, wa ka we lakʊlʊ *su -gʊ. 25 -Lagɔɔ Zuzu

ka -aın 'yliyɔgagıe 'nyɛɛ 'gbʊ, -a nɔ 'ya ɔɔ Zuzuu sɔlʊ. 26 -A 'na 'yliманı -amıaa 'dɛ -nı, -a 'na lılalı 'cɛdlɔ -nı, -a 'na nʊnnʊ zenyi -gbɛ -nı.

6

A sısalı 'wʊ amıaa -yɔgbʊʊ 'gba nya

1 Na bhelia, we -ka nıı, nyımɛ yabhlo ka gbʊnyuu lʊbhlili, amıa -wa nɔa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ, a 'slamanı ɔ 'wʊ -Lagɔɔ 'yloogblʊ. 'Ɪn a nʊ we lɛ dlı -dlɔɔ nya. A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, amıa yi 'ya laylagbʊ lʊbhlili. 2 A sısalı 'wʊ amıaa -yɔgbʊʊ 'gba nya. A -ka 'sa nʊ, -zugba Klisıı tite a bhlelia 'yli. 3 We -ka nıı, nyımɛ yabhlo pʊpalı 'wlukʊʊn la nıı, ɔ mı nyımɛ 'kadʊ nya, 'ın -zugba ɔ 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı nı, ɔ 'dɛgbolu ɔ nʊa -dawli 'wʊ. 4 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka -mı, ɔ bhlı ɔ 'dɛɛ lɛnʊgbʊ 'yliyɔ la, 'ın -we ɔ nʊa lɛ, we -ka 'ylinanı nı, ɔ -ka ɔ 'dɛ 'ylimanıa yi we 'wʊ, we -zɛ ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yla, ɔ 'na palı ɔ 'dɛ nyımɛ -putu 'wʊ -nı. 5 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka -mı, mɔ 'kaa ɔ 'dɛɛ 'gba 'wʊbhu.

6 Nyımɛ -ɔ wa slolua -Lagɔwɛlı, ɔ zʊzɔnʊnya mıa, ɔ 'nyɛ we tɔlʊa nyımɛ -ɔ slolua we ɔ.

7 A 'na nʊnʊ amıaa 'dɛ -dawli 'wʊ -nı: nyımɛ'ɛ palı -Lagɔ gla. -We ka gbʊ -wa, -we nyımɛ glʊa, we 'ya ɔ yia 'kwaa. 8 -We nanıa nyımɛɛ yıcɛ dʊdʊ, ɔ -ka we glʊ, tlıtlıe 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ ɔ yia 'kwaa. 'Ɪn, we -ka nıı, -we nanıa -Lagɔɔ Zuzu dʊdʊ, 'mʊ ɔ glʊ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ ɔ yia 'kwaa. 9 -A 'na sıalı gbʊzɔnʊʊ lɛnʊe 'wʊ -nı. We -ka nıı, 'kʊa 'nı -aın 'ylilawla, bhla -zɔnʊ yia yia, 'ın -lu -a glʊa, -a 'ka we 'ya 'kwa. 10 We -ka 'sa -mı, da -a kaa bhla, -a nʊ nyıma weee -yla gbʊzɔnʊ lɛ. -Amıaa bhelia -wa zʊa -Zezu Klisı dlı -gʊ, ma -yla -a 'kaa we lɛnʊ tıa.

'Dızʊwɛlıı 'wʊbhlolunʊ -yɔ fʊsawɛlı

11 A yla 'sɛbhɛɛ 'ya 'kadı -mını, na 'dɛɛ sɔ nya ın cɛlıa da we aın 'wʊ.

12 Nyıma -wa 'yıbhaa a pla knı -gla nya, -wa 'yıbhaa wa 'yı wa -yɔ gbʊ weee lɛnʊda, ma -wa. Nıı, wa 'yıbha tɛın wa 'na 'palı wa 'klıyıe 'wʊ, Klisıı suu 'gbʊ -nı. 13 Nıı, waa nyıma -wa dıa knı la, wa 'dɛgbolu'u zʊ tite 'nʊŋwɛ. 'Ɪn wa 'yıbha a pla knı, wa 'ka wa 'dɛ 'ylimanı nıı, wa ka aın 'bı ku -yɔtı. 14 We -ka -amı, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı sugʊtlıle -bhlogbɔɔɔ 'gbʊ na ylimanıa na 'dɛ. Nıı, wee suu 'gbʊ dʊdʊgʊli yia tlı na gbɛgbɛın. 'Ɪn -amı yia tlı dʊdʊgʊlii gbɛgbɛın. 15 Nyımɛ 'ka knı 'wʊ -mıoo, nyımɛ 'nı knı 'wʊ -mıoo, -mʊʊ 'nı gbʊ. Nıı, -we nanıa 'yli, mʊ -wa, nyımɛ -zɛ nyımɛ lolu. 16 -Wa weee nɔa na gbʊsloluwɛlı -mını -gʊ, -Lagɔɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ ɔ nyazıdlı -mı wa -gʊ, 'ın we -mı 'ya -Lagɔɔ Izlaɛlınyıma weee* -nʊ nya.

17 Bhla -we yia yia, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na sıalı 'maslɛɛn 'mı -nı. -We ka gbʊ -wa,

* **6:16** We ji -wa: -Lagɔnyıma tıklıı.

'kpakʊnnya mɪa da na ku -yɔ, mʊ slolua nɪɪ, -Zezuu -nʊ ɪn -mɪa.
18 Na bhelia, -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna aɪn 'nyu la. -Amɛnɪ!

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Efɛzɪ -nyɪma yoo

-Lagɔnyɪma mɪa Efɛzɪgbe nʊkplɛ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ nɪ yoo. Ɔ mɪ -kaslʊ 'wʊ *Wlɔmʊ, 'bhie ɔ yia wee 'sɛbhɛ nɪ cɛlɪ. Ɔ nɛɛ we 'wʊ nɪɪ, -Lagɔnyɪma weee -bhlo, we 'dɛɛ 'gbʊ wa kɪkalɪ zɛ.

Fʋsawɛlɪ

1 Amɪa -Lagɔnyɪma mɪa Efɛzɪgbe nʊkplɛ, -wa zʋa -Zezu *Klisɪ dlɪ -gʊ, -amɪ Pɔlʊ -zɛa -Lagɔɔ dʋmagbʊ nya -Zezu Klisɪɪ *tietienyɔ, -amɪ cɛlɪa da aɪn 'wʊ.

2 Nɪɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna aɪn 'nyu la, 'ɪn wa 'nyɛ aɪn 'wʊtʊtʋe -dlɔɔ.

-Lagɔ ka -aɪn zʋzɔnʊ 'nyɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ

3 -A -mnɪnɪ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ Dide -Lagɔɔ 'ŋnɪ! Ɔ ka -aɪn 'nyulaŋwna Zuzu 'Pʊpaa 'nyulaŋwnɪe weee nya, -mɔ yalɪ 'pɪpɪ Klisɪ 'wʊ. 4 Nɪɪ, dʋdʋʋ lalalɪe 'yu -Lagɔ ka -bha -aɪn -sa, -a 'ka ɔ -nʊ -zɛ Klisɪ 'wʊ. 'Ɪn -a 'ka -mɔwlʊda -tʊ, -zugba gbʊnyuu yabhlogbɔɔ 'nɪ -aɪn kwɛyli -mɪ ɔ 'yliya 'wʊ.

-Lagɔ -kalɪ -amɪaa zɛɛ 'gbʊ, 5 ɔ yia 'cɪn gba nɪɪ, ɔ 'ka ɔ 'yua -aɪn 'wʊnʊ -Zezu Klisɪ 'wʊ. Nɪɪ, ɔ zʋzɔnʊ 'wʊ, -we ɔ 'yɪbhaa, mʊ mɪa dɛ. 6 We 'gbʊ -a -mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ bhabha, ɔ 'nanɪ 'kadʋʋ 'gbʊ. Dlɪ weee nya ɔ nyɛa -aɪn we, ɔ dʋma yuu 'ŋnɪ nya. 7 Nɪɪ, -Zezuu 'pɪɔn zɪtɪa -aɪn 'wʊ, 'ɪn -Lagɔ yia -amɪaa -yɔgbʊ 'wʊtɪ. Sanɛɛ 'sa -Lagɔ -slolua ɔ 'nanɪɪ 'ylilo, 8 wee 'nanɪ -we ɔ nʋa -aɪn 'wʊ bhabha, mʊ -wa nɪɪ, ɔ ka -aɪn gbʊyilo -yɔ 'ylimnee weee 'nyɛ. 9 Ɔ dlɪɪ da -gbʊ mɪa zizeda, ɔ ka we -aɪn 'klʊslolu. 'Ɪn ɔ ka 'cɪn gba nɪɪ, ɔ 'yɪbha ɔ 'ka we gbalɪ Klisɪ 'wʊ. 10 Wee gbʊ -Lagɔ gbaa, ɔ 'ka we lɛnʋe gbalɪ, bhlanya -mɪnɪɪ bhɪalɪda, mʊ -wa nɪɪ, ɔ 'ka yalɪ -lu weee -yɔ dʋdʊ -gʊ -lu weee 'wlugʊgwlalɪ. 'Ɪn Klisɪɪ 'dɛbhlogbɔɔ 'ka we 'wlulapɪlɪnyɔ -zɛ.

11 -A -yɔ Klisɪɪ 'wʊsusloluee 'gbʊ, 'pʊpʋe ka gbʊ -Lagɔ gbaa, -a ka -amɪaa -nʊ 'yɪ. Nɪɪ, -Lagɔ ka 'cɪn -bha -aɪn -sa, gbʊ ɔ 'kaa lɛnʋ, we sɔlʊ. Cɪɪn, gbʊ -we ɔ gbaa 'ɪn -we ɔ 'yɪbhaa, ɔ ka -lu weee lɛnʋ, we sɔlʊ. 12 Nɪɪ, -amɪa dɪa Klisɪ dlɪ 'wʊ tɪa, -a 'ylimanɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ! We 'gbʊ -Lagɔ yia -bha -aɪn -sa.

13 Amɪa 'ya, gbʊzɔnʊ -wɛlɪ -we amɪa pʊlʊa yukwli, -Lagɔgbʊ -we 'nyɛa aɪn 'pʊpʋe, we 'gbʊ a ka Klisɪ dlɪ -gʊ zʋ. 'Ɪn -Lagɔ yia amɪaa yibhelida zʋ, Zuzu 'Pʊpa ka gbʊ ɔ gbaa nya, 'ɪn ɔ yia we aɪn 'nyɛ. 14 Zʋzɔnʊnya -Lagɔ dɪa la ɔ nyɪmaa -nʊ nya, Zuzu 'Pʊpa -wa we tɪanʊ, 'ɪn mʊ tɛmanɪa -amɪaa dlɪ la nɪɪ, -amɪaa 'wʊzɪtɪe -ka gba, 'ɪn -a yɪa wee -li -mɪnɪ. Nɪɪ, -a -mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ 'kadʊ we 'gbʊ!

Pɔlʊ bhubhoea -Lagɔ Efɛzʋ -Lagɔnyɪmaa 'gbʊ

15 We 'dɛ weee 'gbʊ, sa a zʋa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu dlɪ -gʊ, 'ɪn a -kalɪa -Lagɔnyɪma weee zɛ, -amɪ ka 'ya -mʊʋ

'nʊʊ 'gbʊ, 16 na paa -Lagɔ fuo 'kɔmʊʊ, amɪaa 'ŋnɪ nya. 'Ɪn ɪn -ka -Lagɔ bhubhoeda -mɪ, 'ɪn na paa aɪn dlɪ -gʊ. 17 'Ɪn -we na yɪbhalɪa -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ 'ŋnɪmnɪ -Dide -Lagɔ mʊ nɪ: nɪɪ, ɔ 'nyɛ aɪn gbʊyilo -Zuzu, we 'ka -Lagɔ aɪn 'klʊslolu, 'ɪn a 'ka ɔ yibheli sazɔnʊ sa. 18 Ɔ -kalɪ amɪaa dlɪ 'wʊ ɔ zlɪ 'ka -mɔ slo. 'Ɪn -we a dɪa dlɪ 'wʊ, -we ka 'gbʊ ɔ yia aɪn la, a 'ka we 'wʊlanʊ. 'Ɪn zʊzɔnʊnya ɔ nyɛa ɔ -mɔwlʊnya, a 'ka we 'ylilo 'kadʊ yibheli. 19 -Lagɔ na bhubhoea, 'ɪn -amɪa zʊa Klisɪ dlɪ -gʊ, -gblɔɔ -yɔtɪtɛ 'kadʊ -Lagɔ dɪa la -amɪa -Lagɔnyɪmaa -nʊ nya, a 'ka we yibheli. 'Ɪn wee 'tɪtɛ ɔɔ -Lagɔ -slolua 'kʊa 'tɪtɛ weee nya, 20 da ɔ 'bhua Klisɪ 'wʊ tlɪtlɪe lʊ, 'ɪn ɔ yia ɔ ladɪ ɔ lilisɔlʊ -mɔ yalɪ 'pɪpɪ. 21 Nɪɪ, yalɪɪ 'tɪtɛ weee -gʊ, se weee -gʊ, ŋwɛzilo weee -gʊ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪe weee -gʊ, we -yɔ 'ŋnɪo 'ŋnɪ wa 'kaa la da, dʊdʊ -mɪnɪ -yɔ dʊdʊ 'ka 'yaa yi -gʊ, Klisɪ pɪlɪa we 'dɛ weee 'wlu la. 22 -Lagɔ ka -lu weee Klisɪɪ bhʊ zɔ lapalɪ. 'Ɪn ɔ yia ɔ 'yligbeli *Leglizɪɪ 'yugalɪnyɔ 'kadʊ nya. Leglizɪ -kpabhiee 'wlu Klisɪ -mɪa, 23 *Leglizɪ -wa Klisɪɪ ku -kpabhie. 'Mʊ ɔ yea kɛkɛ, 'ɪn, -Lagɔɔ lala -li weee ɔɔ Klisɪ ye 'yaa.

2

-A ka tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔ, 'ɪn -a yia 'yliɣagɪe 'yɪ

1 Zlɪmɛ a ka 'yliɣɔga -tlɪtlɪe tlɪ, amɪaa gbʊ -mnɔmnɔe -yɔ amɪaa gbʊnyiii 'gbʊ. 2 Wee dʊdʊ -mɪnɪ -gʊʊ lɛnʊgbʊ 'nyii a nʊa lɛ zlɪmɛ. 'Tɪtɛ 'nyii -kanyɔ mɪa yalɪ -yɔ dʊdʊ 'sɔ nyɪdɪ, 'mɔ a zʊa 'nʊŋwɛ. Nyɪma -wa'a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, wee zuzu mɪ 'yaa -slɛɛn da wa 'wʊ lubhonʊda. 3 -Amɪa weee mɪ 'ya zlɪmɛ nyɪma -manɪ 'bhisa. -Amɪaa yɪcɛɛ dlɪwʊnynigbʊ 'cɪnnya -a nʊa lɛ. 'Ɪn -a nʊa -amɪaa yɪcɛ -yɔ -amɪaa 'wlukʊʊn lapʊpalɪe 'nyiii dʊmagbʊ lɛ. 'Sa -bhloo 'dɛ -amɪa mɪaa 'gbʊ, -a yi 'yaa -Lagɔɔ 'cɛ zɔ 'plɪlɪa nyɪma tɔlʊa 'bhisa.

4 'Ɪn, -Lagɔɔ nyazɪdlɪ 'yli, 'ɪn ɔ -kalɪ -amɪaa zɛ bhabha. 5 We 'dɛɛ 'gbʊ, da -a tlɪa 'yliyɔga tlɪtlɪe gbʊnyaa mnɔmnɔe lʊ, 'ɪn -Lagɔ yia -aɪn 'yliyɔgagɪe 'nyɛ Klisɪ nya. Cɪɪn, -Lagɔɔ 'nanɪɪ 'gbʊ a yia 'pʊ. 6 -A mɪ -Zezu Klisɪ 'wʊʊ 'gbʊ, -Lagɔ yia -a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊbhu tlɪtlɪe lʊ. 'Ɪn ɔ yia ɔ -yɔ -aɪn 'sɔ -mɔ yalɪ 'pɪpɪ ladɪ. 7 Zʊzɔnʊ -we -Lagɔ nʊa -aɪn -yla lɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ, -we ka 'gbʊ ɔ yi 'saa nʊ, mʊ -wa nɪɪ: ɔ 'nanɪ 'kadʊ ka 'ŋnɪmnɪe 'nɪa bhloluda -ka, ɔ 'yɪbha ɔ 'ka we 'yli -slolu -zʊ weee yia yiaa -nʊ nya. 8 Nɪɪ, -Lagɔɔ 'nanɪɪ 'gbʊ a yia 'pʊ, amɪaa dlɪzʊzʊe -yɔ. Wee 'pʊpʊe'e 'bhʊ amɪaa -gbɛ, -Lagɔɔ wlawlalu -wa. 9 Wee 'pʊpʊe'e 'bhʊ amɪaa 'dɛɛ lɛnʊgbʊʊ -gbɛ. We 'gbʊ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ylimanɪ ɔ 'dɛ -nɪ. 10 Nɪɪ, -Lagɔ nʊa -aɪn lɛ, 'ɪn mɔ -laa -aɪn la -Zezu Klisɪ 'wʊ, gbʊzɔnʊ -gbʊnyaa lɛnʊee 'gbʊ. 'Ɪn wee gbʊzɔnʊ -gbʊnya mɪa, -Lagɔ ka we lamnazɪ pepe, -a 'ka we lɛnʊʊ 'gbʊ.

-A mɪ nyɪma -bhlo nya Klisɪ 'wʊ

11 Nɪɪ, amɪaa -mɪmɪ -kwɪkwɪ cɪn mɪa, a ligbe we! A 'nɪ *Zuifʊ tɛɪn nya -mɪ. 'Ɪn Zuifʊ laa aɪn «nyɪma -wa 'nɪ knɪ 'wʊ -mɪ». 'Ɪn wa laa wa 'dɛ «knɪ 'wʊ -nyɪma», nyɪmɛɛ sɔ ka wa knɪ 'wʊ 'paa 'gbʊ. 12 We bhla a 'nɪ Klisɪ -yi, a mɪ 'lakpanya nya, 'ɪn -Lagɔɔ nyɪma ɔ -saa -bha, a 'nɪ wa glaa -mɪ. Wɛlɪnya -we -Lagɔ -yɔ ɔ nyɪma bhlɪa, -lu ɔ 'kaa wa 'nyɛ -gʊ, amɪaa -nʊ 'nɪ we lʊ -mɪ. A 'nɪ dlɪ 'wʊdɪ -lu -ka, 'ɪn a 'nɪ -Lagɔ -yi dʊdʊgʊ. 13 'Ɪn -slɛɛn, -Zezu Klisɪɪ 'wʊ -mɪmɪee 'gbʊ, amɪa -tlʊlʊa zlɪmɛ -Lagɔ -yɔ la, -Zezuu 'pɪɔn ka aɪn ɔ -yɔ bɛlɪ.

14 Nɪɪ, Klisɪɪ dɛ -wa -amɪaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ. Zuifʊ -yɔ -wa 'nɪa Zuifʊ, 'ma ɔ -zɛlɪa nyɪmɛ -bhlo. Ɔ wlaa ɔ ku tlɪtlɪe -yla, 'suo -we sɪsalɪa wa -yɔ, 'ɪn we nʊa wa tʊnyɪma 'wʊ, ɔ yia we -wlɔ, 15 'ɪn ɔ yia Zuifʊʊ tite -yɔ we -gba -yɔ we lɛnʊ sɔ lamumni. 'Ɪn ɔ yia wa 'dɛ 'sɔ nyɪmɛ lolu -bhlo -zɛlɪ ɔ 'dɛ 'wʊ. Sanɛɛ 'sa ɔ zʊa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ wa nyɪdɪ. 16 Klisɪɪ *su -gʊ tlɪlɪe nya ɔ -zɛlɪa waa nyɪmaa -zakpa 'sɔ nyɪmɛ -bhlogbɔɔ, 'ɪn ɔ yia wa -yɔ -Lagɔ 'wʊsuslolu, ɔ yia 'wʊnyɪnyɛnɪe lasa. 17 Amɪa -wa 'nɪa Zuifʊ, -wa -tlʊlʊa zlɪmɛ -Lagɔ -yɔ la, 'ɪn -wa -wa -Zuifʊ, -wa cɪpaa -Lagɔ -yɔ, sanɛɛ 'sa Klisɪ yia, 'ɪn ɔ yia aɪn -yla 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ wɛlɪ -zɔnʊ gba. 18 Nɪɪ, ɔɔ Klisɪɪ 'gbʊ, -a 'dɛ weee, Zuifʊ -yɔ -wa 'nɪa Zuifʊ, -a mneni -a 'ka Dide -Lagɔ 'yu 'yligbe, -Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ nya.

19 We 'gbʊ, amɪa 'nɪa Zuifʊ, a 'nɪ -slɛɛn 'lakpanya, a 'nɪ 'plɪplɪnya, nɪɪ, -Lagɔɔ -mɔwlʊnyɪmaa bhelia a -mɪa -slɛɛn, 'ɪn a mɪa -Lagɔɔ zʊayli -nyɪma nya. 20 -Budu -we ka gwe mɪa -Zezuu tietienya -yɔ *-Lagɔgbʊʊ -falɪpanya nya, 'mʊ a -mɪa. 'Ɪn -Zezu Klisɪɪ 'dɛ mɪa we gwɪgwɪ 'yli -tʊkpa -zɔnʊ nya. 21 Wee -budu wa mɪa 'sʊbhada, mɔ tɛmanɪa we da weee la, mɔ nʊa we lɛ, 'ɪn we -klu tlʊmanɪa, 'ɪn we zɛa -mɔwlʊ -budu 'kadʊ, Jejitapɛ 'wʊ. 22 A -yɔ Klisɪɪ 'wʊsuslolue 'wʊ, amɪa mɪ 'ya -budu wa sʊbhaa lʊ. Wee -budu -we zɔ -Lagɔ dɪlɪa la ɔ Zuzu nya, 'ɪn a -yɔ amɪaa bhelia -tɔlʊa weee 'ka we -zɛ.

3

Lubho -we Pɔlʊ 'kaa nʊ -wa 'nɪa Zuifʊ nyɪdɪ

1 We 'gbʊ, -amɪ *Pɔlʊ -wa -Zezu Klisɪɪ -kaslʊnyɪmɛ amɪa -wa 'nɪa Zuifʊʊ 'gbʊ, -amɪ na bhubhoea da -Lagɔ.

2 -Lagɔɔ 'nanɪ nya, lubho ɔ gbaa ɪn nʊ amɪaa 'gbʊ, a ka we 'dɪ 'nʊ gbʊzɔnʊ sa. 3 -Lagɔ ka na 'yli -blo 'ylikakɪe 'wʊ, ɔ gbʊ mɪa zizeda, ɔ 'ka 'mɪ we 'klʊslolu. (Ɪn ka 'cɪn wɛlɪ ya 'sɔlɛ cɛlɪ we 'gbʊ. 4 'Ɪn a -ka we zɛlɪda -mɪ, a 'ka we 'jiyibheli nɪɪ, Klisɪɪ gbʊ mɪa zizeda -de 'wʊ na nʊ we laa, -de ɪ'ɪn 'nʊ we 'wʊlaa!) 5 -Lagɔ 'nɪ zlɪmɛ zizegbʊ -mɪnɪ -amɪaa dʊkpasɪ 'klʊslolu. Nɪɪ, ɔ ka -slɛɛn we -Zezuu tietienyaa -mɔwlʊnʊ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya 'klʊslolu ɔ Zuzu nya. 6 Wee zizegbʊ nɪ: -Lagɔgbʊʊ 'gbʊ, -wa 'nɪa Zuifʊ,

wa -yɔ Zuifʊ 'sɔ ka ku -bhlo -zɛ. 'Ɪn -lu -Lagɔ zʊa la, 'yɪa wa -yɔ Zuifʊ yia we dabʊdʊ. 'Ɪn -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wa 'nyɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ, 'yɪa wamɪa yi 'yaa we.

7 -Lagɔ ka 'mɪ ɔ 'nanɪ 'wʊnʊ, 'ɪn ɔ yi 'saa 'mɪ -Lagɔgbʊʊ lubhonʊnyɔ 'wʊnʊ ɔ 'tɪtɛ nya. 8 Nɪɪ, -amɪ -wa -Lagɔnyɪma weee 'kienyilɛ. 'Ɪn -Lagɔ yia 'mɪ 'nanɪ nɪ 'wʊnʊ, nɪɪ, ɪn gba Klisɪɪ 'ŋnɪmnɪe -we -tɔa 'wʊʊ gbʊ, -wa 'nɪa Zuifʊ -yla. 9 Sa -Lagɔ nʊa ɔ zizegbʊ lɛ, -amɪ yia we nyɪma weee 'klʊslolua vaa. -Lagɔ -laa -lu weee la, 'ɪn ɔ yia gbʊ -mɪnɪ zizeda tɪ ɔ 'dɛ 'wʊ pepe -zʊ duun nya. 10 'Ɪn -slɛɛn, *Leglizɪɪ gbɛgbɛɪn, se -yɔ 'tɪtɛɛ -cɪan mɪa yalɪ, -maa 'kaa -Lagɔɔ gbʊyilo yibheli. Wee gbʊyilo mɪa, sɔ weee lʊ -Lagɔ slolua we. 11 Nɪɪ, gbʊ -Lagɔ gbaa ɔ 'ka lɛnʊ, -we ka gbagbɪe ɔ -ka bhaa bhli, we 'dɛ weee lɛnʊe ka gba -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ 'wʊ. 12 -A mɪ Klisɪ 'wʊ, 'ɪn -a zʊa ɔ dlɪ -gʊʊ 'gbʊ, -a mneni -a 'ka -Lagɔ -yɔlanyni -amɪaa 'dɛ nya, ɔ dlɪwʊdɪdɪe weee nya. 13 We 'gbʊ, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: sɪasɪe -we lʊ ɪn mɪa da 'plɪlɪda amɪaa 'gbʊ, we 'na wlalɪ aɪn 'kʊaylila -nɪ: amɪaa 'ŋnɪ -yɔmnɪnɪ -gbʊ -wa.

-Zezuu nyɪmaa zɛkalɪ gbʊ

14 We 'dɛ weee 'gbʊ, na sibhlia 'kukolu Dide -Lagɔ 'yu. 15 Mɔ zʊa yalɪ -yɔ dʊdʊ -gʊʊ zʊa weee 'ŋnɪ. 16 -We na zlalɪa ɔ, mʊ -wa nɪɪ, ɔ 'tɛmanɪ amɪaa dlɪ la, ɔ 'ŋnɪmnɪe 'kadʊʊ sɔlʊ, ɔ Zuzuu 'tɪtɛ nya. 17 'Ɪn amɪaa dlɪzʊzʊee gbɛgbɛɪn, Klisɪ -dɪlɪ amɪaa dibhe 'wʊ la. 'Ɪn -Lagɔ na bhubhoe 'yaa nɪɪ, a fa somi gege nyɪmɛɛ zɛkalɪdlɪ 'wʊ. 18 'Ɪn, sa Klisɪɪ nyɪmaa zɛkalɪdlɪ 'yliagʊwʊla, we -tlʊlʊa la, we 'paa 'wʊ, 'ɪn we -tɔa 'wʊ, 'ɪn a -yɔ -Lagɔnyɪma weee 'ka we 'wʊlanʊnnʊe kwɛyɔmneni. 19 'Ɪn, Klisɪɪ nyɪmɛɛ zɛkalɪe -we -zia -lu weee wa -yia 'wʊ, a 'ka we yibheli 'ya. Nɪɪ, -Lagɔ yeli aɪn ɔ lɛnʊ -lu weee -nya, 'ɪn a 'ka ɔ 'wʊwlʊ -zɛ -kpɔ.

20 -Lagɔɔ 'ŋnɪ ylimanɪ! Ɔ 'tɪtɛ nʊa -aɪn 'wʊ lubho. 'Ɪn da -a -ka ɔ -lu -zlalɪ, ɔ mneni ɔ 'ka we lɛnʊ, 'ɪn ɔ -luu lɛnʊ se -zi -amɪaa -zlazla -li weee -yɔ -amɪaa 'wlukʊʊn lapʊpalɪ -gbʊ weee 'wʊ. 21 Ɔ 'ŋnɪ 'ylimanɪ *Leglizɪ 'wʊ, 'ɪn we 'ylimanɪ -Zezu Klisɪ 'wʊ, bhla weee -yɔ -zʊ weee nya! *-Amɛnɪ!

4

A -ka dlɪ -bhlo Klisɪ 'wʊ

1 Nɪɪ, -amɪ mɪa -kaslʊ 'wʊ Nyɪmaa -Kanyɔɔ lubhonʊnʊee 'gbʊ, -amɪ bhubhoea da aɪn. -Lagɔ ka aɪn la, amɪaa nɔnɔbhʊ -ka we 'klʊ. 2 A tɪ amɪaa 'dɛ 'wʊ 'kienyi, a -ka dlɪ -dlɔɔ -yɔ dlɪtie 'kɔmʊʊ. A bɪbɛlɪ -yɔ zɛkalɪdlɪ nya. 3 Nɪɪ, a gʊ la, 'wʊsuslolue -Lagɔɔ Zuzu 'nyɛa aɪn, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ nya, a 'ka we lakpa. Mʊ kpʊkpalɪa aɪn la. 4 Ku -bhlogbɔɔ a -mɪa, 'ɪn -Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ. 'Sa -bhlokpadɛ dlɪwʊdɪ -lu -we ka 'gbʊ -Lagɔ yia aɪn la, -mʊʊ mɪ 'yaa -bhlogbɔɔ. 5 Nyɪmaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ, dlɪzʊzʊe -bhlogbɔɔ, -amɪaa batizee

batizee Klisɪ 'wʊ -bhlogbɔɔ. 6 -Lagɔ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa nyɪma weee Dide, mɔ pɪlɪa nyɪma weee 'wlu la, mɔ nʊa nyɪma weee 'wʊ lubho, 'ɪn ɔ dɪlɪa wa 'dɛ weee 'wʊ la.

7 Nɪɪ, -Lagɔ ka -a 'dɛ weee 'nanɪ 'wʊnʊ -bhlo -bhlo, 'ɪn -ɔ -ka -mɪ, sa Klisɪ yɪbhɔlʊa ɔ -nʊ, 'sa ɔ yɪa we. 8 We mɪ cɛlɪda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Da ɔ -gblaa yalɪ,
ɔ -yɔ -kaslʊnyɪma ka -gbla.

'Ɪn ɔ yia nyɪma -li 'nyɛ.»
9 «Ɔ ka -gbla» sa -mʊʊ 'ji mɪa? Klisɪ 'kaa yalɪ -gbla, ɔ ka dʊdʊ zɔ lasibhli tɪa. 10 -Ɔ kwlia, mɔ -bhloo 'dɛ -gbla 'yaa yalɪ 'pɪpɪ, 'ɪn ɔ 'ka dʊdʊ weee -gʊ ye. 11 -Li Klisɪ 'nyɛa nyɪma mʊ nɪ: mɔ -zɛlɪa nyɪma tɔlʊa tietienya, tɔlʊa -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya, tɔlʊa -Lagɔɔ gbʊgbanya, tɔlʊa *leglizɪnyaa 'yugalɪnya -yɔ -slolunya. 12 Sanɛɛ 'sa ɔ mnazɪa -Lagɔnyɪma -yɔ, ɔ lubhonʊnʊee 'gbʊ, 'ɪn Klisɪɪ ku 'ka -gʊwʊlaylimanɪ dlɪzʊzʊe 'wʊ. 13 Sanɛɛ 'sa -a 'dɛ weee 'kaa 'wʊsuslolu -bhlo, -a 'ka dlɪ -bhlogbɔɔ zʊ, 'ɪn -a 'ka -Lagɔɔ 'Yu yibheli sazɔnʊ sa. -A 'ka 'yligweladolu, 'ɪn sa Klisɪ mɪa gbada -lu weee 'wʊ, -a -yɔ ɔ 'ka 'sa 'wʊmneni tɛɪn.

14 -Mʊʊ 'dɛɛ 'gbʊ, -a 'nɪ -slɛɛn 'nyɛnyɛyua, -wa -yɔ 'glʊ -yulɛ 'wʊwlʊa, 'ɪn yoyogbʊʊ -slolunyaa gbʊslolusɔ 'wlʊa 'nyugbʊgbʊ -yɔ -pɪpɛ, 'ɪn we 'ka -aɪn kwa sɔ weee lʊ. 'Bhie, waa nyɪma -wa kwaa wa -lima -putu gbʊnyuu lʊ -dawli nya, 'ɪn wa 'ka -aɪn daalasalɪ. 15 Nɪɪ, -a -mɪ Klisɪ 'bhisa. -A -ka gbʊzɔnʊ gbada -mɪ zɛkalɪe nya, 'ɪn -a ylimanɪa gbʊ weee 'wʊ, Klisɪ -ɔ -wa -amɪaa 'yugalɪnyɔ, ɔ gbɛgbɛɪn. 16 Cɪɪn, Klisɪ mɪ ku -kpabhiee 'wlu nya. Ɔ 'gbʊ 'lali weee kɪkalɪa la gege, 'ɪn we mɪa -bhlo. 'Lalii 'wʊgbelida -bhlo -bhlo mɪa, mʊ suslolua ku 'wʊ, 'ɪn 'lali weee -ka we lubhonʊda -mɪ, ku -kpabhie ylimanɪa, 'ɪn we dolua 'wʊla zɛkalɪe nya.

-Mɪmɪsɔ lolu Klisɪ 'wʊ

17 Nɪɪ, gbʊ na gbaa aɪn -yla, 'ɪn na kpalɪa ŋwɛ Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ŋnɪ nya, mʊ nɪ: nyɪma -wa 'nɪa -Lagɔ 'wʊ -mɪ, 'ɪn wa 'wlukʊʊn lapʊpalɪ gbʊ'ʊ bhlia 'yoo -zɔnʊ, a 'na nɔnʊ wa 'bhisa -nɪ. 18 'Ɪn wa 'ylimnee mɪ nikpise 'wʊ. 'Yliyɔgagɪe -we -Lagɔ wlaa, wa 'nɪ we -ka. -We ka gbʊ -wa, wa 'nɪ gbʊ -yi, 'ɪn wa dlɪ -gʊ 'tɛa la. 19 Wa ka zʊ kwnɛɛ 'pa, 'ɪn wa yia wa 'dɛ gbʊnyii suwʊlasalɪ, pʊɪnplagbʊ weee lɛnʊe -yɔ lɛklɪ -kakɪe nya.

20 'Ɪn amɪa, -we a 'kpɪa Klisɪɪ daa, we 'nɪ -mʊʊ mɪ dɛ! 21 A ka 'pɪɛɪn ɔ -gʊgbʊ weee 'nʊ. A mɪ -Lagɔnyɪma nya, 'ɪn gbʊzɔnʊ mɪa -Zezu 'wʊ, wa ka we aɪn -slolu. 22 We 'gbʊ, a 'bhʊ amɪaa nɔnɔbhʊ 'cɪn 'bɪ. Amɪaa -mɪmɪsɔ 'cɪn -we ka dlɪ 'wʊnynigbʊ nʊa -dawli, 'ɪn we kwaa aɪn mnɔmnɔe lʊ, a 'bhʊ we 'wʊ. 23 A 'tide amɪaa 'dɛ 'yi, -Lagɔ 'ka aɪn nyɪma lolu -zɛlɪ kpɛɛn kpɛɛn, amɪaa dlɪ -yɔ amɪaa 'wlukʊʊn lapʊpalɪe 'wʊ. 24 A -zɛ nyɪma -lolu -wa -Lagɔ -laa la ɔ 'dɛɛ 'wʊwlʊ nya.

'Ɪn, gbʊ tɪklɪɪ -yɔ -mɔwlʊgbʊ - we bhʊa gbʊzɔnʊʊ -gbɛ, a -zɛ we lɛnʊnya.

25 We 'gbʊ, a 'na 'tʊbhʊlʊ yo -nɪ! Nɪɪ, -ɔ -ka -mɪ ɔ gba gbʊzɔnʊ ɔ -libheyi -yla. Nɪɪ, ku -bhlogbɔɔɔ 'lali -a 'dɛ weee - mɪa. 26 'Ɪn da a -ka 'cɛ 'pa, a zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ a yi gbʊnyuu lʊ bhlili. Nɪɪ, amɪaa 'cɛ 'na - bhleli 'ylʊ -nɪ. 27 A 'na 'nyɛnɪ *'Kuzu 'yoo, 'ɪn we 'ka aɪn ŋwɛzi -nɪ. 28 -Ɔ -ka -benyi 'wienyɔ nya -mɪ, ɔ 'bhʊ 'wie 'bɪ. Ɔ nʊ lubho ɔ 'dɛɛ sɔ nya, ɔ 'ka -lu 'yɪ sazɔnʊ sa, 'ɪn ɔ 'ka bobabhanya 'wʊsa.

29 Wɛlɪ 'nyuu yabhlogbɔɔ 'na 'tlalɪ aɪn ŋwɛɛ -nɪ. A gba wɛlɪ -zɔnʊʊ 'dɛkpʊa, -we 'kaa amɪaa -lima 'wʊsa, 'ɪn we 'ka wa dlɪzʊzʊe -gʊwʊlaylimanɪ. 'Ɪn we 'ka -wa pʊlʊa aɪn yuk- wli, 'nanɪ 'wʊnʊ. 30 A 'na tɪlɪ -Lagɔɔ Zuzu 'Pʊpaa -gʊ 'wʊ yuoyuo -nɪ. Ɔɔ Zuzu nya - Lagɔ zʊa amɪaa yibhelida ɔ - nʊ nya, 'ɪn 'wʊzɪtɪylɪ nya, ɔ 'ka aɪn gbʊnyuu kwɛɛ -sa 'taataa. 31 Gbʊʊ dlɪ 'wʊ ladɪlɪe, 'cɛ - yɔ 'klʊkalɔ, -zlɛ -yɔ vɛlɪwɛlɪ weee mɪa, a vlalɪ we amɪaa 'dɛ gwe! A kpa amɪaa 'dɛ la, a 'na nʊnʊ 'nyii yabhlogbɔɔ -nɪ. 32 A nʊnnʊ 'nanɪ 'wʊ, 'ɪn a -ka nyazɪdlɪ. A tɪtlɪ -yɔgbʊ 'wʊ, sa - Lagɔ tɪa amɪaa -yɔgbʊ 'wʊ Klisɪ 'wʊ.

5

A nɔ zlɪ 'klʊ

1 Nɪɪ, a mɪ -Lagɔɔ 'wʊyɪbha yua nyaa 'gbʊ, a -zɛ ɔ 'tidelinya. 2 Nɪɪ, a nɔ zɛkɪkalɪ bhʊ, sa Klisɪ -slolua we 'yli, 'sa. Ɔ -kalɪ -amɪaa zɛ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛ wla -Lagɔ -yla -amɪaa 'gbʊ, 'nyɛnyɛlu -yɔ -zila -bʊbɔlu ka ŋnɛ nanɪa -Lagɔ dʊdʊ 'bhisa.

3 A mɪ -Lagɔɔ -mɔwlʊnyaa lʊ -nyɪma nyaa 'gbʊ, mʊtnɪgbʊ klaa, pʊɪnplagbʊ weee klaa, we -yɔ lɛklɪkagbʊ 'na 'tlalɪ aɪn nyɪdɪ -nɪ. 4 Ŋwɛɛ 'nyuu wɛlɪ, gbʊkpʊa wɛlɪ -yɔ pʊɪnpla wɛlɪʊ gbagbɪe mɪa, we 'nɪ 'yli- nanɪ, we 'na 'tlalɪ aɪn ŋwɛɛ -nɪ. Nɪɪ, a yibheli -Lagɔɔ 'nanɪ, a 'pa ɔ fuo. 5 A yib- heli we 'ji nɪɪ: mʊtnɪgbʊʊ lɛnʊnyɔ, pʊɪnplagbʊʊ lɛnʊnyɔ -yɔ lɛklɪkanyɔ (lɛklɪ mɪ yoy- olagɔɔ bʊbʊe 'bhisa), mʊʊ - kanyɔ 'nɪ 'bɪ -ka Klisɪ -yɔ *- Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe zɔ.

6 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na mnɔnʊ aɪn -dawliwɛlɪ nya - nɪ. Sanɛɛ -sʊkpa -gbʊnyaa 'gbʊ, nyɪma -wa'a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, 'ɪn ɔ palɪa wa 'cɛ - yɔ. 7 A -yɔ wa 'sɔ 'na gbɔlʊ -lu yabhlogbɔɔ 'wʊ -nɪ. 8 - Benyi a mɪ nikpise 'wʊ, 'ɪn - slɛɛn a -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ ka 'wʊsusloluu 'gbʊ, a mɪ zlɪ 'klʊ. We 'gbʊ a nɔ zlɪ 'klʊ -nyɪma 'bhisa. 9 Nɪɪ, zlɪ 'klʊ -nyɪma mɪa, zʊzɔnʊ weee 'yligbe sɔ tɪklɪɪ -yɔ gbʊzɔnʊ wa nʊa lɛ. 10 -We nanɪa Nyɪmaa -Kanyɔ dʊdʊ, a -talɪ we 'wʊsɪsalɪdaa da. 11 Nikpise 'wʊ -gbʊ -we'e wlaa -lu yabhlogbɔɔ, a 'na nʊnʊ we lɛ -nɪ. Nɪɪ, a wleli we zlɪ 'klʊ. 12 Nɪɪ, gbʊ waa nikpise 'wʊ -nyɪma nʊa lɛ zizewiemɪ, we gbagbɪe ka 'dɛbhie zʊ. 13 Wa -ka wa lɛnʊgbʊnya 'bhlesa, 'ɪn we tlaa zlɪ 'klʊ bɛblɛɛ. 14 'Ɪn -we weee mɪa 'bhlewlʊda, zlɪ we zɛa. We 'gbʊ wa nɛɛ:

«-Mɪ mɪa 'ylaa 'wʊ, -ɪn ganɔ,
-ɪn -sɔ 'wʊ tlɪtlɪnya lʊ,
'ɪn Klisɪ 'ka ɔ zlɪ -mɪ -gʊ zlɪlɪ.»
15 A zʊ amɪaa nɔnɔbhʊ 'yliyɔ. A 'na nɔnʊ -gʊwʊtʊnya 'bhisa -nɪ, nɪɪ, a nɔ gbʊyilonya 'bhisa. 16 Nɪɪ, zlɪnya -we 'wʊ -a mɪa da, we -nyu 'yli, a 'na -nyuməʊ bhla la -nɪ. 17 We 'gbʊ, a 'na -zɛlɪ -gʊwʊtʊnya -nɪ. Nɪɪ, a gʊ la, a 'ka Nyɪmaa -Kanyɔɔ dʊmagbʊ 'wʊlanʊ.

18 A 'na lʊlʊ nʊ 'wʊ -nɪ. Nʊ duuun mamɪe mɪa, gbʊ bidi -bidi bidii lɛnʊe lʊ we kwaa aɪn. Nɪɪ, -Lagɔɔ Zuzu ye aɪn. 19 A 'pʊpalɪ 'kʊayli, -Lagɔsɛbhɛɛ lʊʊ nya, gbalɪe -yɔ Zuzu 'Pʊpaa lʊʊ nya. A bhlɪ Jejitapɛɛ 'ŋnɪkwalɪ -lʊʊ amɪaa dlɪ weee nya. 20 A 'pa Dide -Lagɔ fuo 'kɔmʊʊ, 'ɪn gbʊ weee 'gbʊ, -amɪaa -Kanyɔ Klisɪ 'ŋnɪ nya.

-Lagɔnyɪma kwʊkwalɪa, wa nɔnɔbhʊ

21 Klisɪɪ sɔsɔdlɪ a kaa 'wʊʊ 'gbʊ, a zʊzlʊ -bha.

22 'Ŋwnɪ, sa a zʊa -bha Nyɪmaa -Kanyɔ, a zʊ 'sa -bha amɪaa 'lowlia. 23 Nɪɪ, 'ŋwnɔɔ 'lowli mɪ 'ŋwnɔɔ -kanyɔ nya, 'sa Klisɪ mɪa *Leglizɪ -Kanyɔ nya. Nɪɪ, Leglizɪ -we -wa Klisɪɪ ku, Klisɪ mɪ we 'wlu nya, 'ɪn ɔ mɪ 'yaa we Gbʊwʊsanyɔ nya. 24 Sa Leglizɪ zʊa Klisɪ -bha, 'ŋwnɪ zʊ 'sa -bha wa 'lowlia sɔ weee lʊ.

25 'Ŋwnɪɪ 'lowlia, a -kalɪ amɪaa 'ŋwnɪɪ zɛ, sa Klisɪ -kalɪa Leglizɪɪ zɛ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛ wla we 'gbʊ. 26 Sanɛɛ 'sa ɔ wɔlʊa Leglizɪ -yɔ, wɛlɪ -yɔ 'nyu nya, we 'ka -Lagɔɔ -nʊ -zɛ. 27 Nɪɪ, Klisɪ 'yɪbha ɔ 'ka Leglizɪ -slolu ɔ 'dɛ 'yu we 'ylinanɔ weee 'wʊ. -Zugba we mɪ -mɔwlʊda, 'sla 'nɪ we -yɔ -mɪ, we ku 'nɪ 'pnada -mɪ, 'ɪn 'ŋnɪ yabhlogbɔɔ 'nɪ we -yɔ -mɪ. 28 Sanɛɛ 'sa, 'ŋwnɪɪ 'lowlia 'kaa wa 'ŋwnɪɪ zɛkalɪ, wa 'dɛɛ ku 'bhisa. -Ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔɔ zɛkalɪ, ɔ 'dɛgboluu zɛ ɔ -kalɪa. 29 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ cɪ -slɔ ɔ 'dɛɛ ku 'wʊnyɛ, 'ɪn ɔ ku ɔ nyɛa lililu, 'ɪn ɔ kpaa we 'nanʊʊ. 'Sa Klisɪ nʊa Leglizɪɪ gbɛgbɛɪn, 30 -we ka gbʊ -wa, -a mɪ ɔ ku -kpabhiee 'lalinya nya. 31 Nɪɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«We 'gbʊ,
nyɪmɛ yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa kwesi 'bhʊa yia,
'ɪn ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ -yɔlanɛ,
'ɪn wa 'dɛ 'sɔ 'ka ku -bhlo -zɛ.»

32 Wee zizegbʊ -mɪnɪ 'yli. 'Ɪn -amɪ, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: Klisɪ -yɔ Leglizɪ 'sɔɔ 'wʊpalɪgbʊ -wa. 33 'Sa we mɪ 'yaa amɪa 'ŋwnɪɪ 'lowliaa -nʊ nya, -ɔ -ka -mɪ, ɔ -kalɪ ɔ 'ŋwnɔɔ zɛ, ɔ 'dɛ 'bhisa, 'ɪn 'ŋwnɔ -ɔ -ka -mɪ, ɔ zʊ -bha ɔ 'lowli.

6

'Yua -yɔ wa didea

1 Amɪa 'yua, -we a 'kaa lɛnʊ mʊ nɪ: a zʊ amɪaa didea 'nʊŋwɛ, nɪɪ, mʊ mɪa tɪklɪɪ Nyɪmaa -Kanyɔ 'yliya 'wʊ. 2 «-Ɪn zʊ -na dide -yɔ -na 'nyaa 'nʊŋwɛ», mʊ -wa titee tɪanʊ -we -Lagɔ dɪa zʊzɔnʊ ɔ 'kaa wlaa wɛlɪ -gʊ: 3 mʊ -wa nɪɪ,

«-Ɪn 'ka zʊzɔnʊ -dlɔɔ 'yɪ,
'ɪn -ɪn 'ka -gwlɛ dʊdʊ -gʊ.»

4 'Yuaa didea, a 'na palɪ amɪaa 'yua 'cɛ -nɪ. 'Ɪn a zʊ wa,

wa 'wɔslamanɪe nya, 'ɪn a 'ka wa 'dɪzɔ Jejitapɛɛ wɛlɪɪ sɔlɔ.

Galɪ -yɔ wa -cɪan

5 Galɪ, a zɔ amɪaa -cɪan 'nɔŋwɛ -seli dɔdɔ -gɔ, wa sɔsɔe -yɔ wa -bhazɔzɔe dlɪ -zɔnɔ nya. Sa a zɔa Klisɪ 'nɔŋwɛ, 'sa. 6 We 'nɪ nɪɪ, da wa mɪa aɪn -gɔtalɪda -bhlo, -bha a 'ka wa -yla lubho nɔ, 'ɪn a 'ka wa dɔdɔnamanɪɪ 'gbɔ -nɪ. Nɪɪ, a nɔ -Lagɔɔ dɔmagbɔ lɛ, amɪaa dlɪ weee nya, Klisɪɪ lubhonɔnya 'bhisa. 7 Nɪɪ, a nɔ amɪaa -cɪan -yla lubho dlɪ -zɔnɔ nya, nɛɛ Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'dɛ -yla a mɪ we nɔda, we 'nɪ nyɪma -yla. 8 Nɪɪ, a yibheli we 'ji nɪɪ, we yi nyɔɔo nyɔɔ nya -mɪ, ɔ -ka -lu -zɔnɔ lɛnɔ, ɔ yi galɪ -zɛ, ɔ yi nyɪmɛ -zɔnɔ -zɛ, we 'pɛnɪe ɔ yɪa Nyɪmaa -Kanyɔ kwɛɛ.

9 Amɪa -wa -cɪan, a nɔ 'sa amɪaa galɪɪ gbɛgbɛɪn, a 'na palɪ wa -yla gbɔla 'cɛ nya -nɪ. A yibheli we 'ji nɪɪ, a -yɔ wa 'sɔɔ -Kanyɔ -bhlogbɔɔ yalɪ. Nɪɪ, ɔ'ɔ gbɪzɪ nyɪma 'wɔ.

-Lagɔɔ tɔgɔ -li

10 'Ɪn -slɛɛn, a tɪtalɪ amɪaa 'tɪtɛɛ da Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔ ɔ -gblɔɔyɔ 'tɪtɛ 'kadɔ 'wɔ. 11 A 'bhu -Lagɔɔ tɔgɔ -lu weee 'wɔ, a 'ka 'yligbe gege 'Kuzuu -dawli 'yu. 12 Nɪɪ, -a -yɔ -glɔnyɪma 'nɪ tɔ nyɪdɪ -ka. Nɪɪ, yalɪ 'pɪpɪɪ zuzu 'nyiii 'tɪtɛ -yɔ nikpise -dɔdɔ -mɪnɪ -gɔɔ 'wlulapɪlɪnya -yɔ -wa kaa se -yɔ -cɪan, 'ma -a -yɔ wa kaa tɔ nyɪdɪ. 13 We 'gbɔ, a 'bhu -Lagɔɔ tɔgɔ -lu weee 'wɔ! 'Ɪn da 'ylɪ 'nyuu -ka nyni, a 'ka amɪaa tɔnyɪmɛ 'yu 'yligbe gege. 'Ɪn, a -ka gbɔ weee lu, 'ɪn a 'ka amɪaa 'yligbe sɔ -gɔ -tɔ gege.

14 A mnazɪ la, a 'bhu gbɔzɔnɔ 'wɔ amɪaa -jlaa 'bhisa. A -pla tɪklɪmɪmɪe 'wɔ nɛtɛ -bana nya. 15 A -pla -gɔladolue bhɔ 'wɔ -sakwla 'bhisa, 'ɪn -Lagɔgbɔ -we wlaa 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ, a 'ka we gba. 16 A 'bhu 'kɔmɔɔ dlɪzɔzɔe 'wɔ, amɪaa lɔɔzize -lu nya. 'Ɪn we nya a mnenia a 'ka gbɔnyɔɔɔ didee 'gbiɔ weee kaa -kosu ŋwɛɛ nyumonu. 17 A 'bhu 'pɔpɔe 'wɔ kna -kloo 'bhisa, 'ɪn a 'ka -Lagɔɔ ŋwɛɛ wɛlɪ 'wɔbhu tɔgɔgblɛ -we -Lagɔɔ Zuzu wlaa 'bhisa. 18 A -zlalɪ we 'dɛ weee -Lagɔ, ɔ bhubhoe nya. Bhla weee nya, a bhubhoe -Lagɔ ɔ Zuzu nya. Amɪaa dlɪ -tɔ -gada 'kɔmɔɔ. A bhubhoe -Lagɔ, -Lagɔnyɪma weee 'gbɔ. 19 A bhubhoe 'ya nanɔɔ 'gbɔ -Lagɔ. 'Ɪn ɪn -ka gbaa yi -Lagɔ 'ka 'mɪ ɔ wɛlɪ tɪklɪɪ ŋwɛɛ zɔ. 'Ɪn dlɪ tɛlɔ nya, ɪn 'ka zizegbɔ mɪa -Lagɔgbɔ 'wɔ 'bhlesa, we gbagbɪe nya. 20 Ɪn yi -slɛɛn -kaslɔ 'wɔ -mɪoo, wee -Lagɔgbɔ -zɔnɔɔ wɛlɪ -kwanyɔ ɪn -mɪa. We 'gbɔ a bhubhoe -Lagɔ, 'ɪn sa ɪn 'kaa we gba, ɪn 'ka 'sa we gba dlɪ tɛlɔ nya.

Fɔsawɛlɪɪ 'wɔbhlolunɔ

21 -Amɪaa bheli -zɔnɔ -yɔ -amɪaa nɔnɔnyɔ -zɔnɔ Tisikɪ, -ɔ -a -yɔ ɔ nɔa Nyɪmaa -Kanyɔɔ lubho, mɔ yia na -gɔgbɔ weee aɪn -yla gbaa. 'Ɪn -we ɪn mɪa -zɛda a 'ka we yibheli. 22 -Amɪ tiea ɔ amɪaa -gbɛ na 'dɛ nya, ɔ 'ka aɪn -amɪaa -gbɛ dɪ -salɪ, 'ɪn ɔ 'ka amɪaa dlɪ latɛmanɪ.

23 Nɪɪ, Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ

'nyɛ -Lagɔbhelia weee 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ zɛkalɪe, we -yɔ dlɪzʊzʊe. 24 Nɪɪ, nyɪma weee -wa -kalɪa -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ zɛ, zɛkalɪdlɪ -we'e 'bhʊa la nya, -Lagɔ ŋwna wa 'nyu la.

'Sɛbhɛ Pɔlʋ 'paa Filipʋ -nyıma yoo

-Lagɔnyıma mıa Filipʋgbe nʋkplɛ, 'ma *Pɔlʋ 'paa 'sɛbhɛ nı yoo. Ɔ mı -kaslʋ 'wʋ *Wlɔmʋ, 'bhie ɔ yia wee 'sɛbhɛ nı cɛlı. Nıı, Filipʋʋ -Lagɔnyıma 'paa Pɔlʋ -lu yoo, we 'dɛɛ 'gbʋ, ɔ yia wa 'wʋcɛlı ɔ 'ka wa fuo 'pa, wa ɔ 'wʋsasıe -yɔ ɔ zɛ wa -kalıaa 'gbʋ.

Fʋsawɛlı

1 -Amıa -Zezu *Klisıı lubhonʋnya, *Pɔlʋ -yɔ Timotee 'sɔ, -amıa cɛlıa da 'sɛbhɛ nı aın 'wʋ. Amıa, -Lagɔnyıma weee mıa -mɔ Filipʋgbe nʋkplɛ, -wa mıa -Zezu Klisı 'wʋ, we -yɔ amıaa 'yugalınya kpası, we -yɔ amıaa *diaklınya 'sɔ, -a -sa aın fʋ.

2 -Amıaa Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ.

Pɔlʋ paa -Lagɔ fuo Filipʋgbee -Lagɔnyımaa 'gbʋ

3 Sa na paa amıaa da dlı 'kɔmʋʋ nı, 'sa na paa na -Lagɔ fuo. 4 Ɪn -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı a 'dɛ weee 'gbʋ, 'mʋna nya na nʋa we lɛ 'kɔmʋʋ. 5 -We ka gbʋ -wa, 'ylı -we nya a zʋa Klisı dlı -gʋ, 'ın we 'ka -zɛɛn ylı, amıa -saa 'mı 'wʋ, -Lagɔgbʋ 'ka lamneni. 6 Na dlı mı we -gʋ nıı, -Lagɔ -ɔ dıa wee lubho -zɔnʋ -mınıı gwe -mɔ amıaa dlı zɔ, we lɛnʋda ɔ yia -tʋa tıklıı, 'ın we 'ka 'wlubha -Zezu Klisıı lʋyizlı.

7 Ɪn -ka a 'dɛ weee daa 'wlukʋʋn lapʋpalıda -mı sa, we klʋ -wa, -we ka gbʋ -wa, amıaa zɛ ın -kalıa. Na 'dɛ yi -kaslʋ 'wʋ -mı, ın yi -Lagɔgbʋ 'wʋgʋda -mı we gbagbıe nya nyıma 'yu, 'nanı -we -Lagɔ nʋa 'mı 'wʋ, ın -yɔ a 'dɛ weee 'sɔ, 'ın -a yia we 'yı dabʋdʋ. 8 Nıı, -Lagɔɔ 'dɛ -yi we 'ji nıı, sa -Zezu Klisı 'yıbha aın tetenyi nı, 'sa ın 'yıbhaa a 'dɛ weee.

9 Ɪn -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı amıaa 'gbʋ, -we na zlalıa ɔ mʋ nı: amıaa -Lagɔ -yɔ nyımɛɛ zɛkalıdlı 'ylimanı -gʋwʋla bhabha, 'ın we -sa aın 'wʋ, a 'ka -li -yɔyı vaa, 'ın a 'ka -li 'wʋlanʋ kpɛɛn kpɛɛn. 10 'Ɪn a 'ka gbʋ -zɔnʋʋ -bhasa sayibheli, a 'ka -mɔwlʋda -tʋ, a yi 'ŋnı -yɔ -ka Klisıı lʋyizlı. 11 Gbʋzɔnʋ -gbʋ tıklıı -we -Zezu Klisı 'nyɛa aın -nya nı, we nʋ lubho 'nanʋ -mɔ amıaa dlı zɔ tetenyi, 'ın wa 'ka -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı -mʋʋ 'gbʋ, 'ın wa 'ka ɔ 'ŋnı bhlı.

Sa -Lagɔgbʋ mnenia la

12 Bheliaın, ın 'yıbha a 'ka we 'jiyibheli nıı, -we ylıa da 'mı nı, we ka -Lagɔgbʋ lamneni sazɔnʋ sa. 13 -We ka gbʋ -wa, 'slʋja weee -wa kʋa nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ *Sezaaa -budu ŋwɛ, wa -yɔ nyıma weee -yi we 'ji nıı, Klisıı 'gbʋ ın mıa -seli -kaslʋ 'wʋ. 14 Na -kaslʋ -plaplıe 'gbʋ, -Lagɔbhelia duun yia -amıaa -Kanyɔ dlı 'wʋdı. Wa 'tɛmanıa dlı bhabha, 'ın wa yia -Lagɔgbʋ gba nyıma -yla, wa 'nı nyanɔ nʋ.

15 Nıı, gbʋzɔnʋ -wa, wa glaa tɔlʋa gbaa Klisıı gbʋ zenyi -nʋnvɛ -yɔ -yɔmımnıe nya. 'Ɪn tɔlʋa gbaa we dlı -zɔnʋ

nya. 16 -Mama gbaa -Lagɔgbʋ 'nanɪdlɪ nya, -Lagɔ -yɔ na zɛkalɪee 'gbʋ, -maa -yi we 'ji nɪɪ, ɪn 'ka -Lagɔgbʋ 'wʋgʋʋ 'gbʋ ɪn mɪa -seli -kaslʋ 'wʋ. 17 -Wa gbaa Klisɪɪ gbʋ -yɔmɪmnɪ dlɪ nya, wa'a gba ɔ gbʋ gbʋzɔnʋ sa. Wa 'yɪbha wa 'ka na sɪasɪe -gʋpalɪ -seli -kaslʋ 'wʋ.

18 -Mʋʋ 'nɪ gbʋ, wa yi we gba dlɪ 'sɔ nyaoo, wa yi we gba dlɪ -bhlo nyaoo, Klisɪɪ gbʋ wa mɪa gbada. Ɪn mɪ we 'mʋna lida, 'ɪn we 'mʋna na yia lia 'kɔmʋʋ! 19 Nɪɪ, ɪn -yi we 'ji, -Lagɔ a bhubhoea na 'gbʋ, laylagbʋ weee -mɪnɪ 'wʋ 'pʋpʋe na yia 'yɪa, -Zezu Klisɪɪ Zuzuu na 'wʋsasɪee 'gbʋ. 20 Nɪɪ, -we ɪn 'yɪbhaa tenyi tenyii, 'ɪn ɪn dɪa dlɪ 'wʋ, mʋ -wa zʋ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mɪ 'bha. We yi dɛslɛɛn -zɛ, we yi 'kɔmʋʋ -zɛ, na 'dɛ yi 'yliyɔgaoo, ɪn yi tlɪoo, ɪn 'yɪbha Klisɪɪ 'ŋɪnɪ 'ylimanɪ 'mɪ 'wʋ, we 'gbʋ na dlɪ 'tɛa 'wʋ.

Pəlʋ nɛɛ -Zezuu 'gbʋ ɔ -gaa 'yliyɔ

21 We -ka -amɪ, nɪɪ, Klisɪ -wa na 'yliyɔgagɪe. 'Ɪn ɪn -ka tlɪ, -tnʋʋ ɪn 'yɪa. 22 'Ɪn ɪn -ka 'yliyɔgada -tʋ dʋdʋ -mɪnɪ -gʋ, ɪn mneni ɪn 'ka lubho -zɔnʋ nʋ -Lagɔ -yla. Nɪɪ, -we ɪn 'kaa -bhasa, -de 'yliyɔgagɪeoo, -de tlɪtlɪeoo, ɪn 'nɪ we -yi. 23 Na dlɪ mɪ sɔ 'sɔ lʋ. Ɪn 'yɪbha ɪn 'bhʋ dʋdʋ -mɪnɪ -gʋ, 'ɪn ɪn 'ka Klisɪ kwesi mnɪ, mʋ nanɪa 'yli bhabha na -nʋ nya. 24 'Ɪn ɪn -ka 'yliyɔga dʋdʋ nɪ -gʋ, -mʋʋ nanɪ 'yli amɪaa 'gbʋ. 25 We 'gbʋ, na dlɪ zɔ, -tʋa na -yɔ a 'dɛ weee yia, ɪn 'ka aɪn 'wʋsa, 'ɪn amɪaa dlɪzʋzʋe 'ka -gʋwʋlaylimanɪ, amɪaa 'mʋna 'ka -gʋbho. 26 'Bhie, zlɪ ɪn -ka amɪaa -gbɛ lʋyi, -Zezu Klisɪɪ 'ŋɪnɪ a yia -mnɪnɪa bhabha -gʋladolue nya, na 'gbʋ.

-Lagɔnyɪmaa nɔnɔbhʋ

27 -We nanɪa 'yli, mʋ -wa nɪɪ, amɪaa nɔnɔbhʋ -ka Klisɪɪ -Lagɔgbʋʋ 'klʋ. We -ka 'sa -mɪ nɪ, ɪn -ka aɪn 'yɪa mnɪoo, ɪn 'nɪ mnɪoo, ɪn 'nʋ nɪɪ, amɪaa wɛlɪ -yɔ amɪaa dlɪ mɪ -bhlo, 'ɪn dlɪzʋzʋe -we -Lagɔgbʋ wlaa, a gʋ we 'wʋ dabʋdʋ. 28 A 'na nʋnʋ nyanɔ amɪaa tʋnyɪma kwɛɛ -nɪ. Wa -ka aɪn -yɔwʋsəlʋda -mɪ, mʋ slolua nɪɪ, wamɪa ka mnɔ, 'ɪn mʋ slolu 'yaa nɪɪ, amɪa ka gbʋ 'wʋbhʋ. 'Ɪn -Lagɔɔ -gbɛ we bhʋa. 29 Nɪɪ, -we mɪa Klisɪɪ -nʋ nya, amɪa -Lagɔ nʋa 'nanɪ 'wʋ, we 'nɪ ɔ dlɪgʋzʋzʋe -bhloo gbʋ, nɪɪ, a sɪa 'ya ɔ 'gbʋ. 30 -Gəlʋ -we ka gʋda a 'yɪa zlɪmɛ 'mɪ, 'ɪn a nʋa nɪɪ, ɪn mɪ we gʋda 'kɔmʋʋ, mʋ -bhlokpadɛ amɪa mɪ 'yaa dɛ gʋda.

2

-Zezu Klisɪɪ 'dɛɛ 'kienyi -tɪtɪe -yɔ ɔ 'ylilo

1 Nɪɪ, Klisɪ tɛmanɪa aɪn la, ɔ amɪaa zɛkalɪe paa aɪn 'kʋayli, ɔ Zuzu nʋa aɪn -bhlo, we 'nɪ mʋʋ? Klisɪɪ 'gbʋ a 'yɪbhalɪ -yɪbhalɪa, a ka nyazɪdlɪ a 'dɛkpʋa nyɪdɪ -bhlo -bhlo, we 'nɪ mʋʋ? 2 Nɪɪ, we -ka 'sa -mɪ, amɪa na bhubhoea, a -ka dlɪ -bhlo, amɪaa 'wlukʋʋn lapʋpalɪe -mɪ -bhlo, a kɪkalɪ zɛ. A -ka 'sa nʋda -mɪ, 'ɪn a yelia 'mʋna na dlɪ zɔ. 3 A 'na nʋnʋ -lu yabhlogbɔɔ lɛ -yɔmɪmnɪe

-yɔ 'dɛɛ 'ylimanɪe klo nya -nɪ. A tɪ amɪaa 'dɛ 'wɔ 'kienyi. A 'bhu amɪaa -lima 'wɔ nɛɛ ma 'yli ma -zi aɪn. 4 Nɪɪ, nyɪmɛ 'na tɪtalɪ ɔ 'dɛɛ zɔzɔnɔ -bhlogbɔɔ da -nɪ. Amɪa weee tɪtalɪ 'ya amɪaa -limaa nɔɔ zɔzɔnɔ da.

5 Dlɪ -we -Zezu Klisɪ kaa, a -ka we a 'dɛkpɔa nyɪdɪ.

6 -Zezu Klisɪ, sa -Lagɔ mɪa,
'sa ɔ mɪa -kpɔ.
Sa ɔ -yɔ -Lagɔ 'sɔ mnenia 'wɔ,
ɔ 'nɪ we 'klili.
7 'Ɪn -we weee ɔ kaa,
ɔ ka we -yɔŋwnu ɔ 'ka we 'yitide,
'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛ gaylo 'wɔnɔ.
Cɪɪn, ɔ ka nyɪmɛɛ 'dɛbhie -zɛ:
ɔ -yɔ nyɪma 'sɔ yia 'wɔwlɔ weee.
8 Ɔ ka 'ya ɔ 'dɛ 'wɔtɪ 'kienyi:
-Lagɔɔ 'nɔŋwɛzɔzɔee 'gbɔ,
'ɪn ɔ yia tlɪtlɪee gbɔ -yɔŋwnu.
Wa yia 'dɛbhie ɔ *su -gɔ lakɔlɔ,
'ɪn ɔ yia tlɪ.
9 We 'gbɔ,
-Lagɔ yia ɔ nyɪmaa 'wlu-lapɪlɪkpe 'kadɔ -gɔ ladɪ,
'ɪn 'ŋnɪ -we 'ylia -we zia 'ŋnɪ weee 'wɔ,
-Lagɔ yia we ɔ 'nyɛ.
10 Nɪɪ, -Lagɔ 'yɪbha,
ɔ lalalu weee mɪa yalɪ,
-we mɪa dɔdɔ -gɔ -yɔ dɔdɔɔ zɔ,
we 'sibhli 'kukolu -Zezu 'yu,
ɔɔ -Zezuu 'ŋnɪɪ 'nɔŋwɛzɔzɔee 'gbɔ.
11 'Ɪn we 'ka lalalu weee ŋwɛɛ 'tla nɪɪ,
-Zezu Klisɪ -wa Nyɪmaa -Kanyɔ.
'Ɪn Dide -Lagɔɔ 'ŋnɪ 'ka mnɪda -tɔ.

-Lagɔnyɪma mɪ dɔdɔ -gɔ zlɪ 'bhisa

12 We 'dɛɛ 'gbɔ, na 'talea -zɔnɔ, da ɪn mɪa -benyi amɪaa -gbɛ, a ka -Lagɔ 'nɔŋwɛ zɔ 'kɔmɔɔ, 'ɪn da ɪn 'nɪa -slɛɛn da amɪaa -gbɛ -mɪ, a zɔ 'ya ɔ 'nɔŋwɛ bhabha. A nɔ lubho, 'ɪn a 'ka amɪaa 'pɔpɔe gbalɪ. A nɔ we lɛ -Lagɔɔ sɔsɔe -yɔ -yɔtɛlɪe nya. 13 Nɪɪ, -Lagɔɔ 'dɛ mɪ amɪaa dlɪ zɔ lubho nɔda, ɔ dɔmagbɔ 'ka aɪn dɔdɔnamanɪ, 'ɪn a 'ka 'ya we lɛnɔ.

14 Amɪaa lɛnɔgbɔ weee 'wɔ, a 'na 'ŋwuŋweni zɔ -nɪ, 'ɪn a 'na kpɪkpɛlɪ -nɪ. 15 'Ɪn gbɔnyuu 'na -mɪ -nɪ aɪn kwɛyli -nɪ, 'ɪn a -tɔ -mɔwlɔda, a 'ka -Lagɔɔ 'yua tɪklɪɪ -zɛ, gbɔnyuu -lɛnɔnya -yɔ -dawlicɪan nyɪdɪ. A -nyuma wa nyɪdɪ dɔdɔ -gɔ ylɔ 'bhisa, nikpise 'wɔ. 16 'Ɪn wɛlɪ -we wlaa 'yliyɔgagɪe, a gba we nyɪma -yla, 'ɪn zlɪ -Zezu Klisɪ -ka lɔyi, 'mɔna na yia lia ɔ 'yu amɪaa 'gbɔ. 'Ɪn 'ji na yia we yibhelia nɪɪ, lubho ɪn nɔa, we 'nɪ bhe, 'ɪn ɪn 'nɪ sɪa bhe.

17 Amɪaa -Lagɔɔ dlɪgɔzɔzɔe -we mɪa 'slaka 'bhisa, wa yi 'dɛbhie we 'gbɔ na 'pɪɔn laslu nɛɛ we nyu, 'mɔna na lia. 'Ɪn na -yɔ a 'dɛ weee lia 'mɔna dabɔdɔ. 18 Nɪɪ, amɪa li 'sa -bhloo 'dɛ 'mɔna, 'ɪn a -yɔ 'mɪ li we dabɔdɔ.

Timotee -yɔ Epafloditɪ 'sɔ

19 Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu -ka we -yɔŋwnu nɪ, Timotee na yia daylɪ amɪaa -gbɛ tiea. 'Ɪn da ɔ -ka lɔyi, ɔ 'ka 'mɪ -yla amɪaa -zɔɔ dɪ -sa, 'ɪn -mɔɔ 'ka 'ya 'mɪ 'kɔayli 'pa. 20 Nɪɪ, -wa -yɔ 'mɪ 'sɔ mɪa -seli, ɔ 'dɛbhlogbɔɔ kaa amɪaa gbɔ. 'Ɪn mɔ 'yɪbhaa ɔ 'ka

aın -yɔbɛ, ɔ 'ka aın 'wʋsa. 21 'Ɪn -wa weee -tʋa 'wʋ, wa 'dɛɛ zʋzɔnʋ wa nɔnʋa 'ylibıla, nıı, wa'a lʋ -Zezu Klisıı gbʋʋ 'gbʋ dlı. 22 Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, Timotee ka 'mı 'wʋsa bhabha. Sa 'yu saa ɔ dide 'wʋ, 'sa. Ɔ -yɔ 'mı 'sɔ, 'ın -a yia -Lagɔgbʋ gba dabʋdʋ. 23 Ɪn dı we dlı 'wʋ nıı, da ın -ka na 'dɛɛ gbɛgbɛın gbʋ -yɔyı tıklıı, 'mɔ na yia amıaa -gbɛ tiea slʋı. 24 'Ɪn na dlı mı we -gʋ nıı, Nyımaa -Kanyɔ ka we -yɔŋwnu, daylı na 'dɛ yi 'yaa aın 'yıa.

25 Na bheli Epafloditı a tiea zlımɛ na -gbɛ, ɔ 'ka 'mı 'wʋsa, 'ın -li ın 'yıbhaa, 'ın a yia we ɔ kwɛɛ zʋ. 'Mɔ na -yɔ ɔ nʋa lubho, 'ın 'mɔ na -yɔ ɔ gʋa tʋ dabʋdʋ. 'Ɪn -slɛɛn, we mı nıı, ın 'bhitili ɔ lʋ la amıaa -gbɛ. 26 A 'dɛ weee 'tʋ mı ɔ 'bhadaa 'gbʋ, ɔ 'yıbha ɔ 'ka aın 'yı. Da ɔ 'nʋa nıı, a ka ɔ gunʋ dı 'nʋ, 'ın we yia ɔ dlı sumanı. 27 Gbʋzɔnʋ -wa, ɔ ka gu nʋ, ɔ fɛlı 'dɛbhie tlıa, 'ın -Lagɔ yia ɔ nyazı 'yılı. We 'nı ɔ 'dɛ -bhlo, nıı, -Lagɔ ka 'ya -amı nyazı 'yılı, na -gʋ yi 'wʋtʋ -kɔʋʋn bhabhaa 'gbʋ. 28 We 'gbʋ, kwɛ na puloa la, ın 'ka ɔ lʋlabhitili amıaa -gbɛ, 'ın a -ka ɔ 'yı, a 'ka 'mʋna li, 'ın na sıasıe 'ka zɔbɛ. 29 A kpa ɔ 'mʋna weee nya, -Lagɔbheli 'bhisa. 'Ɪn a zʋ ɔ -sʋkpa -nyıma 'nʋŋwɛ. 30 -We ka gbʋ -wa, Klisıı lubhoo 'gbʋ ɔ fɛlıa tlıa. Ɔ 'dɛɛ 'pʋpʋe ɔ -saa dlı, 'ın sa a 'ka yaa 'mı kwalı, 'ın ɔ yi 'saa nʋ.

3

Sa nyımɛ 'kaa -mı tıklıı - Lagɔ 'yliya 'wʋ

1 'Ɪn -slɛɛn, na bhelia, a li 'mʋna Nyımaa -Kanyɔɔ 'gbʋ. Wɛlı ın cɛlıa zlımɛ aın 'wʋ, mʋ -bhloo 'dɛ na cɛlıa da aın 'wʋ. Nıı, we'e sıalı 'mı, 'ın we nanı 'yli amıaa -nʋ nya.

2 A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ lubho 'nyuuu nʋnyaa gbɛgbɛın, a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ gwıı -bhonyımaa gbɛgbɛın, 'ın a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, nyıma 'yıbhaa nyımaa *knı 'wʋpapıe -gla nya, -maa gbɛgbɛın! 3 -We ka gbʋ -wa, -amıa bʋbɔa -Lagɔ ɔ Zuzu nya, -amıa mıa knı 'wʋ 'dɛgbolu. -Zezu Klisıı 'gbʋ -a ylimanıa -amıaa 'dɛ, 'ın -we nyıma dıa dlı 'wʋ, -a'a dı we dlı 'wʋ.

4 'Ɪn -amı mneni ın 'ka na 'dɛ dlı 'wʋdı, 'mʋ nyıma tɔlʋa -ka mneni -maa 'ka -maa 'dɛ dlı 'wʋdı, na -nʋ -zi 'ya -maa -nʋ 'wʋ. 5 Nıı, wa gwalıa 'mı, we 'ylı gbetaa zlı wa 'paa 'mı knı 'wʋ. *Izlaɛlı -dʋdʋwlakpɛ ın -mıa, Ebleee 'zayli* ın -mıa, Bɛzamɛɛɛ zʋayli, we -ka -Lagɔɔ titee 'nʋŋwɛzʋda, *Falizınyımɛ ın -mıa. 6 Na -gʋladolue *Zuifʋʋ -Lagɔyloogblʋʋ 'gbʋ, ın yia *leglizınya 'klıyıe 'wʋpalı. 'Ɪn we -ka -mımıe tıklıı ka da nyıma mıa -talıda, -Lagɔɔ titee 'nʋŋwɛzʋzʋe 'wʋ, 'ŋnı yabhlogbɔɔ 'nı 'mı -yɔ -mı.

7 Nıı, -li weee mıa zlımɛ 'mı 'yliya 'wʋ -tnʋʋ nya, -slɛɛn -Zezu Klisıı 'gbʋ -li -kpʋa nya na bhua we 'wʋ. 8 Cıın, -li weee mıa, -li -kpʋa 'bhisa na bhua we 'wʋ. -We ka gbʋ -wa,

* **3:5** Zuifʋʋ 'zayli -wa.

ın -ka na -Kanyɔ -Zezu Klisı yibheli, -mʋʋ nanı 'yli -mʋʋ -zi -li weee. Ɔ 'gbʋ, ın yia -li weee kwɛ 'bısa, 'ın na bhua we 'wʋ kalıkɔ 'bhisa, ın 'ka -Zezu Klisı 'yıı 'gbʋ, 9 'ın ın 'ka ɔ 'wʋ -mı. We 'nı na 'dɛɛ tıklımımıe bhʋa -Lagɔɔ titee 'nʋŋwɛzʋzʋe -gbɛɛ gbʋ. -Cınnya, na dlızʋzʋe Klisı -gʋʋ -gbɛ we bhʋa. Tıklımımıe -we bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ, 'ın -we -Lagɔ nyɛa -ɔ zʋa ɔ dlı -gʋ, mʋ -wa. 10 -We ın 'yıbhaa, mʋ -wa: ın 'ka -Zezu Klisı yibheli ŋwɛɛŋwɛɛ, we -yɔ 'tıtɛ -we 'bhua ɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ. Ɪn 'yıbha ın 'ka ɔ sıasıe yibheli, 'ın sa ɔ tlıa, ın 'ka 'sa tlı. 11 'Sa -bhloo 'dɛ, ın dı we dlı 'wʋ nıı, 'wʋ -amı na yi 'yaa -sɔa tlıtlınya glaa.

-A -gwa -a 'ka we 'wlulapalıda nyni!

12 Ɪn 'nı gba nıı, ın ka na -gwagwıee 'wlulapalıda nyni. 'Ɪn, ın 'nı gba nıı, sa -Lagɔ 'yıbhaa ın -mı, ın mı 'sa -slɔ tɛın. 'Ɪn na -gwagwıe na zʋa 'yliyɔ, -we ka 'gbʋ ın mıa -gwada, ın 'ka we kpa. -We ka gbʋ -wa, -Zezu Klisı ka 'ya na 'dɛ kpa. 13 Na bhelia, ın 'nı gba nıı, ın ka we 'pɛnıe 'yı. Nıı, gbʋ -we na nʋa lɛ: -we 'plıa, 'wʋ na dlʋa -mʋʋ, 'ın na gʋa la, -we mıa 'mı 'yu ın 'ka we ylı. 14 We 'gbʋ na gwaa, ın 'ka we 'wlulapalıda nyni. 'Ɪn 'pɛnıe ka 'gbʋ -Lagɔ yia -aın la yalı, ın 'ka we 'yı -Zezu Klisı 'wʋ.

15 -Amıa weee dolua da 'yligwe la -Lagɔyloogblʋ, -a pʋpalı 'sa 'wlukʋʋn la. 'Ɪn we -ka nıı, saputu sa a pʋpalı 'wlukʋʋn la, -Lagɔ yia amıaa 'wlukʋʋn -bloa we -gʋ. 16 Sa we -ka -mıoo, 'yoo -we -a bhlia tıklıı, 'ın we yia -zɛɛn ylı, -a zʋ we 'yliyɔ.

17 Na bhelia, a 'dɛ weee 'tideli 'mı. -A ka we 'yli -slolu, -we -a -slolua nyıma -wa nɔa we -gʋ, a yla wa. 18 Nıı, Klisı, -ɔ tlılıa *su -gʋ, nyıma -duun nɔa ɔ tʋnyıma 'bhisa. Ɪn ka aın -yla we gbada -gwlɛ, 'ın 'mʋ na gba 'yaa da -zɛɛn aın -yla, wie nya. 19 Wa nʋ we 'wlulapalıda -wa, wa mnɔmnɔe. Wa nʋkpla -wa wa -Lagɔ. Zʋbhalıgbʋnya wa nʋa lɛ, we 'wʋ wa ylimanıa wa 'dɛ. 'Ɪn dʋdʋgʋ gbʋʋ 'dɛkpʋa -gʋ wa pʋpalıa dlı la. 20 Nıı, we -ka -amıa, yalınyıma -a -mıa. 'Ɪn -amıaa Gbʋwʋsanyɔ, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı, -ɔ 'kaa yalı 'bhʋ, 'mɔ -a mıa wʋda. 21 Mɔ yia -amıaa ku -we 'kaa zɛn 'bhitia, 'ın ɔ 'ka we ɔ 'dɛɛ lılıku 'bhisa nʋ. -We ka gbʋ -wa, ɔ ka se 'kadʋ, -we nyɛa ɔ -li weee 'wlulapılıe.

4

'DızvWɛlı

1 Na bhelia -zɔnʋ, amıaa 'tʋ mı 'mı 'bhada bhabha, ın 'yıbha ın 'ka aın 'yı. 'Mʋna a laa 'mı 'wʋ. Amıaa 'gbʋ, na ylimanıa na 'dɛ. We 'gbʋ, na 'talea -zɔnʋ, a -tʋ Nyımaa -Kanyɔ 'wʋ gege.

2 Evodii -yɔ Sɛntisı, amıa na bhubhoe, a 'nʋnnʋ 'wʋla, 'ın a -mı -bhlo Nyımaa -Kanyɔ 'wʋ. 3 'Ɪn -mı, -ɔ na -yɔ ɔ nʋa lubho dabʋdʋ nı, ın nɛɛ -mı -ylaɛ: -ın -sa waa 'ŋwnı -manı 'wʋ. -We ka gbʋ -wa, wa -yɔ 'mı 'sɔ ka lagʋ, 'ın -Lagɔgbʋ yia lamneni. Wamıa klaa, Klema -yɔ bhelia -tɔlʋa -wa ka 'ŋnı

mɪa cɛlɪda 'yliyɔgagɪee 'sɛbhɛ 'wʋ, 'ma na -yɔ wa nʋa lubho dabʋdʋ.

4 A li 'mʋna 'kɔmʋʋ Nyɪmaa -Kanyɔ 'wʋ. 'Mʋ na gba 'yaa da, a li 'mʋna! 5 Nyɪma weee yibheli amɪaa dlɪ -dlɔɔɔ 'ji. Nɪɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ ka cɪpa. 6 A 'na lʋlʋ -lu yabhlogbɔɔɔ 'gbʋ dlɪ -nɪ. Gbʋ weee 'wʋ, -we a -ka 'yɪbha a -zlalɪ we -Lagɔ, ɔ bhubhoe nya, we -yɔ ɔ fuopapɪe nya 'ya. 7 'Ɪn a -ka 'sa nʋ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ -we -Lagɔ wlaa, -we -zia nyɪmaa 'ylimnee weee 'wʋ, mʋ yia amɪaa dlɪ -yɔ amɪaa 'wlukʋʋn lapʋpalɪe 'yliyɔzʋa, -Zezu Klisɪ 'wʋ.

8 Nɪɪ, na bhelia, gbʋ weee 'wʋ, -we weee nanɪa 'yli, 'ɪn -we ka 'ŋnɪ wa 'kaa -mnɪnɪ, we ye amɪaa dlɪ zɔ: -we weee -wa gbʋzɔnʋ, -we wa 'kaa 'nʋŋwɛ zʋ, -we weee mɪa tɪklɪɪ, -we weee mɪa -mɔwlʋda, -we weee nanɪa -Lagɔ -yɔ nyɪma dʋdʋ, 'ɪn we -yɔ -we weee wa 'kaa 'ylimanɪ. 9 Nɪɪ, -we ɪn -slolua aɪn, -we a 'yɪa 'mɪ kwɛɛ, -we a 'nʋa 'mɪ ŋwɛɛ, 'ɪn -we ɪn nʋa lɛ a 'yɪa -yɔ, a nʋ we lɛ. 'Ɪn -Lagɔ -ɔ nyɛa nyɪma 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ, -mɔɔ -yɔ aɪn 'sɔ 'ka -mɪ.

Pɔlʋ paa Filipʋgbee -Lagɔnyɪma fuo

10 Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'mʋna -zu 'mɪ 'wʋ, -we ka gbʋ -wa, sa a -kalɪa na zɛ -benyi, a ka we -slolu -slɛɛn lʋgada. Gbʋzɔnʋ -wa, na gbʋ ka aɪn -yɔkpa bhabha. 'Ɪn sa a 'kaa 'mɪ we -slolu, 'sa 'nɪ -mɪ. 11 'Ɪn we 'nɪ nɪɪ, -lu ɪn 'nɪ -kaa 'gbʋ na gba 'sa. Nɪɪ, ɪn ka 'mʋna 'wʋ -mɪmɪe 'kpɪa, saa 'dɛ na gbɛgbɛɪn gbʋ yi -mɪ. 12 Ɪn -ka boba 'wʋ -mɪ, ɪn -yi na 'dɛ kpa sa. Ɪn -ka -lu duun -ka, ɪn -yi na 'dɛ kpa sa. 'Ylɪ weee -yɔ da weee, ŋwɔ yi 'mɪ 'bhada -mɪoo, 'ɪn ɪn yi lʋoo, ɪn -yi na 'dɛ kpa sa -lu duun -yɔ -lu -sɛlɛ 'wʋ sazɔnʋ sa. 13 Klisɪɪ 'tɪtɛ ɔ 'nyɛa 'mɪɪ 'gbʋ, ɪn mneni we 'dɛ weee kwɛyɔ. 14 -Mʋʋ bhla, gbʋzɔnʋ a nʋa lɛ, 'ɪn a yia 'mɪ 'wʋsa na sɪasɪe lʋ.

15 Filipʋ -nyɪma, amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, ɪn 'kaa -Lagɔgbʋʋ gbagbɪee gwedɪ, da ɪn 'bhʋa Masedʋanɪ -dʋdʋ -gʋ, *leglizɪ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ 'wʋsa 'gwɛzi nya, amɪa -bhlogbɔɔ -saa 'mɪ 'wʋ. 16 Cɪɪn, da ɪn mɪa zlɪmɛ Tɛsalonikɪ, -zakpa -nyacɪɪn a 'paa 'mɪ -we ɪn 'nɪa -ka yoo! 17 We 'nɪ nɪɪ, 'nyɛnyɛluu da na talɪ. Nɪɪ, ɪn 'yɪbha -Lagɔ ŋwna aɪn 'nyu la, 'ɪn amɪaa 'yɪyɪlu 'ka -gʋbho. 18 -Lu weee a 'paa 'mɪ yoo, Epafloditɪ ka we wla. -Li ɪn 'yɪbhaa, amɪaa wlawlalu ka we 'wʋzi. 'Ɪn -lu yabhlogbɔɔ'ɔ bɔ -slɛɛn 'mɪ 'wʋ. Amɪaa wlawlali 'wlʋ *-lasiklɔ ka ŋnɛ mɛnɪa, we -yɔ 'slaka -we nanɪa -Lagɔ dʋdʋ, mʋ. 19 We 'gbʋ, na -Lagɔ kaa 'ŋnɪmnɪlu weee, -we weee a 'nɪa -ka, 'nyɛa ɔ yia we aɪn ɔ 'nanɪdlɪ 'kadʋ nya, -Zezu Klisɪ 'wʋ. 20 -Amɪaa Dide -Lagɔɔ 'ŋnɪ 'ylimanɪ -zʋ weee nya! *-Amɛnɪ.

Pɔlʋʋ 'wʋbhlolu wɛlɪ

21 Ɪn -sa -Lagɔbhelia weee fʋ -Zezu Klisɪ 'wʋ. Na bhelia -wa -yɔ 'mɪ 'sɔ mɪa -seli, -maa -sa 'ya aɪn fʋ. 22 -Selii -Lagɔnyɪma weee -yɔ nyɪmaa

'wlulapılınyɔ 'kadʊ *Sezaaa -budu zɔɔ lubhonʊnya -sa aın fʊ.

23 Nɪı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Koləsʊ -nyıma yoo

-Lagɔnyıma mıa Koləsʊgbe nʊkplɛ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ nı yoo. Ɔ mı -kaslʊ 'wʊ *Wlɔmʊ, 'bhie ɔ yia wee 'sɛbhɛ nı cɛlı. Nıı, Epaflası 'bhʊa Koləsʊgbe nʊkplɛ, -zugba nyıma mı -mɔ yoyogbʊ -sloluda, 'ın ɔ yia Pɔlʊ 'dı -la. -Bha Pɔlʊ cɛlıa -Lagɔnyıma 'wʊ nıı, -Zezu -wa -lu weee -Kanyɔ, 'ın -a mneni -a 'ka gbʊ 'wʊbhʊ -we ka gbʊ -wa, ɔ ka -amıaa 'gbʊ tlı.

Fʊsawɛlı

1 -Amı *Pɔlʊ, -amı -wa -Zezu *Klisıı *tietienyɔ -Lagɔɔ dʊmagbʊ nya, ın -yɔ -amıaa bheli Timotee sɔ cɛlıa da aın 'wʊ. 2 Amıa, -amıaa bhelia, -wa mıa -Lagɔnyıma nya Koləsʊgbe 'wʊ, -wa'a 'bhʊlʊa -Lagɔwɛlı -gʊ la, -a -sa aın fʊ.

-Amıaa Dide -Lagɔ ŋwna aın 'nyu la, 'ın ɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo Koləsʊʊ -Lagɔnyımaa 'gbʊ

3 -Amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı Dide -Lagɔ -a paa fuo amıaa 'gbʊ, 'ın -a mı -Lagɔ bhubhoeda 'kɔmʊʊ amıaa 'gbʊ. 4 Sa a zʊa -Zezu Klisı dlı -gʊ, 'ın sa a -kalıa -Lagɔnyıma weee zɛ, -a ka we 'nʊ. 5 Nıı, -li -zɔnʊ -we mıa aın wʊda yalı, -we ka 'dı a 'nʊa we gwedılıda nı, mʊ -wa -Lagɔwɛlı -zɔnʊ. We 'gbʊ a zʊa -Lagɔ dlı 'wʊ, 'ın a -kalıa nyıma weee zɛ. 6 Wee -Lagɔgbʊ -we mıa aın nyıdı, 'ın we yia 'bhue 'pa nı, we mı 'ya gbʊzɔnʊ lɛnʊe nya lamnenida -dʊdʊ weee -gʊ. 'Ylı -we nya wee -Lagɔgbʊ nynia amıaa -gbɛ tıa nı, a ka we 'jiyibheli gbʊzɔnʊ sa nıı, -Lagɔ ka aın 'nanı 'wʊnʊ. 7 -Amıaa jijli -tale Epaflası, -ɔ -yɔ -aın 'sɔ nʊa -Lagɔlubho nı, -ɔ mıa Klisıı lubhonʊnyɔ tıklıı nya -aın nyıdı, mɔ -slolua we aın. 8 Zɛkalıdlı -we -Lagɔɔ Zuzu zʊa aın 'wʊ, mɔ -salıa we 'dı -aın.

9 We 'gbʊ, 'ylı -we nya -a 'nʊa amıaa -gʊgbʊ nı, we 'bhʊ wee 'ylı 'wʊ -a mı -Lagɔ bhubhoeda amıaa 'ŋnı nya 'kɔmʊʊ. -Lagɔ -a bhubhoea, ɔ 'ka ɔ dʊmagbʊ aın 'klʊslolu, 'ın a 'ka we yibheli kpɛɛn kpɛɛn. Nıı, Zuzu 'Pʊpa 'nyɛ aın gbʊyilo -yɔ 'ylimnee. 10 Amıaa nɔnɔbhʊ -ka 'sa we 'klʊ -Lagɔ 'yu, 'ın a 'ka ɔ dʊdʊnamanı weee. A 'ka 'bhue 'pa, 'ın a 'ka gbʊzɔnʊ -gbʊ weee lɛnʊ, amıaa -Lagɔɔ yibhelie 'ka -gʊwʊlaylimanı. 11 -Lagɔ -a bhubhoea nıı, ɔ 'tɛmanı aın la -lu weee 'wʊ, ɔ 'tıtɛ 'kadʊ -we -zia 'tıtɛ weee 'wʊ nya, 'ın a 'ka 'sa we lakpa 'kɔmʊʊ, dlıtie nya. 12 'In a 'ka Dide -Lagɔ fuo 'pa 'mʊna nya. Ɔ 'gbʊ, 'bı -we -Lagɔnyıma yia 'yıa zlı 'klʊ, we mı amıaa -nʊ nya. 13 Nıı, mɔ -saa -aın nikpisee 'tıtɛ kwɛɛ, 'ın ɔ yia -aın ɔ dʊma yuu nyımaa 'wlulapılıe zɔ kwa. 14 Ɔɔ Yu zıtɛa -aın 'wʊ, ɔ 'gbʊ -Lagɔ yia -amıaa gbʊnyuu 'wʊtı.

Klisıı 'dɛ -yɔ ɔ lɛnʊgbʊ

15 Klisı -wa -Lagɔ wa'a 'yıa -yɔɔ 'wʊwlʊ. Mɔ mıa la tıa lalalu weee 'yu. 16 Nıı, mɔ

'wʊ -Lagɔ nʊa yalı -lu -yɔ dʊdʊ -gʊ -lu weee lɛ, -we wa yıa -yɔ, 'ın -we wa'a 'yıa -yɔ klaa. 'Ŋnımnıkpe, 'wlulapılıe, 'tıtɛ -yɔ se, mʊ weee -Lagɔ -laa la ɔ gbɛɛlʊ, 'ın ɔ -yla. 17 Ɔɔ Klisı mı la -lu weee 'yu, 'ın ɔ 'gbʊ -lu weee kıkalıa la. 18 Sa 'wlu mıa nyımɛɛ -kpabhiee -kanyɔ nya nı, 'sa ɔ mıa *Leglizʊı 'wlu nya. Mɔ -wa 'yliyɔgagıee gwedılıda, mɔ -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa tıatıa, 'ın ɔ 'ka -lu weee 'yugalı. 19 Nıı, -Lagɔ 'yıbha sa ɔ 'dɛ mıa, ɔ 'Yu mı 'sa -kpɔ. 20 -Lagɔ 'yıbha 'ya ɔ 'ka ɔ 'Yu 'wʊplılı, 'ın ɔ -yɔ ɔ lalalu weee 'ka 'wʊsuslolu. -Zezu tlıa, ɔ 'pıɔn jitea *su -gʊ, we 'gbʊ, -Lagɔ yia 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ wla yalı -yɔ dʊdʊ -gʊ.

21 Amıa -wa mı bhaa 'lakpanya nya, 'ın a mıa -Lagɔɔ tʊnyıma nya amıaa 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'nyuu -yɔ amıaa gbʊnyuu lɛnʊee 'gbʊ nı, 22 -slɛɛn, -Lagɔ ka aın 'wʊsuslolu ɔ 'dɛ nya, -Zezuu nyımɛ kuu tlıtlıe lʊ. 'Ɪn a 'ka ɔ 'klʊ 'yligbe -mɔwlʊda, -zugba 'sla 'nı aın -yɔ -mı, a 'nı 'ŋnı -yɔ -ka. 23 Nıı, amıaa dlızʊzʊe -tʊ 'wʊ gege, 'ın we 'tɛmanı 'wʊ. -Lagɔgbʊ -we a dıa dlı 'wʊ, a 'na vlalı we gwe -nı. Wee -Lagɔgbʊ -we a -ka bhaa 'nʊ, wa gbaa dʊdʊgʊ -nyıma weee -yla, we lubhonʊnyɔ -amı Pɔlʊ -zɛa.

Pɔlʊ mı ɔ -Lagɔlubhoo gbʊ gbada

24 -Slɛɛn, sıada ın mıa da amıaa 'gbʊ nı, ın mı we 'mʊna 'wʊ. Nıı, Klisıı sıasıe tɔlʊa -tʊa lʊ nı, 'mʊ ın mıa gbalıda nanʊʊ kuu sıasıe nya, ɔ ku -kpabhie -we wee *Leglizı -mıaa 'gbʊ. 25 -Amı, ın ka *Leglizıı lubhonʊnyɔ -zɛ. -Lagɔ -saa -bha 'mı, ın 'ka aın glaa ɔ lubho nʊ, 'ın ın 'ka ɔ gbʊ aın -yla gba kpɛɛn kpɛɛn. 26 -Lagɔɔ zizelu 'kadʊ -ka bhaa -benyi -mı, nıı, 'mʊ -Lagɔ -saa -slɛɛn 'bhle ɔ -mɔwlʊnya -yla. 27 Nıı, 'ma -Lagɔ 'yıbhaa ɔ 'ka wa ɔ 'ŋnımnı -zizelu 'kadʊ 'klʊslolu. Nyıma -wa 'nıa *Zuifʊʊ 'gbʊ, ɔ yia ɔ zizelu 'bhlesa. Wee zizeluu ji nı: Klisı mı aın 'wʊ, 'ın a -yi sa we 'ji nıı, a ka 'bı -Lagɔɔ 'ŋnımnıe 'kadʊ 'wʊ.

28 Ɔɔ Klisıı gbʊ -a mıa da gbada nyıma weee -yla, wa gbʊ -yla lapalıe -yɔ wa gbʊslolue nya, gbʊyilo bhabha nya, 'ın -ɔ -ka -mı ɔ 'ka -mɔwlʊnyɔ -zɛ -Lagɔ 'yu, Klisı 'wʊ. 29 We 'gbʊ, Klisıı 'tıtɛ 'kadʊ -we mıa 'mı 'wʊ lubho nʊda, we nya na nʊa lubho, 'ın na gʊa la.

2

1 Nıı, ın 'yıbha a yibheli we 'ji nıı, amıa klaa, Laodiseee -Lagɔnyıma -yɔ nyıma weee -wa 'nıa -slɔ 'mı 'yı wa 'yli nya, amıaa 'gbʊ ın mıa da lagʊda. Tʊ 'kadʊ -wa! 2 Ɪn -ka 'sa nʊda -mı nı, -zugba ın 'yıbha wa 'tɛmanı dlı, wa kıkalı zɛ, 'ın wa 'ka nyımɛ -bhlo -zɛ. 'Ɪn wa 'ka 'ylimna bhabha, 'ın wa 'ka -Lagɔɔ zizelu yibheli kpɛɛn kpɛɛn. Wee zizelu mıa, mʊ -wa Klisı. 3 Gbʊyilo -yɔ -luyiloo 'ŋnımnıe weee bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ, mɔ 'wʊ we mıa zizeda.

4 -We na gbaa da aın -yla nı, nyıma yi aın 'yloogblʊ lasalı -dawliwɛlı nyaa gbʊ -wa. 5 Nıı, na 'dɛbhie -gbolu 'nı aın glaa -mı nı, na dlı -yɔ aın 'sɔ mı. Amıaa lɛnʊgbʊnya mıa 'cɛcɛ, 'ın a zʊa Klisı dlı -gʊ gege nı, ın -ka we -yɔyıda -mı, na dlı mɛnı.

Dlızʊzʊe -we ka gbʊ wa -slolua aın nı, a -tʊ we -gʊ gege

6 Nıı, sa a ŋwnua -Zezu Klisıı gbʊ -yɔ amıaa -Kanyɔ nya nı, a nɔ 'sa ɔ 'wʊ. 7 Dlızʊzʊe -we ka gbʊ wa -slolua aın nı, a -tʊ we -gʊ gege. A -ka somi -Zezu Klisı 'wʊ. Ɔ mı -buduu gwe nya: a -tʊ 'ylimanıda ɔ -gʊ. A 'pa 'ylı weee nya -Lagɔ fuo, -we weee ɔ nʊa aın -yla lɛɛ 'gbʊ.

8 A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'palı aın yo -yɔ wɛlı -kpʊaa lubhu ŋwɛ -nı. -We -wa dʊdʊgʊ -nyımaa gbʊslolue nı, dʊdʊgʊʊ 'tıtɛnyaa -gbɛ we bhʊa, nıı, we'e 'bhʊ Klisıı -gbɛ. 9 -We weee mıa -Lagɔ 'wʊ, Klisı -ɔ -zɛa nyımɛ nı, mɔ 'wʊ we 'dɛ weee -dılıa la. 10 A ka -lu weee 'yı ɔ 'wʊ, mɔ -wa 'tıtɛ weee -yɔ se weee 'wlulapılınyɔ.

11 'In 'ya nı, Klisı 'wʊ wa 'paa aın knı 'wʊ, nyımɛɛ sɔ 'nı we lɛnʊ, nıı, Klisıı nyımɛɛ knı 'wʊpapıe mıa, -we saa nyımɛ ɔ lɛnʊgbʊ 'cın 'bı, mʊ -wa. 12 Sa a -yɔ Klisı 'sɔ tlıa amıaa batizee batizee lʊ, 'sa wa 'bhlua aın ɔ nya. 'In -Lagɔ yia a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊbhu tlıtlınya glaa, dlı -we a zʊa -Lagɔɔ 'tıtɛ -gʊʊ 'gbʊ. Wee 'tıtɛ nya -Lagɔ 'bhua Klisı 'wʊ tlıtlınya glaa. 13 A ka zlımɛ 'yliyɔga -tlıtlıe tlı, amıaa gbʊnyii -yɔ knı a 'nıa 'wʊ -mıı 'gbʊ. Nıı, -slɛɛn, -Lagɔ ka a -yɔ Klisı 'sɔ 'yliyɔgagıe 'nyɛ, 'ın ɔ yia -amıaa gbʊnyuu weee 'wʊtı. 14 Tite -we mıa cɛlıda 'sɛbhɛ -gʊ, -we dıa -aın 'gbʊ 'wlu nı, -Lagɔ ka we lamumni, 'ın ɔ yia we lasa, we lakʊlʊe nya -Zezuu *su -gʊ. 15 Zuzu 'nyii -we kaa nyımaa 'wlulapılıe -yɔ senya nı, wee su -gʊ -Lagɔ -saa we 'tıtɛ kwɛɛ. Ɔ ka we lu, 'ın ɔ yia we -zejila 'wʊ wleli -kaslʊnyıma 'bhisa.

16 We 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ, -we a lia, -we a maa, 'fɛtıı 'ylı, 'cʊ lolu -yɔ *Nyapɛylıı 'gbʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'bhulu amıaa -yɔgbʊ 'wʊ we 'gbʊ -nı. 17 -We mıa da weee, -li -we yia yia, we zuzu -wa. We 'nı we 'dɛbhie -gbolu. Nıı, Klisı -wa we 'dɛbhie -gbolu. 18 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛ 'wʊtı 'kienyi -dawli sa, 'ın ɔ -ka aın -yla gba nıı, a bʊbɔ -Lagɔɔ 'anzınya, a 'na ŋwnunu we -yɔ -nı. Nyımɛ -ɔ -ka 'sa nʊ nı, ɔ 'ka amıaa 'pɛnıe -gʊsaa gbʊ -wa. Nıı, -mɔɔ 'sasʊkpa -nyımɛ mıa, -we -nya yia ɔ 'yli -gʊ, 'mʊ ɔ tɔlʊa dlı, 'ın ɔ ylimanıa ɔ 'dɛ, 'ın ɔ pʊpalıa 'wlukʊʊn la dʊdʊgʊ -nyıma 'bhisa. 19 Nıı, Klisı -ɔ -wa wlu, ɔ'ɔ nɛ -mɔɔ -yɔla. Klisıı 'gbʊ ku lia 'nanʊʊ, 'ın 'kʊanya -yɔ tolunya mımnıa 'wʊ. Sa -Lagɔ 'yıbhaa, 'ın ku ylimanı 'saa.

A ka tlı, 'ın a yia 'yliyɔgagıe lolu 'yı Klisı nya

20 A ka tlı Klisı nya, 'ın ɔ yia aın dʊdʊgʊʊ 'tıtɛnya kwɛɛ -sa. 'In lɛɛ ka 'gbʊ, -we bhʊa dʊdʊgʊ -nyımaa -gbɛ, a nʊ we lɛa? Cın, lɛɛ ka 'gbʊ a tide

nyima 'yi, 'in wa pali ain -yla sanee -sokpa -titea, 21 'in wa gba: «-In 'na 'bhulu we 'wo -ni», «-In 'na 'yili we ŋwe -ni», 'in «-In 'na zili we kwe -nia»? 22 Nii, wee titenya -mini mia, -we -wa 'plipli -li, -we 'kaa labho, we gbo we gbaa. Dodogo -nyimaa gboslolu so -yo wa titenya -wa. 23 Gbozono -wa, titenya -mini 'wlo gboyilo nyima 'yliya 'wo, we -yo wa -Lagoo bobo -so bhoa dodogo -nyimaa -gbe. Wa tia wa 'de 'wo 'kienyi -dawli sa, 'in wa palia wa ku 'klioie 'wo. Nii, we 'ni -lu yabhlogboo nya -mi, we 'ni mneni we 'ka -amiaa dli 'nyuu lenogbo -ain 'bi -sa.

3

1 A ka tlitlie lo 'wosə, 'in a yia 'yliyogagie loyi Klisi nya, we 'gbo, a titali yali -lii da, mo Klisi -dia -Lagoo lilisolo la. 2 Amiaa dli -to yali -li -yla, amiaa dli 'na -tolo dodo -go -li -yla -ni. 3 Nii, a ka tli -nya, 'in amiaa 'yliyogagie mi zizeda Klisii -gbe -Lago 'wo. 4 Klisi -wa amiaa 'yliyogagie tikli, zli o yia 'bhlewloa, we zli a -yo o 'so wloa 'bhle, 'in o 'ŋnimnie zea amiaa -no 'ya.

'Wlowlve lolu -Zezu Klisi 'wo

5 We 'dee 'gbo, gbonya mia ain 'wo, -we -wa dodo -goo -no, a 'bho we 'bi. Sabhisa: motnigbo klaa, poinplagboo lenoe klaa, zobhali gboo 'to klaa, dli 'nyuu -lii 'wonyninynie klaa, we -yo lekli. (Nii, lekli mia ni, yoyolagonyaa boboe -wa.) 6 Wee gbonyii -minii 'gbo, -Lagoo 'ce 'kaa nyima -wa'a zoa -Lago 'nonŋwe bhiti. 7 Nii, bhla -we nya a mia wee gbonyii -mini lo ni, 'sa a noa -nya.

8 Nii, -sleen, 'cepapie klaa, nyime 'cedlolalie -yo nokplee 'ylinyuno mia, a vla we gwe. Nyimee velivelie -yo welı 'nyuu 'na 'tlali ain ŋwee -ni. 9 A 'na 'tobholo -tobholo yo -yla -ni, amia -wa 'bhoa amiaa -mimiso 'cin -yo we lenogbo 'nyii 'bi. 10 Nii, a ka nyime lolu -ze. 'In nyime -lolu bhitia 'komoo, o 'ka o lala -Lagoo 'wowlo -ze. 'In o 'ka 'ya -Lago yibheli kpeen kpeen. 11 Nii, nyime -o 'nia Zuifo klaa, -o -wa Zuifo klaa, -o mia kni 'wo klaa, -o 'nia kni 'wo -mi klaa, yiyinyo klaa, titinanyo* klaa, gaylo -yo -o 'nia gaylo klaa, wa 'ni -seli -mi. Nii, Klisi mi we 'de weee nya, 'in o mia -a 'de weee 'wo.

12 -Lago ka -bha ain -sa, o 'yibha a -ze o 'dee nyima -kpo, o -kali amiaa ze. We 'gbo a -ka nyazidli, a -ka 'nanidli, a ti amiaa 'de 'wo 'kienyi, a -ka dli -dloo, 'in a -ka dlitie. 13 A bibeli -yo, 'in 'yabhlo -ka o -libheyi -yo 'ce 'pali -we o noa o -yla lee 'gbo ni, a titli -yogbo 'wo. Sa -bhlokpade Klisi tia amiaa -yogbo 'wo ni, amia titli 'ya 'sa -yogbo 'wo. 14 We 'de weee 'wlu ni, a kikali ze. Nyimee zekalidli mi amiaa nyollikpe nya tein: mo zelia ain nyime -bhlo. 15 Klisii 'wototo -dloo, -we ka 'gbo -

* **3:11** Gleki nee «Siti -nyime». Siti -nyimaa dodo mia, -mo tlolo la bhabha, 'in wa laa wa titinanya.

Lagɔ yia aın la, a 'ka ku -bhlo -zɛ nı, wee 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ 'bhu amıaa dlı weee 'wʋ, we 'ka we -ka. ' In a 'pa -Lagɔ fuo 'ylı weee nya. 16 Nıı, Klisıı wɛlı -mı aın nyıdı duun ɛ. A sʋslolu gbʋ, 'ın a pʋpalı gbʋ -yla la, gbʋyilo nya. A 'pa -Lagɔ fuo, a bhlı ɔ 'ŋnımnını -lʋʋ, -we mıa Lʋʋsɛbhɛ 'wʋ. A gbalı ɔ, a bhlı ɔ lʋʋ weee, -we ɔ Zuzu 'Pʋpa zʋa aın 'wʋ, 'mʋnadlı nya. 17 -We weee a nʋa lɛ, 'ın -we weee a gbaa, we -mı Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnı nya. A 'plılı ɔ gbɛgbɛın, 'ın a 'ka Dide -Lagɔ fuo 'pa.

-Lagɔnyımaa -glıgbɔ 'yli gbʋ

18 Ylıkwʋŋwnı, -ɔ -ka -mı ɔ zʋ ɔ 'lowli 'nʋŋwɛ, 'sa we mıa Nyımaa -Kanyɔ 'yliya 'wʋ.

19 'Ŋwnıı 'lowlia, -ɔ -ka -mı ɔ -kalı ɔ 'ŋwnɔɔ zɛ, ɔ 'na 'sulu ɔ 'klʋ -yɔ -nı.

20 'Yua, a zʋ amıaa didea 'nʋŋwɛ gbʋ weee 'wʋ, mʋ nanıa Nyımaa -Kanyɔ dʋdʋ.

21 'Yuaa didea, a 'na -lalı amıaa 'yua 'cɛdlɔ -nı, we yi wa 'kʋayli lawla.

22 Galı, a zʋ amıaa -cıan 'nʋŋwɛ -seli dʋdʋ -gʋ, gbʋ weee 'wʋ. We 'na -zɛlı wa 'yibadı -bhlo -nı, we yi 'wlʋ nɛɛ nyıma a mı 'ylimanıda. Nıı, a zʋ wa 'nʋŋwɛ dlı -zɔnʋ nya, Nyımaa -Kanyɔɔ sɔsɔdlı a kaaa 'gbʋ. 23 We yi lɛɛ -lubho -zɛ, a nʋ we dlı weee nya, nɛɛ Nyımaa -Kanyɔɔ lubho a mı nʋda, a 'na 'ylı we nyımaa -nʋ 'bhisa -nı. 24 A yibheli we 'ji nıı, Nyımaa -Kanyɔ yia aın 'pɛnıa. 'In zʋzɔnʋnya ɔ zʋa la amıaa -nʋ nya, a 'ka we 'yı. Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı lubho a mıa nʋda. 25 Nyımɛ -ɔ nʋa gbʋnyuu lɛ, we 'pɛnıe ɔ yia gbʋnyuu nya. Nıı, -Lagɔ'ɔ gbızı nyıma 'wʋ.

4

1 Amıa nyımaa -cıan, a zʋ amıaa galı 'nanʋʋ, 'ın a nʋ -we mıa tıklıı lɛ wa -yla. A yibheli we 'ji nıı, amıa ka 'ya -Kanyɔ yalı.

'Dızʋwɛlı

2 A -tʋ -Lagɔ bhubhoeda 'kɔmʋʋ, amıaa dlı -tʋ -gada, 'ın a 'ka -Lagɔ fuo 'pada -tʋ 'ylı weee nya. 3 A bhubhoe 'ya -Lagɔ -amıanʋʋ 'gbʋ -nya, 'ın -Lagɔ 'ka -aın 'yoo 'nyɛ, -a 'ka ɔ gbʋ gba nyıma -yla. Klisıı gbʋ mıa zizeda, -a mneni -a 'ka we gba, we 'gbʋ ın mıa -seli -kaslʋ 'wʋ. 4 A bhubhoe -Lagɔ, 'ın sa ın 'kaa we -slolu, ın 'ka 'sa we gba kpɛɛn kpɛɛn.

5 A zʋ amıaa nɔnɔbhʋ 'yliyɔ, -wa 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mıı gbɛgbɛın, gbʋyilo sa. Bhla -we -Lagɔ nyɛa aın wa nya nı, a 'na -nyumɔnʋ we la -nı. 6 Amıaa ŋwɛɛ wɛlı -mı tıklıı 'ylı weee nya, we -mı gumu 'bhisa, 'ın a yibheli nyıma -yla gbʋʋ 'bıgʋpalı sa 'nanʋʋ.

Fʋsawɛlı 'wʋbhlolunʋ

7 -Amıaa bheli -zɔnʋ Tisikı, -ɔ mıa lubhonʋnyɔ tıklıı nya, -ɔ na -yɔ ɔ nʋa Nyımaa -Kanyɔɔ lubho, mɔ yia aın -yla na -gbɛ -gbʋ weee gbaa. 8 Na 'dɛɛ 'yibadı ın tiea ɔ amıaa -gbɛ, a 'ka -amıaa -gbɛ gbʋ yibheli, 'ın ɔ 'ka amıaa dlı latɛmanı. 9 Tisikı -yɔ amıaa 'yıbha 'yıbha -bheli tıklıı Onezimʋ ın tiea da aın 'wʋ,

'ın wa 'ka -we weee mıa -seli 'plıda -amıaa -gbɛ aın -yla gba.
10 Alisıtakı ın -yɔ ɔ 'sɔ mıa -kaslʊ 'wʊ nı, ɔ nɛɛ, ɔ -sa aın fʊ. We -yɔ 'ya Banabasıı didee bhelii 'yu Malıkı, -ɔ ka gbʊ wa gbaa aın -yla nı, ɔ -ka amıaa -gbɛ mnı, a kpa ɔ 'nanʊʊ. 11 -Zezu -ɔ wa laa Zutusı sa 'yaa aın fʊ. -Zuifʊ -wa -zɛa -Lagɔnyıma glaa, waa nyıma ta -manı -bhlogbɔɔ nya na nʊa *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılı -lubho. Ma paa 'mı 'kʊayli.
12 Epaflası -ɔ -wa amıaa -zɔɔ -bheli nı, ɔ nɛɛ, ɔ -sa aın fʊ. -Zezu Klisıı lubhonʊnyɔɔ 'zayli ɔ -mıa: 'kɔmʊʊ, ɔ mı lagʊda, -zugba ɔ bhubhoe -Lagɔ amıaa 'gbʊ. Ɔ 'yıbha a -tʊ -Lagɔnyıma genyii -yɔ -wa sʊan la nya -Lagɔ 'yu, 'ın a 'ka ɔ dʊmagbʊ lɛnʊ 'ylı weee nya. 13 Ɪn mneni ın 'ka ɔ daa gba nıı, amıa klaa, Laodisee -yɔ Ielapolisı -nyımaa 'gbʊ, ɔ mı sıada. 14 -Dɔtlɔɔ -yu Lukı -ɔ ka zɛ -a -kalıa bhabha, ɔ -yɔ Deması 'sɔ nɛɛ wa -sa aın fʊ.
15 Amıaa bhelia -yɔ amıaa bhɔlɔa mıa Laodisee, a -sa wa fʊ, we -yɔ Nɛfaa -yɔ *leglizı -we gbelia 'wlu ɔ -budu zɔ.
16 Nıı, a -ka 'mʊ 'sɛbhɛ nı zɛlı amıaa -gbɛ nı, a 'pa we yoo Laodiseee leglizıı -gbɛ. 'Ɪn wa 'ka 'ya we zɛlı -maa nyıdı. 'Ɪn -we ın 'paa Laodisee -nyıma yoo, we -ka amıaa -gbɛ nyni, amıa zɛlı 'ya -mʊʊ.
17 A 'tʊlʊ Alısipʊ nıı, ɔ zʊ ɔ 'dɛ 'yliyɔ, Nyımaa -Kanyɔɔ lubho -we ka 'gba wa dıa ɔ 'wlu, ɔ 'ka we nʊ tıklıı.
18 -Amı Pɔlʊ mıa -slɛɛn da fʊsawɛlı -mını cɛlıda na 'dɛɛ sɔ nya: ın -sa aın fʊ. A 'na dlʊlʊ -nı, nıı, ın mı -kaslʊ 'wʊ -nı.
-Lagɔɔ 'nanıdlı -yɔ aın -mı.

Tɩa -sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Tɛsalonikɩ -nyɩma yoo

-Lagɔnyɩma -wa mɩa Tɛsalonikɩgbe nʊkplɛ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ nɩ yoo. Pɔlʊ ka wee 'gbe nʊkplɛ mnɩ, 'ɩn ɔ 'nɩ mneni ɔ 'ka -mɔ -tʊ, *Zuifʊnya ka ɔ -yɔwʊsɔlʊʊ 'gbʊ. 'Sɛbhɛ nɩ ɔ 'paa -mɔ -Lagɔnyɩma yoo, ɔ 'ka -maa -yla -Lagɔwɛlɩ 'ji gba kpɛɛn kpɛɛn, 'ɩn sa -Lagɔnyɩma 'kaa nɔ, ɔ 'ka we wa -slolu.

Pɔlʊ -saa Tɛsalonikɩ -nyɩma fʊ

1 -Amɩ *Pɔlʊ cɛlɩa 'sɛbhɛ nɩ, we -yɔ Silasɩ -yɔ Timotee 'sɔ. Amɩa, *leglizɩ -we mɩa Tɛsalonikɩ, Dide -Lagɔ -yɔ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu *Klisɩɩ sɔ nya, amɩa -a cɛlɩa 'wʊ.

-Lagɔ ŋwna aɩn 'nyu la, 'ɩn ɔ 'nyɛ aɩn 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.*

-We Tɛsalonikɩ -nyɩma nʊa lɛ

2 'Ylɩ weee nya, -a paa -Lagɔ fuo amɩaa 'gbʊ. Nɩɩ, -a -ka -Lagɔ bhubhoeda -mɩ, -amɩaa dlɩ'ɩ 'bhʊ aɩn -gʊ. 3 -We a nʊa lɛ, amɩaa dlɩ mɩ -Zezu -gʊʊ 'gbʊ, we -yɔ lubho a nʊa, a -kalɩ -Zezuu zɛɛ 'gbʊ, a 'nɩ -amɩaa -Kanyɔ -Zezu dlɩgʊzʊzʊe 'yi-tidee 'gbʊ, -a -ka -Lagɔ bhubhoeda -mɩ, we 'dɛ weee mɩ -amɩaa dlɩ zɔ. 4 -Amɩaa bhelia, -a -yi we 'ji nɩɩ, -Lagɔ -kalɩ amɩaa zɛ, 'ɩn ɔ yia -bha aɩn -sa, a 'ka ɔ -nʊ -zɛ. 5 -We ka gbʊ -wa, -Lagɔgbʊ -a gbaa aɩn -yla 'tɪtɛ nya, 'ɩn Zuzu 'Pʊpa yia -aɩn 'wʊsa, a -yi we 'ji nɩɩ, -we -a gba gbʊzɔnʊ -wa. We 'nɩ gbagbawɛlɩɩ 'dɛkpʊa. Nɩɩ, a yibheli we 'ji, -a -yɔ aɩn 'sɔ mɩa, a ka -amɩaa nɔnɔbhʊ 'yɩ, amɩaa zʊzɔnʊʊ 'yɪyɪee 'gbʊ -a yi 'saa nʊ. 6 Nɩɩ, amɩa, a ka -aɩn 'tideli, -a -yɔ -amɩaa -Kanyɔ. Da a mɩa sɩada bhabha, 'ɩn a yia -Lagɔwɛlɩ 'wʊŋwnu 'mʊna nya. Wee 'mʊna mɩa, Zuzu 'Pʊpa wlaa we. 7 -Slɛɛn amɩaa nɔnɔbhʊ tɪklɩu Masedʊanɩ -yɔ Akaii -Lagɔnyɩma mɩa nɔda.† 8 Nɩɩ, -Lagɔwɛlɩ 'bhʊa amɩaa -gbɛ, 'ɩn we yia da weee lamneni. We 'nɩ Masedʊanɩ -yɔ Akai -bhlogbɔɔ, nɩɩ, amɩaa -Lagɔɔ dlɩgʊzʊzʊee 'dɩ ka da weee lamneni. -We ka 'gbʊ -a 'kaa we gba -tapa, we 'nɩ -mɩ. 9 -A mnɩa amɩaa -gbɛ, sa a kpaa -aɩn, 'ɩn su a tɛlɩa -we -zɛa amɩaa -lagɔ, sa a 'bhʊa we 'bɩ, 'ɩn a yia -Lagɔɔ -gbɛ 'bhiti, -ɔ -wa 'yliyɔga -Lagɔ, -Lagɔ -zɔnʊ, nyɩma weee mɩ we gbada. 10 -Lagɔ mɩa, ɔ 'Yu a mɩa wʊda, -ɔ 'kaa yalɩ 'bhʊ, mɔ -wa -Lagɔɔ 'Yu -Zezu. 'Mɔ, -Lagɔ -sɔlʊa tlɪtlɪnya glaa 'wʊ, 'ɩn ɔ 'ka -aɩn -Lagɔɔ 'cɛ -we cɪpaa 'wʊsa.

---

* **1:1** Nɩɩ, a zɛlɩ -Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnya 15.22 'ɩn a 'ka Silasɩɩ -gʊgbʊ 'wʊlanʊ. Timoteee -nʊ mɩa, a zɛlɩ Lɛnʊgbʊnya 16.1. Tɛsalonikɩgbe mɩa, mʊ -wa 'gbe 'kadʊ Glɛsɩ -dʊdʊ -gʊ. 'Mʊ wa laa -slɛɛn Salonikɩ (Lɛnʊgbʊnya 17.1-9). † **1:7** Nɩɩ, Masedʊanɩ, Wlɔmʊ -dʊdʊ -wa bha, -slɛɛn, Glɛsɩ -dʊdʊ kibhe -wa. Akai, Glɛsɩ -dʊdʊ kibhe -putu -wa. * **2:1** A zɛlɩ -Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnya 16.19-24; 17.1-9

2

-We Pɔlʋ nʋa lɛ Tɛsalonikɩ

1 -Amɩaa bhelia, amɩaa 'dɛ -yi we 'ji nɩɩ, we 'nɩ bhe -a mnɩ amɩaa -gbɛ.*

2 'Ɪn, a -yi 'ya we 'ji nɩɩ, wa ka -aɩn kpa 'nyumɛɛ, wa ka -aɩn vɛlɩ Filipʋgbe 'wʋ. Da nyɩma -sɔlʋa -aɩn -yɔ 'wʋ, 'ɩn -Lagɔ yia -aɩn 'kʋayli 'pa -bhlokpadɛ -a 'ka wee -Lagɔgbʋ gba. 3 Da -a mɩa aɩn 'dɩzʋda, -a 'nɩ yotʋbhʋ. Dlɩ -zɔnʋ nya -a gbaa we. -A 'nɩ nyɩmɛ -dawli 'wʋnʋ. 4 Nɩɩ, we 'nɩ 'sa -mɩ, sa -Lagɔ 'yɩbhaa, 'sa -a gbaa we. -We ka gbʋ -wa, -Lagɔ ka -aɩn layla, 'ɩn ɔ yia -amɩaa gbʋ -yɔŋwnu, -a 'ka ɔ gbʋ gba. -A 'nɩ nyɩmaa dʋdʋnamanɩee datalɩda -mɩ, nɩɩ, we 'nɩ 'sa -mɩ. -Lagɔɔ dʋdʋnamanɩee da -a talɩa. Ɔɔ -Lagɔ mɩa, mɔ sɩsalɩa -amɩaa dlɩ -yɔ. 5 A -yi we 'ji nɩɩ, we 'nɩ ŋwɛɛ 'nɩnɩ nya -a gba aɩn -yla, 'ɩn -Lagɔ mɩ -amɩaa gbʋdayɩnyɔ nya. We 'nɩ amɩaa kwɛɛ -luu datalɩee 'gbʋ -a yi we gba. 6 Amɩa klaa, nyɩma -putu klaa, -a 'nɩ ŋwnu nyɩmɛ yabhlogbɔɔ 'ka -amɩaa 'ŋnɩ -mnɩnɩ. -A mneni yaa -a 'ka nyɩma 'kadɩ zɛ aɩn glaa, -we ka gbʋ -wa, -Zezu Klisɩɩ tietienya -a -mɩa. 7 Nɩɩ, we 'nɩ 'sa -mɩ. -A mɩ aɩn glaa -dlɔɔ nɛɛ 'ŋwnɔ -ɔ mɩ ɔ 'yu kwɛ -yɔlatitlida. 8 -A 'nɩ aɩn 'yɩbha -sɛ, 'ɩn -a 'nɩ -Lagɔwɛlɩ -bhlogbɔɔ aɩn 'nyɛ, nɩɩ, -amɩaa 'dɛ -a wlaa. -We ka gbʋ -wa, a ka -aɩn dʋdʋ namanɩ -slɛɛn. 9 -Amɩaa bhelia, sa -a nʋa lubho, zlɩoo, sabɔoo, -a mɩ lubho 'wʋ -mʋʋ yi 'wlʋ nɩɩ, -a -tʋ nyɩmɛ yabhlogbɔɔ sɔ nya.

10 Amɩa, a -yɔ -Lagɔ 'sɔ mɩ -amɩaa gbʋdayɩnya nya. -We -a nʋa lɛ, -Lagɔnyɩma 'yu, we mɩ tɩklɩɩ, we 'nɩ gbʋnyuu lʋ -ka. Nyɩmɛ yabhlogbɔɔ 'nɩ mneni ɔ 'ka -aɩn gbʋ dɩlɩ. 11 A -yi we 'ji nɩɩ, sa dide kpaa ɔ 'yua, 'sa -a kpaa aɩn -bhlo -bhlo. 12 -A 'paa aɩn 'kʋayli, 'ɩn -a yia aɩn -bɛlʋ -yɔpalɩ. 'Ylɩ weee nya -a slolua aɩn, a 'ka amɩaa lɛnʋgbʋ 'bhiti, we 'ka -Lagɔɔ dʋmagbʋ -zɛ. Ɔɔ -Lagɔ laa aɩn, 'ɩn nyɩma -wa 'wlu ɔ pɩlɩa la, a 'ka wa glaa -mɩ. 'Ɪn a 'ka ɔ 'ŋnɩmnɩe 'yɩ.

13 -Lagɔ -a pa 'yaa fuo 'ylɩ weee nya. -We ka gbʋ -wa, da -a gbaa aɩn -yla -Lagɔwɛlɩ, a ka we yukwli pʋlʋ. A 'nɩ we -yɔŋwnu nyɩmaa wɛlɩ 'bhisa, -Lagɔwɛlɩ 'bhisa a ŋwnua we -yɔ. 'Mʋ we -mɩa gbʋzɔnʋ nya. 'Sa wee wɛlɩ nʋa lubho -wa zʋa -Lagɔ dlɩ -gʋ, wa dlɩ zɔ. 14 -Amɩaa bhelia, gbʋ -we ylɩa Zudee -leglɩzɩnya -we mɩa -Zezu Klisɩɩ -nʋ nya, wee gbʋ -bhlokpadɛ ylɩa aɩn. Sa Zuifʋ sɩalɩa Zudee -leglɩzɩnya, 'sa amɩaa -zɔɔ -bhelia sɩalɩa aɩn. 15 Waa Zuifʋ, wa ka *-Lagɔgbʋʋ -falɩpanya 'bha, 'ɩn wa yia -amɩaa -Kanyɔ -Zezu 'bha, 'ɩn wa yia aɩn 'klɩyɩe 'wʋpalɩa mnɩ. Wa 'nɩ -Lagɔ dʋdʋ nanɩ, nyɩma weee tʋnyɩma wa -mɩa.† 16 Wa 'yɩbha wa 'ka yaa -aɩn 'yoo -kʋlʋ -a yi nyɩma -wa 'nɩa Zuifʋ -yla -Lagɔgbʋ gba. Gbʋnyuu wa nʋa lɛ, sanɛɛ wa yelia we

† **2:15** A zɛlɩ -Zezuu tietienyaa lɛnʋgbʋnya 9.22-29; 13.45, 50; 14.2, 5, 19; 17.5, 13; 18.12

-gʊ. We 'wlu lapalɩda, 'ɩn -Lagɔɔ 'cɛ yia wa ylɩ.

Tɛsalonikɩ -nyɩmaa tʊ bhaa Pɔlʊ

17 -We mɩa -amɩaa -nʊ nya, mʊ -wa nɩɩ, bhelia, we 'ylɩ 'sɔlɛ ka 'plɩ. -A tɩa -bha aɩn, -amɩaa 'yli ka aɩn -yɔbhʊ, nɩɩ, -amɩaa dlɩ mɩ aɩn -gʊ, 'ɩn amɩaa 'tʊ mɩ -aɩn 'bhada, 'ɩn -a yia 'klɩ 'yɩ, -a 'ka aɩn 'yɩ. 18 -A 'yɩbha -a 'ka amɩaa -gbɛ lʊmnɩ. -Amɩ Pɔlʊ, we 'nɩ -zakpa -bhlogbɔɔ ɩn ylalɩ amɩaa -gbɛɛ mnɩmnɩe la. Nɩɩ, *-Saatan ka -aɩn 'yoo -kʊlʊ. 19 -We ka 'gbʊ -a 'yɩbhaa -a 'ka aɩn 'yɩ, mʊ -wa nɩɩ, da -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩ -ka lʊyi nɩ, -mama ka 'gbʊ -a 'ka dlɩ zʊ ɔ 'yua? -Mama ka 'gbʊ -a 'ka 'mʊna lia? Nyɔɔ slolu we nɩɩ, -a ka gbʊ weee 'wlubha? Amɩa -wa, we 'nɩ nyɩma -putu. 20 Gbʊzɔnʊ -wa. -Wa laa -aɩn 'mʊna 'wʊ, -wa mɩa -amɩaa 'ŋnɩmnɩlu nya, amɩa -wa.

3

1 -Slɛɛn, amɩaa 'tʊ ka -aɩn 'bha bhabha. We 'dɛɛ 'gbʊ, -a yia wɛlɩ bhlɩ nɩɩ, na 'dɛbhlo -tʊ Atɛnɩ.*

2 'Ɪn -a yia -amɩaa bheli Timotee tie, -ɔ -yɔ -aɩn 'sɔ nʊa -Lagɔlubho, 'ɩn -ɔ gbaa -Zezu Klisɩɩ gbʊ. 'Mɔ -a tiea amɩaa -gbɛ, ɔ 'ka aɩn 'kʊayli 'pa, 'ɩn ɔ 'ka aɩn latɛmanɩ -Lagɔɔ dlɩgʊzʊzʊe 'wʊ, 3 -mʊʊ yi 'wlʊ nɩɩ, sɩasɩe -we mɩa -aɩn ylɩda, we yi -aɩn glaa nyɩmɛ yabhlogbɔɔ lazuklu. Amɩaa 'dɛ -yi we 'ji nɩɩ, -Lagɔ ka ŋwnu wee 'sasʊkpa -sɩasɩe 'ka -aɩn ylɩ. 4 Da -a mɩa -slɔ aɩn kwesi, 'ɩn wee sɩasɩe 'nɩa -slɔ aɩn ylɩ, -a ka aɩn -yla gba nɩɩ, -a 'dɛ weee wa yia sɩalɩa. A -yi we 'ji nɩɩ, gbʊzɔnʊ -wa, 'sa we 'plɩa sa. 5 We 'gbʊ ɩn 'nɩ mneni ɩn 'ka we -gʊ ladɩ, 'ɩn ɩn yia Timotee tie, sa amɩaa dlɩ mɩa -Lagɔ -gʊ, ɔ 'ka we -yɔyɩ. Ɪn ka nyanɔ nʊ, -amɩ nɛɛ yaa 'sa -Saatan yia aɩn laylaa, 'ɩn -amɩaa lubho 'ka 'wʊtʊ bhe.

6 Nɩɩ, -slɛɛn, Timotee ka amɩaa -gbɛ 'bhʊ, 'ɩn ɔ yia lʊmnɩ, 'ɩn ɔ yia amɩaa 'dɩ 'nanʊ -aɩn -salɩ. Sa amɩaa dlɩ mɩa -Lagɔ -gʊ, 'ɩn sa a kɩkalɩa zɛ, ɔ nɛɛ nɩɩ, 'ylɩ weee nya, amɩaa dlɩ mɩ -aɩn -gʊ 'mʊna nya. Sa -a 'yɩbhaa -a 'ka aɩn 'yɩ, 'sa -amɩaa 'yɩyɩee 'tʊ bhaa aɩn.† 7 'Sa -bhlokpadɛ, amɩaa gbʊ ka -aɩn 'kʊayli 'pa sɩasɩe -yɔ -yɔkalɩ gbʊ nyɩdɩ. -We 'paa -aɩn 'kʊa 'yli, mʊ -wa amɩaa dlɩ mɩ -Lagɔ -gʊ. 8 -Slɛɛn, a ka -Lagɔgbʊ lakpa -klii 'gbʊ, we ka -amɩa pue. 9 'Mʊna a laa -aɩn 'wʊ -Lagɔ 'yu. We 'gbʊ, sa -a 'kaa -slɛɛn -Lagɔ fuo 'pa, we 'nɩ -mɩ. 10 Zlɩoo, sabɔoo, -a mɩ -Lagɔ bhubhoeda bhabha, ɔ 'ka -aɩn 'yoo 'nyɛ, -a 'ka 'wʊgbeli, 'ɩn -we a 'nɩa 'wʊlanʊ, a 'ka we -aɩn -slolu, 'ɩn we 'ka amɩaa dlɩ -gʊpalɩ.

11 Nɩɩ, -amɩaa Dide -Lagɔɔ 'dɛbhie -gbolu -yɔ -amɩaa -Kanyɔ -Zezu -sa -amɩaa 'yoo, -a 'ka aɩn 'yɩa mnɩ. 12 -Amɩaa -Kanyɔ nʊ lɛ, sa -a -kalɩa amɩaa zɛ dlɩ weee nya, a 'ka 'sa zɛkɩkalɩ, 'ɩn a 'ka 'sa nyɩma

* **3:1** A zɛlɩ -Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnya 17.15 † **3:6** A zɛlɩ -Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnya 18.5. Pɔlʊ 'paa Kolɛntɩ -nyɩma 'sɛbhɛ yoo.

weee zɛkalɩ. 13 Sanɛɛ ɔ yia amɩaa dlɩ latɛmanɩa, 'ɩn 'ylɩ -we nya -amɩaa -Kanyɔ -Zezu 'kaa yi, ɔ -yɔ ɔ -mɔwlʋnya 'sɔ, a 'ka -mɩ tɩklɩu, a yi gbʋ 'wlu -ka -amɩaa Dide -Lagɔ 'yu. [*-Amɛnɩ.]

4

Amɩaa nɔnɔbhʋ -we nanɩa -Lagɔ dvdv, mʋ nɩ

1 -Slɛɛn, -amɩaa bhelia, sa a 'kaa nɔ, 'ɩn a 'kaa -Lagɔ dʋdʋ namanɩ, a ka we yibheli -amɩaa -gbɛ. Gbʋzɔnʋ -wa. 'Sa a mɩa nɔda. Nɩɩ, amɩa -a palɩa zukpa bhabha -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩɩ 'ŋnɩ nya, a nʋ we lɛ -tapa. 2 -Amɩaa -Kanyɔ -Zezuu -gʋgbʋ -a slolua aɩn, amɩaa 'dɛ -yi we -slɛɛn. 3 -We -Lagɔ 'yɩbhaa mʋ -wa nɩɩ, a -mɩ tɩklɩu, a -yɔ 'ŋwnɩ -putu -yɔ nʋkpasu -putu 'na -dɩlɩ -budu 'wʋ -nɩ. 4 A 'dɛ weee glaa, -mɔmɔ -ka -mɩ, ɔ yibheli ɔ 'ŋwnɔ -kwa sa sa tɩklɩu, wa yi aɩn 'ŋnɩ sa.*

5 Amɩaa 'ŋwnɩ latalɩ dlɩ 'na -zili aɩn ŋwɛ la -nɩ, 'lakpa-nya -wa 'nɩa -Lagɔ -yi 'bhisa. 6 Nyɩmɛ yabhlogbɔɔ 'na nʋnʋ ɔ -libheyi gbʋnyuu 'wluo -nɩ. Ɔ 'na nʋnʋ ɔ -dawli 'wʋ -nɩ. -A ka 'cɩn gbʋ nɩ aɩn -yla gba 'klʋ 'cɩcɩ nya. Nɩɩ, -wa -ka 'sasʋkpa -gbʋ nɩ lɛnʋ, -Lagɔ yia wa -kaslʋ 'wʋpaa. 7 We 'nɩ nyɩmɛ -putu nya -budu 'wʋdɩdɩee 'gbʋ, -Lagɔ yi -aɩn la. -A 'ka -mɩ tɩklɩɩ 'gbʋ ɔ yia aɩn la. 8 -We ka gbʋ -wa, nyɩmɛ -ɔ 'nɩ wee gbʋ nɩ -yɔŋwnu, we 'nɩ nyɩmɛ ɔ -sa kwnɛɛ, -Lagɔ -ɔ 'nyɛa aɩn ɔ Zuzu 'Pʋpa, 'mɔ ɔ -saa kwnɛɛ.

9 We -ka amɩaa bheliaa zɛkalɩ gbʋ, wɛlɩ -we ɩn 'kaa we 'bɪgʋpalɩ, we 'nɩ -mɩ. Nɩɩ, sa a 'kaa amɩaa bheliaa zɛkalɩ, -Lagɔ ka we amɩaa 'dɛ -slolu. 10 'Sa -bhlokpadɛ, -amɩaa bhelia -wa mɩa Masedʋanɩ -dʋdʋ weee -gʋ, a -kalɩa wa zɛ. Nɩɩ, bhelia, amɩaa zukpa -wa, a kpa we la -kli. 11 -We -a 'kaa amɩaa dlɩ zɔ zʋ, mʋ -wa nɩɩ, a -mɩ -dlɔɔ, a 'na plalɩ amɩaa -limaa gbʋ 'wʋ -nɩ. A nʋ amɩaa 'dɛɛ lubho. -A ka 'cɩn we aɩn -yla gba. 12 A -ka 'sa nʋ nɩ, -wa 'nɩa -Lagɔ -yi, 'ɩn wa zʋa aɩn 'nʋŋwɛ, 'ɩn a 'na 'ka nyɩmɛ -putuu kwɛ nya -mɩ.

-Zezuu yiyigbʋ

13 -Slɛɛn, bhelia -wa 'mua 'yli, -a 'yɩbha nɩɩ, a yibheli wa -gʋgbʋ, amɩaa dlɩ yi sumanɩ, -wa 'nɩa -Lagɔ dlɩ -gʋ zʋ 'bhisa. 14 -Amɩa dlɩ 'wʋ nɩɩ, -Zezu ka tlɩ, 'ɩn ɔ yia 'wʋsɔ, we mɩ 'ya -amɩa dlɩ 'wʋ nɩɩ, -wa 'mua 'yli, 'ɩn wa dlɩ mɩa -Zezu -gʋ, -Lagɔ yia wa 'wʋsɔlʋa wa -yɔ -Zezu 'sɔ. 15 -We Nyɩmaa -Kanyɔ -slolua -aɩn, 'ɩn -a yia we aɩn -yla gba, mʋ -wa nɩɩ, da Nyɩmaa -Kanyɔ -ka yi, -amɩa -gaa da 'yliyɔ, -a 'na 'ka tlɩtlɩnya 'yugalɩ. 16 -Lagɔ yia we ŋwɛ -gʋ -saa, 'ɩn 'anzɩnyaa -kanyɔ 'ka 'wʋkpɩ. Nyɩma yia -Lagɔɔ lɛglɛ 'nʋa, tɔʋn, Nyɩmaa -Kanyɔɔ 'dɛbhie -gbolu yia yalɩ 'bhʋa, ɔ 'ka la-sibhli. -Wa ka dlɩ mɩa -Zezu Klisɩ -gʋ, 'ɩn wa yia tlɩ, -maa yia 'yliyɔgagɩe 'yɩa tɩa. 17 Tɔʋn, -amɩa -mama -gaa da -slɛɛn 'yliyɔ, -Lagɔ yia -aɩn 'wʋbhua

* **4:4** We 'ji -putu -waɛ: a 'dɛ weee glaa, -mɔmɔ -ka -mɩ, -mɔɔ yibheli -mɔɔ ku kpa sa sa tɩklɩu, wa yi aɩn 'ŋnɩ sa.

yalɩpʊpa 'wʊ, -a -yɔ wa 'sɔ, -a 'ka Nyɩmaa -Kanyɔ yoo mnɩ -mɔ yalɩ. -Slɛɛn, -a -yɔ ɔ 'ka -mɩ 'ylɩ weee -nʊ nya. 18 We 'dɛɛ 'gbʊ, a 'pʊpalɩ 'kʊayli wɛlɩ nɩ nya.

5

1 Bheliaɩn, we -ka we bhla -yɔ we 'ylɩɩ gbʊ, -we -a 'kaa aɩn -yla gba, we 'nɩ -mɩ. 2 Amɩaa 'dɛ -yi we 'ji nɩɩ, Nyɩmaa -Kanyɔ yiyiylɩ mɩa, da nyɩmɛ 'nɩa ɔ wʊda -mɩ, -bha ɔ yia yia, sa 'wienyɔ tlalɩa nyɩmɛ 'bhisa. 3 Nyɩma -ka gbada -mɩ: «-A mɩ -dlɔɔ. Gbʊ 'nɩ -aɩn ylɩ!» -Bha -bhlokpadɛ gbʊ 'kadɩ 'kadɩ ylɩa wa glagla sa! Wa 'nɩ mneni wa 'ka we 'wʊtla. Sa 'ŋwnɔɔ gwalɩ gwalɩee sɩasɩe tlalɩa ɔ, 'sa we yia wa 'tlalɩa. 4 Nɩɩ, -amɩaa bhelia, a 'na nɔnʊ nɛɛ nyɩma -wa mɩ nikpise 'wʊ 'bhisa -nɩ. Nɩɩ, wee 'ylɩ 'na 'tlalɩ aɩn 'wienyɔ 'bhisa -nɩ. 5 A 'dɛ weee, zlɩɩ nyɩma a -mɩa, 'ɩn a mɩa saan nyɩma nya. -A 'nɩ sabɔ -yɔ nikpisee nyɩma nya -mɩ. 6 We 'dɛɛ 'gbʊ, a 'na ŋwɔnʊ 'ylaa nyɩmɛ -putu 'bhisa -nɩ. A -tʊ 'yliyɔgada, 'ɩn a 'ka -mɩ 'cɛ. 7 Nɩɩ, sabɔ wa ŋwɔa 'ylaa, sabɔ wa lʊa nʊ 'wʊ. 8 -Amɩa mɩa, -a mɩ zlɩɩ nyɩma nya. -A -tʊ 'wʊ 'cɛ. -A zʊ -Lagɔ dlɩ -gʊ, -a -kalɩ ɔ zɛ, we 'ka 'wlʊ 'slʊjayu -pla ɔ nɛtɛ -bana 'wʊ. -A dɩ we dlɩ 'wʊ nɩɩ, -Lagɔ yia -aɩn gbʊ 'wʊsa, 'ɩn we 'ka 'wlʊ nɛɛ, -a ka 'slʊjaa nɛtɛ -kloo 'wluo -pla. 9 Nɩɩ, -Lagɔ 'nɩ -bha -aɩn -sa, ɔ 'ka -aɩn 'klɩyɩe 'wʊpaa 'gbʊ. Ɔ 'ka -aɩn gbʊ 'wʊsa -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩɩ 'ŋnɩ nyaa 'gbʊ, ɔ yia -aɩn -bha -sa. 10 -Zezu mɩa, -amɩaa 'gbʊ ɔ yia tlɩ, -a -ka 'yliyɔgaoo, -a -ka 'yli 'muoo, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka -mɩ. 11 We 'dɛɛ 'gbʊ a 'pʊpalɩ 'kʊayli, a sɩsalɩ 'wʊ, sa a mɩa da nʊda 'bhisa.

'Dɩzʊwɛlɩ -yɔ fʊsawɛlɩ

12 Bheliaɩn, amɩaa zukpa -wa. -Wa mɩa lubho nʊda aɩn glaa, -wa -Lagɔ tiea wa 'ka aɩn 'yugalɩ, wa 'ka aɩn gbʊ -slolu, nɩɩ, a zʊ wa 'nʊŋwɛ. 13 A zʊ -bha wa zɛkalɩdlɩ nya wa lɛnʊgbʊʊ 'gbʊ. 'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -mɩ aɩn nyɩdɩ.

14 Bheliaɩn, amɩa -a bhubhoea. -Wa 'yaa, a zʊ wa 'dɩ. -Wa mɩa nyanɔ nʊda, a 'pa wa 'kʊayli. -Wa 'nɩa latɛ, a -sa wa 'wʊ. 'Ɪn a 'ka dlɩtie -ka nyɩma weee gbɛgbɛɩn. 15 A zʊ amɩaa 'dɛ 'yliyɔ, a 'na nʊnʊ 'nyii 'lɛɛji nyii lɛ -nɩ. -We a 'kaa lɛnʊ, we -zɛ gbʊzɔnʊ lɛnʊe a 'dɛkpʊa nyɩdɩ, we -yɔ nyɩma -putuu gbɛgbɛɩn.

16-18 -We -Lagɔ 'yɩbhaa, a nʊ lɛ -Zezu Klisɩ 'wʊ, mʊ -wa nɩɩ, 'ylɩ weee nya a li 'mʊna. 'Ylɩ weee nya a bhubhoe -Lagɔ, gbʊ weee -we 'wʊ a yia 'plɩlɩa, a 'pa -Lagɔ fuo.

19 A 'na -kʊlʊ -Lagɔɔ Zuzu yoo -nɩ. 20 Wɛlɩ -we ɔ wlaa, a 'na nyɛnɩ we 'wʊ -nɩ. 21 A sɩsalɩ -lu weee 'wʊ, 'ɩn -we -ka 'ylinanɩ a 'ka -mʊʊ lakpa. 22 A zʊ amɩaa 'dɛ 'yliyɔ: a 'tide 'ylinyuno -lu weee 'yi.

23 'Wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ -Lagɔ nʊ lɛ a 'ka -dlɔɔ -mɩ. Amɩaa zuzu klaa, amɩaa dlɩ klaa, amɩaa ku klaa, we -yɔ a 'dɛ weee, 'ɩn 'ylɩ -we nya -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩ -ka yi, a yi gbʊnyuu yabhlogbɔɔ kwɛɛ -ka. 24 -Lagɔ -ɔ laa aɩn, lɛ ɔ yia we nʊa. -We

ka gbʊ -wa, ɔ'ɔ -salɩ -bha ɔ wɛlɩ la.
25 -Amɩaa bhelia, a bhubhoe -Lagɔ -amɩaa 'ŋnɩ nya.
26 A -sa -amɩaa bhelia fʊ dlɩ weee nya.
27 Ɪn nɛɛ aɪn -yla -Lagɔ 'yu, a zɛlɩ 'sɛbhɛ nɩ -Lagɔnyɩma weee 'yibadɩ.
28 Nɩɩ, -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩ ŋwna aɪn 'nyu la.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Pɔlʊ 'paa Tɛsalonikɩ -nyɩma yoo

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ *Pɔlʊ 'paa Tɛsalonikɩɩ -Lagɔnyɩma yoo, mʊ -wa. Nɩɩ, sa -Lagɔnyɩma 'kaa nɔ, -zugba wa wʊ -Zezuu lʊyiyie dʊdʊ -gʊ, 'mʊ ɔ -slolua wa 'sɛbhɛ nɩ 'wʊ.

Pɔlʊ -saa Tɛsalonikɩ -nyɩma fʊ

1 -Amɩ *Pɔlʊ cɛlɩa 'sɛbhɛ nɩ, we -yɔ Silasɩ -yɔ Timotee 'sɔ. Amɩa, *leglizɩ -we mɩa Tɛsalonikɩ, Dide -Lagɔ -yɔ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu *Klisɩɩ sɔ nya, amɩa -a cɛlɩa 'wʊ.

2 Nɩɩ, Dide -Lagɔ -yɔ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩ ŋwna aɩn 'nyu la, 'ɩn wa 'nyɛ aɩn 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

-Lagɔɔ gbʊwʊbhubhue tɩklɩɩ

3 Bheliaɩn, we mɩ -amɩaa dlɩ zɔ, -a 'ka -Lagɔ fuo 'pa amɩaa 'gbʊ 'ylɩ weee nya. Nɩɩ, dlɩ a zʊa -Zezu -gʊ, we mɩ -gʊbhoda, 'ɩn amɩaa zɛkɩkalɩdlɩ mɩ -gʊ 'wʊlaylimanɩda, we 'gbʊ, we mɩ tɩklɩɩ, -a 'ka -Lagɔ fuo 'pa. 4 We 'gbʊ -bhlokpadɛ, amɩaa 'gbʊ -a slolua -amɩaa 'dɛ -Lagɔnyɩma glaa. Gbʊ -we ka 'gbʊ -a slolua -amɩaa 'dɛ, mʊ -wa nɩɩ, a mɩ sɩada, wa mɩ aɩn 'klɩyɩe 'wʊpalɩda, 'ɩn a yia dlɩtie 'yɩ, a 'nɩ -Lagɔ dlɩ -gʊ -sa.

5 Wee gbʊ nɩ slolua nɩɩ, -Lagɔɔ gbʊwʊbhubhue tɩklɩɩ. Nɩɩ, gbʊ -we weee lʊ amɩa 'plɩlɩda, -wa -Lagɔ pɩlɩa 'wlu la, a 'ka wa -zɛɛ gbʊa. -Lagɔɔ nyɩmaa 'wlulapɩlɩe mɩa, we 'gbʊ a mɩa sɩada. 6 Nɩɩ, -we mɩa tɩklɩɩ, 'mʊ -Lagɔ yia lɛnʊa. -Wa mɩa aɩn sɩalɩda, sɩalɩa ɔ yia wa. 7 Mɔ yia aɩn sɩasɩe 'wʊsaa, a -yɔ -aɩn 'sɔ. Lɛ ɔ yia we nʊa, da wa yia -amɩaa -Kanyɔ -Zezu 'yɩa, -mɔ yalɩ, ɔ -yɔ ɔ 'anzɩ 'tɩtɛnya 'sɔ. 8 Yia ɔ yia -kosuu mɩɔ -we 'ylia nya, -wa 'nɩa -Lagɔ -yi we -yɔ -wa 'nɩa -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩɩ gbʊ -yɔŋwnu, ɔ 'ka wa -kaslʊ 'wʊpa. 9 Waa nyɩma mɩa dɛ, -Lagɔ yia wa -kaslʊ 'wʊpaa, 'ɩn ɔ 'ka wa lasa 'ylɩ weee -nʊ nya. Wa 'na 'ka -amɩaa -Kanyɔ kwesi -mɩ. Ɔ -ka yi, wa 'na 'ka ɔ 'tɩtɛ -yɔ ɔ 'ŋnɩmnɩe -yɔyɩ. 10 Wee ylɩ mɩa, we nya ɔ yia yia, ɔ nyɩma tɩklɩɩ 'ka ɔ 'ŋnɩ 'ylimanɩ, 'ɩn -wa -ka ɔ dlɩ -gʊ zʊ, wa 'ka ɔ yla 'mʊna nya. Amɩaa 'dɛ, glaa a yia wa -mɩa. -We ka gbʊ -wa, a ka -amɩaa gbʊdayɩwɛlɩ dlɩ -gʊ zʊ.

11 We 'dɛɛ 'gbʊ, -a bhubhoea -Lagɔ 'ylɩ weee nya amɩaa 'gbʊ. A -zlalɩ -Lagɔ, a 'ka -mɩ 'nanʊʊ, 'ɩn 'yoo -we ka 'gbʊ ɔ yia aɩn la, a 'ka we -gʊ nɔ tɩklɩɩ. Gbʊzɔnʊʊ lɛnʊee 'tʊ -we mɩa aɩn 'bhada, -Lagɔɔ 'tɩtɛ 'ka aɩn -yɔbɛ, a 'ka we lɛnʊ, 'ɩn -we a nʊa lɛ amɩaa dlɩ mɩ -Lagɔ -gʊʊ 'gbʊ, we 'ka we -gʊ yeli. 12 We -ka 'sa 'plɩda -mɩ nɩ, -amɩaa -Kanyɔ -Zezuu ŋnɩ yia 'ylimanɩa amɩaa 'gbʊ, 'ɩn amɩaa 'ŋnɩ 'ka 'ylimanɩ ɔnʊʊ 'gbʊ. -We ka 'gbʊ ɔ 'kaa we lɛnʊ, mʊ -wa nɩɩ, -amɩaa -Lagɔ -yɔ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩ ka aɩn 'nanɩ 'wʊnʊ.

2

Nʊkplɛ 'ylinyunonyɔɔ gbʊ

1 -We mɩa -amɩaa -Kanyɔ
-Zezu Klisɩ yiyigbʊ nya, -a
'yɩbha -a 'ka we aɩn -yla gba.
Bheliaɩn, amɩaa zukpa -wa.
Wa -ka gba -Zezu yiyiylɩ ka
nyni, 2 a 'na nʊnʊ nyanɔ sa slʊɩ
-nɩ, a 'na sumanɩ amɩaa 'dɛɛ
'wlukʊʊn la -nɩ. Wa yi gba nɩɩ,
Zuzu gbaa weoo, nyɩmɛ gbaa
weoo, wa -ka gba -we ɩn cɛlɩa
mʊ gbaa weoo, a 'na lalɩ we
gbʊzɔnʊ -nɩ. 3 Nyɩmɛ 'na nʊnʊ
aɩn -dawli 'wʊ -nɩ. -We ka gbʊ
-wa, wee 'ylɩ 'nɩ -slɔ nyni. Nɩɩ,
nyɩmɛ 'nɩ -slɔ -Lagɔ -yɔwʊsɔlʊ,
'ɩn nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ -ɔ -
Lagɔ 'kaa lasa, ɔ 'nɩ -slɔ yi,
wee 'ylɩ 'na 'ka nyni. 4 Ɔɔ
nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ mɩa, -lu
weee -we nyɩma bʊbɔa, wa
laa wa -Lagɔ, we -yɔ ɔ yia
'wʊsɔlʊa, ɔ 'ka we 'yu -galɩ,
'ya *-Lagɔbudu 'kadʊ zɔ ɔ yia
plaa, ɔ 'ka -mɔ ladɩ, 'ɩn ɔ 'ka
gba nɩɩ, mɔ -wa -Lagɔ.

5 Da ɩn mɩa aɩn kwesi, ɩn
ka -we weee mɩa nɩ aɩn -yla
gba, 'lee, a ka we 'wʊdlʊʊ?
6 Nɩɩ, -we kʊlʊa ɔ 'yoo, 'ɩn ɔ'ɔ
yia, amɩaa 'dɛ -yi we. 'Sa -
bhlokpadɛ ɔ bhla 'nɩ -slɔ nyni,
ɔɔ nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ 'na 'ka
yi. 7 'Tɪtɛ -we -nyua 'yli, 'ɩn
-we mɩa zizeda, we mɩ we
lubho nʊda 'gamʊ. -Ɔ kʊlʊa
we 'yoo, ɔ 'nɩ -slɔ labhʊ, wee
gbʊ 'na 'ka nyni. 8 -Bha wa yia
ɔɔ nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ -yɔyɩa.
'Mɔ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu yia
'bhaa ɔ ŋwɛɛ -pɪpɛ nya. 'Mɔ
-Zezuu yiyiee lɪlɩe yia lasaa.
9 Ɔɔ nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ yia
-Saataan 'tɪtɛ nya yia, gbʊ
'kadɩ -yɔ gwɛdigbʊ ɔ yia lɛnʊa
yo nya. 10 'Ylinyuno -gbʊ
weee ɔ yia lɛnʊa, 'ɩn ɔ 'ka -
wa mɩa mnɔda -dawli 'wʊnʊ.
Mnɔa wa yia. -We ka gbʊ -
wa, gbʊzɔnʊ -we 'kaa wa gbʊ
'wʊsa, wa 'nɩ we 'yɩbha, 'ɩn wa
'nɩ we 'wʊŋwnu. 11 We 'dɛɛ 'gbʊ
-Lagɔ paa wa yoyo -tɪtɛ yoo,
wa 'ka gbʊ 'nɩa gbʊzɔnʊ nya -
mɩ, wa 'ka we dlɩ -gʊ zʊ. 12 Sa
'bhisa, -wa 'nɩa gbʊzɔnʊ dlɩ -gʊ
zʊ, 'ɩn wa 'yɩbhaa gbʊnyuu, -
Lagɔ yia wa gbʊ -dɪlɩa.

A 'tɛmanɩ dlɩ

13 Nɩɩ, bhelia, -Lagɔ -kalɩ
amɩaa zɛ, we mɩ -amɩaa -nʊ
nya -a 'ka -Lagɔ fuo 'pa amɩaa
'gbʊ, 'ylɩ weee nya. -We ka gbʊ
-wa, we gwedɩda, -Lagɔ ka -
bha aɩn -sa, a 'ka gbʊ 'wʊbhʊ.
-Lagɔɔ Zuzu nʊa we lɛ, a 'ka
-Lagɔɔ -nʊ -zɛ, we -yɔ amɩaa
gbʊzɔnʊ dlɪgʊzʊzʊe 'sɔ, mʊ -
saa aɩn gbʊ 'wʊ. Nɩɩ, -Lagɔ
ka -bha aɩn -sa, 'ɩn -wa ɔ -saa
gbʊ 'wʊ tɩada, a 'ka wa glaa -
mɩ. 14 Ɔ ka aɩn la -Lagɔgbʊ -
a gbaa aɩn -yla, we gbɛgbɛɩn,
a 'ka -Zezu Klisɩ ŋnɪmnɪe 'yɩ.
15 Bheliaɩn, we 'gbʊ a 'tɛmanɩ
dlɩ, 'ɩn gbʊ -a slolua aɩn we -yɔ
-we -a cɛlɩa aɩn 'wʊ, a kpa we
la -kli.

16 -Amɩaa Dide -Lagɔ, -ɔ -
kalɩa -amɩaa zɛ, mɔ 'palɩa -
amɩaa dlɩ bɛlʊ -yɔ 'ylɩ weee -nʊ
nya, 'ɩn ɔ yia -aɩn dlɩwʊdɩdɪe
-zɔnʊ 'nyɛ ɔ 'nanɪdlɩ nya. Ɔ -
yɔ -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩ
'dɛbhie 17 'tɛmanɩ amɩaa dlɩ la,
'ɩn wa 'nyɛ aɩn 'tɪtɛ, gbʊ weee
mɩa tɪklɩʊ, a 'ka we lɛnʊ, 'ɩn a
'ka we gba.

3

*Pɔlʊ nɛɛ: «Wa bhubhoe -
Lagɔ, wa nʊ lubho»*

1 -Slɛɛn, bheliaɩn, a bhubhoe -Lagɔ -amɩaa 'gbʊ, -amɩaa -Kanyɔɔ wɛlɩ 'ka lamneni da weee, 'ɩn nyɩma 'ka -bha we zʊ, amɩaa -gbɛ 'bhisa. 2 A bhubhoe 'ya -Lagɔ, ɔ 'ka -aɩn nyɩma 'nyii -yɔ nʊkplɛ 'ylinyunonya kwɛɛ -sa, we ka gbʊ -wa, we 'nɩ nyɩma weee zʊ -Lagɔ dlɩ -gʊ. 3 Nɩɩ, Nyɩmaa -Kanyɔ mɩa, ɔ mɩ ɔ wɛlɩ -gʊ, la ɔ yia aɩn 'tɛmanɩa, 'ɩn ɔ 'ka aɩn 'yliyɔzʊ gbʊnyuuu dide kwɛɛ. 4 -Lagɔ ka -amɩaa dlɩ 'wʊ 'tɛmanɩ aɩn -gʊ, nɩɩ, -we -a 'yɩbhalɩa aɩn, a mɩ we lɛnʊda, 'ɩn lɛ a yia we nʊa. 5 Nyɩmaa -Kanyɔ -slolua -aɩn, 'ɩn sa -Lagɔ -kalɩa nyɩmaa zɛ, a zʊ we dlɩ -gʊ, 'ɩn -Zezu Klisɩ 'ka amɩaa dlɩ latɛmanɩ.

6 Bheliaɩn, -a nɛɛ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩɩ 'ŋnɩ nya, amɩaa bhelia -wa 'yaa, 'ɩn wa 'nɩa -amɩaa -sloluwɛlɩ 'wʊŋwnu, a 'bhʊ wa kwesi. 7 Sa a 'kaa -aɩn 'tideli, amɩaa 'dɛ -yi we, nɩɩ, -a mnɩa amɩaa -gbɛ, -a 'nɩ 'ya. 8 -Amɩa, -a ka nyɩmɛ yabhloo lililu li bhee? -Ɪnnya, we 'nɩ 'sa -mɩ. -A ka lubho nʊ, -a ka sɩa bhabha. Zlɩoo, sabɔoo, -a mɩ lubho nʊda, -mʊʊ yi 'wlʊ nɩɩ, -a -mɩ aɩn glaa nyɩmɛɛ sɔ nya. 9 We mɩ yaa tɩklɩɩ -a 'ka amɩaa lililu li, we 'nɩ -a 'nɩ we mnenii 'gbʊ -a yi lubho nʊ. Nɩɩ, -we a 'kaa lɛnʊ, 'mʊ -a -slolua aɩn. 10 Nɩɩ, da -a mɩa amɩaa -gbɛ, -a ka aɩn -yla gbʊ nɩ palɩ: «Nyɩmɛ -ɔ 'nɩ 'yɩbha ɔ 'ka lubho nʊ, ɔ 'na lili -nɩ.»

11 -A ka 'nʊ nɩɩ, aɩn glaa, nyɩma tɔlʊa 'ya, wa'a pla lubho, wa -limaa gbɛgbɛɩn -gbʊ wa plaa 'wʊ. 12 Waa nyɩma mɩa nɩ, -a 'pa wa 'kʊayli -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩɩ 'ŋnɩ nya, wa nʊ lubho -dlɔɔ, wa 'ka wa 'dɛɛ lililu 'yɩ. 13 Amɩa, bhelia, gbʊzɔnʊ lɛnʊe -ka aɩn sɩalɩda -mɩ, a 'na 'tideli we 'yi -nɩ.

14 Nɩɩ, -we -a yɩbhalɩa da aɩn 'sɛbhɛ nɩ 'wʊ, nyɩmɛ -mɔmɔ 'nɩ we 'nʊŋwɛ zʊ, a zʊ ɔ 'yliyɔ, a 'na nyni -nɩ ɔ -yɔ la -nɩ, 'ɩn we 'ka ɔ zʊ 'bhalɩ. 15 Nɩɩ, a 'na 'bhulu ɔ 'wʊ amɩaa tʊnyɩmɛ nya -nɩ, a zʊ ɔ 'dɩ amɩaa bheli 'bhisa.

Wɛlɩpapɩe

16 -Amɩaa -Kanyɔ, -ɔ -mɩa -dlɔɔ, ɔ 'nyɛ -aɩn 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'ylɩ weee nya sɔ weee lʊ. Nyɩmaa -Kanyɔ -yɔ a 'dɛ weee 'sɔ -mɩ.

17 -Amɩ Pɔlʊ cɛlɩa wee fʊsawɛlɩ nɩ, 'sa na tlia na 'sɛbhɛ weee -gʊ na 'ŋnɩ la sa. Mʊ -wa na cɛlɩlɩ.

18 Nɩɩ, -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩ ŋwna a 'dɛ weee 'nyu la.

Tıa -sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Timotee yoo

'Sɛbhɛ *Pɔlʊ 'paa ɔ 'tale Timotee yoo, mʊ -wa. Timotee mıa, nyimesləyu, -ɔ -saa Pɔlʊ 'wʊ ɔ lubho -nʊda, mə -wa. Sa -Lagɔnyımaa 'Yugalınyɔ 'kaa -mı tıklıı, 'mʊ Pɔlʊ cɛlıa Timotee 'wʊ.

Fʊsawɛlı

1 -Amı *Pɔlʊ cɛlıa 'sɛbhɛ nı. -Zezu *Klisıı *tietienyɔ ın -mıa. Nıı, -Lagɔ -ɔ -saa -aın gbʊ 'wʊ, ɔ -yɔ -Zezu Klisı -a mıa wʊda, ma -zɛlıa 'mı wa tietienyɔ.

2 -Mı Timotee na cɛlıa 'wʊ. -Amıaa -Lagɔ dlıgʊzʊzʊe 'wʊ, -mı -wa na 'yuu 'zayli.

Nıı, -amıaa Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna -mı 'nyu la, wa 'yıdı -mı nyazı, 'ın wa 'nyɛ -mı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

3 Da ın mıa Masedʊanı mnıda, ın nɛɛ -mı -yla: «-In -tʊ Efɛzı, -ın -tʊ -bha.» Nyıma -wa mıa yoyogbʊ -sloluda, -ın -kʊlʊ wa yoo. 4 -In 'tʊlʊ wa, wa 'sasʊkpa -ninenya nı -yɔ wa dʊkpasıı zɛlızɛlıe -we 'nıa bhloluda -ka, wa 'bhʊ we 'bı. Wee gbʊnya mıa dɛ nı, -zlɛ we laa, 'ın we'e kwaa -aın 'yloogblʊ we 'wʊ wa nɔa -Zezu 'bı dlızʊzʊe nya. 5 -We ka 'gbʊ ın yia gbʊ nı gba, mʊ -wa nıı, wa 'ka zɛkıkalı. Nyıma 'ka wa -limaa zɛkalı, wa -ka dlı -zɔnʊ, wa nʊ gbʊzɔnʊʊ 'dɛkpʊa lɛ, 'ın wa zʊ -Lagɔ dlı -gʊ dlı weee nya. 6 Nyıma tɔlʊa ka wee 'yloogblʊ labhʊlʊ. Wa'a nʊ -slɛɛn gbʊzɔnʊ lɛ, -zlɛ -klo -kpʊa wa saa. 7 Wa 'yıbha wa 'ka -Lagɔɔ tite -slolunya -zɛ. Nıı, gbʊ wa slolua, wa 'nı we -yi, 'ın wɛlı -we wa mıa gbada 'tıtɛ nya, wa 'dɛ'ɛ 'nʊ we 'wʊla.

8 -A -yi we 'ji nıı, -Lagɔɔ tite nanı 'yli. -In -ka we 'yliyɔzʊ sa we mıa cɛlıda, 'ın we nanıa 'yli. 9 -A 'nʊ we 'wʊla nıı, -Lagɔ 'nı ɔ tite palı nyıma tıklıı 'gbʊ. Nıı, nʊkplɛ 'ylinyunonyaa 'gbʊ ɔ yia we palı. -Wa nʊa 'ylinyuno gbʊ lɛ, ma -wa. -Wa sɔlʊa -Lagɔ -yɔ 'wʊ, -wa'a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, -wa nʊa gbʊnyuu lɛ, -wa 'nıa -mı tıklıı -Lagɔ 'yu, -wa nyanıa -Lagɔgbʊ, -wa bhaa we 'nı wa dide -zɛ wa 'nyaa, -wa bhaa nyıma, ma -wa. 10 Nıı, -wa kaa mʊtnı kwɛ, nʊkpasia -wa -yɔ nʊkpasia dıa -budu 'wʊ, -wa paa galı pɛlʊ, -wa tʊbhʊa yo we -yɔ -wa'a gba gbʊzɔnʊ gbʊwʊbhunya 'yu. -Lagɔ palı 'yaa ɔ tite, gbʊnyuu pnıı 'gbʊ, nıı, mʊ nyumoa gbʊ -slolue tıklıı. 11 Wee -slolue mıa, we mı -Lagɔgbʊ -we -Lagɔ tıa 'mı -yɔ lubho nya, we mı we glaa. Nıı, mʊ gbaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -Lagɔɔ 'ŋnıylilo gbʊ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo ɔ nyazıdlıı 'gbʊ

12 -Amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı na paa fuo. Mə 'nyɛa 'mı 'tıtɛ, ın 'ka ɔ lubho nʊ. Mə 'yıa 'mı nyımɛ -ɔ kaa we 'klʊ, ın 'ka ɔ lubho nʊ nya. 13 -Amı, -ɔ gba bhaa ɔ daa gbʊnyuu, -amı, -ɔ 'palı bhaa ɔ 'klıyıe 'wʊ, -amı, -ɔ vɛlı bhaa ɔ, nıı, ɔ ka 'mı nyazı 'yıdı. -We ka gbʊ -wa, -we na nʊ bhaa lɛ, ın 'nı we -yi. In 'nı ɔ dlı -gʊ zʊʊ 'gbʊ. 14 -Amıaa -Kanyɔ ka 'mı 'nanı 'wluo nʊ,

'ın dlızʊzʊe -yɔ zɛkalıe -we -a gbɔlʊa 'wʊ -Zezu 'wʊ, ɔ yia 'mı -mʊʊ 'nyɛ.

15 Nıı, wɛlı -zɔnʊ -we nyıma weee 'kaa -yɔŋwnu, mʊ -wa nıı, -Zezu Klisı yia dʊdʊ -gʊ, ɔ 'ka gbʊnyuu -lɛnʊnya gbʊ 'wʊsa, -amı -wa gbʊnyuu -lɛnʊnyaa -kanyɔ. 16 Nıı, -Lagɔ ka 'mı nyazı 'yılı. -We ka 'gbʊ ɔ yia -amı gbʊnyuu -lɛnʊnyaa -kanyɔ nyazı 'yılı, mʊ -wa nıı, -Zezu Klisı 'ka ɔ dlıtie weee -slolu nyıma -yla. 'Ɪn sa -wa yia -Zezu dlı -gʊ zʊa, 'ın wa 'ka 'yliyɔgagıe 'yı, -amı 'ka wa 'yli -slolunyɔ -zɛ. 17 Nyımaa 'wlulapılınyɔ -ɔ ka nyımaa 'wlulapılıe 'nıa bhloluda -ka, -ɔ 'na 'kaa tlı, -ɔ wa'a 'yıa -yɔ, mɔ -wa -Lagɔ -bhlogbɔɔ. 'Ŋnımnıe -yɔ -bhazʊzʊe -mı ɔ -nʊ nya 'ylı weee nya! *-Amɛnı!

18 Na 'yu Timotee, 'dı na yia -mı zʊa, we -yɔ wɛlı -we -Lagɔ 'nyɛ bhaa ɔ gbʊʊ -falıpanya, we 'dɛ 'sɔ -bhlo. -Ɪn kpa wee wɛlı la -kli, 'ın -ın 'ka -gɔlʊ -zɔnʊ gʊ. 19 Zʊ -Lagɔ dlı -gʊ, -ın 'na nʊnʊ zʊbhalı gbʊ lɛ -nı. Tɔlʊa ka wee 'yoo -zɔnʊ -gʊ labhʊlʊ, 'ın wa yia dlı -Lagɔ -gʊsa, 'ın wa dlızʊzʊe yia wa 'wʊ -nyumɔ. 20 Imenee -yɔ Alɛzandlı mı wa glaa. 'Ma ın tılıa *-Saatan, 'ın wa 'ka we 'wʊla 'nʊ nıı, wa'a vɛlı -Lagɔ.

2

A bhubhoe -Lagɔ nyıma weee -nʊ nya

1 Tıada, -we ın gbaa a nʊ lɛ, mʊ -wa nıı, a bhubhoe -Lagɔ nyıma weee -nʊ nya, a 'palı -Lagɔ -bɛlʊ -yɔ, a 'palı ɔ zukpa -yɔ wa -nʊ nya, 'ın a 'ka ɔ fuo 'pa wa 'gbʊ. 2 -Wa pılıa -aın 'wlu la -yɔ -wa -galıa -aın 'yu, a bhubhoe -Lagɔ wa 'ŋnı nya, tʊ yi -amıaa -gbɛ yi, -a 'ka 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'yı -Lagɔɔ 'nʊŋwɛzʊzʊe nya, we -yɔ bhʊ tıklıı nɔnʊe nya ɔ 'yu. 3 -We mıa da nı, we mı tıklıı -amıaa gbʊwʊsa -Lagɔ 'yu, 'ın mʊ nanıa ɔ dʊdʊ. 4 Nıı, ɔ 'yıbha nyıma weee 'bhʊ gbʊ 'wʊ, 'ın wa 'ka ɔ gbʊzɔnʊ 'wʊŋwnu. 5 Nıı, -Lagɔ -bhlogbɔɔ, 'ın -a -yɔ ɔ 'sɔ nyıdı 'kɔlʊ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa nyımɛ -Zezu Klisı, 6 -ɔ wlaa ɔ 'dɛ ɔ 'ka nyıma weee 'wʊzıtı. -We mıa dɛ nı, mʊ slolua we bhlaa 'dɛbhie -gbolu nıı, -Lagɔ 'yıbha nyıma weee 'bhʊ gbʊ 'wʊ. 7 -We mıa daa 'gbʊ -Lagɔ yia -bha 'mı -sa, ın 'ka ɔ *ti-etienyɔ -yɔ ɔ gbʊgbanyɔ -zɛ. Mɔ tiea 'mı 'lakpanya -wa 'nıa *Zuifʊʊ -gbɛ, ın 'ka wa ɔ wɛlı -zɔnʊ -yɔ wa dlı ɔ -gʊ -zʊzʊe -slolu. -We mıa da, gbʊzɔnʊ -wa, ın 'nı yo -tʊbhʊda -mı.

Sa nʊkpasia -yɔ 'ŋwnı 'kaa -Lagɔ bhubhoe

8 We 'dɛɛ 'gbʊ ın 'yıbha nʊkpasia bhubhoe -Lagɔ da weee. Wa -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, wa 'bhu wa -mɔwlʊ sɔ 'wʊ -Lagɔ 'yu, wa 'na 'palı 'cɛ -nı, gbʊ 'na -mı -nı wa dlı zɔ -nı.

9 -We mıa 'ŋwnıı -nʊ nya nı, ın 'yıbha wa -pla -bana 'wʊ sa tıklıı, wa 'dɛ 'nʊŋwɛzʊzʊe nya, wa 'na wleli wa 'dɛ -yɔ -nı. Wa 'na lʊalı wa nyi 'nanʊʊ, nyımaa dlı 'wʊ gbizee 'gbʊ -nı. -Can klaa, tʊkpa yua -zɔnʊ klaa, 'naa -we ka -valɛ 'tɛa klaa, wa 'na -plalı we 'wʊ

-nɪ. 10 -We 'kaa wa 'ylinamanɪ mʊ -wa nɪɪ, wa nʊ -lu -zɔnʊ lɛ, -we mɪa da nɪ, 'ŋwnɪ -wa gbaa nɪɪ, wa mɪ -Lagɔ 'nʊŋwɛ -zʊda, wa nʊ we lɛ.

11 Nɪɪ, wa -ka 'ŋwnɪ -sloluda -mɪ, wa ŋwnu we -yɔ -dlɔɔ, wa zʊ -bha we. 12 Ɩ'ɪn 'nyɛ 'ŋwnɔ 'yoo ɔ 'ka nʊkpasia gbʊ -slolu. Wa 'na -kalɪ 'tɪtɛ nʊkpasia -gʊ -nɪ, nɪɪ, wa 'na gbalɪ ŋwɛ -nɪ. 13 Nɪɪ, -Lagɔ -laa *-Adan la tɪa, -mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ yia *Ɛvʊ la -la. 14 -Ɔ -Saatan nʊa -dawli 'wʊ, we 'nɪ -Adan, Ɛvʊ -Saatan nʊa -dawli 'wʊ, 'ɪn ɔ 'nɪa -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ zʊ. 15 We yi 'sa -mɪoo, ŋwnɪ yia 'yua gwalɪa, 'ɪn -Lagɔ yia wa gbʊ 'wʊsaa, wa -ka -Lagɔ dlɪ -gʊ -zʊda -mɪ, wa -ka wa -limaa zɛkalɪ, wa -ka -mɪ tɪklɪɪ, wa -ka wa 'dɛ 'nʊŋwɛ -zʊda -mɪ, 'ɪn -Lagɔ saa wa gbʊ 'wʊ.

3

-Lagɔnyɪmaa 'yugalɪnya

1 -We na yia gbaa gbʊzɔnʊ -wa, nɪɪ, nyɪmɛ -ka gba ɔ 'ka -Lagɔnyɪmaa 'yugalɪnyɔ -zɛ, lubho -zɔnʊ ɔ 'yɪbhaa. 2 -Lagɔnyɪmaa 'yugalɪnyɔ mɪa, ɔ -mɪ tɪklɪɪ, wa 'na 'ŋwuŋweni ɔ zɔ -nɪ. Ɔ -mɪ 'ŋwnɔ -bhloo 'lowli nya, ɔ -mɪ sa 'cɛ. Ɔ yibheli ɔ 'dɛ kpa sa. -We nanɪa 'yli, 'mʊ ɔ 'kaa lɛnʊ, ɔ kpa 'lakpanya sa 'nanʊʊ, 'ɪn ɔ yibheli gbʊ -slolu sa. 3 Ɔ 'na -zɛlɪ nʊbhanyɔ -nɪ. Ɔ 'na -zɛlɪ -gɔlʊgʊnyɔ -nɪ. Ɔ 'na -zɛlɪ 'gwɛzii zɛ -zʊnyɔ -nɪ. 4 Ɔ yibheli ɔ 'dɛɛ -buduŋwɛɛ 'yliyɔzʊ sa. Ɔ zʊ ɔ 'yua sɔ -we lʊ wa 'kaa ɔ 'nʊŋwɛ zʊ sazɔnʊ sa. 5 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ 'nɪa mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛɛ -buduŋwɛɛ 'yliyɔzʊ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka -Lagɔnyɪma 'yliyɔzʊ. 6 Nyɪmɛ -ɔ 'nyɛa ɔ 'dɛ -Lagɔ yoo 'lulolu, we 'na -zɛlɪ -mɔɔ -nɪ, we 'nɪ -mʊʊʊ, 'ɪn -mɔɔ ylimanɪa -mɔɔ 'dɛ, 'ɪn -Lagɔ dɪlɪa -mɔɔ gbʊ, sa ɔ dɪlɪa -Saatan gbʊ. 7 -Ɔ 'kaa -Lagɔnyɪma 'yugalɪ, ɔ nʊ gbʊzɔnʊ lɛ, 'ɪn ɔ -mɪ 'nʊŋwɛzʊ sa, -wa 'nɪa -Lagɔ -yi, wa 'yliya 'wʊ, we 'nɪ -mʊʊʊ, 'ɪn -maa nyɛa ɔ 'wʊ, 'ɪn ɔ bhoa -Saatan -lubhu ŋwɛ.

**Diaklɪ -lubho*

8 'Sa -bhlokpadɛ, *diaklɪ -mɪ 'nʊŋwɛzʊ sa. Wa 'na 'tʊbhʊlʊ yo -nɪ. Wa 'na 'ma -nɪ nʊ duun -nɪ. Wa 'na -talɪ 'gwɛzi la -dawli nya -nɪ. 9 Gbʊzɔnʊ -we -Lagɔ wlelia -aɪn -yla zlɪ 'klʊ, wa -tʊ we 'klilida dlɪ weee nya. 10 A -ka amɪaa diaklɪnya -bha -saa yi, a yla wa la. Wa 'nɪ gbʊnyuu kwɛ -ka, wa nʊ diaklɪ -lubho. 11 'Sa -bhlokpadɛ, wa 'ŋwnɪ -mɪ 'nʊŋwɛzʊ sa, wa 'na -zɛlɪ fɛn -cɪan -nɪ. Wa -mɪ 'cɛ. -We mɪa -lu -zɔnʊ nya, wa nʊ we lɛ 'ylɪ weee nya. 12 Waa diaklɪ mɪa, wa -mɪ 'ŋwnɪ -bhlo -bhloo 'lowli nya. Wa yibheli wa 'yua -yɔ wa -buduŋwɛɛ kpa sa. 13 Wa -ka wa lubho nʊ 'nanʊʊ, 'ɪn wa zʊa wa 'nʊŋwɛ, 'ɪn wa zʊa wa dlɪ weee -Zezu Klisɪ -gʊ, wa 'na 'ka dlɪ lʊ.

Gbʊ 'kadʊ -Lagɔ -slolua -aɪn

14 Ɪn mɪ 'sɛbhɛ nɪ cɛlɪda, -zugba na dlɪ mɪ nɪɪ, ɪn 'ka -mɪ 'yɪa mnɪ daylɪ. 15 Ɪn -ka -seli -gwlɛda -mɪ, -a 'nɪ 'yɪylɪda -mɪ -pa, 'sɛbhɛ nɪ -na yia 'yɪa, sanɛɛ -na yibhelia sa wa 'kaa -Lagɔ zʊayli nɔ, mʊ -wa 'yliyɔga -Lagɔɔ *leglizɪ. Wee leglizɪ -gʊ gbʊzɔnʊ -dɪa la, 'ɪn 'mʊ wa

'kaa lakpa -kli. 16 Nıı, gbʊzɔnʊ -wa, wɛlı -we gbaa sa -a 'kaa -Lagɔɔ 'yloogblʊ nɔ, -we mı yaa zizeda, -Lagɔ ka we -aın 'klʊslolu, wee wɛlı 'yli.

'Mɔ wa 'yıa nyımɛ nya,
'mɔ Zuzu 'Pʊpa 'yıa nyımɛ tıklıı nya,
'mɔ 'anzı 'yıa -yɔ,
ɔ gbʊ wa gbaa 'lakpanya -yla.

'Mɔ wa zʊa dlı -gʊ dʊdʊ -gʊ,
'mɔ -Lagɔ 'bhua 'wʊ ɔ 'ŋnımnıe 'wʊ.

4

Yoyogbʊ -slolunya

1 -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ sa 'vayı nıı, dʊdʊʊ bhıa -bhla mıa, nyıma tɔlʊa yia -Lagɔ dlı -gʊsaa. -Dawli -ka -zuzu wa yia 'nʊŋwɛ zʊa, 'ın zuzu 'nyii yia wa gbʊ -slolua. 2 Wɛlı 'sɔ -nyıma -wa tʊbhʊa yo, ma yia wa 'yloogblʊ -zɔnʊ -gʊ lasalıa. Waa nyıma mıa, wa 'wlukʊʊn ka -gba 'wʊlabhʊlʊ, wa 'nı 'maslɛɛn mneni wa 'ka gbʊnyuu -yɔ gbʊzɔnʊ -yɔsısalı. 3 Wa nɛɛ, wa 'na kwalı 'ŋwnɔ -nı, wa 'na lili lililu tɔlʊa -nı. Nıı, -Lagɔ -laa wee lililu la, 'ın -wa zʊa ɔ dlı -gʊ, 'ın -wa yia ɔ gbʊzɔnʊ yibhelia, wa 'ka we li ɔ fuopapıe nya. 4 -We weee -Lagɔ -laa la, we nanı 'yli, -we wa 'kaa we glaa -sa, we 'nı -mı. A kpa we 'dɛ weee la -Lagɔɔ fuopapıe nya. 5 Nıı, -Lagɔwɛlı -yɔ -amıaa -Lagɔɔ bhubhoe nʊa we lɛ, 'ın -lu weee yia -lu tıklıı -zɛ.

-Zezu Klisıı lubhonʋnyɔ -zɔnʋ

6 Wee gbʊ mıa da nı, -ın -ka we -na bhelia -sloluda -mı nı, 'ın -na zɛa -Zezu Klisıı lubhonʊnyɔ -zɔnʊ. Nıı, -Lagɔɔ dlıgʊzʊwɛlı -yɔ gbʊzɔnʊ -we 'bı -ın mıa, mʊ -wa -na lililu -zɔnʊ. 7 Titina -nine -we -Lagɔ 'nıa 'yıbha, -ın 'bhʊ we 'bı. -We -ın 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nıı, -we -Lagɔ 'yıbhaa -ın -mı we 'bı. 8 Nyımɛ -ka -gwa, ɔ ku 'ka latɛmanı, we nanı 'yli -sɛ. -Lagɔ -yloogblʊʊ -gwagwıe mıa, we nanı 'yli -lu weee glaa. Mʊ kaa -amıaa -zɛɛn gbʊ -yɔ -amıaa 'yliyɔgagıe -we mıa yida kwɛɛ. 9 Wee wɛlı mıa, we mı dlıgʊzʊ sa, 'ın we nanı 'yli wa 'ka we -yɔŋwnu dlı weee nya. 10 -We ka 'gbʊ -a mıa lubho nʊda, -a mıa sıada, mʊ -wa nıı, -a ka 'yliyɔga -Lagɔ dlı 'wʊdı. Nıı, mɔ saa nyıma weee gbʊ 'wʊ, 'ın -wa zʊa ɔ dlı -gʊ, 'ma ɔ saa gbʊ 'wʊ, we -zi nyıma -putu.

11 -We mıa da, zʊ we 'dı wa, 'ın -ın 'ka we wa -slolu. 12 Wa 'na tlili -mı 'yli la -nı nıı, -ın mı nyimesləyu nyaa 'gbʊ. Nıı, -we -na nʊa lɛ, we -slolu sa -Lagɔnyıma 'kaa nɔ. -Na wɛlı -zɛ wɛlı -zɔnʊ, -na lɛnʊgbʊ -mı 'nanʊʊ, -ın -kalı -na -limaa zɛ, -ın zʊ -Lagɔ dlı -gʊ, -ın -mı tıklıı. 13 Bhla ın 'nıa -slɔ yi, -ın tılı -na 'dɛ -Lagɔwɛlıı zɛlıe -zejila 'wʊ, nyımaa 'kʊayli -papıe, we -yɔ nyımaa gbʊslolue. 14 -We -Lagɔ 'nyɛa -mı, -we mıa -mı 'wʊ, -we ɔ 'nyɛa -mı, da nyıma gbaa -Lagɔwɛlı -na gbɛgbɛın, 'ın nyıma kpası yia -mı sɔ -gʊ lapalı, -ın 'na -salı we 'klʊ -gʊ la -nı. 15 Wee gbʊ mıa dɛ nı, -ın nʊ we lɛ dlı weee nya,

'ın nyıma weee 'ka we -yɔyı nıı, -ın mı 'yu mnıda -Lagɔ -yloogblʋ. 16 Zʋ -na 'dɛ -yɔ -na -slolugbʋ 'yliyɔ. -Ɪn kpa we la -kli. -Ɪn -ka 'sa nʋda -mı, 'ın -na saa -na 'dɛ gbʋ 'wʋ, we -yɔ -wa mıa -mı yukwli pʋlʋda.

5

Sa Timotee 'kaa - Lagɔnyıma weee kpa

1 -Ɪn 'na sʋbhalı nyıma kpası 'klʋ wa gbʋnyii 'klʋ 'cıcı nya -nı, nıı, sa -ın 'kaa -na dide -yla gba, -ın gba 'sa wa -yla. -Ɪn 'bhu nyimesia 'wʋ -na bhelia 'bhisa, 2 'ŋwnı -kpası 'wʋ -na 'nyaa 'bhisa, 'yiesia 'wʋ -na bhɔlɔa 'bhisa. -Na dlı -mı tıklıı -maa 'yu.

3 -Dʋgbaŋwnı -wa 'nıa nyıma -ka, -ın kpa wa 'nanʋʋ. 4 -Dʋgbaŋwnɔ -ka 'yu -ka, we 'nı -mʋʋʋ, ɔ -ka 'yuoyu -ka, nıı, -we nanıa 'yli -Lagɔgbʋ 'wʋ, -we -Lagɔnyıma nʋa lɛ wa -buduŋwɛɛ, waa 'ylaaslı 'kpıa we tıa. -We wa didea -yɔ wa 'nyaanya nʋa wa -yla lɛ, wa nʋ we 'lɛɛji lɛ wa -yla. Mʋ nanıa -Lagɔ dʋdʋ. 5 Nıı, -dʋgbaŋwnɔ -zɔnʋ, -ɔ 'nıa nyımɛ -ka, -Lagɔ ɔ dıa ɔ dlı weee 'wʋ, zlıoo, sabɔoo, ɔ mı -Lagɔ bhubhoeda, ɔ mı ɔ zukpa 'palıda -mɔɔ 'ka ɔ 'wʋsa. 6 -Dʋgbaŋwnɔ -ɔ nʋa ɔ 'dɛɛ dʋmagbʋ lɛ, ɔ 'dɛ yi 'yliyɔgaoo, ɔ ka tlı. 7 'Dı -ın 'kaa wa zʋ, 'ın nyıma 'na 'kaa wa gbʋ dılı, mʋ -wa nıı, 8 nyımɛ kpa ɔ zʋayli -nyıma 'nanʋʋ, ɔ kpa ɔ -buduŋwɛɛ -nyıma 'nanʋʋ we -zi -maa 'wʋ, ɔ 'nı 'sa nʋ, ɔ 'nı -Lagɔgbʋ -yɔŋwnu, ɔ -zi 'lakpanya -wa 'nıa -Lagɔ -yi.

9 Nıı, -dʋgbaŋwnɔ -ɔ ka -zʋ 'nıa -slɔ -zʋ glʋ ta nyni, -ın 'na 'bhulu ɔ 'ŋnı 'wʋ -dʋgbaŋwnıı 'sɛbhɛ -gʋ -nı. -Mʋʋ 'bıgʋ, ɔ -ka nʋkpasu -bhlogbɔɔ ŋwnɔ, 10 'ın wa 'ka gba nıı, gbʋzɔnʋ ɔ nʋa lɛ, ɔ ka ɔ 'yua zʋ 'nanʋʋ, ɔ ka ɔ 'lakpanya kpa 'nanʋʋ, ɔ ka -Lagɔnyımaa bhʋ -yɔwɔlʋ, 'ın ɔ ka gbʋzɔnʋ -gbʋ weee lɛnʋ.

11 -Dʋgbaŋwnı -dɔgbʋnya mıa, -ın 'na 'bhulu wa 'ŋnı 'wʋ 'sɛbhɛ -gʋ -nı, we 'nı -mʋʋʋ, ylıkwʋ -tʋ yia wa 'bhaa, 'ın wa 'ka Klisı sɔ lʋ lapalı. 12 Nıı, wa -ka 'sa nʋ, -Lagɔ yia wa -yɔgbʋ 'wʋbhua, -we ka gbʋ -wa, wa nɛɛ tıa wa ka wa 'dɛ wla -Lagɔ -yla, 'ın wa 'nı we lɛnʋ. 13 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'yamanı wa yamanıa, 'ın wa -yɔ -ziezie plılıa -budu -bhlo -bhlo ŋwɛɛ. We 'nı 'ya -bhlogbɔɔ wa 'ya, -zlɛ -cıan wa yia -zɛa, 'ın wa 'ka wa -limaa gbʋ 'wʋsili, 'ın -we wa 'na 'ka yaa gba, 'ın wa gbaa we. 14 We 'dɛɛ 'gbʋ, ın 'yıbha waa -dʋgbaŋwnı -dɔgbʋ -kwʋ ylı, wa gwalı 'yua, wa zʋ wa -buduŋwɛɛ 'yliyɔ. -Amıaa tʋnyıma yi -aın 'ŋnı sa. 15 Nıı, -dʋgbaŋwnı -dɔgbʋʋ tɔlʋa ka 'yoo -zɔnʋ -gʋlabhʋlʋ, 'ın wa yia -Saatan 'bı mnı. 16 -Lagɔŋwnɔ -ka -dʋgbaŋwnı -buduŋwɛɛ -ka, ɔ -sa -mɔɔ 'wʋ, ɔ 'gba yi leglizı 'wlu -mı. We -ka 'sa -mı, -dʋgbaŋwnı -wa 'nıa nyıma -ka, 'ın leglizı saa wa 'wʋ.

17 Nyıma kpası -wa zʋa -Lagɔnyıma 'yliyɔ 'nanʋʋ, -ın zʋ wa 'nʋŋwɛ, a zʋ wa 'nʋŋwɛ -zakpa 'sɔ. Nıı, -wa mıa sıada -Lagɔgbʋʋ gbagbıe -yɔ we -sloluee gbʋ 'wʋ, wa zʋ wa

'nʊŋwɛ, wa 'ka nyɪma pnɪɪ -zi. 18 Nɪɪ, *-Lagɔsɛbhɛ nɛɛ: «'Bhli -ka 'mnɔ 'titlida -mɪ, -ɪn 'na gbʊan -nɪ we ŋwɛ -nɪ.» We nɛɛ 'yaɛ: «Nyɪmɛ -ɔ nʊa lubho, we nanɪ 'yli ɔ 'ka ɔ 'pɛnɪgwɛzi 'yɪ.» 19 Wa -ka nyɪma kpasɪ gbʊ 'wlu la dɪlɪ, we gbʊdayɪnya 'sɔ, ta 'nɪ -mɪ, -ɪn 'na pʊlʊ wa yuk-wli -nɪ. 20 Nyɪmɛ -ka gbʊnyuu lɛnʊ, gba ɔ -yla gbʊ -zejila 'wʊ, 'ɪn we 'ka nyɪma tɔlʊa nyanɔ dlɪ 'wʊpalɪ.

21 -Mɪ na palɪa -bɛlʊ -yɔ, -Lagɔ klaa, -Zezu klaa, we -yɔ -Lagɔɔ 'anzɪnya, wa 'yu. Wee gbʊ mɪa, -ɪn zʊ we 'nʊŋwɛ, -ɪn 'na sɪsalɪ nyɪma -yɔ -nɪ, -ɪn 'na 'bhulu nyɪmɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ yilo -ŋwɛɛ -nɪ. 22 -Ɪn 'na palɪ nyɪmɛ sɔ -gʊ la slʊɪ ɔ 'ka -Lagɔlubho nʊ -nɪ. -Ɪn 'na plalɪ nyɪmɛ -putuu gbʊnyuu 'wʊ -nɪ, -ɪn -mɪ tɪklɪɪ.

23 -Ɪn 'na 'manɪ -slɛɛn 'nyuu 'dɛkpʊa -nɪ, nɪɪ, -ɪn 'ma nʊ -sɛ, -na nʊkplɛɛ 'gbʊ. -We ka gbʊ -wa, 'ylɪ tɔlʊa nya, 'ɪn -na nʊkplɛ glopoa.

24 Nyɪma tɔlʊaa nʊ gbʊnyuu mɪa, wa yɪ sa -mʊʊ -yɔ -gwɪɪ, 'bhie wa bhua wa -yɔgbʊ 'wʊ. 'Ɪn tɔlʊaa -nʊ mɪa, wa ka wa -yɔgbʊ 'wʊbhu 'bhie wa yɪa wa gbʊnyuu -yɔ. 25 'Sa -bhlokpadɛ, lɛnʊgbʊ -zɔnʊ mɪa, -yɔ wa yɪ we, 'ɪn -we wa'a yɪa -yɔ, we 'nɪ mneni we 'ka zizeda -tʊ.

6

1 -Wa mɪa galɪ nya, wa zʊ wa -cɪan 'nʊŋwɛ dlɪ weee nya, nyɪma yi -Lagɔ vɛlɪ, 'ɪn -we ɪn -slolua aɪn, wa yi we daa gbʊnyuu gba. 2 We -ka nɪɪ, wa -cɪan mɪ -Lagɔnyɪma nya, wa 'na nyɛnɪ wa 'wʊ -nɪ, -maa mɪ wa bhelia nyaa 'gbʊ. We 'nɪ -mʊʊʊ, -we wa 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nɪɪ, wa nʊ wa zɔlubho sazɔnʊ sa. -We ka gbʊ -wa, -wa ka zɔlubho wa mɪa nʊda, wa -Lagɔbhelia -wa, 'ɪn wa 'yɪbha -maa.

'Ŋnɪmnɪlii 'zayli

Gbʊ -ɪn 'kaa -slolu, 'ɪn 'dɪ -ɪn 'kaa wa zʊ, mʊ mɪa da: 3 nɪɪ, nyɪmɛ -ka gbʊ -putu -sloluda -mɪ, ɔ 'nɪ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ wɛlɪ -zɔnʊ 'wʊŋwnu, we -yɔ -we -a -slolua aɪn -Lagɔgbʊ 'wʊ, 4 ɔ 'dɛ ɔ 'ylimanɪa, ɔ 'nɪ gbʊ -yi. -Zlɛ gu mɪ ɔ -yɔ, kpɛlɪ ɔ kpɛlɪa. -We mɪa da nɪ, mʊ kwaa nyɪmɛ zenyi -nʊnʊe 'wʊ, 'ɪn wa gʊa -gɔlʊ, 'ɪn wa vɛlɪa wa -lima, wa pʊpalɪa 'wlukʊʊn la 'nyumɛɛ. 5 -Zlɛ wa saa we'e bhlo, wa dlɪ -nyu 'yli, 'ɪn wa 'nɪ gbʊzɔnʊ gbʊ -yii 'gbʊ, wamɪa nɛɛ nɪɪ, -wa mɪa -Lagɔɔ 'yloogblʊ, 'ŋnɪ wa yia mnɪa.

6 Nɪɪ, gbʊzɔnʊ -wa, nyɪmɛɛ 'gba -ka ɔ dlɪɪ da nyni, -Lagɔɔ 'yoo mneni we 'ka ɔ 'ŋnɪmnɪe -zɛ. 7 Kwɛ klo nya -a yia dʊdʊ -gʊ, kwɛ klo nya -a yia labhʊa. 8 We -ka 'sa -mɪ, -a -ka lililu -ka, -a -ka -bana -ka, -amɪaa -nʊ -tʊ sa. 9 -Wa 'yɪbhaa wa 'ka 'ŋnɪmnɪnya -zɛ, -Saatan ylaa wa la, 'ɪn wa bhoa lubhu ŋwɛ: wee lubhu mɪa, mʊ -wa gbʊ -klo wa 'yɪbhaa, -we nyumɔa nyɪmɛ, 'ɪn we saa wa la weee. 10 Nɪɪ, 'gwɛzii 'yɪbha -dlɪ mɪa, gbʊnyuu 'yli -bhlo -bhloo gwe -wa. 'Gwɛzii 'yɪyɪee 'tʊ ka nyɪma tɔlʊa 'bha, 'ɪn wa yia -Lagɔɔ 'yloogblʊ labhʊlʊ 'pɪpɪ. We ka sɪasɪe wa plɛ zɔ zʊ.

'Dɪzʋwɛlɪ

11 Nɪɪ, -mɪ -Lagɔnyɪmɛ, -ɪn 'bhʋ wee gbʋ nɪ 'bɪ, -ɪn -mɪ tɪklɪɪ -Lagɔ 'yu, -ɪn -yɔ -Lagɔ 'sɔ -mɪ, -ɪn zʋ ɔ dlɪ -gʋ, -ɪn -kalɪ -na -limaa zɛ, -ɪn -ka dlɪtie, -ɪn -ka dlɪ -dlɔɔ. 12 -Ɪn gʋ -gɔlʋ -zɔnʋ - we mɪa -Lagɔɔ 'yloogblʋʋ -nʋ nya. -Ɪn kpa 'yliyɔgagɪe -zɔnʋʋ -laklɪ la. Wee 'yliyɔgagɪe mɪa, 'mʋ -Lagɔ lalɪa -mɪ, -ɪn -ka we yibheli, gbʋzɔnʋ -ɪn ŋwnua - yɔ, 'ɪn -ɪn yia we gba nyɪma duuun 'yibadɪ. 13 -Lagɔ -ɔ 'nyɛa -lu weee nyapɛlɪ, ɔ -yɔ -Zezu Klisɪ, -ɔ mɪa gbʋzɔnʋʋ dayɪnyɔ nya Pɔnsɪ Pilatɪ 'yu, wa 'yu ɪn nɛɛ -mɪ -yla: 14 -ɪn zʋ -Lagɔɔ tite 'nʋŋwɛ, -ɪn 'na - nyuməns we -nɪ, -ɪn -mɪ tɪklɪɪ wa yi -mɪ gbʋ dɪlɪ. -Amɪaa - Kanyɔ -Zezu Klisɪ 'nɪ -slɔ yi, -ɪn -mɪ 'sa. 15 Bhla -Lagɔ - saa -bha, we nya ɔ yia yia. Ɔmɔ, mɔ -wa 'wʋtʋtʋe -dlɔɔɔ - Lagɔ, mɔ -wa -Lagɔ -bhlogbɔɔ, mɔ pɪlɪa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya 'wlu la, mɔ -wa -cɪan weee - Kanyɔ. 16 Mɔ -bhlogbɔɔ 'na 'kaa labhʋ, ɔ ladɪda mɪa, san 'tɪtɛ -we nyɪmɛ 'nɪa mneni ɔ 'ka -yɔlanyni, mʋ bibea we. Nyɪmɛ 'nɪ mneni ɔ 'ka ɔ -yɔyɪ. Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ -slɔ ɔ 'yɪ, 'ɪn wa 'na 'ka ɔ 'yɪ. Wa -mnɪnɪ ɔ 'ŋnɪ, 'tɪtɛ weee -mɪ ɔ -nʋ nya 'ylɪ weee nya. -Amɛnɪ!

17 -We -ka dʋdʋ -gʋ - ŋnɪmnɪnyaa -nʋ nɪ, -ɪn gba wa -yla nɪɪ, wa 'na 'ylimanɪ wa 'dɛ -nɪ. Gba wa -yla nɪɪ, wa 'na dɪlɪ wa 'ŋnɪmnɪlu dlɪ 'wʋ -nɪ, nɪɪ, we'e -gwlɛ, wa zʋ -Lagɔ dlɪ -gʋ. Mɔ nyɛa -aɪn -lu weee, we -gʋ palɪe nya, 'ɪn -a 'ka 'mʋna lii 'gbʋ. 18 Gba wa -yla, wa nʋ gbʋzɔnʋ lɛ, wa 'ŋnɪmnɪe mɪa, we -zɛ gbʋzɔnʋʋ lɛnʋe. Wa bɛ wa -lima -yɔ wa 'ka wa 'wʋsa wa 'ŋnɪmnɪlu nya. 19 Wa - ka 'sa nʋ, 'ɪn wa sʋbhaa wa 'ŋnɪmnɪlu -zɔnʋ -we 'na 'kaa lazuklu, wa cɪcɪɪ 'gbʋ, 'ɪn wa 'ka 'yliyɔgagɪe -zɔnʋ 'yɪ.

20 Timotee, -we -Lagɔ zʋa -mɪ kwɛɛ, zʋ we 'yliyɔ sa 'nanʋʋ. -Zlɛ klo -yɔ -Lagɔgbʋ'ʋ gba, we 'dɛɛ 'gbʋ, wa -ka we -sada -mɪ, -ɪn 'na palɪ we ŋwɛɛ -nɪ. Wa -ka gbʋ wa laa -luyiloo gbʋ gbada -mɪ, -ɪn 'na palɪ we ŋwɛɛ -nɪ. Wee gbʋ mɪa, yo -wa yo. 21 Nyɪma tɔlʋa nɛɛ, wa ka wee -luyilo 'yɪ, nɪɪ, wa dlɪ 'nɪ -slɛɛn -Lagɔ -gʋ -mɪ.

-Lagɔ ŋwna aɪn 'nyu la.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Pɔlʊ 'paa Timotee yoo

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ *Pɔlʊ 'paa ɔ 'tale Timotee yoo, mʊ -wa. Pɔlʊ mɪ -kaslʊ 'wʊ *Wlɔmʊ, 'bhie ɔ yia wee 'sɛbhɛ nɪ cɛlɪ. 'Dɪzʊwɛlɪ tɔlʊa Timotee 'kaa -Lagɔnyɪmaa 'yugalɪnya zʊ, wa 'ka -mɪ tɪklɪɪ, 'mʊ Pɔlʊ cɛlɪa ɔ 'wʊ.

Fʋsawɛlɪ

1 -Amɪ *Pɔlʊ cɛlɪa 'sɛbhɛ nɪ, -Lagɔ ka we 'wʊŋwnu, 'ɪn ɪn yia -Zezu *Klisɪɪ *tietienyɔ -zɛ. -Lagɔ nɛɛ gbʊzɔnʊ nya nɪɪ, 'yliyɔgagɪe ɔ yia wlaa, wee 'yliyɔgagɪe mɪa, -wa -yɔ -Zezu 'sɔ -ka -mɪ, ma yɪa we. 'Ɪn ɔ yia 'mɪ tie, ɪn 'ka we gbʊgbanyɔ -zɛ.

2 -Mɪ Timotee, na dʊdʊnanɔ -yu, -mɪ na cɛlɪa 'wʊ. Nɪɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna -mɪ 'nyu la, wa 'yɪlɪ -mɪ nyazɪ, 'ɪn wa 'nyɛ -mɪ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ 'paa Timotee 'kʋayli

3 -Lagɔ na paa fuo, na dʊkpasɪ ka ɔ bʊbɔ, wa 'bɪgʊ, -amɪ na bʊbɔ 'yaa ɔ dlɪ tɪklɪɪ nya. Ɪn -ka ɔ bhubhoeda -mɪ, zlɪoo, sabɔoo, na dlɪ'ɪ 'bhʊ -mɪ -gʊ, we 'gbʊ na paa -Lagɔ fuo. 4 Nɪɪ, na dlɪ'ɪ 'bhʊ -na 'mɪɔ -gʊ, -na 'tʊ mɪ 'mɪ 'bhada, mʊ 'kaa 'mɪ 'mʊna 'wʊla. 5 Ɪn 'nɪ we 'wʊdlʊ. Nɪɪ, -na dlɪ mɪ -Zezu Klisɪ -gʊ. Tɪada, -na 'nyaasa Loisɪ ka ɔ dlɪ -gʊ zʊ, ɔ 'bɪgʊ, -na 'nyaa Enisɪ -wa. 'Ɪn ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -na dlɪ mɪ 'ya ɔ -gʊ, we 'gbʊ na paa ɔ fuo. 6 We 'dɛɛ 'gbʊ ɪn nɛɛ -mɪ -ylaɛ: 'tɪtɛ -Lagɔ 'nyɛa -mɪ, -ɪn 'ka ɔ lubho nʊ, da ɪn palɪa -mɪ sɔ -gʊla, -ɪn 'na 'tideli we 'yi -nɪ, we yi -nyumo. 7 Nɪɪ, Zuzu -Lagɔ faa -aɪn 'wʊ, we 'nɪ nyanɔ -zuzu: -we ɔɔ Zuzu nʊa lɛ, mʊ -wa nɪɪ, 'tɪtɛ ɔ yelia -aɪn, amɪaa bheliaa zɛkalɪdlɪ ɔ nyɛa -aɪn, 'ɪn -a 'ka -amɪaa 'dɛ kpa sa -yi.*

8 Zʊ 'na 'bhalɪ -mɪ -amɪaa -Kanyɔɔ gbʊ -gbada -nɪ. -Amɪ, -ɔ wa 'paa -kaslʊ 'wʊ ɔ 'gbʊ, zʊ 'na 'bhalɪ -mɪ na 'gbʊ -nɪ. -We -ɪn 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nɪɪ, wa -ka -mɪ sɪalɪa yi -Lagɔgbʊʊ 'gbʊ, -ɪn ŋwnu we -yɔ 'tɪtɛ -we -Lagɔ 'nyɛa -mɪ nya. 9 Mɔ -saa -aɪn gbʊ 'wʊ, 'ɪn mɔ laa -aɪn, -a 'ka ɔnʊʊ nyɪma tɪklɪɪ -zɛ. Ɔ -ka 'sa nʊ, we 'nɪ -amɪaa lɛnʊgbʊ -zɔnʊʊ gbʊ, nɪɪ, ɔ ka 'cɪn we -yɔŋwnu 'nanɪdlɪ nya, -zugba ɔ 'nɪ -slɔ -lu yabhlogbɔɔ lala. 10 -Slɛɛn, -Lagɔ ka we -aɪn -slolu -amɪaa Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisɪɪ gbɛgbɛɪn. Nɪɪ, mɔ lua tlɪtlɪe. Ɔ ka we -aɪn 'klʊslolu nɪɪ, -a -ka -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, 'ɪn -a 'yɪa we. 11 Wee -Lagɔgbʊ mɪa, -Lagɔ ka -bha 'mɪ -sa ɪn 'ka we gba, ɪn 'ka ɔ tietienyɔ -yɔ ɔ gbʊʊ -slolunyɔ -zɛ. 12 We 'gbʊ sɪasɪe -we 'wʊ ɪn mɪa 'plɪlɪda, we'e 'bhalɪ 'mɪ zʊ. -We ka gbʊ -wa, -ɔ ɪn zʊa dlɪ -gʊ, ɪn -yi ɔ, 'ɪn na dlɪ 'tɛlɪ we -gʊ nɪɪ, -we ɔ tɪa 'mɪ -yɔ, 'wʊ ɔ yia we 'paa, 'ɪn gbʊwʊbhuylɪ 'ka nyni.

13 Wɛlɪ -zɔnʊ -ɪn 'nʊa da 'mɪ ŋwɛɛ, -ɪn gba we wɛlɪ -

* **1:7** We 'ji -putu -waɛ: -Lagɔ 'nɪ -aɪn nyanɔdlɪ nʊkplɛ zʊ, 'tɪtɛ klaa, nɪnnanɪe klaa, we -yɔ 'dɛ -kpakpɪe 'nanʊʊ, we dlɪ ɔ zʊa -aɪn nʊkplɛ.

bhlokpadɛ -na -lima -yla. -Ɪn nʊ we lɛ dlɪzʊzʊe -yɔ zɛkalɪdlɪ nya -Zezu Klisɪ 'wʊ. 14 Wɛlɪ -zɔnʊ -Lagɔ tɪa -mɪ -yɔ, -ɪn zʊ we 'yliyɔ, Zuzu 'Pʊpa -ɔ -dɪlɪa -aɪn 'wʊlaa 'gbʊ.

15 Nɪɪ, -ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -wa mɪa -Azii -dʊdʊ -gʊ, wa ka 'mɪ 'bɪ 'bhʊ, Fizɛlɪ -yɔ Ɛlɪmozɛnɪ mɪ wa glaa. 16 Nɪɪ, Onezifɔlʊ mɪa, ɔ ka 'mɪ 'kʋayli 'pa tenyii, zʊ 'nɪ ɔ 'bha ɪn mɪ -kaslʊ 'wʊʊ 'gbʊ. -We ɔ nʋa lɛ, -Lagɔ 'palɪ we 'bɪgʊ ɔ nyɪma -yla. 17 Da ɔ nynia *Wlɔmʊ, 'ɪn ɔ yia 'mɪ 'ylibɪlanɔnʊ bhabha, 'ɪn ɔ yia 'mɪ 'yɪ. 18 -Lagɔ 'yɪlɪ ɔ nyazɪ ɔ nyɪmaa gbʊwʊbhuzlɪ. Da -a mɪa Efɛzɪgbe nʊkplɛ, -na 'dɛ -yii 'dɛbhie we 'ji nɪɪ, ɔ ka 'mɪ 'wʊsa sɔ weee lʊ.

2

-Zezu Klisɪ 'slʊja -zɔnʊ

1 -Mɪ na 'yu, -mɪ -Zezu Klisɪ 'nyɛa 'nanɪdlɪ -ɪn kpa we la -kli, 'ɪn we 'ka -mɪ latɛmanɪ. 2 -We -ɪn 'nʋa 'mɪ ŋwɛɛ nyɪma duun 'yibadɪ, -ɪn zʊ we 'dɪ nyɪma -zɔnʊ, 'ɪn -maa mneni -maa 'ka we nyɪma -putu -slolu. 3 -Ɪn -ka sɪada -mɪ -Zezu Klisɪ 'gbʊ, -ɪn ŋwnu we -yɔ ɔ 'slʊja -zɔnʊ 'bhisa. 4 Nyɪma -ka 'slʊja pla, -ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ -kanyɔ dʊdʊ namanɪ, ɔ'ɔ pla nyɪma -kpʊaa gbʊ 'wʊ. 5 Nyɪma -ka -gwagwada gbeli, -ɔ 'nɪ wee -gwagwɪee tite 'nʊŋwɛ zʊ, wa 'na 'ka gba nɪɪ, -mɔɔ nynia tɪa. 6 Kpaapanyɔ -ɔ nʋa ɔ kpaa lubho sa 'tɪtɛɛ, mɔ yɪa we lililuu tɪanʊ. 7 -We ɪn mɪa gbada, pʊpalɪ we 'wlukʊʊn la sa 'nanʊʊ, 'ɪn -Lagɔ 'ka -mɪ 'tɪtɛ 'nyɛ -ɪn 'ka we 'dɛ weee 'wʊlanʊ.

8 -Na dlɪ -bho -Zezu -gʊ, mɔ -sɔa 'wʊ tlɪtlɪnya glaa, *-Davidɪ mɪ ɔ dʊkpasa nya, mʊ -wa -Lagɔgbʊ -we na gbaa nyɪma -yla. 9 Wee -Lagɔgbʊʊ 'gbʊ ɪn mɪa sɪada, wa ka 'mɪ gbʊan, 'ɪn wa yia 'mɪ -kaslʊ 'wʊpa gbʊnyumonyɔ 'bhisa. Nɪɪ, -Lagɔwɛlɪ mɪa, we 'nɪ gbʊanda -mɪ. 10 We 'dɛɛ 'gbʊ, ɪn 'nɪa wee sɪasɪe 'wluzɔlasalɪda -mɪ, -wa -Lagɔ -saa -bha ɔ -nʊ nya, 'ɪn wamɪa 'ka 'yoo 'yɪ. Wee 'yoo -gʊ -Zezu Klisɪ -salɪa wa gbʊ 'wʊ, 'ɪn ɔ 'ŋnɪmnɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, wa 'ka we 'yɪ. 11 Wee wɛlɪnya nɪ mɪ gbʊzɔnʊ nya:

«-A -yɔ ɔ 'sɔ ka tlɪ,
'yliyɔgagɪe -a -yɔ ɔ 'sɔ yia 'yɪa.
12 -A 'nɪ sɪasɪe 'wluzɔlasalɪ,
-a -yɔ ɔ sɔ yia nyɪma 'wlulapɪlɪa.
-A -ka ɔ gbʊ kpɛlɪ,
'ɪn ɔ kpɛlɪa -amɪaa gbʊ.
13 -Amɪaa dlɪ -ka ɔ -gʊbhʊ,
ɔnʊʊ dlɪ mɪ -aɪn -gʊ,
-we ka gbʊ -wa,
ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ kpɛlɪ.»

-We nanɪa -Lagɔ dʊdʊ, mʊ nɪ

14 -Ɪn -sa wa dlɪ glu gbʊ nɪ -gʊ, zʊ wa 'dɪ nɪɪ, wa 'na kpɛlɪ wɛlɪɪ 'ji -gʊ -nɪ. Wee kpɛlɪ kpɛlɪe mɪa, we mɪ bhe. Nɪɪ, -lu -bhlogbɔɔ we nʋa lɛ, mʊ -wa nɪɪ, -wa pʊlʊa we yukwli, 'ma we bhlɪa la. 15 Nɪɪ, -we mɪa -na -nʊ nya, -ɪn gʊ la, 'ɪn nyɪmɛ wa ylaa la, 'ɪn wa yia ɔ 'yɪ nyɪmɛ tɪklɪɪ nya -Lagɔ

'yu, -ɪn 'ka ɔ -zɛ, mɔ -wa lubhonʋnyɔ -ɔ ɔ lubho'o 'bhalɪa zʋ, 'ɪn -ɔ gbaa wɛlɪ -zɔnʋ tɪklɪɪ. 16 Nɪɪ, -zlɛ -klo wa saa nɛɛ -Lagɔ 'nɪ yaa lamɪ, -ɪn 'na palɪ we ŋwɛɛ -nɪ. -Wa palɪa we ŋwɛɛ, -Lagɔ -yɔ wa mɪa 'bhʋda. 17 Wa wɛlɪ mɪa, 'gbia vou -wa, 'ɪn we lia yɪcɛ. Imenee -yɔ Filɛtɪ mɪ waa nyɪma glaa. 18 Wa ka wɛlɪ -zɔnʋʋ 'yloogblʋ labhʋlʋ, wa nɛɛ: «-Lagɔ ka -aɪn tlɪtlɪnya glaa 'wʋsɔlʋ pepe.» 'Ɪn we yia nyɪma tɔlʋa -Lagɔɔ dlɪgʋzʋzʋe -nyumɔ. 19 -Mʋʋ bhla, *-Lagɔbuduu bhʋ 'tɪtɛ ɔ palɪa glu, we mɪ -bha gege, -mɔ wa cɛlɪa: «-Lagɔ -yi ɔnʋʋ nyɪma, 'ɪn nyɪma weee gbaa nɪɪ, wa -mɪ -Lagɔɔ -nʋ nya, wa 'bhʋ gbʋnyuu 'bɪ.»

20 Nɪɪ, 'ŋnɪmnɪnyɔɔ -budu zɔ mɪa, we 'nɪ -can kna -yɔ 'gwɛzi knaa 'dɛkpʋa wa ylɪ -mɔ. Nɪɪ, tɔlʋa mɪ mamɛ nya, 'ɪn tɔlʋa mɪa su nya. We tɪanʋ mɪa, 'fɛtɪ 'kadʋʋ zlɪ wa lilia we 'wʋ. 'Ɪn we 'sɔnʋ mɪa, 'ylɪ weee nya wa lilia -mʋʋ 'wʋ. 21 We -ka 'sa -mɪ, nyɪmɛ -ɔ -ka gbʋnyii nɪ 'bɪbhʋ, -Lagɔ yia ɔ 'dɛɛ nʋ lubho wlaa kna -zɔnʋ 'bhisa. Nɪɪ, ɔ -kanyɔ yia -bha ɔ -saa -mɔɔ 'dɛɛ -nʋ nya, ɔ gbʋ -su 'wʋ -mɔɔ kwɛɛ. Ɔ sɔ mɪ lubho -zɔnʋ weee -yla. 22 Nyimesiaa dlɪwʋnynilu mɪa, -ɪn -gwa we kwɛɛ. -We -yɔ -ɪn 'kaa lanyni, mʋ -wa nɪɪ, -ɪn nʋ gbʋ tɪklɪɪ lɛ, -ɪn zʋ -Zezu dlɪ -gʋ, -ɪn -kalɪ -na -limaa zɛ, -ɪn -mɪ -dlɔɔ. -Wa kaa dlɪ tɪklɪɪ, 'ɪn wa bhubhoea -Lagɔ, -ɪn -yɔ wa 'sɔ nʋ gbʋ nɪ lɛ. 23 Wa -ka kpɛlɪda -mɪ, we -tukwlaa, -we wa gbaa, wa 'nɪ we -yi, -ɪn 'na palɪ we ŋwɛɛ -nɪ. -Ɪn -yi we 'ji nɪɪ, wee kpɛlɪe mɪa dɛ, -gɔlʋ -gʋ we palɪa 'wlu la. 24 We 'nɪ 'ylinanɪ -Lagɔɔ lubhonʋnyɔ 'ka -gɔlʋ gʋ, -we ɔ 'kaa lɛnʋ, mʋ -wa nɪɪ, ɔ -ka 'nanɪ nyɪma weee gbɛgbɛɪn. Ɔ yibheli gbʋ -slolu sa, ɔ 'na zʋlʋ gbʋ nʋkplɛ la -nɪ. 25 Nyɪma -wa kpɛlɪa ɔ, ɔ palɪ wa -yla gbʋ la dlɪ -dlɔɔ nya, -zugba ɔ dlɪ mɪ nɪɪ, -Lagɔ yia we lɛnʋa, 'ɪn wa 'ka wa dlɪ 'bhiti. 26 Sa 'bhisa, wa -ka 'wlu -gʋ -ka, 'ɪn wa bhʋa *'Kuzuu lubhu ŋwɛɛ, mʋ kpaa wa, wa 'ka we dʋmagbʋ lɛnʋ.

3

Dʋdʋʋ 'wʋbhlolu -bhla -gbʋnya

1 -Ɪn yibheli we 'ji nɪɪ, dʋdʋʋ 'wʋbhlolu bhla, dʋdʋgʋ -gbʋ yia 'tɛmanɪa. 2 Nɪɪ, nyɪma yia wa 'dɛ 'yɪbhaa, 'gwɛzii 'talea wa yia -zɛa, wa 'dɛ wa yia -slolua, wa 'dɛ wa yia 'ylimanɪa, -Lagɔ wa yia vɛlɪa. Wa 'na 'ka wa dide -yɔ wa 'nyaa 'nʋŋwɛ zʋ. Wa 'na 'ka 'nanɪ yibheli, wa 'na 'ka -Lagɔɔ -lu 'nʋŋwɛ zʋ. 3 Wa 'na 'ka wa nyɪma 'yɪbha, wa 'na 'ka nyazɪdlɪ -ka. Nyɪma wa yia yo -yɔ zʋlʋa, -gɔlʋ wa yia kwɛ -kaa, wa 'na 'ka wa 'dɛ kpa sa -yi, wa 'na 'ka gbʋzɔnʋ 'yɪbha. 4 Waa nyɪma mɪa, wa -lima wa yia -dawli 'wʋnʋa, dlɪ -slo wa yia -kaa, wa 'dɛ wa yia 'ylimanɪa bhabha. -We nanɪa wa 'dɛ dʋdʋ, mʋ wa yia 'yɪbhaa we 'ka -Lagɔ -zi. 5 Ma yia 'wlʋa nɛɛ nyɪma mɪ -Lagɔɔ 'yloogblʋ, wa 'ka ɔ 'tɪtɛɛ 'zayli -bhalasalɪ. Waa mɪa dɛ, -ɪn 'na nynini wa kwesi la -nɪ. 6 Tɔlʋa

dılıa -buduŋwɛɛ la -dawli nya, 'ın 'ŋwnı -wa -yɔlva 'wv 'ın wa kpaa -maa. Waa ŋwnı mıa, wa ka gbvnyuu lɛnv duun, 'ın gbv -kpva wa 'yıbhaa, 'ın wa mnıa we 'bı. 7 -Lu -kpıakpıe nanı wa dvdv, 'ın wa 'nı mneni wa 'ka gbvzɔnv yibheli. 8 Zanɛsı -yɔ -Zablɛsı ka *Moizı -yɔwvsɔlv, 'sa -bhlokpadɛ waa nyıma nı -sɔlva -Lagɔgbv -yɔwv. Wa 'wlukvvn ka -nyumɔ, 'ın wa dlızvzve bhe. 9 Nıı, wa 'na 'ka 'yugbɛın mnı, wa -sabhɛ wa yia -yɔyıa, sa wa 'yıa waa nyıma sɔ nıı -nv -yɔ.

'Dızvwɛlı

10 Nıı, -mı, sa ın kpaa na 'dɛ, -ın ka we -yɔyı, -we na slolua nyıma, -we ın nva lɛ, -we ın gbaa ın 'ka lɛnv na lubho 'wv, -ın -yi we. Sa na zva na dlı -Lagɔ -gv, sa ın kaa dlıtie, sa ın -kalıa na -limaa zɛ, sa na tɛmanıa dlı, -ın -yi we. 11 Sa wa palıa 'mı 'klıyıe 'wv, sa wa sıalıa 'mı, -ın -yi we. Sa wa sıalıa 'mı Antiɔsv, Ikoniumv we -yɔ Lisıtlıgbe nvkplɛ, -ın -yi we. Nıı, Nyımaa -Kanyɔ yia 'mı we 'dɛ weee 'wvsaa. 12 Gbvzɔnv -wa, nyıma weee -wa 'yıbhaa wa 'ka -Lagɔɔ 'yoo bhli, wa -yɔ -Zezu 'sɔ, 'klıyıe 'wv wa yia wa 'palıa. 13 Nıı, -mvmv -wa 'nyii -cıan -yɔ -dawli -cıan, gbvnyuu lv -maa yia plaa. Nyıma wa yia -dawli 'wvnva, 'ın wa 'ka wamıa -dawli 'wvnv. 14 Nıı, -mı, -we -ın 'nva, -we -ın ŋwnua -yɔ dlı weee nya, -ın 'tɛmanı dlı we -gv. -Wa -slolua -mı we, -ın -yi wa. 15 Nıı, we 'ka -na 'yıslɔ bhla 'bhv, -ın -yi -Lagɔwɛlı. Wee wɛlı mıa, we mneni we 'ka -mı gbvyilo 'nyɛ, 'ın -ın 'ka -Zezu dlı -gv zv, -Lagɔ 'ka -mı gbv 'wvsa. 16 Wɛlı weee -we mıa cɛlıda *-Lagɔsɛbhɛ 'wv, -Lagɔɔ 'wvnyapɛlıwɛlı -wa. -We we nva lɛ, mv nı: nyıma we slolua, nyımɛ -ka gbvnyuu lɛnv, 'ın we slolua we ɔ, nyımɛ we mnazıa, 'ın we slolua -aın sa -a 'kaa tıklıı -mı, 17 'ın we 'ka -Lagɔnyımɛ la mnazı 'cɛ, ɔ 'ka gbv -zɔnv weee lɛnv.

4

1-2 Ɪn nɛɛ -mı -yla: -ın gba -Lagɔgbv. -Mı na zva 'dı -Lagɔ -yɔ -Zezu Klisı 'yu. -Zezu -ɔ 'kaa tlıtlınya -yɔ 'yliyɔganyaa -yɔgbv 'wvbhu, -ɔ 'kaa lv yi, ɔ 'ka nyıma 'wlulapılı, ɔ 'gbv na zva -mı 'dı. -Ɪn gba wa -yla -Lagɔgbv, -ın 'tɛmanı 'wv we -gv. Da -ka 'ylinanıoo, da -ka 'ylinyunooo, -ın gba we, -ın lu wa. Nyıma -ka gbvnyuu lɛnv, gba we wa -yla, 'ın -wa -ka gbv -zɔnv lɛnv, 'pa wa 'kvayli. -Ɪn nv -we weee mıa nı lɛ, nv we lɛ gbvslolue -yɔ dlıtie nya. 3 Nıı, bhla mıa yida, wa 'na 'ka gbvslolue tıklıı yukwli pvlv. -We nanıa wa 'dɛ dvdv, 'mv wa yia lɛnva. Gbv -slolunyaa -zlo wa yia 'wlu gvgwlalıa, 'ın -we mɛnıa wa yukwlii 'yoo 'wv, 'ın -maa 'ka we gba. 4 Gbvzɔnv -yla wa yia yukwli 'sumanıa, 'ın wa 'ka we -kalı ninenya -yla. 5 Nıı, -mı, -ın kpa -na 'dɛ 'nanvv, -ın dı sıasıe 'wlu zɔla, -ın gba -Lagɔgbv, gbalı -na lubho -Lagɔɔ 'yloogblv.

6 Nıı, -amı mıa, ın ka na 'dɛ wla 'slaka nya pepe, 'ylı -we nya ın 'kaa labhv, we ka cıpa. 7 Ɪn ka -gɔlv -zɔnv gv,

ın ka wee -gwagwıe bhloluda nyni, ın 'nı -Lagɔgbʊ 'yitide. 8 -Slɛɛn, -ɔ nynia -gwagwıe nya tıa, ɔ -tnʊʊ mıa, -Lagɔ ka we la mnazı 'mı -yla, mʊ -wa nıı, mɔ bhua nyımaa -yɔgbʊ 'wʊ tıklıı. We 'nı na 'dɛ -bhlo -yla, nıı, -wa weee mıa ɔ yiyie wʊda zɛkalıdlı nya, ma yia wee -tnʊʊ 'yıa.

Pɔlvv 'wvbhlolu -gbvnya

9 -In 'yı 'klı -ın 'ka na -gbɛ yi slʊı. 10 Nıı, Deması 'yıbha dɛslɛɛn -dʊdʊgʊ gbʊʊ 'gbʊ, ɔ ka 'mı 'bıbhʊ, 'ın ɔ yia Tɛsalonikı mnı. Klesansı ka -Galasii mnı, 'ın Titı yia Dalımasi mnı. 11 Lukıı 'dɛbhlo -tʊa 'mı -yɔ. -In -ka yida -mı, -ın 'bhu Malıkı 'wʊ, -ın -yɔ ɔ 'sɔ yi, nıı, 'wʊ ɔ saa 'mı bhabha na lubho 'wʊ. 12 In ka Tisikı tie Efɛzı. 13 Nıı, na -gʊslunaa ın tıa Tloası -mɔ Kalıpusıı -buduŋwɛɛ, -ın -yɔ we yi, we -yɔ na glıglı -sɛbhɛ. Nıı, -ın 'na dlʊlʊ we nımɛku -nʊ 'wʊ -nı.

14 Alɛzandlı, -ɔ mıa bhlabhlanyɔ nya, ɔ ka 'mı gbʊ -yɔkpalı bhabha. -We ɔ nʊa lɛ, Nyımaa -Kanyɔ 'kaa we 'lɛɛji wla. 15 'In -mı, -ın zʊ -na 'dɛ 'yliyɔ ɔ gbɛgbɛın, nıı, ɔ ka -amıaa wɛlı -yɔwʊsɔlʊ bhabha.

16 Da wa kwaa 'mı gbʊwʊbhunya 'yu tıada, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı 'mı gwelʊ -mı. Wa 'dɛ weee ka 'mı 'bıbhʊ. Nıı, -Lagɔ 'na dılı wee gbʊ wa 'wlu -nı. 17 Nıı, -amıaa -Kanyɔ mıa, ɔ mı 'mı kwesi, 'ın ɔ ka 'mı 'tıtɛ 'nyɛ, 'ın ın yia ɔ wɛlı gba we -gʊ yelie nya, 'ın 'lakpanya weee -wa 'nıa *Zuifʊ, wa yia we 'nʊ. 'In -Lagɔ yia 'mı -jla ŋwɛɛ -sa. 18 Nyımaa -Kanyɔ yia 'mı gbʊnyuu weee zɔ 'wʊbhua. Mɔ yia 'mı gbʊ 'wʊsaa, 'ın da ɔ pılıa nyıma 'wlu la yalı ın 'ka -mɔ nyni. Wa -mnını ɔ 'ŋnı 'ylı weee nya. *-Amɛnı!

Pəlv 'paa wɛlı

19 Nıı, ın -sa Plisilı -yɔ Akilası fʊ, we -yɔ Onezifɔlʊʊ -buduŋwɛɛ -nyıma. 20 Ewlasıtı ka Kolɛntı -tʊ, 'ın Tlofimʊ ka gu bhli, we 'gbʊ ın yia ɔ Milee tı. 21 Da ŋwɔtlɔyibhla 'nıa -slɔ da nyni, -ın 'yı 'klı -ın 'ka na -gbɛ nyni. Ebulusı klaa, Pudɛn klaa, Linusı klaa, Klodia klaa, we -yɔ -amıaa bhelia weee, wa nɛɛ wa -saa -mı fʊ.

22 -Amıaa -Kanyɔ -yɔ -mı 'sɔ -tʊ. -Lagɔ ŋwna aın nyu la.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Titı yoo

Titı mıa, *Pɔlʊʊ 'tale yabhlo -ɔ -saa ɔ 'wʊ ɔ -Lagɔlubho nʊda, mɔ -wa. Nıı, -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ yabhlo ɔ -mı bhaa Klɛtı. Sa nyımɛ 'kaa -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ -zɔnʊ -zɛ, 'mʊ Pɔlʊ cɛlıa ɔ 'wʊ. 'Sɛbhɛ 'sɔ Pɔlʊ 'paa Timotee yoo, we nʊkpla gbʊ -yɔ -we ɔ 'paa Titı yoo 'wʊwlʊ.

Fʊsawɛlı

1 Nıı, -amı *Pɔlʊ, -ɔ -wa -Lagɔɔ lubhonʊnyɔ -yɔ -Zezu *Klisıı *tietienyɔ, -amı cɛlıa 'sɛbhɛ nı. Lubho -we -Lagɔ 'nyɛa 'mı, mʊ -wa nıı, -wa ɔ -saa -bha, ın kwa wa dlızʊzʊee 'yoo -gʊ, 'ın ın -slolu wa, wa 'ka gbʊzɔnʊ yibheli, wa 'ka -Lagɔɔ sɔlʊ nɔda -tʊ. 2 We -ka 'sa -mı nı, -maa mneni -maa 'ka we dlı 'wʊdı nıı, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, -Lagɔ yia we -maa 'nyɛa. Nıı, -Lagɔ, -ɔ'ɔ 'tʊbhʊa yo, ɔ ka ɔ wɛlı wla wee 'yliyɔgagıe -mınıı -maa 'nyɛnyıee daa, -zugba -lu yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ lamı. 3 Nıı, bhla -we -Lagɔ 'paa ŋwɛɛ, we nynia, 'ın ɔ yia ɔ wɛlı zlı 'klʊ wleli. Wee wɛlı mıa nı, mʊ -wa gbʊ -we ɔ tıa 'mı -yɔ nıı, ın mnı gbaa da weee, sa -amıaa Gbʊwʊsanyɔ -Lagɔ gbaa we -mı, we sɔlʊ.

4 Titı, na 'yuu 'zayli -amıaa dlızʊzʊe -bhlo Klisı 'wʊ, -mı na cɛlıa da 'wʊ: Nıı, Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisı nʊ -mı 'nanı 'wʊ, 'ın wa 'nyɛ -mı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

-Lagɔnyımaa 'yugalınyɔɔ lapalıe

5 Nıı, ın -ka -mı Klɛtıdʊdʊ -gʊ tı nı, -ın 'ka gbʊ -we -tʊa 'wʊʊ 'wlubhaa gbʊ -wa. 'Gbeo 'gbe -we -ka -mı, we mı nıı, -ın palı -mɔ -Lagɔnyımaa kpası la, sɔ -we ın -slolua -mı lʊ: 6 -Lagɔnyımɛ kpasa mıa, ɔ -mı 'cɛ, ɔ -mı 'ŋwnɔ -bhloo 'lowli nya. Ɔ 'yua -mı dlızʊnya nya,* 'ın nyıma 'na -salı wa 'yliyɔtɛlɔ dı -yɔ wa gbʊʊ 'nʊŋwɛ -sa dı -nı. 7 Nıı, -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ mıa, ɔ kwɛ nya -Lagɔlubho mıa. We 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ lɛnʊgbʊ -mı 'cɛ: ɔ 'na -mı -nı 'dɛɛ 'ylimanınyɔ klaa, 'cɛkanyɔ klaa, nʊbhanyɔ klaa, we -yɔ -gɔlʊgʊnyɔ nya -nı. Ɔ 'na tıtalı dlı 'nyuu nya 'gwɛzi la -nı. 8 Nyıma -ka ɔ -gbɛ yi, ɔ yibheli wa kpa sa, 'ın ɔ -kalı zʊzɔnʊʊ lɛnʊee zɛ. Ɔ yibheli ɔ 'dɛ, ɔ -mı nyımɛ tıklıı nya, -mɔwlʊda, 'bhie ɔ yibheli ɔ 'dɛ kpa sa. 9 Wɛlı -we mıa dlıgʊzʊ sa, 'ın -we -yɔ -we wa -slolua ɔ 'sɔ mıa -bhlo nı, ɔ -tʊ we -gʊ. We -ka 'sa -mı nı, 'ın ɔ mnenia ɔ 'ka nyıma 'kʊayli 'pa gbʊ tıklıı slolue nya. 'In ɔ slolua ɔ kpɛlıkpɛlınya sa -maa mnɔa.

Yoyogbʊʊ sloluee labʊbalınya

10 Nıı, gbʊ -nyumɔnya -zu 'wʊ. Wa glaa, dumadu mı *Zuifʊ -wa -zɛa -Lagɔnyıma nya. Gbʊkpʊagbʊʊ gbagbıee lubho -yɔ -dawli wa kaa. 11 We mı nıı, -ın 'munu wa ŋwɛ. -We ka gbʊ -wa, -glıgbɔ

* **1:6** Tɔlʊa nɛɛ: ɔ 'yua -mı 'yua -zɔnʊ nya.

-kpabhie wa mumnia la, -we wa 'na 'kaa -slolu, we slolue nya wa 'ka 'gwɛzi 'yı zʋbhalı sɔlʋ. 12 Nıı, wa 'dɛɛ bheli Klɛtı -nyımɛ yabhlo, -ɔ -wa gbʋʋ -falıpanyɔ, ɔ nɛɛ: «Klɛtı -nyıma, yocıaan klu, nıma 'nyii, 'yalɔnya -wa ka -yɔkpagbʋ weee -wa lilie.» 13 'Ɪn wee gbʋdayıwɛlı nı mı gbʋzɔnʋ nya. We 'dɛɛ 'gbʋ, -ın gba wa -yla 'klʋ 'cıcı nya, 'ın wa 'ka dlı tıklıı zʋ. 14 Wa 'na nɛnı 'maslɛɛn Zuifʋʋ ninenya -yɔ nyıma -wa 'bhʋlʋa gbʋzɔnʋʋ 'yoo -gʋlaa 'wlukʋʋn -titenya -yɔla -nı. 15 Nıı, -lu weee mı -mɔwlʋda nyıma -wa ka dɛ mıa -mɔwlʋda -yla. -Wa kaa pʋın, 'ın wa'a zʋa dlı nı, -lu yabhlogbɔɔ 'nı -mɔwlʋda -mı wa -yla, -we ka gbʋ -wa, wa 'ylimnee -yɔ wa 'wlukʋʋn ka pʋın. 16 Wa -ka ladı, wa nɛɛ nıı, wa -yi -Lagɔ, 'ın wa lɛnʋgbʋ -nanʋ palıa -Lagɔ -blıgʋ. Zɛn wa kaa, yukwliyɔsulonya -yɔ -wa 'nıa -lu -zɔnʋ yabhlogbɔɔɔ lɛnʋe mneni, 'ma wa -mıa.

2

Gbʋslolue tıklıı

1 Nıı, -mı, -we -yɔ -slolue tıklıı 'sɔ mıa -bhlo, -ın -slolu we. 2 -Ɪn gba nyıma kpası -yla nıı, wa -mı 'cɛ. Wa -mı 'nʋŋwɛzʋ sa, wa yibheli wa 'dɛ, 'ın wa -mı gege wa dlızʋzʋe klaa, zɛkalıe klaa, we -yɔ wa dlıtie 'wʋ.

3 'Sa -bhlokpadɛ, gba 'ŋwnı kpası -yla nıı, wa tılı wa 'dɛ -Lagɔ. Wa 'na -zɛlı nyımaa 'ŋnı -nyumɔnya -yɔ nʋʋ galı -nı. Wa -mı 'ŋwnıı 'dızʋnya -zɔnʋ nya. 4 We -ka 'sa -mı, 'ın wa slolua 'ŋwnı -dɔgbʋ -maa 'lowlia -yɔ -maa 'yuaa zɛkalıe. 5 'Ɪn wa slolua -maa -maaa 'dɛɛ yibhelie -yɔ -maaa 'lowlii 'dɛbhlo -yla -mımıe, we -yɔ -glıgbɔkaŋwnı -zɔnʋ -wa zʋa wa 'lowlia 'nʋŋwɛ. Nıı, -mʋʋ yi 'wlʋ nıı, nyımɛ yabhlo gba gbʋ 'nyuu -Lagɔwɛlıı daa.

6 'Sa -bhlokpadɛ, gba ny-imesia -yla nıı, wa yibheli wa 'dɛ. 7 -Mı, -na 'dɛ, -ın -mı sɔ weee lʋ ladıdıe -zɔnʋʋ 'ylislol-unyɔ nya. -Ɪn -ka -sloluda -mı, -ın nʋ we lɛ sazɔnʋ sa, -ın 'na kpʋkplalı -nı. 8 Nıı, -ın gba wɛlı tıklıı -we zɔ wa 'nıa mneni wa 'ka 'ŋwuŋwe. We -ka 'sa -mı nı, 'ın -na kpɛlıkpɛlınya zɛa zʋʋ nıma, gbʋ 'nyuu yabhlogbɔɔ -we wa 'kaa gba -amıaa daa, we 'nı -mıı 'gbʋ.

9 We mı nıı, galı pılı wa -cıan zɔla gbʋ weee 'wʋ, 'ın wa -tʋ -maa dʋmagbʋ lɛnʋda. Wa 'na kpɛlı -maa ŋwɛ -yɔ -nı, 10 'ın wa 'na ylili -maa -lu yabhlogbɔɔ -nı. Nıı, -we wa 'kaa lɛnʋ, mʋ -wa nıı, wa -slolu 'ylı weee nya nıı, wa mı galı -zɔnʋ nya wa -cıan -yla. We -ka 'sa -mı nı, gbʋslolue -we gbaa -amıaa Gbʋwʋsanyɔ -Lagɔɔ gbʋ, 'ın wa nyɛa we 'ŋnı sɔ weee lʋ.

11 Nıı, -Lagɔ ka ɔ 'nanıdlı zlı 'klʋ wleli. Mʋ 'wʋ nyıma weee gbʋwʋbhʋbhʋe bhʋa. 12 'Ɪn nɔnɔbhʋ -we -yɔ -Lagɔ 'sɔ'ɔ gbaa -yɔ dʋdʋgʋ -nyımaa dlıwʋnynili, sa -a 'kaa we 'bıbhʋ, mʋ slolua we -aın. 'Ɪn -amıaa nɔnɔbhʋ 'ka -mı 'cɛ dʋdʋ nı -gʋ, we 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'nʋŋwɛzʋ sa. 13 Nıı, 'mʋna -ylı -we -a dıa dlı 'wʋ, 'sa -a

'kaa we wʋ. -Zezu Klisı -ɔ -wa -amıaa -Lagɔ 'kadʋ, we -yɔ -amıaa Gbʋwʋsanyɔ, we zlı ɔ 'ŋnımnıe 'kaa bhlewlʋ. 14 Ɔɔ -Zezu ka ɔ 'dɛ wla -amıaa 'gbʋ, ɔ 'ka -aın 'wʋzıtı gbʋnyuu weee kwɛɛ, 'ın ɔ 'ka -aın -mɔwlʋlʋ -a 'ka nyıma -wa mıa ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ -nʋ nya -zɛ, 'ın -a 'ka -gʋladoluda -mı -lu -zɔnʋ lɛnʋda.

15 Nıı, -we -ın 'kaa -slolu 'tıtɛ nya, -zugba -na pa -na yukwlipʋlʋnya 'kʋayli, we -yɔ -na sʋbha wa lɛnʋgbʋ 'nyii wa 'klʋ, mʋ mıa dɛ. Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na tlili -mı 'yli la -nı.

3

-Lagɔnyımɛɛ nɔnɔbhʋ

1 Nıı, ligbe -Lagɔnyıma nıı, wa pılı nyımaa 'yugalınya -yɔ 'gbee -cıan zɔla. Wa zʋ -maa 'nʋŋwɛ, 'ın wa -mı -kli wa 'ka lubho -zɔnʋ weee nʋ. 2 Wa 'na gbalı wɛlı 'nyuu nyımɛ yabhlogbɔɔɔ daa -nı. Wa -mı -dlɔɔ, wa -ka dlı -zɔnʋ, 'bhie wa -yɔ nyıma weee -mı nnada 'ylı weee nya. 3 -We ka gbʋ -wa, bha, -amıa mı 'ya 'sa titinanya -yɔ gbʋʋ 'nʋŋwɛsanya nya, -a ka mnɔ. Dlıwʋnynili -yɔ dʋdʋnanɔlii 'yli -bhlo -bhloo galı -a -mıa -benyi. Nʋkplɛ 'ylinyuno -yɔ -luu 'tʋ 'wʋ -a mıa -benyi, 'ın -a mıa bha 'wʋnyɛ sa, 'ın -a -yɔ -amıaa -lima nyınyɛnıa 'wʋ. 4 Nıı, da -amıaa Gbʋwʋsanyɔ -Lagɔ -slolua ɔ 'nanıdlı -yɔ ɔ nyımaa zɛkalıdlı nyıma 'klʋ, 5 ɔ ka -aın gbʋ 'wʋsa. We 'nı nıı, libho -zɔnʋ -a nʋʋ gbʋ, nıı, nyazı ɔ 'yılıa -aıın gbʋ -wa. Ɔ ka -aın gbʋ 'wʋsa, 'ın ɔ yia Zuzu 'Pʋpaa 'tıtɛ nya -amıaa 'lulolu gwalı -a 'ka 'yliyɔgagıe lolu 'yı, -amıaa -yɔwɔlʋe nya. 6 Ɔɔ Zuzu 'Pʋpa -Lagɔ yia -aın -gʋslua sa duun, -amıaa Gbʋwʋsanyɔ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın. 7 'Ɪn, ɔ 'nanıdlı nya -a 'ka nyıma tıklıı nya -mı -Lagɔ 'yu, 'ın 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, -we -a mıa dlı 'wʋdıda, a 'ka we 'yı. 8 Nıı, wɛlı nı mı dlıgʋzʋ sa. Ɪn 'yıbha nıı, -ın gba wee gbʋnya mıa da -zakpa duun, 'ın -wa zʋa -Lagɔ dlı -gʋ, wa 'ka libho -zɔnʋʋ nʋnʋe 'yliyɔzʋ 'nanʋʋ, 'ın wa 'ka wa 'dɛ we tılı. -We nanıa 'yli, 'ın -we kaa 'nʋŋwɛ nyımaa 'yliya 'wʋ, mʋ mıa dɛ.

9 Nıı, gbʋkpʋagbʋ -gʋ kpɛlıe klaa, -we weee -wa dʋkpasıı 'ŋnıı 'sɛbhɛ klaa, we -yɔ -zlɛ -yɔ *Moizıı tite -gʋ kpɛlıe, -ın bhlılı we -yɔla. We bhebhe, 'ın we 'nı 'ji -ka. 10 -Ɔ sısalıa nyıma -yɔ, -ın 'palı ɔ zlı -zakpa -bhlo, -zakpa 'sɔ, 'bhie, -ın 'ka ɔ -na 'dɛ -yɔjlalı. 11 We -ka 'sa -mı nı, -ın -yi we 'ji nıı, 'sasʋkpa -nyımɛ ka 'yoo -zɔnʋ -gʋlabhʋlʋ, ɔ gbʋnyii slolua nıı, ɔ mı 'yoo 'nyuu -gʋ.

'Wʋbhlolu -yıbhalı -gbʋnya

12 Nıı, Alıteməsı -yɔ Tisikı 'sɔ nyıdı, nyɔɔ ın -ka -mı 'wʋtie, -ın 'yı 'klı -ın 'ka 'mı 'yıa mnı Nikopolisı, ın ka dlı -sa ın 'ka -mɛmɛ ŋwɔtlɔyibhla 'paa 'gbʋ. 13 'Ɪn, titee yilonyɔ 'kadʋ Zenası -yɔ Apolɔsʋ 'sɔ -ka 'lakpa 'wʋ mnıda -mı, -ın 'yı 'klı -ın 'ka wa -yɔbɛ. Sa -ın 'kaa nʋ, 'ın wa -yɔgbʋ weee 'ka gba, -ın nʋ 'sa. 14 Cıın, we mı nıı, -amıaa -Lagɔnyıma 'kpıa

libho -zɔnʊʊ nʊnʊe, wa tιlι wa 'dɛ we, 'ιn wa 'ka nyιmaa -yɔbɛbιe kwɛyɔmneni. Nιι, wa 'na -dιlι la bhe -nι.

15 Nιι, nyιma weee -wa -yɔ 'mι 'sɔ mιa -seli, wa nɛɛ wa -sa -mι fʊ. Nyιma -wa -kalιa -amιaa zɛ dlιzʊzʊe 'wʊ, -ιn -sa wa fʊ -aιn -yla.

-Lagɔ ŋwna a 'dɛ weee 'nyu la.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Filemɔ yoo

'Sɛbhɛ *Pɔlʊ 'paa ɔ 'tale Filemɔ yoo, mʊ -wa. Filemɔ ka gaylo yabhlo -ɔ wa laa Onezimʊ. Ɔɔ Onezimʊ ka -flii -bho ɔ -kanyɔ kwɛɛ. Ɔ -yɔ Pɔlʊ gbelia 'wʊ -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu. 'Sɛbhɛ nɪ 'wʊ, -we Pɔlʊ yɪbhalɪa Filemɔ, mʊ -wa nɪɪ, ɔ ŋwnu ɔ gayloo 'wʊbhu gbʊ -yɔ, 'ɪn ɔ kpa -mɔɔ -Lagɔbheli 'bhisa. Nɪɪ, ɔ 'na kpalɪ ɔ gaylo -ɔ -bhoa ɔ kwɛɛ -flii 'bhisa -nɪ.

Fʊsawɛlɪ

1 Filemɔ, -na fʊʊ! -Amɪ *Pɔlʊ, -amɪ mɪa -Zezu *Klisɪɪ 'gbʊ -kaslʊ 'wʊ nɪ, ɪn -yɔ -amɪaa bheli Timotee sɔ paa da -mɪ 'sɛbhɛ yoo. 2 -Mɪ, -amɪaa jijli -tale Filemɔ, -mɪ -yɔ -aɪn 'sɔ nʊa -Lagɔlubho dabʊdʊ nɪ, -ɪn -yɔ -amɪaa bhɔlɔ Afia klaa, -Lagɔɔ tʊgʊnyɔ Alɪsipʊ klaa, we -yɔ *leglizɪ -we gbelia 'wlu -na -buduŋwɛɛ, ɪn -sa aɪn fʊ. 3 Nɪɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna aɪn 'nyu la, 'ɪn wa 'nyɛ aɪn 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo Filemɔɔ 'gbʊ

4 Filemɔ, na jijli -tale, 'kɔmʊʊ ɪn -ka -Lagɔ bhubhoeda -mɪ nɪ, 'ɪn na paa -mɪ dlɪ -gʊ, -Lagɔ na paa fuo -na 'gbʊ. 5 Nɪɪ, sa -ɪn zʊa dlɪ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ 'wʊ nɪ, 'ɪn -ɪn -kalɪa -Lagɔnyɪma weee zɛ, ɪn ka we 'nʊ. 6 Nɪɪ, -Lagɔ na bhubhoea -na 'gbʊ, dlɪzʊzʊe -bhlo -a kaa, we -slolu zʊzɔnʊ weee lɛnʊe tenyi tenyii -ɪn 'ka Klisɪɪ lubho nʊ. 7 Na bheli -zɔnʊ, sa -ɪn -kalɪa -Lagɔ -yɔ ɔ nyɪmaa zɛ, mʊ -laa 'mɪ 'mʊna 'wʊ, 'ɪn mʊ 'paa 'mɪ 'kʊayli. -We ka gbʊ -wa, -ɪn ka -Lagɔnyɪmaa dlɪ -bɛlʊ -yɔpalɪ.

Pɔlʊ bhubhoea Filemɔ Onezimʊʊ 'gbʊ

8 Nɪɪ, -we -ɪn 'kaa lɛnʊ, we se mɪ 'mɪ -yla, ɪn 'ka -mɪ -yla we gba Klisɪ 'wʊ. 9 -Amɪ Pɔlʊ, -ɔ -wa nyɪsɔa, 'bhie, -ɔ mɪa -kaslʊ 'wʊ -Zezu Klisɪɪ 'gbʊ, ɪn nɛɛ -mɪ -ylaɛ: -a kɪkalɪ zɛ, we 'gbʊ na bhubhoea -mɪ. 10 -In -talɪ, da ɪn mɪa -seli -kaslʊ 'wʊ, Onezimʊ ka na 'yu -zɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ, ɔ 'gbʊ na bhubhoea -mɪ. 11 Cɪɪn, -benyi, ɔ 'nɪ nyɪmɛ 'wʊ -ka -mɪ 'yliya 'wʊ, nɪɪ, -slɛɛn mɪa da, ɔ mɪ nyɪmɛ nya -a 'dɛ 'sɔɔ -nʊ nya.*

12 -Ɔ na bhitia da lʊ -na -gbɛ, na 'dɛɛ dibhe -wa. 13 Da ɪn mɪa da -kaslʊ 'wʊ, -Lagɔgbʊʊ gbagbɪee 'gbʊ, ɪn 'yɪbha yaa, ɪn 'ka ɔ na 'dɛ kwesi tɪ, ɔ 'ka 'mɪ 'wʊsa -na 'bɪgʊ. 14 Nɪɪ, -we ka gbʊ -wa, ɪn 'nɪ 'yɪbha, ɪn 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, -zugba ɪn 'nɪ -na ŋwɛɛ wɛlɪ 'nʊ. In 'na 'ka gba nɪɪ, -ɪn nʊ 'mɪ -yla zʊzɔnʊ lɛ -gla nya, nɪɪ, we -zɛ -na 'dɛɛ dlɪɪ da gbʊ.

15 Na dlɪ nɛɛ nɪɪ, -we ka 'gbʊ ɔ yia -mɪ -yɔ 'bhʊ bhla -sɛlɛ nya nɪ, ɔ 'ka -mɪ kwesi -tʊ 'ylɪ weee nyaa gbʊ -wa. 16 Nɪɪ, ɔ 'nɪ 'maslɛɛn gaylo -kpʊa nya -mɪ, ɔ -zi -slɛɛn gaylo 'wʊ. Ɔ mɪ na yɪcɛ nya -Zezu 'wʊ, 'ɪn ɔ mneni

* **1:11** Onezimʊʊ ji -wa glɛkɪwɛlɪ 'wʊ: «ɔ mɪ nyɪmɛ nya»!

ɔ 'ka -na yıcɛ nya -mı, we 'ka na -nʊ 'wʊzi. Filemɔ, ɔ mı -na gaylo nya, 'ın ɔ mı 'yaa -na -Lagɔbheli -zɔnʊ nya.

17 -Ɪn -ka 'mı 'wʊbhu -na nɔnɔnyɔ nya nı, ın -ka yaa -na -gbɛ yi, sa -ın 'kaa 'mı kpa, -ın kpa 'sa ɔ. 18 Ɔ -ka -mı -yla gbʊnyuu lɛnʊ, -na kpagbʊ -ka ɔ 'wlu -mı, nıı, -ın zʊ 'mı we 'wlu. 19 -Amı Pɔlʊ, na 'dɛɛ sɔ nya na cɛlıa da we: -amı yia wee kpagbʊ -saa. 'Ɪn ın 'na 'ka -mı ligbe nıı, na kpagbʊ mı -mı 'wlu. -Na 'yliyɔgagıe -we mıa -Lagɔ 'wʊ, mʊ -wa na kpagbʊ -mı 'wlu, we 'nı mʊʊ? 20 Cıın, na bheli, -we na gbaa -ın nʊ lɛ nı, -ın nʊ we lɛ -amıaa -Kanyɔɔ 'ŋnı nya. -Ɪn 'palı na dlı bɛlʊ -yɔ Klisıı 'gbʊ.

21 Ɪn mıa 'sɛbhɛ nı cɛlıda, -zugba na dlı 'tɛ -mı -gʊ 'wʊ. Nıı, -we na yıbhalıa -mı, ın -yi we 'ji, lɛ -na yia we nʊa, we 'ka -mʊʊ 'wʊ -zi. 22 -Mʊʊ 'bıgʊ, -ın mnazı -buduu 'yu yabhlo zɔ la 'mı -yla. -Lagɔ a mıa bhubhoeda na 'gbʊ, ın dı we dlı 'wʊ nıı, -yɔ -Lagɔ yia we ŋwnua, 'ın ın 'ka aın 'yıa mnı.

'Wʊbhlolu -fʊsawɛlı

23 Epaflası, -ɔ -yɔ 'mı mıa -kaslʊ 'wʊ -Zezu Klisıı 'gbʊ nı, ɔ nɛɛ, ɔ -sa -mı fʊ. 24 -Wa na -yɔ wa nʊa -Lagɔɔ lubho: Malıkı klaa, Alisıtakı klaa, Deması klaa, we -yɔ Lukı 'sɔ, wa nɛɛ, wa -sa -mı fʊ.

25 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la.

'Sɛbhɛ wa 'paa Eblenya yoo

-Lagɔnyıma wa mıa 'klıyıe 'wʋpalıda, wa 'ka wa 'kʋayli 'paa 'gbʋ wa yia 'sɛbhɛ nı cɛlı. Wee 'sɛbhɛ slolua we -aın nıı, *Klisı ka -amıaa 'gbʋ tlı. We 'dɛɛ 'gbʋ, -a 'nı 'maslɛɛn mneni -a 'ka 'slaka -putu -sa -Lagɔ -yla. Mʋ gba 'yaa -aın -yla *'wʋsuslolue sʋaa 'sɛbhɛɛ nʋkpla -nyıma -wa zʋa -Lagɔ dlı -gʋ bhabhaa -gʋgbʋ.

-Zezuu gbɛgbɛın -Lagɔ gbalıa -slɛɛn -aın -yla

1 Bha mıa, -amıaa dʋkpası -yla -Lagɔ gbaa ɔ gbʋʋ -falıpanyaa gbɛgbɛın. Ɔ ka wa -yla gbʋ gba -zakpa duun, we -yɔ sɔɔ 'yli -bhlo -bhlo lʋ. 2 -Slɛɛn, -lu weee bhıa bhla, ɔ 'Yuu gbɛgbɛın ɔ gbalıa aın -yla. Ɔɔ 'Yu gbɛgbɛın ɔ -laa dʋdʋ la, 'ın ɔ nɛɛ nıı, mɔ yia -lu weee 'yıa. 3 Sa -Lagɔ mıa, ɔ ka we -aın -slolu, 'ın ɔmɔ mı 'ya 'sa. Ɔ wɛlıı 'tıtɛ nya ɔ kaa dʋdʋ. Ɔ ka nyımaa gbʋnyuu -bhasa, 'ın ɔ -dıa 'tıtɛ -ka -Lagɔɔ lilisɔlʋ la.

-Lagɔɔ 'Yu 'yli ɔ -zi 'anzınya

4 Nıı, ɔɔ Yu mıa, 'kadʋ -we -Lagɔ -zɛlıa ɔ, sa we -zia 'anzınyaa -nʋ 'wʋ, 'sa -bhlokpadɛ 'ŋnı -we ɔ 'yıa ɔ kwɛɛ -mʋʋ -zia 'anzınyaa 'ŋnı 'wʋ.

5 'Lee, -Lagɔ ka -slɔ 'anzı yabhlo -yla gbaɛ:

«-Ɩn mı na 'Yu nya, nıı -zɛɛn,
ın ka -na Dide -zɛɛ»?

Yaayıı:

«Ɔ Dide na yia -zɛa, 'ın ɔmɔ 'ka na 'Yu -zɛɛ»?

6 Da -Lagɔ tiea ɔ 'Yu tıanʋ dʋdʋ -gʋ, ɔ nɛɛ:

«-Lagɔɔ 'anzı weee -gbli 'wlu la ɔ 'yu.»

7 Nıı, -we -Lagɔ gbaa 'anzınyaa da, mʋ nı:

«-Pıpɛ 'bhisa 'anzınya yia na lubho nʋa,
-kosuu mıɔ 'bhisa we yia we nʋa.»

8 'Ɩn -Lagɔ nɛɛ ɔ 'Yu -yla:

«-Mı -Lagɔ, -mı yia nyıma 'wlulapıla
'yli weee -nʋ nya.

Sa -na pılıa nyıma 'wlu la we tıklıı.

9 -We mıa tıklıı, 'mʋ -ın 'yıbhaa.

Gbʋnyuu mıa, 'wʋ -na nyɛa we,
we 'dɛɛ 'gbʋ, -Lagɔ, -na -Lagɔ,
ɔ yia -bha -mı -sa ɔ -nʋ nya.

'Ɩn, ɔ yia -mı 'mʋna yeli -na 'bı -zɔnʋʋ 'nyɛnyıe nya,
we 'ka -na nɔnɔnyaa -nʋ 'wʋzi.»

10 -Lagɔ nɛɛ 'yaɛ:

«Nyımaa -Kanyɔ, -lu weee gwedıda,
-mı mıa,
-mı -laa dʋdʋ la,
'ın -ın yia yalı lɛnʋ -na sɔ nya.

11 We 'dɛ weee mıa,
'plıa we yia.

'Ɩn, -mı mıa,
-ın mı -bha 'yli weee nya.

-Bana 'bhisa we 'dɛ weee yia gɔa,
12 'naa 'bhisa -na yia we glıa.

Gbʋzɔnʋ -wa,
'naa 'bhisa -na yia we 'bhitia.

'Ɪn -mɪ, -ɪ'ɪn 'bhiti,
-na 'yliyɔgagɪe 'nɪ
bhloluda -ka.»
13 -Lagɔ 'nɪ -slɔ 'anzɪ yabhlo -
yla gbaɛ:
«Yi na lilisɔlʊ ladɪlɪa,
'ɪn ɪn 'ka -na tʊnyɪma -na
bhʊ zɔ lapalɪ.»
14 'Anzɪnya mɪa, zuzunya -we
nʊa -Lagɔɔ lubho, 'mʊ we 'dɛ
weee -mɪa. We 'nɪ mʊʊ? Nɪɪ,
'mʊ -Lagɔ tiea nyɪma -wa ɔ
'kaa gbʊ 'wʊsa, we 'ka wa
kwalɪ.

2

Gbʊwʊsasɪe 'kadʊ

1 We 'dɛɛ 'gbʊ, wɛlɪ -we -a
'nʊa, -a zʊ we 'yliyɔ 'nanʊʊ,
we 'nɪ -mʊʊ, 'ɪn -a bhʊlʊa
'yoo -zɔnʊ -gʊla. 2 Wɛlɪ -
we -Lagɔ zʊa 'anzɪnya ŋwɛɛ,
nyɪma ka we 'jiyibheli nɪɪ, we
mɪ gbʊzɔnʊ nya. Tɔlʊa 'nɪ we
-bha zʊ, tɔlʊa 'nɪ we 'nʊŋwɛ zʊ,
'ɪn -Lagɔ yia wa -kaslʊ 'wʊpa
wa lɛnʊgbʊʊ 'gbʊ.

3 We -ka 'sa -mɪ, 'bhie, -
amɪa -ka -Lagɔɔ 'sasʊkpa
gbʊwʊsasɪe 'kadʊ yɔlʊkpalɪ nɪ,
'lee, sa -a 'na 'ka -kaslʊnyɪma
nya -mɪa? Wee gbʊwʊsasɪe
mɪa, Nyɪmaa -Kanyɔ gbaa we
gbʊ tɪa. -Mʊʊ 'bɪgʊ, -wa 'nʊa
wee gbʊ wa yia we -gʊ nɔ, 'ɪn
wa yia -aɪn -slolu nɪɪ, we mɪ
gbʊzɔnʊ nya.

4 -Lagɔɔ 'dɛ ka 'ya wee
gbʊ gwelʊpa. Gbʊ 'kadɪ -yɔ
gwɛdigbʊʊ 'yli -bhlo -bhlo nya
ɔ 'palɪa we gwelʊ, we -yɔ ɔ
Zuzu 'Pʊpaa 'tɪtɛɛ 'yli -bhlo -
bhlo -we ɔ dlilia ɔ dʊmagbʊ
nya, we nya.

5 Nɪɪ, dʊdʊ -we mɪa yida, we
gbʊ -a gbaa. -Lagɔ 'nɪ 'anzɪnya
'tɪtɛ 'nyɛ we -gʊ. 6 -Lagɔwɛlɪɪ
bɛta yabhlo nɛɛ:
«-Lagɔ, nyɔɔ nyɪmɛ -mɪ,
'ɪn -na pʊpalɪ ɔ -gʊ dlɪ laa?
'Ɪn nyɔɔ nyɪmɛɛ 'yu -mɪ,
'ɪn -na mnazɪ ɔ -yɔgbʊa?
7 -Ɪn ka ɔ 'anzɪnya zɔ -galɪ bhla
-sɛlɛɛ -nʊ nya.
-Ɪn ka ɔ 'ŋnɪ -mnɪnɪ, -ɪn ka -bha
ɔ -zʊ,
8 'ɪn -ɪn yia ɔ 'tɪtɛ 'nyɛ -lu weee
-gʊ.»
-Lagɔ ka nyɪmɛ 'tɪtɛ 'nyɛ -lu
weee -gʊ, -mʊʊ ji -wa nɪɪ, ɔ pɪlɪ
-lu weee 'wlu la, 'ɪn -zɛɛn ylɪ
nya, -a yɪ we -yɔ nɪɪ, nyɪmɛ 'nɪ
-slɔ 'tɪtɛ -ka -lu weee -gʊ. 9 -We
-a yɪa -yɔ mʊ nɪ: nɪɪ, -Zezu ka
'anzɪnya zɔ -galɪ bhla -sɛlɛɛ -
nʊ nya, 'ɪn -Lagɔɔ 'nanɪ nya ɔ
'ka tlɪ nyɪma weee 'gbʊ. Nɪɪ, ɔ
ka tlɪtlɪee sɪasɪe ŋwɛ 'yɪɪ 'gbʊ, -
a yɪa -slɛɛn ɔ -yɔ, -zugba ɔ 'ŋnɪ
mnɪ, 'ɪn wa zʊ -bha ɔ.

10 -Ɔ -laa dʊdʊ la, -Lagɔ -
wa, 'ɪn mɔ kaa we 'dɛ weee
la. We 'dɛɛ 'gbʊ, we mɛnɪ nɪɪ,
ɔ gbalɪ -Zezuu tɪklɪmɪmɪe -mɔɔ
sɪasɪe 'wʊ, -mɔɔ 'ka 'yuaa -zlo ɔ
'ŋnɪmnɪe 'wʊkwa. Nɪɪ, mɔ saa
wa gbʊ 'wʊ.

11 Nɪɪ, -Zezu -ɔ wlʊlʊa -mɔ
nyɪma -yɔ -wa ɔ wlʊlʊa -mɔ,
wa 'dɛ weee ka Dide -bhlo.
We 'dɛɛ 'gbʊ -Zezu -ka wa la
bhelia nɪ, we'e 'bhalɪ ɔ zʊ. 12 -
Zezu nɛɛ -slɛɛn -Lagɔ -yla:
«-Na -gʊgbʊ na yia na bhelia -
yla gbaa.
-Mɔ nyɪmaa -zlo nyɪdɪ,
-na 'ŋnɪ na yia bhlɪa.»
13 Ɔ nɛɛ 'yaɛ:
«-Amɪ mɪa, -Lagɔ -gʊ na yia na
dlɪ zʊa.»
We 'bɪgʊ:
«-Amɪ mɪ -bha, ɪn -yɔ 'yua,
-wa -Lagɔ 'nyɛa 'mɪ yoo.»

14 Waa yua mıa, yıcɛ -yɔ
'pıɔn wa gbɔlʊa 'wʊ. We 'dɛɛ
'gbʊ -Zezuu 'dɛbhie -gbolu yia
nyımɛ -zɛ wa 'bhisa, 'ın ɔ yia
tlı ɔ 'ka *'Kuzu, -we kaa tlıtlıee
'tıtɛ kwɛɛ, lu. 15 Nıı, nyıma 'wlʊ
galı, wa mı tlıtlıe sɔda dʊdʊ -
gʊʊ 'gbʊ. -Zezuu tlıtlıe ka wa
gaylo 'wʊsa. 16 We -slɛɛn 'vayı
nıı, we 'nı 'anzınya ɔ yi 'wʊsaa,
nıı, *Ablaamʊʊ 'yua ɔ yia
'wʊsaa. 17 -We mıa dɛɛ 'gbʊ, ɔ
'ka yaa ɔ bhelia nya 'wʊwlʊ sɔ
weee lʊ, 'ın *-Lagɔbʊbɔnyaa
-kanyɔ 'kadʊ kaa nyazıdlı, -
ɔ nʊa -Lagɔlubho 'nanʊʊ, ɔ
'ka we -zɛ wa -yla. 'Sa ɔ nʊa,
'ın -Lagɔ tıa nyımaa gbʊnyuu
'wʊ. 18 Nıı, -Zezuu 'dɛ ka sıa
bhabha, 'ın 'Kuzu yia ɔ layla.
We 'dɛɛ 'gbʊ, -wa 'Kuzu -ka
laylaa yi, ɔ mneni ɔ 'ka wa
'wʊsa.

3

*-Zezu 'yli ɔ -zi *Moizı*

1 Na -Lagɔbhelia, amıa
weee -wa -Lagɔ laa, a yla
ɔɔ -Zezu. 'Mɔ ɔ tiea, -amıaa
dlızʊgbʊ -we -a gbaa, -mɔɔ
'ka we -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ
'kadʊ -zɛ. 2 Sa *Moizı nʊ bhaa
-Lagɔɔ lubho 'nanʊʊ -mɔ -
Lagɔɔ -budu zɔ, 'sa -Zezu nʊa
ɔnʊʊ lubho -we -Lagɔ 'nyɛa
ɔ. 3 Nıı, -ɔ 'sʊbhaa -budu, 'mɔ
wa zʊa -bha we 'ka -buduu
'dɛbhie -zi. 'Sa -bhlokpadɛ, -
Zezu mı -bhazʊsa ɔ 'ka Moizı
-zi. 4 -Budu, -we -ka -mı, we
ka wenʊʊ 'sʊbhanyɔ. 'In -
ɔ 'sʊbhaa -lu weee, -Lagɔ -
wa. 5 Bha mıa, Moizı -wa
lubhonʊnyɔ -zɔnʊ -mɔ -Lagɔɔ -
buduu -kpabhie zɔ. -We -Lagɔ
'kaa gba, 'mʊ ɔ gbaa. 6 -Slɛɛn,
Klisı -wa 'Yu -ɔ -wa wee -Lagɔɔ
-buduu -kanyɔ. Wee -budu
mıa, -amıa -wa, -zugba we -ka
nıı, -a 'tɛ dlı, 'ın -we -a dıa dlı
'wʊ we'e 'bhalı -aın zʊ.

-Lagɔnyımaa nyapɛlıda

7 Nıı, Zuzu 'Pʊpa nɛɛ:
«A -ka -zɛɛn -Lagɔɔ gbag-
bawɛlı 'nʊ,
8 a 'na 'tɛmanı amıaa dlı
la -nı,
nɛɛ da a -sɔlʊa zlımɛ -Lagɔ
-yɔ 'wʊ da bɛblɛɛ,
'ın a yia ɔ layla, we 'bhisa
-nı.
9 -Mɔ wee da bɛblɛɛ,
-we ın nʊa lɛ -zʊ glʊ 'sɔ zɔ,
amıaa dʊkpası ka we -
yɔyı.
We mı 'sa 'bhie, wa yia 'mı
layla.
10 We 'dɛɛ 'gbʊ ın yia wa -yɔ
'cɛpalı.
'In ın nɛɛ na 'dɛ -ylaɛ:
‹Waa nyıma mıa dɛ,
'kɔmʊʊ wa mnɔa wa
'wlukʊʊn lapʊpalıe
nya,
wa'a ŋwnu na gbagbawɛlı
'wʊ.›
11 In 'paa 'cɛ, 'ın ın yia bi:
‹In nɛɛ nıı, nyapɛlıda ın
mnazıa la wa -yla,
wa 'na 'ka -bha pla.› »
12 Bheliaın, a nʊ 'nanʊʊ, -
mʊʊ yi 'wlʊ nıı, aın glaa nyımɛ
yabhlogbɔɔɔ plɛ 'nyuu -yɔ ɔ
-Lagɔ dlıgʊsasıee 'gbʊ ɔ 'bhʊ
'yliyɔga -Lagɔ 'bı. 13 A 'pʊpalı
'kʊayli 'yli weee nya, wee
'ylınya -we *-Lagɔsɛbhɛ laa «-
zɛɛn», we nya, gbʊnyuu yi aın
glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ -dawli
'wʊnʊ, 'ın ɔ yi -Lagɔ -yla yuk-
wli sumanı. 14 -A -ka Klisı dlı -
gʊ zʊda -tʊ we 'ka we gwedıda
'bhʊ we 'ka we bhloluda nyni,

-zugba -a mɪ Klisɪ nɔnɔnya nya.

15 A ligbe nɪɪ, -Lagɔwɛlɪ nɛɛ:

«A -ka -zɛɛn -Lagɔɔ gbag-
bawɛlɪ 'nʊ,
a 'na 'tɛmanɪ dlɪ la -nɪ,
da a sɔlʊa ɔ -yɔ 'wʊ, we
'bhisa -nɪ.»

16 'Lee, nyɔɔ -nyɪma 'nʊ -Lagɔɔ gbagbawɛlɪ, 'ɪn wa yi ɔ -yɔwʊsɔlʊa? -Wa weee Moizɪ -saa gayloflii Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ, ma -wa. 17 'Lee, nyɔɔ -yɔ -Lagɔ palɪ 'cɛ -zʊ glʊ 'sɔ zɔa? -Wa weee nʊa gbʊnyuu lɛ, 'ɪn wa yia da bɛblɛɛ tlɪlɪ, ma -wa. 18 -Lagɔ bia, ɔ nɛɛ: «Nyapɛlɪda ɪn mnazɪa la wa -yla, wa 'na 'ka -bha pla.» 'Lee, -mama ɔ sa 'ŋɪɪa? -Wa 'nɪa ɔ 'nʊŋwɛ zʊ, ma -wa. 19 -A ka we 'jiyibheli nɪɪ, wa 'nɪ -Lagɔ dlɪ -gʊ zʊ, we 'gbʊ wa 'nɪa wee nyapɛlɪdaa plaplɪe mneni.

4

1 -Lagɔ ka wɛlɪ wla nɪɪ, nyapɛlɪda ɔ mnazɪa la, -mɔ -a yia plaa. Nɪɪ, a nʊ 'nanʊʊ -mʊʊ yi 'wlʊ nɪɪ, aɪn glaa nyɪmɛ yabhlogbɔɔ bhlɪ -bha -plaplɪe. 2 Wa ka -aɪn -yla -Lagɔgbʊ gba, -amɪaa dʊkpasɪ 'bhisa. Nɪɪ, wa 'nʊa we, we bhe wa -gbɛ, -we ka gbʊ -wa, wa 'nɪ wee wɛlɪ 'wʊŋwnu dlɪzʊzʊe nya. 3 -Mʊmʊ -ka -amɪa, -amɪa -wa zʊa -Lagɔ dlɪ -gʊ nɪ, nyapɛlɪda -we ɔ mnazɪa la, -mɔ -a plaa. -Lagɔ nɛɛ we daɛ:

«Da ɪn mɪa 'cɛ 'pada,
-bha ɪn bia nɪɪ,
nyapɛlɪda ɪn mnazɪa la
wa -yla,
wa 'na 'ka -mɔ pla.»

'Sa ɔ gbaa, 'ɪn -zugba ɔnʊʊ lubho ka -nanʊ dʊdʊʊ lalalɪe -gʊ 'wlubhalɪ. 4 Nɪɪ, -mɔ -Lagɔwɛlɪ 'wʊ, 'ylɪ gbesɔnʊʊ -gʊgbʊ we gbaa: «-Lagɔ nʊa lubho weee, wee 'ylɪ gbesɔɔ zlɪ ɔ nyapɛa.» 5 Wee gbʊ -bhlokpadɛ -Lagɔ gbaa:

«Nɪɪ, nyapɛlɪda ɪn mnazɪa la
wa -yla,
wa 'na 'ka -mɔ pla.»

6 -Wa 'nʊa tɪada -Lagɔgbʊ, wa 'nɪ we -yɔŋwnu, we 'dɛɛ 'gbʊ, nyapɛlɪda -Lagɔ mnazɪa la, wa 'nɪ -mɔ pla. Nɪɪ, tɔlʊa mneni wa 'ka -mɔ pla. 7 We 'dɛɛ 'gbʊ -Lagɔ yia 'ylɪ yabhlo -bhasa. Wee 'ylɪ ɔ laa «-zɛɛn.» Wee ylɪ mɪa, ɔ ka bha -mɔ 'yugbɛɪn *Izlaɛlɪnyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ *-Davidɪ 'wʊplɪlɪ, 'ɪn ɔ yia we -gʊgbʊ gba. -A ka bha we -yɔyɪ, ɔ nɛɛ ɔ wɛlɪ 'wʊ nɪɪ:

«A -ka -zɛɛn -Lagɔɔ gbag-
bawɛlɪ 'nʊ,
a 'na 'tɛmanɪ amɪaa dlɪ la
-nɪ.»

8 Nyapɛlɪda, -we ka -gʊgbʊ -Lagɔ gbaa, we -ka yaa nɪɪ, *-Zozue ka nyɪma we 'wʊkwa, -Lagɔ 'na 'ka yaa -mɔ 'yugbɛɪn 'ylɪ -putuu -gʊgbʊ gba. 9 -Mʊʊ ji -wa nɪɪ, -Lagɔnyɪmaa nyapɛlɪda mɪ -bha, 'ylɪ gbesɔnʊ -we nya -Lagɔ nyapɛa, we -yɔ we 'wʊwlʊ. 10 -Lagɔ nʊa lubho, 'ɪn ɔ yia nyapɛ. 'Sa -bhlokpadɛ, nyapɛlɪda -we -Lagɔ mnazɪa la, -ɔ -ka -bha pla, nyapɛa -mɔɔ yi 'yaa. 11 We 'dɛɛ 'gbʊ, -a fa -mɔ 'kʊa la, 'ɪn -a 'ka wee nyapɛlɪda pla. -A 'yɪ 'klɪ, -mʊʊ yi 'wlʊ nɪɪ, -aɪn glaa nyɪmɛ yabhlogbɔɔ bhli ɔ 'nɪ -Lagɔ

'nʋŋwɛ zʋʋ 'gbʋ, Izlaɛlɪnyɪma 'bhisa.
12 -Lagɔwɛlɪ -ga 'yliyɔ, 'ɪn we kaa 'tɪtɛ 'wʋ. We 'nɛ we -zi 'ylisɔ -tʋgʋgblɛ. Nyɪmɛɛ ku zɔ we plaa, 'ɪn da ɔ zuzu -yɔ ɔ nyapɛlɪ suslolua 'wʋ, 'ɪn we sɪsalɪa -bha 'yli, 'ɪn we sɪsalɪ 'yaa 'lalii 'ylijɪjlɪda -yɔ we bnʋ 'yli. Nyɪmɛɛ 'wlukʋʋn lapʋpalɪgbʋ -yɔ ɔ dlɪwʋnyniluu gbʋ we bhua 'wʋ. 13 -Lu weee -we ɔ -laa la -we 'kaa zizeda -mɪ ɔ 'yu, we 'nɪ -mɪ. We 'dɛ weee mɪ ɔ 'yu, ɔ 'yli yɪ we -yɔ. Ɔ -yla -a yia -amɪaa lɛnʋgbʋ weee gbaa.

-Zezu -wa -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ

14 -A ka *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ, ɔ 'tɛ la. Mɔ mnɪa -Lagɔɔ -gbɛ. Mɔ -wa -Lagɔɔ 'Yu -Zezu. We 'dɛɛ 'gbʋ, -we -a zʋa dlɪ -gʋ, -a kpa we la. 15 -Amɪaa -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ mɪa, -a -ka sɪada -mɪ, ɔ mneni ɔ -yɔ -a ka sɪa dabʋdʋ, 'ɪn ɔ 'ka -amɪaa 'wʋyɔlʋe 'wʋlanʋ. Nɪɪ, 'Kuzu ka ɔ layla sɔ weee lʋ -aɪn 'bhisa, 'ɪn ɔmɔ 'nɪ gbʋnyuu lɛnʋ. 16 We 'dɛɛ 'gbʋ, -a -yɔ dlɪɪ 'wʋtɛlo nyni -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪkpe -yɔla. -Bhɛdɛ mɪa, ɔ 'nanɪdlɪ mɪ -bha. -A -ka -bha nyni, 'ɪn -Lagɔ yɪlɪa -aɪn nyazɪ, 'ɪn ɔ saa -aɪn 'wʋ -amɪaa sɪasɪa bhla 'nanɪdlɪ nya.

5

1 -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -mɔmɔ -ka -mɪ, nyɪma glaa wa -saa ɔ, 'ɪn ɔ nʋa -Lagɔlubho nyɪma -yla. Mɔ wlaa -li -yɔ 'slaka nyɪmaa gbʋnyuu 'gbʋ. 2 Ɔɔ -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔɔ dɛ mɪa, ɔ 'nɪ 'wʋtɛ. We 'dɛɛ 'gbʋ -wa 'nɪa gbʋ -yi, -wa mnɔa, ɔ mneni ɔ 'ka wa gbɛgbɛɪn gbʋ kpa sayibheli. 3 Ɔ 'dɛ 'nɪ 'wʋtɛɛ 'gbʋ, we 'nɪ nɪɪ, nyɪmaa gbʋnyuu -yɔ -slaka -bhlogbɔɔ ɔ 'ka -sa, nɪɪ, ɔ 'dɛɛ -yɔ -nʋ klaa 'ya. 4 -Ɔ 'kaa ɔ 'dɛɛ 'ylimanɪe nya ɔ 'dɛ -sa -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ nya, ɔ 'nɪ -mɪ. -Lagɔ -bhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka nyɪmɛ *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ -zɛlɪ *-Awlɔɔn 'bhisa.
5 'Sa -bhlokpadɛ, Klisɪ 'nɪ ɔ 'dɛ 'ylimanɪ, ɔ 'nɪ ɔ 'dɛ la -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ. -Lagɔ gbaa ɔ -ylaɛ:

«Na 'Yu -ɪn -mɪa, nɪɪ,
-zɛɛn ɪn ka -na Dide -zɛ.»

6 -Lagɔ nɛɛ 'ya -Lagɔsɛbhɛɛ bɛta -putu 'wʋɛ:

«Mɛlɪkisedɛkɪɪ -bho *-Lagɔbʋbɔnyɔ -ɪn -mɪa,
'ylɪ weee -nʋ nya.»

7 Da Klisɪ mɪa dʋdʋ -gʋ nɪ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. -Mɔ ɔ bhubhoe wɛlɪ 'wʋ, -Lagɔ ɔ -zlalɪa -li, 'wʋkpɪkpɪe -yɔ wie nya. -Lagɔ -ɔ mnenia ɔ 'ka ɔ tlɪtlɪe gwevlalɪ, 'mɔ ɔ bhubhoea. 'Ɪn ɔ pɪlɪ -Lagɔ zɔlaa 'gbʋ, -mɔɔ yia ɔ yuk-wli pʋlʋ. 8 Klisɪ mɪa dɛ nɪ, -Lagɔɔ Yu -wa. We mɪ 'sa 'bhie, 'ɪn ɔ yia ɔ sɪasɪe 'wʋ -Lagɔɔ 'nʋŋwɛzʋzʋe 'kpɪa. 9 Ɔ tɪklɪmɪmɪe gbaa, nyɪma weee -wa zʋa ɔ 'nʋŋwɛ, 'ɪn ɔ yia wa Gbʋwʋsanyɔ -zɛ, 'ylɪ weee -nʋ nya. 10 'Ɪn -Lagɔ yia ɔ -bhasa ɔ bʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ nya, Mɛlɪkisedɛkɪɪ lɛnʋgbʋʋ sɔlʋ.

A li lililu 'tɪtɛ

11 Wee gbʋ nɪ -gʋ, gbʋ -duun -a yia gbaa. Nɪɪ, a'a 'nʋ gbʋ 'wʋla slʋɪ, we 'gbʋ amɪaa

gbʊʊ 'ji -yla gbagbɪe -kalɪ -yɔ. 12 Amɪaa 'bɪ ka -Lagɔgbʊ -yɔwʊgwlɛ. A mneni a 'ka yaa -slɛɛn gbʊslolunya -zɛ 'bhie, amɪa 'ka yaa -mʊʊ lɛnʊ, we mɪ tɛɪn nɪɪ, wa -slolu aɪn -Lagɔwɛlɪɪ tɪanʊ. Amɪa 'kaa lililu 'tɪtɛ li, amɪa mɪa nyɪtɪnyu 'nyɛda. 13 -Ɔ tʊa nyɪtɪnyu 'nyɛda, 'yuyolu -wa. Ɔ 'nɪ gbʊzɔnʊ -yɔ gbʊnyuu -yɔsɪsalɪ sa -yi. 14 'Ɪn lililu 'tɪtɛ mɪa, nyɪma kpasɪɪ -nʊ -wa. Gbʊ weee -we 'wʊ wa 'plɪlɪa, we ka wa 'wlukʊʊn latɛmanɪ, 'ɪn wa yia gbʊnyuu -yɔ gbʊzɔnʊʊ -yɔsɪsalɪe 'kpɪa.

6

1 We 'dɛɛ 'gbʊ, Klisɪɪ -gʊgbʊʊ sloluee gwedɪlɪda mɪa, -a 'na -tʊlʊ -mʊʊ -bhlogbɔɔ -gʊ -nɪ, nɪɪ, -a nɔ -slɛɛn nyɪma kpasɪɪ -sloluwɛlɪ -zɔnʊ -gʊ. Wee sloluee gwedɪlɪda, mʊ -wa nɪɪ, -a 'bhʊ gbʊ -kpʊa 'bɪ, -a zʊ -Lagɔ dlɪ -gʊ. 2 Nɪɪ, batizee batizee* gbʊ klaa, nyɪmaa sɔ 'wlu lapalɪe klaa, tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔsʊe klaa, we -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhuzlɪ, -a 'na -tʊlʊ we -gʊ nɪ. 3 -A bɛ 'yu, nɪɪ, -Lagɔ -ka ŋwnu, 'mʊ -a yia lɛnʊa.

4 'Lee, nyɪma -wa bhlia, wa mneni wa 'ka lʊyii? Nɪɪ, wa ka -Lagɔɔ san 'yɪ, wa yia -Lagɔɔ wlawlalu -we bhʊa yalɪ ŋwɛyɪ, 'ɪn wa yia Zuzu 'Pʊpa yibheli. 5 Wa ka -Lagɔwɛlɪ ŋwɛyɪ, 'ɪn wa yia we 'jiyibheli nɪɪ, we nanɪ 'yli. 'Ɪn da -Lagɔ -ka nyɪma 'wlulapɪlɪda -mɪ, 'tɪtɛ -we 'kaa yi, wa ka we yibheli. 6 -Mʊʊ 'bɪgʊ, wa -ka bhli nɪ, waa nyɪma mɪa, wa 'nɪ wa dlɪ bhitiee 'sɔnʊ mneni, -we ka gbʊ -wa, -zakpa 'sɔnʊ wamɪa kʊlʊa -Lagɔɔ 'Yu *su -gʊ la, 'ɪn wa yia nyɪma 'yoo 'nyɛ wa 'ka ɔ vɛlɪ.

7 Kpaa dʊdʊ mɪa nɪ, 'nyu -ka lʊa -zakpa duun, 'ɪn we maa we, 'ɪn -wa nʊa -bha lubho, 'ɪn we wlaa wa -yla kpaa -lu -zɔnʊ. We -ka 'sa -mɪ nɪ, -Lagɔ ŋwnaa we 'nyu la. 8 'Ɪn wee dʊdʊ -ka 'wia -sunya -yɔ -petu 'nyuu wla nɪ, -zugba wee dʊdʊ 'nɪ -lu 'wʊkʊ, -Lagɔ yia we mɛ -yɔlatɪa slʊɪ, 'ɪn siea we yia.

9 Na bhelia -zɔnʊ, -a -ka 'sa gba, -a mɪ we -gʊ nɪɪ, 'yoo -zɔnʊ a bhlia. Wee 'yoo mɪa, gbʊwʊsa -yoo -wa. 10 -We 'nɪa tɪklɪɪ -mɪ, -Lagɔ'ɔ nʊ we lɛ: -we a nʊa lɛ, we -yɔ sa a -slolua nɪɪ, a -kalɪ ɔ zɛ -Lagɔnyɪmaa 'wʊsasɪe nya, 'ɪn a mɪa we lɛnʊda, ɔ 'na 'ka we 'wʊdlʊ. 11 -We -a yɪbhalɪa aɪn, mʊ -wa nɪɪ, a 'dɛ weee -gʊ -tʊ ladoluda, 'ɪn a 'ka we 'wlulapalɪda nyni, 'ɪn -we weee a dɪa dlɪ 'wʊ, we 'ka lɛnʊ. 12 We 'dɛɛ 'gbʊ a 'na 'yamanɪ -nɪ, nɪɪ, a 'tideli nyɪma -wa zʊa -Lagɔ dlɪ -gʊ, 'ɪn -wa kaa dlɪtie ɔ gbʊ 'wʊ. Waa 'sasʊkpa -nyɪma mɪa, ma yɪa -Lagɔɔ kwɛlu -we ka wɛlɪ ɔ wlaa.

-Lagɔ wlaa Ablaamʊ -yla ɔ wɛlɪ

13 Da -Lagɔ wlaa Ablaamʊ -yla ɔ wɛlɪ, ɔ ka ɔ 'dɛɛ 'ŋnɪ nya bi. Nɪɪ, -ɔ 'ylia ɔ -zia -Lagɔ, ɔ -kanyɔ 'nɪ -mɪ, we 'gbʊ, ɔ 'dɛɛ 'ŋnɪ nya ɔ bia. 14 Ɔ nɛɛ: «Cɪɪn,

* **6:2** Nɪɪ, Zuifʊʊ budobudoe -yɔ batizee batizeee -gʊgbʊ we gba 'yaa.

'nyu na yia -mı laŋwnaa, 'ın ın 'ka -mı 'yuoyuaa -zlo 'nyɛ.» 15 Ablaamʊ nʊa dlı tiee, 'ın -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa, 'ın ɔ yia we 'yı.

16 Nyıma -ka bia yi nı, nyımɛ -ɔ 'ylia -ɔ -zia wa 'wʊ, -mɔɔ 'ŋnı nya wa bia. Wa -ka 'sa nʊ, -bha wa yıa we gbʊzɔnʊ nya. Nıı, mʊ saa -zlɛ la.

17 'Sa we mıa Ablaamʊʊ zʊayli -nyımaa -nʊ nya. Nıı, -lu -zɔnʊ -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa ma 'kaa we 'yı. -Lagɔ 'yıbha ɔ 'ka -slolu nıı, ɔ'ɔ 'bhʊlʊ ɔ wɛlı -gʊ la, we 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ wlaa ɔ wɛlı, 'ın ɔ yia bi.

18 Nıı, gbʊ 'sɔ -we'e 'bhitia, mʊ -wa ɔ wɛlı -wlawlıe -yɔ bi-bie. -We mıa dɛ -gʊ, -Lagɔ 'nı mneni ɔ 'ka yo 'tʊbhʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ, -amıa -wa 'yıa zizeda -Lagɔ zɔ dlıwʊdıdıe -we ɔ dıa -aın 'yu la we 'kninie nya, we ka -aın 'kʊayli 'pa bhabha.

19 -We -a dıa dlı 'wʊ, mʊ zʊa -aın 'yliyɔ. -A mı we -gʊ -kli, we 'tɛ la, 'ın we plaa -Lagɔɔ -mɔwlʊda 'tata, -we ka gbʊ -wa, we gege -buduu gwe 'bhisa.

20 Nıı, we 'wʊ -Zezu plaa tıa -aın 'yu ɔ 'ka -aın 'wʊsa. Ɔ ka Mɛlıkisedɛkıı -bho *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -zɛ, 'ylı weee -nʊ nya.

7

-Lagɔbʊbɔnyɔ Mɛlıkisedɛkı

1 Nıı, ɔɔ Mɛlıkisedɛkı mıa, mɔ -wa zlımɛ Salɛmʊgbee 'wlulapılınyɔ, 'ın -Lagɔ -ɔ mıa -mɔ yalı 'pıpı, -mɔɔ bʊbɔnyɔ ɔ -mıa. Da Ablaamʊ mıa tʊ -yɔ 'bhʊda, -zugba ɔ ka nyımaa 'wlulapılınya lu nı, 'ın ɔɔ Mɛlıkisedɛkı yia ɔ yoo mnı. Wa gbelia 'wʊ, 'ın ɔ yia Ablaamʊ 'nyulaŋwna. 2 'Ɪn -mɔɔ yia -we weee -mɔɔ 'yıa waa nyımaa 'wlulapılınya kwɛɛ, we kugbuaa -gʊ -bhlonʊ ɔ 'nyɛ. Ɔɔ Mɛlıkisedɛkıı 'ŋnıı ji -wa nyımaa 'wlulapılınyɔ tıklıı. 'Ɪn, ɔ mı 'yaa Salɛmʊgbee 'wlulapılınyɔ nya, mʊʊ ji -wa, -ɔ pılı nyıma 'wlu la 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ nya. 3 Ɔɔ Mɛlıkisedɛkı mıa, ɔ dide klaa, ɔ 'nyaa klaa, we -yɔ ɔ dʊkpası, -a 'nı wa -yi. Ɔ gwalıgbʊ -yɔ ɔ tlıtlıgbʊ 'sɔ, wa'a gba -mʊʊ -gʊgbʊ. Ɔ 'wlʊ -Lagɔɔ 'Yu, ɔ mı -Lagɔbʊbɔnyɔ nya 'ylı weee -nʊ nya.

4 Amıaa 'dɛ yla sa ɔ 'ylia, 'ın -amıaa dʊkpasa Ablaamʊ yia -lu ɔ 'yıa tʊ -gʊda, we kugbuaa -gʊ -bhlonʊ ɔ 'nyɛ. 5 Nıı, -Lagɔɔ tite nɛɛ nıı, *Leviii 'yuoyua -wa mıa -Lagɔbʊbɔnya nya, wa 'yıbhalı -lu weee kugbuaa -gʊ -bhlonʊ Izlaɛlınyıma. Wa 'yıbhalı we wa, -maa 'dɛ yi, Ablaamʊʊ 'yuoyua nya -mı wamıa 'bhisa. 6 Mɛlıkisedɛkı 'nı Leviii zʊayli -nyımɛ, 'ın Ablaamʊ yia ɔ -luu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ 'nyɛ, 'ın Ablaamʊ -ɔ -yla -Lagɔ wlaa wɛlı, ɔmɔ yia -mɔɔ 'nyulaŋwna. 7 -A -yi we 'ji nıı, kpasa ŋwna 'bısʊayu 'nyu la. -Mʊʊ 'nı kpɛlıe -gʊla -ka. 8 -Lagɔbʊbɔnya mıa, ma yıa nyıma kwɛɛ -luu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ. Nıı, nyıma -maa -mıa, 'ın 'ylı yabhlo nya, tlıa -maa yia. 'Ɪn Mɛlıkisedɛkı mıa, ɔmɔ ka 'ya wee -luu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ 'yı, 'ın ɔ mı 'yliyɔgada 'ylı weee -nʊ nya, 'sa -Lagɔwɛlı gbaa. 9 Leviii zʊayli -nyıma yıa

nyıma kwɛɛ -lu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ. 'Ɪn wa mneni wa 'ka gba nıı, Ablaamʊʊ gbɛgbɛın Leviii 'dɛbhie ka wee -lu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ 'pɛnı. 10 Nıı, Ablaamʊ mı *Leviii dʊkpasa nya. 'Ɪn da ɔ -yɔ Mɛlıkisedɛkı 'kaa 'wʊgbeli nı, -zugba Levii mı ɔ 'pıɔn 'wʊ, wa 'nı -slɔ ɔ gwalı.

-Zezu -yɔ Mɛlıkisedɛkı

11 Leviii sɔlʊʊ -Lagɔbʊbʊe -wa Moizıı titee gwe. Nıı, Leviii sɔlʊʊ -Lagɔbʊbʊe -ka yaa gba nı, wa 'na 'ka yaa -Lagɔbʊbɔ sɔ -putu ligbe: -we mıa Mɛlıkisedɛkıı -bho -nʊ nya, 'ın -we 'nıa -Awlɔɔn -bho -nʊ. We 'nı mʊʊ? 12 'Ɪn wa -ka -Lagɔbʊbɔ sɔ 'bhiti nı, we mı nıı, wa 'bhiti tite. 13-14 Nyımaa -Kanyɔ -ɔ ka -gʊgbʊ -Lagɔwɛlı gbaa, zʊa -putu 'yli -nyımɛ ɔ -mıa. Nyıma weee -yi we 'ji nıı, Zudaa zʊayli -nyımɛ -wa. Nıı, -Lagɔbʊbɔnyɔ yabhlogbɔɔ 'nı wee zʊa nı 'yli 'bhʊlʊ. 'Ɪn Moizı mıa -Lagɔbʊbɔnyaa -gʊgbʊ gbada, ɔ 'nı wee zʊa nı 'yli -nyımaa -gʊgbʊ gba.

15 -A yı -slɛɛn we -yɔ 'nanʊʊ nıı, -Lagɔbʊbɔnyɔ -putu -ka yi nı, -mɔɔ 'wlʊ Mɛlıkisedɛkı. 16 We 'nı zʊayli -tite -gʊ ɔ -zɛlı -Lagɔbʊbɔnyɔ. 'Yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, we 'tıtɛ -gʊ ɔ -zɛlıa we. 17 Gbʊzɔnʊ -wa, -Lagɔwɛlı nɛɛ:

«-Mı -wa Mɛlıkisedɛkıı -bho -Lagɔbʊbɔnyɔ
'yli weee -nʊ nya.»

18 -Slɛɛn mıa, tite sʊa ka 'plı, -we ka gbʊ -wa, we 'nı 'tıtɛ -ka, 'ın we bhe. 19 Nıı, Moizıı tite 'nı mneni we 'ka -lu yabhlogbɔɔ -mɔwlʊlʊ, 'ın -mʊʊ 'ka gba. Nıı, dlıwʊdıdıe -we -zia tıanʊ 'wʊ, -Lagɔ ka we -aın -slolu. We gbɛgbɛın -a nynia ɔ -yɔla.

20 We bhlı -mʊʊ -gʊ, -Lagɔ yia bi. Nıı, -wa -zɛa ɔ bʊbɔnya tıada, ɔ 'nı -maa 'gbʊ bi. 21 Nıı, -Zezu ɔ -zɛlıa -Lagɔbʊbɔnyɔ bi-bie nya, ɔ nɛɛ ɔ -yla:

«Jejitapɛ ka bi,
'ın ɔ 'na 'ka ɔ wɛlı -gʊ lʊyi:
‹-Mı -wa na bʊbɔnyɔ
'yli weee -nʊ nya.› »

22 We 'dɛɛ 'gbʊ, -slɛɛn, *'wʊsuslolue -we -Lagɔ -yɔ -aın nʊa lɛ -Zezuu gbɛgbɛın, we 'yli we -zi 'wʊsuslolue -we ɔ -yɔ nyıma nʊa lɛ Moizıı gbɛgbɛın.

23 -Mʊʊ 'bıgʊ, gbʊ -putu mı -bha. Nıı, -Lagɔbʊbɔnya duun ka 'plı, -we ka gbʊ -wa, -bhlo ka tlı, 'ın wa palıa -bhlo ɔ 'bıgʊ. Wa 'yabhlogbɔɔ 'nı -Lagɔ bʊbɔda -tʊ 'yli weee -nʊ nya. 24 Nıı, -Zezu mıa, -mɔɔ mı -bha 'yli weee -nʊ nya, 'ın -ɔ 'kaa ɔ 'bıgʊ 'plılı -Lagɔbʊbɔnyɔ nya, -mɔɔ -kanyɔ 'nı -mı. 25 We 'dɛɛ 'gbʊ -wa nynia -Lagɔ -yɔla ɔ gbɛgbɛın, ɔ mneni ɔ 'ka wa gbʊ 'wʊsa, 'yli weee -nʊ nya. -We ka gbʊ -wa, -Zezu -ga 'yliyɔ 'yli weee nya, 'ın ɔ mı -Lagɔ bhubhoeda -maa 'gbʊ.

26 We mı tıklıı nıı, -Zezu -mı -amıaa *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ nya, -we ka gbʊ -wa, ɔ mı -mɔwlʊda, 'sla -yɔ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ 'nı ɔ 'wʊ -mı. Ɔ -yɔ gbʊnyuu -lɛnʊnya mı -yɔbhʊbhlʊda, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu yalı, ɔ plı -lu weee 'wlu la. 27 Ɔ 'nı -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan 'kadı tɔlʊa 'bhisa -mı. We 'nı nıı, sa zlı zlıa -bhlo,

'sa ɔ 'ka 'slaka -sa -Lagɔ -yla ɔ 'dɛɛ gbʊnyuu -yɔ nyɪmaa gbʊnyuuu 'gbʊ, -maa 'bhisa. We 'nɪ -mʊʊ. Nɪɪ, -zakpa -bhlogbɔɔ ɔ -saa 'slaka ɔ 'dɛɛ wlawlɪe 'slaka nya. 28 Nyɪma 'nɪ 'wʊtɛ, 'ɪn 'ma Moizɪɪ tite saa -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan 'kadɪ nya. 'Ɪn titee 'bɪgʊ -Lagɔ bia. Wee bibie mɪa, mʊ -zɛlɪa -Lagɔɔ 'Yu -ɔ mɪa tɪklɪɪ we 'ka gba 'ylɪ weee -nʊ nya, ɔ bʊbɔnyaa -kanyɔ.

8

-Zezu -wa 'wʊsuslolue loluu 'kɔlʊ

1 -We -a mɪa gbada, we ji nɪ: -a ka 'sasʊkpa -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -ɔ -dɪa 'tɪtɛ -ka -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪkpee lilisɔlʊ la -mɔ yalɪ. 2 -Lagɔɔ -mɔwlʊda ɔ nʊa lubho. -Mɔ -wa nɪmɛkupalʊʊ dɛbhie. 'Mʊ Jejitapɛ 'sʊbhaa, we 'nɪ nyɪmɛ 'sʊbha we.

3 -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan 'kadɪ weee wa -saa -bha wa 'ka -lu wla, 'ɪn wa 'ka 'slaka -sa -Lagɔ -yla. We -ka 'sa -mɪ nɪ, da -Zezu yia, -lu -we ɔ 'kaa wla, we mɪ ɔ kwɛɛ. 4 Klisɪ -ka yaa dʊdʊ -gʊ -mɪ, ɔ 'nɪa -Lagɔbʊbɔnyɔ -zɛa yi, -we ka gbʊ -wa, Moizɪɪ titee sɔlʊ, -Lagɔbʊbɔnya -wa wlaa -li -Lagɔ -yla wa mɪ dʊdʊ -gʊ. 5 Waa -Lagɔbʊbɔnya mɪa, *-Lagɔbudu zɔ wa nʊa lubho. Wee -Lagɔbudu -yɔ yalɪ -nʊ 'wʊwlʊ, 'ɪn yalɪli -zɔnʊʊ zuzu -wa. Da Moizɪ 'kaa 'wʊsusloluee nɪmɛkupalʊ 'sʊbha nɪ, -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -mna 'wʊ, -ɪn 'sʊbha we, we 'wʊwlʊ -nʊ -we ɪn -slolua -mɪ 'klʊ -gɔgɔ 'kadʊ 'wlu 'bhisa.» 6 Sa lubho -we -Lagɔ 'nyɛa -Zezu 'ylia we -zia waa -Lagɔbʊbɔnyaa -nʊ, 'sa -bhlokpadɛ wee 'wʊsuslolue -we ka 'kɔlʊ -Zezu -mɪaa 'ylilo -zia 'wʊsusloluee tɪanʊ. -We ka gbʊ -wa, wee 'wʊsuslolue mɪa, -Lagɔɔ wlawlawɛlɪnya -gʊ we bhʊa.

7 We -ka yaa nɪɪ, wee 'wʊsusloluee tɪanʊ mɪ gbada, wa 'na 'ka yaa we 'lulolu lɛnʊ.

8 Nɪɪ, -Lagɔ dɪlɪa ɔ nyɪma gbʊ:

«Jejitapɛ nɛɛ:

‹'Ylɪ -we nya ɪn 'kaa
*'wʊsuslolue lolu lɛnʊ,
ɪn -yɔ Izlaɛlɪnyɪma -yɔ Zu-
daa nyɪma 'sɔ nyɪdɪ,
wee 'ylɪ mɪ yida.

9 'Wʊsuslolue -we ɪn -yɔ wa
dʊkpasɪ nʊa lɛ
-maa sɔ -yɔwʊbhulʊe -yɔ
-maa Ezipʊtʊ -nyɪmaa
kwɛɛ -sasɪe nya,
wee 'wʊsuslolue -lolu -
mʊnɪ -yɔ we 'na 'ka
'wʊwlʊ.

Wa 'nɪ wee 'wʊsuslolue
'nʊŋwɛ zʊʊ 'gbʊ,
'ɪn ɪn yia wa sɔ 'bɪsa,
'sa Jejitapɛ gbaa.

10 Wee 'ylɪnya -mɪnɪɪ 'bɪgʊ,
sa ɪn -yɔ Izlaɛlɪnyɪma 'sɔ
'kaa 'wʊsuslolu,
mʊ nɪ: na tite na yia wa
'wlukʊʊn zʊa,
'ɪn ɪn 'ka we cɛlɪ wa dlɪ zɔ,
'ɪn ɪn 'ka wa -Lagɔ -zɛ,
'ɪn wamɪa 'ka na nyɪma -
zɛ.

11 Wa 'na 'ka 'maslɛɛn wa -
lima gbʊ -slolu.

Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka ɔ
bheli -yla gbaɛ:
«-Ɪn yibheli Jejitapɛ» -we
ka gbʊ -wa,

we 'ka 'nyɛnyɛyua -gʊ 'bhʊ we 'ka nyɪma kpasɪ ylɪ,
yibhelia wa 'dɛ weee yia 'mɪ.
12 Wa gbʊnyii na yia 'wʊtɪa,
'ɪn ɪn 'na 'ka 'maslɛɛn wa lɛnʊgbʊ 'nyii dlɪ -gʊ 'pa.›
»
13 Nɪɪ, -Lagɔ -ka 'wʊsuslolue loluu gbʊ gba nɪ, -zugba ɔ ka we tɪanʊ 'sʊa -zɛlɪ. 'Ɪn -we -ka sʊa, we ka gɔ, 'ɪn la we yia daylɪ 'bhʊa.

9

'Wʊsusloluee tɪanʊʊ 'slaka

1 'Wʊsusloluee tɪanʊ mɪa, we ka tite, sa nyɪmɛ 'kaa -Lagɔ bʊbɔ, 'mʊ we slolua. We ka -Lagɔbʊbɔda yabhlo dʊdʊ -gʊ. 2 We 'dɛɛ 'gbʊ nyɪma yia -bha nɪmɛkupalʊ 'sʊbha. We nʊkplɛɛ tɪanʊ mɪa, 'mʊ wa laa -Lagɔɔ -mɔwlʊda. We nʊkplɛ mɪa, 'napɛ -yɔ 'tabhle -yɔ 'floo wa 'nyɛa -Lagɔ, we mɪ -bha. 3 -Mɔ we lʊʊ, 'naa yabhlo -dɪa wee nɪmɛkupalʊ 'wʊ 'sɔ. Wee 'naa lʊʊ -wa we nʊkplɛɛ 'sɔnʊ -we wa laa -Lagɔɔ -mɔwlʊda 'tata. 4 -Bhɛdɛ mɪa, 'wlɪgʊsielilu -we mɪa -can nya, we mɪ -bha. 'Ɪn 'kesu -we nʊkplɛ 'wʊsusloluee wɛlɪ mɪa, we mɪ -bha. Wee 'kesuu ku -yɔ mɪ -can nya. We nʊkplɛ mɪa, -can -tʊkpʊ -we kaa *manɪ 'wʊ klaa, -Awlɔɔn kɔɔsu -we minia -yɔ klaa, we -yɔ tʊkpanya -we -gʊ -Lagɔ cɛlɪa ɔ 'wʊsusloluee wɛlɪ, we mɪ -mɔ. 5 -Mɔ we -gʊ *selubɛɛn 'sɔ -we wa tɛlɪa, we mɪ -bha. Mʊ slolua nɪɪ, -Lagɔ mɪ -bha. 'Kesuu 'wlu -we -gʊ wa mnia nɪmɛɛ 'pɪɔn gbʊnyuu lamumnie saa, -mɔ we -kapuenya nynia. Nɪɪ, we 'nɪ we 'ji -gba -bhla.

6 Nɪɪ, we nʊkpla -luu ladɪdɪe -ka sa bhɪa, 'ylɪ weee nya, -Lagɔbʊbɔnya plaa we nʊkplɛɛ tɪanʊ 'wʊ, 'ɪn wa nʊa wa -Lagɔbʊbɔ -lubho. 7 We nʊkplɛɛ 'sɔnʊ mɪa, -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -bhlogbɔɔ plaa -mɛmɛ. -Zʊ 'wʊ, ɔ pla -mɔ -zakpa -bhlogbɔɔ. Nɪmɛɛ 'pɪɔn 'nɪ ɔ kwɛɛ -mɪ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka -mɔ pla. Ɔ -ka -mɔ pla nɪ, 'ɪn ɔ wlaa we -Lagɔ -yla, ɔ 'dɛɛ 'gbʊ, we -yɔ nyɪmaa gbʊnyii -we ka 'ji wa 'nɪa -yii 'gbʊ. 8 Sanɛɛ 'sa Zuzu 'Pʊpa slolua -aɪn nɪɪ, yalɪɪ -mɔwlʊda 'tataa 'yoo 'nɪ -slɔ -kalɪ. 'Mʊ, wee nɪmɛkupalʊʊ tɪanʊ 'nɪ -slɔ labhʊ, we 'na 'ka -kalɪ. 9 -We mɪa dɛ, we 'yli yabhlo -wa. Mʊ slolua -zɛɛn -aɪn nɪɪ, -we weee wa wlaa -Lagɔ -yla, 'slaka weee wa -saa, we 'nɪ mneni we 'ka nyɪmɛ -ɔ bʊbɔa -Lagɔ, ɔ dlɪ dlɪ tɪklɪɪ -zɛlɪ we 'ka gba. 10 Wee wlawlali -yɔ 'slakanya mɪa dɛ nɪ, lilie klaa, 'mamɪe klaa, we -yɔ budobudoee gbʊʊ 'dɛkpʊa we gbaa. We'e nʊnʊ nyɪmaa dlɪ -lu yabhlogbɔɔ, 'ɪn bhla -we nya -Lagɔ nʊa -lu weee 'wʊsuslolue lolu lɛ, -bha wee 'sasʊkpa -tite 'bhʊa la.

Klisɪɪ 'pɪɔɔn 'ylilo

11 Nɪɪ, Klisɪ yia *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ nya. 'Ɪn -li -zɔnʊ -we mɪ bhaa la, mɔ yia we -aɪn 'nyɛa. Nɪmɛkupalʊ -we zɔ ɔ nʊa ɔ lubho nɪ, we 'yli, 'ɪn we mɪa 'nanʊʊ we 'ka dʊdʊ -gʊ -nʊ -zi. We 'nɪ nyɪma 'sʊbha we. -We

-Lagɔ -laa la dʋdʋ -gʋ, we 'nɪ we glaa -mɪ. 12 Nɪɪ, Klisɪ pla -Lagɔɔ -mɔwlʋda 'tata -zakpa -bhlogbɔɔ 'ylɪ weee -nʋ nya. Ɔ ka -mɔ pla, 'ɪn we 'nɪ -vlɔɔ 'pɪɔn -yɔ 'bhliyuu 'pɪɔn ɔ wla 'slaka nya, nɪɪ, ɔ 'dɛɛ 'pɪɔn ɔ wlaa. 'Sa ɔ -saa -aɪn gbʋ 'wʋ 'ylɪ weee -nʋ nya. 13 Nɪɪ, -vlɔɔ 'pɪɔn klaa, 'bhligblɔɔ 'pɪɔn klaa, we -yɔ 'bhlii 'tʋtɔ, 'mʋ wa slua, -wa plaa pʋɪn, wa 'wluo. Tɔʋn, 'ɪn wa pʋɪn mumnia la, 'ɪn wa wlʋa -mɔ. 14 We -ka 'sa -mɪ, Klisɪɪ 'pɪɔn 'yli, we ka 'tɪtɛ 'wʋ we -zi nɪmaa -nʋ. Nɪɪ, -Lagɔɔ Zuzu -ɔ mɪa la 'ylɪ weee -nʋ nya, we 'tɪtɛ nya ɔ wlaa ɔ 'dɛ, 'slaka -we 'nɪa 'sla -yɔ -ka nya -Lagɔ -yla. We 'dɛɛ 'gbʋ, ɔ 'pɪɔn mneni we 'ka -amɪaa dlɪ zɔ lawɔlʋ, 'ɪn gbʋ -we kwaa -aɪn tlɪtlɪe 'wʋ, we 'ka we -aɪn 'wʋsa. 'Ɪn -a 'ka 'yliyɔga -Lagɔɔ lubho nʋ.

'Wʋsuslolue loluu 'kɔlʋ

15 We 'dɛɛ 'gbʋ, Klisɪ mɪa -Lagɔ -yɔ nyɪma 'sɔ nyɪdɪɪ 'wʋsuslolue loluu 'kɔlʋ nya. Nɪɪ, nyɪma -wa -Lagɔ laa, 'ɪn -wa -yla ɔ wlaa ɔ wɛlɪ zʋzɔnʋ -we mɪa 'ylɪ weee -nʋ nyaa daa, -maa 'ka we 'yɪ Klisɪɪ tlɪtlɪee 'gbʋ. 'Ɪn ɔ 'ka wa 'wʋzɪtɪ gbʋnyuu -we wa nʋa lɛ 'wʋsusloluee tɪanʋʋ bhla, we gbɛgbɛɪn.

16 Wɛlɪ nyɪmɛ tɪa, wa 'nɪ -slɔ we -slolu nɪɪ, ɔ ka tlɪ, wa'a nɔ we -gʋ. 17 Nɪɪ, nyɪmɛ -ka wɛlɪ tɪ 'bhie ɔ 'ka tlɪ, we ka 'nʋŋwɛ. -Mɔɔ -ka 'yliyɔga, we sa bhe. 18 We 'dɛɛ 'gbʋ 'pɪɔn 'nɪ laslue nɪ, 'wʋsusloluee tɪanʋ 'na 'ka lɛnʋ. 19 Nɪɪ, tɪada mɪa, Moizɪ zɛlɪa -Lagɔɔ titee nʋkpla -wɛlɪ weee nyɪma weee -yla. Tɔʋn, ɔ gbʋanɪa *isɔpʋsuu 'klɪya 'wluo 'kwleeni zalʋ la, ɔ faa we 'bhliyuaa 'pɪɔn klaa, -vlɔɔ 'pɪɔn klaa, we -yɔ 'nyu lʋ, 'ɪn ɔ yia we 'mni -Lagɔɔ titee 'sɛbhɛ -yɔ nyɪma weee -gʋ. 20 'Ɪn ɔ nɛɛ: «-We mɪa da nɪ, mʋ -wa 'wʋsusloluee 'pɪɔn. 'Wʋsuslolue -we -Lagɔ gbaa a zʋ 'nʋŋwɛ, mʋ -wa.» 21 'Ya 'sa -bhlokpadɛ ɔ 'mnia 'pɪɔn nɪmɛkupalʋ -gʋ, we -yɔ -li -we 'wʋ wa bʋbɔa -Lagɔ, -mʋʋ weee -gʋ. 22 -Mɔ tite 'wʋ, -lu -we 'pɪɔn 'nɪa -mɔwlʋlʋ, we 'nɪ 'wʋzu. 'Pɪɔn 'nɪ laslue nɪ, nyɪmaa -yɔgbʋ 'wʋtɪtɪe 'nɪ -mɪ.

Klisɪ plaa yalɪ nyɪmaa 'gbʋ

23 Wee nɪmɛkupalʋʋ nʋkplali mɪa, yalɪlii zuzu we -mɪa, 'ɪn nɪmaa 'pɪɔn nya wa 'kaa we -mɔwlʋlʋ. Nɪɪ, we mɪ nɪɪ, wee yalɪlii -yɔ -slaka 'yli we -zi dʋdʋ -gʋ -nʋ. 24 We 'nɪ nyɪmaa 'sʋbha 'sʋbha -mɔwlʋda -we -wa yalɪ -nʋʋ zuzu, we 'wʋ Klisɪ pla. Nɪɪ, -mɔ yalɪɪ 'dɛbhie -gbolu ɔ plaa, 'ɪn ɔ mɪa -slɛɛn -Lagɔ 'yu -amɪaa 'gbʋ. 25 -Zʋ ŋwɛɛ *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ plaa -mɔwlʋda 'tata nɪmaa 'pɪɔn nya. Nɪɪ, Klisɪ 'nɪ yalɪ pla ɔ 'ka ɔ 'dɛ wla -zakpa duun. 26 We -ka yaa 'sa -mɪ, we 'ka dʋdʋʋ lalabhla 'wʋbhʋ, ɔ ka yaa sɪa -zakpa duun. -Innya, we 'nɪ 'sa -mɪ. Nɪɪ, -slɛɛn mɪa, dʋdʋʋ bhɪa bhla Klisɪ 'wlʋa dʋdʋ -gʋ -zakpa -bhlogbɔɔ ɔ 'ka gbʋnyuu lasa, ɔ 'dɛɛ wlawlɪe 'slaka nya. 27 Sa nyɪma weee yia tlɪa -zakpa -bhlogbɔɔ, 'ɪn we 'bɪgʋ -Lagɔ

'ka wa -yɔgbʊ 'wʊbhu, 28 'sa -bhlokpadɛ Klisɪ wlaa ɔ 'dɛ -zakpa -bhlogbɔɔ ɔ 'ka nyɪma duuun gbʊnyuu lamumni. Ɔ -zakpa 'sɔnʊ yia 'wlʊa. -Mʊʊ mɪa, we 'nɪ gbʊnyuu ɔ yi lamumnia, nɪɪ, -wa mɪa ɔ wʊda, 'ma ɔ yia gbʊ 'wʊsaa.

10

Klisɪ yia -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛnʊa

1 Moizɪɪ tite mɪa, we 'nɪ yalɪlii 'ylii 'dɛbhie. Nɪɪ, zʊzɔnʊ -we 'kaa lɛnʊ, we zuzu -wa. We 'dɛɛ 'gbʊ, -zʊ ŋwɛɛ -slaka -bhlokpadɛ -we wa tʊa -sada, nyɪma -wa nynia -Lagɔ -yɔla, we 'nɪ mneni we 'ka wa nʊ tɪklɪɪ we 'ka gba. 2 We -ka yaa -mʊʊ nɪ, -zugba -mama bʊbɔa -Lagɔ, -maa dlɪ 'na 'ka -maa gbʊ dɪlɪ -maa gbʊnyiii 'gbʊ, 'ɪn wa 'na 'ka 'slaka -sada -tʊ, wa ka -mɔwlʊ 'ylɪ weee -nʊ nyaa 'gbʊ. 3 Nɪɪ, we 'nɪ 'sa -mɪ. Wee 'slaka wa saa da -zʊ ŋwɛɛ, mʊ nʊa lɛ, 'ɪn wa ligbea wa gbʊnyii. 4 -We ka gbʊ -wa, 'bhligblɔɔ 'pɪɔn -yɔ -vlɔɔ 'pɪɔn 'nɪ mneni we 'ka nyɪmɛɛ gbʊnyii lamumni.

5 We 'dɛɛ 'gbʊ Klisɪ 'kaa dʊdʊ -gʊ yi nɪ, ɔ nɛɛ -Lagɔ -ylaɛ:

«-Ɪn 'nɪ 'slaka -yɔ wlawlali
'yɪbha.
Nɪɪ, -ɪn ka 'mɪ ku 'nyɛ.
6 'Slaka -nɪma -we wa siea we
-yɔ gbʊnyuuu 'slaka
'nɪ -mɪ dʊdʊ nanɪ.
7 We nya, ɪn gbaɛ:
‹-Lagɔ, -amɪ nɪ.
Yi ɪn yia ɪn 'ka -na dʊmagbʊ
lɛnʊ.
Mʊ mɪa na daa cɛlɪda,
-mɔ -Lagɔɔ glɪglɪ -sɛbhɛ
'wʊ.› »

8 Klisɪ nɛɛ tɪaɛ: «'Slaka klaa, wlawlali klaa, 'slaka -nɪmaa -siesie klaa, we -yɔ gbʊnyuuu 'slaka, -ɪn 'nɪ we 'yɪbha, 'ɪn we 'nɪ -mɪ dʊdʊ nanɪ.» Ɔmɔ ka 'sa gba, 'ɪn Moizɪɪ tite -nanʊ nɛɛ nɪɪ, wa nʊ we lɛ. 9 Ɔ nɛɛ 'yaɛ: «-Amɪ, yi ɪn yia, ɪn 'ka -na dʊmagbʊ lɛnʊ.» Bhlasabhla -slaka mɪa, 'mʊ Klisɪ -saa la ɔnʊʊ 'slaka nya. 10 -We -Lagɔ 'yɪbhaa, 'mʊ -Zezu Klisɪ nʊa lɛ, nɪɪ, ɔ 'dɛ ɔ wlaa -zakpa -bhlogbɔɔ 'slaka nya 'ylɪ weee -nʊ nya. We gbɛgbɛɪn -a wlʊlʊa -mɔ.

11 Zlɪo zlɪ, -Lagɔbʊbɔnyɔ -mɔmɔ -ka -mɪ, -mɔɔ yligbe bhʊ -gʊ -mɔɔ -Lagɔbʊbɔ -lubho nʊda. 'Slakaa 'yli -bhlo ɔ saa -zakpa duun, 'ɪn we 'nɪ mneni we 'ka nyɪmaa gbʊnyii -bhasa. 12 Nɪɪ, Klisɪ -sa 'slaka -zakpa -bhlogbɔɔ 'ylɪ weee -nʊ nya nyɪmaa gbʊnyiii 'gbʊ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔɔ lilisɔlʊ ladɪ. 13 -Slɛɛn mɪa, ɔ mɪ -Lagɔ wʊda -mɔɔ 'ka ɔ tʊnyɪma ɔ bhʊ zɔ lapalɪ. 14 Nɪɪ, 'slaka -bhlogbɔɔ nya ɔ nʊa nyɪma weee -wa ɔ mɪa -mɔwlʊlʊda, tɪklɪɪ we 'ka gba 'ylɪ weee -nʊ nya.

15 Zuzu 'Pʊpa mɪ 'ya we gbʊdayɪnyɔ nya -aɪn 'yu. Ɔ nɛɛ:

16 «Jejitapɛ nɛɛ:

‹'Wʊsuslolue na -yɔ wa 'sɔ yia
cɪ lɛnʊa, mʊ nɪ:
na tite na yia wa dlɪ zɔ
zʊa.
'Ɪn, ɪn 'ka we cɛlɪ wa
'wlukʊʊn.› »

17 Ɔ nɛɛ 'yaɛ:

«ɪn 'na 'ka wa gbʊnyii -yɔ wa
mnɔmnɔe dlɪ -gʊ 'pa.»

18 Nɪɪ, -Lagɔ -ka wa gbʊnyii 'wʊtɪ nɪ, -zugba wa 'nɪ

'maslɛɛn gbʋnyuuu 'slakaa gbʋ -ka.

A -tʋ dlı zʋda

19 Na bhelia, -amıaa dlı 'tɛ 'wʋ -mɔwlʋda 'tataa plada -Zezuu 'pıɔɔn 'gbʋ. 20 Ɔ ka 'yoo -lolu -we kwaa nyıma 'yliyɔgagıe 'wʋ -aın -yla lapalı. We ka nımɛkupalʋʋ nyıdı naa 'wʋplıdı. -Mʋʋ ji -wa nıı, ɔ 'dɛɛ ku 'wʋ we 'plıdıa. 21 -Mʋʋ 'bıgʋ, -a ka *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ yabhlo, mɔ -wa -Lagɔɔ -buduu -kanyɔ. 22 -Amıaa dlı mı -mɔwlʋda gbʋnyuu -we dıdıa -aın gbʋʋ daa, -amıaa ku mı -yɔwɔlʋda 'nyu -zɔnʋ nya, we 'gbʋ, -amıaa -gʋ -bi, 'ın -a nyni -Lagɔ -yɔla dlı weee nya. 23 Nıı, dlıwʋdıdıe -we ka gbʋ -a mıa nyıma -yla gbada, -a kpa we la -kli, -we ka gbʋ -wa, -Lagɔ -ɔ wlaa ɔ wɛlı, ɔ'ɔ 'bhʋlʋ we -gʋ la. 24 -A 'yı 'klı sa -a 'kaa 'kʋayli 'pʋpalı, -a 'ka nyımaa zɛkalı, 'ın -a 'ka 'nanı nʋ, we daa. 25 Nıı, 'wlu -a gbelia da zlı tɔlʋa zlı, -a 'na -salı -mʋʋ kwɛ 'bı -nı, sa tɔlʋa mıa we nʋda 'bhisa. -A 'pʋpalı 'kʋayli, we mı nıı, -a nʋ we lɛ bhabha, da a mıa we -yɔyıda nıı, Nyımaa -Kanyɔɔ yiyibhla ka cıpa.

26 -A ka gbʋzɔnʋ 'kpıa, 'ın -slɛɛn, -a -ka gbʋnyuu lɛnʋda -tʋ -amıaa 'dɛ 'yibadı nı, 'slaka -we 'kaa -amıaa gbʋnyii lamumni, we 'nı -mı. 27 We -ka 'sa -mı, -we -bhlogbɔɔ -a 'kaa wʋ nyanɔ dlı nya, mʋ -wa nıı, -Lagɔ yia -amıaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, 'ın ɔ 'ka ɔ tʋnyıma -sie -kosu 'kadʋ 'wʋ. 28 Nyımɛ -ɔ 'nı Moizıı tite 'nʋŋwɛ zʋ, nyıma 'sɔ, nyıma ta -ka we gbʋdayınya nya -mı, wa 'na 'ka ɔ nyazı 'yılı, 'ın wa bhaa ɔ. 29 We -ka 'sa -mı, nyımɛ -ka -Lagɔɔ 'Yu 'wʋnyɛ, -kaslʋ 'wʋ -Lagɔ yia ɔ 'paa 'nyumɛɛ. We 'nı mʋʋ? Nıı, ɔɔ nyımɛ mıa, 'wʋsusloluee 'pıɔn -we 'wlʋlʋa -mɔ ɔ, ɔ -ka we 'yı gbʋ -kpʋa nya, 'ın -Lagɔɔ Zuzu -ɔ slolua -aın -Lagɔɔ 'nanı, ɔ -ka ɔ vɛlı nı, -a -yi we 'ji nıı, -Lagɔ yia ɔ -kaslʋ 'wʋpaa 'nyumɛɛ. 30 «Kpasasıe mıa, na -nʋ -wa. -We ka 'klʋ nyımɛ kaa, -amı wlaa we.» -Ɔ gbaa we, -a -yi ɔ. 'Ɪn ɔ nɛɛ 'yaɛ: «Jejitapɛ yia ɔ nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhua.» 31 'Yliyɔga -Lagɔɔ kwɛɛ bhlilie mıa, we -kalı -yɔ.

32 A ligbe amıaa -Lagɔgbʋʋ gwedıda, da -Lagɔɔ san 'mnia aın 'wʋ. -Mʋʋ 'bıgʋ, a yia sıa bhabha, 'ın a yia we 'wʋ amıaa 'dɛ lakpa -kli. 33 Zlı tɔlʋa zlı, 'ın wa vɛlıa aın, 'ın wa palıa aın 'klıyıe 'wʋ -zejila 'wʋ. -Wa wa mı 'saa nʋda, 'ın a yia -maa lʋʋ 'yligbe. 34 A -yɔ -wa mıa -kaslʋ 'wʋ ka sıa. Wa -saa aın amıaa zʋzɔnʋ kwɛɛ, 'ın a yia we -yɔŋwnu 'mʋna nya. -We ka gbʋ -wa, a -yi we 'ji nıı, a ka 'ŋnımnıe yabhlo, we -zi -lu weee 'wʋ, 'ın we mıa 'ylı weee -nʋ nya. 35 'Kʋa 'na wlalı aın 'ylila -nı, nıı, -lu -we ka 'klʋ a kaa, we mı we bhıalıda. 36 We mı nıı, a -ka dlıtie, 'ın a -ka -Lagɔɔ dʋmagbʋ lɛnʋ, 'bhie a yıa -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa aın -yla. 37 'Ɪn -mɔ -Lagɔwɛlı 'wʋ, -Lagɔ nɛɛ:

«Bhla -sɛlɛ nya, sa -sɛlɛ,
'ın -ɔ 'kaa yi, -mɔɔ 'kaa yi.
Ɔ 'na 'ka 'maslɛɛn -mɔ -gwlɛ.

38 -Ɔ zʋa 'mı dlı -gʋ,

-mɔɔ mɪ nyɪmɛ tɪklɪɪ nya
'mɪ 'yu,
'ɪn 'yliyɔgagɪe -mɔɔ yia
'yɪa.
Nɪɪ, ɔ -ka lʊbhiti nɪ,
ɔ 'na 'ka 'masleɛn 'mɪ
dʊdʊnamanɪ.»*
39 -Wa bhitia lʊ, 'ɪn wa mnɔa,
-amɪa 'nɪ wa glaa -mɪ. Nɪɪ, -wa
zʊa -Lagɔ dlɪ -gʊ, 'ɪn ɔ saa wa
gbʊ 'wʊ, wa glaa -a mɪa.

11

Nyɪma wa yibhelia wa dlɪzʊzʊee 'gbʊ

1 Nyɪmɛ -ka -Lagɔ dlɪ -gʊ zʊ
nɪ, -lu -we -gʊ ɔ dlɪ mɪa, ɔ
mneni ɔ 'ka gba nɪɪ, ɔ 'ka we
'yɪ. Ɔ -yi we 'ji nɪɪ, -lu -we ɔ'ɔ
'yɪa -yɔ, we mɪ la gbʊzɔnʊ nya.
2 Bhlasabhla -nyɪma ka -Lagɔ
dlɪ -gʊ zʊʊ 'gbʊ, ɔ yia wa 'yɪ
nyɪma tɪklɪɪ nya. 3 -A ka -Lagɔ
dlɪ -gʊ zʊʊ 'gbʊ, -a nʊa we 'wʊla
nɪɪ, ɔ ka dʊdʊ lala ɔ wɛlɪ nya.
-Lu weee wa yɪa -yɔ, ɔ ka we
lala, -lu wa 'nɪa mneni wa 'ka
-yɔyɪ, we nya.

4 *Abɛlɪ ka -Lagɔ dlɪ -gʊ zʊ,
we 'dɛɛ 'gbʊ 'slaka ɔ -saa -
Lagɔ -yla, we yia ɔ bheli kpasa
Kaɛɛn -nʊ 'wʊzi. Dlɪzʊzʊee
'gbʊ Abɛlɪ yia nyɪmɛ tɪklɪɪ -zɛ,
'ɪn -Lagɔ yia ɔ wlawlaluu gbʊ
-yɔŋwnu. Abɛlɪ ka tlɪ, 'ɪn ɔ mɪ
gbada 'ylɪ weee nya, -we ka
gbʊ -wa, ɔ ka -Lagɔ dlɪ -gʊ zʊ.

5 Enɔkʊ ka -Lagɔ dlɪ -gʊ zʊ,
'ɪn -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu -mʊʊ
yi 'wlʊ nɪɪ, ɔ tlɪ. -Lagɔ yia ɔ
'dɛ kwesi ɔ bɛlɪ. We 'dɛɛ 'gbʊ
wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ 'yɪ. -
Lagɔwɛlɪ nɛɛ nɪɪ, da -Lagɔ 'nɪa
-slɔ Enɔkʊ 'wʊbhu, -mɔɔ nanɪ ɔ
dʊdʊ. 6 Nyɪmɛ -ɔ 'nɪ -Lagɔ dlɪ -
gʊ zʊ, -mɔɔ 'nɪ mneni -mɔɔ 'ka
ɔ dʊdʊ namanɪ. Nyɪmɛ -ɔ -ka
-Lagɔ -yɔlanyni, dlɪ ɔ zʊa nɪɪ, -
Lagɔ mɪ, 'ɪn -wa talɪa ɔ da, 'ɪn ɔ
nʊa wa 'nanɪ 'wʊ.

7 *Nowee ka -Lagɔ dlɪ -gʊ
zʊ. Gbʊnya -we 'kaa cɪ lɛnʊ,
'ɪn -we wa'a 'yɪa -slɔ -yɔ, we
-gʊgbʊ -Lagɔ gbaa ɔ -yla, 'ɪn
ɔ yia we -yɔŋwnu. We 'dɛɛ
'gbʊ ɔ bhlaa batoo 'kadʊ nɪ,
'ɪn we yia ɔ -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ
-nyɪma gbʊwʊsa. 'Sa Nowee
dɪlɪa dʊdʊgʊ -nyɪma gbʊ. Nɪɪ,
-Lagɔ 'yɪa ɔ nyɪmɛ tɪklɪɪ nya, -
we ka gbʊ -wa, ɔ ka -Lagɔ dlɪ
-gʊ zʊ.

8 Ablaamʊ ka -Lagɔ dlɪ -
gʊ zʊ. Da -Lagɔ laa ɔ, 'ɪn ɔ
yia -mɔɔ wɛlɪ 'wʊŋwnu, -mɔɔ
'nʊŋwɛzʊzʊe nya. -Lagɔ nɛɛ
nɪɪ, ɔ 'ka ɔ dʊdʊ 'nyɛ ɔ -nʊ
nya. Ɔ yia wee dʊdʊʊ gbɛgbɛɪn
mnɪ, -zugba ɔ 'nɪ -bha da -
yi. 9 Dlɪzʊzʊee 'gbʊ, dʊdʊ -we -
Lagɔ 'kaa ɔ 'nyɛ, ɔ yia -mɔ ladɪlɪ
'lakpayu 'bhisa. -Mɔ ɔ -dɪlɪa
*'naabudu zɔ la. 'Sa *Izakɪ -
yɔ *Zakɔbʊ 'sɔ nʊ 'yaa. -Lu -we
ka wɛlɪ -Lagɔ wlaa Ablaamʊ
-yla, wamɪa yi 'yaa we 'yɪa.
10 Nɪɪ, 'gbe yabhlo, -we ka -
budunya mɪa 'gwlu sa 'nanʊʊ,
'mʊ Ablaamʊ mɪa wʊda. Wee
gbe mɪa, -Lagɔɔ dɛ tlia we la,
'ɪn ɔ yia we 'sʊbha.

11 Ablaamʊʊ 'ŋwnɔ *Sala ka
-Lagɔ dlɪ -gʊ zʊ. We nya -
Lagɔ 'nyɛa ɔ 'yu -yɪyɪee 'tɪtɛ, -
zugba ɔ ka gɔ. -We ka gbʊ -
wa, ɔ mɪ we -gʊ nɪɪ, -Lagɔ'ɔ
'bhʊlʊ ɔ wɛlɪ -gʊ la. 12 We 'dɛɛ
'gbʊ, ɔɔ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ yia

* **10:38** We ji -wa 'yaɛ: nyɪmɛ -ɔ mɪa nyɪmɛ tɪklɪɪ nya 'mɪ 'yu, dlɪzʊzʊee 'yoo -gʊ ɔ yia nɔda -tʊa.

zʋa 'kadʋ lala, -zugba ɔ gɔgʋe kapa kapaa 'gbʋ ɔ 'wlʋ nyɪmɛ -ɔ mɪ tlɪda yida. Waa zʋayli -nyɪmaa 'wʋzulo 'wlʋ sa -zɛlɪ we mɪ yalɪ. Wa 'wlʋ 'ya gu-munyuu ŋwɛyɔ -bʋsɛ, nyɪmɛ 'nɪ mneni ɔ 'ka wa zɛlɪ.

13 Dlɪzʋzʋe nya waa nyɪma weee tlɪa. Zʋzɔnʋnya, -we ka wɛlɪ -Lagɔ wlaa wa -yla, wa 'nɪ we kwɛzɪ, nɪɪ, wa ka we -yɔyɪ 'pɪpɪ, 'ɪn we yia wa 'mʋna 'wʋla. Wa nɛɛ nɪɪ, 'lakpanya wa -mɪa, 'ɪn wa mɪa nɔnɔnya nya dʋdʋ -gʋ. 14 Wa -ka 'sa gba nɪ, mʋ slolua nɪɪ, dʋdʋ -we -gʋ wa 'kaa ladɪ, wa mɪ we datalɪda. 15 Da wa 'bhʋa nɪ, wa'a pʋpalɪ wa 'wlukʋʋn we -gʋla. We -ka yaa wa dlɪ mɪ we -gʋ, -zugba wa mneni wa 'ka lʋbhiti. 16 Nɪɪ, dʋdʋ -zɔnʋ -we -gʋ wa 'kaa ladɪ, -we ka da wa mɪa talɪda, -we mɪa yalɪ, mʋ -wa. We 'dɛɛ 'gbʋ wa -ka -Lagɔ la wa Dide, we'e 'bhalɪ ɔ zʋ. Nɪɪ, ɔ ka wa -yla 'gbe yabhlo 'sʋbha.

17 Ablaamʋ ka -Lagɔ dlɪ -gʋ zʋ. We nya ɔ wlaa Izakɪ 'slaka nya da -Lagɔ ylaa ɔ la. Nɪɪ, ɔ ka ŋwnu ɔ 'ka ɔ 'yu yabhlogbɔɔ wla 'slaka nya, -zugba -Lagɔ ka ɔ -yla wɛlɪ wla. 18 -Lagɔ nɛɛ 'cɪn ɔ -ylaɛ: «'Yuoyua -wa ɪn gbaa -mɪ -yla nɪɪ, 'yɪa -na yia wa, Izakɪ gbɛgbɛɪn -na yia wa 'yɪa.» 19 -Bha Ablaamʋ pʋpalɪa 'wlukʋʋn la nɪɪ, -Lagɔ ka 'tɪtɛ ɔ 'ka Izakɪ 'wʋsɔlʋ tlɪtlɪnya glaa. We 'dɛɛ 'gbʋ, -Lagɔ 'nyɛa ɔ 'yu ɔ yoo lʋ, we 'wlʋ sa tlɪtlɪnya glaa -mɔɔ bhʋ.

20 Izakɪ ka -Lagɔ dlɪ -gʋ zʋ. We nya ɔ ŋwnaa *Zakɔbʋ -yɔ *Ezau 'nyu la, -we 'kaa wa 'ylɪ cɪɪ 'gbʋ.

21 Zakɔbʋ ka -Lagɔ dlɪ -gʋ zʋ. We nya ɔ tlɪtlɪ bhla cɪpaa, 'ɪn ɔ yia *-Zɛzɛfʋʋ 'yua 'nyulaŋwna -bhlo -bhlo. Ɔ kwlia 'wʋ ɔ kɔɔsu -gʋ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ bʋbɔ.

22 -Zɛzɛfʋ ka -Lagɔ dlɪ -gʋ zʋ. We nya, ɔ tlɪtlɪ bhla cɪpaa, 'ɪn ɔ yia Izlaɛlɪnyɪmaa Ezipʋtʋ -tla gbʋ gba. 'Ɪn -we wa 'kaa ɔ 'kwie nʋnʋ, ɔ yia we gba.

23 Moizɪɪ dide -yɔ ɔ 'nyaa ka -Lagɔ dlɪ -gʋ zʋ. We nya wa gwalɪa ɔ, 'ɪn wa yia ɔ zize 'cʋ ta zɔ. Wa 'yɪa nɪɪ, ɔɔ 'yu nanɪ 'yli, wa 'nɪ tite 'nʋŋwɛ -sasɪee daa nyanɔ nʋ Ezipʋtʋ -nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ kwɛɛ.

24 Moizɪ ka -Lagɔ dlɪ -gʋ zʋ. We nya ɔ 'ylimanɪa, ɔ 'nɪ 'yɪbha wa gbaa nɪɪ, Moizɪ mɪa, Ezipʋtʋ -nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔɔ 'ŋwnɔyuu yu -wa. 25 Ɔ ka we -yɔŋwnu ɔ 'ka sɪa -Lagɔɔ nyɪma glaa. We mɪ 'sa 'bhie, ɔ mneni yaa ɔ 'ka gbʋnyuuu lɛnʋe 'wʋ -mʋna li bhla -sɛlɛɛ -nʋ nya. 26 Ezipʋtʋʋ 'ŋnɪmnɪli -zu 'wʋ, nɪɪ, wa 'ka ɔ vɛlɪ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ 'bhisa, -mʋʋ nanɪ ɔ dʋdʋ we -zi -lu weee. Nɪɪ, -we -Lagɔ 'kaa cɪ ɔ 'nyɛ we -gʋ ɔ 'yli mɪa.

27 Moizɪ ka -Lagɔ dlɪ -gʋ zʋ. We 'gbʋ ɔ yia Ezipʋtʋ 'bhʋ, 'ɪn ɔ 'nɪ wa 'wlulapɪlɪnyɔ kwɛɛ nyanɔ nʋ. Ɔ ka dlɪ 'tɛmanɪ nɛɛ nyɪmɛ -ɔ yɪ -Lagɔ -yɔ, -Lagɔ -ɔ wa'a 'yɪa -yɔ. 28 Ɔ dlɪzʋzʋee 'gbʋ ɔ yia *'Wʋzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪɪ -sasɪe ladɪ. 'Ɪn ɔ nɛɛ Izlaɛlɪnyɪma -yla wa tli klolo 'pɪɔn -yɔ, -mʋʋ yi 'wlʋ nɪɪ, 'anzɪ -we -Lagɔ zʋa tlɪtlɪe

kwɛɛ, we 'bha Izlaɛlınyımaa 'yuaa tıanʊ.
29 Izlaɛlınyıma ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. We nya wa yia *gumunyu Zalʊ lʊplılı dʊdʊ klo -gʊ 'bhisa. 'Ɪn Ezipʊtʊ -nyıma -wa mıa wa 'bı 'kaa 'plıa yi, 'ın 'nyu yia -maa -gʊ yeli.
30 Izlaɛlınyıma ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. We nya wa bibea Zelikogbe 'ylı gbesɔ, 'ın we suo yia bhli.
31 'Naabızıŋwnɔ *Wlaabʊ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. We nya -wa'a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, 'ın ɔ -yɔ wa 'nıa tlı dabʊdʊ. Nıı, nyımaa dididenya -wa mıa Izlaɛlınyıma nya, ɔ ka wa zize.
32 Sa ın 'ka 'ya gbaa? Nıı, Zedeɔn klaa, -Balakı klaa, Samʊsɔn klaa, Zɛfʊte klaa, -Davidı klaa, Samuɛlı klaa, we -yɔ *-Lagɔgbʊʊ -falıpanya, -maa -gʊgbʊʊ gbagbıe -tlʊlʊ 'mı -yla la. 33 -Maa ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. We nya -maa lua dʊdʊ duuun -gʊ -nyıma, -maa pılıa nyıma 'wlu la tıklımımıe nya, -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa -maa -yla, 'ın -maa yia we 'yı. Nıı, -maa ka -jlaa ŋwɛ gbʊan, 34 'ın -maa yia -kosu 'tıtɛ nyumonu, 'ın -lu 'nıa -maa ylı tʊgʊgblɛ 'yu. Nıı, wa 'nı bha latɛ, 'ın wa yia latɛmanı. Tʊ 'wʊ, wa ka latɛmanı, 'ın wa yia wa tʊnyıma -gʊgalı. 35 'Ŋwnı tɔlʊa ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. We nya wa 'yıa wa tlıtlınya 'wʊsɔda, 'ın wa -yɔ wa 'sɔ yia -mı.
Nıı, tɔlʊa wa 'palıa 'klıyıe 'wʊ bhabha. We mı 'sa 'bhie, -maa 'nı -maa 'dɛɛ 'yitide gbʊ -yɔŋwnu. Nıı, 'klıyıe 'wʊ -maa tlılıa, 'ın we 'bıgʊ, -maa 'ka 'yliyɔgagıe -zɔnʊ 'yı. 36 Tɔlʊa mıa, -maa wa vɛlıa, 'ın wa sɛlıa -maa. Tɔlʊa wa gbʊan nɛtɛ -llukpe nya, 'ın wa yia wa -kaslʊ 'wʊpa. 37 Tɔlʊa wa 'bhaa gbɔkʊ 'wʊ, wa yia tɔlʊa 'wʊdı 'sɔ, 'ın wa yia tɔlʊa 'bha tʊgʊgblɛ nya. Tɔlʊa gwaa la, bhlabhlɛɛ ku -yɔ wlii ku -wa -maa -bana. Wa yia -maa boba 'wʊtı, wa yia -maa 'klıyıe 'wʊpalı, 'ın wa yia -maa gbʊnyuu 'wluo nʊ. 38 Dʊdʊgʊ -nyıma 'nı waa nyıma -manıı 'klʊ -ka. -Maa -yɔ lagwagwıe ka da weee 'plılı: wa ka da bɛblɛɛ 'plılı, wa ka -gɔgɔ 'wlu mnı, 'ın wa yia tʊkpanya -yɔ 'bhʊkanya 'wʊ ladılı.
39 -Lagɔ ka wa yibheli dlızʊnya nya, -we ka gbʊ -wa, wa 'dɛ weee ka ɔ dlı -gʊ zʊ. Nıı, -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa wa -yla, wa 'nı 'maslɛɛn we 'yı. 40 -Lagɔ ka 'ya -a 'dɛ weee -yla -lu -zɔnʊ ladı, we 'dɛɛ 'gbʊ, wa 'nı mneni wa 'ka -mı tıklıı we 'ka gba, -zugba -a 'nı wa glaa -mı.

12

A 'tɛmanı dlı sıasıe 'wʊ

1 Waa gbʊdayınyaa -zlo bibea -aın, 'ın wa mıa -aın ylada. We 'dɛɛ 'gbʊ, -we weee nyenia -aın -a 'bhʊ we 'bı. Gbʊnyuu, -we bhlıa -aın la bhebhe, -a 'bhʊ we 'bı. Gwagwa -yoo wa palıa -aın -yla la, -a 'tɛmanı dlı -a -yɔ gwagwıe 'ka we bhloluda nyni. 2 -A yla -Zezu 'ylı weee nya. Mɔ -wa -amıaa dlızʊzʊee gwedıda, 'ın mɔ -wa we gbalınyɔ. Ɔ yı 'mʊna -we ɔ 'kaa li -yɔɔ 'gbʊ, ɔ ŋwnua wa 'ka

ɔ *su -gʋ lakʋlʋ, ɔ 'nɪ -mʋʋ zʋ -lu la. -Slɛɛn mɪa, ɔ -dɪlɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪkpee lilisɔlʋ la.

3 Cɪɪn, a 'pa -Zezu dlɪ -gʋ. Sa gbʋnyuu -lɛnʋnya -sɔlʋa ɔ -yɔwʋ, 'ɪn ɔ 'nɪa -maa kwɛɛ -gwa, a ligbe we, 'kʋa yi aɪn 'ylila wla, 'ɪn a yi -Lagɔ dlɪ -gʋ -sa. 4 A ka gbʋnyuu nya gʋ, 'ɪn a 'nɪ we nya tlɪtlɪe 'yu nyni. 5 -Lagɔ ka aɪn 'dɪzʋ, 'ɪn a yia dlʋ. Ɔ 'yua 'bhisa ɔ gbaa aɪn -ylaɛ:

«Na 'yu, Jejitapɛ -ka -mɪ
'wʋslamanɪ nɪ,
-ɪn zʋ -na 'dɛ 'yliyɔ.
Ɔ -ka -mɪ -yla -na gbʋ lapalɪ nɪ,
'kʋa 'na wlalɪ -mɪ 'ylila -nɪ.
6 Jejitapɛ mɪa,
-wa ka zɛ ɔ -kalɪa,
'ma ɔ slamanɪa 'wʋ.
-Wa weee ɔ yɪa ɔ 'yua 'bhisa,
'ma ɔ paa -kaslʋ 'wʋ.»

7 A -ka sɪada -mɪ, -Lagɔ 'ka aɪn 'wʋslamanɪɪ gbʋ -wa. Ɔ 'yua 'bhisa ɔ bhua aɪn 'wʋ. 'Yu, -ɔ ɔ dide'e 'slamanɪa 'wʋ, -mɔɔ 'nɪ -mɪ. 8 -Lagɔ mɪa, ɔ 'yua weee ɔ slamanɪa 'wʋ. Ɔ 'nɪ aɪn 'wʋslamanɪ nɪ, -zugba bhoyi -gʋ -yua a -mɪa, a 'nɪ ɔ 'yuaa 'dɛbhie -gbolu. 9 -Amɪaa dʋdʋ -gʋ -didea ka -aɪn 'wʋslamanɪ, 'ɪn -a yia wa 'nʋŋwɛ zʋ. Nɪɪ, we -ka 'sa -mɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -ɔ mɪa yalɪ, -a pɪlɪ ɔ zɔla, -a 'ka 'yliyɔgagɪe 'yɪ. 10 -Amɪaa dʋdʋ -gʋ -didea mɪa, 'wʋ wa slamanɪa -aɪn bhla -sɛlɛ yabhlo nya wa dlɪɪ da. 'Ɪn -Lagɔ mɪa, -amɪaa 'dɛɛ zʋzɔnʋʋ 'gbʋ ɔ slamanɪa -aɪn 'wʋ, -a 'ka -mɔwlʋda -mɪ ɔ 'dɛ 'bhisa. 11 Wa -ka -aɪn 'wʋslamanɪda -mɪ, we'e namanɪ -aɪn dʋdʋ, we'e -la -aɪn 'mʋna 'wʋ. 'Ɪn cɪcɪ, -wa wa 'slamanɪ 'saa 'wʋ, 'ɪn -maa tʋa 'wʋ tɪklɪɪ 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ nya.

12 We 'dɛɛ 'gbʋ amɪaa sɔnya -we sɪa, 'ɪn -we a bɛlɪa zɔ, a 'bhu we 'wʋ. Amɪaa 'kukolu -we sɪa, a 'tɛmanɪ we la. 13 A palɪ 'yoo -zɔnʋ la amɪaa bhʋ -yla, -ɔ mɪa 'tɪgɪda ɔ yi bhli, nɪɪ, ɔ 'ka 'pʋ.

'Yɪbhalɪgbʋnya

14 Nɪɪ, a fa -mɔ 'kʋa la a 'ka 'wʋtʋ -dlɔɔ nyɪma weee nya, 'ɪn bhʋ -we nanɪa -Lagɔ dʋdʋ, a 'ka we nɔ. We 'nɪ -mʋʋ nɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka Jejitapɛ 'yɪ. 15 A zʋ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, -mʋʋ yi 'wlʋ nɪɪ, a palɪ -Lagɔɔ 'nanɪdlɪ -blɪgʋ. 'Ɪn -petu 'nyuu yabhlogbɔɔ 'na mini aɪn glaa -nɪ, we 'ka gbʋ duun -nyumo, 'ɪn we 'ka we gu nyɪma 'wʋlamneni -nɪ. 16 A zʋ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ -mʋʋ yi 'wlʋ nɪɪ, aɪn glaa nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -ka mʋtnɪ kwɛ, 'ɪn a yi -we mɪa -Lagɔɔ -nʋ nya 'wʋnyɛ Ezau 'bhisa. Nɪɪ, mɔ 'paa ɔ 'dɛɛ kpasabɪ pɛlʋ ɔ 'bɪsʋayu kwɛɛ lililuu -kaklʋ -bhlogbɔɔɔ 'gbʋ. 17 A -yi we 'ji nɪɪ, -mɔ 'yu gbɛgbɛɪn, ɔ 'yɪbha ɔ dide ŋwna ɔ 'nyu la, 'ɪn -mɔɔ 'nɪ we -yɔŋwnu. Nɪɪ, wie nya ɔ bhubhoea ɔ dide -mɔɔ 'ka -mɔɔ wɛlɪ 'bhiti, 'ɪn -mɔɔ 'nɪ we mneni.

18 Amɪanʋʋ -Lagɔɔ -yɔlanynie -yɔ bhlasabhla -Izlaɛlɪnyɪmaa -nʋ 'nɪ -bhlo -mɪ. Nɪɪ, -gɔgɔ 'kadʋ -we wa mnenia wa 'ka kwɛzɪ, amɪa 'nɪ we -yɔlanyni. -Kosu 'kadʋ klaa, nikpise klaa, -sabɔ klaa, we -yɔ 'nyuu -pɪpɛ 'kadʋ, a 'nɪ we -yɔyɪ. 19 A 'nɪ lɛglɛ -yɔ wɛlɪ 'nʋ. Nɪɪ, Izlaɛlɪnyɪma ka

'sasʊkpa wɛlɪ 'nʊ, 'ɪn wa nɛɛ wa 'nɪa we -putu yukwli pʊlʊ. 20 -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ nɛɛ wa -yla: «-Ɔ -ka -gɔgɔ 'kadʊ nɪ kwɛzɪ, we yi nɪmɛ -zɛ, a 'bha ɔ gbɔkʊ 'wʊ.» Wee wɛlɪ mɪa dɛ, we -kalɪ -yɔ wa -yla. 21 -We wa 'yɪa -yɔ, we ka wa nyanɔdlɪ 'wʊslu, 'ɪn Moizɪ nɛɛ: «ɪn mɪ tɛlɪda, nyanɔ ka 'mɪ dlɪ 'wʊslo.»

22 'Ɪn amɪa, a ka -gɔgɔ 'kadʊ wa laa *Siɔn -yɔ 'yliyɔga -Lagɔɔ 'gbe -yɔlanyni. Yalɪı *-Zeluzalɛmʊ, mɔ 'anzɪı 'wlu -nyacɪın mɪa 'mʊna lida, -mɔ -wa. 23 -Lagɔɔ tɪa -yua -wa ka ŋnɪ mɪa yalɪ cɛlɪda, da wa gbelia 'wlu, a ka -bha -yɔlanyni. -Lagɔ, -ɔ bhua nyɪma weee -yɔgbʊ 'wʊ, a ka ɔ -yɔlanyni. A ka nyɪma tɪklɪı -wa ka tɪklɪmɪmɪe gbaa -yɔlanyni. 24 -Zezu -ɔ -wa *'wʊsuslolue loluu 'kɔlʊ, a 'ka ɔ -yɔlanyni. 'Ɪn ɔ 'pɪɔn -we wa slua la, 'ɪn -we 'ylia we -zia Abɛlɪı 'pɪɔn, a 'ka we -yɔlanyni.

25 We -ka 'sa -mɪ, a zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, a yi -ɔ mɪa aɪn -yla gbʊ gbada, -blɪgʊpalɪ. Da dʊdʊ -gʊ, Moizɪ ka Izlaɛlɪnyɪma 'dɪzʊ, -maa 'nɪ ɔ wɛlɪ 'wʊŋwnu, 'ɪn -Lagɔ yia wa -kaslʊ 'wʊpa. -We -ka -amɪa, yalɪ -Lagɔ mɪa -aɪn -yla gbʊ gbada. Nɪı, -a -ka ɔ -blɪgʊpalɪ, -a 'nɪ mneni -a 'ka ɔ kwɛɛ 'tla. 26 Bha mɪa, -Lagɔɔ wɛlɪ zuklua dʊdʊ. -Zɛɛn mɪa, ɔ ka we gba -aɪn -yla, ɔ nɛɛ: «Dʊdʊʊ -tapa na yia zuklua, 'ɪn -slɛɛn we 'nɪ dʊdʊ -bhlogbɔɔ, nɪı, dʊdʊ -yɔ yalɪ 'sɔ na yia zuklua.» 27 Ɔ -ka gba «-tapa» nɪ, gbʊ yabhlo we slolua -aɪn. Mʊ -wa nɪı, -lu -we -Lagɔ -laa la, -we 'kaa zuklu, la we yia 'bhʊa. Nɪı, -we 'nɪa mneni we 'ka zuklu, -bha we yia -tʊa.

28 -Amɪa mɪa, -Lagɔ ka -aɪn 'tɪtɛ 'nyɛ, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka nyɪma 'wlulapɪlɪ. Wee 'wlulapalɪe 'nɪ mneni we 'ka zuklu, we -ka 'sa -mɪ, -a 'pa -Lagɔ fuo, -a bʊbɔ ɔ ɔ dʊmasa, 'nʊŋwɛzʊzʊe -yɔ sɔsʊe nya. 29 Cɪın, -amɪaa -Lagɔ mɪa, -kosu -we saa -lu la, 'mʊ ɔ -mɪa.

13

Sa -a 'kaa -Lagɔ dʊdʊnamanɪ

1 Nɪı, a -tʊ zɛkɪkalɪda, sa -Lagɔbhelia 'kaa we nʊ, 'sa. 2 'Lakpanya, -wa yia amɪaa -gbɛ, a kpa wa sɔ 'sɔ nya. Nyɪma tɔlʊa nʊ 'saa, 'ɪn wa yia 'anzɪnyaa 'lakpasu kpa, wa 'nɪ we 'jiyibheli. 3 -Wa mɪa -kaslʊ 'wʊ, a 'pa wa dlɪ -gʊ nɛɛ amɪa -yɔ wa sɔ mɪ -kaslʊ 'wʊ. -Wa, wa mɪa sɪalɪda, a 'pa 'ya -maa dlɪ -gʊ, -we ka gbʊ -wa, amɪa ka ku, 'ɪn wa mneni wa 'ka aɪn sɪalɪ.

4 Nɪı, nyɪma weee zʊ kʊkwalɪe 'nʊŋwɛ. 'Lowli -yɔ ɔ 'ŋwnɔ mɪmnɪ -yla tɪklɪı. Mʊtnɪ kwɛ -cɪan -yɔ -wa -yɔ nyɪma weee dɪa -budu 'wʊ, -Lagɔ yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhua.

5 'Gwɛzii 'ylibɪlanɔnʊe 'na -zɛlɪ amɪaa dlɪ zɔ gbʊ -bhlogbɔɔ -nɪ. -We a kaa, we namanɪ aɪn dʊdʊ. -Lagɔɔ 'dɛ nɛɛ:

«ɪn 'na 'ka cɪ 'sa -mɪ tɪ,
ɪn 'na 'ka cɪ -mɪ 'bɪbhʊ.»

6 We -ka 'sa -mɪ, -a mneni -a 'ka gba, -amɪaa -gʊ nya -biɛ:

«Jejitapɛ yia 'mɪ 'wʊsaa.
Ɪn 'na 'ka nyanɔ nʊ.
Lɛɛ -lu nyɪma 'ka 'mɪ nʊnʊa?»

7 A ligbe amıaa 'yugalınyaa tıanʋ -wa gbaa aın -yla -Lagɔgbʋ. Da wa -gaa 'yliyɔ, bhʋ -we wa nɔa, amıaa 'dɛ ka we -yɔyı. Sa wa nʋa -Lagɔɔ dlı -gʋ -zʋda, a nʋ 'sa. 8 -Zezu mı -Zezu -bhlokpadɛ nya. Zʋbha klaa, -zɛɛn klaa, we -yɔ 'ylı weee nya, ɔ'ɔ 'bhiti. 9 -Slolue loluu 'yli -bhlo -bhlo -we bhʋa da -putu, a 'na 'tideli nyıma 'yi wa 'ka aın -dawli 'wʋnʋ we nya. -We 'kaa aın 'kʋayli 'pa, we nanı 'yli nıı, we -mı -Lagɔɔ 'nanı nya, lililuu titee 'nʋŋwɛzʋzʋe -we'e -saa we 'nʋŋwɛ -zʋnya 'wʋ, we 'na -zɛlı -mʋʋ -nı.

10 -Amıa ka 'slakagʋsalılu yabhlo. We -gʋ -slaka mıa, -Lagɔbʋbɔnya, -wa saa *Zuifʋʋ nımɛkupalʋ zɔ 'slaka, wa 'nı we 'klʋ -ka wa 'ka we li. 11 Wanʋʋ -gbɛ, *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ mıa, -mɔwlʋda 'tata ɔ -yɔ nımaa 'pıɔn plaa. Nıı, mʋ -wa nyımaa gbʋnyuuu 'slaka. Wee nımaa -kpabhie mıa, wa 'gbe -glima wa siea we. 12 We 'dɛɛ 'gbʋ, -Zezu yia -Zeluzalɛmʋgbee -glima tlılı, ɔ 'ka nyıma -mɔwlʋlʋ ɔ 'dɛɛ 'pıɔn nya. 13 -We mıa 'dɛɛ 'gbʋ, -a 'tla -mɔ, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka 'wʋgbeli 'gbe -glima, 'ın wa 'ka -aın vɛlı ɔ 'bhisa. 14 Da dʋdʋgʋ -gbe -we 'wʋ -a mıa, 'plıa we yia. Nıı, 'gbe -we 'kaa cı yi, we da -a mıa -talıda. 15 Nıı, 'slaka -we -a 'kaa -sa -Lagɔ -yla -Zezuu gbɛgbɛın, mʋ -wa nıı, -a bhlı -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylı weee nya. -Mʋʋ ji -wa nıı, ŋwɛɛ -a wlelia we nıı, -Lagɔ 'yli. 16 A 'na dlʋlʋ gbʋzɔnʋʋ lɛnʋe -yɔ 'wʋsısalıe 'wʋ -nı, nıı, mʋ -wa 'slaka -we nanıa -Lagɔ dʋdʋ.

17 A zʋ amıaa 'yugalınya 'nʋŋwɛ, a pılı wa zɔla. Ma zʋa amıaa zuzu 'yliyɔ. -We ka gbʋ -wa, 'ma -Lagɔ yia we -gʋgbʋ layıbhaa. A -ka wa 'nʋŋwɛ zʋ, 'ın wa nʋa wa lubho 'mʋna nya. We 'nı -mʋʋʋ, 'klʋ -susue nya wa yia we nʋa, 'ın -mʋʋ 'na 'ka aın 'wʋsa.

18 A bhubhoe -Lagɔ -amıaa -nʋ nya. A -yi we 'ji nıı, -amıaa 'wlukʋʋ'ʋn dılı -aın gbʋ, nıı, gbʋzɔnʋʋ lɛnʋe 'klı -a mıa 'yıda 'ylı weee nya. 19 Amıaa zukpa -wa, -we na yıbhalıa aıın 'dɛbhie mʋ -wa nıı, a bhubhoe -Lagɔ ɔ 'ka 'mı 'yoo 'nyɛ, 'ın ın 'ka aın glaa nyni slʋı.

20 -Lagɔ, -ɔ nyɛa -aın 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ, mɔ 'bhua bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnyɔ 'kadʋ, -amıaa -Kanyɔ -Zezu 'wʋ tlıtlınya glaa, 'wʋsuslolue -we 'nıa bhloluda -kaa 'pıɔn nya. 21 Ɔɔ -Lagɔ 'nyɛ aın 'tıtɛ a 'ka gbʋzɔnʋ ɔ 'yıbhaa lɛnʋ. -We nanıa ɔ dʋdʋ, ɔ nʋ we lɛ -aın 'wʋ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın. 'Ŋnımnıe -mı -Zezuu -nʋ nya 'ylı weee nya. *-Amɛnı.

Wɛlıpapıe

22 Bheliaın, amıa na palıa zukpa. Nıı, a pʋlʋ 'kʋayli -pa -wɛlı nı yukwli dlıtie nya. Nıı, -we ın cɛlıa da 'sɛbhɛ nı 'wʋ, we 'nı tlʋlʋ bhabha. 23 In 'yıbha a yibheli we 'ji nıı, wa ka -amıaa bheli Timotee -kaslʋ 'wʋsa. Ɔ -ka na -gbɛ yi -pa nı, ın -yɔ ɔ 'sɔ, 'ın -a mnıa amıaa -gbɛ.

24 A -sa amıaa 'yugalınya weee -yɔ -Lagɔnyıma weee fʋ.

Italii -dʋdʋ -gʋ -bhelia nɛɛ, wa -sa aɪn fʋ.
25 -Lagɔ ŋwna a 'dɛ weee 'nyu la.

'Zakee 'sɛbhɛ

*'Zake -wa bha *-Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyɪmaa 'yugalɪnyɔ yabhlo. 'Sɛbhɛ nɪ ɔ cɛlɪa, ɔ 'ka -Lagɔnyɪma we -slolu nɪɪ, wa -ka -Zezu dlɪ -gʊ zʊ, we mɪ nɪɪ, wa nɔnɔbhʊ -mɪ tɪklɪɪ.

Fʊsawɛlɪ

1 -Amɪ, *'Zake, saa aɪn fʊ. -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu *Klisɪɪ lubhonʊnyɔ ɪn -mɪa. *Zuifʊ weee mɪa -Lagɔnyɪma nya, wa palɪa 'klɪyɪe 'wʊ, -wa mnenia la dʊdʊ weee -gʊ, 'ma na paa na fʊsawɛlɪ yoo.

Dlɪzʊzve -yɔ gbʊyilo

2 Na bhelia, laylagbʊ -bhlo -bhlo -nya -we lʊ a yia 'plɪlɪa, a yla we 'mʊna 'kadʊ nya. 3 A yibheli we 'ji nɪɪ, a -ka dlɪ 'tɛmanɪ laylagbʊ 'wʊ, dlɪtie we nyɛa aɪn. 4 Nɪɪ, amɪaa dlɪtiee lɛnʊgbʊ -zɔnʊ nʊ lɛ tɪklɪɪ, 'ɪn a 'ka -mɪ tɪklɪɪ gbada, -lu yabhlogbɔɔ 'na bɔlʊ aɪn 'wʊ -nɪ. 5 Amɪaa lʊnyɪmɛ yabhlo 'nɪ gbʊ -yi nɪ, ɔ -zlalɪ we -Lagɔ, -ɔ 'kaa we ɔ 'nyɛ. -Lagɔ nyɛa nyɪma weee -lu bhe 'nanɪdlɪ nya, 'ɪn ɔ'ɔ kpɔtɔa we, ɔ 'ka we ɔ 'nyɛ. 6 Nɪɪ, ɔ -zla we dlɪzʊzve weee nya, ɔ 'na lʊlʊ dlɪ -nɪ. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ lʊa dlɪ, ɔ 'wlʊ gumunyuu -gbʊgbʊ, -we -pɪpɛ bhua 'wʊ, 'ɪn we kwaa we sɔ weee lʊ, mʊ. 7 -Mʊʊ 'sasʊkpa -nyɪmɛ 'na -dɪlɪ dlɪ zɔ, ɔ 'na gbalɪ -nɪɛ: «Jejitapɛɛ kwɛ -lu na yia 'yɪa.» 8 Nɪɪ, dlɪlʊnyɔ -wa, dlɪ ɔ lʊa ɔ lɛnʊgbʊ weee 'wʊ.

Boba -yɔ 'ŋnɪmnɪe

9 Na bheli bobabhanyɔɔ dlɪ namanɪ, nɪɪ, -Lagɔ yia ɔ 'ŋnɪ 'wʊbhua. 10 'Ɪn 'ŋnɪmnɪnyɔɔ dlɪ namanɪ, nɪɪ, -Lagɔ ka ɔ 'ŋnɪ zɔbɛlɪ. Nɪɪ, bhɪa ɔ 'ŋnɪmnɪe yia -fliii -petuu -bʊɪ 'bhisa. 11 Sa 'ylʊ -ka 'wʊsɔ we suloo 'tɪtɛ nya, we yɛlɪa -petu, we -bʊɪ bhlia, 'ɪn we 'ylinanɔ bhʊa la, 'sa 'ŋnɪmnɪnyɔ yia labhʊa ɔ lɛnʊlu glaa.

12 Nyɪmɛ -ɔ dɪa laylagbʊ zɔ la dlɪ 'tɪtɛ nya, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ ɔ -nʊ nya. Nɪɪ, ɔ laylaylɪee 'bɪgʊ, ɔ yia ɔ 'pɛnɪe 'yɪa. Ɔ 'pɛnɪe mɪa, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -wa -kalɪa ɔ zɛ 'nyɛ, mʊ -wa.

Gbʊnyuuu lɛnʊ tʊ'ʊ 'bhʊ -Lagɔɔ -gbɛ

13 Nɪɪ, gbʊnyuuu lɛnʊ tʊ -ka nyɔɔ 'bha, ɔ 'na gbalɪ -nɪɛ:

«-Lagɔ ka 'mɪ we 'tʊ 'bhalɪ».

Gbʊnyuuu lɛnʊ tʊ'ʊ 'bha -Lagɔ, 'ɪn ɔ'ɔ 'bhalɪ nyɪmɛ gbʊnyuuu lɛnʊ tʊ. 14 Nɪɪ, nyɪmɛɛ 'dɛɛ dlɪɪ 'wʊnyni -gbʊnyuu mɪa, mʊ ylaa ɔ la. Mʊ gbizea ɔ 'wʊ, 'ɪn ɔ bhoa we lubhu ŋwɛ. 15 'Ɪn wee dlɪɪ 'wʊnyni -gbʊnyuu mɪa, mʊ plaa nʊkpla, 'ɪn we gwalɪa gbʊnyuu. 'Ɪn da gbʊnyuu -ka 'ylimanɪ 'kadʊʊ, 'ɪn -mʊʊ gwalɪa tlɪtlɪe.

16 Na bhelia -zɔnʊ, a 'na nʊnʊ amɪaa 'dɛ -dawli 'wʊ -nɪ. 17 'Nyɛnyɛlu weee -we nanɪa 'yli, 'ɪn -we mɪa tɪklɪɪ, -Lagɔɔ -gbɛ we bhʊa. 'Ylʊ klaa, 'cʊ klaa, -zɛlɪ klaa, mɔ -laa we la. 'Bhiti wee -li -mɪnɪ bhitia, 'ɪn we tɪa -aɪn nikpise 'wʊ. -Lagɔ'ɔ 'bhiti we 'bhisa. 18 Ɔ dʊmagbʊ nya, ɔ -la -aɪn la

gbʊzɔnʊ wɛlɪ nya. 'Ɪn -a 'ka ɔ lalalu weee 'yugalɪnya -zɛ.

Wɛlɪ yukwli pʊlve -yɔ we -gʊgbʊʊ lɛnve

19 Na bhelia -zɔnʊ, a yibheli we 'jiɛ: nyɪma -mɪ yukwli -pʊnya slʊɪ nya, 'ɪn wa -mna 'wʊ gbʊ -gbada, wa -mna 'wʊ 'cɛ -pada. 20 Nɪı, 'cɛpanyɔ mɪa, ɔ'ɔ nʊ gbʊ tɪklɪı lɛ -Lagɔ 'yliya 'wʊ. 21 We 'gbʊ, a palɪ pʊɪnplagbʊ -yɔ lɛnʊgbʊ 'nyuu weee -blɪgʊ. Wɛlɪ -Lagɔ faa aɪn dlɪ zɔ, a ŋwnu 'dɛɛ 'wʊtɪtɪe 'kienyi nya we gbʊ -yɔ. Nɪı, mʊ mnenia we 'ka aɪn gbʊ 'wʊsa.

22 A 'na nʊnʊ amɪaa 'dɛ -dawli 'wʊ -nɪ: a 'na pʊlʊ -Lagɔwɛlɪ yukwli bhe -nɪ, a nɔ we -gʊ zʊzɔnʊ sa. 23 Nɪı, -ɔ pʊlʊa -Lagɔwɛlɪ yukwli, 'ɪn ɔ'ɔ nɔa we -gʊ, ɔ 'wlʊ sa nyɪmɛ -mɔnɪ: nyɪmɛ -ɔ ylaa ɔ 'dɛ -vligni 'wʊ, 24 'ɪn -mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ -ka ɔ 'dɛ ylaylɪe bhɪa, ɔ mnɪa -bha -bhlokpadɛ sa ɔ mɪmnɪa 'wʊla, 'ɪn ɔ dlʊa we 'wʊ. 'Sa ɔɔ nyɪmɛ mɪa. 25 Nɪı, nyɪmɛ -ɔ bhlɪa -Lagɔɔ tite tɪklɪı 'yliyɔ la, 'ɪn ɔ nɔa we -gʊ, 'mɔ -Lagɔ yia 'nyulaŋwnaa ɔ lɛnʊgbʊ 'wʊ. Wee titee 'gbʊ, ɔ 'kaa ɔ 'dɛ -yla -tʊ. Ɔ 'na pʊlʊ we yukwli bhe -nɪ, 'ɪn ɔ 'na dlʊlʊ we 'wʊ -mʊʊ 'bɪgʊ -nɪ. Nɪı, ɔ zʊ we 'nʊŋwɛ.

26 Nyɪmɛ -ɔ dɪa we dlɪ 'wʊ, 'ɪn ɔ gbaa: «-Lagɔnyɪmɛ ɪn -mɪa», ɔ 'nɪ ɔ mɪɔ kpa sa -yi, ɔ 'dɛ ɔ nʊa -dawli 'wʊ: bhe ɔ mɪa -Lagɔ 'wʊ. 27 Nɪı, -we Dide -Lagɔ ylaa sa -mɔwlʊ -Lagɔ 'wʊ -mɪmɪe -yɔ -Lagɔ 'wʊ -mnɪmnɪe -zɔnʊ nya, mʊ nɪ: -Lagɔnyɪmɛ kpa kwiiyua -yɔ -dʊgbaŋwnɪ 'nanʊʊ wa sɪasɪe 'wʊ, 'ɪn ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'yliyɔzʊ dʊdʊgʊʊ gbʊnyuuu gbɛgbɛɪn.

2

Amɪaa lɛnʊgbʊ -mɪ -bhlo nyɪma weee gbɛgbɛɪn

1 Na bhelia, -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ -ɔ ka 'ŋnɪ -zia 'ŋnɪ weee 'wʊ, amɪa zʊa ɔ dlɪ -gʊ. Amɪaa lɛnʊgbʊ -mɪ -bhlo nyɪma weee gbɛgbɛɪn. 2 Sabhisa, 'ŋnɪmnɪnyɔ yabhlo plaa amɪaa *-Lagɔbudu zɔ sɔwʊ -can -yɔ 'ylinanɔ -bana -zɔnʊ bhabha nya, 'ɪn bobabhanyɔ yabhlo yia -mɔ pla 'ya -bana -zʊzʊ nya. 3 A 'bhitia -ɔ kaa -bana -zɔnʊ 'wʊʊ -gbɛ la, a yia ɔ 'nʊŋwɛ zʊ, 'ɪn a nɛɛ ɔ -yla: «-Mɪ, -ɪn -dɪ da la 'ŋnɪmnɪnyaa ladɪda!» 'Ɪn a nɛɛ bobabhanyɔ -ylaɛ: «-Mɪ, -ɪn -tʊ dɛ 'yligbeda! We 'nɪ -mʊʊʊ, -ɪn -dɪ da la, dʊdʊ na bhʊ -yɔ.» 4 We -ka 'sa -mɪ, -yɔsɪsalɪgbʊ a nʊa lɛ a 'dɛkpʊa nyɪdɪ, 'ɪn a bhua nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊ wa ku -yɔ, 'wlukʊʊn lapʊpalɪe 'nyuu nya.

5 A pʊ yukwli, na bhelia -zɔnʊ: dʊdʊ -gʊʊ bobabhanya -Lagɔ -saa -bha wa 'ka 'ŋnɪmnɪnya -zɛ dlɪzʊzʊe 'wʊ. 'Ɪn -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪgbe -Lagɔ gbaa -wa 'yɪbhaa ɔ, ɔ 'ka we wa 'nyɛ, wa 'ka we 'yɪ, we 'nɪ mʊʊ? 6 'Ɪn amɪa, amɪa nyɛa bobabhanya 'wʊ! 'Ŋnɪmnɪnya 'nɪ aɪn 'nyii 'wʊnʊda -mɪɪ? 'Ɪn ma 'nɪ aɪn gbʊwʊbhunya dlɪɪ kwada -mɪɪ? 7 -Zezuu 'ŋnɪ -zɔnʊ -Lagɔ 'nyɛa aɪn, maa'a -nyumɔ wee?

8 Cɪɪn, na bhelia, -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪ -tite, sa we mɪa cɛlɪda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, mʊ nɪ:

«-Ɪn -kalɪ -na -libheyii zɛ -na
'dɛ 'bhisa.»
A -ka we -gʊ nɔ, -zugba -lu -
zɔnʊ a nʊa lɛ. 9 Nɪɪ, amɪaa
lɛnʊgbʊ 'nɪ -mɪ -bhlo nyɪmaa
gbɛgbɛɪn, gbʊnyuu a nʊa lɛ.
'Ɪn -Lagɔɔ tite luelia aɪn gbʊ, a
'nɪ we 'nʊŋwɛ zʊʊ 'gbʊ. 10 Nɪɪ,
nyɪmɛ -ɔ 'nɪ -Lagɔɔ tite weee lʊ
-tite yabhlo 'nʊŋwɛ zʊ, we 'dɛ
weee ɔ 'nɪa 'nʊŋwɛ zʊ. 11 Nɪɪ, -
Lagɔ -ɔ gbaa:
«-Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dɪlɪ -
budu 'wʊ -nɪ»,*
ɔ nɛɛ 'yaɛ:
«-Ɪn 'na 'bhalɪ nyɪmɛ -nɪ.»
-Mʊʊ 'gbʊ, -ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -
putu 'nɪ -budu 'wʊdɪ, -ɪn -ka
nyɪmɛ 'bha, -ɪn 'nɪ -Lagɔɔ titee
'nʊŋwɛzʊnyɔ.
12 -Lagɔɔ tite -we ka 'gbʊ a
'kaa amɪaa 'dɛ -yla -tʊ, amɪaa
-yɔgbʊ -Lagɔ yia 'wʊbhua we
gbɛgbɛɪn. A gba 'sa, 'ɪn a
nʊ 'sa. 13 Nɪɪ, nyɔɔo nyɔ'ɔ
'yɪlɪa ɔ -lima nyazɪ, -Lagɔ 'nɪa
ɔ nyazɪ 'yɪlɪa yi ɔ gbʊwʊbhu
zlɪ. Nɪɪ, nyazɪdlɪ mɪa, mʊ lua
gbʊwʊbhubhue.

Dlɪzʊzʊe -yɔ lɛnʊgbʊ -zɔnʊnya

14 Na bhelia, nyɪmɛ -ɔ gbaa
nɪɪ, ɔ ka dlɪzʊzʊe, 'ɪn we
lɛnʊgbʊ -zɔnʊnya 'nɪa -mɪ,
lɛɛ -lu ɔ 'yɪ we 'wʊa? -Mʊʊ
'sasʊkpa -dlɪzʊzʊe mneni we
'ka ɔ gbʊ 'wʊsaa? 15 Sabhisa,
-de amɪaa bheli yabhloo, -
de amɪaa bhɔlɔ yabhloo, wa
'nɪ 'naa -ka, 'ɪn ŋwɔ -ka wa
'bhada -mɪ 'ylɪ weee nya, 16 'ɪn
amɪaa lʊnyɪmɛ yabhlo -ka wa
-yla gba: «A nɔ 'nanʊʊ -nyaɛ,
ŋwɔtlɔ 'bhʊ aɪn -gʊ la, 'ɪn a lʊ
-nyaɛ!» 'ɪn -we wa ku 'yɪbhaa,
ɔ 'nɪ we wa 'nyɛ, lɛɛ -lu ɔ 'yɪ we
'wʊa? 17 'Sa we mɪa dlɪzʊzʊee
-nʊ nya. We lɛnʊgbʊ -zɔnʊnya
'nɪ -mɪ, -zugba we ka tlɪ.

18 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlo yia
gbaaɛ: «-Amɪ, ɪn ka dlɪzʊzʊe,
'ɪn -mɪ, -ɪn ka lɛnʊgbʊ -
zɔnʊnya.»

Gbaa na yia ɔ -yla: «-Na
dlɪzʊzʊe 'nɪa lɛnʊgbʊ -zɔnʊnya
-ka, sa we 'ka -mɪa? -Slolu
'mɪ we. 'Ɪn -amɪ 'ka -mɪ na
dlɪzʊzʊe -slolu na lɛnʊgbʊ -
zɔnʊnyaa gbɛgbɛɪn.» 19 -Ɪn -yi
we 'ji nɪɪ, -Lagɔ -bhlogbɔɔ, we
nanɪ 'yli bhabha! Zuzu 'nyii -
yi 'ya we 'ji, 'ɪn we tɛlɪa nyanɔ
nyaa 'dɛbhie.

20 -Gʊwʊtʊnyɔ, dlɪzʊzʊe -we
'nɪa lɛnʊgbʊ -zɔnʊnya -ka, we
'nɪ -lu 'wʊkʊ, -ɪn 'yɪbha -ɪn 'ka
we 'jiyibhelii? 21 'Lee, sa -
Lagɔ yibheli -amɪaa dʊkpasa
*Ablaamʊ, nyɪmɛ tɪklɪɪ nya?
Ɔ lɛnʊgbʊ -zɔnʊnyaa gbʊ -wa,
da ɔ wlaa ɔ 'yu *Izakɪ 'slaka
nya -Lagɔ -yla. 22 -Na yɪ we -
yɔ: ɔ dlɪzʊzʊe -yɔ ɔ lɛnʊgbʊ -
zɔnʊnya 'sɔ da yabhlo we nɔa
-nya. 'Ɪn ɔ lɛnʊgbʊ -zɔnʊnya -
we kwaa ɔ dlɪzʊzʊe yoo 'gbʊ, ɔ
dlɪzʊzʊe yia tɪklɪɪ -mɪ. 23 -We -
Lagɔsɛbhɛɛ 'ya gbaa gbʊzɔnʊ -
wa, 'sa we nʊa:
«Ablaamʊ ka -Lagɔ dlɪ -gʊ zʊ.
Ɔ dlɪzʊzʊee 'gbʊ,
-Lagɔ yia ɔ yibheli nyɪmɛ tɪklɪɪ
nya.»
'Ɪn wa yia ɔ la -Lagɔɔ 'tale. 24 A
yɪ we -yɔ nɪɪ, nyɪmɛɛ lɛnʊgbʊ
-zɔnʊnya -yɔ -Lagɔ yibhelia
ɔ nyɪmɛ tɪklɪɪ nya, we 'nɪ ɔ
dlɪzʊzʊe -bhlogbɔɔ -yɔ.

* **2:11** Glɛkɪwɛlɪ 'wʊ, we ji -wa nɪɪ: -wa kʊkwalɪa, wa -yɔ nyɪma -putu 'na -dɪlɪ -budu 'wʊ -nɪ.

25 'Sa -bhloo 'dɛ we nʋa 'naabɪzɪŋwnɔ *Wlaabʋʋ -nʋ nya. Ɔ 'bhua Zuifʋʋ tietienya 'wʋ, 'ɪn ɔ yia wa 'wʋsa 'yoo -putuu 'wʋplɪlɪe nya. Ɔ lɛnʋgbʋnya -yɔ -Lagɔ yibhelia ɔ nyɪmɛ tɪklɪ nya, we 'nɪ mʋʋ? 26 Gbʋzɔnʋ -wa, ku -we 'nɪa nyapɛlɪ 'wʋ -ka, sa we tlɪa, 'sa -bhloo 'dɛ dlɪzʋzʋe -we 'nɪa lɛnʋgbʋ -ka, -mʋʋ tlɪa.

3

Ŋwɛɛ mɪɔ

1 Na bhelia, amɪaa lʋnyɪma duun 'na ŋwnunu nyɪmaa gbʋslolunyaa -zɛ gbʋ -nɪ. Nɪ, amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪ, -amɪa nyɪmaa gbʋslolunyaa -yɔgbʋ -Lagɔ yia 'wʋbhua, we 'ka nyɪma weee -yɔgbʋ -zi. 2 Mnɔ -a 'dɛ weee mnɔ sɔ duun lʋ. Nyɪmɛ -ɔ'ɔ mnɔa cɪ ɔ gbagbawɛlɪ 'wʋ, nyɪmɛ tɪklɪ -wa. Ɔ -yi ɔ 'dɛ kpa sa sazɔnʋ sa.

3 Sabhisa, nɪmɛsʋʋnnyaa ŋwɛɛ -a zʋa nɛtɛ we 'ka -aɪn 'nʋŋwɛ zʋʋ 'gbʋ, 'ɪn -a mneni, -a 'ka we ku -kpabhie 'yoo da -slolu. 4 Mʋ mɪa, 'glʋnyaa 'dɛbhie -we 'ylia, 'ɪn -we -pɪpɛ 'tɪtɛnya sua, we 'yoo daslolu -lu 'kienyi -lɛ! Mʋ slolua we 'yoo da -nya. 'Ɪn da we 'papanyɔ 'yɪbhaa, 'ɪn we mnɪa -mɔ -nya. 5 'Sa -bhloo 'dɛ, mɪɔ mɪa ku -kibhe -sɛlɛ nya -amɪaa 'lalinya nyɪdɪ, 'ɪn we ylimanɪa we 'dɛ gbʋ 'kadɪ 'wʋ.

A yla, 'sa -kosu 'kienyi -lɛ mnenia, we 'ka 'kwla 'kadʋ 'ylipalɪ! 6 Mɪɔ 'wlʋ sa -kosu yabhlo. Dʋdʋgʋʋ 'nyuu 'bhʋlʋda -wa. Mɪɔ mɪ -amɪaa 'lalinya nyɪdɪ, mʋ plalɪa -amɪaa ku weee pʋɪn. Sa we nʋa, mʋ nɪ: we 'wlʋ sa -Kosuu -kapʋ ka wee mɪɔɔ 'dɛ 'ylifa, 'ɪn we 'dɛ faa nyɪmɛɛ dʋdʋ -gʋ -gbʋ weee 'yli.

7 -Fliinɪma weee -yɔ 'zianya, dlɪɪnɔnʋ -nɪma -yɔ 'nyulʋ -nɪma, nyɪmɛ mneni, ɔ 'ka we gbʋ -slolu, 'ɪn nyɪmɛ slolua we gbʋ. 8 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni, ɔ 'ka mɪɔ gbʋ -slolu. We 'wlʋ sa tɪbhɛ: gbʋnyuu -we nyɪmɛ 'nɪa kpa sa -yi, 'mʋ we -mɪa, nyɪmɛ 'bha -gu yea we.

9 'Mʋ -a bhua 'wʋ, 'ɪn -a mnɪnɪa -amɪaa Dide Jejitapɛɛ 'ŋnɪ. 'Ɪn 'mʋ -a bhu 'yaa 'wʋ, nyɪma -wa -Lagɔ -laa la ɔ 'dɛɛ 'wʋwlʋ nya, 'ɪn -a bhlɪa wa gwɛzɛ. 10 Wee ŋwɛ yabhlogbɔɔ 'wʋ Jejitapɛɛ 'ŋnɪmnɪnɪe -yɔ gwɛzɛ -bhlɪbhlɪe tlaa. Na bhelia, we 'na -mɪnɪ 'sa -nɪ. 11 'Wlʋwlʋnyu yi we 'bhʋka yabhlogbɔɔ 'dɛ 'wʋ mɛnɔ nyu -yɔ kalɔ nyu wlelii? 12 Na bhelia, magloosu yi gwii 'bhue 'paa? Yaayɪ, *-dlɔsu yi magloo tnʋʋ? -Ɪnnya. 'Ɪn 'ya, gumunyuu 'wlʋda 'nɪ mneni we 'ka mɛnɔ -nyu -kpʋa wla.

Gbʋyilo -we bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ

13 Aɪn glaa nyɔɔ -yi gbʋa, 'ɪn -ɔ mna 'ylia? Ɔ -slolu we ɔ lɛnʋgbʋ nya ɔ nɔnɔbhʋ -zɔnʋʋ gbɛgbɛɪn, gbʋyilo -yɔ dlɪ -dlɔɔ nya. 14 Nɪɪ, zenyi 'nyuu -yɔ kpɪkpɛlɪ -zuzu -ka aɪn 'wʋ -mɪ, a 'na 'ylimanɪ amɪaa 'dɛ -nɪ, a 'na 'tʋbhʋlʋ yo -Lagɔɔ gbʋzɔnʋ -yɔ -nɪ. 15 -Mʋʋ gbʋyilo 'nɪa

-Lagɔɔ -gbɛ 'bhʋ, nɪɪ, dʋdʋ -gʋʋ -nʋ mʋ, nyɪmɛɛ zuzuu -nʋ mʋ, *'Kuzuu 'dɛbhiee -gbɛ we bhʋa. 16 Nɪɪ, da zenyi -yɔ kpɪkpɛlɪ -zuzu -ka -mɪ, gbʋ bidi -bidi bidi -yɔ gbʋnyuuu 'yli -bhlo -bhlo weee mɪ 'ya -bhadɛ.

17 Nɪɪ, gbʋyilo -we bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ we mɪ -mɔwlʋda tɪa, -mʋʋ 'bɪgʋ, we 'yɪbha 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ, we -yi we 'dɛ kpa sa nyɪmaa gbɛgbɛɪn. Nyɪma we zʋa 'nʋŋwɛ, we ka nyazɪdlɪ, 'ɪn we nʋa gbʋzɔnʋnya lɛ. We 'nɪ nyɪmɛɛ -yɔgwepalɪe -yɔ dlɪ 'sɔɔ gaylo nya -mɪ. 18 Dlɪ -dlɔɔ -nyɪma -wa bɪbɛlɪa nyɪma -yɔ, wa dlɪ -dlɔɔ mɪa, mʋ yia 'yliyɔgagɪe tɪklɪɪ wlaa.

4

Dʋdʋgʋlii 'yɪbhayɪbhɪe

1 -Gɔlʋnya -yɔ -zlɛnya mɪa aɪn nyɪdɪ, da we bhʋlʋa? Amɪaa dlɪwʋnynili, -we sumanɪa amɪaa dlɪ, mʋ nʋa we lɛ, we 'nɪ mʋʋ? 2 A 'yɪbha -lu yabhlo, 'ɪn a'a 'yɪ we. A ka nyɪmɛ -bha dlɪ nʋkplɛ, 'ɪn amɪaa dlɪ nynia -lu 'wʋ, 'ɪn a 'nɪ mneni, a 'ka we 'yɪ. A ka -zlɛnya -yɔ -gɔlʋnya kwɛ. 'Ɪn a'a -zlalɪ -Lagɔ -lu, we 'gbʋ, a'a 'yɪa we. 3 'Ɪn we 'nɪ 'sa -mɪ nɪ, -lu a zlaa 'nyumɪɪ a 'ka amɪaa dlɪwʋnyniluu dʋmagbʋ lɛnʋ, we 'gbʋ, a'a 'yɪa we.

4 -Lagɔɔ -dawlinʋnya a -mɪa! A 'nɪ we 'ji -yi nɪɪ, dʋdʋgʋlii 'yɪbhayɪbhɪe sɪsalɪa nyɪmɛ -yɔ -Lagɔ -yɔɔ? Cɪɪn, a -yɔ dʋdʋgʋ -li -ka 'tale li, -Lagɔɔ tʋnyɪma a -zɛa. 5 -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya nɛɛ: «Zuzu -zɔnʋ -Lagɔ zʋa -aɪn 'wʋ, 'mʋ ɔ yɪbhaa -yɔla zenyidlɪ nya.» Amɪaa dlɪɪ nɪɪ, wɛlɪ -we we gbaa, bhe -wa yɪ? 6 Nɪɪ, 'nanɪ 'kadʋ -Lagɔ nʋa -aɪn 'wʋ, we 'gbʋ -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ 'yaɛ:

«'Tɛmanɪ -Lagɔ tɛmanɪa 'dɛɛ
'ylimanɪnya -yɔ.
'Ɪn -wa tɪa wa 'dɛ 'wʋ 'kienyi,
ɔ nʋa wa 'nanɪ 'wʋ.»

7 Nɪɪ, a tɪ amɪaa 'dɛ 'wʋ 'kienyi -Lagɔ 'yu. A 'tɛmanɪ amɪaa 'dɛ 'Kuzu -yla, 'ɪn we 'ka aɪn -yɔbhʋ 'pɪpɪ. 8 A nyni -Lagɔ -yɔla, 'ɪn ɔ 'ka aɪn -yɔlanyni. Gbʋnyuu -lɛnʋnya, a -wɔlʋ amɪaa kwɛnya -yɔ! Dlɪ 'sɔ -nyɪma, a mnazɪ amɪaa dlɪ -yɔ! 9 A yibheli amɪaa 'dɛɛ nyazɪɪ 'ji. A wi, 'ɪn amɪaa 'mɪɔ kwli! A 'bhitili amɪaa nyanyɪe wie 'wʋ, 'ɪn a 'bhitili amɪaa 'mʋnalilie dlɪɪ sulo 'wʋ! 10 A tɪ amɪaa 'dɛ 'wʋ 'kienyi Jejitapɛ 'yu, 'ɪn ɔ 'ka amɪaa 'ŋɪɪ 'wʋbhu 'kadʋʋ.

-Ɪn 'na 'bhulu -na bhelii -yɔgbʋ 'wʋ -nɪ

11 Na bhelia, a 'na gbalɪ wɛlɪ 'nyuu bheliaa daa -nɪ. -Ɔ -ka ɔ bhelii daa wɛlɪ 'nyuu gba, -ɔ -ka ɔ bhelii -yɔgbʋ 'wʋbhu, -zugba -Lagɔɔ tite -yla ɔ gbaa wɛlɪ 'nyuu, 'ɪn we -yɔgbʋ ɔ 'bhua 'wʋ. -Ɪn -ka titee -yɔgbʋ 'wʋbhu, -ɪn 'nɪ we 'nʋŋwɛzʋnyɔ, we -yɔgbʋ 'wʋbhunyɔ -ɪn -mɪa. 12 -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ palɪa tite, 'ɪn ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -wa gbʋwʋbhunyɔ. Mɔ mnenia nyɪmɛɛ puepue, 'ɪn mɔ mnenia nyɪmɛɛ mnɔnʋe. 'Ɪn -mɪ, nyɔɔ -ɪn -mɪa, 'ɪn -na bhu -na -libheyii -yɔgbʋ 'wʋa?

A 'na 'ylimanɪ amɪaa 'dɛ -nɪ

13 Amıa -wa gbaa: «-Zɛɛn, cızı, 'gbe -mını 'wʊ -a yia mnıa, -a 'ka -mɔ -zʊ -bhlo li, -a 'ka -valɛ 'pa, 'ın -a 'ka 'gwɛzi 'yı», a pʊlʊ 'mı yukwli -slɛɛn. 14 Amıa -wa 'nıa -we 'kaa cızı lɛnʊ -yi! Sa amıaa dʊdʊ -gʊ mıa? 'Nyuu bhubhui -we sɔa 'wʊ, 'ın we mnɔa la -bha -bhlokpadɛ, 'mʊ a -mıa.

15 Sanɛɛ a 'ka yaa gba: «-Lagɔ -ka ŋwnu, -a -ka 'pʊda -mı, sanɛɛ -yɔ sanɛɛ -a yia nʊa.» 16 Nıı, -slɛɛn a mı 'dɛɛ 'yli-manınya nya, 'ın a ylimanıa amıaa 'dɛɛ 'ŋnı. 'Dɛɛ 'ylimanıe mıa, 'yli we -nyua. 17 -Mʊʊ 'gbʊ, -ɔ -yia gbʊzɔnʊ -we ɔ 'kaa lɛnʊ, 'ın ɔ'ɔ nʊa we lɛ, gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ.

5

Gbʊʊ lapalıe 'ŋnımnınya -yla

1 'Ɪn -slɛɛn amıa 'ŋnımnınya pʊlʊ 'mı yukwli! A wi, 'ın a klu, gbʊnyii yia aın ylıaa 'gbʊ. 2 Amıaa 'ŋnımnıli ka zɛn pla, 'ın -muta yia amıaa 'naanya pla. 3 'Glı ka amıaa -can -yɔ amıaa 'gwɛzi kpa, wee glı yia amıaa -yɔgbʊʊ dayılu -zɛa, 'ın mʊ yia amıaa yıcɛ lia -kosu 'bhisa. A ka 'ŋnımnıli 'wlugʊgwlalı 'wʊbhlolu -ylı weee 'wʊ. 4 Amıaa lubhonʊnya -wa nʊa amıaa kpaanya lubho, a 'nı wa 'pɛnıgwɛzi wla. A pʊlʊ wa gbʊʊ lapalıwɛlınya yukwli! -Wa plalıa amıaa kpaa -lii 'ya, wa 'wʊkpıwɛlı ka 'Tıtɛ -ka -Lagɔɔ yukwliyoo mnı tıklıı. 5 Amıaa 'dɛɛ 'ŋnımnıli -yɔ amıaa 'dɛɛ dʊmagbʊnya a nʊa lɛ dʊdʊ -gʊ, -zugba a li 'kpılʊ -li, a zʊ ku nɛɛ nıma -we wa 'ka 'bha we 'bha ylı nya, 'ın wa 'ka li mʊ. 6 A ka nyıma tıklıı gbʊ 'wlu ladılı, 'ın a yia wa 'bha, wa 'nı -gla zʊ aın -yla.

Dlıtie -yɔ -Lagɔ bhubhoe

7 We 'dɛ weee 'gbʊ, na bhelia, a -ka dlıtie tıklıı, 'ın Nyımaa -Kanyɔ 'ka yi. A yla, kpaapanyɔ wʊa ɔ kpaa -luu 'ya -zɔnʊ dʊdʊ 'kaa wla, dlıtie nya tıklıı, 'ın 'nyu tıanʊ -yɔ 'wʊbhlolunyu lʊa ɔ kpaa. 8 We 'gbʊ, amıa -ka 'ya dlıtie, a 'tɛmanı dlı, nıı, Nyımaa -Kanyɔɔ yibhla ka cıpa. 9 Na bhelia, a 'na 'pʊpalı ylʊ -yɔ -nı, nıı, -Lagɔ yi amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhu. Gbʊwʊbhunyɔ ka cıpa, ɔ ka plada cıpa 'lɛ!

10 Na bhelia, a 'pa *-Lagɔgbʊʊ -falıpanya dlı -gʊ, -wa gba bhaa -Lagɔgbʊ Jejitapɛɛ 'ŋnı nya. A 'tideli wa dlıtie, wa sıasıe 'wʊ. 11 A yla, nyıma -wa sıa dlıtie nya -a nɛɛ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı wa -nʊ nya. A ka *Zɔbʊʊ dlıtiee 'dı 'nʊ, 'ın -we Jejitapɛ nʊa ɔ -yla lɛ lʊgada, a ka we -yɔyı. Nıı, Jejitapɛ mı yeda zʊzɔnʊ -yɔ nyazıdlı nya.

12 Na bhelia, gbʊ weee 'yu, a 'na bili yalı -nı, a 'na bili dʊdʊ -nı, a 'na bili -lu yabhlogbɔɔ gwɛzɛ nya -nı. Nıı, amıaa ıın -zɛ ıın, 'ın amıaa -ınnya -zɛ -ınnya, -Lagɔ yi amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhu.

13 Amıaa lʊnyımɛ yabhlo mı sıadaa? Ɔ bhubhoe -Lagɔ. Amıaa lʊnyımɛ yabhlo mı 'mʊna 'wʊʊ? Ɔ bhlı -Lagɔlʊʊnya. 14 Amıaa lʊnyımɛ yabhlo ka gu -yɔɔ? Ɔ la

*leglizɪ nyɪma kpasɪ, 'ɪn waa nyɪma kpasɪ 'ka ɔ 'kpɪ -yɔtli Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ŋnɪ nya, 'ɪn wa 'ka ɔ -Lagɔ bhubhoe. 15 -Lagɔbhubhoe dlɪzʋzʋe nya, mʋ yia guzʋnyɔ -mɔnɪ puea, 'ɪn Jejitapɛ yia ɔ 'wʋbhua. 'Ɪn ɔ -ka gbʋnyii lɛnʋ, -Lagɔ yia ɔ gbʋnyii 'wʋtɪa. 16 We 'gbʋ, a gbʋgbalɪ amɪaa gbʋnyii -yla -bhlo -bhlo, 'ɪn a 'ka -Lagɔ bhubhoe -bhlo -bhlo, 'bhie, a 'ka 'pʋ. -Lagɔɔ bhubhoewɛlɪ -zɔnʋ -we nyɪmɛ tɪklɪa 'bhua 'wʋ -Lagɔ 'yu, we ka 'tɪtɛ 'kadʋ 'wʋ.

17 'Sa -mʋʋ mɪ 'yaa -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ *Eliii gbʋ nya. Ɔ mɪ zlɪmɛ nyɪmɛ nya -aɪn 'bhisa. 'Ɪn ɔ yia -Lagɔ bhubhoe dlɪ weee nya nɪɪ, 'nyu 'na lʋalɪ -nɪ, 'ɪn -zʋ ta 'cʋ gbelibhlo 'wʋ 'nyuu 'ya 'nɪ dʋdʋ -gʋ bhli. 18 -Mʋʋ 'bɪgʋ, ɔ yi 'yaa -Lagɔ bhubhoe, 'ɪn 'nyu yia lʋa, 'ɪn dʋdʋ -gʋ -li yia zʋ.

-Lagɔnyɪma mnɔa, wa lʋlalɪe

19 Na bhelia, amɪaa lʋnyɪmɛ yabhlo -ka gbʋzɔnʋ 'bɪbhʋ ɔ -ka mnɔ, 'ɪn nyɪmɛ yabhlo -ka ɔ lʋlalɪ, gbʋzɔnʋ ɔ nʋa lɛ. 20 A yibheli we 'ji nɪɪ, gbʋnyuu -lɛnʋnyɔɔ 'yloogblʋ 'nyuu, -we -gʋ ɔ mɪa, -ɔ salɪa we -gʋ ɔ la, ɔɔ gbʋnyuu -lɛnʋnyɔɔ zuzu ɔ -saa tlɪtlɪe 'wʋ. 'Ɪn ɔ 'gbʋ -Lagɔ yia gbʋnyuu duun lamumnia.

Tıa 'sɛbhɛ Piɛlı 'paa yoo

Piɛlı cɛlıa 'sɛbhɛ nı. Nıı, -Zezuu *'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ glaa -nyımɛ yabhlo ɔ -mı bhaa. -Lagɔnyıma -wa wa palıa 'klıyıe 'wʋ, 'ma ɔ 'paa 'sɛbhɛ nı yoo. Ɔ nɛɛ wa -yla nıı, wa ka -Zezu 'klıyıe 'wʋpalı, 'ın ɔ yia sıa. We 'dɛɛ 'gbʋ, -Lagɔnyıma -ka sıada -mı, wa -ka wa 'klıyıe 'wʋpalıda -mı, we mı nıı, wa 'yligbe gege, 'ın wa 'ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ.

Fʋsawɛlı

1 -Amı Piɛlı -wa -Zezu *Klisıı *tietienyɔ, amıa -wa -Lagɔ -saa -bha, 'ın -wa mıa lamnenida laga -dʋdʋ -gʋ, -mɔ Pɔɔn, -Galasii, Kapadɔsʋ, -Azii -yɔ Bitinii, amıa na cɛlıa 'wʋ.

2 Dide -Lagɔ ka -bha aın -sa, ɔ gbʋ ɔ gba bhaa tıaa sɔlʋ, 'ın a mı ɔ -nʋ nya, ɔ Zuzuu 'gbʋ, 'ın a 'ka -Zezu Klisı 'nʋŋwɛ zʋ, 'ın ɔ 'pıɔn -ka aın -gʋ slo, a 'ka -mɔwlʋ.

Nıı, -Lagɔ 'nyɛ aın zʋzɔnʋ -yɔ 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ bhabha.

Dlıwʋdıdıe -we'e 'bhva la

3 -A -mnını -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı Dide -Lagɔɔ 'ŋnı! Ɔ nyazıdlı 'kadʋ nya ɔ 'nyɛa -aın 'yliyɔgagıe lolu, -Zezu Klisıı 'wʋbhubhue nya tlıtlınya glaa. We 'dɛɛ 'gbʋ -amıaa dlı 'tɛa 'wʋ 'kɔmʋʋ. 4 -A wʋ zʋzɔnʋ -Lagɔ zʋa la ɔ nyımaa -nʋ nya. Wee zʋzɔnʋnya -mını 'nı mneni we 'ka -nyumɔ, we 'ka pʋınpla, 'ın we 'yli 'na 'ka tlı. -Lagɔ ka wee zʋzɔnʋ -mını lazʋ yalı amıaa -nʋ nya. 5 Amıa -Lagɔ mıa 'yliyɔzʋda ɔ 'tıtɛ nya, amıaa dlızʋzʋee 'gbʋ, 'pʋpʋe -Lagɔ yia -slolua 'wʋbhlolu bhla, amıa yia we 'yıa.

6 A li we 'wʋ 'mʋna, we -ka nıı, laylagbʋʋ 'yli -bhlo -bhlo -mʋmʋ -ka aın ylı dɛslɛɛn, 'ın we 'ka amıaa dlı sumanı, bhla -sɛlɛɛ bhla, -bhlokpadɛ a li 'mʋna. 7 We -ka nıı, -Lagɔ ka laylagbʋ 'yitide we ylı aın, amıaa dlıı 'yıyıe gbʋ -wa. Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, -can mneni we 'ka labhʋ, 'ın wa paa we -kosu 'wʋ, wa 'ka we 'dɛgbolu 'yı. 'Ɪn amıaa dlızʋzʋe 'ylia -we zia -can, 'mʋ wa ylalıa la. 'Ɪn zlı -Zezu Klisı -ka lʋyi, wa 'ka amıaa 'ŋnı 'ylimanı, wa 'ka amıaa 'ŋnı -mnını, wa 'ka aın 'nʋŋwɛ zʋ. 8 A 'nı -Zezu 'yı, 'ın a -kalıa ɔ zɛ. 'Ɪn a'a 'yı -slə ɔ -yɔ, 'ın a zʋa ɔ dlı -gʋ. Ɔ 'gbʋ a lia 'mʋna 'kadʋ -we ka gba -wɛlı wa 'nıa -ka. 9 -We ka gbʋ -wa, a ka amıaa dlızʋzʋee 'pɛnıe 'yı, amıaa zuzuu 'pʋpʋe nya.

10 *-Lagɔgbʋʋ -falıpanya ka 'klı 'yı, wa 'ka wee 'pʋpʋee 'ji 'wʋlanʋ. 'Ɪn zʋzɔnʋ -Lagɔ 'kaa aın 'nyɛ, wa yia we -falı 'pa. 11 Gbʋ -we Klisıı Zuzu gbaa wa -yla, bhla -we nya we 'kaa lɛnʋ, 'ın sa we 'kaa lɛnʋ, 'ın wa gʋa la, wa 'ka we yibheli. Nıı, ɔɔ Zuzu mıa wa 'wʋ, mɔ gbaa wa -yla tıa Klisıı sıasıa gbʋ -yɔ ɔ 'ŋnımnıe 'kadʋ 'kaa we 'bıgʋ yi. 12 -Lagɔ ka ɔ gbʋʋ -falıpanya we 'klʋslolu nıı, gbʋ wa mıa zlımɛ gbada, we 'nı wa 'dɛɛ -nʋ, nıı, amıaa -nʋ -wa. Wee wɛlı -zɔnʋ -mını waa -Lagɔgbʋʋ gbanya mıa -

slɛɛn da aın -yla gbada, Zuzu 'Pʋpaa 'tıtɛ bhʋa yalı nya, wa gbaa we. 'Ɪn 'anzınyaa 'dɛbhie -gbolu 'yıbha we 'ka we 'ji 'wʋlanʋ.

A -tʋ -mɔwlʋda amıaa lɛnʋgbʋ weee 'wʋ

13 We 'dɛɛ 'gbʋ, a mnazı amıaa 'dɛ la amıaa 'wlukʋʋn lapʋpalıe 'wʋ, 'ın a 'ka gbʋ lɛnʋ! A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ. 'Ɪn -lu -zɔnʋ -we -Lagɔ 'kaa aın 'nyɛ -Zezu Klisıı yiyizlı, amıaa dlı 'tɛmanı we -gʋ 'wʋ. 14 Sa 'yua zʋa wa didea 'nʋŋwɛ, a zʋ 'sa -Lagɔ 'nʋŋwɛ. Amıaa dlıwʋnynili a nʋ bhaa lɛ, -zugba a 'nı -slɔ -Lagɔ -yi, a 'na mnını 'masleɛn we 'bı -nı. 15 'Ɪn -we ka gbʋ -wa, -Lagɔ -ɔ laa aın, ɔ mı -mɔwlʋda. Amıa -tʋ 'ya -mɔwlʋda amıaa lɛnʋgbʋ weee 'wʋ. 16 Nıı, we mı cɛlıda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ,

«ɪn mı -mɔwlʋdaa 'gbʋ,
a -tʋ -mɔwlʋda.»

17 -Lagɔ -ɔ bhua nyımɛɛ -yɔgbʋ 'wʋ, nyımɛɛ lɛnʋgbʋʋ sɔlʋ, 'ın ɔ'ɔ gbızıa nyıma 'wʋ, 'ın a laa «Dide», amıaa -Lagɔbhubhoe wɛlı 'wʋ, da a -gaa -slɔ 'yliyɔ dʋdʋ -gʋ, amıaa nɔnɔbhʋ 'wʋ a zʋ -Lagɔ 'nʋŋwɛ, 'ın a sɔ ɔ. 18 Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, we 'nı 'gwɛzi -yɔ -can -we bhʋa la nya -Lagɔ zıtı aın 'wʋ, amıaa nɔnɔbhʋ -kpʋa amıaa dʋkpası tıa aın -yɔ kwɛɛ. 19 Nıı, Klisı 'wlʋa bhlabhlɛyu, 'sla -yɔ gbʋ yabhlogbɔɔ 'nıa -yɔ -mı, ɔ 'pıɔn -zɔnʋ nya -Lagɔ zıtıa aın 'wʋ. 20 -Lagɔ 'nı -slɔ dʋdʋ lala, 'ın ɔ yia -bha Klisı -sa, amıaa Gbʋwʋsanyɔ nya. 'Ɪn ɔ yia ɔ -slolu 'wʋbhlolu -ylınya nı nya, amıaa zʋzɔnʋʋ 'gbʋ. 21 -Lagɔ -ɔ 'bhua Klisı 'wʋ tlıtlınya glaa, 'ın ɔ yia ɔ 'ŋnımnıe 'nyɛ, Klisıı 'gbʋ a ŋwnua ɔ gbʋ -yɔ. We 'gbʋ a zʋa dlı, 'ın a dıa -Lagɔ dlı 'wʋ.

22 A ka gbʋzɔnʋ 'nʋŋwɛ zʋʋ 'gbʋ, -Lagɔ ka aın -yɔwɔlʋ. 'Ɪn a 'ka amıaa -Lagɔbhelia 'yıbha sazɔnʋ sa. A kıkalı zɛ dlı weee nya. 23 -Lagɔ ka aın nyıma lolu -zɛlı, we 'nı -luu 'ya -we tlıa nya. -Luu 'ya we'e tlıa, we nya -wa. -Lagɔwɛlı -we -gaa 'yliyɔ, 'ın -we mıa la 'ylı weee nya, mʋ nya ɔ -zɛlıa aın nyıma lolu. 24 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«Nyıma weee 'wlʋ -petu,
'ın wa 'ŋnımnıe weee 'wlʋ -petuu -bʋı.
-Petu -ka yɛ, 'ın we -bʋı bhlia.
25 'Ɪn -Lagɔɔ wɛlı mı la 'ylı weee nya.»

Wee wɛlı nya wa gbaa aın -yla -Lagɔgbʋ.

2

'Yliyɔga -tʋkpa -yɔ -mɔwlʋ -nyıma

1 We 'gbʋ, nʋkplɛylinyuno, yo, wɛlı 'sɔ -kakıe, zenyi -yɔ vɛlı -wɛlınya mıa, a 'bhʋ we 'dɛ weee 'bı. 2 Sa 'yuyolua 'yıbhaa nyıtınyu, a 'yıbha 'sa nyıtınyu 'wlalaa -we -wa -Lagɔɔ wɛlı. A -ka we 'nyɛda -mı, a 'ka 'ylimanı, 'ın a 'ka 'pʋpʋe 'yı. 3 Nıı, a ka we ŋwɛ 'yı, 'ın a yia we 'jiyibheli nıı, Jejitapɛ mɛnı.

4 A nyni Nyımaa -Kanyɔ -Zezu -yɔla, mɔ -wa 'yliyɔga -tʋkpa, -we nyıma -saa kwnɛɛ, 'ın -Lagɔ -saa -bha ɔ dlıı da -tʋkpa tıklıı nya. 5 Amıa -zɛ 'ya 'yliyɔga -tʋkpa, 'ın -Lagɔ

'ka ɔ -budu 'sʊbha aɪn nya, -budu -we zɔ a 'kaa -Lagɔɔ 'dɛɛ bʊbɔnya -zɛ. 'Slakanya -we nanɪa -Lagɔ dʊdʊ -Zezu Klisɪɪ 'gbʊ, a 'ka we -sa. 6 We mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«A yla! Tʊkpa tɪklɪɪ ɪn -saa -bha,
'mʊ ɪn mɪa ladɪda *Siɔngbe nʊkplɛ,
'ɪn we 'ka -buduu gwɪgwɪyli -tʊkpa -zɔnʊ -zɛ.
-Ɔ -ka we dlɪ -gʊ zʊ,
'kʊa 'na 'ka ɔ 'ylilawla -gba.»

7 Amɪa -wa ŋwnua -Lagɔɔ gbʊ -yɔ, wee tʊkpa ka 'ŋnɪ -gʊ, amɪa -Lagɔɔ 'yuaa -nʊ nya. 'Ɪn -wa'a ŋwnua -Lagɔɔ gbʊ -yɔ,

«Tʊkpa -budusʊbhanya -saa kwnɛɛ,
mʊ -zɛa -buduu gwɪgwɪyli -tʊkpa -zɔnʊ.»

8 We mɪ 'ya cɛlɪdaɛ:

«Tʊkpa -we nyɪma gozoa,
'ɪn we bhlɪa wa la, mɔ -wa.»

Wa'a ŋwnu -Lagɔɔ wɛlɪ -yɔɔ 'gbʊ, wa gozoa we. 'Sa -Lagɔ zʊa we la, wa -nʊ nya.

9 'Ɪn amɪa, amɪa -Lagɔ -saa -bha, a ka nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔɔ -Lagɔbʊbɔnya -zɛ. A ka -Lagɔɔ -mɔwlʊnya -yɔ ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ -nʊ -zɛ, 'ɪn a 'ka ɔ lɛnʊgbʊ 'kadɪ gba. -We ka gbʊ -wa, mɔ -saa aɪn nikpise 'wʊ, 'ɪn ɔ yia aɪn ɔ zlɪ 'kadʊ 'klʊ -la. 10 -Benyi, amɪa 'nɪa -Lagɔɔ nyɪma, a ka -slɛɛn ɔ nyɪma -zɛ. 'Ɪn amɪa -Lagɔ'ɔ 'yɪlɪa -benyi nyazɪ, 'ɪn -slɛɛn amɪa ɔ yɪlɪa nyazɪ.

A nɔ -Lagɔɔ lubhonʊnya 'bhisa

11 Na jijli -talea, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: a mɪ 'lakpanya -yɔ 'plɪplɪnya nya dʊdʊ -gʊ. A zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ nyɪmaa dlɪwʊnynili 'nyiii gbɛgbɛɪn, -we gʊa amɪaa zuzuu -gbɛ tʊ. 12 Amɪaa nɔnɔbhʊ -mɪ tɪklɪɪ -wa 'nɪa -Lagɔ -yi 'yliya 'wʊ. Wa -ka sa aɪn gbʊnyii lɛnʊnya 'wʊpalɪoo, amɪaa lɛnʊgbʊ -zɔnʊ wa yia yibhelia. 'Ɪn da -Lagɔ -ka yi, ɔ 'ŋnɪ wa yia -mnɪnɪa.

A zʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya 'nʊŋwɛ

13 Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'gbʊ, a zʊ nyɪma weee 'wlulapɪlɪnya 'nʊŋwɛ. A zʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ 'nʊŋwɛ, mɔ kaa se 'kadʊ aɪn -gʊ. 14 'Gbee -cɪan, -wa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ tiea, wa 'ka gbʊnyii -lɛnʊnya -kaslʊ 'wʊpa, 'ɪn wa 'ka gbʊzɔnʊʊ lɛnʊnya 'ŋnɪkwalɪ, a zʊ wa 'nʊŋwɛ. 15 Nɪɪ, -Lagɔ 'yɪbha a nʊ gbʊzɔnʊ lɛ, 'ɪn a 'ka titinanya -yɔ gbʊkpʊaa gbanya ŋwɛ 'munu. 16 A mɪ amɪaa 'dɛ -yla, 'ɪn a 'na -tɔlʊ -mʊʊ dlɪ, a 'ka gbʊnyuu lɛnʊ -nɪ. Nɪɪ, a nɔ -Lagɔɔ lubhonʊnya 'bhisa. 17 A zʊbha nyɪma weee, a -kalɪ amɪaa -Lagɔbheliaa zɛ, a sɔ -Lagɔ, 'ɪn a zʊbha nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ.

A nɔ -Zezuu nɔnɔbhʊ

18 Lubhonʊnya, a tɪ amɪaa 'dɛ 'wʊ 'kienyi amɪaa -cɪan 'yu, 'ɪn a sɔ wa. We 'nɪ -wa mɪa -dlɔɔ, 'ɪn wa kaa 'nanɪ -bhlo -yla a 'ka we lɛnʊ, a nʊ we lɛ 'ya -wa 'tɛa -yla. 19 We -ka nɪɪ, -ɪn 'nɪ gbʊ lɛnʊ,

'ɪn wa palɪ -mɪ 'klɪyɪe 'wʊ, -ɪn -ka we 'gba 'wluzɔladɪ - Lagɔɔ 'gbʊ, 'ɪn -Lagɔ ŋwnaa - mɪ 'nyu la. 20 Nɪ, wa -ka aɪn 'klɪyɪe 'wʊpalɪ gbʊnyuu a nʊa lɛɛ 'gbʊ, 'ɪn a -ka we 'wluzɔladɪ, 'ŋnɪ -mʊmʊ we nyɛ aɪn a? Nɪ, a -ka gbʊ -zɔnʊ lɛnʊ, wa -ka we 'gbʊ aɪn 'klɪyɪe 'wʊpalɪ, a -ka we 'wluzɔladɪ, 'ɪn -Lagɔ ŋwnaa aɪn 'nyu la. 21 - We mɪa dɛɛ 'gbʊ -Lagɔ yia aɪn la. Nɪ, Klisɪ 'dɛ ka 'ya sɪa amɪaa 'gbʊ, ɔ ka aɪn 'yoo da - slolu, a 'ka ɔ nɔnɔbhʊ nɔ.

22 «Ɔ 'nɪ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ
lɛnʊ,
'ɪn ɔ 'nɪ yowɛlɪ ŋwɛɛ -ka.»

23 Da wa vɛlɪa ɔ, ɔ 'nɪ we 'bɪgʊpalɪ vɛlɪe nya. Da wa palɪa ɔ 'klɪyɪe 'wʊ, ɔ 'nɪ wa 'wluo 'kpɪlɪ. Nɪ, -Lagɔ -ɔ bhua nyɪmɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ tɪklɪ, 'mɔ ɔ tɪlɪa ɔ 'dɛ. 24 'Ɪn mɔ 'bhua -amɪaa gbʊnyuuu 'gba 'wʊ, ɔ 'dɛɛ ku zɔ, ɔ 'dɛɛ *su -gʊ. 'Ɪn -a 'ka tlɪ gbʊnyuuu gbɛgbɛɪn, -a 'ka 'yliyɔgagɪe tɪklɪ 'yɪ. Ɔ lɛnʊnʊe -yɔ a 'yɪa 'pʊpʊe. 25 Nɪ, a 'wlʊ zlɪmɛ mnɔmnɔ -bhlabhlɛ. 'Ɪn -slɛɛn, nyɪmɛ -ɔ -wa amɪaa 'Yliyɔzʊnyɔ, 'ɪn -ɔ kʊa amɪaa zuzu ŋwɛ, a ka ɔ -gbɛ lʊyi.

3

-Lagɔnyɪmaa 'ŋwnɪ -yɔ wa 'lowliaa ladɪ sɔ

1 'Ŋwnɪ, amɪa zʊ 'ya amɪaa 'lowlia 'nʊŋwɛ. 'Ɪn wa tɔlʊa -wa'a ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ, amɪaa nɔnɔbhʊ -zɔnʊʊ 'gbʊ, wa 'nɪ wa -yla -Lagɔgbʊ gbaoo, wa 'ka -Zezuu gbʊ - yɔŋwnu. 2 'Ɪn wa 'ka amɪaa nɔnɔbhʊ mɪa -mɔwlʊda -yɔ nyɪmɛɛ 'nʊŋwɛzʊzʊe -yɔyɪ, 'ɪn we 'ka wa dlɪ kwɛzɪ. 3 Amɪaa 'ylinanɔ 'na -zɛlɪ ku -yɔɔ 'ylinanɔ -nɪ, -we -wa 'nyii - yɔmnazɪe, -can kpelie, we - yɔ -bana -zɔnʊʊ 'wʊplaplɪe. 4 Nɪ, amɪaa 'ylinanɔ -zɛ kuzɔɔ 'ylinanɔ -we mɪa dibhe 'wʊ, we'e 'bhʊa la. -We -wa dlɪ -zɔnʊ -yɔ dlɪ -dlɔɔ, mʊ 'ylia -Lagɔ 'yliya 'wʊ. 5 Zlɪmɛ - Lagɔŋwnɪ -wa dɪa -Lagɔ dlɪ 'wʊ, 'sa wa namanɪa wa 'dɛ 'yli sa. Wa 'lowlia wa zʊa 'nʊŋwɛ. 6 'Sa *Sala zʊa *Ablaamʊ 'nʊŋwɛ, 'ɪn ɔ yia ɔ la: «Na -kanyɔ», 'ɪn -slɛɛn a ka ɔ 'ŋwnɪyua -zɛ, a -ka gbʊzɔnʊ lɛnʊda -mɪ, -zugba a'a nʊ nyanɔ gbʊ yabhlogbɔɔ kwɛɛ.

7 Amɪa 'ŋwnɪɪ 'lowlia 'ya, a yibheli amɪaa 'ŋwnɪ kpa sa, a -yɔ wa 'sɔɔ lɛnʊgbʊ weee 'wʊ. A yibheli we 'ji nɪɪ, wa 'nɪ latɛ aɪn 'bhisa. A zʊbha wa, -we ka gbʊ -wa, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, -we -Lagɔ wlaa, 'yɪa wa yia we aɪn 'bhisa 'ya. A -ka 'sa nʊ, -lu yabhlogbɔɔ 'na 'ka amɪaa -Lagɔbhubhoe wɛlɪ 'yoo -kʊlʊ.

A 'yɪ dlɪ -bhlo

8 Nɪɪ, -slɛɛn, a 'dɛ weee 'yɪ dlɪ -bhlo. A kɪkalɪ zɛ -Lagɔbhelia 'bhisa. A -ka nyazɪdlɪ, 'ɪn -ɔ -ka -mɪ, ɔ tɪ ɔ 'dɛ 'wʊ 'kienyi ɔ -libheyi 'yu. 9 A 'na 'palɪ gbʊnyuu 'bɪgʊ gbʊnyuu -nɪ, a 'na 'palɪ vɛlɪe 'bɪgʊ vɛlɪe - nɪ. Nɪ, a 'palɪ we 'bɪgʊ 'nyu- laŋwna wɛlɪ nya. We 'gbʊ, - Lagɔ yia aɪn la, ɔ 'ka aɪn 'nyu- laŋwna. 10 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:

«Nyɪmɛ -ɔ -ka gba ɔ 'ka 'pipee
-zɔnʊ 'yɪ,

'ɪn ɔ 'ka 'mʊna 'wʊ -mɪ 'ylɪ
weee nya,
gbʊnyuu 'na 'tlalɪ ɔ ŋwɛɛ -
nɪ,
'ɪn ɔ 'na 'tʊbhʊlʊ yo -nɪ.
11 Ɔ palɪ gbʊnyuu lɛnʊe -blɪgʊ,
ɔ nʊ gbʊzɔnʊ lɛ.
'Ɪn ɔ -talɪ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ da sɔ
'sɔ nya.
12 Nɪɪ, nyɪma -wa mɪa tɪklɪɪ,
Jejitapɛɛ 'yli mɪ wa -yɔ,
'ɪn ɔ pʊlʊa wa -
Lagɔbhubhoe wɛlɪ
yukwli.
'Ɪn ɔ sɔlʊa gbʊnyuu -lɛnʊnya -
yɔ 'wʊ.»

A mnazɪ la, -we ka 'gbʊ, amɪaa dlɪ 'tɛa 'wʊ, a 'ka we gba

13 A -ka gbʊzɔnʊ lɛnʊda -mɪ
dlɪ weee nya, nyɔɔ 'ka aɪn -
yla gbʊnyuu lɛnʊa? 14 We -
ka nɪɪ, gbʊzɔnʊʊ lɛnʊee 'gbʊ a
mɪ sɪada, 'mʊna mɪ amɪaa -nʊ
nya.
«A 'na nʊnʊ nyanɔ nyɪma kwɛɛ
-nɪ,
'ɪn amɪaa dlɪ 'na sumanɪ -
nɪ.»
15 Nɪɪ, a 'ylimanɪ Klisɪ -mɔ
dibhe 'wʊ, amɪaa -Kanyɔ nya.
'Ɪn a mnazɪ la 'kɔmʊʊ, -we -gʊ
amɪaa dlɪ 'tɛa 'wʊ, nyɔɔo nyɔɔ
-ka aɪn layɪbha, a 'ka we 'ji
gba ɔ -yla. 16 'Ɪn a nʊ we lɛ dlɪ
-dlɔɔ -yɔ nyɪmɛɛ 'nʊŋwɛzʊzʊe
nya. Amɪaa 'wlukʊʊn -dlɔɔ -mɪ
tɪklɪɪ, 'ɪn -wa dɪa aɪn gbʊ 'wlu,
'ɪn -wa gbaa amɪaa nɔnɔbhʊ
Klisɪ 'wʊʊ daa gbʊnyuu, 'ɪn zʊ
'ka wa 'bha. 17 We -ka -Lagɔɔ
dʊmagbʊ, nɪɪ, a -ka gbʊzɔnʊ
lɛnʊda -mɪ, a sɪa, -mʊʊ nanɪ
'yli, we -zi a 'ka sɪa gbʊnyuu
lɛnʊe nya.

Sa Klisɪ sɪa amɪaa 'gbʊ

18 Nɪɪ, Klisɪɪ 'dɛbhie -gbolu
tlɪlɪ 'wʊ -zakpa -bhlogbɔɔ,
gbʊnyuuu 'gbʊ. Mɔ -wa
gbʊzɔnʊʊ lɛnʊnyɔ, mɔ tlɪa
'nyiicɪaan 'gbʊ, 'ɪn ɔ 'ka aɪn
-Lagɔɔ -gbɛ kwa. Wa ka ɔ
nyɪmɛ ku 'bha, 'ɪn -Lagɔ yia
ɔ 'wʊbhu tlɪtlɪe lʊ Zuzu 'Pʊpa
nya. 19 Ɔɔ Zuzu nya ɔ mnɪa gbʊ
gbaa zuzunya mɪa -kaslʊ 'wʊ
-yla. 20 Nyɪma -wa 'nɪa zlɪmɛ -
Lagɔɔ wɛlɪ 'nʊŋwɛ zʊ, da -Lagɔ
mɪa wʊda dlɪtie nya, bhla -
we nya *Nowee bhlaa batoo
'wʊ, wa zuzu -wa. We bhla,
nyɪma ya 'sɔ -lɛ -wa -gblaa
wee batoo 'wʊ, wa gbeta, ma
'pʊa 'nyu -gʊ. 21 Wee 'nyu -
mɪnɪ, batizee batizee -we saa -
zɛɛn da aɪn gbʊ 'wʊ, we 'wʊwlʊ
-wa. Wee batizee batizee 'nɪ
pʊɪn ku -yɔsasɪe 'nyu nya. Nɪɪ,
mʊ slolua -Lagɔ 'bɪ -a yia nɔa
'wlukʊʊn -dlɔɔ nya. -Zezu
Klisɪ ka 'wʊsɔ tlɪtlɪe lʊʊ 'gbʊ,
wee batizee batizee puea aɪn.
22 -Zezu Klisɪ mnɪa yalɪ, ɔ -dɪ
-Lagɔɔ lilisɔlʊ la. -Mɔ ɔ pɪlɪa
'anzɪ -yɔ senya, we -yɔ yalɪɪ
'tɪtɛ weee 'wlu la.

4

A nʊ -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ

1 Klisɪ ka sɪa ɔ ku zɔ, we 'gbʊ,
amɪa kpa 'ya amɪaa 'dɛ la -
mʊʊ sɔlʊ. -Ɔ -ka sɪa ɔ ku zɔ,
ɔ -yɔ gbʊnyuu ka 'ylibhʊbhlʊ.
2 -Slɛɛn da, ɔ dʊdʊ -gʊʊ pnɪɪ
-tʊa 'wʊ, ɔ 'na nʊnʊ nyɪmaa
dlɪwʊnyni -gbʊnyuu lɛ -nɪ, ɔ
nʊ -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ. 3 Cɪɪn,
amɪa mɪa dɛ, zlɪmɛ a ka nyɪma
-wa 'nɪa -Lagɔ -yii dʊmagbʊ
lɛnʊ. 'Ɪn a nʊa mʊtnɪgbʊ lɛ,
amɪaa dlɪ nynia nyɪmaa -lu
'wʊ 'nyumɛɛ, nʊ bhaa aɪn, a

lia duun, a maa bhabha, 'ın a bʋbɔa yoyolagɔnya titina sa. 4 Wa ka we -yɔyı nıı, a -yɔ wa 'sɔ 'nı gwagwabhʋ -bhlo 'wʋ -mı, wa gbʋnyuu -lɛnʋe -we -zua 'wʋ nya. Mʋ sʋbhalıa wa ŋwɛgaga, we 'gbʋ wa vɛlıa aın. 5 -Lagɔ -ɔ mnazıa la, 'ın -ɔ yia 'yliyɔganya -yɔ tlıtlınyaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, mɔ 'yu wa yia wa lɛnʋgbʋnya gbaa. 6 We 'gbʋ, wa yia -Lagɔgbʋ gba 'dɛbhie tlıtlınya -yla. Gbʋ -we wa nʋa lɛ, da wa mıa dʋdʋ -gʋ, 'ın wa yia wa -yɔgbʋ 'wʋbhu we 'gbʋ, nyıma weee 'bhisa. -Slɛɛn, sa -Lagɔ -gaa 'yliyɔ, wa 'ka 'sa 'yliyɔga ɔ Zuzu 'Pʋpaa sɔlʋ.

A yibheli -Lagɔɔ wlawlalu kpa sa

7 -Lu weee labhʋ bhla ka cıpa. A -zɛ gbʋyilonya -yɔ -gʋladolunya, 'ın a 'ka -Lagɔ bhubhoe mneni. 8 Nıı, -lu weee 'yu, a kıkalı zɛ dlı weee nya. Nıı, zɛkalıe mıa, gbʋnyii -duun we mumnia la. 9 A kpʋkpalı 'lakpasu 'nanʋʋ, a 'na 'ŋwuŋweni -ŋwuŋweni zɔ -nı. 10 -Lu -Lagɔ 'nyɛa aın -bhlo -bhlo, a nʋnnʋ 'nanı 'wʋ we nya. A -ka 'sa nʋda -mı, 'ın a zɛa -Lagɔɔ wlawlalii 'yliyɔzʋnya -zɔnʋ. 11 -Ɔ -ka gbagbıee -nʋ 'yı, ɔ gba wɛlı -Lagɔ zʋa ɔ ŋwɛɛ. -Ɔ -ka nyımaa 'wʋsasıee -nʋ 'yı, ɔ nʋ we lɛ 'tıtɛ -we -Lagɔ nyɛa ɔ, we nya. 'Ɪn -lu weee 'wʋ, -Lagɔɔ 'ŋnı 'ka 'ylimanı -Zezu Klisı 'wʋ, -Zezu -ɔ kaa 'ŋnımnıe -yɔ 'tıtɛ, -zʋ weee nya. *-Amɛnı!

Wa -ka aın 'klıyıe 'wʋpalıda -mı Klisıı 'gbʋ, a li 'mʋna

12 Na 'talea -zɔnʋ, sıasıee -kosu 'kadʋ -we yia aın ylıa, 'ın we 'ka aın layla, we 'na sʋbhalı aın ŋwɛgaga -nı. 'Ɪn a 'na 'bhulu we 'wʋ, nɛɛ gbʋ -we 'na 'ka yaa aın ylı 'bhisa -nı. 13 Sa wa sıalıa Klisı, wa -ka 'sa aın sıalıda -mı, a li 'mʋna. 'Ɪn zlı ɔ 'ŋnımnıe yia 'bhlewlʋa, amıaa dlı 'ka namanı, 'ın a 'ka 'mʋna li. 14 Wa -ka aın vɛlı Klisıı 'ŋnıı 'gbʋ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı amıaa -nʋ nya. Nıı, 'ŋnımnı -Zuzu, -Lagɔɔ Zuzu mı aın -gʋ. 15 Nıı, aın glaa wa 'na sıalı nyımɛ yabhlogbɔɔ nyımɛ -bhabhıe klaa, 'wie -yliylie klaa, gbʋnyuu lɛnʋe klaa, we -yɔ nyımɛ -putuu gbʋ 'wʋyligbıe 'gbʋ -nı. 16 'Ɪn -ɔ -ka sıada -mı, ɔ mı Klisıı -nʋ nyaa 'gbʋ, ɔ 'na nʋnʋ zʋ -nı, ɔ 'pa -Lagɔ fuo, Klisıı 'ŋnı ɔ -gʋ -mımıee 'gbʋ.

17 Bhla -we nya gbʋwʋbhubhue 'kaa gwedı, we ka nyni. 'Ɪn -Lagɔnyıma -gʋ we yia gwedılıa tıa. 'Ɪn wee gbʋ 'wʋbhubhue -ka -amıa -gʋ gwedılı, sa we 'ka 'wlulapalı -wa'a ŋwnua -Lagɔgbʋ -yɔɔ -nʋ nya? 18 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:

«Nyıma tıklıı nʋ 'pʋpʋe -ka -yɔkamanı nı,
sa we 'ka -mı gbʋnyuu -lɛnʋnya -yɔ
-wa'a ŋwnua -Lagɔgbʋ -yɔɔ -nʋ nya?»

19 We 'gbʋ, sa -Lagɔ 'yıbhaa, -wa weee mı 'saa sıada, -lu weee lalanyɔ -ɔ'ɔ 'bhʋlʋa ɔ gbagbawɛlı -gʋ la, wa zʋ wa 'dɛ ɔ kwɛɛ. 'Ɪn wa -tʋ zʋzɔnʋ lɛnʋda.

5

Piɛlı zva -Lagɔnyıma kpası 'dı

1 Nıı, -slɛɛn -wa mıa aın glaa -Lagɔnyıma kpası nya, ma -yla na gbaa gbʋ. -Amı mı 'ya -Lagɔnyımɛ kpasa nya. Ɪn ka Klisıı sıasıee da 'yı. 'Ɪn 'ŋnımnıe 'kadʋ yia 'bhlewlʋa, na -nʋ mı we glaa. 'Dı -we na zʋa aın mʋ nı: 2 sa 'nɔɔluu zʋanyaa 'yliyɔzʋnya zʋa 'nɔɔlu 'yliyɔ, -Lagɔnyıma -Lagɔ 'nyɛa aın yoo, a zʋ 'sa wa 'yliyɔ, dlı -zɔnʋ nya, we 'na -zɛlı -gla -nı, sa -Lagɔ 'yıbhaa we, 'sa. A 'na nʋnʋ we lɛ 'gwɛzi -yıyıee 'gbʋ -nı. A nʋ we lɛ, -gʋladolue nya, wa zɛkalıee 'gbʋ. 3 Nyıma -wa 'wlu -Lagɔ palıa aın la, a 'na nʋnʋ wa 'nyii 'wʋ -nı. Amıaa gbʋlɛnʋ sɔ -zɛ -Lagɔnyıma -yla gbʋʋ 'ylislolue. 4 'Ɪn zlı bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnyaa -Kanyɔ 'kadʋ -ka lʋyi, -can -kloo -we'e 'bhʋa 'yligʋla, a 'ka we 'yı.

Piɛlı zva -Lagɔnyıma tɔlva 'dı

5 'Sa -bhlokpadɛ, nyimesia, a tı amıaa 'dɛ 'wʋ 'kienyi nyıma kpası 'yu. 'Ɪn a 'dɛ weee, a tı amıaa 'dɛ 'wʋ 'kienyi, -ɔ -ka -mı ɔ 'ka ɔ -libheyii zɔlubho nʋ. Nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:

«Nyıma -wa ylimanıa wa 'dɛ,
-Lagɔ sɔlʋa wa -yɔ 'wʋ,
'ın -wa tıa wa 'dɛ 'wʋ 'kienyi,
-Lagɔ nʋa -maa zʋzɔnʋ 'wluo.»

6 A tı amıaa 'dɛ 'wʋ 'kienyi -Lagɔɔ sɔ 'tıtɛ zɔ, 'ın 'ylı -we ɔ zʋa, we -ka nyni, ɔ 'ka aın 'yli-manı. 7 A zʋ amıaa -yɔkpagbʋ weee -Lagɔ kwɛɛ. Nıı, mɔ zʋa aın 'yliyɔ.

8 Amıaa -gʋ -tʋ ladoluda, 'ın a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ! Nıı, amıaa tʋnyımɛ, *'Kuzu, mı 'cɛ 'pada, ŋwɔ -bha -jla 'bhisa, 'wʋkpıkpıe nya, 'ın -ɔ we 'kaa lii datalıe nya. 9 A 'yligbe we 'yu gege dlızʋzʋe nya. Nıı, amıaa 'dɛ -yi we 'ji, amıaa -Lagɔbhelia mnenia dʋdʋ weee -gʋ la, wa mı sıada aın 'bhisa.

10 'Ɪn a -ka sıa bhla -sɛlɛ nya, -Lagɔ -ɔ -wa 'nanı weee -kanyɔ, -ɔ laa aın, ɔ 'ŋnımnıe 'nıa bhloluda -ka, -we 'wlʋa 'bhle -Zezu Klisı 'wʋ, a 'ka we yibheli. Ɔ dɛ yia aın -yɔmnazıa, mɔ yia aın 'wʋtɛmanıa, mɔ yia aın 'tıtɛ 'nyɛa, mɔ yia aın 'yligbelia gege. 11 'Tıtɛ -mı ɔ -nʋ nya -zʋ weee nya. *-Amɛnı!

'Wʋbhlolu -fʋsawɛlı

12 'Sɛbhɛ na paa da aın yoo, Silivɛɛn* sɔ cɛlıa we. -Amı 'yliya 'wʋ -Lagɔbheli tıklıı yabhlo -wa. Wee 'sɛbhɛ -kibhe 'nı na paa aın yoo, ın 'ka aın 'kʋayli 'pa, 'ın ın 'ka aın -yla gba nıı, -Lagɔɔ wlawlalu -zɔnʋ nı, a kpa we la -gli.

13 -Lagɔnyıma mıa -seli Babilɔnʋgbe† nʋkplɛ, -wa -Lagɔ -saa -bha aın 'bhisa, wa nɛɛ, wa -sa aın fʋ. 'Ɪn na 'yu Malıkı nɛɛ, -mɔɔ -sa 'ya aın fʋ. 14 A sısalı fʋ, a gbıgbleli zɛkıkalıe nya.

Amıa weee mıa Klisı 'wʋ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ -tʋ amıaa -nʋ nya.

* **5:12** Silası. † **5:13** Babilɔnʋ: Wlɔmʋʋ 'tʋaŋnı -wa.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Piɛlɩ 'paa yoo

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ -we Piɛlɩ cɛlɩa, mʊ -wa. Piɛlɩ mɩ -Zezuu *'bɩnɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ glaa -nyɩmɛ yabhlo nya. -Lagɔnyɩma -yla ɔ cɛlɩa 'sɛbhɛ nɩ, ɔ 'ka wa -yla gba nɩɩ, wa zʊ wa 'dɛ 'yliyɔ yoyogbʊʊ -slolunyaa gbɛgbɛɩn. Nɩɩ, wa 'na nɔnʊ yoyogbʊʊ -slolunya 'bɩ -nɩ.

Fʊsawɛlɩ

1 -Amɩ Simɔ Piɛlɩ, -ɔ -wa -Zezu *Klisɩɩ lubhonʊnyɔ -yɔ ɔ *tietienyɔ, -amɩ cɛlɩa da aɩn 'sɛbhɛ nɩ 'wʊ. -Amɩaa -Lagɔ -yɔ Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisɩ mɩ tɩklɩɩ, we 'gbʊ a yia dlɩzʊzʊe -zɔnʊ 'yɩ -amɩa 'bhisa. 2 A -yi -Lagɔ -yɔ -amɩaa -Kanyɔ -Zezuu 'gbʊ, wa 'nyɛ aɩn zʊzɔnʊ -yɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ bhabha.

-Lagɔɔ -amɩaa lalee -yɔ -amɩaa -bhasasɩe

3 -Li -we -a 'kaa -ka, 'ɩn sa -Lagɔ 'yɩbhaa -a -mɩ dʊdʊ -gʊ, -a 'ka 'sa -mɩ, ɔ ka we -aɩn 'nyɛ ɔ 'tɩtɛ nya. -Ɔ laa -aɩn, 'ɩn -a 'ka ɔ 'dɛɛ 'ŋɩɩmnɩe -yɔ ɔ zʊzɔnʊ dlili, -Lagɔɔ 'gbʊ -a yia ɔ yibheli. 4 Sanɛɛ 'sa -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -aɩn -li -zɔnʊ -yɔ -li 'kadɩ 'nyɛ. -Li -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -aɩn 'nyɛ, -a 'yɩa, mʊ saa aɩn 'wieyliylie -yɔ dʊdʊgʊʊ -lii dlɩwʊnyinyie 'nyii 'bɩ. 'Ɩn we nyɛa aɩn we se, 'ɩn amɩaa dlɩ 'ka -Lagɔɔ dlɩ 'bhisa -mɩ.

5 We 'dɛɛ 'gbʊ, a gʊ la, a 'ka amɩaa dlɩzʊzʊe -gʊ amɩaa lɛnʊgbʊ -zɔnʊ palɩ, 'ɩn a 'ka amɩaa lɛnʊgbʊ -zɔnʊ -gʊ -Lagɔɔ yibhelie tɩklɩɩ palɩ. 6 A gʊ 'ya la, a palɩ -Lagɔɔ yibhelie -gʊ amɩaa 'dɛɛ kpakpɩe tɩklɩɩ, a palɩ amɩaa 'dɛɛ kpakpɩe tɩklɩɩ -gʊ dlɩtie, 'ɩn dlɩtie -gʊ a palɩ -bha gbʊʊ 'klʊ -gʊ zʊzʊe, 'ɩn gbʊʊ 'klʊ -gʊ zʊzʊe -gʊ a palɩ -bha -Lagɔɔ -yɔlanɛnɩe. 7 Amɩaa -Lagɔɔ -yɔlanɛnɩe -gʊ, a -yɔ amɩaa -Lagɔbhelia 'yɩbhalɩ -yɩbhalɩ, 'ɩn -Lagɔbheliaa 'yɩbha 'yɩbhɩe -gʊ, a palɩ -bha nyɩmɛɛ zɛkalɩe. 8 -Kwɩkwɩ -zɔnʊnya a 'kaa -ka mʊ nɩ, a -ka wee -kwɩkwɩ -zɔnʊnya -mɩnɩ -ka duun, 'ɩn we ylimanɩa amɩaa lɛnʊgbʊ -gʊwʊla, -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩɩ yibhelie 'wʊ. 9 Nɩɩ, -ɔ 'nɩ -kwɩkwɩnya -mɩnɩ -ka, ɔ 'wlʊ sa 'lɔlɔnyɔ ɔ'ɔ 'yɩ la 'pɩpɩ, 'ɩn sa -Lagɔ -saa ɔ gbʊnyii 'cɩn -yɔ, ɔ ka we 'wʊdlʊ.

10 We 'gbʊ, bheliaɩn, a 'tɛmanɩ amɩaa 'dɛ la 'ya bhabha, -Lagɔ ka aɩn la, 'ɩn ɔ yia aɩn -bhasa, a kpa we gbʊ -kli. Nɩɩ, a -ka 'sa nʊda -mɩ, a 'na 'ka cɩ gbʊnyuu lʊbhlili. 11 -Amɩaa -Kanyɔ -yɔ -amɩaa Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisɩɩ 'ŋɩɩmnɩgbe 'na 'kaa labhʊ, sanɛɛ 'sa -Lagɔ 'kaa we 'yoo -kalɩ aɩn -yla.

Gbʊslolue -we -wa gbʊzɔnʊ

12 We 'dɛɛ 'gbʊ na yia aɩn lig-bea, wee -li -mɩnɩ 'gbʊ 'kɔmʊʊ. Ɩn -yi we 'ji nɩɩ, a -yi -li -mɩnɩ, 'ɩn -Lagɔgbʊ -zɔnʊ wa -slolua aɩn, a mɩ we -yɔlanɛda. 13 'Ɩn, ɩn 'yɩbha tɛnyɩɩ, ɩn 'ka amɩaa dlɩ glusa, amɩa ligbe-ligbɩe nya, da ɩn -gaa -slɔ da 'yliyɔ na ku -mɩnɩ 'wʊ. 14 Nɩɩ,

ɪn -yi we 'ji daylɪ na bhʋa wee tlɪtlɪku -mɪnɪ 'wʋ, sanɛɛ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ -slolua 'mɪ we 'klʋ. 15 Nɪɪ, la na yia gʋa, 'ɪn, ɪn -ka tlɪ, na 'bɪgʋ, a 'ka gbʋnya -mɪnɪ ligbeda -tʋ 'kɔmʋʋ.

-Wa 'yɪa -Zezu Klisɪɪ 'ylilo -yɔ

16 Nɪɪ, -a 'kaa da -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ yiyigbʋ -yɔ ɔ 'tɪtɛɛ gbʋ gba aɪn -yla, we 'nɪ nine wa -dɪ 'wlukʋʋn wa 'pa, 'mʋ -a 'nʋ. Nɪɪ, -amɪa ka ɔ 'ylilo -yɔyɪ -amɪaa 'dɛɛ 'yli nya. 17 -Amɪaa 'yibadɪ Dide -Lagɔ 'paa ɔ 'ŋnɪmnɪe -gʋ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'ylimanɪ. -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪe 'kadʋ 'wʋ ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɔ mɪa da na dʋma -yu -wa, mɔ 'wʋ na zʋa na 'mʋna weee.» 18 Wee wɛlɪ -we 'bhʋa yalɪ -amɪaa 'dɛ ka we 'nʋ, da -a -yɔ ɔ 'sɔ mɪa -mɔwlʋ -gɔgɔ 'wlu.

19 We 'dɛɛ 'gbʋ, -amɪa zʋa -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyaa wɛlɪ dlɪ -gʋ gbʋzɔnʋ nya. A -ka wa wɛlɪ yukwli pʋlʋ, gbʋzɔnʋ a nʋa lɛ. Wee wɛlɪ 'wlʋ sa 'napɛ mɪ -nyumada nikpise 'wʋ tɪklɪu, 'ɪn zlɪ yi zlɪ, 'ɪn zlʋkpa -zɛlɪ 'ka amɪaa dlɪ zɔ lɪ. 20 A yibheli we 'ji tɪa nɪɪ, -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyaa wɛlɪ mɪa cɛlɪda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʋ, *-Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni, ɔ 'ka we 'ji gba ɔ 'dɛ nya. 21 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ cɪn -slɔ -Lagɔgbʋʋ -falɪ 'pa ɔ 'dɛɛ dʋmagbʋ nya. Nɪɪ, Zuzu 'Pʋpa sua wa 'bhie, wɛlɪ -Lagɔ zʋa wa ŋwɛɛ, 'ɪn wa gbaa we.

2

Yoyogbʋʋ -slolunya (Zudɪ 4-13)

1 Bha bhlasabhla, yoyogbʋʋ -falɪpanya ka 'tla *Izlaɛlɪnyɪma nyɪdɪ. 'Sa -bhloo 'dɛ yoyogbʋʋ -slolunya yia 'tlaa aɪn nyɪdɪ. Yoyogbʋnya mnɔnʋa nyɪmɛ, we sloluenya suaa. 'Ɪn wa 'ka 'dɛbhie Nyɪmaa -Kanyɔ, -ɔ zɪtɪa wa 'wʋ, kwnɛɛ -sa. Sanɛɛ 'sa wa yia wa 'dɛ lasaa slʋɪ. 2 Nyɪma -duun yia wa 'bɪbholua, wa pʋɪnpla -gbʋnyaa lɛnʋe nya. Wa 'gbʋ, wa yia -Lagɔɔ 'yoo -zɔnʋ gla palɪa. 3 Wa 'gwɛzii dʋdʋnanʋʋ 'gbʋ, yoyogbʋnya wa yia aɪn -slolua, 'ɪn wa 'ka aɪn 'gwɛzi 'wlusa. 'Ɪn wa -kaslʋ mɪ lamnazɪda pepe we 'bɪ ka 'wʋgwlɛ. 'Ɪn wa lasanyɔ 'nɪ 'ylaa ŋwɔda -mɪ.

4 Nɪɪ, 'anzɪnya -we nʋa gbʋnyuu lɛ, -Lagɔ 'nɪ we 'wʋtɪ, ɔ ka we gbʋan, 'ɪn ɔ yia we *glukaslʋ 'wʋ viteli nikpise 'wʋ. -Mɔ ɔ dɪa we la tɪklɪu, 'ɪn gbʋwʋbhu ylɪ 'ka nyni. 5 Nɪɪ, -Lagɔ 'nɪ bhabenyi -nyɪma 'wʋtɪ. Ɔ -lʋalɪa zezeguda, 'ɪn 'nyu yia gbʋnyuu -lɛnʋnya weee lasa. -Lagɔɔ titee gbʋ tɪklɪu mɪa, 'mʋ *Nowee gbaa, 'ɪn ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yɔ nyɪma gbesɔ -Lagɔ puea. 6 -Lagɔ ka *Sodɔmʋgbe -yɔ *-Gomɔlʋgbe lasasɪe -dɪlɪ -kosu nya, gbʋ yia gbʋnyuu -lɛnʋnya weee ylɪa, we 'ylislolue -wa. 7 *Lɔtʋ -wa nyɪmɛ tɪklɪu, -ɔ mɪa mʋtnɪgbʋʋ lɛnʋnya nyɪdɪ, 'ɪn -maa lɛnʋgbʋ sumanɪa ɔ dlɪ, -Lagɔ ka ɔ pue. 8 Nɪɪ, ɔɔ nyɪmɛ tɪklɪu -ɔ mɪa wa nyɪdɪ, wa -sabhɛbhagbʋ 'nyuu wa nʋa lɛ, ɔ yɪa -yɔ, 'ɪn ɔ nʋa 'kɔmʋʋ, mʋ sumanɪa ɔ nyɪmɛ -zɔnʋ dlɪ -weii -weii. 9 Sanɛɛ 'sa,

Jejitapɛ -yia nyıma, -wa nɛa ɔ -yɔla, laylagbʊ 'wʊsa sa, 'ın ɔ yia gbʊnyuu -lɛnʊnya sɔ yabhlo lʊ ladıa, 'ın ɔ 'ka wa -kaslʊ 'wʊpa gbʊwʊbhu zlı. 10 Nıı, -wa nʊa wa 'dɛɛ yıcɛɛ dʊmagbʊ lɛ, 'ın wa nyɛa -Lagɔɔ wa 'wlulapılıe 'wʊ, 'ma -Lagɔ yia -kaslʊ 'wʊpaa yia tıa.

Waa yoyogbʊʊ -slolunya 'tɛyliyɔ, 'ın wa ylimanıa wa 'dɛ. Wa'a zʊ yalıı 'ŋnımnınya 'nʊŋwɛ, 'ın wa vɛlıa -maa. 11 'Anzınya ka 'dɛɛ latɛlɔ -yɔ 'tıtɛ -zia yoyogbʊʊ -slolunya 'wʊ, -mʊʊnya'a dılı yalıı 'ŋnımnınya gbʊ 'wlu la, Jejitapɛ 'yu, 'ın we'e vɛlı wa. 12 'Ɪn waa nyıma -manı vɛlıa -lu wa'a 'nʊa 'wʊla. Nyımɛɛ zuzu slolua wa 'yoo da. Wa 'wlʊ -fliinıma 'nıa 'ylimna, -we we gwalıa, wa 'ka we kpa, 'ın wa 'ka we 'bhaa gbʊ -wa. 'Bhaa wa yia wa -fliinıma 'bhisa. 13 Sanɛɛ 'sa wa yia sıa, sa wa sıalıa nyıma tɔlʊa. We nanı wa dʊdʊ wa 'ka wa dʊmagbʊ 'nyii lɛnʊ zlı bɛblɛɛ. Da wa -yɔ aın 'sɔ -ka amıaa 'fɛtı -sada -mı, 'ın wa nʊa aın -dawli 'wʊ. Wa amıaa nyıdı -mımıe mıa, pʊınplagbʊ -yɔ zʊbhalıgbʊ -wa. 14 Nıı, nyıma -putuu -budu 'wʊdı -lubho wa kaa. Gbʊnyuu'u -lʊɛlı wa -gba, nyıma -wa yɔlʊa 'wʊ 'ın wa salıa -bha -maa la. 'Gwɛzi 'yıyıe -bhlogbɔɔ wa dlı nynia 'wʊ. We 'gbʊ -Lagɔɔ mɛ mıa wa -gʊ! 15 Wa ka 'yloogblʊ -zɔnʊ -gʊ 'bhʊ, 'ın wa yia wa 'dɛ mnɔnʊ. 'Ɪn wa yia Bozɔɔɔ 'yu *-Balamʊʊ 'yoo bhli. -Mɔɔ 'yıbha bhaa gbʊnyuuu 'pɛnıgwɛzi. 16 Nıı, -Lagɔ ka -Balamʊ gbʊ -yla lapalı, ɔ 'nı ɔ 'nʊŋwɛ zʊʊ 'gbʊ. -Sokofalı ŋwnɔ -we'e gbaa, 'ın we yia ɔ -yla nyımɛ wɛlı gba. 'Ɪn we yia -Balamʊ, -ɔ -wa -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ, ɔ gbʊkpʊagbʊʊ lɛnʊe 'yligbeli.

17 Waa yoyogbʊʊ -slolunya 'wlʊ sa 'nyuu 'wlukʊa mna, 'ın wa 'wlʊ yalıpʊpa -pıpɛ 'kadʊ mı 'suda. -Lagɔ ka wa 'bı lazʊ nikpise -dlugba tliitlii 'wʊ. 18 Wa 'dɛɛ 'ylimanı -gbʊkpʊanya wa gbaa, 'ın nyıma -wa 'bhʊa 'lulolu gbʊnyii lɛnʊnya nyıdı, 'ın wa salıa -maa 'yloogblʊ la, wa yıcɛɛ dʊmagbʊnyaa lɛnʊe -yɔ wa mʊtnıgbʊʊ lɛnʊe nya. 19 Wa nɛɛ -maa -ylaɛ: «Amıaa 'dɛ -yla a yia -tʊa.» -Zugba wa 'dɛ mı lɛnʊgbʊ cın saa wa la, we galı nya. Nıı, nyımɛɛ lɛnʊgbʊ -zilia ɔ ŋwɛ la, we gaylo ɔ -mıa.

20 Nıı, nyıma -wa -ka dʊdʊ -gʊʊ pʊınplagbʊ lʊbhʊ, -amıaa -Kanyɔ -yɔ -amıaa Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisıı yibheliee 'gbʊ, 'ın -mʊʊ 'bıgʊ, wa -ka wa 'dɛ 'yitide, -mʊʊ -ka wa lu, wa 'wʊbhlolu -kwıkwı nyumanıa 'yli, 'ın we zia we tıanʊ. 21 Wa ka 'yoo tıklıı yibheli, 'ın -Lagɔɔ tite wa -slolua wa, wa yia we -blıgʊpalı. Nıı, wa 'nı yaa wee 'yoo tıklıı yibheli, -mʊʊ nanı 'yli wa -nʊ nya. 22 -We ylıa wa, mʊ slolua we nıı, -we gbʊʊ nine nı gbaa gbʊzɔnʊ -wa:

«-We gwı gwɛzɛa 'mʊ we lia lʊ.»

'Ɪn

«-Bobo -we wa budoa, plaplı we mnı 'yaa dlilia.»

3

Lʋ -Zezu yia yia

1 Na jijli -talea, 'sɛbhɛɛ 'sɔnʋ na paa da aın yoo. We 'dɛ 'sɔ nʋkplɛ, amıaa dlı na saa glu, amıaa -gʋladolue nya, 'ın amıaa 'wlukʋʋn lapʋpalı sɔ 'ka -mı tıklıı. 2 Nıı, wɛlı -Lagɔgbʋʋ -mɔwlʋ -falıpanya gbaa zlımɛ, amıaa dlı -tʋ we -gʋ. We -yɔ Nyımaa -Kanyɔ -yɔ Gbʋwʋsanyɔɔ tite, tietienya -slolua aın.

3 A yibheli we 'ji gbʋ weee 'yu nıı, 'wʋbhloluylınya 'wʋ, nyımaa glapalınya yia 'tlaa, wa 'dɛɛ dʋmagbʋ 'nyii lɛnʋe nya. 'Ɪn wa 'ka aın gla palı. 4 'Ɪn wa gbaɛ: «Ɔ nɛɛ lʋ ɔ yia yia, we 'nı mʋʋ? Gbʋzɔnʋ -wa, da ɔ mıa? -Amıaa didea ka tlı 'bı ka 'wʋgwlɛ, 'ın sa -li mıa dʋdʋʋ gwedılıda 'cın, 'sa -bhlokpadɛ we mıa!» 5 'Dɛɛ 'yibadı waa nyıma dlʋa gbʋnya -mını 'wʋ, nıı, -Lagɔ -laa yalı la ɔ wɛlı nya, we 'bı ka 'wʋgwlɛ. 'Nyu lʋ dʋdʋ 'tlaa, 'ın 'nyu nya ɔ nʋa we lɛ. 6 'Ɪn -bhlokpadɛ zezeguda lʋa, wee 'nyu yea tıa -dʋdʋ -gʋ, 'ın we yia we lasa. 7 Wee -Lagɔwɛlı -bhlokpadɛ zʋa bhla -mınıı yalı -yɔ dʋdʋ la, we 'ka gbʋnyuu -lɛnʋnyaa -yɔgbʋ 'wʋbhu bhla -yɔ wa lasa bhla ylı. Wee bhla -bhloo 'dɛ nya -kosu 'kadʋ yia wee yalı -yɔ dʋdʋ lasaa.

8 'Ɪn na jijli -talea, -lu -we a 'na 'kaa 'wʋdlʋ mʋ nı: nıı, Jejitapɛɛ -gbɛ, 'ylı -bhlo 'wlʋ -zʋʋ 'wlu gbu, 'ın zʋʋ 'wlu gbu 'wlʋ 'ylı -bhlo. 9 Jejitapɛ'ɛ kpeke gbʋ ɔ gbaaa lɛnʋe nya, sa nyıma tɔlʋa pʋpalıa we 'wlukʋʋn la 'sa. 'Ɪn dlıtie ɔ kaa amıaa gbɛgbɛın. Nıı, ɔ 'nı 'yıbha nyımɛ yabhlogbɔɔ 'bhʋ la, ɔ 'yıbha nyıma weee dlı 'bhiti.

10 Sa 'wienyɔ tlalıa nyımɛ, 'sa Nyımaa -Kanyɔ yia yia. Wee 'ylı nya yalı yia labhʋa -jiji 'kadʋ nya, 'ın -kosu 'ka yalı -li -sie. 'Ɪn dʋdʋ -yɔ we -gʋ -lu weee 'ka labhʋ. 11 Nıı, la wee -li weee -mını yia 'bhʋa saa 'gbʋ, -we a 'kaa lɛnʋ, a 'nʋ we 'wʋla 'nanʋʋ! Amıaa nɔnɔbhʋ -mı -mɔwlʋda, 'ın a nɛ -Lagɔ -yɔla. 12 A wʋ -Lagɔɔ yiyiylı, 'ın a gʋ la sɔ weee lʋ, 'ın wee 'ylı 'ka nyni daylı. Wee 'ylı nya -kosu yia yalı lasaa, 'ın yalı -li weee 'ka nyanɔ -kosuu slo kwɛɛ. 13 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ: yalı lolu -yɔ dʋdʋ -lolu -we -gʋ tıklımımıe mıa, 'mʋ ɔ yia wlaa, 'ın 'mʋ -amıa mıa wʋda.

14 Na jijli -talea, -we ka gbʋ -wa, a -ka 'ylı -mını wʋda -mı, a gʋ la, a 'ka -mɔwlʋ, gbʋnyuu 'na -mını aın kwɛyli -nı -Lagɔ 'yu, 'ın 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ 'ka a -yɔ ɔ 'sɔ nyıdı -mı. 15 A zʋ we 'wlukʋʋn nıı, -amıaa -Kanyɔɔ dlıtie -wa -amıaa puepue. 'Mʋ -amıaa bheli -zɔnʋ *Pɔlʋ cɛlıa aın 'wʋ, gbʋyilo -Lagɔ 'nyɛa ɔ, we nya. 16 'Mʋ ɔ cɛlıa ɔ 'sɛbhɛ weee 'wʋ, da ɔ gbaa wee gbʋ -mınıı daa. -Mɔ we nʋkplɛ wɛlı tɔlʋaa 'wʋlanʋe 'tɛ. Titinanya -wa 'nıa -Lagɔ -yi 'nanʋʋ, -maa kamanıa wee wɛlıı 'ji 'wʋ. Sa wa nʋa -Lagɔwɛlı, datɔlʋa 'sa. Sanɛɛ 'sa wa saa wa 'dɛ la.

17 'Ɪn amıa, na jijli -talea, -slɛɛn a -yi gbʋnya -mınıı 'gbʋ, a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ,

nyɪma 'nyii palɪa -Lagɔ -blɪgʊ, wa yi aɪn mnɔnʊ. 'Ɪn a 'ka 'yligbeda -tʊ gege amɪaa dlɪzʊzʊe 'wʊ. 18 'Ɪn a -tʊ 'ylimanɪda -amɪaa -Kanyɔ -yɔ -amɪaa Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisɪɪ 'nanɪ -yɔ ɔ yibhelie 'wʊ. Ɔ 'ŋnɪ mnɪ dɛslɛɛn -yɔ 'ylɪ weee nya!

*-Amɛnɪ!

Tıa -sɛbhɛ Zaan 'paa yoo

*Zaan -ɔ cɛlıa -Zezuu -gʊgbʊ, mɔ -bhlokpadɛ cɛlıa 'sɛbhɛ nı. -Lagɔnyıma -yla ɔ cɛlıa 'sɛbhɛ mıa da ɔ 'ka wa -yla gba nıı, wa zʊ wa 'dɛ 'yliyɔ yoyogbʊʊ -slolunyaa gbɛgbɛın. -We ka gbʊ -wa, -maa 'yıbha -maa 'ka wa -dawli 'wʊnʊ. Ɔ nɛɛ nıı, -Lagɔnyıma -ka zɛkıkalıda -mı, 'ın wa -ka -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ zʊda -mı, wa mneni wa 'ka we 'jiyibheli nıı, wa mı -Lagɔɔ 'yua nya.

Wɛlı -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe

1 Wɛlı -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe, we -gʊgbʊ -a cɛlıa aın 'wʊ. Nıı, da -Lagɔ 'nıa -slɔ -lu weee lala, we mı la. Wee Wɛlı mıa da nı, -a ka we 'nʊ, -a ka we -yɔyı -amıaa 'yli 'sɔ nya. -A ka we yla, 'ın -amıaa sɔ yia we kwɛzı. 2 Nıı, wee 'yliyɔgagıe 'wlʊa 'bhle, -a ka we -yɔyı. We gbʊdayınya -a -mıa. 'Yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, -we -yɔ -amıaa Dide -Lagɔ 'sɔ mıa, -mɔɔ ka we -aın 'klʊslolu. Wee 'yliyɔgagıee gbʊ -a gbaa aın -yla. 3 Nıı, -we -a 'yıa -yɔ, -we -a 'nʊa, we gbʊ -a gbaa aın -yla, a -yɔ -aın 'sɔ 'ka dlı -bhlo -ka. We -ka 'sa -mı nı, -a 'dɛ weee 'ka dlı -bhlo -ka, -a -yɔ Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu -Zezu *Klisı 'sɔ. 4 Nıı, 'mʊ -a cɛlıa aın 'wʊ, 'ın -amıaa 'mʊna 'ka gba.

-A nɔ zlı 'klʊ

5 Gbʊ -we -a 'nʊa -Zezu Klisı ŋwɛɛ, 'ın -a mıa aın -yla gbada, mʊ mıa da: -Lagɔ mı zlı nya, 'ın nikpise 'nı ɔ 'wʊ -mı -gba. 6 -A -ka gba nıı, -a -yɔ -Lagɔ 'sɔ ka dlı -bhlo, -zugba -a nɔ nikpise 'wʊ, yo -a kaa, 'ın gbʊzɔnʊ 'nı -amıaa lɛnʊgbʊ 'wʊ -mı. 7 Nıı, -Lagɔ mı zlı 'klʊʊ 'gbʊ, -a -ka zlı 'klʊ nɔ, -zugba -a -yɔ -amıaa -lima 'sɔ ka dlı -bhlo, 'ın ɔ 'Yu -Zezuu 'pıɔn wɔlʊa -aın -yɔ -amıaa gbʊnyuu weee gbɛgbɛın.

8 -A -ka gba nıı, -a'a nʊ gbʊnyuu lɛ, -amıaa 'dɛ -a nʊa -dawli 'wʊ, 'ın gbʊzɔnʊ 'nı -aın 'wʊ -mı. 9 -Lagɔ mı tıklıı, 'ın -we ɔ -ka gba, 'mʊ ɔ nʊa lɛ. We 'dɛɛ 'gbʊ -a -ka -amıaa gbʊnyii ɔ -yla gba, 'ın ɔ tıa -amıaa gbʊnyii 'wʊ. 'Ɪn ɔ wɔlʊa -aın -yɔ, -we weee 'nıa tıklıı -mı, we gbɛgbɛın. 10 -A -ka gba nıı, -a 'nı gbʊnyuu lɛnʊ, yokanyɔ -a -zɛlıa ɔ, 'ın ɔ wɛlı 'nı -aın 'wʊ -mı.

2

1 Na 'ylaaslı, a yi gbʊnyuu lɛnʊʊ 'gbʊ na cɛlıa aın 'sɛbhɛ nı 'wʊ. Nıı, we -ka nıı, nyımɛ yabhlo ka gbʊnyuu lɛnʊ nı, -a ka 'wʊplalınyɔ Dide 'yu, mɔ -wa -Zezu Klisı, nyımɛ tıklıı. 2 Ɔmɔ mıa, ɔ ka ɔ 'dɛ wla -amıaa 'slaka nya -Lagɔ 'ka -amıaa gbʊnyii 'wʊtı. We 'nı -amıa -bhlogbɔɔɔ gbʊnyii ɔ 'ka 'wʊtı, nıı, dʊdʊgʊ -nyıma weee gbʊnyii ɔ 'kaa 'wʊtı.

-A -kalı -amıaa bheliaa zɛ

3 -A -ka -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ zʊda -mı, -a mı we -gʊ nıı, -a -yi ɔ. 4 Nyımɛ -ɔ -ka gba nıı, ɔ -yi -Lagɔ, 'ın -zugba ɔ'ɔ zʊ

ɔ tite 'nʊŋwɛ, yokanyɔ -mɔɔ -mıa, 'ın gbʊzɔnʊ 'nı -mɔɔ 'wʊ -mı. 5 We 'nı -mʊʊʊ nı, -ɔ -ka ɔ wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ, -Lagɔɔ zɛɛ 'dɛbhie -mɔɔ -kalıa we 'ka gba. Sa -a 'kaa we 'jiyibheli nıı, -a mı -Lagɔ 'wʊ, mʊ nı: 6 nyımɛ -ɔ -ka gba ɔ mı -Lagɔ 'wʊ, sa -Zezu nɔa, ɔ nɔ 'sa.

7 Na bhelia -zɔnʊ, -we ın cɛlıa aın 'wʊ, we 'nı tite lolu, nıı, tite sʊa -wa, 'ın we -yɔ aın 'sɔ mı we gwedılıda. Wee tite sʊa mıa, wɛlı -we a 'nʊa, mʊ -wa. 8 We mı 'sa 'bhie, tite lolu ın cɛlıa aın 'wʊ. Sa wee tite mıa gbʊzɔnʊ nya -Zezu -yɔ aın 'wʊ, wa mneni wa 'ka we -yɔyı. Nıı, nikpise mı mnıda, 'ın zlıı 'zayli mı lıda pepe.

9 -Ɔ -ka gba nıı, ɔ mı zlı 'klʊ nɔda, -zugba ɔ nyɛ ɔ bheli 'wʊ, ɔɔ nyımɛ mıa, ɔ mı -slɔ nikpise 'wʊ. 10 -Ɔ -ka ɔ bhelii zɛkalı, ɔ mı zlı 'wʊ. -We 'kaa ɔ labhlı, we 'nı ɔ 'wʊ -mı.* 11 Nyımɛ -ɔ nyɛa ɔ bheli 'wʊ, ɔ mı nikpise 'wʊ. Nikpise 'wʊ ɔ nɔa. Mɔ ɔ mıa mnıda, ɔ 'nı -bha da -yi, nikpise ka ɔ 'lɔlʊʊ 'gbʊ.

A 'na zʊlʊ dʊdʊgʊlu dlı -gʊ -nı

12 Na 'ylaaslı, -we ka 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ, mʊ -wa nıı, -Lagɔ ka amıaa gbʊnyii 'wʊtı -Zezuu 'gbʊ. 13 Na didea, -we ka 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ, mʊ -wa nıı, -ɔ mı bhaa -bha da -lu 'kaa gwedı, a -yi ɔ. Nyimesia, -we ka 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ, mʊ -wa nıı, a ka gbʊnyuuu dide lu. 14 Na 'ylaaslı, a -yi Didee 'gbʊ, na cɛlıa aın 'wʊ. Didea, -ɔ mıa we gwedıda, a -yi ɔ, we 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ. Nyimesia, a 'tɛ la, -Lagɔwɛlı mı aın 'wʊ, a ka gbʊnyuuu dide lu, we 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ.

15 A 'na -kalı dʊdʊʊ zɛ -nı. A 'na -kalı dʊdʊgʊlu yabhlogbɔɔɔ zɛ -nı. Nyımɛ -ɔ -ka dʊdʊgʊluu zɛkalı, ɔ 'nı Dide -Lagɔɔ zɛkalı. 16 -Lu weee mıa dʊdʊgʊ, mʊ nı: nyımɛɛ dlıwʊnynili 'nyii klaa, nyıma -wa yıa -lu -yɔ, 'ın we 'tʊ bhaa wa klaa, we -yɔ nyıma -wa ylimanıa wa 'dɛ wa 'ŋnımnıee 'gbʊ. Wee -li mıa dɛ, we'e 'bhʊ Dide -Lagɔɔ -gbɛ, dʊdʊgʊ we bhʊa. 17 A yibheli we 'ji nıı, dʊdʊ mı 'plıda, we -yɔ nyımaa dlıwʊnynili. Nıı, nyımɛ -ɔ nʊa -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ, ɔ 'yliyɔgagıe 'nı bhloluda -ka.

Klisıı tʊnyımɛ

18 Na 'ylaaslı, dʊdʊʊ bhıa bhla ka cıpa. A ka 'nʊ nıı, Klisıı tʊnyımɛ mı yida. 'In -slɛɛn, Klisıı tʊnyımaa -zlo ka yi, we 'dɛɛ 'gbʊ, -a -yi we 'ji nıı, dʊdʊʊ bhıa bhla ka cıpa. 19 Waa nyıma mıa, -aın glaa wa 'bhʊa. Nıı, wa 'nı -amıaa lʊnyıma nya -mı. We -ka yaa nıı, -amıaa lʊnyıma wa -mı, -zugba wa ka -aın glaa -tʊ. Wa jlajle slolua sa 'vayı nıı, wa 'yabhlogbɔɔ 'nı -amıaa lʊnyımɛ nya -mı.

20 -Mʊmʊ -ka amıaa, -Zezu Klisı ka aın Zuzu 'Pʊpa 'nyɛ. We 'dɛɛ 'gbʊ a 'dɛ weee -yi gbʊzɔnʊ. 21 We 'nı nıı, a 'nı gbʊzɔnʊ -yii 'gbʊ, ın yi aın 'wʊcɛlı. Nıı, a -yi gbʊzɔnʊ, 'ın a -yi we 'ji nıı, gbʊzɔnʊ'ʊ gwalı yoo 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ.

* **2:10** We 'ji yabhlo nı: -we 'kaa ɔ bheli labhlı, we 'nı ɔ 'wʊ -mı. We 'jii 'sɔnʊ nı: -we 'kaa ɔ labhlı, we 'nı we 'wʊ -mı.

22 Nyɔɔ -wa yokanyɔa? Nyımɛ -ɔ gbaa nıı, -Zezu 'nı *-Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya -mı, mɔ -wa yokanyɔ, mɔ -wa Klisıı tʋnyımɛ. 'Ln ɔ 'nı Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yuu gbʋ -yɔŋwnu. 23 Nyɔɔo nyɔɔ 'nı ɔ 'Yu -Zezuu gbʋ -yɔŋwnu, Dide -Lagɔɔ gbʋ ɔ 'nı 'yaa -yɔŋwnu. -Ɔ -ka ɔ 'Yuu gbʋ -yɔŋwnu, Dide -Lagɔɔ gbʋ ɔ ŋwnu 'yaa -yɔ. 24 We 'dɛɛ 'gbʋ, wɛlı -we a 'nʋa we gwedıda, we -tʋ aın dlı zɔ. We -ka 'sa -mı, 'ın a tʋa -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu 'sɔ 'wʋ. 25 -We ka wɛlı -Zezu wlaa, mʋ -wa nıı, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʋ ɔ yia -aın 'nyɛa.

26 -Wa 'yıbhaa wa 'ka aın -dawli 'wʋnʋ, wa 'gbʋ ın yia aın gbʋ nı 'wʋcɛlı. 27 Amıa mıa, -Zezu Klisı ka aın Zuzu 'Pʋpa 'nyɛ, 'ın we -dılı aın 'wʋla. -Slɛɛn, a 'nı gbʋslolunyaa gbʋ -ka. Nıı, ɔɔ Zuzu slolua aın gbʋ weee, 'ın gbʋ ɔ slolua aın, we mı gbʋzɔnʋ nya, we 'nı yo. We 'dɛɛ 'gbʋ, a -tʋ Klisı 'wʋ, sa ɔɔ Zuzu -slolua we aın 'bhisa.

28 Cıın, na 'ylaaslı, a -tʋ Klisı 'wʋ, 'ın zlı ɔ -ka yi nı, -amıaa dlı 'ka 'wʋtɛ, -mʋʋ yi 'wlʋ nıı, zʋ 'bha -aın ɔ 'yu -mʋʋ zlı.

-Lagɔɔ 'yua

29 A -yi we 'ji nıı, Klisı mı tıklıı, we 'dɛɛ 'gbʋ a mneni a 'ka 'ya we 'jiyibheli nıı, nyımɛ -ɔ nʋa gbʋ tıklıı lɛ, ɔ mı -Lagɔɔ 'yu nya.

3

1 A yla, Dide -Lagɔ 'nı -amıaa zɛkalı -sɛ! Ɔ ka 'dɛbhie -aın la ɔ 'yua. Nıı, gbʋzɔnʋ -wa, ɔ 'yua -a -mıa. -We ka 'gbʋ dʋdʋgʋ -nyıma 'nıa -aın -yi -Lagɔɔ 'yua nya, mʋ -wa nıı, wa 'nı -Lagɔɔ 'dɛ -yi. 2 Na bhelia -zɔnʋ -wa ka zɛ ın -kalı, -slɛɛn, -a mı -Lagɔɔ 'yua nya, 'ın -we -a 'kaa -zɛ, we mı zizeda. -A -yi we 'ji nıı, Klisı -ka yi nı, sa ɔ mıa, 'sa -a yia -mıa, -we ka gbʋ -wa, -yɔ -a yia ɔ 'yıa sa -gwıı. 3 Nyımɛ -ɔ ka dlı 'tɛ 'saa Klisı -gʋ 'wʋ, sa Klisı mıa -mɔwlʋda, 'sa ɔ yia -mɔwlʋda -tʋa.

4 Nyımɛ -ɔ nʋa gbʋnyuu lɛ, -Lagɔ -yɔ -mɔɔ -sɔlʋa 'wʋ. Nıı, gbʋnyuuu lɛnʋe mıa, -Lagɔɔ -yɔwʋsɔlʋe -wa. 5 Nıı, a -yi we 'ji nıı, -Zezu Klisı ka yi ɔ 'ka nyımaa gbʋnyuu lamumni, 'ın gbʋnyuu 'nı ɔ 'wʋ -mı. 6 Nyımɛ -ɔ -ka -Zezu 'wʋ -mı, ɔ'ɔ -tʋ gbʋnyuu lɛnʋda. -Ɔ tʋa gbʋnyuu lɛnʋda, -mɔɔ 'nı ɔ 'yı, -mɔɔ 'nı ɔ -yi.

7 Na 'ylaaslı, nyımɛ 'na nʋnʋ aın -dawli 'wʋ -nı. Nyımɛ -ɔ nʋa gbʋ tıklıı lɛ, sa -Zezu mıa tıklıı, 'sa ɔ mıa tıklıı. 8 Nyımɛ -ɔ nʋa gbʋnyuu lɛ, ɔ mı *'Kuzuu -nʋ nya. -We ka gbʋ -wa, we 'ka we gwedılıda 'bhʋ, 'Kuzu mı gbʋnyuu lɛnʋda. Nıı, -we ka 'gbʋ -Lagɔɔ 'Yu yia yi, mʋ -wa nıı, ɔ 'ka 'Kuzuu lɛnʋgbʋ lasa.

9 -Wa weee mıa -Lagɔɔ 'yua nya, wa'a -tʋ -slɛɛn gbʋnyuu lɛnʋda, -we ka gbʋ -wa, -Lagɔɔ 'yliyɔgagıe mı wa 'wʋ. Wa mı -Lagɔɔ 'yua nyaa 'gbʋ, wa 'nı mneni wa 'ka gbʋnyuu lɛnʋda -tʋ. 10 Sa wa sısalıa -Lagɔɔ 'yua -yɔ 'Kuzuu 'yua 'wʋ, mʋ nı: nyıma -wa'a nʋa gbʋ tıklıı lɛ, 'ın nyıma -wa 'nıa wa bheliaa zɛkalı, waa nyıma mıa, wa 'nı -Lagɔɔ 'yua nya -mı.

-A kıkalı zɛ

11 Cıın, wɛlı a 'nʊa we
gwedılıda, mʊ nı: -a kıkalı zɛ.
12 -A 'na -mı -nı *Kaɛn 'bhisa -
nı, -ɔ mıa gbʊnyuuu didee -nʊ
nya, 'ın ɔ yia ɔ bheli 'bha. -We
ka 'gbʊ ɔ yia -mɔɔ 'bha, mʊ -wa
nıı, ɔ lɛnʊgbʊ -nyu 'yli, -zugba
ɔ bheli nʊa gbʊ tıklıı lɛ.

13 Bheliaın, dʊdʊgʊ -nyıma
-ka aın 'wʊnyɛda -mı, we 'na
sʊbhalı aın ŋwɛgaga -nı. 14 -
Amıa, -a kıkalı zɛɛ 'gbʊ, -a -yi
we 'ji nıı, -a ka yaa tlı, 'ın -a
yia 'yliyɔgagıe 'wʊplılı. -Wa'a
kıkalıa zɛ, tlıtlıe 'wʊ -maa tʊa.
15 Nyımɛ -ɔ nyɛa ɔ bheli 'wʊ,
nyımɛbhanyɔ ɔ -mıa, 'ın a
-yi we 'ji nıı, 'yliyɔgagıe -
we 'nıa bhloluda -ka, we 'nı
nyımɛbhanyɔ yabhlogbɔɔ 'wʊ
-mı. 16 Sa -a 'kaa nyımaa
zɛkalı, -a ka -slɛɛn we yibheli.
-Zezu Klisı ka ɔ 'yliyɔgagıe wla
-amıaa 'gbʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ, -a
wla -amıaa 'yliyɔgagıe -amıaa
bheliaa 'gbʊ. 17 We -ka 'sa
-mı, nyımɛ 'ka 'ylilɛ -ka, 'ın
ɔ bheli 'ka gbʊ 'yı, 'ın ɔ 'ka
-mɔɔ -yɔ nʊkplɛ 'wʊkla, wa
'nı mneni wa 'ka gba nıı, -
Lagɔɔ zɛkalıe mı ɔɔ nyımɛ 'wʊ.
18 'Ylaaslı, a 'na kıkalı zɛ ŋwɛɛ
la -yɔ gbagbawɛlıı 'dɛkpʊa 'wʊ
-nı. A kıkalı zɛ gbʊzɔnʊ sa
amıaa lɛnʊgbʊ 'wʊ. 19 Wee gbʊ
nı 'wʊ, -a -yi we 'ji nıı, -a mı
gbʊzɔnʊʊ 'yoo -gʊ, 'ın -amıaa
dlı pıa la -Lagɔ 'yu. 20 We -ka
nıı, -amıaa dlı ka -aın gbʊ dılı,
-a -yi we 'ji nıı, -Lagɔ 'yli ɔ -zi
-amıaa dlı, 'ın ɔ -yi gbʊ weee.

21 Nıı, na bhelia -zɔnʊ, -
amıaa dlı 'nı -aın gbʊ dılı nı, 'ın
-a yia -Lagɔ 'yu kalɔ nya, 22 'ın
-we weee -a -ka ɔ -zlalı, 'nyɛ
ɔ nyɛa we -aın. -We ka gbʊ -
wa, ɔ titenya -a zʊa 'nʊŋwɛ, 'ın
-a nʊa ɔ dʊdʊnanɔ gbʊ lɛ. 23 Ɔ
tite nı: -a zʊ ɔ 'Yu -Zezu Klisı
dlı -gʊ, 'ın -a kıkalı zɛ, sa Klisı
gbaa, we sɔlʊ. 24 -Ɔ -ka -Lagɔɔ
titenya 'nʊŋwɛ zʊ, ɔ mı -Lagɔ
'wʊ, 'ın -Lagɔ mı ɔ 'wʊ. Nıı, -
Lagɔ ka -aın ɔ Zuzu 'nyɛ, we
'dɛɛ 'gbʊ -a -yi we 'ji nıı, ɔ mı -
aın 'wʊ.

4

*A sısalı -Lagɔɔ Zuzu -yɔ
yoyo -zuzu 'wʊ*

1 Na bhelia -zɔnʊ, -wa -ka
gba nıı, wa ka -Lagɔɔ Zuzu
'wʊ, -a 'na zʊlʊ wa 'dɛ weee dlı
-gʊ -nı. Yoyogbʊʊ -falıpanya
duun mneni da weee la. We
'dɛɛ 'gbʊ a yla wa 'dɛ weee la,
'ın -wa -ka -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ -
ka, a 'ka we 'jiyibheli. 2 Sa a
'kaa -Lagɔɔ Zuzu yibheli, mʊ
nı: -wa weee gbaa nıı, -Zezu
Klisı ka yıcɛ 'wʊ yili, wa ka -
Lagɔɔ Zuzu 'wʊ. 3 -Wa wee'e
gba 'saa, wa 'nı -Lagɔɔ Zuzu
'wʊ -ka. Zuzu -we mıa wa 'wʊ,
Klisıı tʊnyımɛɛ -nʊ -wa. A ka
'nʊ nıı, yia we yia, 'ın -slɛɛn,
we mı dʊdʊ -gʊ.

4 Cıın, amıa na 'ylaaslı, a
mı -Lagɔɔ -nʊ nya. A ka
yoyogbʊʊ -falıpanya lu. -We
ka gbʊ -wa, Zuzu -ɔ mıa aın
'wʊ, ɔ -zi -we pılıa dʊdʊgʊ -
nyıma 'wlulaa -nʊ. 5 Wamıa
mı dʊdʊgʊ -nyıma nya, 'ın wa
gbaa dʊdʊgʊ -nyımaa gbʊgba
sɔlʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ dʊdʊgʊ -
nyıma pʊlʊa wa yukwli. 6 Nıı,
-amıa mıa, -a mı -Lagɔɔ -nʊ
nya. Nyımɛ -ɔ -yia -Lagɔ, mɔ
pʊlʊa -aın yukwli. 'In -mɔmɔ
'nıa -Lagɔɔ -nʊ nya -mı, -mɔɔ

salıa -aın yukwli -gʋla. Wee gbʋ nı -gʋ -a sısalıa gbʋzɔnʋ -Zuzu -yɔ yoyo -zuzu 'wʋ.

-Lagɔ mı zɛkalıe nya

7 Na bhelia -zɔnʋ, -a kıkalı zɛ, -we ka gbʋ -wa, zɛkalıe mıa, -Lagɔɔ -gbɛ we bhʋa. -Wa weee -ka zɛkalıdlı -ka, -Lagɔɔ 'yua wa -mıa, 'ın wa -yi -Lagɔ. 8 -Wa 'nı zɛkalıdlı -ka, wa 'nı -Lagɔ -yi, -we ka gbʋ -wa, -Lagɔ mı zɛkalıe nya. 9 Sa -Lagɔ -slolua -aın nıı, ɔ -kalı -amıaa zɛ, mʋ nı: ɔ ka ɔ 'Yu yabhlogbɔɔ tie dʋdʋ -gʋ -a 'ka 'yliyɔgagıe 'yı -mɔɔɔ gbɛgbeın.

10 Zɛkalıe mıa, we 'nı nıı, -amıa -kalı -Lagɔɔ zɛ. Nıı, -Lagɔ -kalıa -amıaa zɛ, 'ın ɔ yia ɔ 'Yu tie, -mɔɔ 'ka -mɔɔ 'dɛ wla 'slaka nya, 'ın -Lagɔ 'ka -amıaa gbʋnyii 'wʋtı.

11 Na bhelia -zɔnʋ, -Lagɔ -ka 'sa -amıaa zɛkalı nı, we mı nıı, -a kıkalı zɛ. 12 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ -Lago 'yı. -A -ka zɛkıkalı, -zugba -Lagɔ mı -aın 'wʋ, 'ın ɔ zɛkalıe ka gba -aın 'wʋ. 13 Sa -a yibhelia we 'ji nıı, -a mı -Lagɔ 'wʋ, 'ın -Lagɔ mı -aın 'wʋ, mʋ nı: ɔ ka -aın ɔ Zuzu 'nyɛ. 14 'Ɪn -a ka -Lagɔɔ 'Yu 'yı. Dide -Lagɔ ka ɔ 'Yu tie -mɔɔ 'ka dʋdʋgʋ -nyıma gbʋ 'wʋsa. Nıı, -amıa ka we da 'yı, 'ın we gbʋdayıwɛlı -a mıa da gbada. 15 Nyımɛ -ka gba nıı, -Zezu mı -Lagɔɔ 'Yu nya, -Lagɔ mı -mɔɔ 'wʋ, 'ın -mɔɔ mı -Lagɔ 'wʋ. 16 'Ɪn sa -Lagɔ -kalıa -amıaa zɛ, -a -yi -mʋʋ, 'ın -amıaa dlı mı we -gʋ. -Lagɔ mı zɛkalıe nya. -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, ɔ mı -Lagɔ 'wʋ, 'ın -Lagɔ mı ɔ 'wʋ. 17 -We slolua nıı, -Lagɔɔ zɛkalıe ka gba -aın 'wʋ, mʋ nı: -Lagɔɔ gbʋwʋbhu zlı, dlı -a yia 'tɛmanıa ɔ 'yu, -we ka gbʋ -wa, sa -Zezuu Klisı mıa, 'sa -amıa mıa dʋdʋ nı -gʋ. 18 Nyımɛ -ka zɛkalıdlı -ka, ɔ'ɔ nʋ nyanɔ. Nıı, zɛkalıdlı -we gbaa, mʋ vua nyanɔdlı. Nyımɛ -ka nyanɔdlı -ka, we 'wlʋ sa nıı, -Lagɔ dılı ɔ gbʋ. We -ka 'sa -mı, -ɔ nʋa nyanɔ, -mɔɔ zɛkalıe 'nı gba.

19 -Amıa mıa, -a ka zɛkalıdlı. -We ka gbʋ -wa, -Lagɔ -kalıa -amıaa zɛ tıa. 20 Nyımɛ -ka gba nıı, ɔ -kalı -Lagɔɔ zɛ, 'ın ɔ -ka ɔ bheli 'wʋnyɛ, yokanyɔ -mɔɔ -mıa. Gbʋzɔnʋ -wa, nyımɛ 'nı ɔ bheli -ɔ ɔ yıa -yɔɔ zɛkalı, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka -Lagɔ -ɔ ɔ'ɔ 'yıa -yɔɔ zɛkalı. 21 Nıı, tite -we -Lagɔ 'nyɛa -aın, mʋ nı: nyımɛ -ɔ -ka -Lagɔɔ zɛkalı, we mı nıı, ɔ -kalı ɔ bhelii zɛ.

5

A zʋ -Lagɔɔ 'Yu dlı -gʋ

1 -Wa weee zʋa dlı nıı, -Zezu mı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya, -Lagɔɔ 'yua wa -mıa. 'Ɪn -wa -kalıa didee zɛ, wa -kalı 'ya ɔ 'yuaa zɛ. 2 -A -ka -Lagɔɔ zɛkalı, 'ın -a -ka ɔ titenya 'nʋŋwɛ zʋ nı, -bha -a yibhelia we 'ji nıı, -a -kalı ɔ 'yuaa zɛ. 3 Nıı, sa wa kalıa -Lagɔɔ zɛ, mʋ nı: ɔ titenya wa zʋa 'nʋŋwɛ. 'Ɪn ɔ titenya 'nı 'tɛ -aın -yla, -we ka gbʋ -wa, 4 -wa weee mıa -Lagɔɔ 'yua nya, wa ka dʋdʋ lu. Sa -a mneni -a 'ka dʋdʋ lua? Nıı, -amıaa dlızʋzʋe nya -a mneni -a 'ka dʋdʋ lu. 5 Nyɔɔ mneni ɔ 'ka dʋdʋ lu, we 'nı -ɔ zʋa dlı nıı, -Zezu mı -Lagɔɔ 'Yu nya 'wʋbhʋa?

6 -Zezu Klisɪ mɪa, mɔ -yɔ 'nyu -yɔ 'pɪɔn 'sɔ yia.* We 'nɪ 'nyu -bhlogbɔɔ nya ɔ yi. 'Nyu -yɔ 'pɪɔn nya ɔ yia. Nɪɪ, Zuzu -ɔ -wa gbʊzɔnʊ, ɔ mɪ we gbʊdayɪnyɔ nya. 7 Gbʊdayɪnya ta mɪ -bha: 8 -Lagɔɔ Zuzu klaa, 'nyu klaa, we -yɔ 'pɪɔn. 'Ɪn we 'dɛ ta ka wɛlɪ -bhlo. 9 Nyɪma -ka gbʊʊ da 'yɪ, wa -ka we gba, 'ɪn -a laa we gbʊzɔnʊ. -Lagɔ -ka gbʊdayɪnyɔ nya -mɪ, ɔ wɛlɪ 'yli we -zi -mʊʊ. Gbʊ -we ka da -Lagɔ 'yɪa, mʊ nɪ: ɔ 'Yuu gbʊdayɪnyɔ ɔ -mɪa. 10 Wee gbʊ mɪa da, -ɔ zʊa -Lagɔɔ 'Yu dlɪ -gʊ, we mɪ ɔ dlɪ zɔ. Nɪɪ, -ɔ'ɔ zʊa -Lagɔ dlɪ -gʊ, mɔ zɛlɪa ɔ yokanyɔ, -we ka gbʊ -wa, -we ɔ gbaa ɔ 'Yuu -gʊgbʊ nya, -mɔɔ 'nɪ we gbʊzɔnʊ la. 11 -Lagɔɔ gbʊdayɪwɛlɪ nɪ: ɔ ka -aɪn 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka 'nyɛ, 'ɪn ɔ Yu -wa wee 'yliyɔgagɪee 'bhʊlʊda. 12 -Ɔ -ka -Lagɔɔ 'Yu 'wʊ -ka, wee 'yliyɔgagɪe mɪ ɔ -nʊ nya, -ɔ 'nɪ ɔ 'Yu 'wʊ -ka, we 'nɪ ɔ -nʊ nya -mɪ.

'Yliyɔgagɪe -we 'nɪa -bhloluda -ka

13 Nɪɪ, -we ka 'gbʊ ɪn yia aɪn 'sɛbhɛ nɪ 'wʊcɛlɪ, mʊ -wa nɪɪ, a 'ka we 'jiyibheli nɪɪ, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, mʊ -wa amɪaa -nʊ, amɪa, -wa zʊa -Lagɔɔ 'Yu dlɪ -gʊ. 14 -We ka 'gbʊ -a tɛmanɪa dlɪ -Lagɔ 'yu, mʊ nɪ: -a -ka -Lagɔ -lu -zlalɪ ɔ dlɪɪ da, 'ɪn ɔ pʊlʊa -aɪn yukwli. 15 -A -yi we 'ji nɪɪ, -a -ka ɔ -lu -zlalɪ, yukwli ɔ pʊlʊa -aɪn 'gbʊ, -a yibheli we 'ji nɪɪ, -luo -lu -a yia ɔ -zlalɪa, 'yɪa -a yia we.

16 Gbʊnyuu -we'e kwaa nyɪmɛ tlɪtlɪe 'wʊ, -ɔ -ka ɔ bheli 'yɪ we lɛnʊda, -mɔɔ bhubhoe -Lagɔ -mɔɔ bhelii 'gbʊ, 'ɪn -Lagɔ yia ɔ bheli 'yliyɔgagɪe 'nyɛa. 'Sa we mɪa -wa ka gbʊnyuu'u kwaa wa tlɪtlɪe 'wʊʊ daa. Nɪɪ, gbʊnyuu -we kwaa nyɪmɛ tlɪtlɪe 'wʊ, -mʊʊ mɪ. -Wa nʊa gbʊ -mɪnɪ lɛ, ɪn 'nɪ -gba nɪɪ, a bhubhoe -Lagɔ -maa 'gbʊ. 17 Gbʊ weee -we 'nɪa tɪklɪɪ -mɪ, gbʊnyuu -wa. Nɪɪ, gbʊnyuu -we'e kwa nyɪmɛ tlɪtlɪe 'wʊ, -mʊʊ mɪ.

18 -A -yi we 'ji nɪɪ, -wa weee mɪa -Lagɔɔ 'yua nya, wa'a -tʊ gbʊnyuu lɛnʊda, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔɔ 'Yuu dɛbhie zʊa wa 'yliyɔ, 'ɪn gbʊnyuuu dide 'na 'ka wa 'yɪ.

19 -A -yi we 'ji nɪɪ, -a mɪ -Lagɔɔ -nʊ nya, 'ɪn dʊdʊ weee mɪ gbʊnyuuu didee 'tɪtɛ kwɛɛ.

20 -A -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔɔ 'Yu ka dʊdʊ -gʊ yi. Ɔ ka -aɪn gbʊyilo 'nyɛ, -a 'ka -Lagɔɔ 'zayli yibheli. -A mɪ -Lagɔɔ 'zayli 'wʊ, ɔ 'Yu -Zezu Klisɪɪ gbɛgbɛɪn. Mɔ -wa -Lagɔɔ 'zayli, 'ɪn mɔ -wa 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka.

21 'Ylaaslɪ, a zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ yoyolagɔɔ gbɛgbɛɪn.

* **5:6** Wee 'nyu mɪa, we lʊ Zaan batizea ɔ. 'Ɪn we 'pɪɔn mɪa, we jitea ɔ tlɪtlɪe bhla, mʊ -wa.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Zaan 'paa yoo

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ *Zaan cɛlıa, mʊ -wa. Zaan nɛɛ wee 'sɛbhɛ 'wʊ nıı, we nanı 'yli -Lagɔnyımaa -nʊ nya wa 'ka zɛkıkalı.

Fʋsawɛlı

1 -Amı -Lagɔnyımɛ kpasa, ama 'ŋwnɔ -ɔ -Lagɔ -saa -bha, ɔ -yɔ ɔ 'yua 'sɔ, 'ın amıaa ka zɛ ın -kalıa gbʊzɔnʊ sa, amıaa na cɛlıa 'wʊ. We 'nı na 'dɛbhlogbɔɔ -kalı amıaa zɛ. Nıı, -wa weee -yia gbʊzɔnʊ, wa -kalı 'ya amıaa zɛ. 2 -We ka gbʊ -wa, gbʊzɔnʊ -dılı -aın 'wʊla, 'ın 'wʊ we yia -aın -tʊa 'ylı weee -nʊ nya.

3 Nıı, Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu -Zezu *Klisı ŋwna -aın 'nyu la, wa 'yılı -aın nyazı, 'ın wa 'nyɛ -aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ. Wa nʊ we lɛ gbʊzɔnʊ sa, zɛkalıdlı nya.

Gbʊzɔnʊ -yɔ zɛkalıdlı

4 Ɪn 'yıa nıı, amaa 'yua tɔlʊa mı gbʊzɔnʊʊ 'yloogblʊ nɔda, sa Dide -Lagɔ gbaa -aın -yla, we sɔlʊ, -mʊʊ ka 'mı 'mʊna 'wʊla bhabha. 5 -Slɛɛn, 'ŋwnɔ -zɔnʊma, -we a 'kaa lɛnʊ, mʊ nı: -a kıkalı zɛ. We 'nı tite lolu ın cɛlı aın 'wʊ, nıı, -we -a 'nʊa we gwedıda, mʊ -wa. 6 Zɛkalıe mıa, mʊ -wa -Lagɔɔ titenyaa 'nʊŋwɛzʊzʊe. 'Ɪn tite -we a 'nʊa we gwedıda, mʊ -wa nıı, a kıkalı zɛ.

A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ yocıaan gbɛgbɛın

7 Nıı, -dawlicıan duun ka dʊdʊ weee -gʊlamneni. Sa -Zezu Klisı -zɛa nyımɛ, 'ın ɔ yia dʊdʊ -gʊ yi, wa'a la we gbʊzɔnʊ. Nıı, 'sasʊkpa -nyımɛ mıa, -dawlikanyɔ -yɔ Klisıı tʊnyımɛ ɔ -mıa. 8 A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, -we ka 'gbʊ a yia lubho nı nʊ, a yi we mnɔnʊ, a 'ka we -tnʊʊ weee 'yı. 9 Nyımɛ -ɔ'ɔ -tʊa Klisıı -sloluwɛlı -gʊ, 'ın ɔ palıa we -gʊ, -mɔɔ 'nı -Lagɔ 'wʊ -ka. -Ɔ tʊa Klisıı -sloluwɛlı -gʊ, -mɔɔ kaa Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu 'sɔ 'wʊ. 10 Nıı, nyımɛ -ka amıaa -gbɛ gbʊ -slolua yi, we -yɔ Klisıı -nʊ 'nı -bhlo -mı nı, a 'na 'nyɛ -nı ɔ kpe -nı. A 'na -salı ɔ fʊ -nı. 11 A -ka ɔ fʊ -sa nı, gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ, we lʊ a bhlilia.

Wɛlıpapıe

12 Ɪn 'yıbha ın 'ka gbʊ duun gba. Ɪn 'nıa we 'sɛbhɛ 'wʊcɛlıa yi. Nıı, -we na dlı mıa -gʊ nı, mʊ -wa nıı, ın mnı -mɔ amıaa -gbɛ, 'ın -a 'ka we 'klʊ gbʊgbalı, 'ın -amıaa 'mʊna 'ka gba.

13 Nıı, amaa bhɔlɔ -ɔ -Lagɔ -saa -bha, ɔ 'yua nɛɛ nıı, wa -sa aın fʊ.

'Sɛbhɛɛ tanʊ Zaan 'paa yoo

'Sɛbhɛɛ tanʊ *Zaan cɛlıa, mʊ -wa. Ɔ 'tale Gayusı ɔ 'paa wee 'sɛbhɛ yoo. Nıı, Gayusı mı bha -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ yabhlo nya. Ɔ 'dızʊzʊee 'gbʊ Zaan yia ɔ 'wʊcɛlı. Diotlɛfʊ mı Gayusıı *leglizıı nʊkpla -nyımɛ yabhlo nya, 'ın ɔ'ɔ zʊ Gayusı 'nʊŋwɛ. -We Gayusı 'kaa lɛnʊ, 'mʊ Zaan cɛlıa ɔ 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ 'ya nıı, Diotlɛfʊ bhli Gayusı 'nʊŋwɛzʊzʊe.

Fʊsawɛlı

1 -Amı, -Lagɔnyımɛ kpasa, -mı Gayusı, -ɔ -wa na bheli -zɔnʊ, 'ın -ɔ ka zɛ ın -kalı gbʊzɔnʊ sa, -amı cɛlıa -mı 'wʊ.

2 Na bheli -zɔnʊ, ın 'yıbha nıı, -ın -ka 'kʊayli gbʊ weee 'wʊ. Ɪn -yi we 'ji nıı, we nanı 'yli -na zuzuu -nʊ nya, nıı, we -mı 'ya 'sa -na kuu -nʊ nya. 3 Bhelia tɔlʊa yia -amıaa -gbɛ, wa gbaa nıı, gbʊzɔnʊ mı -mı 'wʊ, 'ın -ın mı gbʊzɔnʊʊ 'yloogblʊ nɔda, -mʊʊ ka 'mı 'mʊna 'wʊla bhabha. 4 Ɪn -ka 'nʊ nıı, na 'yua mı gbʊzɔnʊʊ 'yloogblʊ nɔda, 'mʊna -mʊʊ laa 'mı 'wʊ, we -zi gbʊ weee.

Gayusı -saa ɔ bhelia 'wʊ

5 Na bheli -zɔnʊ, -mı saa -na bhelia 'wʊ, 'ın 'lakpa -bhelia -wa mıa wa glaa, 'ın -na saa wa 'wʊ. -Ɪn -ka 'sa nʊda -mı, we mı tıklıı -Lagɔ 'yu. 6 Sa -ın -kalıa wa zɛ, -maa ka -seli we gba -Lagɔnyıma 'yu. -Maa -ka 'lakpa 'wʊ mnıa yi, sa -ın 'kaa -maa -yɔbɛ, 'ın we 'kaa -Lagɔ dʊdʊ namanı, -ın -ka 'sa wa -yɔbɛ, we nanı 'yli. 7 Nıı, *Klisıı 'ŋnı nya wa bhlia 'yoo! 'Ɪn -wa 'nıa -Lagɔ -yi, wa 'nı -maa kwɛɛ -lu yabhlogbɔɔ 'wʊbhu. 8 We -ka 'sa -mı, we mı nıı, -amıa bɛ 'sasʊkpa -nyıma -yɔ. -A -ka 'sa nʊ, -zugba -a -yɔ wa 'sɔ mı lubho -bhlo -gʊ -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ labʊbanıe 'wʊ.

Diotlɛfʊ -yɔ Demetliusʊ

9 Ɪn ka leglizı wɛlı kibhe 'wʊcɛlı. Nıı, Diotlɛfʊ -ɔ 'yıbhaa nyımaa 'yugalıe, ɔ'ɔ ŋwnunu -aın 'wʊ. 10 We 'dɛɛ 'gbʊ, ın -ka -mɔ yi nı, -we ɔ nʊa lɛ, 'ın gbʊnyuu ɔ gbaa -amıaa daa, zlı 'klʊ na yia we wlelia. We 'nı -we mıa dɛ -bhlo ɔ nʊ lɛ, ɔ'ɔ kpa -amıaa bhelia sɔ 'sɔ nya. 'Ɪn -wa 'yıbhaa wa 'ka we lɛnʊ, 'ın ɔ panıa -maa 'wʊ, 'ın ɔ -vua -maa -Lagɔnyıma glaa.

11 Na bheli -zɔnʊ, -ɔ nʊa gbʊnyuu lɛ, -ın 'na 'tideli ɔ -nı. Nıı, -ɔ nʊa gbʊzɔnʊ lɛ, 'mɔ -ın 'kaa 'tideli. -Wa nʊa gbʊzɔnʊ lɛ, wa mı -Lagɔɔ -nʊ nya, 'ın -wa nʊa gbʊnyuu lɛ, wa 'nı -Lagɔ -yi. 12 Nyıma weee nɛɛ nıı, Demetliusʊ mı nyımɛ -zɔnʊ nya, 'ın gbʊzɔnʊ gba 'yaa we, ɔ daa. 'Ɪn -amıa, -a nɛɛ 'ya nıı, ɔ mı nyımɛ -zɔnʊ nya. 'Ɪn, -ın -yi we 'ji nıı, -amıaa gbʊdayıwɛlı mı gbʊzɔnʊ nya.

Wɛlıpapıe

13 Nıı, gbʊ duun na yi yaa -mı -yla gbaa, 'ın ın 'nı 'yıbha ın 'ka we cɛlı 'sɛbhɛ 'wʊ. 14 Na dlı mı nıı, 'yıylıa -a yia daylı, 'ın -a 'ka we 'klʊ gbʊgbalı.

15 Nıı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -mı -na -nʊ nya. -Na 'talea mıa -seli,

wa nɛɛ nɯ, wa -sa -mɪ fʊ, 'ɪn -amɪaa 'talea mɪa -mɔ, -ɪn -sa wa fʊ -bhlo -bhlo.

Zudıı 'sɛbhɛ

-Lagɔnyıma -yla Zudı cɛlıa 'sɛbhɛ nı, ɔ 'ka wa -yla gba nıı, gbʊ -we yoyogbʊʊ -slolunya paa nyıma ŋwɛ, wa zʊ wa 'dɛ 'yliyɔ we gbɛgbɛın. Yoyogbʊʊ -slolunya slolua -Lagɔnyıma nıı, wa mneni wa 'ka gbʊnyuu lɛnʊ. Zudı nɛɛ nıı, -Lagɔ yia waa yoyogbʊʊ -slolunya -kaslʊ 'wʊpaa.

Fʊsawɛlı

1 Amıa -Lagɔ laa, -wa ka zɛ -amıaa Dide -Lagɔ -kalıa, 'ın -wa ɔ paa 'wʊ -Zezu *Klisıı -nʊ nya, amıa, -amı -Zezu Klisıı lubhonʊnyɔ, *'Zakee bheli Zudı paa da 'sɛbhɛ nı yoo.

2 Nıı, -Lagɔɔ nyazıdlı klaa, ɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ klaa, we -yɔ nyımaa zɛkalıe 'ylimanı -gʊwʊla tenyi tenyii aın glaa.

Yoyogbʊʊ -slolunya
(2 Pi 2.1-17)

3 Na jijli -talea, ın 'yıbha zlımɛ bhabha nıı, ın 'ka aın 'wʊ cɛlı, 'pʊpʊe -we -a 'dɛ weee gbɔlʊa 'wʊ, we gbʊ -gʊ. 'Ɪn na dlı ka -slɛɛn 'mı 'su -gla nya nıı, ın cɛlı 'sɛbhɛ -mını aın 'wʊ, 'ın ın 'ka aın 'kʊayli 'pa, a 'ka dlızʊzʊe Klisı 'wʊʊ -yɔtʊ gʊ, -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ nyıma -zakpa -bhlogbɔɔ, -zʊ weee -nʊ nya. 4 Nıı, gbʊnyuuu lɛnʊnya tɔlʊa ka aın nyıdı pla 'wiemı, -wa'a sɔa -Lagɔ. Wɛlı -we gbaa -amıaa -Lagɔɔ 'nanıı gbʊ, ma kamanıa we 'wʊ, 'ın wa nʊa wa pʊınplagbʊ, gbʊ tıklıı 'bhisa. -Zezu Klisı -ɔ -wa -amıaa 'wlulapılınyɔ -yɔ Nyımaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ, 'ın wa kpɛlıa ɔ gbʊ. Nıı, wa -kaslʊ 'wʊ -pa -gbʊ -we mıa wa wʊda, *-Lagɔsɛbhɛ ka we gbʊ gba, -mʊʊ 'bı ka 'wʊgwlɛ.

5 Nıı, gbʊ na yia da gbaa, amıaa 'dɛ yi we 'ji -yioo, amıaa dlı na sibhlia we -gʊla. Nıı, Jejitapɛ -saa ɔ nyıma gbʊ 'wʊ Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ, 'ın -mʊʊ 'bıgʊ, nyıma -wa 'nıa ɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın ɔ yia wa 'bha. 6 A ligbe 'ya 'anzınya 'nıa se wa 'nyɛa we -gʊ -tʊ, 'ın we yia we 'dɛɛ ladıda 'bhʊ: -Lagɔ yia we *glukaslʊ 'wʊpa, nikpise -dlugba 'wʊ, gbʊan -llukpe 'na 'kaa do 'wʊ, 'ın we 'ka -mɔ gbʊwʊbhu -ylı 'kadʊ wʊlʊ. 7 Nıı, a ligbe *Sodɔmʊ klaa, *-Gomɔlʊ klaa, we -yɔ we kwesi -gbenyaa gbʊ. Wee 'gbenya -mınıı nʊkpla -nyıma ka wee 'anzınya -mʊnıı mʊtnı -bho -gbʊ weee lɛnʊ. Nʊkpasi -yɔ nʊkpasia dıa -budu 'wʊ, 'ın 'ŋwnı -yɔ 'ŋwnı dıa -budu 'wʊ. 'Ɪn -slɛɛn, wa mı -kosu -we'e nyumoaa -kaslʊ 'wʊ. Wee wa gbʊ -mını, gbʊ 'kaa cı lɛnʊ, we 'yli -slolue -wa.

8 Nıı, waa yoyogbʊʊ -slolunya -manı, sanɛɛ -sʊkpagbʊ -bhlokpadɛ wamıa nʊa lɛ: wa 'wlukʊʊn lapʊpalı -gbʊkpʊanya 'wlʊa 'ylaaylayle 'dɛkpʊa, mʊ sua wa, 'ın wa nʊa wa 'dɛɛ ku -yla gbʊnyuu lɛ. Wa tlilia -Lagɔɔ se 'ylila, 'ın wa vɛlıa yalıı 'ŋnımnınya 'kadı. 9 'Dɛbhie, 'anzınyaa -kanyɔ Misɛlı 'nı -mʊʊ lɛnʊ. Da Misɛlı -yɔ 'kuzunyaa 'yugalınyɔ mıa *Moizıı 'kwie 'tʊtɔda, vɛlı wɛlı 'nı we ŋwɛɛ 'tla *'Kuzuu gbɛgbɛın. We nɛɛ 'Kuzu -yla sa -bhlogbɔɔɛ:

«Jejitapɛ 'kpılı -mı 'wluo!» 10 Nıı, waa nyıma -manı, -lu wa 'nıa -yi 'mʊ wa vɛlıa, 'ın -lu wa -yia dʊdʊ -gʊ -luyilo ŋwɛɛ, -fliinımaa -luyilo 'bhisa, -mʊʊ mnɔnʊa wa. 11 Gbʊnyuu ylı wa! Wa ka Kaɛɛn yoo -gʊ nɔɔ 'gbʊ, wa ka nyıma -dawli 'wʊnʊ 'gwɛzii 'gbʊ *-Balamʊ 'bhisa, 'ın wa zʊa yia labhʊ, wa ka nyımaa 'yugalınya -yɔwʊsɔlʊ Kolee 'bhisaa 'gbʊ.

12 Nıı, wa -ka aın nyıdı -mı, amıaa -Lagɔsukwe 'kadʊ a gbɔlʊa 'wʊ, we gwe, -nana -wa. 'In zʊ'ʊ 'bha wa, wa 'dɛɛ lʊlʊe -bhlogbɔɔ wa nɔnʊa 'yli 'bıla. Wa 'wlʊ sa yalıpʊpa -we -pıpɛ su, 'ın we'e lʊalı 'nyu. Wa 'wlʊ sa su we'e 'pa 'bhue, we 'bhue -pa bhla. 'In we -ka 'tlu, tlıtlıee -zakpa 'sɔ we tlıa. 13 Wa 'wlʊ sa gu-munyuu -bhalıbhla -gbʊgbʊ, 'ın wa nʊa wa zʊbhalıgbʊnya lɛ, nɛɛ 'nyuu 'fuflii pʊınplanʊ. Wa 'wlʊ sa -zɛlı mnɔ -we mnı mɔ, -we yi mɔ, 'ın -Lagɔ ka wa 'bı lazʊ nikpise dlugba 'wʊ, 'ylı weee -nʊ nya.

14 Waa nyıma -manıı daa, Enɔkʊ -ɔ -wa *-Adaan 'yuoyua gbesɔnʊ, -mɔɔ 'paa gbʊʊ -falı -mını, ɔ nɛɛ: «A -talı, Jejitapɛ -yɔ ɔ -mɔwlʊ -anzınyaa 'wlu sanımɛ yia yia, 15 'ın ɔ 'ka dʊdʊgʊ -nyıma weee -yɔgbʊ 'wʊbhu. 'In nyıma weee -wa'a sɔa -Lagɔ, ɔ 'ka wa -kaslʊ 'wʊpa, wa lɛnʊ -gbʊnyuu weee -we nya wa -sɔlʊa ɔ -yɔwʊʊ 'gbʊ. 'In 'yliyɔtıtɛ -wɛlı waa gbʊnyuu -lɛnʊnya gbaa ɔ -yla, 'ın wa 'nıa ɔ 'nʊŋwɛ zʊ, we 'gbʊ.» 16 Nıı, waa nyıma -manı, 'ylı weee nya wa ŋwuŋwenia zɔ, 'ın wa bhua gbʊwʊ: wa 'dɛɛ dlıwʊnynigbʊʊ sɔlʊ wa nɔa. 'In wa gbaa 'dɛɛ 'ylimanıwɛlı, 'ın wa nʊa nyıma -dawli 'wʊ -maa 'ŋnıkwalıe nya, wa 'ka -maa -tnʊʊ kwɛɛ 'yıı 'gbʊ.

-Lagɔnyımaa 'dızʊwɛlı

17 Nıı, na jijli -talea, a ligbe gbʊ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı tietienya gbaa zlımɛ aın -yla. 18 Wa nɛɛ aın -yla nıı: «'Wʊbhlolu -bhlanya nya, nyıma -wa yia -Lagɔ -yɔ aın glapalıa, yia wa yia, 'ın wa 'ka wa 'dɛɛ dlıwʊnynili 'nyii sɔlʊ -mı.» 19 Nıı, ma sısalıa nyıma -yɔ, nyımɛɛ zuzu mıa wa 'wʊ, mʊ sua wa, 'ın -Lagɔɔ Zuzu 'nı wa 'wʊ -mı.

20 'In, amıa, na jijli -talea, amıaa -mɔwlʊ dlızʊzʊe 'wlʊ sa -buduu gwe wa palı glu. A dı we -gʊ la 'kɔmʊʊ. 'In a bhubhoe -Lagɔ ɔ Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛ nya. 21 'In a -tʊ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı wʊda, 'ın ɔ 'ka aın 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'nyɛ, ɔ nyazıdlı nya. Sanɛɛ 'sa a 'kaa -Lagɔɔ nyımaa zɛkalıdlı 'wʊtʊ.

22 A 'yılı dlı 'sɔ -cıan nyazı. 23 A pue tɔlʊa, wa gbʊwʊbhu -kosuu 'wʊsasıe nya. 'In a 'yılı 'ya tɔlʊa nyazı, nyanɔ dlı nya. 'In wa -bananya wa lɛnʊ -gbʊnyii plalıa pʊın, a nyɛ we 'wʊ.

'Nyulaŋwna wɛlıı 'wʊbhlolunʊ

24 -Lagɔ -ɔ mnenia ɔ 'ka aın 'yliyɔzʊ, 'ın a 'na 'kaa gbʊnyuu lʊbhlili, ɔ mneni ɔ 'ka aın ɔ 'ŋnımnıe 'kadʊ 'yu wleli, -zugba 'sla yabhlogbɔɔ 'nı aın -yɔ -mı, 'ın a mı yeda 'mʊna

'kadʊ nya. 25 -Lagɔ -ɔ -wa -Lagɔ -bhlogbɔɔ, -ɔ 'plılıa -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'wʊ, mɔ -saa -aın gbʊ 'wʊ. Mɔ kwɛɛ 'ŋnımnıe klaa, 'ylilo klaa, we -yɔ 'tıtɛ -yɔ se mıa, bhabenyi bhla, dɛslɛɛn -yɔ 'ylı weee -nʊ nya!

*-Amɛnı.

Zaaan 'yliwɔgbɔɔ 'sɛbhɛ

*Zaan -ɔ cɛlıa -Zezuu -gɔgbɔ, mɔ cɛlıa 'sɛbhɛ -mını. -Mɔ Zaaan 'yli -kakıe 'wɔ, -li -we 'kaa cı lɛnɔ, 'mɔ -Lagɔ -slolua ɔ 'klɔ. Sa -Zezu 'kaa -lu weee 'wlulapılı, 'ın sa ɔ -yɔ -Lagɔnyıma yia 'yliyɔgada -tɔa 'ylı weee -nɔ nya, wee 'sɛbhɛ slolua we -aın. -We weee mıa dɛ Zaan cɛlıa -aın 'wɔ, -a 'ka we zɛlı, 'ın we 'ka -aın 'kɔayli 'pa -zugba -a wɔ -Zezuu yiyiylı.

-We -Zezu wlelia zlı 'klɔ

1 Nıı, zizegbɔ weee -we -Zezu *Klisı wlelia zlı 'klɔ, 'mɔ 'sɛbhɛ nı slolua. -Lagɔ 'nyɛa we -Zezu yoo, ɔ 'ka we ɔ lubhonɔnya 'klɔslolu. 'Ɩn -we yia daylı lɛnɔa, wa 'ka we yibheli. We 'dɛɛ 'gbɔ -Zezu yia ɔ 'anzınya tie ɔ lubhonɔnyɔ Zaaan -gbɛ, ɔ 'ka weee gbɔnya ɔ 'klɔslolu. 2 'Ɩn -we *Zaan 'yıa -yɔ, ɔ yia we nyıma -yla gba. Ɔ nɛɛ -Lagɔwɛlı -wa, -Zezu mı we gbɔdayınyɔ nya. 3 -Ɔ -ka 'sɛbhɛ nı zɛlı, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mı ɔ -nɔ nya. -Wa -ka wee wɛlı -we 'bhɔa -Lagɔɔ -gbɛ yukwli pɔlɔ, 'ın wa -ka we 'nɔŋwɛ zɔ, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mı wa -nɔ nya. Nıı, wee gbɔnyaa bhla ka cıpa.

Fɔsawɛlı

4-5 -Amı, Zaan, cɛlıa *leglizı gbesɔ, -we mıa -Azii -dɔdɔ -gɔ 'wɔ. -Lagɔ, -ɔ mı -bha, -ɔ mı bhaa -bha, -ɔ yia yia, ɔmɔ klaa, zuzu gbesɔ -we mıa ɔ 'ŋnımnıkpe 'yu klaa, we -yɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ. Ɔɔ -Zezu Klisı mıa, -we 'plıa, 'mɔ ɔ gbaa gbɔzɔnɔ nya. Mɔ -sɔa tlıtlınya glaa 'wɔ tıa, mɔ pılıa dɔdɔgɔ -nyıma weee 'wlulapılınya 'wlu la. -Zezu Klisı -kalı -amıaa zɛ. Ɔ tlıa, ɔ 'pıɔn nya ɔ -saa -aın gbɔnyuu kwɛɛ. 6 Ɔ suslolua -aın 'wɔ ɔ 'ka -aın 'wlulapılı, ɔ ka -aın ɔ bɔbɔnya -zɛlı -a 'ka ɔ Dide -Lagɔɔ lubho nɔ. Nıı, nyıma weee -mnını ɔ 'ŋnı. 'Ɩn 'tıtɛ weee 'ka ɔ -nɔ nya -mı 'ylı weee nya. *-Amɛnı!

7 A yla, yia ɔ yia -mɔ yalıpɔpa 'wɔ, nyıma weee yia ɔ -yɔyıa. Nıı, -wa ka 'dɛbhie tnɔa ɔ, 'yıa wa yia ɔ, 'ın 'lakpanya weee yia wia ɔ 'gbɔ. Cıın, we -mı 'sa. -Amɛnı!

8 Jejitapɛ nɛɛ: «-Amı -wa we gwedıda, -amı -wa we bhıalıda. 'Tıtɛ weee mı 'mı kwɛɛ, ın mı -bha, ın mı bhaa -bha, yia na yia.»

Zaan 'yıa -Zezuu 'tıtɛ -yɔ

9 -Amı, amıaa bheli Zaan, wa mı ın -yɔ aın 'sɔ sıalıda bhabha. Ɩn -yɔ aın 'sɔ, -Lagɔ pılı -aın 'wlu la, ın -yɔ aın 'sɔ, -a 'tɛmanı dlı, -a -yɔ -Zezu 'sɔ mı. -Amı Zaan, -ɔ gbaa -Lagɔgbɔ, ın mı -Zezuu gbɔdayınyɔ nya, we 'gbɔ wa yia 'mı kpa, ın wa yia 'mı 'nyunyıdıdɔdɔ -gɔ tı. Wee dɔdɔ wa laa Patıməsɔ. 10 -Lagɔylı nya, 'ın -Lagɔɔ Zuzu yia 'mı 'wɔbhu. -Mɔ 'mı lɔɔ, wɛlı 'tıtɛ -we 'wlɔa lɛglɛ, 'mɔ ın 'nɔa. 11 We nɛɛ: «-We -na yıa -yɔ, -ın cɛlı we 'sɛbhɛ 'wɔ. -Ɩn -ka we cɛlı, -ın 'pa we yoo leglizı gbesɔɔ -gbɛ.

Efɛzɪgbee -nɔ mɪ, Siminɪgbee -nɔ mɪ, Pɛlɪgamɔgbee -nɔ mɪ, Tiatilɪgbee -nɔ mɪ, Salɪdɪgbee -nɔ mɪ, Filadɛlɪfigbee -nɔ mɪ, 'ɪn Laodisegbee -nɔ mɪa.»

12 Ɪn 'bhitia la, ɪn 'ka -ɔ mɪa 'mɪ -yla gbɔ gbada yibheli, 'ɪn ɪn yia -can -napɛ gbesɔ -yɔyɪ. 13 Wee 'napɛ nyɪdɪ, -bha ɪn 'yɪa nyɪmɛɛ 'wɔwlɔ -yɔ, ɔ ka -bana -blɔlɔɔ 'wɔ, ɔ 'kɪklɛ 'yli mɪ gbɔanda -can -cɛsli nya. 14 Ɔ 'wluo nyi pɔlɔ 'paɪnpaɪn 'kwleeni 'bhisa, 'ɪn ɔ 'yli nyumaa -kosu 'bhisa. 15 Ɔ bhɔ lɪa nɛtɛ wa fa -kosu 'wɔ 'bhisa, 'ɪn ɔ wɛlɪ mɪa -wlowlo gumunyuu -jiji 'bhisa. 16 -Zɛlɪ gbesɔ mɪ ɔ lilisɔ 'wɔ. 'Ɪn 'nɛnɔ 'ylisɔ -tɔgɔgblɛ mɪa ɔ ŋwɛɛ. Ɔ klɔ lɪa 'ylɔgbagbɔ ylɔ 'bhisa. 17 Ɪn 'yɪa ɔ, 'ɪn ɪn yia ɔ bhɔ -yɔ bhlili, 'ɪn ɪn yia -gblo. 'Ɪn ɔ yia 'mɪ ɔ lilisɔ -gɔlapalɪ. Ɔ nɛɛ: «-Ɪn 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ. -Amɪ -wa we gwedɪda, -amɪ -wa we bhloluda. 18 -Amɪ -wa 'yliyɔganyɔ. Ɪn ka bha tlɪ, -slɛɛn ɪn -ga 'yliyɔ 'ylɪ weee nya. Tlɪtlɪe mɪ 'mɪ kwɛɛ, 'ɪn ɪn pɪlɪa tlɪtlɪnyaa 'gbe 'wlu la. 19 -We -ɪn 'yɪa -yɔ, -ɪn cɛlɪ we. -We -na yɪa -yɔ, we -yɔ -we -na yia -yɔyɪa dɛslɛɛn, -ɪn cɛlɪ we. 20 -We mɪa -zɛlɪ gbesɔɔ -nɔ nya, -we mɪa 'mɪ kwɛɛ, we -yɔ -can -napɛ gbesɔ, we 'ji -we mɪa zizeda, 'mɔ na yia gbaa. Wee -zɛlɪ gbesɔ mɪa, mɔ -wa 'anzɪ gbesɔ -we -Lagɔ tiea leglizɪ gbesɔ 'wɔ. Wee -can -napɛ gbesɔ mɪa, mɔ -wa wee leglizɪ gbesɔ.»

2

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlɪa Efɛzɪɪ leglizɪ 'wɔ

1 «Nɪɪ, leglizɪ -we mɪa Efɛzɪgbe nɔkplɛ, -ɪn cɛlɪ we 'anzɪ 'wɔ:

«Nyɪmɛ -ɔ kaa -zɛlɪ gbesɔ lilisɔ 'wɔ, 'ɪn ɔ nɔa -can -napɛ gbesɔ nyɪdɪ, ɔ wɛlɪ nɪ: 2 -We weee -ɪn nɔa lɛ, ɪn -yi we. Sa -ɪn nɔa lubho 'tɪtɛ, 'ɪn -ɪn yia dlɪtie 'yɪ, ɪn -yi we. Ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -ɪn -yɔ 'nyii -cɪa'an nna. Tɔlɔa nɛɛ, -Lagɔɔ tietienya wa -mɪa, 'ɪn wa 'nɪ we nya -mɪ. -Ɪn ylaa wa la, 'ɪn -ɪn yia we 'jiyibheli nɪɪ, yocɪan wa -mɪa. 3 -Ɪn ka dlɪtie, wa ka -mɪ sɪalɪ na 'gbɔ, 'ɪn 'kɔa 'nɪ -mɪ 'ylila wla.

4 «Cɪɪn, 'sa we mɪa, 'bhie gbɔ -we mɪa -aɪn nyɪdɪ, mɔ nɪ: sa -ɪn -kalɪa na zɛ we gwedɪda, -ɪn 'nɪ -slɛɛn 'sa na zɛkalɪ. 5 We -ka 'sa -mɪ, sa -ɪn -kalɪ bhaa na zɛ, -ɪn 'pa we dlɪ -gɔ. 'Bhiti -na dlɪ, 'ɪn -we -ɪn nɔa lɛ we gwedɪda, nɔ we lɛ lɔ. -Ɪn 'nɪ 'bhiti nɪ, 'ɪn na yia -na -gbɛ, 'ɪn na salɪa -na 'napɛ we 'bɪ 'wɔla. 6 Cɪɪn, gbɔ yabhlo gbaa -na daa: 'Nikolaa 'bɪnyɪmaa lɛnɔgbɔ -na nyɛa 'wɔ -amɪ 'bhisa.

7 «-Ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyɪma -yla, ɔ 'nɔ we. -Gɔgalɪnya na yia suu 'bhue 'nyɛa. Wee su mɪ -Lagɔɔ -gbɛ. We bhue mɪa, mɔ nyɛa nyɪmɛ 'yliyɔgagɪe.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlɪa Siminɪɪ leglizɪ 'wɔ

8 «Nɪɪ, leglizɪ -we mɪa Siminɪgbe nɔkplɛ, -ɪn cɛlɪ we 'anzɪ 'wɔ:

«-Ɔ mıa tıa, -ɔ mıa we bhloluda, -ɔ tlı bhaa, 'ın ɔ yia 'yliyɔgagıe 'yı lɔgada, ɔ wɛlı nı: 9 Wa mı -mı sıalıda, -ın mı bobabhanyɔ nya, ın -yi we 'ji. Nıı, -ın mı 'ŋnımnınyɔ nya. Ɪn -yi we 'ji nıı, tɔlɔa ka -mı vɛlı 'nyumɛɛ. -Maa nɛɛ -maa mı *Zuifʊ nya, 'ın -maa 'nı we nya -mı. *-Saataan 'ŋnı nya wa suslolua 'wʊ. 10 Nıı, sıa -na yia, -ın 'na nʊnʊ nyanɔ -nı. A yibheli we 'ji nıı, *'Kuzu yia aın lay-laa: -kaslʊ 'wʊ wa yia amıaa tɔlɔa 'paa we 'ka aın sıalı 'ylı kugbua 'wʊ. Nıı, wa -ka -mı 'bhaa yi, -ın 'na -salı 'mı dlı -gʊ -nı. 'Ɪn, ın 'ka -mı -can -kloo 'nyɛ. Wemʊ -can -kloo mıa, nyıma -wa ka 'yliyɔgagıe 'nıa bhloluda -ka, ma plaa we 'wluo.

11 «-Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyıma -yla, ɔ 'nʊ we. -Gʊgalınya mıa, tlıtlıee 'sɔnʊ 'na 'ka wa 'bha.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlıa Pɛlıgamʊʊ leglizı 'wʊ

12 «Nıı, leglizı -we mıa Pɛlıgamʊgbe nʊkplɛ, -ın cɛlı we 'anzı 'wʊ:

«-Ɔ kaa 'nɛnɔ 'ylisɔ -tʊgʊgblɛ, ɔ wɛlı nı: 13 Ɪn -yi -na ladıda da, mɔ *-Saatan pılıa nyıma 'wlu la. Ɪn -yi we 'ji nıı, -na dlı mı 'mı -gʊ. Da wa 'bhaa Antipası -ɔ gbaa na gbʊ tıklıı, -mɔ -Saataan ladıda, -ın 'nı 'mı dlı -gʊsa.

14 «Cıın, we mı 'sa 'bhie, gbʊ 'kienyi mı -aın nyıdı. -Mɔ -na -gbɛ, nyıma tɔlɔa slolua *-Balamʊʊ gbʊ. Ɔɔ -Balamʊ slolua -Balakı sa ɔ 'kaa *Izlaɛlınyıma gbʊnyuuu 'yoo 'wʊkwa. Ɔ nɛɛ wa li -zila -bʊbɔnımɛ, 'ın wa -ka mʊtnı kwɛ. 15 'Sa -bhlokpadɛ tɔlɔa -wa ŋwnua 'Nikolaa 'bınyımaa gbʊ -yɔ, -maa mı 'yaa -na -gbɛ. 16 We 'dɛɛ 'gbʊ, -ın 'bhiti -na dlı. We 'nı -mʊʊʊ, 'ın na yia amıaa -gbɛ daylı, 'ın na dılıa aın tʊ na ŋwɛɛ -tʊgʊgblɛ nya.

17 «-Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyıma -yla, ɔ 'nʊ we. -Gʊgalınya mıa, -Lagɔɔ lililu -we mıa zizeda, 'mʊ na yia wa 'nyɛa we -yɔ tʊkpa 'pʊpa. Wee tʊkpa mıa, 'ŋnı lolu mı we -gʊ cɛlıda. Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı we -yi, we 'nı -ɔ 'yıa wee tʊkpa 'wʊbhʊ.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlıa Tiatilıı leglizı 'wʊ

18 «Nıı, leglizı -we mıa Tiatilıgbe nʊkplɛ, -ın cɛlı we 'anzı 'wʊ:

«Ɔɔ -Lagɔɔ 'Yu -ɔ ka 'yli nyumaa nɛɛ -kosu, 'ın ɔ bhʊ lıa tɛlıtɛlınɛtɛ 'bhisa, ɔ wɛlı nı: 19 Ɪn -yi -na lɛnʊgbʊ. Ɪn -yi we 'ji nıı, a kıkalı zɛ. -Na dlı mı 'mı -gʊ, 'ın -na saa -na -lima 'wʊ, 'ın -ın kaa dlıtie. Ɪn -yi we 'ji nıı, -we -na nʊa -slɛɛn lɛ, we -zi -we gwedıdaa -nʊ 'wʊ.

20 «We mı 'sa 'bhie, gbʊ yabhlo mıa ın -yɔ -mı 'sɔ nyıdı, mʊ nı: 'ŋwnɔ -ɔ wa laa Zezabɛlı, -ɔ laa ɔ 'dɛ -Lagɔgbʊʊ -falıpaŋwnɔ, 'ın -ɔ a 'tidea 'yi amıaa 'dɛɛ -gbɛ, mɔ nʊa na lubhonʊnya -dawli 'wʊ ɔ gbagbawɛlı 'wʊ.

Mɔ kwaa wa gbɔnyuu lɔ, 'ın wa kaa mɔtnı kwɛ, 'ın wa lia -zila -bɔbɔli. 21 Ɪn ka ɔ 'ylı zɔ ɔ 'ka ɔ dlı 'bhiti, 'ın ɔ 'nı we -yɔŋwnu. 22 We 'dɛɛ 'gbɔ, lɛ na yia we nɔa, 'ın ɔ 'ka gu 'kadɔ bhli ɔ -yɔ -wa ɔ -yɔ wa dıa -budu 'wɔ 'sɔ. Nıı, -maa 'nı -maa dlı 'bhiti, 'ın -maa 'ka ɔ lɛnɔgbɔ 'bıbhɔ nı, 'ın na paa -maa sıasıe ŋwɛ. 23 Ɔ 'yua na yia 'bhaa. 'Ɪn leglizı weee 'ka we 'jiy-ibheli nıı, -ɔ yıa nyımɛɛ dlı zɔ -yɔ ɔ 'wlukɔɔn la, -amı -wa. -Ɔ -ka -mı, -we -ın -ka lɛnɔ, we 'klɔlu -na yia 'yıa 'mı kwɛɛ. 24 Nıı, amıa Tiatilınyıma tɔlɔa, a 'nı wee slolue -yɔŋwnu. Wee gbɔ wa laa: ‹-Saataan nacı -we mıa zizeda.› Ɪn nɛɛ aın -yla, ın 'nı aın 'gba -putu 'wludıda -mı. 25 Nıı, ın 'nı -slɔ lɔ yi nı, -we mıa aın kwɛɛ, a kpa we la -kli.

26-28 «-Wa -ka -gɔgalı, -wa -ka na dɔmagbɔ -yɔŋwnu we 'ka we bhloluda nyni, 'tıtɛ -we ın 'yıa na Didee kwɛɛ, 'mɔ na nyɛa wa. 'Ɪn na nyɛa wa 'tıtɛ wa 'ka laganya 'wlulapılı, wa 'ka wa kpa -gla nya, 'ın wa 'ka wa -wlɔ bla -nyida 'bhisa. 'Ɪn na nyɛa wa zlɔkpa -zɛlıya. 29 -Ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyıma -yla, ɔ 'nɔ we.»

3

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlıa Salıdıı leglizı 'wɔ

1 «Nıı, leglizı -we mıa Salıdıgbe nɔkplɛ, -ın cɛlı we 'anzı 'wɔ:

«Nıı, -ɔ kaa -Lagɔɔ zuzu gbesɔ -yɔ -zɛlı gbesɔ kwɛɛ, ɔ wɛlı nı: Ɪn -yi -na lɛnɔgbɔ. Wa nɛɛ: -ın -ga 'yliyɔ, -zugba -ın ka tlı. 2 -Ɪn ganɔ, -we -tɔa 'wɔ, 'ın we mıa -mı kwɛɛ, -ın 'tɛmanı we la, we yi tlı. -We ka gbɔ -wa, ın ka we 'jiyibheli nıı, -na lɛnɔgbɔ 'nı -mı tıklıı na -Lagɔɔ 'yliya 'wɔ. 3 Nıı, -ın ligbe wɛlı -we -ın 'nɔa, 'ın -ın yia we -yɔŋwnu. -Ɪn zɔ we 'nɔŋwɛ, 'ın -ın 'ka -na dlı 'bhiti. We 'nı -mɔɔɔ, -ın 'nı ganɔ nı, 'ın na tlalıa -mı 'wɔ 'wienyɔ 'bhisa, 'ın bhla -we nya ın 'kaa -na -gbɛ yi, -ın 'na 'ka we yibheli.

4 «We mı 'sa 'bhie, -Lagɔnyıma tɔlɔa mıa Salıdıgbe nɔkplɛ, wa 'nı -slɔ wa -bana pɔınplalı. Waa nyıma mıa -bana 'pɔpa wa yia 'wɔplaa, wa -yɔ 'mı 'sɔ ka nɔ, -we ka gbɔ -wa, wa ka we 'klɔ. 5 'Sa -bhlokpadɛ, -wa -ka -gɔgalı, ma plaa wee -bana 'wɔ, 'ın wa 'ŋnı -we mıa cɛlıda 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wɔ, ın 'na 'ka we lamumni. 'Ɪn na gbaa wa 'ŋnı -zɔnɔ na Dide -yɔ ɔ tietienya 'yu. 6 -Ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyıma -yla, ɔ 'nɔ we.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlıa Fi-ladɛlıfii leglizı 'wɔ

7 «Nıı, leglizı -we mıa Fi-ladɛlıfigbe nɔkplɛ, -ın cɛlı we 'anzı 'wɔ:

«-Ɔ mıa tıklıı, -ɔ gbaa gbɔzɔnɔ, -ɔ kaa nyımaa 'wlulapılınyɔ *-Davidıı -laklı kwɛɛ, -ɔ -ka klolo -kalı, 'ın wa 'nıa mneni wa 'ka

we kla, 'ın -ɔ -ka -bha kla, wa 'nıa mneni wa 'ka -bha -kalı, ɔ wɛlı nı: 8 Ɩn -yi -na lɛnɔgbɔ, ın -yi we 'ji nıı, -ın 'nı latɛ 'nanɔɔ, -zugba -na zɔ na wɛlı 'nɔŋwɛ, 'ın -ın 'nı na gbɔ kpɛlı. -Ɩn -talı, ın ka klolo yabhlo -kalı -mı -yla, -we nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nıa mneni ɔ 'ka kla. 9 Nyıma -wa suslolua 'wɔ -Saataan 'ŋnı nya, 'ın wa laa wa 'dɛ Zuifɔ, 'ın wa 'nıa we nya -mı, yocıan wa -mıa. -Ɩn -talı, -we ın 'kaa wa -yla lɛnɔ, mɔ nı: 'kɔa 'tıtɛ nya na yia wa -mı 'yu -laa, 'ın wa 'ka -mı 'yu 'kukolu 'sibhli, 'ın wa 'ka we 'jiyibheli nıı, ın -kalı -na zɛ. 10 -Ɩn ka na wɛlı dlı -gɔ zɔ dlıtie nya, we 'dɛɛ 'gbɔ na yia -mı 'wɔkɔa sıasıa bhla. Nıı, wee sıasıe mıa dɔdɔ weee -gɔ yida, we 'ka nyıma weee layla.

11 «Daylı na yia. -We -ın kaa, -ın kpa we la -kli. We -ka 'sa -mı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka -mı -na -can -kloo kwɛɛ -sa. 12 -Ɔ -ka -gɔgalı, mɔ yia *-Lagɔbudu 'kadɔɔ bhɔ -zɛa, 'ın wa 'na 'ka -bha ɔ vu. Ɔɔ -gɔgalınyɔ -gɔ na yia na -Lagɔɔ 'ŋnı cɛlıa we -yɔ -Lagɔɔ 'gbee 'ŋnı. Wee -Lagɔɔ gbe mıa, mɔ -wa *-Zeluzalɛmɔ -lolu, -we 'kaa -Lagɔɔ -gbɛ 'bhɔ yalı, 'ın we 'ka lasibhli. Ɔɔ -gɔgalınyɔ -gɔ ın 'kaa na 'ŋnı lolu cɛlı. 13 -Ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyıma -yla, ɔ 'nɔ we.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlıa Laodiseee leglizı 'wɔ

14 «Nıı, leglizı -we mıa Laodisegbe nɔkplɛ, -ın cɛlı we 'anzı 'wɔ:

«-Ɔ gbaa -Lagɔɔ dɔmagbɔ, -ɔ -wa gbɔdayınyɔ tıklıı, -ɔ'ɔ 'tɔbhɔa yo, -ɔ ka sɔ nya -Lagɔ -laa -lu weee la, ɔ wɛlı nı: 15 Ɩn -yi -na lɛnɔgbɔ. -Ɩn 'nı wɔtɔ, -ın 'nı -su. Na dlı nɛɛ, -ın -zɛ we 'yabhlo. 16 Nıı, -ın 'nı -su, -ın 'nı wɔtɔ, -ın wlɔwlɔ, we 'dɛɛ 'gbɔ, gwɛzɛa na yia -mı. 17 -Ɩn nɛɛ nıı, 'ŋnımnınyɔ -ın -mıa. -Ɩn ka -lu duun 'yı, 'ın -ın ka -lu weee -ın 'yıbhaa. -Ɩn mı 'sa gbada, -zugba -ın mı poli poli nyazınyɔ nya, bobabhanyɔ -ın -mıa. -Ɩn mı kpanɔ nya, -ın mı 'lɔlɔnyɔ nya. -Ɩn mı 'sa, 'ın -ın 'nı we 'ji -yi. 18 We 'dɛɛ 'gbɔ, 'dı -we na zɔa -mı, mɔ nı: -ın yi na -gbɛ, -can -we wa 'kplıa 'wɔ -kosu 'wɔ, -ın 'ka we zɔ, 'ın -ın 'ka 'ŋnımnınyɔ -zɔnɔ -zɛ. Yi, -ın 'ka -bana 'pɔpa zɔ, -ın 'ka we 'wɔpla, -na kpanɔ yi -mı zɔbhalı. -Ɩn zɔ 'ya nyakpɔ, -ın 'ka we 'yliya 'wɔ palı, 'ın -ın 'ka layı.

19 «-We mıa na -nɔ nya, nyıma -mama ka zɛ ın -kalıa, -maa na sıalıa, ın 'ka -maa gbɔ sloluu 'gbɔ. We -ka 'sa -mı, -ın 'bhiti -na dlı, -ın yi 'mı 'bı -gɔladolue nya. 20 -Ɩn pɔ yukwli! Ɩn 'yligbe -buduŋwɛɛ, ın mı kɔkɔ bhlıda. -Ɔ -ka na wɛlı 'nɔ, 'ın ɔ -ka -bha -kalı, 'ın na plaa ɔ -budu zɔ, 'ın na -yɔ ɔ 'sɔ lia dabhlo.

21 «-Amı, ın mı -gɔgalınyɔ nya. Ɩn -yɔ na Dide ka ɔ 'ŋnımnıkpe -gɔladı. We 'dɛɛ 'gbɔ, -ɔ -ka -gɔgalınyɔ

nya -mɪ, mə -yɔ 'mɪ 'sɔ 'kaa na 'ŋɪmnɪkpe -gɔladɪ. 22 -Ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyɪma -yla, ɔ 'nɔ we.»

4

-Mə yalɪ wa -mnɪnɪa -Lagɔɔ 'ŋɪ

1 -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'ɪn ɪn yia -mɔ na 'yli -kakɪe 'wɔ gbɔ -putu -yɔyɪ: klolo yabhlo mɪ ŋwɛkalɪda yalɪ. Wee wɛlɪ -we ɪn 'nɔa tɪada, -we 'wlɔa lɛglɛ, we nɛɛ 'mɪ -yla: «-Gbla -seli, -we 'kaa cɪ lɛnɔ, ɪn 'ka -mɪ we 'klɔslolu.» 2 Tɔɔn, -Lagɔɔ Zuzu 'bhua 'mɪ 'wɔ, 'ɪn ɪn yia 'ŋɪmnɪkpe -yɔyɪ -mə yalɪ ladɪda -zugba we -gɔladɪnyɔ mɪ we -gɔ. 3 -Ɔ -dɪa kpe -gɔla, lɪ ɔ lɪa tɔkpa -zɔnɔ wa laa zasɪpɔ -yɔ salɪdɔanɪ 'bhisa. -Zuku lɪa tɔkpa -zɔnɔ wa laa emewlodɔ 'bhisa, mɔ bibea wee kpe. 4 Wee 'ŋɪmnɪkpe mɪa, 'ŋɪmnɪkpe -putu glɔ -bhlo 'ya -mnɔa bibea we. Nyɪma kpasɪ glɔ -bhlo 'ya -mnɔa, -wa kaa -bana 'pɔpa 'wɔ, 'ɪn wa kaa -can -kloo 'wluo, ma -dɪa wee kpenya -gɔla. 5 'Nyuu 'yɪka -papɪe klaa, wɛlɪnya klaa, we -yɔ -dɛɛ -gangɪe, mɔ bhɔa wee 'ŋɪmnɪkpe 'wɔ. We 'yu, ylɔ gbesɔ mɪ -nyumada sa 'tɪtɛɛ, mɔ -wa zuzu gbesɔ -we mɪa -Lagɔ 'yu. 6 Wee 'ŋɪmnɪkpe 'yu, we 'wlɔsa gumunyu ka klɔ mɪ 'sese 'vɛlɪ 'bhisa, mɔ mɪ -bha.

Wee 'ŋɪmnɪkpe kwesi, 'yliyɔgali -mnɔa mɪ -bha. 'Yli mneni we ku -yɔla weee. We mɪ we 'yugbɛɪn -yɔ we lɔgbɛɪn. 7 Wee 'yliyɔgaluu tɪanɔ -yɔ -jla 'wɔwlɔ. We 'sɔnɔ -yɔ 'bhligblɔ -yulɛ 'wɔwlɔ, we tanɔɔ klɔ -yɔ nyɪmɛɛ -nɔ 'wɔwlɔ, 'ɪn we -mnɔanɔ 'wlɔa -galɪbha -cɪcɛ -we mɪa -bhluda. 8 Wee 'yliyɔgali -mnɔa mɪa dɛ nɪ, we 'yabhlo ka -kapue gbelibhlo. 'Yli mnenia we ku -yɔla. We mɪ we -kapue dlɪɪ, 'ɪn we tɔlɔa mɪa we -gɔ. Zlɪoo, sabɔoo lɔɔ we bhlɪa -nya. We nɛɛ:

«Jejitapɛ, -ɔ mɪ tɪklɪɪ, -ɔ mɪ
tɪklɪɪ, -ɔ mɪ tɪklɪɪ,
'tɪtɛ weee mɪ ɔ kwɛɛ,
-ɔ mɪ bhaa -bha, -ɔ mɪa -bha,
-ɔ yia yia.»

9 We mɪa lɔɔ bhlɪda -zugba we mnɪnɪa -ɔ -dɪa 'ŋɪmnɪkpe -gɔlaa 'ŋɪ, -ɔ -gaa 'yliyɔ 'ylɪ weee nya, 'ɪn we gbaa ɔ 'ŋɪ -zɔnɔ, 'ɪn we paa ɔ fuo. 10 Da wee 'yliyɔgali -ka lɔɔ bhlɪ -bhlo, 'ɪn waa nyɪma kpasɪ glɔ -bhlo 'ya -mnɔa sibhlia 'kukolu -ɔ -dɪa 'ŋɪmnɪkpe -gɔ la 'yu. 'Ɪn wa bɔbɔa -ɔ -gaa 'yliyɔ 'ylɪ weee nya, 'ɪn wa vitelia wa -can -kloo ɔ 'ŋɪmnɪkpe 'yu, -zugba wa gbaɛ:

11 «Jejitapɛ, -amɪaa -Lagɔ,
we mɪ tɪklɪɪ -a 'ka -na 'ŋɪ -mnɪnɪ,
-a 'ka -bha -mɪ zɔ,
'ɪn we mɪ tɪklɪɪ -a 'ka -mɪ fuo 'pa
-na 'tɪtɛɛ 'gbɔ.
-We ka gbɔ -wa, -mɪ -laa -lu weee la.
-Ɪn nɛɛ, -lu yi la, 'ɪn -lu yia layi,
'ɪn -ɪn yia we lala.»

5

Glɪglɪ -sɛbhɛɛ klalɪli wa -wlɔa

1 'Ɪn ɪn yia glɪglɪ -sɛbhɛ -yɔyɪ, we mɪ ɔɔ 'ŋɪmnɪkpee -gʋladɪnyɔɔ lilisɔ 'wʋ. We -gʋ -yɔ we dlɪɪ mɪ cɛlɪda. We mɪ klada -luu klalɪli gbesɔ nya. 2 Ɪn 'yɪa 'anzɪ 'tɪtɛ yabhlo -yɔ, we 'yɪbhaa la wɛlɪ 'tɪtɛ nya, we nɛɛ: «Nyɔɔ ka we 'klʋ ɔ 'ka -luu klalɪli gbesɔ nɪ -wlɔ, 'ɪn ɔ 'ka 'sɛbhɛ nɪ -bloa?» 3 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ 'kaa we -kalɪ, ɔ 'nɪ -mɪ. Ɔ 'nɪ yalɪ -mɪ, ɔ 'nɪ dʋdʋ -gʋ -mɪ, ɔ 'nɪ glu -mɪ. Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka wee 'sɛbhɛ 'wʋtalɪ. 4 Nyɪmɛ -ɔ kaa we 'klʋ ɔ 'ka 'sɛbhɛ nɪ -blo, ɔ 'ka we zɛlɪ, ɔ 'nɪ -mɪ. We 'gbʋ ɪn yia wi -wɔwɔ. 5 Tɔʋn, waa nyɪma kpasɪɪ 'yabhlo nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: «-Ɪn 'na wili -nɪ. -Ɪn -talɪ, ɔmɔ Zudaa zʋayli -jla, -ɔ -wa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪɪ yu, ɔ ka -gʋgalɪ, mɔ kaa we 'klʋ ɔ 'ka wee -luu klalɪli gbesɔ -wlɔ, 'ɪn ɔ 'ka 'sɛbhɛ nɪ -blo.»

6 -Bha ɪn 'yɪa *Bhlabhlɛyu -yɔ 'yligbeda. Ɔ mɪ 'ŋɪmnɪkpe kwesi 'yliyɔgali -mnʋa -yɔ nyɪma kpasɪ nyɪdɪ. Ɔɔ Bhlabhlɛyu 'wlʋsa -blɪɪ wa -dɪ ɔ 'slakaa -nʋ nya. Ɔ ka 'gwɪ gbesɔ -yɔ 'yli gbesɔ. Mʋ -wa zuzu gbesɔ, -we -Lagɔ 'paa yoo dʋdʋ weee -gʋ. 7 Ɔɔ Bhlabhlɛyu bɛa -ɔ -dɪa 'ŋɪmnɪkpe -gʋ la -yɔ, 'ɪn ɔ yia wee 'sɛbhɛ 'wʋbhu -mɔɔ lilikwɛsɔ 'wʋ. 8 Ɔ 'bhua wee 'sɛbhɛ 'wʋ, tɔʋn wee 'yliyɔgali -mnʋa -yɔ nyɪma kpasɪ glʋ -bhlo 'ya -mnʋa yia ɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. -Ɔ -ka -mɪ, ɔ ka ɔ -pete kwɛɛ, 'ɪn -can -dɔkɔ -we nʋkplɛ 'wlɪ mɪa, -mɔɔ ka -mʋʋ kwɛɛ. Wee wlɪ mɪa, mʋ -wa -Lagɔnyɪmaa bhubhoe -wɛlɪ. 9 -Bha wa bhlɪa lʋʋ lolu:

«-Ɔ kaa we 'klʋ ɔ 'ka 'sɛbhɛ nɪ
'wʋbhu,
-mɪ -wa.
-Ɔ kaa we 'klʋ ɔ 'ka we -luu
klalɪli -wlɔ,
-mɪ -wa,
-we ka gbʋ -wa,
-ɔ jitea ɔ 'pɪɔn ɔ 'ka nyɪma
'wʋzɪtɪ -Lagɔ -yla,
-mɪ -wa.
Nyɪma -wa 'bhʋa zʋa weee 'yli
klaa,
wɛlɪɪ 'yli -bhlo -bhlo -
gbanya klaa,
klu weee nyɪma klaa,
we -yɔ -wa 'bhʋa laga
dʋdʋ weee -gʋ,
-ɔ zɪtɪa wa 'wʋ -Lagɔ -yla,
-mɪ -wa.
10 Nɪɪ, -ɔ nʋa we lɛ,
'ɪn -Lagɔ pɪlɪa -maa 'wlu la,
-mɪ -wa.
-Ɔ nʋa we lɛ -maa 'ka -
Lagɔbʋbɔnya -zɛ,
'ɪn -maa 'ka ɔ dʋmagbʋ
lɛnʋ,
-mɪ -wa.
-Mɪ nʋa we lɛ -maa 'ka nyɪma
weee 'wlulapɪlɪ
dʋdʋ weee -gʋ.»

11 Ɪn -talɪ 'yaa -bha, 'ɪn ɪn yia 'anzɪnyaa wɛlɪ 'nʋ. We -zu 'wʋ, wa 'nɪ mneni wa 'ka we zɛlɪ. Nɪɪ, wee 'yliyɔgali -mnʋa klaa, nyɪma kpasɪ klaa, we -yɔ 'ŋɪmnɪkpe, 'mʋ we bibea -nya. We 'dɛ weee mɪa lʋʋ bhlɪda 'tɪtɛɛ, 12 we nɛɛ:

«Nɪɪ, Bhlabhlɛyu -ɔ wa -dɪa -
blɪɪ 'slaka nya,
'tɪtɛ klaa, 'ŋɪmnɪe klaa,
gbʋyilo klaa,
we -yɔ latɛlo mɪ ɔ -nʋ nya.
We 'dɛɛ 'gbʋ, we mɪ tɪklɪɪ
nyɪma 'ka -bha ɔ zʋ,
wa 'ka ɔ 'ŋɪ -mnɪnɪ,
'ɪn wa 'ka ɔ 'ŋɪ -zɔnʋ gba.»

13 'Ɪn ɪn yi 'yaa lɔɔ -putu 'nɔ. -Lu weee -Lagɔ -laa la, -we mɪa yalɪ, -we mɪa dɔdɔ -gɔ, -we mɪa glu, we -yɔ -we mɪa gumunyu lɔ, we 'dɛ weee bhlɪa lɔɔ, we nɛɛ:
«-Ɔ -dɪa 'ŋnɪmnɪkpe -gɔ la,
ɔ -yɔ Bhlabhlɛyu 'sɔ,
'tɪtɛ weee mɪ wa -nɔ nya,
'ŋnɪmnɪe weee mɪ wa -nɔ nya.
Wa bhlɪ wa 'ŋnɪ, 'ɪn wa zɔ -bha wa
'ylɪ weee -nɔ nya.»
14 'Ɪn wee 'yliyɔgali -mnɔa nɛɛ: «-Amɛnɪ!» Nyɪma kpasɪ 'sibhlia 'kukolu, 'ɪn wa yia ɔ bɔbɔ.

6

Bhlabhlɛyu -wlɔa -luu klalɪli gbesɔ

1 Tɔɔn, 'ɪn ɪn yia ɔɔ Bhlabhlɛyu -yɔyɪ. 'Ɪn ɔ yia wee glɪglɪ -sɛbhɛɛ klalɪluu tɪanɔ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ 'yliyɔgali -mnɔaa 'yabhlo 'kpɪa 'wɔ 'tɪtɛɛ, -dɛ 'bhisa. 'Ɪn ɪn yia we 'nɔ. We nɛɛ: «Yɪ!» 2 Ɪn -talɪa -bha, 'ɪn ɪn yia nɪmɛsɔɔn 'pɔpa -yɔyɪ. -Ɔ -dɪa we -gɔ la, ɔ ka pnu kwɛɛ, 'ɪn wa yia ɔ -can -kloo yoo 'nyɛ. Nɪ, ɔ ka -gɔgalɪ, 'ɪn -gɔ ɔ yi 'yaa -galɪa mnɪa.

3 -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔɔ Bhlabhlɛyu yia wee -luu klalɪluu 'sɔnɔ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ, 'ɪn ɪn yia 'yliyɔgaluu 'sɔnɔɔ wɛlɪ 'nɔ. We nɛɛ: «Yɪ!» 4 'Ɪn nɪmɛsɔɔn -putu yabhlo yia 'tla, we -za -kosu 'bhisa. -Ɔ -dɪa we -gɔla, 'mɔ wa 'nyɛa 'yoo, ɔ 'ka dɔdɔ -gɔ tɔ -la, 'ɪn dɔdɔgɔ -nyɪma 'ka 'bhɔbhalɪ. -Bha wa 'nyɛa ɔ tɔgɔgblɛ yoo.

5 -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔɔ Bhlabhlɛyu yia wee -luu klalɪluu tanɔ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ, ɪn 'nɔa 'yliyɔgaluu tanɔɔ wɛlɪ. We nɛɛ: «Yɪ!» Ɪn -talɪa -bha, 'ɪn ɪn yia nɪmɛsɔɔn -ylukpa -yɔyɪ. Ɔ -dɪa we -gɔ la, ɔ ka kilo kwɛɛ. 6 Wɛlɪ yabhlo 'tlaa wee 'yliyɔgali -mnɔa nyɪdɪ, we nɛɛ: «'Mnɔ -yɔ -gooo 'klɪ yia yia. Nɪɪ, 'mnɔɔ kilo -bhlo kaa 'ylɪ -bhlo -lubhoo 'pɛnɪgwɛzi, -gooo kilo ta kaa 'ylɪ -bhlo -lubhoo 'pɛnɪgwɛzi. -Mɔmɔ -ka 'kpɪ -yɔ nɔ, -ɪn 'na zɪlɪ we kwɛ -nɪ, we -valɛ -tɔ sa 'cɛ.»

7 -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔɔ Bhlabhlɛyu yia wee -luu klalɪlu -mnɔanɔ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ ɪn 'nɔa 'yliyɔgalu -mnɔanɔɔ wɛlɪ. We nɛɛ: «Yɪ!» 8 Ɪn -talɪa -bha, 'ɪn ɪn yia nɪmɛsɔɔn -yɔyɪ, we fuakaa. -Ɔ -dɪa we -gɔla, ɔ 'ŋnɪ wa laa tlɪtlɪe. Tlɪtlɪnyaa 'gbe -yɔ ɔ 'sɔ nɔ. 'Ɪn wa yia wa 'tɪtɛ 'nyɛ wa 'ka nyɪma 'bhaa mnɪ dɔdɔɔ kibhe -mnɔanɔɔ -bhlo -gɔ. 'Sa wa mnɪa wa 'ka nyɪma 'bha tɔgɔgblɛ klaa, ŋwɔ klaa, tlɪtlɪgu klaa, we -yɔ -fliinɪma 'nyii nya.

9 -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔɔ Bhlabhlɛyu yia wee -luu klalɪluu gbunɔ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ, ɪn yia nyɪma wa 'bhaa, wa zuzu -yɔyɪ 'slakagɔsalɪlu zɔ. Waa nyɪma mɪa, wa ka -Lagɔwɛlɪ -yɔŋwnu, 'ɪn wa mɪa we gbɔdayɪnya nya, we 'gbɔ wa yia wa 'bha. 10 Wa 'kpɪa 'wɔ 'tɪtɛɛ, wa nɛɛ: «-Amɪaa -Kanyɔɔ 'zayli -ɔ mɪ -mɔwlɔda, dɔdɔgɔ -nyɪmaa -yɔgbɔ -na yia 'wɔbhua, 'ɪn -ɪn 'ka wa gbɔ dɪlɪ -amɪaa -yɔkpasasɪee saa. 'Lee, bhla -mɔmɔ -na wɔlɔ wea?» 11 Tɔɔn, wa yia -maa -bana 'pɔpa 'wɔladlili, 'ɪn wa nɛɛ -maa -yla, -maa wɔ -sɛ, nɪɪ,

-maa bhelia -yɔ -maa lubhonɔ -lima -wa wa yia 'bhaa -maa 'dɛ 'bhisa, -maa ŋwɛ -ka gba 'bhie.
12 Ɪn -talıa -bha, 'ın ın yia Bhlabhlɛyu -yɔyı, 'ın ɔ yia -luu klalıluu gbelibhlonɔ -wlɔ. -Bha dɔdɔ zuklua 'tıtɛɛ. 'Ɪn 'ylɔ yia ylumanı nɛɛ -gbɛnaa, 'ın 'cɔ yia zamanı 'pıɔn 'bhisa. 13 'Ɪn -zɛlı yia bhli dɔdɔ -gɔ, su wa zɔbhalıa, -pıpɛ -ka 'plı, sa we 'bhue jitea, 'sa -zɛlı jitea dɔdɔ -gɔ. 14 'Ɪn yalı yia labhɔ nyımaa 'yliya 'wɔ, nɛɛ -bita wa glı. -Gɔgɔ weee -yɔ dɔdɔ weee mıa 'nyu nyıdı, 'ın we yia 'tlu. 15 Tɔɔn, dɔdɔgɔ -nyımaa 'wlulapılınya klaa, nyımaa 'yugalınya klaa, 'slɔjaa 'yugalınya klaa, 'ŋnımnınya klaa, nyıma 'tıtɛ klaa, galı klaa, we -yɔ -wa 'nıa galı nya -mı, wa 'dɛ weee yia zize -gɔgɔɔ 'bhɔka 'wɔ, we -yɔ tɔkpa -nyıdı. 16 Wa nɛɛ tɔkpa -yɔ -gɔgɔ -yla: «A bhlili -aın -gɔ. A zize -aın 'pıpı, -ɔ -dıa 'ŋnımnıkpe -gɔ la kwɛɛ. A zize -aın 'pıpı Bhlabhlɛyuu 'cɛ kwɛɛ. 17 Nıı, we ka nyni, wa 'cɛpaylı 'kadɔ ka nyni. Nyɔɔ mneni ɔ 'ka we 'yu 'yligbea?»

7

Nyıma 'wlu glɔ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000)

1 -Mɔɔ 'bıgɔ, 'ın ın yia 'anzı -mnɔa -yɔyı 'yligbeda dɔdɔɔ gwıgwı -mnɔa 'yli. -Mɔɔ mı dɔdɔɔ -pıpɛ -mnɔa 'yoo -kɔlɔda, -mɔɔ yi 'wlɔ nıı, -pıpɛ yabhlogbɔɔ 'plı dɔdɔ -gɔ, gumunyu -gɔ we -yɔ su 'wlu. 2 'Ɪn, ın yia 'anzı -putu yabhlo -yɔyı 'wɔsɔda 'ylɔɔ 'wɔsɔlɔda. -Lu -we nya wa zɔa -Lagɔɔ yibhelida nyıma -yɔ, we mı we kwɛɛ. 'Anzı -mnɔa -we -Lagɔ 'nyɛa 'tıtɛ we 'ka gumunyu -yɔ dɔdɔ sıalı, we 'kpıa 'wɔ 'tıtɛɛ we -yla, we nɛɛ: 3 «A 'yligbe -slɔ, nıı, -a 'nı -slɔ 'yliyɔga -Lagɔɔ yibhelida -Lagɔɔ lubhonɔnyaa 'klɔ -yɔ zɔ, dɔdɔ klaa, su klaa, we -yɔ gumunyu, a 'na sıalı we -nı.» 4 'Ɪn -wa -Lagɔ zɔa ɔ 'dɛɛ yibhelida -yɔ, 'ın ın yia wa ŋwɛ yibheli. *Izlaɛlıı zɔa weee 'yli, nyıma 'wlu glɔ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000).

5 Zudaa zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
Lubɛnıı zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
Gadıı zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
6 Asɛlıı zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
Nɛfɔtalii zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
Manasee zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
7 'Simeɔɔ zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
*Leviii zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
Isakaaa zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
8 Zabulɔɔn zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
*-Zɛzɛfɔɔ zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
Bɛzamɛɛɛ zɔayli, nyıma 'wlu glɔ ta (12.000).
Wa 'dɛ weee 'klɔ -yɔ wa zɔa -Lagɔɔ yibhelida.

Nyımaa -zlo bibea 'ŋnımnıkpe

9 -Mɔɔ 'bıgɔ, ın -talıa -bha, 'ın ın yia nyımaa -zlo -yɔyı.

Waa nyıma -zu 'wɔ, -ɔ mnenia ɔ 'ka wa zɛlı, ɔ 'nı -mı. Nıı, dɔdɔ weee -gɔ -nyıma wa -mıa: laga weee -gɔ -nyıma mı -bha. Zɔa weee 'yli -nyıma mı -bha. Klu weee nyıma mı -bha. Wɛlı weee nyıma mı -bha. Wa 'yligbe 'ŋnımnıkpe -yɔ Bhlabhlɛyu 'yu. Wa ka -bana 'pɔpa 'wɔ, 'ın saɔn mıa wa kwɛɛ. 10 Wa 'kpıa 'wɔ 'tıtɛɛ, wa nɛɛ:

«-Amıaa -Lagɔ -ɔ -dıa 'ŋnımnıkpe -gɔ la,
ɔ -yɔ Bhlabhlɛyu 'sɔ,
gbɔwɔsasıe mı wa -nɔ nya!»

11 Nıı, 'anzı weee bibea wee 'yliyɔgali -mnɔa klaa, waa nyıma kpası klaa, we -yɔ 'ŋnımnıkpe. Wa -gblia 'wlu la 'ŋnımnıkpe 'yu, 'ın wa yia -Lagɔ bɔbɔ. 12 Wa nɛɛ:

«-Amɛnı!
Nyıma weee gba ɔ 'ŋnı -zɔnɔ.
Nıı, nyıma weee -mnını ɔ 'ŋnı,
gbɔyilo weee mı ɔ -nɔ nya,
nyıma weee 'pa ɔ fuo, nyıma weee zɔ -bha ɔ,
'tıtɛ -yɔ latɛlo weee mı ɔ -nɔ nya.
We -mı 'sa, 'ın we 'ka 'sa -tɔ
'ylı weee -nɔ nya.»

13 -Bha nyımɛ kpasa yabhlo 'yıbhaa 'mı laɛ: «'Lee, waa nyıma kaa dɛ -bana 'pɔpa 'wɔ, mɔɔ -nyıma wa -mı, 'ın mɔ wa 'bhɔlɔa?»

14 Ɪn nɛɛ ɔ -yla: «Na -kanyɔ, -ɔ -yia we 'ji, -mı -wa!»

Ɔ nɛɛ: «Waa nyıma mıa dɛ, wa ka wa sıalı bhabha. Wa ka wa 'dɛɛ -bana -wɔlɔ Bhlabhlɛyuu 'pıɔn lɔ, 'ın we yia pɔmanı tenyii. 15 We 'gbɔ wa 'yligbea -Lagɔɔ 'ŋnımnıkpe 'yu, zlıoo, sabɔoo, wa 'ka ɔ dɔmagbɔ lɛnɔ ɔ -budu 'kadɔ zɔ, 'ın -ɔ -dıa 'ŋnımnıkpe -gɔ la, 'ın -mɔɔ kɔa wa 'wɔ. 16 Ŋwɔ 'na 'ka 'maslɛɛn wa 'bha, 'nyumatɔ 'na 'ka 'maslɛɛn wa 'bha, 'ylɔ -yɔ slo 'na 'ka 'maslɛɛn wa 'bha. 17 Nıı, Bhlabhlɛyu -ɔ mıa 'ŋnımnıkpe kwesi, mɔ yia wa 'nyuwlukɔa lɔ kwaa, bhlabhlɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ 'bhisa. 'Ɪn -Lagɔ yia wa 'mıɔ weee sıa.»

8

Bhlabhlɛyu -wlɔa glıglı -sɛbhɛɛ klalıluu gbesɔnɔ

1 Nıı, Bhlabhlɛyu -wlɔa wee glıglı -sɛbhɛɛ klalıluu gbesɔnɔ, 'ın -Lagɔɔ -gbɛ yia 'wɔtɔ blenyii 'lɛlıı kibhe -bhlo. 2 'Ɪn, ın yia 'anzı gbesɔ -yɔyı 'yligbeda -Lagɔ 'yu. Ɔ yia we lɛglɛ gbesɔ 'wɔladlili.

3 'Anzı -putu yia, 'ın we yia 'slakagɔsalılu kwesi 'yligbe, -can -dɔkɔ mı we kwɛɛ, we nɔkplɛ wa siea 'wlı. Wa 'nyɛa we 'wlı duun yoo, we suslolua -Lagɔnyıma weee bhubhoewɛlı -yɔ 'wlı 'wɔ, 'ın we -yɔ we yia 'slakagɔsalılu 'yu mnı, we 'ka we -Lagɔ 'nyɛ. Wee 'slakagɔsalılu mı -can nya, 'ın we mıa -Lagɔɔ 'ŋnımnıkpe 'yu. 4 'Ɪn 'wlıı gbeylo -yɔ -Lagɔnyıma weee bhubhoewɛlı yia 'wɔsɔ 'anzı kwɛɛ -Lagɔ 'yu. 5 Tɔɔn, 'anzı 'bhua -dɔkɔ 'wɔ, we yia we yeli 'slakagɔsalılu -kosu nya, 'ın we yia we dɔdɔ -gɔ 'mni. -Bha -bhlokpadɛ, -dɛ -gaan, wɛlınya gbaa, 'nyu 'paa 'yıka, 'ın dɔdɔ yia zuklu.

Tıa -lɛglɛ -mnʋaa wɛlı

6 'Anzı gbesɔ, -we kaa lɛglɛ gbesɔ kwɛɛ, mʊ mnazıa we 'dɛ la we 'ka we bhlı.

7 We tıanʊ bhlıa we lɛglɛ, 'ın -zɛlı nyu klaa, -kosu klaa, we -yɔ 'pıɔn, -we mıa 'wʊsusloluda, ın we yia we dʊdʊ -gʊ 'mni. Dʊdʊʊ kibhe ta -gʊ -bhlo yia si, su ta glaa -bhlo -yɔ -petu yalʊ weee yia si.

8 We 'sɔnʊ bhlıa we lɛglɛ: -kosu 'kadʊ 'wlʊa -gɔgɔ -we mı sida, 'mʊ wa vitelia gumunyu lʊ, 'ın gumunyuu taa nʊʊ -bhlo yia 'pıɔn -zɛ. 9 Gumunyu lʊ -li ta glaa -bhlo yia tlı, 'ın we yia 'glʊ ta glaa -bhlo lasa.

10 We tanʊ bhlıa we lɛglɛ: -zɛlıya 'kadʊ 'bhʊa yalı, 'ın we yia bhli, wee -zɛlıya mıa, -kosuu mıɔ 'bhisa we nyumaa, mʊ bhlilia 'nyuwlukʊanya -yɔ -gbʊa 'kadı ta glaa -gbʊa -bhlo lʊ. 11 Wee -zɛlıya wa laa kalɔlu, 'ın wee -gbʊa ta glaa -bhloo 'nyu yia kamanı. 'Ln wee 'nyu yia nyıma duun 'bha we 'kıkaloo 'gbʊ.

12 Wee 'anzı -mnʋanʊ bhlıa we lɛglɛ, 'ın 'ylʊʊ kibhe taa nʊʊ -bhlo klaa, 'cʊʊ kibhe taa nʊʊ -bhlo klaa, we -yɔ -zɛlı ta glaa -bhlo yia -nyumo. Sa zlıı taa nʊʊ kibhe -bhlo -tʊa nikpise 'wʊ, 'sa sabɔɔ taa nʊʊ kibhe -bhlo 'nıa 'cʊ -yɔ -zɛlıı san 'yı.

13 Nıı, ın -talıa -bha, 'ın ın yia -galıbhacıcɛ mıa -bluda -mɔ yalı 'pıpıı 'wʊkpıwɛlı 'tıtɛ 'nʊ, we nɛɛ: «Gbʊnyuu, gbʊnyuu, gbʊnyuu mı dʊdʊgʊ -nyımaa -nʊ nya 'anzı taa pnıı -ka wa lɛglɛ bhlı!»

9

Lɛglɛɛ gbunʋ

1 Nıı, 'anzıı gbunʊ bhlıa we lɛglɛ, -zɛlıya yabhlo -we bhlia dʊdʊ, 'ın ın yia we -yɔyı. 'Bhʊka -we 'nıa bhloluda -ka, we -laklı wa 'nyɛa wee -zɛlıya yoo. 2 We -kalıa wee 'bhʊka, gbeylo -we 'wlʊa -klaaa gbeylo mʊ 'tlaa -mɔ, 'ın we yia 'ylʊ -yɔ -pıpɛ ylumanı. 3 Wee gbeylo 'wʊ -gangannya 'tlaa, 'ın we yia dʊdʊ -gʊ lamneni. 'Ln -Lagɔ yia 'tıtɛ -we -yɔ -klagbetaa 'tıtɛ 'wʊwlʊa we 'nyɛ. 4 Wa nɛɛ we -yla we 'na nʊnʊ gbʊnyuu -petu -yla lɛ -nı, we -yɔ sunya -yɔ -titi -wɔtʊ. Nıı, nyıma -wa 'nıa -Lagɔɔ yibhelida 'klʊ -yɔ -ka, 'ma we 'kaa gbʊnyuu -yla lɛnʊ. 5 Wa 'nı wee -gangannya 'yoo 'nyɛ we 'ka nyıma 'bha. Wa nɛɛ nıı, we sıalı wa bhabha 'cʊ gbu zɔ. Sa -klagbeta -ka 'pa, 'ın -bha glopoa nı, we nʊ 'sa we. 6 We bhla, tlıtlıee da wa yia -talıa, 'ın wa 'na 'ka we 'yı, we tʊ yia nyıma 'bhaa, 'ın kwɛɛ -mʊʊ yia wa -gwaa.

7 Wee -gangannya 'wlʊsa nımɛsʊʊn, -we wa mnazıa la tʊgʊ -nʊ nya, 'ın -we ka 'wluo 'wlʊa nɛɛ -can -kloo mı -bha. We 'klʊ -yɔ nyımaa 'klʊ 'wʊwlʊ. 8 We 'nyi 'wlʊ 'ŋwnıı 'nyi. 'Ln we gla 'wlʊ -jlaa gla. 9 We ka nɛtɛbana 'wʊ, 'ın we -kapuee paa -jiji. We -jiji mıa, we 'wlʊ nɛɛ nımɛsʊʊn duun mı -wotloo 'wʊgbizeda -gwagwıe nya we 'ka tʊ -gʊa mnı. 10 Wee -gangannyaa gʊn 'wlʊsa wee -klagbetaa gʊn, -we mıa 'ylitɛlıda seenı 'bhisa. We gʊn nya we mnenia we

'ka nyıma -yla gbɔnyuu lɛnɔ 'cɔ gbu zɔ. 11 Wee -ganganna ka 'wlulapılınyɔ: 'bhɔka -we 'nıa bhloluda -ka, we 'wɔ - Kuzuu 'anzı we -mıa. Nıı, we 'ŋnı -wa Abadɔn zuifɔwɛlı 'wɔ, Apoliɔn *glɛkıwɛlı 'wɔ. We ji -wa -Lunyumonyɔ. 12 Tıatıa -gbɔnyuu 'plıa dɛ, nıı, we -tɔ lɔ 'sɔ.

Lɛglɛɛ gbelibhlonɔ

13 Nıı, 'anzıı gbelibhlonɔ bhlıa we lɛglɛ nı, 'ın, ın yia wɛlı yabhlo 'nɔ. -Lagɔɔ 'slakagɔsalıluu gwıgwı - mnɔa 'yli we 'bhɔa. Wee 'slakagɔsalılu mı -can nya, 'ın we mıa -Lagɔ 'yu. 14 Wee wɛlı nɛɛ wee 'anzıı gbelibhlonɔ kaa lɛglɛ kwɛɛ -yla: «'Anzı - mnɔa -we mıa gbɔanda, -gbɔa 'kadɔ wa laa Eflatı kwesi, - ın -blo we -nya.» 15 Wee 'anzı -mnɔa mıa, -Lagɔ ka we lamnazı ɔ lubhoo -nɔ nya. Wee -zɔ nıı cɔ nıı yli nıı 'lɛlı tɛuın -nɔ nya ɔ mnazıa we la, we 'ka mnı, we 'ka nyıma 'wɔsısalı, 'ın we 'ka nyıma ta glaa -bhlo 'bha. Nıı, wɛlı gbaa, 'ın wa yia we -blo. 16 'Slɔja -wa mıa nımɛsɔɔn -gɔ, wa zɛlıa wa 'mı -yla, wa ŋwɛ nyni miniɔn 'wlu -bhlo. 17 -Mɔ na 'yli -kakıe 'wɔ, -wa -dıa wee nımɛsɔɔn -gɔla, sa ın 'yıa wa -yɔ mɔ nı: nɛtɛbana mıa wa 'wɔ, we -za -kosu 'bhisa, we ylu yalı 'bhisa, we -za lıı - bhubhɛɛ nɔkplɛ 'bhisa. Wee nımɛsɔɔnnyaa 'wlu 'wlɔsa -jlaa 'wlu. 'Ln -kosu klaa, gbeylo klaa, we -yɔ -bhubhui slo tlaa we ŋwɛɛ. 18 Nıı, - kosu klaa, gbeylo klaa, we - yɔ -bhubhui slonya 'tlaa da we ŋwɛɛ nı, mɔ -wa sıasıe ta. Mɔ 'bhaa dɔdɔgɔ -nyıma ta glaa -bhlo. 19 Nıı, wee nımɛsɔɔnnyaa 'tıtɛ mıa, we mı we ŋwɛ -yɔ, 'ın we mıa we gɔn -yɔ. We gɔn 'wlɔsa tıbhɛ. We ka 'wlu, we nya we nɔa nyıma -yla gbɔnyuu lɛ.

20 Wee sıasıe 'nı dɔdɔgɔ - nyıma weee 'bha. Nyıma -wa -tɔa -bha, wa 'nı wa tɛlıtɛlılu 'bıbhɔ. Wa mı -bhlokpadɛ 'kuzunya bɔbɔda, tɛlıtɛlılu mıa -can nya klaa, 'gwɛzi nya klaa, nɛtɛ nya klaa, tɔkpa nya klaa, we -yɔ su nya, wa 'nı we bɔbɔe 'bıbhɔ. 'In wee tɛlıtɛlıli mıa, we'e 'yı la, we'e 'nɔ 'ın we'e nɔ. 21 Nıı, wa 'nı wa dlı 'bhiti, wa mı nyıma 'bhada -bhlokpadɛ, wa mı ylisi lɛnɔda, 'ın wa -yɔ nyıma weee dıa -budu 'wɔ, 'ın tɔlɔa ylia 'wie.

10

'Anzı -yɔ glıglı -sɛbhɛ -yulɛ

1 'In ın yi 'yaa 'anzı 'tıtɛ -putu -yɔyı yalı 'bhɔda. Yalıpɔpa wɛlıa we 'wɔ -bana 'bhisa, 'ın -zuku yia we 'wlu bibe. We klɔ nyumaa 'ylɔ 'bhisa, 'ın we bhɔgɔ 'wlɔa -kosuu - dɔlɔ. 2 Glıglı -sɛbhɛ -yulɛ mı we kwɛɛ, we mı ŋwɛkalıda. Gumunyu -gɔ we dıa lilibhɔ la, 'ın we yia dɔdɔ -gɔ kɔpɛbhɔ ladı. 3 Sa -jla kpıa 'wɔ 'tıtɛɛ, 'sa we 'kpıa 'wɔ. We 'kpıa 'wɔ tɔɔn, 'ın -dɛ gbesɔ yia - gan. 4 Wee -dɛ gbesɔɔ -gangıee 'bıgɔ, ın 'yıbha yaa ın 'ka we wɛlı cɛlı. -Bha -bhlokpadɛ, 'ın wɛlı yabhlo yia gba -mɔ yalı. We nɛɛ 'mı -ylaɛ: «Wɛlı

-we wee -dɛ gbesɔ gbaa, -ın zize we. -Ɪn 'na cɛlılı -lu yabhlogbɔɔ -nı.»

5 Nıı, wee 'anzı ın 'yı yaa -yɔ 'yligbeda, -we ka bhɔ yabhlo mıa gumunyu -gɔ, 'ın we 'yabhlo mıa dɔdɔ -gɔ, we yia lilisɔ 'wɔbhu yalı. 6 'Ɪn we yia bi -Lagɔ -ɔ -gaa 'yliyɔ 'ylı weee nya, ɔ 'ŋnı nya, -Lagɔ -ɔ -laa yalı -yɔ we 'wɔ -lu weee la, -ɔ -laa dɔdɔ -yɔ we -gɔ -lu weee la, we -yɔ gumunyu -yɔ we lɔ -lu weee. Wee 'anzı nɛɛ: «We bhla 'nı 'maslɛɛn latlɔlɔ. 7 Nıı, zlı 'anzıı gbesɔnɔ yia we lɛglɛ bhlıa, -Lagɔɔ 'wlukɔɔn -gbɔ mıa zizeda, we zlı ɔ nɔa we lɛ. Cıın, lɛ ɔ yia we nɔa, sa ɔ gbaa we, ɔ lubhonɔnya -wa mıa ɔ gbɔɔ -falıpanya nya -yla, 'sa.»

8 'Ɪn wɛlı -we ın 'nɔ yaa -mɔ yalı, we nɛɛ 'ya 'mı -ylaɛ: «'Anzı yligbea gumunyu -yɔ dɔdɔ -gɔ, -ın mnı we -gbɛ, 'ın 'sɛbhɛ -we mıa ŋwɛkalıda we kwɛɛ, -ın 'bhu we 'wɔ.»

9 'Ɪn ın yia we -yɔbɛ. Ɪn nɛɛ we -yla nıı, we 'nyɛ 'mı wee 'sɛbhɛ -yulɛ yoo. We nɛɛ 'mı -yla: «-Ɪn 'bhu we 'wɔ, -ın 'ka we li. Nıı, kamanıa we yia -na nɔkplɛ, nıı, lɔɔ 'kpı 'bhisa we yia mɛnıa -na ŋwɛɛ.» 10 Ɪn -saa wee 'sɛbhɛ we kwɛɛ, ın lia we, lɔɔ 'kpı 'bhisa we mɛnıa 'mı ŋwɛɛ. -Slɛɛn ın mnaa we, 'ın we yia kamanı na nɔkplɛ.

11 Wa nɛɛ 'mı -yla, we mı 'ya nıı, ın gba -we -Lagɔ yia lɛnɔa, klu duun klaa, laganya klaa, wɛlıı 'yli -bhlo -bhlonya klaa, we -yɔ nyımaa 'wlulapılınyaa daa.

11

-Lagɔɔ gbɔdayınya 'sɔ

1 -Mɔɔ 'bıgɔ, gblee yabhlo -we -yɔ su -we nya wa yıbhɔlɔa -lu 'sɔ 'wɔwlɔa, wa yia 'mı we yoo 'nyɛ. 'Ɪn wa nɛɛ 'mı -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wɔ -ın 'ka -Lagɔbudu 'kadɔ -yɔ we 'slakagɔsalılu yıbhɔlɔa mnı. -Wa mıa -mɔ -Lagɔ bɔbɔda, -ın zɛlı wa. 2 Nıı, -ın tı -buduŋwɛɛ 'wɔ. -Ɪn 'na yıbhɔlɔ -bha -nı, -we ka gbɔ -wa, -wa 'nıa Zuifɔ, wa ka we wa 'nyɛ, 'ın ma yia -Lagɔɔ -mɔwlɔ gbe -gɔnɔa 'ın wa 'ka we lawɔwlalı 'cɔ glɔ 'sɔ, 'cɔ 'sɔ zɔ. 3 Nıı, na gbɔdayınya 'sɔ na yia yoo 'paa wa 'ka -Lagɔwɛlı gba wee 'ylı 'wlu gbelibhlo 'ylı glɔ ta nya, -gbɛnaa nya 'wɔ.» 4 Nıı, ma -wa *olivɔsu 'sɔ -yɔ 'napɛ 'sɔ -we 'yligbea dɔdɔɔ -Kanyɔ -Lagɔ 'yu. 5 Nyımɛ -ka we -yla gbɔnyuu lɛnɔa yi, 'ın -kosu tlaa we ŋwɛɛ, 'ın we bhaa ɔ. Nyımɛ -ɔ -ka we -yla gbɔnyuu lɛnɔa yi, 'sa -bhlokpadɛ -mɔɔ yia tlıa. 6 Waa gbɔdayınya ka 'tıtɛ wa 'ka 'nyu 'yligbeli -mɔɔ yi 'wlɔ we lɔa wa -Lagɔgbɔɔ -falıpa bhla. Nıı, wa ka 'tıtɛ wa 'ka 'nyu 'pıɔn 'wɔlabhitili. 'Ɪn wa ka 'tıtɛ wa 'ka dɔdɔ -gɔ sıasıee 'yli -bhlo -bhlo lala wa dlıı da.

7 'Ɪn gbɔ -we ka da wa 'yıa nı, wa -ka we gbagbıe bhıa, 'ın 'bhɔka -we 'nıa bhloluda -ka, -mɔ nımɛ yabhlo yia 'tlaa, we 'ka wa tɔ dılı, we 'ka wa lu, 'ın we 'ka wa 'bha. 8 'Ɪn wa 'kwienya 'ka lasluda -tɔ -mɔ 'gbe 'kadɔɔ -gblɔgblɔ 'wɔ, da nyıma kɔlɔa wa -Kanyɔ *su -gɔla. Wee gbe mıa, 'mɔ wa

palıa *Sodɔmɔ -yɔ Ezipɔtɔ 'wɔ.
9 Nıı, nyımaa 'yli -bhlo -bhlo -wa 'bhɔa zɔa -bhlo -bhlo 'yli, -wa gbaa wɛlıı 'yli -bhlo -bhlo, we -yɔ -wa 'bhɔa laga -bhlo -bhlo -gɔ, -maa yia wa 'kwie ylaa 'ylı ta kibhe nya. Wa 'na 'ka wa 'bhlubhlugbɔ -yɔŋwnu.
10 Waa *-Lagɔgbɔɔ -falıpanya sɔ nıı tlıtlıe yia dɔdɔgɔ -nyıma 'mɔna 'wɔlaa, 'ın wa 'ka -lu 'nyınyɛnı 'mɔna nya. Waa nyıma sɔ nı ka wa sıalı tenyiii 'gbɔ.

11 Nıı, 'ylı ta kibhe -ka 'plı nı, 'ın nyapɛlıe bhɔa -Lagɔɔ -gbɛ, 'ın we plaa wa 'wɔ, 'ın waa nyıma sɔa 'wɔ. -Maa -ka wa -yɔyı, 'ın -nyanıgbɔ kpalıa -maa. 12 'Ɪn wɛlı 'tıtɛ yabhlo yia wa 'dɛ 'sɔ -yla gba yalı: «A -gbla -seli.» 'Ɪn wa yia -mɔ yalı -gbla yalıpɔpa 'wɔ -zugba wa tɔnyıma yla wa. 13 -Bha -bhlokpadɛ dɔdɔ zuklua 'tıtɛɛ, 'ın wee 'gbe kibhe kugbuaa -gɔ -bhlonɔ yia labhɔ. 'Ɪn nyıma 'wlu glɔ -bhlo 'wlu kugbua lɛ gbu (7.000) yia tlı wee dɔdɔ zukluee 'bıgɔ. Nyıma tɔlɔa -wa -tɔa -bha, -nyanıgbɔ yia -maa -kpalı, 'ın wa yia -Lagɔ -ɔ mıa yalıı 'ŋnı -mnını.

14 Gbɔnyuuu 'sɔnɔ ka 'plı, -slɛɛn, wee gbɔnyuuu tanɔ yia daylı yia.

Lɛglɛɛ gbesɔnɔ

15 'Anzıı gbesɔnɔ bhlıa we lɛglɛ, 'ın wa yia wɛlı 'tıtɛ -nya 'nɔ yalı. We nɛɛ:

«Dɔdɔɔ 'wlulapılıe mı -slɛɛn -
amıaa -Lagɔ Jejitapɛ
-yɔ ɔ -Bhasanyɔ 'sɔ kwɛɛ.
Ma yia nyıma weee 'wlu-
lapılıa,
'ylı weee -nɔ nya.»

16 'Ɪn waa nyıma kpası glɔ -bhlo 'ya -mnɔa, -wa -dıa 'ŋnımnıkpenya -gɔ la -Lagɔ 'yu, wa -gblia 'wlu la, 'ın wa yia -Lagɔ bɔbɔ. 17 -Mɔ wa -Lagɔbɔbɔwɛlı 'wɔ wa nɛɛ:

«Jejitapɛ, 'tıtɛ weee -Kanyɔ -
Lagɔ,
-mı -ɔ mı bhaa, 'ın -ɔ mıa,
-mı -a paa fuo.
Nıı, -na 'tıtɛ nya -ın pılıa -slɛɛn
nyıma weee 'wlu la
18 Nıı, laga ka 'cɛ 'pa,
'ın -na 'cɛpapıe yia 'wɔsɔ.
'Ylı -we nya -ın 'kaa tlıtlınyaa
-yɔgbɔ 'wɔbhu we ka
nyni.
Wee ylı nynia -ın 'ka -na gbɔɔ
-falıpanya
-wa nɔa -na lubho,
we -yɔ -na nyıma -wa sɔa
-na 'ŋnı -yɔ,
we 'ka nyıma kpası -zɛoo,
we 'ka 'nyɛnyɛyua -zɛoo,
-ın 'ka wa -tnɔɔ wla,
'ın -wa -saa dɔdɔ la,
-ın 'ka wa lasa.»

19 Nıı, -Lagɔbudu 'kadɔ -we mıa yalı -kalıa ŋwɛ, 'ın wa yia -mɔ 'kesu -yɔyı. Nıı, wee 'kesu nɔkplɛ, wɛlı -we suslolua -Lagɔ -yɔ ɔ nyıma 'wɔ, 'ın -we wa cɛlıa -li -gɔ, mɔ mıa -mɔ. Tɔɔn, 'nyu 'paa 'yıka, wɛlınya gbaa, -dɛ -gaan, dɔdɔ zuklua, 'ın -zɛlı nyu yia lɔa.

12

**-Zatıbhɛ -sɔlva 'ŋwnɔ yabhlo -yɔwv*

1 Nıı, gwɛdilu yabhlo 'tlaa yalı: 'ŋwnɔ yabhlo -wa. 'Ylɔ mı ɔ 'wɔ -bana nya, 'ın 'cɔ mı ɔ bhɔ zɔ. -Zɛlı kugbua lɛ sɔ mıa ɔ 'wluo -kloo 'bhisa. 2 Ɔɔ

'ŋwnɔ mɪ nɔkpla. Ɔ gwalɪ bhla ka nyni, ɔ mɪ luzii 'gbɔ ɔ kpɪa 'wɔ. 3 'Ɪn gwɛdilu -putu yi 'yaa yalɪ 'tla. *-Zatɪbhɛ 'kadɔ -wa, we -za. We ka 'wlu gbesɔ, we -yɔ 'gwɪ kugbua. We 'wlu -mɔmɔ -ka -mɪ, -mɔɔ ka -can -kloo -gɔ. 4 We gɔn nya we ylipea -zɛlɪ ta glaa -bhlo la, 'ɪn we vitelia we dɔdɔ. Nɪɪ, ɔɔ 'ŋwnɔ mɪ gwalɪda yida, 'ɪn wee -zatɪbhɛ yia ɔ 'yu 'yligbe, nɪɪ, ɔ -ka gwalɪ nɪ, we 'ka ɔ 'yu mna. 5 'Ɪn ɔɔ 'ŋwnɔ yia nɔkpasuyu gwalɪ. Nɪɪ, nɔkpasuyu -ɔ 'kaa dɔdɔ weee -gɔ nyɪma 'yoo da -slolu 'klɔ 'cɪcɪ nya, mɔ -wa. 'Ɪn wa yia -Lagɔ -yɔ ɔ 'ŋnɪmnɪkpe kwesi ɔɔ 'yu bɛlɪ. 6 Tɔɔn, ɔɔ 'ŋwnɔ yia -flii -bho, 'ɪn ɔ yia da bɛblɛɛ mnɪ, da -Lagɔ mnazɪa ɔ -yla 'bɪ la. Ɔ li -mɔ 'ylɪ 'wlu gbelibhlo, 'ylɪ glɔ ta (1.260), 'ɪn -zugba ɔ yɪ lililu ɔ li.

7 -Slɛɛn, tɔ yia yalɪ bhli. 'Anzɪnyaa -kanyɔ Misɛlɪ -yɔ ɔ -anzɪnya, we -yɔ -zatɪbhɛ yia gɔ, 'ɪn -zatɪbhɛɛ 'anzɪnya yia we 'wɔsa. 8 'Ɪn we yia -zatɪbhɛ -yɔ we 'anzɪnya lu. Nɪɪ, we 'nɪ we 'klɔ -ka we 'ka yalɪ -tɔ. 9 'Ɪn wa yia wee -zatɪbhɛ 'kadɔɔ 'dɛ 'pipee viteli. Mɔ -wa da bhlasabhla *-tɪbhɛ -we wa laa *'Kuzu, 'ɪn wa la 'yaa -Saatan. Mɔ nɔa dɔdɔgɔ -nyɪma weee -dawli 'wɔ. Wa vitelia we dɔdɔ, 'ɪn wa yi 'yaa we 'anzɪnya we 'bɪ viteli.

10 -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɪn yia wɛlɪ 'tɪtɛ yabhlo 'nɔ -mɔ yalɪ. We nɛɛ: «Nyɪmaa gbɔwɔsabhla ka nyni. -Slɛɛn mɪa, -amɪaa -Lagɔ ka ɔ 'tɪtɛ -slolu, 'ɪn dɔdɔɔ 'wlulapɪlɪe mɪ ɔ kwɛɛ. -Slɛɛn mɪa da, ɔ -Bhasanyɔ ka we -slolu nɪɪ, mɔ kaa se. Nɪɪ, -we dɪlɪa -amɪaa bhelia gbɔ 'wlu la, wa ka we 'pipee viteli. Cɪɪn, zlɪoo, sabɔoo, -we dɪlɪa -amɪaa bhelia gbɔ 'wlu la -Lagɔ 'yu, 'mɔ wa vitelia. 11 Nɪɪ, -amɪaa bhelia ka -gɔgalɪ, Bhlabhlɛyuu 'pɪɔn -yɔ gbɔdayɪwɛlɪ 'gbɔ. Wee wɛlɪ 'gbɔ wa yia ŋwnu wa 'ka wa 'yliyɔgagɪe wla, 'ɪn wa 'ka tlɪ. 12 We 'dɛɛ 'gbɔ yalɪ -ɪn li 'mɔna. Wa ka wee -zatɪbhɛ viteli, we 'dɛɛ 'gbɔ, -wa weee -dɪa yalɪ la, a li 'mɔna! Nɪɪ, gbɔnyuu mɪ dɔdɔ -yɔ gumunyuu -nɔ nya. -We ka gbɔ -wa, 'Kuzu ka -mɔ lasibhli 'cɛ nya. Nɪɪ, we 'ylɪ 'nɪ 'wɔzu, we 'dɛ -yi we 'ji.»

13 Wee -zatɪbhɛ 'yɪa nɪɪ, wa ka we dɔdɔ viteli nɪ, ɔɔ 'ŋwnɔ -ɔ gwalɪa da nɔkpasuyu, 'ɪn we yia ɔ 'bɪ vuvue bhli. 14 Nɪɪ, -Lagɔ 'nyɛa ɔ -galɪbhacɪcɛɛ -kapue 'sɔ, ɔ 'ka -blu, da bɛblɛɛ -Lagɔ mnazɪa la ɔ -nɔ nya, ɔ 'ka -mɔ mnɪ. -Mɛmɛ mɪa ɔ mneni ɔ 'ka -mɔ -zɔ ta kibhee* lililu 'yɪ ɔ 'ka we li. 'Ɪn tɪbhɛ 'nɪ ɔ -yɔcɪpa. 15 Wee tɪbhɛ yia 'nyu gwɛzɛ ɔ 'bɪ, 'ɪn we yia -gbɔa -zɛ, we 'ka yaa ɔɔ 'ŋwnɔ mna. 16 'Ɪn dɔdɔ yia ɔɔ 'ŋwnɔ 'wɔsaa yi. Wee dɔdɔ -kalɪa ŋwɛ, -gbɔa -we -zatɪbhɛ gwɛzɛa, 'ɪn we yia we 'ma. 17 'Ɪn wee -zatɪbhɛ yia ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔcɛpalɪ, 'ɪn we yia ɔ 'yua pnɪɪ -yɔ ɔ 'yuoyuaa -gbɛ tɔ kwa. -Maa mɪa, -Lagɔɔ tite -maa zɔa 'nɔŋwɛ, 'ɪn -maa mɪa -Zezuu gbɔdayɪnya nya. 18 -Bha wee -zatɪbhɛ bɛa gumun-

* **12:14** -Zɔ ta kibhe we -yɔ 'cɔ 42 -yɔ 'ylɪ 1.260 mɪ -lu -bhlo nya.

yuu -gɔgɔ -gɔ, 'ɪn we yia -bha 'yligbeda -tɔ -bɔsɛ -gɔ.

13

Nɪmɛ -we 'tlaa gumunyu -gɔ

1 -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɪn yia nɪmɛ yabhlo -yɔyɪ gumunyu -gɔ 'tlada, we 'gwɪ kugbua, 'ɪn we 'wlu gbesɔ. 'Ɪn we 'gwɪ -mɔmɔ -ka -mɪ, -mɔɔ ka -can -kloo -gɔ. 'Ɪn we 'wlu -mɔmɔ -ka -mɪ, -Lagɔɔ vɛlɪ ŋnɪ mɪ we -gɔ cɛlɪda. 2 Wee nɪmɛ ɪn 'yɪa -yɔ, we 'wlɔsa gbi. We bhɔ 'wlɔ sa 'cɛkanɪmɛ 'kadɔ yabhloo bhɔ, 'ɪn we ŋwɛɛ 'wlɔa -jlaa ŋwɛɛ. 'Mɔ -zatɪbhɛ 'nyɛa we latɛlɔ, we -yɔ we 'ŋnɪmnɪkpe -yɔ we 'tɪtɛ. 3 Wee nɪmɛɛ 'wlu yabhlo 'wlɔ sa tlɪtlɪlɛ mɪ we -yɔ, -mɔɔ 'bɪgɔ 'ɪn we yi 'pɔ. Nɪɪ, ŋwɛgaga -sɔbhalɪa nyɪma weee, 'ɪn wa yia we 'bɪ mnɪ. 4 Nɪɪ, wee -zatɪbhɛ mɪa, 'mɔ dɔdɔgɔ -nyɪma weee bɔbɔa, -we ka gbɔ -wa, mɔ 'nyɛa wee nɪmɛ 'tɪtɛ. 'Ɪn nyɪma weee bɔbɔ 'yaa wee nɪmɛ, -zugba wa gbaɛ: «Nyɔɔ mɪ nɪmɛ nɪ 'bhisa? 'Lee, nyɔɔ 'ka we nya gɔa?»

5 We ka 'yoo 'yɪ we 'ka we 'dɛ 'ylimanɪ, 'ɪn we 'ka -Lagɔ vɛlɪ. 'Ɪn we ka 'tɪtɛ 'yɪ, we 'ka we lɛnɔ 'cɔ glɔ 'sɔ 'cɔ 'sɔ nya. 6 We -bloa ŋwɛ 'ɪn we yia -Lagɔɔ vɛlɪe bhli: we vɛlɪ ɔ 'ŋnɪ, we vɛlɪ ɔ ladɪda, 'ɪn we yia -wa -dɪa yalɪ la vɛlɪ. 7 Wee nɪmɛ ka yoo 'yɪ we -yɔ -Lagɔnyɪma 'ka tɔgɔ, 'ɪn we 'ka wa lu. We yia 'yoo 'yɪ we 'ka zɔa weee 'yli -nyɪma klaa, nyɪmaa klu weee klaa, wɛlɪ 'yli -bhlo -bhloo gbanya weee klaa, we -yɔ laga weee 'wlulapɪlɪ. 8 'Ɪn dɔdɔgɔ -nyɪma weee yia we bɔbɔa. Nɪɪ, dɔdɔɔ lalabhla, nyɪma ka ŋnɪ 'nɪa 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wɔ cɛlɪda -mɪ, ma yia we bɔbɔa. Wee 'sɛbhɛ mɪa, Bhlabhlɛyu wa 'bhaa 'slaka nya, ɔ -nɔ -wa.

9 Nɪɪ, -ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nɔ we.

10 Nɪɪ, -lu -we 'yli nyɪmɛ 'kaa mnɪnɪ,
we 'yli ɔ mnɪnɪa.
Nyɪmɛ -ɔ 'kaa -kaslɔ 'wɔ mnɪ,
-kaslɔ 'wɔ ɔ mnɪa.
Nyɪmɛ -ɔ tɔgɔgblɛ 'kaa 'bha,
tɔgɔgblɛ bhaa ɔ.
We -ka 'sa -mɪ, -Lagɔnyɪma -ka dlɪtie, wa -tɔ -Lagɔ dlɪ -gɔ -zɔda.

Nɪmɛ -we 'tlaa glu

11 Tɔɔn, ɪn yia nɪmɛ -putu -yɔyɪ glu 'tlada. We ka 'gwɪ 'sɔ 'wlu, -mɔɔ 'wlɔ bhlabhlɛyuu 'gwɪ, nɪɪ, -zatɪbhɛ 'bhisa we gbaa. 12 Nɪmɛɛ tɪanɔɔ 'tɪtɛ we kaa. We -ka nyɪma 'yu 'tla, mɔ nɔa lɛ, 'ɪn -maa bɔbɔa nɪmɛɛ tɪanɔ -we tlɪtlɪlɛ fɛlɪa 'bhaa. 13 'Ɪn wee nɪmɛ nɔa gwɛdigbɔ 'kadɪ lɛ, 'ɪn we sɔbhalɪa -maa ŋwɛgaga. Sa 'bhisa, we sa -kosu yalɪ, 'ɪn we laa we dɔdɔ -gɔ, nyɪma weee 'yibadɪ. 14 Gwɛdigbɔnya -we wee nɪmɛ nɔa lɛ nɪmɛɛ tɪanɔ 'yu, we nya we nɔa dɔdɔgɔ -nyɪma -dawli 'wɔ. 'Ɪn we gbaa -maa -yla nɪɪ, nɪmɛ -we tɔgɔgblɛ nɔa lɛ, 'ɪn we yia 'pɔ, wa tɛlɪ we 'wɔwlɔ. 15 Nɪmɛ -we 'tlaa glu, mɔ 'yɪa 'tɪtɛ we 'ka wee tɛlɪtɛlɪlu nyapɛlɪe 'nyɛ -mɔɔ 'ka gbagbɪe mneni. 'Ɪn -wa 'nɪa we bɔbɔe ŋwnu, we 'ka wa 'bha. 16 Mɔ nɔa we lɛ, 'ɪn nyɪma weee, 'yuaoo, nyɪma

kpasıoo, 'ŋnımnınyaoo, bobabhanyaoo, -wa 'nıa galıoo, we -yɔ galı, 'ın wa yia we yibhelida -yɔka -gla nya. We 'nı wa lilisɔ -yɔ -mı, -zugba wa 'klɔ -yɔ -wa. 17 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nı wee nımɛɛ yibhelida -yɔka, -ɔ 'nı we 'ŋnı -yɔka, -ɔ 'nı we nimeloo -yɔka, wa'a 'nyɛ ɔ 'yoo ɔ 'ka -lu zɔ, 'ın ɔ 'ka -lu pɛlɔ 'pa.

18 Nıı, gbɔyilo -bhla bɛa. -Ɔ -ka 'ylimna, ɔ sısalı wee nımɛɛ nimeloo 'wɔ, 'ın ɔ 'ka we 'wɔlanɔ. Nıı, wee nimeloo mıa, nyımɛ yabhloo ŋnı -wa: mɔ -wa 'wlu ta glɔ ta 'ya gbelibhlo (666).

14

Nyıma wa zıtıa 'wɔ, wa lɔɔ

1 Ɪn -talı 'yaa -bha, 'ın ın yia Bhlabhlɛyu -yɔyı. Ɔ mı *Siɔngɔgɔ 'wlu 'yligbeda, we -yɔ nyıma 'wlu glɔ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000). Ɔɔ Bhlabhlɛyu -yɔ ɔ Didee 'ŋnı mı wa 'klɔ -yɔ cɛlıda. 2 Wɛlı yabhlo yia yalı 'bhɔ. Wee wɛlı 'wlɔ gumunyuu -jiji, we 'wlɔ 'ya sa -dɛ -gan. Wee wɛlı mɛnı -pete wa mıa bhlıdaa wɛlı 'bhisa. 3 Waa nyıma mı 'ŋnımnıkpe klaa, 'yliyɔgali -mnɔa klaa, we -yɔ nyıma kpası 'yu lɔɔ lolu bhlıda. Wee lɔɔ mıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka we bhlı, we 'nı waa nyıma 'wlu glɔ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000) -wa -Lagɔ zıtıa 'wɔ dɔdɔgɔ -nyıma glaa 'wɔbhɔ. 4 -Maa mıa, -maa 'nı -maa 'dɛ pɔın -plalı 'ŋwnı duun nya. Cıın, 'sa -maa -tɔa 'wɔ sa 'paınpaın. Da Bhlabhlɛyu -ka 'plılı, -maa mı ɔ 'bı. -Lagɔ ka -maa 'wɔzıtı dɔdɔgɔ -nyıma glaa -maa 'ka ɔ -yɔ Bhlabhlɛyuu tıa -nyıma -zɛ. 5 -Maa 'nı yotɔbhɔ. Cıın, -maa 'nı gbɔnyuu 'wlu -ka -Lagɔ 'yu.

'Anzı ta

6 Tɔɔn, ın yia 'anzı -putu -yɔyı -bluda -mɔ yalı 'pıpı. Mɔ yia -Lagɔgbɔ gbaa yia, dɔdɔgɔ -nyıma -yla. Wee -Lagɔgbɔ 'nı bhloluda -ka. Nıı, laga weee klaa, zɔa weee 'yli -nyıma klaa, wɛlıı 'yli -bhlo -bhloo gbanya klaa, we -yɔ nyımaa klu weee -yla we yia we gbaa. 7 Wee 'anzı nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «A sɔ -Lagɔ! A bhlı ɔ 'ŋnı! Nıı, bhla -we nya ɔ 'kaa nyımaa -yɔgbɔ 'wɔbhu, we ka nynii 'gbɔ. Yalı klaa, dɔdɔ klaa, gumunyu klaa, we -yɔ 'nyuwlukɔanya, -ɔ -laa we la, a bɔbɔ ɔ.»

8 'Anzıı 'sɔnɔ yia tıanɔ 'bı yi, -zugba we gbaɛ: «Ɔ ka bhli, Babilɔnɔgbe 'kadɔ ka bhli. Ɔ ka ɔ 'mama nɔ laga weee 'nyɛ sa duun, wa 'ka we 'ma. Nyımɛ -ɔ -ka wee nɔ 'ma, 'ın -mɔɔ bhlilia ɔ mɔtnı lɔ.»

9 Tɔɔn, 'ın 'anzıı tanɔ yia sɔ -gaa 'yu 'bı yi. We nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «Nyımɛ -ɔ -ka wee nımɛ -yɔ we tɛlıtɛlınɔ bɔbɔ, -ɔ -ka we yibhelida 'klɔ -yɔ -kaoo, ɔ -ka we sɔ -yɔ -kaoo, 10 ɔɔ nyımɛ yia -Lagɔɔ 'cɛɛ nɔ 'maa. Wee nɔ mıa, we 'tɛ, 'ın -Lagɔ yia we ɔ 'cɛ -kɔpɔ 'wɔslua. Ɔɔ nyımɛ yia sıa -kosu -yɔ -bhubhui slo 'wɔ. Sıa ɔ yia -Lagɔɔ -mɔwlɔ -anzınya -yɔ Bhlabhlɛyu 'yu. 11 -Kosu -we yia wa sıalıa sa bhabha, we gbeylo yia -gblada -tɔa 'ylı weee -nɔ nya.

-Slɛɛn, -wa bʊbɔa wee nɪmɛ klaa, we tɛlɪtɛlɪnʊ klaa, we -yɔ -wa kaa we yibhelida -yɔ, sabɔoo, zlɪoo, wa mɪ sɪada, wa sɪasɪe 'na 'ka bhlo.»

12 We 'gbʊ -wa mɪa -Lagɔɔ -nʊ nya, -wa zʊa ɔ tite 'nʊŋwɛ, 'ɪn wa dlɪ tʊa -Zezu -gʊ nɪ, -maa mɪa, -maa -ka -slɛɛn dlɪtie.

13 Tɔʊn, 'ɪn ɪn yia wɛlɪ yabhlo 'bhʊa yalɪ 'nʊ, we nɛɛ: «-We na yia -mɪ -yla gbaa nɪ, -ɪn cɛlɪ we: ‹-Wa tlɪlɪa -Lagɔlubho 'wʊ nɪ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya.›

«-Bha -bhlokpadɛ, -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ: ‹Nyapɛa wa yia wa lubhoo 'bɪgʊ. Wa lɛnʊgbʊ -zɔnʊnya -yɔ wa nɔ.› »

*-Dlɔya -sa bhla

14 Ɪn yla 'yaa -bha, 'ɪn ɪn yia yalɪpʊpa -yɔyɪ. -Ɔ mɪa we -gʊladɪda, ɔ 'wlʊ sa nyɪmɛ. -Can -kloo mɪ ɔ 'wluo, 'ɪn 'nɛnɔ -bhleka mɪ ɔ kwɛɛ. 15 'Anzɪ -putu 'tlaa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, we 'kpɪa 'wʊ 'tɪtɛɛ, we nɛɛ -ɔ -dɪa yalɪpʊpa -gʊ la -ylaɛ: «-Ɪn 'bhu -na -bhleka 'wʊ, -ɪn bhli -lu -dɪdɪe. Nɪ, -luu -dɪdɪ bhla nynia, -we ka gbʊ -wa, -dɪdɪ bhla bɛa dʊdʊ weee -gʊ.» 16 Tɔʊn -ɔ -dɪa yalɪpʊpa -gʊ la, ɔ yia ɔ -bhleka latli dʊdʊ -gʊ, 'ɪn we yia -li -dɪ dʊdʊ -gʊ.

17 -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'ɪn 'anzɪ -putu yia -Lagɔbudu 'kadʊ, -we mɪa yalɪ, zɔ 'tla. -Mʊʊ ka 'ya 'nɛnɔ -bhleka kwɛɛ.

18 Tɔʊn, 'yabhlo yia 'slakagʊsalɪluu gbɛgbɛɪn 'bhʊlʊ. -Mʊʊ mɪa, -mʊʊ ka -kosu -gʊ 'tɪtɛ. We nɛɛ, we kaa 'nɛnɔ -bhleka kwɛɛ -yla wɛlɪ 'tɪtɛ nyaɛ: «-Ɪn 'bhu -na -bhleka 'wʊ, -ɪn -sa *-dlɔya, 'ɪn -ɪn 'ka we 'wlugʊgwlalɪ. Nɪɪ, -dlɔya -we mɪa -mɔ su 'wlu dʊdʊ -gʊ, we ka zalɪ.» 19 Wee 'anzɪ tlia we -bhleka la dʊdʊ -gʊ, 'ɪn we yia -dlɔyaa gwna -sa. 'Ɪn we yia we -dlɔyaa 'wʊnyazɔlu 'kadʊ nʊkplɛ viteli. -Mʊʊ -wa -Lagɔɔ 'cɛ. 20 Nɪɪ, 'gbe lʊʊ wa 'nyazɔa wee -dlɔya 'wʊ, 'ɪn 'pɪɔn yia -mɔ 'tla. Wee 'pɪɔn mɪa, mʊ 'mnia kilo 'wlu gbeta (1.600) -gʊ, 'ɪn we -gʊwʊpapɪe yia nɪmɛsʊʊʊn ŋwɛ -yɔ nyni.

15

'Anzɪ gbesɔ -yɔ 'wʊbhlolu -sɪasɪe gbesɔ

1 -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'ɪn ɪn yia gwɛdilu -putu -yɔyɪ -mɔ yalɪ: we 'yli, 'ɪn we yia nyɪma ŋwɛgaga sʊbhalɪ. 'Anzɪ gbesɔ ka sɪasɪe gbesɔ kwɛɛ. Wee sɪasɪe -wa 'wʊbhlolu -sɪasɪe. Nɪɪ, mʊ nya -Lagɔ gbalɪa ɔ 'cɛ.

2 Tɔʊn, ɪn yia -lu yabhlo -yɔyɪ, we 'wlʊ sa gumunyu 'sese -we -yɔ -kosu mɪ 'wʊsusloluda. -Wa lua nɪmɛ klaa, we tɛlɪtɛlɪnʊ klaa, we -yɔ we nimeloo, wa 'yligbe gumunyu -gʊ. Wa ka -Lagɔɔ -pete kwɛɛ. 3 Wa mɪ -Lagɔɔ lubhonʊnyɔ *Moizɪ -yɔ Bhlabhlɛyuu lʊʊ bhlɪda. Wa nɛɛ:

«Jejitapɛ,
'tɪtɛ weee -Kanyɔ -Lagɔ,
-na lɛnʊgbʊnya 'yli,
'ɪn we nanɪa 'yli.
Nyɪma weee 'wlulapɪlɪnyɔ,
-na yoo mɪ tɪklɪɪ,
'ɪn we nanɪa 'yli.
4 -Ɔ 'nɪa ŋwnu ɔ 'ka -mɪ sɔ,
'ɪn ɔ 'ka -na 'ŋnɪ 'ylimanɪ,
-mɔɔ -kanyɔ 'nɪ -mɪ.

-We ka gbɔ -wa,
-mɪ -bhlogbɔɔ mɪa -mɔwlɔda.
Nɪɪ, dɔdɔgɔ -nyɪma weee yia -mɪ 'yu 'wlulagblia
wa 'ka -mɪ bɔbɔ,
-we ka gbɔ -wa,
wa ka -na lɛnɔgbɔ tɪklɪɪ -yɔyɪ.»
5 -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'ɪn ɪn yia -Lagɔbudu 'kadɔ -yɔyɪ ŋwɛkalɪda -mɔ yalɪ. -Mɔ we nɔkplɛ, -Lagɔɔ -mɔwlɔ -ladɪlɪda mɪ -mɔ. 6 'Anzɪ gbesɔ -we sɪasɪe gbesɔ mɪa kwɛɛ, mɔ 'tlaa -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ. We ka -bana 'pɔpa 'paɪnpaɪn 'wɔ. We 'kɪklɛyli mɪa, -can -cɛsli mɪa -bha. 7 Wee -yliyɔgali -mnɔaa 'yabhlo 'nyɛa wee 'anzɪ gbesɔ -can -kɔpɔ gbesɔ yoo. Wee 'kɔpɔ mɪ yeda 'yliyɔga -Lagɔɔ 'cɛ nya. 8 Gbeylo yabhlo 'bhɔa -mɔ -Lagɔɔ 'tɪtɛ -yɔ ɔ 'ŋnɪmnɪe 'wɔ, mɔ yea -Lagɔbudu 'kadɔ. Nɪɪ, sɪasɪe gbesɔ -we mɪa 'anzɪ gbesɔ kwɛɛ, we 'nɪ -slɔ 'plɪ nɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ pla.

16

Sɪasɪe gbesɔ

1 -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɪn 'nɔa wɛlɪ 'tɪtɛ yabhlo -we 'bhɔa -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, we nɛɛ 'anzɪ gbesɔ -ylaɛ: «-Lagɔɔ 'cɛɛ kɔpɔ gbesɔ nɪ, a mnɪ we nɔkpla -lɪ jitea dɔdɔ -gɔ.»

Sɪasɪee tɪanɔ

2 'Anzɪɪ tɪanɔ mnɪa, 'ɪn we yia wenɔɔ 'kɔpɔɔ nɔkpla -lu jite dɔdɔ -gɔ. 'Gbia 'nyii -we cɔnɔa, 'ɪn we yia nyɪma -yɔyi. Nɪɪ, nyɪma -wa kaa wee nɪmɛɛ yibhelida -yɔ, 'ɪn wa bɔbɔa -we wa tɛlɪa, 'ma wee 'gbianya yia -yɔ.

Sɪasɪee 'sɔnɔ

3 -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'anzɪɪ 'sɔnɔ yia wenɔɔ 'kɔpɔɔ nɔkpla -lu jite -mɔ gumunyu lɔ, 'ɪn 'nyu yia 'pɪɔn -zɛ, 'kwiee 'pɪɔn 'bhisa. 'Ɪn gumunyu lɔ -lu weee yia tlɪ.

Sɪasɪee tanɔ

4 Wemɔ 'anzɪɪ tanɔ yia we -nɔ jite -mɔ -gbɔanya -yɔ 'nyuwlukɔanya lɔ, 'ɪn we 'dɛ weee yia 'pɪɔn -zɛ. 5 'Anzɪ -we kaa 'nyi weee -gɔ wɛlɪ, 'ɪn ɪn yia we wɛlɪ 'nɔ, we nɛɛ:
«-Mɪ -ɔ mɪ -bha,
-mɪ -ɔ mɪ bhaa tɪada,
-mɪ -wa -Mɔwlɔnyɔ.
Sa -na bhua dɔdɔgɔ -nyɪmaa -yɔgbɔ 'wɔ nɪ,
we tɪklɪɪ.
6 -We ka 'gbɔ we mɪa tɪklɪɪ,
mɔ -wa nɪɪ,
maa jitea -Lagɔnyɪma -yɔ ɔ gbɔɔ -falɪpanyaa 'pɪɔn.
We 'dɛɛ 'gbɔ,
-ɪn ka wa 'pɪɔn 'nyɛ,
'ɪn wa yia we 'ma,
mɔ -wa wanɔɔ 'pɛnɪe.»
7 Nɪɪ, -mɔ 'slakagɔsalɪlu 'wɔ wɛlɪ yabhlo 'bhɔa, ɪn 'nɔa we, we nɛɛ:
«Jejitapɛ,
'tɪtɛ weee -Kanyɔ -Lagɔ,
gbɔzɔnɔ -wa:
-na gbɔwɔbhubhue mɪ gbɔzɔnɔ nya,
'ɪn we mɪ tɪklɪɪ.»

Sɪasɪee -mnɔanɔ

8 -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'anzɪɪ -mnɔanɔ yia -mɔɔnɔɔ 'kɔpɔɔ nɔkpla -lu jite 'ylɔ -gɔ. 'Ɪn 'ylɔɔ san yia

'wɔtɛmanı, 'ın we yia nyıma -sie. 9 Tɔɔn 'ylɔ 'pɔa, 'ın we yia nyıma -sie 'nyumɛɛ, -zugba wa vɛlıa -Lagɔ -ɔ 'paa wee gbɔnyii yoo. 'Sa we mıa 'bhie, wa'a 'bhiti wa dlı 'ın wa'a ŋwnu wa 'ka -Lagɔɔ 'ŋnı 'yli-manı.

Sıasıee gbunɔ

10 -Mɔɔ 'bıgɔ, 'anzıı gbunɔ jitea wenɔɔ 'kɔpɔɔ nɔkpla -lu wee nımɛɛ 'ŋnımnıkpe -gɔ. Tɔɔn, 'ın sabɔ yia bɛ da wee nımɛ pılıa -lu weee 'wlu la. Nıı, nyıma mua wa 'dɛɛ -kwıtaya wa sıasıee 'gbɔ. 11 Wa kuu 'cɔnɔe -yɔ wa 'gbianyaa 'gbɔ wa vɛlıa -Lagɔ -ɔ mıa yalı, -zugba wa zɔ wa gbɔnyii lɛnɔe 'yliyɔ.

Sıasıee gbelibhlonɔ

12 Nıı, wee 'anzıı gbe-libhlonɔ yia -mɔɔnɔɔ 'kɔpɔɔ nɔkpla -lu jite -gbɔa 'kadɔ -we wa laa Eflatı lɔ, 'ın we yia mna, nyımaa 'wlulapılınya -wa mıa 'ylɔɔ 'wɔsɔlɔda, wa -ka yi, wa 'ka 'plıı 'gbɔ. 13 -Mɔɔ 'bıgɔ, ın yia zuzu 'nyii* ta -we -yɔ gboŋwu 'wɔwlɔa -yɔyı, -zugba we tlaa -zatıbhɛ klaa, wee nımɛ klaa, we -yɔ yoyogbɔɔ -falıpanyɔ ŋwɛɛ. 14 Nıı, 'Kuzu 'paa wee zuzunya yoo, gwɛdigbɔnya we nɔa lɛ. Dɔdɔ weee -gɔ we mnıa we 'ka nyımaa 'wlulapılınya weee 'bɔmnı, we 'ka wa 'wlugɔgwlalı, 'ın wa 'ka tɔ gɔ, 'tıtɛ -ka -Lagɔɔ 'ylı 'kadɔɔ zlı.

15 Nyımaa -Kanyɔ nɛɛ: «Nıı, 'wienyɔ 'bhisa na yia yia. -Mɔmɔ 'nı 'ylaa 'wɔ -mı, 'ın ɔ -ka ɔ -bana lazɔ ɔ 'dɛ kwesi nı, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mı ɔ -nɔ nya. 'Ɪn ɔɔ nyımɛ 'na 'ka nɔ kpanɔ nya, nyıma -ka ɔ ylada -mı, zɔ 'na 'ka ɔ 'bha.»

16 Wamıa nyımaa 'wlu-lapılınya weee, 'ma zuzu 'nyii gɔgwlalıa 'wlu da yabhlo. -Mɔ wa laa zuifɔwɛlı 'wɔ Amagedɔn.

Sıasıee gbesɔnɔ

17 Nıı, wee 'anzıı gbesɔnɔ jitea wenɔɔ 'kɔpɔɔ nɔkpla -lu -mɔ yalı -pıpɛ 'wɔ. -Mɔ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, ɔ 'ŋnımnıkpe 'wɔ wɛlı 'tıtɛ yabhlo 'tlaa, we nɛɛ: «We ka bhıa.» 18 Tɔɔn, 'nyu 'paa 'yıka, wɛlınya gbaa, -dɛ -gaan, 'ın dɔdɔ yia zuklu 'tıtɛɛ. Nıı, nyıma -ka bhaa dɔdɔ -gɔ lamı we 'ka -zɛɛn ylı, dɔdɔ 'nıa -slɔ 'sa zuklu. 19 'Gbe 'kadɔ yia ladıdlı ta, 'ın laga -gbenya yia labhɔ. -Lagɔɔ dlı yia Babilɔnɔ -gɔ -bho, 'ın ɔ yia we nɔ -kɔpɔ 'nyɛ, we 'ka 'ma. Wee 'kɔpɔ mı yeda ɔ 'cɛ 'kadɔ nya. 20 Dɔdɔnya -we mıa gumunyu nyıdı, 'nyu ka we 'dɛ weee mna, wa'a 'yı 'maslɛɛn -gɔgɔnyaa 'wlu -yɔ. 21 Ŋwɔtlɔ -pue bhɔa yalı, -zugba we bhlili nyıma -gɔ tɔkpa 'kadı 'bhisa. We 'wɔwɔlɔe mneni we 'ka kilo glɔ 'sɔ nyni. 'Ɪn ŋwɔtlɔ -pue nıı 'gbɔ nyıma vɛlıa -Lagɔ, -we ka gbɔ -wa, 'yli wee sıasıe 'ylia.

* **16:13** Zuzu 'nyii: 'sɛbhɛ tɔlɔa nɛɛ pɔın -ka zuzu.

17

-Lagɔ 'bhua Babilɔnvɔ - yɔgbɔ 'wɔ

1 Wee 'anzɪ gbesɔ -we kaa 'kɔpɔ gbesɔ kwɛɛ, we 'yabhlo bɛa 'mɪ -yɔ, 'ɪn we nɛɛ 'mɪ -yla: «Yɪ, sa -Lagɔ yia 'naabɪzɪŋwnɔ 'kadɔ -kaslɔ 'wɔpaa, ɪn 'ka -mɪ we 'klɔslolu. Ɔɔ ŋwnɔ -wa 'gbe 'kadɔ -we mɪa 'nyii -zlo kwesi. 2 Nɪɪ, dɔdɔgɔ -nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya -yɔ ɔɔ 'ŋwnɔ 'sɔ ka -budu 'wɔdɪ. Dɔdɔgɔ -nyɪma ka ɔ nɔ 'ma sa duun. 'Ɪn -mɔmɔ -ka ɔ nɔ 'ma, -mɔɔ -kanyɔ ka ɔ mɔtnɪ lɔ bhlili.»

3 -Lagɔɔ Zuzu 'bhua 'mɪ 'wɔ, 'ɪn 'anzɪ yia 'mɪ da bɛblɛɛ kwa. -Mɛmɛ mɪa, 'ɪn ɪn yia 'ŋwnɔ yabhlo -yɔyɪ, -zugba ɔ -dɪ nɪmɛ zalɔ -gɔla. Wee nɪmɛɛ -gɔ wlu gbesɔ, 'ɪn we 'gwɪ kugbua, 'ɪn -Lagɔɔ vɛlɪ -ŋnɪnya mɪa we -yɔcɛlɪda da weee. 4 Ɔɔ ŋwnɔ ka 'naa -zɔnɔ -bana zalɔ 'wɔ. Nɪɪ, -can klaa, tɔkpa -zɔnɔ klaa, we -yɔ 'ŋnɪmnɪli wa laa 'pɛlɪlɪ, mɔ nya ɔ -kpea. -Can -kɔpɔ mɪa ɔ kwɛɛ. Nɪɪ, -nyanɪ yea wee 'kɔpɔ: mɔ -wa ɔ -yɔ nɔkpasiaa -budu 'wɔdɪdɪee pɔɪn. 5 'Ŋnɪ yabhlo, -we ka ji mɪa zizeda, -mɔɔ mɪ ɔ 'klɔ -yɔ cɛlɪda. Mɔ -wa:

BABILƆNƱGBE 'KADƱ
'NAABƗZƗŋWNƗƗ 'NYAA -YƆ
DƱDƱ -GƱƱ -NYANƗƗ
GWEDƗDA

6 'Ɪn ɪn yia we 'jiyibheli nɪɪ, -Lagɔnyɪmaa 'pɪɔn -yɔ -Zezuu gbɔdayɪnyaa 'pɪɔn -we ɔ 'maa, we nɔ mɪ ɔ 'bhada.

Ɪn 'yɪa ɔ -yɔ, 'ɪn we yia 'mɪ ŋwɛgaga -sɔbhalɪ. 7 'Anzɪ nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbɔ we yi 'sa -mɪ -lvɛlɪa? Nɪɪ, ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔ nɪmɛ -we -gɔ ɔ -dɪa la, nɪmɛ -we kaa 'wlu gbesɔ -yɔ 'gwɪ kugbua, we 'ji -we mɪa zizeda, 'mɔ na yia -mɪ -yla gbaa. 8 Nɪmɛ -we -ɪn 'yɪa dɛ -yɔ, we mɪ bha la. -Slɛɛn mɪa, we 'nɪ lamɪ. 'Bhɔka -we 'nɪa bhloluda -ka, we 'wɔ we yia 'tlaa, 'ɪn wa 'ka we lasa. We 'ka dɔdɔɔ gwedɪda bhlili, nyɪma -wa ka ŋnɪ 'nɪa 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wɔ cɛlɪda -mɪ, ŋwɛgaga yia wa sɔbhaa wa -ka wee nɪmɛ 'yɪ. -We ka gbɔ -wa, wee nɪmɛ mɪ bha la, -slɛɛn mɪa, we 'nɪ lamɪ, nɪɪ, lɔ we yia yia.

9 «-Slɛɛn mɪa, -ɪn 'nɔ gbɔ 'wɔla gbɔyilo nya. We -gɔ wlu gbesɔ mɪa, -gɔgɔ gbesɔ -wa. -Mɔ ɔɔ 'ŋwnɔ -dɪlɪa la. 'Ɪn we mɪ 'yaa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya gbesɔ nya. 10 Nɪɪ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya gbɔ mɪa waa gbesɔ -manɪ glaa, -maa ka bhli, wa 'nɪ -slɛɛn wa 'bɪ 'wɔ -mɪ. Nɪɪ, wa gbelibhlonɔ pɪlɪa -slɔ nyɪma 'wlu la. Wa gbesɔnɔ 'nɪ -slɔ nyni. 'Ɪn ɔ -ka yi, ɔ 'na 'ka -gwlɛ. 11 Bhlasabhla -nɪmɛɛ tɪanɔ mɪa, -we mɪ bhaa la, 'ɪn -we 'nɪa -slɛɛn lamɪ, mɔ -wa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔɔ gbetanɔ. We mɪ waa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya gbesɔ -manɪ glaa. La wa yia we -saa.

12 «'Gwɪ kugbua -ɪn 'yɪa dɛ -yɔ nɪ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya kugbua -wa. Wa 'nɪ -slɔ wa 'tɪtɛ 'yɪ. Nɪɪ, wa -ka wa 'tɪtɛ 'nyɛ nɪ, 'ɪn wa -yɔ wee nɪmɛ 'sɔ pɪlɪa nyɪma 'wlu la, bhla -sɛlɛɛ -nɔ nya. 13 Waa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya weee mɪa, wa 'wlukɔɔngbɔ -bhlo. We 'dɛɛ 'gbɔ wa yia wa latɛlo -yɔ wa 'tɪtɛ wee nɪmɛ -yla tɪ. 14 Ma yia Bhlabhlɛyu tɔ dɪlɪa, 'ɪn lua

ɔ yia wa. -We ka gbʊ -wa, mɔ pılıa nyımaa 'wlulapılınya weee 'wlu la, 'ın ɔ mı -cıaan nʊ -kanyɔ nya. Nyıma -Lagɔ laa, 'ın ɔ yia -bha wa -sa, 'ın wa mıa tıklıı -Lagɔ 'yu, -maa -yɔ ɔ sɔ yia wa lua.»

15 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'anzı nɛɛ 'mı -ylaɛ: «'Nyi -we -ın 'yıa dɛ -yɔ, da 'naabızıŋwnɔ -dıa la, mʊ -wa nyımaa klu klaa, nyımaa -zlo klaa, laga klaa, we -yɔ wɛlıı 'yli -bhlo -bhlo gbanya. 16 'Gwı kugbua -we -ın 'yıa dɛ -yɔ, we -yɔ wee nımɛ, mʊnya yia ɔɔ 'naabızıŋwnɔ 'wʊnyɛa. -We weee ɔ kaa kwɛɛ, kwɛɛ we yia we ɔ -saa -nya, 'ın we 'ka ɔ tı kpanʊ nya. Ɔ yıcɛ we yia lia, 'ın we 'ka ɔ pnıı -kosu 'wʊpa. 17 -We ka 'gbʊ we 'kaa we lɛnʊ -nya, mʊ -wa nıı, -Lagɔ zʊa we we dlı 'wʊ, we 'ka dlı -bhlo -ka, 'ın we 'ka we 'tıtɛ nımɛ -yla tı ɔ dʊmagbʊ nya. We 'dɛɛ 'gbʊ, 'tıtɛ weee waa nyımaa 'wlulapılınya yia wee nımɛ yoo 'nyɛa. 'Sa we yia -mıa, 'ın we 'ka -Lagɔɔ wɛlıı -gʊgbʊʊ lɛnʊbhla ylı. 18 Nıı, 'ŋwnɔ -ın 'yıa dɛ -yɔ, wee 'gbe 'kadʊ -wa. Mʊ pılıa da dʊdʊgʊ -nyımaa 'wlulapılınya weee 'wlu la.»

18

Babilɔnʊgbee bhlibhlie

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ın yia 'anzı -putu -yɔyı yalı 'bhʊda. We ka 'tıtɛ, 'ın we san nynia dʊdʊʊ da weee. 2 We 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ, we nɛɛ:

«Ɔ ka bhli, Babilɔnʊgbe 'kadʊ ka bhli.
-Bha zuzu 'nyii dılıa -slɛɛn la.
Pʊınkazuzu weee -yɔ pʊınkazia weee -we wa nyɛa 'wʊ,
mʊ dılıa -bha la.
3 Nıı, ɔ ka laga weee ɔ nʊ 'nyɛ sa duun,
'ın -mɔmɔ -ka ɔ nʊ 'ma,
'ın -mɔɔ -kanyɔ bhlilia ɔ mʊtnı lʊ.
Dʊdʊgʊ -nyımaa 'wlulapılınya -yɔ ɔ 'sɔ ka -budu 'wʊdı.
'Ya, ɔ 'ŋnımnıe 'kadʊʊ 'gbʊ,
dʊdʊ -gʊʊ -valɛpanya ka 'gwɛzi duun 'yı.»
4 'In ın yia wɛlı -putu 'bhʊa yalı 'nʊ, we nɛɛ:
«Na nyıma, a 'tla Babilɔnʊgbe nʊkplɛ.
A -ka we lɛnʊ, a 'na 'ka ɔ gbʊnyuu glaa -mı,
'ın sıasıe -we yia ɔ bhıtıa,
a 'na 'ka we 'wʊ -mı.
5 Nıı, ɔ gbʊnyii ylıa yalı.
-Lagɔ 'nı ɔ lɛnʊgbʊ 'nyii 'wʊdlʊ.
6 Sa ɔ nʊa ɔ nyıma, a nʊ 'sa ɔ.
-We ɔ nʊa nyıma -yla lɛ,
a nʊ we -zakpa 'sɔ lɛ ɔ -yla.
'Kɔpʊ -we 'wʊ ɔ 'nyɛnıa nyıma nʊ,
a palı -mɔ 'tɛlɔ nʊʊ -zakpa 'sɔ ɔ -yla.
7 'Dɛɛ 'ylimanıe -yɔ 'ŋnımnıe ɔ 'yıbhaa.
We 'dɛɛ 'gbʊ, a 'nyɛ ɔ 'sasʊkpa -sıasıe -yɔ guwʊwlʊwlʊe.
Ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ -yla:
‹In -dı 'ŋnımnıkpe -gʊla.
In 'nı -dʊgbaŋwnɔ,
'ın gu 'na 'ka 'mı 'wʊwlʊ.›
8 We 'dɛɛ 'gbʊ, sıasıe 'kadı -we yia ɔ ylıa 'ylı -bhlo nya, mʊ nı:
nyımɛ -bhagu klaa, guwʊwlʊwlʊe klaa,
we -yɔ ŋwɔ.
We 'dɛ weee yia ɔ -gbɛ yia.

'Ɪn -kosu 'ka ɔ -sie.
Cɪɪn, Jejitapɛ -ɔ 'bhua ɔ -yɔgbʋ 'wʋ,
ɔ ka 'tɪtɛ.»
9 Nɪɪ, dʋdʋgʋ -nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya -yɔ ɔ ka -budu 'wʋdɪ. Wa ka ɔ 'gwɛzi li. We mɪ 'saa 'gbʋ, -kosu -we yia ɔ -siea, wa -ka we gbeylo -yɔyɪ, wia wa yia. -Gle wa yia 'paa wee 'gbee 'gbʋ. 10 Wa 'na 'ka we kwesi lanyni, -we ka gbʋ -wa, nyanɔ wa yia nʋa wee sɪasɪe 'kadʋʋ 'gbʋ, 'ɪn wa 'ka gbaɛ:
«Gbʋnyuu! Gbʋnyuu!
Babilɔnʋgbe 'kadʋ, 'gbe 'tɪtɛ,
-Lagɔɔ 'cɛ 'kadʋ ka ɔ lasa 'lɛlɪ -bhlogbɔɔ nya.»
11 Nɪɪ, dʋdʋ -gʋʋ -valɛpanya mɪ wida, wa mɪ -gle 'pada wee 'gbee 'gbʋ. Wa -valɛ'ɛ zɔ -slɛɛn. 12 Wa pɛlʋpa -li nɪ: -can klaa, 'gwɛzi 'pʋpa klaa, tʋkpa -zɔnʋ klaa, 'pɛlɪlɪ klaa, 'naa -zɔnʋ klaa, 'naa -zalʋ -we ka -valɛ 'tɛa klaa, -mislɔ naa klaa, we -yɔ suu 'yli -bhlo -bhlo -we wa'a 'yɪa bhebhe. Tɛlɪtɛlɪli mɪ 'ya -bha, tɔlʋa mɪ lʋɛgla nya, tɔlʋa mɪ su -zɔnʋ nya, tɔlʋa mɪ nɛtɛ -zɔnʋ nya, 'ɪn tɔlʋa mɪa tʋkpa 'nanɪ nya. 13 -Zapʋʋ nnanɪli mɪ -bha, -li -we ka ŋnɛ mɛnɪa, we mɪ 'ya -bha, -mʋ -wa: *-lasiklɔ klaa, *milɪ klaa, we -yɔ 'wlɪ. Nɪɪ, nʋ klaa, 'kpɪ klaa, bleya -yɔ we bhʋbhʋ klaa, 'bhlinya klaa, bhlabhlɛnya klaa, nɪmɛsʋʋnnya klaa, we -yɔ -nɪmɛsʋʋʋn 'wʋgbizewotlonya mɪ 'ya -bha. 'Bhie, galɪ -yɔ nyɪma tɔlʋa mɪ -bha. 14 Nɪɪ, -valɛpanya nɛɛ wee 'gbe -ylaɛ: «-Lu weee a 'yɪbhaa, wa'a 'yɪ -slɛɛn we amaa -gbɛ. -We ka -valɛ 'tɛa, -we nanɪa 'yli, we ka amaa -gbɛ mnɔ, wa 'na 'ka 'maslɛɛn we 'yɪ amaa -gbɛ.» 15 -Valɛpanya, -wa 'yɪa 'gwɛzi wa -valɛ 'bɪ wee 'gbe 'wʋ, wa 'na 'ka we kwesi lanyni. Nyanɔ wa yia nʋa wee sɪasɪe 'kadʋʋ 'gbʋ. Wia wa yia, -gle wa yia 'paa. 16 'Wʋ wa yia 'kpɪaɛ:
«Gbʋnyuu! Gbʋnyuu!
Gbe 'kadʋ mɪa da nɪ,
'naa -zɔnʋ -yɔ 'naa -zalʋ -we ka -valɛ 'tɛa,
zlɪmɛ mʋ kaa we kuu.
-Can klaa, tʋkpa -zɔnʋ klaa, we -yɔ 'pɛlɪlɪ,
'mʋ ɔ kpelia zlɪmɛ.
17 Nɪɪ, 'lɛlɪ -bhlogbɔɔ nya
we -li -zɔnʋ weee 'bhʋa la.»
Batoo -panya weee klaa, -wa plɪlɪa gumunyu -gʋ klaa, we -yɔ -wa nʋa batoo 'wʋ lubho -yɔ -wa yɪa wanʋʋ lililu 'nyu -gʋ -valɛpapɪe 'bɪ, wa 'dɛ weee ka wee 'gbe gwevla. 18 -Kosu mɪa wee 'gbe -sieda, wa -ka we gbeylo -yɔyɪ, 'ɪn wa 'kpɪa 'wʋɛ: «Gbe mɪa dɛ, we 'sɔnʋ 'nɪ -mɪ.» 19 Bla wa slua 'wluo, -zugba wa wi, wa pa -gle, wa gbaɛ:
«Gbʋnyuu! Gbʋnyuu!
Babilɔnʋgbe 'kadʋ,
nyɪma weee -wa plɪlɪa amaa -gbɛ
batoo 'wʋ gumunyu -gʋ,
wa ka 'gwɛzi -cɪan -zɛ amaa 'gbʋ.
Ama 'bhʋa la 'lɛlɪ -bhlo nya.»
20 Yalɪ, wee 'gbe ka labhʋ, a li 'mʋna. -Lagɔnyɪma, ɔ tietienya, ɔ gbʋʋ -falɪpanya, amɪa li 'ya 'mʋna. Nɪɪ, -Lagɔ ka

wee 'gbe ɔ 'cɛ 'klʊslolu gbʊ -we we nʊa lɛ aın -yla, we 'gbʊ.
21 Tɔʊn, 'anzı 'tıtɛ yabhlo yia tʊkpa 'wʊbhu. Nıı, wee tʊkpa wɔlʊ 'wʊ -glıgbɔ 'bhisa. We 'bhua we 'wʊ, we vitelia we gumunyu lʊ, 'ın we nɛɛ:
«A yla, 'sa -bhlokpadɛ wa yia
Babilɔnʊgbe vitelia,
'ın we 'ka labhʊ.
22 Wa 'na 'ka 'maslɛɛn lʊʊ 'nʊ
Babilɔnʊgbe nʊkplɛ.
Wa 'na 'ka -petee wɛlı 'nʊ.
Wa 'na 'ka 'maslɛɛn lɛglɛ 'nʊ.
Wa 'na 'ka lubho -yɔ lubhonʊnya 'yı.
Wa 'na 'ka 'maslɛɛn 'wuu -jiji 'nʊ.
23 'Napɛɛ san 'na 'ka 'maslɛɛn lı
-mɔ Babilɔnʊgbe nʊkplɛ.
Wa 'na 'ka nyimeslɔyu -yɔ ɔ 'ŋwnɔɔ wɛlı 'nʊ.
Nıı, amaa -valɛpanya 'ylia -benyi dʊdʊ weee -gʊ,
'ın a yia laga weee -dawli 'wʊnʊ
amaa ylisi nya.»
24 Nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya -yɔ -Lagɔnyımaa tlıtlıe, we -yɔ nyıma weee -wa wa 'bhaa dʊdʊ -gʊʊ tlıtlıe mı ɔ 'wlu.

19

Luluee lʊʊ
1 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ın yia nyımaa -zloo wɛlı 'nʊ -mɔ yalı gbada. Wee wɛlı nɛɛ:
«*Aleluya!
-Amıaa -Lagɔ ka -aın gbʊ 'wʊsa.
-Lagɔ -ɔ 'ylia, 'ın -ɔ 'tɛa la,
'mɔ ɔ -mıa.
2 Nıı, ɔ gbʊwʊbhubhue tıklıı,
'ın ɔ gbaa gbʊzɔnʊ.
'Naabızıŋwnɔ 'kadʊ mıa,
ɔ ka ɔ gbʊ dılı.
Ɔ ka dʊdʊgʊ -nyıma duun pʊınplalı
wa nya mʊtnı lɛnʊe nya.
Ɔ ka -Lagɔnyıma 'bha:
we 'dɛɛ 'gbʊ, -Lagɔ yia wa kpasa.»
3 Wee wɛlı nɛɛ 'yaɛ:
«Aleluya!
Wee 'gbe 'kadʊʊ gbeylo mı 'wʊsɔda
'ylı weee -nʊ nya.»
4 Waa nyıma kpası glʊ -bhlo 'ya -mnʊa -yɔ 'yliyɔgali -mnʊa -kʊlʊa 'kukolu -Lagɔ -ɔ -dıa 'ŋnımnıkpe -gʊ la, ɔ 'yu, 'ın wa yia ɔ bʊbɔ, -zugba wa gbaɛ:
«-Amɛnı! Aleluya!»

Bhlabhlɛyuu 'ŋwnɔkwafɛtı
5 'Ya, wɛlı yabhlo 'tlaa 'ŋnımnıkpe 'wʊ, we nɛɛ:
«Amıa, -Lagɔɔ lubhonʊnya,
amıa sɔa da ɔ,
we 'dɛ yi 'yua -sɛsɛ -zɛoo,
we 'dɛ yi nyıma 'kadı -zɛoo,
a 'dɛ weee bhlı -amıaa -Lagɔɔ 'ŋnı.»
6 Tɔʊn, ın yia wɛlı -we 'wlʊa nyımaa -zlo mıa gbadaa wɛlı 'nʊ. -We 'wlʊ 'ya gumunyuu -yɔ -dɛɛ -jiji. We nɛɛ:
«Aleluya!
Cuın, -slɛɛn mıa, Jejitapɛ,
'tıtɛ weee -Kanyɔ -Lagɔ pılı
nyıma weee 'wlu la.
7 -A li 'mʊna,
-a 'ylimanı -Lagɔɔ 'ŋnı 'mʊna nya.
Nıı, -slɛɛn mıa,
Bhlabhlɛyuu 'ŋwnɔkwakwıe -wa.
'Ŋwnɔ -ɔ ɔ -saa -bha ɔ -nʊ nya,
-mɔɔ ka -mɔɔ 'dɛ 'ylina-manı.
8 Ɔ ka 'wʊpla -bana yabhlo 'yı.
'Naa -zɔnʊ -bana -wa,
lı we lıa,

'ın we mıa -mɔwlɔda.»
(Nıı, wee 'naa -zɔnɔ mıa, mɔ -wa -Lagɔnyımaa libho -zɔnɔ.)

9 'Anzı nɛɛ 'mı -yla: «-We ın mıa gbada, -ın cɛlı we, -Lagɔwɛlıı 'dɛbhie -gbolu -wa. Nıı, -wa wa laa Bhlabhlɛyuu 'ŋwnɔkwafɛtı 'wɔ, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mı wa -nɔ nya.»

10 Tɔɔn, ın yia 'kukolu 'sibhli 'anzıı bhɔ -yɔ, ın 'ka we bɔbɔ. 'Ɪn we nɛɛ 'mı -ylaɛ: «-In nɔ 'nanɔɔ, -ın 'na nɔnɔ 'sa -nı. Nıı, -amı mıa, -Lagɔɔ lubhonɔnyɔ ın -mıa, -mı -yɔ -na bhelia -yɔ -na bhɔlɔa -wa mıa -Zezuu gbɔdayınya nya, aın 'bhisa. -Lagɔɔ 'dɛ -bhlo -ın 'kaa bɔbɔ.»

Cıın, -Zezuu gbɔdayıwɛlı -wa -Lagɔgbɔɔ -falıpanyaa wɛlıı somi.

Nımɛsɔɔn 'pɔpaa -gɔladınyɔ

11 -Mɔɔ 'bıgɔ, 'ın ın yia yalıı ŋwɛkalı -nɔ -yɔyı. -Bhɛdɛ mıa, nımɛsɔɔn 'pɔpa mıa -bha. Wee nımɛsɔɔɔn -gɔladınyɔ wa laa Wɛlı -bhlo -yɔ Gbɔzɔnɔ. Ɔ gbɔwɔbhusɔ -yɔ ɔ tɔgɔsɔ tıklıı. 12 Ɔ 'yli nyumaa -kosu 'bhisa. -Can -klooo -zlo mıa ɔ 'wluo. 'Ŋnı yabhlo mı ɔ -yɔcɛlıda, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı we -yi, we 'nı ɔ 'dɛ -bhlo 'wɔbhɔ. 13 -Bana -we mıa ɔ 'wɔ, 'pıɔn wɔtɔmanıa we, tɔgɔnyɔɔ -bana 'bhisa. Ɔ ŋnı -wa -Lagɔwɛlı. 14 Yalıı 'slɔja mı ɔ 'bı, wa 'dɛ weee mı nımɛsɔɔn 'pɔpanya -gɔ. -Ɔ -ka -mı, 'naa -zɔnɔɔ -bana 'pɔpa 'paınpaın mı ɔ 'wɔ. 15 -Ɔ -dıa wee nımɛsɔɔn -gɔ la, ɔ ka 'nɛnɔ -tɔgɔgblɛ ŋwɛɛ. Wee tɔgɔgblɛ nya ɔ yia dɔdɔgɔ -nyıma bhıtıa. 'Ma ɔ yia ŋwɛ -gɔ zɔa 'tıtɛ nya. Mɔ yia -dlɔya 'wɔnyazɔa 'tıtɛ -ka -Lagɔɔ 'cɛ 'kadɔ 'wɔ. 16 Nıı, 'ŋnı yabhlo mı ɔ -bana -yɔ ɔ bhɔgɔ -yɔ cɛlıda. Wee ŋnı -wa:

NYIMAA 'WLULAPILINYAA
'WLULAPILINYƆ
WE -YƆ
NYIMAA -CIAAN NU -KANYƆ

17 -Mɔɔ 'bıgɔ, 'ın ın yia 'anzı yabhlo -yɔyı 'ylɔ nɔkplɛ. 'Zia weee, -we mıa -bluda -mɔ yalı 'pıpı, we 'kpıa 'wɔ 'tıtɛɛ we -yla, we nɛɛ: «A yi. A suslolu 'wɔ, -Lagɔɔ lililu 'kadɔɔ 'gbɔ. 18 Nıı, a yi nyımaa 'wlulapılınya klaa, 'slɔjaa 'yugalınya klaa, we -yɔ nyıma 'tıtɛ, a yi wa 'kwie lia. A yi nımɛsɔɔnnya -yɔ we -gɔladınyaa 'kwie lia. A yi nyımaa 'yli -bhlo -bhloo 'kwie lia: we 'dɛ yi galı -zɛoo, we yi -wa 'nıa galı nya -mı -zɛoo, we yi 'ylaaslıı -zɛoo, we yi nyıma kpası -zɛoo, a yi wa 'dɛ weee 'kwie lia.»

19 Tɔɔn, wee nımɛ klaa, nyımaa 'wlulapılınya klaa, we -yɔ we 'slɔja, 'ın ın yia we -yɔyı. Wa ka 'wlugɔgwlalı wa -yɔ ɔɔ nımɛsɔɔɔn -gɔladınyɔ -yɔ -mɔɔ 'slɔja 'sɔ 'ka tɔ gɔ. 20 Nıı, wa ka wee nımɛ -yɔ wee yoyolagɔgbɔɔ -falıpanyɔ kpa. Wee yoyogbɔɔ -falıpanyɔ ka gwɛdigbɔ lɛnɔ wee nımɛ 'yu we 'ka nyıma -dawli 'wɔnɔ. Nyıma -wa kaa wee nımɛɛ yibhelida -yɔ, 'ın wa bɔbɔa we tɛlıtɛlınɔ, 'ma we nɔa -dawli 'wɔ. Nıı, we 'dɛ 'sɔɔ 'yliyɔganɔ wa vitelia -kosu 'kadɔ -yɔ -bhubhui -slo 'wɔ.

21 'Ɪn nımɛsɔɔɔn -gɔladınyɔ yia nyımaa pnıı 'bha ɔ 'nɛnɔ -tɔgɔgblɛ -we mıa ɔ ŋwɛɛ, we

nya, 'ın 'zia weee yia wa 'kwie li.

20

-Zezu pılıa nyıma 'wlu la -zʋ 'wlu gbuu -nʋ nya

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ın yia 'anzı yabhlo -yɔyı yalı 'bhʋda. -Laklı yabhlo -yɔ -pɛklɛɛ 'kadʋ yabhlo mı we kwɛɛ. Nıı, 'bhʋka -we 'nıa bhloluda -ka, we -laklı -wa. 2 'Ɪn we yia -zatıbhɛ kpa. *-Zatıbhɛ mıa, *tıbhɛ, -we mı bhaa, mʋ -wa. Nıı, 'Kuzu wa laa *-Saatan, mʋ -wa. Wee 'anzı kpaa we, 'ın we yia we gbʋan wee -pɛklɛɛ nya, -zʋ 'wlu gbuu -nʋ nya (1.000). 3 We vitelia we 'bhʋka 'wʋ, we 'paa we -laklı ŋwɛ, 'ın we yia we -gʋgbalı: -mʋʋ yi 'wlʋ nıı, we 'tla wee 'bhʋka 'wʋ, -zugba -zʋ wa -dılıa we, we 'nı -slɔ gba, we yi -mɔ 'tla, we yi dʋdʋgʋ -nyıma -dawli 'wʋnʋ. Nıı, we bhla -ka bhıa nı, 'ın wa 'ka we 'yitide bhla -sɛlɛɛ -nʋ nya.

4 Tɔʋn, 'ın ın yia 'ŋnımnıkpenya -yɔyı. -Wa -dıa we -gʋla, ma 'yıa 'tıtɛ wa 'ka nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhu. Nyıma wa -dıa 'wlu -gʋ, 'ın ın yia wa zuzunya -yɔyı. -We ka 'gbʋ wa yia wa 'bha, mʋ -wa nıı, -Zezuu gbʋdayınya wa -mıa, 'ın wa yi 'yaa -Lagɔgbʋ gba. Waa nyıma mıa, wa 'nı wee nımɛ -yɔ -we wa tɛlıa bʋbɔ. Wa 'nı wee nımɛɛ yibhelida 'klʋ -yɔ -ka, 'ın wa 'nı we sɔ -yɔ -ka. Waa nyıma mıa, wa ka tlıtlınya glaa 'wʋsɔ, 'ın wa -yɔ Klisı 'sɔ yia nyıma 'wlulapılı -zʋ 'wlu gbuu (1.000) -nʋ nya.

5 Ma -wa tıatıa -nyıma -wa -Lagɔ -sɔlʋa tlıtlınya glaa 'wʋ. Wee -zʋ 'wlu gbu 'nı -slɔ bhıa nı, nyıma tɔlʋa 'na 'ka 'wʋsɔ. 6 Nyıma -wa -Lagɔ -sɔlʋa 'wʋ tıa tlıtlınya glaa, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı wa -nʋ nya, -Lagɔɔ -nʋ wa -mıa. Tlıtlıee 'sɔnʋ 'nı 'tıtɛ -ka wa -gʋ. Waa nyıma mı -Lagɔ -yɔ Klisıı bʋbɔnya nya. Wa -yɔ Klisı sɔ yia nyıma 'wlulapılıa -zʋ 'wlu gbuu -nʋ nya.

-Saataan lulue

7 Zlı wee -zʋʋ 'wlu gbu -ka bhıa nı, 'ın wa tidea -Saatan 'yi. 8 'Ɪn we mnıa dʋdʋʋ bɛta -mnʋaa -gʋ -nyıma -wa wa laa Gɔgʋ -yɔ Magɔgʋ* -dawli 'wʋnʋa. 'Wlu we yia wa gʋgwlalıa, wa 'ka tʋ gʋ. 'Wʋ wa yia zumanıa gumun-yuu ŋwɛyɔ -bʋsɛ 'bhisa. 9 Dʋdʋ weee -gʋ wa yia 'plılıa, 'ın wa 'ka -Lagɔnyımaa ladılıda -we -wa 'gbe -we -Lagɔ 'yıbhaa, wa 'ka we gbeli. Nıı, -kosu yabhlo yia yalı 'bhʋa, nyıma -wa -Saatan gʋgwlalıa 'wlu, we 'ka wa lasa.

10 Tɔʋn, *'Kuzu -we nʋa -benyi nyıma -dawli 'wʋ, wa kpaa we, -kosu 'kadʋ -yɔ -bhubhui -slo -we 'wʋ wa vitelia wee nımɛ -yɔ yoyogbʋʋ -falıpanyɔ, 'ın wa yia -mɔ we viteli. Sabɔoo, zlıoo, sıa wa yia 'kɔmʋʋ.

'Wʋbhlolu gbʋwʋbhubhue

11 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ŋnımnıkpe 'kadʋ -we pɔlʋa, we -yɔ we -gʋladınyɔ mıa, 'ın ın yia wa -yɔyı. Dʋdʋ -yɔ yalı ka ɔ kwɛɛ -gwa: wa'a 'yı 'maslɛɛn we -yɔ. 12 Nyıma 'kadı -yɔ

* **20:8** Gɔgʋ -yɔ Magɔgʋ: nıı, 'ŋnı -we wa zʋa -Lagɔɔ tʋnyıma, mʋ -wa.

nyıma -kpɔa -wa tlıa, 'ın ın yi 'yaa -maa -yɔyı 'ŋnımnıkpe 'kadɔ 'yu. 'In 'anzınya yia 'sɛbhɛnya 'wɔkalı. Nıı, 'ın wa yi 'yaa 'sɛbhɛ -putu 'wɔkalı: 'yliyɔga -sɛbhɛ -wa. Tlıtlınya mıa, wa lɛnɔgbɔ -gɔ wa bhua wa -yɔgbɔ 'wɔ, sa we mıa cɛlıda wee 'sɛbhɛnya 'wɔ, 'sa. 13 Tlıtlınya mıa gumunyu lɔ, -maa ka -mɔ 'tla. Tlıtlıe -yɔ tlıtlınyaa -zɔɔ ka 'ya -mɔɔɔ -nɔ wla. -Ɔ -ka -mı, -mɔɔ lɛnɔgbɔ -gɔ -Lagɔ 'bhua -mɔɔ -yɔgbɔ 'wɔ, 'sa. 14 'In wa yia tlıtlıe -yɔ tlıtlınyaa -zɔɔ -kosu 'kadɔ 'wɔ viteli. Mɔ -wa tlıtlıee 'sɔnɔ. 15 'In nyɔɔo nyɔɔ ka ŋnı 'nıa 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wɔ cɛlıda -mı, 'ın wa yia -mɔɔ -kosu 'kadɔ 'wɔ viteli.

21

-Zeluzalɛmɔ lolu

1 -Mɔɔ 'bıgɔ, 'ın ın yia yalı lolu -yɔ dɔdɔ lolu -yɔyı. Yalıı tıanɔ -yɔ dɔdɔɔ tıanɔ ka labhɔ, 'ın gumunyu 'nı -slɛɛn lamı. 2 'In -Lagɔɔ 'gbe -we -wa -Zeluzalɛmɔ -lolu, 'ın ın yia we -yɔyı yalı -bhɔda. We yia we 'dɛ 'ylinamanı nɛɛ 'ŋwnɔyu -ɔ mı ɔ 'lowli wɔda. 3 Tɔɔn, wɛlı 'tıtɛ yabhlo 'bhɔa -mɔ 'ŋnımnıkpe 'wɔ, 'ın ın yia we 'nɔ. We nɛɛ: «-Slɛɛn mıa, -Lagɔɔ ladıda mı nyıma glaa, wa glaa ɔ yia ladıa. Ma yia ɔ nyıma -zɛa. -Lagɔɔ 'dɛbhie -yɔ wa sɔ yia -mıa, 'ın ɔ 'ka wa -Lagɔ nya -mı. 4 Wa -ka wi nı, -Lagɔ yia wa 'mıɔ weee sɛa. Tlıtlıe 'na 'ka lamı. Guwɔwlɔwlɔe klaa, wi-wie klaa, we -yɔ kuu 'cɔnɔe, -mɔɔɔ weee 'na 'ka lamı. Nıı, gbɔ -sɔanya ka labhɔ.»

5 -Ɔ -dıa 'ŋnımnıkpe -gɔ la, ɔ 'bhua wɛlı 'wɔ, ɔ nɛɛ: «ın ka -lu weee 'bhiti, 'ın we yia -lu lolu -zɛ -slɛɛn.» Ɔ nɛɛ 'yaɛ: «-We na gbaa, -ın cɛlı we, nıı, wee wɛlı nı mı dlıgɔzɔ sa, 'ın we mıa gbɔzɔnɔ nya.»

6 'In ɔ nɛɛ 'ya 'mı -yla: «Nıı, we ka -slɛɛn bhıa. -Amı -wa we gwedıda, 'ın ın mıa we bhıalıda nya, we tıanɔ -yɔ we 'wɔbhlolunɔ. Nyımɛ, -ɔ 'nyu-matɔ -ka 'bhada -mı, bhe na nyɛa ɔ 'nyu. 'Nyu, -we na nyɛa ɔ nı, 'wlɔwlɔ nyu -we wlaa 'yliyɔgagıe, mɔ -wa. 7 -Ɔ -ka -gɔgalınyɔ nya -mı, mɔ kaa we 'yıyı klɔ: ɔ -Lagɔ na yia -zɛa, 'ın ɔmɔ 'ka na 'yu -zɛ. 8 Nıı, -wa 'nıa dlı 'tɛ klaa, -wa 'nıa 'mı dlı -gɔ zɔ klaa, gbɔnyii 'kadı lɛnɔnya klaa, nyıma -bhanya klaa, mɔtnı kwɛ -cıan klaa, ylisinɔnya klaa, -wa bɔbɔa yoyo -lagɔ klaa, we -yɔ yocıan weee, -wa weee mıa dɛ, -kosu 'kadɔ -yɔ -bhubhui slo mı wa -nɔ nya: mɔ -wa tlıtlıee 'sɔnɔ.»

9 Nıı, 'anzı gbesɔ, -we kaa 'kɔpɔ -we mıa yeda 'wɔbhlolu -sıasıe gbesɔ nya kwɛɛ, we 'yabhlo bɛa 'mı -yɔ, 'ın we nɛɛ: «Yi, ın 'ka -mı 'ŋwnɔyu 'klɔslolu, -ɔ Bhlabhlɛyu -saa -bha ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ -zɛ.» 10 -Lagɔɔ Zuzu 'sibhlia 'mı -gɔla, 'ın we yia 'mı -gɔgɔ 'kadɔ 'wlukwa. Wee -gɔgɔɔ -gɔ mı 'wɔpada. 'In we yia 'mı -mɔwlɔ gbe 'klɔslolu. Mɔ -wa -Zeluzalɛmɔ -we mıa yalı 'bhɔda -Lagɔɔ -gbɛ. 11 -Lagɔɔ san lıa wee 'gbe nɔkplɛ. We lılıe 'wlɔ sa tɔkpa -zɔnɔ, we 'wlɔ sa tɔkpa

'nuonuo -we ka nɔkplɛ wa yıa la 'vɛlı 'bhisa. 12 'Suo -we bibea wee 'gbe, we 'tu 'wɔ, 'ın we mıa yalı 'pada. Wee 'gbe ka klolo kugbua lɛ 'sɔ, 'ın 'anzı kugbua lɛ 'sɔ kɔa we ŋwɛ. 'Ŋnı mı wee klolonya -yɔcɛlıda, nıı, *Izlaɛlıı *zɔa kugbua lɛ sɔɔ ŋnı -wa. 13 Klolo ta mıa bɛta yabhlo -gɔ, -mɔ wee 'gbe 'wɔ. Ta mı 'ylɔɔ 'wɔsɔlɔda, ta mı 'ylɔɔ bhlilida, we gbelibhloo pnıı yıylalıa 'klɔ -yɔ, ta bɛta yabhlo, 'ın ta mıa bɛta -putu. 14 Wee 'gbee 'suoo gwe mıa, tɔkpa kugbua lɛ 'sɔ nya we mıa. Bhlabhlɛyuu tietienya kugbua lɛ 'sɔɔ 'ŋnı mı wee tɔkpanya -yɔcɛlıda.

15 'Anzı, -we mıa 'mı -yla gbɔ gbada, -can gblee -we nya we yıbhɔlɔa -lu, we mı we kwɛɛ, we 'ka 'gbe klaa, we klolonya klaa, we -yɔ we 'suo yıbhɔlɔ. 16 Wee 'gbee bɛta -mnɔa weee -bhlo. Nıı, 'anzı 'bhua we -can gblee 'wɔ, 'ın we yia wee 'gbe yıbhɔlɔ. We tlɔlo klaa, we 'wɔlaylilo klaa, we -yɔ we -gɔwɔpalo, we 'dɛ weee -bhlo. We nyni -luu yıbhɔlɔlu 'wlu glɔ ta. 17 'Anzı yia we 'suonya yıbhɔlɔ: we tlɔlo nyni yıbhɔlɔlu glɔ gbesɔ 'ya -mnɔa. -Luu yıbhɔlɔlu -we 'anzı kaa, mɔ -bhlokpadɛ dɔdɔgɔ -nyıma kaa. 18 Wee 'gbee suo mıa, tɔkpa -zɔnɔ -we wa laa zasıpɔ, we nya wa 'sɔbhaa we. -Caan 'zayli nya wa 'sɔbhaa wee 'gbe. Lı we lıa 'vɛlı 'bhisa, 'ın wa yıa we 'wɔla. 19 Nıı, wee pa mıa, tɔkpa -we -gɔ we mıa 'sɔbhada, tɔkpa -zɔnɔɔ 'yli -bhlo -bhlo nya we mıa. Tɔkpaa tıanɔ mı zasıpɔ nya, we 'sɔnɔ mı safilı nya, we tanɔ mı agatı nya. We -mnɔanɔ mı emewlodɔ nya. 20 We gbunɔ mı onisı nya, we gbelibhlonɔ mı salıdɔanı nya. We gbesɔnɔ mı klisolitı nya, we gbetanɔ mı belilı nya. We gbomnɔanɔ mı topazı nya. We kugbuanɔ mı klisopazı nya. We kugbua lɛ -bhlonɔ mı tulıkɔazı nya. We kugbua lɛ 'sɔnɔ mı ametisıtı nya. 21 Wee klolo kugbua lɛ sɔ mıa, 'pɛlılı kugbua lɛ sɔ -wa, 'ın klolo -bhlo mıa wee 'pɛlılı -bhlo nya. Wee 'gbee -gblɔgblɔ 'wɔ mıa we mı -caan 'dɛbhie -gbolu nya, 'ın wa yıa we 'wɔla 'vɛlı 'bhisa.

22 Nıı, wee 'gbe nɔkplɛ, ın 'nı *-Lagɔbudu yabhlogbɔɔ -yɔyı, -we ka gbɔ -wa, Jejitapɛ, 'tıtɛ weee -Kanyɔ -Lagɔɔ 'dɛbhie -gbolu -yɔ Bhlabhlɛyu mı we nya. 23 Wee 'gbe 'nı 'ylɔ -yɔ 'cɔɔ saan gbɔ -ka. -We ka gbɔ -wa, -Lagɔɔ 'ŋnımnıee san lıa we 'wɔ, 'ın Bhlabhlɛyu mıa we zlı nya. 24 Nıı, dɔdɔgɔ -nyıma yia wee 'gbee zlı 'klɔ nɔa, 'ın dɔdɔgɔ -nyımaa 'wlulapılınya -yɔ wa 'ŋnımnılı yia yia. 25 We klolonya 'na 'ka kla 'mnumnu, -we ka gbɔ -wa, sabɔ 'na ka wee 'gbe nɔkplɛ bɛ.

26 Dɔdɔ -gɔɔ 'ŋnımnıe weee -yɔ we 'tıtɛ yia wee 'gbe nɔkplɛ yia. 27 Pɔınkalu -we 'kaa wee 'gbe nɔkplɛ pla, we 'nı -mı. Nyıma -wa nɔa zɔbhalıgbɔ lɛ, we -yɔ yocıan, wa 'nı mneni wa 'ka wee 'gbe nɔkplɛ pla. Nıı, -wa ka ŋnı mıa Bhlabhlɛyuu 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wɔ cɛlıda, ma -bhlogbɔɔ 'kaa -mɔ pla.

22

1 Nıı, 'anzı yia 'mı -gbɔa yabhlo 'klɔslolu. -Gbɔa -we 'wɔ 'nyu -we wlaa 'yliyɔgagıe wlɔa, mɔ -wa. Lı wee 'nyu lıa lılı vɛlı 'bhisa. -Lagɔ -yɔ Bhlabhlɛyuu 'ŋnımnıkpe 'wɔ we tlaa, 2 'ın wee 'nyu plılıa wee 'gbee -gblɔgblɔ 'wɔ. Da wee -gbɔaa sɔ bhɔbhlɔa -yɔ su yabhlo mı -bha, mɔ wlaa 'yliyɔgagıe. -Zɔ -bhlo 'wɔ, we tnɔnɔ 'wɔla -zakpa kug-bua lɛ 'sɔ. 'Cɔ -bhlo, 'ın we tnɔa. 'In we kpı jipea dɔdɔgɔ -nyıma weee. 3 Mɛ 'na 'ka -slɛɛn lamı. Nıı, -Lagɔ -yɔ Bhlabhlɛyuu 'ŋnımnıkpe yia wee 'gbe 'wɔ -mıa, 'ın -Lagɔɔ lubhonɔnya yia ɔ bɔbɔa. 4 Ɔ 'klɔ wa yia -yɔyıa, 'ın ɔ 'ŋnı 'ka wa 'klɔ -yɔ cɛlıda -mı. 5 Sabɔ 'na 'ka bɛ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'napɛ -yɔ 'ylɔɔ saan gbɔ -ka, Jejitapɛ yia ɔ zlı wa -gɔ 'mniaa 'gbɔ, 'ın wa 'ka nyıma 'wlulapılı 'ylı weee -nɔ nya.

-Zezuu yiyigbɔ

6 -Mɔɔ 'bıgɔ, 'anzı nɛɛ 'mı -ylaɛ: «Wee wɛlı mı dlıgɔzɔ sa, 'ın we mıa gbɔzɔnɔ nya. Nıı, Jejitapɛ -ɔ 'nyɛa ɔ gbɔɔ -falıpanya ɔ Zuzu, mɔ tiea ɔ 'anzı, -we 'kaa daylı lɛnɔ, we 'ka we ɔ lubhonɔnya 'klɔslolu.»

7 -Zezu nɛɛ: «A pɔ yukwli, yia na yia daylı! -Falıpawɛlı -we mıa 'sɛbhɛ nı 'wɔ, -wa zɔa we 'nɔŋwɛ, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mı wa -nɔ nya.»

8 Nıı, -amı *Zaan, -amı 'nɔa wee wɛlı, 'ın -amı 'yıa wee -li -yɔ. Da ın bhıa we 'nɔnɔe -yɔ we -yɔyıyıe, 'anzı -we -slolua 'mı we 'klɔ, 'ın ın yia we bhɔ -yɔ bhlili ın 'ka we bɔbɔ. 9 'In we nɛɛ 'mı -ylaɛ: «-In nɔ 'nanɔɔ, -ın 'na nɔnɔ 'sa -nı. Nıı, -mı klaa, -na bhelia -Lagɔgbɔɔ -falıpanya klaa, we -yɔ -wa weee zɔa 'sɛbhɛ nıı wɛlı 'nɔŋwɛ klaa, -Lagɔɔ lubhonɔnyɔ -amı -mıa aın 'bhisa. Nıı, -Lagɔɔ 'dɛ -bhlo -ın 'kaa bɔbɔ!»

10 -Mɔɔ 'bıgɔ, we nɛɛ 'mı -ylaɛ: «-Falıpawɛlı -we mıa da 'sɛbhɛ nı 'wɔ, -ın 'na zizeli we -na 'dɛbhloo -nɔ nya -nı. Nıı, we lɛnɔbhla ka cıpa. 11 -Ɔ -ka nyımɛ 'nyuu, ɔ -tɔ gbɔnyuu lɛnɔda, -ɔ -ka pɔın -ka, ɔ -tɔ pɔınplada, -ɔ -ka nyımɛ tıklıı, ɔ -tɔ gbɔzɔnɔ lɛnɔda. -Ɔ -ka -mɔwlɔda -mı, ɔ -tɔ -mɔwlɔda.»

12 -Zezu nɛɛ: «A pɔ yukwli. Daylı na yia. Iın -ka yida -mı, cɛlıli nya na yia yia. 'In -ɔ -ka -mı, -we ka 'yıyıklɔ ɔ -ka -ka, 'ın na nyɛa we ɔ, ɔ lɛnɔgbɔɔ 'gbɔ. 13 -Amı -wa *Alıfa -yɔ *Omega, -amı -wa we gwedıda, 'ın ın mıa we bhıalıda nya, we tıanɔ -yɔ we 'wɔbhlolunɔ.»

14 -Wa wɔlɔa wa -bana, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mı wa -nɔ nya. Nıı, ma kaa we 'klɔ su -we wlaa 'yliyɔgagıe, wa 'ka we 'bhue li, wa ka we 'klɔ wa 'ka 'gbee klolo ŋwɛɛ plalı. 15 -Wa 'na 'kaa wee 'gbe nɔkplɛ pla, ma nı: -wa nɔa nımɛgbɔ lɛ klaa, ylisinɔnya klaa, mɔtnı kwɛ -cıan klaa, nyıma -bhanya klaa, -wa bɔbɔa yoyo -lagɔ klaa, we -yɔ -wa 'yıbhaa yo 'ın wa tɔbhɔa yo. 'Pipee wa tɔa.

16 «-Amı -Zezu tiea na 'anzı aın 'wɔ we 'ka wee wɛlı nı gba -mɔ legliznya -yla. We 'dɛ weee mı gbɔzɔnɔ

nya. Nyımaa 'wlulapılınyɔ -Davidıı zʋayli -nyımɛ ın -mıa: zlʋkpa -zɛlıya ın -mıa.»

17 -Lagɔɔ Zuzu -yɔ 'ŋwnɔyu -ɔ Bhlabhlɛyu -saa -bha ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ -zɛ, wa nɛɛ: «Yi!» Nyımɛ -ɔ -ka we 'nʋ, -mɔɔ -kanyɔ gba: «Yi!» -Ɔ 'nyumatʋ -ka 'bhada -mı, ɔ yi. Nyımɛ -ɔ -ka 'nyu -we wlaa 'yliyɔgagıe 'yıbha, sa bhe ɔ yıa we.

'Wʋbhlolu -yıbhalıgbʋ

18 We 'dɛɛ 'gbʋ, -amı Zaan nɛɛ aın -yla: -wa weee -wa 'nʋa -falıpawɛlı -we mıa 'sɛbhɛ nı 'wʋ cɛlıda, -ɔ -ka we -lu -lɛ -gʋpalı, -Lagɔ yia sıasıe, -we mıa da 'sɛbhɛ nı 'wʋ cɛlıda, ɔ sıasıe -gʋpalıa. 19 Wee -falıpawɛlı -we mıa *-Lagɔsɛbhɛ nı 'wʋ cɛlıda, -ɔ -ka we -gʋsa, su -bhue -we wlaa 'yliyɔgagıe, -mɔɔ -kanyɔ 'na 'ka we li, 'ın ɔ 'na 'ka -mɔwlʋ gbe nʋkplɛ pla.

20 -Zezu nɛɛ: «-We weee mıa dɛ, gbʋzɔnʋ -wa.» 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Cıın, yia na yia daylı.»

-Amɛnı! Yi, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu!

21 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu ŋwna nyıma weee 'nyu la.